AZ ORCZY-KERT.

A nagy pesti parkok közül legismertebb a Margitsziget és a Városliget, mindkettőt a mult század történeti levegője lengi körül. Pest másik két nagy parkját kevesen ismerik s a szakirodalom is elhanyagolta. A Népliget aránylag fiatal s a történeti levegő mindenesetre hiányzik belőle. Viszont az Orczy-park szinte egészen történeti levegővé vált. Neve is csak emlék, mert már egy évszázad óta a Ludovika Akadémia parkja és gyakorlótere, a világtól most vastag kőfal zárja el, a nagyközönség nem látogathatja. Ma már nagyon kevéssé van hivatva képviselni azt a szép és jellegzetes szentimentális parkstílust, amelyben a XVIII. század végén készült.

Stílustörténeti tekintetben a fővárosi parkok közt a legnagyobb értéket képviseli az Orczy-park. Készültek ugyan magyarországi parkokról is korszerű és szakszerű leírások, ha nem is olyan nagy számban és alapossággal, mint a nyugat- és középeurópai híres parkokról, de mégis éppen a fővárosi parkok leírásait nagyon is hiányosnak kell minősítenünk. Az Orczy-park leírása azonban különleges becsű, mert maga Petri Bernhard, a park tervezője készítette.

I.

Soraim célja Petri eredeti leírásának közzététele magyar fordításban. Hogy azonban ennek jelentőségét a parkstílusok történetében kevésbbé járatos olvasó is méltányolhassa, szükségesnek látom rövid tájékoztatását előbb a szentimentális parkstílus kialakulásáról és jellegzetességeiről, azután a nálunk ismeretlen Petri érdekes egyéniségéről és pályájáról.

A szentimentális parkstílus a XVIII. század második felének volt jellegzetes divatja. Az angol vagy természetes

parkstílushoz számítjuk s ennek történetében a második korszakot képviseli. Azt is mondhatjuk, hogy az eredeti angol tájpark és a rokokóba törpült francia architektonikus park elemeinek különleges keveréke. Eszménye a változatosság és a hangulat, ezt akarja megvalósítani és kifejezni a kertészet eszközeivel.

Az angol vagy természetes parkstílus joggal nyerte ezt a nevét, mert eredetét Shaftesbury természetrajongására vezethetjük vissza s a természetesség jelszavával angol bölcselők, költők és esztéták alapították meg elméletét és angol kertészek teremtették meg. Addison kezdte hirdetni, hogy a nyírott fa természetellenes, csak a szabadon fejlődő fa szép. Pope a természetes kontrasztot kívánta élvezni a parkban, vagyis a természetes táj fény- és árnyhatásait. Bridgeman kertész eltüntette a határt a szabad természet és a park között, amelyet az architektonikus parkstílus kőfallal tett merevvé, s a parkot mély árokkal vagy mélyedésben elrejtett élősövénnyel határolta, amelyet a maga idejében A-há! néven ismertek, mert a meglepett szemlélőből ezt a felkiáltást váltotta ki. Hogarth a hullámzó kígyóvonallal fejezte ki a szépség legfőbb nyilatkozását, elméletét Burke a kertészetre is kiterjesztette. Ilyen szellemi mozgalmak alapján készítette el Kent William az első művészetileg érettnek mondható tájparkokat s Brown Lancelot a XVIII. század közepén sorra alakította át Angliában a francia stílusú parkokat tájparkokká; e század 60-as éveiben már hírmondó is alig maradt a régi angol architektonikus parkokból.

Mint látjuk, az angol parkstílus történetének első fejezete a XVIII. század első felébe tartozik és teljesen Angliára szorítkozik. A kontinensen ekkor még ragaszkodnak a francia parkstílushoz, legfeljebb egy-egy hullámvonalú fasort rejtenek a park valamely zugába. Mikor pedig az angol parkstílus a század közepén esztétikailag is érett alkotásokban mutatkozik be és megkezdi hódító útját a kontinensen, a rokokó korának hagyományaival kell megmérkőznie és végül megegyeznie.

Az eredeti angol tájkert abban az egyszerűségében, ahogy a XVIII. század első felében kialakult, annyira ragaszkodott a szabad természet utánzásához, hogy a rétszerű pázsiton, a

ligetszerű facsoportokon, a tavon és a kígyózó utakon kívül minden mást kiüldözött a parkból. A természetrajongásnak ekkora fokát csak Rousseau tehette magáévá a kontinensen, ő is csak irataiban. Mindenki más üresnek és unalmasnak találta a természetet szolgailag utánzó és az építészeti elemektől teljesen megfosztott angol parkokat, ezért, akik meghódoltak a szabad természet eszményének, arra törekedtek, hogy pótolják valamivel a francia parkok barokk nagyszerűségét és az architektonikus parkok építészeti elemeit a szabad természet angol eszményéhez és az új parkstílushoz alkalmazzák.

A barokk hősies nagyszerűségétől már a Napkirály utóda elpártolt. Tudjuk, hogy XV. Lajos udvara már meghódolt a mesterkéletlen természet jelszavának s kertészileg ezt úgy fejezte ki, hogy Trianonban malmot, tejcsarnokot és juhistállót állított a parkba. XIV. Lajos díszes felvonulásait és ünnepélyeit elfeledték, helyükbe a század második felében Mária Antónia játékai léptek, a fogócska és a szembekötősdi. Ebből a rokokó udvarból mi más juthatott a barokk nagyszerűség pótlására, mint a változatosság és a hangulat, a szentimentalizmus.

A XVIII. század második felében ennek rendelték alá a parkokban nemcsak a tájelemeket, hanem az építészeti díszleteket is. A facsoportokat hangulatkeltő hatásuk szerint alakították ki, a világosszínűek képviselték a derűt, a sötétlombúak és a szomorú fák, amelyek közt legdivatosabb lett a szomorú fűz, a bánatot és bensőséget. Régebbi századok csak a virágszimbolikát, mint a nyelvújítás korában mondták, virágnyelvet ismerték, ez a korszak megteremtette a dendrológiai szimbolikát, amely a faismerettan népszerű nyilatkozása volt.

Az építményeken is szabadulni akartak a barokk hősies lendületétől, ezért részben a gótikát utánozták, részben pedig exotikus építészeti stílusokat, kínait, törököt, egyiptomit másoltak. Ezeket a hatásokat átvette Anglia is, a Kew-gardenben ma is láthatók maradványai, a pagoda, a mosé, a rom, amelyek mind Chambers alkotásai, aki a francia Attiret nyomán kezdte terjeszteni Angliában a kínai stílus

elemeit és szintén francia hatásra magában Angliában is követelte a parkokban a változatosságot. E látványosság céljára készült kerti építmények, várak, romok stb. valósággal építészeti álarcokká lettek, mert belsejüket lakásnak képezték ki, külsejüket pedig igyekeztek minél regényesebbé tenni, pl. remetelak belsejét konyhává és étteremmé rendezték be. Mindezt jogossá tette a kor jelszava, amely a parkban változatosságot, hangulatot követelt a szabad természetnek alárendelve. Akkor mindebben senki sem látott összeférhetetlenséget, kivált nem Németországban, annak is főként déli részében, ahol ezek az álarcos kerti építmények nagy becsben voltak.

II.

A kontinensen az angol tájpark hatása eleinte néhány kígyóvonalú fasorban mutatkozik, Magyarországon is a XVIII. század közepén alapított pompás francia stílusú parkokban az egyenes fő fasorok mellett egy-egy kígyóvonalút is elrejtenek. Felbukkan ez az «angliai módra ültetett kígyózó fasor» Esterházának és br. Jeszenák majorházi parkjának leírásában, sőt az utóbbiban egyenesen «angol kertről» olvasunk, amely azonban csak része volt a kerti erdőnek. Angol stílusú elemek voltak már ebben az időben is a tatai parkban is, Grossinger János 1797-ben azt írta, hogy e parkban több hatalmas nagyságú szomorú fűzet látott.

Teljességében azonban még Németországba is csak e század 70-es éveiben vonult be az angol parkstílus. Németországban az első angol parkot Dessau hercege készíttette Wörlitz mellett 1769—73-ban. A 70-es években írta Hirschfeld Christián kertstílus-történeti tanulmányait az új stílus érdekében, majd 1779-ben a kertművészetről és történetéről ötkötetes nagy munkát tett közzé. Ezek hatása alatt ebben az időben Goethe is az új kertstílusért lelkesedett, sőt a weimári park természetes stílusának kialakításában közvetlenül is részt vett.

Magyarországon a XVIII. század 70-es éveiben kezdődött a szabad természet eszményesítése ; részben németből fordított, részben eredeti munkák terjesztették. A nagy-

szombati egyetemen is Piller Mátyás 1774-ben kezdte meg a természetrajz tanítását. Angol parkról az első hírt a 80-as években olvassuk. Korabinszky írja lexikonában, hogy Tatán «az új urasági kertet 1785 óta angol módra készítették». Grossinger is azt írja, hogy a tatai parkot közönségesen angol kertnek nevezik. Közelebbit azonban nem tudunk arról, hogy milyen volt a tatai park a XVIII. század 80-as éveiben, azt sem tudjuk, ki tervezte.

A XVIII. század 90-es éveinek közepén járt Magyarországon Petri Bernhard, s az ő parktervei jelentik az angol parkstílus végleges bevonulását a magyar kertészetbe. Petri 1767-ben született a pfalzi Zweibrückenben s már korán a hercegi uradalmak vezetőjének szemelték ki. Tanulmányútra küldték 1783-ban Angliába s ott a hercegi ajánlólevelek a legmagasabb körökhöz megnyitották útját. Nagy érdeklődést mutatott a növénytan iránt, Banks expedíciójához akart csatlakozni. Ennek megakadályozása céljából 1787-ben visszahívták. Útközben további tanulmányokat végzett Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában és Németországban. Visszatérve, vezető szerepet juttattak számára az uradalom kezelésében. Petri egyebek közt az új parkstílussal is megismerkedett tanulmányútján s otthon egyik első dolga volt a hercegi kert átalakítása a divatos szentimentális stílusban. A Karlsbergen levő hercegi botanikai kert fás növényeinek számát 700 fajra gyarapította s pontos feljegyzéseket készített, melyik milyen hideget áll ki. E feljegyzéseit 1797-ben tette közzé.

A francia forradalom elűzte Zweibrückenből a herceget is, Petrit is. Előbb Ausztriában húzódott meg, ahol több parkot alakított át divatos stílusban. Ebből tartotta fenn magát 1793-ig. A következő évben Magyarországra hívták. Állítólag a főherceg-nádor hívta meg, de 1794-ben még Sándor főherceg volt a nádor s hogy neki dolgozott volna, sehol semmi nyoma. Ellenben Petri saját írásaiból tudjuk, hogy még ebben az évben elkészítette gr. Zichy Ferenc vedrődi, gr. Viczay Mihály hédervári, gr. Sándor Móric rárói és br. Orczy László pesti parkjának tervét s a tervek megvalósítása is az ő felügyelete alatt folyt. Vedrődön, Héder-

várott és Rárón csak hónapokig tartott a munka, mert csak meglévő kertet kellett átalakítani, ellenben az Orczy-kert telepítése több évet vett igénybe. Magyarországon dendrologiai tanulmányokkal is foglalkozott s tőle ered a magyarországi fafajok első Linné-féle nevekkel készült névsora, amely 1797-ben ugyanott látott napvilágot, ahol magyarországi parkterveit is közölte, a lipcsei *Taschenbuch für Gartenfreunde* 1797. és 1798. évi kötetében.

Magyarországból Liechtensteinba ment, ahol a hercegi uradalmak kormányzója lett. Ettől kezdve inkább gazdasági tevékenységet fejtett ki, főként a merinó juh tenyésztése foglalkoztatta. Spanyolországból 1803-ban a tilalom ellenére két merinó nyájat hozott magával, egyet a hercegnek, a másikat magának. Hercegi szolgálatából 1808-ban vált meg s már előbb vásárolt teresienfeldi birtokára vonult vissza, ahol a merinó tenyésztéséből élt s magas kitüntetésekben részesült. Cikkei közül egyeseket a pesti *Patriotisches Wochenblatt für Ungern* is átvett. Hosszú közgazdasági munkásság után 1853-ban halt meg.

Mint ebből a rövid életrajzi vázlatból is kiderül, ma sincs tisztázva, miként került Petri Bernhard Magyarországra. Azonban tudjuk, hogy Ausztria egyik fő menedéke volt a francia forradalom száműzöttjeinek s csak természetes, hogy az osztrák arisztokrácia a menekültek közül többeket továbbított a magyar arisztokráciához. A magyarországi kertészetben szerepet játszott egy elzászi plébános is, Colin, aki nálunk mint Esterházy Miklós herceg udvari káplánja írta gyümölcsészeti munkáját s valószínűleg ugyanígy került hozzánk, mint Petri.

Noha a kerttervezés, mint látjuk, csak kisebb jelentőségű volt Petri életében, stílustörténeti tekintetben mégis számottevőnek kell mondanunk kertészeti munkásságát. A szentimentális parkstílusnak nem volt megalapítója, de kétségtelenül egyik legkiválóbb képviselője. Valósággal egyéniségévé lett ez a parkstílus azokban az ifjú éveiben, amikor még parktervezéssel foglalkozott, miként ez éppen a magyarországi arisztokráciának készített szentimentális parkok hangulatos és jellegzetes leírásából látható. Mindenféle tervrajz-

nál és festménynél beszédesebbek parkleírásai, s talán a kertészeti világirodalomban is kevés párjuk akad.

Az Orczy-park tulajdonosa br. Orczy László volt, br. Orczy Lőrincnek, a költőnek kisebbik fia, aki 1784-ben követte apját az abaujvári főispáni székben, majd titkos tanácsossá nevezték ki. Apjáról számontartja az irodalomtörténet, hogy *A bugaci csárda* című költeményével a szentimentális költészetben az alföldi tárgyak felfedezője. Fia az Orczy-park alapításával még fontosabb úttörő munkát végzett, amelynek merészségét csak akkor méltányolhatjuk, ha tudjuk, hogy az Orczy-park helyét előzőleg nem fásították, mint pl. a Városligetét, hanem a parkot egyenesen a homokpusztába telepítették. Ezzel ez a vállalkozás, amely különös elismerést érdemel Petri részére, aki itt ismerkedett meg a magyar homokpusztával, a XIX. század szempontjából is leköthetí figyelmünket.

Az Orczy-kert leírása *Der Naturgarten des Herrn Baron Ladislaus von Ortzy bei Pest*, so wie er von Unterzeichnetem entworfen und ausgeführt worden ist címmel a Taschenbuch für Gartenfreunde 1797. évi kötetében a 156—173. oldalon jelent meg Petri tollából, és magyar fordítása következőképpen hangzik.

III.

Ennek a minden tekintetben nevezetes, olyan vidéken fekvő kertnek, — írja Petri — amelyet a természet, úgy látszik, nagyon szerencsés kedvében alkotott, két különböző bejárata van. Minthogy mindkettő más és más részletekhez vezet, a kert leírását ezek szerint akarom beosztani, és először azokat a részleteket rajzolni, amelyekhez az egyiken át jutunk, majd végül azokat, amelyeket a másikon át közelíthetünk meg.

1. Miután nagyon egyszerű hídon át, amely csendes víz fölött vezet, a kert területén bájos ligetbe léptünk, a balkéz felé nyíló úton indulunk el, amely természetes ízlésben telepített ültetvény kedves nyiladékához vezet. A természet barátját itt szemlélődésre és vizsgálódásra hívja meg terjedelmes pázsitszőnyeg fölött álló fák és cserjék kellemes színvegyüléke, szelíd és enyhén emelkedő domb látványa, mögötte másik, magasabb domb, amelyen ízléses templom áll, a baloldalt előnyösen mutatkozó szőlőhegy és a korszerű lakóépület festői fekvése.

Kis, árnyas liget arra indít, hogy lépteinket feléje irányítsuk,

s fák és cserjék két festői csoportja közt csakhamar tágas kilátás nyílik az említett könnyedén domborodó halom felé, amely erről a helyről nézve, a másik, nagyobbhoz viszonyítva, amelyen a templom emelkedik, olyan helyzetbe kerül, hogy azt a látszatot kelti, mintha a kettő együtt csak egy domb lenne : csalódás, amelynek nem előnytelen a hatása.

Egy liget, amelynek elrendezése és változatos színezete a természet és jóízlés szabályai szerint készült, s ennélfogva épp úgy gyönyörködteti a szemet, mint virágainak illatával felüdíti a szaglóérzéket, arra csábítja a sétálót, hogy ezt az utat tovább kövesse. Kis idő mulva szép hídhoz érünk, amely széles, kristálytiszta forrásvíz fölött vezet. Ezen a helyen több út egyesül, amelyek a kert különféle részleteiből futnak össze, és mindenik bizonyos kiválasztott ponthoz vezet, hogy minden kertrészletet a maga jellegzetes alakzatában szemlélhessünk.

A hídon túl a jobbkéz felé eső úton haladunk, amely átvezet a szőlőhegyen és néhány kanyarodás után állandó kilátással részben a szőlőre, részben bájos facsoportok közt, az említett lakóépülethez ér, amely enyhe magaslaton fekszik és tetszetős látványt nyújt.

A pompás kilátások előnyein kívül, amelyeket ez az épület természetes helyzeténél fogva élvez, a mostani kertrészletek által is rendkívül sokat nyert ; mert így olyan kényelmességekhez és bájakhoz jutott, amelyekben előbb nem részesült és e nemben nem is részesülhetett. Amint az ember kilép belőle, nyomban átadhatja magát kedélye hangulatának, akár, hogy mosolygó és vidám tájakon foglalkoztassa szelleme élénkségét, akár, hogy magányos, sötét részletekben gondolataiba és érzelmeibe merülhessen, vagy hogy, miután ezek irányítására bízta magát, újból azokon a derüseken szórakozhasson. Ezenkívül egyszersmind a napszakok kívánalmai is kielégítésre találtak. A reggeli és esti órákban gyönyörködtető és szabad részletek hívják az embert, és a tikkasztó déli órákban a fák boltozatának árnyékában találja meg az óhajtott védelmet a forróság ellen. És mindezeket az előnyöket s kellemeket akár úgy is élvezhetjük, hogy meg se tekintjük őket.

A kertet már telepítésekor úgy rendezték el, hogy innen különböző utakon kétszer is átsétálhatunk ugyanazon részleteken, a nélkül, hogy észrevennők, hogy a kertnek ezen vagy azon a részletén már egyszer átsétáltunk ; és így természetesen a kert mind változatosság és meglepetések, mind pedig látszólagos kiterjedés tekintetében nagyon sokat nyert.

Ha a kastély elülső oldalán egyenesen magunk elé tekintünk, szabad és derüs, de egyszersmind nagy és regényes táj tűnik szemünk elé, amely csodálatra ragad. A ház két oldalán kellemes tartózkodást hirdetnek a fák és cserjék választékosan és ízlésesen elrendezett tömegei és csoportjai. A magaslat, amelyen az épület nyugszik,

lassan festői fekvésű nagy tó felé lejt, amely szelíd völgyben nagyon természetesen simul a már említett magasabb és alacsonyabb domb közé. Ez az utóbbi szép ligetből emelkedik ki, és a távolabbi másiktól, amely a díszes templomot hordja, a víz választja el. Innen mindkettő rendkívül előnyös látványt nyújt, kapcsolatban a többi részlettel.

E mögött a bájos kép mögött a völgy szép facsoportokkal beültetett terjedelmes rétté tágul. A rét kifalazott árok közvetítésével kapcsolódik a határos vidékhez, így ez a kert látszólagos tulajdonává lett. És a kert bizonyosan nem keveset nyert ezáltal, mert a táj hátterében látható a fenséges budai vár és tovább balra a budai hegykoszorú.

Ha elhagyjuk ezt a pontot és a balra nyiló utat követjük, árnyas ligetbe érünk, amely annál sötétebb és magányosabb lesz, minél tovább jutunk benne előre. Végül csendes és nyugodt vízre bukkanunk, amelynek partján szomorú fűzek sűrű csoportja áll. Itt egy szigeten látható az az emlékkő, amelyet Orczy báró őkegyelmessége elhúnyt atyjának szentelt s amelynek rendeltetését kevésszavú, egyszerű felirat jelzi. Szemben, de még a part innenső oldalán, egy pad csendes elmélkedésre hívja meg az érzelmes szemlélőt. Ha el akarjuk olvasni az emlékkövön a feliratot s e célból feléje közeledünk, keskeny és egyszerű hídon haladunk át. Az emlékkőtől a keskeny és sötét út szomorú füzek és más fák közt vezet tovább, amelyek sötét árnyalatú zöldje[1] teljesen e kertrészlet főtárgyához illik. Nemsokára azonban az ültetvény ismét vidám és élénk lesz azoktól a különféle fáktól és cserjéktől, amelyek változatos lombja és virágja hizeleg a szemnek, és csakhamar a szép tó partjához érkezünk és áttekintjük az egész pompás tájat, amelyet már a kastély mellső oldaláról megszemléltünk.

Mikor e bájos látványban kigyönyörködtük magunkat, egyszerű hídon át tovább megyünk egy ligetbe, majd másik, nagyobb és szebb hídon át eljutunk arra a hegyre, amelyen a templom áll. Megmászva ezt a tekintélyes magaslatot, megpillantjuk az alakra és stílusra nézve ókori ízlésben épült templomot, amely egyesíti magában a szabadságot, könnyedséget és kellemet a méltósággal. A templom annál nagyobb élvezetet nyujt, mert olyan helyen épült, amelyet mintha maga a természet is arra szemelt volna ki, hogy szépségét

[1] Petri az Orczy-park leírásában nem sorolja fel, milyen fákat ültetett a sötét szinezet és a merengő hangulat előidézésére, mindazonáltal nem nélkülözzük ezek ismeretét, mert a hédervári park leírásában megnevezte ezeket a fákat, amelyek a következők: vadgesztenye, amerikai kőris, ecetfa, nyugati ostorfa, ebfa, éger, balzsamos nyárfa, luc- és jegenyefenyő, virzsiniai boróka. A derüt keltő, világos lombú fák közt legfontosabb volt az akác.

szemlélhessük és megcsodálhassuk. Innen végre felfedezzük, hogy a már több helyről előnyösen mutatkozó domb tulajdonképpen sziget. Visszatekintve a kastélyra, bájos és festői szépségében tűnik elénk azon a magaslaton, amelyen emelkedik.

Ha azonban tekintetünket a tó fölött a kert nagy, szabad térségére fordítjuk, amely itt a művészet révén a nagyszerű tájjal valóságosan egybeolvad, a meglepő látvány csodálatra ragad; mert jobbra megjelenik előttünk Pest és Buda városa a fenséges, mindenféle leírást felülmuló budai várral, és tovább balra a szomszédos nagy, merész és kiterjedt hegytömeg, amelyben a csúcsig nyuló szőlők és gyümölcsösök közt, amelyeket a szem nagyon jól felismer, annál feltűnőbben rajzolódnak ki nyers vadságukban az erős, szabálytalan sziklatömegek, főként a kopár Gellérthegy. E magas hegység lába előtt méltóságosan hömpölyög a fejedelmi Duna a török vidékek államai felé és ezüst fényével segíti magasztosabbá tenni ezt a gyönyörű tájképet.

Nem szívesen hagyjuk el ezt a kedves helyet, és csak lassacskán ereszkedünk alá a dombon, amelynek lábához érve, ízléses híd vezet tovább a kristálytiszta víz fölött kellemes, árnyas ligetbe, amely körülbelül 50 lépés után pad elé torkollik. Itt ismét olyan kilátás ragad el, amely egyike a kertben a legszebbeknek. Magunk előtt látjuk a már többször említett nagy tavat, amely itt a nagyobb és kisebb domb közt a völgyben egész terjedelmében mutatkozik, és fölötte szelíd magaslaton a szép kastélyt a legszebb oldaláról, e mögött pedig ízléses ültetvényt, amely mint háttér zárja le a kilátást.

Ebben az árnyas ligetben sétálunk tovább és végül ismét nyílt helyre érkezünk, ahonnan egyik oldalon a lakóépületet és a két dombot, a másik oldalon Buda és Pest már leírt gyönyörű tájképét látjuk. És innen az út ahhoz a bájos ligethez és hídhoz vezet, amelyen át a kertbe léptünk.

2. Ugyanezen kert leírása, ha a kastély hátsó része előtt nyíló kapun lépünk be.

Ha azonban azt a kerti bejárót választjuk, amely a lakóépület hátsó oldala előtt nyílik, nyomban szelíd, kedves és vidám táj fogad. Balra hátul kilátás nyílik az ezzel a kertrészlettel egybefűződő szőlőre és egy szintén ezzel a részlettel kapcsolatos ültetvényre, amely természetességével gyönyörködteti a szemet. Előfelé szép fákat és cserjéket pillantunk meg, amelyek színük hasonlóságával vagy eltérésével, valamint az összeolvadással és keveredéssel, árnyékkal és fénnyel, különösen a virágzás idején, bájos képet alkotnak. Jobbra kellemesen, szabadon domb emelkedik ki a fák közül, a dombon erdőszerű kemény háttér előtt egyszerű obeliszk áll, amely ennek a természetes kertnek alapítási idejét rövid feliratban beszéli el. Az obeliszk nagyon előnyösen tűnik fel ezen a helyen és a kastélynak ezen az oldalán nyíló előtérnek egyetlen dísze.

A sétálót kellemes út egyre mélyebben csalogatja magányos, árnyas, erős és sötét színű ligetbe. Lassanként ugyan ismét valamennyire szabad térre ér az ember, de azért ez a tér mégis minden oldalról zárt. Néhány facsoport, amelyek fáit egyenesen erre a célra válogatták ki, hogy a csoportnak a merengés és a mélabú árnyalatát adják, teljesen betölti rendeltetését. Ha valaki egészen el akar merülni magányában, azt az utat kell követnie, amely sötét ligetben vész el, ahol pad hívja pihenni és a magányt élvezni. Itt az ember egészen magára van hagyatva s elmerülhet gondolataiba. Végül düledező kunyhóhoz érünk, amely kihalt család hajdani lakásának látszik, a kunyhót temető veszi körül sírokkal. Ez a kietlen hely, amelyet komor és sötét fák fognak körül, az egész tájat mélabúsra festi.

Utunk most vagy jobbra fordul és sötét fák alatt halad előre, vagy balra nem kevésbbé komor ösvényen vezet a temető mellett nyomorúságos és szegényes épülethez. Minél közelebb jutunk ehhez, annál erősebben szinezik a fák sötét lombjukkal e kertrészlet mélabús jellegét, már amennyire a művészet eszközei engedik. Amint azonban a magányosságnak ezt a honát elértük s ajtaját kinyitjuk, meglepetve látjuk meg az ízléses berendezést, és ezt megtekintve, a kis kunyhó hátsó ajtaja bájos virágdísszel lep meg, amelyet maga a fennkölt tulajdonosnő gondoz.

Mindaz, ami az épületen kívül van és azt környezi, mélabús és ünnepélyes csend jeleit hordja. Folytatva ezt a sötét utat, amelyen semmiféle tárgy sem zavarja a kertrészlet komor jellegét, végül körülbelül száz lépés után végére jutunk és olyan tájat pillantunk meg, amely teljes ellentéte az előbbinek. Ennek tárgya a nagyobb és a kisebb domb, a szép templom az előbbin és a kettő közt a forrás tiszta vizétől táplált tó, szárnyas lakóival.

Ha utunkat tovább folytatjuk a hídon át a vízparton arra a magaslatra, amelyen a templom áll, elérjük az érdekes kilátást Budára és Pestre. Ha pedig tekintetünket, amely sohasem fárad el ebben a látványban, elfordítjuk s a hídon át balra követjük utunkat, amely a sötét ligetben kígyózik, észrevétlenül tágas, természetet utánzó barlanghoz érünk. Előbb szűkebb alagutba lépünk, később azonban tágas barlangba. Ha innen visszatekintünk, természetes nyíláson át vízesést pillantunk meg, amelyet a nagy tó lefolyása alkot. Ennek a kis képnek, amely sokat nyer a barlang tompított fényében, hátterül szolgál a szép, festői liget és az ívelő híd, amelyen át a barlanghoz jutottunk. Itt ismét visszanézve, más látvány tárul elénk, amely bizony semmiben sem marad az előbbi mögött. A barlangon átfolyó víz, amely a vízeséstől jön, ennek másik oldalán széles patakká dagad, amely magas fák közt kedves kanyarodásokkal kígyózik nagy távolságba, és végül egészen eltűnik tekintetünk elől a fák közt. Az egész nagyon természetes hatást kelt. Hasonlíthatatlanul hat itt egy keskeny, négy öl hosszú palló, silány karfával;

más sétaútra vezet és hatvan lépés távolságban nyúlik el a víz fölött. A barlang előtt, fák közé rejtve, nagy kútház áll, amelyet össze fognak kapcsolni a barlanggal és fürdőházzá rendezik be.

Innen az út több kellemes kanyarodó után a szőlőn át a présházhoz vezet, amely egyszerű módon épült s néhány takaros szobája van. Ha tovább megyünk balra, utunk átvezet bel- és külföldi növények több érdekes ültetvényén, gyümölcsfacsoportokon és szőlőtövek közt, amelyek itt-ott hűségesen ölelnek körül egyes fákat és természetes fűzéreket alkotnak. Végül visszajutunk a központi kastélyhoz, amelytől elindultunk.

Meg kell azonban jegyeznem, hogy ezek a kertrészletek még nem mind készültek el. Hogy a különféle részletek hatását szemléltetően és teljesen megrajzolhassam, a leírást úgy készítettem el, mintha a kert már készen volna. A barlang csak jövő év tavaszán készül el. A kastély, a templom, az obeliszk és az emlékkő még nem áll, de a rajzok és vázlatok már befejeződtek, s két év alatt minden elkészül.

Báró Orczy őkegyelmessége ezzel a kerttel nem kis hálára kötelezte Pest és Buda lakóit, mert eddig nem volt kellemes sétahelyük. A tiszteletreméltó, dícséretemre nem szoruló tulajdonos dicsőségére el kell mondanom, hogy ez az egész vállalkozás nagyrészt abból a hazafias célból ered, hogy ezen a hiányon segítsen. Ezt tanúsítja őkegyelmességének az a bámulatraméltó kitartása is, amellyel a mutatkozó nehézségeket legyőzi. Az 1794-i száraz nyáron a homokföldbe ültetett 300,000 fa elpusztult, s bár minden oldalról az ellenkezőjét tanácsolták, újakkal pótolták, és az ültetvények jelenleg a kívánt állapotban vannak. Ilyen módon támadt a homoksivatagból, ahol azelőtt a legkisebb szél egész homokfelhőket kavart fel, három év alatt olyan kert, amelynek máris sok szépsége van és mindez túlzás nélkül igéretnek tekinthető, hogy, amit fentebb leírtunk, megvalósul.

IV.

Petri Bernhard leírása a parkrészletről nem nyujtja teljes képét az Orczy-kertnek. Az Orczy-park kezdettől azt a területet foglalta el, ahol most a Ludovika Akadémia és előparkja van. A kastély a későbbi főépület helyén állt. A kert azonban északkeleti oldalán nagyobb volt. Hozzátartozott a mai Ludoviceum- és Dugonics-utca, sőt a Kálvária- és Örömvölgy-utca szomszédos része is, a megfelelő háztömbök helyével. Itt volt hajdan az Orczy-kert gyümölcsöse, szőlője, konyhakertje, valamint gazdasági udvara.

Br. Orczy László halála után a kertet bátyjának utódai örökölték s a mult század első három évtizedében volt az Orczy-kert fénykora. Az ültetvények megnőttek, amit Petri csak képzeletével láthatott, valósággá lett, amelyben Pest közönsége testi szemeivel is gyönyörködhetett. Hogy eredetileg is tervezték-e üvegház építését, nem tudjuk, de az bizonyos, hogy ekkor már egyik legérdekesebb lártványossága volt a kertnek a nagy üvegház. Egyébként a mult század huszas éveiből rövid, de jellemző leírás maradt ránk az Orczy-kertről Szepesházy Károly és Thiele J. C. munkájában, amely *Merkwürdigkeiten des Königreiches Ungarn* címmel 1825-ben jelent meg.

«Az Orczy-kert — olvassuk e munkában — a tulajdonos szabadelvűségéből a közönség gyönyörködtetésére szolgáló szórakozóhely és a várostól félórányira, a kecskeméti kapu előtt, az Üllői-út végén terül el. Tartózkodunk az egyes, mindenesetre kitűnő kertrészletek eírásától, és e parknak csak fő látványosságát említjük, a mostanában épített, 36 láb hosszú üvegházat, amely alig szembeötlő magaslaton emelkedik s hátsó fele szőlőültetvénnyel határos.

Belépve a jobboldali szárnyba, nyomban feltűnik egy lombos, virágos hegy, amelynek közepén művészi, szabad csigalépcső emeleti helyiségbe vezet, ebben félkörű ablakok belvedérét alkotnak, amelyből nemcsak az egész parkot, hanem az egész szép vidéket is áttekinthetjük.

Általános vélemény, hogy ez a díszépület mint üvegház Magyarországon a legszebb és legnagyobb, építésének költsége több mint 30,000 forint volt, a park fenntartása pedig évenként 10,000 forintba kerül».

A mult század harmincas éveivel új korszak kezdődik az Orczy-park történetében, amely nagy változásokkal járt mindjárt kezdettől. Míkor a magyar tisztképző intézet alapítására irányuló törekvések a megvalósítás felé azzal a lépéssel közeledtek, hogy Pesten helyet jelöltek ki az intézet számára, a választás az Orczy-kertre esett, amelyet az Orczy-család 1829-ben el is adott erre a célra 60,000 forintért. Ettől kezdve a kert József nádor felügyelete alá került, aki a maga kertészére, Kaschekre bízta a parkot.

A kert gazdasági részeit részben utcaterületeknek foglalták le, részben parcellázták s eladták, így szűkült az Orczy-kert mai parkterületére. A Ludovika Akadémia céljaira

kijelölt részt, amely körülbelül 65 hold, még a harmincas években magas kőfallal vették körül. Ez már magában is elég lett volna ahhoz, hogy megsemmisítse az Orczy-park eredeti stílusát. Mint Pecz Ármin, a park későbbi főkertésze, írja emlékirataiban, a parkot eredetileg árok és líciumsövény körítette, ami megfelel Petri leírásának. A líciumsövény a XVIII. század utolsó tizedében éppen Petri munkássága nyomán kezdett az országban nagyobb mértékben elterjedni.

Más változások is érték azonban a parkot. Az Orczy-család magával vitte Újszászra az üvegház növényanyagának nagy részét, így a narancsfákat és a többi üvegházi díszfát is. Viszont sem pótlásra, sem a park gondozására nem állt többé rendelkezésre olyan összeg, milyenről fentebb olvastunk. Ennek természetesen az lett a következménye, hogy a park évről évre szegényedett látványosságban. Így érthető, hogy Fényes Elek már a park elhagyatottságáról számol be, az Orczy-park látogatóinak száma napról napra fogy, az elmaradókat a Városliget vonja magához, amely ekkor kezd szépülni és divatossá lenni.

Ismeretes, hogy a magyar tisztképző intézet sorsa nem dőlt el végleg az Orczy-kert megszerzésével, sőt még sokáig vajudott s csak 1872-ben sikerült megszervezni és megnyitni. Közben bizony nagyon szomorú éveket látott a park, mert senki sem akart gondoskodni róla. Kaschek meghalt s utóda egyszerű konyhakertész volt, majd ez is meghalt s 1847-ben elköltözött az élők közül József nádor is, aki ekkor már egyedül ismerte az Orczy-park hagyományait s akinek szeretete a természetes kertstílus iránt közismert.

A legnehezebb időkben Pecz Ármin lett a park főkertésze s 19 éven át viselte gondját, ezután pedig kereskedelmi kertészetet nyitott. Ekkor már régen divatját múlta a szentimentális kertstílus, az angol parkokban nem érdeklődtek a rokokó hagyományai iránt, hanem a szép fákat keresték bennük, amelyek a növénytani érdeklődést kielégíthették. A virágágyak is újra divatossá lettek, az épületet a parkban virágszőnyeges parterrel választották el a park erdőszerű részétől. Pecz már hírét sem hallotta a szentimentális park-stílusnak, még kevésbbé tudta, hogy az Orczy-parkot e

parkstílus egyik kiváló képviselője, Petri Bernhard tervezte. Mindennek következtében szükségszerűleg meg kellett semmisülnie mindannak, ami hajdan, az Orczy-család idejében, a mult század elején szépsége és nevezetessége volt az Orczy-parknak.

Pecz 1848 szeptemberében leltárilag vette át az Orczy-kertet s leírása is, amelyet a parkról és tartozékairól emlékirataiban ránk hagyott, teljesen leltárszerű. A parkban ekkor már sok volt az öreg fa, keresztülszelte nyárfák és szilek fasora, volt benne liget s ebben műbarlang, vizes árok, amelyen híd vezetett át, fácános, lóval hajtott vízemelő gép, szökőkút, kerek és négyszögletű kerti ágyak, sok virág és sok rózsa, a nagykertben a nagy üvegház narancsfákkal és újhollandi növényekkel, két emlékkő, bővizű tó, amelynek fölös vizét árok vezette le az Üllői-út árkába, végül a kert elkülönített sarkában ananászház, gyümölcshajtató, szaporítóház, spárga- és trágyaágy. Kertstílusról többé beszélni sem lehet, Pecz nagyon találóan csak annyit állapít meg, hogy a park stílusa sem nem angol, sem nem francia.

Majdnem két évtizedes főkertészi működése alatt Pecz is a park további romlását volt kénytelen tűrni. Már a szabadságharc hónapjai sem voltak alkalmasak a park fejlesztésére, s Pecz keservesen panaszkodik, hogy a beszállásolt csapatoktól mennyit szenvedtek az ültetvények. Olyan hetek is virradtak a parkra, amikor szabad prédája lett a csőcselék garázdálkodásainak, mert hiányzott a közbiztonság. Egy ideig kórháznak is használták az épületet és sétahelynek a parkot. Az 50-es években Albrecht főherceg Pest környékén tartotta hadgyakorlatát s főhadiszállásul az Orczy-parkot választotta, a fal egy részét lebontatta, a parkban pedig 13 nagy sátrat állíttatott. Nem javultak egyelőre a viszonyok 1862-ben sem, amikor a helytartótanács vette át a legfőbb irányítást, mert ez népkert céljaira vette igénybe a parkot s nagy területeket adott bérbe, sőt itt telepedett le a Sur-cirkusz is, és a külvárosi közönség itt élvezte mutatványait. Az osztrák-porosz háború évében, 1866-ban, kórházi célra foglalták le a parkot s 60 barakot emeltek benne. Pecz távozása után, 1867-ben új főkertész vette át a park gondozá-

sát, ekkor pusztult el a régi nagy üvegház ; pirotechnikus végzett benne kísérleteket, robbanás következtében tűz ütött ki benne s mindenestől a lángok martaléka lett.

*

Pecz Ármin ezekkel a szavakkal végzi emlékiratainak az Orczy-parkra vonatkozó részét : «Végre mikor a Ludovika Akadémia megnyílt, ennek igazgatósága vette át a kertet, derék kertészre bízta, aki olyan módon szedte rendbe, amilyennek most is ismerjük».

Aki korunkban látogat el az Orczy-parkba, nem láthat benne mást, mint a főváros egyik nagy parkját. Legalább első benyomásai nem különböznek itt sem azoktól, amelyeket más hasonló parkban szerez. Aki azonban elolvassa Petri Bernhard eredeti leírását, kutató szemmel keresi az öreg fák alatt a régi kertrészletek nyomait. S néha mintha meg-megelevenednék előtte valamelyik régi, érzelmes hangulatot keltő kerti táj. Az a szép kilátás sem hiányzik egészen, amelyről Petri olyan költői leírást hagyott ránk. A budapesti legújabb útikalauzok napjainkban is elismétlik a szinte másfélszázados hagyományt, hogy a parknak legszebb a tó körüli déli része, «melynek halmairól tág kilátás nyílik a budai hegyekre».

Noha ma már, a kertészeti tekintetben nem éppen előnyös hosszú történeti mult után, valósággal a képzeletnek kell feltámasztania a park eredeti szépségeit, mégis az öreg fák alatt érzelmes hangulat árad, a magyar kertészet történetének egyik legérdekesebb fejezete illeti meg sejtelmeivel azt, aki a parkban visszagondol régi idők eseményeire.

Rapaics Raymund.

A szentimentális esernyő története

Petri Ildikó grafikái elé

A Kecskeméten élő Petri Ildikó több mint egy évtizede kiállító művész. Nem tartozik az agyondicsért, reflektorfényben élő alkotók közé. Bár rendszeresen résztvevője a megyei, alkalmanként az országos seregszemléknek, művészete sem nem „elég" avantgárd, sem nem „elég" konzervatív, hogy a sarkított fogalmazó műkritika számára „elég" bosszantó legyen.

Alkalmazott motívumainak, előadásmódjának bizonyos vonásait a felületes szemlélő könnyen Kalmárné Horóczi Margit világával azonosítja. Még ha így lenne is, nem lenne sértő Petri Ildikóra nézve. Bár a gondosabb elemzés az időnkénti formai hasonlóság, vagy a mindkét alkotónál fellelhető lírai alaphang közel hozza egymáshoz a kétféle művészi világot.

Számomra sokkal inkább a grafika egyik nagy öregje, Gross Arnold képi világával rokon Petrié, semmint Kalmárné Horóczi Margitéval.

Végső soron Petri ki tudott magának alakítani egy olyan világot, amely hasonlóság ide vagy oda, önálló karakterű és egyéni mondanivalójú alkotóvá teszi.

Petri Ildikó a késve született sorsú emberek világát idézi saját élményként. Mintha a századforduló békebeli világában töltötte volna „gyermekkorát". Plüssfotelek és kanapék, szalagok és pántlikák, csipkefüggönyök, nagy tollas kalapok között. Fodros napernyők a délutáni sétákon, birsalmaillat a dédiknél vasárnap, illatos teák és aprósütemények emléke. A megözvegyült tánti madaras kalitkájával bíbelődik, az öreg szekrényből előbukkanó molyrágta ifjúság biedermeier emlékfoszlányai. Legyező mögé rejtett érzelmek, hanyag eleganciával körbefonódó boák melegítik a gyengédségre vágyó didergő lelket. Levendula-illat mindenütt. A kislány a kert végében csendesen pityereg, nagy masniját igazgatva. Elbújt. Hátha keresik a „kis elveszettet."

Elszaladt az idő. A történelem, a sétabotjára támaszkodva, lassan, öregesen elsétált mellette. Már a tantik is elmentek, már a temetőkapu ajtaját sem nyitják ki, csak ünnepkor, s a madaras kalitka ajtajai is rég nyitva. A kertben már ősz van, fázósan süt a nap. Még. A kislány még mindig ott van a kert végében, a masnija lett talán kisebb és gyűröttebb. Csak a nagy ház felől nem jöttek még a kedves hangok. Már az ebéd illatát sem lehet érezni. Már a könnyek is elfogytak. Már csak a várakozás maradt meg csöpp lelkében. Egy halk sóhaj, egy „. . . hátha mégis . . .", egy „talán . . ."

Petri Ildikó képteremtő fantáziája a hétköznapi tárgyakból épít önálló kifejező erejű képi világot. Épp a személyesség révén válik hitelesen megformálttá grafikai nyelvezete. A mütyürök lírai báját veszi észre, s emeli a képi érdekesség szintjére. Így lesz Petri Ildikó a legyező, a masni-, a lepke-, a toll-, a levél-, az esernyő-, a sétabot-, a kalapmotívumok csendes poétájává.

Csáky Lajos

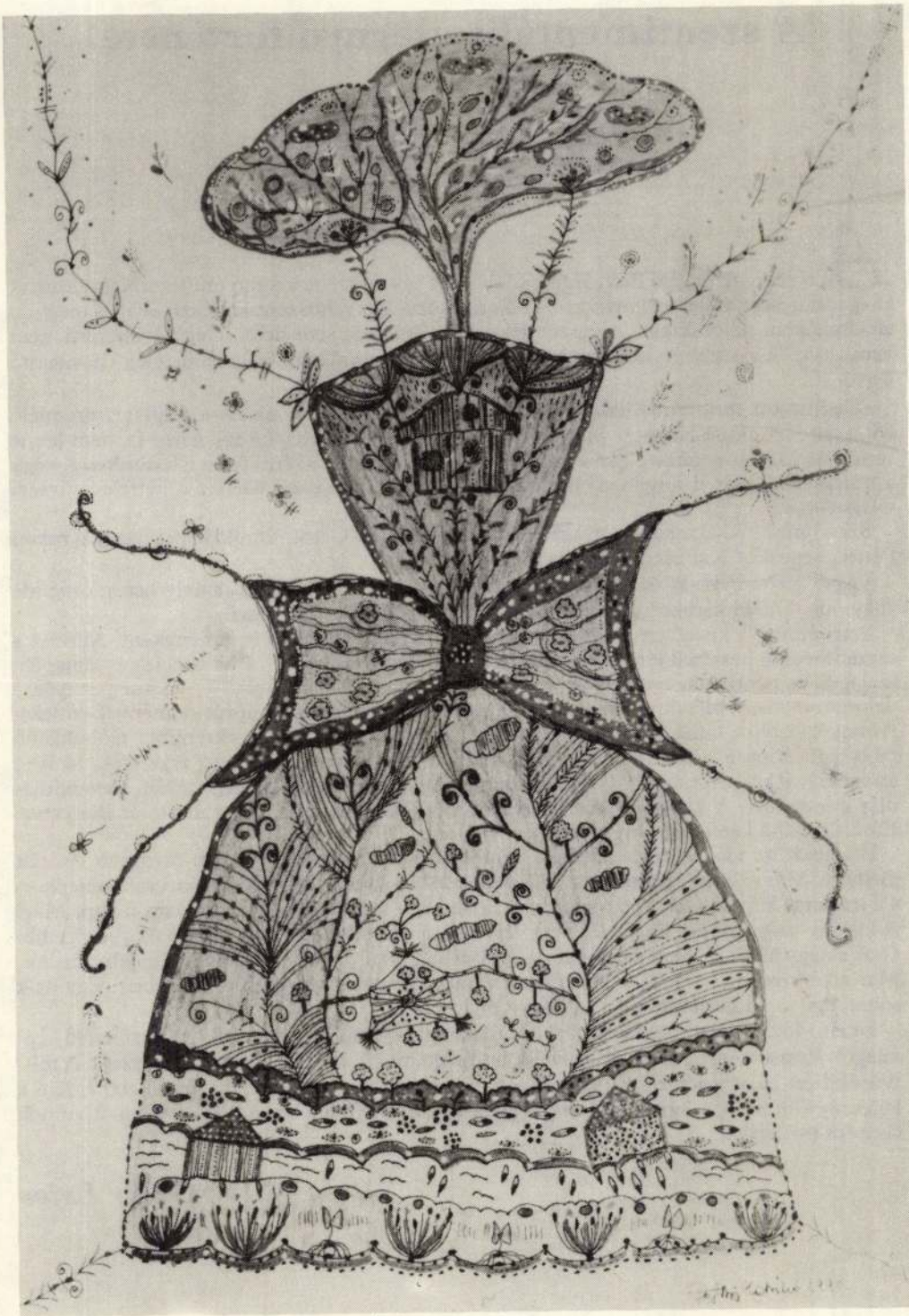

Völgy ruhája

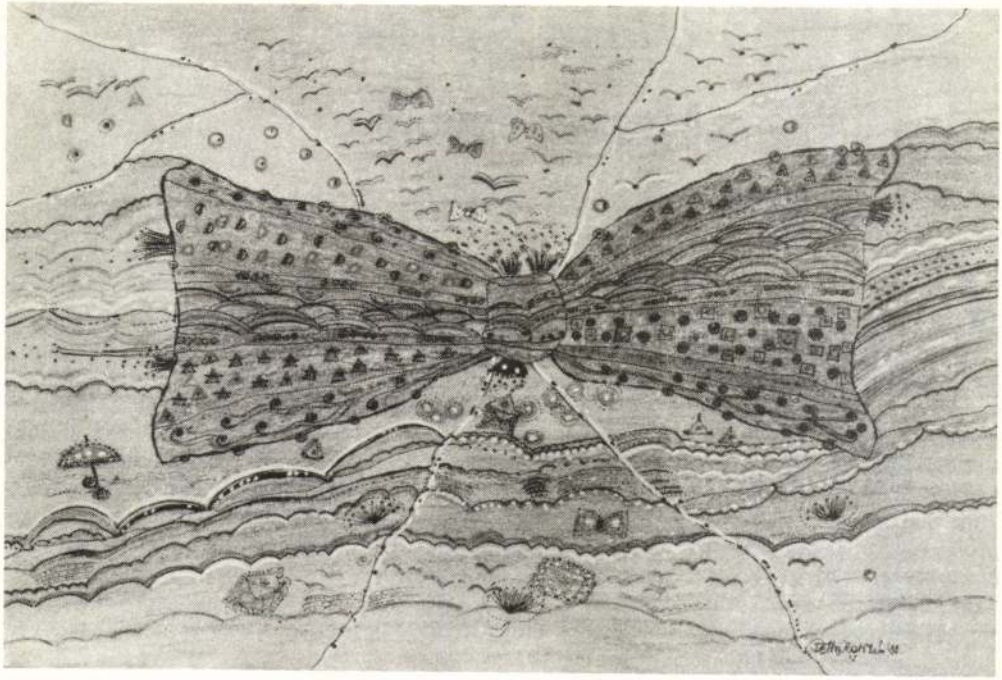

Nagy Dasni története

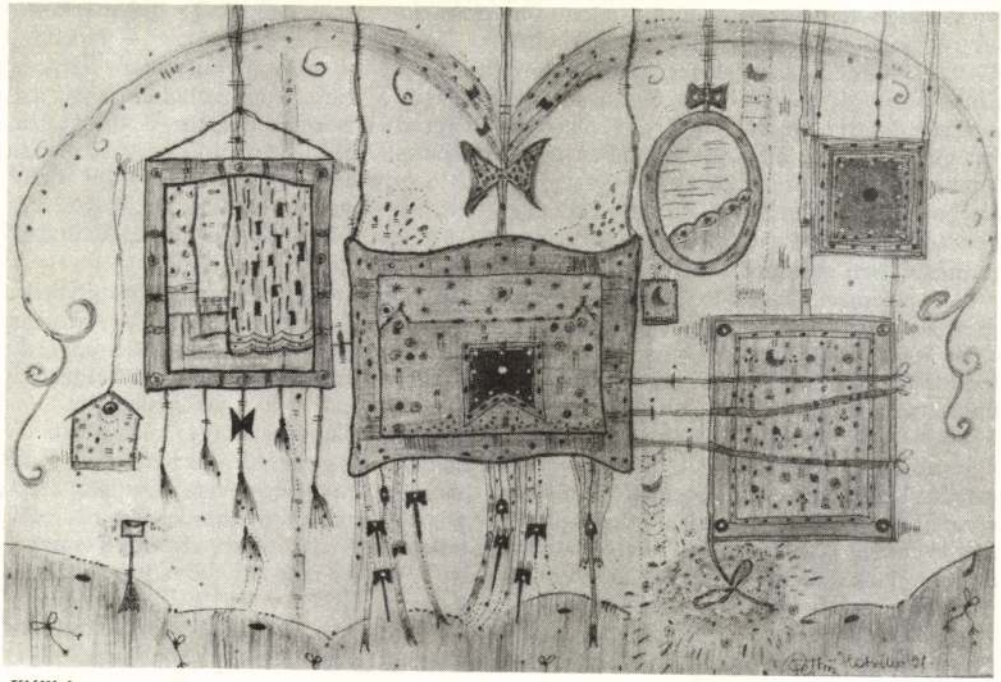

Kiállítás

Olasz Sándor

„Megváltástalanul"

Cs. Gyimesi Éva: Álom és értelem

Ez a Szilágyi Domokos lírai létértelmezéséről írt tanulmány alighanem az utóbbi évtized egyik legszínvonalasabb monografikus értekezése. A szerző lírapoétikai, filozófiai, értékelméleti és művelődéstörténeti ismeretei kivételes módon keverednek a vallomással, az életművel való foglalkozás személyes érdekeltségével. Szilágyi Domokos költészete olyan sok rétegből építkezik, hogy ebből természetesen következik a megközelítési módok sokfélesége. Az *Álom és értelem* szempontrendszere bizonyos alapértékek világképalkotó funkciójára korlátozódik, s így Cs. Gyimesi portréjában főként az a „létösszegző filozófikum" kap kitüntetett helyet, amely a mű centrumában a megváltatlan szenvedés ontológiai problémáját láttatja. Ebből a nézőponból a végesből való kiszakadás vágya, a hitet felváltó hitetlenség, az identitásvesztés és elbizonytalanodás drámai folyamata követhető nyomon. Minden, amit a szerző állít, a művekből bomlik ki, s épp ez a rokonszenves működközpontúság akadályozza a megfoghatatlan (vagy ahogy manapság mondani szokás: „lila") eszmefuttatások elburjánzását.

Legenda helyett — a műről kíván beszélni Cs. Gyimesi Éva. A mítoszképzés alapját az öngyilkosság szomorú tényében látja, de a legendaszövés hajlama szerinte abban a transzilván (és egyetemes magyar irodalmi) hagyományban keresendő, amely az áldozatot, az önfeláldozást mintegy az értékhierarchia csúcsára emelte. Márpedig Szilágyi tragikus pusztulása semmiképpen sem tüntethető föl valami Szabédi-típusú közösségi jelképként. (A romániai magyarság mítoszairól és illúzióiról értekező Láng Gusztáv — Kortárs, 1991/11. — még a Szabédi-legenda deheroizálásának jogosságát is fölveti, amikor Székely János *Mórok*ját méltatja.) Cs. Gyimesi úgy látja, hogy a költő határozottan elutasítja azt az életeszményt, amely megköveteli a kényszerhelyzetben hozott áldozatot. A kötet talán legemlékezetesebb elemzésében éppen arról olvashatunk, hogy a romániai magyar irodalomban oly népszerű létszimbólum, a gyöngykagyló jelentéstartalma miként fordul ellentétébe Szilágyi verseiben. Az azonban talán nem tudatosodott kellően, hogy ebben a gondolatmenetben a kényszer hatására hozott áldozatról van szó. Az önkéntes áldozatot természetesen senkinek sincs joga elvetni, és nincs joga azon gúnyolódni.

„. . . a nemzet még akkor is, amikor látszólag csak dalnokot óhajt erényeinek és hibáinak megéneklésére, amikor tehetségeiből koszorúzásra alkalmas szobrokat farag — a nemzet akkor is érzi, hogy nem erkölcseinek pozitív leírására van szüksége, hanem létdilemmáinak felfedésére [. . .] az igazán nagy tehetségekből a nemzet mártírt csinál, mert befogadni ugyan nem tudja, de érzi, hogy szüksége van reá, és azért ki is izzadja magából." — Vörösmarty utolsó verseiről írta ezt Bretter György, de Szilágyi akkori (és talán mostani) befogadására is érvényesen. A folytonosan és kizárólagosan sorskérdésekre vágyó olvasók minden bizonnyal sokszor kielégítetlenül maradtak, s némely Sziágyi-vers azért találtatott könnyűnek. Hiszen nem etikai, ideológiai vagy nemzeti-nemzetiségi kérdésekre rezonálnak a versek. Gyakran csupán az olvasó „játékos odaadását" feltételezik. „Könnyű voltam, akár e versek. (Akár e versekély.) Olvasó, ki súlyt követelsz meg / megizzadt pénzedért, / okulást, egyéb iskolás / picsi-pácsit —: ne hallj, ne láss" — írja a *Változatok egy képzeletbeli Weöres-versre* utóhangjában. A vers azonban nemcsak a „vadrózsából tündérsípot" faragó W. S. mester önfeledt játékára utal, hanem az *Esti Kornél éneke* Kosztolányijának híres paradoxonára. Arra, hogy a mélység sekélység és a sekélységnek mélysége van.

sehová se vezető
nekilódulások
útszélre hulló magvak
szétpukkanó légbuborékok
cselező fondorlatok
amiket számontartanak
amiket számonkérnek
amiket nem tudsz
magadnak megbocsátani

Kalickás

Utassy József

Téli miniatűrök

A tó zsebtükrén
féllábon állva alszik
gunaram, ludam.

Színezüst plakát:
tündökölteti a Nap
a domb oldalát.

Didereg Isten.
Vacognak a vének is
a tömjénfüstben.

A tisztelendő
fele fej, fele bendő:
csúszkál. Esendő.

Hátrál, fut, rohan,
az óceánba hőköl
a hó boldogan.

A Tarna patak
csupa hólé, csupa gally,
csupa sár, latyak.

Láncon eb ugrál,
nyújtózkodik a macska.
Ragyog február.

Benn tehén méláz,
kívül a jégcsapokat
feji a fény már.

Siess, kikelet!
Ne ámíts, ne hitegess!
Vérem bizsereg.

— Ha mellém akar feküdni, nem lehet hideg a lába. Mit néz? Szólhatott volna hamarabb is? Igen — biccentett az öregasszony. — Örülhet.

— Attól tartok, nem egészen . . .

— Ne közeledjen! Mit képzel rólam, vén kujon? Menjen aludni! Álmában talán a magáé leszek.

Széppataki úr kiszédelgett a konyhából.

— Na cseszd meg! — vihogott a hang a rosszabbik fülében. — Gratulálok, vőlegény!

— Reggelre elfelejti! — bizakodott a portás. — Tudod, hogy agyere van! — Megroggyanó lábbal botorkált le a terasz sötét lépcsején.

Kopecsniné homályos szemmel nézett utána. — Ki ne törje a nyakát nekem! — Felkattintotta a kinti villanyt. Felriadt szúnyogok hada röppent a távolodó Széppataki úr után. — Holnap tojást sütök magának! Vigyázzon a küszöbön! — Megvárta, amíg a lakó biztonságban eléri a vályogházat, eloltotta a villanyt, tapogatózva botorkált be a szobába. Lehámozta magáról a selyempongyolát, bebújt az ágyba. — Remélem — motyogta —, megérjük azt a holnapot?

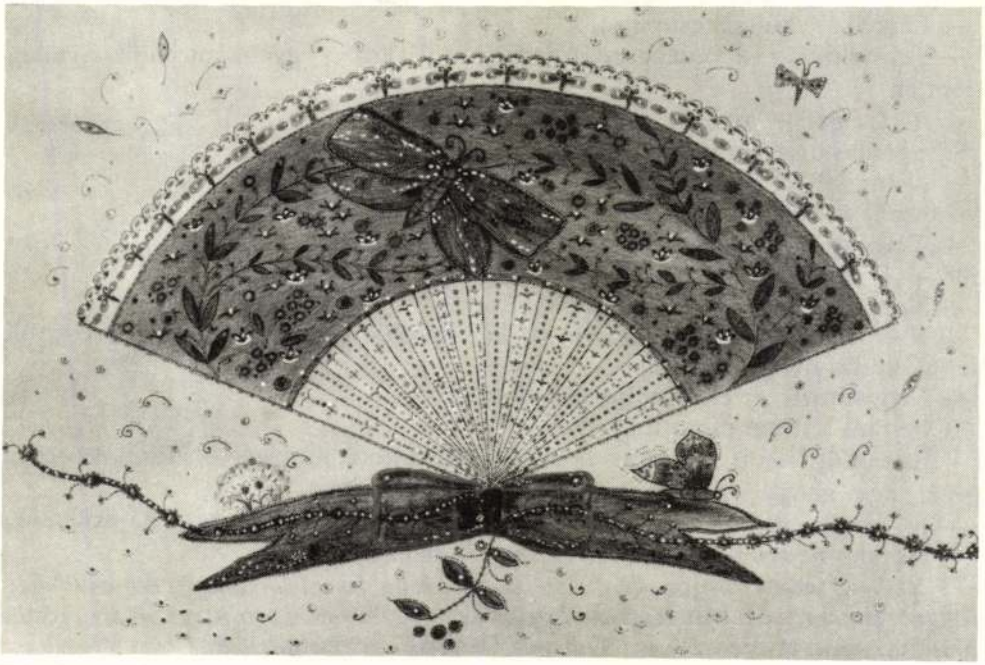

Pillangós legyező

— Emil! — Kopecsniné fenyegetően felhúzta ritkított szemöldjét, előbbre lépett. Hajába újból belemart a légyfogó papírja. — Mi ez?! — sikoltott. — Hozzám ne merjen!

A portás szeliden pislogott.

— Eltűnt a színház. Esküszöm magának! Látta a Hekomba is!

Az öregasszony sziszegve szabadította ki magát a légyfogó rabságából, puffadt ujjaira légydögök tapadtak, reszketve lépett a falikúthoz.

— A csapot! Mit bámul?! Nyissa már meg!

A portás engedelmeskedett. Kopecsniné kezet mosott.

— Forduljon el! Várjon itt! — Bedübörgött a tisztaszobába, kivett a szekrényből egy nagyvirágos pongyolát, belebújt. A konyhában feldőlt egy hokedli és darabjaira esett. — Mit művel megint?

— Csak a légyfogót akartam a lámpára vissza . . .

— Dobja a szemétbe! — A hullámzó keblek megtöltötték a virágos pongyolát. — Üljön le szemben!

A portás leereszkedett.

— Ki volt a másik?

— Tessék?

— Akivel odakint a kertben? Együtt vedeltek?!

— Senki, Margitka, tudja, hogy soha . . .

— Férfiak! — Kopecsniné megvető tekintetet vetett Széppataki úrra.

— Magamban diskuráltam — vallotta be bűntudatosan a portás. — Nagyon megviselt a kihallgatás. Bejelentettem a rendőrségen ugyanis, hogy a színház . . .

— Ha valami kurvát cipelt ide, valami színésznét . . . !

— Elvtársak jöttek Pestről a szállodába! A sofőr azt mondta, nyomoznak. A reggeli újságban biztos benne lesz. Annyira zaklatott vagyok.

— Látszik. A ruhája csupa sár.

— Telihold van — védekezett a portás. — Ilyenkor egyébként is bizonytalan a léptem.

— Az üveget! — rendelkezett az öregasszony.

Széppataki úr a konyhaszekrényhez lépett.

— Nem azt! Az édesebbet!

A portás kiemelte a likőrös butéliát, elővett egy kis poharat.

— Tele adja! — Az öregasszony egyetlen kortyintással benyakalta a kitöltött italt. — Töltsön szódát magának. Mire vár?

— Nem tudok hétfőn lakbért fizetni.

— Na, persze. Egy ilyen alak! Húsz éve titkolja! Engem nem lehet becsapni! Na, gyerünk, nyögje már ki!

— Megváltozik az életem, hogy a színház . . .

— Semmi kurázsi nincs magában?

— Felrepült! — bizonygatta a portás. — Galambok jöttek érte. Huss! Az egész épület, úgy, ahogy volt . . . Egy gödör maradt a helyén.

— Jól tudom, miben sántikál! — biggyesztette le az ajkát özvegy Kopecsniné.

— Holnap bejárom majd a várost. Addig talpalok, amíg . . .

— Szó se lehet! Csupa gyom az udvar! Van itt elég dolog? Az esküvőre kitatarozzuk a házat. Mit reszket? A gyűrűk megvannak tizenöt éve. A nyugdíját hazaadja, majd én beosztom. Nászútra Hévízre megyünk? Egész nap ázhat?

Széppataki úr tátott szájjal bámult.

Pelyvás gabonát őröl
(serény) talán a múltidőről

forrongva forgó kerekekkel
birodalmakat kelepelt el —

miközben zakatolva mondja
te is betöltöd élted
a malomba

* * *

Belé az izükhántolt napokat:
Hadd fogyjon, mint fogy — a fogad

S elzúzván múltidővé őrli;
ha tud, úgy ott fog érlelődni

(méhenkivül) a rilkei halál
: gyümölcs, mit nincs ki fölzabál

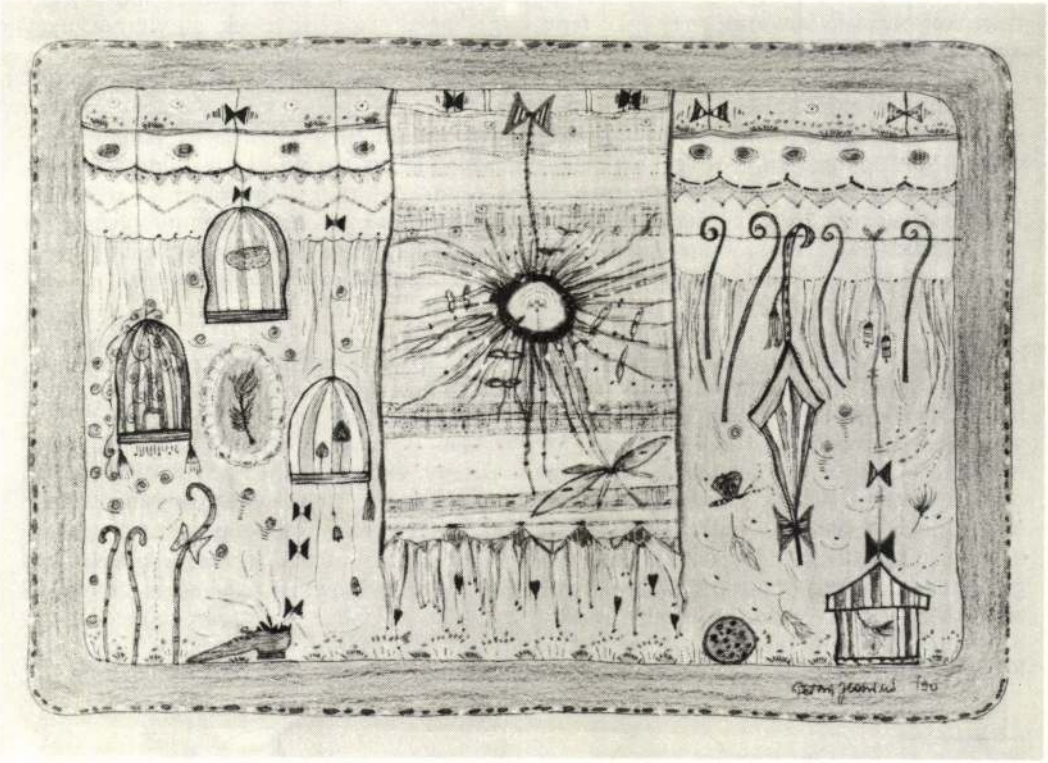

Leltár

Legenda Kálnoky Lászlóról

Összegyűjtötte: Albert Zsuzsa

Mándy Iván: Úgy érzem, hogy most is itt van és valamiképpen együtt vagyunk. De én önző ember vagyok, azt mondom el, hogy kitől mit kaptam. Mit kaptam én Kálnokytól? Hát bátorságot. Nekem valami ősi élményem volt a kísértetek a házban, a ház kísértetei, de úgy évtizedekig nem mertem megírni. És egyszer Laci beszélt a kísértetről, akivel együtt lakott még a Józsefvárosban. Azt mondja: tulajdonképpen szelíd, nett kísértet volt, ahogy ő mondta, szinte finom, de olykor kissé pimasz, kissé szemtelen. Abból tudta meg, hogy ott van, hogy hamut talált az asztalán. A redőny rosszul volt lehúzva, az ajtó nem volt rendesen becsukva, s a kísértet mindig eltávozott. A kísértet a falon keresztül közlekedett, és nem volt nappala és nem volt éjszakája, úgy egy időben volt. És akkor én kiástam magamból azt, amit tényleg sokáig nem mertem megírni, hogy meg lehet ezt írni, meg lehet ezt írni, és akkor eljutottam az én kísérteteimhez, akik nem laktak nálam ugyan, nem volt olyan jó lakásom, vagy mi a fene, vagy engem nem kedveltek annyira, de úgy átvonultak a szobákon.

Lator László: Az Iván elbeszéléséből az derül ki, hogy Kálnoky Laci kísértetlátó, misztikus hajlandóságú ember volt, de akik ismerték, azok tudják, hogy Kálnoky a világ legjózanabb, legracionálisabb, legpedánsabb embere volt. Ez a költészetére is jellemző, olyan furcsa nyelven írta meg egyébként borzongató és kísértetes élményeit is, minthogyha mondjuk ő is a *Code Napoléon*-t olvasta volna versírás előtt. De egyébként is kétkedő, logikus elme volt, ha az ember beszélgetett vele egy kicsit, azt hihette, hogy egyáltalán nincs fantáziája. Ezzel szemben Lacival kísérteties dolgok történtek, amiket később meg is írt a *Homályvoky Szaniszló történetei*-ben, vagy *Egy magánzó emlékiratai*-ban. Ezek nem kitalált történetek voltak.

Mándy I.: Azok a legrémesebbek

Lator L.: Azok a legrémesebbek. Amikor felköltöztek az anyjával Egerből Pestre, a Mészáros utca 30-ba. A bútorok, gondolom, Egerből kerülhettek oda, mert olyan nagy idomtalan úri bútorok voltak, aminek helye lehetett egy vidéki, jómódú házban, de abban a kis társbérletben, ahol Kálnoky Laci az anyjával lakott, valahogy ormótlanok, otrombák voltak. Volt egy nagy pohárszék, egy nagy szekrény, és amikor berendezkedtek (négy napig rendezték azt a kis lakást), lefeküdtek, egyszer csak arra ébredtek, hogy irtózatos csörömpölés és csattogás hallatszik a szekrényből, a pohárszék felől, Kálnoky Laci rögtön nekilátott kideríteni, hogy mi történik, nem talált semmit, reggel is csak egy kis, egy gyufaszálnyi fadarabot látott a földön, de az egész csörömpölést nem lehetett megmagyarázni. Meg is írta egyébként ezt egy ironikus hangütésű versben, csak azért mondtam el, hogy ennek a történetnek is, mint annyi másnak, az elhajlott kanálnak például, hitele van. Kálnokyban a józan értelem nagyon jól összefért ezzel a furcsa, misztikus atmoszférával.

Domokos Mátyás, Cora Erzsébet, Kálnoky Lászlóné, Lator László, Mándy Iván, Réz Pál, Szántó Piroska és Vas István emlékezései

Domokos M.: A magyar kultúra történetében, és ezen érdemes eltűnődni, mindenki ezt érzi; Bartók azt mondta, hogy teli poggyásszal megy át a túlvilágra, Szabó Lőrinc naplójában benne van ez a mondat, hogy „halálom meghamisít, még tele vagyok versekkel, halálom meghamisít," és így tovább, de azt az elégtételt azért Kálnoky Laci barátunk megkapta a sorstól, ahogy mondani szokták, hogy volt egy nagy öregkori kivirágzása a költészetének, és ez együtt járt egy meglepően nagy népszerűséggel.

Elhangzott a Kossuth rádióban 1991. január 31-én.

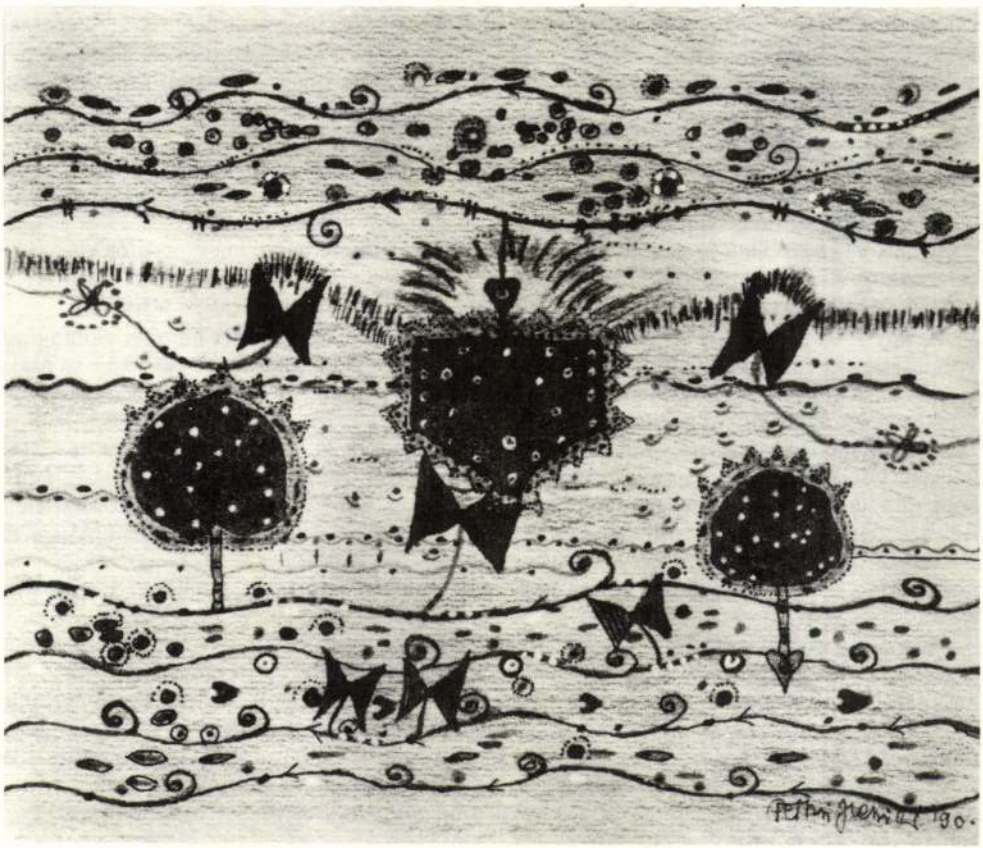

Titok '90

megkérdeztem Lacitól, milyen hangja van a cölöpmadárnak? És akkor Laci bemutatta, fergeteges sikerrel. Na de a történet, amit el akarok mondani, az az, hogy mentünk hazafelé késő éjjel, és vártunk a villamosra. Én akkor a Móricz Zsigmond körtéren laktam egy poloskás, svábbogaras albérletben, Laci meg a Mészáros utcában, és vártuk az utolsó 63-ast. Egyszer csak a járdaszigeten megjelent egy bőrdzsekis tagbaszakadt fickó, megszólított bennünket, azt kérdezte, mikor jön az utolsó villamos? Valamit mondtunk rá, ő meg: vigyázzatok, át ne merjetek verni, lerohadt a motorom Budaörsön, és ha nem jön a villamos, beverem a pofátokat, majd megtudjátok, ki ez a Torma III. És felemelte az öklét, ami akkora volt, mint mondjuk az Iván feje, és olajtól fénylett. Rettenetesen megijedtem, én legalábbis megijedtem, Laci viszont felhasználta a sportbeli jártasságát, és egy pillanat alatt felmondta az egész családot. Hogy Torma II. nem tudom hányban csehszlovák bajnok volt, ismerte Torma I. nevét, bár ő kevésbé jelentős ökölvívó volt, de maga Torma III. is volt, Laci pontosan tudta, első vagy második helyezett a magyar bajnokságon. Ettől Torma III. nagyon megenyhült. Részeg volt egyébként. Utóbb Laci elmesélte, milyen tervek futottak át az agyán, ha Torma III. irtózatos öklével meg akar bennünket fenyíteni. Azt gondoltam, mondta Laci, hogy Torma III. már meglehetősen koros az ökölvíváshoz, de még mindig meglehetős ütőerőt képvisel. Ha megpróbálunk elszaladni, könnyen pórul járhatunk, mert a részeg ember tud egyenesen futni, és utolérhet. A következő ötlete az volt Lacinak, hogy „fejjel nekiszaladok a gyomrának, talán sikerül ledöntenem, és akkor egérutat nyerhetünk." A tervek kivitelezésére hála istennek, nem került sor, de az efféle tervezés jellemző volt Lacira. Hogy megint egy másik történetre térjek rá: egyszer eltűnt egy macskája, már nem tudom, a Kiscica-e, a Szüri-e, Laci nyomozását siker koronázta, rájött, hogy egy *Bagyu* csúfnevű szomszéd hentes volt, ha jól emlékszem, fogdossa a környéken a macskákat. Laci átlátta, hogy ő testi erőben nemcsak Torma III-mal nem veheti fel a versenyt, hanem ezzel a Bagyunak nevezett macskatolvajjal sem. Álmatlan éjszakákon dolgozta ki a bosszútervet: odaáll a kerítéshez, kőkerítés volt a Mészáros utcai udvarban, és ott fog leselkedni akár éjfélig, vagy hajnalig is. Amikor aztán jön Bagyu, a macskatolvaj, és megfogja a két kezével a kőfal tetejét, ő egy rugós sámfával fog rácsapni a kezére, mert ahogy mondta, „magam nem dicsekedhetem valami nagy testi erővel, de a rugós sámfával igen nagyot lehet ütni."

Mándy Iván: Voltak ezek a játékok az Ágnesnél, színhely ugyanaz, szereplők nagyjából ugyanazok, hát én egyet utáltam, a játékot.

Lator L.: Ez a szekreter.

Mándy I.: Szekreter. Műveletlenségem súlyos volt. Némi szerepet játszott a dologban, volt egy ága az életemnek, amibe úgy éreztem, hogy belekapaszkodhatok, és itt aztán aratni fogok, ez a futball. Fölvetettem egy futballistának a nevét, hogy ki volt az, nem híres játékos, úgy éreztem, hogy helyzetemmel csúnyán vissza is élek. Ki volt az a játékos, kérdeztem a társaságot, akit a csapat tagjai egymás között Trakkernek hívtak, nem vártam választ, gondoltam aratok, egy fél másodpercnyi csend, megszólal a Laci, Pósa. De még soha nem éreztem azt, hogy megvet, miért vetne meg, talán azt mégse, de akkor valahogy úgy éreztem, még várt egy pillanatig és újra megszólalt, Csintalan, Marik, Pósa. Megsemmisültem. Ez nem is a Ferencváros, hanem a Ferencváros B, az FTC.

Cora E.: Én közben mindig arra gondolok, hogyha egy kicsit azok az ötvenes évek lezserebbek lettek volna . . .

Mándy I.: Akkor nem lettek volna ötvenes évek.

Cora E.: Igen, de akkor az nagyszerű, hogy Laci fordított, és ez is használt, meg az is használt, de azért őbenne annyi játékosság és fantázia volt, nekem van egy olyan érzésem, hogy talán ennyi nyomás nélkül, és ennyi szegénység és mindenféle körülmények nélkül is, talán az ő gyenge egészségével is, többet tehetett volna. Őbenne rengeteg lehetőség volt, és nem ő az egyetlen. Ezek az emberek mind annak ellenére sziporkáztak.

Kálnoky Lászlóné: Azt mondotta a halálos ágyán, hogy ugyanazt mondhatja el, mint Bartók, hogy tele poggyásszal megyek el.

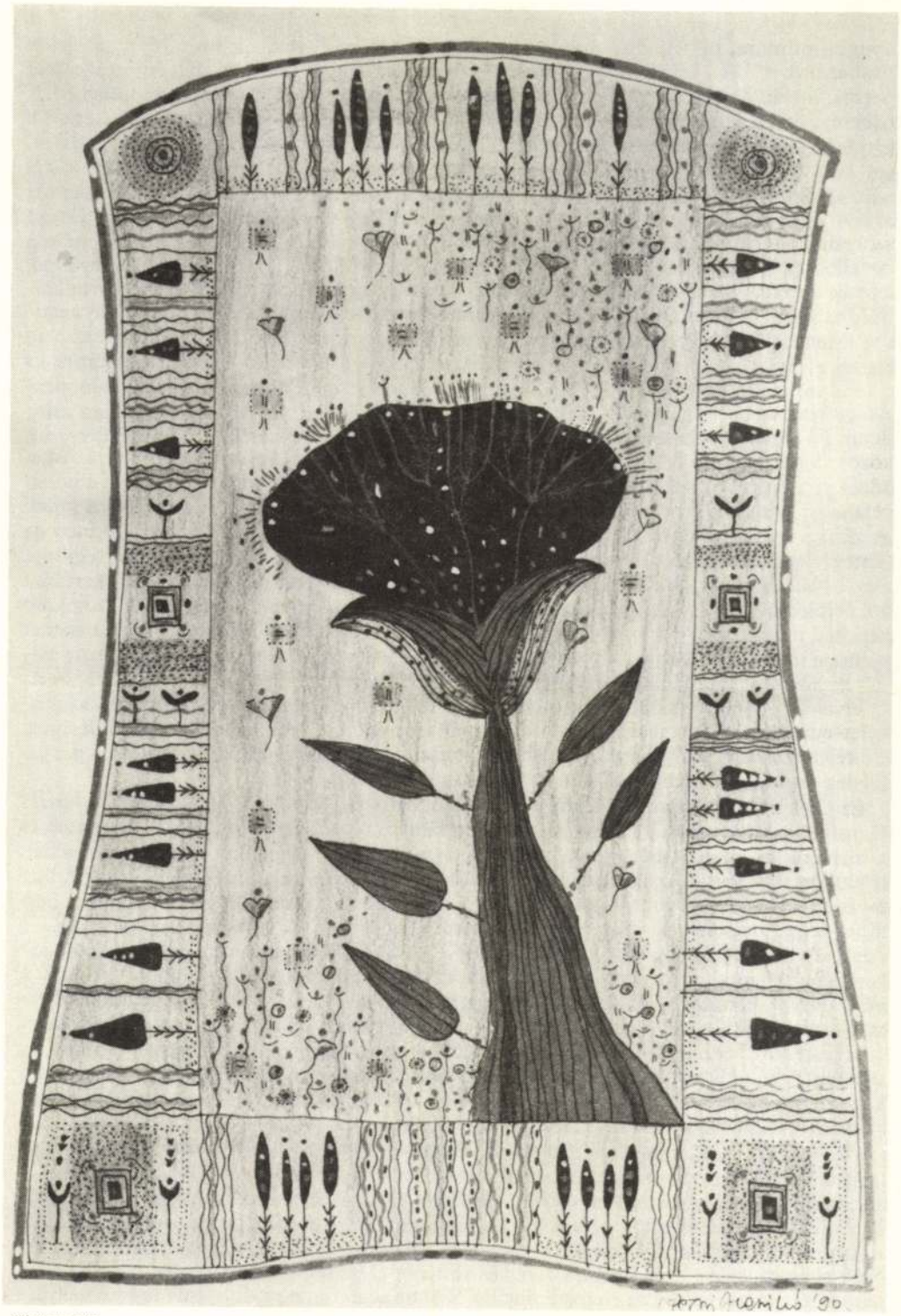

Kívül-belül

nyugati mintára, hiszen csak arról van szó, hogy itt „mi" vesszük magunkra „a Fehér Ember terhét"! A „White Man's burden"-től a Vatráig és a jelenlegi délszláv tragédiáig persze hosszú az út, ám meglehetősen egyenes, mindenesetre a nagymagyar millennáris nacionalizmus nem jelentéktelen kerülőjén át. Európa nyugatibb fele láthatóan tanult a két önpusztító háború, s a többnyire nem kevésbé véres totalitarianizmusok rémségeiből; ám — a múlt militáns nacionalizmusaival ellentétben — nem úgy látszik, hogy ezt a tanulságot határain túl is közvetíteni vagy pláne érvényesíteni képes. Meglehet, nem is akarja. A vasfüggöny lebontását a Nyugat csak addig szorgalmazta, amíg az ő érdekeit szolgálta. Meglehet, ma egy újabb „szigetelő fal" felhúzását véli (ha még nem is nyíltan bevallottan) érdekének? A „közép-kelet-európai tudat" (már amennyiben egyáltalában létezik ilyesmi) ma mindenesetre messzibb van a nyugatibb európaitól, mint bármikor. Még az sem lehetetlen, hogy Európa mitőlünk keletibb fele hamarább találkozik a nyugatival, mint a középső. Pedig még elképzelni is szörnyű, mi vár az Európa két fele közé szorult térségre, ha az itteni népek meg nem tanulják valahogy a kétoldalú kompromisszumok és a kötelező egyezségek kötését, államokon belül csakúgy, mint államközi viszonylatokban. Azaz olyan tartós kapcsolatok kialakítására kellene törekedni, melyeknek keretében mindenik fél hajlandó olykor kisebb-nagyobb vélt vagy valódi veszteségeket lenyelni ésszerű közös (tehát végtére őt is segítő) érdekekért. Végül is ilyen „egyszerű" volt az európai közös piac titka is. Amíg ezt a tanulságot a „közép-kelet-európai tudat" meg nem emészti valahogy, amíg az egész régió, mint együttműködő sokféleség, saját maga ki nem küzdi gazdasági és társadalmi felemelkedését, addig nem sok reménye lehet itt bárkinek az „integrálódásra" az áhított európai csillagkörbe. Ma is fennáll Németh László (egyszer már bevált) *Kisebbségben* — jóslata: „A magyarság a kelet-európai görgetegben kerülhet hol felül, hol alul, véghelyzete nagyjából az lesz (amint érdeke is az), ami a szomszéd népeké. Isten éppúgy együtt tárgyalja őt a Südostraum többi népeivel, mint a német politikai irodalom". Vagy ahogyan Gáll Ernő összegezi a fejtegetéseit: „Napjaink hiszterizált légkörében, a különböző országokban kirobbant véres incidensek tanulsága szerint is, az elvakult szenvedélyekre mindenekfölött a ráció, egy szükséges és lehetséges közép-kelet-európai tudat jegyében lenne szabad csak válaszolni . . . A nacionalista elfogultságok, előítéletek és hamis ellenségképek kiküszöbölése főként a tárgyilagos kutatások és párbeszédek segítségével érhető el, ha egyáltalában elérhető."

Ez Gáll Ernő igazsága. A Smaranda Enache, Mircea Dinescu, Domokos Géza, Király Károly igazsága; azoké a keveseké (vagy tán nem is olyan keveseké), akik a történtek és a történők ellenére reménykednek még az értelem és az emberség fölülkerekedésében tájainkon. De lesz-e az igazságukhoz igazuk is? Sikerül-e valamit elérniük? Sikerülhet csitítani a sokfelől, régóta szított gyűlölködéseket? Nem tudható, és nyilván nem is csak tőlük függ, meglehet nagyon kicsi mértékben függ tőlük. „A választás kényszerűsége, a döntések elodázhatatlansága egész Közép-Kelet-Európában újabb és újabb polémiákat gerjeszt. Dilemmák és alternatívák merülnek fel, s úgy tűnik, az egyértelmű válaszok, a megfellebbezhetetlen igaz feleletek ideje lejárt." Tán szerencsénkre. Mert a megfellebbezhető válaszok útján egyszer csak eljutunk tán a kölcsönös megértésig. A belátásig, hogy ez itt minden népnek a saját érdeke is. Mert ha nem, akkor itt elébb-utóbb mindőnkre, „hívőkre" és „kiábrándultakra" egyaránt reánk zúdul a gyűlölet össztüze. Mint ma a koncul odavetett horvát, szerb és magyar városokra és falukra Jugoszláviában. Mint egykor a Madrid utcáira kirohanó Sofiára és Estebanra:

„Idáig volt, amit meg lehetett tudni. Aztán a tömegzajdulások dühe és riadalma, forgataga és káosza következett . . . Aztán leszállt az éj. A vak gyilkolás, a tömegkivégzések, az öldöklés éje Manzanaresben és Moncloában. A sortüzek most sűrűbben, rendezettebben dördültek, ráigazodva a fegyvert vezényszóra töltő és elsütő mozdulatok iszonyú ritmusára, a kivégzések baljós színpadának vértől vöröslő falai előtt. A május eleji éjszaka óráit sokszorosukra duzzasztotta a vér és rettenet élesztője . . . Sem Sofia, sem Esteban nem tértek vissza többé az Arcos Palotába. Többé se nyomukra, se testük nyugvóhelyére nem akadt senki."

ben a Szovjetunió »magára marad« különbékét köthet Németországgal és magára hagyja a Nyugatot a Wermachttal meg Japánnal szemben". Jerzewski szerint a katyńi kérdést 1943—1944-ben politikai szempontból opportunistának és pragmatikusnak, morális szempontból pedig felháborítónak minősíthetjük. [. . .] A brit hatóságok Katyńn kérdésében alattomos [és kétszínű — L. I.] politikát folytattak. Az angol katonai cenzúra megtiltotta a [Brit Birodalom területén megjelenő — L. I.] lengyel lapoknak és folyóiratoknak, hogy bármilyen információkat közöljenek, amelyekben név szerint megemlítik a katyńi tragédia bűnrészeseit. Erről nyiltan csak 1945-ben lehetett írni. [. . .] Lépéshátrány volt ez a javából." Aztán még egy év elveszett. *Teherán* miatt, ahol a brit kormányfő ugyancsak feleslegesen nagyvonalú volt, *Jaltáról* ezúttal se essék szó, mert ott a brit kormányfő valóban indokolatlan nagyvonalúságról tett tanúbizonyságot. Mindez a lengyelség kárára történt, annak ellenére, hogy Churchill becsületbeli ügynek tekintette a II. Lengyel Köztársaság melletti kiállást. A brit kormányfő meghazudtolta önmagát, többszörösen is. A britek részéről nem ez volt az első, megtévesztő diplomáciai hadművelet, melyet — többek között — Greenwich-től keletre követtek el, a birodalom érdekében. *„Történelmi távlatból a katyńi kérdésben folytatott roosevelti politikát úgy kell minősíteni, mint morális bűnrészességet, az amerikai törvények szerint tettei az úgynevezett post factum bűnrészesség kategóriájába tartoznak."*

A nagyhatalmak érdeke szerint a *Katyń-dossziét* a mai napig nem nyitották fel. *Miért?* Ám az is igaz, hogy a nyugati hatalmaknak többszörösen is kiszolgáltatott *londoni emigráns kormány a kérdéses időszakban* „. . . a semleges országokat sem használta fel arra, hogy onnan terjessze az annyira szükséges helyes információkat." [A bekezdésben lévő kiemelés tőlem — L. I.]

A harangok — Katyń-ért — Nyugaton és Keleten is előbb-utóbb bizonyosan megszólalnak. A requiemre *is* sor kerül.

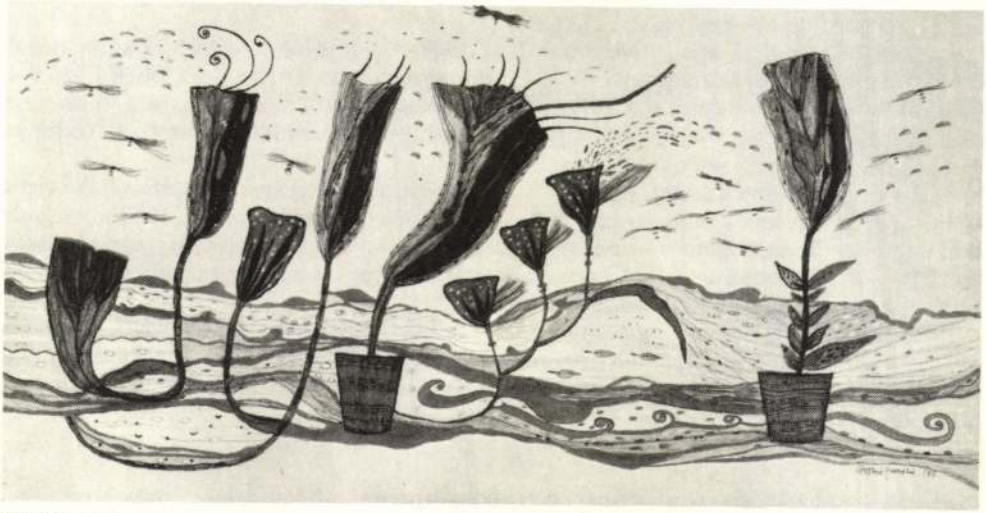

Kálás (szélben)

áldozatok zsebéből szovjet újságok százai kerültek elő 1940 áprilisi dátummal." 3184 olyan dokumentumot találtak, melyen az utolsó dátum 1940. május 6. Valamennyi áldozatot a tarkóra vagy a nyakra irányított lövéssel gyilkolták meg, az összekötözötteken a kötél (zsineg) szovjet termék volt, a tömegsírokon növő három éves fenyőfák ugyancsak perdöntő bizonyítéknak szolgáltak.

A közreadott tényeket cáfolandó 1944. január 16—23. között speciális szovjet bizottság — a külföldi szakértők kizárásával — ugyancsak végzett exhumálási munkálatokat (pedig erre az időjárás teljességgel alkalmatlan volt). A kiadott közleményben azt állították, hogy „Katyń területén 11 000 legyilkolt lengyel található, akik 1941 nyarán . . . a Vörös Hadsereg visszavonulása idején mindannyian német kézre kerültek, akik gyilkolták őket. [. . .] Összefoglalva: összetákoltak egy szovjet jelentést, amelyet olyan érvekkel és dokumentumokkal támasztottak alá, melyeket senki nem tudott ellenőrizni. A Szovjetunió helyesen számított arra, hogy a nemzetközi helyzet miatt 1944-ben minden kísérlet kudarcot vall, mely cáfolni próbálná jelentésüket."

A nürnbergi nemzetközi bíróság a katyń-i ügyet 1946. július 1—3. között tárgyalta. A szovjetek nyilvánvalóan ragaszkodtak korábbi állásfoglalásukhoz, bár érdemben nem forszírozták a kérdést. Az amerikai és az angol kormányhivatalok, a hírszerzés birtokában lévő — szovjetekre nézve — terhelő dokumentumokból egyet sem mutattak be. A hadifoglyok ellen elkövetett bűntettek sorában *a Katyńban történteket* a szovjet képviselő egyetértésével meg sem említették a határozatban. Németországot tehát — jogilag és erkölcsileg — felmentették. „Ezzel elesett az a vád, hogy a náci bűnösök lengyel tiszteket gyilkoltak meg a Szovjetunióban. A nürnbergi bíróság a hadifoglyok ellen a második világháború folyamán elkövetett legnagyobb gaztettnek azt tartotta, hogy a németek megöltek 55 angol foglyot, akik 1944 márciusában megszöktek zagańi hadifogolytáborból. Meg kell jegyezni — írta Jerzewski —, hogy az angol katonai nyomozó szervek nem sajnálták a fáradságot, felkutatták, letartóztatták, elítélték és végül kivégezték mindazokat, akik részesei voltak ennek a gyilkosságnak." A katyń-i tömeggyilkosságért nyilvánosan senkit sem ítéltek el. A szovjet képviselő, aki a nürnbergi ítélet meghozatalában aktívan részt vett „ . . . semmilyen tiltakozást nem jelentett be a katyńi események teljes törlésével kapcsolatban. Ebből következik az, hogy a tömeggyilkosság elkövetői nem lehettek németek. „Jogi szempontból ez döntő jelentőségű. A katyńi bűntettet elkövették. Valakik agyonlőttek több mint 14 000 lengyel hadifoglyot, [bár ezt a státuszt soha nem kapták meg — L. I.] köztük 4500 tisztet, akiket a katyńi tömegsírokban megtaláltak." Értelemszerűen felmerül a kérdés: ha Németországot felmentették, azaz nem ítélték el a Katynban történtekért, akkor *hol vannak és kik a vétkesek:* név és beosztás?

Leopold Jerzewski: Katyń, 1940 c. a szekszárdi Babits Kiadónál megjelent kötetéhez írt utószavában *Kun Miklós* számos, fontos megjegyzést tett: Sztálin — többek között — polonofóbiában szenvedett, a közös szovjet—német határt, Lengyelország felosztását „igazságtételként" fogta fel. Annak ellenére, hogy tartott a német szervezési és technikai előnyöktől. Mert ez is tény.

A Katyń-i bűntény 40. évfordulóján, 1980 áprilisában a *szovjet* polgárjogi aktivisták közül igen sokan arról biztosították a *lengyel* közvéleményt, hogy „ . . . közülünk soha senki nem feledkezett meg és nem fog megfeledkezni arról a felelősségről, amelyet országunk [t. i. a Szovjetunió — L. I.] visel a katyńi bűntényért, amelyet az ország hivatalos képviselői megbízásából követtek el.

Biztosak vagyunk benne, hogy nincs messze az a nap, amikor népünk megadja a tragédia minden résztvevőjének — mind a hőséroknak, mind az áldozatoknak — *ami nekik jár:* az előbbieknek az elkövetett bűntett mértéke szerint, az utóbbiaknak az elszenvedett kínzás [az anyagi és erkölcsi veszteség — L. I.] mértéke szerint."

* * *

A szerző arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nyugati hatalmak — többek között — azért nem léptek fel a *szovjet deportálás, népirtás* ellen, mert tartottak attól, hogy amennyi-

életben maradtam, kizárólag és csupán neki köszönhetem. Ez iránt az ember iránt sohasem voltam hálás, sem konvencionális, sőt ellenkezőleg, igen gyakran goromba és igazságtalan, de látja, sok olyan dologban, amilyenben az emberek hatalmas tömege lator, ő mindig úr volt. Az anyagiak tekintetében, igen, ne csodálkozzék, ezt különösen hangsúlyozom, pénz tekintetében ő tiszta lélek, fölényesen közömbös minden iránt, amit, nemtelen értelemben, kísértésnek hívnak, voltaképpen naiv lélek, nem túlságosan intelligens, s nélkülem egyetlen lépést sem lett volna képes tenni, semmit, én pedig arra, hogy mindazt a jót, amivel megajándékozott, illoyalitással viszonozzam, nem voltam képes, s így, amint látja, rezignáltam, igen, rezignáltam."

Ott van a regényben az Ady—Léda viszony néhány további mozzanata is, olyanok, mint az érzelmek szenvedélyessége, a szüntelen civakodás, a készülő szakítás, majd az „elbocsájtó szép üzenet" kölcsönös manifesztálása és — ötletes írói leleménnyel — az Ady személyiségéből származó, s itt Annára ruházott önpusztító hajlandóság: az alkoholfogyasztás s a gyógyszerek — mint a nehéz szituációkból való átmeneti menekülés lehetősége, eszköze. Kamillnak Anna iránt táplált érzelmeit a „pogány és gonosz szenvedély" diktálja; távollétük idején „drámai levelezést" folytatnak, amely „még jobban elmérgesíti" az „amúgy is idegesen feszült viszonyt" kettejük között; Anna külföldi utazása idején „Baranyai építész" úr felbukkanása a féltékenység magvait hullatja el — nem is alaptalanul —, s emiatti vívódásai nyomán „ . . . hiábavaló régi civódások újulnak fel benne, amelyek . . . már barátságuk első napjától folytak, anélkül, hogy bármi is tisztázódott vagy magyarázatot lelt volna, . . . balatoni kirándulásuk . . ." is „ . . . hangos veszekedésben telt el, az ismert téma jegyében: . . . vagy elválik Anna, vagy szakítanak egymással, de lám, Anna nem vált el, s nem is szakítottak . . ." Hosszú vívódás, készülődés után végül megszületett Kamill „elbocsájtó szép üzenete" is (amely persze korántsem volt szép, még kevésbé költői), egy szűkszavú levél formájában, hogy aztán nyolc esztendő múltán véglegessé fogalmazódjon egy hosszú éjszakán át tartó dialógusban, amikor a férjével Amerikába induló Anna maga is azért megy Zágrábba, hogy egykori szerelmétől végleg búcsút vegyen . . .

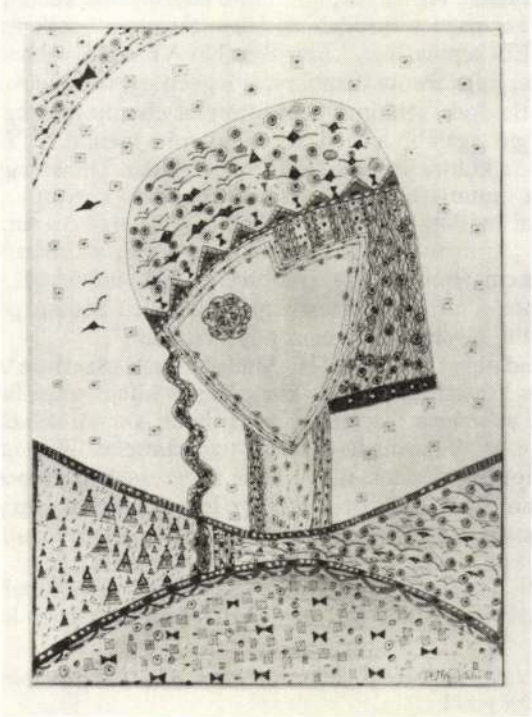

Csipkeszemű

Pünkösti Árpád

Rákosi

A hatalomért, 1945—48

Amerikából jöttünk

Horthy Miklós kormányzó és lovastengernagy országa őrizte abszurditását: egy füst alatt szabadították fel és szállták meg. A frissen kinevezett Mindszenty József esztergomi érsek, hercegprímás első dolga volt hűségnyilatkozatot tenni „Magyarország örökös királya", Habsburg Ottó mellett. Bár a választás kifejezte, hogy az ország nem akar kommunizmust, szürke eminenciása mégis a bolsevik R. M., de nem akar királyságot sem, „első zászlósa" mégis a legitimista bíboros. Az Isten is egymásnak teremtette őket.

De mit rendelt polgárainak?

Amikor Bugyi Icát (1928), a cselédlányt főtanácsos gazdája meg akarta ajándékozni, Ica kihúzta magát: „Nem fogadhatom el, mert én a Magyar Kommunista Párt székházban fogok takarítani!" Ilyesféle remények, ábrándok éltettek sok szegény embert.

Sztálin játszmájában maga a birodalom volt a tét, nem egyik vagy másik kis ország. Jugoszlávia pesti SZEB-képviselője, Lázár Brankov Vorosilovtól hallotta: Magyarországnak úgy kell fejlődnie, hogy minta demokrácia legyen egész Közép-Európa számára.[1] De miközben ezzel kecérkodtak, senkinek sem jutott eszébe, hogy meg kellene kérdezni, ha nem is az angolokat, de legalább a svédeket, hogy mi a teendő. R. M. Stockholm helyett Szófiába, Dimitrovhoz küldte Farkas Mihályt és Kádár Jánost ugyanezzel a kérdéssel. Vajon küldetésük azt mutatja-e, hogy a lassan formálódó szovjet érdekszféra bolygóinak 1947-ig még volt némi önállóságuk? Ki lehet belőle ezt is olvasni. Ám a megkülönböztetett figyelem és tisztelet Dimitrov iránt, nem annyira a forradalmárnak, nem is a főtitkár kollégának szólt, hanem annak, hogy korábban a KI elnökeként, majd az SZKP KB osztályvezetőjeként hozzá tartoznak a testvérpártok ügyei. Sztálin-pótlék volt, amíg Sztálin meg nem mutatta épp rajta, hogy nem pótolhatatlan.

R. M. hihetetlen adatokat sorolt R. H. Marghamnek. Szerinte a közhivatalnokok 98 százaléka korábban is hivatalban volt, és közülük sok kifejezetten fasiszta, a Horthy által kinevezett tisztek 97 százaléka folytatja a szolgálatot, s a bírók száz százaléka a helyén maradt. Pedig, a nevezettek harmada-ötöde nyugatra menekült. Majd jött a B-listázás, a megbízhatatlan, kompromittálódott tisztviselők tízezreinek az elbocsátása. Arányuk ettől nőtt volna? Ezek után a kar döntő része hogy lehetett volna épp olyan reakciós, mint „amikor Horthyt kiszolgálta"? Sehogy. Csak R. M. nem tudta megemészteni, hogy a köztisztviselők nem vonzódtak az MKP-hoz. Az ő krédója úgy szólt: „annál jobb a tisztviselő, minél jobb a kapcsolata a párttal." És ha a tisztviselő helyett mérnököt írunk? És ha képviselőt? Szavaiból Margham, az ártatlan újságíró arra a következtetésre jutott:

Részlet a szerzőnek az MTA-Soros Alapítvány és az MHB Sajtóalapítvány támogatásával írt, könyvhétre megjelenő művéből.

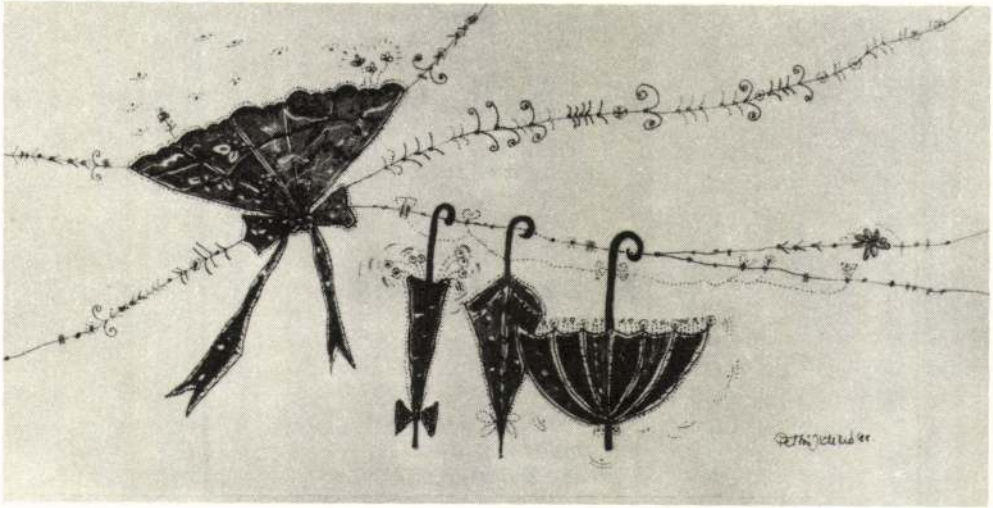

Ernyők

amiért halni is érdemes
önzetlen szived
telt emlőid
opál hasad és farod
forró és lüktető öled

te vagy még
mindig a rózsa
te vagy még
mindig a rózsa illata

Készenlétben

szikkadt és sivatagos
terméketlen nappalok
hangyaszorgalmú
ostoba erőfeszítések

PETRI ILDIKÓ:

Paravános anzix

DĚTRI I.

(hiáll. Vác kolyvtár)

TITOK I Kolichás TITOK II

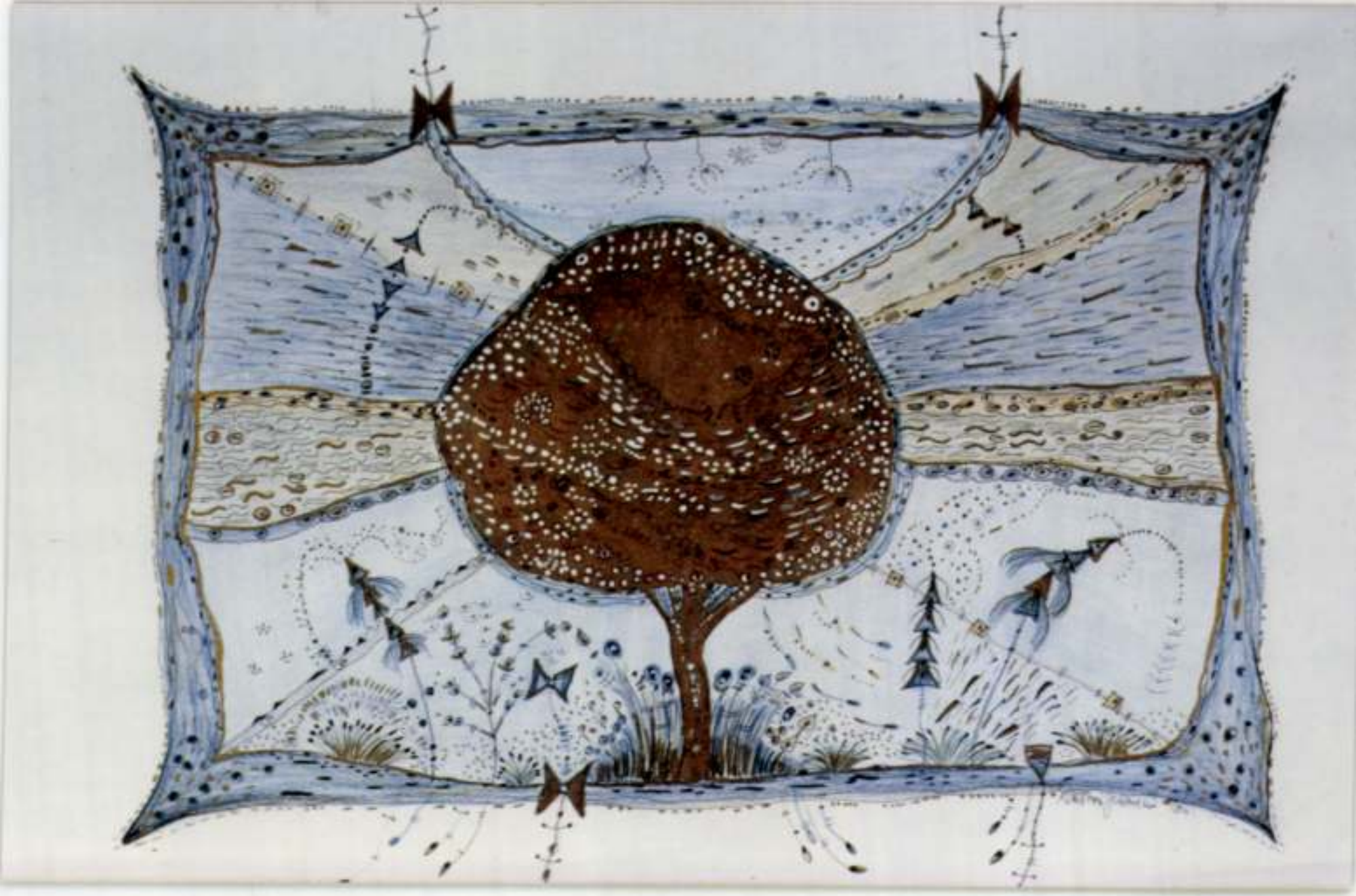

PETRI ILDIKÓ!

Arany 79

SPITZER IZSÓ
SIKLÓS

Petri Pick Lajos

Ernst Múzeum Kiállításai

CXXXI. 1932.

74, 150.

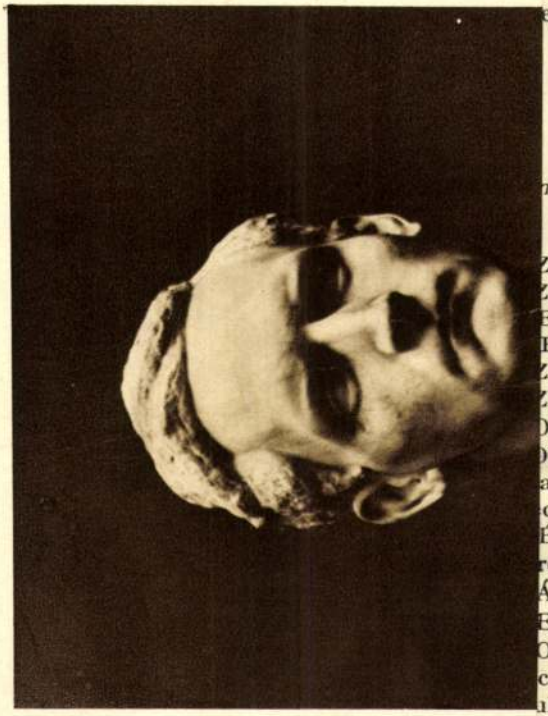

gántulajdon.
EYSA KÁROLY: A debreceni hősök emlékének
lyaterve. Magántulajdon.
REGERSEN HUGÓ: Vázlatok. Magántulajdon.
REGERSEN HUGÓ: Nagyvárosi útkereszteződés
egoldása.

X. TEREM.

nények, szoborművek. Eladók. A magántulajdonnak jelzett művek nem eladók.

ZENE JÁNOS: Arcképtanulmány.
ZLÁVIK DEZSŐ: Körték.
EORGIEVIČ GYÖRGY: Vasárnap délután.
ELLER ANDRÁS: Or San Michel.
ZENDY ARISZTID: Tanulmány.
ZLÁVIK DEZSŐ: Porcellánok és almák.
OLCZER LAJOS: Önarckép.
OMOGYI IMRE: Hegedüs Gyuri arcmása. Gipsz.
agántulajdon.
cei SZÜTS SÁNDOR: Falu télen.
ÉSZÁROSNÉ KISFALUDY MÁRIA: Főoltár a
rézvárosi templomban.
ÁDUA KÁLMÁN: Tavaszi hangulat.
ELTEN ARMAND: Árok az erdőben. Tempera.
OROVICZÉNYI FÁY VILMA: Kubinyi Miklósné
cképe. Magántulajdon.
ukai TAKÁCH JENŐ: Czigányok.
UJOVICH IRMA: A kis modell.
IHÁLY GYULA: Templomból jövők.
LÁH SÁNDOR: Fiatal leány arcképe. Magántulaj-
on.

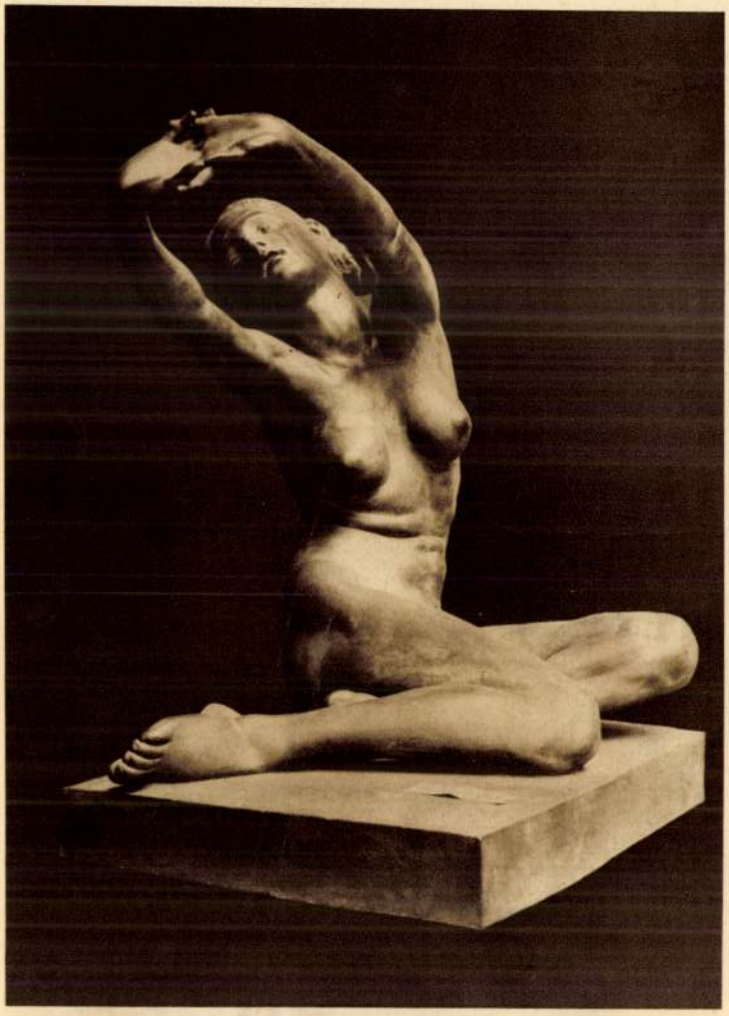

PETRI LAJOS : PYGMALION

Petri Lajos

kes, mély harmóniával zengő képe. A „Szürke hangulat" egy falusi uriház, alkonyatkor, sötétlő fáktól övezve, az ajtóban egy téveteg női alak. Az egészből valami nagy sóvárgás, valami nagy vágyódás árad szét . . .

Petri (Pick) Lajos erős megfigyelő tehetségü, nagytanultságu és sok uj ötlettel gazdag szobrász. Kár, hogy mig egyrészt, nem tör uj stilust magának, másrészt a logikus és szigoruan megkötött szobrászati kompozicionális törvényszerüséget nem tartja tiszteletben. Kompromisszumos művész. Legkevésbbé disszonánsak mellszobrai, melyeket többé-kevésbbé erős naturalizmus, fejlett formálási és plasztikai készség, a kifejezésnek egyoldalu és kissé fölszines, de erősen egységes és határozott osztatlan felfogása jellemzi. Petri nem elemez, de nem is igen hatol mélységekbe. Legbonyolultabb kompozicioi (Hiuság, Vágyódás, Pihenés) ötletesek, de teljesen megoldatlanok. Hol a kifejezés rosszasága (Hiúság), hol a konturok vagy a kompozició (!) fogyatékosságai okozzák a szobrok tökéletlenségét és pedig a legtöbbször ott, ahol a művész nagyot akart. Különös irónia, hogy éppen a legépebb törekvésein érződik leginkább a befejezetlenség.

Káldor László

KÖNYVEK

Rákosi Viktor: Amikor még jókedvüek voltunk (Elbeszélések. Révai-kiadás). Napjaink lázas és kaotikus változásaiban jólesik olykor visszanézni a multba és megállitani egy percre a forrongással telt, rohanó időt. Ilyen pihentető, üde oázis Rákosi Viktor uj elbeszélő-kötete, mely nem harsog világnézetet és nem dörög divatos frázisokat, csak mesél nyájasan és derüsen arról a régi időről, „amikor még jókedvüek voltunk."

Rákosi Viktor főerőssége a humora, amelynek groteszkségét és őserejü természetességét talán csak az amerikai Mark Twain-éhoz vagy az orosz Avercsenko-éhoz lehet hasonlitani. Sajátságosan egyéni és gyakran szokatlan eszmetársitásokkal füszerezett humoreszkjei és elbeszélései kedvesek és közvetlenek; szatiráját humorának csillogó derüje övezi, mely ha támad is, nem sért, csak nevettet. Komoly elbeszéléseiből a magyar falu egészséges, tiszta levegője árad és nem annyira témáinak komplikáltságával, mint inkább előadásmódjának könnyüségével és folyékonyságával ragadja meg az olvasót.

René Maran: Batuala (Légrády-kiadás) Néger regény, mely a Goncourt-dijat nyerte. Néger a szerzője, a szereplői, a levegője, a világnézete ennek a regénynek, amellyel René Maran nem annyira irodalmi sikerekre pályázott, mint inkább elnyomott és kevéssé ismert fajtájának érdekében óhajtott propagandát kifejteni. Valószinünek tartjuk, hogy a párisi Goncourt-akadémia is ebből a szempontból vizsgálta a regényt, mikor dijával jutalmazta és figyelmen kivül hagyta ama franciaországi divatot, mely a háboru alatt és után az érdeklődés középpontjába állitotta a feketebőrü katonákat, kik oly nyugodtan és bőségesen ontották vérüket Franciaországért. Ez a divat mindenesetre hatalmas sikerré dagasztotta a „Batuala" jelentőségét Párisban, ámbár a nagy érdeklődés valószinüleg csak a regény exotikumának és néger szerzőjének szólott, mert a mai francia lelküket a korlátolt kispolgár hazafiassága, mely a maga egyéni érdekeinek szolgálatában alkalmasnak talál minden eszközt, de hibáit, tévedéseit be nem ismeri és a humanizmusra, melyből hajdan táplálkozott, már csak jelszavak formájában emlékezik.

A Batuala propagandairat és mint ilyen meglepően csöndes és izléses hangu. Nem vádaskodik; néhány erős és különös szinezésü

képben csak megvilágitani igyekszik az afrikai néger életét; nem sorolja fel a francia gyarmatpolitika borzalmait, csak a civilizáció figyelmét akarja felhivni egy elnyomott, állati sorsban tengődő népfajra.

René Maran vizfestmények sorozatának nevezi regényét. Stilusa tömör és izzó, buja szinekben pompázó; alakjainak megrajzolása szinte szoborszerüen jellegzetes és plasztikus és bár Batualának, a néger „mokundzsi"-nak történetét némileg rapszódikus módon tárja az olvasó elé, az egész regényt mégis valami állandó és furcsán exotikus levegő foglalja egységbe.

A regényt Kosztolányi Dezső mesteri módon ültette át magyar nyelvre.

Korda Tibor: Néked szól minden. (Versek. A szerző kiadása.) Ez a kis kötet az úgynevezett „Első verseskönyv"-ek közül való, melyek úgyszólván mind egyazon nézőpontból és egyazon mértékkel birálhatók, mert többé-kevésbbé egyforma gondolatkörben születtek, eszközeikben egyformán primitivek, sőt még a költő is azonos, ki leküzdhetetlen és mindenütt kiütköző hatással van a szerzőkre. Korda Tibor versei nem jobbak és nem rosszabbak az ilyenfajtáju versek nagy átlagánál, szinte programszerüen zengik ugyanazt a huszesztendős világfájdalmat; a „gyötrő kin", „sápadt bánat", „élettenger" és más hasonló kis ifjusági hazugságok ép oly bőven és hangsulyozottan szerepelnek bennük, mint a többi kiskoru poéta irásműveiben. Verselése meglehetősen felületes és csapongó, azonban mástól, mint Adytól nem igen vesz át képeket, gondolattársitást vagy melódiát.

Tóth Gyula: Fáradt induló. (Versek. Pannonia-nyomda kiadás. Székesfehérvár.) A szerző helyesen választott cimet irt könyve élére: ezek a versek valóban „fáradt indulások", fáradtak és erőtlenek.

Egy sokat hangoztatott, divatos jelszó szerint a falu, a vidék csorbitatlan ősereje és természetessége hivatott arra, hogy a nagyváros beteg légkörü, petyhüdt dekadenciájába friss vért ömlesszen és felváltsa azt. Ezért bizonyos várakozással veszünk kezünkbe minden könyvet, mely a vidékről érkezik és reménykedve keressük bennük az erőteljes, új hangot.

Tóth Gyula verseskönyve is vidékről, Székesfehérvárról került hozzánk, de az ősi koronázó város, a Dunántul egészséges földje még csak keretül sem szolgált eme vérszegény versekbe kényszeritett próbálkozásokhoz. Unalomig ismert és ismételt liráját sablónosan — néhol igazán jobb ügyhöz méltó technikai tudással — formálja versekké, mondanivalói súlytalanok, hiányzik belőlük az igazság szuggesztivitása és hiányzik belőle az átélés energiája.

Az ilyen és hasonló értékü könyvei a vidéknek aligha fogják elősegiteni ama bizonyos, sokat hangsulyozott „uj" irodalom kifejlődését.

Faragó István

Forbáth Sándor: Játékhajó. (Versek.) Egy, szavát ritkán hallató poéta gyüjtötte össze fenti cim alatt költeményeit.

Forbáth Sándor verseiből valami halk, szemérmes illat árad és öleli körül gyöngéden az olvasó lelkét.

Verskompoziciói: eltávolodás az élettől, menekülés önmagába, abba a belső, profán szemek által meg nem látható elzárt világba, amelynek kapuján csak az önmagukból lelkezett művészek léphetnek át. Csöndes, selymes lágyságu sorok, hangulatok alkotják azokat a finoman lefokozott szinekben játszó mozaikkockákat, amelyek összetevődéséből elénk tárul, kiformálódik a költő legbensőbb élete, lelke. És ezek a gondosan festett mozaikok aszerint változtatják mély, bársonyos szinük, amint a tavasz ragyogása vagy az ősz hervatag bágyadtsága tör keresztül rajtuk. Hangulatai tovatünő vágyak és fájdalmak, amelyekre

Petri Pick Sajós

ind

Petrovics Elek: Visszapillantás hat és magyar szobrászatára Budapesti Szemle 1929. 303. l

febr.

Beilage zum Vortrage

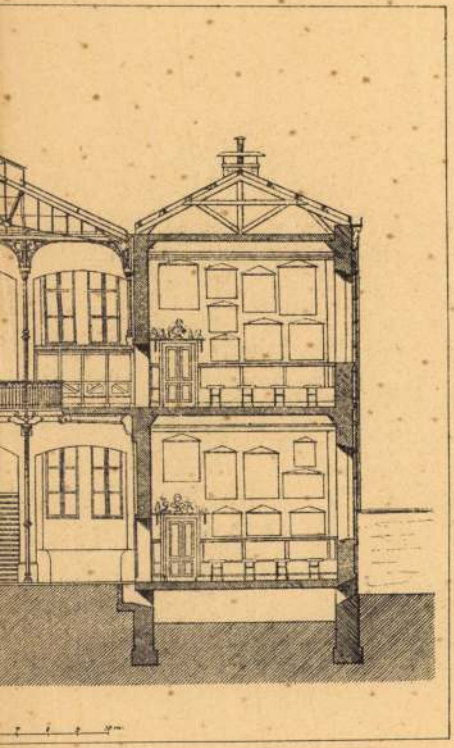

Fig. 10.

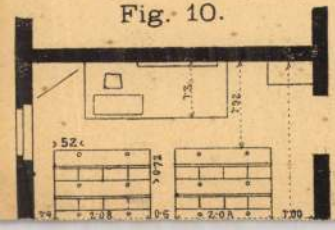

Fig. 11.

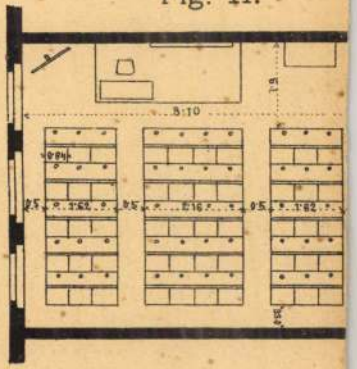

Fig. 15 b.

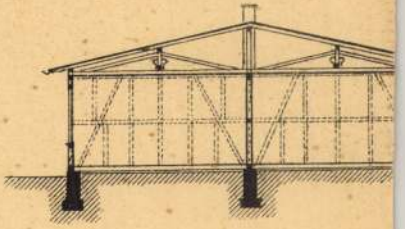

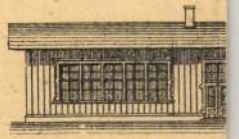

Fig. 15 (a, b und c).
Schulbaracken in München.

A = Knabenclassen.

B = Mädchenclassen.

TITULESCU ARANY TUBÁKOSSZELENCÉT KAPOTT BARTHOUTÓL

TITULESCU »BÉKEHARSONÁJA«, MELYNEK ZENÉJÉT BARTHOU SZELENCÉJÉBŐL SZIPPANTOTTA
(Ferke István rajza Az Est karikatúraversenyére)

— Véres verekedések. Kispesten, a Zrinyi uccában ma éjjel ismeretlen tettesek megtámadták *Petőfi* Károly 27 éves kocsist. Összeszurkálták. A karján és a mellén szenvedett súlyos sérüléseket. A Szent István-kórházba szállították. — Pesterzsébeten ma éjjel egy mulatozó társaság igyekezett hazafelé. A Határ úton hasonló társasággal találkozott össze. Összeverekedtek. Eközben *Deák* Béla 27 éves kőmívest mellbe szúrták. Véresen esett össze. Haldokolt, amikor a mentők a Szent István-kórházba szállították. Deák Bélát *Kallai* Imre 32 éves hentessegéd és *Veres* István 33 éves napszámos szurkálta össze.

— Házasság. *Schreier* László, a Schreier Béla Kereskedelmi Rt. ügyvezető-igazgatója és *Schwartz* Litzike (Wien) jegyesek.

Dr. *Fischer* Imre és *Zweig* Éva e hó 24-én ½1 órakor tartják esküvőjüket a Royal Szállóban. (Minden külön értesítés helyett.)

Kéri György (Budapest), *Hochstädter* Bözsike (Pécs) e hó 24-én házasságot kötnek.

Schlanger Lilike és *Tauber* Vilmos, a Mechanika Szövőgyár Rt. cégvezetője, jegyesek.

Nemes Ilykét eljegyezte *Weiner* Andor. (Minden külön értesítés helyett.)

— Igy mulatnak Darócon. *Nyiregyházáról* jelentik: *Debreczeni* Sándor beregdaróci lakos hentesüzlete előtt *az éjjeli őr nagy zajra lett figyelmes.* Bement a helyiségbe, ahol csendre intette a mulatozókat. *Debreczeni* Sándor kidobta az éjjeli őrt, agyba-főbe verte, majd a társaságában levő *nők is az éjjeli őrnek rohantak, ütlegelni kezdték és két ujját leharapták.* Az éjjeli őrt haldokolva szállították kórházba. A csendőrség Debreczenit és a társaságában levő nőket letartóztatta. Kihallgatásukkor kiderült, hogy a letartóztatottak *egy hivatásos csempészbandához tartoztak.*

— Ezer gázálarcos katona harca a bozóttűzzel. *Londonból* jelentik: Az *albershoti* katonai tábor gyakorlóterén rendkívül heves bozóttűz keletkezett, amely 20 négyzetmérföldnyi területet teljesen elpusztított. *Ezer gázálarcos katona nyolc óra hosszat küzdött a heves szél által táplált több méter magas lángtenger ellen.* A katonák munkájukat repülőgépről irányították. Az oltást nagyban megnehezítette *a gyakorlótéren sűrűn elszórt töltények robbanása;* a lángok néha valóságos pergőtüzet robbantottak ki. A környék a tűz eloltása után *valósággal csatatér képét nyujtja.*

— Fegyőr kísérte az érettségire. *Valenciából* jelentik: Fegyőrök között vonult az érettségi biztos elé egy vizsgázó és *kitüntetéssel* tette le a vizsgát. *Herraiz Carcos huszonnyolcéves fegyenc* az új »prematurus«, aki gyilkosság miatt lett 1932-ben a San Miguel-i fegyház lakója. Ápolónak osztották be s olyan nagy érdeklődést mutatott az orvosi tudományok iránt, hogy az orvosok *foglalkozni kezdek vele* és a fogyatékos müveltségü ember két év alatt eljutott az érettségiig. Most azt reméli, hogy hátralevő büntetésének egy részét elengedik s orvosi tanulmányoknak szentelheti életét.

— A betegesen száraz arcbőr házi ápolása a bőrön nem avasodó dr. med. László-féle Zsíros arckenőcs, Túlzsírozott szappan, Arcolaj, Zsíros arcrúzzsal mindig kielégítő. Kapható: Múzeum gyógyszertár, IV., Kossuth Lajos ucca 22. szám. Postai csomagok utánvéttel. Romániában: Nagyvárad, Farkas, Apolló-drogéria.

Halálos munkásbaleset

— Az Est tudósítójától —

A József tér 5. számú ház javítása közben ma délelőtt súlyos baleset történt. *Tóth* Lajos 45 éves mázoló létrájával együtt *lezuhant egy emeletnyi magasságból.* A súlyosan sérült embert a mentők a Rókusba vitték. Itt beszállítása után *rövidesen meghalt.*

20 filléres belépőjegy a Margitszigetre

Érvényes hétköznapokon, vasár- és ünnepnapokon délután 3 órától kezdve. Kapható a Központi Tejcsarnok összes fiókjaiban és tejivócsarnokaiban, továbbá a délutáni órákban a margitszigeti bejárónál lévő árusnál, ha ugyanakkor 80 filléres fogyasztási jegyet vált. Ezt a fogyasztási jegyet a Központi Tejcsarnok margitszigeti tejivócsarnoka (a Víztoronynál) áremelés nélkül teljes összegben fizetésként elfogadja.

SZALMA-BÁR

(Fogaskerekúvel szemben)

szenzációja

Santa Nelly— Kálmán— Rátkay Márta

trió

Reggel 5-ig tánc. — Hangulat

Nyolc éven át csalta az OTI-t hamis beteglappal egy kőművessegéd

Leleplezik a táppénzcsalókat

— Az Est tudósítójától —

Az Országos Társadalombiztosító Intézet nemrégiben *»betegellenőrző osztályt«* állított fel, hogy az egyre sűrűbben leleplezett táppénzcsalásokat és egyéb visszaéléseket meggátolja. A betegellenőrző osztály, úgylátszik, sikeresen működik, mert máris

nagyarányú táppénzcsalásokat leplezett le

a rendőrség segítségével.

Az OTI feljelentésére a mátyásföldi rendőrség néhány nappal ezelőtt nyomozást indított egy *Malina* Rezső nevű rákosszentmihályi rovottmultú kőművessegéd ellen, aki *nyolc esztendő óta hamis beteglappal jogtalanul jelentkezett minden héten táppénzért, költségekért, receptekért,* és mintegy

15.000 pengővel károsította meg

az OTI-t.

Nyolc esztendő után leplezték le a kőművessegéd manipulációit. Detektívek vitték be a mátyásföldi kapitányságra, ahol *beismerő vallomást tett.* Munkanélkül volt, azon gondolkozott, hogyan lehetne megélni és eszébe jutott a kitünő »tip«. Először ismerősei, barátai révén munkaadói igazolványokat szerzett, majd

megismerkedett egy OTI altisztel, aki rendelkezésére bocsátott egy hivatali körbélyegzőt.

Ezután a hamis munkaadói igazolványokkal, beteglapokkal és az OTI altiszttől szerzett körbélyegzővel *nyolc éven át szerepelt betegként és hetenkint csak táppénz címén 45 pengőt szedett fel.* Később nagyban foglalkozott *receptárusitással.*

Sorra jelentkezett az OTI orvosoknál, különböző betegségről panaszkodott és gyógyszert kért. Amikor összegyüjtött 10—15 receptet, *eladta* állítólag egy gyógyszerésznek. A gyógyszerész hol készpénzben fizetett a receptekért, hol illatszert és piperecikkeket adott ellenértékként a kőművesnek.

Malina Rezsőt a rendőrség

letartóztatta.

Ma kísérik át a pestvidéki ügyészségre. Megindult az eljárás a gyógyszerész ellen is, aki azonban *ártatlanságát hangoztatta.*

A mátyásföldi rendőrségen e pillanatban

hat gyanúsítottat

hallgatnak ki, akik a rendőrség megállapítása szerint, valósággal *megszervezték az egész országot az OTI megkárosítása céljából.* Mindenütt a kőművessegéd trükkje szerint dolgoztak és igen jelentős kárt okoztak az OTI-nak.

— Amerikai lap dicsérete a magyar építőművészetről. Hatalmas, szépen illusztrált fejezetet szentel *a modern magyar építőművészetnek* a legnagyobb amerikai építészeti folyóirat, a *The Architectural Forum* májusi száma. A bevezető cikkben ezt írja a lap a magyar építőművészetről:

— A magyarok *nagy szabadsággal, sőt lendülettel* építenek. Szeretik *a nagy méreteket,* mert a magyar szemek hozzászoktak *a puszta végtelen távlataihoz.* Ha a magyarok lovardát építenek, az *a ló apoteozisa* lesz, ha vásárcsarnokot építenek, *eltörpül mellette a Duna.* Alföldi emberek: természetes tehát, hogy legújabb nagy szállodájukat *legmagasabb hegycsúcsokra* építették. Jó közgazdák; arra tanították építészeiket, hogy *a gazdaságosság és a szépség együtt járnak.* Megvan bennük a lovasember *természetes kiegyensúlyozottsága.*

A lap ezután részletes leírással és sok szép fényképpel és tervrajzzal ismertet *hét új magyar épületet: Kotsis* Iván balatonboglári modern templomát, *Csonka* László és *Miskolczy* László Kékes-szállodáját, *Révész* Zoltán modern óvodaépületét, *Hajós* Alfréd margitszigeti fedett uszodáját, *Münnich* Aladár új vásárcsarnokát, *Lauber* László lakóházát, *Paulheim* Ferenc új lovardáját. *A legnagyobb elismeréssel* ír az amerikai lap valamennyi magyar épületről.

— Cigányprimás muzsikált a bécsi zeneszerző temetésén. *Bécsből* táviratozzák: Tegnap temették el a központi temetőben *Hauptstadt* Károly zeneszerzőt és karmestert. A koporsót a sírnál *Kocsi* Antal cigányprimás zenekara várta. *Hauptstadt* egyszer kifejezte azt a kívánságát, *szeretné ha temetésén ez a cigányzenekar játszaná el Blaskovits szerenádját.* Kocsi Antal a sírnál az említett zenedarabon kivül *magyar kesergőket játszott.*

— Az ujságsorsjegy húzása e hó 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az Ujságkiadók Otthonában (VII., Erzsébet körút 49. szám).

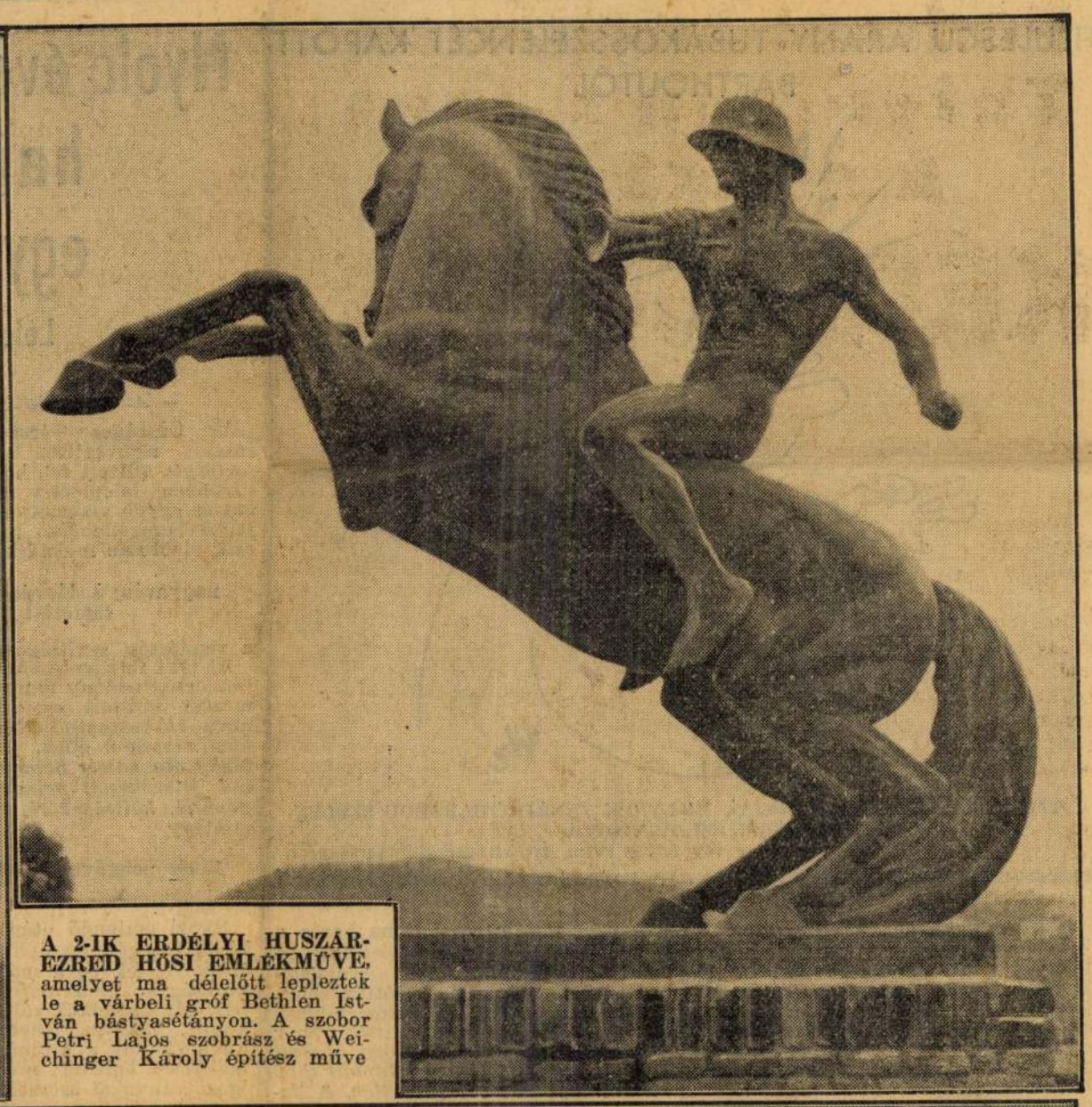

A 2-IK ERDÉLYI HUSZÁR-EZRED HŐSI EMLÉKMŰVE, amelyet ma délelőtt lepleztek le a várbeli gróf Bethlen István bástyasétányon. A szobor Petri Lajos szobrász és Weichinger Károly építész műve

DIVAT A FEHÉR. FEHÉR RUHÁK AZ ASCOTI LÓVERSENYEN. Fent: mintás fehér muszlinruha tollboával és nagy kalappal, lent balról selyem-organdiruha, hímzett kis taftkabátkával, hozzá hosszúnyelű napernyő, jobbról egy csipkeruha és egy selyemhálóból készült nyári toalett. Mindkettőhöz nagy kalap és organdikesztyű

lenni, mint amilyen. Édes... A szíve hogy doboghat most a csendben! Női szív... Nem rossz, csak amíg nincsen benne szerelem, addig nincsen semmi, de semmi ereje...

A leány keze puhán félresímította a férfi haját.

— Szegénykém... — súgta. — Nagyon rossz voltam hozzád. Boldog vagy most? Jó itt?

— Mindegy, — mondta a férfi fáradtan. — Ti most befogadtatok magatok közé, mert kiderült, hogy fél másodperccel később sült el a revolverem, mint az övé. Hát fontos ez? Hát ha, történetesen, fél másodperccel előbb nyomtam volna meg a ravaszt, akkor bűnösebb lennék? Nem értitek? Nekem ott, akkor *igazam volt!* Igazam! De erről hallgattak. Nem értesz meg! Látom! Hiszen az az ember megérdemelte, hogy úgy lövöldözzek rá, mint egy céltáblára! Aljasul, orvul megtámadott engem a szerelmemben, — sokkal mélyebben sebesített meg, mint én őt, azzal a három golyóval. Gyáva és rossz ember volt. És én csak azért vagyok ártatlan, mert a revolverem véletlenül megakadt a zsebem bélésében s egy másodpercet késtem vele? Ha nem akadt volna meg, akkor bűnös lennék? Hiszen akkor kár volt engem szabadon engedni! Mert ha most, itt, újra kezdődnék az a jelenet, egészen biztos, hogy megölném. Tudta, hogy a menyasszonyom voltál...

Erősen ránézett, de a leány elfordította fejét. Ijedten hallgatott.

— Látod, itt kétféle igazság áll szemben egymással, — folytatta a férfi. — A törvények igazsága és a lelkiismereté. A törvény csak azt mondja, hogy jogom volt védeni magamat. De a lelkiismeretem azt mondja, hogy megbüntetni is jogom volt egy gonosz és férfiatlan embert.

A leány némán figyelte. Egy szót sem értett abból, amit a férfi mondott. Csak a száját nézte, amelyben úgy csillogtak nagy, erős fogai, mint egy ragadozó szájában. Homályosan megérezte, hogy ez az ember nem modern ember. Ez valami őskori, nehézlelkű barbár modern ruhában. Olyan egyszerű, ösztönös és tiszta, hogy ő sohase értheti meg.

Sokáig hallgattak. A holdtalan, szuroksötét égbolt roppant ürességgel tátongott fölöttük.

Félév mulva házasságot kötöttek. A férfi szorgalmas és tehetséges volt, cégvezetővé léptették elő a hivatalában. Nagy lakást, szép bútort vettek. Nem volt semmi gondjuk és mégsem lehettek boldogok.

Egy este összevesztek. Valami jelentéktelen cselédügyből kifolyólag támadt a veszekedés, az asszony makacsul állított valamit és a férfi nem akarta elhinni, hogy a felesége igazat mond.

A hálószoba ajtajában álltak.

Az asszony elkeseredetten beszélt:

— Látod, most éppen úgy nem hiszel nekem, mint ahogy Kelemennek sem akartál hinni...

A férfi arca egy pillanat alatt ólomszürke lett.

— Tessék? — mondta zavarodottan.

— Igen, igen! Nem hazudott neked! Ő tényleg nem tudta, hogy a menyasszonyod voltam!

— Nem tudta? — ismételte a férfi, de már egészen halkan.

Vannak pillanatok, amikor az ember holtbiztosan megérzi a vele szemben álló ember puszta szavaiból, hogy igazat mond-e? Ez is olyan pillanat volt.

— Nem tudta! — felelte az asszony indulatosan. — Honnan tudta volna? Én nem mondtam neki...

Ahogy kimondta, már meg is bánta. De azután megnyugodott. Férje ugyanis nem szólt semmit, az arca is nyugodtnak látszott. Sőt. Vállatvont, békülékeny hangon jóéjszakát kívánt és szelíden homlokon csókolta a feleségét.

Borúsfényű hangulatlámpa világított a szobában. Az asszony nem vehette észre, hogy Kornél György tekintete valahogy furcsán zavaros lett és a szája köré valami merev vonás rajzolódott. Rendőrtisztek és ügyészek jól ismerik ezt az együgyű és tehetetlen arckifejezést. Gyilkosok és halálraítéltek arcán lehet látni.

Kornél György egy pillanat alatt elveszítette azt a kegyelmet, amit önmagának adott, amikor háromszor belelőtt egy emberbe.

Éjfélig egyedül maradt a szalónban. Elszívott két szivart. Aztán tolvaj módjára, nesztelenül csomagolni kezdett. Vigyázott, hogy a feleségét ne ébressze fel. Csak kevés fehérneműt és néhány apróságot csomagolt bele abba a kis kézitáskába, amely akkor volt nála utoljára, amikor a menyasszonyával és Kelemen doktorral találkozott a balatonmenti fürdőhely parkjában. Ruháit, pénzét, mindenét otthagyta a lakásban. Pedig tudta, hogy oda többet vissza nem megy.

Az előszobaajtót gondosan bezárta, de a kulcsot az ajtó alatt visszacsúsztatta az előszobába.

Odakint jegesen dudált a szél. A szerelem, a boldogság, a család, a kényelem, a szép lakás eltűnt, szinte az egész élete lángot vetett és porráégett a háta mögött, amikor kilépett az utcára.

Lesütött szemmel, nehéz lépésekkel ment, hogy szobát keressen magának egy olcsó szállodában, mintha valami láthatatlan fegyőr a börtönbe kísérte volna.

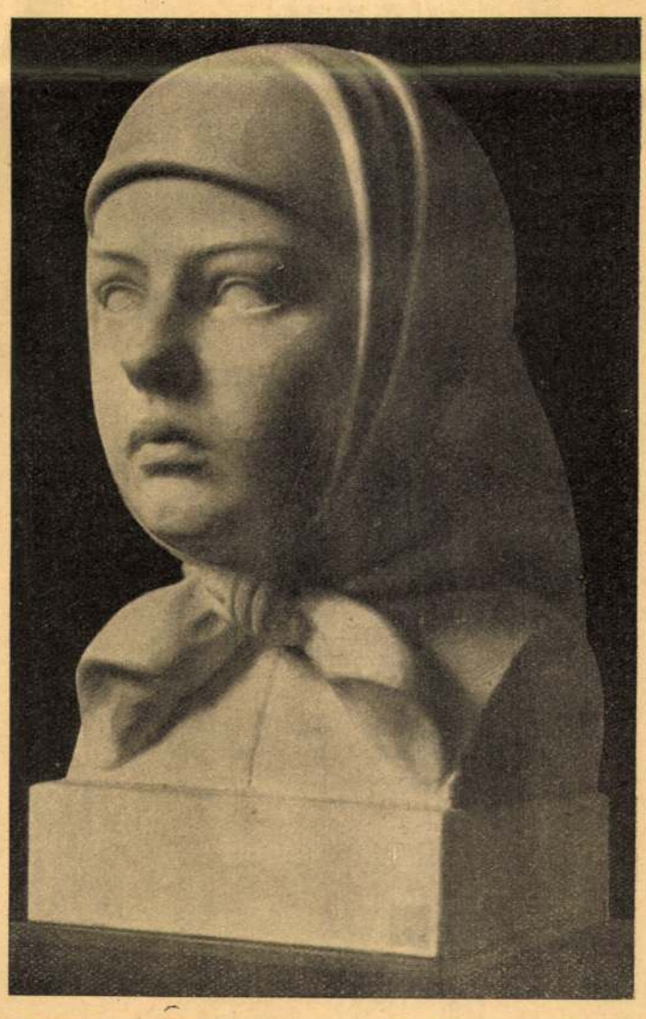

Parasztleány. Petri Lajos műve az Ernst-Múzeum kiállításán

Rímek divatja

A versek, a rímek csillogó köntöse olyan, akárcsak a női divat. A kor szellemének, hangulatának megfelelően keresnek formát a csendülő rímek is, összeölelkeznek, aztán megint szétválnak ... és ha a tegnapi formájukban találkozunk velük, kedves, mosolygó emlékeket jelentenek csupán.

I.

Autogramgyűjtemény harminc évvel ezelőtt még nem volt divatban.

Az Emlékkönyv volt a divat. A „Poesie". Fínom bőrbe, vagy bársonyba kötött könyv volt az Emlékkönyv, amelynek egyes lapjain az ismerősök szólaltak meg, magasztalván az emlékkönyv tulajdonosának kiváló tulajdonságait.

Jókai Mór ezt írta a „Magyar Lányok" kiadásában megjelent Emlékkönyv első lapjára:

„Számtani feladvány kis leányok számára: Mi több, százszor szép, vagy egyszer jó?"

Szabolcska Mihály:

„Ha valami nemes
Tettet viszünk végbe,
Csókoljuk meg édesanyánk
Lábanyomát érte."

Voltak aztán olyan rímes sorok, amelyekkel minden Poésie-ben találkoztunk. Ilyen strófa volt a következő:

Szeress, álmodj, ébredj is fel,
Csalódj is, mert csalódni kell,
Én csak azt kívánom:
Hosszú legyen álmod,
Késő ébredésed,
Kicsiny csalódásod!

Ez is kedves, de igen általános ötlet volt:

Aki nálam jobban szeret,
Írjon alám még egy nevet.

A név ott szerepelt a lap legalján, de már nem fért el alatta másnak a neve.

Láttam egyszer egy Poesie-ban a következő kis verset:

„Bősz király áll a hegytetőn
És átkozódik rettentőn"

ezt kívánja neked szerető barátnéd, *Kovács* Lujza II/B osztályú tanuló.

II.

A kuplé is a multak divatja. Pedig valamikor be nagy divat is volt! Az operettekben megjelent a komikus a második felvonás közepén és „kuplézni" kezdett. A kuplé aktuális strófákból állott és refrén-ben végződött. A leghíresebb ilyen aktuális dal a „Próbaházasság" kupléja volt, amely így végződött:

És becsuktak két önkéntest amiatt,
Mert dalolta, mit dalolni nem szabad:
Kossuth Lajos azt izente...

A „Szultán" kupléjának refrénje egy szó volt, szállóige lett belőle. Ez hogy:

— „Hozom!"

Egy Konti-darabban ez volt a visszatérő refrén:

— „És ön hiszi?" — Én nem!"
— „Hát ön hiszi?" — „Én sem!"
— „Pedig az ujságban áll benn...!"

Makai Emil már ügyes kerekded strófává formálta a „Gésák" híres refrénjét:

Csúf, csúf, csakugyan
A kínai tincs,
No de hát, van-e hely,
Hol ilyesmi nincs?
Van-e föld, hol e tincs
Nem ismeretes?
Hess, hess, csúnya copf,
Hess, hess, hess!

III.

Az első színházi versek közül két vidám strófára emlékezünk. Az egyik Tapolczai Dezsőt ünnepelte, Napoleon szerepében a debreceni színpadon.

„Kitünő volt Tapi
„Szan-Zsén"-ben mint Napi,
Kivált a minapi,
Ez nem volt mindennapi."

A másik két rímes sor is Debrecenben hangzott el. Volt ott egy szép színésznő, Áporkai Eszti nevü az ő föllépését ünnepelte a színpadi költő:

„Színházbamenőket záporka ijeszti,
Kárpótolja őket: Áporkai Eszti."

IV.

A dalpályázat is a multé. A legjobban sikerült magyar nóta pályázatot az „Uj Idők" rendezte a mult század végén, *Pósa* Lajos balatoni verseire. Az első díjat *Dankó* Pista nyerte a következő szövegű írott dalával:

Zúg a vihar, háborog a Balaton,
Háborgatja szívem is a fájdalom.
Addig-addig hányja-veti, megszakad,
De tudom, hogy hűbb szeretőd nem akad.

E nóta nyerte el az első díjat, de még sem ez terjedt el. Hanem a harmadik díj nyertese. Szövege így hangzott:

Siófokra megy a hajó,
Az én rózsám odavaló.
Vidd el hajó levelemet,
Levelemben a szívemet,
Szívemben a szerelmemet!

V.

A vers-pályázat is a tegnap rímes divatja. Emlékszünk a Magyar Szalon „Margit" pályázatára. Ezt a szép nevet tűzte ki az említett ujság költemény-cím és téma gyanánt. *Ábrányi* Emil bravuros verseléssel így kezdte a költeményt:

„Könnyen írom e poémát,
Mert imádom ezt a témát."

Ignotus Faust és Margaréta párbeszédét írta meg.

„Szeretlek, Faust és nem félek tőled."

Milkó Izidor volt a legőszintébb:

Én nem tudok Margitról írni,
Csak Etelkáról zeng dalom.
S én e verseket rég kiadtam
Épp száztizenhat oldalon!

FARKAS IMRE

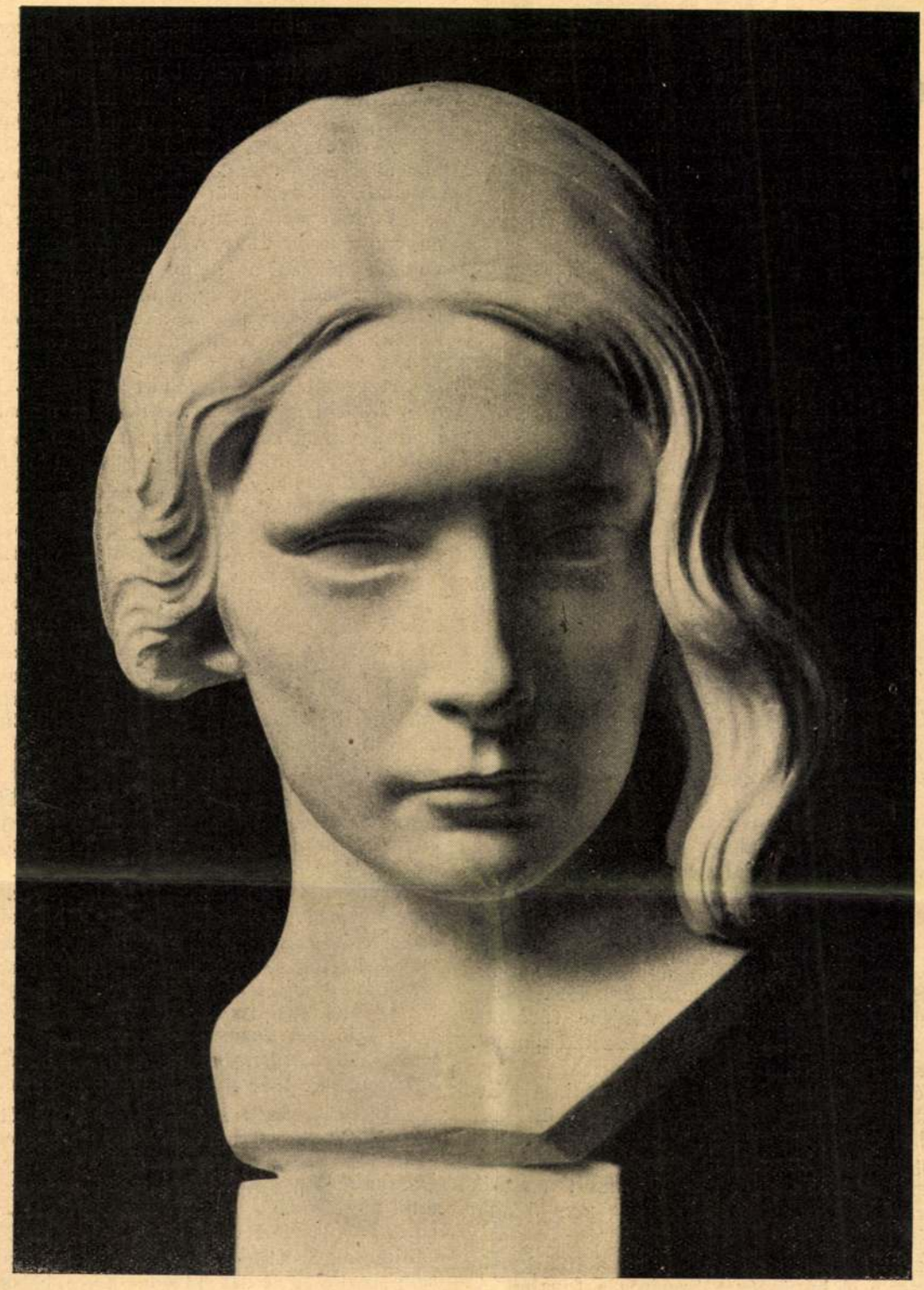

Női képmás. Petri Lajos műve az Ernst-Múzeum kiállításán

Kegyelem

— Elbeszélés —

Irta: **Székely Tibor**

Kornél György magántisztviselő, augusztus hatodikán, az egyik balatonmenti fürdőhelyen három revolverlövéssel életveszélyesen megsebesítette dr. Kelemen Miklós pénzügyi fogalmazót.

Szombat délután volt. Kornél a menyasszonya látogatására utazott le Budapestről a Balaton mellé. A nyár kezdete óta, minden hét végén leutazott és hétfő reggelig nyaralt, a menyasszony szüleinél.

Vígan ballagott az üdülőtelep parkjában, fütyörészve lóbálta könnyű kézibőröndjét. Egyszerre szembetalálkozott a menyasszonyával. A leány karonfogva, összesímulva ment a fogalmazóval. Arca, nevetése sok mindent elárult Kornél számára. Egyébként, alig öt lépésről vették észre egymást.

Kornél György mindig is azt vallotta, hogy ha egy nő megcsalja férjét vagy vőlegényét, akkor sohasem a másik férfi a hibás, hanem a nő, aki nyilván tudta, hogy mit csinál. Most azonban elfelejtette, mennyit vitatkozott más férfiakkal erről a kérdésről. Most csak egyetlen érzés uralkodott benne: az orvultámadt, szívszorongató, nehéz fájdalom. És egyetlen vágy: az, hogy ettől a fájdalomtól megszabaduljon, mégpedig,

Uj Idők 1933. márc. 12. 11. sz. 329

vak ösztöne szerint, úgy, hogy továbbadja valakinek. Üssön egyet valakin, mert őt is megütötték. Azon üssön egyet, akin *nagyot* lehet ütni. Tehát a férfin.

Ólomszürke arccal megemelte kalapját a menyasszonya előtt, kofferét letette a földre, azután egészen halk hangon bemutatkozott a férfinek.

— Doktor Kelemen Miklós, — felelte a fogalmazó és elengedte a leány karját. — Parancsol?

— Doktor úr már régebben ismer engem.

— Látásból.

— Tudta, hogy a... hölgy az én menyasszonyom?

— Most már tudom, — felelte a fogalmazó.

Türelmetlenül reszketett a hangja.

— Eddig nem tudta? — kérdezte Kornél és erősen a szemébe nézett.

— Nem! — mondta a másik olyan hangosan, hogy messzire elhallatszott.

Kornél György arca szinte fűzöldre változott. A menyasszonya elébe akart állni, de ő félretolta.

— Ne hazudjék! Gyáva!

Kelemen doktor felemelte a kezét, de már abban a pillanatban olyan pofont kapott Kornéltól, hogy ráesett a közelükben álló padra. Felállt és a hátsó nadrágzsebe felé kapkodott. Kornél keze is a hátsó nadrágzsebe körül járt. Egyikük sem tudta, mit csinál.

A következő pillanatban óriási riadalom támadt a sétányon. Valószínűtlenül vékonyhangú, női sikoltozás hasított a levegőbe és gépfegyverszerű gyorsasággal vagy tíz revolverlövés pukkant. Néhány férfi a lárma felé szaladt. Kornél és Kelemen néhány lépésről lövöldözött egymásra. A levegő savanyú volt a puskaporszagtól.

Kornél nem sebesült meg, de a fogalmazó három golyót kapott. Egyet a balvállába, egyet a bordái közé és egyet a fejébe. Két golyóval a testében meg se moccant, még mindig visszalőtt és csak a fejlövésre esett össze.

Kornél egyedül ment a csendőrségre, hogy tartóztassák le. Ellenfele ekkor már a műtőasztalon feküdt. Mind a három golyót kioperálták belőle. Egyik sem volt halálos, de az, amelyik a fejébe fúródott, megsértette agyában az úgynevezett beszédközpontot. Életben maradt, de örökre megnémult.

Csak két hét mulva lehetett kihallgatni. A vizsgálóbíró kiszállt hozzá a kórházba s a sebesült kézmozdulatokkal és írással válaszolt a kérdésekre.

Azt magyarázta, hogy ellenfele támadta meg őt. Ő a revolveréhez is csak azért nyúlt, mert a másik már fegyvert fogott rá. S az első lövést nem ő adta le, hanem Kornél.

Ezzel szemben a megcsalt vőlegény a főtárgyaláson nem ismerte el bűnösségét. Szerinte a fogalmazónak tudnia kellett, hogy a leány az ő menyasszonya volt. A gyáva tagadás annyira felháborította, hogy megfeledkezett magáról, arculütötte Kelemen doktort. Revolverét csak akkor vette elő, mikor ellenfele már előrántotta a magáét.

Makacsul állította, — egyébként az igazság is ez volt, — hogy az első lövést a fogalmazó adta le. Ő csak jogos önvédelemből lőtt vissza, mert ha nem terítette volna le ellenfelét, akkor egészen biztos, hogy az terítette volna le őt.

A törvényszék nem fogadta el védekezését. A leány, az egyetlen szemtanu, nem tudott határozott választ adni a tárgyalás legfontosabb kérdésére, arra, hogy a két férfi közül, melyik használta előbb fegyverét? Azt mondta, hogy abban az irtózatos pillanatban nem tudta ezt megfigyelni, vagy, ha akkor észrevette is, azóta már elfelejtette.

A törvényszék, az ügyészi indítvány ellenére, kihallgatta arra vonatkozóan is, hogy tudott-e a fogalmazó az ő menyasszonyságáról? A leány erre a kérdésre határozott nem-mel felelt. Állítását mindenki elhitte, egyedül a vádlott biggyesztette el a száját gúnyosan, keserűen. Már nem hitt a leánynak, pedig talán most szerette a legkétségbeesettebben.

A törvényszék Kornél Györgyöt erős felindulásban elkövetett, szándékos emberölés kísérletének bűntette miatt, kétévi börtönre ítélte.

Voltaképpen a menyasszonya ítélte el. Talán, ha nagyon-nagyon akart volna, részletesen vissza tudott volna emlékezni a jelenet lefolyására. De nem akart. Mert, ha akár az egyik, akár a másik férfi javára vallott volna a tárgyaláson, akkor ez nemcsak bűnügyi, hanem szerelmi vallomás is lett volna. Választania kellett a szuronyok közt álló Kornél és a megrokkant, megöregedett, lerongyolódott fogalmazó között. Kelemen doktort ugyanis nyugdíjazták: néma embert nem használhatnak az állami szolgálatban. S a leány nem tudott választani köztük, mert most éppen olyan kevéssé tudta, hogy melyiket szereti, mint ahogyan a nyáron, a katasztrófa előtt sem tudta. Nem volt kiért beszélnie, tehát hallgatott. A szívében valami rémült szorongás élt. De ennek még nem volt neve.

Kornél egykedvűen vette tudomásul, hogy elítélték. Az igazi, a súlyosabb ítélet, az emberi ösztönök ítélete, már reászakadt, a paragrafusok ítélete előtt. Akkor, amikor a menyasszonya nem vallott az ő javára. Most értette meg, hogy a leány nem volt szerelmes belé. Mert, ha szerelmes lett volna, akkor talán még hamisan esküdni is tudott volna érte. De a leány nem hazudott az érdekében. Sőt — még igazat sem mondott.

A börtönben úgy viselkedett, mintha csak pár napos vendégségbe érkezett volna. Ártatlannak érezte ugyanis magát. Nem azért, mert jogos önvédelemből tette nyomorékká a másik férfit, hanem azért, mert elbirhatatlan szerelemből fogott fegyvert. Akkor sem érezte volna magát bűnösnek, ha véletlenül ő lőtt volna először és megölte volna a fogalmazót.

A börtön irodájában dolgozott. Egy napon, három hónappal a letartóztatása után, váratlanul felvezették a látogatási szobába. Az ügyvédje várakozott rá.

— Jó hírt hozok! — mondta a kedves, kerekképű, mozgékony ember boldogan. De mondania sem kellett, mert ez már messziről látszott az arcán.

Előadta, hogy a leány felkereste őt, mert újabb vallomást akar tenni. Most már visszaemlékszik, hogyan történt az a szomorú eset. Az ügyvéd erre magánnyomozást kezdett és a véletlen elébe hozta a balatoni nyaralótelep egyik öreg kertészét, aki néhány lépés távolságból végignézte az egész lövöldözést és eddig csak azért nem jelentkezett tanunak, mert senki sem hívta. Ő is azt állítja, hogy először a magas, szőke úriember, a doktor úr lőtt és csak azután a másik úr, aki a vasútról jöhetett, mert koffer volt nála.

Az újabb főtárgyaláson félóra alatt felmentették Kornél Györgyöt és nyomban szabadlábra helyezték. A lapok sokat írtak az esetről. Visszafogadták állásába, barátai megszaporodtak, szinte divatos ember lett belőle. Egy ember három revolvergolyó nyomát viselte a testében, de Kornél Györgynek a törvényszék, a társadalom, a hivatal, a család és az egész élet kegyelmet adott.

Menyasszonyával már másnap találkozott. Nem tudott megbocsátani neki, de nem is kellett megbocsátania. Nagyon szerette.

Este volt. A Gellérthegyen sétáltak, később, a Kelenhegyi-úton leültek egy padra. A férfi a leány kezét nézte.

— Kis keze van, — gondolta. — Az anatómia szerint az ember szíve körülbelül akkora, mint az ökle. Tehát a szíve is kicsi. Nem rossz, csak nem tud jobb

Müemlékek nagyságos

Országos Bizottságának,

Budapest.

~~VI. Aréna út 41.~~

IX Ráhos utca 10

Petri Pick Lajós

l.

Ernst Mur 131. Kiáll

74, 150, sz.

Petri Lajos

Cékbelick jut. kiáll. Sat.

Nemzeti Szalon
1934. jan

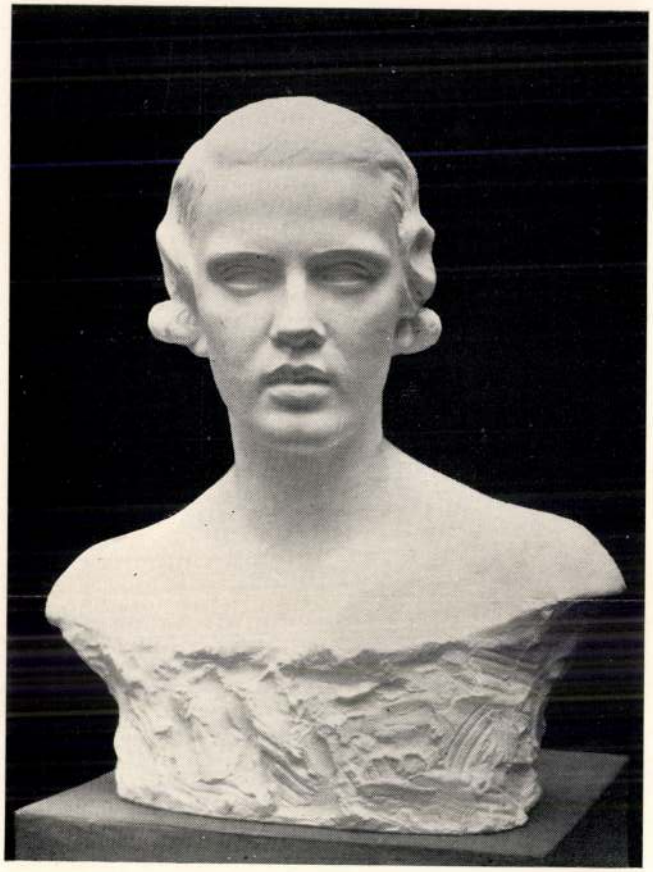

117. PETRI LAJOS: Morvay Pálné

Petri Lajos

Cehbeliek VI. kiall.
Nemzeti halon
1926.

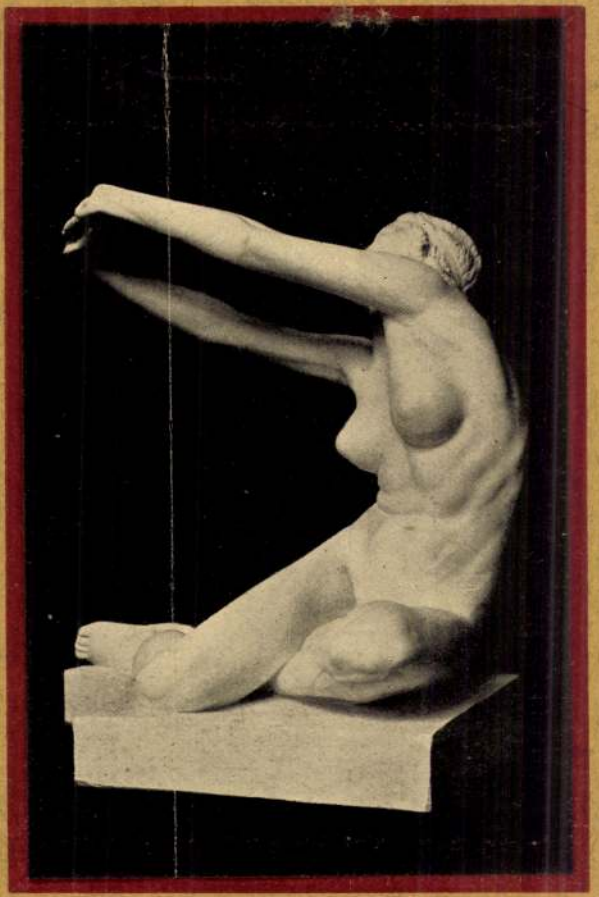

217. Petri Lajos: Bér Dezső síremléke

csatornák egy- vagy kétoldali fásítása is.

A csatornák mentén a többsoros nyárasok néhány év múltán jellegzetesen hozzátartoznak majd a szolnoki táj képéhez. És egy évtizeden belül majd innét özönlik az úgynevezett „papírfa" a hazai cellulóz- és papírgyárakba. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság idei nyárfásítási feladatainak több mint a felét Szolnok megyében hajtják végre. Képzeljük el, mit jelent a több ezer kilométer összhosszúságú fasorok, illetve sávok területének felkutatása, a terület megszerzése, a talajvizsgálatok elvégzése s végül magának a fásításnak a végrehajtása, ha egy éven belül egymilliónál is több csemetét ültetnek el. A terv sikeres végrehajtása nyomán méltán emlékezik majd meg a hálás utókor *Mikolás Kálmán* kiváló erdőmérnökünkről, e grandiózus fásító műveletek gyakorlati végrehajtójáról.

De a hullámtéri és csatornamenti nyárfásítások még csak egy részét oldják meg a Szolnok megyei fásítási kérdéseknek. Az elmúlt évtized során ezer és ezer kat. hold kisebb-nagyobb erdőfolttal, fasorral, legelő- és majorfásítással vált üdébbé a legpusztább megye arculata. Ezek zömét az erdőgazdaság lelkes erdészei telepítették, és az állami erdők területét gyarapítják. Pedig a szolnoki erősen kötött, sok helyt szikes talajok fásítása egyike a legnehezebb erdőgazdasági feladatoknak. A tölgy az a fafaj, amely ezekkel a nehézségekkel megbirkózik. A nemrégiben rendezett nemzetközi erdőnevelési konferencia résztvevőinek alkalmuk volt megcsodálni azokat a fiatal tölgyerdőket, amelyek a legfátlanabb megyénk területét egyre festőibbé varázsolják. S itt az államerdészet telepítéseit pompásan egészítik ki a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok is, valamint az utakat fasorokkal szegélyező útfenntartó szervek.

Így formálódik át szemünk előtt Alföldünk legkietlenebb vidéke, a Szolnok megyei táj. A jószágokat sokszor szomjhalálra ítélő száraz nagykun pusztaságra eljutott az életet adó víz. Az egykori kiégett legelőkön a rizs érett kalászait ringatja a szél. Kisebb-nagyobb erdők, fasorok bontják meg a táj eddigi egyhangúságát. És nincs messze az az idő, amikor Szolnok megye annyira megváltozik, hogy rá sem ismernek azok, akik régebben látták. A víz és az erdő nagyobb termékenységet, egészséget, szépséget, egyben nagyobb műveltséget is juttat majd a *Móricz Zsigmond* által még zordonnak rajzolt „Forró mezők"-re.

Fásított községi utca

A táj változása, az új szocialista életforma nevelő hatása minden bizonnyal az emberek gondolkodásán is tükröződik. Néhány évvel ezelőtt nehéz volt óvni a fiatal csemetéket, suhángokat; nem kímélték, letördelték őket. Ma már egyre jobban megszeretik a fát a nagykun pusztáknak a fa iránt érzéketlenebb parasztjai is. Igaz, a fiatal erdők máris ontják az úgynevezett tisztítási faanyagot, s ez egyszerűbb építkezésekre, tüzelésre jól használható. Fokozatosan megszűnik a kunok körében dívó, trágyával való tüzelés, s az így megmentett trágya is növeli a mezőgazdasági hozamot.

A nagyméretű Szolnok megyei fásításokkal végre megvalósul Kaán Károly megrekedt nagy terve. A mi lelkes fiatal erdész szakembereink áldozatos munkával dolgoznak rajta. Őket valóban csakis a hivatásuk szeretete köti e vidékhez, hiszen — ha csupán a saját érdekeiket néznék — anyagi és kulturális igényeiket az ország más területén kedvezőbben ki tudnák elégíteni. A Szolnok megyei erdészek azonban lelki szemeik előtt már látják azokat az erdőket, amelyek nemcsak pihenést és árnyat nyújtanak a ma még fátlan nagykun puszták népének, hanem jelentős jövedelmet is, csökkentve a magyar iparnak és népgazdaságnak faellátási problémáit is.

Madas András
az Országos Tervhivatal
h. főosztályvezetője

PETRI LAJOS

Magyarország 1969. I. 31.

Miért szép a MONA LISA?

E sorok megjelenésével egyidejűleg nyílik meg a lebontás előtt álló Nemzeti Szalon legutolsó tárlata, a 75. életévét betöltő Petri Lajos szobrászművész jubileumi gyűjteményes kiállítása. A portretizálás kiváló szobrász mesterének alábbi vallomása nemcsak a Mona Lisa-kép szépségét, hanem a maga művészetének aremás-megjelenítő irányelveit is tükrözi. (A szerk.)

Huszonhat éves voltam, amikor Párizsban a Louvre-ban (ejtsd: luvr = képtár) először találkoztam a lenyűgöző szépségű Mona Lisával. Úgy néztem reá, mint valami felsőbb megnyilatkozásra. Hatását a hátam borzongásáig éreztem, de magyarázatát adni akkor még nem tudtam. Minden figyelmemet összpontosítva órákig szemléltem. Megállapítottam, nem éppen fiatal, amolyan 40 év körüli asszonyt jelenít meg. Holott, azóta tudom, amikor *Leonardo* festette, egyetlen gyermekét siratő, 23 év körüli fiatal nő volt. Megállapítottam, hogy

Leonardo da Vinci önarcképe (1510—13 körül)

— ha kellemes arcú is — vénuszian szépségesnek nem mondható. Amit pedig úgynevezett szexepilnek (érzékies báj) nevezünk, abból meg éppen semmi sincs benne. A ruha szűk kivágása mit sem enged sejtetni a test „reneszánszos" szépségéből. A karok teljesen be vannak födve. A telt formájú kezek is inkább lelki, mint testiséges életű asszonyt sejtetnek. Ugyanakkor büszkeség és öntudat, megértés és odaadás fejeződik ki az arcán.

Ki ez az asszony, akit Leonardo éveken keresztül minden délután meglátogatott? Mi magyarázza a kép festésének feltűnően hosszú időtartamát?

Leonardo a mesterségbeli tudás virtuóza volt. Ennyi idő alatt 20 olyan képet festhetett volna, ha *csak a kép* érdekli őt.

Nem tudom, hány éves volt Leonardo, amikor a képet festette. Ötven-e vagy ötvenöt? Teljesen mindegy. Tudjuk, hogy hamar öregedett. A 60-as éveiben önmagáról készített csodálatos rajza 80 esztendősnél is idősebb aggastyán képmásának hat. Bizonyára túl volt azon a koron, amikor az ifjú lángolás „mást" keres a nőben. Ők éveken át beszélgettek. Beszélgettek akkor is, ha festett Leonardo, és akkor is, ha társalgásuk a festésnél is fontosabb volt. Eleinte szükségszerű volt a beszélgetés. Minden portrétista tudja, ha a modell sokáig mozdulatlanul, szótlanul ül, az arcizmai elernyednek, szeme karikás lesz, elveszíti ragyogását, fényét. Hamarosan évekkel öregebbnek látszik. Beszélgetni kell tehát vele és feledtetni az ülés fáradalmait. És Leonardo társalgott: hogy miként és miről, ezt Mona Lisa arca elárulja. Elmesélte nagy terveit, szólt az elképzelt és soha el nem készült munkáiról, találmányairól és felfedezéseiről. Mona Lisa hálásan hallgatta, a mester szemébe nézett, rámosolygott, ő pedig festőien megjelenítette ezt a mosolyt. Kialakult közöttük az a szellemi kapcsolat, az a spirituális, azaz eszményi lelki vonzalom, amely minden szerelemnél állandóbb és mélyebb kötelék. Az emberi fölemelkedés egyik legmagasztosabb eredménye az ilyen tartalmú szerelem, amely egyben a szellemi tevékenység egyik leghatalmasabb moz-

maga tekintetével találkozik. Ebből egy furcsa tudatosságú vagy öntudatú pillantás keletkezik, amely merőben más, mint bármilyen egyéb megszokott nézés. Minden festőt ábrázoló képről én rögtön felismerem, hogy az önarckép-e, vagy valaki más festette. Éppen az önmagával találkozó tekintet az, ami kétséget kizáróan meghatározza, hogy melyikről van szó. Nos, Leonardo úgy festette meg Mona Lisa szemeit, amint tekintete az övével találkozik. Amit soha senki se azelőtt, sem azóta nem tudott kifejezni, az ezen a képen valóság lett: Mona Lisa pillantásában ott van Leonardo tekintete.

A különböző korokban sokféleképpen magyarázták ezt: misztikummal, emberfelettiséggel, hipnózissal, végzetességgel. Holott valójában nem más ez, mint szerelmesével találkozó tekintet, amely vallomást rejt, egyben e vallomás felismerését, a hűség és boldogság felkínálását és elfogadását fejezi ki. Mások is ismerik azt az összevillanó tekintetet, amellyel szerelmesek egy-egy emelkedettebb vagy találóbb megjegyzés, megnyilvánulás alkalmával jutalmazzák egymást. Ezt ismertem fel Mona Lisa pillantásában. Azóta odaadó, rajongó nézése mögött Leonardo hunyorgó, kutató, vizsgáló, csaknem gyanakvó tekintetét is látom. Ez a felismerés lassan tudatosodott bennem, és a legújabb időben vált bizonyossággá.

A mester nyilván úgy oldotta meg ezt a feladatot, hogy a félig kész kép szemeire ráfestette a saját szemeit is. De abból csak annyit hagyott meg, hogy Mona Lisa szemei maradék nélkül láthatók legyenek, és a magáé is érezhető maradjon. Azt is meg tudom érteni, hogy Leonardo mindezt nem árulta el senkinek. Abban az időben a műtermi titkokat, vázlatokat, tanulmányokat gondosan rejtegették az avatatlanok elől. A nagy alkotások úgy kerültek a közönség elé, ahogyan Pallasz Athéné ugrott ki Zeüsz fejéből: éretten és teljes fegyverzetben. A csúcsteljesítmények hatásához hozzátartozott, hogy köd burkolta a hozzá vezető utat. Szinte látni vélem Leonardo mosolyát, amidőn hallgatta a kortársak találgatásait: mi e kép hatásának magyarázata? Tudom azt is, hogy elutasította *Ferenc* francia király kérelmét, aki a Mona Lisát meg akarta vásárolni. Ő ugyanis semmilyen áron sem volt hajlandó megválni e képétől. Ez a tény egymagában is azt bizonyítja: Leonardónak többet jelentett ez a műve, mint bármelyik más alkotása.

Akik ismerték munkálkodását, írásait, világszemléletét, kutató szellemét, igazságkeresését, az anatómia iránti érdeklődését, azoknak meg kell érteniük, hogy Leonardo érzelmi telítettsége, a munkálkodás hosszú ideje, a naponkénti hosszú együttlét, a sok beszélgetés szükségképpen egy rendkívüli feladat kitűzéséhez vezetett, és ez a kettős tekintet ábrázolásának merész és mindenekfelett leonardói feladata volt.

Nincs tovább. A csoda megtörtént. Leonardo megfestette mindent elárasztó szerelmét a lelki egybeolvadás, az örökre való egyesülés pillanatában. Ez a rendkívüli hatás titka. Akiben pedig maradnak még kételyek aziránt, hogy ez való, az *hasonlítsa össze képzeletben a Biblia „asszonyi állat"-át Mona Lisával. Meg fogja látni az emberi fölemelkedés útjának azt a hosszú szakaszát, amely a Bibliától a reneszánszig vezetett.* Megismeri majd Leonardo nagyságát, és megérti Mona Lisa jelentőségét.

Petri Lajos
szobrászművész

Új könyvek

Szabó Pál: **Forog a kerék** (Magvető Könyvkiadó, 27,30 Ft)

Szántó Tibor: **Árnyékvilág** (Magvető Könyvkiadó, 26,50)

Dold Mihajlik: **Ordasok között** (Zrínyi Kiadó, 32,— Ft)

Földes Péter: **Mennyei páncélvonat** (Móra Ferenc Könyvkiadó, 21.— Ft)

Traven: **Az őserdő foglyai** (Magyar Helikon, 34,—Ft)

Következő számunk tartalmából:

A világ legrégibb napilapja — A Hold és a Föld — Mire tanít a békapete? II. — Ogyessza — A vákuumtechnika csúcsai — A jövedelemelosztás módszerei a termelőszövetkezetekben — A tudomány világa

Helyreigazítás

Ez évi 2. számunkban az Aggteleki cseppkőbarlangról szóló cikkbe elírás folytán hiba került. A barlanglátogatók száma ma évi 100 000 fő. (Hibásan 1 milliót írtunk.)

Mona Lisa (1503)

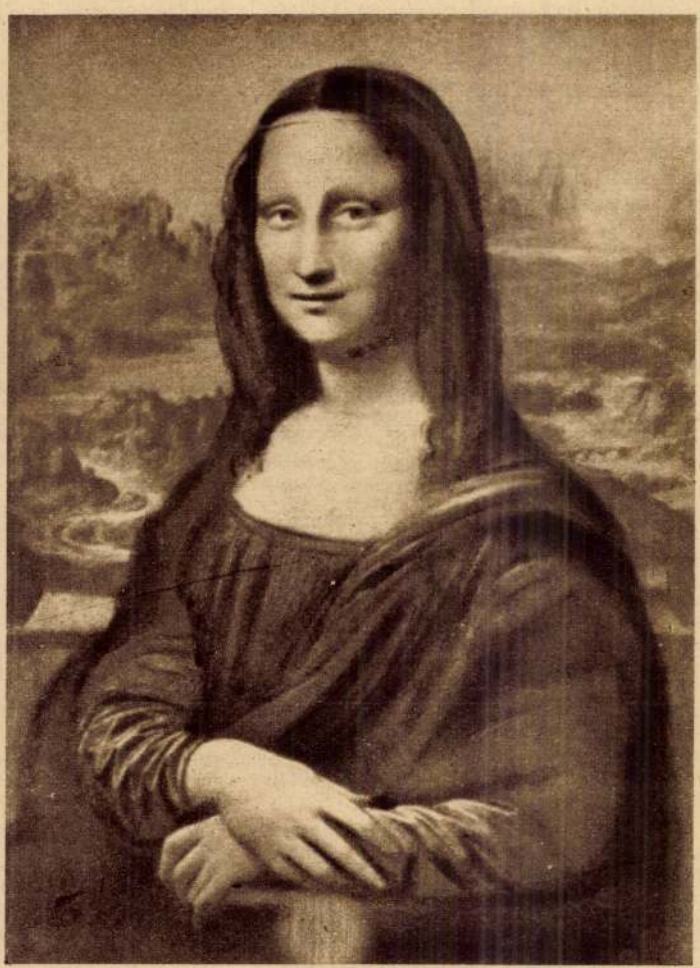

gatója. *Jókai* mondta, hogy a férfiak minden nagy tette asszonyért történt. És amit elmulasztottak, azt is asszony miatt mulasztották el. *Balzac* írta annak a lengyel asszonynak, akibe 15 évig volt szerelmes, hogy minden sorát, melyet papírra vetett, csakis azért írta, hogy ő olvassa, és néki örömet szerezzen.

Leonardo kitárta zsenijének minden értékét és titkát, hogy Mona Lisa mosolyában megkapja érte jutalmát. Évekig kereste ezt a mosolyt, amely boldogságának beteljesedése és örök szimbóluma lett. Odaadás és önfeláldozás, hűség és tisztaság, szerelem és barátság fejeződik ki ebben a mosolyban, mintha eszményi és nem is testiségében virágzó nőtől származna.

A görög szobrászat megteremtette az emberi szépség ideálját, és útmutatást adott a kiválasztódás és fejlődés irányának. A gótikus művészet terhes asszonyai az anyaság szépségét népszerűsítették. A rubensi művészet gazdag formakincseiben a nők az élet örömeinek forrását jelképezik. Leonardo Mona Lisája a férfi és a nő közötti lelki kapcsolatnak emelt oltárt. Leonardo korában ez az érzés nem volt szokatlan. Foglalkoztatta más művészek képzeletét is. *Tizian* is szembe állította az „Égi és földi szerelem" című képében a hús, vér és sár asszonyával azt az eszményi kapcsolatot, amelynek szálai nem ösztönökből, vágyból, gyönyörből fonódnak, de az *emberi fölemelkedés legmélyebb eredőiből: a szeretet, a jóság, a szépség és a tisztaság érzéséből.* Így Leonardo képének se Mona Lisa arcmása a tárgya, hanem az a szellemi kapcsolat, amely Leonardót modelljéhez fűzte. Amikor ezt a képet megalkotta, a képzőművészetben megszületett a nő és a férfi közti spirituális kapcsolat első, hatalmas monumentuma, amelynek művészettörténeti és fejlődéstani jelentősége egyaránt nagy.

Mosolya láttán Mona Lisa tekintetéről is szeretnék egyet-mást elmondani. Mindenki ismeri azt a nagyon gyakori, lényegében mégis rendkívüli jelenséget, amikor két ember tekintete találkozik, és e pillanatban szavak nélkül is mély rokonérzés, megértés támad bennük, s arcukon érzelmeik és szándékaik azonossága fejeződik ki. Még érdekesebb jelenség az, ha az ember a tükörbe néz, és a

KÉPES PESTI HIRLAP

LVI. ÉVFOLYAM, 127. SZÁM — 1934 JUNIUS 23, SZOMBAT

A waterlooi csata évfordulójának emlékünnepe a waterlooi csatatéren, a „Letört szárnyak" emlékművénél, ahol 1815-ben Napoleon szerencsecsillaga végkép leáldozott.

A perzsa sah látogatása Törökországban. Középen áll a sah, balra Tefvik Rüsdi bey török külügyminiszter.

Az egykori cs. és kir. 2. erdélyi huszárezred hősi emléke, Petri Lajos szobrász és Weichinger Károly építész műve, amelyet szombaton lepleznek le a Várban a gróf Bethlen István-bástyasétányon.

Gömbös Gyula miniszterelnök üdvözli Rákospalota díszközgyülését, ahol átadták neki a város díszpolgári oklevelét. Mellette: Cserba Elemér polgármester, Szücs István képviselő, Schwarz Gusztáv pápai prelátus.

Dr. báró Stein Károly, az osztrák diákszövetség elnöke, Budapesten előadást tartott a rádióban a magyar és osztrák diákkapcsolatokról.

Lumnitzer Sándor galamblövő világbajnok a Verebély-klinika „Meazza"-ja.

Nem mindennapi labdarugómérkőzés volt a BEAC-pályán: a Verebély- és Bakay-klinikák orvosai mérkőztek egymással. Fent: a Verebély-klinika csapata műtőkabátban üdvözli a közönséget. Jobboldali kép: Verebély professzor (X) vidáman nézi a mérkőzést.

Veszélyes helyzet a Bakay-klinika kapuja előtt. Jobboldali kép: Illyés, Bakay és Frigyessy professzorok a tribünön figyelik a mérkőzést, amely eldöntetlenül (0:0) végződött.

Nemzeti gyászünnep volt Togo tengernagy, a csuzimai hős temetése Tokióban. Husz matróz vitte a koporsót, amelynek két oldalán a japán hajóhad tengernagyai haladtak.

Baloldali kép: Holland úszónők Budapesten, akik szombaton és vasárnap versenyeznek nálunk. Balról jobbra: Costoli olasz versenyző bátyja, Brouwers, Den Ouden világbajnoknő, Costoli olasz gyorsúszó, Timmermans, Baumeister, Wuyckhuise, Kogeweg, Wuyckhuisené, Stamfer Sándor, a MUSz kiküldöttje, Vető József.

Miss Bruce angol írónő és pilótanő diktafont állított be gépébe; egy hosszabb repülőutján a motor felmondta a szolgálatot és a miss bemondta a diktafonba, mit érez a zuhanás alatt. Sikerült baj nélkül földetérnie.

Baloldali kép: Bologna labdarugó csapata, mely vasárnap Debrecenben játszik a Bocskaival középeurópai kupamérkőzést, péntek délelőtt tisztelgett Colonna herceg (1) budapesti olasz követnél, a hercegtől jobbra a bolognai csapat magyar edzője, Kovács (2).

Jóindulatu figyelmeztetés.

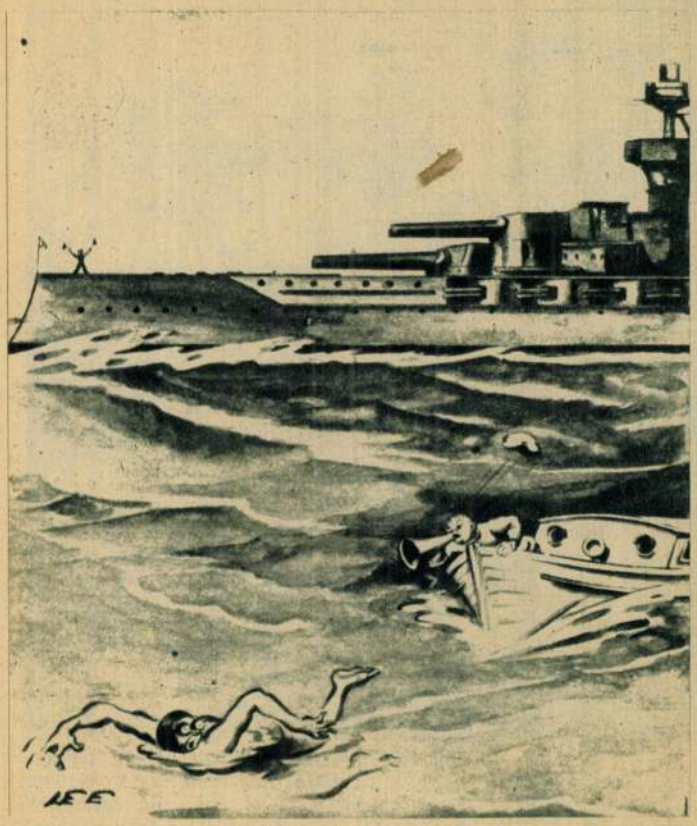

Csatornauszó: Mit jeleznek azok ott a hadihajón?
Kisérő: Azt mondják, hogy vigyázzunk, mert itt nagyon mély a viz. (Passing Show.)

Vadászzsákmány.

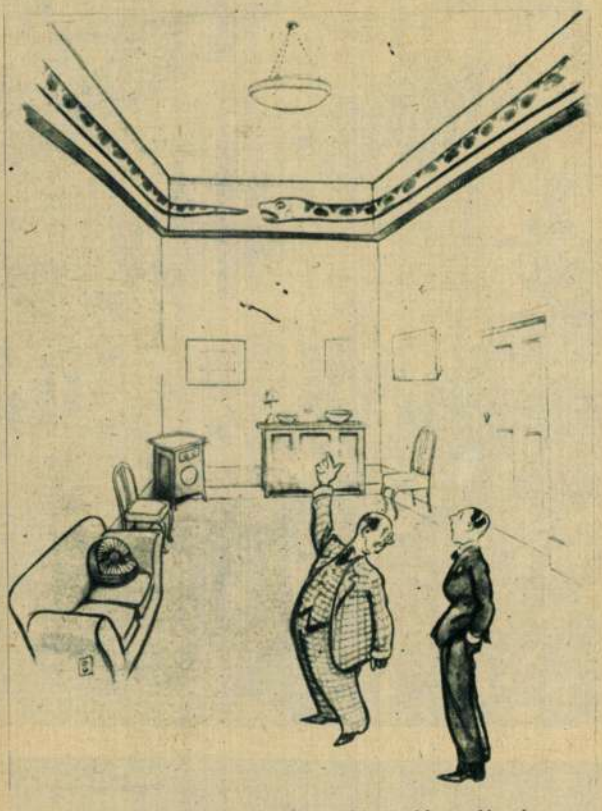

— Ez az óriáskigyó a legszebb vadászzsákmányom, de nem tudtam máskép elhelyezni, mert 22 méter hosszu. (Laughter.)

Aggodalom.

— Mama, kérlek, mi lesz, ha valaki most köszön nekem? (Judge.)

Motorcsónakon.

— Halló, vezető! Nem bánom, ha gyorsan megy, csak a hullámon lefelé ne menjen olyan gyorsan! (Laughter.)

A rács szerepe egy ember életében.

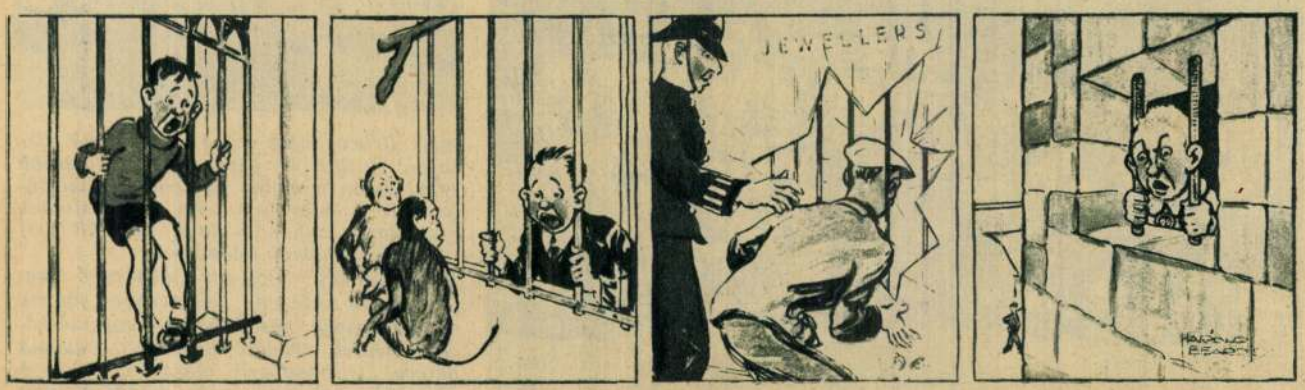

(Passing Show.)

Petri Bernát

Thieme Becker

XXVI, 496.l.

Lyka

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petri Bonhard

/1767-1853/ épitette a VIII. Orczy kertet.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13350

8881

Petri Bernhard

torve a hédervári angolkert

kis vigetén levő lentamunyobor (1794)

– foto –

Magyar Műemlékvédelem 1969-70

Bp. Akad. Kiadó 1972

304. old.

PETRI BERNHARD

A Bédervári kastély parkjának
telepítésével (1793) ~~kapcsolatban~~ kapcsolatban említi a cikk forrása

Csorna Antal: A viz szerepe a magyar kastélykertekben

Müemlékvédelem, 1973. 4. sz. 209-214.l.

Petri Bernhard

terverte Orczy László megbízásából a Ludovika (volt Orczy) kert ~~parkosítás~~ kialakítását a XVIII. század végén

Csorna Antal: Mi lesz a Ludovika-kerttel?

Budapest, 1974. 8.sz. 34-36.1.

Petri Bernhard

Képitette 1794-ben a Hédervári Khuen-Héderváry kastély kerttervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem (1969-70) Budapest 1972

400 l

Petri Györgyné

(1768–1855) a magyarországi angol park stílusú alpakertek tervezője. 4 évet töltött Angliában, ahol tanulmányozta a alpakert tervezés különböző módjait.

Zádor Anna: The English garden in Hungary. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. p.

1961

Petri Bernát

Bécsen keresztül tért vissza Magyarországra ahol rövidesen ismert lett alkotásai révén: Róró, Vedröd, Hédervár m. Ezekről leírást adott Becker „Taschenbuch für Gartenfreunde" című könyvben.

Zádor Anna: The English garden in Hungary. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50-sz.

1960

Petri Bernát

Hédervárow az akacfa meghonosításával foglalkozott. Nagy műve a budapesti Orczy kert volt.

Zádor Anna: The English garden in Hungary. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1973. 50. p.

1971

Petri Bernhard, [építén ?]

A XVIII. sz. végén került hazánkba.
Ő tervezte a hédervári kastélyparkot.
(Angol park stílusban.)

Zákonyi Ferenc: A hédervári várkastély
13 – 15.

Élet és Tudomány, Bp. 1974. jan. 4.

XXIX
1. III

Petri

pesti mukerlás

1799.

d.

Historia - 1932

V. 114. l.

Az. Képt. 192–206.

lső feléből:

L (Máté 2. r. 1.)

ti bölcsek" ábrázolvák. Az előtérben ül a balra
gyermeket tartja, ki a térdelő Menyhárt
Boldizsár áll jobb kezében aranyserleg-
tte Gáspár van, ki jobb kezét a baljában
e. Mária és Jézus feje felett dicsfény le-
egyik tagja közeledik karddal, melynek
ő koronás fő tünik szemünkbe. Jobbról egy
t a szabadba tekintünk, hol az uton egy
s hegy emelkedik. Az ajtó tulsó részén
ő. A tornáczban, két oszlop kö-
és ruháitól megfosztott Krisztus, ki-
ték körül és a kinek testén az ütések
poroszló van, kikből kettő vessző-kö-
háttérben pedig balról meg egy alak bontako-
: 1514.

(Observatio)

Jankovich-gyűjteménytől — Dep. új 22. b) 4.
vétetett 1898. IX. 30-án (281/98 No 9.).

Jankovich (observ.)

Petri Bernhardt

Kertterverő, az Orczy kertet tervezte

Csorna Antal: A pesti Orczy kert

Műemlékvédelem 1962. 4 m. 220. l.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott: . . . . .

. . . . . .

Mikor és hol volt külföldi tanulmányuto

. . . . . .

Petri Bernat

Szeptes

1800 Eörül

Thieme Becker

XXVI

496

Budapest, postabélyeg kelte

ıogy fenti néven működő vállalatunkat

:A 70. SZÁM ALÁ

)bmenő igények pontos és lelkiismeretes kielégítése.
)lcsó előfizetés alapján férfi és női ruhák karban-
a, vasalása és javitása. Ezzel főcélunk, hogy el-
karbantartását.
P 2.50 befizetés ellenében két öltönyt hozunk
't.
öltönyt hozunk rendbe, azaz hetenként egy öltönyt.
ɛ megfelelően nem szándékozik a saját ruháját
átját hozzuk rendbe.
vállaljuk ruhájának elkészitését, fordítását, átala-
' havi dijösszeget levonásba hozunk.
.ás mellett, jutányos árakon.
össéget vállaljuk.
; cégbélyegzővel ellátott igazolvánnyal alkalma-
ad. Hasonlóképen pénzbeszedónk is igy jelentkezik.
ɛ

kiváló tisztelettel

ELSŐ BUDAPESTI
RUHAKARBANTARTÁSI VÁLLALAT
VI., RÓZSA-UTCA 70.

ı nyomda, Budapest

PETRI, Bernhard (1767-1800) kertterveio

a várhegy déli oldalának
rendezését és kertépítését
végezte el

TBM 25 (1996) 333.

Földabrosszok. (Tódoldalásai ...
Összehajtott állapóméretes meg kell adni
Szöveges ismertetés ha szinkonalas, mi
ugrik
Vellektérképek felhintése fontos!

---

(4) Disszertáció

Mutaj közlése feltétlenül!!
Bírálók közlendők
Elfogadó intézményről sorozat v. ál

(5)

Okt. int. prospanja

Tesmilek szerző
Nyomdát fel kell írni

Petri Bernhard

l.

Raprest

286 l.

287 l.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam sze
mely a mai veszedelmes külpolitikai
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a ké
pártjából.

Az ország sorsáért való mélysége
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a ga

Én tehát felveszem a harcot,
ki az országot a mai szörnyű helyzetéb

kibontom a legitimizi

„Istenért, K

Petri Bernhard

Budán dolgozó kertész nevét említi Csapány István könyvismertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/.

Művtört.Ért. 1970.4.sz.298-302.l.
298. l.

Petri Béla

tusrajz exlibriseivel szerepelt az
Ajtósi Dürer Céh által
rendezett nemzetközi grafikai
kiállításon Debrecenben.

A képzőművészetek Debrecenben, 1961
68-69 oldal

Petri

Szobormű vével szerepel
a Műcsarnok 75 éves
jubiláris kiállításán.

N. U. 936. v. 3.

Petri

Kobrokkal vezetel „A nő a művészetben" c. kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság 1936 X. 24

MDK

Petri

szobrászmüvész

Római a magyar sportkiállitáson bemutatja "Rajt" c. szobrát.

Esti Hirlap 53 sz. 1960 márc. 3. 4 old.

MDK

Petri Béla

A királyleány. Illusztr.dij.

Dijkiosztás az akv. és paszt.festők kiállitásán.
Nemzeti Ujság, 1928. okt. 2o. 1o.l.

MDK

Petri Béla, graf.

Exlibris:Szöör József könyve.

Magyar Ip.művészet. 1931. 1-2.sz. 3.l.
Divald K.: A debreceni Déri-muzeum.

MDK

Petry Béla, grafikus

Ex libris . Rajz. a MI. 1935. 3.sz.-78.oldalán.

Mi. 1935. 3.sz. 78.1.

MDK

Petry Béla, festőm.

Képzőm.Tanács: az illusztrációdijat itélte fentiek.
294.kat.sz. A királyleány.

Az akvarell- és pasztell festők kiállitásának állami dijai.- Ujság. 1928.okt.20.

Petry MDK

Ex Libris Kiállitás Debrecenben.

Magyar Iparmüvészet 1928. 2o7.o.

MDK

Petry Béla ifj.

Exlibris, repr.

Magyar Iparművészet, 1936. 114.1.

Petry Béla MDK

Liliomvirág királykisasszony

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Petry Béla

Miskovitz Mihályvarasdony

MDK

Petry Béla

Ex-libris. Repr.

Magy.Iparmüvészet,1933 , 78 l.

ifj. Petry Béla

MDK

Pásztorkirályfi

A magyar akvarel és pasztellfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc.-ápr.

MDK

Petry Béla

A Társulat az Egyetemi Nyomda felkérésére ex libris pályázatot írt ki, amelyen tervét megjutalmazta.

Cikk: Pályázatok.

Magyar Iparművészet, 1934. 3-4.sz.

MDK

Petry Béla

"Virágzás" jeligéjű terve, 20 pengő dijat nyert, a Magyar Könyvbarátok Diariuma ex-Íibris-pályázatán.

Magyar Iparművészet, 1934. 35-36.lap

MDK

ifj. Petry Béla

Radisics E.: A Népszövetség palotájának magyar terme.
Magyar Iparművészet 1936. 193.l.

Petri Béla

Tusrajz - ex libriseit a debreceni Ajtósi Dürer Cék kiállításán ismerte meg a közönség.

A képzőművészetek Debrecenben /szerk.Bőgel József/
1961.Debrecen 69. l.

Pelri Béla

Magyar Karácsonyi - kiállításon a Károlyi palotában rajzaival szerepelt.

M.930.XII.7.

Pelrey Béla

Károlyi palotában a Magyar Karácsony c. kiállításon. grafikával szerepelt.

PH.930.XII.6

Petry Béla grafikus

Szerepelt az Ornógos Nagy az Iparművészeti Társulat Lazárszonyi kiállításán a Műcsarnokban

Nagyarsóp 1927 XI. 27

MDK

Petry Béla, graf. -festön.

uj ember, de minden müvészetszeretö ember ambiciója lehet, az ö felfedezése.
Lelemenyes illusztrációival szerepelt.

Tárlatok.-Aquarellista és Pasztellfestök kiáll. - Képzömüvészet.1928. 14.sz.228.l.

MDK

Petry Béla, graf.

"Ikervary Katalin ex -librise. /Szárnyas ló nő könyvvel a kezében, lobogó hajjal./
Repr. 147.1.

Szánthó Dénes: ...ir az ex-libris gyüjtéséről...
Pérely. 147-148.1.

Petry Béla MDK

Csongor és Tünde

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

Peter Beis MDK

Georgor es Ende

Mosaurok 1994 emlék- es gyűjtőszervez kiállítás

ifj. Petry Béla MDK

Csongor és Tünde

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

ifj. Petry Béla MDK

Liliomvirág királykisasszony

A magyar akvarel és pasztelfestők egyesülete
Műcsarnok 1934. márc-ápr.

ifj. Petry Béla MD K

Exlibris. repr.

Magyar Iparmüvészet 1936.1o9-112.o.

Petry Béla

grafikus

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán munkája szerepelt.

Magyarság, 1927. dec. 27.

MDK

Petry Béla

A királyleány c. művével

az illusztráció dijat kapta

A m. akv. és pasztellfestők kiáll.-ának dijnyertesei.

Képzőművészet 1928. 14.sz. 236 l.

ifj.Petry Béla festőművész

Liliomvirág királykisasszony

Csongor és Tünde

1934.évi emlék- és gyüjteményes kiállitás tárgymutatója. Mücsarnok.

ifj.Petry Béla festőművész

Pásztorkirályfi

1934.évi emlék- és gyűjteményes kiállítás
tárgymutatója. Ucsarnok.

Petry Béla MDK

Pásztorkirályfi

Mücsarnok 1934 emlék- és gyüjteményes kiállitás

PETRI *Bernát*, kertépítő 1800 körül. Tervezte a bpesti Orczy-kert egy részét, továbbá a hédervári, rárói, vedrődi stb. angolkerteket.

E. g. II. 273 l

713.

ellét kitüntetés diszíti. Feje elől kopasz; elöré-
jusza világos barna v szeme szürke. Paszománt

onra, méretei 68:55₃ cm.
ki erekly emuzeumból. 107/95. № 34.
az ehredeves kiállításra engedtetett át (151/96)
Szett vissza (416/96)

107/95: 34.

Petri Bernhard

kesten

l.

Raphet

156, 157. l. 158. l.
159. l. 160. l. 161. l. 162.,
163. l. életrajzzal
164. l.
165 — 178. l. 180. l.
182. l. —

Cohors I P. Palmyrenorum

VI. 202

Petri

A XVIII. században a tájszerű kerteket tervezte a vedrődi, hédervári, rárói kastélyok körül, a pesti Orczy-kertet stb.

Erdő.

Toroczkai Wigand Ede:

Régi kert s mieszi.

Bp. 1917. 19. l.

42 V 12 11

Petri Bernhard

Sándor Lipót nádor 1793-ban
hívta Zweibrückenből Budára a Déli
Vasvert építkezéseihez

Gombos Zoltán: Budavári Tetek
Natura Bp. 1969 99. old

Petri Bernhard

a klasszikus építészeti stílus
magyarországi elterjesztője. E stílus jegyében alakítja át a gr. Sándor család várói, gr. Zichy Ferenc vedrődi, gr. Vigyay Mihály hédervári és br. Orczy Lőrinc pesti palotáját.

Gombos Zoltán: Budavári Tabló
Bp. Natura 1969 99. old

PETRI, Bernhard

Hédervár, Kastélyrét

M. ÉA. 1993/1-2. 74

A hányatott sorsú kivá
befejezése után nem került
termetü és kiváló temperame
Ernő még öt évig vadászlóké
abban, hogy ennek a lónak a
társával, sőt a ló kiváló u
tán többnyire megelőzte tár
tett meg, hogy 12 éves korá
különösebb versenyeredményt
maradt Buccaneer után, ezér
hogy az újabb, Angliából Ki

Az 1874-es évjáratban
Ernőnek: hét csikó születet
tenyésztői siker. A szerenc
tulajdonost. Vevők érkeztek

PETRI Ildikó

Csáky Lajos: A sentimentális esemény története : Petri Ildikó grafikái elé.
= Forrás, 24, 1992, 4. 80. p. + ill

Petri (Géza), rzeźbiarz

Lázár Béla, Az Ernst Múzeum modern művészetünkért

Műgyűjtő 1928. XI, 310-311.

Petri János

Két litografícija

szerepel a Miskolci Téli Tárlatban

Láttuk, hallottuk ...

Petőfi Rádió

1970 XII. 11

Petri József

építész.

Szül. Nagykikinda 1895.
Oklevelet nyert 1919.

Műegyetem 15. l.

Esztergom.

Az előtérben Baracan, a köz
gel, a háttérben pedig a környék
fölül:

GRAN.

Rm., mér. a vk. 5.

140-95.

ifj Petry Gyula

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban tollal rajzolt szép mesetárgyaival szerepelt.

PH. 934. III. 4.

MDK

Petri Katalin, gyermekrajzoló

Bp. III.ker.-i kiállány. Díjat
nyert Delhiben.

– : Nehru-díjat, diplomákat és nyertes
gyermekművészeink 9

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 26.

Petri Lajos

Koppafa-faragó c. Egér
repr. Új Idők
1932. 475. l.

január hó 1-én

fizessen Ön ezen első

y Géra úrnak vagy rendelet re

r pengőt

ve számolásba tudósitás

Vermes Géra.

Petri Lajos

— A szoborpályázati ügyek és a képhamisítás problémájának megoldását kérik a képzőművészek. A *Képzőművészek Országos Szövetsége* a Fészekben közgyűlést tartott. *Petri* Lajos szobrász tiltakozott az ellen, hogy a szoborpályázatok zsűrijében sokszor *hozzá nem értő elemek dominálnak*. A szobrászok véleménye szerint olyan bizottságra lenne szükség, amely *a zsűritagok működése ellen felmerülő panaszokat megvizsgálja*. Régi sérelme a szobrászoknak, hogy gyakran nyilvánítanak *meddőnek eredményes pályázatokat*. Megtörténik az is, hogy a zsűri döntése után *adminisztratív hatóság vizsgálja felül a határozatot s újabb szűkebb pályázatot ír ki*. Megtörtént az a példátlan eset is, hogy egy hatóság *két művész közös művét elválasztotta*. Petri kijelentette, hogy a zsűri döntését még a hatóságoknak is tiszteletben kellene tartaniok. Nem szabad megtörténnie annak, hogy egy város pályázatot ír ki, amelyet egy kitűnő magyar szobrász egyhangúlag nyer meg és a város vezetősége *mégis visszautasítja a művet*. A festőművészek panaszait *Tihanyi* János Lajos ismertette. Elmondotta, hogy az országot *hamisítványokkal árasztják el*. Ahogy az ügyvédek a zugirászok, az orvosok a kuruzslók ellen harcolnak, úgy kellene harcolniok a művészeknek az álművészek ellen is. A szövetség vezetősége *átiratot* fog intézni a Képzőművészeti Tanácshoz s kéri, rendezze sürgősen a pályázati ügyeket s tegyen megfelelő lépést a képhamisítás megakadályozására.

Pesti Napló 1936. dec. 23

pest, IV. Váczi-utcza 9.

YRES'

pionship

ABDA FŐRAKTÁRA

mert a legpontosabban van szabályozva. Finom fehér
Tuczatja **19** kor.

varrott és ragasztott nemezzel átvonva. Tuczatja **15** kor.

p. Ltd. manchesteri czég különlegessége. Tuczatja **17** kor.

Slazenger & Son

egulation 1923

Petri – Pick Lajos

l.

Reiai XXI. 686. l.

ÁGOS BIZOTTSÁGÁTÓL
RÉNA ÚT 41. SZÁM.

Petri Lajós

Mackensen Követ feleségének képmása.

Repr.

Szinházi Élet

1936. 20. sz.

28. l.

Petri Pick Lajos

wód

Ujv MZsL.

707. l.

PETRI *(Pick) Lajos*, szobrász. * Szeged 1884 jún. 8. Előbb jogot végzett, azután Budapesten és Brüsszelben szobrászati tanulmányokat folytatott s hazatelepedve, különösen női képmásokkal s finom természetátérzésű aktokkal keltett feltűnést. Több jellemző művével szerepelt a Műcsarnok akt-kiállításán (1925). Gyűjteményes kiállítása volt az Ernst-Múzeumban (1929 okt. és 1929 febr.) és Bécsben (1925). A Céhbeliek tagja. Boross József emlékszobra P.-től Szegeden a közkórház előtt, a volt brassói 2. cs. és kir. huszárezred emlékműve a budavári Bethlen-bástyán áll. A szegedi Pantheonban P.-től valók báró Korányi Frigyes, báró Eötvös József és Trefort Ágoston reliefjei. Táncoló nő c. bronzszoba és Fiatal leány c. márványszoba a Szépművészeti Múzeumban.

Sz. Gy. II. 2531

712

nézve. Mellét kitüntetés díszíti. Haja, szemöl-
bajusza sötétbarna, szeme barna, szakála le-
á fekete s panoramatgallérú atillája vörösbarna.

zonra, méretei 70.7:57.8 cm.
iki cicklyemuzeumból. 107/95. № 38.

107/95 : 38.

Petri Lajos

életrajz

irod

Csókássy 28. C.

Bánat, Fiatal lány, Tán-
coló lány c. vobrai a
Hépm. Múzeumba

Nyitra.

A középtérben emelkedő
a patak tulsó partján a fák k
térben pedig fák diszlenek. F

fölül jobbra: 44.

Kny., mér. a vk. 14.3: 20

3

Petri Lajos

Dr Löw Imánuel, gipsz

Nemzeti Szalon.

Munkács y Céh VIII. repr.
kiáll. kat. 1935. márc. 30–
ápr. 14.

Petri Lajos

— **Megérkezett Petri Lajos olimpiai »Futó«-jának kitüntető oklevele.** Néhány nappal ezelőtt megemlékeztünk egy magyar szobrász olimpiai sikeréről. *Petri* Lajos szobra, a »*Futó*« első díjat nyert a nemzetek vetélkedésében s győzelmét már a berlini olimpiász első napján kihirdették. Mint értesülünk, *az illetékes magyar hatóság* legutóbb meleghangú levél kíséretében értesítette a művészt a kitüntető elismerés elnyeréséről.

Pesti Napló
1936. szept. 12

..... számhoz.

Hivatalos

A kiküldött neve, állása, fizetési osztálya | Dr Zenti lèrek Om. Bi

A kiküldetés helye, célja és a rendelet kelte, száma | Zsámbé Esztergom

Az elindulás menetrendszerinti ideje 1935 g

A megérkezés menetrendszerinti ideje 4

Tétel	Idő hó	Idő nap	Az utazás részletezése é felszámitása
1	VI.	22	Félárújegy vált igazolvány d
2	"	"	Félárúvasutj

s a költségek	Összeg		Jegyzet
	K	f	

Petri Pick Lajos

l.

Lex Magyarország

441. b. l.

Petri Pichi Sapi

1.

Lex Mary Tarsi

١٢٢ ٥ ١

mányultak ejtetek. A gyermek anyja jött el a finért de, nem kapta meg csak az ostrom után cserélhette el egy magyar gyermekkel. Gergely leleményesége és igen nagy szerepet játszott a várbelieh védelmeben Gergely felesége Éva titkos uton lejött a várba, mert gyermeke elvesszete is ezt akarta közölni férjével. Dobó azonban rábízta arra, hogy kerülje férjével való találkozást, mert ha Gergely, miért jött be Éva a várba nem tudná az ostromnal foglal-

Petri-Pick Lajos

id (báró dr.) Korányi
Frigyes relietje az alábbi
csarnokban.
ivod
=
Szegediemlékcsarn

Eötvös József báró és
Trefort Ágoston relietje
u. ott fentitől.

Petri - Pick Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 365, 392

1928. 280

1930. 655

1929. 60, 106, 114

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons
Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakos

Kedves E

A Baross szövetség 197. sz. visel
tályének emelése céljából a nemzetközi
bíró s itt Budapesten (Gödöllön) augus
Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat
sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon
miért is tagjaink szíves áldozatkészségét k

Tekintettel erre a nemes célra, a
gyen szíves a mellékelt csekk-lap felhasz
tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midőn még szíves áldozatkészségé
Baross testvéri üdvözlettel hívé:

Petri-Pick Lajos

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 365. l.

Petri-Pick Lajos
bécsi kiállítása.

sben 1831 április 12-én. + 1905-ben.

i ~~munka~~ dolog
~~olog~~ közben, előrehajolva, kinyuj-
sé nyitott szájjal van ábrázolva.
szik és mellének egyes izmai kidom-
hátul: C. Meunier.

20398 sz. rend. elemel 2000 koronán. (151/901.)
-én (151/901.).
1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

210

Petri Pick Lajos

Ünnevezeti lex. 626.

Votisky Károly VIII. 57

Petri Pick Lajos

1922. okt. grüß. kiáll. Ernst Müren.

Ernst Müren XXI. csop. kiáll. kat.

Allen-féle hatlövetű revolver 1845-ből

VIII. 61.

Petri Pick Lajos

M. 4272/30

II

Nemes

rem

Petri Pick Lajos

nobrin

Milsamok

1922. pub. Eiak

Gazdasági népkönyvtárak III. 54.

Petri Pick Lajos

Magyar Művészet
1925. 365, 392
1928. 280

Venus siratja Adonist.

744. Antoon van Dyck.

Petri Pick Lajos

nobrán

1922. gyűjt. Kiáll.

Ernstnél.

Mainzi római-germán Központi múzeum

III. 200.

Petri Lajós

1929. febr. koll. kiáll
az Ernst Mürcumben
CTT. csoportkiáll. kat.

Petri Lajos

cród P Katalogus.

z

Petri Lajos szobrászművész
25 évi munkásságának
gyűjt. kiállítása. P Nemzeti
Szalon Művészeti Egyesület
1935 márc 7–25.

90 mű, életr. mnc

MOB könyvtár.

Műemlékek

Nagys.és Fő
Ottó előadó

59785

Petri Lajos

Szefelilex .266. l.

Életr.

u. o. 915. l.

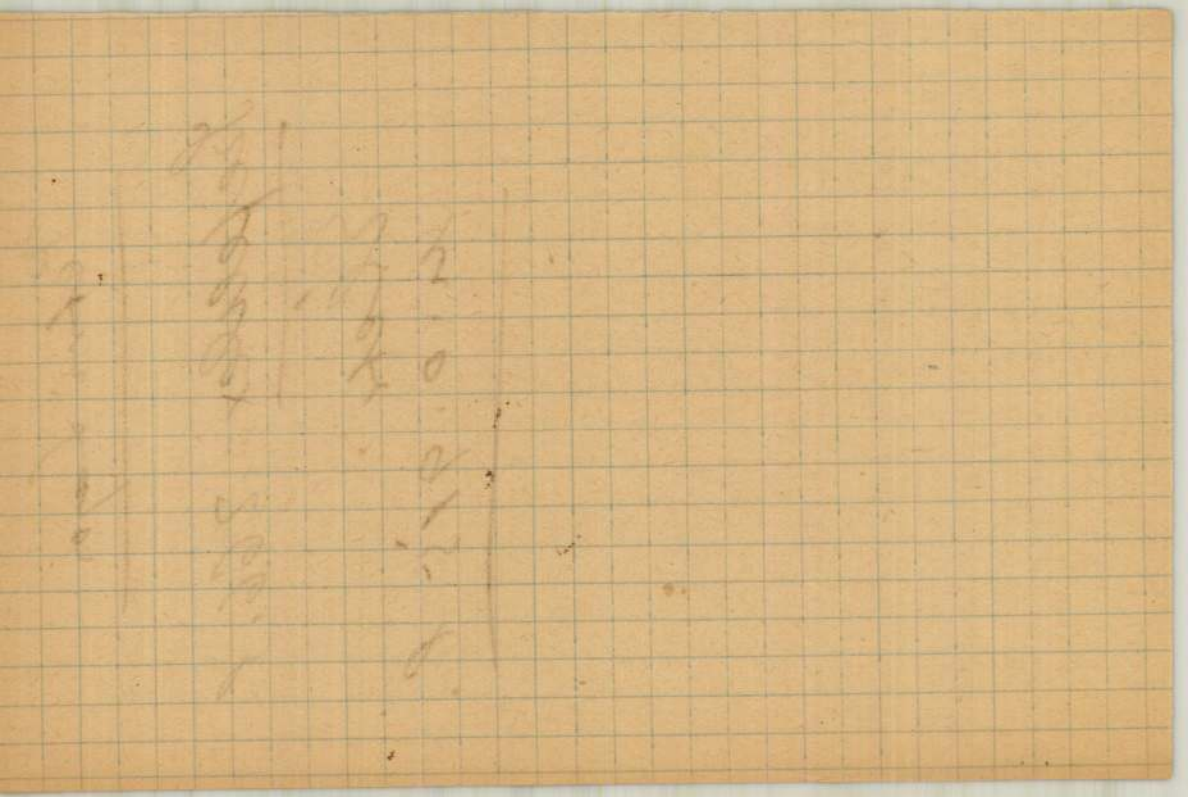

Petri Lajos

Z terv vel.

Résztvett a bpesti Madách-szobor első pályázatan 1938 febr.

Petri Lajos

Kőhordó c
szobornüvének képe
repr.
Képzőművészet

1930. 35. 7

Petri Lajos

Vasárnapi Ujság, Bpesti Hírlap melléklete
1934. január 21 –

Petri Lajos: Morvay Pálné

Petry Lajos

Nobrán

A volt brassói 2. u. és Eir-
huszárezred emlékmüve a
budavári Bethlen István
bástyán fentitől,

Magyarság 1933. nov. 3.

U. 3647

zaz indoszkitháknak) a
kén székelő királyához
a húnok elleni szövet-
kailag sikertelen külde-
a művelődési és művé-
a fontos kapcsolat meg-
Kina és a hellenisztikus
Kinai művészet.
esere, pénzváltás.
a. m. dal. Eredetét a
XI.—XIII. sz.-i fran-
l vette, melyet mindig
b időben Ch.-on a fran-
zintén versszakos, végén
E műfajban szeretik a
— *Chansonette*, ennek
a), mely tartalomban,
b.
E.-francia város ,6000 l.
Finom selyemszálból
atszöges hálós alapon,
ra a XVII—XVIII.

1725—89. ú. n. lágy-
k Chantillyben.
Templomszentelés.
etave (1832—1910). Pá-
rikai mérnök. Jelentős
l tevékenység mellett
Lilienthal (l. o.) sikerein
yakorlatban is foglalko-
ornélküli kétfedelűjének
tanítványai, a *Wright-*
gépüket.
sao Meng Fu), l. *Kinai*

világűr, amiből a min-
Később azt a rendezet-
t értették rajta, amely-
.

ket. L. *Fiatalkorúak bírósága.*)

Büntetésvégrehajtás. A büntető bíróságok által jogerősen megállapított büntetés végrehajtása a kir. ügyészség feladata. Csupán a járásbíróság által hozott ítéleteket hajtja végre maga a járásbíróság, de ez is a kir. ügyészség ellenőrzésével.

Büntetőbíróság. A büntető bíráskodásra hivatott bíróságaink ezidőszerint a következők: 1. a *kir. járásbíróságok* ítélkeznek a esekélyebb súlyú vétségek és a jelentősebb kihágások felett. A járásbíróság ítélete ellen az illetékes kir. törvényszékhez lehet perorvoslattal élni. (L. *Perorvoslat bűnügyekben.*) 2. *Kir. törvényszékek* járnak el a súlyosabb vétségek és az összes bűntettek ügyében, kivéve az esküdtbíróságok hatáskörébe utalt ügyeket. 3. Az *esküdtbíróságok.* (L. *Esküdtbíróság.*) 4. A *kir. ítélőtábla.* A kir. törvényszéknek elsőfokban hozott ítéleteit mint másodfokú, a kir. járásbíróságok által első s a törvényszék által, másodfokon elintézett ügyeket pedig mint harmadfokú bíróság intézik el. 5. A *kir. Kúria.* A kir. törvényszékeknél megindult ügyekben mint harmadik, az esküdtbíróságok által elintézett ügyekben mint második fórum jár el. 6. *Közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntetőbíróságok.* A esekélyebb súlyú kihágások felett ítélkeznek. 7. *A fiatalkorúak bírósága.* (L. o.)

Büntető eljárás. A B., másként *bűnvádi* eljárás v. *Bűnvádi Perrendtartás* (Bp.), a büntetőjognak egyik önálló ága, az ú. n. alaki része, mely a büntető igazságszolgáltatásnak az egyes felmerült esetekben való érvényesítésére vonatkozó szabályokat foglalja össze. Közvetlen célja egyfelől az anyagi igazság érvényesítése a büntetőjogszolgáltatásban, másfelől az ártatlan ember egyéni szabadságának oltalma az alaptalan zaklatás és rendszere, amelyek megállapítják, mely eselekményeket kell bűneselekményeknek (l. o.) tekinteni és ezek elkövetőit milyen büntetéssel (esetleg más B.-i jogkövetkezménnyel, pl. ú. n. biztonsági rendszabállyal) kell sújtani. Megkülönböztetnek anyagi és alaki B.-ot, melyek közül előbbi egyértelmű a B.-nek ép körülírt fogalmával, az utóbbi pedig a büntetőtörvénykezési jogot jelenti. Szorós és valódi értelemben azonban B.-nak csak az előbbit lehet nevezni. Teljesen különálló rendszert alkot a katonai személyekre érvényes ú. n. katonai B. (L. *Katonai bíráskodás.*)

Büntetőparanes. Abban áll, hogy a járásbíróság, ha vkit a legesekélyebb súlyú bűneselekmény miatt jelentettek fel s a feljelentő v. vádló a bemutatott bizonyítékokkal meggyőzi a bírót a vád alaposságáról, a terhelt kihallgatása és tárgyalás nélkül azonnal pénzbüntetést (de legfeljebb 40 pengőig) szab ki és meghagyja neki, hogy azt v. fizesse ki, vagy ha a paranesot alaptalannak v. helytelennek tartja, tegyen ellene kifogást. Ha a terhelt kifogást tesz v. enélkül is a kitűzött határidőig sem nem fizet, sem halasztást nem kér, az eljárás a rendes szabályok szerint folytatandó. 1909 óta a közigazgatási hatóságok mint büntető bíróságok előtti eljárásban is életbeléptettük.

Büntetőtörvény. Oly törvényi jogszabály, mely bűneselekmény fogalom-meghatározását adja, arra büntetést szab v. e két tárgyra vonatkozó részletkérdéseket rendezi. Ma a modern államok kódexbe foglalják a B.-eket. A magyar büntetőjog B.-ei az 1878 : V. s az 1879 : XL. t.-eikkekben vannak összefoglalva, amely két alaptörvénykönyvet számos újabb törvény egészít ki.

9477.

, balra haladva, diszben, két
vannak ábrázolva.

ar-Trauerzug
gyászmenet
ra: DRUCK & VERLAG VON STOCKINGER &
ovábbá: 50.

a papirosnak 21:34.5 cm.

-912
-88
7663.

0.62

Petri Lajos

Fésülködő leány c.
szobormű repr.
Képzőművészet
1928. 10-sz. 118. l.

1030. *Gyula.*

Egész alak, kissé jobbra
jobb kezében gerezdes buzog
döke, szeme és hosszú bajusz
vált. Öltözete: sisak, világosk
zsinóros piros kabát zöld aljja
magasszárú csizma felcsato
Derekát öv szorítja és oldalán
vidék. Felirata balról a határ
taneus«.

Vászon, méretei 72·4 : 65 c
tett 1906-ban dr. Jármy Istvá
Kifizettetett 1906 deczember 25-
május 27-én (1842–906). — Az
1919 május 11-iki 9458–909 szv

Petri Lajos
zobrázu
Koll. kiáll. az Ernstben
1929 február -

Petri Lajós

szobrász

erőd

2

Magyarság képes mell.

1934. júl. 1.

Zik huszárezred

hősi emlékműve

Bpest.

Petri Lajos

Bozsay Miklósné
c. marvány (?) Hobrá-
nak repr.

Képrőmüvészet
1931. 75. l.

Petri Lajos

szobrász

× Szeged 1884. jun. 10

Thieme - Becker

XXVI. 497

Petri Lajos

Lyka Károly

Művészeti krónika

MAGYAR MŰVESZET

1929. 114. l.

Petri Lajos

Fájdalom c. mobra

Pasarétint

Uj szobrok a fővárosban. Petri Lajo
hordó leány" c. alkotása. Az egyiket
téren álli

Kepes Pesti Hirlap

1938 jul. 6.

Petri Lajos

Az Est, 1938. jún. 6.

KÉT ÚJ SZOBROT ÁLLITOTTAK FEL
Petry Lajos »Fájdalom« cimü bro

A FŐVÁROSBAN: a Pasaréti úton
nzszobrát (balról),

Petri Lajos

Özv. *Pick Márkné*, ki a szegedi szalámigyárat három évtizeden át vezette és naggyá fejlesztette, 79 éves korában elhunyt. Gyermekei: Pick Jenő kormányfőtanácsos, Pick Móric mérnök, szalámigyáros, Petri Lajos szobrász, gróf Berchtold Arturné Pick Margit és családjaik gyászolják. Jótékony résztvevő szívével mindenkin segített, ki hozzá fordult. Nagy részvéttel temették el Szegeden csütörtökön délben.

Petri Lajos

1938. okt. 13.

Petri Lajos

Mackensen Hans Georgie
mellszobra, repr.

Kultúr jub. kiáll.
1936. máj. – jun.

A MŰVÉSZ NŐVÉRE

Petri Lajos

l.

MAGYAR IPARMŰVESZET

1937. 149. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

30 nap **ÁPRILIS** 17. hét

20 Vasárnap	Fehér vas. *Tivadar*
21 Hétfő	P. Konrád *Anzelm*
22 Kedd	Szótér és K. *Szótér*
23 Szerda	Béla *Béla*
24 Csütörtök	György *György*
25 Péntek	Márk ev. *Márk*
26 Szombat	Kilit és Mar. *Ervin*

Petri Lajos

Petri Lajos szobrász, II. Aranka-
u. 4. 352-376

Bptávb 1940 szept.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Petri Lajos

1933 feb-márc

Báró Korányi-em-
lektábla -

Klebelsberg emlékkiáll Mücsarnok

Petri Lajós

~~Mücs, kiáll, tól~~
Pipics Gol.

Petri Lajos

Pesti Hirlap

1941. szept. 27.

— **Felavatták dr. Bláthy Ottó Titusz siremlékét.** Pénteken délután avatták fel a Kerepesi-temetőben a tavalyelőtt elhunyt világhírű magyar elektromérnök, *Bláthy Ottó Titusz* siremlékét, amely *Petri Lajos* szobrászművész alkotása. Az ünnepélyen, amelyen részt vettek a magyar tudományos, technikai és gazdasági élet előkelőségei, a rendező Ganz-gyár nevében *Vámossy Károly* műegyetemi m. tanár, kormányfőtanácsos, helyezett koszorut a siremlékre és emlékezett meg a nagy magyar tudós érdemeiről. Képviseltette magát és a siremlékre koszorut helyezett a Tudományos Akadémia, a Műegyetem, a Mérnökegylet, a Mérnöki kamara és az Autoclub.

— [illegible]

Petri Lajos

s. l.

MAGYAR MÜVESZET
1933. 6-7.

A

PINI

Petri Lajos

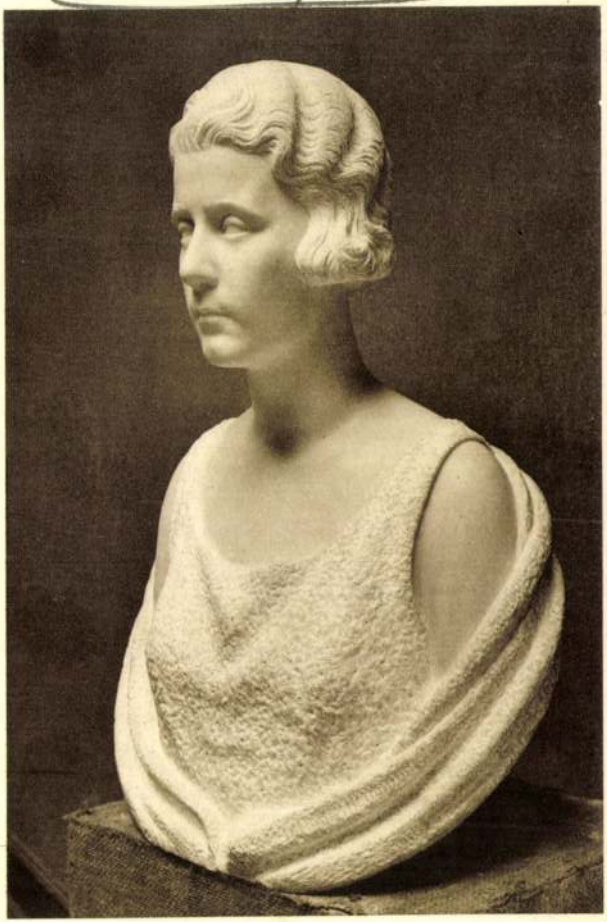

PETRI LAJOS: VICOMTESSE JACQUES DAVIGNON

Kultúr. Művészcsoportok
1931. kiáll.

DÉRY BÉLA: VESZTEGLŐ BÁRKÁK

Petri Lajos

Jellencz Kató mell-
nobra.
repr.
Képzőművészet
1932. 42. l.

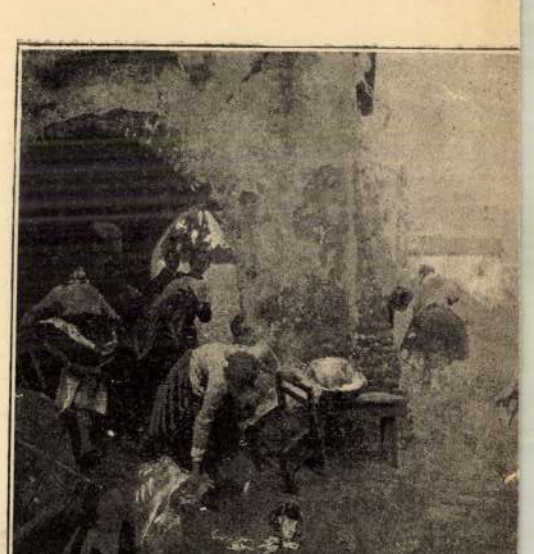

ROTTA G. SIL

PETRI LAJOS:

119. Csonka Lászlóné. Gipsz. Magántulajdon.
120. Jellencz Kató. Gipsz. Magántulajdon.
121. Tassy Mihályné. Gipsz. Magántulajdon.
122. Záborszky Elly. Gipsz. Magántulajdon.
123. Báró Prónay Györgyné. Gipsz. Magántulajdon.
124. Apáca. Gipsz.
125. Gróf Bethlen Gáborné. Gipsz. Magántulajdon.

~~Szobormüvek.~~

PETRI LAJOS:

103. Szörényi Éva. Gipsz. Magántulajdon.
104. Ticharich Zdenka. Gipsz. Magántulajdon.
105. Glatz Edith. Gipsz. Magántulajdon.
106. Botond Györgyi. Gipsz. Magántulajdon.
107. Jessy Walter. Gipsz. Magántulajdon.
108. Szijjas Daisy. Gipsz. Magántulajdon.
109. Dr. Vajda Petúrné. Gipsz. Magántulajdon.

KMTársaság a nő a művészetben 1936.

Ivánka Bözsi ünneplőben.
Gaál Béláné. Magántulajdon.

UDVARY PÁL:

Kapuváriak.
Vasárnap délelőtt.
Feleségem és fiam.
Lefekvés előtt.
Kertben.

Szoborművek.

PETRI LAJOS:

Szörényi Éva. Gipsz. Magántulajdon.
Ticharich Zdenka. Gipsz. Magántulajdon.
Glatz Edith. Gipsz. Magántulajdon.
Botond Györgyi. Gipsz. Magántulajdon.
Jessy Walter. Gipsz. Magántulajdon.
Szijjas Daisy. Gipsz. Magántulajdon.
Dr. Vajda Petúrné. Gipsz. Magántulajdon.

KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND:

Madonna. Fa.
Mrs. Tattersal. Bronz.
Lady Plunket. Gipsz.
Bajor Gizi. Márvány. Magántulajdon.

PÁSZTOR JÁNOS: Zsuzsanna. Márvány. Magánt.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN:

Tarnay Kornélia. Gipsz.

ichen Verfasser erschienen in unserem Verlage:

H. TH. BOSSERT

KSKUNST IN EUROPA

INE SAMMLUNG TYPISCHER ORNAMENTE
ND FORMEN IN FARBIGER WIEDERGABE

*)0 Beispiele unter besonderer Berücksichtigung der Ornamentik auf
? Tafeln, 100 in vielfarbigem Offset- und Buchdruck, sowie 32 in einfar-
em Licht- und Tiefdruck. Format des Werkes 29×40 cm. In Ganzleinen
gebunden RM 200.—, in Halbleinenmappe RM 190.—.*

„Das Ganze ist eine wahrhaft berauschende Symphonie der
rmen und Farben, fesselnd von der ersten bis zur letzten Tafel.
zu in seiner Vielheit von farbigem Offset- und Buchdruck, ein-
bigem Licht- und Tiefdruck eine hervorragende technische Lei-
ng — und ein kühnes Wagestück des Verlages Ernst Wasmuth
G, Berlin." *(Neue Züricher Zeitung)*

„Die Anzeichen, daß die Volkskunst schon in absehbarer Zeit
ihrer Pariarolle, die sie bis jetzt in der Kunstgeschichte gespielt
, erlöst werden wird, sind unverkennbar. Zunächst sei auf das
)numentale Werk H. Th. Bossert, „Volkskunst in
ropa", die erste vergleichende Zusammenstellung der Volks-
nstdenkmäler Europas, hingewiesen. Sozusagen ein „Zentral-
seum europäischer Volkskunst in Bildern", eine Veröffent-
ung, die durch die überwältigende Fülle des gesamten Materials

Petri Lajos

a pasareti-uti park ban
lévő nobra: Ülő akt
repr.

Pesti Hirlap Naptára

1938. 258. l.

Petri Lajos

Startoló c.
nobra repr-
kitüntetése emlitve
Deny 1927
14/l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Petri Pick Lajos

l.

Lipka akt kiáll.

130 — 133. l.

Rudolf trónörökös.

Gyermekkorában.

Térden alól, kissé j
Leeresztett jobb kezében toll
dig a kőfalon lévő ostor nyel

RUDO
Kronprinz

jobbról: J. Melcher
alól balra ~~kezdőbetűkkel~~: WIE
középütt: Gedr. bei Jos.
jobbra: Eigenth. d. Verl

Kny., mér. a vk. 3

Szn. 12
596-90

Petri Lajos

Csók, repr

A szép 1936-1-2. sz

7. l.

kiáll. a Műcsarnok
jub. tárlatán

Tégla, torzrajzos párkányos római VIII. 63, 64.

Petri Lajos

l.

A Pesti Városház

1938. 3 n. 9-l.

Lap

Nagy Szolimán sírja. *Takáts* Sándor ... 604
Egy ismeretlen írói napló. *B. E.* 620
Madame Roland (Junius) 636
A nők Kazinczy iskolájában. *Dr. Romics* Béla 660
Szent nyomok (képekkel) 676
Balassa Bálint fia (képekkel). *Takáts* Sándor 682
Attila nyomai Olaszországban (képekkel). *Balla* Ignácz 717
A magyar bor Lengyelországban *Dr. Divéky* Adorján 721
Az első magyar szinielőadás olasz földön. *Verő* Leo 968

5. Hazai táj- és néprajzok, közintézetek, népszokások, műtárgyak.

Hopp Ferencz gyüjteménye (képekkel). *Radisics* Jenő 28
Raffaelli és a skót mesterek a Könyves Kálmán szalonjában (képekkel). *Farkas*

Lap

A Nemzeti Szalon tavaszi kiállítása (képekkel). *Farkas* Zoltán 498
Az irgalmasok (képekkel). *Dr. Dolenecz* József 518
A körmendi park (képekkel). *Takáts* Sándor 560
Hajmáskéri tüzértelep (képekkel) 593
A gajnai leányvásár (képekkel) 604
Egy elpusztult színház maradványai (képekkel) 619
Művészeink műtermükben (képekkel). *Lesskó* János 653
A Zengő vidéke (képekkel). *Ruppert* Antal 659
Egy híres képről (képpel). *Dr. Farkas* Zoltán 664
A hédervári kastély (képekkel) 673
Hatszázéves freskóképek (képekkel) ... 685
A bűn és nyomor tanyái (képekkel). *Tábori* Kornél 697
A Bruckenthal-képtár (képekkel). *Dr. Farkas* Zoltán 733
Az ojtozi szoros (képekkel). *Schmidt* Tibolt 744
A Nemzeti Szalon őszi kiállitása (képekkel). *Farkas* Zoltán 753

kielégítésre
ban, hogy
tségvetésbe
lt az álta-
rlat, mely
sokat köl-
álja ezt a
például a
énye, mely
a községek
szellemben
ázások fe-

segítenek csak kis részét irányozhattuk elő. *Az elsőbbséget a városfejlesztő, szociális és közegészségi szükségleteknek biztositottuk.*

— Nagyobb kiadási tételeink itt *az óbudai kisajátitások, a Horthy Miklós-hídhoz vezető ut építése, a vágóhídi és csarnoki beruházások, a kórházi, köztisztasági beruházások, bérházak és szeretet-otthonok tatarozása, uj halottasház létesitése, a hivatali épületek rendkivüli tatarozása és még számos kisebb építkezés.*

sam a közönség panaszait.

— Közoktatási intézményeinknél sor fog kerülni *az iskolaépitési program má-*

meggyőző
élelmiszer
lására

Kislakásépités, kórház

— Szociális téren ismét jelentős áldozatokat hozunk. Az inségjárulék kivetésére már megkaptuk a felhatalmazást, a költségeket azonban 400.000 pengővel emelni kellett, mert felelősséget nem lehetett vállalni azért, hogy az inségenyhitő tevékenység télviz idején oly mértékben csökkenjen, ami a főváros társadalmi nyugalmát veszélyeztetné. *Bővíteni fogjuk jövőre a szeretetotthonokat is és üzembe helyezzük a kétszáz személyes ipari jiuotthont.* Nagyfontosságunak tartom azt, hogy a jövő évi költségvetéstől kezdve minden év budgetjébe egy uj 400.000 pengős tételt állitsunk be, amelyből *szoba-konyhás kislakások épitésére* kivánok fedezetet biztositani.

— Közegészségügyi téren rövidesen gondoskodni kell a *rádiumkórház bővité-*

séről. Ez
millió pe
kórházak
köztisztas
ben 257.(

— Ide
séről kel
sége van
kell köve
hiszen a
erőben
több mi
jelent. E
ujabb sz
én bizon
lönösen
adókedve
elhelyezn
ban.

Növekszik az üzem

— Üzemeinkről megállapithatom, hogy *bevételeik örvendetesen nőnek.* A racionalizálás olcsóbbitotta a termelést, a szanálás apasztotta a költségeket és ezeket a törekvéseket tovább folytatjuk.

— Ezekben igyekeztem röviden beszámolni *a legközelebbi munkaprogramról.* Egy részének költségvetési fedezete van, több nagyszabásu munkát pedig a beruházó kölcsönök terhére lehet elvégeztetni.

— *A beruházásokra a kölcsönpénzekből a jövő évben mintegy huszmillió pengő áll rendelkezésre.* Ebből 5.7 milliót

a Vizmű
Angyalföl
óbudai ki
a Margith
tudomány
épitésére,
modernizá
vásártelepi
500.000 p
750.000
pengőt a
pengőt B
pengőt sz
hatunk.

Petri Lajos

úród

Rosnersireml

képpel

Petri Lajos kiállítása

Petri Lajos szobrászművész gyüjteményes kiállítását látjuk a Fészek Művészklub helyiségeiben. Munkásságának a középpontjában a portré áll, felfogása a naturalistáé, ebben a formakörben azonban jól karakterizáló meglátása érvényesül. Felületei simák, mintha egyenesen kerülné az éleket, amit érthetővé tesz az, hogy túlnyomóan társaságbeli nők és gyermekek kisimult arcát szótalaltatja meg. Néhány darabján azonban az erő kifejezése a nyers felrakásban jelentkezik. Különösen Szabó Dezsőnek, dr Sz.-nénak, Kodály Zoltánnak és a művész kislányának az arcmását emeljük ki. Figurális alkotásait illetően, külön áll stílus és mélység dolgában „Fráter György"-e, amely misztiknsgotikus vonalrendszerével történelmi jelvegőt áraszt. Eleven mozgás és magabízó erő jellemzi két tehervivő munkás — akt-alakját, melyet a művész a Kossuth hídhoz tervezett volt. Egy fürdőző nő-alakja könnyed ritmikával jelentkezik. Sfremlékei a naturálisból imár átköltött női aktok, amelyek a gyász angulatának megfelelő (egyik darabnál rdekesen bonyolult) testtartással kelnek figyelmet.

sz. s.

Világosság

1946. maj. 20.

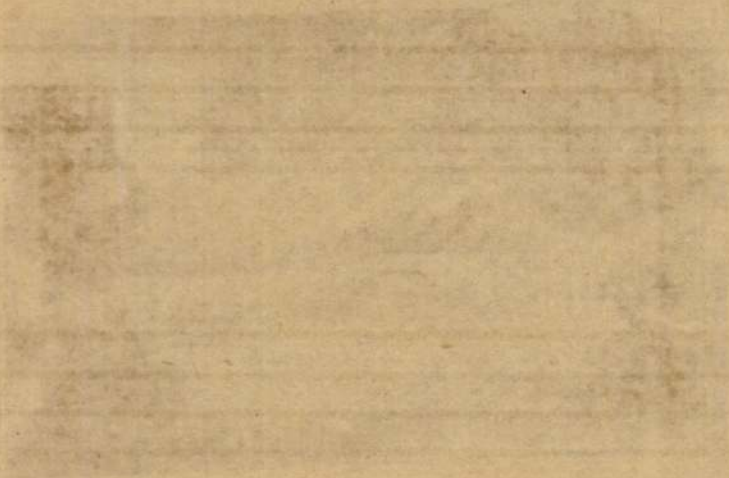

Petri Lajos

Lásd

a

Forum. 1935. 136-l.

(Petri Lajos kiállítása.)

a Nemzeti Szalonban

~~Fibula VII. 195.~~

Petri Sajós

szobrát

vod

Igazság, 1946.

máj. 30. („Müvészet és Közönség viszálya".)

Fenti elvolása a Fészek klubban

Emlitve a fő-
varos által megren-
delt Ujváry-tér szobra,
mielyet a Korinth-
lid budai feljáró/amal
nán dekomal felállítam

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petry Lajos

A.

A magyképzőm

43. l.
44. l.

Petri Lajos

koll. kiáll.

l.

Ernst Mur. kiáll

138. a. 27.

1933.

Thoth IV. 22.

Petri Lajos

nobrán

Műcs. kiáll, 1909 tól
Pipics 118. l.

Petri Lajos

nobrais

KMTárs 1940. A gyermek

Petri Éva I, márvány

Petri Éva II. "

Sz. György Iskola tornya
Méret Galaczás nélkül
Jovarajz. Nagy, 54 x 41

Petri Sajos

l. Déry 1927

Nevmutató

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Petri Lajos

wód

?

Kampisujabbm nobr

516. C.

Petri Lajos

Thieme Becker

XXVI. 497. l.

Lyka

Petri Lajos

l.

Liber Bp nobrai

420. l.

439. l.

Petri Lajos
Nobrain
l.
Exp Bruxelles 1935
140. l.

Petri Lajos

orvosnál

II. Aranka u. 6.

MKSz 1947

(Petri Lajos)

nobrázl(?) cikke

( ) Intézményesen kell megoldani a művészi termelés problemáját.

Igazság

1947. apr. 25.

Nem helyesli a 25 művész állami rendszerű illetmény ellátásban való részesítését és ezt bő-

ven kifejt.

a nuka

Egri vár 35-36.

a feltárt

va

Bélapátfalva bo

a be

Diósgyőr 12000

pesztelnek a

a nincsenek

Visegrád. konzerv

folyt. n

Petri Pick Lajos

íród
2

Yblutdsó 70. l.

	8	–	–	–	713	fára	87.5	9
	9	–	–	–	714	fára	109.5	1
	10	–	–	–	715	fára	108.3	1
	11	–	–	–	716	vászon	90	6
	12	–	–	–	717	fára	109.5	9
418								
	1	–	–	–	506	vászon	250	1
433								
	1	–	356	–	–	gouache	30	4
	2	–	356	–	–	gouache	30.6	4
	3	–	356	–	–	gouache	30	4
	4	–	356	–	–	gouache	30.1	4
	5		356	–	–	gouache	30.5	4
2	–	–	–	–	–	3	2	

Petri (Pick) Lajos

l.

Céhbeliek II. kiáll

1918.

Nemzeti Szalon

szművészete.

Petri (Pick) Lajos

176 Tichárich Zdenka arcképe. Bronz
177 Fiatal leány arcképe. Márvány
178 Leányakt. Bronz
179 *Pihenés. Bronz.

Čehbelicek V. kiáll
Nemzeti Szalon 1924

1: Reneszánsz üvegablakterv

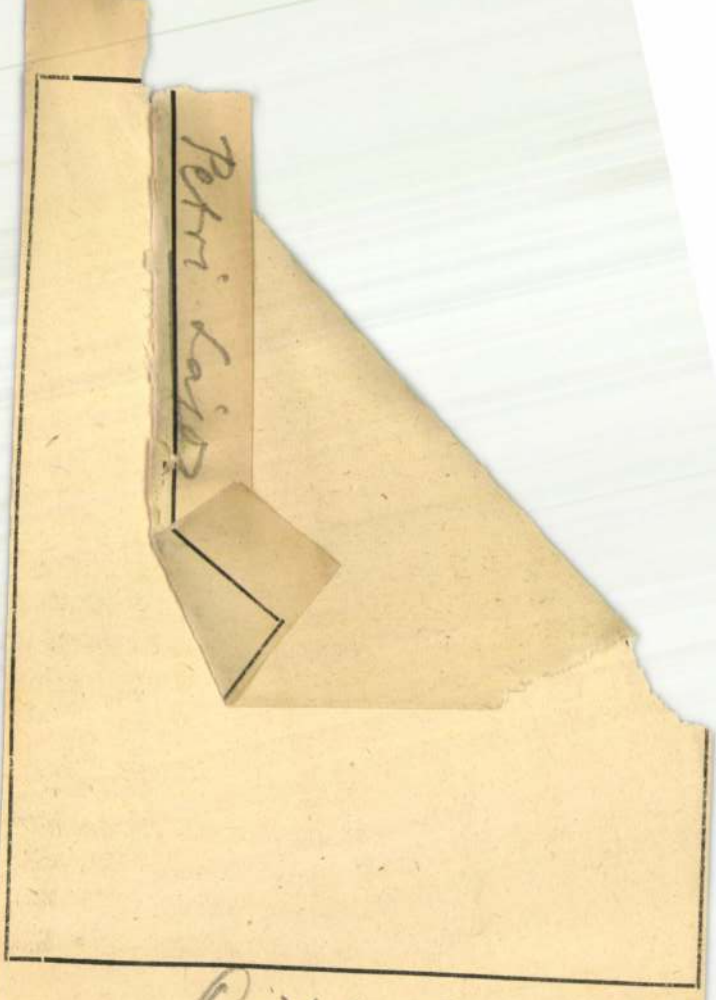

Czóbel Béla V. kiáll.
Nemzeti Szalon
1924

179. PETRI (PICK) LAJOS: „PIHENÉS"

Petri Lajos

*217 Bér Dezső siremléke, gipsz
218 Dr. Balkányi Kálmánné, gipsz mgtul.
219 Dr. B. Gy. Portrait vázlat, gipsz mgtul.
220 Arcképtanulmány, gipsz mgtul.

Czóbel VI. kiáll

Nemzeti Szalon
1926.

21. Csánky

PETRI LAJOS

116	Jellencz Kató	Mgtul.
117	Morvay Pálné	Mgtul.

Cékbeliek jub. kiáll. Ent.
Nemzeti halon
1934. jan.

Petri Lajos

Céhbeliek Társasága nobrán

KMTARS művcsoptok

[1931 feb. márc. kiáll.]

II-6, 8, 27

1931, tav. tárl. 131, 134, 135, 139

1932. febr.–márc. kiáll. 183

1933. nemz. képzm. kiáll. 488, 489

Petri Lajos

részt vett az alábbi épület nehrászati dinitésében.

Tér és Forma

1931. 179. l.

(Az Országos Társadalombiztosító Intézet nékhára.)

Méltaságos

Dr Szentiványi Gyuláné

úrnőnek

Budapest

Lagymányosi u 16

PETRI LAJOS

115. N. M. arcmása, gipsz mgt.
116. L. B.-né arcmása, gipsz mgt.

Nemzeti Szalon

1944 jan.-febr.-
téli tárl.

70. kép. *Botticelli követője: Madonna.*

71. kép. *Cantarini: Szent család keresztelő Szent Jánoskával.*

Petry Lajos

cród
2

Erdélyi Árpád:
A Madách-szoborpályázat.
Műveszet. 1938. 59. l.

iszon, olaj, 114×140 cm.
Capese Zurlo- és San Marco-gyüjteményből.

ECCHIETA (sienai festő, 1412 körül—1480)
enai Sz Katalin
ondo, fa, tempera, átm. 13·7 cm.
kölni Ramboux- és az Ipolyi-gyüjteményből.
Ramboux, 165. szám. (Vecchieta.) — Lepold —Homor 97. l. — Gerevich PA, 225. l. (Vecchieta.) — Lepold—Lippay 55. l.

ELENCEI FESTŐ, XIV. század
ronika kendője (124. kép)
árélyos ékalakú felső záródással, fa, tempera, ×68·5 cm.
y oltár felső lezárása.
Benesch Belved. 70. l. (XIII. század.) — Berti Toesca 956. l. (Képe 955. l.) (Velence, XIV. sz.)

ELENCEI FESTŐ, XIV. század
ptichon. Balra: *Trónoló Madonna Sz Jakab és Sz Lucia között.* Jobbra: *Kálvária*
úcsos felső záródással, fa, tempera, egyenként 5×24 cm.
Ipolyi-gyüjteményből.
itoldalon ornamentális díszítés és 4—4 címer oma.
Gerevich PA, 222—223. l. — Őszi kiállítás 1930, Ipolyi, 129. sz. — Berti Toesca 956. l.

ELENCEI FESTŐ, XVI. század közepe
iromkirályok imádása

Petri Lajos MDK

Hengl Andor, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Petri Lajos

MDK

Tanulmány gróf Károlyi Gyuláné, Horthy paulett arcmásához I-II, gipsz

Mücsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Petri
kotrán

A Tamás Galériában rendezett lakást díszítő kiállításon szerepel műve

Magyarország 1937. IX. 26

Petry Lajos

második díjat nyert a Horthy Miklós tengerészeti emlékmű-pályázaton.

PH 1936. XII. 5.

Petri Lajos

Szerepel a nürnbergi magyar kiállításon

Nemzeti Újság 1929 II. 28

M.D.K.

Petri Lajos

"Ujjáépitès" c. müvének repr.-ját bemutatja a lap a "Képpel..." c. rovatban.

Szinház, B p. 1946. juni 5-11. II. évf. 21. sz. 23. lap

Petri Lajos MDK

Juhász Gyula portréja, gipsz

Műcsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Petri Lajos

"A szobor, a modell és a szobrász" cimmel a lap bemutatja a müvészt munkaközben, dr. Székelyné Kovács Mária hangversenyénekesnőről készült szobrával és modelljével együtt.

Szinház, Bp. 1946. junius 19-25. II. évf. 23. lap. 23. sz.

Petri Lajos

szobrász

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban-
szobor:al szerepel.

Esti Kurir
1934.I.17.

Petri Lajos

szobrász

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Magyar Hirlap
1934.I.14.

Petri Lajos

szobrász

Cóhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.
Jó szoborfej.

Pesti Hirlap
1934.1.14.

Petri Lajos

festőművész

Céhbeliek Kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Budapesti Hirlap
1934.I.14.

Petri Lajos MDK

Székely Éva olimpikon, gipsz

Gyarmathy Dezső olimpikon, gipsz

Szivós István olimpikon, gipsz

Műcsarnok 1952/53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri Lajos MDK

Start, bronz

Műcsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Petri Lajos

PdV 1936. IX. 8.

Petri Lajos

MDK

Katona József mellszobra, mészkő

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri Lajos (1884)

Csók István, bronz, 90 cm

A felszabadult Budapest művészete, Kiállítási katalógus, Budapest, 1960. 23 l

Petri Lajos

kiállitott nobra:

Morinyi Ödön, terrakotta, 45 cm.

7o müvész kiállitása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

4. lev.

Petri Lajos

nobrász.

Koll. kiáll.

Ernst Mur. 138/a. kiáll. Lat.

1933. febr.

Archéjnobrok.

Záborszky Elli. – Pétery Jenőné. – Vicomtesse Jaques D'Avignon. – Dr. Lumnitzer Sándorné. – Jellencz Kató III. – Zilahyné Bárczy Piroska. – Tichárich Zdenka. – Carl Schnürre auzony. – Jellencz Kató I. – Mlle Alice Elleman. – Csánky Mária. – Anyám. – Mlle H. Elleman. – Paraszt –

Petri Lajos

Szépmüvészet

1943. 193. l.

nus nincsen, mint ahogy nincsen
vagy olasz kubizmus.

A harmadik csoport szavakkal va
a legnehezebb. A szűrrealizmus, mi
mozgalmát gyüjtőnéven nevezik, tul
tészeten túli cél felé sóvárog. Brac
forma volt, Matisse-é a szín, a szűr
s mert a lélek ezerszer bonyolultabb
színnél, a harmadik csoport küzdelr
egyben a leglehetetlenebb.

Freudet, Bergsont és Proustot fer
a szűrrealistákra gondolva említettü
koanalitikus az emberi lélek új, hos
bukkant. A francia filozófus ragyogó e
át a bölcsészetnek s elsősorban a léle
mát. Proust pedig a két tudós analitiku
felépítette a soha nem álmodott árn
dallamot, mellyel nemcsak mestereit, n
igazolta, hanem elérhetetlen, sóvárgo
tőle távolálló művészeteknek, így a

Példa volt már erre. A bécsi lél
hatása nemcsak Kokoschkán nyilvánv
zsikusokon is, még hozzá oly jelenté
Schönberg vagy Albanberg. A min
ezúttal szertelenül nagy, s a művészet
váratlan támadásainak kifejezésére ará
gények. Elhiszem a szürrealista költőne
latjának tengerszintjén egyszerre merülh
tapintásának öröme egy szép cinóbers

Petri Lajos

Az alábbi egyenlet fentinek Kodály Zoltánt ábrázoló bronz mellképét örök letét képen a Nemzeti Múzeumnak adta.

Új Magyarság

1943. júl. 7. (A Művészeti Múzeumok Barátainak Egyesülete Közgyűlése.)

Petri Lajos

Szül. 1884. jun. 10.

Lásd

Medvey

129. l.

Viczkói hágó VI. 10.

Petri Lajos

Jellenczi Kató, gipsz

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

Radvansky V. 2.

PETRI LAJOS

99	Futó	bronzszobormű 2200.—
100	Pihenő	bronzszobormű 2000.—

Nemzeti Szalon
Sport-művk kiáll. 1934 máj

Petri Lajos

Kodály Zoltánt ábrázoló sobra

l.

Szépművészet

1943. 158. l.

éri el a művész, hogy a templom homlokzata súlyával és erejével uralkodik a téren, de ugyanakkor a tömegen uralkodó élet lendületével felemeli a lelket.

Az oldalhomlokzat megoldása elárulja, hogy háromhajós álcsarnoktemplommal állunk szemben, ahol a főhajó csak valamivel magasabb az egészen keskeny mellékhajóknál. Itt a falra sem került már terméskőburkolat, hanem csak színes vakolat. A vékony falpillérek közeiben kis falhoz tapasztott kápolnák és hatalmas, szinte az egész falmezőt kivágó félköríves ablakok egymást váltó sorát látjuk s máris tisztában vagyunk azzal, hogy itt a fal nem tart terhet.

Feltűnik a templom külsején a szentély fölött a tetőből kiemelkedő lanterna, mely a templom szívének, a főoltárnak helyét mutatja kifelé is.

A művészi kiképzés súlypontja természetesen a templom belsejében van, melynek könnyedsége, fínom grációja s bensőséges hangulata a robusztus homlokzat után valóságos meglepetés. A bejáraton keresztül egy két méter széles előhajóba jutunk, mely három nagy üvegajtóval nyílik a főhajóba. Ebből az előtérből baloldalt lépcső vezet fel az énekesek kórusára, mely áttört mellvédjével szinte súlytalanul nyúlik be a főhajó terébe. A karzatról erkélyes átjáró vezet a toronyba,

Petri Lajos

185. Apáca. Gipszszobor, márványból. 15.000.

Nemzeti Szalon

Egyházm.-kiáll.

1926.

keleti festő.

zázadból.

ssal.

s derékon alólig ábrázolt
ról, mely fejét is védi, fehér
gyermek Jézust tartja, ki ev.
kezét áldásra emelte és bal-
Jézusra néz, jobb kezét fel-
piros bélésű zöld palástját
ggel: »ECCE AGNVS DEI QVI
ról szent püspök áll teljes
oskötésű könyvvel kezeiben.
4·2 : 21·3 cm. — Lelt. sz. 1286.
n M. Rocchitól 400 lirán (370 K).
is 31-én (246–95). — Az elszá-

és az 1895 november 28-iki
— Az elszámolást elfogadta az
5–900) és az 1901 augusztus
901).
r. 18. l. — Verzeichniss Nº 220.

III
75 (1286)
615 (189)

75

JUHÁSZ GYULA

A TORZÓM

Művész keze és lelke kőbe formált.
Egy fej: örökös néma, bánatos.
S míg sorsunk utján életem botorkál,
Ő vár reám s nem bántja őt a sors.

Homályos, elhagyott műhelyben él ő,
Hol a nagy munka régen elpihent
És pókhálós és összetört a véső
S az alkotó, az árván messzi ment.

S a távoli, magányos néma másom
A messzeségből néha rámmered:
Milyen lehet most, ó milyen lehet?

A művész nem fejezte be s ha látom,
Hogy életművem tengő szenvedés,
Érzem, hogy az a torzó mily egész.

(Késő szüret, 1915—18.)

A közönség megszokta, hogy amikor katalógust vesz a kezébe, meglelje abban a kiállítóra és kiállításra vonatkozó fontosabb adatokat. Fokozódik ez a kívánság akkor, ha egyetlen kiállítónak egész életművéből válogatott, áttekintést nyújtó kiállításáról van szó. A közönséget érdeklik bizonyos személyi vonatkozások, melyek a művek jobb megértését megkönnyítik. Érdeklik azok a körülmények, melyek között egyes alkotások keletkeztek. De igényt tart olyan magyarázatra is, mely a rejtettebb értékekre a figyelmet felhívja és azokat a szemlélőhöz közelebb viszi. Szolgáljanak hát ezek a sorok munkáim jobb megértésére, a közönséggel való jobb kapcsolat megteremtésére és azoknak az érzéseknek megerősítésére, melyeket munkáim esetleg kiváltottak.

Arra a kérdésre igyekszem elsősorban választ adni, melyet leggyakrabban szegeztek nekem: hogyan tudatosodott bennem a szobrászi elhivatottság, hogyan lettem szobrász?

1884-ben Szegeden születtem és ott is nevelkedtem. Az érettségiig egyszer voltam Pesten a millenáris kiállítás alkalmával, 12 éves koromban. Akkor bizony meg se néztük az új Műcsarnok nagy művészeti kiállítását. Visszaemlékszem, beszéltek előttem valami rokon bácsiról, ki mindig múzeumokba járt és órákig állt egy-egy kép előtt. Én csodálkozva felfigyeltem, magamat kérdezve, mit lehet egy képen órákig nézni. 16 éves koromban értelmetlenül álltam a szegedi tárlaton kiállított újszerű modern plein-air képek előtt, különösen Ferenczy kék-árnyékos, szürke lovaskocsija előtt. Egy-két évvel később már csodálkozva döbbentem reá, hogy tényleg kék a napos árnyék a ragyogó hóban. Ma már azt is tudom, hogy nem az árnyék változott meg, hanem én tanultam meg az új festészettől a világ színességének megismerését.

18 éves koromban, mint ifjú jogász, szorgalmasan és rendszeresen hallgattam Pasteiner művészettörténeti előadásait, Alexander Bernátot, Heinrich Gusztávot. De az Egyetemi Atlétikai Club nyújtotta sportlehetőség jobban izgatott, mint a művészet. A két alapvizsgát letéve, a harmadik évet a berlini egyetemen hallgattam, és ez az év volt a nagy átalakulás megindítója. Részben az előadások: Du Bois Reymond, Wölflin, még inkább az olvasmányok: Shakespeare, Tolsztoj, Csehov, de leginkább a nagy gyűjtemények a művészet felé terelték érdeklődésemet. Fokozta ezt utazásom Hollandiába és Londonba, mindenek felett megismerkedésem Rembrandttal, kit azóta is művészi eszményképemnek tartok. Megteltem nyugtalanító elképzelésekkel. Különösen a szobrok nem elégítettek ki. Tele voltam alkotó vággyal. Azzal az elhatározással érkeztem haza, hogy szobrász leszek. Előbb azonban, a magam akaratából, de anyámnak tett ígéretem szerint is, jogi tanulmányaimat kellett befejeznem. Keserves két esztendő ment reá: soha semmivel se terheltem annyira emberibb énemet, mint ezekkel a szigorlatokkal. Aztán mégis vége lett, 1907 májusában dok-

torrá avattak és még az avatás hetében, a távoli rokon Bihari Sándor özvegye elvitt Telcs Edéhez, ki tanítványává fogadott és akinél másfél évig dolgoztam. Fárasztó 14—16 órai munka után, a homályosodó műteremben, sejtelmessé vált körvonalú munkáim, ott emelkedtek először igazi alkotásokká képzeletemben. Ott jutott nékem az első babér is, mely későbbi pályámon oly ritka lett. Közvetlen szomszédunk, az öreg Donáth, átjött a Telcs-műterembe, ahol én akkor életem harmadik fejét, a „Mary" portrét készítettem. Megnézte és azt mondta: „Ezt te csináltad? Nagy szobrász leszel, én mondom neked, az öreg Donáth". Azóta lezárult már pályám, amit még csinálok, nem viszi mérlegét sem előre, se hátra. De ezekre a szavakra, meg a fiatalságom rendületlen önbizalmára, az elhivatottság kételkedést kizáró hitére mélységes megindultsággal emlékezem.

Az 52 év előtti időkre gondolva, szabadjon kifejezést adnom az egykori növendék mély tiszteletének, és immár megöregedve is változatlan hálájának, Telcs Ede iránt. Tőle tanultam meg a művészet tiszteletét, a hatás alacsonyrendű eszközeinek megvetését, a giccs becstelenségének felismerését. Az azóta eltelt 52 év stílustörekvéseinek örvénylő forgatagában is az maradt művészi hitvallásom, amit tőle tanultam: az átérzés őszintesége, és a megcsinálás tisztessége. Ezek mellett érdektelenné válik az, amit modernségnek vagy konzervatívizmusnak, ilyen vagy olyan iránynak neveznek. A kérdés az, mennyi művészi mondanivalója van valakinek és milyen teljességgel tudja azt kifejezni és a nagy tömegek közkincsévé tenni.

A Telcs-műtermet elhagyva, 1909. augusztusában Szegeden készítettem el Juhász Gyula első mellszobrát. Egész hónapban szorgalmasan dolgoztunk és a hónap végére még egy utolsó ülést ígért, de erre már nem jött el. Búcsú nélkül Nagyváradra utazott, ahol tanított és a tanéve kezdődött. Annát akarta még ott találni, ki szeptember elsején társulatával már Debrecenben játszott. Engesztelésül írta később azt a verset, mely most ennek a katalógusnak legnagyobb dísze.

Ugyanez év októberében Bruxellesbe mentem, ahol háborús megszakításokkal 1922-ig már saját műteremben dolgoztam. A belga szobrászat aranykorában, a nagy mesterek egész sorának közelségében könnyű volt fejlődni. Jules Lagae-ra és Egide Rombeaux-ra gondolok különös hálával. Néha meglátogatták műtermemet és beszélgettek velem művészetről. Csodálatosképpen azt a művészetet nem érintette a haladó francia drámaiság szele. — Mesteri tökéletességgel, virtuóz előadásban mondották el mindig érdekes művészi mondanivalójukat, ahogyan azt a flamand művészet nagy realista mesterei évszázadok óta tették. — Csak a belgák óriása: Rik Wouters látta meg a fejlődés útját és hozta az új drámaiságot és mélyebb lírát, megvesztegető egyéni előadásban, példát mutatva arra, hogy minden technikai fogás csak addig jogosult, míg a nagyobb szabatosság és jobb érthetőség, szuggesztívebb hatás szolgálatában áll. A közelmúltban tett nagy utazásaim óta eddig nem ismert élességgel húzom meg a határvonalat művészet és technika művészi mondanivaló és a kifejezés mesterségbeli része között, és száműzök mindent, ami csak technika, csak divatos irány, még ha szellemes megoldást jelent is. A formakultúra öncélú hangsúlya különben is együttjár a mondanivaló gyengülésével. Világosan megfigyelhető ez portréimnál, melyek munkálkodásom lényeges részét képezik.

Az évszám megmutatja keletkezésük évét és megállapítható a forma elsődlegessége, az előadás drámaisága és az érzés líraisága rovására. — Csak a későbbi évek felszabadulása hozta meg a líraiságnak azt a teljességét, melynél a forma már másodlagos. — Amikor rájöttem arra, hogy a tulságos kidolgozás alatt gyengül a kifejezés ereje, az alkotás lendületének éreztetése, a mondottak spontánsága, ami pedig a legfrappánsabb eszköze a hatásnak. — A szellemesség is fokozottan hat, ha rögtönzésként mondjuk. Azóta törekszem arra, hogy minél gyorsabban készítsem el portréimat. Van egész sor, melyet egy ülésre csináltam meg, ezek a legjobbak. A Failoni fej, Ungár Imre, Morinyi, Füst Milán, Rubletzky Géza. Ma már mindig úgy fogok a portréhoz,

hogy egy ülésre mintázzam meg. Sajnos, a szükséges felfokozott koncentráció, a nem lankadó alkotó erő csak ritkán elégséges.

Rájöttem arra is, hogy a portré legnagyobb értéke a hasonlatosság. Hiába mondják azok a művészek, kik képtelenek egy igazán hasonló portrét csinálni, hogy az nem is fontos. Harminc év múlva senki se fogja tudni, hogy milyen volt az eredeti és hogy hasonlít-e a mű. Valóságban, a portré a szemtanú tanúságtétele egy emberi lény mellett és annak megismerését szolgálja. Köztudomású, hogy a négerek, kínaiak, japánok egyes típusait alig tudjuk egymástól megkülönböztetni. Azok viszont bennünket találnak egyformáknak. — Hiányzik a művészet tanítása, mely az egyéni vonásokat tudatosítja. Ezért törekedtem minden portrémnál a legnagyobb hasonlóság elérésére, és ezért becsülték egész művészi pályámon legtöbbre azokat a portrékat, melyek feltehetően a leghasonlóbbak. — Még, ha az eredetit nem is ismerték.

Maga a portréhasonlóság nem egyszerű dolog és nem érhető el a legprecízebb megfigyelés objektivitásával sem. — Megértés kell hozzá és szeretet; érdeklődés és együttérzés, szinte teljes azonosulás a modell gondolat- és érzésvilágával. Azok az egocentrikus és gőgös emberek, akikben ez nincsen meg, nem fognak jó portrét csinálni még olyanról se, akit pedig szeretnek. — Ezért nevezte Michelangelo a portrét minden művészet csúcsának. Ezért van, hogy mire a portré elkészül, rendszerint kapcsolat szövődik az alkotó és modellje között.

Itt kell megmondanom, hogy nagy zavar van a modell szépsége, és a szobor szépsége között, melyet minduntalan összekevernek. Lehet nagyon szép fiatal leányról giccset csinálni, és egy éppenséggel nem szép öregasszonyról remekművet. Nem tudok elég szót találni mindannak megbélyegzésére, ami szépítés, kozmetikálás, divatos áttétel, széria nővé alacsonyítás, divattípussá alacsonyító sematizálás. Viszont a legnagyobb érték mindannak felfokozása, ami egy fejben jellegzetes, érdekes, s a jellemábrázolás lényeges vonása, az egyéniség hangsúlyozásának eszköze. Akik csak a modell szépségét érzékelik,

azok éppen az iránt érzéketlenek, amit csak a művészet tud az emberek ismeretvilága felé közvetíteni.

Ezek a meggondolások vezettek a kiállításon szereplő, közel 80 portré elkészítésénél és most már nekik kell helytállniok az elmondottak helyességéért.

A figurális alkotások fejlődése távolról se volt ilyen egyenletes. A Bruxellesben készült „Startoló", „Élet", és a maga idejében (1911) a legmodernebb magyar szobor, a „Táncoló leány" után az első világháború közel öt évig munkátlanságra kényszerített.

Mikor 1922-ben itthon újra dolgozni kezdtem, túlságosan éreztem a hosszú kényszerpihenő minden hátrányát. Az igazi baj azonban az volt, hogy az itthoni stílus hatása alatt naturalistább szemlélettel kezdtem dolgozni, mint azelőtt. Még ennek az időnek (1925) legjobb munkái is a „Napkelte" és a „Bánat" szoborszerűség, monumentalitás, megkomponáltság szempontjából visszaesést jelentettek a bruxellesi korszak legjobb munkáival szemben. Haladást úgy vélem csak a Bástyasétányon levő „Lovas"-szobrom, a Kerepesi temetőben levő „Bláthy" síremlékem és a volt OTI-ra készült „Kovács" szobrom jelentettek. Érthetetlen lenne ez a lankadás az akkori viszonyok ismerete nélkül. A körülbelül 1925-től 1940-ig terjedő 15 esztendőben alkotótevékenységem szinte teljességében pályázásokban merült ki. Nem volt akkor a magyar szobrászok életének nagyobb átka, mint a pályázás. Egy-egy nagyobb pályázatra 80—100 hihetetlenül nagy, sok hónapi munkát igénylő, rengeteg pénzbe kerülő pályaművet küldtek be. A reáfordított munka és a készkiadás ellenére sokszor a megbízást sem adták ki, és az odaítélésben is gyakran nem a művészi szempontok voltak az irányadók. Ilyen körülmények között a pályázaton való rendszeres részvétel felőrölte a szobrászok anyagi erejét és alkotó energiáját. Pályázni mégis kellett, mert a vezetők csoportjához nem tartozók számára ez volt az egyetlen lehetőség, mellyel nagyobb munkához juthattak. Én vagy harminc nagy pályázaton vettem részt és csak a 2-es huszárok emlékműve volt az egyetlen, melyet megcsináltam.

Ezt is megkeserítette egy méltatlan hírlapi támadás, és az a tény is, hogy a honorárium az öntés és egyéb költségek felét is alig fedezte.

Mégis ennek a szobornak nagy sikere, az 1938. évi műcsarnoki nagy portré kiállításon kapott elismerés és a tengerészpályázat eredménye ugyanebben az esztendőben, mely a kivitelezésről való tárgyalásig vezetett, még ha utóbb eredménytelenné vált is ; szobrászpályám csúcspontját jelentették. Lezárták a felemelkedés és sikerek sorozatát. Ettől kezdve refüzálták munkáim nagyobb részét, holott az előtt egyetlen egyet sem utasítottak vissza. A kapott sebek között különösen három volt fájdalmas. A Madách és Ady emlékszobor pályázatban való eredménytelen részvételem, és a Juhász Gyula szoborpályázatból való kizáratásom.

Azóta a nagy sebek gyógyulását nehezítették a kisebbek. A megélhetés gondjai is reám szakadtak. 1950—1951-ben másfél évig gipsz minta-kenyereket és süteményeket csináltam a kenyérgyárnak. Utána a Kaffka utca-tábla, majd a nagy Katona József mellszobor faragását vállaltam és készítettem el. De munkakedvem nem tört meg. Még többet dolgoztam és még többet jobbat akartam alkotni. Így történt, hogy ennek az ötvenéves kiállításnak nagyobbik fele az utolsó tizenöt év alkotásaiból került ki.

Ez a tizenöt esztendő más vonatkozásban is termékeny volt. Előadásokat tartottam művészeti kérdésekről, legtöbbnyire a Fészekben: „A művészet és közönség viszályáról". „A műbírálat és szépség szerepe az új művészetben" címmel. „Michelangelo igazi arca" cím alatt, „Munka, sport, művészet" címen.

Tanulmányaim is jelentek meg az „Élet és Tudományban". „Agyagmintától a márványszoborig", „Hogyan készül a bronzszobor?", „Sportábrázolások a művészetben" címek alatt. A „Monumentalitásról" a Műterem-ben. A bruxellesi „Le Musée du Soir" című munkás irodalmi lap közölte egy Juhász Gyula vers-fordításomat és a róla szóló, kis tanulmányomat.

1959 februárjában Bruxellesben állítottam ki több, mint ötven szobromat, melyeket a közönség szeretetébe fogadott, és amelyekről a sajtó is elismeréssel és megbecsüléssel írt.

Több mint húsz év félreállítottsága és a bruxellesi kiállítás sikere után, a mostani kiállítás, fordulópontot és felfeléívelést jelent félévszázados pályám végén. Boldog lennék, ha megtalálnám az utat minden művész életének egyetlen értelme: a közönség megértése és megbecsülése felé.

PETRI LAJOS

KATALÓGUS

1. KODÁLY ZOLTÁN, 1908., gipsz, Bartók Béláné tulajdona
2. FÜRDŐZŐ LEÁNY, 1909., bronz, a művész tulajdona*.
3. FIATAL LEÁNY, (Mary), 1909., márvány, Nemzeti Galéria tul.
4. JUHÁSZ GYULA, 1909., francia kő, Szeged
5. AKT, 1910., gipsz, Bruxelles
6. STARTOLÓ, 1910., bronz, Bruxelles, a spanyol Nemzeti Múzeum tul., a Magyar Nemzeti Galéria tul.
7. ÉLET, 1912., gipsz, Bruxelles
8. MISS G. W., 1912., márvány, Bruxelles
9. MELISANDE, 1914., bronz, Bruxelles, Ribáry Mór tul.
10. TORZÓ, 1914., bronz, Bruxelles, Sárkány István tul.
11. TÁNCOLÓ LEÁNY, 1914., bronz, Bruxelles, Magyar Nemzeti Galéria tul.
12. KÁROLYI LAJOS, 1915., bronz, Szeged, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
13. LEÁNYFEJ, 1916., gipsz, Volhynia
14. KIS LOVAS, 1917., gipsz, Szeged, Veder Mihályné tul.
15. BORSAY MIKLÓSNÉ, 1917., márvány, Borsay Miklós tul.
16. APÁCA, 1918., márvány, Nagykároly
17. KAFFKA MARGIT, 1918., gipsz
18. PUCI I., 1921., márvány
19. VÁGY, 1922., gipsz
20. PIHENŐ, 1923., bronz
21. DANAE, 1923., gipsz
22. PUCI II., 1923., márvány
23. PUCI III., 1923., gipsz
24. NAPKELTE, 1924., gipsz
25. A BÁNAT, 1925., gipsz, Béer Dezső síremlékének készült
26. PARASZT LEÁNY, 1926., márvány
27. BOTOND ÉVA, 1926., terrakotta, Botond Éva tul.
28. TICHARICH ZDENKA, 1927., bronz
29. KODÁLY ZOLTÁN II., 1927., bronz, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
30. FÉSÜLKÖDŐ LEÁNY, 1927., márvány, dr. Kemény Imre tul.
31. ANYÁM, 1928., bronz
32. ADY síremlék pályázat, 1928., gipsz
33. DIÁK I., 1929., gipsz, a szegedi Egyetem játékórája számára tervezve
34. DIÁK II., 1929., gipsz, a szegedi Egyetem játékórája számára tervezve
35. CSÓK, 1930., márvány
36. FÖLDMŰVELŐ, 1930., gipsz

* Ha a tulajdonost külön nem jelöljük — a művész tulajdona.

37. JELLENCZ KATÓ, 1931., márvány
38. JELLENCZ KATÓ, 1931., gipsz
39. LECHNER SZOBORPÁLYÁZAT, 1931., gipsz
40. KOPJAFAFARAGÓ, 1931., terrakotta
41. SZIJJAS DAYSI, 1932., márvány, Szijjas Ernő tul.
42. FRÁTER GYÖRGY, 1933., bronz, készült a Pálosok kolostorának kerítésére
43. SZABÓ DEZSŐ, 1934., bronz
44. TÓTH ALADÁR, 1934., gipsz
45. JÁKOB ÉS AZ ANGYAL, 1935., gipsz
46. BOTOND GYÖRGYI, 1935., gipsz
47. NAGY STARTOLÓ, 1935., gipsz
48. SZŐNYI ISTVÁN, 1936., gipsz, Szőnyi István tul.
49. EUGEN HARTHOG, 1937., gipsz, Eugen Harthogné tul.
50. KERNSTOK KÁROLY, 1937., gipsz
51. SÍREMLÉKPÁLYÁZAT, 1937., gipsz
52. MADÁCH SZOBORPÁLYÁZAT, 1939., gipsz
53. MADÁCH IMRE, 1939., terrakotta
54. KIS BÁNAT, 1940., gipsz, Fodor Pál tul.
55. KIS AKT, 1940., terrakotta
56. BLÁTHY SÍREMLÉK VÁZLAT, 1941., gipsz
57. GRŐSZ JÓZSEF, 1942., gipsz
58. LANGSFELD BÉLÁNÉ, 1944., gipsz
59. FREDERICH VAN SALINGEN, 1944., gipsz
60. PUCI IV., 1944., gipsz
61. VÖRÖS PIROSKA, 1945., gipsz
62. SALACZ ÁGI, 1945., műkő
63. SZOMORÚSÁG, 1945., gipsz
64. SZAKASITS ÁRPÁD, 1945., gipsz
65. SIMÓ ELZA, 1945., gipsz
66. MENDELÉNYI JUDITH, 1945., gipsz, Mendelényi Miklós tul.
67. TUKIJ, 1945., műkő, Piller Lászlóné tul.
68. UNGÁR IMRE, 1946., bronz, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
69. VÁROSÉPÍTŐK, 1946., gipsz
70. JUHÁSZ GYULA II., 1947., gipsz, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
71. JÓZSEF ATTILA PÁLYAMŰ, 1947., gipsz
72. VIZIJÖRINGES LEÁNY, 1947., gipsz
73. JUHÁSZ GYULA SZOBORVÁZLAT, 1947., gipsz
74. MR. GARDNER, 1948., gipsz

75. DR. MIKLE JÁNOS, 1948., gipsz
76. VALENTINY ÁGI, 1949., gipsz, Valentiny Ági tul.
77. BALÁZS BÉLA, 1949., márvány
78. PETŐFI, 1950., márvány
79. TERSÁNSZKY JÓZSI JENŐ, 1950., gipsz
80. BALÁZS BÉLÁNÉ, 1950., bronz, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
81. OLIMPIAI LÁNG, 1950., gipsz
82. SÍZŐ LEÁNY, 1950., gipsz
83. NŐI STAFÉTA, 1950., gipsz
84. AMTI PÁLYÁZAT I., 1950., gipsz
85. AMTI PÁLYÁZAT II., 1950., gipsz
86. AMTI PÁLYÁZAT III., 1950., gipsz
87. HÁTRAFELÉ FEJESTUGRÓ LEÁNY, 1950., gipsz
88. FEJESTUGRÓ LEÁNY, 1950., gipsz
89. GYŐZTES ÚSZÓNŐ, 1950., gipsz
90. OSZTYAPENKÓ KAPITÁNY, 1950., gipsz
91. PÁLYAÉPÍTŐK, 1952., gipsz
92. SZIVÓS ISTVÁN, 1952., gipsz
93. MARKOVITS KÁLMÁN, 1952., gipsz
94. GYARMATI DEZSŐ, 1952., gipsz
95. SZÉKELY ÉVA, 1952., gipsz
96. GAZDA GÉZA, 1952., gipsz, a Képcsarnok tul.
97. JENEY LÁSZLÓ, 1952., gipsz
98. VÁRHIDI ENDRÉNÉ, 1952., gipsz
99. SZILÁGYI NAGY ISTVÁN, 1952., terrakotta, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
100. GHEORGHIU DEJ PÁLYÁZAT, I., 1953., gipsz
101. GHEORGHIU DEJ PÁLYÁZAT II., 1953., gipsz
102. GHEORGHIU DEJ MAKETT, 1953., gipsz
103. KATONA JÓZSEF, 1953., gipsz
104. VIZVÁRI GYÖRGY, 1953., gipsz
105. B. A., 1953., gipsz
106. KÁRPÁTI GYÖRGY, 1953., gipsz
107. KORONDY MARGIT, 1953., gipsz
108. ADY ENDRE, 1953., gipsz
109. SZTAHANOVISTA, 1954., gipsz, a Művelődésügyi Minisztérium tul.
110. FÖLDMÉRŐK, 1954., gipsz
111. KOVÁTS EDITH, 1954., gipsz, ifj. Kováts Ferenc dr. tul.
112. ZATOPEK, 1954., gipsz

113. KOHÁSZATI PÁLYÁZAT I., 1954., gipsz
114. KOHÁSZATI PÁLYÁZAT II., 1954., gipsz
115. HORUSICZKY ZOLTÁN, 1954., terrakotta, Horusiczky Zoltán tul.
116. KIS ÜVEGFÚVÓ, 1955., gipsz
117. GARAY JÁNOS, 1955., bronz, G. M. tul.
118. FATÖRZSÖN ÜLŐ LEÁNY, 1955., gipsz
119. FLEISCHER ANTAL, 1955., terrakotta, Magyar Opera tul.
120. MORINYI ÖDÖN, 1955., terrakotta, a Magyar Nemzeti Galéria tul.
121. G. M., 1956., márvány, dr. Lukács Tiborné tul.
122. STEINDL IMRE, 1956., terrakotta, Közlekedési Technikum tul.
123. BATSÁNYI JÁNOS, 1956., gipsz, Irodalmi Intézet tul.
124. FÜST MILÁN, 1956., bronz, Füst Milán tul.
125. M. PNÉ, 1956., gipsz
126. GINY GILEMOT I., 1957., gipsz, Bruxelles
127. CHARLES NICE, 1957., gipsz, Bruxelles
128. ESTRIDE, 1957., gipsz, Bruxelles
129. GEORGE PIERRDON, 1957., gipsz, Bruxelles
130. LOUIS HENNO, 1957., gipsz, Bruxelles
131. LUCIEN DE MEUE, 1957., gipsz, Bruxelles
132. RUBLETZKY GÉZA, 1957., gipsz, Bruxelles
133. GINY GILEMOT II., 1958., gipsz, Bruxelles
134. RICK WAN STEENBERGEN, 1958., gipsz, Bruxelles
135. MANQUIEN, 1957., terrakotta, Bruxelles
136. MELLE. VAN THIENEN, 1958., gipsz, Bruxelles
137. JÉKEY STEFI, 1957., gipsz, Bruxelles
138. KODÁLY ZOLTÁN III., 1959., gipsz
139. VÉGH GUSZTÁV, 1959., gipsz
140. DR. LUKÁCS TIBORNÉ, 1959., gipsz, dr. Lukács Tibor tul.
141. ZÖLD ANIKÓ, 1959., gipsz, dr. Zöld József tul.
142. SILLAI MARGIT I., 1959., gipsz
143. SILLAI MARGIT II., 1959., gipsz
144. HOLBA TIVADAR, 1959., gipsz, Holba Tivadar tul.
145. KODÁLY ZOLTÁN IV., 1959., gipsz
146. PALOTÁSI JÁNOS, 1959., gipsz, a jászberényi zenede részére készült
147. FÉNYES ADOLF, 1959., gipsz, tanulmány

KÉPEK JEGYZÉKE

I. FIATAL LEÁNY, 1909., márvány (Kat. 3.)
II. KÁROLYI LAJOS, 1915., bronz, (Kat. 15.)
III. KIS AKT, 1940., terrakotta (Kat. 55.)
IV. SZABÓ DEZSŐ, 1934., bronz, (Kat. 43.)
V. VÁROSÉPÍTŐK, 1946., gipsz (Kat. 69.)
VI. BALÁZS BÉLA, 1949., márvány (Kat. 77.)
VII. MORINYI ÖDÖN, 1955., terrakotta, (Kat. 120.)
VIII. JUHÁSZ GYULA, 1947., gipsz (Kat. 70.)
IX. ADY ENDRE, 1953., gipsz (Kat. 108.)
X. GEORGE PIERDON (Bruxelles), 1957., gipsz (Kat. 129.)
XI. LOUIS HENNO (Bruxelles), 1957., gipsz (Kat. 130.)

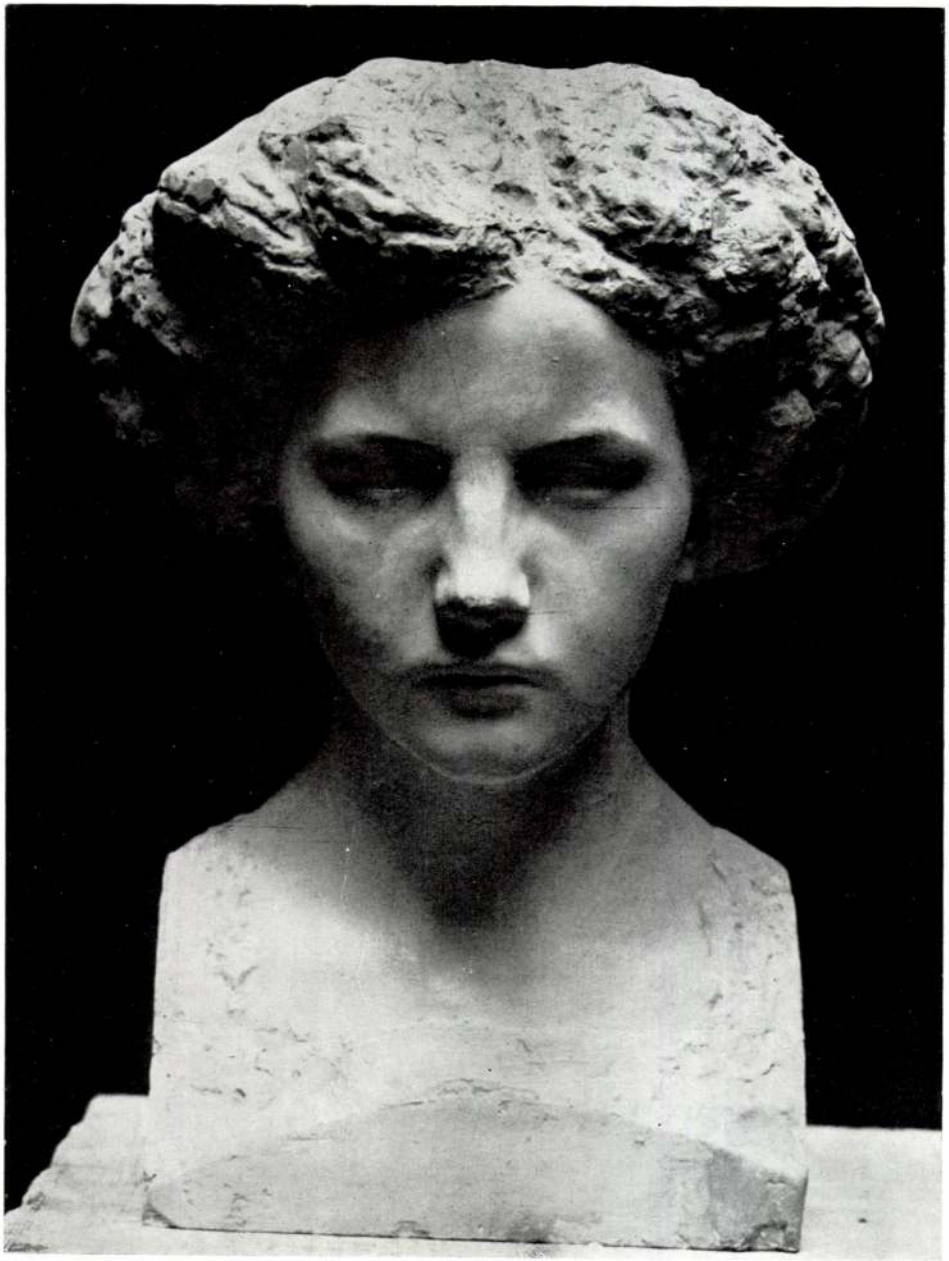

I

II

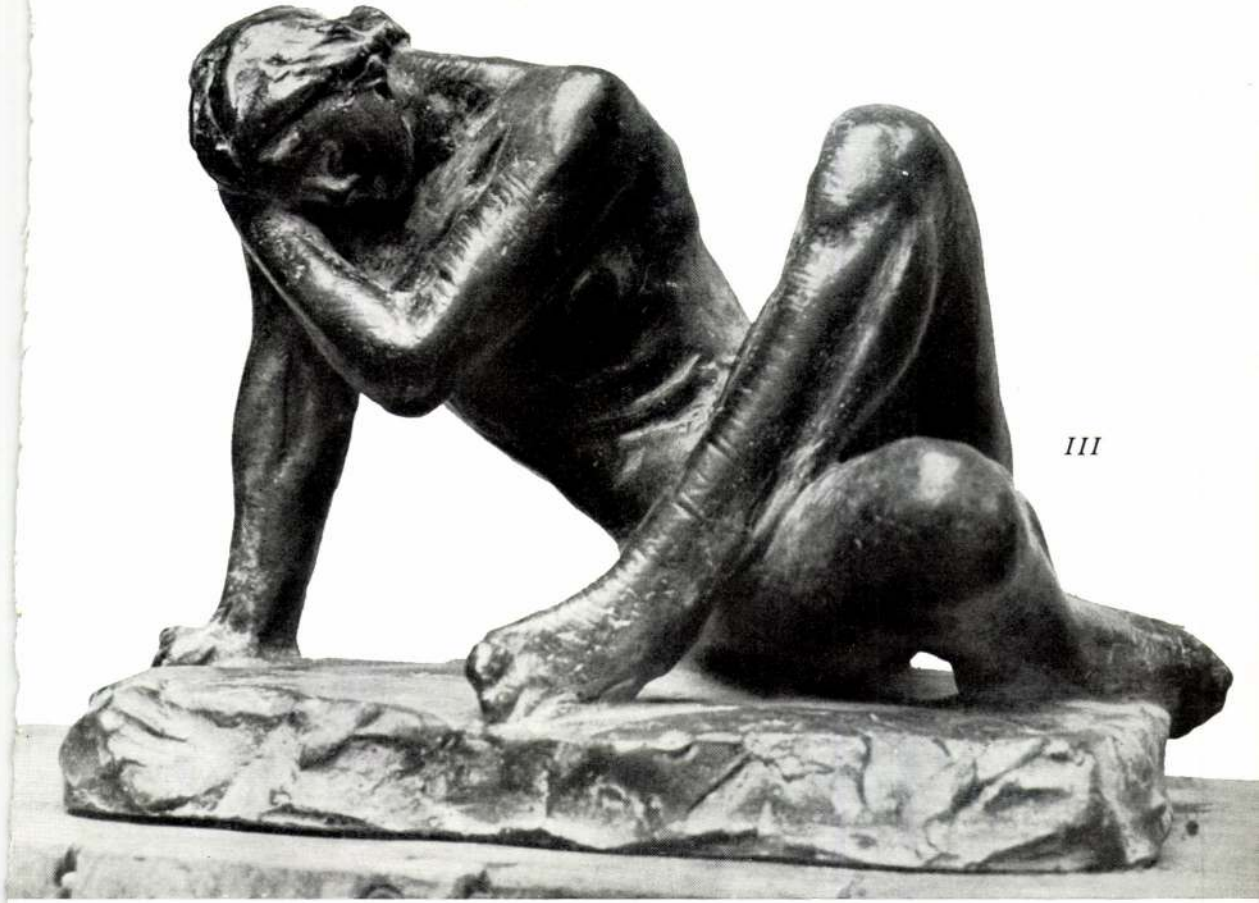

III

IV

V

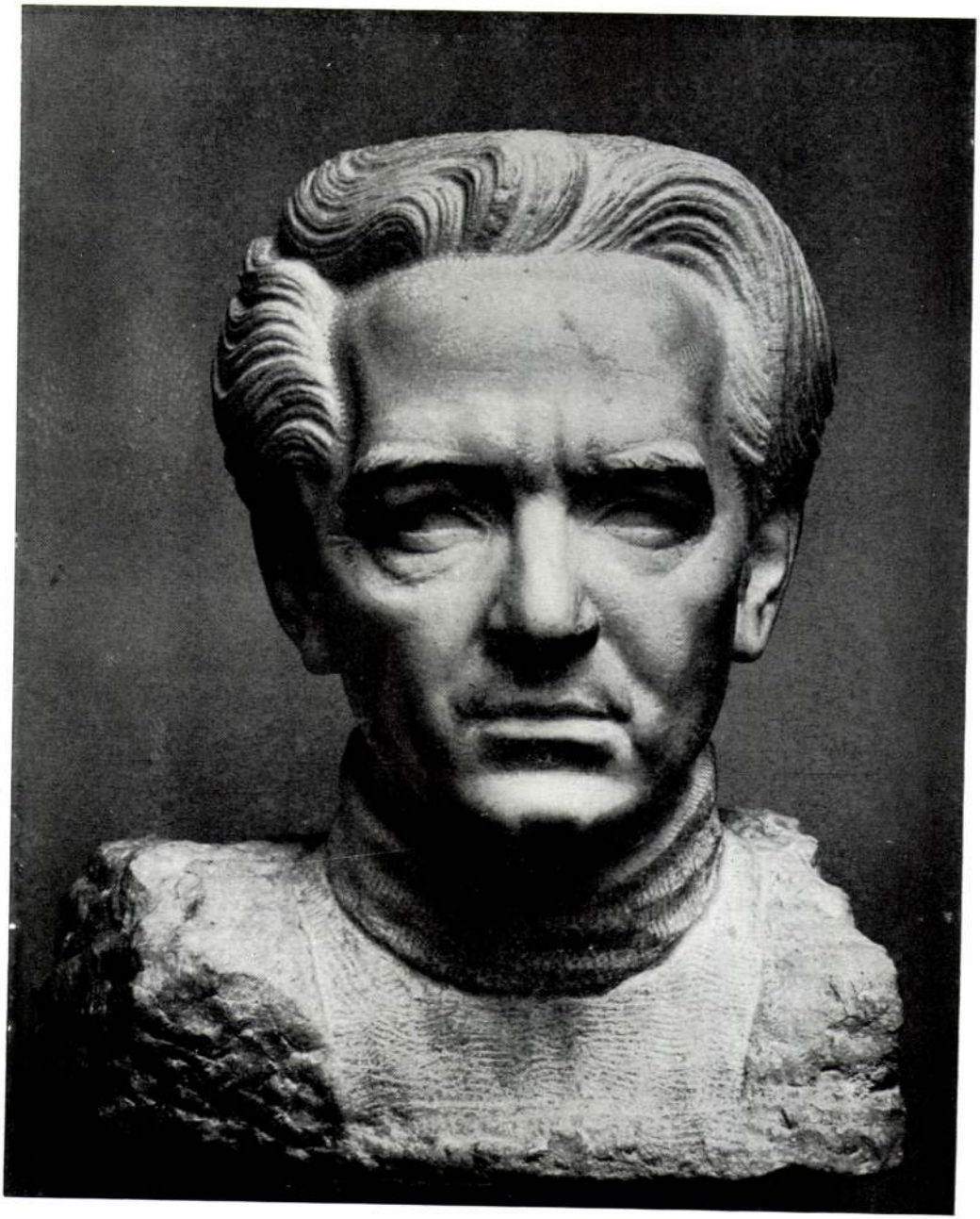

VI

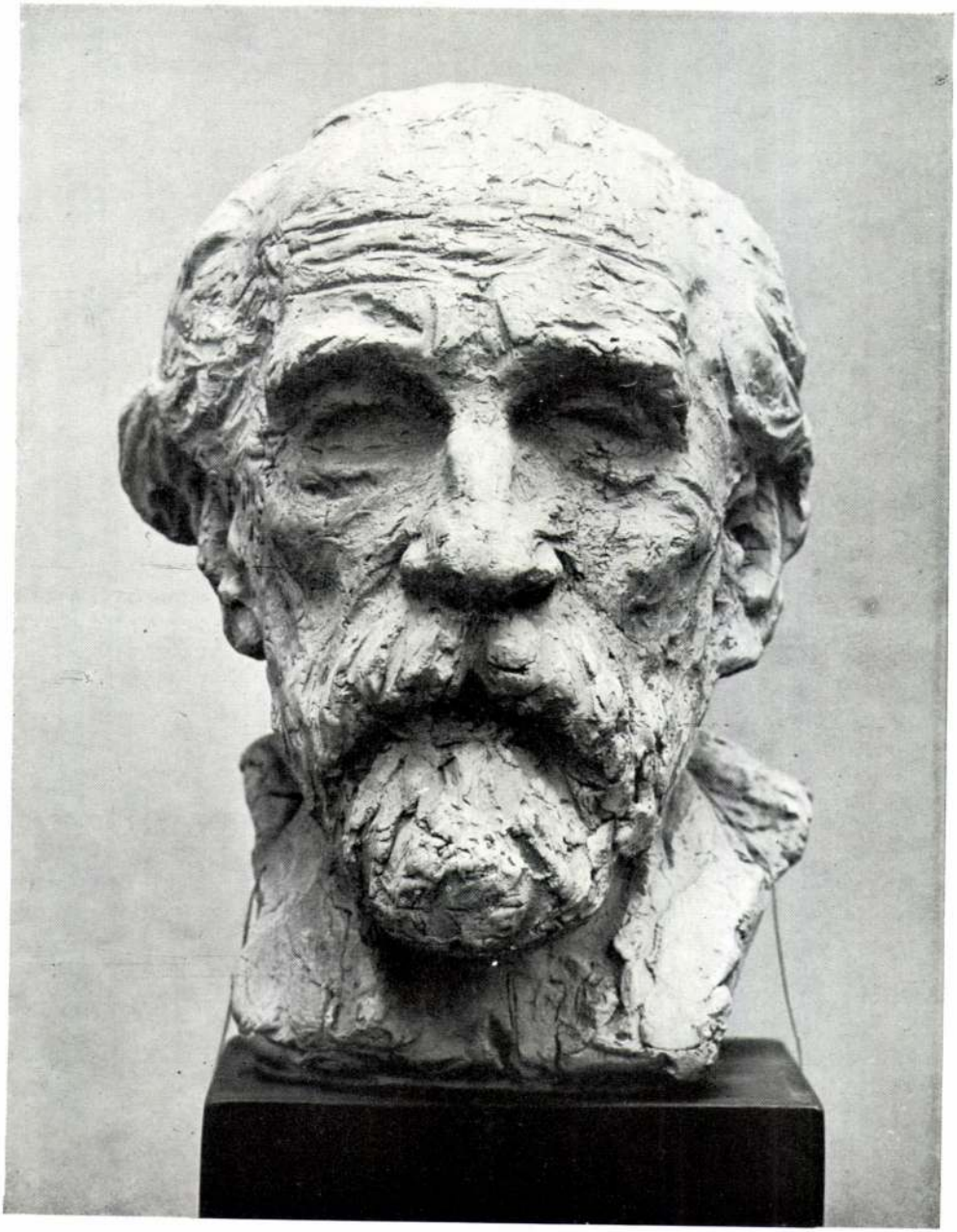

VII

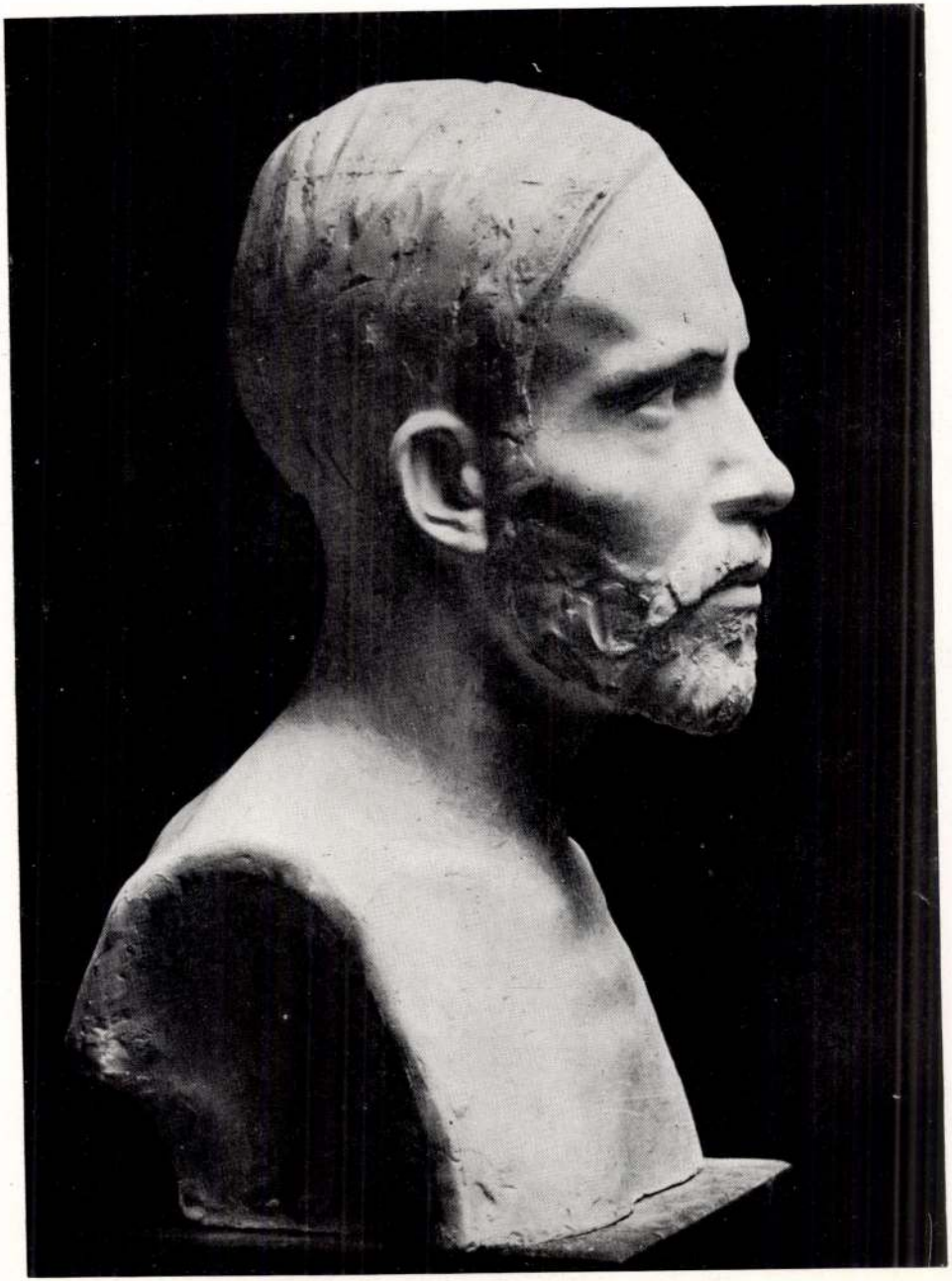

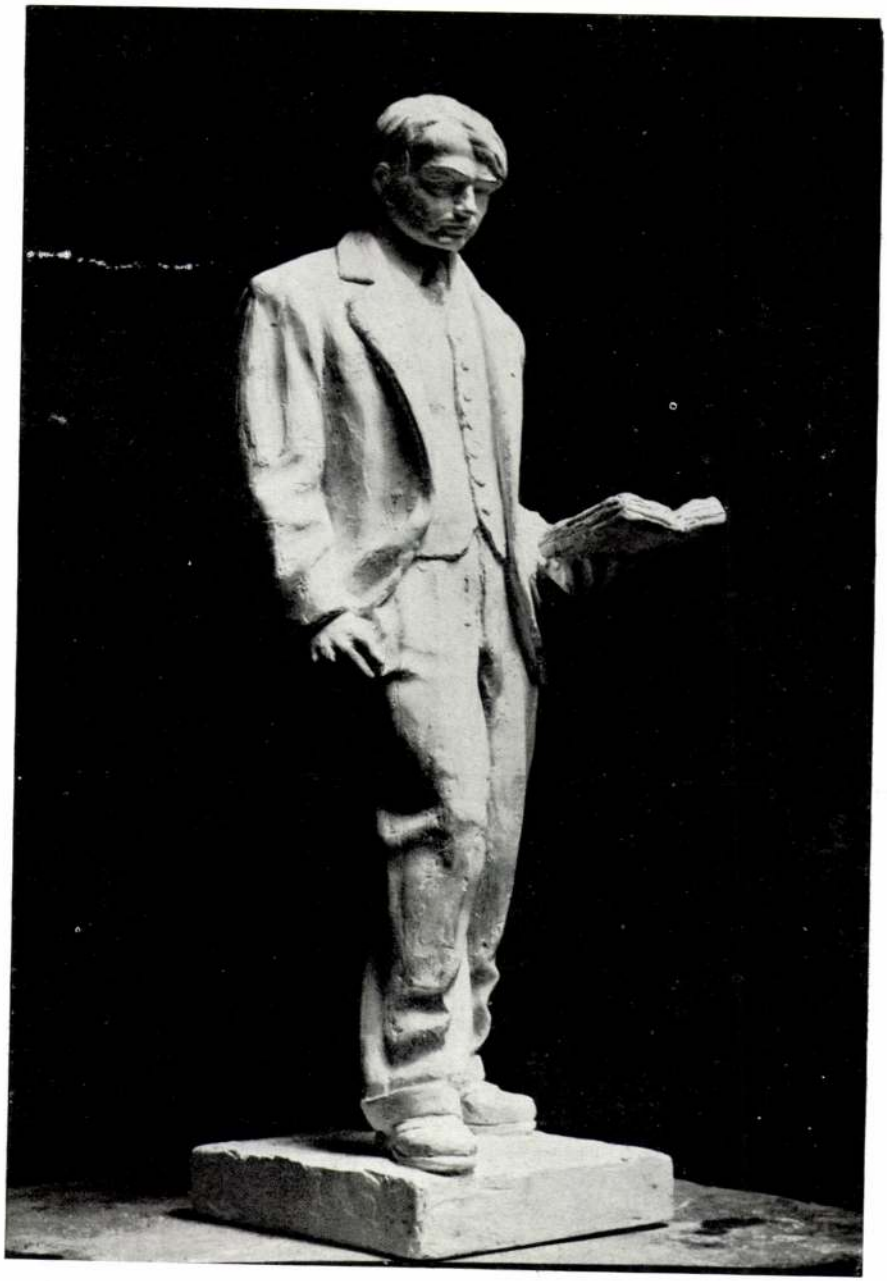

IX

XI

F. k.: Palásti Józsefné - 60-51088-689/4 - Révai-nyomda, Budapest

PETRI LAJOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

25 ÉVI MUNKÁSSÁGÁNAK

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

KATALOGUS

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 7—25-IG.

18099 — Szepes nyomda. Telefon : 13-1-64

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

Fölhívás a műpártoló közönséghez!

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület négy évtizede szolgálja lankadatlan buzgalommal a magyar művészet érdekeit. Mint altruista intézmény első sorban a magyar művészeket igyekszik erkölcsileg és anyagilag támogatni, de legfontosabb céljai közé tartozik az is, hogy a Szépet alkotók és a Szépért lelkesülők között fönntartsa az állandó kapcsolatot.

A magyar művészeket különösen sujtó világkrizis idején a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület igazgatósága azzal a tisztelettel teljes kérelemmel fordul kiállításainak lelkes látogatóihoz, hogy sziveskedjenek az Egyesület műpártoló tagjai sorába lépni. Az a csekély anyagi áldozat, amelyet ezzel magukra vállalnak, lehetővé teszi, hogy az Egyesület a mai katasztrófális anyagi viszonyok között is tovább folytathassa áldásos működését.

Műpártoló tagjaink díjmentesen látogathatják kiállításainkat és résztvesznek az évenként megismétlődő műtárgy-sorsolásban.

A műpártoló tagsági díj: évi 10 pengő.

Hazafias üdvözlettel:

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

Kivonat

a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület alapszabályaiból:

A tagok felvétele: Az egyesület műpártoló tagja lehet minden fedhetetlen előéletű magyar állampolgár. A műpártoló tagok felvételét az igazgatóság eszközli.

A műpártoló tagok belépése, jelen „Belépési nyilatkozat" aláírása alapján történik és magánjogi kötelező erővel bir. A belépési nyilatkozat aláírásával belépő visszavonhatatlanul három évi tagságra kötelezi magát.

A tagok jogai: Tagsági jegyük felmutatása mellett az egyesület kiállitásait látogathatják, továbbá az egyesület előadásain, összejövetelein, társasutazásain stb. az igazgatóság részéről megállapitott feltételek mellett résztvehetnek.

A műpártoló-rendes tagok résztvesznek az egyesület minden év junius havában tartandó műtárgysorsolásán.

Az egyesület tagjai cselekvő és szenvedő választói joggal rendelkeznek a közgyülésen.

A tagok kötelességei: A *műpártoló-rendes tagok* évi 10 aranypengő tagsági dijat fizetnek.

Azok a rendestagok, akik egy évi tagsági dijjal hátralékban vannak, semmiféle jogot vagy kedvezményt nem élvezhetnek.

Kilépés: A kilépési szándék a harmadik év, annak letelte után a naptári év vége előtt legalább 3 hónappal ajánlott levélben az igazgatóságnak bejelentendő. Ha a tag kilépésének szabályszerű bejentését elmulasztja, tagsági kötelezettsége további 1—1 év tartamára fennáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
V., Erzsébet tér.

Tagsági szám: .....

Belépési nyilatkozat.

Alulirott ..... belépek a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület műpártoló-rendes tagjai sorába.

Az egyesület alapszabályait magamra nézve kötelezőnek smerem el

Budapest, 193 .....

Aláirás: .....

Az igazgatóság határozata:

Foglalkozás: .....

Lakás: .....
(Változás irásban bejelentendő.)

Itt levágandó!

Itt levágandó

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

1909

1 Kodály Zoltán

2 Fürdőző leány

3 Fiatal leány lyoni márvány első példány a Szépművészeti Muzeumban

4 Juhász Gyula szürke márvány

1910 - 1914

Bruxelles

5 Kis Jeanne márvány

6 Futó egy példány a barcelonai muzeum tulajdona

7 Miss G. W. márvány

8 Táncoló leány bronz, (első példány a Szépművészeti Muzeumban)

9 Melisande bronz

10 Torzó bronz

11 Az élet

1915

12 Károlyi Lajos bronz

13 Eckensberger Nórika

1916

Wolhynia

14 Goldbach vezérőrnagy a 70-ik hadosztály parancsnoka

15 Lengyel leány tanulmány

1917

16 Kárász Ernő altábornagy

1918

17 Apáca (Nagykároly)

18 Dr. Hann Fancsi

19 Kaffka Margit márvány

1919

20 Gitta

1921

Bruexelles

21 Mlle. H. Ellemann

22 Mlle. A. Ellemann márvány

23 H. Leblanc

24 Petri Éva I.

1922

25 Ribáry Olga márvány
26 Dr. Rózsavölgyi Manó
27 Vágy bronz

1923

28 Dr. Hann Arnold
29 Pihenő bronz
30 Csók című szobor vázlata
31 Danae
32 Petri Éva II. márvány

1924

33 Álarc bronz
34 Borsay Miklósné márvány
35 Sándor Pál bronz

1925

36 „Bánat" (egy példány a Szépművészeti Muzeum tulajd.)
37 Petri Éva III.
38 Dr. Boross József szegedi emlékének alakja
39 Paraszt leány körtefa

1926

40 Kut részlet Fuchs Richárd tulajdona

41 Bárczy Piroska I.

42 Botond Éva terracotta

43 vitéz Szánthó László

1927

44 Bárczy Piroska II.

45 Ticharich Zdenka bronz

46 Kodály Zoltán II.

47 Fésülködő márvány

1928

48 Vicontesse Jacques Davignon

49 Akt

50 Anyám bronz

51 Petri Magda

1929

52 Diák

53 Diák

54 Szobrász

55 Kovács készült az O.T.I. székházának bejárata fölé

56 Korányi Frigyes dr. (felállittatott a szegedi Pantheonban)

1930

57 „Csók"

58 Prsemysl emlék pályázat

59 Pestszenterzsébet hősi emlék pályamű

60 Gara Zoltánné

61 Nagyatádi Szabó István, pályázat

62 Önarckép, vázlat

1931

63 Jellenz Kató I.

64 Jellenz Kató II. márvány

65 Kopjafaragó

66 Leehner szobor pályázat

67 Kőhordó

1932

68 Záborszky Elly

69 Terstyánszky siremlék pályázat

70 Szijjas Daisy

71 B. Sándor Erzsi

72 Vértessy Anci

73 Lumniczer Sándorné

74 A 2-es huszárok hősi emlékművének pályázata

1933

75 Morbitzer Dezsőné

76 A cs. és kir. 2-es huszárok hősi emlékműve

77 Jellenz Kató III.

78 Dr. Schnurre Károlyné

79 Tűzér emlékmű pályázat

80 32-es pályázat

81 Gindele Lucy

82 Morvay Pálné

83 Dusóczky Károlyné

84 Kremsner Kató

85 Szabó Dezső

86 Dr. Pétery Jenőné

87 Failloni Sergio

88 Fráter György (a Pálosok kolostorának kerítése részére)

89 Nagy Futó

90 Álom (Mózes I. 32. 26. . . ." és mondá: bocsás el engem, mert a hajnal feljött. S mondá Jákob: nem bocsátlak el téged, mig meg nem áldasz engemet.)

Alapitva: 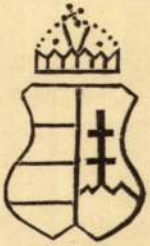 1 8 3 9.

HERENDI PORCELLÁNGYÁR R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállitáson nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 20.

Telefon: 827-55.

1935. V. 1-ől IV, VÁCI UCCA 37.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Petri Pick Lajos

Petri Lajos nobrainu. | KÉPEK JEGYZÉKE

I. Fiatal leány, 1909, márv. (Kat. 3)
II. Károfi Lajos, 1915, bronz, (" 15)
III. Kis Art, 1940, terr. (" 55)
IV. Szabó Dezső, 1934, bronz, (" 43.)
V. Városépítő, 1946, gipsz (" 69)
VI. Balázs Béla, 1949, márvány, (" 77)
VII. Movinyi Ödön, 1955, terr. (" 120)
VIII. Juhán Gyula, 1947, gipsz, (" 70)
IX Ady Endre, 1953, gipsz (" 108)
X George Pierhon (Bruxelles) 1957, gipsz (Kat. 129)
XI Louis Hehno (" " " " 130

Petri Lajos nobrainuitán hűjtemény kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

PETRI LAJOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

25 ÉVI MUNKÁSSÁGÁNAK

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

KATALOGUS

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 7—25-IG.

18099 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

Alapitva: 1839.

HERENDI PORCELLÁNGYÁR R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 20.

Telefon: 827-55.

1935. V. 1-től IV, VÁCI UCCA 37.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

Fölhívás a műpártoló közönséghez!

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület négy évtizede szolgálja lankadatlan buzgalommal a magyar művészet érdekeit. Mint altruista intézmény első sorban a magyar művészeket igyekszik erkölcsileg és anyagilag támogatni, de legfontosabb céljai közé tartozik az is, hogy a Szépet alkotók és a Szépért lelkesülők között fönntartsa az állandó kapcsolatot.

A magyar művészeket különösen sujtó világkrizis idején a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület igazgatósága azzal a tisztelettel teljes kérelemmel fordul kiállításainak lelkes látogatóihoz, hogy sziveskedjenek az Egyesület műpártoló tagjai sorába lépni. Az a csekély anyagi áldozat, amelyet ezzel magukra vállalnak, lehetővé teszi, hogy az Egyesület a mai katasztrófális anyagi viszonyok között is tovább folytathassa áldásos működését.

Műpártoló tagjaink díjmentesen látogathatják kiállításainkat és résztvesznek az évenként megismétlődő műtárgy-sorsolásban.

A műpártoló tagsági díj: évi 10 pengő.

Hazafias üdvözlettel:

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

73 Lumniczer Sándorné

74 A 2-es huszárok hősi emlékművének pályázata

1933

75 Morbitzer Dezsőné

76 A cs. és kir. 2-es huszárok hősi emlékműve

77 Jellenz Kató III.

78 Dr. Schnurre Károlyné

79 Tűzér emlékmű pályázat

80 32-es pályázat

81 Gindele Lucy

82 Morvay Pálné

83 Dusóczky Károlyné

84 Kremsner Kató

85 Szabó Dezső

86 Dr. Pétery Jenőné

87 Failloni Sergio

88 Fráter György (a Pálosok kolostorának kerítése részére)

89 Nagy Futó

90 Álom (Mózes I. 32. 26. . . ." és mondá: bocsás el engem, mert a hajnal feljött. S mondá Jákob: nem bocsátlak el téged, míg meg nem áldasz engemet.)

55 Kovács készült az O.T.I. székházának bejárata fölé

56 Korányi Frigyes dr. (felállittatott a szegedi Pantheonban)

1930

57 „Csók"

58 Prsemysl emlék pályázat

59 Pestszenterzsébet hősi emlék pályamű

60 Gara Zoltánné

61 Nagyatádi Szabó István, pályázat

62 Önarckép, vázlat

1931

63 Jellenz Kató I.

64 Jellenz Kató II. márvány

65 Kopjafaragó

66 Leehner szobor pályázat

67 Kőhordó

1932

68 Záborszky Elly

69 Terstyánszky siremlék pályázat

70 Szijjas Daisy

71 B. Sándor Erzsi

72 Vértessy Anci

Kivonat

a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület alapszabályaiból:

A tagok felvétele: Az egyesület műpártoló tagja lehet minden fedhetetlen előéletű magyar állampolgár. A műpártoló tagok felvételét az igazgatóság eszközli.

A műpártoló tagok belépése, jelen „Belépési nyilatkozat" aláírása alapján történik és magánjogi kötelező erővel bir. A belépési nyilatkozat aláírásával belépő visszavonhatatlanul három évi tagságra kötelezi magát.

A tagok jogai: Tagsági jegyük felmutatása mellett az egyesület kiállításait látogathatják, továbbá az egyesület előadásain, összejövetelein, társasutazásain stb. az igazgatóság részéről megállapitott feltételek mellett résztvehetnek.

A műpártoló-rendes tagok résztvesznek az egyesület minden év junius havában tartandó műtárgysorsolásán.

Az egyesület tagjai cselekvő és szenvedő választói joggal rendelkeznek a közgyülésen.

A tagok kötelességei: A *műpártoló-rendes tagok* évi 10 aranypengő tagsági dijat fizetnek.

Azok a rendestagok, akik egy évi tagsági dijjal hátralékban vannak, semmiféle jogot vagy kedvezményt nem élvezhetnek.

Kilépés: A kilépési szándék a harmadik év, annak letelte után a naptári év vége előtt legalább 3 hónappal ajánlott levélben az igazgatóságnak bejelentendő. Ha a tag kilépésének szabályszerű bejentését elmulasztja, tagsági kötelezettsége további 1—1 év tartamára fennáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
V., Erzsébet tér.

Tagsági szám: .....

Belépési nyilatkozat.

Alulirott ..... belépek a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület műpártoló-rendes tagjai sorába.

Az egyesület alapszabályait magamra nézve kötelezőnek smerem el

Budapest, 193

Aláirás: .....

Az igazgatóság határozata: .....

Foglalkozás: .....

Lakás: .....
(Változás irásban bejelentendő.)

Itt levágandó!

Itt levágandó

1926

40 Kut részlet Fuchs Richárd tulajdona
41 Bárczy Piroska I.
42 Botond Éva terracotta
43 vitéz Szánthó László

1927

44 Bárczy Piroska II.
45 Ticharich Zdenka bronz
46 Kodály Zoltán II.
47 Fésülködő márvány

1928

48 Vicontesse Jacques Davignon
49 Akt
50 Anyám bronz
51 Petri Magda

1929

52 Diák
53 Diák
54 Szobrász

1922

25 Ribáry Olga márvány
26 Dr. Rózsavölgyi Manó
27 Vágy bronz

1923

28 Dr. Hann Arnold
29 Pihenő bronz
30 Csók című szobor vázlata
31 Danae
32 Petri Éva II. márvány

1924

33 Álarc bronz
34 Borsay Miklósné márvány
35 Sándor Pál bronz

1925

36 „Bánat" (egy példány a Szépművészeti Muzeum tulajd.)
37 Petri Éva III.
38 Dr. Boross József szegedi emlékének alakja
39 Paraszt leány körtefa

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

1909

1 Kodály Zoltán
2 Fürdőző leány
3 Fiatal leány lyoni márvány első példány a Szép-művészeti Muzeumban
4 Juhász Gyula szürke márvány

1910 - 1914
Bruxelles

5 Kis Jeanne márvány
6 Futó egy példány a barcelonai mu-zeum tulajdona
7 Miss G. W. márvány
8 Táncoló leány bronz, (első példány a Szép-művészeti Muzeumban)
9 Melisande bronz
10 Torzó bronz
11 Az élet

1915

12 Károlyi Lajos bronz
13 Eckensberger Nórika

1916
Wolhynia

14 Goldbach vezérőrnagy a 70-ik hadosztály parancsnoka
15 Lengyel leány tanulmány

1917

16 Kárász Ernő altábornagy

1918

17 Apáca (Nagykároly)
18 Dr. Hann Fancsi
19 Kaffka Margit márvány

1919

20 Gitta

1921
Bruexelles

21 Mlle. H. Ellemann
22 Mlle. A. Ellemann márvány
23 H. Leblanc
24 Petri Éva I.

Petri – Pick Lajos

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁR 7

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

Szeged szobrai

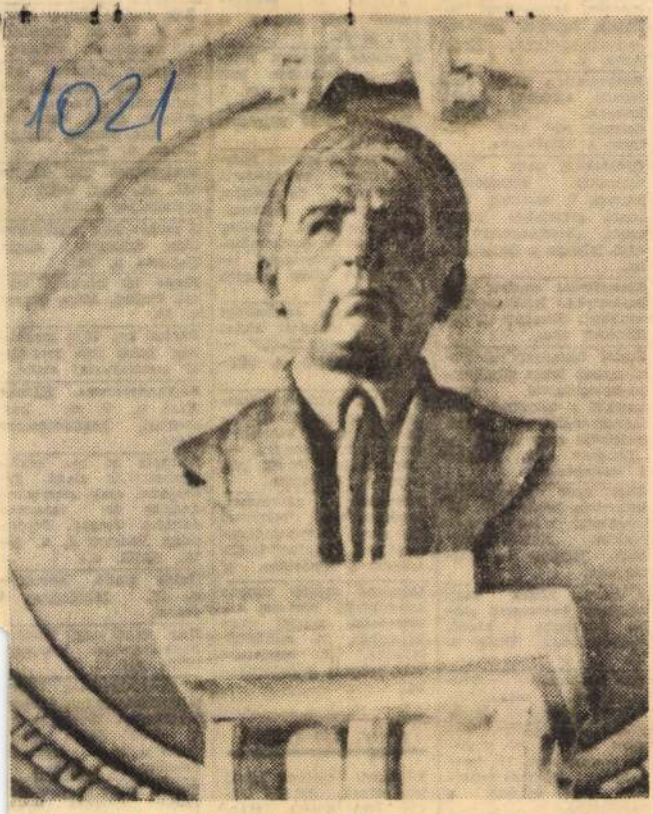

1021

Móra Ferenc (1879—1934)

(194.) Három más szobortársával együtt az egyetemek Dugonics téri központi épületének előcsarnokában látható Móra Ferenc mellszobra. Készítője: Petri-Pick Lajos.

Minden bútorozot mi, fői nak vi tanuló 1-re ki I. 3.

Egyszob modern kásom sira c Attia

Bútoroz járatú keresek dolgozó igére a

Öröklak vetkezetit, kétszobásat keresek I. emeletig. Hasonló cserelakás lehetséges. „Belvárosban" — 4428 jeligére a Sajtóházba.

Elcserélném emeleti szoba-konyhás lakásom hasonlóval. Remény u. 40. Középső ajtó.

Fiatal házaspár albérleti szobát keres fürdőszoba-használattal vagy anélkül a városban, villamosmegállóhoz közel, legkésőbb novemberig. — „Rendes" 4674 jeligére a Sajtóházba.

Régi bérű komfortos, kétszobás lakásomat elcserélném másfél szobás lakásra „Gőzfürdőnél" 5010. jeligére a Sajtóházba.

4 dolgozó nőnek vagy férfinak bútorozott szoba albérletbe kiadó. Új-Petőfitelep, Duda u. 10.

Egy nagyszobás, összkomfortos, magasföldszintes, belvárosi lakásomat elcserélném két- vagy egy és fél szoba, összkomfortosra, II. emeletig. „Költségtérítéssel" 4429 jeligére a Sajtóházba.

2 szoba összkomfortos, szövetkezeti lakást vennék Szegeden. Készpénz plusz OTP. „Összel beköltözhető" jeligére az orvosházi Hirdetőbe.

Külön bejáratú bútorozott szoba fiatal házaspárnak kiadó. Világos u. 9.

lakásomat elcserélném két egyszobás, összkomfortos lakással, esetleg egy 1 szobás összkomfortossal, megegyezéssel. — „Mielőbb" 5059 jeligére a Sajtóházba.

Gyermektelen értelmiségi házaspár albérleti lakást keres „április 15-től" — 81 419 jeligére a Hirdetőbe.

2 szoba, garderob, összkomfortos, gázfűtéses lakást cserélnék kétszer 1 szoba összkomfortert. — „Két család" 81 402 jeligére a Hirdetőbe.

Kétszobás, gázfűtéses, összkomfortos belvárosi lakásomat háromszobásra cserélném „Május" 81 423 jeligére a Hirdetőbe. x

Odesszai másfél szobás szövetkezeti lakásom elcserélném másfél vagy kétszobás, jó minőségű lakásra. „I. emeletig" 5081 jeligére a Sajtóházba.

INGATLAN

Újszegedi családi házat vásárolnék, 200 000 körüli készpénzért. „Márciusban" 4645 jeligére a Sajtóházba. x

257 n-öl telek házzal, mellékhelyiséggel eladó. Bástya sor 1. Algyői úti kanálishídnál. x

Szőreg, Kálmány Lajos u. 3. sz. ház eladó. Azonnal beköltözhető. Érd.: 5. sz. alatt

gyümölcsös eladó.

3 szobás ház beköltözhetően, Szőregen eladó. Pacsirta u. 29.

Eladó fél házhely, kúttal. Szőreg, Móra Ferenc u. 39.

Párizsi krt. 36/b magánház belső fele megfelelő cserelakással eladó.

Kiskundorozsma, Hámán Kató u. 7. sz. ház, azonnal beköltözhetően eladó.

Házhely és ház beköltözéssel is eladó. Érdeklődni csak szombaton délután és vasárnap délelőtt. Szeged, Petőfitelep, Vadrusz J. u. 9—13. (XIII. u.)

Telek eladó. Körtöltés u. 51. Mindennap 4 órától.

Ház eladó nagy kertte összkomfortos lakáscsé rével. Szél u. 33.

2 szoba-konyhás ház lakásátadással eladó Petőfitelep, Gyémánt 2. (Volt 15-ös utca. Érdeklődni: szombato délután és vasárnap.

Eladó: szoba (parkettás) konyha, előszoba (mozaikos), alsókonyha, éléskamra, fáskamra, sertésól, 270 n-öl telekke „130" 4436 jeligére Sajtóházba.

Újszegeden 400 négyszögöl telken levő új há 9x8-as, 16x3-as mellék épülettel eladó „Betonos udvar 81 278" jeligére a Hirdetőbe.

Petri-Pick Lajos

Említve

Arácz László: Szegedi szobrai

Delmagyarország, Szeged 1970. máj. 24.

Petri (Pick) Lajos.

A Műcsarnok táj- és népéleti kiállításán szereplő „Parasztleány" c. szobornüvét kitüntető elismerésben részesítette a bírálóbizattság. (említve.)

Magyarság, 1927. jan. 27.

Petri Lajos szobrászmüvész munkái.

Petri Lajos szobrászmüvész, aki huszonöt év alatt készült munkáit mutatja be a Nemzeti Szalon összes termeiben, tulajdonképpen a brüsszeli akadémia neveltje, az ottani nagyhirü szobrászati iskolának tanitványa. A belga szobrászatnak még realisztikus mesterei is, élükön a nagy Meunier-vel, megtartották a plasztika sajátos törvényeit, náluk sohasem következtett be a formáknak festői feloldása, állandóan szemmel tartották a kompoziciónak, a testek világos, tiszta beállitásának, megfogalmazásának követelményeit.

Petri Lajos munkái is a szobrászi gondolkozásnak fegyelmezettségét áruljak le. Kerüli a határozatlan formai megoldásokat, a barokk-izü moggalmasságot, nem optikai értékekre, hanem letapintható formák valóságára épiti föl legtöbb alkotását. Az anyagot is mindig respektálja, bár nem hangsulyozza tulzottan karakterüket primitiv tektonikával. Némelyik alkotásában sikerül a klasszikus megoldás magaslatára emelkednie. Még Brüsszelben a háboruelőtti években mintázta Futó cimü bronzaktját, párdarabját, a Pihenőt pedig 1923-ban alkotta, mind kettőben az atléta alakja egy képzelt kockába van komponálva, mely észrevétlenül zárja körül az eleven és mégis formailag tökéletesen megoldott, szobrászilag megszervezett emberi testet. Kétségtelenül a két legkiválóbb atléta figura, amelyet a magyar szobrászat felmutathat. Az egyiket, a Futót Petri mostani kiállitása számára felnagyitotta. Ugyanilyen elveken épül fel a Szobrász /1929/ cimü kuporgó aktja, ezt azonban Petri szimbolikus értelemmel és tragikus kifejezéssel, lelki letörtséggel is fölruházta. Ugyanebben az évben mintázta a Társadalombiztositó székházának bejárata fölé a Kovácslegény cimü alakját, melynek mozdulattartalmában, kiegyensulyozott voltában, szelid kontraposztjában a szobor külső hatása ellenére is Mischelangelo Davidjának emléke kisért.

1933-ban alkotja legnevezetesebb müvét, az erdélyi kettes huszárok lovas emlékét. A várbeli bástya sétányon állitották fel. Az ágaskodó lovas alak lendületét ezuttal is a klasszikus formatisztelet nyugtatja meg, ennek jegyében ülteti Petri a harci ménre a sisakos férfiaktot. Nem időkhöz kötött naturaltisztikus lovasszobrot, hanem idő fölé emelkedő, örök érvényre jogot formáló emléket hozott létre. Csak a ló mellső jobblábát kellett volna formailag jobban artikulálni, kissé belevesz a nagy testbe, és rövidebbnek látszik a kelleténél. Kár, hogy Petri legutolsó müvében, a Jákob és az angyal harcában nem marad meg a kiérlelt, plasztikailag megnyugtató megoldásnál és merész, keresett alkotással lep meg. A szárnya hegyén álló angyal ellenkezik statikai érzékünkkel és az álom nyugtalanságát kifejező fekvő alak mozdulata sem szerencsés. A szobrászatban mindig a lapidárisan egyszerü mozdulatok hatnak stilusosan, magától értetődően.

Női aktjai már a feminin test miatt is könnyebbek, egyben naturalisztikusabbak. Több bennük az érzelemkifejezés, az egyik a bánatot jelképezi, egy másik a szelid hivő alázatot. Viszont egy korai jókedvü táncosnője reliefben teriti ki mozdulatait. Az a legsikerültebb női aktja, két egymásbafüződő fiatal leánya pedig a quattrocento szobrászat, Donatello és Luca della Robbia alakjait juttatja eszünkbe. Később aztán még szervesebben kapcsolja össze kutfigurájában két aktját.

Huszonöt év alatt Petri Lajos is néhány igen jó portrét alkotott. Azok a legkiválóbbak, melyekben a nyugalmat hansulyozva az anyag sajátosságát emeli ki és nem törekszik tulságos részletezésre, elevenségre. Mintha a márvány keménysége, a bronz fémvolta lefojtaná, de annál érthetőbbé tenné bennük az életet. Egy fiatal leány, a kis Jeanne és Miss G.W. márványportréja, Károlyi Lajos archaizáló feje, Mlle Ellemann, Ribáry Olga, Petri Éva, Ticharich Zdenka, és a müvész anyjának márvány, illetőleg bronz portréi, végül egy parasztleány fából faragott feje a legjelesebb képmásszobrai. Több érdekes vázlat, kép népiesen mintázott magyar diák tanuskodott még Petri pályájának érdekesebb eseményeiről, szobrászi tehetségének, felfogásának változatlan komolyságáról.

Budapesti Hirlap
1935. Datum
Levágva.

Ybl Ervin

Petri Lajos

nebrász

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
055/912
Érk.: VII 31

pestre jött, hogy férjhez menjen gányprimáshoz

meg anyai beleegyezését a házassághoz. Hiába kért, könyörgött, sirt, rimánkodott a szőke Gladys, az anya könyörtelen és hajlithatatlan volt. Champay Ivonak kosárral kellett távozni.

Másnap a Cochran-revü bevonult Londonba. A rákövetkező nap pedig megérkezett ugyanide Lilla Gladys Chetyood, *utánaszökött a cigányprimásnak.* Természetesen csakhamar megérkezett a kétségbeesett mama is, aki, hogy *elkerülje a botrányt, sietve beleegyezett a házasságba,* sőt, amikor Magyari Imre zenekarának szerződése Cochrannal lejárt, maga kisérte a fiatalokat Budapestre, ahol október 17-én megtartották az esküvőt.

Felkerestük az ifju párt Dohány-u. 37. számu házban levő lakásukon. Champay Ivo a következőket mondta munkatársunknak:

— Ellenségeink minden eszközzel meg akarták akadályozni házasságunkat. A sok intrika miatt kénytelen voltam megválni Magyari Imrétől is, akit pedig nagyon szeretek és akinek részben a boldogságomat is köszönhetem. Most zenekart szervezek és külföldre megyek, előbb azonban egy-két hónapig még Pesten fogok játszani. Zeneszerzéssel is foglalkozom és londoni tartózkodásom alatt megegyeztem egy ottani zeneműkiadó céggel, hogy több shymmimet kiadják.

Champay Ivoné, született Lilla Gladys Chetyood a következőket mondta:

— A világ legszebb városa Budapest, bár — sajnos — keveset láttam még belőle. Szinházba szeretnék járni és Varsányi Irént szeretném látni. Természetesen nagyon szeretem a zenét, főképpen a hegedüt és legfőképpen a magyar cigánymuzsikát. A zenén kivül csak a táncot szeretem, azt hiszem, tudok is táncolni. Biarritzban tavaly én voltam a tánckirálynő. Legnagyobb boldogságom, ha az uramat hallgatom játszani...

Ugy mondta ezt, hogy eszünkbe jutott Oscar Wilde aforizmája, hogy csak a férfiak szeretnek a szemükkel, az asszonyok gyakrabban és szivesebben a fülükkel szeretnek. Igaza lehet ennek a Wildenek.

Zsembery Árpád.

VIGAN FOLYIK A MIAMI PRÓBÁJA

Bródi István rendező. Nagy Jenő, Halmay, Szokolay Oly, Pataki, Petrovich Szvetiszláv, Fejes Teri, Ujváry és Erdélyi Géza *(Mészöly felv.)*

Az emberek elvesztették a szivüket...

— Előszó a „PÁNTLIKÁ"-hoz —

Irta: FÖLDES IMRE

Az életem szük szögletébe behuzódva nézem, figyelem az Életet . . . nézem, figyelem az embereket . . . Lótnak-futnak kenyérért, egymást tiporják falat kis husért, asszonyi ruháért...

Az emberek soha annyit nem számoltak, mint mostanság. Mindegyikük egy-egy megelevenedett számoló-masina. A házbér, az uj pénz, az adó . . . egy-egy nagy matematikai probléma.

De a legsulyosabb számtani feladat mind között az, amellyel minden ember nap-nap után bibelődik, amikor nap-nap után kiszámitja, hogy mit és mennyit vesztett?!

Az életem szük szögletébe behuzódva figyelem a számolásokat, a veszteségeket és ime végsummaként felirom erre a kis papirlapra az eredményt, — a szomorut, — minden veszteségek egyenlegét: *az emberek elvesztették a szivüket.*

Petri-Pick Lajos: Táncosnő
A művész bécsi kollektiv kiállitásából

Kedves, mosolygó, vidám szivük volt az embereknek, amikor én még gyerek voltam. Kacagott is, sirt is, — és tudott dobogni — és tudott jó lenni. Szóval: volt. Annyira volt, hogy néha *látni* is lehetett. Voltak idők, amikor mindenki nevetett és voltak, amikor együtt sirt mindenki, mintha *az egész országnak, az egész világnak egyetlen egy szive lett volna.*

Azután . . . jöttek a nagy bajok . . az ütések — a közös szivre. Szétpattant. Darabokra esett.

Azután . . . jöttek a fekete évek . . A külön-külön kis szivek fájtak, véreztek . . . — nagyon fájtak, nagyon véreztek . . .

Azután — a még feketébb hónapok. Most már egymástól fájtak . . . és megkeményedtek és megnehezedtek . . . és nem birták az emberek ott belül viselni őket — mert megsulyosodtak és nyomták, nagyon nyomták, majdnem agyonyomták az életüket . . .

És eldobták az emberek a kölöncöt, mert akadályozta őket az egymást taposó vad rohanásban . . .

— Az emberek elvesztették a szivüket — és azóta másszinü a szin, más hangu a hang, más ember az ember . . .

Az életem szük szögletébe behuzódva nézem, figyelem az Életet . . És vallom és mondom: ma minden irónak, müvésznek, az Élet szépség hirdetőinek egyetlenegy kötelességü van: azt mondani az embernek: fordulj vissza ember azon az uton, amelyen most lihegve futsz, — fordulj vissza és keresd meg a Te szivedet, — vedd fel a földről és simogasd életre, hogy ujra megtanulhasd, mi is a mosoly?, mi is a kacagás?, — mi is a csók? — és — és mi is az a minden ami jó, ami kedves, ami szép?!

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

Petri Lajos 1913

A margitszigeti Művészsétány új szobrai

Újabb szobrokkal gazdagította a napokban a margitszigeti Művészsétányt a Fővárosi Emlékmű Felügyelőség. Nagy művészeink, íróink már elhelyezett húsz szobra mellé újabb két mellszobor került. Arany János és Tompa Mihály szobrainak közelében helyezték el a szabadtéri színpad melletti sétányon Petri Lajos alkotását, *Katona József* kőből készült mellszobrát. *Szőnyi István* festőművész Sóvári János által elkészített ugyancsak kő mellszobra a Nagyszálló közelében, a Munkácsy-szobor szomszédságában díszíti a sziget Művészsétányát.

A berlini nemzetközi képzőművészeti kiállításról nemrég

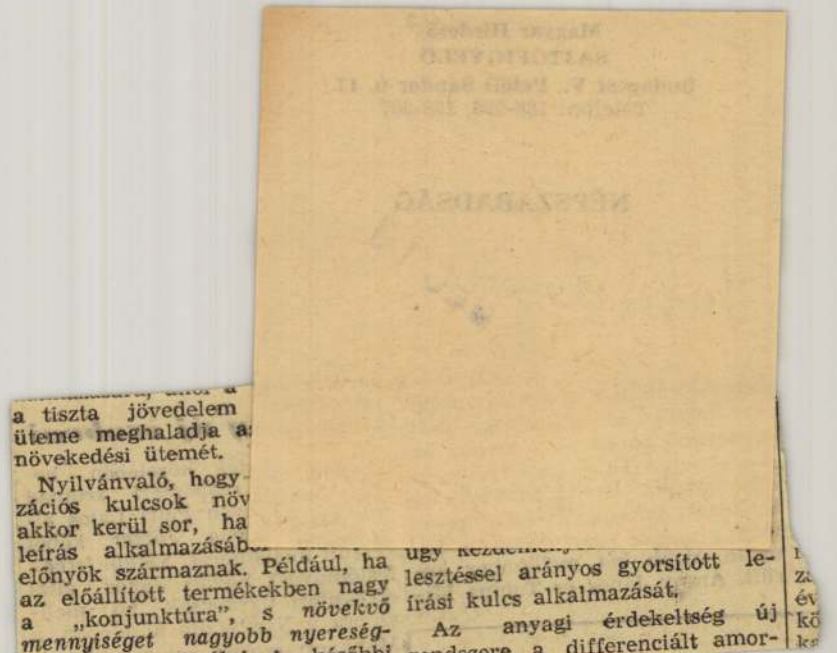

a tiszta jövedelem
üteme meghaladja a
növekedési ütemét.

Nyilvánvaló, hogy
zációs kulcsok növ
akkor kerül sor, ha
leírás alkalmazásáb
előnyök származnak. Például, ha
az előállított termékekben nagy
a „konjunktúra", s *növekvő*
mennyiséget nagyobb nyereség-
gel lehet realizálni. A későbbi
szakaszban azután, amikor az ér-
deklődés, divat stb. változása
ugy kezdemény
lesztéssel arányos gyorsított le-
írási kulcs alkalmazását.

Az anyagi érdekeltség új
rendszere, a differenciált amor-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

PESTMEGYEI HIRLAP

1963 AUG 27.

Elhunyt Petri Lajos szobrászművész

Petri Lajos szobrászművész életének 1021. évében elhunyt. A művész a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja saját halottjának tekinti. Temetéséről később történik intézkedés.

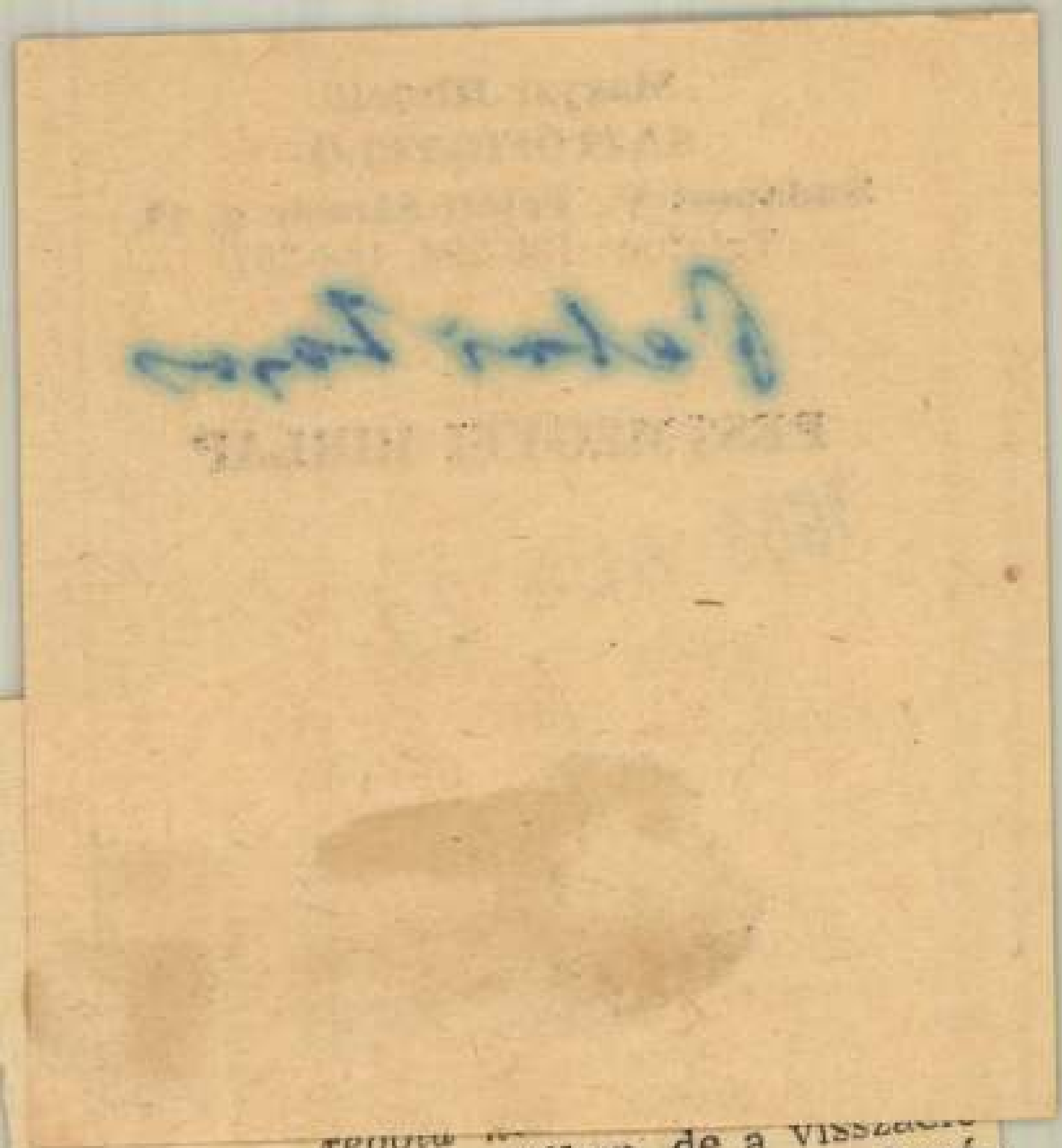

kínai sajtóban, de a vissza
sektől nem sajnálják a hasá-
bokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983 AUG 28

MAGYAR NEMZET

Petri Lajos

— **Petri Lajos** szobrászművész temetése augusztus 30-án, péntéken 13 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

NÉPSZAVA

1963 AUG 31

ELTEMETTÉK
PETRI LAJOS
SZOBRÁSZMŰVÉSZT

1021

A Farkasréti temetőben pénteken délben nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra Petri Lajos szobrászművészt. A temetésen nagy számban jelentek meg a magyar művésztársadalom képviselői, az elhunyt barátai.

kezõ fiatalok kerülnek
üzemünkbe

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

Petri Lajos

DÉL-MAGYARORSZÁG

1963 AUG 22

ELHUNYT PETRI LAJOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ

Petri Lajos szobrászművész életének 70. évében elhunyt. A művészt a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja saját halottjának tekinti. Temetésével kapcsolatos intézkedés később történik. (MTI)

1084

Petri Lajos

bb. 57. augusztus 30-án temetik petri lajos szobrászművészt

te/a/fm 1021 1963. augusztus 27.

a magyar népkzötársaság képzőművészeti alapja közli, hogy petri lajos szobrászművész temetése augusztus 30-án, pénteken 13 órakor lesz a farkasréti temetőben./mti/

-.-

18.17/- szb -32-

Petri Lagos

PRR

MDK

Petry Lajos

Parasztleány

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. sz. Műcs.
1927. jan.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Táncosnő, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Napkelte, br.

Az élet, br.

Futó, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Műcs.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Danae, br.

Akt-kiáll. 1925. dec. Mücs.

Petry Lajos

szobrász

Barcelonai világkiállítás - magyar képzőművészeti kiállításon - szobrával szerepel.

Nemzeti Újság
1929.V.9.

Pásztor Lajos

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentatív jellegű képző- és iparművészeti kiállítás anyagában - szoborral szerepel.

Nemzeti ujság
1928.VIII.15.

Pete Lajos

szobrász

Barcelonai képzőművészeti kiállitás - szoborral szerepel.

Magyarság
1929.VII.10.

Petri Lajos

szobrász

Képzőművészeti Egyesület tárlata - Szegeden a Kulturpalotában - szoborral szerepel.

Szegedi Uj Nemzedék
1929.V.26.

Pécsi Lajos

szobrász

Genfben a Nemzeti Múzeumban - bemutatásra kerülő magyar reprezentatív jellegü képző-és iparmüvészeti kiállitás anyagában - szoborral szerepel.

Budapesti Hirlap
1929.VIII.15.

Petri Lajos MDK

Tanulmány Fényes Adolf mellszobrához, müanyag

Klári, müanyag

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri Lajos

A barcelonai Arte Moderni-ban rendezett nemzetközi
műtárlaton műve aranyérmet nyert.

Magyar Hirlap
1930.II.9.

Petri Lajos

szobrász

Barcelonai világkiállítás - képzőművészeti kiállítása - kiállítási palotában - szoborral szerepel.

(brons)

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Petri Lajos

Meghalt 1963-66 között.

Nógrád 1966 IV. 8 5 old

Petri Lajos, Pick szobrász

Magyar Életrajzi Lexikon

Petri Lajos

A barcelonai Arte Moderne-ban rendezett nemzetközi
műtárlaton aranyérmet kapott

Pesti Napló
1930.II.9.

Petri Lajos

A barcelonai Arte Moderno-ban rendezett nemzetközi
kiállításon aranyérmet kapott.

Pesti Hirlap
1930.II.9.

Petri

szobrász

Barcelonai világkiállitás - képzőművészeti kiállitása - kiállitási palotában - szoborral szerepel.

(Bronz)

Nemzeti Ujság
1929.VII.21.

Petri (Pick) Lajos

Nétány nobra nezapel a hiszarnok aktiálításán

Lapparsög 1925 XII-6.

Petry Lajos 1

Szerepelt a Munkácsy-cék negedi ki-
állításán.

EK. 1930. X. 22

Petri Lajos

Szerepelt a chunkácsy-cék negedi kiállításán.

PH. 1930. X. 21.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

Baázs Béla büsztjét A Müv.Miniszt.Megvette A Petőfi Irod.Múz.számára. 135.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Az iróportrék gyüjtésének múl múltjáról.123.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1963.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1963

Petri Lajos nobrási

Szerepel a bécsi Künstlerhaus magyar kiállításán

Ujság 1937 III. 6.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

Juhász Gyula büsztjét A Müv.Miniszt.megvette a Petőfi Irod.Múz.számára. 135.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Az iróportrék gyüjtésének múl múltjáról.123.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1963.Képzőmüv.Alap Kiadóvál.Bp.1963

Petri Lajos

Szerepelt a Munkácsy-cék nepedi kiállításán.

E.K. 1930. X. 19.

Petri Lajos

Szerepelt a Munkácsy-cik negedi ki-
állításán

PH. 1930 X. 19.

Petri Lajos

Résztvett a szegedi dóm tér szobrászi munkáiban.

Szegedi líj Nemzedék 1929. XII. 5.

Petri Lajos

MDK

Jellencz Kata, márvány

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

MIK

Petri Lajos MDK

Szabó Dezső, gipsz

Mücsarnok 1941 Arcképkiállitás

MDK

Petri Lajos MDK

Petri Eva, D., márvány II. terrakotta

Műcsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Petri Lajos MDK

Fischer Ödönné

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Petri Lajos
szobrán

M.D.K.

A szegedi Pantheon számára készített
dombormüvei sikert arattak. – Belgi-
umban volt 1957-ben kiállítása.
Az el, nem ismert művén 1963-ban
79 éves korában eltávozott. —

Farkas Zoltán: Petri Lajos
Müveszet, 1963. december – 47 lap

Petri Lajos

MDK

Sörényi Éva, gipsz

Tichanich Zdenka, gipsz

Glatz Edith, gipsz

Botond Györgyi, gipsz

Műcsarnok 1936 A nő a művészetben c. kiáll.

Fénykép

Magyar Foto: FÁ 21216/43 Hegedűsné

Petri Lajos: Székely Éva olimpikon

Gipsz

1952. XII. 16.

Neg. van

Fénykép

Magar Foto: FA 21216/21 Hegedűszé

Petri Lajos: Gyarmathy Dezső olimpikon

Gipsz

1952.

Neg. van

Fénykép

Béke és Sz.: 263 Hegedűsné

Petri Lajos: Katona József

Kobor

1953.

Fényképész

Magyar Foto: Fk 21216/1 Hegedüsné

Petri Lajos: Szivós Istvánt olimpikon

Gépész

1952.

Meg. van

Fénykép

Magyar Foto: BT 3409/9 Hegedűné

Petri Lajos: Katona József

Pályamű a „Művészsétány szoborpályázat"-ra

1953. IV. 9.

Neg. van

Fénykép

Magyar Falu: GK 1029/15 Szegedinné

Petri Lajos: Balázs Béláné arcmása

Gipsz

1951. X. 29.

Neg. van

MDK

Petri Lajos

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

9 l.

Petri Lajos MDK

Csók, márvány

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Petri Lajos szobrász M.D.K.

Emlékkiállitása Szegeden a Móra Ferenc Muzeumban

napló

Magyar Nemzet 1963. december 7. 7.1.

Petri Lajos
szobrász

MDf

Szegeden a Kóra Ferenc muzeumba
rendezték emlékkiállítását.

— : Szírek
Művészet, 1964. január — 46 lap.

MDA

Petri Lajos

Ungár Imre arcmása, gipsz

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28-ig.
15.lap

MDK

Petri Lajos

"Deák", gipsz
Tonelli Sándorné arcmása, mgt.
"Deák"
Kopjafaragó, fajansz

Magyar Képzőművészek szegedi reprezentativ
kiall.1930.Munkácsy-Céh. Kat. 25.l.

MDk

Petri Lajos, szobrász

Emlékkiállítása dec. 8-án nyílik meg a szegedi Móra Ferenc Múzeumban.

—: Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. dec. 6.

Petri Lajos, szobrász

Dec. 8-án nyílt meg a negyedi Móra Ferenc Múzeumban emlékkiállítása.

–: Kulturális hírek

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. dec. 10.

Petri Lajos MDK

Dr. Boros emlékszobrának alakja, gipsz

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

MDK

Petri Lajos

Művészet 1936. 3-4. sz. 6o.l.

MDK

Petri Lajos

-io.: A mai lakás diszitőművészete. Évadnyitó kiáll. a Tamás Galériában. Pesti Napló 1937. szept. 26.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

„sablonos sírkőkompozíciójét" – az Ady-síremlérpályázaton Komor János szerint – arral igyekszik érdekessé tenni, hogy a két posztamensre egy férfi és egy női alakot ültet, akár, bár másfélméternyire vannak egymástól, képesek rá, hogy egymást ütölelve megcsókoljak!"

Vállalkozók Lapja. Bp. 1928. XLIX. évf.

febr. 15. sz. 6. old.

Petri Lajos MDK

Parasztleány

Műcsarnok 1927 Táj- és életképkiállítás

M.D.K.

Petri Lajos

"Jelenz Kató szobra" cimmel a müvész alkotásának repr.-ját hozza a lap az Ernst-muzeum kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1933. márc. 19-25. XXIII. évf. 13. sz. 71. lap.

MDK

Petri Lajos

Pygmalion

Képzőművészet 1931. 41. sz. 141.l.

Petri Lajos szobrász M.D.K.

/ 1884/

Brüsszelben tanult.

Aktkompoziciók.

Lovasszobor emlekmü,

Kortársarcképek,

Mubkásszobrok és csoportok.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 763.1.
A Kul ura Világ a Bp. 1963.

MDK

Petri Lajos

Vicomtesse D'Avignon

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 61.l.

MDK

Petri Lajos

Parasztleány

KMTárs. 1927. táj-és életk. kiáll. kat. 16.1.

MDK

Petri Lajos

A "Céhbeliek" jub.kiáll. Nemzeti Ujság 1934.jan. 14.

MDK

Petri Lajos

Siremlék, szobormü, repr.

Képzőmüvészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 144.l.

MDK

Petri Lajos

Bér Dezső siremléke c. szobormüvéért szobrászati aranyérmet nyert

Képzőmüvészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 130.l.

PETRI LAJOS

Székely Éva olimpikon. Gipsz 48 cm.
Gyarmathy Dezső olimpikon. Gipsz 54 cm.
Szivós István olimpikon. Gipsz 5o cm.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Petri Lajos szobr ász M.D.K.

79 éves korában elhunyt

Meghalt Petri Lajos szobrászmüvész

Magyar Nemzet 1963. augusztus 27. 4.1.

Petri Lajos szobrász M.D.K.

19. évében elhunyt.

Elhunyt Petri Lajos szobrászmüvész

Pest megyei Hirlap 1963. augusztus 27. 1.1.

Petri Lajos

Pathé-szobra szerepelt az Ernst-múzeum
arcképkiállításán. (említve.)

Kis Újság, 1952. július 13.

MDK.

Pétri Lajos

A Nemzeti Galériában lévő müveiről

Tolnamegyei Népujság 1965 ápr.18.lap-

Petri Lajos

Műve szerepelni fog Bécsben, a nemzetközi kiállítás keretében. A kiállítás ápr. 9.-én nyílik meg.

Magyarság, 1927. márc. 31.

Petri Lajos

A Lechner Ödön szoborpályázaton ,műve elismerésben részesült.

Ujság, 929.XI.28.

Petri Lajos

A Lechner Ödön szoborpályázaton műve elismerésben részesült.

N.U. 929. XI. 28.

Petri Lajos

barepelt a Mi normal

nemseti tanlatan

PH. 1933. IV. 19

Petri Lajos rajza

A tengerészeti pályázaton 2. díjat
nyert nyert terv egyik alkotója

Magyarság 1936 dec. 5

Petri Lajos

A Lechner-szobor első pályázatán, pályaműve dicséró elismerésben részesült.

Z.K.929.XI.27.

Petri Lajos

A Lechner Ödön szoborpályázaton, műve elismerésben részesült.

M.929.XI.28.

Petri Lajos

Pályamüve elismerésben részesült a Lechner Ödön szoborpályázaton.

P.H.929.XI.28.

Pásztor Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállítása - Ernst Múzeumban -szoborral szerepel. Portré.

Magyarország
1933.III.19.

Petri Lajos

szobrász

Barcelonai világkiállitás képzőművészeti kiállitása - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1929.VI.9.

Petri Lajos
szobrász

xxxxxxxxxxx

Csoportkiállítás - Ernst-Múzeumban - xxxxxxx szerepel. Női arcmásai nemcsak hasonlósági bűvészmutatványok, hanem szellemes, finom fogásokkal teli szobormüvek, a beállitásnak olyan sokféleségével és eleganciájával, ami éppenséggel nem gyakori látvány mostanában.

E s t .
xxxxxxxxxxxx
1933.11.26.

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállitás - Ernst-Muzeumban - szerepel. Egy sirozat disztingváltmszolid és jóízlésü női portrét mutat be, amelyek kissé klasszicizáló törekvéseket árulnak el.

Magyarország
1933.11.26.

Petri Lajos
szobrász
cxxxxxxxxx

Csoportkiállitás - Ernst-Museumban - xxxxxx szerepel. Leszürt, tiszta szobrászi stilusát már sok alkalommal méltattuk. Most csupa szoborportrét állitott ki, melyeknek legfőbb értéke a nemes egyszerüségre, a tartózkodó kifejezésre, a formák világosságára törekvő mintázás. Egy magántulajdonban lévő, márványból való parasztlány feje igazi mestermü.

Budapesti
xxxxxx Hirlap
1933.II.26.

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállitás - Ernst - Muzeumban - szerepel. Szoborportréi nemcsak mint hü és kifejező képmások kitünők, hanem plasztikájuk és formaszépségük is mesteri

Nemzeti Ujság
1933.II.26.

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállitás - Ernst Muzeumban - a szobrászatot kitünő aremásai képviselik.Finomabban mintázott fejet mint a Záborszky Elli szoborfeje,szinte képzelni sem lehet,De a női szépségek egész sorozata került ki vésője alól.Ilyen mindjárt a "Vicomtesse d'Avignon" márványfeje,a Fellencz Kató,dr Lumnitzer Sándorné, Pétery Jenőné,Zilahyné Bárczy Piroska,Ticharich Zdenka s még egy sereg kitünő fej.köztük a mester édes anyjának müvészi bronzszobormása.

Pesti Hirlap
1933.II.26.

Petri Lajos

Szerepelt a lakást diszitó művészetet bemutató kiáll.-on. Tamás Galéria.

Kat.1935.Szept.26.-Okt.10.

Petri Lajos
szobrász
xxxxxxxxxxx

szobrokkal
Csoportkiállítás - Ernst - Múzeumban - xxxxxxxx szerepel. Hangsulyozzuk: ezek a szobrok hallatlanul egyszerü kivitelezésükkel, a legjobb portrék közé tartoznak. Kidolgozásuk és a beállitás mindegyiknél oda irányul, hogy a fények s az árnyékok nemesen emeljék ki az emberi fej klasszikus formáját..

Mágyarság
xxxxxxxxxxx
1933.II.26.

Petri Lajos

— **Petri Lajos szobrászművésznek ítélték a Nemzeti Szalon ezüstérmét.** A Nemzeti Szalon igazgatósága *Gellért* Jenő alelnök vezetésével ülést tartott, amelyen a közelmultban elhunyt *Battenberg* Lajos dr. államtitkárnak, valamint *Wlassics* Tibor bárónak, mint a Nemzeti Szalon választmányi tagjainak emlékét méltatták. Ezután *Déry* Béla igazgató terjesztette elő a szalon tavaszi programját, amelynek kiemelkedő eseményei az első *Dunakiállitás*, az osztrák *alpesi tárlat* és egy minden művészeti irányt felölelő csendélet-kollekció bemutatása. Az igazgatóság a dij zsüribizottsággal együttesen odaitélte a téli tárlat dijait és a Nemzeti Szalon ezüstérmével egyhangúan *Petri* Lajos „*Jellencz Kató*“ cimü szobrát tüntette ki. Első osztályu Mention Honorábléval jutalmazták *Benkhardt* Ágoston, *Büttner* Helén, *Kemény* Nándor és *Náray* Aurél egy-egy festményét, elismerő oklevéllel tüntették ki *Antalffyné Fémes Beck* Mária, *Bölcskey* Ferenc, *Gyertyányi Németh* Gyula, *Müller* Méla, *Sassy* Attila és *Schrotta* Frigyes egy-egy müvét.

N.U. 932. T. 16.

PI NU. 932. T. 16

Petri Lajos szobrász

Nemzeti Szalon nagy téli tárla-
tán neve szerepelt.

PH.932.T.1.

Pelry Lajos szobrász

Nemzeti Szalon téli kiállításán fejstudiumával szerepelt.

S.Ö.U-932.T.1.

Petri Lajos

Műcsarnok reprezentativ kiállitásán neve szerepelt.

BH.932.II.21.

P.M. 732.IV.3.

Petry Lajos

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-én, az Ernst-Múzeumban.

P.H.032.IV.3.

Petri Lajos

Petri Lajos

Szobormüve a Munkácsy-Céh kiállitásán.

N.U.932.IV.8.

Petri Lajos, szobrász m.

is szerepel műveivel.

Szárkilene magy. Képzőm. pesz részt a veneziai.

N. u. 932. III. 27. kiállításon.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

V.H. 1931. II. 24.

Petri Lajos

Szerepelt a művészesoportok műcsarnoki kiállításán.

PN 1931. II. 22.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

PK 1931. II. 21.

Petri Lajos

Szerepelt a Múcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai lígság 1931. II. 22.

Petry Lajos

Szerepelt a művészsoportok műcsarnoki kiállításán.

MH 1931. II. 22.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

B. H. 1931. II. 22.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki ki-
állításán.

EK 1931. II. 24.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Ert 1931. II. 22.

Petrus Dajos.

Hüse vasepelni Jocy az ápr. 2. én
meguljó vasút mugyar kiállí-
tásan.

Szabadsy, 1927. márc. 11.

Petry Lajos.

Műre szerepelni fog az ápr. 2.-án megnyíló varsói magyar kiállításon.

Magyarság, 1927. márc. 19.

Petri Lajos

Szobormüve, a "Céhbeliek" kiáll.-án.

P.M.932.III.20.

Petri Lajos

Petri Lajos

Alkotása, a Munkácsy-Céh kiáll.-én az Ernst Múzeumban.

M.H.932.IV.3.

Vert Jaune

Petri Lajos

Alkotásával szerepel a "Céhbeliek" kiáll.-án.

N.U.932.III.22.

Petri Lajos

"Akt" c. szobormüve a Gábbeliek kiáll.-án
a Nemzeti Szalonban.

B.H.032.III.20.

Petri Lajos

"Akt" c. szobormüve a Céhbeliek kiáll.-án
a Nemzeti Szalonban.

B.H.932.III.20.

Petri Leijos

Petri Lajos

Szerepelt a Munkácsy-Céh kiállitásán az Ernst Múzeumban.

Pesti Napló, 932.IV.3.

MDK

Petri Lajos

Tanulmány Fényes Adolf mellszobrához, müanyag

Klári, müanyag

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. Műcs. 1962. 29.1.

MDK

Petri Lajos

Farkas Eszter és Szuly Angéla festőművészek kiáll.
Ernst Múzeum 1962.

Post Card

Petri Lajos

Alkotása a Céhbeliek kiáll.-án a Nemzeti Szalonban.

Est, 932.III.20.

helye: .....

MDK

Petri Lajos

Tuky, gipsz

Szoc.Dem. párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Pètri Lajos

Térdeplő akt, gipsz

S. A., gipsz

Szoc.Dem. párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Petit Lexique

Grèce Ancienne, Rome.

Petri Lajos

MDK

Grősz József, repr.

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Petri Lajos

Szerepelt a Műcsarnak Tavaszi tárlatán.

8 ó. ú. 1931. IV. 26.

Petri Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

P. N. 1931. IV. 26.

Petri Lajos MDK

Grösz József, gipsz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Petry Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

N. M. 1931. IV. 26.

Petri Lajos

Szerepelt a Műcsarnak Tavaszi tárlatán.

PH. 1931. IV. 25.

Petri Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

M. H. 1931. IV. 26.

Petri Lajos

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

Újság 1931. IV. 26.

Petri Lajos

Szerepelt a chűcsarnak Tavasi tárlatán.

B H. 1931. IV. 26.

MDK

Petri Lajos

Szakasits Árpád, gipsz

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek és társ. és meghiv.művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Petri Lajos

Csók István, br.

Felszabadult Bp művészete N.Szal. 1960.

NDK

Petri Lajos

Siremlék, gipsz

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Petri Lajos.

A varsói magyar kiállításon
műveivel szerepelnek.
A varsói szépművészeti társu-
lat „mention honorable"-lel tün-
tette ki.

Magyarság, 1927. máj. 29.

Petri Lajos
szobrász

Petri Lajos: Morvay Pálné

Pesti Hirlap
1934 I. 14.

Petri Lajos

MEGHIVÓ

PETRI LAJOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

25 ÉVI MUNKÁSSÁGÁNAK GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSÁRA

AMELY

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
TERMEIBEN (V., ERZSÉBET-TÉR)
1935. MÁRCIUS HÓ 7-én, csütörtök d. u. 1/6 órakor,
NYILIK MEG ÜNNEPÉLYESEN.

ZICHY JÁNOS gróf v. b. t. t.
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
elnöke.

HUBAY ANDOR
a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület
igazgatója.

E meghivóval a megnyitás napján 2 személy tekintheti meg
a kiállitást.

A kiállitás nyitva van 1935. március 7 től 25-ig,
naponta d. e. 9 órától d. u. 4 óráig.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
BUDAPEST, V., ERZSÉBET-TÉR

NYILATKOZAT

Nagyméltóságu
Méltóságos
Nagyságos

Király Kálmán urnak
urnőnek

BUDAPEST

ker. Andrássy ut ~~utca~~ ~~tér~~ 75 sz. I/109

18099 SZEPES NYOMDA

Petry Lajos

szobrász

Céhbeliek jubiláris kiállitása - Nemzeti Szalonban - szoborral szerepel.

Nemzeti Ujság
1934.I.14.

Petri Lajos, szobrász

1967-ben a Pécsi Modern Magyar Képtár megszerezte dr. Tompa Kálmán nemzeti érdekü gyüjteményét. Ez a 19.-20. sz. magyar képzőművészetének keresztmetszete. 388 mü, 180 művész. Petri egy művel szerepel. 228.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Petri-Pick Lajos

Tervével résztvett a második Lechner-szobor-pályázaton.

Ujság, 930.IV.11.

Petri Lajos

Tervével résztvetf a Lechner-szoborpályázaton.

E.K.930.IV.11.

Petri Lajos

Részt vett a Lechner Ödön szűkebbkörű szoborpályázaton.

P.M.930.IV.16.

Petri Lajos

Két tervvel vett részt a Lechner-szoborpályázaton.

P.H.930.IV.11.

Petri Lajos

Függ. 935. III. 10.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Petri Lajos gyüjteményes kiállítása

A Nemzeti Szalonban *Petri* Lajos szobrászművész mutatja be 25 évi alkotómunkájának eredményeit. Egy tehetség fokozatos kibontakozása tárul elénk e kiállításon, kezdve a legtanulmányszerűbb természetfigyelésektől, a már szabadabb, illetve stílusba kötöttebb komponáló művekig. Ez utóbbiakban a művész határozott barokkhajlamot mutat, de ez a hajlam soha sem viszi e stílus szertelenségeibe. A naturalizmus formarendjében mindvégig megmarad s csak mozgásmegoldásaiban érvényesülhetnek valamennyire szubjektívebb vonalvezetésre való képességei. A vonalnak ugyanis nagy szerep jut grafikus jellemű elképzeléseiben, annyira, hogy sokszor monumentális formaegységeket áldoz fel a térberajzolás örömének. Ez a tulajdonsága valószínűleg onnan ered, hogy szereti a lendületes ívű mozdulatok szépségeit. Ezeknek élesszemű megfigyelései, finom megérzései által sok alkotásában a teljes kifejeződés értékeit adja.

Ez a két szobor, valamint egy fél kiegyensúlyozott
táncosnő a legmüvészíbb munkája.

Petri Lajos
szobrán

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – szobraival szerepel. Művészetének éppúgy, mint Szentgyörgyi István plantikájának a brüsszeli képzőművészeti akadémián folytatott tanulmányok adták meg szilárd alapjukat. Itt tanulta meg a formák tiszta érzetetését, amely mentes az impresszionizmus törekvéseitől. Sem a képmás – sem az aktmintázásnál nem tévad festőiségbe. Határozott érzéke van a komponáláshoz, amely legjobban két kis atléta-szobrában nyilvánul.

Budapesti Hirlap
1929 II. 2

MDK

Petri Lajos

Horusiczky Zoltán arcképe	terrakotta	40 cm
Morinyi Odön arcképe	"	38 "

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok. 1955.Kat. 46.1.

MDK

Petri Lajos szobrászmüvész

A barcelonai kiállitáson résztvevő müvészek listáján szerepel.

Cikk: Fordulat a külföldi kiállitások ügyében.

Képzőmüvészet,1929.évf. 155, 156.l.

Petri Lajos

N.U.935.III.8.

Petri Lajos kiállitása

Huszonötéves munkásságának gazdag termésével lépett a nyilvánosság elé *Petri* Lajos. Negyedszázados müvészi pályája egybeesik azokkal az elkeseredett művészi küzdelmekkel, amelyet a mult és a jövő vivott egymással, a művészi hitvallás igazságáért. Maradiak és haladók csatazaja töltötte be müvészi fiatalságát és mégis a stilusok küzdelmei nem tükröződnek vissza munkáin. A harc helyett a csendes munkát választotta. Mestere, *Telcs* Ede oldalán faragta első érzéseit márványba. Korai munkáit, főleg női fejeit a finoman átsuhanó lelkiség teszi álmodozóvá és meleggé. Minél jobban eltávolodott mesterétől, annál inkább érvényesült egyéniségének hüvös, zárkózott jellemvonása. Az utóbbi években készült nagyszámu női portréit az elegancia arisztokratikusan hüvös merevsége jellemzi. Figurális kompozicióin, aktjain a mozgás problémáját veti fel, anélkül, hogy a ritmus élteljességét éreztetni tudná. Hősi emlékművei kis formájukban sokkal erőteljesebbek, mint a fölnagyitásuk után. *Petri* művészete szorosan összeolvadt az uj magyar szobrászat történetével. Ez a korszerüség teszi a *Nemzeti Szalonban* most megnyilt gyüjteményes kiállitását érdekessé.

(B. P. L.)

•

A kiállitáson igen nagyszámu előkelő kü-

Petri Lajos

Ujság, 935. III

Petri Lajos gyüjteményes kiállítása a Nemzeti Szalonban

Igazi művésznél a stilus egyuttal világszemléleti állásfoglalás is, ahogy nemcsak művészi formanyelv, de a lélek kivetítődése, hogy miként látja meg maga körül a világot s azt a saját lelkén keresztülszürve, milyen módon fejezi ki. Igy érzi az ember *Petri* Lajos szobrászmüvész gyüjteményes kiállitásán, hogy az a formanyelv, amelyen ez a nagyszerű művész megszólal, nem iskolás megkötöttség és nem is semmitmondó betartása a szabályoknak, de a lélek legmélyéből fakadó konzervatizmus, amely éppen hitének és őszinteségénél fogva meggyőző erővel bir. A formák mögött itt zsibong a léleknek megfeszülő ereje, amely átszellemiesiti a formát, lelket és értelmet ad neki, mert nem a külső érthetőség széttörésében keresi a lélek mélyebb összefüggéseit, hanem a forma megnemesitésében és hogy tartalommal tölti meg.

Huszonöt esztendő termését foglalja össze ez a kiállitás, amely megtölti a *Nemzeti Szalon* összes termeit és méltó módon reprezentálja Petri Lajos kivételes művészetét. Ez az

Petri Lajos

— **A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület** legközelebb *Petri* Lajos szobrászművész kollekcióját mutatja be. E kiállítás *március 2-án* nyilik és március 18-ig megtekinthető. A *Nemzeti Szalon X. Tavaszi Szalonját* pedig május 3-i nyitással rendezik meg. *Beküldés* április 28—29. délelőtt 9-től délután 4 óráig.

N.U. 935. II. 26.

N.U. 935. II. 26.

Petri Lajos

Szerepelt a művészcsoportok műcsarnoki kiállításán.

Újság 1931. II. 21.

Petri Lajos

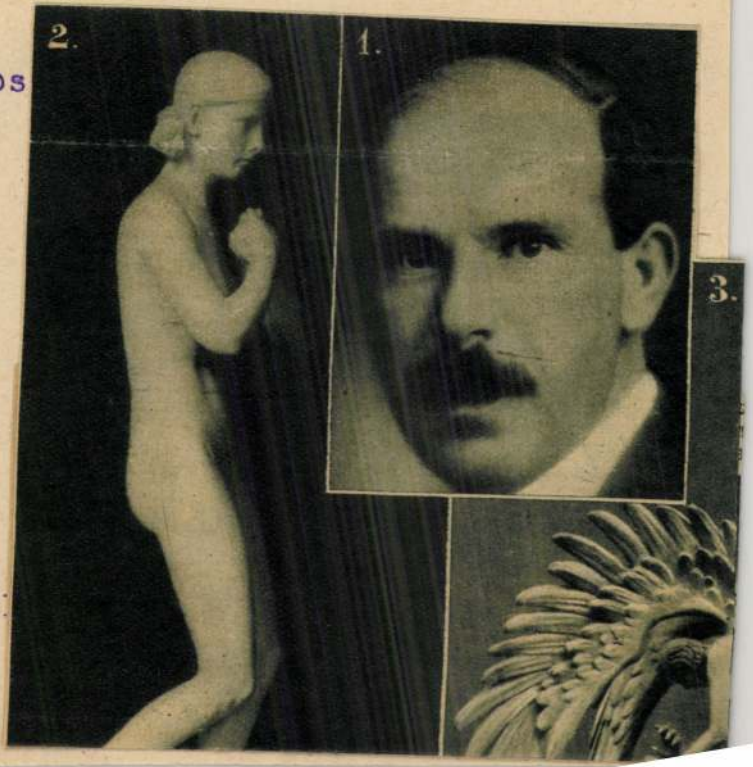

Függ. 935. I

Petri Lajos szobrászművész

1910 - 1914

Bruxelles

5. Jeanne márvány
6. Futó (egy példány a barcelonai muz.t.)
7. Miss G. W. márvány
8. Táncoló leány bronz,(első példány a Szépmüv.Muz.-ban)

Kat. Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1910 - 1914

Bruxelles

9. Melisande bronz

10. Torzó "

11. Az élet

Kat. Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1915

12. Károlyi Lajos bronz
13. Eckensberger Nórika

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész.

1916

Wolhynia

14. Goldbach vezérőrnagy a 70-ik hadosztály parancsnoka
15. Lengyel leány tanulmány

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1917

16. Kárász Ernő altábornagy

1918

17. Apáca (Nagykároly)
18. Dr.Hann Fancsi
19. Kaffka Margit márvány

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1919

20. Gitta

1921

Bruexelles

21. Mlle. H. Ellemann

22. Mlle. A. Ellemann márvány

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1921

Bruexelles

23. H. Leblanc

24. Petri Éva I.

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1922

25. Ribáry Olga márvány
26. Dr. Rózsavölgyi Manó
27. Vágy bronz

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1923

28. Dr. Hann Arnold
29. Pihenő bronz
30. Csók cimű szobor vázlata

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1923

31. Danae
32. Petri Éva II. márvány

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1924

33. Álarc bronz
34. Borsay Miklósné márvány
35. Sándor Pál bronz

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1925

36. "Bánat" (egy példány a Szépműv.Muz.tul.)
37. Petri Éva III.
38. Dr.Boross József szegedi emlékének alakja
39. Paraszt leány körtefa

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1926

40. kut részlet Fuchs Richárd tul.
41. Bárczy Piroska I.
42. Botond Éva terracotta
43. vitéz Szánthó László

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1927

44. Bárczy Piroska II.
45. Tichárich Zdenka bronz
46. Kodály Zoltán II.
47. Fésülkődő márvány

Kat.Nemzeti Szalón.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1928

48. Vicontesse Jacques Davignon
49. Akt
50. Anyám bronz
51. Petri Magda

Kat.Nemzeti Szalón.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1929

52. Diák
53. Diák
54. Szobrász

Kat.Nemzeti Szalón.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1929

55. Kovács készült az O.T.I. székházának bejárata fölé
56. Korányi Frigyes dr. (felállittatott a szegedi Pantheonban.)

Kat. Nemzeti Szalón. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1930

57. "Csók"
58. Prsemysl emlék pályázat
59. Pestszenterzsébet hősi emlék pályamű

Kat.Nemzeti Szalón.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1930

60. Gara Zoltánné
61. Nagyatádi Szabó István, pályázat
62. Önarckép, vázlat

Kat. Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1931

63. Jellenz Kató I.
64, Jellenz Kató II. márvány
65. Kopjafaragó

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1931

66. Lechner szobor pályázat

67. Kőhordó

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1932

68. Záborszky Elly
69. Terstyánszky siremlék pályázat
70. Szijjas Daisy
71. B. Sándor Erzsi

Kat. Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1932

72. Vértessy Anci
73. Lumniczer Sándorné
74. A 2-es huszárok hősi emlékművének pályázata

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1933

75. Morbitzer Dezsőné
76. A cs. és kir. 2-es huszárok hősi emlékműve
77. Jellenz Kató III.

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1933

78. Dr. Schnurre Károlyné
79. Tüzér emlékmű pályázat
80. 32-es pályázat

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1933

81. Gindele Lucy
82. Morvay Pálné
83. Dusóczky Károlyné

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1933

84. Kremsner Kató
85. Szabó Dezső
86. Dr. Pétery Jenőné

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

1933

87. Failloni Sergio
88. Fráter György (a Pálosok kolostorának keritése részére)
89. Nagy Futó
90. Álom (Mózes I.32.26..."és mondá: bocsás el engem, mert a hajnal feljött.S mondá Jákob: nem bocsátlak el téged,mig meg nem áldasz engemet.)

Kat.Nemzeti Szalon.1935.Márc.7-25-ig.

Petri Lajos

Dr.Lőw Emánuelről készült karakterfejjel szerepel a Munkácsy-céh kiáll.-án.

P.H.935.III.31.

Petri Lajos

Szerepelt a nemzeti kiállításon.

PTE 1933. IV. 20.

Petri Lajos

Műve nevezel a Munkácsy-
léh Ernst Museumban
rendezett kiállításán.

N. Ü. 934. V. 13
B. H. 934. V. 13. | E. K. 934. V. 15.

Petri Lajos

"Komoly törekvésü szobrász. Az emberi formát jól hozza ki, női és férfi aktjai erőteljesek, dusvonaluak, kár, hogy az érzés-megnyilatkozást nem tudja mozdulatokban eléggé kifejezni. A "Vágyódás" jó akt, de a szenvedély kitörni akaró megfeszülését, a test vonaglását mereven adja."
a "Fiatal leány", a "Tavasz" és több szoborarcképe a legjobbak. A "Táncoló leány" c. müvét emeli ki leginkább a kritika a "Müvészeti Revü" c. rovatban az Ernst Muzeum XXI. csoportkiállitásáról.
Revü, Bp. 1922. okt. 21. 3. sz.
38. lap

Petri Lajos
szobrász

/1885-1963/ Iovasszobra: „Erdélyi kettes huszárok" emlékműve. 1935. Portré-szobrai is.

A magyarországi műv. tört I. 496.
Corvina 1971.

Petri Lajos

Füst Milánsól készült bronz-portréja a költő özvegyének tulajdonában van.

D-i: Füst Milán, a műgyűjtő; Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 7. l.

MIK

Petri /Pick/ Lajos

szerepelt a szegedi képzőművészek haladó csoportjának 1919 máj. 18-iki kiállitásán.

Magyar László: "Juhász Gyula: A művészekről a közönségnek".

DÉLMAGYARORSZÁG 1964. jun. 26.

Petri Lajos

Művével szerepel a Mucsarnok

Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 24.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász (1884-1963)

Brüsszelben végezte tanulmányait, melyeknek bemyomása egész életén végighiszerte. Csábitotta a formák felületi virtuóz kezelése. A várbeli Tóth Árpád sétányon álló lovas-emléke, hortássi portréi, munkás-figurái és csoportos-plasztikái jó megfigyelésről és képzelet-dús formaalkotó készségről vallanak.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina,

351. old.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász, 1884

Brüsszelben tanult. Aktokat is csinált. Monumentális emlékműve: Bástyasétány, arcképeiben, Katona József, Petőfi Balázs Béla, stb. Munkásszobraiban, Építők, elmélyült forma és jellemteremtő művész. 545.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene, a szinház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Petri Lajos szobrász

kezeprel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a műcsarnokban

Nemzeti Ujság 1936 X. 25

Petri Lajos

MDK

Horusiczky Zoltán arcképe, terrakotta

Morinyi Ödön arcképe, terrakotta

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri Lajos MDK

Élmunkásportré, kő

Szilágyi Nagy István, terrakotta

Mücsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri Lajos

MDK

Ungár Imre portréja, 1951, bronz

Műcsarnok 1955 Képzőművészetünk tíz éve

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász (1884-1963)

műveiben klasszikus és realisztikus felfogást kevert.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 944. old.

M.D.K.

Petri Lajos, nobrán

Katona József-nobrát 1967-ben állították fel a Margitsziget Művész-sétányon

BUDAPEST, 1968.VI.évf. 5. sz, 9. old.

M.D.K.

Petri (Pick) Lajos, szobrász

nevét említik

ALFÖLD, Debrecen, 1968. XIX.évf. 4. sz. 66. old.

Petri Lajos

Fényes Adely (fa mellmény) (:
szobra (eml.) szerepel a IX.
nagy. Kép. mův. kiállításon
a Műcsarnokban

Magyar Hjusóg 1962 V. 5

MDK

Petri Lajos, nobrán

Katona József kő-mellnobrát
kéníti el.

— : A margitszigeti Művészétány új
nobrai -9

Népszabadság, Bp. 1967. dec. 13

Petri Lajos MDK

Balázs Béláné, bronz

Mücsarnok 1957 Magyar Forradalmi Müvészet

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - szoborral szerepel.

Az Est.
1933.III.19.

Petri Lajos

Szerepelt az I. nemzeti társaban.

d. 1933. IV. 20.

Petri Lajos

szerepelt az I. nemzeti társaton.

NM 1933. IV. 20.

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-féle kiállítása - Ernst Múzeumban - az borral szerepel.

Magyar Hirlap
1933.III.19.

Pétri Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - szoborral szerepel.

Esti Kurir
1933.III.23.

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - szoborral szerepel. Önarcmása s aktja.

Pesti Hirlap
1933.III.19.

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-féle kiállítása - Ernst Múzeumban - szobrával szerepel.

8 órai Ujság
1930.III.19.

Petri Lajos MDK

Füst Milán, bronz

Arcképtanulmány, gipsz

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Petri Lajos

Műcsarnok téli tárlatán "Diák" c. munkája szerepelt.

PH.929.XII.24.

Petri Lajos

Képzőművészeti Társulat téli kiállításán a Műcsarnokban szerepelt.

Érdekes *Petri* Lajos két stilusos diákszobra, az alakok feszetlen egyensúlybaállításának helyes megoldásával. *Siklódy* Lőrinc *Roham* című dombormüvében kétségtelenül van élet, lendület

BH. 929. XII. 22.

Petri Lajos

** A Przemysl-emlékműbizottság közli, hogy a hadviselt szobrászokat zártkörü pályázatra hivta fel a Przemysl védelménél hősi halált halt magyarok emlékművének megtervezésére. A pályázaton 17 művész 24 pályamunkával vett részt. A munkák az Országos Tiszti Kaszinóban voltak felállitva. A biráló-bizottság, amely az Országos Tiszti Kaszinó három tagjából, Budapest székesfőváros kiküldötteiből és a Przemysl-emlékműbizottság tagjaiból alakult, egyhanguan ugy döntött, hogy a beküldött pályamüvek egyike sem alkalmas a kivitelre, részben müvészi, részben anyagi okokból. A bizottság a hat legjobb munkát dicsérethen részesitette s a tervezőket felkérte, hogy pályamunkájukat dolgozzák át és szükebb pályázaton vegyenek részt. Ezek a müvészek a következők: Cser Károly, Vass Viktor, Nemes György, Petri Lajos, Gách István és Sződy Szilárd.

U.930.III.13.

Petri Lajos

Részt vett a Przemysl védelménél hősi halált halt magyar katonák emlékére kitűzött emlékmű pályázaton

P.M.93e.III.7.

Perti Lajos

Műcsarnok téli kiállításán portré-
ja szerepelt.

8 ón. 929. XII. 22.

Patry

Műcsarnok téli tárlatain szerepelt.

MH.929.XII.22.

Petri Lajos

Műve nemzeti a Nemzeti szalonban rendezett (post-) művészeti kiállításon.

Kiemelik „Atléta" c. két művét.

M. H. 934. v. 20. P. H. 934. v. 20
B. H. 934. v. 20. ujs. 934. v. 20.

Petri Lajos szobrász

Kezdpel „A nő a művészetben"
c. kiállításon a műcsarnokban

Lejság 1936 X. 24

Petri (Pick) Lajos.

„Parasztleány" c. műve kitüntető elismerésben részesült a magyar táj- és népéleti kiállításon.
(emlékbe)

Magyarság, 1927. jan. 30.

Petri Lajos

szobrászművész

A Varsaban rendezett magyar kiállításon résztvevő művészt a varsai képzőművészeti társulat tiszteleti és elismerő oklevéllel tüntette ki.

Magyarság. 1927. okt. 4.

Petri Lajos nobrániu. | KÉPEK JEGYZÉKE

I. Fiatal leány, 1909, márv. (Kat. 3)
II. Károfi Lajos, 1915, bronz, (" 15)
III. Kis Art, 1940, terr. (" 55)
IV. Szabó Dezső, 1934, bronz, (" 43.)
V. Városépítő, 1946, gipsz (" 69)
VI. Balázs Béla, 1949, márvány, (" 77)
VII. Movinyi Ödön, 1955, terr. (" 120)
VIII. Juhán Gyula, 1947, gipsz, (" 70)
IX Ady Endre, 1953, gipsz (" 108)
X George Pierhon (Bruxelles) 1957, gipsz (Kat. 129)
XI Louis Henno (" " " " 130

Petri Lajos nobrániumtól. Gyűjteményes kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960

Petri Lajos MDK

L.B . arcmása, márvány

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Petri Lajos

festőművész

Munkácsy - céh kiállitása - az Ernst Muzeumban - képével szerepel.

E s t .
1930.XI.9.

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Múzeumban - szobor-ral szerepel. Finom fajánszfigurája: a Kopjafaragó.

Magyarság
1930.XI.9.

Petri Lajos szobrász

Szerepel a „Magyar tájé népélettrép" kiállításon a műcsarnokban

Esti Kurir, 1927. I. 14

Petri Lajos MDK

Balázs Béláné arcmása, gipsz

Műcsarnok 1951.II. Magy. Képzőm. Kiáll.

Petri

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - szoborral szerepel.

Magyar Hirlap
1930.XI.2.

Petri Lajos

szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - Ernst Muzeumban - szoborral szerepel-

Nemzeti Ujság
1930.XI.12.

Petri Lajos
szobrász

Munkácsy-céh kiállitása - szobrával vesz részt

Pesti Napló
1930.XI.9.

Petri Lajos

szobrász

A Tisza István gróf szobor-pályázatra beküldötte pályaművét.-

Nemzeti Ujság
1929.VI.5.

Petri Lajos

szobrász

A Tisza István gróf szobor pályázatra beküldötte pályaművét.-

Budapest
1929.VI.5.

Petri Lajos

szobrász

Tisza István szobor-pályanüvek kiállitása - Mücsarnokban - tervével szerepel. Tulterhelt barokos talapzatra állitja Tisza diszmagyaros alakját; alatta a kormázásra való szereplése, hátsó részén az életét feláldvár Tisza, kétoldalt egy-egy lovasalak a szánlóval s a karzás halál.-

Pesti Hirlap
1929.VI.16.

Petri Lajos

Lendle Adolf mellnobst, másfeles
é.n., harantiménző,
XIV. ker.
Ákot - és Növényhert, Bajosvár előtt.

32 l.

Tájékoztató 64/65 képző és Ipartanivészeti Lektorátum

Petri Lajos
szobrász

M.D.Y

Füst Milán tartotta a megnyitó beszédet Petri Lajos 1961-es tárlatán.

Devényi Iván: Füst Milán és a képzőművészet
Művészet, 1967. október – 20 lap.

néhány aktján, egy kúttervezetén erős pikturai
hatások szilaluak meg. Mostani formája s telje-
sítménye komoly megbecsülésre számíthat.

Petri Lajos
szobrán

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – először szerepel számban ilyen nagy anyaggal a nagy nyilvánosság előtt. Nyilván ő maga is megérezte, hogy most érkezett el a kiérésnek arra az állomására, amely kornyly szerint hozhat számára. Kornyly kultúrája műveire a plantikának, dsőszerben jó közvetlenséggel ható portréista. Nem puritán a plantikának tulajdonképpeni értelmében, nem függetleníti magát azoktól a dolgoktól, amelyek a formán túlesnek s elfen szerint

Magyar Hirlap
1929 II. 2.

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst-emlékben – a részletesen bidolyozott, az anyaggal mindenkor számolni tudó faragás biztosszemű és kezű ~~mestere~~, különösen portréfejei szépek.

Magyarság
1929 II. 2

Petri Lajos

Kettes huszárok emlékműve.

Polgár Károly: „Budavár két lovasszobra".

Magyar Hírlap, 1967. XII. 20. 5. o.

Tisztelt Szerkesztőség!

Petri Lajos nobrázum.

Brusselben saját műterme van.
Ott rénultella „Startoló," „Élet" (1911)
„A táncoló leány". Az 1-ső világháború
5 évi munkálkonkolja rány nerátí.
1922-ben ujra dolgozni kezdett.
1925- „Naplette" „Bánat". 1925-40-ig
alkotótevékenysége szinte teljességgel
pályázásokban merült ki.

Petri Lajos nobrázumvész ujjatemenyes kiállítása. 8
Bev. Petri Lajos Bp. 1960. 10.

Petri Lajos szobrászm.

Míg a doktorsáavatás hetében a távoli rokon Bihari Sándor ölvepe elvitte Telcs Edéhez, ahi tanítvanjává fogadta és aminél másfél évig dolgozott. Napi 14-16 órán át dolgozott. A Telcs-műtermet elhagva, 1909 aug. hegeden kéníti el Juhász Gyula első nellszobrát. Ugyanezen év ölti-ben Bruxelles-be utazik.

Petri Lajos szobrászművész 7-8.

Gyűjtemény kiállítása. Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

Petri Lajos szobrászm.

1884-ben szül. Szegeden. 18 éves korában jogot tanul, de ~~be jár~~ hallgat mův. tört. előadásokat is. A 3-ik évet ~~német~~ a berlini egyetemen hallgatja, ahol Wölflin is előadott. Utazásai kapcsán Rembrandt hatott rá nagyon. A jogot mégis elvégzi szülei tett igéretéhez hiven, 1907-ben dokto-rná avatja. (fogl.

Petri Lajos szobrászművész. gyűjteményes kiállítása.
Bev. Petri Lajos
Bp. 1960. I

5-6

Petri Lajos nobrarím.

A Fénerben előadásokat tartott „A mův. és zörönség vizsgálás, él" ámen, továbbá „A mübérálet és népek" hasepe az új mův.-ben, „Michelangelo igeri arca, „Munka, sport, művészet" címekben. Tanulmányai és megjelentek a „Élet és Tudományban". 1959 febr. Bruxellesben állított ki nép sikerrel (Kb. 50 szobrot)

Petri Lajos szobrainak és Gyűjteményes kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

11-12.

Petri Lajos hobbáriu.

Kb. 30 pájáratou vett részt 1925 és 40 között és csak 1 emlékművet kénitett, a 2-es hunarok-at. 1938 évi műcsarnoki nagy perké ziáll, szép sikere volt ~~a pájáratnak~~ az emlékművek. 1950-51-ben másfél évig gipsz-mintakenyeret és sütemeket csinált a kenyérgyárnak. Utána faragásokat vállalt

Petri Lajos szobrászművése hűjteményes kiállítása.
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

10
11.

Petri Lajos nobrásmüvei

7. Élet, 1912, gipsz, Bruxelles.
8. Miss G. W., 1912., mázoný "
9. Melisande, 1914., bronz, Bruxelles, Rivary Mór tul.
10. Torzó, 1914, bronz, Bruxelles, Sárkány István tul.
11. Táncoló leány, 1914, bronz, Brussel M.N.G. tul.
12. Károgi Lajos, 1915, bronz, Szeged, a M.N.G. tul.

Petri Lajos nobrásmüvei gyűjteménye Lialistán
bev. Petri Lajos
Bp. 1960.

15

Petri Lajos nobrásuművész

1. Kodály Zoltán, 1908, gipn, Bartók B-né tul.
2. Fürdőző leány, 1909, bronz, a művész tul.
3. Fiatal leány, (Mary) 1909, márv. M.N.G.
4. Juhán Gyula, 1909, francia Kő, heged. a művész tul.
5. Art, 1910, gipn, Bruxelles, " "
6. Szerbolá, 1910, bronz, " , a Sparpol/Neumann M.N.G. tul. Mur. tul.

Petri Lajos nobrásuművész gyűjteménye kiállítása
bev. Petri Lajos
Bp. 1960.

Petri Lajos nobránum.

16. Apáca, 1918, másvány, Nap Károly
17. Kaffka Margit, 1918, gipsz
18. Puci I., 1921, másv.
19. Vág, 1922, gipsz,
20. Pihenő, 1923, bronz
21. Danae, 1923, gipsz
22. Puci II. 1923, másv.
23. Puci III. " gipsz
24. Naprelte, 1924, "
25. A bánat 1925, gipsz, Becs Pezsó
Siremlérének rénult,

Petri Lajos nobránumban fújtenégyes kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

15

Petri Lajos nobrázím:

26. Parant leány, 1926., mázv.
27. Botond Éva, 1926, terr., Botond Éva tul.
28. Jicharich Zdenka, 1927., bronz
29. Kodály Zoltán II., 1927, " M.N.G.
30. Fésülődő leány " mázv. obr. kemény
31. Anyám, 1928, bronz mre tul.
32. Ady síremlék pásázat, 1928, gipsz
33. Diák I. 1928. gipsz, a negedi Egyetem
34. Diák II. " { já tétorája, a szémára termen
35. Gól, 1930., mázv.

Petri Lajos hatvánmüvén fujtemény kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

15

Petri Lajos nobrani

45. Jákob és az angyal, 1935, gipsz
46. Rotond Szőgyi, 1935, gipsz
47. Nap Szeszlő, 1935, "
48. Szőnyi István, 1936, " . Szőgyi J. tal.
49. Eugen Harthog, 1937, " , E. H.-né "
50. Szemlélpáfarat, 1937, gipsz
51. Madách szoborpáfarat, 1939, gipsz
53. Madách Imre, 1939, terr.
52. Madách szoborpáfarat, 1939, gipsz

Petri Lajos nobrániszt Gyűjteménye Gálfi Ilona 16.
Ben. Petri Lajos Bp 1960.

Pétri Lajos szobrainm.

36. Földmüvelő 1930, gipsz
37. Jellencz Kató 1931, márv
38. Jellencz Kató, 1931, gipsz
39. Lechner szobrpásárot, 1931, gipsz
40. Kopjafafaragó, 1931, terr.
41. Szíjjas Daysi, 1932, márv. Szíjjas Ernő fue
42. Fraterfjäp, 1933, bronz, Kénült a Pálos kolostrának kerítésére
43. Szabó Dessö, 1934, bronz
44. Jóth Sladó, 1934, gipsz

Petri Lajos szobrainmintek gyűjteménye Liáltítása
Bev. Petri Lajos Bp 1960.

16.

Petri Lajos hobrám

62. Salacz Rózsi, 1945., műtő
63. Szomorúság, 1945., gipsz
64. Szolasits Szepád, 1945, gipsz
65. Simó Elza, 1945, gipsz
66. Mendelényi Judith, 1945, gipsz,
Mendelényi Miklós tul
67. Jukij, 1945., műtő, Pillér Lajlóné t.
68. Ungár Imre, 1946., Hons, M.N.G.
69. Városépítő 1946, gipsz
70. Juhász Gyula II. 1947, gipsz, M.N.G. tul.

Petri Lajos [illegible] [illegible] [illegible]
Ben. Petri Lajos bp. 1960

16.

Petri Lajos spobrán

54. Kis bánat, 1940., gipsz, Fodor Pál Tul.
55. Kis alt, 1940, terr.
56. Bláthy Siremlés vázlat, 1941., gipsz
57. Grósz József, 1942., gipsz
58. Langsfeld Béláné, 1944., gipsz
59. Frederich van Salingen, 1944., gipsz
60. Puci IV., 1944, gipsz
61. Vörös pinszla, 1945, gipsz

Petri Lajos nebrázkemütész hűjseményes kiállítása.
Bev. Petri Lajos bp. 1960.

16.

PETRI LAJOS nobrázum.

80. Balázs Béláné, 1950., Hour, M.N.G.
81. Olimpiai láng, 1950, gipsz
82. Sírő leány, 1950., "
83. Női staféta, 1950 "
84. AMTI pájárat I. 1950, "
85. AMTI " II. " "
86 AMTI " III. " "
87. Hátrafelé fejestugró leány, 1950, gipsz
88. Fejestugró leány, " "
89. Györtes úsró, "

Petri Lajos nobrázumítása tájtemény kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp 1960.

17.

Petri Lajos nobrásum.

71. József Attila pályamű, 1947, gipsz
72. Vizijöringes leány, 1947, gipsz
73. Juhász Gyula nobrsvárlat, 1947, gipsz
74. Mr. Gardner, 1948, gipsz
75. Dr. Mille János, 1948, gipsz
76. Valentiny Ági, 1949, " , V. Á. tul.
77. Balázs Béla, 1949, mársv.
78. Petőfi, 1950, mársv.
79. Tersánszky Jóssi Jenő, 1950, gipsz

Petri Lajos nobrásumitása tüjtemény kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

17

Petri Lajos nobráum.

100. Gheorghiu Dej pájárat I. 1953, gips
101. Gheorghiu Dej " II. " "
102. Gheorghiu Dej Marell, 1953, "
103. Katona József, 1953, gips
104. Vivári Gyöp, " "
105. B. A., 1953, gips
106. Kárpáti Gyöp, 1953, gips
107. Koroudy Margit, " "
108. Ady Endre, " "
109. Sztahanovista, 1954, gips, Mův. Mín. (Lul.)

Petri Gyula nobrákmitéti Gyüjtemenyes Liallitása
Bev. Petri Gyula BP 1960.

17

PETRI LAJOS szobrászm.

90. Osztyapenkó Kapitány, 1950, gipsz
91. Pályaépítő, 1952, gipsz
92. Szivós István, " "
93. Markovits Kálmán, " "
94. Garmati Dezső, " "
95. Székely Éva, " "
96. Gazda Géza, " " kép csarnok (tul.)
97. Jeney László, " "
98. Várhidi Endréné, " "
99. Szilágyi Nagy István, 1952, terr. M. N. G. tul.

Petri Gyula szobrászmúvész gyűjteményes kiállítása 57
Bev. Petri Gyula BP 1960.

Petri Lajos Krobrenin

118. Fatörsönülő lány, 1955, gipsz
119. Fleischer Antal, 1955, lesz. Magyar Opera tul.
120. Morinyi Ödön, 1955, lesz. M.N.G.
121. G. M. 1956, márv., dr. Lukács Tiborné t.
122. Steindl Imre, 1956, lesz. Közlekedési Technikum tul.
123. Batsányi János, 1956, gipsz, Mod. Int. t.
124. Fust Milán, 1956, bronz, F. M. tul.
125. M. Pné, 1956., gipsz.

Petri Lajos [illegible] [illegible] [illegible]
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

18

PETRI Lajos nobrázim.

110. Földmérők, 1954, gipsz
111. Kováts Edith, 1954, gipsz, ifj. Kováts Ferenc dr. tul.
112. Zatopek, 1954, gipsz
113. Kohánati Pályázat, I. 1954, gipsz
114. Kohánati " II. " "
115. Horusicsky Zoltán, 1954, Tesz., H.Z.
116. Kis üvegfúvó, 1955, gipsz tul.
117. Geray János, 1955, Grons, G.M. tul.

Petri Lajos nobrázmuzák gyűjteménye kiállítása
Bev. Petri Lajos Bp. 1960.

18.

Petri Lajos szobrám.

135. Manquien, 1957., terr., Bruxelles
136. Melle van Thienen, 1958, gipsz, "
137. Jékey Stefi, 1957, " "
138. Kodály Zoltán III., 1959., gipsz
139. Végh Gunláv, " "
140. Dr Lukács Tiborné " "
dr L. Tibor tul.
141. Zold Anikó, 1959, gipsz, dr Zold
József tul.

Petri Lajos szobrászművész gyűjteményes kiállítása
Ber Petri Lajos Bp 1960.

18

PETRI Lajos szobrászm.

126. Giny Gilemot I. 1957, gipsz, Brussel
127. Charles Nice, 1957., gipsz, "
128. Estride, " " "
129. George Pierrdon, " " "
130. Louis Henno, " " "
131. Lucien de Meue, " " "
132. Rubletzky Géza, " " "
133. Giny Gilemot II. 1958. " "
134. Rick Van Steenbergen, 1958, gipsz, Brussel

Petri Lajos szobrászmuvész gipszkemenyes kiállítása

Dr. Petri Lajos

Br. 1960

Petri Lajos nobrázuma.

142. Sillai Margit I. 1959, gipsz
143. Sillai Margit II. " "
144. Holba Tivadar, " " H.T. tul.
145. Kodály Zoltán IV. " "
146. Palotási János, " ", a jánbezényi rendre rénére kénült
147. Fenyes Adolf, 1959 gipsz
(Kepel jegyzése Kör.) tanulmány. VÉGE

Petri Lajos nobrázumítás gyűjteményes kiállítása
Ben Petri Lajos Bp 1960.

18.

Kirchenschmuck 1869.

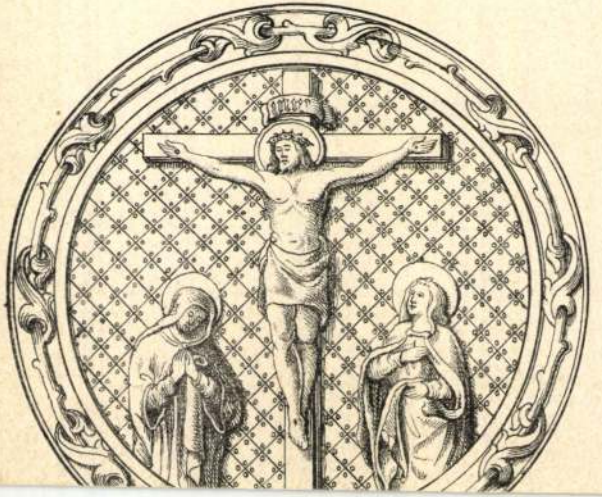

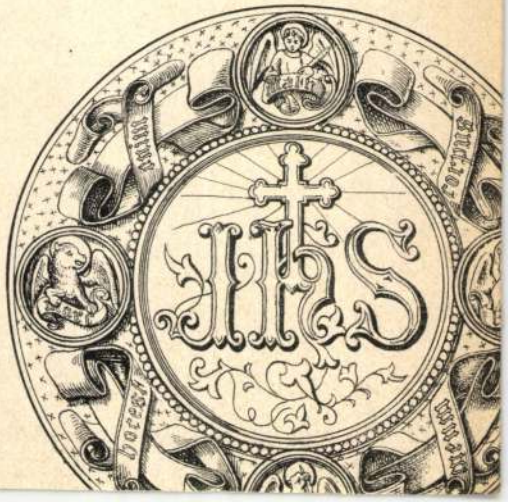

Petri Lajos

erről

Hungary 1937

25, l.

1900 12:11½

1900 a

Petri Lajos

U 3501

Pesti Hirlap 1932. jan. 16. (P.-nek ítélték a Nemzeti Szalon ezüstérmét.)

Jellencz Kató c. volvára kapta.

étel.

t.

ímét, számát, nagyságát és kivitelének módját jelezni.
kép margó nélküli nagyságát jelzi. Maga a képlap

a ca 75×50 cm.) 80×110 cm.
» 62×40 » 70×90 »
» 36×30 » 54×70 »
» 25×19 » 50×40 »

tkező betürövidítések jelzik a kép belső méretének

R = Royalformatum.
F = Folioformatum.

a, a pontosság kedvéért azt is megjegyeztük

tatlanul egyaránt elismerik.

Könnyebb tájékozódás céljából e jegyzék v
lünk, azonkivül pedig minden kép alatt a címen kiv

Miután egyes műlapok különféle alakokba
seknél nemcsak a címet és számot, hanem az al
elintézésnél ne lehessen fennakadás.

Ezen jegyzék megjelenésével az előző je
vesztik. Netaláni későbbi árváltoztatásokat fenntar

47049/909. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának hivatalos tárgyalásra kiadom.

Budapest, 1909. április hó 29.

A miniszter meghagyásából:

Dr. Majovszky Pál

Petri Lajos

Szabad Művészet

1952. 7. n. 305 l.

a kincstár ellen minden további
züntet és ha mégis valami ilyen
t a kincstár e jelen egyezség alap-
bármikor beszámithassa.
étre jötte /: 1912 október hó 31 :/
rminő módon és bármely cimen behaj
egek recompensátió tárgyát nem k é-
.csak arra vállalt kötelezettséget,
e mást mint az egyezség végrehajtá-
l nem követelheti.
a t. Cim javára mindazon összegek
óber hó 31. után fizettettek, visz-
pontot megelőzően befyolyt összegek
etik a pénztárt, mert azok a kincs
r terhére az egyezség megkötése al-
rgyát egyáltalán nem képezték.
hogy ezen értesitésünket tudomásul
ól értesiteni méltóztassék, hogy

Petri Lajos

Hobart (?)

1 -

J. L.

Magyarország

27. I.

sében a "közvetlenül" szó helyett
sztere utján" szöveg irandó.
k sorában "küld a behivó katonai
helyett a következő 1 egy uj monda-
állit ki és csatol az előterjesztéshez.
iszter -ha a nemtényleges viszonyba
sitő lapot elküldi az érdekelt sze-
estéhez."
mondata helyett: "ha a polgári érdeket
sztést nem véleményezi, az előterjesz-
asitani," szöveg irandó.
leges állományba helyezés" helyett
lyezés" értendő.

Petri Lajos

Start c. nobra.

repr.

Pesti Naplo Nipes
mell. 1929. febr. 10

U. 2829

Valamennyi

Petri Lajos

nobran

Cékbeliek VI. kiáll

Neuvreti halon

1926.

A m. kir. vallás- és közok
és ügyszám alatt a keb. sz
rendeletének másolata:

'asitom a
. . . S c h u l e k J á n
részére /:lakik: Budapest,
. Budapest-Nagymaros-Viseg
utazása alkalmával felmerü
kiállitott és számvevősége
alapján /: 18.20....:/ . T
. 20. . fillért a 127.689.
utaljon ki.- Budapest, 19

zoktatásügyi Miniszterium.

hatáskörében, intézkedjék.

Budapest, 1929

A miniszter

Tilea

miniszteri

A Müemlékek Országos Bizottsá

Petri Lajos

Szabad Művészet

1952. I. n. 48. l.

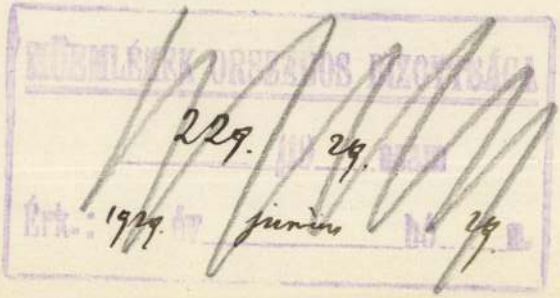

los másolat hiteléül:

Zabolitzál

iniszteri iroda s.tiszt.h.

Petri Lajos

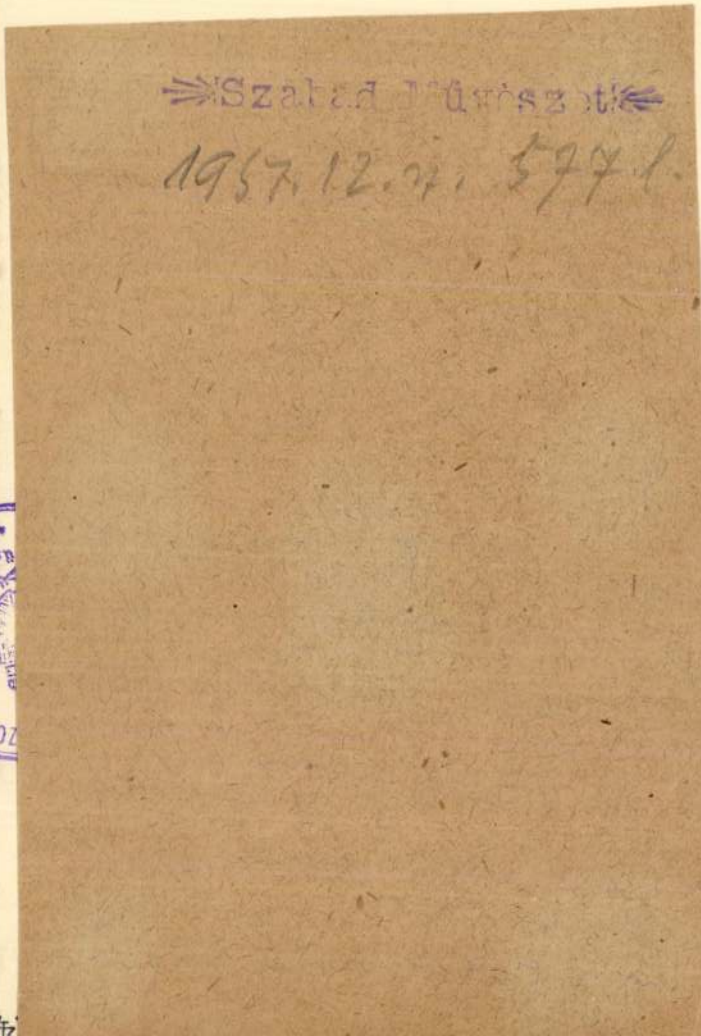

Tekintetes Dr. Mendl Arthur Ügyvéd Urnak

Budapesten.–

~~Istöltet~~ Válasszal fhó 24-én kelt sorai

~~A szállítási költségeket csomagolást is beleértve nem lehetvén pontosan~~

Az ~~sár~~ abai ~~kaput azért nem vehetjük itt át~~ van szerencsém ismétel

ten kijelenteni hogy az abai kaput csak a helyszínén vehetjük át,

mert csomagolással és elszállítással nem foglalkozhatunk és ~~az~~ esetleg

az utkörben ~~[illegible]~~ ~~károkért sem vállalhatunk felelősséget.~~

Ettleg előfordulható sérülésekért nem vállalhatván el a felelősséget

Nov. 25-én

Stehlo

Petri Lajos

Ibl Ervin: P. L.
szobrászművész munkái.
Budapesti Hirlap
1935. Dátum levagva.
Koll. Kiáll. Nemzeti Szalon

Petri Lajos

Pogány Ö. G.: A
III. M. Képzőmüv.
Kiáll. plasztikai
anyaga.

Szabad Művészet

1953. 23. l.

Библиотека Института

Petri Lajos

Katona József szobra
a Városligeti Mű-
vészétányon 1953.

Szabad Művészet
1953. 2. sz. borítók

hó 21-én.

A miniszter megbizásából:

dr.Takács Menyhért s.k.

miniszteri osztálytanácsos.

Petri Lajos

becsi magy. kiáll.

Künst Wien 1937.

Hobrassok Eszt

Petri Lajos, szobrász, sz. 1884.

A bpesti és berlini egyetemeken jogot tanult. Későbbi szobrásztanulmányai idején Telcs Ede volt a mestere. 1909-től 1921-ig Brüsszelben élt. Számos portrét, szimbolikus és sport-szobrot készitett. Visszatérve M.országra, néhány köztéri szobrot mintázott /2.huszárok hősi emlékműve a Bástya-sétányon, stb./. Csaknem minden pályázaton és kiállitáson résztvett. A felszabadulás után a Kaffka-utca táblát, a "Pályaépitő" szobrot és számos jellemző erejü portrét készitett szocialista életünk élenjáró dolgozóiról, müvészeiről, sportolóiról. A sport-pályázaton "Startoló"-jával dijat nyert.

Uj M.Képzm.III.1953.

84,85.l. és kép

folyó évi junius hó 20- án este 50-ik éve

A Megboldogult nemes lelkületével
retetét s nagyrabecsülését érdemelte ki.

Temetése junius hó 22- én, szerdá
új temetőben.

EMLÉKÉT KEGYEI

Budapest, 1932.

Petri Lajos szobrász

szul. 1884 jun. 10. Szeged
Telcs Ede tanítványa - 1909-
14. Brüsszelben működött - 1919 óta Budapesten -

Ticharich Zdenka zongoramüvész képmása, bronz
1923
Fájdalom, bronz, 1925

Kat Nürnb 1929

32. l.

10259/1932.szám.

III.

A Müemlékek Országos Bizottságán

Budapest.

Az 1931.évi junius hó 24-
szeptember hó 23-án 387/1931., augu
hó 19-én 342/1931, szeptember hó 4-
352/1931.számok alatt kelt felterje
tudomás és további eljárás céljából
ban megküldöm.

Budapest, 1932.évi szeptember hó 20

A miniszter rendeletéből:

Petri Lajos

Szabad Művészet

1950. 10. 372 l.

Petri Lajos
festmény

Szabad Művészet

1950. 72. l.

Valami baj van Dániával

A „Madonna“ Henningsen kegyelmes ura — élő személy

Még emlékezetes az az affér, amely *Bibó Lajos* „Juss“ cimü kitünő darabja körül támadt, mert kiderült, hogy a darab szereplőinek névrokonai Hódmezővásárhelyen élnek. Most hasonló ügy kerekedett *Fazekas* Imre *Madonnájából*, mert mint azt egy, a *Szinházi Élethez* irt levél igazolja, a darab második felvonásának dán diplomatája élő alak. A levelet *Smolka* János ismert közgazdasági iró küldte be hozzánk és igy szól:

Kedves Szinházi Élet, tegnap voltam a Madonnánál. Mint tudják, a darab második felvonása egy estélyen játszódik le Kopenhágában, Henningsen urnál, aki kegyelmes és diplomata. Ezeket a tényeket nagy meglepetéssel konstatáltam, miután a mult évben dániai tartózkodásom alatt vendége voltam egy Henningsen nevü ur hozátartozóinak. Ez a Henningsen ur szintén kegyelmes, szintén diplomata és Kopenhágában él. Sőt a város környékén nagyon szép villája van nagy parkkal. Egyébként pedig azért kegyelmes, mert Argentina meghatalmazott minisztere. Felesége az argentinai köztársasági elnök leánya, a kopenhággi társaséletben nagy szerepet visz és igy aligha veszi majd szivesen, ha tudomására jut, hogy őt szinpadon szerepeltetik.

Miután kintlétemkor nagyon kedvesek voltak hozzám, illenék, ha erről értesiteném. Mielőtt ezt megtenném, kérdem, hogy mi a véleményük ebben az ügyben?

Szivélyes üdvözlettel *Smolka János.*

Fölkerestük *Fazekas* Imrét, honnét vette Henningsen kegyelmes ur nevét? Az iró igy válaszolt:

— A nyáron, amikor darabomat irtam, találkoztam a Lidón egy dán uriemberrel, akit megkértem, hogy mondjon nekem egy jóhangzásu dán nevet. Ő keresztelte el a második felvonás diplomatáját Henningsennek s nekem természetsen sejtelmem sem volt róla, hogy valóban létezik egy hasonló nevü dán diplomata.

— Hogy oldja meg az afférт?

— A magyar szinpadok számára az alak továbbra is megmarad az erdeti néven. Külföldön azonban más néven fog szerepelni. Mert — és ezt örömel jelentem a Szinházi Életnek — a *Madonna rövidesen megkezdi külföldi karrierjét. Amerikába a nagy Belasco viszi ki*, de természetesen az európai szinpadokon is biztositva van már a Madonna karriérje.

PÉTRI-PICK LAJOS: Danaé.
A müvész bécsi kollektiv kiállitásából

A KÜLFÖLD HUMORA

KELLEMES CSALÓDÁS

Férj: Csak egy szerelmes levél... már megijedtem, hogy megint valami számla! *(Le Rire)*

*

A CSALÁDI KÉPTÁR

Ujgazdag: Kérem, ez itt a boldogult papám... *(Simplicissimus)*

A PONTOSSÁG NETOVÁBBJA

— No, de titkár ur, menynyi légy van itt!

— Negyvenegy darab, miss! *(The New-Yorker)*

*

A PÉNZTÁRNÁL

— Páholy már nincs, madame... nem felelne meg talán egy fürdőkád? *(Le Rire)*

POSTA

— Vitéz ur, még egy bélyeg kell a levélre.

— Már miért?

— Mert nehéz.

— De hiszen avval még nehezebb lesz kérem! *(Le Sourire)*

*

GYERMEK ÖFELSÉGE

Kicsi lány (a tengeri fürdőn, a mamához): Jaj anyuci, melegitsék meg nekem jobban ezt a vizet! *(Punch)*

*

JÖVŐJE VAN!

— Tudja madame, tavaly még aggódtam a fiu miatt: tiszta jelest hozott haza. De az idén hál'istennek, már középcsatár lett! *(Journal Amusant)*

ÉVA SZŐKE VOLT...

— *Ádám:* Itt van ni, m se kérdezik az embert. pedig nekem barna a zsá rem! *(Frou-Fr*

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst – muzeumban – egy sorozat portrét és biztosan komponált aktokat állítok ki. Különösen két női arcképe fog meg lélek-áhrázolásának erejével és erőkoncinek finomságával.

Pesti Napló
1929 II. 2

két ruhátlan emberi alakot i sychnik egyszé kompo-
nálni. Szépen megmintázott részletekkel szemben
a mozdulat erőltetettnek, sőt elkényszeredettnek
hat.

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst – muzeumban – szobrával szerepel.
Nagy ambicióju szobrász, aki sokat tud, izlésesen
mintáz, akinek fantáziája is van, melynek segítsé-
gével a szobrászat ismert motivum világába válto-
zatosságot tud vinni. Főfogyatkozása azonos leg-
több szobrásznak főhiányosságával: nem elégje
tudatos a komponáló tehetsége, a tömeggel nem tud
művészeti stílusának megfelelően bánni. Legszemba-
tűnőbb ez ördeles kísérletén, kúttigurájában, melyen

Ujság
1929 II. 2

Csáky Károly gróf püspök

VI. 184.

Pick Lajos

Nineveret 1914. 27

612. *II. József.*

Mellig látható, kis
Rendjelei közűl piros
lén pedig a Mária Teré
nyét viseli szalagokk

fodorított, bajusza és sz
fekete, ingének mellfodr
kabátjának lehajtott g

Pastell, méretei 31 : :
tett az 1895 márczius 20-
16399 sz. leirat alapján
(81–895). — Értéke 20 K.
napján. — Az átvételt jóv
sz. határozat (140–895).

Kifüggesztésére vona
retlen festő a XVIII. szból

Pick Lajos

Miss G. W. archeje,
fenti szobrunvének
repr.
Művészet 1914. 27. l.

650.

anyargó Duna közepén egy csolnakban
t egyik köpenyére ülve evez; a másik kinek
nyege a vízbe lóg, fejét balkezével megtámasztva
dját fogja; a harmadik, kinek feje be van
nallagot hord, áll. jobb kezével kardjára támasz-
n piros tollas kalapja van, bucsút int a
csolnak végén ül s szivarozva nézi a folyó-
t felhős.

, méretei 47:37.2 cm.
rehlyemuzeumból. 107/95. № 144.

107/95: 144.

Pick

P. 2. *Lajos*, szobrász, l. *Petri Lajos*.

Rák
Nyárelő

JÚNIUS

Sz

A hónap és hét napjai	ómai katolikus naptár	Protestáns naptár	Új-görög naptár	Ó-görög naptár
1 Csütörtök	Pamfil vt.	Pamphilius	Jusztin b.	19 Patrik
2 Péntek	Eraz. és Bl. vt †	Anna	Nicefor ptr.	20 Talalé
3 Szombat	Klotild ††	Klotild	Paula sz.	21 Konst. és Il.

4-én. 23. *Róm. kat. ev.* Pünkösdvas. Ha ki engem szeret. Ján. XIV. 23—3 ugyanaz ; olv. Ap. csel. 2. 1—13. — *Új-görög ev.* Az ünnep utolsó napján Já *Ó-görög ev.* ugyanaz.

4 Vasárnap	**A Pünkösdvas.**	**A Pünkösdvas.**	**A Pünkösdvas.**	**22 B. Pünk.-v.**
5 Hétfő	**Pünkösdhétfő*	**Pünkösdhétfő**	**Pünkösdhétf**	**23 Pünkösdh.**
6 Kedd	Norbert pk	Norbert	Thekla	24 Simeon st
7 Szerda	Róbert hv. ††	Róbert	Teodót pk	25 Sz. Iv f. m.
8 Csütörtök	Medárd pk.	Medárd	Teodor er	26 Kárpusz
9 Péntek	Prim., Félic ††	Félix	Cirill, Atan.	27 Hellád
10 Szombat	Margit kir. né††	Margit	Antonina	28 Eutik

11-én. 24. *Róm. kat. ev.* I. vas. pünkösd után. Minden hatalom nekem adatott. 18—20. — *Prot. ev.* Ján. III. 1—15. olv. Róm. 11, 33—36. — *Új-görög ev.* Mindenn Máté 10. r. 38. sz. — *Ó-görög ev.* ugyanaz.

11 Vasárnap	**A1. Szenthár.**	**A. Szenthár.**	**A1. Mindsz.**	**29 B1. Mindsz**
12 Hétfő	Fak sz Ján. hv.	Klaudius	Onufrius	30 Izác
13 Kedd	Pád. sz. Antal	Tóbiás	Aquilina	31 Herma
14 Szerda	Nagy sz. Vazul	Vazul	Metód	**1 Jún.** Jusz.
15 Csütörtök	**Úrnapja**	Vid	Ámosz pr.	2 Nicefor
16 Péntek	R. sz. Ferenc †	Jusztin	Tikon pk.	3 Lucillián
17 Szombat	Rainer hv.	Laura	Szabel	4 Metrofán

18-án. 25. *Róm. kat. ev.* II. vas. pünk. után. Egy ember nagy vacsorát szerze. Luk *Prot. ev.* Luk. XVI. 19—31 ; olv. Ján. I. 4, 16—21. — *Új-görög. ev.* Az apostolok me 4. r. 9. sz. — *Ó-görög ev.* ugyana .

18 Vasárnap	**A2.** Efrém ea.	**A1.** Arnold	**A2.** Leonc vt.	5 **B2.** T. Dor
19 Hétfő	Gyárf. és Pr. vt	Gyárfás	Judás ap.	6 Hilárion
20 Kedd	Silvér p. vt.	Ráfael	Metód	7 Teodót
21 Szerda	Gonz. sz Alaj.	Alajos	Julián vt	8 Teodor
22 Csütörtök	Paulin pk., Ák.	Paulina	Özsék pk.	9 Cirill. Atan
23 Péntek	Jéz. sz. Szíve †	Zoltán	Agrippina	10 Sándor
24 Szombat	Ker sz. János	Iván	**Iván szül.**	11 Bart., Barn

FELJEGYZÉSEK — MÁJUSRA

Pick Lajos

H. 1374

~~Aryaghasáb, hypocaustumhoz tartozó~~

~~VI. 110, 111.~~

Pick Lajos

Munkaadók
1915. tav. füzet 215, 218
1915–16. téli füzet 381, 388
1919–20. téli füzet 143, 164.

Pick Lajos

U. 1551.

Pick Lajos

U. 1136, 1140

vesebben, eltépett bennük minden közösséget a multtal a tenger és a korbács. Csak épen a megnyugodott szomorúságuk közös azzal a nemes alakkal, ki a tenger zöld hullámdandárjait követi szemével. Meg, hogy a rég nem hallott hangok nem hagyják aludni őket. Mint mikor a szél megrázza a magános pusztai nyárfákat.

Az urak ezalatt, odafönn a hajón, találgatják, Rodostóba érnek-e esthajnalra. Vagy mikorra?

— Soha — mondja mérgesen Forgách gróf, a generális. — Soha, én mondom. Meglátja nagyságod, rászed minket a török. Nem Rodostóba visznek bennünket, hanem Nikodémiába vagy messzebbre.

— Kegyelmed már megint farkast kiált, mikor a nyomát sem látja — felel szelid gúnynyal a fejedelem.

— De látom. Itt van az Insula Principum. Mi dolgunk van arra? Miért megy arra a hajó? Nem Rodostó a mi utunk vége, hanem Ostorod, óh uram!

— Az anagrammákat hagyja kegyelmed Bercsényi uramnak. Nincs semmi okom arra, hogy kételkedjem a porta szavában. Hiszen ha Nikodémiába akart volna vitetni a szultán, azt is megmondhatta volna — higyje el kegyelmed — nem küldhettem volna rája ezért a veres huszáraimat.

A fejedelem ezzel visszavonult, mint mindenkor, mikor haszontalan beszéddel zavarták

* Mutatvány a szerző «Ifjukor» czimen ost megjelent új könyvéből.

Pick Lajos: Miss G. W.

1. — Balogh Rudolf fölvételei.

einer Stadt. Böhmen, Mitte XIX. Jahrh

ező, ezek közül kettőben rózsa-
ın Szűz Mária a gyermek Jézus-
inndeckel. Am Körper drei ein-
im drittem deutsche Inschrift.
nde. Böhmen. Zw. Hälfte XIX.

ra járó palmettás fémfedővel.
örmiger gerippter Körper. Zinn-
ahrh.

ıs karélyos talppal, nyolcszögű
ırfarbig überfangen, mit hohem
erste H. XIX. Jahrh.

s testén páros levelektől elvá-
, rosa überfangen. Am sechs-
ätter getrennte ovale Medail-

ovális mezőben emblémák és
AL, auf Fuss, rot überfangen.
n beziehungsweise Aufschrift :

Petri Pick Lajos

Perállag III/3
182.1.

529. **Pohár,**

réteges üveg, kék borításból kiköszörült szemekkel. — GLAS, blau überfangen mit ausgeschliffenem Dekor.

530. **Pohár,**

réteges üveg, fehérrel szegett rózsaszín borítással. — GLAS, mit weissem Überfang auf rosafarbenem Grund.

531. **Talpas pohár,**

nyolcoldalú testén váltakozó domború medaillonok. — GLASPOKAL, auf Fuss, achtkantig mit reliefierten Medaillons.

532. **Pohár,**

sárgaüveg, tojásdad testén csillagos, köszörült disz közt vörössel borított medaillonokban virágkosarak. Cseh, XIX. sz. e. f. — GLAS, gelb, eiförmig mit geschliffenem Sternenornament und rot überfangenen Medaillons mit Blumenkörben. Böhmen, erste Hälfte XIX. Jahrh.

533. **Pohár,**

sárga köszörült üveg, harangalakú testén három medaillonban emblémák. Cseh XIX. sz. e. f. — GLAS, gelb, glockenförmig mit eingeschnittenen Emblemen in Medaillons. Böhmen, erste Hälfte XIX. Jahrh.

534. **Talpas pohár,**

köszörült üveg, nyolcoldalas testén váltakozva sima és rózsaszinű alapu rocaillos diszű lapok. Cseh, XIX. sz. m. f. — GLASPOKAL, auf Fuss, geschliffen, acht-

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

ezem:

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Pick Lajos

nobrán.

vód

Szegedi szobrászmuvész ikre.

Szegedi Híradó. 1912. jan. 10.

1904. X. 28.

Sepsiszentgyörgy.

Könyvszemle 1904. évf. III. füzete (828/1904.)

~~Holub József, tanárjelölt~~

I. 234

BUDAPEST VI. ARÉNA-ÚT 41. · ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Pick Lajos
nótrai

~~Arch. Ét. VII. 190, 191~~

Pick Lajos

1918. dec. - kiáll. N. Halon
Archäptanulmány, gipsz
Kaffka Margit arcmása,
márvány, 6000.—

JANUÁR

27

Pick Lajos

Munkarnok szobrasz. Bpest

1909. tav. kiáll. 155, 172

1911–12 jub. kiáll. Brüssel

241, 302, 414

1913. tav. kiáll. 243, 336

1913–14. téli kiáll. 245, 338, 355,

558

Római téglasír VI. 186.

Pick Lajos

szobrász, szul. 1884 jun. 10
Szeged.

irod

Krück II. 375. l.

Pick Lajos, szobrász; szül. 1884 junius 10-én Szegeden.

1912

0-án.

r 24-iki 13850 sz. leirat szerint.

zius 18-án. -- Elszámoltatott 1912

3-182

73-912
L. 7087
12-33

380

834

Plast

Kat.
241

4112 Pick Lajos.

Sz. Szegeden 1884 június
Fiatal leány portraitja.

Vétetett az 1912 februá
2000 K-án márványban (474-912).
Kifizettetett 1912 márc
április 8-án (840-912).

Lád Petri alatt III

Sz. n. 3
Át. lel
157-9

Pl.
Vét. 1912.

V.

Pick Lajos

l. Petri

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – szüjtemé-
nyével szerepel. Az E művészete a legyszerűsitett formák-
nak távoli hatását vissi elénk. A mozgás nem is
probléma nála, merta test minden formaváltozását,
szinte torzító mozdulatait a formaismeret és
anatómia teljességével mintásra meg. Egy kút
kompozíciója igazolja, hogy technikában a leg-
magasabb fokot jelenti művészete. –

Esti Kurir

1929 II. 2

Petri Lajos
Istőmüvész

Nürnbergi magyar reprezentatív kiállítás-
képével szerepel.

Nemzeti rejség

1929 11. 28

Petri
szobrász

Tavassi Tárlat – Műcsarnokban – szobrával
szerepel

Pesti Napló
1929 III. 3

Petri Lajos
arcképe

Tavaszi kiállítás - Műcsarnokban - rézkarc portré-
val szerepel -

Budapesti Hírlap
1929 III. 3.

Petri Lajos
szobrász.

Csoportkiállítás – Ernst-museumban – szobrai a bártos tudás és szilárd kompozíciós erő szülöttei. Mindegyik megérdemli a bronz vagy a márvány nemes anyagát. –

Sz. Est

1929 II. 2

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst – muzeumban – mórvány
s' bronz portrét tisztán szobrászi munkák
s' mély lélek tanulmányok. Biztos tudással
mintáz embereceket. –

Magyarország
1929 II. 2.

Petri Lajos
szobrán

Csoportkiállítás – Ernst-museumban – Szobrai-
val szerepel. –

Pesti Hirlap
1929 II 15.

[Petri Pick Lajos]
szobrász
cikke
[ ] Megjegyzések a
monumentálitás
problemájához.
Szabad Művészet
1954. 66. l.

Property of the Department of Defense

Petri Pick Lajos

szobrász

lásd életrajzához

Péter László: Juhász

Gyula a képzőmű-

vészetről.

Szabad Művészet

1955. 8. 17. 380. l

fontos adat

ÁRBIZOTTSÁG.

ágos Birottságának .....Urnak

Budapest .....

ervezetének végleges megállapitása és

hó 15-én délelőtt 1/2-ed 11 órakor a

re a tagokat van szerencsém tisztelet-

március hó 31-én.-

Kádas Sándor

ügyvezető.

Petri Pick Lajos

~~nobrav~~

Gyros?

Bernáth Kálmánné

Kárász Ernő táborszer-
nagy

Károlyi Lajos festo

Goldbach vezérőrnagy

Heteés Alfrédné

Leányfej, márvány

Hejed 1917

Petri Pick Lajos
zebrán Brest
Szeged 1919
Olasz granit szobor

51248/1945. szám.

V.ü.o.

Felhivom, EL
vezetése alatt álló in
én alkalmazásban álló
hozzám egy összesitő k
jék.

A kimutatásba
létszámonkint külön-kü
/tudományos tisztvisel
segédszemélyzet, altis

A kimutatások
osztás, 3. igazolás vé

Petri-Pick Lajos
(1884-)

Szabad Művészet
1951. 198-l

PETRI LAJOS.

Szobrászművész. Született 1884-ben Szegeden. Tanulmányait Budapesten, mint Telcs Ede tanítványa és Brüsszelben végezte. A Műcsarnok kiállításain 1909-től szerepel arcmásaival és aktkompozícióival. Számos nyilvánosan felállított műve van Budapesten, Szegeden és a Szépművészeti Múzeumban.

Műcsarnok

1939.

A Vallás és közokta
szeptember 5-én 86.690 szám
lampénztárhoz intézett

Utasítom az állam
Okos fényképészek által
várterv után a Műem
szített fényképfelvételek a
Bizottsága elnökének hi
kötelezettsége mellett — Nég
fizessen ki, s tárcám fe
dásként számoljon el.
A hivatalos másolat

országos Bizottsága
Elnökségének

Budapest

tesítem a Kölcsönös
gy a Kalocsai Fűszékes-
a Műemlékek Országos
ményeinek harmadik
ai Társulatától meg-

Petri Pick Lajos

u. 1557

Budapesti Hírlap

1914. nov. 25.

(Szegedi művész halálozása Brüsszelben.)

Felesége Leblanc Lujza, brüsszeli leány

ég/minta/

suiták multjából/183/

Petri Pick Lajos

U. 1140

Patai Edith = Szegedi
anüvészek. Múlt és
Jövő. 1914. jan. 17.
(Archeppel. és Lépekkel.)

Jogi pályáról tért at a
művészire. Szegeden, Bu-
dapesten, Bécsben, Bruxelles-
ben, Velencében, Antwer-
penben és Münchenben ábbi-
tott ki. Leányfejét az
állam vette meg.

) deczember 17-én

Gyarapodás.

nézi Jobb kezét párnázott támlásszékének
a nehéz teritővel leboritott asztalra tá-
fésült haja, bajusza és rövid szakálla ősz.
ik, mellénye kivágott, kettős elejű kabát-
zék lábánál [redacted]: Balló Ede 1886 Op. II. 4.
cm.
X. 11-én (139/93).

93 (32)

1894: X. 429
~~1894: X. 37~~

169

Petri (Pick) Sajos

nobrász

Ú. 1374

vid

Délmagyarország

1914. máj. 23.

(Szegedi nobrász a brüsszeli kiállításon.)

3 nobrát kiállitásra elfogadtak

Apostolfejek

4 drb. Vászon, olaj, egyenként 70×57 cm. (Kupola.) A Capese-Zurlo- és San Marco-gyüjteményből.

OLASZ FESTŐ, XVIII. század

Isaiás próféta

Jeremiás próféta

Ezechiel próféta

Dániel próféta

Baruch próféta

Czeás próféta

Joel próféta

Amos próféta

Abdias próféta

Jónás próféta

Micheas próféta

Nachum próféta

Vászon, olaj, egyenként 76×34 cm. (Lépcsőhá
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár.
Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — Mas
laghy II., 217—228. szám.

Petri-Pick Lajos
Női fej, bronz

Ernst-Museum CXXXI. /jubiláris/ kiállítás.
1932. május, 17 1.

II. tábla és Die westeuropäischen Handschriften und Inkunabeln der Gotik und der Renaissance. VII. Bd. 1 Teil, 1—4. lap. I—II. tábla.) De ugyancsak közeli kapcsolatban áll a XII. század végén angol hatás alatt készült francia munkákkal, így pl. a párizsi Nemzeti Könyvtár, Lat. 11565 jelzetű kódexével. (Lásd Michel, A.: Histoire de l'art. Tome II. 508 l. Fig. 235) s a toursi Városi Könyvtár, ms. 193 jelzetű kódexével. (Lásd: Leroquais, V. abbé: Les Sacramentaires et les Missels Manuscrits des Bibliothèques Publiques de France, Paris, 1924. XXXIX. tábla.) A fínom kidolgozású iniciálékat vékony zöld, néhol fekete vagy rózsaszín vonal kereteli. Az iniciálék, kék, vörös, zöld színű alapját hármas csoportú kis fehér pontok, vagy hat ponttal körülvett kis fehér körök díszítik. Az aranybetűket fekete vonal vagy színes indaszár szegélyezi. A betűk belsejét arany s kék alapon egymásba kapcsolódó vékony kék, zöld, rózsaszín, vörös indakörök díszítik, színes levélkékkel, sárga nőstényoroszlánokkal, sárkányfejekkel kis madarakkal stb. A 87a lap és 164a lap iniciáléjában egy hárfázó drôlerie és egy hegedülő medve(?) látható. Rokon ábrázolásokat találunk a bécsi Nemzeti Könyvtár, Cod. 1100 jelzetű kódexében. (Hermann: Id. m. N. F. III. Bd. II. tábla.)

1—2 lap: Csaknem teljesen kivágva.

3a lap: C iniciálé (63×57 mm) halványzöld keretben kis pontokkal körülvett fehér körökkel teleszórt elkopott vörös alapon sötétkék betű, amelyet feketével rajzolt sárgafejű, színesszárnyú, levélfarkú sárkány alkot. Belül arany alapon két egymásba kapcsolódó rózsaszín indakör, amelyek-

Petri-Pick Lajos

Kodály Zoltán, bronz

Ernst-Muzeum CXXXI. /jubiláris/ kiállitása.
1932. május, 11 1.

MDK

Petri Lajos

Ybl E: Az Ernst Muz. uj csop.kiáll. Budapesti Hirlap, 1929. febr. 2.

MDK

Petri Pick Lajos

Velencei nemzetközi kiáll. 1912. 142 l.

MDK

Petri - Pick Lajos nobrája

Táncosnő.	Repr.	130.
Napkelte.	"	131.
Futó.	"	132.
Az élet	"	133.

A magyar akt - Kiállítási albuma. Összeáll: Lyka - Majovszky - Petrovics. Bp. 1926. 130-33, 162,

PETRI Lajos

„Fiatal leány" (Szobor)

N.N.: Uj szoborral...

Nivelt Nép, 1955. II. évf. 12. sz. március 20, 7. old.

Petri Lajos
Szilágyi Nagy István, gipsz
Parasztleány, márvány

Nyári Tárlat. Ernst Muz. 1954. jul. 10-11 l.

Petri Lajos
Siremlék, repr.

Jépzőművészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927 évi nagy naptára. 144 l.

Petri Lajos szobrászmüv. szobrászati aranyérem
Bér Dezső siremléke, szobormü

Képzőmüvészeti élet 1926-ban. Pesti Hirlap 1927
évi nagy naptára. 13o l.

M.D.K.

PETRI LAJOS

Gazda Géza képmása. Gipsz. /Képmův. múzeum/

GÁDOR E. – POGÁNY Ö. G. Magyar Szobrászat.

Budapest, 1953. 20.o. 78. kép

MDK

Petri Lajos

Gazda Géza, gipsz

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Petri Lajos

Tersánszky Józsi Jenő, bronz

Ungár Imre, bronz

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Petry Lajos
Akt, márvány

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 15 l.

Petri Lajos, szobrász MOL

A kecskeméti Lestár-parkban leleplezték Fényes Adolf szobrát, Petri Lajos szobrász-művén alkotását.

-: felavatták a x Dózsa-Győrgy-szobrot
Külföldiek ...

9.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. aug. 22 [Vidéki]

— 2. — M. D. K.

PETRI PICK Lajos szobrász

1318. Károlyi Pestő arcbéj szobra Ltsz.: 56-17-N.

1319. Kodály Zoltán mellszobra Ltsz.: 8285

1320. Morinyi Ödön portréja Ltsz.: 58.4-N.

1321. Táncoló nő Ltsz.: 4697.

1322. Ungár Imre Ltsz.: 56.531-N.

1323. „Vázlat" 56.533-N.

A M. N. Galéria állagjegyzéke T./b. rész

Bp. 1959. 103-105. l.

-1.- M.D.U.

PETRI PICK Lajos szobrász

szül. 1884 –

1313. Balázs Béláné arcmása Hsz.: 53.515

1314. Fiatal leány fej (1909.) Hsz. 52.913.

1315. Fiatal leány portréja (1909) Hsz. 4117

1316. Gorda Géza Hsz. 56.532 – N.

1317. Juhász Gyula Hsz. 56.772 – N.

A M.N. Galéria állagjegyzéke T.(B. rész

Bp. 1959. 102-103. l.

Petri Lajos nobrán H.D.K.

Katona József nobra a művén-
rétányra készült.

Redő F. IV. Magyar Képzőművészeti kiállitás. Hivdort. Ért. 1954 1 n. 167

MDK

Petri Lajos, szobrász

Csók. Márvány.
Jellencz Kató. "

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőművv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 39.1.

MDK

Petri Lajos, szobrász.

4. Portrévázlat.
5. Portrévázlat.
   Női arckép.
   Gindele herceg.

Az Ernst-Múz.kiállításai CXLVII. Munkácsy-Céh MK VI. sors. egybekötött repr.kiáll. Bp.1934 május Kat.12.o

MDK

Petri Lajos, szobrász

Orsz.Társ.XXXX Bizt. Int.közp.épületének dombor-
müvei és szobrai között ö is képviselve van müvével.
1913-31.

Bajó Gyula:Budapest ujabbkori épületszobrászata.
Bp.1942. Pázm.P.Tud.Egy. dolgozatai. 64.1.

M.D.K.

Petri Lajos

143. Petri Éva I. Márvány.
162. Petri Éva II. Terracotta.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 14. l.

MDK

Petri Lajos, szobrász

Csoportkiállítás: 1930 febr. 24. az Ernst-Múzeumban./

/Burghardt Rezsö, Szüle Péter és Vass Elemér festömüvészekkel./

Kiállitási Naptár.
Képzömüvészet. 1929. 16. sz. 32.l.

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

Ki állítása volt Kecskeméten és ezen
Ferenczy Adolfról készített portréját a
város megvásárolta

— ~~34 lap~~ Művészeti életünk,
Művészet, 1960. december. — 34 l.

MDK

Petri Lajos

Fischer Ödönné

Tavaszi tárlat. 1940 ápr.-máj. 5.l.
Mücs.

MDK.

Petri Lajos szonrász

"Horusiczky Zoltán arcképe" /terakotta/

"Morinyi Odön arckepe" /terakotta/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 46.1.

M.D.K.

Petri Lajos

Szobrászmüvész.

Balla Ödön:Hová lett a rákászfiu rákja?
Népazava 1958. márc.4. 5.old. 53.szám.

MDK

Petri Lajos

Kampis Antal: Az ujabb magyar szobrászat. A szépmüvészetek könyve. Bp. 1940.

512,516.1.

MDK

Petri Lajos

Dietl Hubertné, gipsz

Horthy jub.kiáll. Mücs. 1939. dec. 8. 1.

Petri Lajos

Hengl Andor, gipsz

Horthy jub.kiáll. Műcs. 1939. dec.

li. l.

MDK

Petri Lajos

vitéz Veder Mihály, gipsz

Horthy jub.kiáll. MNcs. 1939. dec. 11. 1.

MDK

Petri Lajos

Bánat, br.

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

24. l.

M.D.K.

Petri Lajos

Szobrászművész gyüjteményes kiállitása a Nemzeti Szalonban.

Népszava 1960. jan.27. 4.old. 22.szám.

MDK

Petrik Éajos

A.E. arcmása, márv.

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.

13. 1.

MDK

Petri Lajos

dr. M.A,né, márv.

Angol-magyar kiáll. Mécs. 1926. máj. 12. l.

MDK

Petri Lajos, szobr.

Tárlatok. Képzőművészet, 1933. 59.sz. 88. l.

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

Méltatás — „Juhász Gyula"
alkotása

Petri Lajos. — 51 lap
Művészet, 1960. szeptember

Petri Lajos
szobrász

M.D.V.

Fenyes Adolf szobor megmintá-
zásával kiszták meg.

Kiállítások – 28 lap
Művészet, 1960. ~~augusztus~~ szeptember.

MDK

Petri Lajos

S.P.né, márv.

Angol-magyar kiáll. Mncs. 1926. máj. 12. l.

MDK

Petri Lajos szobrász
Önarckép, szobor

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V.kiáll.
1933. márc. 15 l.

MDK

petri Lajos

Balázs Béláné arcmása, gipsz

II. Képzőm. Kiáll. 1951. nov. 13 l.

MDK

Petri Lajos

Csók, márv.

Jellencz Kató, márv.

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

39 1.

MDK

Petri Lajos

Ungár Imre arcmása, gipsz

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll.
Ernst Múz. 1946. jul. 15 l.

MDK

Petri Lajos szobrász

Hann Arnold dr.
Apósom
Férfiarckép
Férfiarckép
Arcképtanulmány
Női képmás

Ernst Muz. 1o2. kiáll. 1929, febr. 14 l.

MDK

Petri Lajos szobrász

Akt. bronz
Anyám
Álom, márv.
Vázlat a Kuthoz, gipsz
Melisande, bronz
Parasztleány, körtefa

Ernst Muz. 1o2. kiáll.,1929, febr. 1o 1.

Petri Lajos szobrász

Napkelte, bronz
Kereskedelem, haraszti kő
Torso, bronz
Bánát, bronz
Ticsarics Zdenka

Ernst Múz. 202. Kiáll. 1929. febr. 10 1.

Petri Lajos szobrász

Fiatal leány, márv.
Danae, bronz
Bárczy Piroska, márv.
Pihenő, bronz
Kaffka Margit, márv.

Ernst Múz. 102. kiáll. 1929. febr. lo 1.

Petri Lajos szobrász

VDK

Vágy, bronz

Kutfigura, márv.
Futó, bronz
Táncoló lány, bronz
Portraittanulmány
Fésülködő, márv.
Éva, márv.

Ernst Műz. 102. kiáll. 1929. febr. lo 1.

[illegible]

Petri Lajos
Tuky, gipsz

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Mus.
kiáll. 1945. okt. 1o 1.

MDK

Petri Lajos
Térdeplő akt, gipsz
S.A. gipsz

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Mus.
kiáll. 1945. okt. lo 1.

MDK

Petri Lajos
Szakasits Árpád, gipsz

—

Szoc. dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 9 , 1.

MDK

Petri Lajos szobrász

Szöveg-archiv anyagából

Dávid Katalin: A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Adattára Művért 1957.VI.évf.4.sz.322.11.

Petri Lajos

Székely Éva olimpikon, gipsz
Gyarmathy Dezső olimpikon, gipsz
Szivós István, olimpikon, gipsz

III.M.Képzőművészeti Kiállitás 1952.dec. 1953. március katalogusa, 19 lap

M.Ü.K.

PETRi Lajos szobrász

Juhász Gyula

Művért. 1952
Fogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás 125. l.

125

M.D.K.

Petrodrojas
Sarvasa

Ggjytemingas hi allitasa omegnjelt

Napels 71
Meggar Kennet 1940 jan. 28

Petri Lajos
Nobrasz

M.D.K.

Gyűjteményes hiállítása megnyílt

Napló 7 l.
Magyar Nemzet, 1960. jan. 28.

M.P.K.

Petri Lajos
rajzai

A Nemzeti Szalonban tart kiállítást

Kiállítások 4 l.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 7

M.C.M

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

Méltatás.

Drutka Mária: Petri Lajos szobrai 4 l.
Magyar Nemzet, 1960. febr. 9.

MDK

Petri Lajos szobrászművész

A februári szegedi kiállításon szereplő, megemlített művei: Szabó Dezsőt ábrázoló portré, női fejmárványból.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.
Tiszatáj, Szeged, 1947. március. I. évf. 1. sz. 57–59. l.

MDK

Petri Lajos szobrászművész

Szegedi származású. Vendégként jelent meg a Siess, Adj, Segíts akció keretében nem helyi művészek műveiből az év februárjában rendezett szegedi képzőművészeti kiállításon.

Dorogi Imre: Szegedi képzőművészeti kiállítások.

Tisza, Szeged, 1947. március-I. évf. 1. sz. 57-59. l.

M.D.K.

Petri Lajos
festőművész

Orbán Dezső képét felajánlotta a Nemzeti Galériának.

Magyar Nemzet, 1959. július 3.
Napló.

4l.

Petri Lajos

Huszáramlékműve /1489/ 1943/ a bástyasétányon.

165.o.

Székely László /szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1960.

MDK

Petri Lajos, szobrász

197. Startoló, bronz
(eladási ára gipszben.)
van megadva.

207. Pihenő, (bronz, egy ön kis jog.)

201. A vívás, gipsz

Műv. és Keresk. Int. (v. Ernst Muz.) - Nemz. Sportbiz.
és a M. Képzőm. Szabadszerv. kiall. - 1945 III 11. - 26.
Kat.

MDK

Petri Lajos

Akt, márv.

Munkácsy Céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 15 l.

MFK

Petri Lajos

Önarclép

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 15 l.

Petri Lajos MDK
/szül 1884 Szegeden
szobrász

Jogot végzett , majd Bp-en Telcs Edénél és Brüsszelben végzett tanulmányokat.

"Biró József emlékszobra" Szeged 1928.
"Korányi Frigyes mellszobra" Szeged Pantheon.

Erdélyi Kettes Huszárok Emlékmüve. Bp. Tóth Árpád sétány. 1935.
"Katona József" Városliget. 1952.
44.o.

Gádor Endre: Budapest szobrai. Bp.1955.

M.D.K.

Petri Lajos
szobrász

Bemutatják az idén alkotásait.

Jelentős képzőművészeti kiállításokat nyitnak az idén
Magyar Nemzet, 1960 jan. 16 Fl.

MDK.

Petri Lajos
rajzai

Gyűjteményes kiállítása nyílik.

Napló. 7 l
Magyar Nemzet, 1960 jan. 26.

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

A Nemzeti Galériában állítja ki műveit.

Kiállítások. 4 l.

Magyar Nemzet, 1960. jan. 31.

MDK

Petri Lajos, kobrász

Start. Bronz.

Mücs. Tav. tárl. a Mücs. ban. Hősök tere.

1952 máj. 10. jun. 4. Jegyz. 15. l.

M.D.K.

Petri Lajos
szobrász

Kecskemétre állítják fel szobrát Ferenczy Károly-
ról mintázva.

Gy. Gy.: Újabb képzőművészeti alkotások díszítik városunk...
Magyar Nemzet, 1960. febr. 16

4 l.

H.D.K

Petri Lajos
szobrász

Az Élet és Tudományban ehhe
jelent meg.

Petri Lajos: Miértszép a Mona Lisa 149 lap
Élet és Tudomány, 1960, január 31. – 5 szám

MDK

Petri Lajos

Gazda Géza, gipsz

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

MDK

Petri Lajos

Tersánszky Józsi Jenő, br.

Ungár Imre, "

Arckép kiáll. Ernst Muz. 1952. aug. 11 l.

Petri Lajos szobrász M.D.K

1884 –

Brüsszelben tanult.

emlékműve Bp. Bástyasétány

Katona József, Petőfi, Balázs Béla

arcképe

Építők

Kanyó, Magy. műv. Bp. 1960 545

K. D. K.

PETRI Lajos szobrász

Szoborportré

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 96. sz. 4.
a. m.
Képzőművészeti kiállítás a II. Kerület-
ben

Petri Lajos, szobrász MDK

Rövidesen kiállítása nyílik.

–: Jelentős képzőművészeti kiállítások 1960-ban

Népszabadság BP. 1960. jan. 15. 8. l.

Petri Lajos, szobrász

MDK

Jan. 27-én nyílik meg gyűjteménye kiállítása a Nemzeti Szalonban. A kiállítás érdekessége: a művész első tárlatát 50 évvel ezelőtt rendezte meg.

—: Hír

Népszabadság Bp. 1960. jan. 27. 8. l

M.D.K

Petri Lajos
szobrász

Juhász Gyuláról készített
műve.

D. Fehér Lenzsa: Gondolatok másfél évtized magyar képzőmű-
vészetéről.
Művészet, 1960. augusztus. 10 lap.

Petri Lajos, festőművész

07 Dh

A Szegedi Tudományegyetem aulájában elhelyezték Petri Lajosnak Móra Ferencot ábrázoló festményét.

–: Hír

8. l.

NÉPSZABADSÁG, hu. 1961. jún. 21. [Vidéki]

Petri Lajos 6

„Katona József" pobrát a művész a Fővárosszükkörű pályázatelnyerése után képitette

Gádor E. Budapest pobrai, Budapest, 1955. 44 l.

Petri Lajos 5

„Katona József", XIV. ker. Városliget, Művészsétány, 1952-ben állítottak fel, 1 m. magas mészkő mellszobor, 2,10 m. magas mészkő alapzaton.

Gádor E.: Budapest szobrai.

Budapest, 1955. 441

Petri Lajos

„Erdélyi kettes huszárok" emlékműve. I. ker. Tóth Árpád sétány. 1935-ben állították fel, bronz; alapzata klinker tégla; 2.50 m. magas, talapzata 2.65 m. Építészeti pénz Weichinger károly.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 441.

Petri Lajos

„Az erdélyi kettes hupzdrok" emlékművet a művész 1932-ben kiírt pályázat megnyerése után készítette el.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 441.

2

Petri Lajos

Vidéki közterületi szobrai: Bíró József emlékszobra (Szeged, 1928) Korányi Frigyes mellszobra (Szeged, Pantheon).

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 44 l.

Petri Lajos

Szegeden született 1884-ben, jogot végzett, majd Budapesten Telcs Edénél, később pedig Brüsszelben szobrászi tanulmányokat folytatott. 1909 óta szerepel kiállításokon.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 441-

Petry Lajos

Fürst Milán, bronz, 40 cm.
Arcréptanulmány, gipsz, 40

Budapest Műcsarnok Kiállítása,
1957. kat. szerk. Kisdéjiné,
Kirimi Irén.

19

Petri Lajos
Istörmüvész

Würzburgi magyar reprezentatív kiállítás
képeivel szerepel.

Kecsketi vizsig
1929.11.28

Petri Lajos
szobrász

Csoportkiállítás - Ernst - muzeumban - anyagszerű harmóniával teljes mórvány és bronzalkotásokkal szerepel. Ez nem frázis: anyagszerű harmónia, ma ritkán található egyenszily a szobrászoknál. Néhány szép portréja, Anyám c. fejtanulmánya, Futó és Pihenő c. bronzai igaz értékek. –

Pesti Hirlap
1929 II. 2

Petrika Kristóf

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt az

EZREDVÉGI PORTRÉK I.

c. kiállítás megnyitójára

1997. október 9-én 18 órakor a Józsefvárosi Galériába.
(Budapest, VIII., József krt. 70.)

A kiállítást megnyitja:

BEKE ZSÓFIA
művészettörténész

Kiállítanak: Bartalus Ildikó, Békési László,
Bogdán Csilla, Borsos Róbert,
Petrika Kristóf – a Körösényi osztály hallgatói

A kiállítás megtekinthető 1997. október 26-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18-ig.

M.D.K.

Petri Lajos szobrász

Müve a Szépmüvészeti Muzeum szoborgyüjteményében

Balázs Béláné arcmása.

A Szépmüvészeti Muzeum 1906-1956, Bp. 1956. 206.1.

Petri Lajos, [ ]

MDK

1 Tóth Árpád sétány parkosításáról szólva: „Az első rondellán például — Petri Lajos szép szobra alatt — téglasorokkal vakták körül"... a halapratot...

(lukács): Cement parkosítás 3

ESTI HIRLAP Bp. 1968 abt. 7.

Petry Lajos

kiállított szobrai:

Füst Milán, bronz, 40 cm.

Arcképtanulmány, gipsz, 40 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

19. l.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

Katona Józsefről készített mellszobra látható a városligeti tűvész-sétányon.

Róna Tibpr: Budapesti kirándulóhelyek

Bp. /1960./, Panoráma, /Magyarország irásban és képben 1.köt./ 252. old.

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

„Vágyakozás" c. művét 1955-ben készítette s az a János Kórház közelében, a Pasaréti út elágazásánál lévő kis parkban került felállításra.

Róna Tibor: Budapesti kirándulóhelyek
Bp. /1960/. Panoráma, /Magyarország irásban és képben 1.köt./ 85-86.old.

Petri Lajos / 1884–1963) szobrász.

Szegedi nákmakásu – Külföldön sikerei voltak, s ekkor Bp-re költözött; itt élt haláláig.
1960-ban gyűjt. kiállítása volt a Nemzeti Szalonban
Julián Gyula /szepkó/
Emb. Kodály Z., Károly L., Bóross József emlékmű (Szeged) Lovas huszár/Bástya sétány
Sz. Z. Kis szegedi művészettörténet

Tiszatáj 1968 VI. n. hátsó borító

Petri/Pick/ Lajos szobrász.

Mibarát.1922.II.204-205.l.

Petri (Pick) Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1926. ápr. 24.10

a Cékbalick kitüntetett művészei

Pehr: Rich Ludre

nohan

Pirai Ilyság

1924 okt. 26. 6. l.

Petri Lajos szobrász

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 175-179. o.

Az Országos Társadalom biztosító Intézet wékhára.

Petri Major photograph

Petri Hilap. 1924. febr. 24. 6-7

k. k. L. Haim könyvtár

Körplasztika. „Hidépítő munkások",
Petri Lajos
szobrász

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-2. 92.

Végvári Lajos: Petri Lajos szobrász-
művész, Deli B. Rózsi és
Szuly Angela festőművészek
kiállítása

Rosplasztika. Juhász Gyula, erdélyszobor, Petri

Szabad Művészet. 1950 IV. 10. 369-375

Pogány O. Gábor: Az I. Magyar Kéjfőművészeti Riállítás szobrászati anyaga

Körplasztika. Juhász Gyula
archipszobra, Petri

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-2 sz. 72.

Végvári Lajos: Petri Lajos szobrászmű-
vész, Deli B. Rózsi és Szuly
Angela festőművészek kiállítása

Petri: Jónef Attila nobosters.

Meyer Nemet.

1947. IX. 21.; III. évf. 214. n.

5. old.

(:Kir.:)

Korplaszika. Kodály Zoltán arckepszobra, Petri

Szabad Muvészet. 1950. IV. 1-2 sz. 72.

Végvári Lajos: Petri Lajos szobrász-muvész, Deli P. Rózsi és Szuly Angela festőmuvészek kiállítása

Körplasztika. Szakállas fej, Petri

Szabad művészet. 1950. IV. 1-2 sz. 72.

Végvári Lajos: Petri Lajos szobrászmű-vész, Deli B. Rózsi és Szuly Angela festőművészek Riállítása

Körplasztika. Ungár Imre endrejazobra,
Petri

Szabad Művészet. 1950. IV. 1-217. 72.

Végvári dajos: Petri dajos szobrászművész, Deli B. Rózsi és Szuly
Angela festőművészek
Riállítása

Petri Pick Lajos szobrász

Magyar Müvészet 1925.369-392.o.
Gerő Odön:Az akt-kiállitás.

Petri Pick Lajos szobrász

Magyar Művészet 1925.365.o.
Kiállitások.

Ezüstérem, Nemzeti-Szalon

Pesti Hirlap. 1932. jan. 16. 7

Petri Lajosnak ítélték a ~~[illegible]~~
Nemzeti Szalon ezüstérmét

Első osztályú Mention Honorable,
Nemzeti Szalon

Petit Hilap. 1932. jan. 16. 7

Petri Lajosnak küldöm a Nemzeti
Szalon eredményét

Lajos

Petri Pick kiállitás. Bécs. okt. 11. 1925

Magyar Müvészet 1925. 365. o.
Kiállitások.

Petri Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1932. apr. 3. 6

Fóthy János: Két kiállítás

Petri Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1932. márc. 25. 6

a Bástya-sétányon állítják fel
a 2-es huszárok emlék-
művét

Petri Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1932. márc. 20. 8

Fóthy János: A Céhbelieh kiállítása a Nemzeti Szalonban

Petri Lajos szobrász

Pesti Hirlap. 1932. jan. 16. 7

Petri Lajosnak ítéték a Nemzeti Szalon ezüstérmét

Petry Lajos

Katol.Szemle.1932.I.289-95.l.

Petri Lajos szobrása

Népszava 1922. okt. 22. 4. o.

Csoportkiállítás
az Ernst-Múzeumban

Mikus Sándor szobrász

77, 79, 84, 94, 154

Pétri Lajos szobrász

Budapesti Szemle CCXLII: 1936: 110-121: Ybl Ervin: Képzőművészet

Petri Lajos

Szabrász

Művészet, 1939. IV. évf. 28. sz. 108. l.

Kende Béla: Őszi Tárlat a Műcsarnok-ban.

Körplasztika. 2-es huszárok emlékmüve, Petri-Pirk Lajos

Pesti Hirlap. 1932. márc. 25. 6

a Bástya-sétányon állitják fel a 2-es huszárok emlékmüvét

Petri Lajos szobrász.

Béke és Szabadság.1953.19.sz.máj.6.21.l.

Szobrászat, 1900-1919 - Körplasztika-
Akt-tanulmány

/R e t r i/ P i c k Lajos:
Táncoló nő
/:Állami vásárlás a téli kiállításon, 1913-14./

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
85.

Petri Lajos szobrászművész

1909

1. Kodály Zoltán.
2. Fürdőző leány.
3. Fiatal leány lyoni márvány első példány a Szépművészeti Múzeumban.
4. Juhász Gyula. Szürke márvány.

Kat. Nemzeti Szalon. 1935. Márc. 7-25-ig.

Petri Lajos szobrászművész

— A Nemzeti Szalon következő kiállítása, *Petri* Lajos szobrászművész 25 éves jubileális kollekciója nem március 2-án, szombaton, hanem *március 7-én*, csütörtökön nyilik meg ünnepélyes keretek között. A kiállitás megtekinthető március 7—25-ig délelőtt 9 órától délután 4 óráig. Belépődij hétköznapokon 50 fillér, vasár- és ünnepnap 30 fillér.

N.U.935.III.12.

Petri Lajos szobrászmű

935 III/9.

Az Est, 935.III.9.

— **Petri Lajos jubileumi kiállítása.** *Petri* Lajos szobrász 25 évi munkásságának gyüjteményes kiállítását rendezi a Nemzeti Szalónban. A tegnap megnyílt kiállítás közönsége egy negyedszázados művészi pálya szinte zökkenőnélküli, egyenesen ívelő fejlődésének gazdag termésében gyönyörködött. Petri Lajosban »finom hűrok rezdülnek«, minden alkotásában megtaláljuk azt az édes fájdalmas örömet, amelyet oly sokan neveznek az egyszerüség kedvéért szentimentalizmusnak. Legszebbek a női szoborportréi, nincsen bennük üstökbemarkoló, hajborzoló problematizmus, inkább halk télikerti zene, finom fájdalom, duruzsolás jólfütött, erősen lakberendezett szobák meghitt sarkában és még valami... valami, ami úgy kell az embereknek. Petri lirikus, okos asszonyok és kedvesen ellágyuló férfiak lantpengetője. Szobornői ajkán sima, puha mosoly hirdeti az enyhe, elsőfokú végtelenséget. *(P. J.)*

Petri Lajos szobrászművész

MŰVÉSZET

Szoborkiállítás

Petri Lajos szobrászművész gyüjteményes kiállitást rendez a Nemzeti Szalon müvészeti egyesület termében. Ünnepélyes megnyitás március 7-én, csütörtökön délután fél 6 órakor.

M.935.III.6.

Petri Lajos

A Lechner Ödön-szoborpályázaton munkája dicséró elismerésben részesült.

M.U.930.IV.10.

Petri Lajos

A Lechner-szoborpályázaton, munkája dicséretet nyert.

Ujság, 930. VI. 7.

82. RAÁB ERVIN: Öreg kőhíd.
83. BERON GYULA: Templom.
84. RAÁB ERVIN: Tihanyi vidék.
85. RAÁB ERVIN: A Gülbaba-utca Budán. Guache.
86. RAÁB ERVIN: Balatonalmádi-i emlék.
87. BERON GYULA: Ősz.
88. RAÁB ERVIN: Tavasz Bakonybélben.
89. BUZI BARNA: Gipszöntőm. Gipsz.

IX. TEREM

A MAGYAR AKVAREL- ÉS PASZTELFESTŐK EGYESÜLETE.

SZLÁNYI LAJOS:

90. Fenyves.
91. Somogytur.
92. Tiszamenti falu.
93. A malom.
93a. Fatörzs.
94. Falu télen.
95. Park.

96. DIETRICH ADOLF: Zivatarfelhő. Guache.
97. DIETRICH ADOLF: Reggeli hullámzás. Guache.
98. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: A kék pillangó.
99. DIETRICH ADOLF: Hullámtörés. Guache.
100. DIETRICH ADOLF: Nyilt tengeren. Guache.
101. DIETRICH ADOLF: Zivataros est. Guache.
102. KOMÁROMI KACZ ENDRÉNÉ: Szeptember végén.

103. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Buzakeresztek. Pasztel.
104. BUZI BARNA: Maria Ungaro. Gipsz. Mgt.
105. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Dunaág. Pasztel.
106. HORVÁTH JÓZSEF: Fürdés után.
107. EDVI ILLÉS ALADÁR: Domboldal.
108. HORVÁTH JÓZSEF: Fürdő leány. Mgt.
109. EDVI ILLÉS ALADÁR: Tehenek a nyári jászolnál.
110. HORVÁTH JÓZSEF: Leány kecskével.
111. MARÓTHI MAJOR JENŐ: Naplemente.
112. KÁSSA GÁBOR: Szeles reggel a Balatonon.
113. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Tópart. Pasztel.
114. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Esthangulat. Pasztel.
115. KÁSSA GÁBOR: Délután a Balatonon.
116. KÁSSA GÁBOR: Arcképtanulmány.
117. KÁSSA GÁBOR: Este a tanyán.
118. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Szürke hangulat. Pasztel.
119. HALASI HORVÁTH ISTVÁN: Havas domboldal. Pasztel.
120. KÁSSA GÁBOR: Kora tavasz.

X. TEREM

PETRI LAJOS.

Szobrászművész. Született 1884-ben Szegeden. Tanulmányait Budapesten, mint Telcs Ede tanítványa és Brüsszelben végezte. A Műcsarnok kiállításain 1909-től szerepel arcmásaival és aktkompozícióival. Számos nyilvánosan felállított műve van Budapesten, Szegeden és a Szépművészeti Múzeumban.

29 drból álló kollekciója felsorolva a 17-lapon. Lásd a komplett példányban Esetleg Antal Károly csomagjában KMTárs. 1939. őszi tárlat.

Az emberi test a természet legszebb alkotása

Aktkiállítás a Mücsarnokban

Bartha Károlynak hívják azt a kitünő mecénást, aki évekkel ezelőtt 100 font sterling jutalmat tüzött ki a legszebben megfestett vagy megmintázott akt díjazására. Ez a 100 fontos díj adta meg az ötletét annak a gyönyörü kiállításnak, amely mult héten nyilt meg a városligeti Műcsarnokban és amely ma Budapest legnevezetesebb szenzációja.

Az első tanulság, amelyet az is levonhat magának az akt-kiállításból, aki eddig esetleg kételkedett benne: hogy *a meztelenség nem szeméremsértő*, de különösen nem az, ha művészi formanyelven szólal meg. Közel ötszáz darab kép és szobor tölti meg a Műcsarnok termeit, mind az ötszáz műalkotás a meztelen test szépségét hirdeti s mindamellett nem hisszük, hogy akadna olyan elszánt ember, aki vé-

PETRI (PICK) LAJOS: Ifjuság
Az aktkiállításból

gigmenve a tárlaton, ne a művészi szépet látná a kiállított művekben, hanem az esetleges erotikumot, amely se nem tárgya, se nem célja ezeknek a képeknek és szobroknak.

A másik tanulság, hogy a magyar művészet olyan magas klasszisról tett ismét bizonyságot, hogy arra büszke lehetne a világ bármely kulturnemzete. Ez a nagyszerü kiállítás olyan *bizonyitvány*, amely azt igazolja, hogy a magyar művészet a legmagasabb feladatokra is képes.

Tulajdonképpen két részre oszlik a kiállított anyag. Az egyik a retrospektiv rész, az elhunyt mesterek műveiből kiválogatott anyag, a másik a fiataloké és a még élő haladottabb művészeké. Megnyugtató dolog, hogy a maiak nem méltatlanok a már klasszikussá vált elődökhöz és hogy *Székely* Bertalan, *Lotz* Károly, *Szinyey-Merse*, *Ferenczy* és a többi nagy mester megtalálta folytatását a modern és legmodernebb fiatalokban.

A dolog természete hozza magával, hogy *rendkivül gazdag a kiállitás szobrászati része*. A képfaragó örökös tárgya az emberi test, az ő számára nem téma a természet szépségeinek legnagyobb része és a szobrászok Phidias óta, sőt már az egyiptomiak óta, kimerithetetlen szeretettel fürkészik az emberi test csudálatos szépségeit. Mert a természet összes jelenségei közt legszebb és legtökéletesebb az emberi test.

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN: Mécses
Az aktkiállításból

SIDLÓ FERENC: Vénusz
Az aktkiállításból

A kislány | Vágyódás | A háló

A szerelem | Ébredés | Bünbánat | Bünhődés

EGY NŐ ÉLETE HÉT KÉPBEN

A müncheni Glaspalast szenzációja Budapesten

Akármilyen nagy a hideg, a karácsonyi vásár mégis megkezdődött. Az üzletek kirakatai azonban, bármily csábitóak is, nem tudják megállitani a nézőt, nagyon nagy a hideg. A Kossuth Lajos uccában jártunk, a 8. számu ház előtt. Itt van Solymosi képszalonja, s bizonyos, hogy a karácsonyi vásárra lesz Solymosinak valami attrakciója: Solymosi Márton mindig tele van ötlettel, érdemes lesz „felmászni" hozzá. Tehát mászszunk fel.

Odafenn a szokott kép: a falakon egész fel a menyezetig kép hátán kép és Solymosi ép olyan vidám, ép olyan hangos, mint máskor. A terem közepén áll, egy forgatható állvány mellett, abban gyönyörködik.

— Jó, hogy nem jött hamarabb, — mondja — nem voltam itthon. Ép ma érkeztem haza Münchenből!

— Mit csinált Münchenben, Solymosi bácsi?

— Megnéztem a Glaspalast kiállitását, megnéztem és *elhoztam onnan a legnagyobb szenzációt.* Itt van!

S rámutat a forgatható állványra, amelyen rézkarcok függnek.

— Joseph *Uhl* müncheni festőművész remekei ezek. Az ugy volt, — magyarázza

A KISLÁNY

Uhl József hét képből álló rézkarcsorozatának első darabja, amely poétikusan művészi formában beszéli el egy ifju leány lelki életét

élet súlypontja áthelyeződik Itáliába, és a szellemi élet minden vonatkozásban ott fejlődik tovább.

A rómaiaknál a szó görög értelmében nem beszélhetünk sportábrázolásról, de a sporttal rokon cselekmények ábrázolásának gazdag példáit látjuk a diadalíveken, síremlékeken és harci ábrázolásokon (Marcus Aurélius lovasszobra stb.)

A császárság bukása után a hatalom az egyház birtokába került. A művészet kizárólagosan a vallás terjesztését és hatalmi megerősítését szolgálta. Világi történeteknek, még inkább a testi kultuszt szolgáló ábrázolásoknak nem volt helye.

A humanisták szellemi forradalma vetett végett a középkori világnak, és hozta a haladó hagyományok új értékeit és a görög világ szépségideáljainak új értékelését. Új művészet született, amely még a mithológiai vagy vallásos tárgyú jeleneteket is a maga korának alakjaival népesítette be. Amelyben az élettel telített és életet sugárzó akt új jelentőséget kapott. A szobrászok műhelyeiből Heraklészek, Perzeuszok, Sámsonok, Dávidok kerülnek ki, amelyek a test és a testi erő kultuszát szolgálták, a szépséget és harmóniát, a nemesebb győzelmét a hitványabb és gyöngébb fölött. Donatello elkészíti Szent Györgyét, Dávid szobrát és híres lovasszobrát, a Gattamelatát. Michelangelo a Dávid mellett a Kentaurok csatáját, Herkulesét. Leonardo óriási méretű lovasszobrát, amely Vasari olasz művészeti író szerint csodálatos volt, az öntés során azonban elpusztult. Szépművészeti Múzeumunk büszkesége a néki tulajdonított kis lovasszobor, amely ízelítőt ad a nagy szobor szépségéből. Benvenuto Cellini, Giovanni da Bologna, Bernini készítenek emberi szépséget hirdető szobrokat. Flandriában a nagy Breughel megfesti „Gyermekjátékok" című képét, amelyen úszókat, labdázókat, karikázó gyerekeket, krikett-félét játszókat, birkózókat és más, most már ismeretlen játékokat örökít meg. A lovasszobrok felállítása általánossá válik az egész világban. Courbet megfesti hatalmas képét, a „Birkózó"-kat. Carpeaux elkészíti a párizsi opera főhomlokzatának táncos csoportját. Rodin zsenije az emberi test és mozgás új meglátásaival gazdagítja az emberiséget.

Így érkeztünk el a plein aire festészet térhódításához. Ez a müncheni—düsseldorfi piktúra helyett fényben fürdő, tarka, színes, új világot tükrözött. És

Rik Wouters: „Táncoló leány"

szálláscsinálója lett a természetes gyógymódoknak, a légkúrák, napfürdők elterjedésének, mindenekfölött a sportok, a szabadtéri játékok térhódításának. Eredményezte a stadionok, a sportpályák

PILLANTÁS a fatörzs BELSEJÉBE

Bizonyára mindenki járt már vihar alkalmával az erdőben. A kezdődő szél távoli moraja a szálerdő hatalmas törzsei között mind félelmetesebb zúgássá fokozódik, s a viharszél elemi erővel tépiszaggatja a hatalmas fák lombjait. Hajladoznak a szálfák, nyögnek, morognak a magasban szétterpeszkedő ágai, s a vándort szorongó érzés tölti el: nem dől-e rá valamelyik faóriás, és zuhanó lombjával nem lesz-e örökös szemfödele? A viharszél tépte erdő azonban a maga félelmetes nagyszerűségében sem olyan veszélyes hely, mint amilyennek gondolnánk. A 20—25 méteres törzsek hajladoznak ugyan az erős szél hatására, de roppant súlyú lombkoronájukkal ismét visszaegyenesednek. Valóban rendkívüli viharszél kell ahhoz, hogy a büszke fatörzseket derékba törje, s akkor is csak a már korhadt törzsekkel birkózhat meg. Egészséges fák ellenállnak a szél tépőhajlító hatásának.

1. kép. Vázlat a fiatal fás szár vastagodásáról. a) egyéves szár; b) hároméves szár

Mi adja a fatörzsnek ezt a roppant ellenállóképességet, hogy 8—10 tonnás önsúlyán kívül a lombozat nyomását s a szél hajlítását egyaránt kibírja? Mielőtt erre választ adnánk, ismerkedjünk meg a fa belső felépítésével.

A fatest szerkezete

A fenyőfa vagy a tölgyfa egyaránt magból fejlődik ki. Az úgynevezett anyafák elhullatják magvaikat, s belőlük megannyi csíranövény, majd apró facsemete lesz. A fiatal csíranövény szárcsúcsán osztódó szövetcsomó helyezkedik el, s ez a növényke felszínén a védő bőrszövetet, ezen belül a fiatal kéregalapszövetet, legbelül pedig a szállítószöveteket fejleszti ki. Különösképp érdekes és fontos ez utóbbiak kialakulása: a hajtáscsúcs alatt, a szár hossztengelyének irányában, a bőrszövettől néhány sejtsorral beljebb fiatal, kissé megnyúlt sejtek hengerpalástja különül el, s ez kifelé és befelé osztódva olyan sejteket hoz létre, amelyek a szár felszíne felé háncselemekké, a szár belseje felé pedig faelemekké válnak. A háncselemek szállítják a levelekben készített szerves tápanyagokat lefelé; a fásodott falú szállítósejtek pedig a vizet s a benne oldott tápláló sókat a gyökerekből fölfelé.

A szállítósejteket létrehozó osztódó szövetet kambiumnak nevezik. Ez a fiatal fejlődő növényke szárában az első év végére — keresztmetszeti képben — kifelé összefüggő háncsgyűrűt, befelé összefüggő fagyűrűt fejleszt. A kettő együtt egy „évgyűrű". A kambium a nyár végén megszünteti osztódó tevékenységét, s a fiatal fácska téli pihenőre tér. Tavasszal újraéled, s belépve második életévébe, a kambium ugyanabban a helyzetében, amelyben ősszel téli nyugalomra tért, most gyorsütemű osztódásba kezd. Kifelé ismét háncsot, befelé pedig újra fát fejleszt. Az új, második éves háncs az előzőt a gyarapító kambiumtól elzárja, s maga előtt tolva lassan szétfeszíti. Az újabb fagyűrű (henger) ellenben az előzőre rárakódik, s egy kissé feszesre összenyomja. Az új fahánccsréteggel mint második évgyűrűvel vastagabb lett a szár (1. b kép).

Tavasszal nagy a növény vízszükséglete. A rügyek kibontásához, a levelek kifejlesztéséhez sok vízre és raktározott táplálóanyagra van szüksége. A kambium ilyenkor tágüregű szállítósejteket fejleszt. Ez az évgyűrű korai pásztája. Nyáron, a lombosodás és virágzás után már jóval kisebb a növény vízigénye. Ilyenkor szűkebb üregű szállítósejtek, elsősorban pedig vastag falú szilárdító rostsejtek képződnek. Ez az úgynevezett kései pászta. A korai pászta a maga tágüregű sejtjeivel lazább szerkezetű, és szabad szemmel világosabb színűnek látszik, mint a tömöttebb kései pászta. A kettő a fatestben rendesen éles határral érintkezik egymással. Ez az „évgyűrűhatár". Minthogy pedig minden évben egy-egy újabb fagyűrű rakódik az előbbiekre, a világosabb-sötétebb gyűrűk ismétlődéséből keresztmetszeti felületen megállapíthatjuk a fa életkorát. A kambiumon kívüli háncstestben csak az utolsó éves háncsgyűrű működik, az előzőek elszakadoznak, helyükön védő pararétegek képződnek. Az elhalt háncs- és

SPORTÁBRÁZOLÁSOK A SZOBRÁSZATBAN

Vitathatatlan, minden sportoló, edző előtt ismeretes, hogy a sportban a legszebb mozdulat a legeredményesebb is. Előfordulhat ugyan, hogy szervezeti fogyatkozás vagy az arányok hibái miatt valamelyik sportoló mozgása nem harmonikus. Akkor is áll azonban az a szabály, hogy a mozdulatok szépségének megjavítása mindig az eredmény lényeges emelkedésével jár. Minden nagy sportteljesítmény mögött kiváló stílus és nagyszerű szervezet áll. Az életet tükröző művészet feladata, hogy a legkiválóbb emberpéldányokat, csiszolt és fejlett mozgásukat megfigyelje, rögzítse, a sportolók és nézők milliói számára megörökítse. A híres ókori görög „Diszkoszdobó"-ban a modell alakjának és stílusának minden szépségét összefogta a szobor alkotója, és így lett ez a szobor 2500 év óta minden dobó-mozdulat eszményképe.

Ilyen nagy eredmény érdekében a művészek és sportolók közti legszorosabb kapcsolatra van szükség. Enélkül nincs művészi sportábrázolás. Minden mozgás szobrászi ábrázolásánál éreztetni kell ugyanis az ábrázolt mozdulatot megelőző és az azt követő mozdulatot is. Nem elég tehát valamely sportcselekmény akármelyik mozzanatát rögzíteni, hanem csak olyat, amely az egész folyamatot érezteti. Minden mozdulat lehetséges, csak a pillanatfölvételszerű mozdulat, a pillanatfölvételszerű valóság nem. Olyan az, mint egy elszakadt film megmerevült ábrázolása. Mindannyian ismerünk illusztrált lapfelvételeket, amelyek járó embereket ábrázolnak. A fölemelt féltérdű, inkább táncoló mozdulatokat sehogyan sem tudjuk lépésnek látni. Viszont Rodin híres „Lépegető embere", a „L'homme qui marche", csodálatosan hű ábrázolása az emberi járásnak, holott a mozdulat nem igazi. Amikor járás közben a két lábunk legtávolabbra kerül egymástól, akkor a két talp soha sincsen egyszerre a földön, hanem az egyik még nem ért le egészen, vagy a másik már elhagyta a földet. Mégis ez a mozdulat a járás igazi kifejezője.

Egyszer egy kitűnő lovastiszttel vitatkoztam lovasszoborról, lómozgásról. Sehogy sem tudtuk egymást egymás igazáról meggyőzni. Utolsó érvként megmutattam *Verrocchio* híres *Colleoni lovasszobrának* képét. Reá néz és azt mondja: „Tevejárásban lép." A világ legszebben lépő lova tevelépésben jár!? A valóság az, hogy a tevelépésszerű mozdulat fejezi ki szoborban legigazabban a ló járását. Viszont a pillanatfelvétel oly képet ad, amely nem tudatosítja bennünk a járó ló sajátos képét.

Fontos követelménye a sportábrázolásnak: számoljon azzal, hogy a különböző sportágakra szélsőségesen különböző alkatok alkalmasak. És az illető sportág űzése a már adott alkati különbséget szembeszökően fokozza. Más alakú egy futó atléta, más egy birkózó. Más a hatalmas testű vízipolózó, más a duzzadó lábizomzatú labdarúgó. Minden sportágra vonatkoztatva éreztetnünk kell az illető sportot űző típusát, és nem lehet jó sportábrázolás az, amely ezen alapvető különbségeken túlteszi magát.

A mai sportábrázolás célja és értelme megfigyelni a különböző sportágak egyéni sajátságait, az alkat és a mozdulat minden szépségét ábrázolni, a legeredményesebb stílust rögzíteni és tudatosítani. Ez a törekvés dönti el mindenkor a szobor típusát, arányait, alkatát és izomzatát. Enélkül olyan a sportszobor, mint a hasonlóság nélküli portré.

Tovább haladva a szoborábrázolás törvényszerűségeinek keresésében: minden szoborkompozíciót úgy kell megszerkeszteni, hogy a nagy tömeg mindig egy egyszerű mértani idom, négyszög vagy háromszög stb. legyen. Örök példa erre a Laokoon szoborcsoport, az apá-

Petri Lajos: „Startoló"

Petri Lajos: „Győztes futó"

Jálics Ernő: „Gerelyvető"

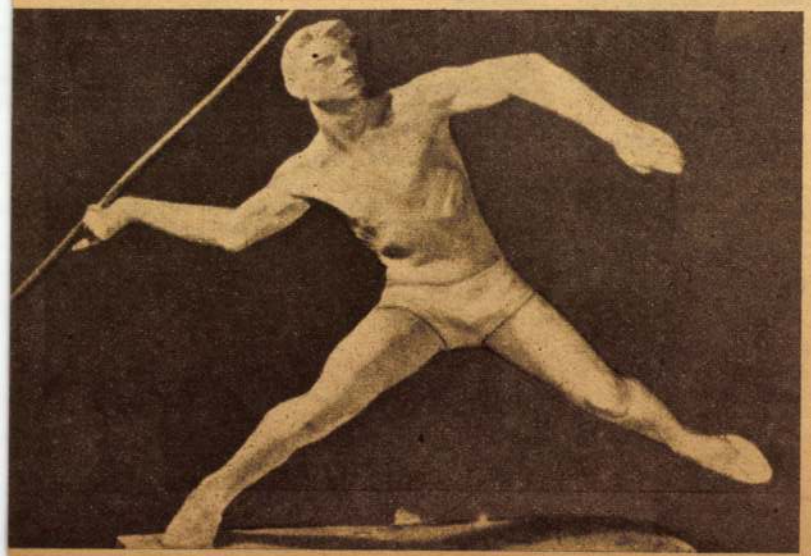

Erdey Dezső és László Péter: „Stafétafutók"

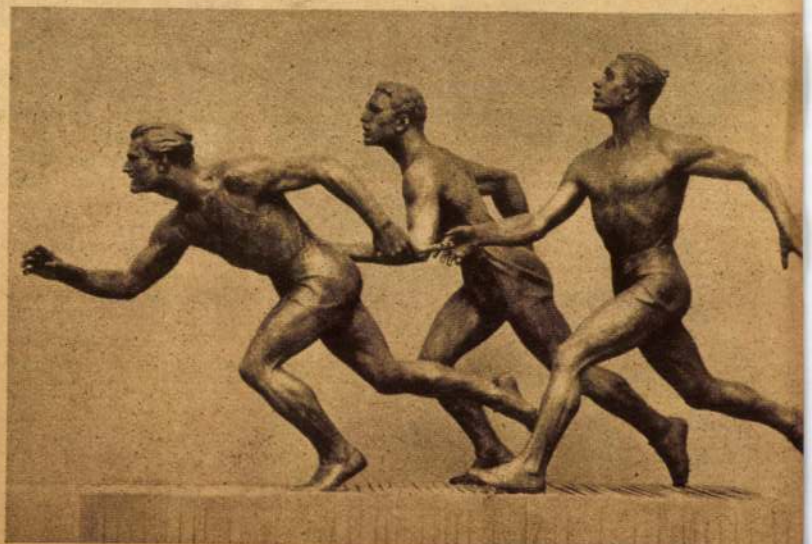

nak és két fiának viaskodása a kígyókkal. Az emberi erőfeszítés, a kétségbeesett küzdelem, a tragikus elbukás minden szépsége bele van szorítva egy háromszögbe, amelyen belül rendeződnek a legváltozatosabb mozdulatok, vonalak és tömegek.

Az emberi kultúrák első — elő-ázsiai — csoportjai közül nem beszélhetünk a mai értelemben vett sportábrázolásról. Voltak azonban harci ábrázolások, rendszerint a királyok harca az ellenséggel vagy a vadállatokkal. Minthogy azonban előttünk közömbös, hogy például Herkules a szabad, vagy a kötött birkózás szabályai szerint küzdött-e Antheusszal: joggal tekintjük a mondáknak, a mithológiának, Homéros sporttal rokon jeleneteinek ábrázolását sportábrázolásnak.

Egyiptom művészete *Richard Hamann* szerint a legtágabb témájú az összes régi művészetek között. És érzésbeli kiterjedése oly gazdag és széles skálájú, hogy az egyiptomi művészetet a többi fölé emeli. Kifejezetten említi a sportművészetet is, amely inkább kőbe vésett

A. Bourdelle: „Az íjász"

relifek alakjában maradt fenn. Mégis azt hisszük, hogy mindezek az alkotások az egyiptomi nép életére, kultúrájára, fölemelkedésére közel sem gyakoroltak akkora hatást, mint a sport és a művészet a görög szellem kialakulására.

Kerek 2500 éve annak, hogy Görögország történelmének aranykorszakát élte. Ennek a közel 500 évig tartó korszaknak vezető gondolata a testi és lelki szépség kultusza volt, és eredménye az emberi fölemelkedésnek oly foka művészet, tudomány, bölcselet, irodalom terén egyaránt, amelyet sok vonatkozásban azóta se szárnyalt túl a világ. De fölemelkedést jelentett az emberi faj megszépülése és egészsége tekintetében is. Meggyőződésem, hogy a sok száz éves szelekció eredményeképpen Athén utcáin akkor Apollók és Hermesek sétáltak Lédákkal, Danaekkal és Iókkal. E megszépült emberek voltak a szobrászok modelljei, és adták a szoborhoz egyéni szépségük, mozgásuk és alkatuk minden értékét. Örök érdeme marad a görög szobrászatnak, hogy típust tudott teremteni anélkül, hogy elszakadt volna a természettől; érdeme, hogy maga teremtette típusait nem hagyta sémává aljasodni.

Segítette a szobrászat fejlődését a feladatok bősége és a munkaalkalmak sokasága. Mintegy 800 évig folytak az olimpiai játékok, de sok más helyt is rendeztek versenyeket. A győztesek jogot nyertek arra, hogy szobraikat a játékok színhelyén elhelyezhessék. A dolgok természetéből folyt, hogy ezek a szobrok vagy mellszobrok mindig sportábrázolások voltak, a legegyénibb, legjellemzőbb mozdulatok megörökítésére törekedtek. Az élő sporttal tehát a legszorosabb kapcsolatban maradtak. Így keletkezett a csodálatos sportszobrok egész sora. Mironnak már említett „Diszkoszdobó"-ja, Pliklétosz „Doriforosz"-a, Alkamenosz álló „Diszkoszdobó"-ja, a delfi „Kocsivezető", Lüszipposz „Apoxümenesz"-e, a Parthenon-fríz (párkánysáv) harcosai vagy a Zeusz-templom metopéi (párkányközei), amelyek Herkules küzdelmeit ábrázolják.

A hanyatlás századaiban a legjellemzőbb tünet: a szépség hiánya, a sémává válás, a művészet öncélúsága. A sportszobrok a megelőző alkotások kialakult szabályai szerint készülnek. Nem a természet megfigyelése által. A sport és az élő művészet mindinkább elszakad egymástól, és a sportábrázolás szempontjából elveszti jelentőségét. A kulturális

Petri Lajos szerkesztő — Élet és Tud 1957. január

latok kimutatták, hogy a szemét átlagosan 0,6—0,6 százalék foszfort, káliumot és nitrogént tartalmaz, és megfelelően kezelve a mezőgazdaságban trágyaként felhasználható. Így mindinkább előtérbe kerültek a szemét ártalmatlanításánál a *biotermikus módszerek*, amelyek során végtermékként a mezőgazdaságban hasznosítható komposzttrágya keletkezik.

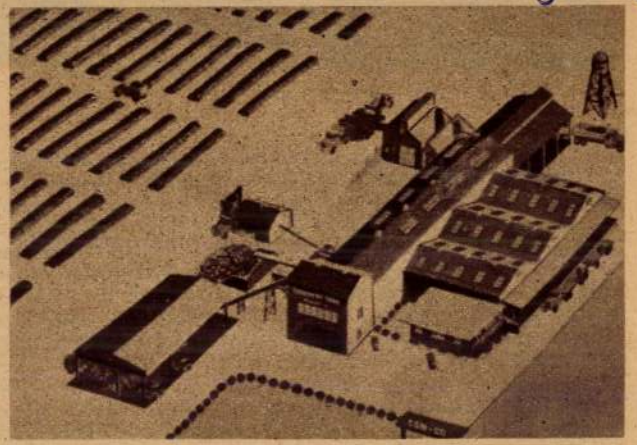

Oaklandban (Kalifornia) tervezett hulladékkomposztáló telep távlati képe

E módszer azon alapszik, hogy a levegő oxigénjének és a különböző baktériumoknak hatására a szemétben élénk biokémiai folyamatok indulnak meg, s hatásukra a szemét erősen felmelegszik, a szerves anyagok gyors bomlásnak indulnak és humifikálódnak, vagyis a termőtalajhoz szükséges humusszá válnak. A tartós, magas hőmérséklet (40—70 C fok) hatására a betegséget okozó mikrobák és bélférgek petéi gyorsan elpusztulnak. A legyek szaporodására kedvezőtlen viszonyok alakulnak ki.

A módszert alkalmazhatják nyílt terepen komposzt-ágyakban vagy zárt, úgynevezett biotermikus kamrákban. A modern telepeken a folyamatok gyorsítására hatalmas gépi berendezéseket (forgódobok, daruk, rosták) működtetnek. E telepek szomszédságában gyakran szennyvíztisztító telepek vannak, s ott a szemetet a szennyvíziszappal keverve hasznosítják.

A nagyüzemű, gépesített feldolgozó telepeken a különböző hulladékok felhasználásával, ártalmatlanná tételével a mezőgazdaság számára értékes trágyaanyagot készítenek. S aligha tévedünk, mikor hangsúlyozzuk: az ilyen telepeké a jövő.

Hazánkban több korszerű külföldi példákhoz képest a szemételtakarítás módszerei meglehetősen kezdetlegesek. A gyűjtéshez, szállításhoz kényszermegoldásként 60—70 százalékban nyitott járműveket használnak. A szemét mezőgazdasági értékesítése — az utcai szemetet kivéve, amelyet gyakran kertészetekben használnak fel — ugyancsak nem elég kiterjedt. A magyar viszonyok közepette a városok nagysága, kiterjedése, a földterületek erős mezőgazdasági kihasználtsága, a szemét összetétele miatt a nyári időszakban elsősorban a biotermikus módszerek alkalmazása látszik bevezethetőnek. A téli szemétnek feltöltésre való felhasználása megengedhető ugyan, de csakis a tökéletesített szemétlerakás elvei alapján.

A szemételtakarítás korszerűsítése Magyarországon mélyreható, sokoldalú tudományos és gyakorlati munkát kíván, közigazgatási, közegészségügyi szakemberek, technikusok, mezőgazdászok együttműködésével. Néhány hónappal ezelőtt a fejlesztési feladatok kitűzésére, irányítására az Egészségtudományi Tanács a különböző szakemberek közreműködésével Köztisztasági Bizottságot létesített.

Budapesten a legutóbbi időben a fegyveres események miatt több hétig szünetelt a rendszeres köztisztasági munka, s így különösképp megvilágosodott e kérdés fontossága. A város belterületén, parkokban, járdaszegélyeken közel 160 000 -köbméternyi szemetet halmozott fel a lakosság. Ennek eltávolítása igen fontos közegészségügyi feladat, amely a társadalomtól együttes erőfeszítést kíván. S a nagyközönség segítségén kívül nagyon is kívánatos, hogy a köztisztasági vállalatot az állam is kellőképp támogassa.

Fehér Gyula
az Országos Közegészségügyi Intézet osztályvezetője

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Petri Lajos, szobrászművész
(1884–1963)

PETŐFI NÉPE
1984 JUN 8

1021

ÉVFORDULÓ

Száz évvel ezelőtt, 1884. június 8-án született Szegeden, és 79 éves korában, 1963-ban hunyt el Budapesten Petri Lajos szobrászművész.

Eredetileg Budapesten és Berlinben folytatott jogi tanulmányokat, de mivel vonzalma már korábban a képzőművészet felé irányította, 1907-ben Telcs Ede tanítványa lett. Első jelentős munkája az 1909-ben Juhász Gyuláról készített mellszobra. Egészen 1922-ig — kisebb-nagyobb megszakításokkal — Brüsszelben élt. 1922-től szerepelt rendszeresen gyűjteményes kiállításokon. A húszas-harmincas években számos pályázaton vett részt; az 1935-ben készített, a fővárosi Bástyasétányon álló Huszáremlékműve a klasszicizáló emlékműszobrászat egyik legsikerültebb alkotása.

Valósághű, karakteres portréi Szabó Dezső, Kodály Zoltán (képünk), Füst Milán stb.. kifejező mozdulatú figurális alkotásai kiváló mesterségbeli felkészültségről tanúskodnak. A felszabadulás után több állami megbízást kapott közterületen álló szobrokra. (Üvegfúvók Sajószentpéteren, Fényes Adolf-portré Kecskeméten, Tisza Antal-portré Szolnokon stb.) 1960-ban a Nemzeti Szalonban teljes munkásságát bemutató kiállítást rendeztek.

az MNK-döntőre

Szombaton 19 órai kezdettel a székesfehérvári Videoton-stadionban rendezik meg a 44. labdarúgó kupa döntőjét. (Az előmérkőzést a hagyományoknak megfelelően a Szabad Föld Kupa fináléjában a Göd és a Győr-Ménfőcsanak vívja.)

Az idén 75 éves kupa történetében 1930., 1941., 1965. és 1967. után negyedszer fordul elő, hogy vidéki klubok küzdenek egymással a döntőben. S éppen 10 éve, hogy a Siófokhoz hasonlóan NB II-es csapat volt NB I-es ellenfele, 1974-ben a Ferencváros 3—1-re verte a másodosztályú Komlót.

Az 1983—84 évi MNK bravúrcsapata a Siófok, hiszen a döntőig három „kiscsapat" (Szabadegyháza, Kiss J. SE, Keszthely) mellett az NB I-es Videotont, a Ferencvárost és a Tatabányát is kiütötte. A Siófok 6 mérkőzést nyert meg a döntőig 19—4-es gólkülönbséggel, a Kiss J. SE, a Videoton és a Ferencváros ellen hosszabbításban kerekedett felül.

Siófokon mind a 6000 belépőt (ennyit kaptak) elővételben megvásárolták. Szombaton délután gépkocsikaraván indul a Balaton-parti városból Székesfehérvárra, a 15 társasgépkocsit már jó előre lefoglalták, ezen kívül különvonat is szállítja a szurkolókat.

Az MNK meglepetéscsapata nem tud a legjobb összeállításban kiállni a Rába ETO ellen. Pardavi, aki korábban éppen a győri gárdában is szerepelt, a Sopron ellen megpróbálkozott a játékkal, de kiderült, hogy még nincs rendben. Így a kupadöntőben a Siófok (a kitűnő kupaszereplés alapján már Apenta reklámfelirattal) tiszta fehérben valószínűleg az alábbi tizeneggyel lép pályára:

PETRI Lajos

Budai Polgár 98.04. 30.

Új szoborral gazdagodik a kerület

1998. május 6-án, szerdán 14 órakor Zsigmond Attila, a Budapest Galéria igazgatója átadja a kerület polgárainak Petri Lajos *Bánat* című alkotását a Hűvösvölgyi út, Budenz út, Tárogató út találkozásánál. (A felállításra kerülő szobrot a szakirodalom Bánat címen tartja nyilván, de a közismert neve *Ébredés.)*

A szobor díszítőszoborként, vásárlás útján került köztérre. 1937-ben az úgynevezett Pasaréti úti park területén, a Pasaréti út és a Radna utca találkozásánál, a Pasaréti út 36. sz. házzal szemben állították fel magas mészkőtalapzaton.

A háborút követően, valószínűleg már az ötvenes évek végén, a Fővárosi Emlékmű Felügyelőség dokumentációja szerint a Budapest Galéria jogelődje ugyanezzel a talapzattal kis kútarchitektúrára emelve áthelyezte a Szilágyi Erzsébet fasor—Rhédey utca találkozásához.

A terület 1973. évi rendezése során a magas talapzatot elbontották és a térségen belül áthelyezték, majd a forgalom átszervezéséhez kapcsolódó újabb rendezés (kerékpárút kiépítése) nyomán 1994-ben a szobor a Budapest Galéria raktárába került.

1998. május 6-án kerül legújabb helyére, a Hűvösvölgyi út, Budenz út, Tárogató út találkozásánál lévő zöldterületre.

A szobor bronzból készült, magassága 0,98 m. Alkotója Petri Lajos, aki 1884–1963 között élt, és a kerület lakója volt. Kezdetben jogot tanult, majd szobrászmesterséget Brüsszelben és Pesten Telcs Edénél. Első kiállítása 1923-ban volt az Ernst Múzeumban, az utolsó 1960-ban a Nemzeti Szalonban. Tagja volt a Céhbeliek művésztársaságának, ami jelzi, hogy a szakmai felkészültséget igen fontosnak tartotta. Kitűnő, karakteres portréi számos közgyűjteményben, köztük a Nemzeti Galériában, a szegedi Móra Ferenc Múzeumban, valamint több középületben megtalálhatók. Legismertebb köztéri munkája a budai várban, a Tóth Árpád sétányon álló Huszáremlékmű (1936).

MSZP-Majális

1998. május 1-jén a Városligetben

A Napozóréti MSZP-MSZOSZ-színpadon

11.00 órakor **Horn Gyula, az MSZP elnöke, Sándor László, az MSZOSZ elnöke** ünnepi köszöntője. ***Ezt követően Horn Gyula az MSZP területén, a Kossuth Kiadó sátrában dedikálja Cölöpök című könyvének új kiadását.***

A Napozódombi Nagyszínpad műsora

10.00–17.00 óra között folyamatos szórakoztató műsor. **Showivő: Arató András.**

A Kisszínpadon és környékén

9.30–16.00 óráig folyamatosan: szórakoztató gyermekműsorok és versenyek.

Az MSZP Budapesti Tanácsának napozódombi sátrában

13.00–14.00 óráig [illegible]

SZABAD európai r
a MARGITSZIGETE

Május elsején határok nélküli szórakozás egész nap, az egész családnak!

Gyerekeknek 10-18 óra között

Kamilla és Lala bohóc * **Alma** együttes * **Ciróka** bábszínház * **Szalay Kriszta** koncert * **Kaláka** együttes * **Gyermek Fúvószenekar** * **Számháború** * **zsonglőrök, bohócok, akrobaták, bűvészek** szerte a szigeten * **„rókavadászat"** (felnőtteknek is) * **labirintus** * **fogócska** * **dán** ügyességi halászjáték * **gyerekcsúszda** * **célbadobálás** * tollaslabda, hablabda, gumilabda, **focilabda kölcsönzés** * **akadályversenyek, ügyességi versenyek, koncertek, táncházak.**

Mindenkinek 10-18 óra között

Ukrajnai kozák asszonykórus * **Klezmer** koncert és táncház * **Román** népi együttes * **Ír** népzene * **Méta** együttes * autentikus **magyar** népzene * **Musica Profana** * **itáliai** reneszánsz muzsika * Helidonaki **görög** tánccsoport * Palio Buzuki **görög** népzene * **táncház** * **Aitosz/Szertaridisz, Pireusz, Iliosz** táncegyüttesek * **táncház** * **Maskarades** együttes koncert és **táncház** * **Sakkszimultán** Lilienthal Andor sakk-

33. Etude (1958).
34. Verrier (1955).
35. « Mary » (1908).
36. Robert Louis (1958).
37. Odette d'Hoore (1958).
38. Louis Pierredon - bronze (1957).
39. Géza Rubletzky, sculpteur (1957).
40. Plongeuse (1952).
41. Baigneuse I (1930).
42. Lucien de Meue, peintre - bronze (1957).
43. Esquisse (1942).
44. Ginny Gilmont I (1957).
45. Ginny Gilmont II (1958).
46. Imre Madách (1938).
47. Femme assise II (1953).
48. Relais (1953).
49. Figurine (1957).
50. Sainte Marie (1958).

LA DIRECTION DE LA GALERIE BREUGHEL
VOUS PRIE DE LUI FAIRE L'HONNEUR
D'ASSISTER AU VERNISSAGE
DE L'EXPOSITION DU SCULPTEUR

LAJOS PETRI

LE SAMEDI 14 FÉVRIER 1959, À 15 H.

CLÔTURE DE L'EXPOSITION : LE 27 FÉVRIER 1959, À 18 H.

DE 11 H. À 12 H. 30
ET DE 14 H. 30 À 18 H. 30

LE DIMANCHE
DE 11 H. À 13 H.

18, AVENUE LOUISE, BRUXELLES

CATALOGUE

1. Zoltán Kodály (1928).
2. Milan Füst, écrivain (1956).
3. Imre Ungár, pianiste (1950).
4. Dezsö Szabó, écrivain - bronze (1936).
5. Mme Béla Balázs (1953).
6. Ma Fille - pierre (1944).
7. Ma Fille (1923).
8. Frater Georges (1938).
9. Danoë (1924).
10. Sculpteur populaire - terre cuite (1946).
11. Zdenka Ticharich, musicien - bronze (1928).
12. Paysanne - marbre (1930).
13. Chagrin - bronze (1936).
14. L'Aurore (1927).
15. Femme assise I (1956).
16. Tristesse (1947).
17. « Starter » (1910).
18. Alex Petöfi - marbre (1950).
19. Baigneuse II (1953).
20. A. Elleman - marbre (1922).
21. Gyula Júhász, poète (1950).
22. Sergio Failoni, musicien (1939).
23. Oswald Poreau, peintre (1958).
24. Kató Jellenz (1929).
25. Vicomtesse Jacques Davignon - marbre (1926).
26. Danseuse (1911).
27. Mme Vital Neigo (1958).
28. Fr. Vereeck (1957).
29. Pie XII.
30. Louis Van Houcke (1948).
31. Félix Leblanc - bronze (1957).
32. Rik Van Steenbergen (1957).

PETRI LAJOS

A MŰVELT NÉP FÓRUMA

Kezdjünk el újra énekelni!

»Tanügyi bácsik, nénik, engedjétek énekelni a gyerekeket« — Kodály Zoltán súlyos szóval szólalt meg, s akkora vitát kavart, hogy annak — ma már az sem lehetetlen — még valami eredménye is lesz.

Többekkel beszélgetvén a nemzeti, fontos ügyről, támadt a gondolat, hogy meg kellene fogalmazni egy másik kérést is: engedjétek énekelni a felnőtteket! Csak éppen megszólítani nincsen kit; milyenügyi bácsikhoz és nénikhez forduljunk ezzel a meghökkentő kívánsággal? Mert szomorú tény: ha a gyermekek nem énekelnek — a felnőttek még kevésbé.

Hogy ez pedig nem valami öröklött népi nemzeti sajátosságunk, annak nem egy bizonyítéka van. De nem a bizonyítékokat akarom felsorolni és nem is az egyéni és közös éneklés sokfajta változatán és lehetőségén elmélázni, a mulatozástól a temetésig; csak egyetlenegy dologról szólnék, ami nekem magamnak a legjobban fáj — talán akad más, aki elmondja az egyéb fájdalmakat.

Elnémultak a forradalom dalai.

A negyvenötös időkben énekeltünk.

Tömegek találkozása a párttal, a mozgalommal, a forradalommal — a dalainkkal való találkozás is volt. Az most nem fontos, hogy az akkori dalok egy része nem volt művészi vagy nem volt magyar. Még a gyengébbeket is elfogadták a tömegek, olyan nagy volt a dalra való éhség, a felszabadult vagy a szabadságért harcoló ember természetes szükséglete szerint.

A dalnak számtalan gazdag forrása csörgedez. Megtanulták a pártszervezetekben a régi elvtársaktól, a pártiskolákon egymástól; régi kórusok születtek újjá; a népi kollégiumok is munkásindulók és népdalok szorgalmas terjesztői voltak.

S mennyi lehetőség kínálkozott a közös éneklésre... Gyülekezés pártnapra, kirándulás, a nagy népgyűlések, felvonulások, politikai tüntetések, mind, mind jól kihasznált alkalmak voltak.

Ennek a sok éneklésnek fontos szerepe volt azon túl is, hogy bizonyosfajta kielégülést nyújtott az emberi lélekből buzgó szenvedélyek művészi megfogalmazásával. A forradalom sodrába került új, meg új tízezrek érzelmi nevelésének egyik fontos, talán legfontosabb eszköze volt az énekszó. Sokakat a dal varázsereje ragadott el, s csak később ismerkedtek az ideológiával.

Aztán a dal, mely szabadon és hatalmasan szárnyalt az ország felett — bár nem oly hirtelenséggel, mint ahogy felrepült — ellankadt, s mintha alacsonyan járó, sötét fellegek alá bukott volna, leereszkedett.

Más esztendők következtek.

Üzemekben és községekben állandóan harsogó hangszórókat szereltek fel. Ezeknek a hangszóróknak a segítségével sikerült szinte egyeduralkodóvá tenni az »Apu, hod med be« és »Az én apukám egy olyan híres bohóc volt«-féle dalkultúrát.

Lehetetlenné vált, hogy akár a május 1-i felvonulásokon, vagy más hasonló alkalmakkor — mégha akart volna is — az ember saját maga lelkesedjen, mert a hangszóró lelkesedett, énekelt és jelszavakat is kiabált helyette.

A régi dalokat már el is felejtettük. Hogy újra megtanulhassuk, s újakat is tanulhassunk, kérjük: hangszórók! lemezek! lelkesedésügyi bácsik! — engedjétek énekelni a felnőtteket!

A XX. kongresszus után a forradalom megújhodásának e mind tündöklőbbé váló hajnalán kezdjünk el újra énekelni.

Mostanában már itt-ott, ahol kommunisták összejönnek, felfelhangzanak a régi dalok. A mozgalom fellendülése kell, hogy segítse a dalt — s az újjászületö tömegdal segíteni fog, hogy a friss vér szerteáradjon a munkásmozgalom ereiben, a tömegekben, a népben. Millió telitüdőből harsogó dal, milliók lehelete újra meglobogtatja vörös zászlainkat.

Költők, zeneszerzők! A ti dolgotok, hogy a régi dalok mellé megfogalmazzátok a nép, az ifjúság mai vágyait, reményeit, hitét!

Molnár Zoltán

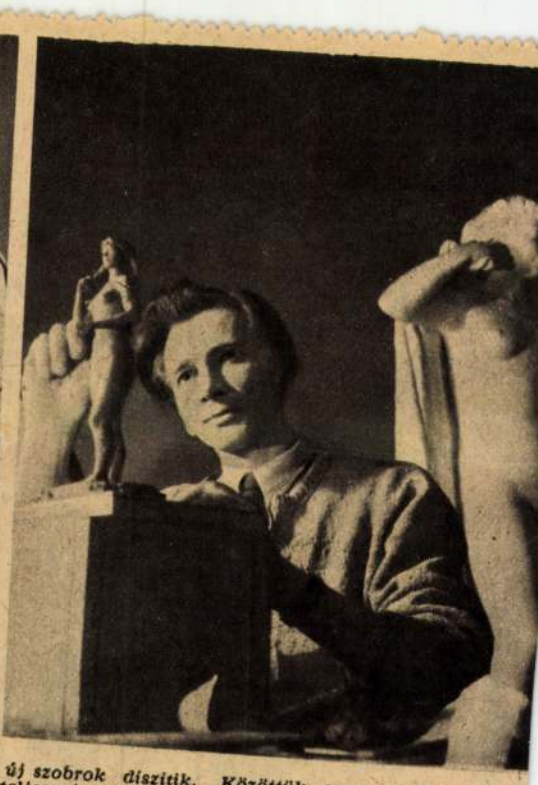

Hírt adtunk arról, hogy fővárosunk terelt rövidesen új szobrok díszítik. Közöttük szerepel Kiss Kovács Gyula Vak Bottyán-ja, amely a Köröndre kerül. A teljesméretű agyag modellen most végzi az utolsó simításokat. Képeinken műtermi munkája közben, a Vak Bottyán és néhány most készülő szobra között mutatjuk be a fiatal művészt
(MTI foto: Zinner Erzsébet felvétele

Petrik János cizellőr, Petri Lajos »Üvegfuvó« című szobrának alumíniumöntvényén dolgozik. A háttérben Marton László Szondi Györgyöt ábrázoló bronzszobra, amelyet a Hősök terén állítanak fel

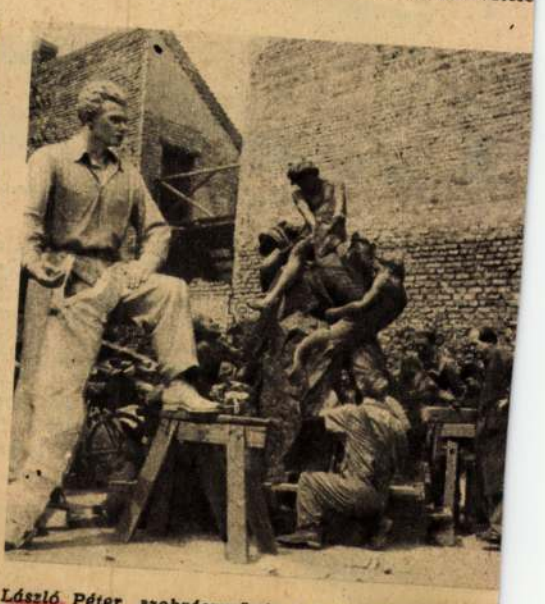

László Péter szobrászművész az egykori Vár-béli Sennyei-szobor restaurálásán dolgozik. Előtérben Ungvári Lajos szobrászművész szoborcsoportjának egyik alakját látjuk, amely a Népstadion előtt kapott helyet

IGEN!

Hozzászólás a Művelt Nép „Legyenek-e újból népi kollégiumok" című vezércikkéhez

1947 SZEPTEMBERÉBEN vettek fel a békéscsabai Achim L. András középiskolás népi kollégiumba — s ettől a dátumtól számítom valóban gondolkozó, önmaga sorsát irányító emberré válásom kezdetét.

A békéscsabai Achim L. András népi kollégium — hibái, fogyatékosságai ellenére is — szép eredményeket ért el fennállása három évében. A középiskolákban kiváló tanulmányi eredményeikért kitüntetett diákok mindig kollégisták voltak; a kollégiumi tanulmányokban az Achim elismerten élen járt az országban; a megyében végzett társadalmi, kulturális, felvilágosító munkában a kollégium diáksága olyan rohamcsapat volt, amelyre mindig lehetett számítani.

Hogyan értük el eredményeinket?

Nem azért, mert a „neveletlenek neveltek neveletleneket" a mi kollégiumunkban, hanem azért, mert a kollégiumi élet kialakított egy olyan egy-test *közösséget*, amelyben az egyén felelős volt mind önmagáért, mind pedig a közösség harmonikus együttéléséért.

A kollégium vezetősége *önkormányzati szerv* volt, amelyet a kollégium tagjai szabadon választottak meg az év elején s munkáját, tevékenységét a közösség állandóan és éberen ellenőrizte, dícsérte, avagy bírálta.

Mindezek mellett külön hangsúlyozni kell a *párt közvetlen és közvetett úton nyújtott segítségét* a kollégium munkájához. Majdnem egy évig nem volt kollégiumunknak igazgatója, s a vezetés minden gondja, baja, terhe a diákvezetőség vállaira nehezedett. Ez az időszak volt az, amelyben az akkori megyei pártbizottsággal és a városi pártbizottsággal már korábban is meglevő kapcsolatunk igazán elmélyült. Segítségre volt szükségünk — s a párt segített bennünket mindenkor, mindenben és ez a segítség és a segítségen keresztül magasszínvonalú pártellenőrzés volt az alapja annak, hogy a kollégium sikereket tudott elérni a tagság nevelésében. Jól emlékezhet erre Keleti Ferenc elvtárs, a párt Központi Vezetőségének egyik osztályvezetője, aki abban az időben megyei titkár volt Békésben és Boldoczki János elvtárs, külügyminiszterünk, aki ezekben az években a békéscsabai pártbizottság titkára volt.

S ezért — amikor 1948-ban elhangzott a „NÉKOSZ-kritika" —, egy kicsit furcsán érintett bennünket a speciálisan ránk nem vonatkozó, de akkor kinevezett új igazgatónk által erőszakkal ránk is vonatkoztatott kritikai kitétel, hogy „elszakadtunk a párttól..."

EDDIG SZÁNDÉKOSAN kerültem a *kollégiumi igazgató* kérdését. Mi annakidején igen szerencsétlenek voltunk az igazgatókkal. Az első nem szerette ezt a munkát; a második egy nyugalmazott fővárosi tanár volt, aki a vidékkel együtt megutálta a kollégiumot is; a harmadik — a hosszú igazgató nélküli szünet után — „ifjú titánként" (ő nevezte magát ifjú titán-nak!) rontott be a Gyulai úti falak közé és Makarenko nagyszerű pedagógiai elveit kerékbetörve — magát Makarenkónak, bennünket apátlan-anyátlan csavargóknak képzelve —, a közösséget, az önkormányzatot szétzilálta. Később — az 1948—49-es tanév végén, amikor már nem is volt népi kollégium, s a diákok évvégi bizonyítványaiban is elszaporodtak a gyengébb jegyek — maga is rájött hibáira, rossz pedagógiai módszereire, de akkor már késő volt. A kollégium, mint olyan, meg is szűnt, őt magát pedig elhelyezték a városból.

Nekünk nagyon hiányzott egy erélyes, de jóságos és emberséges pedagógus-vezető, aki bátran támaszkodott volna a mi közösségünkre, s a közösségben levő erőt még nagyobb célok elérésére irányította volna.

Azt hiszem, abból, amit eddig elmondtam, világosan kiderül a válaszom a feltett kérdésre: *Legyenek-e újból népi kollégiumok?*

Igen! Legyenek!

De, előbb:

1. Értékeljék újra a népi kollégiumi mozgalmat megalakulásától megszűnéséig; tárják fel mindazokat a hatalmas, azóta már-már feledésbe merült *értékeket*, melyeket ez a mozgalom valaha a magáénak vallhatott s amelyeket újra rendszerezve, megrostálva, az azóta eltelt évek fejlődését figyelembe véve, újra alkalmazni lehet diákifjúságunk sokoldalú nevelésében.

2. Tárják fel a maguk valóságában, minden tanulságukkal egyetemben a mozgalomban elkövetett *hibákat*, mert nemcsak az eredményekből, hanem a hibákból is lehet tanulni. S ha a hibákat összevetjük a hajdan elért nagy eredményekkel, megláthatjuk, hogy a mérleg mutatója e nagy eredmények felé lendül ki.

És ha mindezt megtesszük:

Új tartalommal, de a régi hagyományok alapkövén szervezzük újjá a népi kollégiumi mozgalmat. Ne úgy, hogy néhány internátust nevezzünk ki kollégiummá, hanem újat kezdjünk, teljesen újat! Már most, a következő tanévben, s ha valamelyik diák felvételi vizsga után tagja lehet valamelyik ilyen új (nem pedig átszervezett) népi kollégiumnak — azt vegye kitüntetésnek.

Az új népi kollégiumi mozgalom *a DISZ keretében* működjék; a budapesti kollégiumok a DISZ budapesti bizottsága, a vidéki kollégiumok a DISZ megyei bizottságai alá tartozzanak. Biztosítsák a kollégiumok *pártellenőrzését*, és a kollégisták aktív bevonásával az ifjúsági munkába, hárítsák el a kollégiumok elszigetelődésének veszélyét. A kollégiumok DISZ-szervezetei tartsanak szoros alkotó, patronázs-jellegű kapcsolatot üzemek, termelőszövetkezetek DISZ-szervezeteivel.

A kollégiumok élére *fiatal* — de legalább öt éve már tanító —, hivatását szerető, magas képzettségű, sokoldalú, *kommunista tanárokat* nevezzenek ki.

Legyen a kollégiumokban *diákönkormányzat*, amelyet a tagság választ és ellenőriz, s amely a DISZ megyei bizottságának (a DISZ budapesti bizottságának), az igazgatónak és a kollégiumi tagságnak felel munkájáért.

Legyen a kollégiumi mozgalomnak hetenkint megjelenő *lapja*, amely a kollégisták nevelését, művelődését szolgálja, tájékoztatja őket, lehetőséget ad tapasztalataik kicserélésére.

A feltett kérdésre: Legyenek-e újból népi kollégiumok? — ezekkel a gondolatokkal próbálta megadni az IGEN-t a békéscsabai Achim L. András középiskolás népi kollégium vezetőségének egyik volt tagja:

Dér Ferenc,
a „Néphadsereg" munkatársa

Lipárdi Miklós cizellőr Kisfaludi-Stróbl Zsigmond egyik szobrának alumínium-öntvényén dolgozik: ezt a szobrot a Mátravidéki Erőmű előtt állítják fel

Megnyílt Budapesten az úttörő technikai szakkörök első országos kiállítása. Az érdekes kiállítási anyagból Vadler Róbert munkáját mutatjuk be: ötezer gyufaszálból elkészítette a Toldy Gimnázium modelljét: ezért díjjal jutalmazták. Ugyancsak első díjat kapott a XVII. kerületi Kossuth utcai általános fiúiskola technikai szakköre is, amelynek kis asztalosai játékszoba-berendezést készítettek és ajándékként adták át két kerületi óvodásainak
(MTI Foto: Bányász Anna felvétele

Pillanatfelvételek Karlovy Vary-ról írásban és képben

A Karlovy Vary-ban időző kambodzsai nagyherceg a »Szakadék« plakátja előtt

NINCS KÖNNYŰ DOLGA a hetilap tudósítójának. Nem tudja, miről számoltak be a kollégák a napilapokban, s lehet, hogy olyan eseményekről akar érdekfeszítően csevegni, amelyeket az olvasó a napilapokból már jól ismer. Ezért nem csináltam interjúkat nagy emberekkel, nem kísérlem meg a filmek esztétikai méltatását.

A Fesztivál küldöttségei meglátogatták a híres »Moser« üveggyárat. Gerő Sándor, a Ludas Matyi munkatársa, az egyik üvegfúvómestert, Frantisek Caská-t rajzolja

inkább igyekszem olyan dolgokról beszámolni, amelyeket főleg a fotoriporter látott.

*

A FILMFESZTIVÁL részvevőit meghívták a közeli Moser-gyárba. Csodálatos üvegtálakat, finomművű vázákat, szikrázó porcelánedényeket láttunk, majd végignéztük, hogyan készül a híres moseri üveg. Az üvegfúvó teremben, ahol egy kemence körül formálják az edényeket, körülállták a színészek, rendezők, újságírók a boszorkányosan ügyes mestereket. Legnagyobb sikere talán František Caská üvegtechnikusnak volt. Megtudta, hogy köztünk van a Ludas Matyi rajzolója, Gerő Sándor is. — Moment! — mondotta és egy kis üvegdarabot csípett a fúvó hegyére. Többen találgatni kezdték, mi lesz ebből az üveggolyóból. Először egy tojás, majd nyúlik a forró üveg, készül a liba nyaka és mikor néhány másodperc múlva előttünk állt egy kis üveglúd — mint a színházban, vagy a filmek végén, — kitört a fergeteges taps. Csak ezúttal a színészek tapsoltak.

*

KRÁSZNA MADZSÁRKA, die schöne Ungarin, la bella Bara, és még mit tudom én, hány néven adóznak a művésznő szépségének. Nagy sikere van Bara Margitnak. Lukász, az egyik cseh fotoriporter szerint ő a legtöbbet fényképezett művésznő Karlovy Vary-ban. Sokan kérnek meg, fényképezzem le őket Bara Margittal. Előzőleg azt írtam, hogy tizennyolc megbízásom van, hogy fotografáljam le őket Gérard Philipe-pel. Ő még nincs itt, de nem csodálkoznám, ha a francia művész viszont arra kérne meg, hogy fényképezzem le őt Bara Margittal.

*

SZMIRNOVÁT új oldaláról ismertük meg. Kiváló háziasszony, és remek táncos. A szovjet fogadáson ugyanis a sok tangó és foxtrott után vérbeli magyar csárdást járszott a zenekar. Az egyik magyar újságíró felkérte Szmirnovát, s a művésznő úgy ropta a csárdást, hogy megirigyelhetnék sokan otthon is. Ezután egy polkát táncolt a lengyel rendezővel, Strauss-keringőt egy bécsi miniszteri tanácsossal, de arra senki sem számított, ami ezután következett. Carl C. Cohen amerikai filmrendező felkérte Szmirnovát egy jitter-bugra, amely a bugi-vugi legvadabb formája. A sokoldalú művésznő ekkor sem jött zavarba, végigtáncolta az amerikaival ezt a fordulót is, de annál nagyobb zavarban volt Cohen úr, amikor neki viszont a Roszvitánjo ütemére kellett táncolnia.

*

MILYEN JÓLESIK idegenben magyar szót hallani vagy olvasni! A Washington szálló sajtószobájában a New York Herald Tribune, a Pravda, és a Neue Züricher Zeitung mellett ott a Szabad Nép is. Az egyik üzletben három kis felírás: Wir sprechen deutsch, English spoken és mellette Magyarul beszélünk!

Írta és fényképezte: Hires Tibor

A FILM keresi önmagát

Nem sokkal vagyunk túl a fesztivál felén, így meglehetősen nehéz megítélni a filmverseny általános színvonalát. Sok az érdekes film, de sok a problléma is. Nagy kérdésekkel birkózik most a film. A nemzetközi érdeklődésből úgy tetszik, hogy a magyar filmművészek jó utat találtak ebben a megújulásért folyó küzdelemben. Az a megbecsülés, sőt szeretet, amellyel sokan a magyar film felé fordultak, ezt bizonyítja.

A fesztivál eseményei közül hadd számoljak be most egy nem mutatós, de annál hasznosabb tanácskozásról: a Szovjetunió és a népi demokráciák vezető filmtechnikusai ültek össze tapasztalataik kicserélésére. F. Pilát, a csehszlovák Állami Film főmérnöke vezette be a beszélgetést, s azután élénk vita alakult ki, amelyben magyar részről dr. Pozsonyi Gábor főmérnök vett részt. Megállapodtak abban, hogy 1957 elején filmtechnikai konferenciát kell összehívni, amely bizonyos szabványok elterjesztését biztosítja. André Debri neves francia filmtechnikus a panoráma-vetítéssel foglalkozott, hangoztatta: e téren nemzetközi megegyezés szükséges.

A filmfesztivál bemutatói közül kiemelkedett az *»Olyan város, mint Alice«;* angol film, mely a háború alatt malájföldön rekedt angol asszonyok sorsáról szól. Versenyen kívül mutatták be a *Marty* című amerikai filmet, amely egy már-már agglegény hentes szerelméről, házassági reményeiről szól, igen ízlésesen, igazi emberséggel s olyan lírával, amely Csehovra emlékeztet. Gyengébb érzelmi hatást keltett, noha sokkal lázasabb indulatot ábrázol, a »Szenvedély« című olasz film. 1866-ban játszódik s egy velencei asszony vad és féktelen szerelmét ábrázolja egy hitvány osztrák tiszt iránt. A lengyelek »Varsó szellője« című filmje újszerűen — némiképp szatirikusan — népi mondát dolgoz fel. Kár, hogy ez a film dramaturgiai tekintetben nem egységesebb; egyébként zavartalan élvezetet nyújtana.

Ebből a néhány vázlatos mondatból talán kiviláglik: mennyi a kísérlet! A fesztivál voltaképpen arra jó, hogy a különböző művészi utak itt-ott keresztezzék egymást, lassanként kibontakozzanak az új filmművészet körvonalai. Mit kapunk a filmtől az elkövetkezendő esztendőkben? A fesztivál alapján erre nem lehet gyakorlatilag válaszolni, mert világszerte — és a gyakorlati munkában — viták dúlnak, egy művészi kifejezési forma keresi önmagát.

Sebestyén György

Sheila Ramani indiai filmművésznő Gyimesi Pálmával

Autogramot ad a diáklányok hátán Karla Runkehl, a berlini DEFA-film művésznője

Bara Margit és Ive Kacirkova cseh filmszínésznő a Marienszky-Lasne-i strandon a fényképészek kereszttüzében

EGY MAGYAR FALU ROMÁNIÁBAN

KALOTASZEG fővárosában, Hunyadon, nemrégen tűz volt. A város nyugati felén kezdődött és a lángok egészen az ősi, híres templomig pusztították. Megrendülten nézem az üszkös romokat, majd a templomot fényképezem, mikor a keresőben ismerős mozgású, ismerős arcú férfi tűnik fel. Sietős, hosszú léptekkel tart a vasút felé. A nyomába eredek, rákiáltok:

— Károly bácsi!

Megfordul és *Kós Károly*, Erdély viharmadarának, Kalotaszeg szerelmesének évektől, széltől barázdált arca bámul rám.

— Hát te?

Elmondottam, hogy egy kalotaszegi falu mai életét akarom látni: hogyan élnek ma a Román Népköztársaságban a kalotaszegi magyarok? Károly bácsi útbaigazított:

— Menj Ketesdre. Tiszta magyar település, vagy ötszáz szorgalmas, életrevaló lakója szerencsével küszködik a púpos hegyhátakon, meg nincs is messze. Gyere, mutatom az utat.

Már loholtam is hosszú léptei nyomában, át a vasútállomáson, a zsidótemető mellett, föl a dombra. Félméteresre nőtt rózs mellett kanyargó ösvény futott a hegyek között.

— Innen hat kilométer a falu, alig egy órányi járás. Menj hát isten hírivel s mondd nékik: én küldtelek.

Rövid séta után megváltozott a táj. A gabonavetést gyümölcsös, szőlő, erdő váltotta fel. A vidék új arcának jelképeként egy dúsgyümölcsű cseresznyefa mosolygott rám, egy vén szakállas fenyő mellett.

Vasárnap délelőtt lévén, az utcákon nem igen járt senki. A jellegzetesen kalotaszegi stílust tartó régi templom felé mentem, leültem egy padra, várva a templomozás végét. Az istentisztelet végén színpompás viseletbe öltözött nép folyt szét a falu egyetlen utcáján. A fiatal legényeken már gyakori a városi viselet, de a lányok még hordják a drága, sok darabból álló népviseletet. Némi kérdezősködés árán megtaláltam Kovács Györgyöt, Károly bácsi által kijelölt útbaigazítómat. Jókötésű, értelmes arcú fiatalember, nem kell neki sok magyarázat, tudja mit akarok.

— Először tán Czondi bácsihoz menjünk — tesz javaslatot —, öreg ember, egész életét a faluban töltötte. Érdemes vele beszélgetni.

INDULTUNK is a két hegyhát közé szorított falu egyetlen utcáján. Czondi bácsi a faragott kapu alatti padkán ült, verőfény sütötte ősz fejét. Köszöntésemre kezet nyújt, bemutatkozik barátságos méltósággal és invitál beljebb a házba. Nagy lakókonyhába vezet. A falak tele színes parasztkerámiával, alattuk körbefutó padok, az egyik sarokban kemence. Leülünk, beszélgetünk. Az első világháború előtti évekről beszél és van miről szólnia, mert az ácsmesterség mindentudója ő, a falu számos házát ő építette, nem is beszélve a temető formás, magyarországi ember szemének exotikus kopjafáiról. S míg szavai nyomán a múltnak egy-egy képe villan, körém terpeszkedik a jelen is, jönnek sorba Czondi bácsi fiai, menyei, unokái. Itt még pátriárkális szokásként együtt élnek a leszármazók: némelyik házban öt-hat család is lakik. S az új idők szavát hozza Czondi bácsi legidősebb fia, aki a falusi szövetkezet elnöke. Az áruellátásról beszél.

— Az elmúlt év alatt sokat javult az áruelosztás. Mi is bőségesen kapunk textil- és bőrárut. Szerszám meg földművelő eszköz is jön, de a minősége nem olyan, ami a mi girbegurba hegyhátainkon használható — mondja. Aztán meg a kenyér. A kenyérrel is van fennakadás, mert mi nem termelünk gabonát...

Hogy miért nem termelnek gabonát, az már Ujgazda Kovács Jánoséknál derül ki, ahol éppen Pipás Mihály István is szomszédol. — (Itt mindenkinek van ragadványneve, mert sok az azonos név.) Ketesdnek, mondják, körülbelül 550 a lakosa és ezer hold a határa. Ebbe az erdő, legelő is beleszámít, éppen ezért ősidők óta zöldségtermeléssel foglalkoznak. Úgyszólván minden család telepített szőlőt, gyümölcsöst. Büszkélkednek is vele, hamarosan az asztalra kerül a cseresznyéspite, házi-terméső cseresznyéből, meg a bor. A pitét a háziasszony kínálja, szép és számomra szokatlan unszolással.

— Szeresse! — tolja elém a tálat.

Szeretem is derekasan. A borral Kovács János kínál. Gyanakszom, mert a színe kissé zöldes, és okkal, mert alighanem egytestvér az ecettel, olyan savanyú.

EGYETLEN kertészkedő család a falu, amint kiderül, mégpedik okos, jó gazdák, gyarapodó fajta. Jólétben élnek, ma jobban, mint tegnap, keresetük egyre növekszik. Nemcsak a kutya hiányzik a faluból, hanem a ló is. Többnyire bivalyt tartanak, tejelő meg igásállatnak is. Nem panaszkodnak, nem szókásuk, sőt dicsekszenek, csak az adózás rendje nem tetszik nekik. Figyelem szavaikat, és úgy vélem, van valami igazság benne, de ha a falusi ember az adót sokallja, kritikusan kell hallgatni, mert bizony régi időből itt maradt szokásként adózni senki sem szeret.

A falujárást folytatva, az utcán a párttitkárral, Balog Istvánnal találkozunk. Az élete valóságos regény. Tito partizánja volt, most pedig a falú sok gondú gazdája, mert hiszen végső fokon mindenki a párttól vár segítséget. Ő a falu társadalmi életéről beszél. Földművelő az egész község, egy-kétholdas gazdák, csupán egy kulák akad, meg két értelmiségi: a pap meg a tanító. A tanító sokcsaládú, derék ember, aki buzgalommal végzi nehéz hivatalát. A papot, a református esperest Ady Elemérnek hívják — távoli rokona a költőnek. Ahol tud, segít, küzd a babona ellen...

A babona ellen? — kérdem. Hát babonásak az emberek?

— Azok — bólint — a faluban nincsen villany, se posta, se vasútállomás. Két hegy közé szorítva éljük világunkat, és néha furcsa dolgok esnek.

Elmeséli a boszorkányjárás megdöbbentő történetét. Két család fenyegető leveleket kapott. Az egyik család fiatal leánytagját fenyegették rontással, halállal, a másik családnak meg a házépítését igyekezett meggátolni a »boszorkány«. A két család azóta halálos félelemben él. Segítségül kérték már a kolozsvári ellenboszorkát is. És mindenhiába: a tanító, a pap, a párttitkár nem tudja őket meggyőzni, hogy egyszerű zsarolási kísérletről van szó.

Búcsúzóul a párttitkár meghívott az iskolaszék esti ülésére. Vége a tanévnek, most beszélik meg a jövő év teendőit. Az iskolaszék tagjai a tanító lakásán találkoznak, fesztelen beszélgetésre. Gergely János röviden ismerteti a helyzetet. Ketesden csak alsótagozatú általános iskola működik. A tanulók száma huszonhat. A felső tagozatot a gyerekek a szomszédos Bikalon végzik. Télen-nyáron fagyban, hőségben tizenhat gyerek járja a nehéz, egyórányi hegyi utat. Nem kis dolog, ezek a gyerekek bizony megszenvednek a tudásért. Ez a legnagyobb problémájuk.

AKAR KIMONDOTTAN

JÓ BÚTORT?

Látogassa meg

EICHEL MIKSA és FIAI

lakberendezők

gyönyörű mintatermét

IX., Üllői-út 71.

Fizetési kedvezménnyel is

Egy jó cím:

SZÉKELY

BÚTOR

Bajcsy-Zsilinszky 63

Marx-térnél.

Megtalál minden bútort az egyszerűtől a legfinomabb kivitelig.

Kombin. szoba 3350.—

Fazon telihaló 3200.—

Export-háló 2500.—

Konyhák, ebédlők, stíl modern garnitúrák.

Egyes használt bútorok

Fizetési kedvezmény.

Veszünk használt hálót, kombináltszobát. Vadász, Rózsa-utca 27. Telefon 424—031.

Kombinált szoba

3444 forint. Rekamiék, hálók 8 havi részletre is. Bútoreserve. TERÉZ-KÖRÚT 38. Asztalosmester.

Bútorszövetet jutányosan termelőnél vásároljon. Szövőüzem Légrády Károly-utca 12. Telefon: 402-477. 102

Megjelentek a legújabb tervek szerint készített különleges szép fazonú minőségi

BUTOROK

az eddig ismert áraknál lényegesen olcsóbban szerezheti be kizárólag

HETESI ÉS GOIKE D.

műasztalosnál

Budapest, Bajcsy-Zsilinszky-út 53

Colonial bútorok, vasszillárok, biedermeier szekrények. — Halász Studio, IV., Irányi-u. 1.

Szállodák, üdülők, nyaralók részére ágyak, éjjeliszekrények, pogyászástartók, étkezési asztalok olcsón eladók. Ugyanott Colonial szalloászobák, komplett. Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1239

GYERMEKÁGY . 77.—

Sportkocsi . . 68.—

Nyugágy . . . 68.—

Révai Teréz-körút huszonkettő

Konyhabútorok, hetirészletre is. 890—2000-ig nagy választékban Szabolcs asztalosnál. VIII., Futó-utca egy.

Biedermeier szekrény, szekreter, smirgett, rekamié eladó Kisiparosnál, Zichy Jenő-utca harminchárom.

KONYHÁK

heti

Egy jó cím:

SZÉKELY

BÚTOR

Bajcsy-Zsilinszky 63

Marx-térnél.

Megtalál minden bútort az egyszerűtől a legfinomabb kivitelig.

Kombin. szoba 3350.—

Fazon telihaló 3200.—

Export-háló 2500.—

Konyhák, ebédlők, stíl modern garnitúrák.

Egyes használt bútorok

Fizetési kedvezmény.

Faragott szobros férfiszoba 4 darabból, azonkívül hatalmas faragott rakószekrény, bordó plüss nagy rekamiér 2 fotellel eladó „Fasorban" jelligére főkiadó. 20024

Sublót, fiókos, extra fason olcsón, sürgősen eladó. Csáky 40, I. 2.

HA NINCS PÉNZE, VEGYEN HITELBE

BÚTORT

Kardos Testvéreknél

VII., Wesselényi-utca 18. Hálószobák 2000 forinttól

Kimondottan szép, jókarban lévő 2 szoba bútort tartósan bérbevennék. Ajánlatokat: „2 drb 1 személyes vagy 1 drb. 2 személyes rekamier" jeligére a kiadóba kérjenek. 15

Bútor! Új üzlet, új árak, hosszabb részletre kombinált hálószobák, konyhák és egyes darabok asztalostól Nyilasnál, Rottenbiller-utca 30. 1288

BUTORT

asztalostól, hosszú részletre, előlegel. Rákóczi-út 73. Berzsenyi-utcáról

Régi bútorát kombinált berendezését készíti Tóth műasztalos. Telefon: 402—304. 538

Vennék korabeli barokk garnitúrát, Mária Terézia szekrényt. — Körtér 4. IV. 1. 2004

Modern műbútor ebédlő olcsón eladó. Hajós u. 24. I. 1. Hétfőtől kettőhuszonegy—hétszázhét. 2005

BÚTORT

kis előlegel, hosszú részletre JÓZSEF-KÖRÚT 44.

Francia hálo új, műtétőr eladó. Kiss, Dohány-utca 45. 534

Gyönyörű neobarokk spedás, kétszemélyes garnitúra olcsón eladó. Rákóczi-út 27/A. I. 4.

Kombináltszoba kétrészes szekrénnyel, darabonként is eladó. Rákóczi-út 27/A. I. 4.

Brüsszelcsipke gyönyörű ágynemű kelengyéhez, kézimunka rislitertők priváttól sürgősen olcsón eladók. József-körút 68. II. 15. 2633

Amerikai Rex-billiárd eladó. XIV. Erzsébet-királyné-út 7. 684

Rosenthal ivory maratott aranyozású 122 részes porcellánszervice megbízásból eladó. Rubletzky porcellánüzlet, Szilágyi Dezső-tér 2. 2319

Jégszekrény, kétajtós, nagy, olcsón eladó. Fűszerüzlet, Dob-utca 17. 700

Gáskályhát vennék priváttól, Ilia Sándorné, Budaörsi-út 40/a. Telefon 268—272. 2478

Kettő pullot sürgősen vennék, esetleg berendezéssel is. Cím: VI., Hajós-u. 27. I. 10. Pelhő. 2309

Kifűnő vaskályha salgótarjáni 2 aknás, nagy hollandi rézcsillár falikarokkal eladó. Érdeklődés Erzsébet-körút 43 házfelügyelő. 163

Porszívógépet márkásat vennék. VIII., Krúdy-utca tizenhét, fsz. 6 2459

Márkás képek olcsón, Telepi, Lotz, E. Schleich stb. Üllői-u. 21. Gálik. 2357

KERTI BÚTOROK

intézeti csőbutorok, összecsukós kárp. vendégágyak, nagy választékban a KÉSZÍTŐNÉL, VINCZE. Népszínház-u. huszonhat.

Gáztűzhelyet, 3 lángos fehéret, kifogástalant, magánostól veszek. T.: 135-951. 1197

JÉGSZEKRÉNYEK

villanyra, gázra, jégre. Maort gázra is. Olcsón. Wiesel és Markovits Bajcsy-Zs.-út 52.

Művészi képek

VÉTELE, ELADÁSA

Sokhavi részletfizetési kedvezmény.

MŰKERESKEDÉS, DOB-UTCA 58.

Veszek és eladok márkás porcellánt, alpakkaevőeszközt, kristályt, csillárt, bronzokat, kávé- és étkészletet, festményeket és szőnyeget. Domány, Nagymező-utca harminchat. (Ó-utca sarok.) Telefon: 122—078. 1633

Jégszekrények

olcsó árban KRAUSZ készítőnél, Ó-utca 2.

Használt irodabútort veszünk. — Telefon: 181—396 vagy 182—457

Új és használt hálók, kombináltszobák, úriszobák, egyes bútorok, jó minőségben, fizetési kedvezménnyel is, kaphatók: Akácfa-utca hét, szuterén. Gersil.

Modern, kevesethasznált kombináltszoba eladó. Hársfa-utca huszonhét, földszint, tizenhétfelőtől. 109

Kombináltszoba sarokrekamiéval vagy műbútor hálószoba eladó. Vasárnap reggeltől délután ötig. Király-utca 34. III/17. 105

Függönyök olcsón eladók, Panmonia-utca ötven, II. kettő. 618

Keresek priváttól kombinált szobát, kombinált szekrényt, háromajtós szekrényt, rekamiét. Telefon: 311—511. 2219

Kombináltszoba, háromajtós szekrény, tolhér hálószoba, konyhabútor eladó. Kazár-utca 5. Asztalos. 94

Recamie egyszemélyes prima szövettel használt 50-ért. Kettő személyes alkalmi áron készítőnél Dob 93. 607

Háromajtós biedermeier szekrény, sublót, asztal. Konyhabútor. Eladó, IX Sobieszky János-utca 3, asztalos. 604

Fekete tölgy kombináltszoba, epedás heverővel nagy fotőlyökkel, állólámpa és csillár prima állapotban 2.500 Ft-ért. Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1292

Használt epedás sarokheverő világítással. Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1292

Petroleumfőző?

Szaküzletben

FORTUNA

Andrássy-út 33.

Részletre is.

Forgójátót (bejárati) megvételre keresek s ugyanott csapóüléses mozikszékeket. «Kultúrház 63» jeligére. 2281

Zománcozott gáztűzhely és fürdőkád eladó. Loránd Hugó mérnök, Dembinszky-utca 50. Telefon: 428—566.

Eszpresszógép és villanyra, kéz ső feltételekkel el «Alkalmi» jel. f adóba.

Nationál kaszza o eladó. Pick, Rá 12.

Jégszekrények, fa pullok állandóan r ron. Heinczné, Ná ház-utca 36.

Kisméretű üvegtet karban lévő pultos resek. „Büffé 824"

Ó-Hevend különleg tizenkétszemélyes plet és csipkefüg ládok, Szent I körút 26. Mükeresk

Vesszek porcelán é leteket, csipkefügg ket. Szent István- huszonhat. Műke dés.

Gázbűtő eladó. használt" jeligére kiadóba.

Antik komód, s rámás tükör, p összekötők, kar függöny eladók. Tölgyfa-utca 16. I.

Konyhabútor, edé háromajtós szekré kásfelosztalából el Szt István-park 6. Reggel 8—10 közö

Gáztűzhelyet pri sürgősen veszek. Só-u. 1. Trafik.

Bronzcsillár 18 é kristálycsillár három kás, rádió Orion 7+2 lámpás, vitrin cipőek kel eladó hétfőtől, Váci utca tizenhét. II. 3.

Magyarperzsa, rekamiés garnitúra, sutikszekrény, személymérleg, jégszekrény, villanykályha, csillárok, festmények, rádió, pie uo gramofon, egyebek el adók. Kedd délután IV. Veres Pálné-utca klienc, III. kettő.

Karlibútor, állványos hintaágy eladó. Rehberger, Szondy-utca 40. II. 18.

Valódi csipkét toledót ádok, veszek, Rozsnyay. Apponyi-tér 1.

Közületeknek, kifőtt

Bösendörfer rövid kereszthúros, prima zongorámat bérbeadom. Akácfa-u. 9. Kuttner.

Jóminőségű zongorák, harmóniumok kedvezményesen: Hörlnél, II., Török-utca egyele. 2120

Zongorát bérelnék fáramentes bútorért. XIV. Kassai-út 3/b. I. 2.

Gyönyörű hangú, egész új állapotú márkás hangversenyzongorát eladó. „Csak privátnak 743" jeligén fókiadóba.

Blüthner vagy ezzel egyenértékű angol mechanikás zongorát vennék. Most már csak azért is ellen. Bernard nagy szovákia ellen. Bernard nagy országban legyőzte Drobny, de győzőtt Abdessalan is Czerník szombati első napon Francia-országban 2:0 arányban vezet Cseh-Magyarország—Svájc hármas 2:0 arányban győzött az Adám-Drecht mérkőzésen Wimbledonban először az Adám-Drecht mérkőzésen tenisznemzetközi DC kupamérkőzés végeredménye 5:0

Megérkezett repülőgépen Portugáliából az olasz labdarúgócsapat

Az olasz labdarúgócsapat szombaton délelőtt Lisszabonban repülőgépen megérkezett. Este a portugál fővárosban vendégszerepelt. Este a portugál fővárosban vendégszerepelt. Este a portugál fővárosban vendégszerepelt

RÉSZLETRE előleg nélkül. **950 Ft-tól** CLLÖI-ÚT 48.

Székek asztalok

gyári áron. Megbízott: BREUER, Aggteleki-u. 14., I. em. 5.

Prima kivitelű BÖRGARNITÚRA megtekinthető Árverési csarnokban. Szerda-csütörtök. Lónyay-u. 190

Neobarokk kétszemélyes ebédlő garnitúra, egészen új, megbízásból nagyon olcsón. Eichlernél, Nagymező-utca huszonöt. 2282

Műbútor kombinálható kettős heverővel eladó. IX. Zsil-u. 1. II. 6. (Lónyay-utcánál.) 1021

Eladó egy modern diófa irószalon bőrszékekkel, szekrény és rekamié. V., Katona József 2/d. III. 4. 2260

Bútorvevők figyelem!

Vételkényszer nélkül minden dolgozó tekintse meg jóminőségű kisipari bútorsinkat 12 havi részlete előlegül Liszt Ferenc-tér 5. Bútorüzlet

Penzióbútorok bérbeadók vagy eladók. Hariskóz 6., IV. 2. 2020

BÚTORÉRT használtat is, ruhát is legtöbbet fizet STEINGISZER Teleki-tér 3. Tel.: 135—376, 44

Használt kombinált berendezés, majdnem új, árának töredékéért Eichlernél, Nagymező-u. huszonöt. 2283

Kombinált szobaberendezést, jóminőségűt veszek, esetleg szekrény nélkül privátból. Telefon: 384—326. 2341

Rendelésből visszamaradt gyönyörű kétszemélyes ebédlő garnitúra megbízásból alkalmi áron eladó. Károlyosmühely, Almássy-utca 6. 697

Kolonial- és biedermeier bútor, függönyök, csillárok Galambosnál. Apponyi-tér egy. 2474

Biedermeier komód, smiltette, vitrin, olvasó fotelek olcsón eladók. Rigó-u. 12. I. 1. 162

Vennék privátból műbútor kombinált berendezést. „Ármegjelöléssel 157" jeligére főkiadóba.

Alighasznált sarokrekamié, háromajtós fehérszekrény olcsón eladó. Csanó, Aréna-út 32. 2294

Ebédlő műbútor sürgősen, olcsón eladó. — Weisz, Egressy-út 1/c.

Lakásba-nyaralóba kéi rekamiés, komplett Colonial szoba 2500 Ft. Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1289

Garnitúra neobarokk asztallal, székekkel. Komód eladó. Keleti Károly-utca 12. III. 2.

Barokk nádazott garnitúra és 1 barokk háromajtós szekrény. Halász Studió, IV., Irányi-u. 1. 529

Recamier ebedás, kétszemélyes eladó. Fehérhajó-utca öt. II. ő.

Finom minőségű, jókarban lévő kombinált szobabútort keresek. Telefon: 129—608. Hétvégül.

Cseresznye barokk hálószoba, pehely paplan „privátnak eladó. Andrássy-út 81. III. 4.

Hálószoba műbútor, nagy asztal, hat szék eladó. Megtekinthető hétfőtől Bartók Béla-u, negyvenhat II. 17.

Gyermekszoba kifogástalan, nagyon szép, 3 darab, rekamiéval eladó. Akácfa-utca hét, Gerstl. 568

Modern dióháló (használt) hétfőtől Király Pál-utca tizennyolc. Asztalosnál. 574

Kombinált 10 darabos bútor jó állapotban eladó. Futó-u. harmincegy II. 26. 579

KONYHABÚTOROK

385-161. SZÍNES SZOBÁK kis előleggel, hosszú részletre. Dr Schleifer, Nagymező-utca 52. (Podmaniczky-u. sarok.)

Kétszemélyes használt rekamié fotelekkel, székekkel prima szövettel ujonnan kárpitozva alkalmi áron. Hárs-fa-utca 34. Kárpitos (udvar bar.). 1294

Colonial bárszekrény, velencei asztal, székek, könyvszekrény, japán antik szekrény eladó. Falk Miksa-u. 30. házfelügyelő. 564

Kombinált szoba, színes, műbútor, kevéset használt 2000-ért Halász Studió IV., Irányi-utca 1. 550

Biedermeier hálószoba, faragott modern ebédlő, egyes fotelek eladók. Kiss József-(Visegrádi-utca 62. Vacuum Cleaner helyiségében Hajdu asztalosnál. 559

Jókarban lévő kombinált bútort vennék. — Ajánlatokat: «Csak privátból» jeligére a főkiadóba. 2172

Empire karosszék, különleges torontáli összekötők eladók. Délutántól XII., Alma-utca 5. 2284

Szőnyeg

Perzsaszőnyegek, kisebbek, nagyobbak olcsón eladók. Markovits, Rózsa-utca nyolc, fszt. 4

Szőnyeget a termelőtől! Magyar perzsa négyzetmétere 388. Torontáli minden nagyságban! Jaltások jutányosan! Békásszentandrási, VI. Terézkert 36. Tel.: 311-729

Nagyméretű keleti, magyarperzsa, smirna, afgamán, torontáli, velur futók olcsón. Javítás, vétel, csere. Rádayutca egy. Szőnyegüzlet. 189-387.

Bármilyen szőnyeget (kopottat is) most magas áron veszek. SZENTGYÖRGYI, Váci-u. 16. T. 186-616

Gyönyörű keleti és magyarperzsák olcsón eladók, Akácfa-utca tizenhárom, I. 12.

Szőnyegek! Művészies javítását, tisztítását 26 éves gyakorlattal vállalom Chrzanovskyné, XII., Csaba-utca kilenc. Telefonhívó: 457—206.

BÁRMILYEN **szőnyegét** jól adhatja el **SCHILLINGER-né!** TERÉZ-KRT. TIZENÖT Alapítva 1868. Telefon: 124—785.

Keleti és magyarperzsák, kisebb-nagyobb méretűek jutányosan eladók. Andrássy-út 55. I. 3. Csglédi. 2099

Venne privát, privátból közepes nagyságú keleti perzsát. «Csak kifogástalant» Szervita-téri fiókkiadóba. 1008

Gyönyörű perzsaszőnyeg 3x4, eladó. Váci-út 34. II. 2. Freuder. 2223

Bocchara keleti szőnyegek eladók. Kemenes-utca 6. I. 6. 670

Bjeludszisztán perzsa 7 m²-es eladó. Érdeklődni tel.: 227—965. 2320

Perzsaszőnyegek, összekötők, ezüstök, márkás festmények, porcelán, fotelágy, jégszekrény, női felöltőszövet eladó. Sziget-utca 25, földszint hét. (Vasárnap délelőtt, hétköznap öttől.) 2368

tárgyak: ecsemcmehem

Egyéb berend.

Cukrászberendezés felszereléssel együtt eladó. „Válasz 5321" jeligére főkiadóba. 1029

Asztalok Székek

használtak, olcsón.

Rendelés Népszínház-utca 31. Telefon: 139—274.

Vásároljunk festék- és pipereüzlet berendezéseket

pultokkal, hombáros fiókos állványokkal.

Ajánlatokat «FESTÉKES» jeligére ÁLLAMI HIRDETŐ SAJTÓOSZTÁLYÁRA, APPONYI-TÉR EGY.

Kifogástalan, kézajtós jégszekrény eladó. — Csanády-u. 22. IV. 2.

Képek, 45 darab jutányosan eladók. Semmelweis 2. II. 4. 3—4 között. 553

Villany hűtőszekrény 200 literes „AEG" tejesen új motorral eladó. XIV., Nagy Lajos király-útja 131. Füsterüzlet. Besnyák-térnél.

Villanymotoros habverőgép olcsón eladó. Megtekinthető: Dózsa György-út 31. 47

Frigidaire vennék. Árral, minőséggel «Privátból privátnak» jeligére fókiadóba. 2235

Eladó egy három fözőlapos, sütős, zománcozott, Siemens gyártmányú, 190 voltos villanyüzhely. Megtekinthető Dob-u. 58, villanyüzlet. Tel.: 222-643.

Márkás porcelánfigurák, étkezők, dísmkristályok meglepő olcsón. Tasnádi porcelánbolt, Király-utca lenc. huszonkilenc. 2000

Gyermekmérleg, sportkocsi, járóka, kerekes és álló Mózes-kosár stb. prima állapotban eladók. Tel.: 25-96-12.

Perzsvégép, szaszürgép, kvarclámpa (Haneuil) eladó. Rádayutca egy. Szőnyegüzlet. 25

Polcok, pultok, irodafalak, galéria textilnagykereskedésből eladók. Cím: Dob-u. 37. vegyüzem udvarában. 2250

Két nagyméretű páncélszekrényt kifogástalan állapotban lévő két kisebb méretűvel elcserélünk. Telefon: 225—480. Zongoraterem. 2178

HANGSZER

Ibach, Förster, Stingl zongorák, pianinók, legolcsóbban, kamatmentes hitelre Grimm mesternél, aranyéremmel kitüntetve. József-körút hatvanöt. Hangolás, javítás, bérlet.

Régi olasz gordonka nemzetközileg ismert művésztől eladó. Telefon 122—372. 2289

Zongorák, pianinók, csakis modernek, tökéletesen javítottak, jótállással, mégis legolcsóbban. Steinway, Bösendorfer, Förster, Bechstein. Minden más hangszer **REMÉNYI** Király-utca ötvenegy.

TANGÓ-HARMONIKA

VÉTEL — ELADÁS

MARNITZ

VIII. JÓZSEF-KRT 87.

Bösendorfer koncertzongora, egyenesbúrós kétüszerért. Világmárkák legolcsóbban. — Scala, Erzsébet-körút tizenöt.

Zongorák 1200-tól, Bösendorfer Schüler 2000. kereszthúros 2200. — Fenyőné, Erzsébet-krt huszonhat.

ZONGORAHANGOLÁS

szakhirálatot vételadással szakszerűen végez Bartos Dezső. Bécsben végzett hangoló. Lauberger és Gloss tanítványa. Előtvös-u. 23/b. Telefon: 112-110, 424-924.

Bécsi zongorák 1500-tól Blüthner, Stingl, Wirth stb. zongorák, pianinók olcsón! Rákóczi-út harmincegy. I. tizenegy. Hanitzen. 781

Felhívás! Zongora, pianinóbérlet olcsón B. harinál, Somogyi Béla-út huszonnégy.

Világmárkás zongorák, pianinók egyezerűszázaktól kedvezményekkel. Sasvárynál Erzsébet-körút huszonegy. 587

Vennék zongorát vagy pianinót sürgősen. Telefon: 110—823. Poszonyi út 1. Virágüzlet.

Blüthner zongora, prima állapotban, privátból privátnak ötezerötszázért eladó. „Blüthner" jeligére Blocknerher. Városház-utca tíz.

Mérkás zongorák 1800-tól 2800-ig. Nagyteljesítményű harmónium 2000.— Mártírok-útja 26

rin. Telefon: 106—358. 2302

Zongorák, pianinók. Bösendorfer, Stingl jutányosan, mesternél. Aggteleki-utca öt. Daróczy. 2736

Sürgősen vennék kézalatt egy rövidzongorát vagy pianinót. Telefon: 225—662. 2312

Koch—Korselt világmárkás rövidzongora, angolmechanikás pianinó olcsón eladók. Kisiparosnál. Dózsa György-út kilenc: földszint kettő. Thököly-útnál.) 2313

Mestergordonka. Pilat mesterhegedű eladó. — Koltói Anna-u. 22. Tóth. 826

Bösendorfer zongora páncélzékás, keresztúros eladó. Megtekinthető IV., Molnár-utca 5. Házfelügyelőnél. 2508

Késpisporos harmónium eladó. VIII., Szerdahelyi utca 4., földszint 10. Farkas kereskedő. 820

RÁDIÓ GRAMOFON

Világvevő új gramofonos rádió lemezekkel, asztalkával „Privát 743" jeligére fókiadóba. 2083

Rádiót

több nagyobb készüléket készpénzért veszek. Telefon: 221—104

Külföldi Siemens 8 hullámsávos univerzális rádió 2400.— Ft. Dalszínház-u. 1. házfelügyelő. 2243

Válogatott művészlemezek privátnak eladók. Érdeklődők címet „Művészbarát" jeligére a kiadóba. 2163

MÁRKÁS RÁDIÓT veszek. Házhoz jövök. ANDRÉ, Dobozi-utca 21. Telefon: 135—442.

Rádiót veszek hiányosan is. rádiócsöveket. Magas készpénzárat fizetek! EXPRESS, **32** Tel.: Teréz-krt. 122-855 Házszámra ügyelni!

Rádiók szenzációs alkalmi vételek! Telefunken hétcsöves világvevő 950. Telepes lesújtható négycsöves 800. Orion négycsöves világvevő 550. stb. stb. Csala Rádió, Bajcsy-Zsilinszky-út 18. 171

Orion 177. univerzális világvevő, prima napvon olcsón. Telefon: 256—345.

3+1 rádió eladó. — Szondy-u. 55. III. 1.

kereskedőktől és feldolgozóktól megrendelést elfogadok rövid szállításra, gyári áron.

Belgráder

VIII., JÓZSEF-KRT. 34.

Orion tizenötcsöves, gramofonos hangversenyrádiót prima állapotban elcserélnék jómárkájú kis személykocsira. Hétfőtől: 220—815. 228

FOTÓ, OPTIKA

Kisfilmes és egyéb fényképezőgépért legtöbbet fizet Belvárosi Optika Fotó, csak: Petőfi Sándor-utca tíz.

Robot fényképezőgép 2.8 Tessárral, prima állapotban eladó. Madarász, Baross-utca 47, II. udvar, I. em. 4. 1316

Fotófiókokat árusítják amatőrképekhez Fotógaléria témakeretet, darabja egyötven bruttó. Beszerzési forrás Faczuna, Bajcsy-Zsilinszky-út 74. 1340

Super—Iconta 4½x6 vaszek. Berta, X. Sörgyár-u. 46. 589

Hangos keskenyfilmvetítőgépet prima állapotban vennék. Telefon: 423—583. Kilenctől—öttig. 52

Contax, Leica és az összes gyártmányú fotógépek szakszerű javítását vállalom. Wiedheim László, Andrássy-út 56. I. 8. Tel.: 127—859. 86

Eladó 1 drb Rolleiflex Automat fényképezőgép készenléti bőrtáskával, szinszűrőkkel, napellenzővel, fotocellás fotométerrel. Ára 5000 Ft. Digleria, Akácfa-u. 62. 2067

Vetítőgép, hangos, 16 mm, 1947 angol modell, eladó. Kifogástalan. Ajánlatokat „8000.— 84" jeligére. 2406

Nyolcmilliméteres márkás lemező, felvevő kétezerötszázért. Csere telekre, autóra. Andrássy-út 8. III. 4. 2439

Fényképész műtermébe (utcai, forgalmas) elsőrendű szakember betársulhat. „Agilis" jeligére fókiadóba. 2452

Jobbfalta fényképezőgépet, lehetőleg kisfilmesset vennék. „Amatőr 244" jel. fókiadóba. 2660

Beépített távmérős 2.0 Cassar lencsés Super Dolma fényképezőgépemet 100—125 cm³-es kifogástalan motorra elcserélném. Kiss József-utca 23. Pick üzem. Hétfőn d. e. 10—11-ig. 2605

Személyautó

2 literes BMW új motort vennék. Soós, Gyarmat-u. 63/b. 2494

Veszek Olympia 30-as Kadett, Mercedes 1.7, BMW 2 l, Skoda 1101 Fiat 1100 kocsit abszolut kifogástalan állapotban, kizárólag privátból. «Armegjelölés 841». 2379

1100-as Fiat, Opel Olympia személygépkocsik, 1100-as ½ tonnás teherszépkocsi, kifogástalan állapotban eladók. Braun, Garay-u. 15/a. 2378

Mercedes 170 százalékos privátból eladó. Bólyay-utca nyolc. Margithídnál. 2456

35 Steyr prima állapotban sürgősen eladó. Villamosság, Andrássy-út 17. Telefon: 226-747, vasárnap is. 126

Vennék kis személykocsit kb. 4000-ért privátból. Telefon: 222-763. 718

Eladom vagy elcserélem nagyobb Cabrioletre 4 ajtós, Hanomag kifogástalan kocsimat. Horner, Garay-u. 35. II. 16 717

Topolino és 1700 Adler eladó. Vigadó-utca 1—3. 2516

DKW eladó, 700-as prima állapotban. Telefon: 256-039. Forum, Kossuth Lajos-utca 5. 2587

Elcserélném ráfizetéssel kislogyasztású Bellila automat 1700-as Mercedes, vagy ehhez hasonló nagyságú más gyártmányra (lehetőleg Cabriolet) személy kocsival. Ajánlatokat hétfő reggeltől Elemér-u. 11. Gépműhely. Tel.: 228-694 2536

Elköltözés miatt eladó 1.7-es Mercedes személy gépkocsi jó gumikkal, tartalék kerekekkel. Megtekinthető szerdáig Thököly-út 27. Autójavító műhely.

Opel Six 4 ajtós jókarban eladó. Conti-u. 34. 748

Mercedes prima, százszázalékos, DKW kétés négyhengeres, Hanomag-Rekord generálozott, Jeep kifogástalan állapatban, Farmer-Tátra, Oldsmobil, Studebaker (csere lehetséges) és más kis és nagy kocsik. Simó autóüzletben, Andrássy-út húsz. 2498

Mercedes 1700 jó állapotban olcsón eladó. Vasárnap, Bókay János-utca 52. 2533

Gyönyörű Ford Eiffel eladó. Hétfőtől Dob-utca 60. Házfelügyelő. 727

Wanderer 1700-as kabrioletl, prima, eladó. Gyulai Pál-utca nyolc, földszint kettő. 262

Fiat 1100L kitűnő állapotu 7800. Munkácsy Mihály-utca 5. 228-527.

Vennék Topolino furgont kp.-ért. Választ „Prompt 395" jelige, fókiadóba.

Olympia Kadett, Fiat angol sport Cabriolet. Megtekinthető Kisdiófautca 7. 246

Cabriolett Renault Viva sport eladó. VIII., Logonci-u. 16. 2761

DKW jó állapotban, személyautó eladó. — Fóthy-út 13. Villamosági. 2734

Kifogástalan állapotú Topolinot vagy más Cabriolet kiskocsit veszek. Bemutatás Fürst Sándor-utca 15. Műhelyvilla. Hétfőn, kedden délután. 2738

Opel Kadett vagy DKW-t keresek, jó motor fontos. „Kölcsönszámit" jeligére Aratóhoz, Erzsébet-krt. 14.

1.7 l. Mercedes, most generálozva, prima állapotban, sürgősen eladó. Földházi Imre. Lajosmizse. 130

Opel Ádám kétajtós, csukott, kifogástalan állapotban, jó gumikkal sürgősen eladó. — Vasárnap és hétfőn. Szirtes, Astória szálló. Érdeklődni a portásnál.

DKW autók javítása a gyárban képzett szakembereknél megbízható és gyors. Gyám-mintájú szerelvényfalak, alkatrészek minden típushoz. Üzem: XIII., Fóthy-út 79. Telefon: 202—970. 906

Austin 8-as kiskocsi 11.000 Ft. Hétfőn, Rózsa-utca 10. 2878

DKW Meister klasse Cabriolet eladó. Érdeklődni: Antal, Hariskóz öt. 238

1100-as Fiat-papírt veszek. Lajosmizse, Andrássy-út 21. 181

Kadett Cabriolet karosszéria-roncs Securit üvegekkel, kárpitozott ülésekkel, tetővel eladó. Márton-utca 25. 1036

Fiat 1100, családi, DKW, Opel Kadett, Mercedes 1.7, Topolino, olcsón eladók. Reiman, V. Vörösmarty-tér három. 1010

DKW javításra szoruló, alkalmi árban, hétfőn. Pannonia-utca 27. 916

Fiat 1500 generálozva, elcserélem oldalkocsis motorra, számológépre, írógépre. 123—133. 919

Kiskocsit olcsót vennék jó gumikkal. Bercsényi kilenc. Hétfőtől, 855

13-as Austin újabb típ, bőrüléses jó állapotban eladó. XIV., Szobránc-utca 2/a. 2433

Peugeot hatüléses túrakocsi kifogástalan állapotban, DKW és egyéb kiskocsik olcsón eladók, cserélhetők. V., Kiss József-u. 39. garage. 2501

Akkumulátorok javítása garanciával legolcsóbban. Fürst Sándor-utca huszonnégy. Kemény. 1226

Ellenszámlára prima kis kocsit veszek. Adok bármely típusu új vagy generálozott akkumulátorokat. Kemény, Fürst Sándor-utca huszonnégy. 1224

Vennék kimondottan jó kiskocsit kp-ért tulajdonostól, cabriolettet lehetőleg. Tel.: 183-068. 1210

SOK benzin fogyasztását megszüntetí FELLER carburátorspecialista. Erdélyi-utca tizenhat. Telefon: Teleki-tér mellett.

Fiat Cabriolet 1100-as, jó állapotban eladó hétfőtől: Vánkal. 384—193, Kaplony-utca 3. 2143

Plimout személyautó minden elfogadható áron eladó. Rákospalota, Bethlen-utca 80. 202—353. 2140

Wanderer 2.3-as, prima állapotban eladó. Bacsó Béla-u. 39. 2124

DKW lemezkarosszériás jó személyautó eladó. Megtekinthető délután 6—7 órakor. Kapás-utca 2. 2051

Jóállapotú körén Wanderer olcsón eladó. Érdeklődni V. Bank-u. 5. vendéglő. Tel.: 110-203. 2055

Jó állapotban üzemképes Préda hébi sürgősen eladó. Pollák, Szépvölgyi-út 2. Nádor-u. telepe. 2066

Opel Olympia prima állapotban privátból eladó. Vasárnap délelőtt 10-től 2-ig, hétfőn délután 6-tól. III, Bécsi-út 6. II. em. 8. 2058

Fiat 1100-as, 100%-os motorral és gumival eladó. Közvetítő kizárva. Molnárnál, Fóti-út 13. 2027

Kiskocsit vezető nélkül bérbe vennék. «Havi vagy kilométer» jeligére. 2025

Jókarban lévő Volkswagent vennék. Ajánlatokat «Üzembiztos 332» jeligére főkiadóba 2008

Hudson Terraplan, ötüléses, kifogástalan, alkalmi áron. 163—691. 2009

75 éve találta fel Bláthy Ottó Titusz az elektromos-áram átalakítását

Az egyetemes kultúra kevés olyan ajándékot kapott, mint a *transzformátor*. Ez tette lehetővé sok minden között, hogy *ki gyulladjanak a lámpák s elindulhasson az elektromos mozdony*. Ez a csodálatos technikai alkotás most *hetvenöt éves. Bláthy* Ottó Titusz, a világhírű mérnök hívta életre nagynevű munkatársával, *Zipernovszky* Károlyval együtt. A temetésen ott álltam a gyászolók között, s a Műegyetem rektora Bláthyról, a tudósról ezt mondta: „A gyászdrapériák előtt villamoskörték égnek, nélküled ilyen lámpák nem gyúlhatnának ki, mert az emberi kultúrának ezt az ajándékát Tőled kaptuk."

Pontosan magam előtt látom, ahogy csendesen ott ült egyszer az Autóklub társalgójában, a lármás és vitatkozó fiatalság között. S egy alkalommal az egyik temperamentumos vitatkozó szembefordult a tudóssal, s úgy kiáltotta:

— Kedves bátyám, nincs igazad.

A társalgóban halálos csend lett. Mindenki megrémült. Közben az ifjú rájött tévedésére és bocsánatot kért. Mikor nagy hahota tört ki a teremben, ő csendesen mosolygva mondta:

— Tévedtél, fiam, de ti ne nevessetek, mert az elektrotechnikában nagyon könnyen téved az ember.

A VILÁGOT ÁMULATBA EJTŐ CSODA

Kandó Kálmán, az elektromos mozdony megszerkesztője mesélte egy alkalommal, amikor amerikai útjáról visszatért.

— A legnagyobb élményem az Edisonnal eltöltött másfél óra volt. Élénken sietett felém és megkérdezte:

— Ön Budapestről jön?

— Igen, Mr. Edison.

— Mondja kérem, hogy van és mit csinál Bláthy?

Amikor az őt világrészre szóló elektromos szenzáció, a Bláthy-féle különleges párhuzamos transzformátor-kapcsolás megszületett, a külföldi tudósok sürgősen ide-utaztak Budapestre, hiszen ők magukkal az elemekkel társalognak.

Ott nyugszik a Kerepesi-úti temetőben, *Munkácsy* Mihállyal szemben. Síremléke, amely *Petri* Lajos nemesen átérzett alkotása, messziről hirdeti a helyet, ahova mindenkinek el kell zarándokolni, aki érzi a kultúra erejét s aki bízik az emberiség jövőjében.

Illés István

A 21-ik magyar-olasz labdarúgó válogatott mérkőzés

A magyar labdarúgó válogatott csapat eddig 20-szor találkozott *Olaszország* válogatottjaival. Ebből a 20 mérkőzésből a magyar válogatott mindössze négyet nyert meg, mégpedig valamennyit 1925. előtt. Először döntetlenül végződött a küzdelem, míg az olasz válogatott nem kevesebbszer, mint 11-szer győzte le a magyar válogatottat. Mind a 11 olasz győzelem 1925 utánra esik. A gólarány is 43:36 olasz javára.

Ez a mérkőzés tehát a legkiválóbb játékerőt képviseli, mert az olasz játékosanyag nagyobb és nem korlátozódik egy egyesületre. A valószínű olasz csapat (bár az olaszok az utolsó percben szoktak változtatni) a következő:

Franzosi — Bertucelli, vagy *Giovannini, Recattini* vagy *Cuscela — Annovazzi, Tognon, Fattori — Boniperti, Lorenzi, Amadei, Capello, Carapellese.*

Magyarország—Csehszlovákia birkózó mérkőzése

A Sportcsarnokban szombaton este 1500 néző előtt vívták a *magyar-csehszlovák* görögrómai birkózómérkőzést. A légsúlyban Szilágyi tussal győzött Zeman ellen, majd Bencze fölényesen birkózott Bolejsivel, aki azonban a fapadlón térdét felsértette és visszalépett. (2:0.) Ezután Sipos pontozással elvesztette mérkőzését Stehlik ellen, Gál azonban a könnyűsúlyban pontozással legyőzte Tuchyt, s így Magyarország már 3:1 arányban vezet.

A vasárnapi sportműsorban a magyar-olasz válogatott labdarúgó mérkőzés előtt *Honvéd—Főiskola* válogatott labdarúgó mérkőzés szerepel a Megyeri-úton 4 órakor. Budapest—Délkelet ifj. válogatott mérkőzés a Megyeri-úton ½3 órakor. Magyar-osztrák válogatott súlyemelő mérkőzés lesz Csepelen 10 órakor. A Vasasok női evezős versenyt rendeznek a Római-parton 9 órától. A kerékpárosok Budapest—Kecskemét—Budapest útvonalon távversenyt rendeznek, a cél a Közvágóhídnál lesz kb. d. u. 2 órakor. Az atléták egyesületi bajnoki versenyének színhelye Győr lesz.

A Davis Cupért vívott mérkőzések közül Olaszország-Chile küzdelme első napon 1:1 re áll.

A magyar-olasz mérkőzés közlekedési rendje: az újpesti stadiont vasárnap ½1-kor nyitják. A kordonon csak jeggyel lehet átmenni. A helyszínen jegyet nem árusítanak. Az állóhelyre csak a megfelelő szektorba lehet menni. Az állóhelyen ülni nem szabad. Diákjegy csak igazolvánnyal érvényes. Az autók a Váci-úton hajtanak be és a Szent László-úton térhetnek vissza. A Váci-úton lovas közlekedés déltől nincs.

Megszervezik a Gazdasági és Műszaki Akadémiát

A legutóbbi minisztertanács elhatározta a Gazdasági és Műszaki Akadémia felállítását. Az akadémiának három tagozata lesz: ipari, kereskedelmi és pénzügyi. Az ipari tagozat keretében bányászat, kohászat, gépgyártás, vas- és fémtömegcikkek gyártása, energiagazdálkodás, termelés, szerves és szervetlen vegyiipar, textilipar, épí-

Lósport

Hellas is indul a vasárnapi lóversenyen

A verseny főszáma az 1800 méteres Városligeti-díj, mely részvevőivel amolyan pót-Millenniumi-díjnak ígérkezik, éppen csak valamelyest megváltozott teherviszonyokkal. Hellas gyenge szereplését a Millenniumi-díjban istállója nem fogadta el reálisnak és most korrigálni akar a kétségkívül nagyklasszisú kancával, bár kanca létére 61 kilós nagy terhe, ezúttal is meghaladni látszik idei képességeit. A verseny legreálisabb jelöltje megint csak az öreg Fidibus (62½), mely egyformán gyors és állóképes is. Róbert Endre (62½), Valma (61) és Pansy (59½) hasonló körülmények között már Fidibus mögött végeztek, több lehetőséggel indul azonban Mario (58), mely ha jobbik formáját futná, aligha volna verhető. Egy hároméves is indul, a hajtós francia Princesse Bouscaut, mely 41 és fél kilós terhével úgyszólván súly nélkül fut, viszont ez a pehelysúlya is arányban áll szerény tudásával. A megnyitó versenyben ezúttal 900 méteren találkozik Bikfic és Márta, de utóbbi a kilók tömegei kapja ellenfelétől, ha jól jön el az indulásnál, bevezethet. Jelöltjeink a vasárnapi versenyre: I. Márta—Bikfic, II. Belladonna II.—Céda II., III. Csetebere—Barátnő II.—Bankár, IV. Gömbház—Nurmi, V. Fidibus—Mario—Hellas, VI. Cucó—Parádé, VII. Bandus Gy.—Álca II., VIII. Caribou—Silvia—Rataflia, IX. Pókos—Daisy, X. Aranysas—No-de. A verseny délután fél 3 órakor kezdődik.

A 60.000 fontos Nearco fia nyerte az Angol Derby-t, neve Nimbus és előzően fejhosszal győzött a híres 2000 Guinea-versenyben is. A világ legnagyobb tenyészversenyének a célvonalában csak a cél-foto tudta megállapítani csalhatatlan bizonyossággal a sorrendet, mert négy lovat a fejhossznál is kisebb különbségek választották el egymától. Nimbus apja, az olasz tenyésztésű Nearco annakidején leghíresebb és legjobb lova volt a világnak, mely 1938-ban 30 hosszal győzött az olasz Derby-ben, utána pedig Párizsban ugyancsak könnyen verte az Angol Derby azévi nyerőjét, a francia Bois Roussel-t, melyet egy angol futtató 40.000 fontért vett meg francia gazdájától. A párizsi Grand Prix után egy másik angol kereken 60.000 fontot fizetett Nearco-ért a sokszoros olasz milliomos Tesio úrnak. Volt pénzük, de volt szívük is hozzá! Nimbus már a negyedik derbynyerő ivadéka Nearco-nak.

Szeles idő

Várható időjárás vasárnap estig: Mérsékelődő északnyugati, északi szél, felhőátvonulások, többhelyütt zápores, zivatar. Vasárnap mérsékelt délnyugat, nyugati szél. Nyugat felől növekvő felhőzet, délután, főleg a Dunántúlon, újból zápores, zivatar. Hűvös hajnal. A nappali hőmérséklet alig változik.

Rendkívüli villamosjáratok az újpesti stadionhoz

A BSZKRT vasárnap az újpesti stadionban tartandó magyar-olasz labdarúgó-mérkőzés alkalmával 11 órától a Marx-térről Megyerig rendkívüli «M» jelű villamosjáratot indít, amelyeket az utazóközönség éppenúgy, mint menetrendszerű járatokat veheti igénybe.

Újabb változások az autobusz-közlekedésben

Hétfőtől a *3-as* járat végállomását a *Zsidókórháztól* visszahelyezik a Nyugati pályaudvarhoz és ez a reláció ismét az *Alkotás-utcán* át fog közlekedni. Napközben azonban délelőtt fél 8—11 óra között és délután 5—7 óra között ez a járat továbbra is a Zsidókórházig tartja fenn a forgalmat. A *7-es* autobuszok végállomását a *Karolina-útról* a *Kosztolányi Dezső-térre* helyezik át, a 7/A járat azonban 8—17 percenként a *Karolina-útig* közlekedik. A *15-ös* autobuszjáratot a *Zápolya-utca* helyett a *Wahrmann-utcán* át fog közlekedni. A *36-os* kocsik végállomását a *Garam-utcától* áthelyezik a Wahrmann-utca és *Pozsonyi-út* sarkára és a kocsik ebben az irányban a Fürst Sándor-utcán át közlekednek.

HETI SZÍNHÁZI MŰSOR

Operaház (121-513): Vas.: Aida (ifj.) (½11) Hoffmann meséi F., OK. XVII (½8) H.: Denevér Bérszün. (7) Kedd: Sába királynője Bérszün. (7) Szerda: Hoffmann meséi B. I., OK. XIII. ½8.
Városi (137-540): Vas., H., Kedd: Nincs előadás, Sze.: Rigoletto (½8) Bérszün. Cs., P., Szo.: Nincs előadás.
Nemzeti (424-338): Egész héten: Ahogy tetszik (7) Bérletek: Vas.: Bérszün. H.: O. K.: S.
Állatkerti Színpad: Szo.: Megnyitó; Faust (½9). Vas.: Jazzrevű (½9)
Víg (121-811): Minden este: Két férfi az ágy alatt (½8)
Pesti (125-942): Minden este: A szabin nők elrablása (½8)
Művész (226-067): Minden este: Cander-család (½8)
Kamara (222-208): Minden este: Eszményi férj (½8)
Fővárosi Operett (120-535): Minden este: Ipafai lakodalom (½8)
Kamara Variété (120-430): Minden este: Ami a szabin nőkből kimaradt (8, vas. is)

Kádár Kocsmáros 32 Tel.: 122-356
EXPRESS
Magas Közönségnek Ajánlom!
Hajnal Sándor
Budapest, Dohány-utca 21
Telefon: 135—412.
Kádár vegyész
Házhoz lövök.
ANTRE
Kádár Sándor
Budapest, Jászai Mari-tér 2.
Telefon: 221—104
Kádár

dát. A bemutató a *Ganz-gyár* Lövőház-utcai telepén történt. Az idegenek ámulva nézték a kifogástalanul működő párosítást s azután egyikük, Mr. *Legelwith*, a londoni General Electric műszaki igazgatója Bláthy felé fordult s csak ennyit mondott:

— *Most már láttam és mégsem hiszem!*

Azóta Grönlandtól Cap Townig minden elektromos áramfejlesztőben fellelhető a csoda, amely az egész elektromos világot ámulatba ejtette. *Edison* mindenkin túltett az elismerésben, röviden így nyilatkozott:

— *Részemre nagyobb szenzáció, mint maga az elektromosság.*

Sok esztendővel ezelőtt együtt tűráztam a kiváló tudóssal Olaszországban és itt szóbahoztam a nagy találmányt. Sohasem volt erősségem az elektrotechnika s őszintén bevallottam, hogy még mindég nem látom tisztán ennek a megoldásnak a lényegét.

— Ha egy elektromos-fejlesztő mellett visz majd el az útunk, megmagyarázom neked, demonstrálva sokkal egyszerűbb.

Így ért kocsink *Pavia* elé és az elektromos-áramfejlesztő előtt megálltunk. Az előcsarnokban nyüzsgő fehérkabátos mérnökök felismerték Bláthyt.

«SYSTEM BLÁTHY»

— O Signor commandatore Bláthy! — kiáltotta az egyik s már jött is a telep igazgatója s néhány perc mulva bent álltunk a nagy gépteremben. Én a mellettem terpeszkedő egyik hatalmas gép dobszerű felsőrészét néztem és szembemembe ötlött egy kis réztáblácska. Raita ez volt olvasható: *System Bláthy*. Azután mellém szegődött a nagy tudós s bocsánatot kérve az őt körülvevő mérnököktől, ragyogó előadással átsegített a nehézségeken. Mindent megmagyarázott. Megváltoztatja az elektromos-áram feszültségét vagy erősségét. Kinyílt előttem az aranykapu s bepillantottam abba a szentélybe, amely abban az időben az egész elektromos-világot megmozgatta.

Ott állt Bláthy, szemben az olasz igazgatóval s elnéztem filigrán alakját, ősz szakállát. Tekintete élénken villogott a szemüvegen keresztül, amint **bólogatva hallgatta a hozzá in-**

Sebes Gusztáv, jelenlegi labdarúgó-kapitányunk tanult az előző kapitányok hibáiból és az Újpesten vasárnap délután 6 órakor kezdődő mérkőzésen részben az *egységet* — tehát az összjátékot — igyekezett a magyar válogatott csapatban biztosítani azáltal, hogy a Ferencvárosra alapította, másrészt az erő és lendület emberével szemben főként *technikás játékosokat* válogatott be a csapatába. Igaz, hogy sem az egység, sem a technika nem százszázalékos, de a csapat így is nagy haladást jelent az előzőkkel szemben.

A magyar csapat ez lesz: *Henni — Rudas, Balogh II. — Bozsik, Börzsei, Lakat — Budai, Kocsis, Deák, Szusza, Puskás.*

Az *olasz csapat* a szerencsétlenül járt Torino válogatott játékosai nélkül is ugyanolyan

Megérkezett repülőgépen *Pozzo*, az olaszok világhírű futballkapitánya, akinek csapatai két világbajnokságot és két olimpiai bajnokságot nyertek. Kérdésünkre elmondotta, hogy biztos magyar győzelmet vár, az olasz csapat a Torino-játékosok halálával nagyon meggyengült, szerinte legalább öt-hat lelt volna benn a csapatban, most a védelmet gyengének tartja, de az olasz csatársor sem jó. A magyar csapatban, szerinte, több a klasszis.

Dr. Füldessy János

Pozzo, a világhírű olasz futballkapitány magyar győzelmet jósol

Az olasz labdarúgócsapat szombaton délelőtt Újpesten kipróbálta a pályát, de csak — civilben. Egyedül *Carrapellese* balszélső rúgott a labdába, s nem biztos, hogy ő lesz a balszélső, mert még érzi rándulását. Helyettese *Baldini* lehet.

A mérkőzés angol bírája, *Ewans* repülőgépen megérkezett, ellenben lemondott a lengyel határbíró, *Kmiczinski*, mert munka közben eltörte a lábát. Helyébe szombaton éjjel *Nemczowski* csehszlovák bírót hozzuk autóval.

Magyarország-Svájc DC teniszmérkőzés végeredménye 5:0

Magyarország—Svájc harmadiknapi DC teniszmérkőzésén szombaton először az *Ádám-Albrecht* mérkőzést bonyolították le. Ádám életének talán legszebb és legjobb játékával 6:1, 6:2, 7:5 arányban győzte le a svájcit. Utána az *Asbóth-Hounder* mérkőzés következett; a magyar bajnok 6:1, 6:2, 6:1 arányban óriási fölénnyel hengerelte le a svájci játékost. Ezzel a Svájc elleni DC mérkőzésünket 5:0 arányban nyertük meg.

Kikaptak a csehszlovák teniszezők Párizsban

A magyar DC-csapat valószínűleg a franciákkal kerül az elődöntőben szembe, miután a szombati első napon Franciaország 2:0 arányban vezet Csehszlovákia ellen. Bernard nagy meglepetésre 3:6, 6:3, 9:7, 7:5 arányban legyőzte Drobnyt, de győzött Abdessalan is Czernik ellen. Most már csak egy győzelmük hiányzik a franciáknak a végső győzelemhez.

Két döntetlen a szombati Totó-mérkőzéseken

A női atlétikai mérkőzés a Postások és Csepel között 10:10 arányban döntetlenül végződött, ugyanúgy a Csepel—Vasas kézilabdamérkőzés is 8:8 arányban. Mind a két eredmény meglepetés.

Vas.: OK. XVI., H.: MK. V., K.: I.

Madách (423-380): Minden este: A kertész kutyája (½8) Bérletek: V.: Szentpéteri III., H.: E. II., Kedd: B. II., Sze.: Déryné III., Cs.: D. II., P.: Szigeti II., Szo.: S. II.

Belvárosi (187-794): Minden este: Moszkvai jellem (½8)

Royal (223-883): Minden este: Hetszínvirág (½8)

Fővárosi Nagycirkusz (428-306): Vilagvárosi műsor. (4, ½8)

Állami Bábszínház (Mesebarlang): Aranybalacska (3, 5, v ½3, 5)

Kis Színház (224-469): Minden este: Szélviharos éjszaka (½8)

Kis- és apróhirdetések

ADÁS—VÉTEL

BERENDEZÉS

Bútor

Kombinálltszekrény 880 Ft
Kétszemélyes rekamié 950 Ft
Kárpitozott fotel 290 Ft
Kárpitozott szék 136 Ft
EICHLERNÉL
Nagymező-utca huszonöt

Használt berendezést, bútort veszek. Eichler, Nagymező-u. 25. Tel. 110-637

Gyönyörű nőiszoba, intarziás, neobarokk, cseresznye, kék selyembrokáthuzattal, 10 darabból álló, privátból eladó. 182-062. 2644

VESZEK

használt bútort. Somogyi Béla-út 16. Bútorüzlet. Telefon 181—154.

Bútorcsere!

Használt kőris hálószoba ruganyos ágybetétekkel, meghízásból, olcsón eladó. Dohány-utca 1. Bútorüzlet. 2884

Neobarok hálószoba, barok úriszoba, korabeli privátból privátnak eladó. Megtekinthető 4—7 között Falk Miksa-utca 3, ½1. 2388

Nagyméretű kombinált szekrény szép garnitúrával, esetleg külön is eladó, hétfő: Nefelejts-utca 10, I. em. 11. 2418

Keveset használt, jóminőségű kombinált szobaberendezés patent rekamiéval sürgősen eladó hétfőtől Landler Jenő-utca 14. (Volt István-út)

Egy- és kétszemélyes rekamie, szelon, epedás fotelágy, vitrin, zsúrkocsi, szék, asztal, hokedli eladók. Tökk Szilárd-utca 17. Kovács, hétfőtől. 662

Vennék elsőrendű kombinált műbútort, csakis privátból, azonnal készpénzért. «Styl vagy modern» jeligére fiókkiadóba, József-krt. 2. 940

Új hálószoba 2860. rekamié 800, kettőszemélyes 1250. kombinálszobák Biedermeier, barokk, hármasszekrények, garnitúrák, irószalok, vitrinek, sublódok nagy választékban olcsón. Fizetési kedvezménnyel Tóth Győzőnél. Ferenc-körút húsz.

Használt kétszemélyes rekamié, fotelokkal, székekkel, szövethuzattal olcsón. Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1291

Rózsa-utca harmincnyolc/B. Bútorüzlet (Király-utcánál). Újak, használtak, modernek, stilbútorok, Komplet berendezések. Magános darabok. Rendkívül jutányosan.

Stil kombináltak. Hallberendezés. Könyvállványok. Női íróasztal. Úriszobák. Bőrgarnitúrák. Ebédlők. Biedermeier háló. Vitrinek. Barokk székek. Páros fotelek. Rózsa-utca harmincnyolc/B. **Hadel.**

Nincs fényes kirakat! Nagyon szép dióháló, hármastükörrel 2750 forint, kombináltak, konyhák, használtak és újak igen olcsón. Féder lakberendező kárpitosmester. Somogyi Béla-út 16. Udvarban.

Ne dobja el régi bútorát! Gyönyörű kombináltat készít belőle Féder lakberendező kárpitosmester. Somogyi Béla-út 16. Udvarban.

Kétszemélyes kanapé, rekamié szövethuzattal 900 Ft. Teljes garnitúra két fotel, két szék kétszemélyes heverő 1.580 Ft. Egyszemélyes 600 Ft Baross-utca 75. Bútorüzlet. 1293

Lakásfelosztásból fennmaradt: Barokk francia ágy, irószoba, ebédlő, biedermeier garnitúra, háromajtós szekrény, komód, kredenc, vitrin, könyvszekrény, páros és egyes fotelek, garnitúrák, asztalok, órák, festmények sürgősen eladók. Sallai. (Tátra)-u. 14-16. I. 2.

Dióháló rekamié eladó. Bartók Béla-út 4. fszt. 3. 937

BÚTOR

készítőnél Gombos-üzem Landler Jenő-utca 14 (volt István-út)
Kombinált 2740, új háló 1950, konyha 1250, rekamier 950, fotelágy 650.

Nagyon szép háromajtós biedermeier szekrény olcsón eladó. VII., Elemér-u. 41. IV. 21. Horváth asztalosnál. 2416

Keveset használt kombinált szoba eladó. Bajcsy-Zsilinszky-út 22. félemelet egy. Liftnél. Hétfőtől. 143

Keveset használt kombinált háló eladó. Mozsár-u. tíz. I. hat. Hétfőtől. 144

Keresek 3 darab jó állapotban matracot. Építőanyag üzlet. Lajos-u. hat. 2302

ELADÓ

műbútor cseresznye komb. szoba, 11 drb. **Benczúr-utca 21. I.**

Kombinálltszoba kétrészes szekrénnyel 4600 forint. Egyes szőrpárnás és epedás rekamiék, komb. szekrények, stb. olcsón eladók. Brüll. Klauzál-u. 26 2821

Alig használt nagyméretű és diplomata íróasztalok redőnyös szekrények, frógép, stb. olcsón eladók. Klauzál-u. 26. Brüll. 2869

Jobbminőségű hálószobát, kombinálszekrényt veszek; kissé sérültet is. IX., Ferenc-tér egy. Kürthy. Tel. 135—911.

Javítást, bútorfényezést vállalok. 2875

Kettőszemélyes rekamie garnitúra eladó. 11—2-ig. IX., Köztelek-utca 4/b. IV. 4. 851

Kombinált bútor sarokrekamiéval eladó. Horváth-utca 3. I. 2. 2687

Fehér komplet hálószobák, rekamiék kényszerből olcsón eladók. Vasútlet. Baross-u. 56.

Korabeli komód kifogástalan állapotban eladó. Megtekinthető hétköznap 5-től; vasárnap egész nap Kárpát-utca 7/b. IV., 18. 749

Barokk franciaágyas szoba, Grossmann gyártmányú, 10 drb eladó. Váci-utca 12. IV. 1. hétfőtől. 2765

Modern dióháló és kombinált szoba privátnak eladó. Rózsa Ferenc-utca 69. II. 19.

Keveset használt kombinált szoba, kitűnő állapotban eladó. Kizárólag hétfőtől Peterdi-utca 35. II. 24. 2691

Háromajtós gyönyörű diófaszekrény, kétszemélyes rekamié garnitúrával, tükör eladó. Csányi-utca nyolc I. 8/A. 421—087. 224

Kombinált kétrészes szekrény, kétszemélyes rekamié garnitúrával, sublód eladó. Király-utca 51. II. 19. 223

Gyönyörű garnitura kétszemélyes valódi epedával, mint az új, lószőrmatrac, tükör sublód sürgősen eladó. — Király-utca 1/E. I. 1.

Rekamié, azonos garnitúrával, szelon eladó. Zombori, Práter-utca hatvanhárom. 2719

Vásárolnék hálószobát, íróasztalt, nagy asztali székekkel, garnitúrát, egyes darabokat is. — «Magánkézből» Szervita-téri fiókkiadóba. 2737

Alkalmi vétel. Egyszemélyes rekamier hatszázért eladó. Vörösmarty-utca negyvennyolc. Kárpitosnál. 2506

Kétszemélyes kanapérekamier, visszamaradt darabok kilencszázötven forinttól eladók. Üllői-út 29. Kárpitosnál. 2443

Kanapéágy, 2 fotel, 2 szék, bordó szövettel, késedelmes átvevő terhére eladó. Üllői-út 29. Kárpitosnál. 2507

Kétszemélyes kanapéágy különlegesség epedával, beépített világítással, szép szövettel bevonva, egyezerötszázért eladó. Vida kárpitosnál, Vörösmarty-utca negyvennyolc. 2565

Piamino, konyhaberendezés, elsőrendűek privátnak olcsón. Kizárólag 5—7-ig Kiss József-utca 38/b, félemelet 3. három. 200

Könyvszekrény, hét darab, eladó. Telefon: 122—372. 2587

Vennék egy kétszemélyes rekamiért, epedást, fotel és székekkel és egy fehér háromajtós előszobaszekrényt priváttól privát. „Ármegjelöléssel 25" jeligére főkiadóba. 2523

Egyszemélyes, epedás, rekamier eladó. Síp-utca hat. I. 5. 2483

Két újonnan átdolgozott fotel fehérvászonban, 1 intarziás kerek asztallal eladó. Hegyalja-út 3. fdszt 2. 2649

Bútor sürgősen eladó. Katona József-u. 27. I. egy. 741

Angol női fotelek, virágos huzattal privátnak potomáron. Hétfőtől Egyszázhuszonkilenc—hatszázhuszonhárom. 2486

Kétszemélyes, háromnégyrészes, rekamier, fotel, szék, asztal, diner eladó. Damjanich 46. II. 8. 731

Háztartásfelosztásból barokkdió hármasszekrény, barokkdió szalongarnitúra, női íróasztal, perzsaszőnyegek; dísztárgyak rendkívül olcsón, vasárnap egész nap, hétköznap csak héttől kilencig este. IV. Dalmady Győző három, I. 1. 114

Csodaszép, új, modern konyhabútor eladó. Ranolder-utca 26/b. 2511

Akasztósszekrény sötétbarnára fényezve, rendelt munka, eladó. — Mester-u. 53. V. 8.

Különböző bútorok eladók. Megtk.: Vasárnap, hétfőn. Sas-u. 4. Babos.

Gyönyörű modern barokk, nagystílű úriszoba, kétszemélyes ülőgarnitúrával. Sarokrekamiergarnitura komb. szekrénnyel. — Külön ágyazható kétszemélyesek. Javítások, átdolgozások. Kárpitosnál, IX. Telepy-utca 23—27.

Kombinálltszekrény eladó. Füredy asztalos, Gellért-tér 3. Bejárat Budafoki-útról.

Komplett háló: két rekamié, háromajtós szekrény, kihuzásasztal, négy kárpitozott szék, komód stb. eladó. Hétfőtől Váci-utca tizenhét. II. 3.

Kétszemélyes rekamié 900, egyszemélyes 700, kombinálszekrény 1000, hálók, garnitúrák rendkívül olcsón. **Klein,** Nagymező-utca 36.

Gyönyörű szép használt modern kombinált szoba sarokrekamiéval olcsón eladó. IV. Váci-utca negyvenkettő. Üzlet.

Vennék használt lakásberendezést, egyes darabokat is. Ajánlatok: ármegjelöléssel „4-szobaberendezés" jeligére Szervita-téri fiókkiadóba.

PETRI, Péter

Peter Peri
on his own work

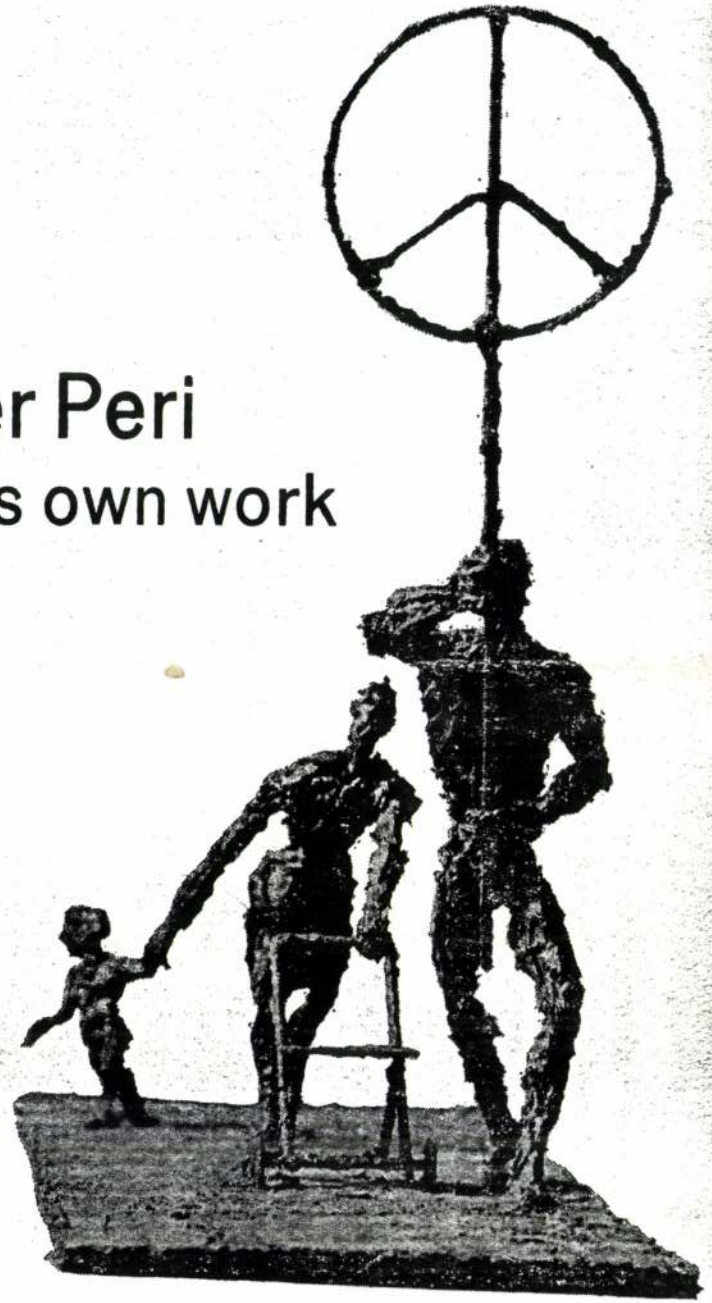

References to Peter Peri's work are contained in:
Modern Art/by Katherine S Drier/New York 1926
Abstract Painting/by Michel Seuphor/London 1962
Dictionnaire de la Peinture Abstracte/by F L Berckelairs/
Paris 1957
Les Ismes de L'Art/Zurich 1925
Etc.

Peter Peri 1899-1967

My artistic activities go back to 1918. I lived at that time in Berlin and started as an expressionist painter and sculptor. Later, I was among the first artists who developed and propagated constructivist art.

My first exhibition of constructivist art was held in 1922 in the Sturm Gallery, together with my Hungarian fellow-countryman Moholy-Nagy.

I worked as a constructivist artist until 1924. In 1925 I turned to architecture since I believed that the results & experiments of constructivism could best be used & developed in architecture.

My interest in people, the way they live and their relationships to each other was so strong that architecture did not satisfy me and since 1929 I have returned to representational art. The significance of my representational painting and sculpture is: that it follows constructivism, i.e. using all the knowledge I gained through abstract art.

Working and living in London since 1933, I never separated my work from my constructivist experiments and I continued to search for new mediums and to use new techniques in painting and sculpture. I started in 1920 to use concrete,not casting but modelling direct in the wet concrete, figures, coloured reliefs and paintings. I have been working in polyester resin and fibreglass since 1955.

The influence of abstract art since 1920 has been most decisive in architecture, interior design and in the design of every sort of industrial product; in short, in the shaping of our surrounding world.

But one thing abstract art cannot do. It can never give the emotional experience which good representational art does. Hardly ever can it be more than arts and crafts.

There is not one abstract painting or sculpture produced over the last thirty years which ever came near to the emotional and aesthetic impact of the works of the great masters of the past. Since we have not ceased to be emotionally involved, say, by a Rembrandt or Van Gogh picture, by a Goya etching or by a Donatello sculpture, it would be a retrograde development of the human race if our artistic enjoyment were to be limited to enjoy only colour & shape harmonies or contrasts, bombastic gimmicks or colour & shape patterns. All that is only glorified arts and crafts and very much dated.

Art is created for the benefit of the people. The subjects of people's lives and their relationship to each other is not exhausted yet and never will be.

New materials, new techniques have to be experimented with to be able to express our life in a new way.

It is the people who will always remain the main subjects of the arts, since it is the people who are making history.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1964 AUG 28

Petri Lajos

1964. augusztus 28, péntek

HAZATALÁLT...

Petri Lajos szobrászművész emlékezete

Szögletes, neki-nekilódu-ló, mégis visszafogott betűkkel rótt levelet kaptam néhány esztendeje. „Kedves Uram! Értesítem, hogy a Képzőművészeti Alap által én bízattam meg Fényes Adolf portréjának mintázásával. Engedtessék meg..."

Ki lehet ez a letűnt idők hivatalnok-stílusában, személytelen tárgyilagossággal, e körökben oly szokásos bizalmaskodás mellőzésével tárgyaló művész?

1960-ban a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes kiállítását a kritika és — nagy szó — a közönség egyhangú lelkesedéssel üdvözölte, csak enynyit tudtam róla. Bennfentes művészbarátaim sem sokkal gazdagították ismereteimet. — „Furcsa ember... bezárkózik a műtermébe és dolgozik szüntelenül, meg tanul... a Sportúszodán kívül csak barátait, Kodály Zoltánt, Hermann Lipótot, Füst Milánt látogatja." — Igen — állapítottam meg néhány beszélgetés után — a mun'a, a zene, a képzőművészet, az irodalom és az intenzív testkultúra oszlopain nyugszik ez a torzóként is hatalmas életmű.

Rangos helyét már életében kijelölték a művészettörténészek, igen közel a legnagyobbakhoz. Alkotásai hazai és külföldi múzeumokban, közte-reken hirdetik tehetségét. Közel a nyolcvanhoz ragadta el a halál, s mégis pályája csúcsán, tarsolyában sok szép tervvel ment el közölünk.

Nagyon messziről érkezett. A szegedi Pick szalámigyáros fia. A dúsgazdag szülők ellenzésére lett szobrász, a bajai Telcs Ede. tanítványa. Vagyonos belga felesége gondtalan jólétet, „főúri" életmódot biztosított számára. És mégsem érezte jól magát a Horthy-rendszer csúszó-mászó, urambátyámos világában. Nem kellett szókimondó, kemény egyénisége. Külföldön századunk legtalentumosabb szobrászai között tartották számon, a barcelonai világkiállításon aranyéremmel jutalmazták, idehaza elsikkadtak lényeget látta-tó, nyersen őszinte szobrai és furcsamód — dekoratív törekvésű, figurái. Évekig nem kapott megbízást, s végül kínjában a pékek számára formált mintákat. „Életem legszebb évei terméketlenül múltak el. Nem dolgozhattam" — fakadt ki egyszer derűt és izgalmat sugárzó zsúfolt műtermét dicsérő megjegyzésem után. „Talán valamit pótolhatok" — tette hozzá bizonytalanul, reménykedve.

Hatalmas rózsadombi villáját államosították a felszabadulás után. Nem sajnálta különösképpen. A bizalmat hiányolta. Még egy darabig zárva maradtak előtte a kapuk. Újból, utoljára, külföldre futott. Belgiumban megbízás, siker, pénz várta. Nem sokáig bírta. Hazajött, ahol most már végleg befogadták. Munkát kértek és vártak tőle. És egyre-másra születtek a szebbnél szebb alkotások. Egy évtized alatt majd annyi, mint előtte fél századon keresztül.

Városunkat nagyon szerette. Földiek vagyunk — mondogatta gyakran. Különös örömmel töltötte el Fényes Adolf szobrának és az 1961-es kiállításának jó visszhangja. Műtermében láttam Katona József portréját. Kodály Zoltán vonsait — még 1909-ben — ő formálta először kőbe. Megörökítette később 75. születésnapján is. Szívesen látnánk ezeket valamelyik kecskeméti gyűjteményben.

Két esztendeje kértem, a készülő szoborsétányra faragja ki valamelyik jelesünket.

— Vállalom a feladatot.

Elébe tettem a tudósok, művészek neveit feltüntető listát.

— Kit választ.

Rövid gondolkodás után visszaadta a papírt.

— A homok hősét, a névtelen kecskeméti kapást, aki az elemektől és a rossz emberektől megóvta és felvirágoztatta azt a földet. Kutatók, városvezetők, irodalmárok ugyan mire mentek volna nélkülük. Mert sokan voltak. Adták az élet stafétabotját és befeküdtek a sírba, anélkül, hogy tudták volna: ők tulajdonképpen az élet értékeinek a teremtői. A nép...

Ezt a művét vallomásnak. élete főművének szánta. És köszönetnek. Hogy télbe hanyatló napjaiban, nyolcadik évtizedében, majd annyit alkothatott, mint egész életében. Hogy megbecsült, méltányolt tagja lett annak a társadalomnak, amelyben közügy lett az emberformáló, emberszépítő művészet. Most kezdett csak élni...

Heltai Nándor

Apróhirdetések

LADÓ kombinált bútor. Érdeklődni -14-ig. Kecskeméti Nyomda, Oláh-nál. 11071

) állapotban levő 500-as Trabant ádó. Nagykörös, Kecskeméti út 19. ám. 3906

)NGORA, rövid, fekete, páncéltó-s eladó vagy kiadó. Kecskemét, rcsényi u. 22. 3904

ADÓ egy modern, kétszemélyes rágy és egy Orion lemezjátszó. cskemét, Cimbalmos u. 13. 3903

W autó kitűnő állapotban sürgő-eladó. Kecskemét, Berkes u. 6. m. 3898

EGEDI szoba, konyhás, földszinti, llékhelyiséges, gázos, parkettás somat elcserélem kecskeméti la-ra. „Szeged 3269" jeligére a kecs-néti Magyar Hirdetőbe. 3896

EGEDI belvárosi, első emeleti, gyméretű társbérleti szobámat, ellékhelyiségek használatával el-cserélem kecskeméti lakásra. Szö-vetkezeti lakást is átveszek. „Kecs-kemét 3270" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 3897

MAGÁNOS nőnek vagy diáklánynak ágy kiadó. Kecskemét, V., Rákó-cziváros 25. 3895

HÁZHELYET eladok a Hunyadivá-rosban. Érdeklődni: Kecskemét, Hor-váth Cyrill u. 1. Kari. 3894

HÁZTARTÁSI alkalmazottnak 50 év körüli nőt bentlakással felveszek. Jelentkezés 1—3 óráig. Kecskemét, Csóka u. 49/b. 3893

JÓ állapotban levő tricikli és da-ráló eladó. Kecskemét, Szultán u. 14. sz. 3892

100 NÉGYSZÖGÖL szőlő terméssel eladó, nyaraló építésére is alkalmas. Kecskemét. Szt. István-város 27. 3891

VIZSZIVATTYÚ, akácrőzse, tűzhely eladó. Kecskemét, Dárdai-telep, V., u. Nemcsókék. 3890

MÁSFÉL katasztrális hold szőlő, la-kóépülettel, Urihegy 13. szám alatt eladó. Érdeklődni lehet: Kecskemét, Lugossy István u. 5. 3889

KIHORDÓ fiút vagy lányt azonnal felveszek. Kecskemét, Lugossy Ist-ván u. 5. 3888

ELADÓ házrész, vétel esetén be-költözhető. Érdeklődni: Kecskemét, Máriaváros, Holló u. 3. 3887

DÓS férfit vagy nőt fiatal házas-pár eltartana, ingatlanért. Kecske-mét, Cserép u. 15. Szűcsék. 3886

KÉTAJTÓS polituros szekrények és ágyak eladók. Kecskemét, Reálisko-la. 3885

ELADÓ tanya Nyárlőrincen. Érdek-lődni: Kecskemét, Epreskert u. 66. szám. 3884

ELADÓ új, 120-as Hohner harmo-nika hétezerért. Balotaszállás, alsó-balotai iskola. 3881

JÓ kivitelű motorkerékpár oldal-kocsi eladó. Kiskunhalas, Alsószál-lás 338. Cseri Ferenc. 3880

AGRONÓMUST keres a Napsugár Tsz. Szana. 3879

PIANINÓ zongora eladó. Kecske-mét, Jókai u. 13. Vörösék. 3871

KIADÓ 2 hold jó gyümölcsös szőlő, esetleg eladó. Felsőszéktó, Kiskecs-kemét mellett. Érdeklődni: Kecske-mét, Cserép u. 4. 3869

ÚJ kisipari konyhabútor eladó. Kecskemét, Bánk bán u. 5. Hétköz-nap 5 után, vasárnap délelőtt. 3868

BÚTOROZATLAN szobáért egyedül-álló háztartásának vezetését válla-lom. „Becsületes 3251" jeligére a kecskeméti Magyar Hirdetőbe. 3867

KITŰNŐ állapotban levő 350-es Ja-wa eladó. Megtekinthető mindennap du. 5 órától. Kecskemét, Kapisztrán János u. 10. (Tüdőkórház után.) 3910

ELADÓ Kecskemét, Budaihegy 42. számú beköltözhető ház. Érdeklődni a helyszínen, Markóéknál. 3836

KISGYERMEK gondozását vállalom. Kecskemét, Zöldfa u. 3., kapuval szemben. 3835

SZOBA, konyha, kamrás lakásomat elcserélem hasonlóért. Kecskemét, Zöldfa u. 3. Kapuval szemben. 3834

ELADÓ beköltözhető kétszobás csa-ládi ház. Kecskemét, Zsinór u. 44. szám. 3833

ELADÓ villatelek. Ugyanott 2 db épülettömb fenyő is. Kecskemét, Arany János u. 5. Törökék. 3830

EGY szoba összkomfortos lakást keresek költségmegtérítéssel. Címet „Igényes" jeligére a kiadóba ké-rek. 11069

ELADÓ egy hold 500 négyszögöl szőlő. Érdeklődni lehet: Kecskemét, II. ker., Farkas Sándor u. 2. sz. 11063

SZOBA kiadó iskolás lányoknak. Kecskemét, Szegedi L. u. 18. sz. 11066

WARSZAWA személygépkocsi kifo-gástalan állapotban eladó. Érdek-lődni: Kecskemét, Kaszap u. 15. 17 óra után, vasárnap egész nap. 11066

ELADÓ 900-as Wartburg kifogástalan állapotban. Kecskemét, Bat-thyány u. 10. 11064

ELADÓ 3 db 20 hektoliteres, töltő-képes boroshordó, 1 db 3 hekto-literes szőlőprés. Megtekinthető: Szegedi Béla, Kecskemét, Ballószög 425. 1-es autóbusz végállomásától 1 kilométer. 11062

407-ES Moszkvics jó állapotban el-adó. Kecskemét, Csongrádi út 69. szám. 11061

100 DARAB almásláda, 1 db 12 hl szüretelőkád eladó. Kecskemét, Si-mon István u. 12. 11060

JAWA motorkerékpárra 300x16-os külső gumi eladó. Kecskemét, Hoff-mann János u. 1. 11059

PANNÓNIA igényesnek eladó. Meg-tekinthető szombaton délután. Kecs-kemét, Kisfaludy u. 35. sz. 11058

ELCSERÉLEM egyszobás bérházi la-kásomat központi utcai szoba, kony-ha és spejzos lakásra. Kecskemét, Külső-Szabadság u. 16. II. em. 3. szám. 11057

ELADÓ kis családi ház mellékhelyi-ségekkel és 750 négyszögöl telekkel. Érdeklődni: Czirkos Ferenc, Kecske-mét, Szarkás 54. Izsáki betonút mentén. 11056

REKAMIÉ, épületfa, bor 25 literen felül eladó. Kecskemét, Lehel u. 2. Vágó utcából nyílik. 11054

ÉPÜLET zöldségeskúttal és 800 négyszögöl földdel a várostól 3 km-re eladó. Érdeklődni lehet: Kecs-kemét, Bethlenváros 15. 1003. TÜ-ZÉP-telep mellett. 11053

A KECSKEMÉTI Gépíró és Gyors-író Iskolában aug. 31-én 10 órakor jelentkezzenek a pótfelvételt nyer-tek. Szept. 1-én 9 órakor évnyitó az I. emeleti díszteremben, utána a dolgozó osztály pótbeírása. 11051

KECSKEMÉT, Voelker-telep, IX. u. 1. számú ház belső része beköltöz-hetően eladó. 11050

ELADÓ egy 18, egy 44 és egy 48 hl-es boroshordó és egy kocsira sze-relhető szüretelő láda. Érdeklődni lehet Soltvadkert, Tanács utca 12. 3824

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 ÁPR 30

PETŐFI NÉPE

Hol legyen az emléksetány?

Új szobrok Kecskeméten

A HAJDANI jellegzetesen alföldi településből közel hetvenezer lakost számoló modern várossá nőtte ki magát Kecskemét. A sokemeletes, impozáns épületek, a kulturált parkok kialakítása mellett a város rendezői gondoltak a közterek díszítésére is — így az utóbbi 20 esztendő alatt több szép szoborral gazdagodott a megyeszékhely.

A MEGYEI könyvtár előtti teret díszíti Petri Lajos: *Fényes Adolf* szobra, a Katona József Múzeum szomszédságában állították fel Koltay Nándor *Mathiász János* megörökítő művét, az SZTK előtt pedig Bencsik István: *Anya gyermekével* alkotása kapott helyett. Kitűnő művészi kompozíció Hercegh Klára *1919-es emlékműve* is. A Katona József Színházat körülvevő parkban állították fel a művészkörökben oly nagy vitát kavart *Katona József* szobrot (Vígh Tamás alkotása), a vasútkertben található Vasas Károly *Oroszlánkölykök* című szobra, s az elmúlt évben avatták az Ének-Zenei Általános Iskola bejáratánál Szabó Iván *Éneklő lány* című művét, a strand területén Schár Erzsébet *Nő virággal* szobrát.

EBBEN az évben készül el Ispánky József *Gyógyítás* című szobra, melyet a megyei kórház előtti, a közeljövőben parkosításra kerülő téren helyeznek el, s a leninvárosi lakótelep újabb dísze lesz Andrási Kurta István női alakot ábrázoló alkotása.

SOK VITÁRA ad okot a múzeumkertbe tervezett szoborsétány elkészítése. A városi tanács művelődésügyi osztályán elmondták, hogy a kihelyezendő alkotások egy része (*Szilády Károly, Horváth Döme, Horváth Ambrus, Szalvai Mihály, Kelemen László, Budai Dezső, Hornyik János, Bíró Lajos, Iványi-Grünwald Béla* mellszobra) már elkészült, s néhány hónap múlva a budapesti kőfaragó üzem szállítja a *Révész Imréről, Kada Elekről* és *Kacsóh Pongrácról* készült szobrokat is, de a Képzőművészeti Alap lebonyolítási csoportja csak a jövő vagy az azt követő évben tervezi felállításukat. Még az is nyitott kérdés, hogy végül is hová kerülnek az emlékszobrok, a múzeumkertbe vagy a Rákóczi útra.

Véleményünk szerint a Rákóczi úti sétány mindenképpen alkalmasabbnak látszik erre. Reméljük, a vita eldöntésénél a közvéleményt is figyelembe veszik az illetékesek.

elhalasztását és
hajlandók voltak
országos szövetsé
meg engedélyt, s
Meteor vasárnap
Szolnokra. Mégse
mert hiába várták
azokat sehol sem
találni, így a kecsk
20:0 arányban nye
zést.

*

A KISKUNFÉLEGYHÁZI Reménység VSC női kosárlabdacsapatát háromszori indokolatlan ki nem állás miatt a megyei bajnokságból töröltük. — Így hangzott a kosárlabda szövetség határozata. Hónapok óta húzódó ügy végére tettek ezzel pontot, de a szövetség vezetői a szabályok értelmében cselekedtek. Vajon hogyan fordulhatott elő, hogy a félegyházi lányok —, akik még a múlt évben az NB II-ben szerepeltek — egyszer Kecskeméten, kétszer pedig a saját otthonukban nem tudtak kiállni? Nem azért, mert nem volt elég játékosuk, hanem mert egyenetlenség, széthúzás és féltékenykedés és sértődöttség dúl a vezetők és a játékosok között. Félegyháza sportja szegényebb lett egy nemrég még igen jól mű-

Bene a magyar válogatott csapat egyetlen gólveszélyes embere volt. Sokat mozgott — két gólt is lőtt — de mégis többet vártunk tőle.

Temető-problémák

Nagyon helyes és dicséretreméltó elgondolás vezette *Szendy* Károly polgármestert, amikor bizonyos engedményeket tett a mükőből készült siremlékek felállításának eddigi szigoru tilalmával. Elismerés illeti *Egerváry* Tibor bizottsági tagot is azért, mert a közönség érdekeinek megvédését kivánta. *Csilléry* András dr. viszont a legszigorubb kikötéseket követelte a temetők külső képének megjavitása és a képzőművészek érdekében.

A betonsirkövek

A polgármester javaslata körül lefolyt vitának megértésében szükséges tudni azt, hogy köztemetőinkben *betonból készült siremléket felállitani eddig nem volt szabad* sőt tömör mükőből készült siremlék felállitását is *csak a farkasréti, az óbudai és a kőbányai uj temetőkben*, mégpedig csupán *a másodosztályu sirtáblákban engedélyezték*. Az elsőosztályu sirtáblákban, különösen az első sorban levő sirokon *mükő-siremléket felállitani tilos volt*.

Érdekes közbelépést jelentett ebbe a vitába *a budapesti kőmüves és kőfaragómesterek ipartestületének a polgármesterhez intézett terjedelmes beadványa*, melyben a betonsiremlékek felállitási tilalmának teljes szigoruságban való fenntartását kéri, sőt javasolja, hogy a Kerepesi-uti temetőben *tömör mükőből készült siremlék felállitását se engedélyezzék s más temetőkben is szigoritsák meg az ilyen siremlékek felállitásának lehetőségeit*.

Ebben a vitában, mint látható, ellentétes érdekek ütköznek össze.

A mai nehéz gazdasági helyzetben, amikor máról-holnapra esnek jómódból szegénységbe az emberek, nagyon nehéz drága siremlékek felállitását kötelezővé tenni. Elhunyt kedvese sirját mindenki igyekszik a legszebb emlékekkel megjelölni, de minden szándéknak korlátot szab az anyagi helyzet.

A temető nivója egy világvárosban igen fontos követelmény, de azért az egyszerü beton, vagy mükő-siremlék szépen gondozott sirhalmon sokkal szebb látvány, mint az elhanyagolt környezetben álló nagyszabásu siremlék, melyen kettőzött sivársággal tünik fel a gondozatlanság.

Az egységes sirápolás

Nem szabad elfelejteni azt sem, hogy napjainkban is akadnak a szegényebbek közül is olyanok, kik halottaikat minden anyagi erejük megfeszitésével, a Kerepesi-uti temetőbe, vagy más temetők elsőosztályu sirtábláiba temetik. Ezek azután — anyagi erejük kimerülvén — márcsak a legszerényebb siremlékek felállitására képesek. Milyen jogcimen lehet őket megfosztani attól, hogy kedveseik sirjára a maguk tehetségéhez mért szerény siremléket felállitsák?

Nagyon természetes azonban az, hogy *a Kerepesi-uti temető szépségének fejlesztése és megóvása ma már nemcsak a főváros, hanem az ország érdeke is*. A magyarság szent kegyeleti helye kell hogy legyen ez a temető, mert itt nyugosznak nemzeti életünk kiválóságai. De ezt a kötelességszerü célt nem szolgálják a budapesti kőmüves- és kőfaragómesterek ipartestülete által követelt szigoritott rendszabályok. Ez igazolható a kiöregedett, 30—40—50 éves sirtáblák mai állapotával. Ezek müvészies valódi márvány siremlékeikkel se enyhitik azt a szomoru látványt, amely bántja a mulandóság kertjének mai látogatóit, viszont az ápolt sirokon az egyszerü beton, vagy mükősiremlék is megnyugtató, vigasztaló és felemelő érzéssel szolgál.

A leghelyeseb volna, ha gondoskodás történnék a gondozót nélkülöző sirok *központilag irányitott ápolására*. Igy mód volna arra, hogy az elhanyagolt sirok egyszerü, de egyöntetü gondozásban részesüljenek és a ledőlt, megrongálódott siremlékeket rendbehozzák.

Ilyen általános rendbentartás nagymértékben biztositaná a temetők szépségét. Ez a legkönyebben megvalósitható a Kerepesi-uti temetőben, mely köztudomás szerint fővárosunk disztemetője s igy kétszeresen fontos annak tökéletes gondozottsága. Attól nem kellene félni, hogy a hozzátartozók el-szoknának, azaz lemondanának kedveseik sirjának gondozásáról.

Hagyják békén a Kerepesi-temetőt!

Érdekes, hogy a budapesti kőmüvesmesterek és kőfaragómesterek ipartestülete *a Kerepesi-uti temető átrendezését is javasolja* és kéri. Hatalmas tervezetet állitott össze ugy a temető külső, mint belső, alapos rendezésére. Ez a tervezet sok eredeti elgondolása ellenére, abban a pillanatban életképtelenné, megvalósithatatlanná vált, amikor *veszélyezteti a temető mai épségét*, s a Fiumei-uti kőfal lebontásával területet akar elvenni a temetőből, különféle fővárosi hivatalok (gázmüvek, vizmüvek, temetőigazgatóság) részére és azáltal véli levezetni azt a lármás forgalmat, mely ma már nagyon zavarja a temető megkivánt csendjét.

Egyszer már le kell számolni azzal a *ténnyel, hogy a Kerepesi-uti temető se meg nem szüntethető, se nem szükithető*, sőt nagy gondot kell foditani arra is, hogy *jelenlegi állapotában megmenthető legyen korszerüsége is*, mely ma már a temetőmüvészet csaknem egy évszázados fejlődését tükrözteti vissza.

A sirtáblák folytatólagos kiüritése és ujbóli temetkezésre való felhasználása folytán napjainkban már *csupán a kőfal mellett sirboltok őrzik a temető régiességét* s korszerü siremlékeikkel s sirfeliratukkal a siremlékmüvészet és a temetőköltészet letünt korszakát mutatják be és őrzik a feledéstől. *Végzetes hiba volna ettől az eredetiségétől megfosztani a temetőt* s háborgatni sok ezer halott, áldozatok árán megszerzett s még mindig fennálló jogon alapuló nyugalmát, kik között oly sok nemzeti értékünk is van.

Park és siremlék-muzeum

A temető külső körzete azonban igen is nagy megreformálást igényel. Meg kell itt szüntetni az ócska piacot s a felszabadult területet parkositani kell. A jelenlegi zsibárus csarnok megmaradhat s itt juthat elhelyezéshez a — *Székesfővárosi Siremlék Muzeum* —, *mely egyuttal a* magyar temetőkultura bemutatója és megőrzője lenne. Benne nyernének elhelyezést a fővárosi temetőkben található, s a megszüntetések folytán a főváros tulajdonába kerülő *müvészeti, müvelődéstörténeti és kortörténeti értékkel biró siremlékek*. Ennek a Muzeumnak alapját a *tabáni és vizivárosi megszüntetett temetők nagyértékü siremlékei vetnék meg*, melyek nagy része ma ideiglenesen a németvölgyi temetőben már összegyüjtés alatt van.

Károsy Pál.

UJ SZOBROK

Petri Lajos: Fájdalom szobra (A Pasaréti-uti Drasche-telek sarkára kerül)

Maugsch Gyula: Kutyás kut. (A II. ker., Fenyves-utcai kis parkban helyezik el)

Foto Seidner

Százhatvanezer pengőért megvásárolta a főváros a szerb egyházközségtől az Attila-körut 51. számu négyemeletes bérházat. A telekre a Tabán rendezése érdekében van szükség

Hatalmas tüzijáték és 1100 tagu „Gyöngyös Bokréta" az idei Szent István-héten

A főváros nagyban készülődik a Szent István-hét megrendezésére. Az előkészületekről nyilatkozik az alábbiakban

KOVÁCSHÁZY VILMOS TANÁCSNOK:

— A Szent István hét rendezésével kapcsolatban annyi különböző ötlet és terv látott napvilágot, hogy a polgármester ur az autonómia illetékes szervének: a városgazdasági bizottságnak és külső szakértőknek a meghallgatását tartotta

A Szt. István-hét németnyelvü prospektusa

indokoltnak. Igy a városgazdasági bizottság két ülésén is foglalkozott a Szent István-hét programmjával. Az első ülésen a meghivott szakértők adták elő javaslataikat és mondották el véleményüket a főváros eddigi rendezéseiről, a második ülésen a szakértők véleménye alapján javasolt programmról volt vita.

— A szakszerü, értékes felszólalásokból végeredményében az az egyöntetü vélemény alakult ki, hogy a rendelkezésre álló hitelfedezet *a tüzijátékon és a „Gyöngyös Bokréta"-előadásokon kivül más komoly, idegenforgalmi szempontból értékes, uj attrakciók rendezésére lehetőséget nem ad.* Mind a meghivott szakértők, mind pedig a városgazdasági bizottság tagjai is *ragaszkodtak ennek a két jól bevált látványosságnak a további fenntartásához.* A tüzijáték megrendezését, mint a nagy tömegek szórakoztatására legalkalmasabb eszközt tartották szükségesnek; a „Gyöngyös Bokréta" színes népviseleti csoportjainak bemutatását pedig, mint *egyik legvonzóbb idegenforgalmi attrakciónkat egyenesen nélkülözhetetlennek találták.* A virágos csónakfelvonulás körül a vélemények megoszlottak; az ez ellen felhozott aggodalmak és azok a tapasztalatok, amelyeket a multban szereztünk, *ennek elejtését* teszik indokolttá.

— Az idei Szent István-hét látványossága tehát *ismét a tüzijáték és a „Gyöngyös Bokréta" lesz.* A tüzijátékot, amennyire költségvetésünk keretei megengedik, *kibővitjük.* A közönség szórakoztatására és tájékoztatására *a Dunaparton hangszórókat szerelünk fel,* melyeken keresztül a tüzijáték előtt *zeneszámokat közvetitünk,* a tüzijáték alatt pedig az egyes számok bekonferálásáról gondoskodunk. A „Gyöngyös Bokréta" a mult évi tiz előadással szemben *az idén tizennégy előadás keretében szerepel.* Ötvenöt faluból majdnem 1100 szereplő mutatja be a magyar vidék népviseletét, dalait, táncait és népszokásait.

— Ahhoz, hogy azokat a gondolatokat és javaslatokat, amelyeket a szakértők fölvetettek, megvalósitsuk, elsősorban is *a mait többszörösen meghaladó költségvetési hitel volna szükséges.* Szabadtéri szinpadon zeneművek előadása, zenekari hangversenyek tartása volna elsősorban az a lehetőség, ami a Szent István-hét művészi szinvonalát biztositaná. Mindnyájan őszintén szeretnők, ha a szabadtéri előadások terve *minél hamarább megvalósulhatna,* addig azonban, amig ezek előfeltételeképen megfelelő helyen szabadtéri szinpaddal nem rendelkezünk, *meg kell elégednünk a Szent István-hét mai szerényebb attrakcióival.* A multban azt láttuk, hogy a Szent István-hét mai keretei között is egyik legjelentősebb idegenforgalmi eseményünkké fejlődött. Ha az előjelek nem csalnak, az idén is *a külföldi látogatók számának szaporodására számithatunk.*

A diszkréció szőlőlevele

A Nemzeti Muzeum kertjében, annak a Muzeum-utcára forduló homlokzata előtt immár jó néhány évtizede áll egy antik bronz-szobor. A szobor egy hires ókori szobornak, a belvederei Apollónak mása. Eredetije, amely szinte bizonyosan csak márványba faragott másolata az ismeretlen bronz-eredetinek, a Vatikán szoborgyüjteményében áll, a szép kilátásáról nevezetes Belvedere egyik fülkéjében. Az Olaszországban felszinre került ókori szobroknak egyik legkoraibbja. Még a tizenötödik században találták a mai Porto d'Anzióban, a rómaiak kedvelt tengeri fürdőjében, és a renaissance hires II. Gyula pápája szerezte meg a vatikáni gyüjtemény számára.

Valamikor legcsodáltabb alkotása volt az ókor művészetének. A laikusok is bámulták és szerették, mert tetszetősségével a hozzánemértők szivét is meghóditotta. Elragadóan szép és lelkes kifejezésü a fiatal isten feje. Alakja, tagjai, rajtuk a szobrászati formák szinte nőiesen karcsúak és vékonyak. (Ebben azonban a márványkópia kései restaurátorainak is benne lehet a keze.) A szobor abban a pillanatában ábrázolja az ifju napistent, aki a müvészetnek és a költészetnek is istene volt, amint nyilával leteríti a Python nevü szörnyeteget. Balkarja még előre feszül és rajta csodaszép drapériában vetődik át az isten köpenye, a chlamys.

Sokáig ebben a szoborban tisztelték a tudósok az ókori szobrászmüvészet legnagyobb remekét. *Winkelmann,* akitől az ókori müvészet-történetirás számitódik, áradozva irt róla. Jó félszázaddal utóbb sokkal kevésbé áradozva, sőt inkább a komoly birálat hangján, egész könyvet szentelt neki Anselm *Feuerbach,* a hasonló nevü nagy német festő archeológusapja. Az ő korában még eredeti mivoltában állt a szobor a Belvederében, nem alkalmatlankodott rajta szőlőlevél, mint ahogy az a könyvében közölt rézmetszetből is kiderül.

A mi Apolló-szobrunkat egy nemes adományozónak, a délszláv származásu *Tomory* Anasztáznak köszöni a főváros, ugyanannak, akinek bőkezüsége lehetővé tette a teljes Shakespeare első magyar kiadását. Tomory a vatikáni Apolló bronzmását ajándékozta a nemzetnek. A bronzöntvény még akkor készült, mikor a vatikáni szobron nem takart el semmit a diszkréció szőlőlevele.

Azon anyaszült emberi mivoltában állt a muzeum kertjében az emberképü görög isten szobra, ahogyan évszázadokon át a pápák palotájában. Bár Magyarországon sok a szemérmes ember az ország és a város hatalmasai között, soha nem hallatszott panasz a szobor meztelensége miatt. Amignem egyszer egy szép nap csak elfoglalta rajta helyét a szőlőlevél.

Az ilyen müveletet, ha már elkerülhetetlen, ugy illik elvégezni, hogy észre ne vevődjék. A budapesti Apolló-szobron azonban lehetetlen észre nem venni, hogy a szemérem nevében hozzányultak. Észrevette *Bánóczy* László dr. is, aki azután nem is mulasztotta el szóváienni a dolgot. Mindenesetre igaza van abban, hogy a müvészet történetének egyik remekmüvét önkényes rátéttel megtoldani se hogy sem volna szabad. De igaza van annyiban is, hogy a beavatkozás izléstelen módon történt, durva kézzel, s az eredménye: hogy amit leplezni akartak a szőlőlevéllel, az szinte tüntető hangsulyt kapott általa. **(e).**

gazdag a lelkem és tele van gondolattal a fejem, de nincs tovább, és én mindig tele vagyok kegyetlen, vad kételkedéssel abban, hogy lehetne-e hát engem is úgy szeretni, ahogy a szoborszerü Junókat, Vénuszokat és — közönséges nőket lehet. Nekem — keserü vonás szökött az arcára — minden férfi „kisérleti nyulacska"; és tudja meg, hogy maga is az; megmondom inkább, hadd tudja és el ne bízza magát. Pedig maga mégis más, mint a többi. Az uramat, aki előbb elvált tőlem, azután a bánatába belehalt, szerettem; de azóta senkit mást; és magát...

Elhallgatott. Ha ravaszul tette, nagyon jól számított, mert felkorbácsolta a kiváncsiságomat.

— Folytassa, mit akart mondani?

Legyintett.

— Lássa, — mondta, — nekem olyan valaki mellett kellett volna leélnem az életemet a maga vadonjában, aki onnan sohasem kívánkozik emberek közé, mert a szabad élete minden örömén kívül ott van vele mindig az őt követni és megérteni bíró asszony, aki ezerszeres gyönyörűséggel szívja a szerelmét abban a bizonyos tudatban, hogy nincs és nem lehet vetélytársa. Mert nekem minden jótermetü, formás asszonyállat halálos ellenségem, akivel nem bírhatom a versenyt. Engem imádott az uram, és végül megakadt a szeme a lepkemozgásu, begyes kis szobaleányunkon, akinek a látása nyugtalanította a képzeletét s a vágyát valami egyéb után is, nemcsak amit a festenivaló arc látványa kínál. És amikor én ezt észrevettem, elrúgtam magamtól az uramat, mert az a leány nem tehetett róla, hogy ő olyan, amilyen; hanem az uram mélyen megsértett azzal, hogy velem a fogyatkozásaimat éreztette; pedig amíg az övé nem lettem, elhitette velem, hogy úgy él-hal értem, amilyen vagyok. Én már nem hiszek és nem hinnék többet senkinek sem. De látni és érezni akarom, hogy hiába nem vagyok Júnó, sem Vénusz, azért minden asszonynak félelmes vetélytársa lehetek és minden férfi idekívánkozik a lábam elé... *Ez* az én bosszúm a sorson és az elégtételem egyszersmind.

Gyönyörködve hallgattam ezt a szenvedélyes kitörést. Nem bírtam szabadulni attól a gondolattól, hogy micsoda mámorok lávája szakadhatna fel abból a vulkánból, amely ennek a szerelemrevágyó, örökké a szerelem tüzével játszó asszonynak a lelkében várja a kirobbanást. Nagy szomjúságom támadt valamire, amit senki mástól sem kaphattam, csak tőle.

— Sylvia, — kiáltottam, — az imént azt akarta mondani, hogy szeretni tudna engem. Azt a vadonbeli életet senkivel sem élhetné, csak velem. Akarja?! Hisz én is szeretem magát! Nem a szépségéért, nem is az eszéért, hanem a boldogtalanul lázadó hevületeiért, amelyek nekem azt az asszonyt hoznák a karom közé, akinek az egész féktelen akarata, vágya, üdvözülése az volna, hogy velem eggyé válva, belém olvadva élje az *én* életemet bizonytalan veszedelmek között és a nagy egymásrautaltság teljestökéletes odaadásával. Akarja?!...

Sylvia elfordult. Zsebkendőjét az ajkára szorította. Halkan mondta:

— Hallgasson, hallgasson...

Már nem bírtam magammal; megragadtam a kezét és a karjára nyomtam forró ajkamat.

Felszisszent; a foga közül sistergett ki:

— Eresszen el!

De csak annál jobban odakínálta a karját és vonagló kígyós hajladozással forgatta, mintha azt akarta volna, hogy végig, mindenütt érjék a csókjaim.

Valaki jött. Hamar szétrebbentünk.

A szobaleány hívott bennünket az ozsonnához.

Sokan voltunk. Gyuriék ki nem fogytak a vendégből.

Sylvia olyan jókedvü volt, mintha nem is emlékezett volna az iménti veszedelmes percekre.

Egymás mellett ültünk és én senkivel sem törődtem, csak vele.

Amikor nem figyeltek ránk, odamormoltam:

— Feleljen, ne várakoztasson.

Elgondolkodva nézett rám. Kisvártatva felkacagott.

— Maga... kisérleti nyulacska! — mondta gonosz tréfálkozással.

*

Másnap alig vártam, hogy hozzá siessek.

Egész éjjel nem aludtam és most már emésztő vágygyal akartam célhoz jutni. Pirultam arra a gondolatra, hogy bolonddá tesz ez a tűzzel játszó szirén. Csak azért sem mondok le róla; nem!

A szobaleány azzal fogadott, hogy Sylvia nagyságos asszony reggel elutazott. Az urak is bementek vele a városba és csak este jönnek vissza.

Elsiettem onnan. Hazarohantam.

És rögtön készülődni kezdtem legújabb exotikus expedíciómra.

Gyuriéktől csak rövid levélben búcsúztam el.

Ezt a furcsa történetet már az óceánjáró gőzösön írom...

Minek tudj felőle...

— *Mécs az uram sírjára* —

Valahogy úgy érzem,
Haragszol rám édes!
Hogy a lelkem veled,
Már nem olyan beszédes.
Fejfád ha ölelem,
S el nem sírom sorra,
Hány barázdát szántott
Ez év homlokomra,
Gondterhes óráit
Suhanó felhőknek,
Minek tudj felőlük?
Hisz csak gondot szőttek.

Hej, küldök én sóhajt!
Nem egyet, de százat!
De ha szállni nem tud,
Valamennyi fáradt!
Olyan mint küldőjük,
Szárnyuk alig lebben...
Futnak ám a felhők
Annál sebesebben!
Könnyes szemem mindig
Elkiséri őket...
Üdvözöld és szánjad...
A komor felhőket!

Özvegy Pósa Lajosné

LEGJOBB MINŐSÉGŰ GYAPJUSZÖVETEK, MOSOKELMÉK ÉS BÉLESÁRUK STERN JÓZSEF r.-t.-nál BUDAPEST, IV., CALVIN-TÉR 1. SZ. ALAPITVA 1859.

Uj Idők 1922. XXVIII. 44. sz.

Petri Lajos: Tavasz

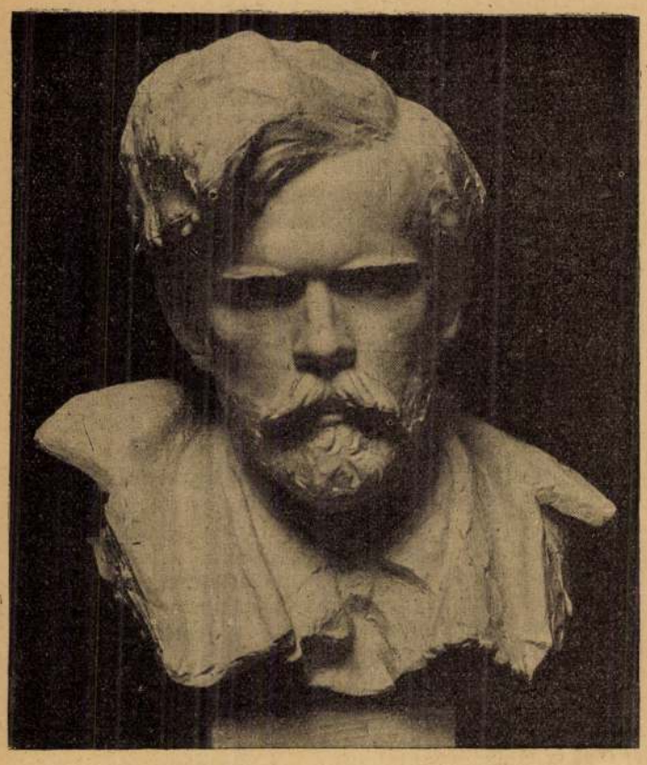

Petri Lajos: Kodály Zoltán képmása

Szobrok és képek

Az uj kiállítások közül egyelőre kettőről számolunk be s mindjárt azzal kezdjük, hogy a közönség nyilvánvaló rokonszenvvel fogadta a képzőművészet uj szezonját s a képeket és szobrokat is, amelyek most az Ernst-múzeum és Nemzeti Szalon termeit ékesítik. Pedig egymástól nagyon eltérő felfogások tükröződnek itt, mert például Pállya Celesztin közkedveltségnek örvendő vásár-képei egészen más festői célokat mutatnak, mint teszem Fáy Dezső grafikája vagy Jaritz Józsa festményei. Amazokat a társalgás nyelvén konszolidált pikturának nevezgetik, emezek pedig a festés és rajz Bartók Bélái és Kodályai, akiket a másik párt forrongó, haladó, ultra-művészetnek mond minden különösebb ok és alap nélkül. Alap nélkül azért, mert a művészet értéke sohasem függ attól, hogy ki milyen irányhoz tartozik, sőt hogy egyáltalán tartozik-e valamely irányhoz. Ha az „irányok" szerint itélőket összebocsátanók egy barátságos *match*-re, bevert fejeknél egyebet nem nyerne (vagy mondjuk előzékenyebben: nem vesztene) a művészet. Állapítsuk meg tehát, hogy Pállya Celesztin kis képei nagyjában ugyanoly sajátságuak, mint amilyeneknek a Pállya-képeket eddig is ösmertük s egyik jegyük a tárgyiasság, az adathűség. Kiállító társai talán inkább lirai elemeket tárnak elénk objektivitás helyett. Vass Elemér és Pólya Tibor ezen a kereten belül is egymástól nagyon eltérő individualitások, mert amaz a gyöngédebb hangulatokban, a kontrasztok kerülésében, esteledő tájak finom összhangjában, kevés szinben, nyugalomban interpretálja környezetét, Pólya pedig robusztusabb, festése keményebben markoló, fordulatosabb, nem annyira intim, viszont az élet mozgalmasságát nagyobb kedvvel s kurtább mondatokban adja elénk.

Mind a kettejüktől nagyon eltérő a benyomás, amelyet Jaritz Józsának a Nemzeti Szalon összes termeit elfoglaló gyűjteménye kelt. Kétségtelenül értékes tehetsége sokféle arculatban jelenik itt meg: hol dekorativ célzatokkal, mint néhány akt-kép izléses arangementjén, — hol egy benyomás közvetlen elmondását kapjuk, mint például a baloldali terem pompás jegenyefás tájképén, — hol ismét embersorsok kutatójaként áll előttünk s képeinek idevágó sorából a jobboldali terem néhány öregasszony-fejét emeljük ki, mint amelyekben úgy a jellemzés készsége és bensősége lep meg, mint az a sok szeretet, sok lelkesség, amellyel tárgyához közeledett s azt kifejezte. Nekünk ezek a legközvetlenebbnek hatnak, mert úgy érezzük, hogy itt egy művészlélek a legkevesebb körülményességgel, azaz a legrövidebb úton hozott létre képeket, amelyek emberek benső életét elevenítik meg szemünk előtt, anélkül, hogy valamely stílus-elmélet tolódnék a művész és tárgya közé. Azt hisszük, hogy fejlődésének útjain ezek a képmások értékes útmutatóul fognak számára szolgálni. Végül bennük szólal meg a legfrissebben az érzés-elem, azaz egy oly érték, amely mélyen emberi, de amely könnyen elszárad s hamar kiapad, ha a puszta esztétikai okoskodás kerekedik föléje, mint azt oly gyakran látni lehet különféle kiállításokon.

Ilyen érzés-elem teszi rokonszenvessé Petri Lajosnak az Ernst-múzeumban kiállított szoborműveit is. És pedig főképp azokat, amelyek női aktokat, női arcokat mutatnak. Az előbbiek kis méretükkel s bronzanyaguk stílusos felhasználásával legjobb kisplasztikai munkáink közé tartoznak, az utóbbiak márványanyaga nagyon megfelel úgy tárgyuknak, mint Petri gyöngéd formaadásának, a delikát, olykor kissé a kötöttség felé induló stílusérzésének. Bár formálókészsége teljesen kiművelt, mégis fölötte marad az egyszerü szobrászati prózának és kerüli a virtuózkodást.

Ily szempontokból ez a két kiállítás nagyon tanulságos még azok számára is, akik mindenben csak irányokat keresnek.

L. K.

A főváros első és legrégibb csipketisztitó-, vegytisztitó és kelmefestő gyári intézete

LOHR MÁRIA-KRONFUSZ

Gyár és központ:
BUDAPEST, VIII., BAROSS-U. 85.
Telefon: József 2—37.

Perti Lajos: Grősz József. püspök

K. W. Tass 1943. sav. Eidl.

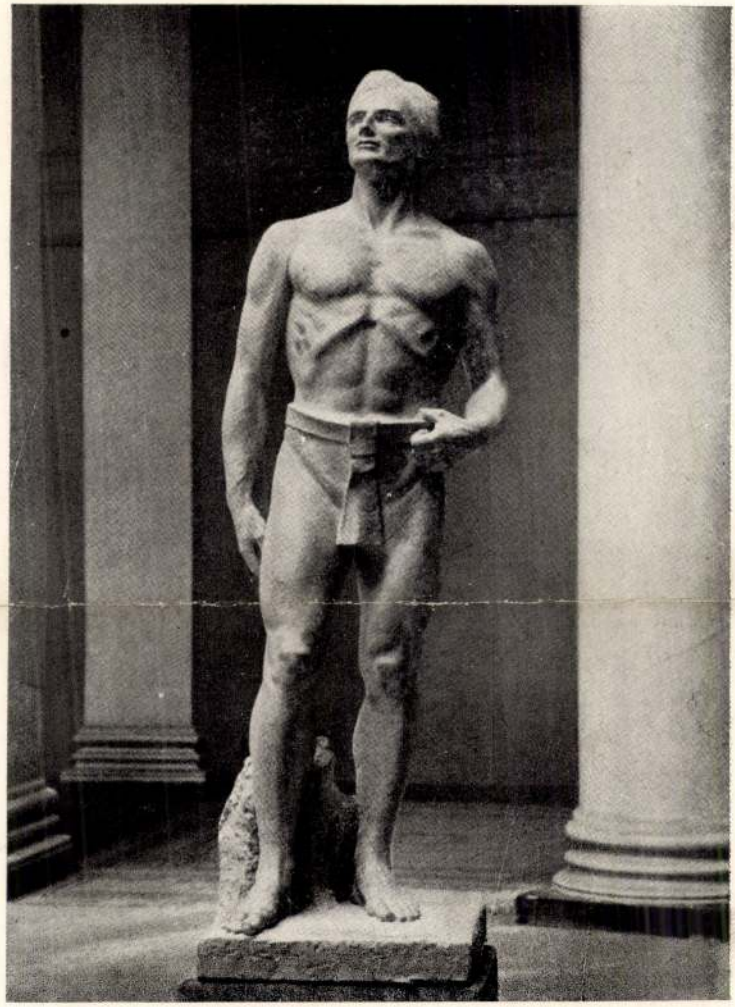

ditrói Siklódy Lőrinc: A győztes.

NAPOS OLDAL

Házasság

1.

Az elmult héten két asszony mesélte el nekem egy-egy nagy szerelme történetét. Az egyik körülbelül a következőket mondta:

— Azt hittem, hogy halálosan szeretem azt az embert. És meg is volt rá minden okom. Olyan alakja volt, mint egy görög szobornak. Okos volt, szellemes, kitünő táncos, imádták a nők, főmérnök volt egy nagy gyárban és megkérte a kezemet. De mégse mentem hozzá. Tudja, hogy miért?

— Nem tudom. De majd el tetszik mondani.

— El. Úgy, ahogy volt. Őszintén. Akármilyen furcsa is az egész. Ugyanis akkor ábrándultam ki belőle, amikor azt kérdezte, hogy összekötném-e vele a sorsomat egy életre. Erre olyan izgatott lettem, hogy egy szót se tudtam kinyögni. Akkor ő egy lépéssel közelebb jött hozzám. Éreztem, hogy most fog megcsókolni. De nem csókolt meg. Közbejött valami. Egy semmiség. Igazán. Mindössze annyi, hogy az én hóditó lovagomnak elfacsarta valami az orrát. És ahelyett, hogy átölelt volna, eltüszszentette magát. Egyszer, azután másodszor és aztán még legalább tizenkétszer — én azt hiszem: életemben nem hallottam embert egymásután ennyit tüsszenteni.

— Abban a pillanatban vége volt mindennek. Én nevetni kezdtem, ő az orrát fújta és — akár hiszi, akár nem — ez után a jelenet után soha, egy másodpercig se tudtam komolyan venni.

Ezzel szemben a másik asszony mosolyogva, de a meghatottságtól fátyolos szemmel vallotta be, hogy azért ment feleségül az urához, mert amikor az megkérte a kezét, olyan izgatott volt szegényke, hogy egyet lépett előre, egyet oldalt és a harmadik lépésnél elvágódott a tükörsima parketten. És amikor ott ült a földön, lángvörös arccal és a szégyenkezéstől nedves szemekkel, olyan meghatóan komikus volt, mint egy ügyefogyott, nagy gyerek, egyszóval olyan édesen nevetséges, hogy minden asszony beleszeretett volna.

Hát ezeket mesélte nekem a két asszony, egy héten belül. Úgy látom: ilyen szerelmi dolgokban soha nem lehet az ember elég okos.

2.

Ismerek egy fiatal házaspárt. A férfit Karcsinak hivják, az asszonyt Terinek. Nagyon szemrevaló emberpéldány mind a kettő. Virgoncak, életerősek és nem férnek a bőrükbe. Imádják egymást, de a hóditási vágyuk ezzel korántse ér be, hanem ki-kitör, eluralkodik rajtuk és — most irhatnék még erről néhány burkoltan izzó és finoman köntörfalazó kifejezést, de sokkal egyszerűbb és érthetőbb, ha megmondom, hogy Karcsi szívesen udvarolgat az asszonynépnek és Teri fáradhatatlanul kacérkodik a férfitársadalommal. Ebből mindeddig semmi különösebb baj se származott, csak az, hogy Teri féltékeny. Azt kérdeztem tőle: milyen jogon és miért? Azt mondta:

— Azért, mert magamban megbízom, de Karcsiban nem.

3.

Azonkívül Miska bácsi is féltékeny Mari nénire. Ezt már a nyáron is sejtettem, Visegrádon. Mari néni ugyanis ott ült a Dunaparton, egy padon, Miska bácsival, és nézte a pesti hajót. De vagy kemény volt a pad, vagy mi — elég az hozzá, hogy Mari néni elúnta a mozdulatlanságot és keresztbetette a lábát, aminek folytán kiki megállapithatta, hogy Mari néninek lángkorában igen formás kis lábikrája lehetett. És Miska bácsi is valószinűleg erre gondolt, mert azonnal rádörrent és pulykapiros arccal mondta:

— Hogy ülsz, Mariska?

De hogy milyen féltékeny Miska bácsi, arra csak most jöttem rá, Pesten. Kölcsönadtam neki egy könyvet, amiben arról van szó, hogy egy asszony tizenötévi házasság után beleszeret valakibe, akinek a kedvéért otthagyja a férjét. Miska bácsi elolvasta a regényt és összeráncolt homlokkal adta vissza nekem, mondván:

— Hogy adhatsz ilyen könyvet, idősebb házasoknak?

Ehhez csak annyit teszek hozzá, hogy Mari néni pillanatnyilag hatvanhárom éves.

Zágon István

30 éves szovjet film ünnepe

A FÁKLYA dokumentfilmszínház ÜNNEPI MŰSORA

február 13—19-ig.

—o—

Az októberi forradalom évfordulója

(1949 november 7. Moszkva)

Színesfilm.

—o—

SZOVJET HIRADÓ

SZTALIN 70. SZÜLETÉSNAPJÁNAK MEGÜNNEPLÉSÉRŐL

—o—

Február 20—26-ig

Haladó művészet

Színes kisfilmek.

A legjobb magyar és francia vívók mérkőznek Budapesten

Mi lehet az eredmény?

Alig mult el az asztalitenisz-világbajnokság: ismét új, nagy eseménye van a magyar sportnak. Szombaton délután 5 órakor a *Sportcsarnokban* rendezik Magyarország és Franciaország vívócsapatainak mérkőzését.

Tavaly Párisban 8:8 arányban döntetlenül végződött a mérkőzés.

Az idén is ezt az eredményt várják, de vannak, akik másképpen látják a helyzetet. A magyar csapat tagjai kettő kivételével, *döntetlent* tippelnek. A másik kettőnél megoszlik a vélemény. *Varga* Ilona: optimista, 9:7 arányú magyar győzelmet remél, *Berczelly* Tibor: pesszimista, borúlátásában a franciák 9:7 arányú győzelmét tippeli. (Ismerve *Berczelly* remek pengevezetését és *taktikai* érzékét, lehet, hogy ez a tippelés a részéről csak — taktika.) *Bay* Béla dr., a magyar vívók kapitánya,

a nagy mérkőzés előtt kijelentette a Kis Ujság munkatársának, hogy a csapat tagjai kitünően felkészültek a szabadsághegyi edzőtáborban.

Mindent megtettek tehát a szükséges eredmény elérésére. Annak ellenére, hogy a franciák *igen jók*, szintén döntetlent remél, *esetleges magyar győzelem sincs kizárva.* A magyar versenyzőket a táborban *Jekelfalusy* György olimpiai bajnok, *Duronelli* László és *Szűcs* László vívómesterek irányítják.

A viadal műsora

így alakult: Az *első részben* két férfitőrmérkőzést, két nőitőrmérkőzést, majd két párbajtőrmérkőzést bonyolítanak le. Szünet után a *második részben* két párbajtőrmérkőzés után két kardmérkőzés következik, aztán két női tőrmérkőzés és végül két kardmérkőzés.

Összesen 16 mérkőzés lesz.

A versenyen francia részről *Lataste* és *Levasseur* birászkodnak, míg Magyarországot *Hátszegi, Hajda* dr., *Palócz* dr. és *Zöld* dr. képviselik a szűriben. Latolgatva az erőviszonyokat:

a kardvívásban és a női tőrvívásban jobbak a magyarok, a férfi tőrvívásban és a párbajtőrben jobbak a franciák.

Részletezve az esélyeket, mindenütt becsúszhat egy kis *meglepetés is.* A férfi tőrversenyen jelenlegi két legjobb tőrvívónk *Gerevich* Aladár és *Tilly* Endre képviselik a magyar színeket. *Gerevich* a kardvívás olimpiai bajnoka, egyformán kitünően forgatja a kardot és a tőrt. *Tilly* speciális tőrvívó, a fiatalabb gárda tehetsége. A franciák a tőrvívásban

Buhan személyében olimpiai tőrvívóbajnokkal dicsekedhetnek.

Láttuk *Buhant* a londoni olimpián és a megállapítás egyöntetű volt: a régi francia tőrforgató hagyományok alapján épült fel vívóiskolája. A másik francia reprezentáns *Lataste* szintén klasszis tőrvívó. Ő szerepelt Budapesten a Főiskolai Világbajnokságon, ahol

Tillytől kétizben is vereséget szenvedett.

Férfi-tőrben 3:1 arányú francia győzelem várható. Ugyanilyen arányú lehet a franciák győzelme a párbajtőrben is. *Artigas* és *Tournon* szálnak sikra a győzelemért. Mindketten a világ ranglistájának élén szerepelnek. *Artigas* szinte verhetetlen. Magyar részről *Berreich* és *Balthazár* indulnak. Mindketten kellemes és kellemetlen meglepetésre alkalmasak. A kardvívásban két remek vívó: *Berczelly* Tibor és *Kovács* Pál képviselik a magyar színeket. Emlékezzünk egy pillanatra, amikor

Berczelly Tibor a londoni olimpián mint a magyar csapat tagja, mindegyik ellenfelét legyőzte,

Kovács Pál az egyéni versenyben pedig hajszállal maradt el a második helytől és *harmadik* lett. Az ő feladatuk, hogy a francia *Levasseurral* és *Parrenttal* szemben a 4:0 magyar győzelmet megszerezzék. A női tőrvívásban, tekintettel arra, hogy *nők* szerepelnek, a helyzet is szeszélyes. Kétségtelen, hogy a francia női-tőrvívók *Garilhe* és *Gouny* sokat fejlődtek. A papírforma szerint azonban

Elek Ilonának és Varga Ilonának meg kell szerezni a szükséges győzelmeket.

Mint tartalék, *Nyári* Magda áll készenlétben, ő is igen tehetséges női tőrvívó. Az a reményünk, hogy a női tőrvívásban 3:1 arányban győztünk. Bár vannak, akik nem osztják ezt a véleményt. Ezek 2:2 arányban látják a női tőrvívás eredményét. A számítás tehát végeredményben 8:8, vagy

9:7 Magyarország javára.

A Magyar Vívó Szövetség nagy felkészültséggel rendezi meg az érdekes viadalt.

Moszkva felkészült a női gyorskorcsolyázó világbajnoki versenyre

Moszkvában február 11-én és 12-én rendezik a női gyorskorcsolyázó világbajnoki versenyt. Moszkva felkészült a viadalra. A küzdelmeket a Dinamo-stadionban tartják meg. A jégpálya kitünő állapotban van. A tribünön 16.000 nézőnek készítettek helyet. A sportegyesületek, gyárak és üzemek, a különböző intézmények már előre kiigényelték a versenyjegyeit. Moszkvába érkezett Clark, a Nemzetközi Gyorskorcsolyázó Szövetség angol elnöke, valamint Geszler, a szövetség svájci főtitkára. Várják a versenyzők érkezését is. A magyar Kovács Juliát ünnepélyesen, nagy szeretettel fogadták. A norvég és a finn bajnoknő már Leningrádban tartózkodik.

Futball-torna a bajnoki nyitány előtt

A *Magyar Szabadságharcos Szövetség* újpesti szervezete az Ujpesten felállítandó Szabadságharcos emlékmű javára február 19-én, vasárnap labdarúgó tornát rendez. A tornán a *Honvéd SE, Ferencváros, MTK* és *Ujpest* csapatai vesznek részt.

Az első mérkőzés, a *Honvéd SE—Ujpest* negyed 2 órakor, a második a *Ferencváros—MTK* 3 órakor kezdődik az újpesti stadionban. A csapatok legjobb összeállításukban állnak fel a két mérkőzésre. Az ünnepi műsorra mindenféle szabadjegy érvénytelen.

Elutaztak Bécsbe a magyar súlyemelők

Vasárnap Bécsben rendezik a Magyar Népköztársaság válogatott súlyemelőinek viadalát az osztrákokkal. Erre a küzdelemre a magyar súlyemelők szombaton reggel az osztrák fővárosba utaztak. *Porubszky, B. Nagy* Bálint, *Ambrózy, Varga, Buronyi* és *Tóth* tíz napig a siófoki edzőtáborban készülnek a bécsi versenyre.

Hétvégi sportműsor

Szombat:

Vivás: Magyar—francia mérkőzés, délután 5 órakor a Nemzeti Sportcsarnokban.

Vizilabda: Téli Kupa-mérkőzések a Nemzeti Sportuszodában este 7 órai kezdettel: *Vörös Meteor—CsMTK, Ganz Vill.—Gyárépítési NV, BRE—Typographia.*

Korcsolya: A *Meteor MALLERD* országos műkorcsolyaversenyének kötelező gyakorlatai délután 4 órakor a városligeti Műjégpályán. — Este 8 órakor *FTC—MTK* NB. I. jéghokkimérkőzés.

Tenisz: Az *UTE* fedettpálya-teniszversenyének elődöntői *Ujpesten.*

Birkózás: Csepel—Bp. Lokomotiv CsB. Csepelen délután 4 órakor.

Vasárnap:

Labdarugás: Téli Kupa mérkőzések (totós): *M. Textil—GSE,* Gyömrői-út 14.30, *Húsos—Phöbus,* Simor-utca 13 óra, *Ganz TE—MÉMOSZ,* Simor-utca 15 óra, *III. ker. Textil—KSDSK,* Hévízi-út 13 óra, *Gázgyár—Pécel, Hévízi-út 15 óra.*

Barátságos mérkőzések: *MTK—MATEOSZ,* Hungária-út 15 óra, *Előre—Tatabányai Tárna,* Tatabánya 15 óra, *Budapesti Honvéd SE—K. Lombik,* Kispest 10 óra, *Miskolci Lok.—Csepel,* Miskolc 15 óra, *DVTK—Ujpest,* Diósgyőr 15 óra, *Mezőhegyes—Ferencváros,* Mezőhegyes 15 óra, *SVSE—ETO,* Sopron 15 óra, *KSDSE—Olajmunkás,* Kaposvár 15 óra, *Vasas—Elektromos,* Béke-utca 10.30 órakor.

Motor: MSZHSZ motoros *tereptornájának* második része a Rákosigyakorlótéren 10 órakor.

Korcsolya: A Meteor Mallerd országos műkorcsolyaversenyének *szabadgyakorlatai* délelőtt 10 órakor a városligeti Műjégpályán.

Sí: A Postás-sífutó versenye, délelőtt 10 órakor a *BSE* menedékházánál. *MÁVAG* síugró versenye délután 2 órakor a Nagysáncon.

Vivás: A budapesti MEFESZ junior férfi-tőrversenye a Műegyetemen délelőtt 9 órakor.

Birkózás: RVSE—Debr. Lokomotiv CsB. Istvántelki főmühely 13 óra *Ceglédi VSK—ÉDOSz* CsB. Cegléd.

Torna: Budapest—Vidék tornászverseny *Sopronban,* délelőtt 9 órakor.

Ökölvivás: FTC—Budapesti Lokomotiv NB I. CsB a Nemzeti Sportcsarnokban délelőtt 11 órakor. *Csepel—Kistext,* ökölvivő CsB, Csepel, fél 10 ó. *V. ETO—KSDSK* ökölvivő CsB. Győr.

Vízilabda: Téli kupa döntő mérkőzései a Nemzeti Sportuszodában este 7 órai kezdettel: *MÁVAG—Meteor Sallai, BRE—Gyárépítési NSC, Ganz vill. Tipographia.*

Főpróbát tartottak a magyar és francia vívók

A francia vívók kérésére, pénteken délután a MEFESZ Semmelweis-utcai vívótermében a magyar és francia vívók együttes, kiadós edzést tartottak. A főpróba mindkét részről kitünően sikerült. Itt említjük még meg, hogy a szombati mérkőzés után a Magyar Vívó Szövetség vacsorát ad a francia vívók tiszteletére.

Vegyes sport

Budapest tornászcsapata: *Patáki, Brangai Kemény, Fekete, Simonfalvi, Kabos, Kellner, Tóth* elutazott Sopronba, ahol vasárnap reggel 9 órakor kezdődik a Budapest—Vidék válogatott tornászviadal. A vidéki tornászok is szombaton érkeznek Sopronba. Ezek a következők: *Tóth, Mogyoróssy* Gyula, *Mogyoróssy Kencs, Várkői, Réti, Vermes, Kocsis, Székely.* A viadalon szerenkint a 6—6 legjobb tornász eredménye számít a pontversenyben.

Elsőízben rendezik meg Magyarország Téli Öttusabajnokságát. Február 15-én. Ekkor a *lovaglást* tartják meg a Tattersalban. A *párbajtőrvívást* február 16-án, a *pisztolylövést* 17-én, a *sífestiklást 18-án,* a *sífuktást* 19-én tartják meg.

Barcza másfél ponttal vezet *Köberl* előtt az egyéni sakkbajnokságban.

119:19 arányú eredménnyel győzte le az MTK az UTE röplabdacsapatát. Serenbajnoki mérkőzés keretében A többi röplabdabajnoki mérkőzés eredménye: *Elektromos—III. ker. Textil* 40:37, *BRE—KSDSK* 43:39, *Csepel—MEFESZ* 37:32.

Meteor MALLERD—Postás 9:3. A bajnokjelölt MALLERD könnyen verte a *Postások* jégkorongcsapatát.

Asbóth és Ádám is szerepel az UTE fedettpálya teniszversenyén, amely szombaton délután 3 órakor kezdődik, a döntőket pedig vasárnap délelőtt 10 órakor rendezik. Színhely: *az UTE fedettpályája.*

Vladimir Miahkovról, a Szovjetúnió hőséről nevezték el a Budapesti Testnevelési Főiskola szakérettségizőinek kollégiumát.

A Ferencváros Mezőhegyesen vasárnap délután így áll fel: *Henni — Rudas, Kispéter, Szabó — Kárt, Dékány — Budai, Kocsis, Deák, Mészáros, Tihanyi.* Tartalék: *Mindszenti, Lakat, Horváth.* (Czibor még nem jött rendbe.)

Lóverseny

Vasárnapi ügetőversenyek

Idomítási próba néven újrendszerű párosverseny kerül vasárnap lefutásra. Az ötödik és hatodik futamként szereplő párosverseny mindkét részébe neveztek idomáraink egy-egy lovat s a legjobb összidőt elérő pár 5000 forintos prémiumot kap. Jelöltjeink:

I. Cserebogár — Labda — Luella
II. Csiki — Erzsók — Louisiana
III. Tamara III. — Meridian III. — Laci
IV. Pacific — Urfi D. — Bubi
V. Lucky Star — Nádor — Bursuline
VI. Aigle de Mou — Ipolyszög — Béla király
VII. Lis Volo — Lightning — Pornó II.
VIII. Özike — Cserkeszlány — Ernő
IX. Pacific — Primadonna — Vámos
X. Pepi — Ariane M. — Nero

KÖZÉRT hirek

A KÖZÉRT négy új tejfiókot nyitott a XIII., Petneházi-utca 44, XIII., Szent László-utca 170, XI., Alkotás-utca 27 és VIII., Práter-utca 51 sz. alatt.

*

A KÖZÉRT-fűszerfiókok közül eddig csak azok árusítottak vágottbaromfit, amelyikhez a közelében nem volt KÖZÉRT-húsfiók. A jövőben a KÖZÉRT-húsfiókok mellett valamennyi KÖZÉRT-fűszerfiók is fog árulni vágottbaromfit a következő árakon: hűtőházi kacsa 10.50 Ft, hűtőházi liba 10.50 Ft, hűtőházi csirke 9 Ft, friss I. kacsa 13.50 Ft, friss I. liba 13.50 Ft, friss tyúk 11.50 Ft, friss pulárd 13.50 Ft.

*

A KÖZÉRT TEJÉRT-fiókok a hideg miatt átmenetileg nem árusítottak sem palacktejet, sem yoghurtot. Most, hogy ismét melegebb az időjárás, újra kapható a KÖZÉRT TEJÉRT-fiókokban a palacktej 2 forintos, a yoghurt pedig 90 filléres áron.

KIÁLLÍTÁSOK

Deli B. Rózsi, Szuly Angéla és Petri Lajos

műveiből rendez csoportkiállítást a *Képzőművészek Szabadszervezete a Képzőművészeti Főiskola, Sztálin-út* 69. szám alatti emeleti kiállítási helyiségében. Hosszú s nehezen indokolható kiállítási szünet után s azt megelőző lehangolóan lapos tárlatok után, vagy akárcsak a Paál László Társaság legutóbbi egyvelegszerű kiállítása után is igen jól esik újra egy színvonalas kiállító-együttest látni a Képzőművészek Szabadszervezetének rendezésében. Kunvári Lilla szobrainak és Conrád Pál képeinek egy év előtti együttes kiállítása óta — a gyermekrajzok és a MÉMOSZ freskópályázatának emlékezetes kiállításán kívül — e megszokott törzshelyiségben talán éppen ez a kiállítás érdemli meg a legnagyobb figyelmet, vitát és méltatást.

Deli B. Rózsi festőművésznő két évvel ezelőtt állított ki utoljára ugyancsak ebben a helyiségben. Finom lírai festményei akkor egy lezárt fejlődési folyamatot jeleztek. Lázas vágyakban, öneméstő látomásokban hevülő színkompozíciói túlértek a tartalmatlanul „elemző" az éléményhiányt öncélú „formajáték"-ka', úgynevezett manírral fedező nyugati szürrealizmus iskolapéldáin. Azok a képek a borzadályos közelmultra emlékeztettek, amikor a színek kiváló költője — az áruló írástudók és áruló képzőművészek szo gahadától eltérően — a heródesi gyilkosságok s egyéb szörnyűségek világával szemben egy külön világot formált magának. Nem a „harmadikutas" művészek módján, hanem a Gulácsy-, Csontváry- és Paizs-Goebelféle kiegyensúlyozatlan, de mindvégig tisztalelkű magános remeték módján. Most pedig az új képei itt azt mutatják, hogy belátta: nem elég csak tiltakozni az emberteleuség ellen, tovább kell menni, az alkotónak sem jó egyedül lenni, a magánosság reményte'en állapot, fel ke l sorakozni azokhoz, akiknek közössége a legfőbb biztosíték egyszersmindenkorra minden barbárság ellen. Művészi érdeklődésének társadalmias érdekkörűvé való válásával egyidejűleg a lírai képszerűség helyett a drámai képi fogalmazást, a kis táblaképek közt elférő mondanivalók helyett a monumentális igényű mondanivalót és kifejezést keresi. A *Szüret,* a *Birkózó gyermekek* és sok más monumentális igényű festménye azt mutatja, hogy még nem találta meg egészen azt, amit érzékeny szemekkel, önátadással keres. Finom színei még sokhelyütt szétfolynak s nincsenek összetartva egységes kompozicióban. Aminthogy emberfigurái is még többnyire torzókként tükrözik a céltudatos új életet s annak derűjét, *Fenyőfás csendélete. Malteros kislány* és *Kórházi városszoba* című festményei azonban már mesterien megnyugtató művek, amelyek láttán okkal várhatjuk a következő s reménhetőleg közeli újabb kiállításra a teljes újjáérést, a felszabadult és a tömeg látásmódját élénkítő vizuális közösségi piktura mestori megnyilatkozását.

Szuly Angéla erdélyi és zebegényi tájképei a fényjátékos képi fogalmazásokban még olyan mesterek után is tud meglepően újat mondani, mint Egry és Szőnyi. Különösen bámulatraméltó elevenséggel bánik a zöld színek százféle árnyalatával. Nemcsak a hegyek és a lankás lejtők közt, nemcsak a vizek fölött látja meg a mindnyájunkat éltető nap tűz- és fényhatásait, de a szentendrei erdők bokrai mélyén is. Figurális képei közül a legmegragadóbb a *Vízhordó fiú* című festmény kamasza, éppen e bokrok aljában pihenne, ha a viharos szemek nem éreztetnék korszerű parancsoló erővel azt, hogy az ifjúságnak nem szabad könnyelműen pihenni, vagyis megnyugodni. Rajzai előgyakorlatai egy további festői korszaknak, de azért önmagukban is, kevés és lágy vonalvezetéssel is ökonomikusan sokat beszélnek a régibb festmények mellett.

Petri Lajos vérbeli portrészobrász. Kodály-, Failoni Sergio-, Balázs Béla-, Szabó Dezső-portréi többet mondanak a szokványosan régi hivatalos fej- és mellszobroknál. Szolgai mintázás helyett költőien karakteresek. A legkarakteresebb azonban Juhász Gyula szobra, amely valójában nem is portré, de félelmetesen vonzóerejű visszaidézése a halkszavú költőnek, kit halálba kergetett a hazai reakció. Sajnos, József Attila-kompozíciója és több más modoros portréja messze elmarad ettől a mesteri teljesítménytől. Rendeléses portréi s kompozicióí — Martinuzzi, Madách és az Ujjáépítés címűek kivételével — általában el is maradhattak volna, mert megrontják a szebb művei hatását s kiállított szobrai közt — az összhangot.

Nagy Tibor

BÉLYEGGYÜJTÉS

Megkezdődött a csomagbélyegek szétosztása

Mint a *Kis Ujság* jelentette, azok a szervezett gyüjtők, akik egyesületeiknél *a posta által megállapított tömegbélyegmennyiséget benyujtották*, cserébe megkapják az *első bevont csomagpárt* és az „*ALJ*" betűs bélyeget.

A *Bélyegiroda* átvizsgálta a beérkezett tömeganyagot. *Néhány gyüjtő*, bár az egyesületek *szigorúan* figyelmeztették az igénylőket, mégis *hibás, nem kifogástalan anyagot* adott be. *Ezek visszakapják anyagjukat és a juttatásból a posta kirekeszti őket.*

Az átnézett anyag között volt néhány *kiemelkedő* is, amit *a posta Bélyegirodája külön jutalmazni kivan.* Az alább felsoroltak az „*ALJ*" bélyeget úgy kapják meg, hogy *a középen levő tévnyomás körül még nyolc darab rendes nyomású* is lesz. Tehát *kilenc bélyegből álló tömböt kapnak.* Ezek a következők:

Dr. Varjasi Béla (MÁVAG), *Kormos Árpád* (Szolnoki B. E.), *dr. Rácz György* (OTI), *Kékesi Imre* (Elektromos), *dr. Pajor Géza* (Maboe), *Oswald Róbert* (Lehe), *Várszegi Alajos* (Tipográfia) és *Kas György* (Standard).

Az egyesületek között országos viszonylatban a Bélyegbarátok Országos Egyesülete tagsága adta a legmegfelelőbben feldolgozott és jó anyagot. Ezért az egyesületet a posta ugyancsak kilences tömbbel jutalmazza.

Miután a posta még rendelkezik *kis mennyiségben* kilenc bélyegből álló „*ALJ*" tömbbel, helyesnek tartanánk, ha *a gyüjtőknek módjuk lenne ezt beszerezni. Ugyanigy napirendre kellene tüzni a használt csomagbélyegek szétosztását is.*

A mostani beszolgáltatásnál főleg *kisalakú, nem képes bélyegek* gyültek össze. Ezért a *kilences tömbért* méltányos lenne *kettőezer, a használt csomagbélyegekért háromezer képesbélyeg* beszolgáltatása.

A *gyorsabb* és *egyszerűbb* lebonyolítás érdekében jobb volna, ha *a bélyegek beszolgáltatása közvetlenül a Bélyegirodánál* történne. Az anyag átadását az arcképes igazolványban igazolhatná a posta. A legegyszerűbb az volna, ha az igénylők a juttatást *azonnal* megkapnák. Természetes ebben az esetben a bélyegeket *azonnal kellene átvizsgálni, ami azt hisszük nehezen valósitható meg.*

HIREK

A terv bélyegsorozat többi értékei egyszerre jelennek meg.

Az igazolt négyestömb-gyüjtőket a posta *Bélyegirodája* kielégíti. Ezeknek a gyüjtőknek még január első felében kellett az egyesületeiknél jelentkezniök. A *Bélyegiroda* ezzel az akciójával lehetővé teszi, hogy *a komoly gyüjtők bélyeggyüjteményüket megfelelően kiegészíthessék.*

A bukaresti bélyegkiállítás alkalmából *50* leies emlékblokkot adott ki a *román posta.* A blokk közepén a *81 Pa.* értékjelzésü *1858. évi ökörfejes bélyeg* (Zumstein 3. szám) és a *Román Népköztársaság címerét ábrázoló 10 leies* pirosszínü bélyeg nyert elhelyezést. A blokk felirata: „*REPUBLICA POPULARA ROMANA — EXPOZITIA FILATELICA — 1950 — LEI 50*".

Az osztrák posta *Andreas Hofer* halálának *140.* évfordulójára felár nélküli *60 g.* névértékü lilaszínü bélyeget bocsát ki február *20-án.* A bélyegeket már *16-án* árusitják az összes postahivatalok, *bérmentesítésre csak 20-tól használhatók fel.*

A finn posta február *13-án 300 m* légiposta bélyeget ad ki.

Károly volt román király európai gyüjteményének egy részét most fogják elárverezni. A kikiáltási ára *25.000* dollár. A gyüjteményben az *1855. évi svéd 3 Sk.* névértékü sárgaszínü *hibásnyomat* is szerepel. A *Michel* katalógus szerint ebből a bélyegből *csak egy darab* ismeretes. *Ezt 1939. évben egy londoni árverésen 5500 fontért vásároltak meg.* A *Michel* katalógus *210.000* márkára értékeli.

Bournemouth angol kikötőváros egyik kárpitosa egy régi diván szétbontásakor *60* darab *1901.* évi *1 d.* névértékü *Bahama* bélyeget talált. *A bélyegiv ritkaságát fokozza, hogy fogazatlan, továbbá a vizjel (CC korona) fordítva van a bélyegeken.*

Az 1949. év legnagyobb bélyegét *Brazilia* adta ki. Az *1.20 cr. névértékü* bélyegen *Rui Barbosa*, a brazil köztársaság egyik alapitójának képe van. A bélyeg *5,7×4 cm*, tehát *egy gyufaskatulya* nagyságú. *Csekélység,...*

L. D.

Vasárnapi műsor:

Rádió

KOSSUTH-RADIÓ. 7.00: Jó reggelt! — 8.00: Hirek. Lapszemle. — 8.30: Szív küldi . . . — 9.00: Fejtőrő séta Zenopotámiában. — 10.00: Népi muzsika. — 10.45: Külügyi negyedóra. — 11.00: Uj barázdát szánt az eke. — 11.25: Zenés vasárnap délelőtt. — 12.00: Déli harangszó. Hirek. — 13.09: Tabányi Mihály együttese. — 13.30: Hangos újság. — 14.00: Hirek. — 14.15: Ünnepi hanglemezek. — 15.30: Vörös Sári és Solti Károly énekel. — 16.30: Könnyü dallamok. — 16.45: Descartes, a haladó tudomány úttörője. — 17.00: Hirek. — 17.10: Christo Brambarov énekel. — 17.40: Falurádió. — 19.00: A Ney—Bandavonósnégyes Beethoven-müveket játszik. — 20.00: Hirek. — 20.20: Hangképek a vasárnap sportjáról. — 20.50: Totohirek. — 20.55: A nők iskolája. Molière vigjátéka. — 22.00: Hirek. Sporthirek. — 22.20: A moszkvai rádió müsorából. — 23.00: Tánczene. — 24.00: Hirek. — **PETŐFI-RÁDIÓ.** 8.00: Balettrészletek. — 8.30: Falurádió. — 9.00: Régi mesterek muzsikája. — 9.30: Evangélikus vallásos félóra. — 10.00: Unitárius istentisztelet. — 10.45: Nagy realisták. Nyekraszov. — 11.15: A varsói rádió ajándéklemezei. — 11.30: Házasságok a földön köttetnek. Eötvös Károly elbeszélése rádióra alkalmazva. — 12.00: Térzene. — 13.00: A Néphadsereg híradója. — 13.30: Népi kórusok. — 14.00: Horváth Jenő zenekara. — 15.00: Elbeszélés. — 15.20: Antal István zongorázik. — 15.45: Vasárnapi krónika. — 16.00: Gyermekrádió. — 16.40: Kérdezz — felelek. — 17.00: Sztálint köszönti a nagyvilág. A világ haladó irói ünneplik Sztálint. — 17.40: Lendvai Andor énekel. — 18.00: Szabad népek dalai. — 18.45: A moszkvai rádió müsorából. — 19.30: Köszöntünk, Karnevál! — 21.00: A Rádió tánczenekara. — 22.00: Színes Szöttes.

Héttői műsor:

KOSSUTH-RADIÓ. 5.00: Indulók. — 5.20: Lapszemle. — 5.30: Hajnali muzsika. — 6.00: Falurádió. — 6.30: Vasárnapi sporteredmények. — 6.35: Reggeli zene. — 7.00: Hirek. — 7.20: Magyar nóták. — 8.00: Lapszemle. — 8.10: Könnyü dallamok. — 11.30: Hanglemez. — 11.45: Elbeszélés. — 12.00: Déli harangszó. Hirek. — 12.15: Az Államvédelmi Hatóság Határőrség zenekara. — 13.00: Színes muzsika. — 14.00: Hirek. — 14.15: Könnyü dallamok. — 15.30: Női szemmel . . . — 15.45: Hanglemezek. — 16.00: Rádióiskola. — 16.30: Rádiószeminárium. — 17.00: Hirek. — 17.10: Csajkovszkij: Hegedüverseny. — 17.50: Orosz nyelvoktatás haladóknak. — 18.05: Dalolj velünk. — 18.20: Birkás Lilián énekel. — 19.00: Épül a szocializmus. A népi demokráciák dala és tánca. — 20.00: Hirek. Hangos újság. Sport. — 21.00: Magyar könnyü muzsika. — 22.00: Hirek. Sporthirek. — 22.20: Szórakoztató zene a moszkvai rádió müsorából. — 23.00: Magyar muzsika. — 23.40: Hanglemezek. — 24.00: Hirek. — **PETŐFI-RÁDIÓ.** 5.30: MHK-negyedóra. — 5.45: Termelési lapszemle. — 5.55: Népi táncok. — 6.05: Mit főzzünk? — 6.15: A lengyel rádió szórakoztató müsora. — 6.45: Hanglemezek. — 7.00: Jó reggelt, gyerekek! — 8.30: Heti zenés kalendárium. — 9.20: Schubert: Esz-dur hármas. — 10.00: Hirek. — 10.15: Az Oszipov-együttes müsorából. — 10.30: Cigányzene. — 11.10: Gyermekrádió. — 15.00: Rádióiskola. — 15.40: Peskó Zoltán orgonál. — 16.05: Ilja Ehrenburg: A bécsi forradalom. — 16.35: Jancsin-vonósnégyes. — 17.20: Előadás. — 17.35: A Szovjet Hadsereg énekkara. — 18.10: A Tudomány Uttörői. Pozsonyi Zoltán, az első magyar sztahánovista kőmüves. — 18.45: A Néphadsereg híradója. — 19.15: Banda Ede gordonkázik. — 19.40: Egy falu — egy nóta. — 20.00: Ünnepi hangverseny Budapest felszabadulásának évfordulóján. — 21.00: A szovjet rádió ajándéklemezeiből. — 21.15: Pater Anselmus. Vidám rádiójáték. — 22.00: Szív küldi . . . — 22.20: Közvetítés Varsóból.

— Szovjet Örményországnak *már 18 kerülete foglalkozik szubtropikus növények termelésével. A köztársaság szubtropikus kisérleti állomása eddig már több, mint 300 fajta gránátalmát, füge, birsalma, s mandulafát termelt ki, melyek közül a legjobban bevált példányokat a kolhozok rendelkezésére bocsátotta tömegtermelés céljából. A szubtropikus növények vetésterülete ebben az évben jelentős mértékben növekedik. Már megkezdték a tömeges ültetés előkészítését. A faiskolákban félmilliónál több facsemetét nevelnek. Tavasszal 160 kolhozban és szovhozban létesítenek új, szubtropikus kertet.*

A KIS UJSÁG keresztrejtvénye

EGY KIS ESZEM-ISZOM

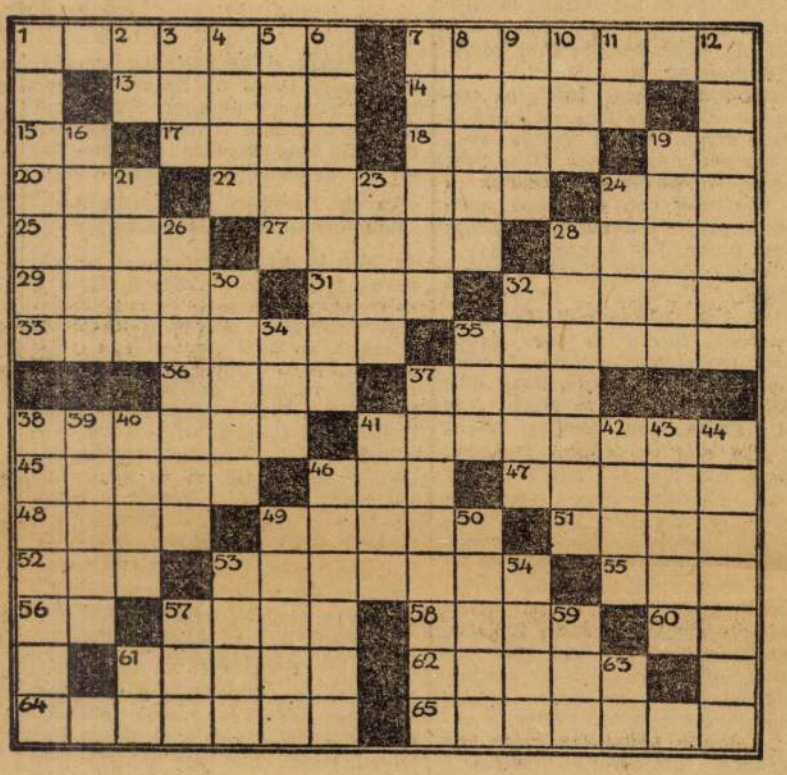

Vizszintes sorok: 1. *Az ebéd egyik fontos fogása, fogyasztása használ az egészségnek.* 7. Némely folyadék hőfoka. 13. *Jó a levesbe ez a tésztafajta.* 14. Görög lantos. 15. Kettőzve: becézett szülő. 17. Átkarol. 18. A kvarc magyar neve. 19. Személyes névmás. 20. Tatai Bányász Ifjúság. 22. Söntés. 24. Félig vemhes. 25. Hét napra szóló. 27. Remegés, reszketés latinul. 28. Szaporitósejt. 29. Városról városra járó ügynök. 31. Vissza: Felkiáltás. 32. Válaszol. 33. *Izletes fogása egy jó ebédnek.* 35. Ujat alkot. 36. A régi görögök ujjongó felkiáltása. 37. *Az ebéd nyersanyagát itt árulják.* 38. *A szabadban gyakran ilyen edényben fő a jó gulyás* 41. *Jó az ilyen csirkeétel.* 45. *Izes befőttnek, mártásnak használt gyümölcs.* 46. HUB. 47. Női név. 48. Az egyhangú kosztra a férj néha . . . 49. Kis patak-átjáró. 51. Férfi név 52. „Ö" nincs az erdőben. 53. A ravasz emberek adnak ilyen választ. 55. Keresd a bazárban. 56. Csapdában van. 57. Művészi alkotás. 58. Vas megyéből való. 60. Az este közepe. 61. *Izletes tésztanemű.* 62. Értelmes. 64. *Zamatos gyümölcs.* 65. *Pompás az ilyen gombóc.*

Függőleges sorok: 1. *Az ebédnek ezt a fogását pompás leves előzi meg.* 2. ZC. 3. Csapadék. 4. Becézett női név. 5. Ilyen a túlsütött étel. 6. *Jó leves vagy főzelék készül ebből a zöldségből.* 7. *Sok jó fogásból álló étkezés.* 8. Külföldi üdülőhely (fonetikusan). 9. Szinvonal. 10. Portugál gyarmat Előindiában. 11. Fordított kettős mássalhangzó. 12. *Zamatos az ilyen rizling.* 16. Ezzel foglalkozol rejtvényfejtés közben (névelő!). 19. Hulla. 21. *A kadarka is ez.* 23. Könynyelmű. 24. Sem veled, sem velem. 26. *Ilyen a rosszul sikerült étel.* 28. Olasz tenorista, nemrég vendégszerepelt nálunk. 30. A könyvet bújja. 32. Hangos zokogásba kezd. 34 Ókori görög törzs. 36. Divatszín. 37. *Egytálétel volt az ostrom alatt, életeket mentett meg.* 38. Pestkörnyéki község, ma már a főváros része. 39. Üdülőhely a Velencei-tó partján. 40. A szovjet szakszervezetek hivatalos lapja. 41. Üzleti asztal. 42. Sógor. 43. *Ételizesitő fűszer.* 44. *Köri ésekhez való tál.* 46. *Izletes hal.* 49. *Sós sütemény, a moziban is ropogtatod.* 50. Európai nemzet. 53. Becézett női név. 54. *Izes húsa van ennek a baracknak.* 57. Hazáját árulja. 59. „Fordított" román pénz. 61. Rag. 63. Maró folyadék mássalhangzói.

A Kis Ujság február 5-i számában „Szovjet irodalom" cimmel közölt keresztrejtvényünk megfejtése: Vizszintes sorok: 1. Az Artamanovok. 37. Makarenko. 66. Borisz Godunov. Függőleges sorok: 12. A táltos paripa. 14. Tizenkilencen. 23. Vasáradat.

Figyelem!

Kérjük olvasóinkat és előfizetőinket, hogy mindennemü befizetésüknél és átutalásuknál ***okvetlenül tüntessék fel az érdekelt lap cimét és az összeg rendeltetését: előfizetési díj, hirdetési díj, szabásminta, stb.*** *Ezzel nemcsak adminisztrációnk zökkenőmentességét segitik elő, hanem siettetik az ügy érdemi elintézését is.*

Kiadóhivatal.

Figyelem! Mielőtt férfiruháját, kabátját eladja, előbb telefonáljon: 143—731 Várakozáson felül fizetek!

1 forinttól válogathat sokezer könyvből. Könyvesbolt, Rákóczi-út 11. Bejárat Puskin-utcából.

CSEMPE
PORTA K. F. T.
V., József Attila-utca 1.
Telefon: 386—147.

Készpénzfizetés ellenében vásárolna nemzeti vállalat korszerű konyhagépeket. Ajánlatokat részletes müszaki leirással „Kórház 7904" jeligére a főkiadóba kérjük.

Eladók keleti- és magyar szőnyegek. Frankel, Wesselényi-utca 29. I. 5.

Hálók
és egyéb bútor kedvezményes fizetéssel. József-krt 41

Ágytoll, ágynemű
legolcsóbban. ÁGYTOLLTISZTITÁS.
JÓZSEF KÖRUT 42. Telefon: 343-068

Használt férfiruháért, szövetért bárkinél magasabb összeget fizet Tóth a Belvárosban, Bp. IV., Egyetem-u. kettő. Tel.: 186-732.

Zongora, kitünő külföldi 2500! Márkás zongorák, pianinók feltünő olcsón, kamatmentes hitelre is! Rákóczi-út ötven zongorateremben.

Francia, angol, német nyelvórákat ad, levelezést, fordítást, müfordítást vállal, **György Loretta,** II., Baka-utca 5.

Számológépet, irógépet, javit, vesz, elad. Goldberger, Jókai-utca tizenegy. Telefon: 12—12—84.

Kárpitos házakhoz, házonkivül ajánlkozik. **Várady,** Király-utca harminckettő udvarban.

Veszek és eladok márkás porcelánt, alpakka evőeszközt, kristályt, csillárt, bronzokat, kávé- és étkészletet, festményeket és szőnyeget. Domány, Nagymező-utca harminchat. (Ó-utca sarok). Telefon: 122-078

Apróhirdetési árak

1 szó hétköznap 50 fillér
1 szó vasárnap 1 forint

Legkisebb hirdetés tiz szó!

Az első szó és a vastagon szedett szó duplán számit!

Ajándékozással
kapcsolatos akcióra
munkatársakat keresünk
O. M. B. kollektiv szerint díjazzuk.
Jelentkezés 9—1 óráig Budapest, VI., Sztálin-út 25

Hivatalos megbízással
kiküldjük szervező munkára.
Biztos megélhetés, azonnali kereset
Jelentkezés február 13, 14 és 15-én csak reggel 8 órakor Budapest, VI., Eötvös-utca 12. I. emelet.

NE DOBJA EL RÉGI BUTORAT
Gyönyörű kombinált készit belőle Feder lakberendező-kárpitosmester Somogyi Béla-út 16 Udv

Függönytartók, képkeretek jók, olcsón. Bethlen Gábor-utca 7. Telefon: 224—288.

Csillárt Vogel csillárüzemtől Részlet, javitás, felöregezés, alkalmi vételek. Mária Terézia-tér egy

Panolix irha stb bundák olcsón! Alkalmi vételek! Használt szőrmebundát veszek! Szemere szűcs Erzsébet-körút huszonhat

Zongora Ehrbar kereszthúros, 3000.— forint! Stingl, Oeser stb. és pianinók olcsó árban kaphatók! Rákóczi-út hatvanhárom, I. tizenegy.

Mübútorok: ebédlők, hálók úriszobák, kombinálták (egyes darabok is) alkalmi árban Rózsa-utca harmincnyolc/B. (Király-utcánál) Hadel

ÚJ CIMÜNK
BAJCSY-ZS.-ÚT 43
FÉLEMELET
SZÉKELY BÚTOR

Irógépet, számológépet, roncsot is vesz Vincze, Krisztina-körút harminc. Telefon: 160—395.

GYERMEKÁGY . . 82.—
Sportkocsi . . . . 68.—
Létra — teknő — fregoli
Révai Teréz-körút huszonkettő

Sürgősen vennék egy rövidzongorát, vagy egy pianinót, vidékről is. Dózsa György-út kilenc, földszint kettő. Telefon: 225—662.

Mezőgazdasági GÉPROUAT

Stabil Diesel-motorok 20 HP Deutz vastraverzen, golyós előtéttel 9000, Deutz 30 HP 12.000, Deutz 12 HP 7000, Traktorok: R. 35. Hofherr 8000, Lanz 50 HP vaskerekes 9000, vas- és gumikerekekkel 11.000—, Rába 15 HP 4500, Rába 20 HP 5500, MÁV 54 golyóscséplő, jókarban, bőrfőszijjal 4500 forint. Hütter Vilmos Győr, Szent István-út 35.

Ötvennégycolos 9989. gyári számú MÁV cséplőt eladom, vagy elcserélem motorkerékpárért, vagy kisebb ugyancsak golyós cséplővel. Válaszlapra: Varnyu, Szabadegyháza.

Figyelem! Ha nyugodtan akar aludni, motort és szivattyút jótállással Diamantnál, Váci-út 43. kell beszerezni. Minden motor- és gépjavitást jótállással vállal.

Cementeső, cserépgép, kútgyürük, cementlapprés nagyon olcsón Benedeknél. Szegedi-út tizenhárom.

Veszek kifogástalan állapotban lévő 10/12 HP Deutsch—Diesel-motort. Gömöri Imre, Szentes, Alsó-út 116.

Eladó 1070-es Hofherr cséplő, vasaljazatú 2500 forintért. Nagy László, Hajdunánás, Dorogi-út 6.

Többtermelés érdekében minden gazdaságban szükséges az általam készitett egy- vagy többsávos kézi-**magvetőgép** és **kézitolókapa,** mindenütt nagy sikerrel használják. Kérje díjtalan ismertetőmet. Széll Lajos, Makó, Justh Gyula-utca 55.

Eladó 7 HP Diesel, 6 HP Kállai motorok. Kocsira szerelve. Rózsa, **Nagydorog**

Zsúrkocsik legolcsóbban a készitőnél, **Schneider** István, Budapest, V. Belgrádrakpart 27.

Szabadalmazott kötőkészülékünkkel megélhetését biztositja. Ismertető díjtalan. Iroda, Múzeum-körút 10.

Hirdessen a Kis Ujságban

KIS UJSÁG

4. évfolyam 37. szám
Kiadja a Független Kisgazda Párt
A kiadásért felel: **KATONA JENŐ** felelős szerkesztő
Előfizetési osztály: VI. Sztálin-út 25 Telefon: 427—190
Az előfizetés ára havonként 12 forint
Csekkszámla: 61023
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI. Eötvös-utca 12 Telefon: 420—760
Nyomatott: Független-nyomda NV Bp. VI. Eötvös-u. 12
Felelős: Földi Vilmos igazgató

PETRI LAJOS JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALÓNBAN

Negyedszázad egy emberöltő. Új nemzedék születik és nő nagyra ez alatt az idő alatt; új anyag, új emberek, új arcok jönnek előtérbe: minden kicserélődik, megváltozik huszonöt év alatt. A művészetben huszonöt év terjedelmét, értékét már nehéz meghatározni, mert itt ez az idő mindig másképpen fogható fel és más is a karaktere. Van, mikor ez a két és fél évtized egy perc, röpke pillanat; amidőn nagy, megállapodott korok a kiforrott stilus biztonságérzetével habzsolják a munkát, monumentális alkotásokkal — minél többel — kívánják megörökíteni az utókor számára az elért, véglegesnek látszó eredményeket. Van, mikor évszázadok lassú csigamozgása húz végig rövid huszonöt éven. Ez kialakult történeti korok határmesgyéjén van, amikor már beteljesedett, superlativussá vált az egyik formai kifejezésmód, amelyből a nyugtalan művészlélek kitörni készül, hogy újat adjon, fejlesszen.

A most lefolyt huszonöt év az utóbbi korhoz tartozik. Keresések, erölködések, zsákutcák, sikerek jellemzik ezt a művészi kort, amely örvénylő zűrzavarban, sokoldalúságban vélte megtalálni a továbbfejlődéshez vezető útat. Ez a reményteljes kutató láz majd minden művészt hatalmába keritett. Petri Lajos azon kevesek közé tartozik, akik megőrizve fiatalkori eredményeiket, nem áldozták föl kiforrott stilusukat a kísérletezésnek, hanem megkezdett útjukat nyílegyenesen folytatták, mellőzve minden kiruccanást az úttörés veszélyes területeire. Petri plasztikája ezért olyan ridegül egyöntetű, ezért azonosak 1909-ben keltezett szobrai az 1934-es év terméseivel. Az a közel száz mű, amely felöleli huszonöt év munkásságát következetesen, egyéni sajátosság nélkül mindég, a kilencszázas évek elején annyira közismert és népszerű rodini plasztika átértelmezést hirdetik, amelyet a művész Brüsszelben pályája elején tanult és amely ábrázolási módot soha el nem hagyott. Egyszerűség, formaszerénység teszi művészetét könnyeddé, de úgy, hogy e szerény egyszerűség mellett is igyekszik visszaadni a természet formáit, alakjait. Munkáit komoly törekvés, nagyfokú lelkiismeretesség jellemzi. Nyugodt kézzel és nyugodt lélekkel ábrázol fejeket, tervez emlékműveket, szerkeszt kompozíciókat, minden munkájában akarattalanul érzékeltetve a kiegyensúlyozott lélek higgadtabb szemlélődését, amellyel nyugtalan művészkollegáinak szerinte fölösleges keresését, az új anyaggal és gondolattal való küzdelmét nézi. S ez a nyugalom csak nagynéha hagyja el őt, hogy gyönyörű allegóriákat alkottasson vele, csókot, bánatot, vágyat fogalmazzon meg gipszben.

Pogány Ödön.

Berkovits Anna: Kerámia

Foto Guttmann és Redner

is nagyobb fegyelmezettséget, szigorúságot kíván és ez eredményezi az anyagszerűség, célszerűség és egyszerűség kihangsúlyozását, bár technikai felkészültsége a virtuozitás felé is csábíthatná.

A régiek főleg használati tárgyakat csináltak és a célszerűség adottsága mellett anyagszerűségre, egyszerűségre, a technikai fogyatékosság is kényszerítették. Így találkoznak a régi eredmények az újakkal. Ami első pillanatban véletlennek, utánzásnak, vagy önkényeskedésnek látszik, az természetes következmény.

Az elvek szigorúsága azonban csak a használati tárgyakra vonatkozik. Az öncélú művészet nagyobb szabadságot bír el. A két tipus között van egy harmadik. Az a használati tárgy, ahol az öncélúság túlteng, tehát gyakorlati célra nem alkalmas és az a dísztárgy, amely nem üti meg azt a művészi mértéket, amely az öncélúságra jogosítaná.

A mesterségbeli tudás hiánya, a dilettantizmus

agyagrögöt és öklét belenyomta, megcsinálta az első edényt. Később, mikor már a tüzet ismerte és látta, hogy a tűz helyén az agyagos talaj megkeményszik, rájött arra, hogy a tűz segítségével az edény is keményebbé tehető. Így született meg a kerámia.

A cölöpépítmények idejéből már szépen kigyúrt agyagedényekkel találkozunk. A vaskorszakban már primitív korongot is próbáltak csinálni és az egyiptomiak már olyanféle korongot csináltak, amilyen ma is használatos. A görögök már ismerték a gipszet és a sokszorosító eljárást. Mégis, amíg a színes agyagokkal való díszítéstől eljutott a kerámia a színes mázakig, egészen a modern kémia és technika felhasználásáig, nagy útat futott be. Ez a nagy út azonban inkább a színek gazdagságán, az előállítás könnyebbségén és pontosságán mutatkozik. A művészet ősi törvényei: az anyagszerűség, a célszerűség, az ebből folyó egyszerűség, a munka szeretete és áhitata, mindig rokonformákat eredményeztek, az ipari művészet mindig ezeknek alapján állt, — természetesen itt alkalmazott művészetre gondolunk. — A mai gazdaságilag súlyosabb kor a művésztől

megindult, bármilyen csudálatos is a fejlődése a kyklopsi kőrakásoktól a modern vasbetoncsudákig. A festőművészet fejlődésének a vonala azonban mintha megtört volna a közelmultban, vagyis már ennek a mai nemzedéknek az életében, amikor különben sok minden egyéb évszázados dolgot is utólért ez a katasztrófa.

PETRI LAJOS: PARASZTLÁNYKA.

Mi volt a festészet törekvése évszázadokon keresztül? A természet minél hívebben való ábrázolása.

Ez volt a cél; hiszen még jól emlékszünk a régi mesére a két festő versengéséről. Az egyik olyan szőlőfürtöt pingált, hogy a madár rászállt és csipegetni kezdte, a másik azonban lefőzte azzal, hogy ő meg olyan függönyt festett, amit a zsűri elnöke is igazinak nézett és félre akarta vonni, azt gondolva, hogy azzal van a kép eltakarva.

Vagy gondoljunk azokra a laikusok közt ma is széltére használatos, képdícsérő frázisokra, amelyek mind a természet hűségét tekintik a festmény legfőbb érdemének: «Csaknem megszólal!» «Olyan, mintha élne!» «Az ember szeretne belélharapni!» «Be jól eltalálta!»

Művelt ember ma már nem mond ilyet egy kép előtt, de ha mégis megesik, hogy a vidéki bácsi ezzel udvarol a piktornak, el lehet rá készülve, hogy az halálosan megsértődik erre a dícséretre.

Mert ez ma már nem dícséret, hanem leszólás. Azt jelenti: «Maradi vagy, aki megragadtál azon az állomáson, amely mellett a festőművészet vonata régen elfütyült!»

A naturalizmussal és annak mellékhajtásaival beteljesedett a régi cél és ha a madár nem szállott is rá a festett szőlőfürtre, a mult század végének pikturája természethűség dolgában elérte a tetőfokot.

Tovább tökéletesíteni a tökéletest: ismétlése lett volna a meglevőnek.

Ezt nem én mondom, hanem így érezték azok az újító hajlamú mo-

Ex KMT. 1928.

MERÉSZ GYULA: SZENT CSALÁD.

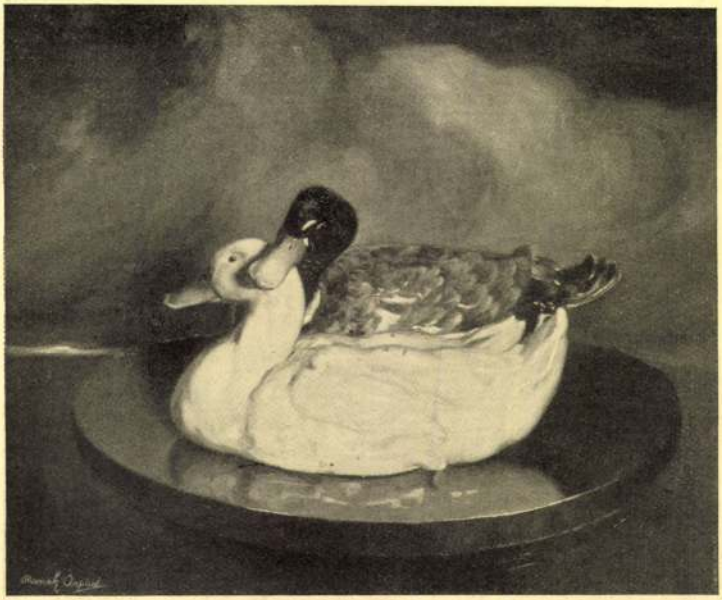

Romek Árpád: Kacsapár

Petri Lajos: Dietl Hubertné

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

Petri Lajos

NÉPSZABADSÁG
1960. JAN 15.

Jelentős képzőművészeti kiállítások 1960-ban

Élénkül a vidék művészeti élete

A Műcsarnok az idén a tavalyinál kevesebb kiállítást rendez Budapesten és vidéken, de ezeket jobban megválogatja. Az ötvenedik *nemzetközi nőnap* alkalmából február 20-án nagy nemzetközi tárlat nyílik a Műcsarnokban. A kiállításon magyar és külföldi festő-, szobrász-, grafikus- és iparművésznők mutatják be munkáikat. Számos külföldi országból érkeznek majd művészeti alkotások erre a tárlatra; így például a Szovjetunióból, az NDK-ból, Csehszlovákiából, Bulgáriából, Svédországból és Olaszországból jelentették be részvételi szándékukat az ottani művésznők.

Felszabadulásunk 15. évfordulóját a nyolcadik országos tárlattal köszöntik a magyar képzőművészek. A nagy kiállítást április 2-án nyitják meg a Műcsarnokban, *Szocializmust építő Magyarország* címmel. A kiállításra pályázatot hirdettek. Illetékes szerveink, egyes művészek pedig állami megbízásokat kaptak. Nyárutón, augusztus 20-án, szintén a Műcsarnokban rendezik meg a *Budapest a képzőművészetben* című kiállítást. November elején nagy *plakáttörténeti kiállítást* rendeznek a Műcsarnokban.

Az Ernst Múzeumban szombaton nyílik meg a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának a kiállítása. Ezt követően a munkásmozgalomban régóta tevékenykedő, két neves művészünk, *Háy Károly* festőművész-grafikus és *Farkas Aladár* szobrászművész közös gyűjteményes tárlaton mutatja be munkáit. Tárlatukat követi a mártírhalált halt kitűnő művésznek, *Cserepes Istvánnak* az emlékkiállítása.

A felsoroltakon kívül, még több egyéni kiállítást rendeznek a fővárosban, bemutatják például *Petri Lajos*, *Kmetty János*, valamint *Szőnyi István* alkotásait. Több fiatalnak és több vidéki művésznek is lehetősége nyílik budapesti tárlatokon való bemutatkozásra.

Mintegy harminc külföldi képzőművészeti kiállítás is nyílik Budapesten.

Fejlődik a vidék képzőművészeti élete is. A Műcsárnok nemcsak olyan kiállításokat mutat be vidéken, amelyeket már látott a budapesti közönség, hanem új tárlatokat is. Hódmezővásárhelyen, Miskolcon és Pécsett az idén is megrendezik a szokásos évi kiállítást, de ezeken a városokon kívül *Kecskeméten*, *Szolnokon* és *Kaposvárott* is mind élénkebbé válik a képzőművészeti élet. A Budapesten nagy sikert aratott *Vietnami kiállítást* most Miskolcon is megtekintheti a közönség, Hódmezővásárhely lakossága pedig válogatott anyagot kap ugyanebből a kiállításból. Felszabadulásunk 15. évfordulójára hat vándorkiállítást indítanak útnak az országban, kettőt pedig külföldön. Mindegyik ötven grafikát tartalmaz. Ezenkívül vándorkiállításon *szemlélhetik meg a dolgozók a modern francia művekről készült reprodukciókat.*

nemrég tartott értekezleté
ben elmondták, hogy ipar
gében olyan vagonlakko
tott, amely akár tizenkét
ellenállt az idő pusztításá
mai lakkok azonban 1—2 év
tönkremennek. Vajon, m
Mert néhány esztendővel eze
valakik — *éljen a takarékosság!*
felkiáltással — „kiújították" a
lakkból a fontos nyersanyagok
egész sorát.

Egészen biztos, hogy az „újítás" lakásépítés ütemét: az ország szepillanatában megspóroltunk néhány tízezret, de még biztosabb, hogy az azóta eltelt években ezekre a tízezrekre milliókat fizettünk rá.

Szép kis takarékosság az ilyesmi! Hát valóban jobb volt akkor egy nyiszlett veréb, mint ma egy

Buzási János

vamra Antonín barátom —, ezek t
a virágok csak azt jelentik, hogy r
mi nemcsak évfordulókon szeret-
jük nagy íróinkat, hanem szeret-
A megemlékezés virágait mindig. l
ott látni Smetana, Dvořák, Nem-
cová és e panteon többi nagy ha-
lottjának sírján is.

Aki ebben a temetőben pihen, nem halt meg. Idejövet Szent Márton rotondája mellett halad-tunk el, a XII. század óta áll Vysehrad hegyén, megrokkant a vén kerek torony, vaspántokkal abroncsolták hát körül mohlepte falát. Műemlékvédelem? Hagyománytisztelet? Több ennél a Prágában lépten-nyomon tapasztalható két jellegzetességnél: ugyanaz a nemzeti öntudat, amely erős és oltalmazó kézzel kovácsol az ősi Márton-torony derekára, iskolás gyerekek írni tanuló kezét is vezetgeti már, irkalapokon, rajzfüzetekből kivágott fehér kártyákon, rajzokkal díszes levélkéken formálódik a hálás szó, a köszönő üzenet, hogy idejusson, művészek és nagy alko-

Jan Neruda sírja.

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1963 DEC 8

is éves kortól ajánlott.

MÚZEUMI KÉPTÁR

Nagybányai festők c. kiállítás Petri Lajos szobrászművész kiállítása. Nyitva hétfő kivételével mindennap délelőtt 10-től 18 óráig.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG
1960. FEB 19.
117
1960. február 19, péntek

Jegyzetek KIÁLLÍTÁSOKRÓL

P. i.

Egy szándékaiban nemes, törekvéseiben kiegyensúlyozott művész pályafutásának félévszázados jubileumát ünnepeltük a *Nemzeti Szalon* utolsó kiállításán.

Petri Lajos szobrászművész

rokonszenves egyénisége, emberszeretete és mesterségbeli tudása, mindenekelőtt portréművészetében nyilatkozik meg magas színvonalon. A kiváló kortársakról: írókról, költőkről, muzsikusokról, festőkről mintázott portréit meleg baráti érzés, az ábrázoltak szellemének és művészi törekvéseinek mély megértése hevíti át és avatja portrészobrászatunk igazi értékeivé. (*Kaffka Margit, Balázs Béla, Füst Milán, Tersánszky J. Jenő, Ungár Imre, Morinyi Ödön*, a fiatalkori művei közül *Mary, Juhász Gyula.*) Az évek során a szigorú szobrászi fegyelmet egyre szabadabb és kötetlenebb előadásmód váltja fel. Az érett művész az emberi karaktert a fej szilárd csontszerkezetét borító izmok és idegek játékában, az arc finom rezdüléseiben ragadja meg, s friss közvetlenséggel gyúrja az agyagba. Fölényes, gúnyoros szellemességet (*George Pierdon*), ideges töprengést (*Louis Henno*), derűs higgadtságot (*Kodály Zoltán*) fejeznek ki Petri legutóbbi szobrai, amelyek művészetének egyúttal legjobb eredményeit foglalják össze.

Több évtizedes munkássága során a művész számos figurális művet és monumentális kompozíciót is alkotott. A budai Várban felállított lovasszobra és a Bláthy-síremlék figyelemre méltó, erőteljes alkotások. Mégis úgy tűnik, mintha a művész figurális kompozícióiból nemegyszer hiányozna portréművészetének mély, érzelmi megalapozottsága. Petri régi sportember, aki az emberi testet a fizikai konstrukció és a mozgás szakszerű tárgyilagosságával ábrázolja. Elismeréssel vesszük mindezt tudomásul nagyméretű, az emberi test dinamikáját kihangsúlyozó sportszobrain (*Startoló, Zátopek*). A mozgás bonyolult mechanizmusának érzékeltetése azonban önmagában véve kevésnek tűnik az olyan szobrokon, mint a *Táncoló lány*, vagy a terrakotta *Kis akt*, amelyekben a művész az emberi test mozgásában mindenekelőtt az érzések belső hevét szeretné kifejezni.

A kiállítás végeredményben mindenkit meggyőzött arról, hogy Petri életműve tiszteletre és elismerésre méltó eredményekben bővelkedik.

NAPRÓL NAPRA

Ingovány a műúton

Sebesen halad gépkocsink a Kecskemét—Békéscsaba közti elsőrendű betonúton. A kerekek alól freccsen ugyan a hólé, de azért mehetünk szépen. Mehetünk... míg el nem érjük Kunszentmártont. Itt aztán a gépkocsit lefogja a sár. Nem is sár ez, valóságos ingovány. S ez így van mindenütt az Alföldön; a falvak

traktorost — mert ezekkel a modern járművekkel nem kevesebb sarat hordanak fel a műútra. S tegyük hozzá: ki hallott már olyan csodát, hogy a rendőrség megbírságolt egy gazdát, mert balesetet okozott az útra felhordott sárral?

Mindebből a legfőbb kár az, hogy a sáros utak baleseteket okozhatnak. A tegnapi lapokban olvashattunk nem kevesebb, mint 11 gépkocsi karamboljáról Érd közelében. Ez a baleset is, ha oka más is, a közúti közlekedésre irányítja a figyelmet. S túl ezen, a műúton a sár elcsúfítja szépülő falvainkat, községeinket is. Közbevetőleg: helyenként a közterületeket úgy összevágják a lovaskocsik és gépjárművek, mintha tehéncsorda vonult volna keresztül rajtuk. (Néha az is átvonul.)

Régen szokássá vált kötelesség volt, hogy minden gazda rendbentartsa az utat, az árkot, a gyalogjárót portája előtt, nemcsak söprűvel, hanem simítóval, kapával, gereblyével is. Eltűnőben van ez a falusi szokás is.

Azt hiszem, nem kell mindent elvetni, ami régi szokás. Jó lenne, ha az útügyi és közigazgatási szervek gondoskodnának róla, hogy visszakerüljenek a tiltó táblák az utak mellé, az „esztikék" a szekerek oldalára, s törvényes eszközökkel is védenénk közútjainkat a sártól és mocsoktól. Ez is a balesetelhárítás egyik módja, s ráadásul szebbekké, tisztábbakká válnának falvaink.

Tóth Pál

t tartanak a falvakban

kéthetes politikai tanfolyamokon. A Hajdú-Bihar megyei *Gáborján* tsz-községben például *egy-egy családnál tartottak megbeszélést*, amelyen a közelben lakók is részt vettek. A Békés megyei *Dombegyház* termelőszövetkezeti községben — ahol többen szóvá tették az idős tsz-tagok jövőjét — elhatározták, hogy összehívják a falu idős paraszti dolgozóit és ismertetik velük a pártnak és a kormánynak a kiöregedett tsz-tagokra vonatkozó intézkedéseit.

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1960 FEB 8

HÉTFŐI HIREK

50 000 tonna ercet készit elő kohósításra.

SZOBROT ÁLLITANAK Kecskeméten Fényes Adolfnak, a város szülöttének. A meliszobor elkészitésével Petri Lajos szobrászművészt bizták meg.

117

sát tervezik. E zászlóaljak ...
szére Amerikában képezik ki
a tiszteket és altiszteket.

Petry Lajos festőművész.

8 órai Ujság.
1929. II. 2., 5.
(:Kritika.:)

K Déry Béla

Petri Lajos

Képzőművészet
1928. 10. 27.
115-118. l. <7

TELCS EDE: E. VON HOFFMANN
A „Céhbeliek" a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán

Gy. N.

A KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSOK ÜGYE

Egy könyv fekszik előttem. Egy könyv, tele adattal és tele szenzációval. Még hozzá hivatalos könyv. Teljes mértékben autentikus. Szerzője: *Déry* Béla, címe: Művészeti kiállítások külföldön az 1927. évben.

Mióta a kormány reprezentatív magyar kiállításokat rendez a külföldön, állandó a panasz a magyar művészek legtekintélyesebb csoportjai részéről. Ezek a panaszok azt sérelmezik, hogy ezeket a reprezentatív kiállításokat, melyek hivatalos elgondolásban is az egész magyar művészetet kívánják képviselni, tulajdonképen egy-két, nem is nagy taglétszámú művészcsoport külföldi propagálása. Legtekintélyesebb művészeink szájából hallottuk a panaszt, hogy ezek a külföldi kiállítások tulajdonképen egy kis csoport érdekképviseletei. Bevallom őszintén, hogy ezeknek a vádaknak sosem hittem, legalább is nem száz százalékban. Feltűnt ugyan, hogy egy Karlovszky, egy Zala György sohasem szerepeltek a külföldön bemutatott művészek között és még sok más igen jeles, európai értelemben kitűnő művész kimaradt a külföldi reprezentánsok listájából, de a jóindulatú elfogulatlanság azt kívánta, hogy ne mondjunk ítéletet szórványosnak látszó esetek fölött. Hiszen nem voltunk adatok birtokában és épp ezért az elfogultság vádja nélkül nem is szólhattunk az ügy lényegéhez.

Most azonban itt fekszik előttünk a külföldi kiállítások kormánybiztosának, tehát a legautentikusabb auktornak pontos és részletes kimutatása a külföldi kiállítások anyagáról és rendezésének körülményeiről. Kezünkben van a „hivatalos újság" és mindenben megerősíti azokat a vádakat, melyeket a külföldi kiállítások rendezése körül a legelfogultabbaknak látszó kritikusoktól hallottunk. Az a vád, hogy a külföldi kiállítások a modernnek kikiáltott művészet jegyében zajlanak le és nem egyéb, mint a magyar képzőművészet egy töredéke proganda-kiállításainak, az most már nem kósza hír, szállongó pletyka, felelőtlen hipotézis, hanem lesujtó, szomorú valóság.

Nem sajnáltam a fáradságot és a Déry Béla lelkiismeretesen összeállított jelentésének alapján *megállapítottam, hogy az egyes művészeti egyesületek milyen arányszámban kaptak képviseletet a nemzetközi külföldi kiállításokon,* melyeket 1927-ben azzal rendeltetéssel csináltak

meg, hogy a lengyel, osztrák és olasz empórumokban az egész magyar képzőművészet a maga teljességében reprezentáltassék.

Íme a statisztika:

A kiállító művészek között legnagyobb számmal szerepel a Kut körül szervezkedett szélsőségesek csoportja, *ezeknek száma* 22. Nyomban utánuk következik *a Szinyei-társaság 20 kiállítóval, tehát taglétszámának majdnem 100 percentjével.* A Magyar Képzőművészek Egyesülete, tehát a legnagyobb és legtekintélyesebb művészcsoport 18 kiállítóval szerepel s ezeknek is nagyobb része csak grafikai lapokkal. *A Kéve és a Szövetség csoportja egyetlenegy kiállítóval szerepel,* míg a Paál László-társaság (6) a Céhbeliek (11) és Benczúr-társaság (15), együtt összesen 32 kiállítóval talált képviseletet. Még szomorúbb ez a statisztika, ha azt tekintjük, hogy az egyes művészcsoportoktól hány műtárgyat vitt ki a rendezőség. Itt a Szinyei-társaság vezet 72 *műtárggyal* és utána a Kut 67 *műtárggyal.* Ezzel szemben a Magyar Képzőművészetek Egyesülete 40, a Benczúr-társaság 43, a Céhbeliek 22, a Paál László 11 és a Kéve 2 műtárggyal szerepel.

Megállapítható tehát a hivatalos adatok alapján, hogy *a műtárgyaknak több mint fele 2 művészcsoport munkái.* Ez a kiáltó ellentét még kínosabbá válik, ha közelebbről megnézzük, hogy kik képviselték a külföldön a reprezentatív magyar művészetet. A Képzőművészeti Főiskola növendékeit vitték ki, csak azért, mert egy bizonyos szélsőséges csoport tagjai és ugyanakkor itthon maradtak olyan mesterek, mint Karlovszky, Zala, Benkhard, Éder, Fülöp Elemér, Góth Móric, Jaschik Álmos, Kézdi Kovács, Komáromi Kacz, Kukán, Nyilassy, Orbán, Pállya Celesztin, Poll, Raksányi, Szablya-Frischauf, Szent-Istvány, Tornyai János, Tóth István, Vastagh György, Zombory Lajos és még bizonyára jónéhányan, akiknek neve hamarjában nem kerül toll alá. Ezzel szemben nem voltam rest és megolvastam: 8 Vaszary-növendék, a Kut „nachwuchsa" fejenként nem is egy, hanem 2 műalkotással „reprezentálták" a magyar művészetet 1927-ben Bécsben, Varsóban, Krakóban, Pózenban és Fiuméban. Ide nem kell kommentár, mégis az aktuális botrány kapcsán szabad legyen annyit megjegyezni, hogy a Kutnak nincs igaza, mikor tiltakozik az „iskolások" ellen, most, amikor a velencei kiállításon a maguk szögeit féltik tőlük. Gróf Klebelsberg miniszter úr bölcsen döntött a perben: *ki nem forrott művészek munkái ne reprezentálják külföldön a magyar művészetet állami tekintéllyel rendezett kiállításokon.* Ez a bölcs verdikt az, amit a jövőben a rendezőknek, elsősorban pedig a Képzőművészeti Tanácsnak mérlegelni kell. A Kut művészei éppúgy nem valók külföldi reprezentatív kiállításra, mint ahogy Vaszary-növendékeknek nincs ott helyük. Mindenesetre az illetékes tényezők nagyfokú gyöngeségére vall, hogy az 1927-es tapasztalatok után még mindig megtörténhetett a velencei kiállítás botránya.

ZOMBORY LAJOS: SZÁNTÁS

Mert tapasztalatokat gyűjteni bőségesen módjukban állt az 1927. évben rendezett külföldi kiállításokon is. Csak néhány idézet azokból a szemelvényekből, melyeket Déry Béla könyve a sajtószemlében közöl, meggyőzhet mindenkit arról hogy a lojális és a vendégbarátságot respektáló szokványdícséreteken kívül, bizony estek

ottan kemény ostorázok is, olyan lesújtó kritikák a legtekintélyesebb sajtóorgánumok részéről, amelyeket a kiállítás rendezéséért felelős Képzőművészeti Tanács bizony nem siet a kirakatba tenni.

A „*Gazeta Warszawszka Poranna*" következőket írja Antoni *Austen* tollából: „A festészeti felfogás tekintetében a munkák legnagyobb része a realisztikus irányokhoz tartozik, noha némelyik ukrajnai puszták küzdelmei voltak a tulnyomó motívumok.

Ezeken kívül a magyar kiállítás nem mutatott fel valami alapjában véve kivételes munkákat, amelyek „szeget" jelentenének minden teremben. Ezek úgy általában véve közepes munkák.".

Huszarski Waclaw a „*Tygodnik Illusztrowany*"

ZOMBORY LAJOS: IGÁSLOVAK

csoport különböző modernizmusoknak is hódol. *De ezekből az összes művekből nem világlik ki valami, olyasvalami, ami valamennyiükre nézve közös volna és amit a magyar léleknek, a magyar szellem elemének lehetne mondani, a nemzeti művészet lelkének.* Ehelyett külső felfogásban olyan művészeti központok erős befolyását látjuk, amilyen Páris és München. És erre azonnal kínálkozik a magyar művészetnek a lengyellel való összehasonlítása. Amikor a magyarok különböző éveknek, különféle irányzatú munkáit összehordva az egész országukból olyan kiállítást mutattak be nekünk, amely inkább müncheniek vagy párisiak kiállítására emlékeztett minket, addig a lengyel művészeknek sokkal rosszabb időkben, olyan idegen környezetben, amilyen München, mégis sikerült különálló, tisztára lengyel nemzeti művészetet alkotni, úgyhogy csak éppen Brand, Wierusz-Kowalszki, Chelmonski és mások neveire hivatkozunk. Ezek, eredetiségük révén általános elismerésre találtak és munkájukat „a lengyel tájképfestés" nevével határozták meg, ahol a hó, ló, szántó és farkasok, avagy az

folyóiratban így ír: „... Aránylag a legjobban lett itt bemutatva Székely Bertalan és Paál László, az európai nevű tájképfestő, a barbizonok közvetlen örököse, aki azonban csak egyetlen egy, de különben egészen elsőrendű értékű vászonnal van képviselve. Lotz, a jelenlegi magyar művészet harmadik előfutárja teljesen hiányzik, Munkácsiról a kiállított képvázlat úgyszólván semmi tájékoztatást sem nyújt épúgy, mint amilyen nehéz volna egyetlen tanulmány alapján Szinnyey eredeti impresszionizmusát, vagy Benczur kiváló tudását elbírálni".

A „*Viadomosci Literackie*" *Zahorska S.* referense, aki a magyar képzőművészeti viszonyok alapos ismerője, következőket írja: *Ez a kiállítás azt a benyomást kelti, mintha a rendezésnél csak egyetlen egy elv lett volna keresztülvive következetesen és pedig a magyar művészet értékének a hozzáértők szemében való leszállításának elve*, ami annál könnyebben volt megvalósítható, mivelhogy Lengyelországban kevesen ismerik a magyar művészetet annyira, hogy a reprezentatív kiállítás „reprezentatív" voltáról maguknak fo-

galmat alkothassanak. Mi a tulajdonképpeni programmja ennek a kiállításnak? Retrospektív akart e lenni, vagy pedig a jelenlegi irányok ismertetése volt a célja? sem az egyik, sem a másik nem lett kellőképpen megvalósítva. *A kiállítás azon része, amely a retrospektiv rész reprezentációjára tarthatott volna igényt, szinte bámulatraméltó könnyelműséggel és banalitással intéztetett el. A jelenlegi művészet reprezentációja pedig a legnagyobb részt a közepes értékű művészek kollekciója, amely semmiféle viszonyban sem áll ahhoz, amit a magyar művészet valóban képvisel.* Amennyiben a legújabbkori festészetről van szó, úgy nagyon szomorú dolog volna, ha az tényleg úgy nézne ki, mintahogyan azt a kiállítás nekünk bemutatja. *E csodálatos és rosszindulatú véletlen folytán éppen azt mutatták be, ami a magyar művészetnek a német és francia befolyásoktól való függéséről tett tanuságot, eltakarta azt ami sajátságos, eredeti és magyar*".

A Képzőművészeti Tanácsnak és a miniszter úrnak szíves figyelmébe ajánljuk a tanulságokat, melyeket az 1927. évben rendezett külföldi kiállításokból a külföldi sajtó levont. Az idén külföldre vitt anyag összeállítása még sérelmesebb a magyar művészet egészére, mint volt a tavalyi. Reméljük, ismét módunkban lesz elrettentő statisztikai adatokkal szolgálni. *Gy. N.*

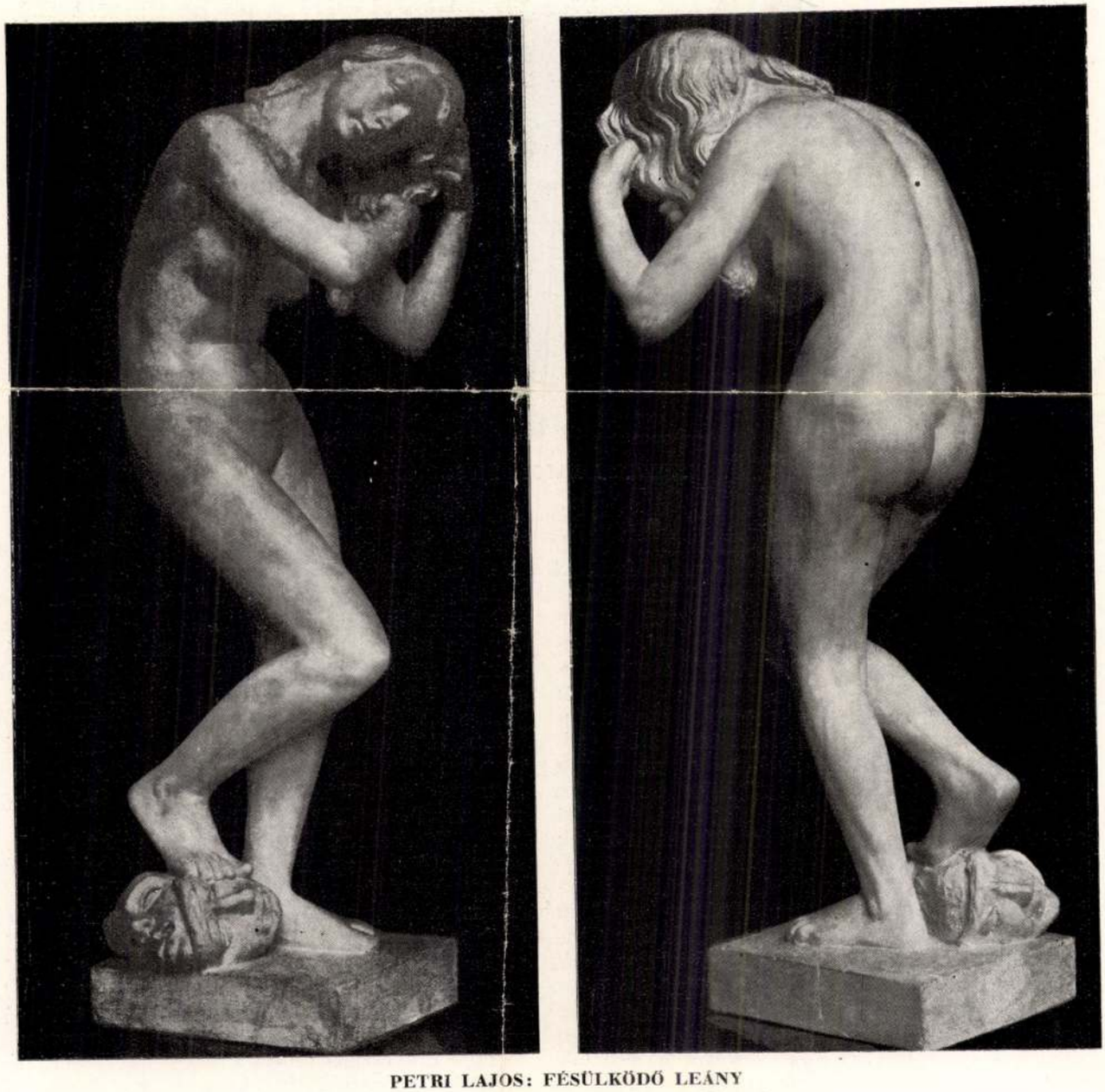

PETRI LAJOS: FÉSÜLKÖDŐ LEÁNY
A „Céhbeliek" a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán

galmat alkothassanak. Mi a tulajdonképpeni programmja ennek a kiállításnak? Retrospektív akart e lenni, vagy pedig a jelenlegi irányok ismertetése volt a célja? sem az egyik, sem a másik nem lett kellőképpen megvalósítva. *A kiállítás azon része, amely a retrospektiv rész reprezentációjára tarthatott volna igényt, szinte bámulatraméltó könnyelműséggel és banalitással intéztetett el. A jelenlegi művészet reprezentációja pedig a legnagyobb részt a közepes értékű művészek kollekciója, amely semmiféle viszonyban sem áll ahhoz, amit a magyar művészet valóban képvisel.* Amennyiben a legújabbkori festészetről van szó, úgy nagyon szomorú dolog volna, ha az tényleg úgy nézne ki, mintahogyan azt a kiállítás nekünk bemutatja. *E csodálatos és rosszindulatú véletlen folytán éppen azt mutatták be, ami a magyar művészetnek a német és francia befolyásoktól való függéséről tett tanuságot, eltakarta azt ami sajátságos, eredeti és magyar".*

A Képzőművészeti Tanácsnak és a miniszter úrnak szíves figyelmébe ajánljuk a tanulságokat, melyeket az 1927. évben rendezett külföldi kiállításokból a külföldi sajtó levont. Az idén külföldre vitt anyag összeállítása még sérelmesebb a magyar művészet egészére, mint volt a tavalyi. Reméljük, ismét módunkban lesz elrettentő statisztikai adatokkal szolgálni. *Gy. N.*

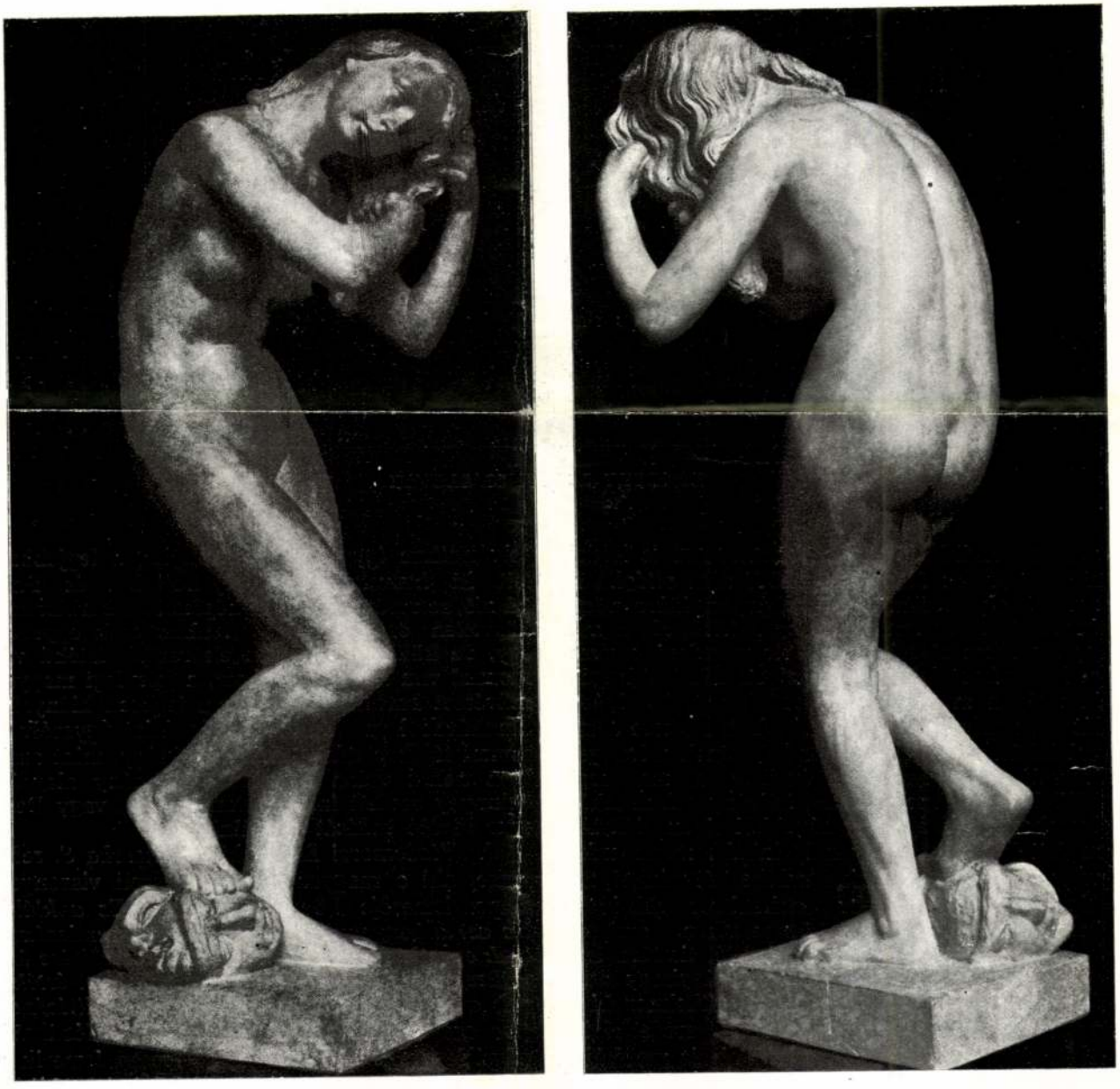

PETRI LAJOS: FÉSÜLKÖDŐ LEÁNY
A „Céhbeliek" a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán

Képzőművészet
1928. 10. 4.

ottan kemény ostorázok is, olyan lesújtó kritikák a legtekintélyesebb sajtóorgánumok részéről, amelyeket a kiállítás rendezéséért felelős Képzőművészeti Tanács bizony nem siet a kirakatba tenni.

A *„Gazeta Warszawszka Poranna"* következőket írja Antoni *Austen* tollából: „A festészeti felfogás tekintetében a munkák legnagyobb része a realisztikus irányokhoz tartozik, noha némelyik ukrajnai puszták küzdelmei voltak a tulnyomó motívumok.

Ezeken kívül a magyar kiállítás nem mutatott fel valami alapjában véve kivételes munkákat, amelyek „szeget" jelentenének minden teremben. Ezek úgy általában véve közepes munkák.".

Huszarski Waclaw a *„Tygodnik Illusztrowany"*

ZOMBORY LAJOS: IGÁSLOVAK

csoport különböző modernizmusoknak is hódol. *De ezekből az összes művekből nem világlik ki valami, olyasvalami, ami valamennyiükre nézve közös volna és amit a magyar léleknek, a magyar szellem elemének lehetne mondani, a nemzeti művészet lelkének.* Ehelyett külső felfogásban olyan művészeti központok erős befolyását látjuk, amilyen Páris és München. És erre azonnal kínálkozik a magyar művészetnek a lengyellel való összehasonlítása. Amikor a magyarok különböző éveknek, különféle irányzatú munkáit összehordva az egész országukból olyan kiállítást mutattak be nekünk, amely inkább müncheniek vagy párisiak kiállítására emlékeztett minket, addig a lengyel művészeknek sokkal rosszabb időkben, olyan idegen környezetben, amilyen München, mégis sikerült különálló, tisztára lengyel nemzeti művészetet alkotni, úgyhogy csak éppen Brand, Wierusz-Kowalszki, Chelmonski és mások neveire hivatkozunk. Ezek, eredetiségük révén általános elismerésre találtak és munkájukat „a lengyel tájképfestés" nevével határozták meg, ahol a hó, ló, szántó és farkasok, avagy az folyóiratban így ír: „... Aránylag a legjobban lett itt bemutatva Székely Bertalan és Paál László, az európai nevű tájképfestő, a barbizonok közvetlen örököse, aki azonban csak egyetlen egy, de különben egészen elsőrendű értékű vászonnal van képviselve. Lotz, a jelenlegi magyar művészet harmadik előfutárja teljesen hiányzik. Munkácsiról a kiállított képvázlat úgyszólván semmi tájékoztatást sem nyújt épúgy, mint amilyen nehéz volna egyetlen tanulmány alapján Szinnyey eredeti impresszionizmusát, vagy Benczur kiváló tudását elbírálni".

A *„Viadomosci Literackie" Zahorska S.* referense, aki a magyar képzőművészeti viszonyok alapos ismerője, következőket írja: *Ez a kiállítás azt a benyomást kelti, mintha a rendezésnél csak egyetlen egy elv lett volna keresztülvive következetesen és pedig a magyar művészet értékének a hozzáértők szemében való leszállításának elve,* ami annál könnyebben volt megvalósítható, mivelhogy Lengyelországban kevesen ismerik a magyar művészetet annyira, hogy a reprezentatív kiállítás „reprezentatív" voltáról maguknak fo-

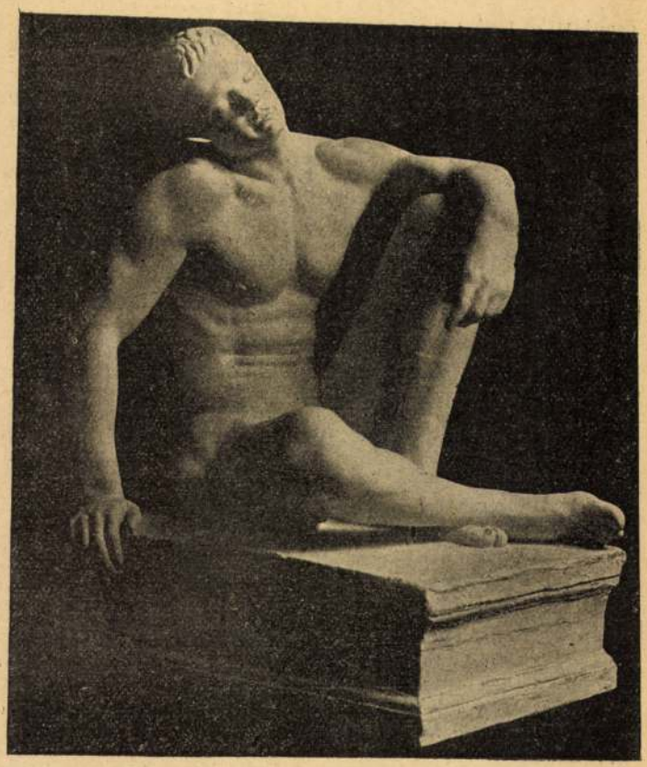

Petri Lajos: Pihenés

Pityu

— Regény — 5. folytatás

Irta: Kosáryné Réz Lola

— Édes jó Biri néni, — mondta Baba és megölelte őt, — elhiheted, hogy Esztinél és mindenkinél jobban szeretlek téged. De meg kell tennem. El kell utaznom. Úgy-e, nem haragszol érte?

Mogyoróssyné érezte, hogy alapjában véve, igazán nem rossz asszony és most őszintén beszél. De az álnokságát, a ravaszságát nem tudta neki megbocsátani és az ügyességét sem, amivel, úgy látszik, elébe került. Összeszorította a száját. Ám a Baba meleg, puha karja ott maradt a nyaka körül.

— Biri néni! — Emelte fel Baba erőszakkal az állát és könnyes szemébe nézett. — Biri néni! Mi bajod?

Mogyoróssyné rázta a fejét.

— Semmi, semmi, — mondta, de a könnyei hulltak. Aztán azt felelte:

— Edit aggaszt. Olyan ideges és olyan vérszegény, nem tudom, nem lenne-e jó pár hétre vidékre küldeni.

Baba nem gondolt semmi másra. Semmi ravaszságra. Megsímogatta Mogyoróssyné kezét.

— De Biri néni. Azért ne sírj! Ki nem vérszegény tizenhét éves korában? Jó lenne vidékre küldeni, vidékre küldöd, punktum.

Egy kis gondolkozás után így folytatta:

— Tudom is már, hogy hová. Etelkáéknak gyönyörű lakásuk van, korcsolyatér a szomszédban, ródlipálya . . . Akarod, hogy elvigyem őt hozzájuk holnapután? Nekem úgyis az útamba esik és gondoltam is, hogy náluk fogok ebédelni.

Mogyoróssyné felnézett.

— Én Bandi bácsiékra gondoltam, — szólt. Baba fejet hajtott.

— Legyen hát Bandi bácsi. Az sincs olyan nagyon messze. Adhatsz egy vasuti menetrendet?

Még az öreg úrral kellett beszélni a dologról. De elég volt, hogy Mogyoróssyné ebéd után bemenjen hozzá, kivegye az ujságot a kezéből, leüljön melléje a heverőre és azt mondja komoly arccal:

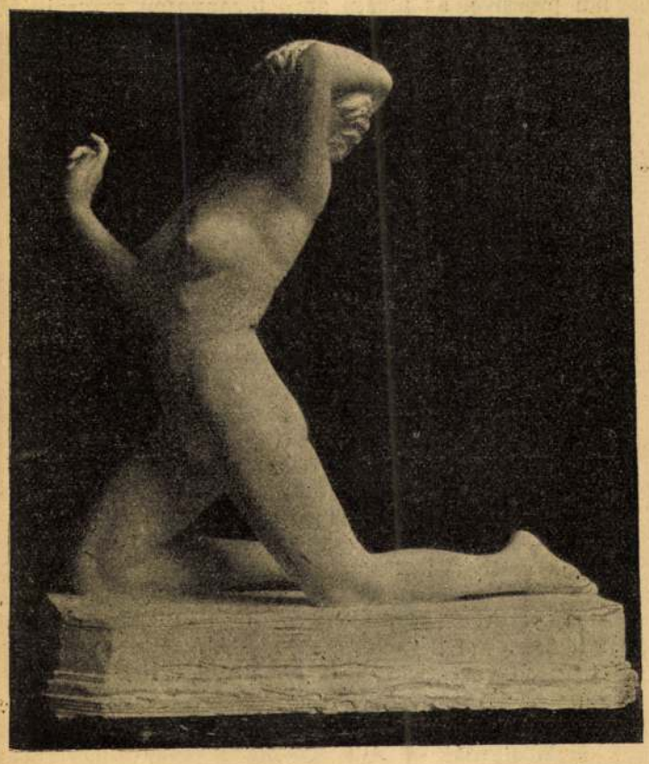

Petri Lajos: Vágyódás

— Te Béni, megfigyelted, milyen sápadt Edit mostanában? Fogyott is, a ruháin látom.

— Ne beszélj! — ijedt meg Mogyoróssy. Aztán, kis szünet után, aggodalmas hangon szólt:

— Hm, hm! Mit csináljunk! Kellett nektek mulatság? Szinház? Tea? Persze, hogy kellett. Most itt van. Hát kinek volt igaza?

— Neked, öregem, — mondta fejhajtva, őszinte bűnbánattal Mogyoróssyné. — Neked mindig igazad van. Éppen azért akarom megkérdezni tőled, nem lenne-e jó, ha vagy két hétre lemenne Bandi bácsiékhoz. Baba holnapután utazik, elvihetné.

— De a karácsony . . . — mondta sóhajtozva az öreg Mogyoróssy. — Egészen egyedül legyünk karácsonykor? Az olyan szomorú.

— Menj le Edithez karácsonyra, öregem, — biztatta meghatottan, remegő szájjal a felesége és simogatta a kezét. — Vagy akár együtt is lemehetünk. De, látod, a gyerek jóvoltáról van szó . . .

— Persze, persze, — mondta Mogyoróssy. — El kell, hogy menjen. Utazzon el Babával. Itt csak tönkremegy ettől a komédiától.

És hogy elfojtsa a feltámadó érzéseit, újra az ujság után nyult. Mogyoróssyné lábujjhegyen ment ki és óvatosan tette be az ajtót.

Edit mozdulatlan arccal vette tudomásul, hogy elutazik. Az anyja előtte is a vérszegénységét emlegette és ő maga is úgy érezte, hogy gyönge és bágyadt és vágyott reá, hogy friss téli levegőt szívjon. Mogyoróssyné megnyugodott, mikor látta, milyen könnyen beleegyezik a dologba. Nem tudta persze, hogy az ál-Pityu sem lesz karácsonyra Pesten.

Másnap reggel nagy csöngetésre ébredtek. Egy fiú volt odakint, óriási szegfűbokrétával és hosszú levéllel. Baba kapta a bárótól. Nagyon elkeseredett egy levél volt, arról szólt, hogy Baba csak játszik a szivével és annyit se gondol vele, mint valami gazdát-

Epegyógyszappan || Pigment-kenőcs
böratka, pattanás || szeplő és májfolt
ellen a legkitünőbb!
Schadek Antal kozmetikus és hölgyfodrász, Budapest, IV. ker., Váci-utca 12. sz., félemelet. — Telefon: 77—26.

lan pincsivel az utcán, amit bizonyosan megsajnálna és haza vinne.

Baba kegyetlen szívvel csak nevetett a levélen, a szegfűbokrétát pedig vízbe állította és a nappali szoba asztalára tette, azután rá sem nézett.

— Te, Edit! — mondta. — A kis báró úgy szaladgál az utcán, mint valami gazdátlan pincsikutya . . .

És kacagott. De Edit nagyon érzékeny hangulatban volt, sajnálta a bárót és arra gondolt, hogy Baba nagyon szívtelen. Ezt többször hallotta már.

VII.

Derült, nyönyörű téli nap volt. Lent az utcán már várt a kocsi; Lizát szalajtották érte s most beszélgetésbe elegyedett a kocsissal és odalent maradt, nehogy vele cipeltessék le a koffert.

Az asszonyok izgatottak voltak, nem is reggeliztek, még Mogyoróssyné sem, pedig ő nem utazott. Ott maradt mind a kávé az asztalon.

— Édes lelkem, csak vigyázz és írj! — mondogatta, amint lefelé mentek a lépcsőn és beszálltak a kocsiba. Ugyanezt mondta akkor is, amikor ott ültek a zűrzavaros váróteremben. Egyebet alig beszéltek. Mit mondjon ilyenkor az ember? Szerencse, hogy az öreg Mogyoróssy az irodába ment, mert ő nem szerette az érzékeny jeleneteket.

— Édes lelkem, csak vigyázz és írj!

Most már ott állt egyedül a fülke ablaka alatt, hordárok taszigálták, gyümölcsárusok tolták neki a kocsijukat. De Mogyoróssyné nem tágított. Nem akart hazamenni a vonat indulása előtt, bár mind a hármuknak kínos volt ez a várakozás.

Abban a pillanatban, mikor a vonat megindult, Mogyoróssyné még egyszer intett Editnek, — szólni nem tudott, — hogy vigyázzon és írjon. Aztán miközben úgy érezte, hogy ő megy lassan az aszfalttal, a málházókocsikkal, az üres sinekkel együtt visszafelé és nem a vonat előre, eltünt előle Edit arca.

— Szegény mama! — mondta odabenn a fülkében Edit és megtörülte a szemét. Baba puderes pamacsot vett elő.

— Mutasd az arcod. Mit huzódozol? Ne komédiázz. A mamád otthon maradt, most én parancsolok.

Editnek újra eszébe jutott az ördög, akiről a tisztelendő úr mesélt, de megint csak tetszett neki. Behúnyt szemmel tűrte, hogy a puha, illatos vatta végigsimogassa az arcát.

— Biri néni sem akarja, hogy sírj, — folytatta Baba lágy, behizelgő hangon. — Azért küldött el, hogy jókedvű legyél és megerősödj. Sajnálod őt, hogy egyedül maradt? Akkor hát igyekezz, hogy örömöt okozz neki. Na. Ott cirkál egy csinos katonatiszt a folyosón. Ne vágj ilyen képet, mosolyogj. Meglásd, bejön és nagyszerüen mulatunk.

A katonatiszt néhány pillanat múlva csakugyan bejött, lecsatolta és felakasztotta a kardját, aztán leült. Oldalt nézte őket. Feszengett, szoros zsebéből holmi leveleket vett elő, aztán eltette ujra. Végül megkérdezte, szabad-e rágyújtania és néhány perc múlva már folyt a beszélgetés.

Baba versenyt cigarettázott vele, de Edit hallgatott. Nem tudta elfeledni a szomorúságát. Bohóság volt tőle, de úgy érezte, mintha kétfelé tépnék a szívét: egyik rész Pesten maradt, az anyjánál és az apjánál, aki ezentúl maga csoszog el a hálószobába a papucsáért, mert nem lesz, aki az ebédlői kályha mellé készítse neki, a másik rész Pityuval ment Debrecenbe, mert Pityu odautazott. És mind a két része fájt és égetett.

A következő állomáson újra beszállt valaki és az utána valón szintén. Csupa férfi. Mindegyik beleelegyedett a beszédbe és Baba elemében volt. Mintha gyeplőn tartotta volna, hol nekieresztette, hol szorosabban fogta őket és kis, kövérkés, fehér kezének egy intése, eleven szemeinek egy csillanása elég volt hozzá, hogy a beszélgetésnek más irányt adjon.

Még csak egy hely volt üres. De máris kinyitotta valaki az ajtót. Keskeny, hosszukás, csontos férfikéz fogta meg a sárgarézkilincset. Babának mindjárt feltünt a keze. Aztán meglátta bő felöltőjét, hanyagul hátracsapott puha szürke kalapját, kis szőke oldalszakállát, magas homlokát és kissé bágyadt fényü, de átható tekintetü szemeit és tudta: bizony ez az egyedüli férfi a fülkében.

Az idegen leült a helyére, beleburkolózott a köpönyegébe és aludni próbált. Halvány profilja ott volt Baba előtt s Baba nézte . . . Azt akarta, hogy ez az idegen is beszélgetést kezdjen vele. De az nem kezdett beszélgetést.

Hanem egyszerre nyilt a fülkeajtó megint, kövérarcu kis hetyke kadét kukkantott be rajta és szólt:

— Szervusz, Pityu! Hová utazol?

Baba felrezzent, Edit is odanézett. Pityu pedig felállt.

— Haza. Ti is itt vagytok valahol?

— Igen. Van hely. Gyere át.

És Pityu elment.

Elment és eltűnt örökre a szemük elől . . .

Baba hiába kelt föl néhány perc múlva és sétálgatott a folyosón, minden fülkét átkutatva a tekintetével. Pityu nem volt sehol.

Hátha éppen ő volt? . . . És nem jutott az eszébe, hogy a fülkében cigarettázó, kacagó asszony talán szereti őt . . . Minden csalódását feledve szereti, keresi már hónapok óta, hogy mégegyszer megpróbálja, lehet-e ideálokban bizni az életben . . .

És ő észre sem vette. Az ugrifüles kis hadnagy, meg a másik kettő, azok igen. Tucatjával szaladgálnak mindenütt és könnyü a fejüket elcsavarni. De Pityu, Pityu . . . Csak ült ott csöndesen halvány arcával, beleburkolózva a köpönyegébe, aztán elment egy szó, egy pillantás nélkül.

Veszedelmesen melankólikusnak kezdte érezni Baba a szívét. Kihajolt az ablakon s még arra is gondolt, hogy jó lenne meghalni. Aztán feleszmélt. Szomoru volt, az arca komoly és fáradt. Látta a függönynyel elsötített ablakban és megijedt.

Nem engedte meg magának, hogy szomoru legyen. Valahányszor komolyan vett valamit, mindig bánat és csalódás lett a vége. Rászorította magát, hogy ha már boldog nem lehet ezen a világon, legalább jól mulasson.

Visszaült a helyére és folytatta az úti flörtöt. Később mondta önmagának:

— Ostobaság. Ha az igazi Pityu volt, akkor majd találkozom vele Szilváson. Ha pedig nem az, akkor menjen, ahová akar.

Mert csak természetes, hogy Szilvásra Esztihez is Pityu miatt ment az asszony. Alapjában véve mégsem mulatott olyan jól a világon s mégegyszer ki akarta erőszakolni magának a boldogságot.

A Baross-utcai házban, ahol az öreg úr meghalt, a házmesterrel beszélt.

— Elkéstem a bácsi temetéséről — mondta. Aztán a többi rokon után tudakozódott és felírta őket a jegyzőkönyvébe. Volt köztük valami Lovassi Máté is, akire a házmester emlékezett és Baba összeharapta a száját.

— Itt van — dobbant meg a szíve és olyan biztosan tudta, hogy most az egyedül helves nyomot találta meg, hogy a vasúton, ha az idegen Pityu beszélgetést kezdett volna vele, azt mondta volna neki:

— Ugy-e, a Lovassi Pityu maga?

Petri Lajos

minvei

1. Visegrády Lia. Gipsz. Mgt.
2. Szíjjas Daisy. Márvány. Mgt.
3. Drezdner Ivánné. Gipsz. Mgt.
4. Eugén Jaques Hartoog. Gipsz. Mgt.
5. Dr. Nagy Lászlóné. Gipsz. Mgt.
6. Akt I. Bronz.
7. Szőnyi István. Gipsz. Mgt.
8. Madách szoborterv. Gipsz. Mgt.
9. Jákob és az angyal. Gipsz.
10. Kernstok Károly. (Vázlat.) Gipsz. Mgt.
11. Vázlat. Gipsz.
12. Csonka Lászlóné, Zsuzsi és Tomi. Gipsz. Mgt.
13. Hősi emlék-vázlat. Gipsz.
14. Vicomtesse Jaques Davignon. Gipsz. Mgt.
15. Hans Georg von Mackensenné. Gipsz. Mgt.
16. Kopjafa-faragó. Gipsz.
17. Gácsy Eszter. Gipsz. Mgt.
18. Bánat. Bronz.
19. V. J. L.-né. Gipsz. Mgt.
20. Kőhordó. Gipsz.
21. Hauner Lizi. Gipsz. Mgt.
22. Valkó István Pálné. Gipsz. Mgt.
23. S. Failoni. Gipsz. Mgt.
24. Dr. Demel Aladárné. Gipsz. Mgt.
25. Szabó Dezső. Gipsz.
26. Rakovszky Iván. Gipsz. Mgt.
27. Jellencz Kató. Márvány. Mgt.
28. Br. Prónay Györgyné. Gipsz. Mgt.
29. Futó. Gipsz.

30. ~~BUZI BARNA: Önarcmás. Gipsz. Mgt.~~
31. VARGA FERENC: Flóra. Gipsz.

Petri Lajos

koll. kiáll. 1939

32. ANTAL KÁROLY: Kútfigura. Gipsz.
33. ANTAL KÁROLY: Fiatal leány. Gipsz.
34. BUZI BARNA: Vízért menő. Gipsz.

ANTAL KÁROLY.

Szobrászművész. Született 1909-ben Budapesten. Művészeti tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Szentgyörgyi István mellett végezte, akinek tanársegédje volt. A Műcsarnokban 1930 óta állít ki. 1933-ban elnyerte Balló Ede 1000 pengős ösztöndíját, 1935-ben a magyar állam római ösztöndíját, 1936-ban a főváros 600 pengős ösztöndíját, 1937-ben a Vatikán állam 3000 lírás ösztöndíját, 1938-ban a r. k. püspöki kar 750 pengős jutalomdíját és ugyanebben az évben a főváros 3000 pengős Ferenc József-díját.

35. Oltárkereszt. Bronz.
36. Vízfakasztó Szent László. Gipsz. Mgt.
37. Szent Ferenc. Bronz. Mgt.
38. Szent István megalapítja a győri püspökséget. Gipsz. Mgt.
39. Női fej. Gipsz.
40. Szent István koronázása. Gipsz. Mgt.
41. Mátyás király. Márvány. Mgt.
42. Három Mária. Gipsz.
43. Dombormű-terv. Gipsz. Mgt.
44. Ülő nő. Gipsz.
45. Női fej. Gipsz.
46. Dombormű-terv. Gipsz. Mgt.
47. Grandtner Jenő. Bronz.
48. Kalapos nő. Terrakotta.

49. BUZI BARNA: A Gömbös Gyula-síremlék pályaterve. Gipsz. Mgt.

MAGYARSÁG

Melléklet a Magyarság 1934 julius 1-i számához. (26.)

ESTÉLYEN

Vigh Bertalan festménye

20 év előtt! A világkatasztrófa elindulása Sarajevóban 1914 junius 28-án. (Felső kép: Princip Gavrilot, a trónörökös és felesége gyilkosát a merénylet után elfogják. Balról a keretben Ferenc Ferdinánd trónörökös)

A cs. és kir. 2. huszárezred junius 23-án leleplezett hősi emlékműve a gróf Bethlen István sétányon. (Az emlékmű Petri szobrászművész és Weichinger Károly építésztanár alkotása)

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307

1960 JAN 30.

HAJÓÉPÍTŐ

Érdemes megnézni!

Petri Lajos szobrászművész gyűjteményes kiállítását a Nemzeti Szalonban!

Dr. Polónyi Dezső nyilatkozata a Margitsziget ügyéről.

A Szent Margitsziget ügyének egyik legalaposabb ismerője dr. *Polónyi Dezső*. Hozzá fordultunk, hogy pártatlan véleményt kapjunk a Közmunkatanács ismeretes pénzügyi müveletéről. Dr. Polónyi a következőket mondta:

— A tegnapi törvényhatósági bizottsági közgyülésen észlelt jelenségek arra utalnak, hogy a bizottsági tagok és igy feltehetőleg a közönség tekintélyes része is ugy a Közmunkatanács jogköre és helyzete tekintetében, mint pedig a szentmargitszigeti kérdés jelentőségét illetően bizonyos mértékü fogalomzavarban szenved. Még maga az interpelláló dr. Bedő Mór tisztelt barátom is, kinek felsorolásában kétségkivül igen érdekes adatok voltak, megengedte magának, hogy a *Közmunkatanácsról* lekicsinylő humor alkalmazásával beszéljen és ezzel a kérdés jelentőségét nem ismerő bizottsági tagok tetszésnyilvánitását szerezze meg.

— Mélyen sajnálom, hogy szemoperációm miatt öt hét óta el vagyok zárva az irás, olvasástól s igy felvilágositásaimat kizárólag emlékezet alapján kell élőszóval megadnom, holott a kérdés megérdemelné a szakszerü és alapos kidolgozást. Remélem azonban, hogy igy is be tudom állitani a helyes nézőpontokat.

— Idősb gróf Andrássy Gyula kormánya 1870-ben angol mintára alakitotta meg a Fővárosi Pénzalapot és az 1870. évi X-ik törvénycikk 10. §-a *„Fővárosi Közmunkák Tanácsa"* cimmel közhatóságot rendelt felállitani, melynek kötelességévé tette a többi között a Fővárosi Pénzalap kezelését és annak képviseletét. Ennek szervezete és hatásköre igen sikerülten oldotta meg azt a problémát, hogy miként lehet egyes olyan kérdésekben, amelyek kétségkivül a központi kormányzat hatásköre alá tartoznak, a főváros közönségének beleszólását biztositani. A fővárosnak ugyanis a többi törvényhatóságoktól eltérő különleges közjogi helyzete van, mert itt számtalan olyan ügy kerül felszinre, melyek nemcsak helyi, hanem országos érdekűek. Igy például csak röviden utalva néhány fontosabb kérdésre, bizonyos az, hogy a kereskedelemnek és iparnak országos érdekeit érintik a hidak, a kikötők, a pályaudvarok elhelyezésének és felépitésének kérdései. Teljességgel lehetetlen lenne, hogy ha ezeknek a kérdéseknek kezelése nem bizatnék valamelyes különleges szervre, akkor a miniszteri felelősség elvének sérelmére a központi kormány ezeket a saját kezéből kiadja és a főváros autonómiájának átengedje. Amidőn tehát a törvény egy külön közhatósági szervet létesitett az ilynemü kérdések intézésére és pedig olyat, amelyben a főváros közönsége paritásos alapon vehet részt, akkor a központi kormányzat rendelkezési jogának kisebbitésével a főváros közönsége javára biztositotta azt a jogot, hogy részt vehessen ezeknek intézésében. A Fővárosi Közmunkák Tanácsa ezek szerint nem az autonómiának kisebbitése, hanem ellenkezőleg annak kiterjesztése. Ehhez még hozzáteendő az, hogy *annakidején a Fővárosi Pénzalap létesitése kizárólag állami vagyonból történt és ahhoz a főváros közönsége egyetlen fillérrel hozzá nem járult.* Aki ezenfelül bővebb információt óhajt magának szerezni, olvassa el néhai atyámnak e tárgyban szerkesztett és nyomtatásban is megjelent emlékiratát, amelyben minden részletre kiterjedőleg bőséges felvilágositást nyer.

— Ami már most a Szent Margitsziget kérdését illeti, ezt lehetetlen a nélkül ismertetni, hogy ismétlésekbe ne bocsátkozzunk. A kormány 1908-ban megvásárolta a szigetet és annak tulajdonjogát a Fővárosi Pénzalap javára kebeleztette be. A Közmunkatanácsnak azonban nem volt elegendő anyagi eszköze arra, hogy a szükséges befektetéseket eszközölje és igy biztositsa és rentabilisan fenntarthassa annak törvényileg meghatározott nyilvános kertjellegét. Ezért határozta el a Közmunkatanács a bérbeadást, amit az 1912-iki kormány sajnosan panamacélokra aknázott ki, amennyiben a bérbevevő társaságtól kb. 1½ millió aranykoronát vett át pártkasszacélokra. A társaság ezt a befizetést szivesen teljesitette, mert számitását a kormány által engedélyezett játékbankra alapitotta. Jött azonban egy másik kormány és a játékbankból nem lett semmi. Természetes, hogy a társaság tönkrement és vállalt befektetési kötelezettségéből ugyszólván semmit sem tudott teljesiteni. Közbejött a háboru is, amelynek révén az a társaság, amellyel szemben az akkori kormányzatnak a történtek miatt nem volt elég erkölcsi ereje fellépni, pusztulni engedte a szigetet és csak azon iparkodott, hogy kisebb átmeneti befektetések révén mennél több pillanatnyi üzleti hasznot tudjon belőle kivonni. Wekerle Sándor miniszterelnök azután néhai atyámat azzal a speciális megbizatással nevezte ki közmunkatanácsi elnökké, hogy a közérdek megóvása céljából a bérleti szerződést szüntesse meg. Sokat lehetne beszélni arról, hogy ez miért nem sikerülhetett azonnal. Atyám halála után a bérlőtársaság részvényei sokszor piacon voltak és többször gazdát cseréltek. 1922-ben a bérlőtársaságnak sikerült rendkivül előnyös változtatásokat kieszközölni a bérleti szerződésen. Hogy milyen mértékü kötelezettségektől szabadultak meg ellenérték nélkül, ezt annakidején előterjesztett interpellációmban, melyre választ mai napig sem kaptam, felsoroltam.

— Itt közbevetőleg egy jólesö, kedves kötelességet kell teljesitenem. Közvetlen tényekből szereztem meggyőződést arról, hogy Czabalay Kálmán ur, a Közmunkák Tanácsának jelenlegi vezetője, minden vonatkozásban a legtisztább közérdektől áthatva állandóan azon fáradozott, hogy a szigeti állapotokon a főváros közönségének érdekében álló változtatásokat keresztülvihesse. Még hozzá kell tennem ehhez, amit hazai viszonyaink mellett csak örömmel regisztrálhatunk, hogy az elnökhelyettes ur puritán becsületessége, szorgalma és jóakaratu igyekezete valamennyiünknek legteljesebb háláját és elismerését érdemelheti ki. Őszintén szólva, nekem csupán az volt az aggodalmam, hogy kellő pénzügyi és könyvviteli technikai képességgel nem birván, jóhiszeműleg áldozata lehet a bérlőtársaság üzletileg minden hájjal megkent vezetőinek. Az elnökhelyettes ur azonban kijátszotta aggodalmaimat, mert kiegészitette magát ilyen irányban is és támogatást nyert olyan helyről, amelynek pénzügyi gyakorlottsága megnyugtató.

— E helyütt egy titkot kell elárulnom — még akkor is, ha ezt az elnökhelyettes ur rossznéven fogja venni. Ő ugyanis tisztában volt a bérlőtársaság szerződésszegéseivel és minden igyekezete azon volt, hogy a szerződést — ha kell, birói uton is felbontassa. E célból hivatalos felhivásban három helyről jogi szakvéleményt kért be. A Kincstári Jogügyi Igazgatóság rövid néhány soros munkájában azt a véleményt nyilvánitotta, hogy a bérlőtársaság szerződésszegése nem lenne perrendszerüleg igazolható. Dr. Metzler Gusztáv kiváló kollégám kidolgozott véleményének konkluziója az volt, hogy a birói lépések folyamatba tétele előtt a bérlőtársaságnak utólagos teljesitésre határidőt kell szabni. Ezekkel szemben egyedül állott az én jogvéleményem, melyben azt az álláspontot foglaltam el, hogy a fennforgó szerződésszegések miatt birói jogsegélyt kell igénybe venni. Ilyen helyzetben az elnökhelyettes ur nem tudta szándékát keresztülvinni és ezért kénytelen volt a köz érdekeinek megóvása céljából más utakat keresni. Az eredmény ismeretes. Valószinünek tartom, hogy ha a kormányzat az elnökhelyettes urnak arra adott volna utasitást, hogy előzőleg tétesse folyamatba a szerződés megszüntetése iránti pert, akkor a részvénytöbbséget esetleg olcsóbban lehetett volna megvásárolni. Lehetne ezzel kapcsolatban még több fontos jelenséget is felhivni, azonban ezektől kénytelen vagyok eltekinteni, mert nem kivánom befejezéshez közeledő sajtópereim számát szaporitani. Rendkivül fontosnak tartom a közérdek szempontjából annak mérlegelését, hogy a részvények megvásárlása által a Közmunkatanács az összes melléküzemeknek tulajdonjogát is 100 százalékban megszerezte. Ugy látszik ugyanis, hogy ezeknek jövedelmezősége biztositani fogja a vétel rentabilitását s igy lehetővé teszi, hogy a Közmunkatanács az üzleti exploitálási érdekekkel szemben fokozottabb mértékben érvényesithesse a főváros közönségének érdekeit.

— Többször megokolt jogi meggyőződésem az, hogy törvényellenes panama volt annakidején a bérbeadás és csak az illetékes körök tájékozatlansága folytán történhetett a bérleti szerződésnek a bérlőtársaság javára történt megváltoztatása. A mostani tranzakció azt bizonyitja, hogy ezeket az anomáliákat akarták megszüntetni és ezt a lehetőség által adva volt módon cselekedték. Lehet, hogy drágán, de mindenesetre ugy, hogy a főváros közönségének örvendetesen kell tudomásul vennie a csupán üzleti exploitálási érdekeket kultiváló és állandóan csak üzérkedő társaság elmozditását.

Bethlen miniszterelnök a szövetkezeteknél történt visszaélésekről.

Készül a részvényjog reformia. — Erdélyi Aladár bejelentette, hogy Schnetzer Ferenc 9 milliárd végkielégitést követel a Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetétől. — „Államtitkárok egymilliárdos évi jövedelme."

Az egységespárt csütörtökön este értekezletet tartott, amelyen gróf *Bethlen István* miniszterelnök s a kormány több tagja is megjelent. Az értekezleten *Erdélyi Aladár* az államilag támogatott szövetkezetek müködését birálta és fölemlitette, hogy egyes altruisztikus és államilag támogatott szövetkezetek olyan sulyos szerződéseket kötnek a szövetkezet vezetőivel, amelyek az egész intézményt válságba sodorják. Megtörténik az, hogy egyes vezetők a részvényeket összevásárolják, ezáltal maguknak többséget szereznek s ennek révén olyan visszaéléseket követnek el, amelyeket a kormány nem nézhet tétlenül. Hivatkozik a *Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezetére, ahol a vezérigazgatónak sulyos szerződése óriási megdöbbenést keltett.* (Felkiáltások: Ki az? *Schnetzer Ferenc.)* A Szövetkezet vezérigazgatójának, aki most nyugalomba vonul, *9 milliárd végkielégitést kell kifizetni.* (Zajos felkiáltások: *Hallatlan!) Meg kell akadályozni, hogy ilyen botrányos esetek előfordulhassanak* és köztisztviselők pénzéből szerzett vagyont ilyen módon elpocsékoljanak. Törvényhozási uton kell rendezni a kérdést.

Ezután báró *Perényi Zsigmond* vette védelmébe Gaal Gasztonnal szemben a Közalkalmazottak Országos Gazdasági Szövetkezetét. A szövetkezetnek nem 12, hanem 8 igazgatója van. Az igazgatók nem 136 millió forgalmi jutalékot kapnak, hanem három igazgató kapott 130 millió korona jutalékot. A szövetkezet a honvédelmi minisztérium részére az Attila-akciót létesitette sokkal olcsóbb részletfizetés mellett, mint a kereskedők készpénzfizetés mellett. A pártot arra kéri, hogy fentartással fogadja mindazt, amit Gaal Gaszton mond.

Gróf *Bethlen István* miniszterelnök kijelenti, hogy a részvényjog reformja legközelebb a képviselőház elé kerül. Ezzel kapcsolatban megfontolás tárgyává kell tenni a szövetkezeti jog kérdését is. *Nem akar szövetkezeteket emliteni, de valóban történtek visszaélések, bizonyos csoportok összevásárolták a részvényeket* s lassankint az altruisztikus alakulatból olyan alakulatot csináltak, amely közelebb állt a részvénytársasághoz. Ezt lehetetlenné kell tenni, mert visszaélésekre vezethet. Az utolsó hónapokban pro és kontra mozgalom indult meg, amely fel akarta eleveniteni az áldatlan viszályt az érdekeltségek és szövetkezetek között.

A kormány egyenlő mértékkel kiván mérni s a panaszokat vizsgálat tárgyává teszi. Döntés csak ennek befejezése után várható. Az inflációs időkben a kormány valóban támogatta a szövetkezeteket, de csakis a közérdeket tartotta ebben szem előtt. Ugyanakkor azonban, ha a szövetkezeteknél akár állami tisztviselő, akár képviselő dijazással járó funkciót vállalt, a kormány mindig figyelembe vette azt, vajon közérdekből történik-e ez. Természetes, hogy az ilyen állásvállalások könnyen ferde megitélés tárgyai lehetnek s az illetőt vádakkal — s mint ezt könnyen ki szokták mondani —, kimondottan *panamavádakkal* illetik. Igen óvatosan kell fogadni ezekben a közlésekben a lapok közleményeit s azt, amit egyes ellenzéki képviselők leggyakrabban nem az ügy érdekében, hanem zavarkeltés céljából hoznak elő. Kéri a pártot, hogy *legyen rigorózus ezekben a kérdésekben.*

Végül gróf *Bethlen István* miniszterelnök bejelentette, hogy *a közeli napokban Rómába utazik.*

Almásy László elnök a párt nevében szerencsét kivánt a miniszterelnöknek utjához.

„Államtitkárok milliárdos évi jövedelme."

Gaal Gaszton a képviselőház mai ülésén a költségvetési vitában tartott fölszólalása során ujból szóvátette az állami tisztviselők karácsonyi ajándékának kérdését és elmondotta, hogy nemcsak karácsonykor kapnak az államtitkárok és magasrangu tisztviselők jutalmakat, hanem negyedévenkint is rendszeres kiosztások vannak és *„egyik-másik államtitkár az állásoknak olyan halmazát gyüjti a maga személyére, hogy évi jövedelme majdnem megközeliti az egy milliárdot".*

Gaal Gasztonnak ez a kijelentése nagy feltünést keltett és a kormány politikai államtitkárai csütörtökön este az egységespárt klubjában tanácskozásra ültek össze, hogy Gaal Gaszton állitásával szemben milyen magatartást tanusitsanak. A megbeszélésen elhatározták, hogy Gaal Gaszton kijelentésére az államtitkári kar egyik tagja meg fogja adni a választ.

Olaszország hajlandó tárgyalni Jugoszláviával a tiranai egyezményről.

Milanó, márc. 31. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* A Corriere della Sera célzást tesz arra, hogy az *olasz kormány hajlandó Belgráddal a tiranai egyezményről közvetlenül tárgyalni,* ha Jugoszlávia előzőleg ratifikálja a nettunoi szerződést. Mussolini különben eddig még nem adott hivatalosan választ.

Mit kapott Anglia jóvátétel fejében?

London, márc. 31. *(A Pesti Hirlap tudósitójának távirata.)* Kennworthy képviselő kérdésére Churchill ma délután az alsóházban kijelentette, hogy Anglia Németországtól ötvenöt millió fontot kapott az angol megszálló hadsereg költségeire és harminchárom millió fontot jóvátétel fejében. Bulgária százharminchárom ezer fontot fizetett megszállási költség fejében, jóvátételre pedig huszonnyolcezer fontot törlesztett. Ausztria és Magyarország eddig nem fizetett jóvátételt.

Tavaszi tárlat a Műcsarnokban

(Első közlemény.)

A mult héten megnyilt „Tavaszi szalón“ (a Nemzeti Szalónban) egy csöppet sem tévesztendö összse a Műcsarnok nagy tavaszi tárlatával. Amott iskolás fiatalok, itt a magyar képzőművészet komoly szereplöi szólalnak meg.

A tavaszi tárlat régente legfőbb művészi eseménye volt a fővárosnak. Ünnepélyes megnyitása divatszemlének is beillett.

Ma: legföképen életszükséglet. A magyar művészsereg annyira megszaporodott, hogy minden legkisebb alkalmat megragad a szereplésre. És a Műcsarnok nagy tárlatai a nagyvásárt pótolják. Régebben csak egy seregben csoportosultak művészeink. Azután egy-két szecesszió vált ki belölük. Ma anyniféle „társaság“-ra és csoportra oszlottak szét, hogy számontartani se tudjuk. És a legszomorubb ebben az, hogy nem a különféle művészi irányok szerint tagozódtak szét, hanem a gyakoribb szereplés üzleti háttere ragaszt össze különféle csoportokat. Ha pedig „uj irány“-ról van szó, gondoljunk csak a „Kut“-ra és égnek áll a hajunk szála.

Képzőművészetünkben tehát ma az a helyzet, hogy művészeink körében majdnem olyan tülekedés folyik, mint a football-pályákon.

A Műcsarnoknak pl. 13 kiállitási terme van és legutóbb már 12 elismert művészcsoport kért külön kiállitási termet a szereplöi számára. Ezek közt olyan csoport, mint a „Magyar Képzőművészek Egyesülete“, melynek egymagában majdnem kétszáz tagja van.

Mi itt tehát a legsürgösebb teendö? Vagy agyon kell ütni minden második piktort, szobrászt és épitészt, vagy ki kell böviteni a Műcsarnokot, melynek erre a célra már kész tervei vannak. Az Aréna-ut felöl két kisebb szobrászati udvar, hat kiállitási teremmel szegélyezve, pompásan egészitené ki a mai csarnokot.

A Műcsarnok már a székesfővárosé. És ha ez kiszámithatatlan milliárdokat szór el a Széchenyi-fürdö kibövitése, mennyivel olcsóbban segithetne művészeinken egy ilyen pótépitkezéssel, mely alig egy-két milliárdba kerülne.

A most megnyiló tavaszi tárlatnak ez a legkomolyabb perspektivája. Kérjük a főváros vezetöit, foglalkozzanak ezzel a kérdéssel is.

*

A tavaszi tárlaton ezuttal nyolc művészi csoport 756 mütárggyal szerepel. Erőteljesen lépett föl szobrászatunk is, ugyhogy a tárlat látnivalókban igen gazdag.

A tárlat megérdemli, hogy két részletben ismertessük.

I. *A Magyar Képzőművészek Egyesülete, a Szinyei-Merse Társaság, a „Kéve“* és a *Paál László Társaság festészeti művei.* A két elsö nagyterem és a két oldalterem az *Egyesületé.* Reklámmal ez a csoport sohasem dolgozott. A nagyközönség alig tudja létezését. Pedig *vérbeli magyarság* és *komoly alkotás* dolgában ez a magyar képzőművészet gerince. Az ifju nemzedék igazi értékei is inkább ide húznak. Annál szomorubb, hogy ezt a csoportot a kulutuszminiszteri ügyosztály legjobban negligálja. Hivatalosan alig vesznek tudomást róla. Talán maga a kultuszminiszter sem tudja, hogy számban és magyar érzésben ez a legerösebb művész-csoport, melynek kellö szerepet se a képzőművészeti tanácsban, se a nemzetközi tárlatok rendezésénél nem adnak.

Ott szerepel mindjárt *Karlovszky Bertalan.* Diszmagyaros Rudnyánszky-portraitja mellett a saját képmása és egy pompás nöi feje illusztrálja kivételes tehetségét, mely az arcformák páratlanul hü megrajzolásában kulminál. Ugyanitt látunk kitünö arcképeket *Sárkány Gyulától, Márton Ferenc* művészi ceruzarajz-portraitját Merész Gyuláné Coreth Erzsébet grófnöről, *Endrey Sándor* csodálatosan élethü arcképét Czajlik borkereskedöről (és két szép nöi fejét), *Tury Gyula* finom nöi arcképeit (közte idösebb Vastagh Györgyné finom fejét), *Neogrády Lászlónak* édesanyjáról meleg művészi szeretettel festett portraitját, *Márk Lajos* nöi képmását, *Kukán Gézától* egy diszmagyaros férfit és egy öreg juhász pompás fejét, *Kunwald Cézártól* Brentano amerikai követ és neje arcképeit, *Nagy Vilmos, Szabó Dezső, Englerth Emil, Hosszu Márton* finom fejeit, *Bachó István* jó férfiképmását, dr. *Szokol Villibaldtól* De Gracia Real vicomte diszruhás alakját. Szép aktokkal szerepel: *Kukan Géza* (a „Merengö“), *Michalovits Miklós* („fekvö akt“), *Szánthó Mária* („Ifjuság“), *Vass Ferencné* („Nöi akt“), *Kövér Gyula* („Rajongók“ cimü hármas akt-kompozició); egy nagyobb kompoziciót látunk *Kunfy Lajostól,* mely „*Az anya*“ cimen három részletben ábrázolja a bölcsötöl a sirig az anyaság szerepét. A triptichon legszebb része középen a család és legértékesebb rajta a szép magyar tipusok. Az anyaságot festi *Nádler Róbert* is „Még alszik“ cimü szép genre témáján. Kompozicióban figyelemre méltó két kisebb biblikus vászon is, az egyik *Nagy Zsiga* „Golgothá“-ja, a másik *Mihalovitstól* „Krisztus levétele a keresztről“. Genre-kompozicióban igen finom *Komáromi Kacz Endre* „Uzsonná“-ja, élénk a *Lengyel-Reinfuss Ede* „Lóvásár“-a és lovas kuruc vitéze, *Károly Andor* „Nagyvásár“-ja, *Muzsinszky Nagy Endre* „Bucsu“-ja, izzóan magyaros *Juszkó Béla* „Répahordás“-a, *Eölvedy Gochal Józseftől* az „Elbusult legény“, *Pállya Celesztintől* „Megbokrosodott lovak“, *Gaál Ferenc* „Öreg paraszt“-ja, *Borzássy Béla* „Vasárnap délután“-ja, *Poll Hugó* kis „Libapásztor“-a. Táj- és csendéletképekben igen gazdag ez a csoport. *Bosznay István* finom alkonyatai, *Nádler* élénk strandfürdöje, *Kárpáthy Jenő* nagy tátrai tája, *Csánky Dénes* öt költöi finomságu impressziója, *Kemény Nándor* igaz téli tája, *Makoldy József* finom budaörsi részlete, *Gy. Takách Béla* szép akvarell tájai, *Gimes Lajos, Pádly Aladár, Szabó Dezső,* ifj. *Radnai Rezső, Berkes Antal, Gulyás Sándor, Kiss Kálmán, Sárdy Brutus, Tury Gyula, Pörge Gergely, Horváth Béla* finom tájhangulatai, a csendéletben *Romek Árpád* mesteri vásznai (közte a „Gyümölcsök“ és a „Fogoly“), *Szentgyörgyi Gyenes Lajos* „Zöld symphoniá“-ja és szines interieurje, *Vitéz Mátyás* kitünö oltárképe, a legfeltünöbbek. Különálló, igen szép kollekcióval szerepel itt *Czencz János,* aki 30 művét állitotta ki, mesteri figurális és tájstudiumokat. Köztük a finom „Fatime“, az „Alvó nö“, az „Olvasó leány“ és a régi gázgyárról festett érdekes vázlatok.

A *Szinyei-Merse Társaság* a harmadik nagyteremben szerepel 11 festövel (a szobrászokat külön ismertetjük). Vezérük, *Csók István,* „Honni soit qui mal y pense“ cimen egy heverö leányaktot állitott ki. A cim nagyon szellemes (söt az uj erkölcsrendészet óta aktuális is). A megfestés viszont Csók finom tónusait hirdeti teljes értékükben. Egy másik nöi aktot *Zádor Istvántól* látunk „Kék nyakékes nö“ cimen. Az a müvészi érettség jellemzi, mely Zádor minden művét, akár grafikáról, akár interieurről vagy képmásról van szó. Mesteri képmásokat látunk *Szüle Pétertől,* két idösebb urhölgy és egy pápai kamarás szines, kitünö portraitját. *Rippl-Rónai József* lágy pasztell nöi fejei, *Kandó László* eröteljes Zsilinszky-arcképe, *Szőnyi István* „Anyaság“-a, *Herman Lipót* kompozició-terve, *Glatz Oszkártól* a „Gyöngyfüzér“, *Vidovszky Béla* olasz tája a felitünöbb darabok.

A *Paál László Társaság* termében 10 festö szerepel. Vezérük *Vesztróczy Manó* néhány kisebb tájképpel, *Feszty Masa* három portrait-fejjel (legjobb az önarcképe), *Biró József* két friss képmással válik ki. *Jeges Ernőt* legjobban a „Krisztus sirbatétele“ c. kompoziciója, *Belányi Viktort* a „Szerelem“ c. krétarajza képviseli eléggé modern szellemben. Még *Gara Arnold, Lakatos Artur* és *Szigeti Jenő* táj- és virágtanulmányai és *Csizik Gyula* régi rajzmesteri finomságai előtt állunk meg.

A *„Kéve“-egyesület* 13 festövel szerepel. Vezérük *Szablya-Frischauf Ferenc* nöi képmással, a felesége *Lohwag Erneszlin* ismert kiváló miniature arcképeivel jelent meg. *Benkhardt Ágost,* a csoport kitünö tájfestője, most „Játszadozó cigányleányok“ cimen egy akt-kompoziciót állitott ki, szépen világitó husszinekkel. Megerösödött *Friml Géza,* meghiggadt *Haranghy Jenő* is, aki tüzes temperamentumát most az állatpikturában foglalkoztatja. *Conrád Gyula* is grafika helyett városi látképeket fest, túlsok lilával. *Rozgonyi Lászlótól* szép fejet, *Bánáti-Sveráktól* komolyabb tanulmányokat látunk.

Örvendetes jelenség, hogy a müvészi megvadulás nyomai ezuttal alig jelentkeznek. **(Kézdi.)**

Légi uton az Óceánon keresztül. Az óceánfeletti légiturák száma egyre gyarapodik, ami ékesenszóló bizonyitéka a repülőgéptechnika rohamos fejlödésének. Legutóbb — március 17-én és 18-án — Sarmento de Beires portugál aviatikusnak sikerült az Óceánt átrepülnie. Afrika nyugati partjáról indult el két, 450 lóerejü Lorraine—Dietrich-motorral felszerelt Dornier-„Wal“-hydroplánjával s egyhuzamban tette meg az utat a Délamerika keleti partja előtt levő Fernando—Woronka szigetig. Képünk de Beires aviatikust mutatja be repülögépén.

Bonyodalmak egy szegedi szobor körül — erkölcsvédelmi alapon.

Szeged város társadalma az elmult évben szoboremléket állitott fel a szegedi közkórház tragikus körülmények között elhunyt igazgatóföorvosának, *dr Boross Józsefnek* emlékére, aki repülögépkatasztrófa áldozata lett. *Egy pilótatiszt társaságában repülögépkirándulásra ment, célja az volt, hogy a repülés hatását tanulmányozza az emberi idegrendszerre. A gép légörvénybe került és lezuhant, mindkét utasa szörnyet halt.* A kiváló sebész tragikus halála igen nagy részvétet keltett a városban; volt paciensei, kartársai mozgalmat inditottak, hogy a város társadalma méltó emlékmüvel örökitse meg az elhunyt igazgatóföorvos emlékét. A mozgalom élére *igen elökelő szegedi* urak állottak, megalakitották a szoborbizottságot és a szobor elkészitésére *Petri-Pick Lajos,* a jónevü szegedi származásu szobrászmüvész vállalkozott. Rövidesen be is mutatta a szoborterv modelljét, amelyet a bizottság egyhangulag elfogadott és megbizta a művészt a szobor elkészitésével. Az emlékmü az elmult év nyarán készült el. A közkórháznak a Kossuth Lajos sugárut felé nézö frontján álli-

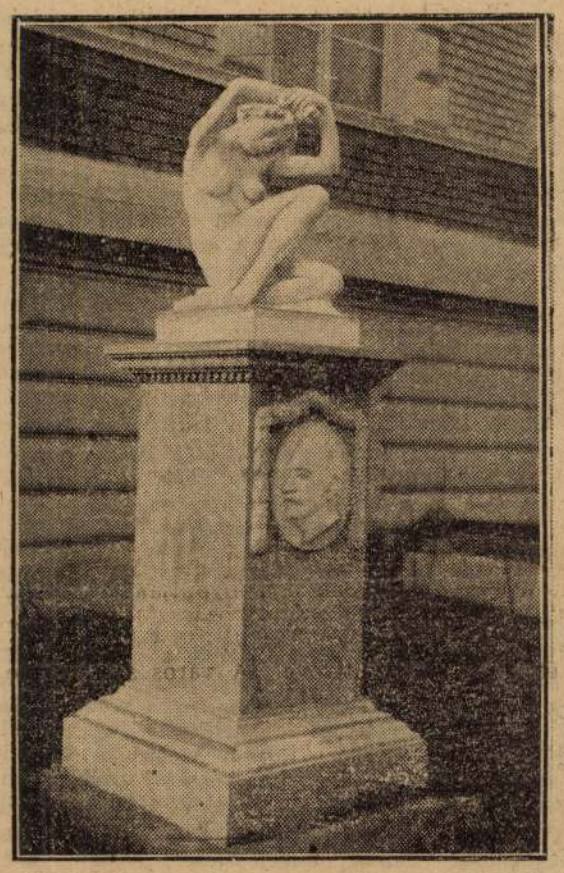

Petri Pick Lajos szegedi szobra: a fájdalom. A szobrot el akarják távolitani, mert ruhátlan nőt ábrázol.

tották fel és a Szegeden megtartott országos orvoskongresszus keretében leplezték le.

Az emlékmü talapzatán fehér márványból készült nőalak van, a hozzáértők szerint gyönyörü müvészi alkotás, talapzatában pedig Boross József dombormüvü arcmása.

Közel egy esztendeje áll már ez a szobor a közkórház előtt zavartalanul, most azonban különös bonyodalmak központjába került. Az uj erkölcsrendelet felgyujtotta Szegeden is az erkölcsvédelmi szenvedélyeket és *itt erkölcstelennek találták a szobormü meztelen nőalakját. Jelentkeztek a felelőtlen elemek is és egy éjszaka piszokkal, sárral kenték be a márványszobrot.*

A kérdés most hivatalos utra terelödött. A szeged-rókusi római katholikus egyházközség beadványt intézett a város tanácsához és *a szeméremsértő szobor sürgős elhelyezését kérte azzal az indokolással, hogy a szobor, amely közvetlenül a rókusi templom mellett áll, meztelenségével sérti a templomjáró hivek vallási érzületét.*

A város hatóságát ez a beadvány kinos helyzetbe hozta, mert hiszen a szobor ellen a szoborbizottság egyetlen tagjának sem volt kifogása, pedig ebben a bizottságban a legelökelöbb szegedi urak foglaltak helyet.

Koestlin
4414
Amero-csokoládé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

ESTI HIRLAP
JUL 24

HÉTSZÁZ SZOBROT ALKOTOTT

(MTI-foto — Bojár felv.)

Petri Lajos 56 éve szobrászművész, eddig *700 szobrot alkotott*, köztük 300 portrét. Legnagyobb munkáját 1934-ben készítette. Címe: *„Huszáremlék"*. A szobor a Várban a Bástyasétányon áll.

Petri Lajos most Lendl Adolf professzornak, az Állatkert alapítójának portréján dolgozik. A szobrot még ebben az évben felállítják az Állatkertben, a bagolyvár tövében. Ugyancsak *most készíti a gárdonyi új iskola falára Gárdonyi Géza emléktábláját* az író születésének századik évfordulója alkalmából.

A művész a Lendl-portré agyagmodelljén dolgozik.

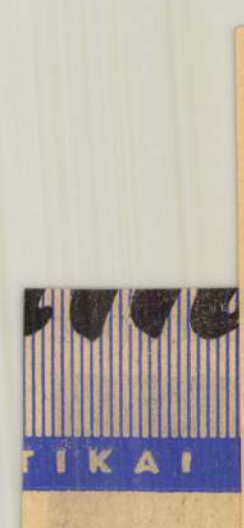

TIKAI

LBEN MA DÉLELŐTT

zdődött a KGST
ai tanácskozása

nak és kormányfőinek értekezlete, amelyet a tagállamok testvérpártjainak központi bizottságai között létrejött megállapodás értelmében hívtak össze.

Az értekezleten — írja a Pravda — *megvitatják a KGST végrehajtó bizottságának beszámolóját a tavaly júniusi tanácskozás határozatai megvalósításával kapcsolatos munkáról, valamint a tagállamok közötti gazdasági együttműködés fejlesztésének további feladatairól.*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

NÉPSZABADSÁG

1963 AUG 31.

1011

NÉPSZABADSÁG

Eltemették Petri Lajos szobrászművészt

Pénteken a Farkasréti temetőben nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra Petri Lajos szobrászművészt. A temetésen nagy számban jelentek meg a magyar művésztársadalom képviselői, az elhunyt barátai.

A ravatalnál *Somogyi József* szobrászművész a Képzőművészeti Alap részéről, *Mácsai István* festőművész a Magyar Képzőművészek Szövetsége nevében kegyelettel emlékezett meg az elhunyt művészről. A sírnál *Ascher Oszkár* Petri Lajos barátai nevében vett búcsút a művésztől.

TON

ányoknak

TÁS

Szobanövén
tápsózás

A legfontosabb
gok, amelyekből
nyeink a legtöb
gyasztanak: a nitr
foszfor és a káliun
Ezeket az anyag
gyárak a növények
mint műtrágyákat, t

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1983 AUG 31

Eltemették Petri Lajos szobrászművészt

Péntek délben a Farkasrétitemetőben nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra *Petri* Lajos szobrászművészt. A ravatalnál *Somogyi* József szobrászművész a Képzőművészeti Alap nevében mondott búcsúbeszédet. Méltatta Petri Lajos művészi pályafutását, alkotó munkásságát. *Mácsai* István festőművész a Magyar Képzőművészek Szövetsége nevében kegyelettel emlékezett meg az elhunyt tiszta emberségéről, nemes művészeti hitvallását sugárzó esztétikai *írásairól*. A *sírnál Ascher* Oszkár a barátok nevében vett búcsút a művésztől.

aktív port, amelynek azonban a következő fürdési idényre már nyomai sem maradnak meg a vízben. Egy különlegesen érzékeny mérőműszer azonban, amelyet az intézet hajója vontat majd végig a víz mélyén, a víz alatt is pontosan megtalálja a többi iszapszemcsékkel együtt sodródó radioaktív üvegporszemeket.

Ezzel megoldódhatik a tudomány egyik eddig vitatott kérdése: vajon a feneken

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

NÉPSPORT

1960/MÁR-8

SPORTSZOBROK

117

Általános feltűnést keltett, hogy Petri Lajos szobrászművésznek a Nemzeti Szalonban rendezett gyűjteményes kiállításán közel harminc szobor is a sportból vette a témáját. A szép, dinamikus mozgást ábrázoló szobrok nagy sikert arattak a nézők körében és ismét bebizonyították, hogy a közönség hálásan fogadja, ha a művészetben is találkozik a sporttal.

Szövetségi igazolvány

7. MTE B.	7	1	1	5	28:67	3
8. HPS	7	—	2	5	26:34	2

Öregfiúk B-csoport

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963. VIII. 21.

EMBER

Petri Lajos

Gárdonyi Géza születésének 100. évfordulója alkalmából emléktáblát helyeznek el a Fejér megyei Gárdonyban az általános iskola falán; a portré Petri Lajos szobrászművész alkotása.

Peter Hays

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

Petri Lajos

1963 DEC 30

Szegedtől Szegedig

1021

Jegyzetek Petri Lajos emlékkiállításáról

Az ember nem is hinné, hogy néha milyen nagy távolság van egy és ugyanazon hely között. Szegedtől Szegedig jutni, előfordul, hogy évtizedek fáradságos vándorlása szükséges. Sőt úgy is végződhet, hogy testi mivoltja helyett, már csak szelleme ér a kívánt célba. Ezt bizonyítja Petri Lajos (1884—1963), a tőlünk elszármazott szobrászművész emlékkiállítása is, melyet a Móra Ferenc Múzeum képtárában múlt vasárnap nyitottak meg. A néhány hónappal ezelőtt elhunyt mester e tárlaton bemutatott életművével tért vissza szeretett szülővárosába, Szegedre, ahonnan több mint félszázada elindult. Azóta bejárta a nagyvilágot, s a magyar Telcsen és Stróbl Alajoson kívül, tanult a belga mestertektől és Rodin szobrászata volt rá hatással. Brüsszelben és Berlinben sikereket aratott, San Franciscóban a Futó című szobráért díjat kapott, Külföldi elismerései után Budapesten letelepedve, hosszú ideig — 1960-ban, a Nemzeti Szalónban rendezett gyűjteményes kiállításáig —, méltánytalan mellőzöttségben dolgozott. Olyannyira, hogy volt idő, amikor megélhetése végett, másfél éven át gipszmintakifliket kellett csinálnia egy kenyérgyárnak. Félreállítottsága megkeserítette alkotókedvét, és egyre inkább magányossá vált. Életére ránehezedett a jogos megbecsülés hiánya, mely költői módon fejeződik ki fiatalkori barátja, Juhász Gyula hozzá írt versének alábbi soraiból:

Homályos, elhagyott mű-
[helyben él ő,
Hol a nagy munka régen
[elpihent
És pókhálós és összetört a
[véső
S az alkotó, az árván messzi
[ment.

★

Az önálló szobrászati kiállítások ritkábbak a festészeti bemutatóknál, így érdeklődésünk ezek iránt már kezdettől fogva élénk. Ha körülnézünk Petri Lajos tárlatán, főleg portrékat látunk, de akad emellett jó néhány egészalakos szobor is. Tekintetünket megpihentetve egy-egy lendületes formán vagy megragadó arcélen, akaratlanul is gondolkodóba esünk azon a nagyon is megszokott, de mégis csodálatos dolgon, hogy semmilyen művészeti ág nem oly kizárólagosan emberközponti, mint éppen a szobrászat. Ennek kapcsán jutunk el arra a megállapításra is, hogy bár gyönyörködhetünk a természet pompázatos színeiben és ezerféle alakzataiban, mégsincs számunkra szebb a harmónikus vonalú emberi testnél. Ezt tanúsítják Petri fürdőző és táncoló lányszobrai, valamint a munka pátoszát sugalló, építőköveket hordó férfipár kompozíciója. Ezek bár ellentétesen zárt nyugalmat vagy ritmikus mozgást fejeznek ki, mégis egyként keltenek bennünk magas esztétikai és erkölcsi érzeteket.

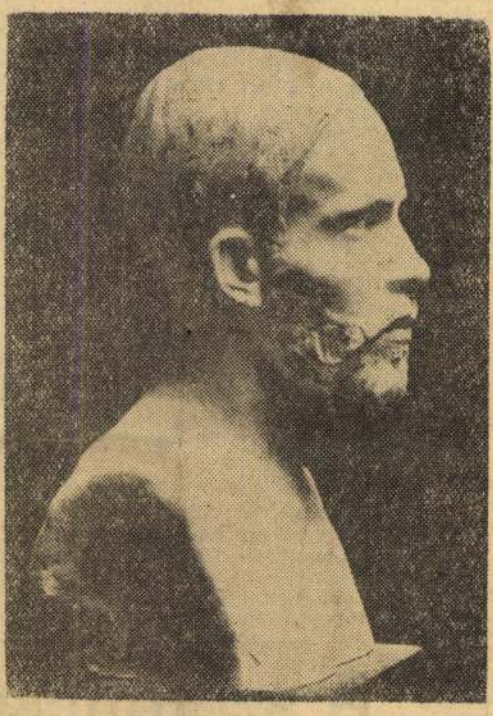

Más a helyzet a portrénál. Az arc a lélek tükre. Tehát a szobrásznak ezúttal mindenképpen az ábrázolt személy legsajátosabb karakterét kell kifejeznie. Ennek felismerése teszi Petri Lajos írókat, festőket, muzsikusokat és másokat megjelenítő realista arcmássorozatát oly izgalmasan változatossá. Az elmélyedő zeneszerző, Kodály Zoltán súlyos komolyságú bronzportréjától, a huncut Kakuk Marci szellemi atyjának, Tersánszky Jenőnek gipszfejéig, vagy az idealizált fiatalságú angol lány, Miss G. W. fehér márványbüsztjétől, az aszkétikus arcú, látnokian maga elé néző festő, Károlyi Lajos sötét tömbű szobráig nemcsak az emberkülönbözőség széles változatait tanulmányozhatjuk, hanem az adott egyéniségeket leghívebben tükröző anyagok érdekes hatásaival is megismerkedhetünk. Petri köztéri művei közül legjelentősebb a Bástya-sétányon levő 2-es huszáros lovas szobra, Szegeden pedig az I. sz. kórház előtt álló Boros József-emlékmű. Pantheonunk részére ő készítette Korányi, Trefort és Eötvös domborműveit. Ezenkívül — amint a kiállítás fényképei is mutatják —, néhány finoman szimbólizált síremlék fűződik nevéhez.

★

Petri Lajos tárlatát érdekesen egészítik ki azok a — vitrinekben elhelyezett — pár év előtti külföldi és hazai cikkek, melyek munkásságát méltatják, s ezzel mintegy a halála előtt ismerik el szobrászatának értékeit. Többek között a mester saját írásaiból is kapunk ízelítőt. Ezek műelemzéssel és egyéb plasztikai kérdésekkel foglalkoznak. Művészet- és irodalomtörténeti szempontból figyelmet keltő az a néhány ismeretlen dokumentum, melyek Juhász Gyula és Petri barátságával kapcsolatosak. Egy fakósárga érettségitablón látjuk őket, mint végzős diáktársakat. Bemutatja a kiállítás a költő 1909-ben kelt sorait, melyet az őt mintázó művészhez írt. Petri Lajosnak küldött versesköteteinek dedikációit, Juhász »Milyen volt szőkesége...« kezdetű híres költeményének francia nyelvű fordítását, melyet kis tájékoztató cikk kíséretében Petri Lajos jelentetett meg 1958-ban, a Le Musée du Soir-ban. Kettejük érzékeny kapcsolatát azonban maga a Juhász Gyula-portré tükrözi leginkább. A lírai lelkületű poétát ábrázoló szobor a tárlat egyik remeke. Másodpéldányát a Móra Ferenc Múzeum most szerezte meg művészeti gyűjteménye számára. A szülőhelyétől önhibáján kívül elszakadt mester halála előtt hozzám írt levelében, sorsával való megbékélését és utolsó kívánságát ekként fejezi ki:

...»A dacosság, melyet belőlem az érdeklődés és megbecsülés hiánya kiváltott, eltűnt. 77 éves korában az ember másként mérlegeli azokat a lehetőségeket, melyek talán még reá várnak. Nekem egyre erősödő vágyam, hogy Szegeden egész életmunkámat összefogó kiállításon mutassam be, mit dolgoztam.« Úgy véljük, Petri Lajos óhajának teljesítésével nemcsak régi nagy tartozásunkat róttuk le vele szemben, hanem alkotásainak örököseivé válva Tisza-parti városunk képzőművészeti hagyománya ismét gazdagabb lett.

Szelesi Zoltán

A mezőgazdaság kemizálását elősegítő vizsgálatok

A Nehézipari Minisztérium Ipargazdasági és Üzemszervezési Intézete egyik fontos munkája a mezőgazdasági öntözőcsövek gyártásának gazdaságossági vizsgálata. A vizsgálat során arra az eredményre jutottak, hogy az alumínium az alkalmasabb a nagy tömegben gyártandó csőztető csőrendszerek előállításához. Az alumíniumcső vékonyabb falánál fogva könnyebb, mégis szilárdabb, a sok használatban tartósabb és gazdaságosabb is a PVC-csőnél.

Széles körű munkába kezdett például az intézet a mezőgazdaság kemizálásának elősegítésére, hogy a vegyipar a harmadik ötéves tervben már ezeknek a vizsgálati eredményeknek felhasználása révén segítse a mezőgazdaságot új, korszerű műtrágyafélékkel, gyomírtókkal, növényvédő szerekkel, állattápszerekkel, gyógyszerekkel. (MTI)

járásban

miák sikere

szont vitathatatlanul magasabb. Arra is gondot fordítottak, hogy azokban a községekben, ahol a homoki kultúrát művelik, sok szó essék a szőlő- és gyümölcstermesztésről, ahol pedig fekete föld van a határban, az állattenyésztésről adjanak hasznos tudnivalókat.

A TIT Csongrád megyei elnöksége január elején három napig tartó bentlakásos módszertani tanfolyamot rendez a termelőszövetkezeti akadémiák előadói részére, 40—45 személy részvételével. Ez a tanfolyam is elősegíti majd azt a célt, hogy ebben az évben még nagyobb eredményt érjenek el, mint eddig.

Mindenkit hazavárnak

Egy önkéntes rendőr tapasztalatai a közlekedésről

Szegeden naponta több száz közlekedési szabálysértést követnek el, sokszor valóságos csoda, hogy ezekből nem következik súlyos baleset. A közlekedési szabálysértések csökkentése társadalmi érdek. Ezért néhány javaslatot teszek.

A GYALOGOSOK

ne szaladgáljanak szabálytalanul az úttest egyik oldaláról a másikra, csak a kijelölt gyalog-átkelőhelyeken haladjanak. Álló jármű mögül csak fokozott óvatossággal lépjenek az úttestre.

A KERÉKPÁROSOK

igyekezzenek megismerni legalább a KRESZ jelzőtábláit, és azok utasításait tartsák is tiszteletben. Tanulják meg, hogy kerékpárral a párhuzamos közlekedés tilos. Különösen felhívom a kerékpárosok figyelmét a KRESZ 67. paragrafus 1. bekezdésére. Ennek be nem tartása esetén ugyanis a kiszabott büntetés legalább annyi, hogy célszerűbb egy lámpát venni helyette.

A kerékpárosok egyik leggyakoribb, de talán legveszélyesebb szabálysértése az, hogy a menetirány-változtatást irányjelzés nélkül hajtják végre, vagy csak az utolsó pillanatban jeleznek és már kanyarodnak is. Ilyenkor az őket előzni szándékozó gépjárművezető gyakran nem tudja már elkerülni a balesetet, ami igen tragikus is lehet. Előfordul, hogy a kerékpárosok, egyik kezükben csomaggal, csak egy kézzel vezetnek. A »lefoglalt kéz«-zel a csomag súlya miatt, nem tudnak a kívánt oldalon irányjelzést adni.

A GÉPJÁRMŰVEZETŐK

rendszámtábláikat állandóan tartsák tisztán, hogy jól olvasható legyen. A motorkerékpárosok ölben ne szállítsanak kisgyermeket, a sebességkorlátozást ne lépjék túl még akkor sem, ha ezt a látási, forgalmi és útviszonyok lehetővé tennék. Főleg a személy- és tehergépkocsivezetők figyelmébe: lakott területen tilos a fényszóró használata.

AZ ÚTKARBANTARTÓ ÉS A KÖZTISZTASÁGI VÁLLALAT

a nagyon sokat emlegetett útfelbontási problémákat ne egy, hanem egyszerre több, a felbontott úttest helyreállításával foglalkozó brigád munkába állításával igyekezzék felszámolni.

Tartsuk be a KRESZ előírásait, közlekedjünk szabályosan, udvariasan és ne feledjük: mindenkit hazavárnak!

Panka József

A szerencsekerék évi mérlege

Az évi statisztika szerint hetenként átlagosan 5,2 millió lottószelvény-tulajdonosa, egész évben összesen 270 millió 872 ezer lottószelvény vett részt a népszerű játékban. A szelvényrekordot éppen az év utolsó hete hozta, amikor 6 425 000 szelvényt dobtak be a játékosok a lottóládákba.

A szerencsésebb játékosok több mint hatmillió szelvény alapján — négyszáztizenötmillió forint nyereményen osztoztak. A »nagyját« természetesen az »ötösök« vágták zsebre, nyolc szelvénnyel csaknem 15 millió forintot. Ez egyébként telitalálat rekordot is jelent, hiszen a lottó fenállása óta egy év alatt 7 ötös volt a legtöbb. A telitalálatosok legszerencsésebbike még az év elején, a 6. játékhéten, 1 965 826 forint nyereményt kapott, de a többiek sem panaszkodhatnak. Négyes találatot az idén csaknem kétezerötszázan értek el. Nekik 193,7 millió forint nyeremény jutott.

A lottó, szép summáját, még több mint 8000 különféle tárgynyereménnyel is megtoldotta az egész évben megtartott 12 rendes és 1 rendkívüli jutalom sorsolásán. A legértékesebb nyeremények: 36 öröklakás és 42 személygépkocsi. Még az óév »állította össze«, de már az új esztendő »adja« a második rendkívüli jutalomsorsolás, négymillió forint értékű 1500 nyereményét az 52 játékhéten vásárolt szelvényekre. Köztük a legnagyobb nyeremény a kétszoba összkomfortos, teljesen berendezett, minden kényelemmel ellátott, azonnal beköltözhető öröklakás, amelyhez csak úgy »ráadásként« egy Moszkvics személygépkocsi is tartozik.

TUDÓSÍTÓINK JELENTIK

Bundabemutató

A Pannónia Szőrmekikészítő és Szőrmekonfekció Szegedi Gyáregysége nagysikerű export divatbemutatót tartott Budapesten, a Technika Házában. A Könnyűipari Minisztérium, a Külkereskedelmi Minisztérium, a Tenninpex Bőr- és Szőrme Külkereskedelmi Vállalat képviselői, valamint külföldi vevők és számos érdeklődő előtt bemutatták az 1964. évi export modelleket, közöttük a szegedi gyáregység irha- és bőrruházati modelljeit. Az idei divatbemutató a modellek száma és a színek gazdagsága tekintetében felülmúlta az eddigieket, mert irhából összesen ötvenet mutattunk be 16 színben. Újdonság volt a sima ruházati bőrből készített könnyű női divatkabát is. Több fazon nyíltszíni tapsot kapott, s a bemutató utáni szakmai tanácskozáson is kiemelték a szegedi gyár modellezőinek sikeres munkáját.

Nikolényi Árpád

Távbeszélő-vonalak korszerűsítése

BŐDÁS JÁNOS:

Anyám meggörbült

Tűz, vér, halál közeledett
a falum felkerekedett.

Batyúkkal megrakva haladt
a szekér, aknatűz alatt.

Anyámat a bomba szele
az árokba vetette le,

gerincében egy csigolya
kimozdult. Úgy vitték tova.

Azóta görbe lett szegény
hogy meggyógyuljon, nincs remény.

Orra a földet szántaná,
ha a bot nem támasztaná.

Oly görbe lett szegény anyám,
hogy nem is tud felnézni rám.

Mit vétett? Szült és dolgozott,
gerincével mért áldozott?

Fegyvert kezébe sohse vett
s a háború rokkantja lett.

Két világháborút megért.
Ki fizet néki mindezért?

Most se nyaral, nem néz mozit
meggörbülten is dolgozik,

Földi doktort már nem keres,
tudja, lesz ő még egyenes:

ha bezárja hat deszkaszál,
kinyújtóztatja a halál.

---

lete

ben jelenik meg. Vészi szatírája a háborús uszítók ellen szól, akik végül menekülni szeretnének a helyzet szorításából, amit sajátmaguk idéztek elő. A darabbeli imfámis familia a második felvonásban egy professzor közreműködése folytán madárrá változik, majd, mikor a madarak életét is megelégelik, szeretnének ismét visszatérni az emberi világba, csakhogy már nem lehetséges.

Az alakok itt kissé sá-

N

SZŐ

Szőke kislány szaval. A néz
is mit: szőke kislányna
kényszeme van, rózsás ajka,
bölyű két karja, amit is hol
hol negédesen széttár, amiké
„megkívánja".

Szőke kislány szaval, nézől
rokban pedig a költő figyeli
gyan szólalnak meg szavai a
tüntetett „szavalóművészno"
egyre jobban csodálkozik. Il
még nem történt vele: az ő
ték be, a versek címe is ism
veg valahogy gyanúsan idege
hetett? Varázslat? Rontás?...

Dehogy. Csupáncsak ennyi:
tanulta meg jól a verseket, s
biztos a szövegben, egész és
gyott ki, versszakokat fogalm
ban, s mindezt szinte rutinc
Nem, nem sült bele a szere
versek virágos kertjéből csi
kertet.

Figyelj ide, kedves Szőke K
szavalásra adtad fejed!

Először is: Ha fejből akar
kor a verseket meg kell tanu
ezt írta: „elvész az ifjúság, s
titkát", te ne ezt mondd: „e
ság a titkaival" (mint ahogy
azután váltig magyarázhatod
költőnek, hogy ez ugyanazt je
telmetlen alak úgysem fog hin

Másodszor pedig: Ha egész
ki, annyi baj legyen. De ha
költs még valamit a végére,
ritmus. A költők (tudod, milyé
kényesek a formára. Ha teh

„SOCIA

Bizonyára sokan emlékezne
huszonöt év előtti népsze
ra, a „Capitaly"-re, amely
zökkel, szórakoztatva szoktatt
ifjúságot a kapitalista gondolk
ságos formában fejlesztette ki
regben a „vállalkozó" szelleme
a könyörtelenséget, a káröröm
ly" mottója ez lehetett volna
könnyen, játszva kifosztani!"
megvásárolnia a Váci, illetve
sőt szállodát és házakat is ép
már úgy érezhette magát a já
lett, mint egy vérbeli Weiss
meg azán a Kossuth Lajos tér
ty tér és a Szabadság tér nagy

Petri Lajos

Petri Lajos: Női portré

Élet és Irodalom 1963 IX. 7.

Petri Lajos

1884—1963

Hetvenkilenc esztendős korában meghalt Petri Lajos szobrászművész.

A természet formáit alázatosan és hűségesen követő realista művész volt. Képzeletvilágát csak ritkán (felfokozást, átírást igénylő témáknál) engedte érvényesülni, mértékkel. Mint például a budai Bástyasétány ágaskodó bronz lovasánál, amelynek sziluettje ma már elválaszthatatlan a Várhegytől. Síremlékfigurái megvigasztalnak derűs nyugalmukkal, lágy márványbőrű aktjaiban a választékos mozdulat igéz meg bennünket. Sokat járt, sokat látott mester volt, műveit múzeumok és rangos gyűjtemények őrzik, nevét ismeri a külföld is. Brüsszelben 1957-ben aratott szép sikert portréival. Főként ez utóbbi műfajban alkotott maradandót. Ilyennemű munkái közül kiemelkednek a Kernstok Károlyt, Kodály Zoltánt, Szőnyi Istvánt, Tersánszky Józsi Jenőt megörökítő arcmásai; Juhász Gyula szépszavú strófákkal honorálta a róla készített portrét. Korányi Frigyes-, Eötvös Károly-, és Trefort Ágoston-reliefjét a szegedi Pantheon őrzi. Utolsó, 1960-ban megrendezett gyűjteményes tárlatán meglepett bennünket életművének gazdagságával és újabb arcmásainak érzékeny, fiatalosan friss mintázásával. Nagy műveltségű, kulturált, stílusú, kitűnő mestert vesztettünk benne.

— rt —

bizonyítvánnyal fiút tan
veszek. Kovács Jenő vízv
erelő, Kecskemét, Kaszap
lhely.

ADÓ keveset használt fur
dern hálószobabútor, szék,
lyha (jog és pala.k nélkül
skemét, Baross u. 5. Fs
gos aluljárótól balra, más
s. mentén. Megtekinthető
a között.

állapotban levő tűzhely e
skemét, Lenin tér VIII. föld
sz

ADÓ fiatal herélt ló. Értekezni:
cskemét, Árok u. 2. sz. 10449

ZIKVIZKIHORDÓT felveszek. Be-
nyi Mihály, Műkert végénél. 10450

GY hold szőlő terméssel, sürgő-
n. olcsón eladó. Érdeklődni: Kecs-
mét, Mathiász János u. 29. sz.
10451

ADÓ deszka, léc és trágya. Kecs-
mét, Rákóczváros 3. Csáktornyai
ca végénél.
10453

EKÖLTÖZHETŐ, két családnak is
kalmas, háromszobás ház, garázs,
k mellékhelyiség, 436 négyszög-
öntözhető gyümölcsössel, minden
fogadható áron eladó. Érdeklődni:
árfi, Kecskemét, Máriahegy 78.
zám.
10454

ONYHABÚTOR eladó. Kecskemét,
atthyány u. 37.
2751

LADÓ kisfai és úrréti állomás közt
afár-féle szőlő, terméssel, lakóépü-
tekkel, azonnal elfoglalható. Ér-
eklődni: Kecskemét, Mezőker, I-es
tand, Józsáné.
2752

ELADÓ kétszobás családi ház, el-
foglalható. Kecskemét, Zentai u.
16. Rendőrfalu.
2721

KÜLÖN bejáratú bútorozott szoba
kiadó. Walter B. Kecskemét, Bocs-
kai utca 11. sz. Telefon: 24-97. 2750

ELADOM Kecskemét, Cédulaház u.
29. sz. alatti házamat. Azonnal át-
vehető. Érdeklődni lehet a címen,
vagy a MEZŐKER-nél. B. Szabó
Irén. Cserét beszámítok.
10424

Kalocsai apróhirdetések

ELADÓK használt bútorok, asztalok,
kredencek, szekrények, ágy stb.
Ugyanott kerékpár és hátizsákok
kaphatók. Felvilágosítást ad Kovács
Ferencné, a kísérleti intézet udva-
rában, autóbuszállomás mellett. 75

KALOCSÁKÓL a piactéren tartóz-
kodó állandó utazó őserdei vadálla-
tok bemutatója sátorából május 6-án
vasárnap reggel megszökött egy zöld
színű, sárga fejű, kék homlokú
nagy papagáj. Megtalálója vagy
nyomravezető magas jutalomban ré-
szesül, ha hollétét jelenti a kalocsai
rendőrkapitányságon, vagy a vad-
állatok bemutatójának vezetőjénél,
utca

Petri Lajos
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN 26
PETŐFI NÉPE

Vasárnap nyílik a Telcs Ede-kiállítás Kecskeméten

1021

A tanítvány, mesteréről

A Bajai Türr István Múzeum előzékenységéből a megyeszékhely lakói is megismerkedhetnek Telcs Ede tavaly Budapesten bemutatott emlékkiállításával. A nagyközönség eddig csak a Kossuth-szobron állapíthatta meg a művész rendkívüli tehetségének jegyeit, amely a korabeli hasonló vállalkozásoknál igényesebb, elgondolásában és kivitelében egyaránt föléjük magaslik.

Néhány éve ettől az emlékműtől alig 80 méterre avatták fel a bajai származású mester legjobb tanítványának, Petri Lajosnak művét: Fényes Adolf, a nagy kecskeméti festőművész mellszobrát. Milyen érdekes, kifejező összefüggésekre, kapcsolatokra utal a véletlen!

Petri Lajos hálával emlékezett mesterére, s kecskeméti látogatásai alkalmával is azokat az időket idézte, mikor Telcs a műhelyben Kossuth Lajos vonásait mintázta. „Tőle tanultam — hangoztatta Petri —, hogy a legfontosabb az átélés őszintesége, a megcsinálás tisztessége. Ezek mellett érdektelenné válik az, amit modernségnek, vagy konzervatívizmusnak neveznek. A kérdés az, hogy mennyi művészi mondanivalója van valakinek és milyen teljességgel tudja kifejezni, közkinccsé tenni."

Ez a mi véleményünk is, noha a hagyományokhoz erősen kötődő Telcs Ede dekoratív, látványos festői hatásokra törekvő stílusa megnehezítette az ábrázolt tárgy, alak legjellegzetesebb tulajdonságainak klasszikus értékű megörökítését.

A kiállítást a Katona József Múzeumban június 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor Gila János, a megyei tanács vb művelési csoportjának vezetője nyitja meg.

H. N.

kal Brüsszelben élt. 1922-től szerepelt gyüjteményes kiállitásokon. 1925--40 között számos pályázaton vett részt. 1935-ben készitett Huszáremlékmüve (Bp., Bástyasétány) a klasszicizáló emlékmüszobrászat egyik legsikerültebb alkotása. A felszabadulás után több állami megbizást kapott közterületen álló szobrokra (Üvegfuvó; Sajószentpéteren; Fényes Adolf-portré Kecskeméten; Tisza Antal-portré Szolnokon stb.). 1960-ban a Nemzeti Szalonban teljes munkásságát bemutató retrospektiv kiállitása volt. 1963-ban a szegedi Móra Ferenc Muz. rendezett emlékkiállitást müveiből. Munkásságából kiemelkednek kiváló mesterségbeli felkészültségről tanuskodó, karakteres portréi (Szabó Dezső, Kodály Zoltán, Füst Milán stb.). -- Irod. Végvári Lajos: P.L. kiállitása (Szabad Müv. 1950); Nagy Tibor: Három "öreg" müvész (Szabad Müv. 1952); rt. P.L. (Élet és Tud. 1963. 36. sz.).

Ivanovics György akadémikus és györffy barna, a magyar tudományos akadémia genetikai intézetének igazgatója képviseli az akadémiát a németországi gaterslebenben tartandó erwin baur emlék-ülésen, amelyen a genetikai anyagok strukturájának és funkciójának kérdéseit vitatják meg./mti/

-.-

bb. 64. rusznyák István,

k/ms/lk/a/ [illegible]

-.-

bb. 61. elhunyt petri lajos szobrászmüvész Petri Lajos

i/tf/a/fm 1021 1963. augusztus 26.

petri lajos szobrászmüvész életének 79.évében elhunyt. a művészt a magyar népköztársaság képzőművészeti alapja saját halottjának tekinti. temetéséről később történik intézkedés./mti/

-.-

Petri Lajos, Pick (Szeged, 1884. jun. 8. -- Bp., 1963. aug. 26.): szobrász. Bp.-en és Berlinben jogi tanulmányokat végzett, majd 1907-ben Telcs Ede tanitványa lett. Első jelentős munkája Juhász Gyula mellszobra (1909). 1909-től 1922-ig megszakitások-

KSné

majd részt vettek a mtesz borsod megyei intézőbizottságának ülésén. a szovjet vendégek üzemeket látogattak
/mti/

-.-

bb. 46. közlekedési balesetek

sze/a/zs 1963. augusztus 30.

a viii. kerület üllői uton a márton utca torkolatával szemben városi imre 23 éves gépkocsivezető , a siófoki kőolajipari vállalat pótkocsis tehergépkocsijával nekiütközött hostisovszky istván 67 éves hentes rokkantszállitó triciklijének, majd a triciklit maga előtt tolva nekiütközött egy tehergépkocsinak, mely egy személygépkocsinak ment neki. a baleset következtében hostisovszky istván a helyszinen meghalt. a balesetet városi imre gépkocsivezető idézte elő. a rendőrség őrizetbe vette, s a vizsgálatot megindították ellene.

a vii. kerület dembinszky utca és nefelejts utca kereszteződésében reinersdorfer antal 56 éves trolivezető , a 78-as trolival összeütközött

bb. 54. eltemették petri lajos szobrászművészt

t/bi/tr/a/fm 1021

Petri Lajos

1963. augusztus 30.

pénteken délben a farkasréti temetőben nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra petri lajos szobrászművészt. a temetésen nagy számban jelentek meg a magyar művésztársadalom képviselői, az elhunyt barátai.

a ravatalnál somogyi józsef szobrászművész a magyar népköztársaság képzőművészeti alapja nevében mondott bucsubeszédet. méltatta petri lajos művészi pályafutását, alkotó munkásságát. mácsai istván festőművész a magyar képzőművészek szövetsége nevében kegyelettel emlékezett meg az elhunyt tiszta emberségéről, nemes művészeti hitvallását sugárzó esztétikai írásairól.

a sírnál ascher oszkár petri lajos barátai nevében vett bucsut a művésztől./mti/

-.-

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1963 DEC 10.

A SZEGEDI MÓRA FERENC MÚZEUMBAN vasárnap megnyílt a nemrég elhunyt Petri Lajos szobrászművész emlékkiállítása.

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1963 DEC 6.

Hold

— **PETRI LAJOS SZOBRÁSZMŰVÉSZ** alkotásaiból emlékkiállítást rendez a Múzeumi Ismeretterjesztő Központ propaganda főosztálya, valamint a Móra Ferenc Múzeum, a Horváth Mihály utcai képtárban. A kiállítást december 8-án, vasárnap. déli 12 órakor nyitja meg dr. Dombi József művészettörténész tanár.

— Gépjárművezetői vizsga nélkül motorkerékpáro-

vezető kis hidakat több helyen szélesíteni és erősíteni kellett, hogy elbírják a rajtuk közlekedő nagy mezőgazdasági gépeket. A többi között az ipari övezetben épülő szegedi gumigyárnál elhúzódó csatornát is rendbetettük.«

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17,
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

1963 DEC 10

Kedd, 1963. december 10.

NAPLÓ

December 10

1991

Petri Lajos, a nemrég elhunyt szobrászművész emlékkiállítását vasárnap nyitották meg Szegeden a Móra Ferenc Múzeum képcsarnokában.

...van, jutalmassal. —
...-322.

...nyvát (használtat)
...zek. Tel. 422-254.

...hér márványlép-
...k és koksztüzelésű
...lyha eladó. 466-388.

...műves munkát, ki-
...b javítást, lakás-
...választást, családi

kedvelő leány, megis-
merkedne 40—42 év
körüli ikr. értelmisé-
givel, házasság céljá-
ból. Komoly érdek-
lődő írjon »Boldog
jövő N. 3771« jelig. a
kiadóba.

Egyedülálló jómegjele-
nésű nyugdíjas ös-

Petri Lajos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296. 188-307

MAGYAR NEMZET

'03 DEC 31

Petri Lajos szobrászművész emlékkiállítása december 8-án délben nyílik meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

1821

KÉPZŐMŰVÉSZET

FŐSZERKESZTŐ: GYÖNGYÖSI NÁNDOR DR.

A SZERKESZTÉSBEN KÖZREMŰKÖDIK: MITROVICS GYULA DR., EGY. NY. R. TANÁR

Petri Lajos: A 2. honvédhuszárezred hősi emlékműve

VIII. ÉVFOLYAM 74 SZ. 1934, JULIUS

A KÉPZŐMŰVÉSZET MELLÉKLETÉT A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI TÁRSASÁG ESZTÉTIKAI SZAKOSZTÁLYA MEGBIZÁSÁBÓL SZERKESZTI: MITROVICS GYULA DR.

VIII. ÉVFOLYAM 74. SZÁM 1934, JULIUS

KÉPZŐMŰVÉSZET

MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN

Szerkesztőségi fogadóórák d. u. 3—5-ig. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Sziget ucca 27.

Telefonszám: 93—4—56.

Előfizetési ára: Egész évre 24 pengő, félévre 12 pengő, negyedévre 6 pengő. Egyes szám ára: 2.50 pengő.

Előfizetés külföld számára egész évre:

Ausztriában 36 Schilling, Csehszlovákiában 150 csehkorona, Jugoszláviában 300 dinár, Romániában 800 lei, Németországban 24 Márka

Képkeretet, üveget, porcellánt **Handelsmanntól** Telefon: 40-9-27

Képkeretezés, üvegezés **VII., Rottenbiller-utca 35**

GYERMEKCIPŐ-OTTHON

SÁRKÁNY ÁRPÁD

BUDAPEST, IV.
SÜTŐ UCCA 2.

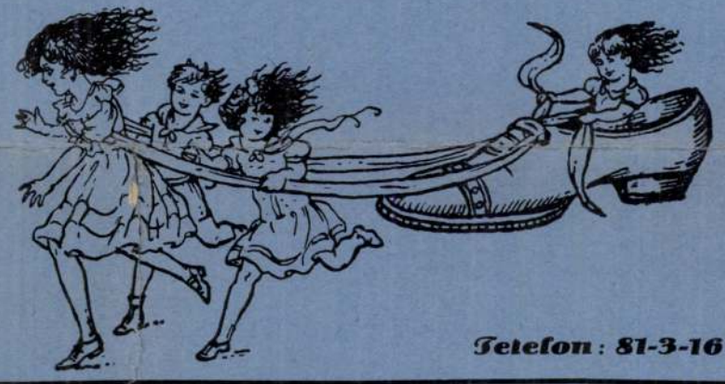

Gyermek, leány és fiucipő különlegességek!

Telefon: 81-3-16

FEHÉR JOLÁN KOZMETIKAI INTÉZET

Bazilikával szemben

VILMOS CSÁSZÁR-UT 15/a. FÉLEMELET

Szemek kozmetikája. Szem alatti ráncok, szarkalábak kikezelése. Szemöldökformázás. **Tartós** szempillafestés. **Hajszál**, szemölcsirtás véglegesen. **Tavaszi** szépitőkurák. **Tanitványok** tökéletes elméleti és gyakorlati kiképzése

BATA

Kamarai szállitó

szabó- és divatáru termei

Budapest, IV, Kristóf-tér 8

Telefon: 80-0-56

A Gyulai Képkeretgyár

natur képkeretei, függönytartói kivitelben és ízlésben elsőrendüek, árban jutányosak — Specialitásaink pattogzásmentes naturblondel, modern színezésü és formájú léckeretek.

Budapest, VII., Dohány-u. 36. Telefon: 30-1-95. Gyár: Gyula, Békés m.

Fellebbezés Hóman miniszterhez

az iskolaév június 25-iki befejezése miatt

— *Levél a szerkesztőhöz* —

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Úr! Bizonyára tudja, akárcsak én, hogy az iskolai év befejezésének időpontja körül az elmult esztendők során a *babiloni számok misztikuma* sötétlett. Az évzáró ünnep, a Te Deum, grafikonja imígy ugrándozott: 1931: *június 18*, 1932: *június 13*, 1933: *június 25*, 1934: *június 24* és 1935: *június 17*. Az iskolai év megnyitása, a Veni Sancte, már mutat valami szabályosságot: 1931: *szeptember 8*, 1932: *szeptember 8*, 1933: *szeptember 16*, 1934: *szeptember 9* és 1935: *szeptember 9*. Ebben az évben a nagyközönség körében a legkülönbözőbb időpontok jártak szájról-szájra: *június 1, június 15 és június 23*. Még ma sem közismert tény, hogy

az iskolai évet az Úrnak ebben az esztendejében június 25-ikén fogják befejezni!

Egy-két nap mulva hivatalosan is hirül adják, hogy így lesz! Ez a rendelkezés a középiskolai törvényben gyökerezik, amely azt mondja, hogy »*az iskolai év szeptember hó elejétől június hó végéig tart*«. *A tanítás voltaképpen június 13-án fejeződik be.* Utána a tanári testület megállapítja az osztályzatot, *június 15 és 20 között pedig összefoglaló ismétlés van, de már nincs osztályozó jellege.* A szünidő kérdése valósággal tengeri kígyó! Tizenöt év óta hadakoznak az egészségügyi fórumok, *elsősorban az Országos Közegészségügyi Egyesület és a fürdőügyi érdekeltségek, hogy az iskolai szünidőt meghosszabbítsák.* Ankétekben és magvas értekezésekben nem volt hiány. Az *Országos Közegészségi Egyesület* kimerítően megvitatta, miért kellene *egészségápolás okán* az iskolai évet megkurtítani. A fürdőérdekeltségek pedig bebizonyították, hogy

a fürdők és nyaralóhelyek léte forog kockán, ha nem tudják kihasználni a klimatikus viszonyaink adta harmadik hónapot.

Az iskolai év miatt ugyanis a fürdőző s nyaraló évad csak július—augusztusra terjed. Amíg a gyerek iskolába jár, addig nincs nyaralás! *Klebelsberg* gróf annakidején méltányolta is ezeket az okokat és *több, mint két hétiel meghosszabbította a nyári szünidőt.*

Ez évtől kezdve visszaesünk a régi állapotba! Súlyos egészségügyi szempontok és igen erős gazdasági érvek amellett kardoskodnak, hogy

az iskolai szünet június 15-étől szeptember 15-éig terjedjen.

A pedagógiai meggondolás is megtámogatja ezt az agyonhangsúlyozott kívánságot, mert *június 13-ika után amúgy sem tanulnak már semmit az iskolában.* Ezért elgondolkodásra késztető *rejtelem*, hogy miért nem teljesül az orvosok, szülők és érdekeltségek megokolt állásfoglalása? Miért nem tartanak ki a közóhajtásra egyszer már elrendelt meghosszabbítás mellett? Őszintén szólva, nem látom az okot. És nem gondolnám, hogy sajnálják a tanároktól a hosszabb vakációt! Ebben a közérdekű kérdésben valamennyi érdekelt tényező *Hóman* miniszterhez appellál. A középiskolai törvény végrehajtási utasítását életbeléptető rendeletében a miniszter olyan elveket hangoztatott nemrégiben, hogy az egész ország rokonszenve feléje fordult. Ugyanez az életérzék nyilatkozott meg benne akkor, amidőn elrendelte a *negyvenöt perces tanítási órát.* Nyilvánvalóan megértéssel lesz a szünidő meghosszabbításában levő *egészségügyi* és *gazdasági* érdek iránt is, ha kitartóan hadakozunk érte. A felhatalmazási törvény alapján, vagy egyszakaszos törvénnyel a kérdés az ország megelégedésére elintézhető. Vagyok Főszerkesztő Úrnak stb.

Cavallier József dr.

— **Hóman miniszter hazaérkezett Németországból.** *Hóman* vallás- és közoktatásügyi miniszter egyhetes németországi tartózkodása után vasárnap reggel 6 óra 20 perckor a bécsi gyorsvonattal *visszaérkezett Budapestre.* Vele együtt megjöttek kíséretének tagjai is: *Szily* államtitkár, *Villani* Lajos báró követségi tanácsos, *Kultsár* és *Terbócz* miniszteri osztálytanácsosok. A minisztert megérkezésekor a Keleti pályaudvaron a német követség részéről *Mackensen* követ és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium főtisztviselői fogadták *Wlassics* Gyula báró helyettes államtitkár vezetésével. *Hóman* kultuszminiszter közölte *A Reggel*-lel, hogy útjának eredményéről részletesen beszámolt a német sajtó részére adott nyilatkozatában, most tehát csak annyit tart szükségesnek hangsúlyozni, hogy *németországi fogadtatásával, az odakünt szerzett tanulságokkal és a német-magyar kultúregyezmény megkötésének tényével megelégedetten tért haza.*

— **Főbelőtte magát a vonaton egy idegbeteg kereskedő.** *Nagykanizsáról* jelenti *A Reggel* tudósítója: Vasárnap este a *Körmendről* kiinduló vonat egyik fülkéjében *revolverrel főbelőtte magát Dancsics József rábatótfalui kereskedő.* Egy a vonaton utazó orvos részesítette első segélyben, de hiába volt minden fáradozása, mert *Dancsics* néhány perc mulva *meghalt.* Zsebében levelet találtak, amelyben azt írja, hogy *megrongált idegállapota* miatt megy a halálba.

— **A pünkösd rendőri krónikája.** *A városligeti mutatványos téren* vasárnap délután *Várkonyi* Károly gazdálkodó zsebéből *ki akarták lopni az erszényét.* Várkonyi elkapta a tolvaj kezét, majd átadta a rendőrnek, aki előállította a főkapitányságon. Itt kiderült, »hogy *Barabás Bélának hívják, állástalan napszámos és zsebtolvajlásért már többször volt büntetve.* — Vasárnap délután *Vaskó Miklós négyéves fiú Csepelen*, a Szent László út 56. házban, véletlenül *lugkövet tartalmazó bögréből ivott.* A szerencsétlen fiút *súlyos sérülésekkel* a Rókusba szállították. — A Kvassai Jenő úti vámnál *Kapossi* József földműves válófélben lévő feleségét *leöntötte lugkővel, majd az üvegben maradt maradékot megitta. Kaposit és feleségét súlyos sérülésekkel a Rókusba szállították.*

— **Baltazár püspök holnapi jubileumára készül a Tiszántúl.** *Debrecenből* írják: A Tiszántúli Református Egyházkerület holnap ünnepli *Baltazár* Dezső *25 éves püspöki jubileumát.* Megkérdezték a püspököt, mi volt legnagyobb *lelki élménye* az eliramlott évtizedek alatt? — *Nagytemplomi prédikálásaim!* Prédikátorságomban láttam mindig *legnagyobb méltóságomat* — felelte. Milyennek látja a magyarság helyzetét? — *Éjféli 12 óra utáninak, de még mindig éjszakainak!* — volt Baltazár válasza.

— **Ködben, esőben halad a Queen Mary Amerika felé.** *Londonból* jelentik: *A Queen Mary kijutott a ködből, de utána sűrű esőbe került. A hajó most 28 csomó sebességgel halad.*

— **Június 9-én: ítélet a nagybaracskai petició ügyében.** A Közigazgatási Bíróság e hó 9-én *hirdeti ki ítéletét* a nagybaracskai választás ellen beadott petició ügyében. Mojzes János ellenzéki jelölt hívei Teleki János gróf Nep-képviselő mandátumát támadták meg panasszal, amelyben azt kérik, hogy *a mandátumot ítélje meg a bíróság Mojzes Jánosnak.* A lefolytatott bizonyítási eljárás feltűnő bizonyítékokkal támasztotta alá a peticiót, amelynek sorsa elé minden oldalról érdeklődéssel tekintenek.

— **Nagyváradon temették el a sadagorai csodarabbit.** *Nagyváradról* írják: *Hager*, a híres bukovinai csodarabbi, 74 éves korában itt meghalt. Az egykor *sadagorai*, később *wiznitzi* csodarabbit hívei még Amerikából is felkeresték. Ezernyi tömeg kísérte utolsó útjára.

— **Hegymászás közben halálrazúzta magát egy magyar ember Németországban.** *Münchenből* jelentik: *Muchmayer* Jenő 61 éves magyar állampolgár, aki 1934 augusztus 7-e óta Farchantban lakik, május 29-én a *Notkar csúcsról lezuhant.* A csúcs közelében holtan találták. *Muchmayer* hegymászás közben valószínűleg *eltévedt* és az ismeretlen terepen elvesztette egyensúlyát.

— **Bemutató előadások a honvéduccal kiállításban.** A nyári idény alatt az Elektromos Kiállításon *a délelőtti főzőbemutatókat továbbra is folytatják*, csupán a délutáni előadások szünetelnek. A délelőtti előadások *változatlanul hétfőn, csütörtökön, pénteken d. e. ½10-kor kezdődnek.* Húsfélék, tésztanemüek sütése, befőttek készítése. A kiállítás e hó 1-től d. e. 8-tól d. u. 3-ig van nyitva és a villamos háztartási készülékek üzemközben is megtekinthetők: pl. porszívó, vasaló, szellőző, parkettkefélő, kávéfőző, forralóedények.

— **T. előfizetőink figyelmébe! A mai napon postai befizetőlapot mellékeltünk azon előfizetőink lappéldányaihoz, akiknek az előfizetése május 31-én lejárt. Kérjük t. előfizetőinket, hogy a megújítást kellő időben küldjék be, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen. A Reggel előfizetési ára: egész évre 5 P, félévre 2.50 P.**

A REGGEL kiadóhivatala.

— **Hazajött Mexikóból, — bigámia miatt letartóztatták.** *Veszprémből* jelenti *A Reggel* tudósítója: A csendőrség *Ajkán letartóztatta Pauliák* Ferenc földművest, aki tizenöt évi távollét után feleségével mostanában tért vissza *Mexikóból*, ahol szorgalmas munkával kis vagyont keresett. *Pauliák földet akart vásárolni Ajkán*, alkudozás közben azonban felismerte egy falubeli gazda, aki jól emlékezett arra, hogy *Pauliák, Nemespécshelyen régen már megnősült és felesége, akitől nem vált el, még most is ott él.* A csendőrségen történt igazoltatás alkalmából *Pauliák »pechjére«* valóban előkerült *az első házasságot igazoló házasságlevél is.* Beszállították a veszprémi ügyészség fogházába.

— **Knockout az Anna-bárban.** Ilyen című közleményünkkel kapcsolatban a cikk írója megállapította, hogy nem felel meg a valóságnak, miszerint a kérdéses afférnak *Fiáth Pál báró szenvedő hőse lett volna.*

— **A Szabadság** új számában *Derű és ború Kánya külügyminiszter expozéjában* címmel *Bajcsi-Zsilinszky* Endre írt cikket.

— **Hív az északi fény! Egyszer, ha csak két,** három hétig is, vágyakozunk kimenekülni a köznapiság börtönéből és szeretnénk kimerült idegeinket megfürösztení a természet csendjében. E kívánság sehol oly tökéletesen nem teljesedik be, mint a Hamburg—Amerika Linie egyik luxusgőzösén, az északi vidék csodálatos világában.

Mosóvoile pongyola- és ruhaanyag, szintartó minőség ..... P 0.68

Modern strandkelmék és pizsamaanyagok ..... P 1.20

Lenvászon kiváló minőség, ruhára, kompléra..... P 2.20

Gyapjú Georgette legújabb divatárnyalatokban, sajátjából mintázott ..... P 1.90

Magyar Crepe Imprimék legdivatosabb kimintázásban ..... P 1.90

Délutáni ruha- és kompléanyagok lágyesésű, mohaszerű és divat blúzanyagok Cloque Imprimék.....P 2.90

Organdi és francia estélyi imprimé különlegességek. Bútorvásznak. Bútorkretonok

FISCHER SIMON és Társai R. T. Utóda R. T. V., Bécsi ucca 10

Molyirtás T-gázzal Szagtalan, veszélytelen. Világszabadalom

Magyar vezérképviselet:

ZYKLON R. T. Budapest, V., Hollán ucca 3. Tel.: 146-96

Hol vásárol telket?

Építési hitelt kedvező feltételekkel kaphat családi házához ha telkét tőlünk vásárolja

Magyar Általános Ingatlanbank rt. IV., Deák Ferenc ucca 17. Tel. 818-51

HAIDEKKER-BOLT

most csak az Operánál

Andrássy út 21

BMW

KIS AUTÓ

6 henger, 1:5 liter ezért felsőbbrendű

BÁRDI

UGYNÖK U. 5

— **A »BMV« autógyár megoldotta a kérdést:** hogy nyujthatja kis, aránylag olcsó gépkocsi minimális üzemköltséggel ugyanazon előnyöket, mint a nagy gépkocsik. A »BMV« kitünő súlyelosztása, a híres »BMV« motorszerkezet, gyönyörü karosszériák a hihetetlen felgyorsulást, hegymászóképességet, stabilitást, páratlan rugózást biztositják. A »BMV« vezérképviselete, a Bárdi cég (V., Ugynök u. 5.) a mult évben több mint 100 »BMV« autót adott el és az 1936-os tipusok iránt erősebb érdeklődés mutatkozik.

— **Abbaziában a »Residenz« pálmakert-terraszán** szórakozik, vacsorázik, bridzsel az internacionális úri közönség. (Információ: tel.: 316—19.)

Divat-körök művészet

Petri Lajosnál, akinek »A bánat« című szobrát e héten leplezik le a Pasaréten

(A Reggel tudósítójától.) Mind gyakrabban tapasztaljuk, hogy köztereinken és sétányainkon *szobrot, művészi kutat, kő- vagy bronz műemléket állítanak.* Örömmel üdvözöljük ezt a törekvést! E héten

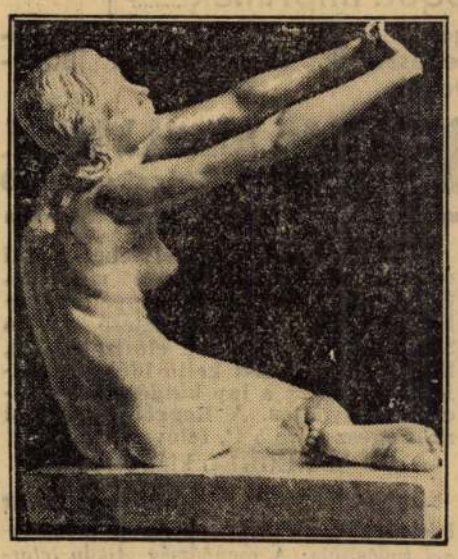

Petri „A bánat" című szobra, amelyet a Pasaréti Drasche-parkban lepleznek le a héten

Petri Lajos »A bánat« című szobrára kerül sor. A pasaréti Drasche-park északi sarkában állítják fel a finom bronz-dombormüvet. Elmentünk *Petri* Lajoshoz... A rózsadombi villa kertjében két monumentális szobor állít meg. Az egyik a *bástyasétányi táltoson ugrató sisakos akt mása;* a másik: amely *most kerül ki Berlinbe: »A futó«, a szellemi olimpiászra küldött két magyar szobor egyike.* A műteremben egész sereg ismert pesti portré néz le ránk: *báró Prónay Györgyné, Dietl Hubertné, Szörényi Éva, Jellenz Kata, Bárczy István, Failoni, Kernstok, Tóth Aladár, Szabó Dezső.* — Most két pályázat kidolgozása foglalkoztat — mondja *Petri A Reggel*-nek. — Az egyik *a Madách-műemléké, amelyet a Döbrentei térre szántak;* a másik nemzetközi, a *török nemzeti megújhodás eszméjét örökítse meg.* De mivel mind kevés, amivel a *monumentális szobrászat* iránti szomjúságomat olthatom: belemenekülök — a földbe. *Föld és gyümölcsös:* ez a szenvedélyem. Tölgyerdő közepén, domboldalon, forrás mellett, nagykiterjedésű gyümölcsöst vettem... Egy tagban kétezer almafa... Ebben is van monumentalitás és szoborszerűség. És abban a tökéletes csendben hogy lehet majd igazi nagy szobron is dolgozni!

Dünn Alice mondja:

Az idén a nők nem akarnak bélyeges, látható márkás strandholmit hordani, csak olyat, ami egyéniségüknek megfelel. Külföldi utamról ilyen *egészen egyéni strandkollekciót hoztam.* Az idei stranddivatnak megfelelően ez bennszülött-havai és modern amerikai hatás alatt áll. Legsikeresebb darabja: *klokészerűen szőtt lastexszálas trikók, hálószerű lenből készült vízparti cipők, napozó homlokellenzők, rövidszoknyás »pareo« havai-strandruhák és manilatáskák.* Az ittjárt külföldiek nagy örömömre megtalálták nálam az amerikai igényességet is kielégítő »fürdőváros«-holmit.

Gyermeknyaralta tás Balatonnál és a Mátrában tanári felügyelet. Helybiztosító jelentkezés már most. Damjanich ucca 48. Tel.: 41-6-81

Meghalt a short — itt a pareo!

(A Reggel tudósítójától.) Az a kétujjnyi megfoghatatlanság, ami amerikai lemezek szakszofónfojtottságából és jenkibaritonok szükszavúságából száll felénk — amit az amerikai fanyar szeszkeverések (meggyfapipaízű cigarettadohányok füstgyűrűiben) is elhoznak — ezekben a kis

bódulatfröccsökben található *varázs* vagy *delejhullám jön el idén hozzánk vízpartjaink ruháiban és levetkőzéseiben.* Kő- és homokpartok napnak, levegőnek, víznek szánt jelmeze sohase volt *kevésbé »édes,« kevésbé franciásan piperés és németesen formaegyenruhás.*

Egyetlen lágyan mélázó pasztellszín nincs a strandkollekciókban

— csupa borvörös, céklaszín, négerbarna, »navy-blue« (ami ugyan matrózkéket jelent, de nem tegethoff, hanem vakító középkék) mustársárga, stb. — nincs egyetlen síma-selymes-bársonyos szövés, mert a felületek hol nyers-szárazok, hol gyapjasan göröngyösek és kloké-hólyagosok.

A mellrészes trikó tavalyi hó,

deszkakeblű nőknek készült az egész borítás, amely *szoknyátlanul, miniatürnadrággal* a legkevesebbet takarja. A szabást a test adja, amelyre a gumi, azaz »lasztekszc-beszövéses vastag és gödrös gyapjú anyag úgy feszül, mint az ép megérett koranyári gyümölcsre a héja. De el ne tévedjünk a gyümölcshasonlatokban és tartsunk némi sorrendet..,

*

Short: az nincs!

Bármennyire beleépítettük már strandfogalmainkba, vegyük tudomásul, hogy *agyonhordták.* Helyette jött valami, ami *másképpen amerikai.* Spanyolamerikai — félvér jelentkezés, akárcsak a havai-gitár. Neve: *pareo.* Mit jelent? Eredetileg azt, hogy *virágfüzér.* A kapucinerszínű havai nők ezt nyakukba vették — s ez volt a ruha. Azután lett a pareonak némi folytatása: *tarka csípőkendő, ehhez tűzték a virágfüzért.* A csípőkendő táncközben lengett-lobogott. Ennyi. Már helyben is vagyunk.

Ez az idei stranddressz! A pareo!

Csak épp hogy a fanyarban való gyönyörködés a virágfüzér helyére egyéb gyarmati gyönyörűségeket rakott: *színesre lakkozott fakorongokat, fakéreglemezeket, csiszolatlan korallt, parafa- és bőrvízi-állatokat, aligátorokat, ceteket, herkentyűket és teknősbékákat.* Ilyen gyarmati fűzérrel nyakbaakasztott imprimélen és imprimé-chinz (viaszolt fényes vászon) pareókat mutat Párizsban *Schiaparelli, Heim, Rochas, Vera Borea, Worth és Piguet.*

*

A kiegészítés szintén végesvégig a dolgokfanyar oldalán marad. *Minden fürdőkep és frottirkabát helyét elvette a dressing-gown,*

a háromnegyedes férfiraglán, amelylyel együttjár a sál.

Például: *négerbarna fehér lasztekszpettytyes fürdőtrikóhoz spárgaszínű, selyembeszövéses len-dressinggown s a nyakba szitaszövésű, mustársárga, négyszögletes gyapjúsál — szélén négerbarna-fehér csíkkal.* Láttunk más dressinggown-t új matrózkék (navy blue) chinzből vagy fakéregbarna erős lenből. A trikó és sál, persze, ehhez képest, más és más. *A cipő is tud újat! Már nem esküszik gumira. Melegnek találja.* A láb nem tud lélekzeni... Tehát

színes, hálószerű lenanyagból készül az idei vízparti szandál!

A táskákat — gyarmati stílushűséggel — manilaszalmából fonják, csak díszítésük színes bőr. Végül egyes dresszek és gownok *övét* kell külön észrevenni. Egyenesen megállítják az embert. Például: *világos matrózkék spárgagurtnin borvörös bőrhalak úszkálnak s miután csukni csak kell az övet, az egyik halat megfogja a nyárs... A másik piros szattyánbőrből készült bilincs, amelyet »rávernek« a derékra és »karabiner«-rel csukják.* Végül: *dupla hajókötelet kötnek derékba,* de hogy szép legyen a nyers ötlet: *a kötél két végét viaszolt kék fonál sokszorosan hurkolja át és barna fahorgonycsiga csukja.* Mondom, Amerika szól az idei stranddivatból, amely, ha a koktél-hangulatot a józanak kedvéért megkerülné, még mindig tudna annyi ízt kavarni, mint, teszem, a jó csípős Worcester-mártás.

Dénes Zsófia

A művésznő

A nő veszekedett, aztán elájult.
— Szeretem, édes... ébredjen...! Szeret?
Szólt az író, s a nő mindjárt fölébredt,
Úgy értette a végszót, hogy: —
»Szerep!«

Farkas Imre

)(**Weekendezők!** »Finesi« nélkül nincsen igazi pihenés, felfrissülés. A »Finesi« a Szerencsi Csokoládégyár idei nyári meglepetése.

Ezüstróka. %-es divatbundák és pellerinek nagy választékban SCHMIDEG szűcs Párisi u. 3

flapper tőm. véd. Marlene Dietrichnél jobb alakú lettem, pedig csak egy Flapper csodaövet vettem.

A Reggel olvasta...

Illyés Gyula: Puszták népe

Megdöbbentő könyv: lesujtó és fölemelő egyben. Ilyen hű képet *a legszegényebb magyar világról* még senki sem festett. A paraszt életét, gondolkozásmódját tetszetősen, vagy brutálisan nemtetszős módon megírták már. De a legnyomorultabb paraszti réteg kétségbeejtő életét soha senki nem merte, de nem is *tudta* ilyen monumentális erővel és teljességben ábrázolni. Nem riport ez, nem egy naturalista író tobzódása a sötét színekben, nem irányregény, nem is regényes vezéreikk. Sokkal több ennél: a valóság átszellemítése látomássá. Dante-i erő, dante-i brutalitás és Dante látomásos ereje van százezreknek ebben az »Inferno«-jában. Mindezeken túl pedig: *Illyés* Gyula a legjobb prózaírók közé lendült azzal a világos, ős ízektől feszülő, drámaian robbanni kész nyelvvel, amelyen a »Puszták népé«-t megírta.

Thirabée-krém nélkül ne menjen strandra!

Thirabée-krém? Mi az, hogy: Thirabée; Thirabée a legmodernebb kozmetikai intézet, amely az amerikai szépségápolás 1936-os eljárásait egyezteti össze Kelet hagyományaival. (A Thirabée-intézet itt működik Pesten, de készítményei és rendszere épp úgy otthon vannak Newyorkban, 599 Fifth Avenue, a Dermure Methode Ltd. kozmetikai központjában, ahol oly kivételes eredményeket ér el, hogy a pesti intézet tulajdonosnője kora ősszel ki is látogat amerikai terepére...)

—

A Kelet szépségápolási hagyománya modern kvarcoló, kékfényű, villanyhatású, szőrtelenítő, helyi fogyasztású s egyéb rendeltetésű gépek kiegészítésével... Vagyis *receptek,* amelyek századok óta a szépségápolás legősibb mesterei, művészei *féltve őrzött kincsei...* Királynőké, akik valóságos szamárhadsereget mozgósítottak, bárhová készültek, mivel tudták, milyen pótolhatatlan fiatalítószer a szamártej-fürdő... És emellett gyümölcsöket sajtoltak csodahatású nedvekért és virágokat illóolajokért, mivel rájöttek, hogy *a természet leghatékonyabb segítsége maga a természet,* nem pedig a mesterkélt vegyi összetétel... *Erre jött rá Thirabée is!* S ezért minden egyes krémjének alapja virágolaj vagy gyümölcsnedv. *Ártalmatlan és regeneráló.* Aki megszokta, annak nélkülözhetetlen!

*

Küszöbön a *strandidény,* amely oly éles világítást vet arcra és bőrre. Thirabée *védőkrémje* remekül fed, hogy ne bújjon elő szeplő és a lesülés egyenletes legyen; *zsíros krémje* pedig arról gondoskodik, hogy a naphatás túlszárítását ellensúlyozza. Van kitűnő *barna festékje,* amely a nyári »lesülést« szerencsésen előlegezi: van *pórusösszehúzó* és *lemosó arcvize, púder alá való krémjei* (a bőr minősége szerint) és ugyanígy különböző célú *olaja,* minden árnyalatú *púdere, rúzsa* és festékje, amelyek a kikészítést a lehető legtermészetesebbé teszik. *Napfényálló kikészítés* — ezt lehet rámondani!

*

Párizsi ucca 4. szám alatt az érdeklődő dámákat a Thirabée-intézetben *Jakab* Mihályné fogadja. Szívesen ad mintát és felvilágosítást, egyben — kívánatra — mindennél meggyőzőbb szépségápolási kezelést.

)(**Kodolányi János hatalmas történelmi** regénnyel ajándékozta meg a magyar irodalmat. *A vas fiai,* a tatárjárás korának megelevenítése; a középkori magyar népnek életrajza. Kodolányi regényének méltatására *legközelebb* tér vissza *A Reggel.*

ZONGORÁK csakis világmárkák részletre is készpénzárban legszolidabban Kereszttély hírneves zongoratermében, V., Vilmos császár út 66. sz.

vak ösztöne szerint, úgy, hogy továbbadja valakinek. Üssön egyet valakin, mert őt is megütötték. Azon üssön egyet, akin *nagyot* lehet ütni. Tehát a férfin.

Ólomszürke arccal megemelte kalapját a menyasszonya előtt, kofferét letette a földre, azután egészen halk hangon bemutatkozott a férfinek.

— Doktor Kelemen Miklós, — felelte a fogalmazó és elengedte a leány karját. — Parancsol?

— Doktor úr már régebben ismer engem.

— Látásból.

— Tudta, hogy a... hölgy az én menyasszonyom?

— Most már tudom. — felelte a fogalmazó.

Türelmetlenül reszketett a hangja.

— Eddig nem tudta? — kérdezte Kornél és erősen a szemébe nézett.

— Nem! — mondta a másik olyan hangosan, hogy messzire elhallatszott.

Kornél György arca szinte fűzöldre változott. A menyasszonya elébe akart állni, de ő félretolta.

— Ne hazudjék! Gyáva!

Kelemen doktor felemelte a kezét, de már abban a pillanatban olyan pofont kapott Kornéltól, hogy ráesett a közelükben álló padra. Felállt és a hátsó nadrágzsebe felé kapkodott. Kornél keze is a hátsó nadrágzsebe körül járt. Egyikük sem tudta, mit csinál.

A következő pillanatban óriási riadalom támadt a sétányon. Valószínűtlenül vékonyhangú, női sikoltozás hasított a levegőbe és gépfegyverszerű gyorsasággal vagy tíz revolverlövés pukkant. Néhány férfi a lárma felé szaladt. Kornél és Kelemen néhány lépésről lövöldözött egymásra. A levegő savanyú volt a puskaporszagtól.

Kornél nem sebesült meg, de a fogalmazó három golyót kapott. Egyet a balvállába, egyet a bordái közé és egyet a fejébe. Két golyóval a testében meg se moccant, még mindig visszalőtt és csak a fejlövésre esett össze.

Kornél egyedül ment a csendőrségre, hogy tartóztassák le. Ellenfele ekkor már a műtőasztalon feküdt. Mind a három golyót kioperálták belőle. Egyik sem volt halálos, de az, amelyik a fejébe fúródott, megsértette agyában az úgynevezett beszédközpontot. Életben maradt, de örökre megnémult.

Csak két hét mulva lehetett kihallgatni. A vizsgálóbíró kiszállt hozzá a kórházba s a sebesült kézmozdulatokkal és írással válaszolt a kérdésekre.

Azt magyarázta, hogy ellenfele támadta meg őt. Ő a revolveréhez is csak azért nyúlt, mert a másik már fegyvert fogott rá. S az első lövést nem ő adta le, hanem Kornél.

Ezzel szemben a megcsalt vőlegény a főtárgyaláson nem ismerte el bűnösségét. Szerinte a fogalmazónak tudnia kellett, hogy a leány az ő menyasszonya volt. A gyáva tagadás annyira felháborította, hogy megfeledkezett magáról, arculütötte Kelemen doktort. Revolverét csak akkor vette elő, mikor ellenfele már előrántotta a magáét.

Makacsul állította, — egyébként az igazság is ez volt, — hogy az első lövést a fogalmazó adta le. Ő csak jogos önvédelemből lőtt vissza, mert ha nem terítette volna le ellenfelét, akkor egészen biztos, hogy az terítette volna le őt.

A törvényszék nem fogadta el védekezését. A leány, az egyetlen szemtanu, nem tudott határozott választ adni a tárgyalás legfontosabb kérdésére, arra, hogy a két férfi közül, melyik használta előbb fegyverét? Azt mondta, hogy abban az irtózatos pillanatban nem tudta ezt megfigyelni, vagy, ha akkor észrevette is, azóta már elfelejtette.

A törvényszék, az ügyészi indítvány ellenére, kihallgatta arra vonatkozóan is, hogy tudott-e a fogalmazó az ő menyasszonyságáról? A leány erre a kérdésre határozott nem-mel felelt. Állítását mindenki elhitte, egyedül a vádlott biggyesztette el a száját gúnyosan, keserűen. Már nem hitt a leánynak, pedig talán most szerette a legkétségbeesettebben.

A törvényszék Kornél Györgyöt erős felindulásban elkövetett, szándékos emberölés kísérletének bűntette miatt, kétévi börtönre ítélte.

Voltaképpen a menyasszonya ítélte el. Talán, ha nagyon-nagyon akart volna, részletesen vissza tudott volna emlékezni a jelenet lefolyására. De nem akart. Mert, ha akár az egyik, akár a másik férfi javára vallott volna a tárgyaláson, akkor ez nemcsak bűnügyi, hanem szerelmi vallomás is lett volna. Választania kellett a szuronyok közt álló Kornél és a megrokkant, megöregedett, lerongyolódott fogalmazó között. Kelemen doktort ugyanis nyugdíjazták: néma embert nem használhatnak az állami szolgálatban. S a leány nem tudott választani köztük, mert most éppen olyan kevéssé tudta, hogy melyiket szereti, mint ahogyan a nyáron, a katasztrófa előtt sem tudta. Nem volt kiért beszélnie, tehát hallgatott. A szívében valami rémült szorongás élt. De ennek még nem volt neve.

Kornél egykedvűen vette tudomásul, hogy elítélték. Az igazi, a súlyosabb ítélet, az emberi ösztönök ítélete, már reászakadt, a paragrafusok ítélete előtt. Akkor, amikor a menyasszonya nem vallott az ő javára. Most értette meg, hogy a leány nem volt szerelmes belé. Mert, ha szerelmes lett volna, akkor talán még hamisan esküdni is tudott volna érte. De a leány nem hazudott az érdekében. Sőt — még igazat sem mondott.

A börtönben úgy viselkedett, mintha csak pár napos vendégségbe érkezett volna. Ártatlannak érezte ugyanis magát. Nem azért, mert jogos önvédelemből tette nyomorékká a másik férfit, hanem azért, mert elbirhatatlan szerelemből fogott fegyvert. Akkor sem érezte volna magát bűnösnek, ha véletlenül ő lőtt volna először és megölte volna a fogalmazót.

A börtön irodájában dolgozott. Egy napon, három hónappal a letartóztatása után, váratlanul felvezették a látogatási szobába. Az ügyvédje várakozott rá.

— Jó hírt hozok! — mondta a kedves, kerekképű, mozgékony ember boldogan. De mondania sem kellett, mert ez már messziről látszott az arcán.

Előadta, hogy a leány felkereste őt, mert újabb vallomást akar tenni. Most már visszaemlékszik, hogyan történt az a szomorú eset. Az ügyvéd erre magánnyomozást kezdett és a véletlen elébe hozta a balatoni nyaralótelep egyik öreg kertészét, aki néhány lépés távolságból végignézte az egész lövöldözést és eddig csak azért nem jelentkezett tanunak, mert senki sem hívta. Ő is azt állítja, hogy először a magas, szőke úriember, a doktor úr lőtt és csak azután a másik úr, aki a vasútról jöhetett, mert koffer volt nála.

Az újabb főtárgyaláson félóra alatt felmentették Kornél Györgyöt és nyomban szabadlábra helyezték. A lapok sokat írtak az esetről. Visszafogadták állásába, barátai megszaporodtak, szinte divatos ember lett belőle. Egy ember három revolvergolyó nyomát viselte a testében, de Kornél Györgynek a törvényszék, a társadalom, a hivatal, a család és az egész élet kegyelmet adott.

Menyasszonyával már másnap találkozott. Nem tudott megbocsátani neki, de nem is kellett megbocsátania. Nagyon szerette.

Este volt. A Gellérthegyen sétáltak, később, a Kelenhegyi-úton, leültek egy padra. A férfi a leány kezét nézte.

— Kis keze van, — gondolta. — Az anatómia szerint az ember szíve körülbelül akkora, mint az ökle. Tehát a szíve is kicsi. Nem rossz, csak nem tud jobb

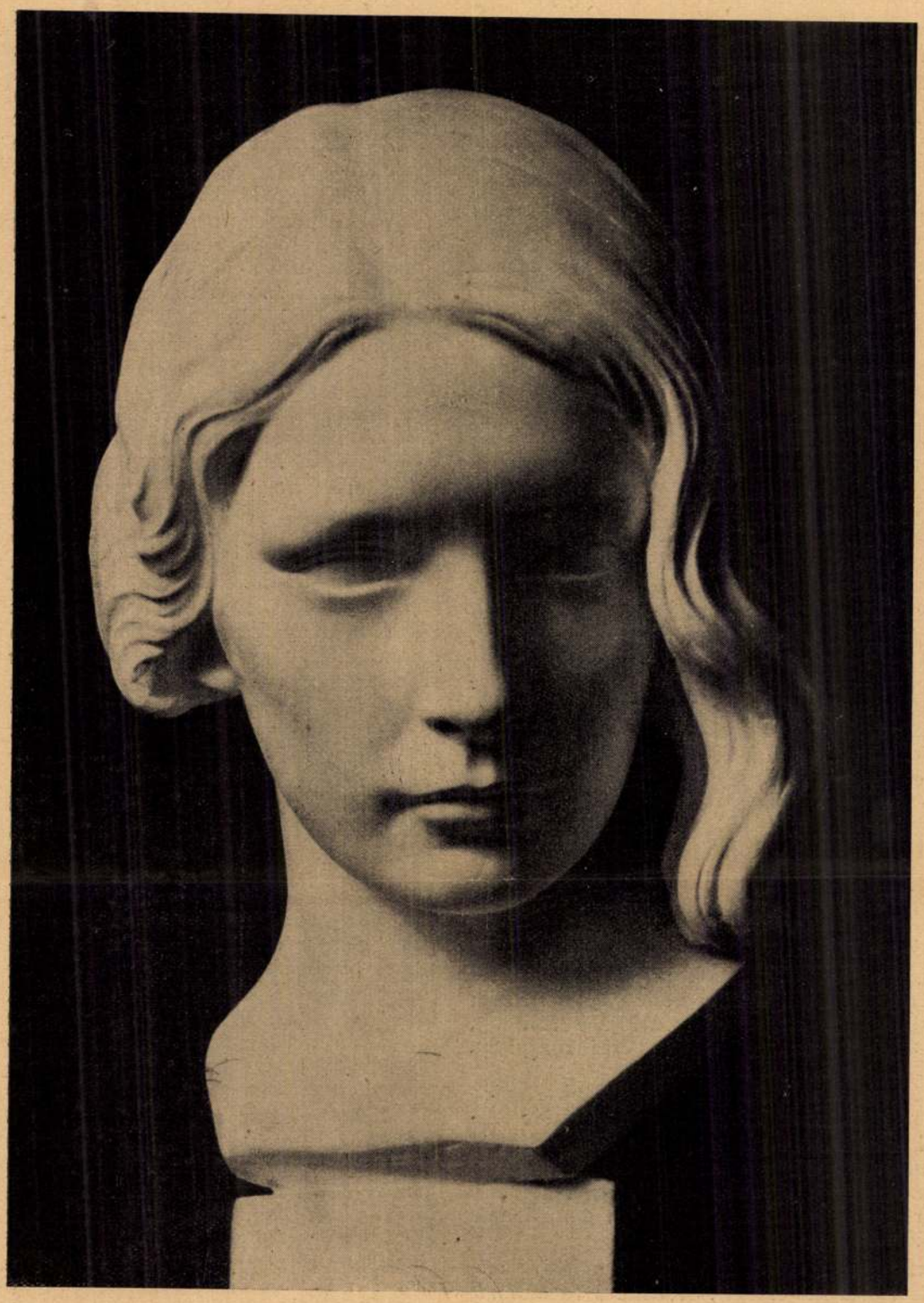

Női képmás. Petri Lajos müve az Ernst-Múzeum kiállításán

Kegyelem

— Elbeszélés —

Irta: **Székely Tibor**

Kornél György magántisztviselő, augusztus hatodikán, az egyik balatonmenti fürdőhelyen három revolverlövéssel életveszélyesen megsebesítette dr. Kelemen Miklós pénzügyi fogalmazót.

Szombat délután volt. Kornél a menyasszonya látogatására utazott le Budapestről a Balaton mellé. A nyár kezdete óta, minden hét végén leutazott és hétfő reggelig nyaralt, a menyasszony szüleinél.

Vígan ballagott az üdülőtelep parkjában, fütyörészve lóbálta könnyű kézibőröndjét. Egyszerre szembetalálkozott a menyasszonyával. A leány karonfogva, összesímulva ment a fogalmazóval. Arca, nevetése sok mindent elárult Kornél számára. Egyébként, alig öt lépésről vették észre egymást.

Kornél György mindig is azt vallotta, hogy ha egy nő megcsalja férjét vagy vőlegényét, akkor sohasem a másik férfi a hibás, hanem a nő, aki nyilván tudta, hogy mit csinál. Most azonban elfelejtette, mennyit vitatkozott más férfiakkal erről a kérdésről. Most csak egyetlen érzés uralkodott benne: az orvultámadt, szívszorongató, nehéz fájdalom. És egyetlen vágy: az, hogy ettől a fájdalomtól megszabaduljon, mégpedig,

Uj Idők 1933. XXXIX. 11. sz.

lenni, mint amilyen. Édes... A szíve hogy doboghat most a csendben! Női szív... Nem rossz, csak amíg nincsen benne szerelem, addig nincsen semmi, de semmi ereje...

A leány keze puhán félresímította a férfi haját.

— Szegénykém... — súgta. — Nagyon rossz voltam hozzád. Boldog vagy most? Jó itt?

— Mindegy, — mondta a férfi fáradtan. — Ti most befogadtatok magatok közé, mert kiderült, hogy fél másodperccel később sült el a revolverem, mint az övé. Hát fontos ez? Hát ha, történetesen, fél másodperccel előbb nyomtam volna meg a ravaszt, akkor bűnösebb lennék? Nem értitek? Nekem ott, akkor *igazam volt!* Igazam! De erről hallgattak. Nem értesz meg! Látom! Hiszen az az ember megérdemelte, hogy úgy lövöldözzek rá, mint egy céltáblára! Aljasul, orvul megtámadott engem a szerelmemben, — sokkal mélyebben sebesített meg, mint én őt, azzal a három golyóval. Gyáva és rossz ember volt. És én csak azért vagyok ártatlan, mert a revolverem véletlenül megakadt a zsebem bélésében s egy másodpercet késtem vele? Ha nem akadt volna meg, akkor bűnös lennék? Hiszen akkor kár volt engem szabadon engedni! Mert ha most, itt, újra kezdődnék az a jelenet, egészen biztos, hogy megölném. Tudta, hogy a menyasszonyom voltál...

Erősen ránézett, de a leány elfordította fejét. Ijedten hallgatott.

— Látod, itt kétféle igazság áll szemben egymással, — folytatta a férfi. — A törvények igazsága és a lelkiismereté. A törvény csak azt mondja, hogy jogom volt védeni magamat. De a lelkiismeretem azt mondja, hogy megbüntetni is jogom volt egy gonosz és férfiatlan embert.

A leány némán figyelte. Egy szót sem értett abból, amit a férfi mondott. Csak a száját nézte, amelyben úgy csillogtak nagy, erős fogai, mint egy ragadozó szájában. Homályosan megérezte, hogy ez az ember nem modern ember. Ez valami őskori, nehézlelkű barbár modern ruhában. Olyan egyszerű, ösztönös és tiszta, hogy ő sohase értheti meg.

Sokáig hallgattak. A holdtalan, szuroksötét égbolt roppant ürességgel tátongott fölöttük.

Félév mulva házasságot kötöttek. A férfi szorgalmas és tehetséges volt, cégvezetővé léptették elő a hivatalában. Nagy lakást, szép bútort vettek. Nem volt semmi gondjuk és mégsem lehettek boldogok.

Egy este összevesztek. Valami jelentéktelen cselédügyből kifolyólag támadt a veszekedés, az asszony makacsul állított valamit és a férfi nem akarta elhinni, hogy a felesége igazat mond.

A hálószoba ajtajában álltak.

Az asszony elkeseredetten beszélt:

— Látod, most éppen úgy nem hiszel nekem, mint ahogy Kelemennek sem akartál hinni...

A férfi arca egy pillanat alatt ólomszürke lett.

— Tessék? — mondta zavarodottan.

— Igen, igen! Nem hazudott neked! Ő tényleg nem tudta, hogy a menyasszonyod voltam!

— Nem tudta? — ismételte a férfi, de már egészen halkan.

Vannak pillanatok, amikor az ember holtbiztosan megérzi a vele szemben álló ember puszta szavaiból, hogy igazat mond-e? Ez is olyan pillanat volt.

— Nem tudta! — felelte az asszony indulatosan. — Honnan tudta volna? Én nem mondtam neki...

Ahogy kimondta, már meg is bánta. De azután megnyugodott. Férje ugyanis nem szólt semmit, az arca is nyugodtnak látszott. Sőt. Vállatvont, békülékeny hangon jóéjszakát kívánt és szelíden homlokon csókolta a feleségét.

Borúsfényű hangulatlámpa világított a szobában. Az asszony nem vehette észre, hogy Kornél György tekintete valahogy furcsán zavaros lett és a szája köré valami merev vonás rajzolódott. Rendőrtisztek és ügyészek jól ismerik ezt az együgyű és tehetetlen arckifejezést. Gyilkosok és halálraítéltek arcán lehet látni.

Kornél György egy pillanat alatt elveszítette azt a kegyelmet, amit önmagának adott, amikor háromszor belelőtt egy emberbe.

Éjfélig egyedül maradt a szalónban. Elszívott két szivart. Aztán tolvaj módjára, nesztelenül csomagolni kezdett. Vigyázott, hogy a feleségét ne ébressze fel. Csak kevés fehérneműt és néhány apróságot csomagolt bele abba a kis kézitáskába, amely akkor volt nála utoljára, amikor a menyasszonyával és Kelemen doktorral találkozott a balatonmenti fürdőhely parkjában. Ruháit, pénzét, mindenét otthagyta a lakásban. Pedig tudta, hogy oda többet vissza nem megy.

Az előszobaajtót gondosan bezárta, de a kulcsot az ajtó alatt visszacsúsztatta az előszobába.

Odakint jegesen dudált a szél. A szerelem, a boldogság, a család, a kényelem, a szép lakás eltűnt, szinte az egész élete lángot vetett és porráégett a háta mögött, amikor kilépett az utcára.

Lesütött szemmel, nehéz lépésekkel ment, hogy szobát keressen magának egy olcsó szállodában, mintha valami láthatatlan fegyőr a börtönbe kísérte volna.

Parasztleány. Petri Lajos műve az Ernst-Múzeum kiállításán

Rímek divatja

A versek, a rímek csillogó köntöse olyan, akárcsak a női divat. A kor szellemének, hangulatának megfelelően keresnek formát a csendülő rímek is, összeölelkeznek, aztán megint szétválnak ... és ha a tegnapi formájukban találkozunk velük, kedves, mosolygó emlékeket jelentenek csupán.

I.

Autogramgyűjtemény harminc évvel ezelőtt még nem volt divatban.

Az Emlékkönyv volt a divat. A „Poesie". Fínom bőrbe, vagy bársonyba kötött könyv volt az Emlékkönyv, amelynek egyes lapjain az ismerősök szólaltak meg, magasztalván az emlékkönyv tulajdonosának kiváló tulajdonságait.

Jókai Mór ezt írta a „Magyar Lányok" kiadásában megjelent Emlékkönyv első lapjára:

„Számtani feladvány kis leányok számára: Mi több, százszor szép, vagy egyszer jó?"

Szabolcska Mihály:

„Ha valami nemes
Tettet viszünk végbe,
Csókoljuk meg édesanyánk
Lábanyomát érte."

Voltak aztán olyan rímes sorok, amelyekkel minden Poésie-ben találkoztunk. Ilyen strófa volt a következő:

Szeress, álmodj, ébredj is fel,
Csalódj is, mert csalódni kell,
Én csak azt kívánom:
Hosszú legyen álmod,
Késő ébredésed,
Kicsiny csalódásod!

Ez is kedves, de igen általános ötlet volt:

Aki nálam jobban szeret,
Írjon alám még egy nevet.

A név ott szerepelt a lap legalján, de már nem fért el alatta másnak a neve.

Láttam egyszer egy Poesie-ban a következő kis verset:

„Bősz király áll a hegytetőn
És átkozódik rettentőn"

ezt kívánja neked szerető barátnéd, *Kovács* Lujza II/B osztályú tanuló.

II.

A kuplé is a multak divatja. Pedig valamikor be nagy divat is volt! Az operettekben megjelent a komikus a második felvonás közepén és „kuplézni" kezdett. A kuplé aktuális strófákból állott és refrén-ben végződött. A leghíresebb ilyen aktuális dal a „Próbaházasság" kupléja volt, amely így végződött:

És becsuktak két önkéntest amiatt,
Mert dalolta, mit dalolni nem szabad:
Kossuth Lajos azt izente ...

A „Szultán" kupléjának refrénje egy szó volt, szállóige lett belőle. Ez hogy:

— „Hozom!"

Egy Konti-darabban ez volt a visszatérő refrén:

— „És ön hiszi?" — Én nem!"
— „Hát ön hiszi?" — „Én sem!"
— „Pedig az ujságban áll benn ...!"

Makai Emil már ügyes kerekded strófává formálta a „Gésák" híres refrénjét:

Csúf, csúf, csakugyan
A kínai tincs,
No de hát, van-e hely,
Hol ilyesmi nincs?
Van-e föld, hol e tincs
Nem ismeretes?
Hess, hess, csúnya copf,
Hess, hess, hess!

III.

Az első színházi versek közül két vidám strófára emlékezünk. Az egyik Tapolczai Dezsőt ünnepelte, Napoleon szerepében a debreceni színpadon.

„Kitünő volt Tapi
„Szan-Zsén"-ben mint Napi,
Kivált a minapi,
Ez nem volt mindennapi."

A másik két rímes sor is Debrecenben hangzott el. Volt ott egy szép színésznő, Áporkai Eszti nevű az ő föllépését ünnepelte a színpadi költő:

„Színházbamenőket záporka ijeszti,
Kárpótolja őket: Áporkai Eszti."

IV.

A dalpályázat is a multé. A legjobban sikerült magyar nóta pályázatot az „Uj Idők" rendezte a mult század végén, *Pósa* Lajos balatoni verseire. Az első díjat *Dankó* Pista nyerte a következő szövegű írott dalával:

Zúg a vihar, háborog a Balaton,
Háborgatja szívem is a fájdalom.
Addig-addig hányja-veti, megszakad,
De tudom, hogy hűbb szeretőd nem akad.

E nóta nyerte el az első díjat, de még sem ez terjedt el. Hanem a harmadik díj nyertese. Szövege így hangzott:

Siófokra megy a hajó,
Az én rózsám odavaló.
Vidd el hajó levelemet,
Levelemben a szívemet,
Szívemben a szerelmemet!

V.

A vers-pályázat is a tegnap rímes divatja. Emlékszünk a Magyar Szalon „Margit" pályázatára. Ezt a szép nevet tűzte ki az említett ujság költemény-cím és téma gyanánt. *Ábrányi* Emil bravuros verseléssel így kezdte a költeményt:

„Könnyen írom e poémát,
Mert imádom ezt a témát."

Ignotus Faust és Margaréta párbeszédét írta meg.

„Szeretlek, Faust és nem félek tőled."

Milkó Izidor volt a legőszintébb:

Én nem tudok Margitról írni,
Csak Etelkáról zeng dalom,
S én e verseket rég kiadtam
Épp száztizenhat oldalon!

FARKAS IMRE

Kis Tárca

Budapest vadállatai

A pesti Operaház előtt déltájban mindig látni lehet egy sereg gyermeket, akik búzát, zsemlyemorzsát hintenek a galamboknak. Ugyanezt teszik a Jókai-szobor környékén öreg urak és idős asszonyok. A galambok százai keringenek alá a házak párkányairól, néhány pillanat alatt fölszedik a kegyes adományokat s visszaszállnak a párkányokra.

A galambok sokaságába ilyenkor mindig belesettenkedik egy csapat veréb. Előbb óvatos távolságból vizsgálják a helyzetet, aztán hirtelen elhatározással nekivágnak ők is. Látszik mozdulataikon, hogy tisztában vannak cselekedetük törvénytelenségével: elcsípik a morzsát a galambok mellől s elröpülnek vele. Ebből a hirtelenségből kitetszik a lelkiismeret szava. Mert bár sohasem történik meg, hogy a galamb eltanácsolta volna a verebet a morzsától: mégis menekülésszerű a veréb elillanása. Nem félelemből teszi tehát, hanem, mert tolvajnak érzi magát.

Petri Lajos: Női arckép.

Fönn a magasban, messze a háztetők felett, hangtalanul surran tova a levegőben egy-két fecske. Kevesen vannak. A háború óta elég ritkák Budapesten.

Ez a három madár így együtt: Budapest vadállatai.

Vadállatok azért, mert nincs gazdájuk. Nem emberi gondosság neveli őket, nem használják őket semmire. Függetlenül, tökéletes szabadságban élnek köztünk, mintha mi nem is volnánk itt. Nincs senkijük, de nem is törődnek senkivel. Az őstermészet utolsó szabad gyermekei a ráncbeszedett kultúra kellős közepében.

Miért éppen ez a három madár lett a nagyváros kőrengetegének szabad lakosa?

A tudomány félig-meddig megadja rá a feleletet.

A madárfaj régibb faj ezen a földgömbön, mint az emberfaj. Ezek a madarak már éltek akkor, amikor még sehol semmi nyoma sem volt városnak, de falunak sem. A galamb és a veréb már akkor szemelgette a magot, a fecske már akkor vadászott röpülő bogarakra. Miért jöttek mégis közénk, emberek közé, hogyan van az, hogy éppen a falut, a várost szemelték ki tanyának, amelyben tökéletes otthonossággal mozognak s amelyet egyikük sem akar felcserélni embernemlátta tájakkal?

Csak galamb-, veréb- és fecske-ésszel lehet ezt a furcsa talányt megfejteni. Le kell szállni magas és gőgös emberi trónusunkról s nyugodjunk meg abban, hogy mindez nem az ember-félisten kedvéért történt. Ezeknek a madaraknak a város nem emberek tanyája, hanem egy nagyszerű sziklarendszer. Nekik az Operaház, vagy egy bérház oszlopos, párkányos homlokzata kősziklák tömkelege, amelynek hepehupájában fészkelni, tollászkodni, költeni nagyon célirányos. A szakemberek a fejlődéstörténet kibogarászása közben rájöttek arra, hogy mind a három „vadállatunk" ősei sziklalakók voltak. A hegyvidékek meredek, időmarta, hepehupás szirtjeinek hozzáférhetetlen búvóhelyein éltek az ezredévek rengeteg során át. S jött az ember. Megépítette a kunyhót, a házat, a palotát s az épületeknek azt a tömegét, amit városnak nevezünk. A mi „vadállatainkban" volt akkora gyakorlati érzék, hogy azt, ami nekünk város, nekik azonban csak a meredek szirtek labirintusa, rögtön hasznosították a maguk és fiókáik érdekében.

A galamb, a veréb, a fecske az ő szempontjából egyszerűen folytatja ősei módját.

Hogy aztán e modernizált szirt-rendszerben akadnak olyan kétlábúak is, akik még elemózsiával is ellátják őket, az bizonyára már nem fér az ő madáreszükbe.

De aki enni akar, nem filozofál.

KRÓNIKÁS.

Uj Idők 1932. XXXVIII. 28 sz.

Tibornak olyan piros lett a képe, mint a paprika. Nem felelt, de magában azt gondolta:

— Ha tudnád! Ha tudnád!

Aztán, hogy a zavarát leplezze, elkezdett Péterrel játszani, ami arra is jó volt, hogy közben egy kissé visszakapja a lelki egyensúlyát, amelyből már-már kezdett kibillenni.

— Nem! Nem! — mondta magában. — Szamárság részemről az egész! És holnap csak azért fogok elmenni a cukrászdába, hogy Beának megmagyarázzam, hogy énrám nem számíthat! . . .

Erre azonban megfájult egy kicsit a szíve. Annyira, hogy hirtelen abbahagyta a játékot és végigheveredett a kanapén, aztán mégegyszer elejétől végig átélte gondolatban a báli éjszakát is, meg a versenyt is Beával.

— Ó, mért oly későn . . .? — idézte sóhajtva és olyan szótlan, mogorva, boldogtalan hangulatban ült le a vacsorához, hogy Juci megkérdezte tőle:

— Beteg vagy?

— Nem! Dehogy! Semmi bajom sincs . . . Csak el vagyok fáradva! — És megint azt gondolta: — Ha tudnád! Ha tudnád!

Másnap délután különös gonddal öltözött fel. A parfümről megint nem feledkezett meg és délután négykor már az utcán volt. A feleségének azt mondta, a miniszterrel megy valami ülésre.

— Taxin kell rohannom, mert lekésem! . . .

— Van pénzed? — kérdezte Juci.

— Annyi még van! — felelte. — Szervusz! — És azt gondolta: — Ha tudnád! Ha tudnád!

Ez azonban most nem Beára vonatkozott, hanem a százötven pengő nyereségre. Mégis, bár volt pénze, csak a siklóig ment taxival, útközben azonban vett egy pár szál virágot Beának. Olyan régen nem vett már ajándékot, pláne nőnek, hogy nem bírt ellenállni az ötletnek.

A siklótól gyalog indult neki a cukrászdának, még pedig a bástya felé, ahol ebben az időtájban egy csomó apró gyerek játszott. Tibornak Péter jutott az eszébe.

— Ejnye! Meg kellene Jucinak mondani, hogy jöjjön ki ide Péterrel. Ez remek hely, jó levegő van, autó nem jár . . . És a siklón feljöhetnek mindig; annyit igazán megér! . . .

És ahogy erre gondolt, egyszerre valami csodálatos melegség támadt a szíve körül. Szegény Juci! Neki is jó lesz, ha elüldögél itt egy kicsit a jó levegőn és gyönyörködik a szép kilátásban. Elszórakozik vele. Úgy se valami sok az öröme és . . .

— És én marha és gazember, még éppen abban sántikálok, hogy megcsaljam! Hát megvagyok én őrülve? Hiszen én szeretem a feleségem és imádom a kis fiamat! Mit akarok én ezzel az ostoba kalanddal? Ki ez a Bea? Mi ez a Bea? Azt mondják, már három házasságot felrobbantott! És én most vigyem oda talán a magamét negyediknek, sőt még talán kérjem is meg, hogy kedves Bea, legyen szíves, robbantsa fel az enyémet is? Na hát ilyen ökör nem leszek! . . . Szegény Jucikám!

Már csak két percnyire volt a cukrászdától. Félöt már elmult, tehát Bea már bizonyosan várja.

— Hát csak hadd várjon! — gondolta Tibor és sarkonfordult. Aztán, hogy véletlenül se találkozhasson vele, lement a legközelebbi lépcsőn a Lovas-útra; onnan le a Vérmezőre. Sietve, lopva, mint aki szökik. Csak itt mert fellélegzeni:

— Jaj! Hála Istennek! Csakhogy megjött az eszem idejében! Csepp híja, hogy valami végzetes ostobaságba nem bonyolódtam! . . . Bea! Rettenetes! Egy ilyen hiú, üres, buta „áldémonért" áldozzam fel az én józan, okos, szerény kis feleségemet?

Házassága első napjai óta talán sohasem gondolt Jucira annyi szeretettel, mint ebben a pillanatban.

— Szegény kis drágám! Mivel szerezhetnék neki valami örömet? Valami olcsó haszontalansággal? . . . Mert, ha nem tud is róla, mégis kárpótlással tartozom . . . Topp! Megvan! Viszek neki egy kiló zserbót! . . .

. . . Hát ebből lett a tragédia!

Mert, amint jól méltóztatik sejteni, Juci egy cseppet sem örült meg a kiló zserbónak. Sőt! Rettenetesen felbosszankodott érte, hogy az ura ilyen hasztalanságra költi a pénzt.

— Mikor már egyszersmindenkorra megmondtam, hogy nekem ne végy semmit! Hogy is jutott eszedbe? Inkább adtad volna ide azt a pénzt! Annak örültem volna! De ennek! . . . Vidd vissza! Mondd, hogy nem kell! Adják vissza a pénzt! . . . Igazán sírni tudnék, hogy milyen könnyelmű vagy! . . . De honnan is volt rá pénzed? Nem értem! . . .

Tibor azt gondolta megint, de most már vidáman:

— Ha tudnád! Ha tudnád!

De hogy el ne árulja magát, hát vitatni kezdte, hogy a zserbó nem drága és nem is ajándék.

Hát most ebben vannak. Juci éppen az imént azt mondta:

— Még jó, hogy egy rózsabokrétát is nem hozta! . . . Hogy még haszontalanabb dologra költs! . . . Igazán rettenetes!

Tibor csak azt mondogatta magában egyre:

— Ha tudnád! Ha tudnád! . . .

És azokra a virágokra gondolt, amelyeket Beának vett és szintén majdnem hazahozott Jucinak. Az utolsó percben jutott eszébe, hogy ez már mégis ízléstelen dolog lenne s elhajította az utcán. Ha ezt Juci tudná!

— Ha tudnád! Ha tudnád!

Menedék

Nem vagy Te bosszúálló, Isten.
S nem büntetsz Te hetedíziglen,

sőt, inkább, mit a küzdő apa vét,
megbocsátod a tiszta fiakért.

Bocsásd meg, Istenem, ha lázadok
s e hitvallással régit támadok,

de oly jó hinni: ha borul az ég,
gyermekünk tisztasága: menedék,

hol elrejtőzhet szennyes, véres lelkünk,
hol fájdalmakat, sebeket felejtünk,

s hogy oda nem ér büntető kezed,
mert nem büntetsz Te soha gyermeket,

gyermeket, aki nem vétett soha
s arcán még ott a mennyek mosolya.

Olyan jó hinni: gyermekünk körül
méltó haragod minket is kerül.

Tudom, ez önzés s rosszra felhatalmaz,
de Te nagy vagy, megértő és hatalmas,

add hát, hogy bűnt a bűnért ne keressünk
s védő szárnyakkal Te lebegj felettünk.

De addig, míg a szenny lelkünkig érhet,
hagyd meg nekünk a gyermeket,
mint édes menedéket.

BÓDÁS JÁNOS

HIRADÓ

Pusztaszeren építik meg Horthy Miklós 15 éves országlásának maradandó megjelölésére a Honalapítás Nemzeti Emlék-kápolnáját. Képünk a kápolna gipszmodelljét mutatja

A július 14-iki párisi nagy felvonulás a köztársasági elnök és a külföldi diplomaták előtt

Leleplezték I. Albert király szobrát Saint-Quentinben

Lebrun francia köztársasági elnök a július 14-iki nemzeti ünnepen kiosztja a szokásos kitüntetéseket

Warld Price, a Daily Mail főszerkesztője a budapesti Dunaparton. Mellette jobbról Hordóssy Iván, a Reviziós Liga londoni megbízottja

A Champs-Elyséen tüntetnek a nacionalisták a vörös lobogó ellen

Bodnár Richárd július 21-én délután fél 6 órakor „Mi a vámmentes utiholmi" címmel előadást tart a rádióban

Húsz hallgató végzett a Török Ernő szövőiparfelügyelő vezetése alatt álló ujfehértói állami szövőtanfolyamon

Barcza Ernő dr.-t földmívelésügyi államtitkárrá nevezték ki

Petre Lajos

NEVETŐ ALBUM

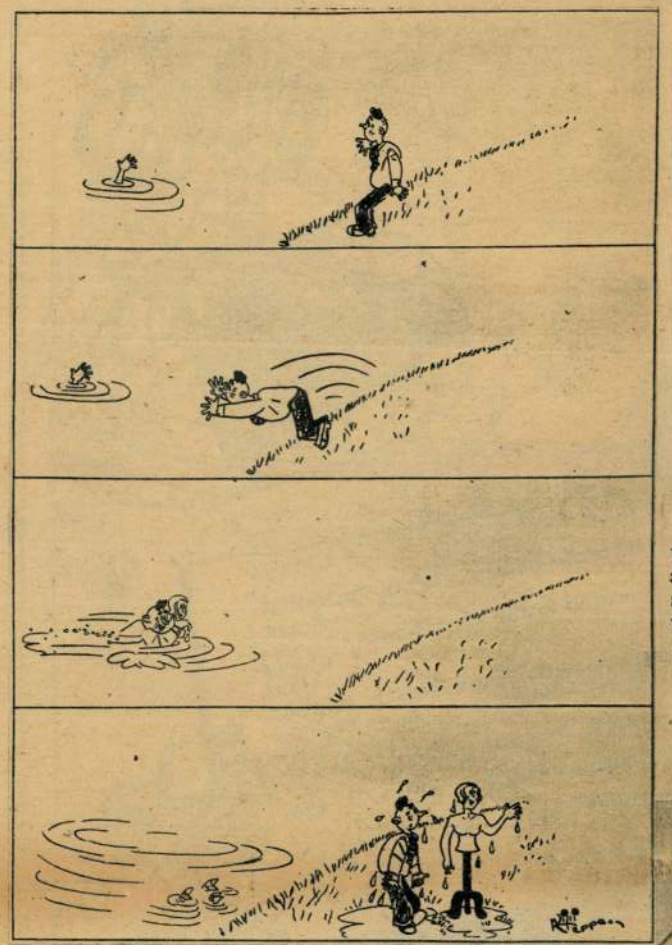

IZGALMAS ÉLETMENTÉS
(Le journal de Mickey)

CIRKUSZBAN
Igazgató: Fodrász úr, ezután az esti előadásokhoz mindig sminkelje ki az állataimat.
(Die Muskete)

A SUGÓNŐ A STRANDON
(Vendémiaire)

A KALANDOR
— Jean, kérem tegyen egy szőke női hajszálat a balvállamra.
(Die lachende Welt)

A SÉTÁNYÉR PROBLÉMÁJA
(Fliegende Blätter)

TÁRSALGÓBAN
— Ha még sokáig tart ez az esős idő, egész műveltek leszünk!
(Ric et Rac)

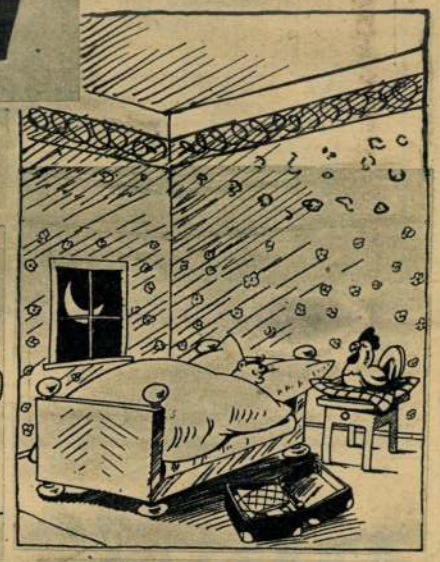

FALUSI ÉBRESZTŐ, A VÁROSIAK ELKÉPZELÉSE SZERINT
(Fliegende Blätter)

IV. ÉVFOLYAM. 164. SZÁM
1936 JULIUS 19
VASÁRNAP
Függetlenség

Barackszüret Kecskeméten
(FENICHEL FELV.)

ADJ MUNKÁT ÉS KENYERET MINDEN DOLGOZÓ MAGYARNAK!

Képes riport a Turul Nemzeti Munkaszolgálat kecskeméti munkatáboráról

Ébresztő

Vízszintezés

Munkában a táborparancsnokság. Jobb oldalon Tharnóy Kostyál László dr., a Turul Nemzeti Munkaszolgálat országos vezetője; mellette Somlay Mihály szigorló orvos, a tábor parancsnoka

Reggeli ima a táborzászlónál: „Mindenható Isten! Adj munkát és kenyeret minden dolgozó magyarnak!"

Főiskolai kubikosok talicskázzák a homokot az épülő bugaci kisvasút töltéséhez

Szaporán hullik a bugaci homok a talicskába

Dalos kedvvel a munkába

Vidám délutáni hangulat a sátorban

Rekkenő hőségben jól esik az üdítő víz . . .

Vajjon Klári most kivel sétál a pesti korzón . . . ?

Kemény munkában . . .

(Fenichel felvételei)

Közeleg az Olimpiász!

Petri Lajos szobrászművész „Futó" című szobra a berlini olimpiai művészeti kiállításon

Anglia hölgyuszó olimpiai csapata

Egy óra alatt 60.000 embert szállíthatnak el az új olimpiai földalatti vasútállomás hat sínpárjáról induló vonatokkal

Az indiai hockey-játékosok tréning után kártyáznak az olimpiai faluban

Pompázó népviseletben táncolnak a japán uszónők a berlini stadion mellett

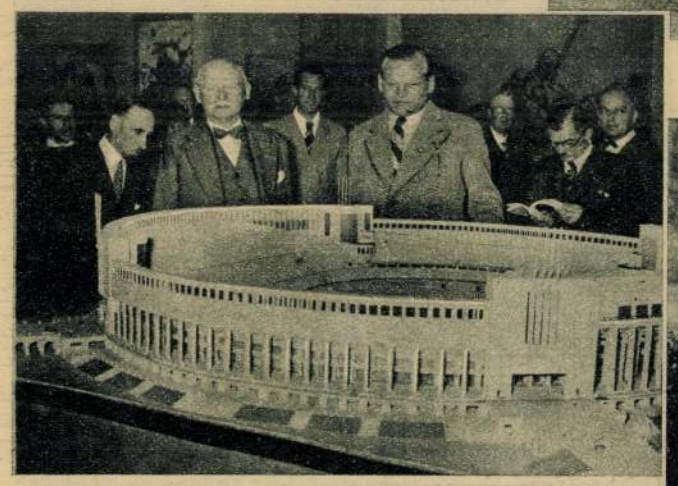

Lewald, az olimpiai rendezőbizottság elnöke (bal oldalon) és Ritter von Halt az olimpiai művészeti kiállításon a Rómában építendő, 150.000 embert befogadó stadion modellje előtt

Francia olimpikonok akadályversenye

A hét eseményei

Kozma Miklós belügyminiszter meglátogatta a borsodi jégkárosultakat

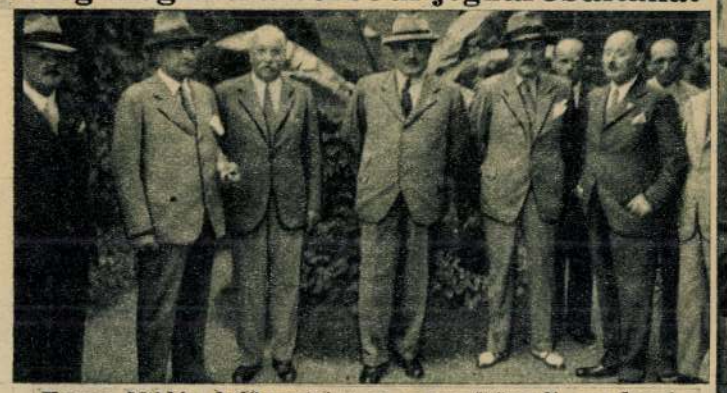

Kozma Miklós belügyminiszter a mezőkövesdi megbeszélés után. A minisztertől balra Zsóry Lajos országgyűlési képviselő, vitéz Borbély Maczky Emil borsodi főispán és Bónis Aladár alispán, jobbra Hedry Lőrinc hevesi főispán és Szentiványi Ferenc főszolgabíró

Vitéz Borbély Maczky Emil borsodi főispán a kár nagyságáról tájékoztatja a minisztert

Bornemisza Géza iparügyi miniszter a kecskeméti Hirös Héten

Bornemisza Géza iparügyi miniszter a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének közgyűlésén. A minisztertől jobbra Zsitvay Tibor dr. ny. miniszter, országgyűlési képviselő, balra Fáy István főispán, Kruchina Károly báró miniszteri osztályfőnök, Kiss Endre dr. polgármester és Tóbiás Kornél dr. miniszteri titkár

Egry Zoltán, Mezőcsát országgyűlési képviselője beszámol a jégkárról Kozma Miklós belügyminiszternek

A miniszter a Kecskeméti Iparegyesület 75-ik díszközgyűlésén beszédet mond. Tőle balra Horváth Ödön dr. iparegyesületi elnök, jobbra Vincze Mihály ipartestületi elnök

Az iparügyi miniszter ünnepélyesen megnyitja Bugacon a Turul Nemzeti Munkaszolgálat táborát

Parini miniszter, a külföldi fascista szervezetek elnöke és Villani Frigyes báró római magyar követ fogadják Rómában a magyar diákokat

k az események az ügy-
e körül. Az a pártközi
vess Béla az *Ügyvédi*
gybe, a kamarai válasz-
madt elégedetlenség el-
ny nélkül ért véget. A
omisták Pártszövetsége
zkedett, hogy a tagok
ülkül a párt táborából
óikról nem mondhatnak
zövetsége most ülést hí-
ozatától függ vajjon a
es tisztviselők, illetve
lanak-e vagy sem.

r Tudományos Akadémiá-
ály nyelvtudományi alosz-
Nándor és Németh Gyula.
ula és Szidarovszky János.
levelező tagnak: Bartók
nak: Brockelmann Károly
orientalista és Toivonen
ár, finn-ugor nyelvész. A
dalmi alosztályába: *rendes*
és József. *Levelező tagnak:*
randenstein Béla, Halasy-
ajos, Marton Géza és Su-
énettudományi alosztályba
elező tagnak: Balla Antal,
Siklóssy László és Tompa
gnak Msgr. Giovanni Mer-
Biblioteca Apostolica Vati-
ész. A III. osztályba *tisz-*
ándor. A III. osztály ma-
ába *rendes tagnak:* Hoór-
ak Szentgyörgyi Albert,
ji alosztályba *rendes tag-*
ály Tibor és Zimmermann
intz Gyula. A III. osz-
ak-Soysenegg Erich bécsi

helyi kórház második
ége. *Szombathelyről* je-
athelyi gyakorló orvos
ombathelyi közkórház
te magát és súlyos sé-
lt. *Lenk* Rezsőné, akit
idegrohamában követte

. Csütörtök este félkilenc-
ő Alkalmazottak Országos
körút 41.) *Bálint* György
őadást.

a braziliai katonaság
le Janeiróból jelentik:
Grande do Norte északi
os összetűzések történ-
őrség között. Tíz ember
gsebesültek. *A hadügy-*
y ezeket az eseményeket
elemeinek tulajdonítja,
állanak és bűnös ter-

ég hideg időt kapunk.)
ás immár úgyszólván
és súlypontja tőlünk
él kezdődő és a Keleti
alhegységig húzódó vo-
nek következtében Kö-
az északi és északke-
ása érezhető. Az enyhe
megakadt. Az időjárás
ra fekvő vidékeken ha-
hideg légtömegek hoz-
itt a Kárpátok meden-
ből jövő enyhe légtö-
eredés vonalán hazánk
ugyancsak havazások
ó borulás miatt a Du-
érsékelt volt, csak —4,
zzel szemben —10 fokot
legedés is csak mérsé-
sak kevés helyen emel-
. Így például Debre-
or is csak —1 fok volt.
ltalában a reggel meg-
az említett zónában
gel. A nap folyamán ez
em az egész országra,
gen kevés havat hozott.
ob csak a Dunántúl és
k az esti órákban meg-
ülés, amelynek követ-
yors csökkenésnek in-
ben annyiban várható
front keletebbre húzó-
ünk lesz abból a derü-
at-Európát jellemzi. A
le az éjjeli lehűlés még
tel arra, hogy az északi
le még mindig tart, a
fog kellő mértékben
Ernő m. kir. főmeteo-

Jelenti: Budapesten este
k Celsius.
kező 24 órára: Élénkülő
lyenként még kevés hava-
jjeli fagy. A nappali hő-
l lesz.

apad, lejjebb árad. Pozso-
özött közepes, lejjebb magas
ssau 239, Struden 201, Stein
Komárom 340, Budapest 335,
Gombos 530, Újvidék 478, Zi-
. A Tisza Tokajig apad,
ny. Vásárosnamény—Záhony
izállású. Tiszai vízállások:
Tokaj 590, Tiszafüred 582.
562. A Szamos Csengernél
ánál 586. A Balaton Siófok-
6.

— **Kanadai kaland.** Egy hajózási vállalat budapesti tisztviselőjét Kanadába helyezték, ahonnan a tisztviselő hamarosan visszatért Budapestre. A kanadai kaland érdekes munkaügyi problémát vet fel: *joga van-e a tisztviselőnek felmondhatatlan állást követelni?* Erről a kérdésről ír a *Pesti Napló* mai melléklete, a *Tisztviselő Napló*, amely részletesen foglalkozik *a segédhivatali tisztviselők legújabb kívánságaival*, hangot ad *a nyugdíjas közalkalmazottak adópanaszának*, beszámol egy tisztviselő harcáról, amelyet *a kartell ellen vívott* és számos aktuális tisztviselőproblémáról ad hírt. Így többek közt közli, hogy *a Magyarországi Magántisztviselők Szövetsége husvétra országos kongresszust hívott össze*, amelyen a magántisztviselők a reformok egész sorozatát kívánják majd. Végül érdekes cikk foglalkozik azzal a kérdéssel, vajjon kötelességmulasztást követ-e el, vagy hivatali jogával él a tisztviselő, aki halasztást ad az OTI-tartozás megfizetésére.

— **Petri Lajos jubiláris kiállítása.** A *Nemzeti Szalón* termeiben csütörtökön este nyilt meg *Petri* Lajos szobrászművész gyüjteményes kállítása, amely huszonöt év munkásságának java eredményeit mutatja föl. Néhány nagyobb kompozíció (köztük hősi-emléktervek), egy sereg kisebb figurális, a női- és férfi-portrék hosszú sora számol be Petri fejlett plasztikai felkészültségéről, époly erőteljes, mint finom kifejezőképességéről. Agaskodó lovasszobra és nagy futóia méretei ellenére sem monumentalitásával, lukább lendületével s realisztikus gondosságával hat. Annál szebb a Lechner-pályázatra készült, kvádер-követ vivő aktja. Igezi terrénuma azonban Petrinek a portrészobrászat. Itt találjuk legjobb alkotásait, amelyek feltétlen elismerést érdemelnek. A baloldali szélső terem repülő-szörnyetegét — ezt a plasztikai gixert — viszont szívesebben nélkülöztük volna az egyenletes, eléggé összehangolt és ízlésesen rendezett kiállítás anyagából. —*i.*

— **Hogyan kell megreformálni a Népszövetséget?** A Külügyi Társaság csütörtök esti ülésén *Gratz* Gusztáv a Népszövetség reformjáról tartott előadást. Felsorolta azokat a tüneteket, amelyekből szerinte arra lehet következtetni, hogy a *Népszövetség az utóbbi évek során sokat veszített tekintélyéből.* Ennek következménye, hogy az európai nagy kérdések tárgyalása mindinkább átterelődik az egyes kormányok közvetlen tárgyalásaira. *Ma körülbelül kétszáz különböző paktum áll fenn az egyes államok között.* Nemzetközi téren még ma is az ököljog stádiumában vagyunk, a nagy kérdéseket háborúk döntik el. Valószínű, hogy ki fog alakulni idővel a szilárdabb jogrend, de ettől még messze vagyunk. A népszövetségi paktum intézkedéseket foglal magában a statusquo biztosítására, márpedig a reformtörekvések elfojtása mindig megbosszulja magát. A Népszövetség akkor fogja feladatát betölteni, ha szelleme eltávolodik a békeszerződések mindenáron való fenntartására irányuló törekvéstől. Másik fogyatékossága, hogy szuverén államok szövetsége, amelyen belül az egyes államok akarata csak saját beleegyezésükkel köthető meg. *Lehetséges, hogy a Népszövetségből idővel olyan államfölötti intézmény válik, amely akaratát minden államra rá tudja kényszeríteni.* Ehhez azonban a Népszövetség szellemének megváltozása is szükséges, mert a mai szellemben egy ilyen hatalom a kisállamok szempontjából inkább aggályos volna.

— **Vincellérképző iskola felállítását kérik a balatoni borvidék részére.** A *Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete* mozgalmat indított abban az irányban, hogy a balatoni borvidéken a földmüvelési miniszter *vincellérképző iskolát* létesítsen. A helyzet ugyanis az, hogy a több mint 10 000 kat. holdnyi balatoni borvidéknek nincs egyetlen szőlőmunkásképző iskolája sem. A régi tapolcai vincellériskolát a háború alatt bezárták és jelenlegi épületében leány polgári iskola működik. Az egyesület ennek az iskolának újból való megnyitását kéri.

— A »Turul« Szövetség márciusi nagytáborára meghívók a Szövetség fővezérsége címén, Budapest, VIII., Múzeum körút 6—8. igénylendők. A Szövetség ezúton is közli az érdeklődőkkel, hogy a magas vendégek megjelenésére való tekintettel a meghívóigényléseket lehetőleg március 10-éig kéri beküldeni. Egyben annak feltüntetését is kéri, hogy az ünnepi vacsorán részt kívánnak-e venni.

— **Két rablógyilkost fölakasztottak Ausztriában.** *Bécsből* jelentik: A rögtönítélő bíróság csütörtökön hozott ítéletet *Hicker* Katalin oberspitzenrundi vendéglősné rablógyilkosainak bűnügyében. *Böck* Ferencet és *Sedlak* Alajost rablógyilkosság büntettéért *kötéláltali halálra ítélték.* Sedlak Mária és Sedlak Lipót ügyét rendes bíróság elé utalták. A két halálos ítéletet *csütörtök este végrehajtották.*

— **Flandin miniszterelnök elesett az uccán és könnyebben megsérült.** *Párizsból* jelentik: *Flandin* miniszterelnök, amikor elhagyta lakását, az uccán *elesett és térdén zúzódásokat szenvedett.* Sérülése, amely csak könnyebb természetű, nem akadályozta meg abban, hogy elnököljön a minisztertanácsban.

— **Pest megye alispánja nem tűr restanciát.** *Erdélyi* Lóránt, Pest vármegye alispánja szomorúan tapasztalta, hogy a vármegyében *nagy a restancia.* Az elintézetlen akták főleg a kiadóhivatalnál szaporodtak fel. Az alispán elrendelte, hogy a sablónos másolási, leírási és expediálási munkákat *feltétlenül el kell intézni 24 óra alatt.*

— **Kispest is harcol az olcsóbb villanyért.** Kispest városa világítási és városfejlesztési bizottsága letárgyalta a város s a Tröszt között kötendő szerződést, amelyet a péntek délutáni közgyűlés fog megvitatni. Kispest is drágálja a villanyáramot, nemcsak Budapest lakossága és ezért különféle követelményekkel lépett fel a város az áramot adó Tröszt ellen. A Tröszt 240 kilowattóra évi fogyasztási 40 fillér egységárat állapított meg, azonfelül pedig kilowattonként 60 fillert kell fizetni. A város azt szeretné elérni, hogy az *olcsóbb tarifa határát legalább 300 kilowattórára tolják ki.* Drágálják az ipari áram 40 filléres egységárát is és 30 fillére való leszorítását kívánják. Az is zavarokat okoz, hogy a Tröszt az új szerződésben este 10 órától már nem akar a motorikus berendezéseknek áramot adni. Eddig az árammérőt mindenki maga szerezhette be, a Tröszt új szerződésében az árammérő havidíját egy pengőben kívánja megállapítani. A Tröszt a jövőben nem akar új kábeleket fektetni, hanem a jelentkező újabb áramfogyasztást légvezetéki drótokon kívánja ellátni. Ez az egész város bedrótozását jelenti. Vannak még egyéb pontjai is az új szerződéstervezetnek, amelyet Kispest városa nem akar elfogadni. A Tröszt a közvilágításra eddig bizonyos mennyiségű áramot ingyen adott. Ezt emelni szeretné a város, a Tröszt túlzottaknak találja a város követelését.

— **Csak a választások után tárgyalnak a főváros bizottságai.** *Liber* Endre alpolgármester csütörtök délelőttre összehívta a szociálpolitikai bizottságot, mert le akarta tárgyalni a lakbérszabályrendeletet. A bizottsági tagok közül igen kevesen jelentek meg és a pártok vezetői kérték a városháza irányítóit, hogy *lehetőleg most ne hívjanak össze bizottsági üléseket, mert a pártok nagyon el vannak foglalva az országgyűlési választások előkészületeivel.* Dr. *Árvátfalvy Nagy* István meleg szeretettel köszöntötte *Liber* Endre helyettes polgármestert és *Schuller* Dezsőt, a szociálpolitikai tanácsnokot, mivel a kormányzó őket közéleti munkásságuk elismeréseképpen magas kitüntetésben részesítette.

— **A sikos járda áldozatai.** Csütörtök este óta vékony jégkéreg borítja a főváros uccáit. *A sikos járdán többen elestek,* a mentők az éjszakai órákban egyre-másra vonulnak ki, hogy a sebesülteket első segélyben részesítsék. Több súlyosabb baleset is történt. *Kiss* Imre 45 éves segédmunkás a *Külső Jászberényi úton* esett el; súlyos állapotban a Horthy Miklós-kórházba került. *Vargha* XXV. János 45 éves rendőrtörzsőrmester a karját törte. A mentők a IX. számú helyőrségi kórházba vitték. *Fehér* Dezső zeneszerző felesége csonttöréssel szanatóriumba került. *Krausz* Árminné varrónő a lábát törte, a Szent István-kórházba vitték. *Singer* József műszerész csontrepedéssel a Rókus-kórházba került. *Somlyai* Konrádné a karját törte, a Margitkórházba vitték, *Rohrbacher* Józsefné a lábát törte, őt az Új Szent János-kórházba vitték a mentők.

— **Megalakult a fővárosi embervédelmi bizottság közegészségügyi albizottsága.** A fővárosi embervédelmi bizottság alakuló ülésén elhatározták, hogy a felnőttek egészségvédelme érdekében közegészségi albizottságot létesítenek. Ez az albizottság *Salamon* Béla tanácsnok elnöklésével megalakult. Az elnök hangsúlyozta a hatóságok s a társadalmi egyesületek együttműködésének nagy fontosságát. A munkaprogramot dr. *Lobmayer* Géza egyetemi tanár ismertette, dr. *Emődy* Aladár, dr. *Herrmann* Emil főorvosok és *Lukács* Sarolta, a Magyar Vöröskereszt ügyvezető elnöke szóltak hozzá. Az albizottság a programot részletesen ki fogja dolgozni.

— **Az Országos Közegészségügyi Tanács új tagjai.** A belügyminiszter dr. *Csordás* Elemér egészségügyi főtanácsos, székesfővárosi tisztifőorvost az Országos Közegészségügyi Tanács *rendes tagjává,* dr. *Szabó* József egyetemi tanárt és dr. *Liebermann* Leó egyetemi rk. tanár, közkórházi igazgató-főorvost pedig újra az Országos Közegészségügyi Tanács *rendkívüli tagjává* kinevezte.

— **Drágább lesz a víz Újpesten.** Újpest városa és az Iszter-művek régen harcolnak egymással, mert a város azt állítja, hogy *a vízművek piszkos vizet ad a lakosságnak.* Az Iszter vállalta is a víztisztítókészülék felállítását. Ennek a költségeihez *30 százalékkal hozzájárul,* de pótdíjat kíván szedni az elfogyasztott vízmennyiség után, még pedig köbméterenként 8 aranyfillért, a nagyipari fogyasztóktól pedig 4.4 aranyfillért. Eddig 22 aranyfillér volt a tarifa, a jövőben tehát a vízdíj 30 fillér lesz. Pest vármegye most foglalkozott ezzel a kérdéssel és a vármegye csupán azt a kikötést tette, hogy *az Iszternek garantálnia kell a víztisztítókészülék üzembehelyezése és a csőhálózat kitisztítása után azt, hogy a város kristálytiszta, színtelen, ízetlen, szagtalan, klórmentes és savmentes ivóvizet kap.* A vízszűrőkészüléket az egyik budapesti gyár szállítja és állítólag *novemberben már működni fog az új vízszűrőberendezés.*

— **Joseph M. Schenk** seph M. *Schenk,* az amerik lat elnöke most egy hatal tet *Agna Calienteben,* a n pályán mindennap lesznek lehet a győztesre.

— **Gyilkosság az ország** dóra *Tóth* Márton pusztac Budapestről érkezett puszta Tóthot a kocsiban fekve, s Az elhalt fején 18 késszúrá szan fel van metszve. Tótho és Pusztacsév között ölhet darabját a lakásától 1 k meg és zsebéből 15 pengőny nyomozás megállapítása Kenyeres István 21 éves pu aki 160 cm magas, vézna, s A csendőrség és a rendőrs

— **A növények nemesíté** met természettudományi Nielson svéd tudós 35 esz igen érdekes előadást tarto Különféle módokon szoktál Az egyik leggyakrabban *lasztják* a célnak legjobban kat termesztik. Az új tern legmegfelelőbbeket s i. t. *ciós.* Olyan egyéneket páros egyik, másikában pedig a van meg és hosszas kísérl melnek, melyben mind a ké sokszor *átültetéssel* is dolg egyik növénybe a másiknak tulajdonság a régit átalakí ruljon. A tudományos bota zóinak, a kromozomáknak sérletezik és végül mesters változtatásával, a világítá vagy más módon iparkodn Nielson hosszú tapasztala hogy a mutatio, amelyet fő reméltek, nem vált be, elle a kombinatórikus eljárást. svéd búza nemesítésénél. A hideget, de aránylag csekél állló svéd búzát kombinálta gesebben termő délfrancia val kitűnő eredményt érte országban 1 millió tonna búz kül, hogy a termőföldet sz kombináció folytán, feleme újfajta búza legjobb minős az 1886-ik évi legjobb búza. kozik, hogy a svéd rozsot Legfőbb problémája azonba A svéd fenyő Svédország egyik legfőbb faktora. A f lamokba és a fából készült porteikkeik közé tartozik. állja a hideget, de lassú n hogy a gyorsnövésű délvidé hogy a két kitűnő tulajdo hiszi, hogy a zab, az árpa, növények megfelelő nemesí nak, hanem az egész világ eljárása voltaképpen nem n dasági szempontból fontos rény brünni augusztinus h az egész világon és a tud gazdasági életet.

csések sorsában szemléltetni? A *módon* fordul meg, a dolgok, az *emberek* rajzán.

Élet a költészetben *embert* jelent s a költő képzeletének legigazibb mértéke az az erő, amely emberek teremtésében nyilvánul. Nézz körül az iró galériájában s megismered a mestert.

Csathó egy társadalmi osztály életét mutatja be, tehát jóformán csak annak embereit rajzolja meg, de ennek a szűk körnek annyi tagját, hogy csakúgy nyüzsögnek a színen a legkülönbözőbb embertipusok. Ugy gondolom, szándékosan tipusok. Csathó embereiben egy letünt világot akart megörökíteni annak jellemző figuráival: nem azt kereste tehát, ami bennük különös, egyéni, hanem azt, ami az egyívású és egy lelki szabású emberekben közös, ami őket ugyanannak a fajnak jellemző képviselőivé teszi. Az eltérő tipusokat — öregeket és fiatalokat, férfiakat és ifjakat, asszonyokat és leányokat, politikusokat és gazdákat, arisztokratákat és köznemeseket, hatalmasokat és ügyefogyottakat — nagy eltérések választják el, de egy tipus képviselői között kevés az elválasztó vonás: nemcsak azért, mert tipusok, hanem mert mintaképeik lelki portrait-i is egy tónusúak. A galéria igy inkább csak egy regényen belül változatos — de ott azután igen gazdag. Talán megengedi Rembrandt, hogy egy tekintetben együtt említsem vele a magyar elbeszélőt: Csathó alakjai közül is az öreg asszonyokban van a legtöbb élet s talán a legtöbb változatosság is. Ezek a derék nénik — valóban nénik, mert mindannyian tudnók őket helyettesíteni a magunk rokonságából — nem maradnak bezárva Csathó regényeinek keretébe, kilépnek onnan s kísérnek bennünket, mint kedves, el nem halványuló emlékek.

De, ha úgy kivánja a mese, tud Csathó egyéneket is teremteni. Csokonaiját a *Földiekkel játszó égi tünemény* című regényében a história nyomán formálja emberré, de annak szegényes, töredékes anyagából gazdag, következetes jellemet faragott ki s az hű a valósághoz és mégis más: megadta neki azt, amit a történetírás adatok híján nem mert vagy nem tudott megadni, az élet szinét. És eleven életvalóságokként hat a trilógia két gyűlölködő hősnője, akiknek lelki-életét nemcsak gazdagon kiképezte, hanem rajzukban egy nehéz művészi föladatot is megoldott az iró: jellemük kibontakoztatását, mialatt süldőleányokból menyecskék, majd öregasszonyok lesznek. A kedélymozgalmaknak az a gazdag, sokszínű habot vető hullámzása, amely ebben a két női szívben végbemegy, a maguk lelki alkatától és sajátos életviszonyaiktól van determinálva: ez a két leány, éppúgy, mint Csokonai, nem egy a sok közül, egy példája valamilyen általános tipusnak, ezeknek nincs másuk még Csathó arcképcsarnokában sem, mindegyiknek megvan a maga külön, minden más emberétől eltérő lelkivilága.

Akár egyéneket rajzol Csathó, akár tipusokat, mindegyikben a valóságnak, az életnek egy vonását objektiválja, azt varázsolja elénk a miliorajzban is, s műveinek meséje sem egyéb, mint a valóság, az élet reflexe — költött történeteiben csakúgy, mint a Csokonai-regényben, amely nyers anyagát egészen a históriából merítette. Hogyan lesz tollán költőivé a valóság, hogyan formálódik át műveiben költészetté az élet — a művészi alkotásnak ez a processzusa éppoly misztikus, mint az alchimisák aranycsinálása. Az álmot azonban hiába főzik, forralják az alchimisták, nem lesz belőle arany: az igazi írók, köztük Csathó, birja azt a titkot, hogyan lehet az életnek sokszor egyszerű vagy éppen jelentéktelen, szürke mozzanatait a költészetnek aranyosan csillogó világába emelni. Ez a titok az ábrázolás művészete — maga is a művészi fogások egész komplexuma. Most csak egyet emelek ki közülük, az előadás művészetét. Csathó könnyed, gyorsan perdülő, a jellemző mozzanatokat élesen kiemelő előadása egyesíti a művészi hatásnak két elemi, de nehezen összebékíthető tényezőjét, az érdekességet és valószerűséget. Csak annyit mond, amennyit kell, és úgy, amint kell: ezért érezzük irásait igazaknak, az élet hű tükrének. ezért nem lankad figyelmünk. A hevülékeny Kazinczy még fölfölsikoltozott örömében, ha valamelyik költőtársa művében egy-egy szokatlan kifejezésre, merész szóhasználatra bukkant; mi már kiábrándult, nehezen lelkesedő emberek vagyunk, de azért a mi szemünk is fölcsillan, ha Csathó rövid, tömör, pár szavas mondataiban azokat a képeket rajzolja elénk, amelyeket számtalanszor láttunk az életben magunk is, s azokat az érzés- és gondolatfolyamatokat rögzíti meg, amelyek a mi lelkünkön is átsuhantak. Amit nála olvasunk, azt a magunk lelki élményének ismerjük föl, oly tisztán és szabatosan kifejezve, amint mi sohasem tudtuk szavakba önteni.

*

A múzeum-látogató, ha végignézte a műtárgyakat, az otthon csöndjében előveszi a szakmunkákat, hogy kiegészítse és tudatosítsa megfigyeléseit, érzéseit, gondolatait. Mi megfordítottuk az eljárást. Megadtam az előzetes tájékoztatást, egy pár futó megjegyzéssel fölkeltettem a figyelmet, az érdeklődést Csathó munkássága iránt. Most az olvasón van a sor: vegye elő könyvtárából Csathó munkáit — ne csak azért, hogy ellenőrizze megállapításaimat, hanem még inkább azért, hogy engedje magát át hatásuknak.

Rózsavölgyi Manó dr. Petri Lajos bronzszobra az Ernst-Múzeumban

A vacsora

— Elbeszélés —

Irta: **Kosáryné Réz Lola**

— Valószínűleg fél szegény, vagy még nem elég szilárdak az érzelmei, — tünődött Kammerné magában, míg a szombatesti fürdőt készítette az urának. A kályha füstölt kissé s ott kellett gubbasztani előtte, hogy a tűzön mindig friss, száraz fa égjen s a kellő hőfokra melegedjen a víz. A titokzatos félhomály, ami a fürdőkádat és szennyesládát elborította s eltüntette, hogy fantasztikusan felismerhetetlen alakú szörnyeket varázsoljon belőlük, a falon táncoló tűzfény, a kisértetiesen fehérlő törülközők és fürdőköpönyegek, végül a kellemesen meleg levegő, ami a kályhából áradt s a melegedő víz halk duruzsolása, mind hozzájárultak ahoz, hogy Kammerné lelkében a legtitokzatosabb húrok is megpendüljenek. Ilyen csöndes óra alkalmas hozzá, hogy a rég érő sorsfordulatok útkeresztezőin jobbra vagy balra visszafordíthatatlanná váljon az élet zörgő kereke.

Kammerné először a saját sorsára gondolt és megkönnyezte. Túl volt már rajta. Most a leánya sorsán tünődött.

És, miközben letérdelt, hogy újra megrakja a tüzet, nagyot bólintva ismételte magában:

— Valószínűleg fél szegény, vagy még nem elég szilárdak az érzelmei. Tehát bátorítani kell. Nem tulságosan. Csak annyira, hogy szint vallhasson, ha komoly a szándéka. Ha pedig nem vall szint, akkor a szándéka nem komoly és akkor alászolgája. Nem fogom megengedni, hogy Elluska foglalkozzon vele.

Kammernében teljes mértékben megvolt a jó és öntudatos anyák naivsága, akik azt hiszik, hogy Elluska nem fog valakivel foglalkozni, ha ők azt mondják, hogy nem érdemes és nem szabad.

— Meleg a fürdőm? — kérdezte Kammer odaátról, a szobából, azon a mesterkélten udvarias és hűvös hangon, ami gyilkosabb minden üvöltésnél, mert ártatlanokat sanyargató igazságtalanság s amellett öntúlértékelés rejlik benne, körülbelül így:

— A fürdőszoba kályhája füstöl, későn fogok fürödni, át leszek melegedve, éjjel nem alszom, szívdobogásom lesz, ez nekem nagyon árt, egyszer még megüt majd a guta s az asszony az oka mindennek, mert ki az ördögöt okoljak mást? Szeretném tudni, van-e még egy ilyen férjgyilkos asszony szabadlábon. Megmérgezi az életemet, sietteti a halálomat. S amellett én igyekszem objektiv lenni, belátom, hogy ha a szél fúj, néha füstölni szokott a kályha, bár nem érdemli meg tőlem a nagylelkűséget és udvarias vagyok hozzá, mert én úriember vagyok és férfi, ő pedig asszony, buta mint az éjszaka és rosszakaratú, mint a macskák általában s minden tekintetben mélységesen alattam áll.

Nem bizonyos, hogy az, aki azt a hűvösen udvarias hangot használja házastársával szemben, végig is gondolja szavanként mindezeket, sőt talán, ha a szemére vetnék, felháborodva tiltakozna ellene. De *érzi:* és ez még rosszabb.

Kammerné kifinomult idegrendszerét, — huszonöt esztendei házasélet vagy teljesen tönkreteszi, vagy kifinomítja az idegrendszert, mondják, — ostorcsapás módjára érte ez a hang. Felugrott a kályha mellől és drámai átérzéssel kiáltotta vissza:

— Arról is én tehetek, ha a kályha füstöl? Öt perc mulva különben is kész a fürdőd. Annyit talán méltóztatol várni.

Megnyitotta a csapot. A víz előtört. Huszonnyolcfokos volt éppen, amilyet Kammer úr kivánt.

S mert tudta Kammerné, hogy vége a csöndes elábrándulás békés perceinek, hirtelen határozatot hozott:

— Mához egy hétre meg kell hívni vacsorára. Egyedül nem lehet, feltünő volna. Jön még három fiú, s a két Molnár-leány. Kapnak teát, szendvicset, narancsot. Talán elég lesz, ha jó sok parizeres és sajtos szendvicset csinálok. Nem, mégsem, ha vacsora, legyen vacsora, rá kell szánni valamit. Ha kapok olcsó csirkét a Garay-téren, megtöltöm. Lesz hozzá rizskása vagy uborka. Ez családiassá fogja tenni az egészet.

Kilépett a fürdőszobából, nyitvahagyta az ajtót és odaszólt a férjének méltósággal:

— Tessék! Kész a fürdő.

Kammer nem várta ilyen hamar. Olyan jól belelovalta már magát a mérgelődésbe s most egyszerre nem volt miért mérgelődni. Torkán akadt a szó, felállt s ugyanolyan méltóságteljes hidegséggel, ahogyan az asszony kijött, a fürdőszobába vonult.

*

A csirke meg volt töltve. Szépen megsült. A rizskása is jó volt. Az uborka szintén. A szendvics két nagy tálat töltött meg. A teájában mindenkinek citromszelet úszkált. Ezt Elluska látta valahol s nagyon előkelőnek gondolta, annál is inkább, mert senki sem tudta, mit kezdjen ezzel a citromszelettel. Kinyomni nem lehetett, nem volt valószínű, hogy arra szánták volna, hogy megegye az ember. A vendégek, akiket elkápráztatott a bő vendéglátás s a tálalás előkelősége, egymásra néztek egy darabig. Aztán Márton, akinek kedvéért a vacsorát rendezték s akinek számára ölték le áldozatul a szegény két csirkét, döntött. Kanalát ügyesen alája csúsztatta a citromszeletnek, kitette a tányérjára s a teájába rumot töltött. Példáját követték. Mire a rumosüveg Kammer papához érkezett, alig volt valami a fenekén. Rámeredt, felemelte, belenézett, aztán jelentősen a feleségére tekintett. Az asszony felfogta ezt a dühös és elkeseredett pillantást:

— Látod? Ilyen vagy te! Nekem semmi sem maradt!

S felelt, ugyancsak pillantással:

— Ennek is én vagyok az oka, hogy a rumot megitták a vendégek?

Kammer nem szólt egy szót sem, úriember volt és férfi, de a jókedvének vége szakadt. Immel-ámmal vett részt a társalgásban. Nemhogy helyeselt volna, amikor Márton a báriumcsövekről tartott ügyes, képességeit és szellembeli tehetségét kellően megvilágító értekezést, hanem rosszkedvűen és morogva kijelentette, hogy az egész rádió-ügy hülyeség, az emberek bolondok, minél kevesebbet tudunk egymásról, annál jobb s legokosabb lenne visszamenni barlanglakónak. Elluska elsápadt s Mártonra tekintett, akinek egész világa volt a rádió s a mesterségét is összekötötte vele. Azt várta, hogy botrány lesz. Azt várta, hogy Márton elkomolyodik, feláll, néhány szóval visszautasítja a méltatlan szavakat s búcsú nélkül elmegy. De Márton hangosan elnevette magát s mégegyszer vett a csirkéből, aztán így szólt:

— Nem is lenne rossz, Elluska, úgyebár? Remélem akkor is eljöhetnék néha. Mert jönnék.

Mely teljesen jelentéktelennek látszó, de mélyértelmű szavak hallatára Elluska sápadt arca azonnal kipirult és égni kezdett. Nagyon csinos volt így s Márton kezében megállt egy pillanatra a kés és villa,

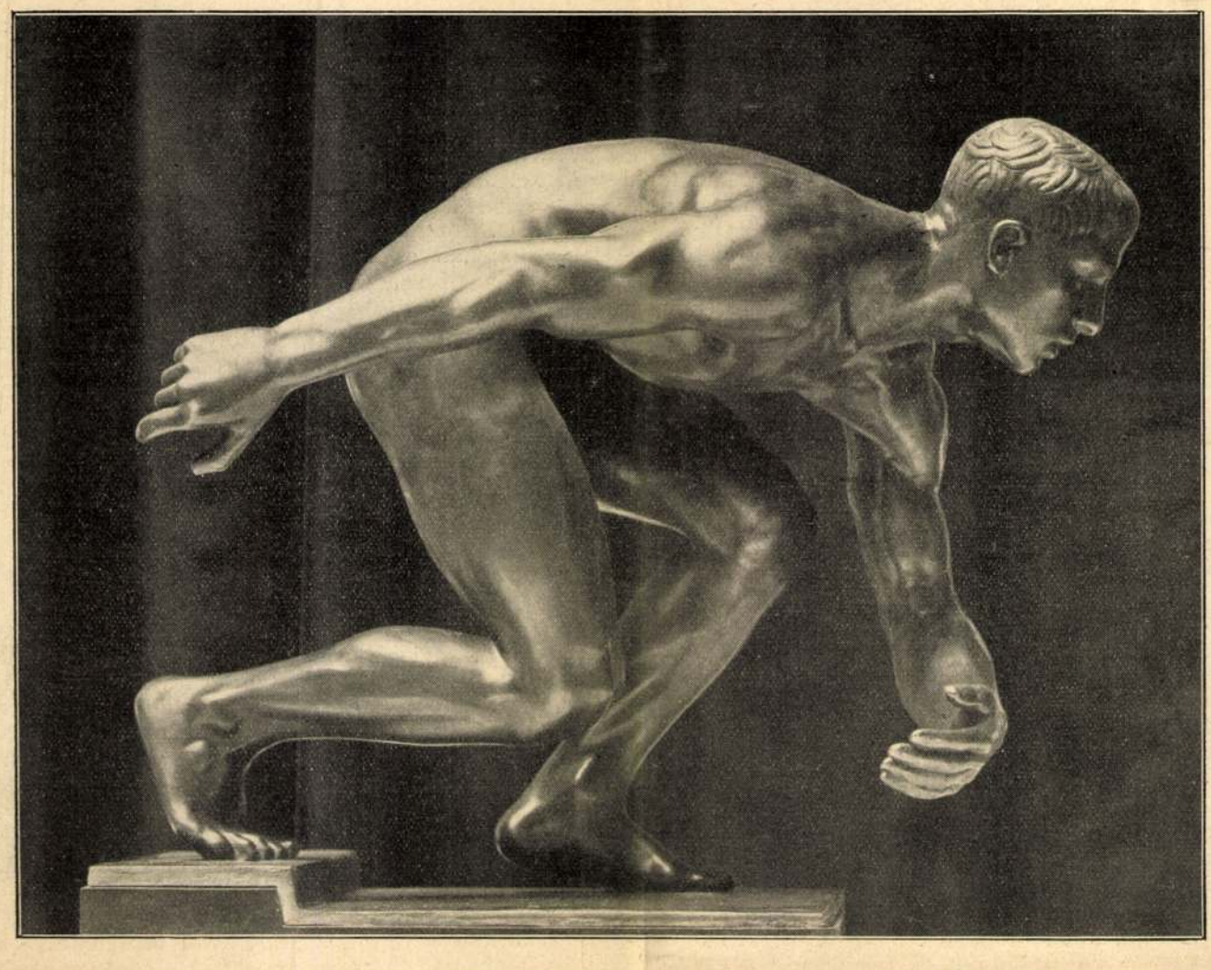

Futó. Petri Lajos szoborműve

hazatért, egy idegen vendéget talált a lakásán. Kiszáradt, vázszerű, csontos alak volt, és hidegség áradt ki belőle. Odalépett Kornéliához és gyöngéden szólt:

— Kornélia, jer. Vártalak és várnak a többiek is, akik már elmentek.

És Kornélia rémülten nézett az idegenre és ágyába feküdt, és félt. De jött egy barátnéja, Rákosi Szidi, fölébe hajolt és a fülébe sugott:

— Mitől félsz, Kornélia? Hiszen azok várnak rád, akiket szerettél. És te meg miránk vársz mennyei boldogságban, akik szeretünk. Ne félj hát, Kornélia, hanem örülj.

És aztán Kornélia nem félt többé. És lehunyta a szemét és föl se nyitotta többé. Ennek most éppen húsz esztendeje.

Bábu

Siess, siess a parkon át,
Rég várlak már a hűs padon.
Míg ideérsz, csöpp madarak
Esti imáját hallgatom.

Takard be vállad, melledet,
A karodat is eltakard.
Nézz a szemembe jó puhán,
S mit én akarok, ne akard.

A szavadra is végy ruhát,
Hogy az se legyen meztelen,
Csak akkor boldogít a báb,
Amikor felöltöztetem.

Falu Tamás

A kék hajó

— Elbeszélés —

Irta : **Bónyi Adorján**

— Apus, ma láttam egy kék hajót! Te, ha tudnád, milyen gyönyörű volt.

A gyerek ott mászkált az apja ölében és kipirult az arca, amikor magyarázni kezdett a kék hajóról.

Vacsora után voltak, az asszony már le is szedte az asztalt, békességgel, csöndben ültek hárman a szerény kis szobában. Vaskóh családapai nyugalommal szívta szivarját, az egyetlen szivart egész nap s nézte a füstöt, mely kék és gömbölyödő és eloszló, mintha hullámzásában benne tornyosulna az egész, a kicsiny emberi élet.

A gyerek mesélt apja ölében. A kék hajóról, ami majd akkora volt, mint a karja és ott úszott egy belvárosi nagy játékbolt kirakatában egy nagy-nagy medence víz tetején és motor hajtotta és füstölt a kis kéménye és nem fáradt el egy fél órát sem, csak szaladt körbe-körbe a vizen.

— Ha nekem egyszer egy olyan hajóm lenne! — úgy csengett a friss, tiszta kis gyerekhang, mint az ezüstbe öntött eleven vágyakozás.

Vaskóh ránézett a szivarja tüzes fejére, aztán az asszonyára, aki gyönyörködve bámulta a kisfiú derűs, gömbölyű, vágyakozó arcát. És akkor ránézett a gyerekre ő is és elmosolyodott.

— Ha jól viseled magad... Ki tudja? Majd egyszer talán neked is lesz olyan kék hajód. De az nagyon sok pénzbe kerül ám? Apus pedig szegény ember, kisfiam.

Új Idők 1926.

Petri Lajos

Apus valóban szegény ember volt. Kereskedelmi alkalmazott, vagy ha jobban tetszik: boltossegéd. Igaz, hogy első segéd, annál az egyszerű oknál fogva, mert gazdájának ő volt az egyetlen alkalmazottja. Kicsi bolt volt egy kicsi utcában.

Játékosbolt . . .

A háromtagú családnak azonban csak két tagja tudta, hogy az apa egy játékosbolt szorgalmas, pontos, lelkiismeretes s mindezeknél fogva bizonyára nagyjövőjű egyetlen alkalmazottja, Jánoska, a kisfiú erről nem tudott semmit.

A szülői óvatosság és okosság akarta így. Jánoskának nem kell ezt tudni, mert akkor Jánoska mindenféle teljesíthetetlen kívánságokkal állna elő. És Jánoska akkor sehogyan se értené meg, hogy miért nem hozhat apus minden este egy halom játékot haza, amikor egy egész szobára való rengeteg sok játék közt van egész nap és ennek a rengeteg játéknak mind ő parancsol és ez a rengeteg játék mind engedelmeskedik neki. Okosabb volt ezt elhallgatni, még akkor is, ha ez a hallgatás azzal a szomorú körülménnyel járt, hogy Jánoska a mamájával sohasem mehetett el apusért, sohasem kisérhette el a munkába és sohasem kisérhette haza kéz a kézben munka után, mint más gyerek az apját.

S a kék hajó . . . Jánoska már az ágyban feküdt és még mindig a kék hajóról duruzsolt ma este. Hogy pénzt fog gyűjteni és hogyha egyszer nagyon sok pénze lesz, akkor megy és megveszi magának a kék hajót. És egész nap a kék hajóval fog játszani. Hogy összehívja a házból mind a gyerekeket és engedi őket bámulni, amikor a konyhában a kádban magától megy körbe olyan sokáig a kék hajó és még füstöl is a kéménye, bizony!

A csendben, amikor Jánoska már nem beszélt, hanem csak álmodott a kék hajóról, megszólalt halkan Vaskóh és azt mondta a feleségének:

— Nekünk az üzletben van egy ilyen hajónk.

Az asszony nem felelt rá semmit, csak sóhajtott.

Vaskóh pedig sokáig nézte a fekete és borús semmit, ami az ablak és az ágy között terjengett és ő sem szólt többet.

Másnap Jánoska még aludt, mint rendesen, amikor az apja korán reggel útnak indult a boltba. Vaskóh soha ennyit nem nézelődött az utcán, soha így nem bámulta meg a nagy városnak minden mozdulatát és jelenségét, mint ezen a reggelen. Még újságot is vett az utcasarkon, csakhogy annál jobban elfoglalja magát. Az üzletben bent pedig elfogta a leglázasabb buzgalom és egész délelőtt nagytakarítást rendezett a társasjátékok polcain, ami különben is már esedékes munka volt néhány nap óta.

Aztán átszaladt ebédelni, ebéd közben pedig tövéről-hegyére végiggondolta egész életét s amikor ezzel is készen volt és még mindig volt valami kis idő ebéd végéig, akkor szokása ellenére, elkezdett magában politizálni, ügyetlenül és bátortalanul, mert ez aztán valóban nem érdekelte, de gondolkoznia kellett, foglalkoznia kellett valamivel . . . nem akart a kék hajóra gondolni.

A terv, mely az éjszaka felötlött az agyában, bátortalan volt és gyáva és erőtlen még mindig, mert Vaskóh rendes, pontos és becsületes ember volt és életében most először volt kitéve igazi kisértésnek.

Délután azonban egyszerre csak odament a nagy játékok csoportjához és egyenesen, habozás és gondolkodás nélkül elővette a kék hajót, mely az ő emlékezete óta mindig itt állt az üzletben és amely ugyancsak motorra járt, bizonyára ugyancsak tudott füstölni és olyan szép, fényes és égszínű volt, mint egy igazi gyermekálom. Elővette a kék hajót, megnézte, megtapogatta minden oldaláról, aztán ijedten tette vissza a helyére. A gazdára nézett, azonban a gazda, mint rendesen, most is ott ült éppen az ajtó mellett, arccal az utca felé fordulva, német újságot olvasott és várta a vevőt.

Esteledett. Vaskóht valami különös izgalom fogta el. Minduntalan megnézte az óráját. Már csak egy óra, már csak egy félóra a zárásig. A kék hajó ott állt éppen vele szemben egy sereg más holmi közt a fehér fényes polcon és mosolygott rá. Legalább is Vaskóhnak úgy tetszett, mosolyog rá. Vaskóh megtörölgette a homlokát, a hűvös kis boltban, annyira melege volt most. Az imént, amikor megnézte közelről a kis hajót, megnézte a titokzatos betűkkel rájegyzett árat is. Attól volt most olyan melege Vaskóhnak: a kék hajó egyik legdrágább játék volt az egész boltban. Az ára körülbelül annyi, mint az ő egész havi fizetése.

Vaskóh talán sohasem tudta volna magát elhatározni, ha a végzet maga közbe nem szól. Háromnegyed hatkor a gazdát felhívták az emeleten levő lakásába; vendégei jöttek. A gazda ekkor azt mondta Vaskóhnak, zárja be majd hatkor a boltot és a kulcsokat adja fel. Talán még hatig is jöhet vevő, nem árt azt a negyedórát is nyitva tartani. Vaskóh tehát egyedül maradt. Pontosan hat óra előtt két perccel hirtelen, gyorsan becsomagolta a kék hajót, aztán bezárta az üzletet és kivételesen villamosra ült, csakhogy minél előbb otthon legyen.

— A kék hajó! — Jánoska úgy bámult a kibontott csomagra, mintha a világ legnagyobb csodáját látná. Aztán nevetett és táncolt és úgy lelkendezett: — A kék hajó! Ugyanaz a kék hajó!

Vaskóh a verejtékes homlokát törülgette és már nem bánta meg azt, amit elkövetett és szívét úgy érezte, mintha valami csodálatos nagy nap minden fényével és sugarával oda tűzne rá.

— Az biz a — mondta. — Látod, apus megkerítette. Csak az a baj, hogy nem adták ide, csak egy napra. Nagyon kevés van belőle és nagyon sok gyerek van Pesten, aki mind ezzel a hajóval szeretne játszani. Hát holnap a tiéd lesz, de holnapután már apának vissza kell vinni oda, ahonnét kapta. Majd aztán egyszer, ha több száz hajó lesz a városban, akkor lehet, hogy örökre hazahozom ezt neked.

A feleségének pedig megsúgta:

Elhoztam a boltból egy napra. Csak aztán nagyon vigyázzatok, nehogy baja essék.

Egyelőre csak úgy kellett úszkáltatni a vízen, mert nem volt a háznál otthon egy csöppnyi benzin sem. De Jánoskának megigérték, hogy anyus holnap reggel vesz ezt is és holnap már egész nap füstölögni és szaladgálni fog a hajó a konyhában a mosóteknőben. Vaskóh pontosan és lelkiismeretesen elmagyarázta a feleségének a hajó minden csínját-bínját.

Másnap gondterhes napja volt. Szakadatlanúl figyelte a gazdát, vajjon nem-e vette észre, hogy a kék hajó nincs a helyén és megreszketett minden ajtónyitásra: Jaj, most jön valaki, aki éppen a kék hajót akarja majd. Soha ilyen szótlan, sápadt és felületes nem volt a derék, pontos, szorgalmas Vaskóh, mint ezen a napon. Volt valami kevéske kis életbölcselete, azért hát vigasztalásúl Jánoskára gondolt, aki most otthon vígan és boldogan bámulja a rohanó hajót. És amikor erre gondolt, megállapította magában: egyik ember boldogságát mindig egy másik ember kínjaival kell megfizetni.

Herczeg Ferenc műveinek harminc kötetében ott él a magyar nemzet: a tündöklő mult, a sivár jelen s a jobb jövőben való hit.

amint rátekintett. Kammerné anyai gyönyörűséggel figyelte őket.

Minden rendben lett volna, csak az öregúr el ne rontotta volna az egész dolgot! Mert nyilvánvalóan elrontotta. Folyton dörmögött és mormogott. Mikor a két eleven Molnár-leány felkapta a témát és nagy kacagással beszéltek róla, milyen lenne az élet a barlangban, Kammer olyan keserű és gúnyos megjegyzéseket tett, hogy az asszony minden pillanattal közelebb jutott a kétségbeeséshez és síráshoz. Menynyit áldozott és mennyit dolgozott ezért a vacsoráért! Ezen fordulhat meg a leánya sorsa. S ez az ember, ahelyett, hogy ezt a nagy horderejű körülményt megértené, úgy tesz, mintha csak ő s az ő véleménye lenne a világon s mintha mindennél fontosabb lenne, hogy ezt a véleményt lehetőleg bántó és ingerült szavakban juttassa kifejezésre.

Alig várta szegény Kammerné, hogy vége legyen a vacsorának. Tűkön ült. Vacsora után összeszedte minden lelkierejét s míg a fiatalság átvonult a szalonná átalakított leányszobába (a vaságyat kivitték s a keresztmama két pálmáját állították a helyére), ő odament a férjéhez s a lehető legkedvesebb hangon mondta neki:

— Ne vessem meg az ágyadat? Legjobb lenne talán, ha lefeküdnél.

— Megyek is, — mondta mitsem sejtve a felesége politikájából Kammer, — mert ilyen undorító társaságot rég nem láttam. Megisszák a rumot az ember orra elől! Az öregek? Az semmi! Ilyen a mai fiatalság! Ha én az apám elől elittam volna a rumot, olyan pofont kaptam volna, hogy . . .

— Pszt, pszt, kérlek szépen, Károly, áthallják!

— Hadd hallják!

Kammerné szaladt megvetni az ágyat, Kammer utána jött s közben egyre keserűen a szemére hányta az asszonynak a mai fiatalságot. Kammerné egy szót sem felelt, türelmesen hallgatta. Innen nem lehetett áthallani semmit a leányszobába.

Negyedóra mulva, miután az urát gondosan betakargatta s még homlokon is csókolta őt, lábujjhegyen és megkönnyebbült lélekkel tette be az ajtót. Nem sejtette, milyen megpróbáltatások várnak még reá ma este.

Az asztal leszedődött közben s a társaság kezdett egyre jobbkedvű lenni. A szűk kis szalonban alig fértek el. Átjöttek ujra az ebédlőbe a zongorához. S mert a cselédleány, aki aludni akart, felhasználta ezt a pillanatot, betette az ajtót, becipelte a kisasszony vaságyát, megágyazott s bezárkózott utána saját külön lakosztályába, vissza sem lehetett volna terelni őket.

Vígan szólt a zongora. A bútorokat félrehúzták. Táncolni kezdtek. Márton énekelt is két szép régi nótát. Láthatólag nagyon jól érezte magát. Kammerné csöndes boldogsággal ült a legkényelmesebb karosszékben, mikor egyszerre vésztjóslóan riasztotta fel a zárt ajtón keresztül az ura hangja:

— Ella! Asszony! Ella!

Besietett.

— Hát te nem alszol?

— Hogy a csodában aludjak? Hiszen ezek felfordítják a házat! Táncolnak! Tán-col-nak! Énekelnek. Duhajkodnak!

— Istenem, fiatalok, szegények . . .

— Fiatalok! Kölykök! Menjenek aludni!

— De Károly, az Istenért . . .

— Küldd haza őket. Elég volt.

— Károlykám, csak egy csöpp belátásod legyen, csak egész csöpp belátásod! Istenem, Uram! Hogyan küldjem haza őket?

— Ahogy akarod! Még öt percet, nem bánom, várok, de aztán pusztuljanak!

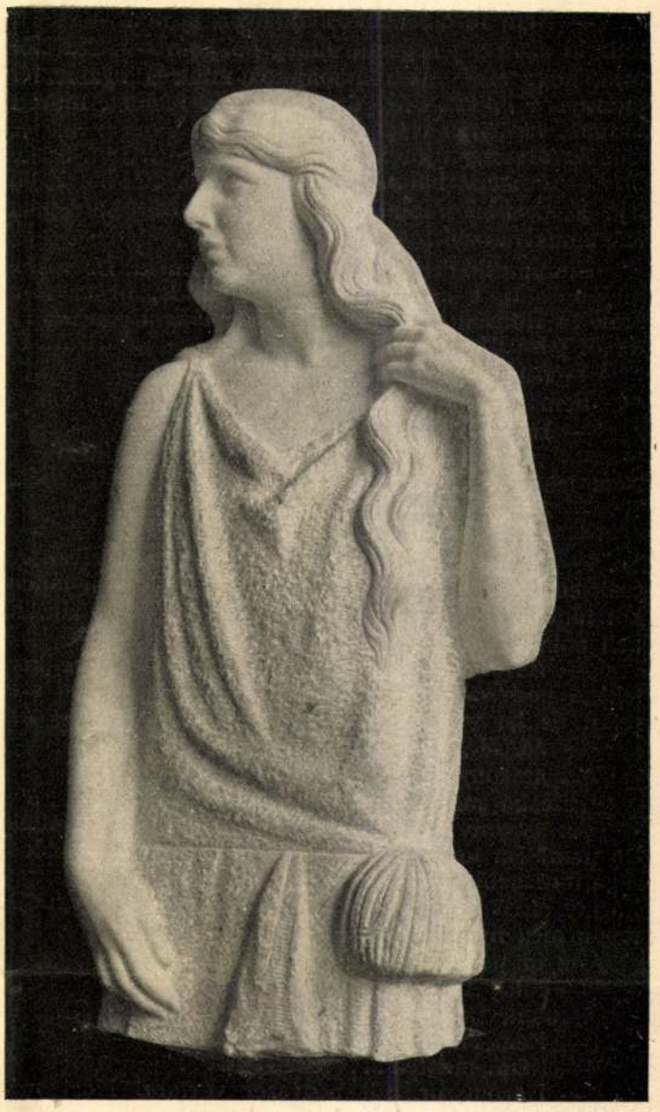

Bárczy Piroska. Márvány. Petri Lajos szobormüve az Ernst-Múzeumban

Kammerné kijött. Míg a hálószobában volt, tragikusan sötét arca hű képe volt a lelkének. De amint kilépett a világosságra, női elszántsággal mosolygott.

A fiataloknak eszük ágában sem volt, hogy abbahagyják, vagy mérsékeljék a mulatozást. A két Molnár-leány visongott. Két fiú a jazzbandet utánozva fütyöltek, kukorékoltak s ugráltak hozzá.

Kammerné visszaült a helyére s gyötrelmes szívszorongással nézte az óra gyorsan haladó mutatóját.

Mit csináljon?

Lassan mélységes felháborodás lett úrrá rajta. Mit akar az ura tulajdonképpen? Hogy ne zavarják a kényelmét. Hát neki vajjon van kényelme? Volt valaha, mióta férjhezment s Elluska megszületett? Mennyit szenvedett értük s ime, mennyit szenved most is! Valamit az ura is tűrhet.

Ennek a hangulatnak megfelelően azonnal bement újra a hálószobába, amint az öt perc letelt. Kammer azalatt megfordította az ágyát, abban a hitben, hogy így nem fog semmit sem hallani s az összes párnákat a fejére tette. Mikor az asszony bejött, mint valami tengeri isten emelkedett ki csapzott hajjal a hullámzó takarók közül.

— Mennek már?

— Nem mennek, — felelte az asszony szilárdan, — és nem dobhatom ki őket. Legyen eszed.

Kifejtette az álláspontját. De Kammer nem osztozott a véleményében.

Ujdonk 1929 7. 17.

— Nem tűrök a lakásban ilyen lármát, — jelentette ki azon a jellegzetes hideg hangon. — Nem akarom, hogy ezek miatt a majmok miatt a háziúr felmondja a lakást. Még öt perc, nem bánom, maradhatnak, de aztán elég!

Az asszony újra kiment.

— Sohase halunk meg! — üvöltötte az egyik ifjú a kisebbik Molnár-lány fülébe. Elluska éppen Mártonnal táncolt.

Kammerné arra készült, hogy szól neki. De vajjon megrontható-e az anya a leánya boldogságát? Nem szólt és Elluska rózsaszínű ködben táncolt tovább... Az öt perc újra letelt...

— Ella! Asszony! Ella!

Bement.

— Hát mi lesz már?

— Kérlek, könyörgök... Megharagusznak... Nem lehet...

— Haragudjanak!

— A lányod boldogságáról lehet szó!

— Csudát! Az ilyen majom úgysem veszi el. Az csak enni akar, rumos teát inni és erkölcstelen táncokat táncolni éjfélkor tisztességes polgári lakásban. Ki kell dobni őket!

— Károly! Csak öt percet még, az Istenre kérlek! A kedvemért! Tudom, hogy most már nem szeretsz, de ha valaha szerettél... Kérlek...

— Jó. Még öt percet. De utoljára!

Az asszony kiment.

Elluska még mindig Mártonnal táncolt.

Az asszony lelkében kétségbeesett harcok dúltak. De nem! Ha leszakad is a világ! A gyermeke boldogsága fontosabb volt a számára, mint az ura kényelme. Károly alhat holnap, amíg akar. De Elluska ki tudja, lesz-e még ilyen boldog?

Az öt perc letelt.

— Ella! Asszony! Ella!

Bement ingadozó léptekkel, mint a halálraítélt.

— Nem mentek el!

— Nem mentek... lehetetlen...

— Háromszor, sőt négyszer vártam! Most már vége. Azonnal menjenek!

— Kérlek, Károly...

— Egy szót se! Ha azonnal csend nem lesz, kijövök és magam kergetem el őket.

— De Károly...

— Semmi Károly! Igy jövök ki, hálóingben, hogy szégyeljék magukat! Fogadjunk, hogy azonnal el fognak menni!

— És még te mondod, hogy a mai fiatalság erkölcstelen!

— Én most már semmit sem mondok. Tudod, asszony, hogy a szavamat meg szoktam tartani. Öt perc mulva kijövök.

Kétségbeesetten lépett ki a fénybe Kammerné. Már mosolyogni sem birt. Odalépett Elluskához.

— Egy pillanatra, fiacskám.

Márton megállt, Elluska megállt. Elluska haragudott az édesanyjára. Márton is dühös volt.

— Anyukám, olyan jól táncoltunk! Mit akarsz?

Kammerné félrehúzta őt az ablakhoz.

— Elluskám! — mondta s a hangja is remegett, az ajka is, az orra is, a keze is. — apa nagyon ideges, bántja a lárma, félek, hogy baj lesz. Nem lehetne valahogy hazaküldeni a vendégeket? Már több, mint egy félórája alig birom lecsillapítani... Hiszen igazán késő van már, a Molnár-lányoknak eszükbe juthatott volna...

Elluska arca elborult, a tekintete fátyolos lett. Legszebb álmai közül ragadták ki hirtelen a rideg és hideg földi életbe.

Tudta ő is, hogy ez az este határozhat a sorsa fölött. Érezte. Márton nem nyilatkozott még, de minden tekintete, minden szava, minden kézszorítása szerelemről beszélt.

Mindegy. Ha az apja nem tud egy órai alvást feláldozni a boldogságáért s az anyja nem tudja kiküzdeni a számára, legyen, ami lesz. Rendben van, ő engedelmeskedik. Ő lemond. És lesz egész életében szerencsétlen.

Felegyenesedett. Remegő hangon, de elszántan felelte:

— Ne félj, anya. Azonnal elküldöm őket.

S kilépett az ablakfülkéből.

Kinek szóljon? A Molnár-lányoknak, hogy kinevessék s mindenkinek beszéljenek róla, hogy az ő apja ilyen meg olyan s felfujják a dolgot?

Nem.

Már ugyis vége mindennek. S legalább egy pillanatig négyszemközt beszélhet vele... utóljára...

— Márton, kérem. Jöjjön ide egy pillanatra.

Márton odajött.

Ketten voltak. Kammerné bement az urához, hogy tolmácsolja Elluska igéretét.

— Márton, kérem — mondta Elluska és igyekezett nagyon nyugodtan és könnyedén elintézni a dolgot, — nagyon késő van már és nálunk, tudja, máskor tízre már csönd szokott lenni. Apuskának pedig nagyon fáj a feje. Remélem, hogy maga megért, ezért szólok magának. Hívja haza a többieket. Megteszi?

Hozzátette még halkabban:

— És nem haragszik?

— Elluska! — mondta fojtott hangon a fiú, — köszönöm a bizalmát. Hogyan haragudnék? Maga ne haragudjon, hogy ilyen sokáig maradtunk! De mikor olyan jól éreztem magam. Elluska! Olyan jól, mintha odahaza lettem volna.

Megfogta Elluska kezét és megcsókolta.

— Eddig is szerettem, — folytatta még fojtottabb szenvedélytől izzó hangon, — de most még százszor jobban, mert az édesapja fejfájása fontosabb magának, mint a tánc. Ha maga is szeret egy picit, Elluska, akkor... akkor...

Elluskának majd eltörtek az ujjai. Márton egészen közel hajolt a hajához egy pillanatra, de aztán újra felegyenesedett:

— Hazaviszem ezt a léha társaságot, de holnap délelőtt eljövök magam. Jöhetek?

— Jöjjön..

Öt perc mulva csend volt a házban. Kammer minden lelkiismeretfurdalás nélkül hortyogni kezdett. Az asszony átment még Elluskához, hogy lássa, nem sír-e nagyon.

— Anyukám, — mondta Elluska elfordított fejjel, — holnap eljön Márton és megkéri a kezemet...

Levéltöredék

A tél meg a magány csendjében itt
Az ember lassan megkeményedik
Úgy, mint a föld. Nem sír és nem dalol.
A szívemet elástam valahol,
Hogy sohatöbbé ne legyintse meg
Tavaszi szél. Jó így... A szívemet
Az évek, mint a rőt avar borítják,
De könny, közöny, kín, minden mindhiába,
Csak nyiladoz alóluk kék mosollyal
A neved édes, örök ibolyája...

Endrődi Béla

UJ IDŐK SZERKESZTI: HERCZEG FERENC

XXXII. évfolyam. 23. szám
Budapest, 1926. junius 6

A Műcsarnokból. Márvány-képmás. Petri Lajos szobormüve

Kiadóhivatal Budapest, VI., Andrássy-út 16. sz.

Ára 7000 korona

Petri Lajos

Az UJ IDŐK előfizetői az UJ IDŐK KÖNYVOSZTÁLYÁNÁL 10 havi részletfizetésre megrendelhetik a következő műveket:

HERCZEG FERENC

Összes Műveinek Jubiláris Gyüjteményes Diszkiadása 50 mű 30 kötetben

A 30 kötet ára 3,000.000 K, amely részletekben is törleszthető. Az átvételkor 200.000 K fizetendő, a többi 100.000 K-ás havi részletben. A 30 kötet három, egyenkint 10 kötetből álló sorozatban kerül az előfizetők kezébe. A már megjelent első sorozat (10 kötet) ára 1,000.000 K, amely törleszthető 9 havi részletben is. Az első részlet 200.000 K, a többi egyenkint 100.000 K. A könyvek famentes papiron, egész vászonkötésben, művészi aranyozással kerülnek forgalomba. Az első kötetet az iró legújabb arcképe (Glatz Oszkár műve) és sajátkezű névaláírása diszíti.

Megrendelési-szelvény a boriték 4. oldalán.

Uj Dumas-sorozat

A legcsodálatosabb mesemondónak, a Monte Christo szerzőjének *öt nagy regénye*, amely színes, változatos, fantasztikus kalandok világába vezet az élet keserű gondjai elől

1. A királyné lovagja
2. Éva
3. A régens leánya
4. A jávai orvos
5. A nyakék

Az öt vaskos, nagy regény ára fűzve 350.000 korona

Megrendelési-szelvény a boriték 4. oldalán.

Az Uj Idők jövő heti számához mellékeljük Courths-Mahler uj regényét: „Aki megért — megbocsájt", az Uj Idők mindama előfizetői számára, akik 30000 koronás kedvezményes áron a Milliók Könyve fél évfolyamára (hat szám) előfizettek.

Göre Gábor bíró úr Tíz könyve

Irta: Gárdonyi Géza

Ez a példátlan sikert aratott, jóizű magyar humorral telített könyvsorozat ismét kapható. Irodalmunkban unikum ez a gyüjtemény. Aki igazi magyar levegőt, zamatos humort keres, ebben a sorozatban megtalálja

A tíz kötet a következő:

1. Göre Gábor bíró úr könyve
2. Göre Martsa lakodalma
3. Durbints sógor
4. Tapasztalatok
5. Bolygás a világba
6. A Kátsa
7. Vesződelmek
8. A pesti úr
9. Vakarts
10. No még öggyet

A tíz könyv ára fűzve 250.000 korona

Megrendelési-szelvény a boriték 4. oldalán.

Erdős Renée regényei:

ELSŐ CSOPORT:

1. Az uj sarj
2. Az élet királynője
3. Berekesztett utak

Ebben a három regényben — azt beszélik — élete történetét irta meg a népszerű irónő őszintén, leplezetlenül, megragadóan A három nagy regény ára fűzve 350,000 korona.

MÁSODIK CSOPORT:

1. A nagy sikoly
2. Santerra biboros
3. Egy szerelmes pár

Ki ne hallott volna *A nagy sikoly*-ról? avagy a *Santerra biboros*-ról? Ötvenezer példányban forog ez a két regény közkézen A három regény ára fűzve 220.000 korona

HARMADIK CSOPORT:

Erdős Renée legujabb regény trilógiája

1. A hárfás
2. A herceg
3. A meztelen táncos

A három regény ára fűzve 185.000 korona.

Megrendelési-szelvény a boriték 4. oldalán.

Spanyolországból menekült magyarok pesti sorsa

(Saját tudósítónktól.) Akik velük utaztunk augusztusban a genova—budapesti gyorson, nem fogjuk elfelejteni azt a 48 órát. A vonat már Ventimigliától zsúfolva volt utasokkal és este Genovában beszálltak a barcelonai menekült magyarok.

Talán tizen lehettek. Kizárólag nők és rengeteg poggyász. A kocsi folyosóján tornyosultak a bőröndök. Emberek ültek rajtuk és aludni próbáltak. A barcelonaiak néhány gyereket is hoztak magukkal, köztük *egy öthónapos csecsemőt. Hatodik napja voltak úton.*

Velencétől valamit javult a helyzet. Már reggel volt, a nők lesminkelték az álmatlan éjszaka ráncait és az utasok közül azok, akiknek éjszakára még ülőhely sem jutott, most már leülhettek ide. A jugoszláv határon a menekülteket átengedtek az első osztályra és ott próbálták kipihenni a fáradalmakat.

Vasárnap volt. A többnapos nemzetközi gyorsok unalmából semmi sem érzett a kocsikban, mert a barcelonai menekültek úgyszólván egész nap a spanyol eseményekről és utazásuk részleteiről beszéltek.

A balkonra csak gyorsan szabad kimenni

Az utasok azt kérdezték, hogy tulajdonképpen *hogy' kezdődött a forradalom.*

Schor Ernőné számára például úgy kezdődött, hogy egyik este nagyobb társaságban kávéházban volt. A kávéház előtt hosszú sor magánautó állt. Mindenki arról beszélt, hogy valami van a levegőben.

Egyszer csak éjfél felé nagyobb csapat rendőr szaladt az autókhoz és mindegyiken tülkölni kezdtek. Az elsietö tulajdonosokkal röviden közölték, hogy azonnal menjenek haza, a kocsijukat pedig egyelőre hagyják ott, mert szükségük van rá. *Kitört a forradalom, a kávéház előtt géppuskákat állítottak fel.*

Azon az éjszakán senki sem aludt Barcelonában. Egész éjjel kattogtak a géppuskák és szóltak az ágyúk. A lakosság udvari szobákban húzódott meg, mert az uccáról gyakran tévedtek puskagolyók a lakásba.

Másnap reggelre olyan volt a város, mint egy hadszíntér. Sebesültek és halottak feküdtek az uccákon, akadt olyan fűszerüzlet, melynek kirakatában gránát robbant. A hirdetőoszlopokba kis alagutat fúrt az ágyúgolyó és kidőlt villamosvezetékek kuszálták még jobban össze a drótakadályokat.

A lakosságot rádión felszólították, hogy az uccai ablakokról szedjék le a függönyöket és nyissák ki az ablaktáblákat. Aki a balkonra kimegy, az gyorsan lépjen ki, mert különben az uccán azt hiszik, hogy esetleg lőni akar és könnyen megeshetik, hogy rálőnek lentről.

Ég tizenkét oltár a harmadik századból

— Később aztán vagy enyhült valamit a helyzet, vagy megszoktuk már a forradalmat, de tény az, hogy kimerészkedtünk néha a házból — mesélte az egyik menekült. — Lehet, hogy a kíváncsiság vitt bennünket, mert *rengeteg látnivaló akadt.* A kormánycsapatok visszafoglalták a várost, de a házak tetején, és egyébként is, sok elrejtőzött ellenforradalmár volt még, akik nem adták meg magukat addig, míg ki nem lőtték az utolsó golyót.

Az egyszerű emberek egymásután gyujtották fel a templomokat. *Tűzoltók vigyáztak, hogy a tűz ne terjedjen át a szomszédos magánépületekre.* Ott pedig, ahol a templomok környéke sűrűn be volt építve, spanyol gyerekek nagyobb terekre hordták ki a templomok berendezését. Ott aztán a felnőttek felgyujtották.

Hihetetlen értékű műkincsek pusztultak így el. A Santa Maria della Mare templomban például, melyet *a Krisztus utáni harmadik században még cölöpökre építettek, egyszerre lángolt mind a tizenkét oltár.*

Amikor a rend valamennyire helyreállt, a műemlékekre cédulát tettek, hogy a kormány védelme alatt áll. De akkorra már majdnem minden elpusztult.

Lucianónak nem ízlik a tejpor

Az uccákról a harcok áldozatait a *vágóhídi hűtőkamrába vitték,* mert olyan tömeg halott volt, hogy nem lehetett egyszerre eltemetni.

Az autótulajdonosokat felszólították, hogy újra jelentkezhetnek elrekvirált kocsijaikért. Akinek autója összetörve, összelőve vagy felrobbantva az uccákon hevert, az megkereshette és ha a rendszám alapján ráismert, *külön erre a célra kijelölt helyen eltemethette.*

A rádió mikrofónja előtt egyik napon az idegen államok konzulai beszéltek. Felhívták az idegeneket, hogy a nehéz időkre tekintettel asszonyaikat és gyermekeiket küldjék haza. Mindenki azonnal kap útlevelet és a kikötőben hajók várnak rájuk.

Így indult el a kis magyar csoport is. Volt köztük festőművész, könyvkiadó és illatszergyáros felesége. És a két Vajda-testvér: a fiú 16 éves, a lány tíz. Szüleik ottmaradtak.

A magyarok az *Ukraniara* hajóztak be, egy olasz kórházhajó, amely Abesszíniába készült, amikor a menekültek hazaszállítása végett az olasz kormány Barcelonába rendelte. Vadonatúj hajó, az volt az első útja. A magyarokat a sebészeti osztályon helyezték el, kifogástalan ellátást kaptak. Csak *Róna* Mihályné öthónapos Lucianója sírt sokat, mert nem kapott meleg ételt. *Közel egy hétig tejporon tartották.*

Ahol a nők nem tudnak számolni

A gyorsvonat zakatolása közben a *Vajda*-testvérek arról beszéltek, ami őket legjobban érdekelte. A fiú pontosan beszámolt az utóbbi idők eseményeiről, a pártok erejéről és a spanyol politikai élet köztudomású kulisszatitkairól. Neki az volt a legszörnyűbb, hogy egy helyen a fa tetején látott halottakat, akiket egy bomba légnyomása dobott oda. A lány, a tízéves Anikó leginkább babáját öltöztette az úton, de közben elmondta, hogy a spanyol cselédek milyen primitívek. Legtöbbjük analfabéta és félistent lát szolgálatadójában. Általában, az *egyszerűbb nők nagyrésze számolni sem tud.* Többször előfordult, hogy felküldték a szobalányt a legfelső emeletre, ahol annyi mosókonyha van, ahány lakás van a házban. Minden mosókonyhának ugyanaz a száma, mint a lakásnak. És a lány gyakran idegen mosókonyhába ment mosni, mert nem ért a számokhoz. A piacon viszont *a kofák tudják, hogy mennyi hat pezeta meg hat pezeta,* de a vásárlók közt gyakran akad, aki nem tudja.

Az egyik menekült, aki ott volt egy templomégésnél, egy öregasszonyról beszélt. Az asszony valamelyik mellékuccából jött, amikor kibukkant a térre, ahol szentképek és padok égtek. Arcára külült a rémület, szinte le lehetett olvasni róla, hogy itt a világ vége. A feketeruhás asszony, mikor a templom előtt elhaladt, *meghajtotta térdét és keresztet vetett.* Akik látták, biztosra vették, hogy a következő pillanatban lelövik. De senki sem bántotta, hagyták tovább menni, pedig az égetők közül is többen észrevették a különös jelenetet.

A genovai kikötőben rengetegen várták a menekülteket. Nemzetek szerint csoportosították őket, éjjelre szállást kaptak. Másnap reggel azután minden nemzetiségűnek kijött a maga konzula és érdeklődött: mire van szükségük. A magyar konzul élelemre adott pénzt a magyaroknak és gondoskodott továbbutazásukról, sőt egy olasz úr, amikor meghallotta, hogy apró gyermekek is vannak a magyarok közt, *egy százlírást adott a csoport vezetőjének.*

Szél Györgynét, aki tüdő- és mellhártyagyulladásból lábadozó fiát hozta magával, egy előkelő olasz hölgy külön szállodába helyezte el, mert már a hajóról radiogram érkezett, hogy egy nagybeteg gyerek is van a menekültek közt.

Másnap este indultak tovább Genovából Budapest felé.

Az elsodort Luciano

A határtól kezdve egyetlen lázas készülődés volt a menekültek csoportja. Menetrendeket lapoztak, villamosösszeköttetés iránt érdeklődtek, könnyes szemmel éljenezték a magyar bakát a határon.

Róna Mihályné ért haza közülük elsőnek. Balatonberényben szállt le, ahol rokonai nyaraltak. Berény előtt újra tisztába tette Lucianot és izgatottan várta a megérkezést.

Fogadtatása valóban impozáns volt. A rokonok sokkal többen voltak, mintha rokonok lettek volna és valósággal leemelték a menekült asszonyt gyermekével együtt a vonatról. A nagy ünneplésben egymást érték a csókok és az ölelkezések. Kézről kézre adták. Egyetlen zavaró körülmény volt, hogy *Luciano elveszett a nagy ünneplésben.* De azután ő is előkerült, valamelyik lelkes nagynénje mentette ki a nagy ünneplésből. Ezért nem találták.

Éjjel futott be Pestre a genovai gyors. *A barcelonai magyar menekültek szerencsésen megérkeztek.*

Hol az útlevél?

Két héttel később, tegnap este kisírtszemű asszony jött a *Pesti Napló* szerkesztőségébe. *Schor* Ernőné volt, az egyik menekült és szomorúan panaszolja, mi történt velük két hét alatt.

Mindenekelőtt valami állás után nézett, mert férje nem tud pénzt átutalni Barcelonából, de a pezetának különben sincs határozottan nagy vásárlóereje ma Budapesten.

A rokonok, túl az első örömökön, mindig gyakrabban kérdezgették, hogy *mégis mi a terve.* Erre végigjárta a belvárosi üzleteket, hogy hátha sikerül valahol elhelyezkednie. Kislánya, Mária, falun van a nagyszülőknél.

Schorné több nyelvet beszél és így pár nap alatt sikerült volna elhelyezkednie. *Del...*

3 szobás modern lakások
közp fűtéssel, melegvizzel, novemberre kiadók: **V., Személynök ucca 16 (Margithídnál), V., Honvéd ucca 16. és 18. szám.**

4 szobás modern lakások
közp. fűtéssel, melegvizzel, novemberre kiadók: **V., Személynök ucca 16 (Margithídnál) és V., Honvéd ucca 18. szám.**

De semmiféle személyazonosságot igazoló okmány nincs nála.

Genovában a magyar konzul beírta útlevelébe, hogy néhány lírát adott neki. A menekülők jegye csak a magyar határig, Nagykanizsáig szólt. Onnan jegy nélkül jöttek, de át kellett adni útlevelüket a rendőrségnek, mert különben nem engedték őket tovább. Ne féljenek, mondták nekik, Pesten majd visszakapják az útlevelet.

Pesten nem kapták vissza az útlevelet.

A belügyminisztériumban azt mondták Schornénak, hogy amíg ki nem fizeti azt, amit az állam előlegezett neki, bent marad az útlevele. Most itt áll útlevél és annak leghalványabb reménye nélkül, hogy megkaphassa útlevelét. Semmi igazoló írás nincs nála. A napokban levelet kapott férjétől, amelyben írja, hogy a helyzet annyira nyugodt odakint, hogy ő visszamehet, de Mária jobb, ha egyelőre itt marad.

Útlevél nélkül nehéz lesz visszautazni Barcelonába.

Nincs útlevél!

Felkerestük a belügyminisztériumban *Szakmáry* főtanácsost, aki megerősítette az asszony előadását.

— Az útlevelek tényleg itt vannak, — mondotta többek közt. — Schorné útlevelén az a feljegyzés, hogy 164 lírát vett fel. Mindazokra vonatkozóan, akik kényszerúton érkeznek az országba, az a rendelkezés, hogy útlevelük addig benmarad, míg nem rendezik az állammal szemben fennálló tartozásukat. Schornénak is csak ebben az esetben adhatjuk ki az útlevelét.

— *De Schorné nem toloncúton jött és nem saját jószántából. A magyar konzul felhívására hagyta el Barcelonát és menekült Pestre.*

— *Sajnos, nem tehetünk kivételt* — hangzik a válasz. — Mi különben sem intézkedhetünk, mert ebben a kérdésben a külügyminisztérium utasítására járunk el. Legfeljebb egy írást adhatunk neki, hogy az útlevele itt van.

A külügyminisztériumban *Böszörményi* László miniszteri tanácsos az ügy referense. Érdeklődésünkre azt felelte, hogy ha az asszony felmegy a minisztériumba, majd mindent elmagyaráznak neki.

Schor Ernőné útlevele tehát a belügyminisztériumban marad. 176.981/1936. szám alatt.

Konkoly Kálmán

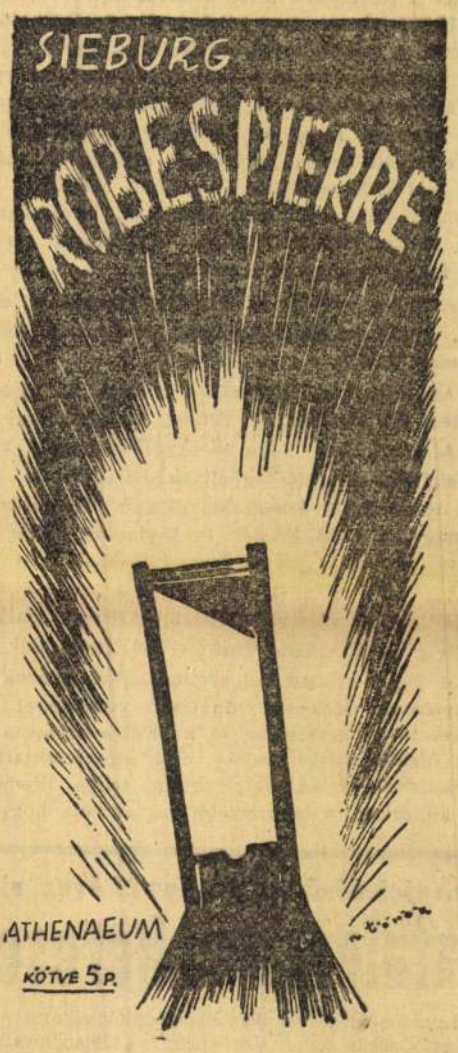

A kései győztes „Futó“ hazaérkezett a berlini olimpiászról

Halk beszélgetés a szellemi olimpiász egyetlen magyar győztesével

(Saját tudósítónktól.) Az elmult berlini olimpiász világrekordokat döngető lázában csak halványuló sorokat kapott a szellemi olimpiász egyetlen magyar kitüntetettjének: *Petri* Lajos szobrászművésznek diadala. Petri Lajos a szellemi olimpiász képzőművészeti tagozatán »*Futó*« című monumentális szobrával dícsérő elismerést kapott. Ez a babérkoszorú annál értékesebb, mert Petri a felvonuló és kiállító USA 56, Ausztria 62, Olaszország 68, Japán 79, Németország 116 művésze közül kitűnt és általános elismerést aratott.

Az olimpiász nagy háborúja alatt a fizikai erő és az ügyesség dominált és Petri diadaláról még a hivatalos körök is megfeledkeztek. Még értesítést sem kapott sikeréért, amely egyben a magyar szobrászművészek diadala is volt. Elfelejtették értesíteni, noha a szellemi olimpiász nemzetközi zsűrije már az olimpiász megnyitó napján kihirdette a győztesek neveit. De Petrinek nem fájt ez a mellőzés. Az igazi művész csöndes, szerény, türelmesen vár és ha elfelejtik, elhallgatják, az se keseríti.

A győztes „futó“

A boldogság és az öröm fűti arcát, ahogy beszél. Budai elrejtett művészlakában — gigászi szobrok méláznak a villa ősztsejtető kertjében — a messzi dombnak futó Aranka uccában mindenki ismeri a nevét. De tudja a művésztársadalom, meg a sportvilág is. Mert a művész úr vérbeli sportember is. A délvidék többszörös tenniszbajnoka és megalapítója Szeged »fehérlabda« sportjának. Igy jogos alapokon nyugodott olimpiai startja is. Pontosan másfél évig trenírozott a berlini olimpiászra. Vágyai álmában a legigazibb és legeszményibb sportember megtestesítője »a futó« ködlött. Járta az atletikai viadalokat, ott figyelt a startlyuknál, a fényképgyüjteménye légiónyi, míg végre vésője a holt anyagból elővarázsolta a startoló futó ideális alakját. De mennyi vajúdás, mennyi kísérletezés, míg idáig eljutott.

De nézzük, csodáljuk csak a babérral övezett »futót«.

Ott robban kőszívével a villa kertjében, őszibarna fák között a kora délutáni napsütésben. Nemrégiben érkezett Berlinből, rajta még a nagy világ csodálkozása, futó, győztes atléta és mesterének elálmodásából: kétszeres embernagyság. Gigászi alakú, ősembernagy, márvány talapzat fogja, hogy a végtelenbe ne rohanjon, mert él és lelket kapott.

Az eszményi futó ott áll a startlyukban, előzőleg kapaszkodó mély gödröt ásott, mellette sorban, képzeletben vetélytársai, a tribün orkános hangja elnémul, fehér sávok ölelkeznek össze a salak szürkeségében, 100 méter, 10 másodperc, meg néhány alig érzékelhető tized, »figyelem«, a tribün embererdeje, mint egy szív dobog, de már lőtt az indító és a futó agyát egyetlenegy gondolat fűti: a győzelem. A pisztolylövés durranására — milyen vészesen lobog a füstje — kirobbannak az izmai, eltorzult arcán győzelmi akarás, az sulykolja idegeit, a tüdeje egyetlen lélegzetre beállított, testének vonalai szenvedélyesen telítettek, »győzelem«, ordítja a szobor minden vonása, »győzelem, győzelem« rajt és fut, él robban ez a szobor...

Petri Lajos győzött is, diadalt szerzett a magyar népnek, mégis szomorú. Az örök művészsors szomorúsága beszél belőle:

— Akkoriban... akkoriban is csak az ujságokból értesültem kitüntetésemről. Boldog vagyok, hogy észrevettek és mégjobban, hogy az egyetlen magyar vagyok, aki a szellemi olimpiászon elismerést szerzett. Németországi barátaimtól értesültem először dícséretemről és azóta nap-nap után levelek és táviratok özöne zúdult rám. Gratulálnak és velem örvendeznek...

— Várta a sikert? — kérdezzük.

— Hittem, — válaszolta Petri. — Hiszen amikor bejelentettem az Országos Testnevelési Tanácsnak, hogy kétszeres életnagyságú szobrommal részt akarok venni az olimpiászon, *Muzsa* Gyula elnök vezetésével bizottság keresett műtermemben és a »Futó« szobrom megfogta a bírálók szívét. Sajnos, csak gipszmásolatát tudtam kiküldeni és ez befolyásolta teljes diadalomat. Amint hallottam, a legnagyobb baj az volt, hogy szobromat aránylag szűk helyiségben állították ki és igy nem érvényesülhetett kellően. Ilyen nagyalakú szobor élvezéséhez és elbírálásához tér és levegő kell... De igy is boldog vagyok, hiszen a nagyvilág nagy művészei és remek szobrai közül kaptam dícsérő elismerést.

Senki sem lehet próféta hazájában

Petri Lajosnak, a szellemi olimpiász egyetlen magyar győztesének neve nem ismeretlen az egyetemes művészvilág előtt. Varsó, Róma, Amszterdam képző-

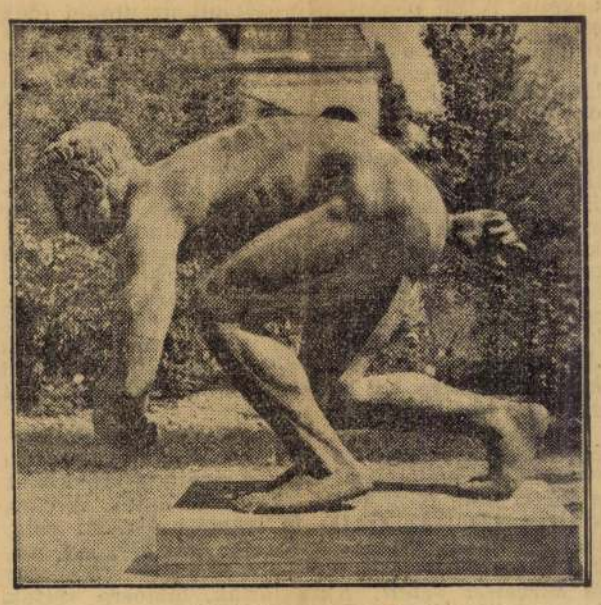

Futó (Petri Lajos szobra)

művészeti kiállításai is fémjelzik Európa ismert nevét. A barcelonai képzőművészeti kiállításon aranyérmet nyert és a brüsszeli világkiállításon talán a legnagyobb sikerét aratta. Tavaly Budapesten 25 éves művészi pályafutása alkalmából kiállítást rendezett, amikor *Szendy* Károly polgármester a főváros számára megvásárolta egyik legértékesebb művét, amelyet a Pasaréten állítottak fel.

— Csak a hazájában nem lehet senki sem próféta — mondja tagadhatatlan csalódással. — *Szegedi benszülött létemre csak Szegeden nem érvényesülhettem.*

Petri Lajos csalódottságát az elmondottakból talán legjobban a krónikás érzi át és máris elmondja:

A szegedi születésű művészt szülővárosában csak csalódások érték. Az 1936. évi ünnepi játékok alkalmával mutatták be először a harangjátékokat. Ezeket valamikor régesrégen a fogadalmi templom kivételes tudású tervezőjével, Rerrich mesterrel Petri Lajos álmodta el, de a harangjátékok kivitelét mégis másra bízták. Más készítette el a Szegedi Hősök emlékművét is, pedig akkor már Petri Lajos a budai Bástya sétányon, a második huszárezred emlékművével »*a legszebb magyar hősi szobor alkotó művészének*« nevét nyerte. De Szegeden ez sem számitódott érdemnek. Nem kapta meg a Hősök Kapujának monumentálisra tervezett kivitelét sem.

— Nem baj — mondja végezetül. — Művészsors, magyar sors...

Nagymihály Sándor

HENOLITE
RAPID
gyorsborotvakrém
Tökéletes borotválkozás víz, szappan és ecset nélkül 1 perc alatt. Nem pattan fel, nem ég az arcbőre, nem rontja a penge élét. Állandó használatnál az arcbőr jól ápolt és üde lesz.
Próbadoboz 24 fillér.
Kapható minden üzletben és a készitő, Dr. HOLCZER vegyész illatszertárában, VI, Teréz körút 8

Német-osztrák-magyar idegenforgalmi tanácskozás

Uj megoldás a három ország utasforgalmában

(Saját tudósítónktól.) Németország, Ausztria és Magyarország között fontos idegenforgalmi konferencia kezdődik szeptember 12-én Münchenben, folytatódik 17-én és 18-án Reichenfeldben és 19-én Salzburgban.

A tanácskozás célja a függő idegenforgalmi kérdések megoldása. Németország legutóbb, mint a *Pesti Napló* ma jelentette, megszüntette Ausztriával szemben az ezermárkás zárlatot, de fennmaradt úgy Ausztriával, mint Magyarországgal szemben *a tízmárkás rendelkezés*, amely szerint tíz márkánál többet a németek nem vihetnek ki az országból.

Most sikerült úgynevezett hotelkupon-rendszer alapján *újabb megoldást* találni. A megoldás lényege az, hogy a Németországból érkező utas otthon márkában befizetheti a költségeket és ezért Budapesten ellátást és minden egyebet megkap. A nemzeti bankok pedig úgy Bécsből, mint Budapestről elszámolják Németországban a költségeket.

A német szállóipar, amely Ausztriával kezdte meg a tárgyalásokat, bevonta a tanácskozásokba Magyarországit is, illetve a magyar szállóipart, amelynek képviseletében *Marencich* Ottó utazik Németországba is, Ausztriába is és vesz részt a tanácskozásokon. Ezeknek a tanácskozásoknak és a kötendő megállapodásoknak ránknézve annál nagyobb a fontossága, mert októberben és novemberben Ausztria Németországtól nagyobb idegenforgalmat vár s remélhető, hogy ebből az utasforgalomból Magyarországnak is jut.

Jómegjelenésű intelligens 25 éven aluli
fiatalembert keresek
ki hirdetési akvizicióval akar állandóan foglalkozni. Ajánlatokat »Örökös kenyér Ve91« jeligére a főkiadóhivatalba

Lakberendezési Vásár
és Rádiókiállitás jegyek
1 pengő helyett 70 fillér
Az Est-lapok jegypénztáránál, VII., Erzsébet körút 18—20. sz. és Gereben, V., Vilmos császár út 62. sz.

Talajvíz, falnedvesség, salétrom, gomba ellen megbízható és biztos szigetelő anyag a
teljesen szagtalan
„BIBER-F“ már hazai gyártmány!
Csak eredeti plombált dobozokban fogadja el!
Gyártja: »BIBER«-Művek Rt., Budapest.

SZÍNI HÁZ

„Erzsébet, az elérhetetlen asszony"

A Vígszínház mai újdonsága

Darvas Lili nagy tragikai játéka forró sikert ígér a *Vígszínház* ma este bemutatóra kerülő ujdonságának. A francia szerző, André *Josset*, az angol történelem olyan korába nyúl anyagért, amely színpad, regény, esszé és történetírás számára egyaránt aranybánya. Erzsébet korát, e kor miliőjét és nagy alakjait újabban egész Európában sok mű hozta közel a közönséghez és éppen ezért ez alkalommal fölösleges volna elmondani a darab tartalmát.

Erzsébet negyvenötéves uralkodásának utolsó kilenc esztendejéről van szó. A közönség előkészítettsége segítségére siet a szerzőnek, aki ilyenformán több tekintetben megelégedhet a cselekménybe aktívan beleszóló történelmi fejlemények puszta jelzésével és figyelmét a lelkiek felé fordíthatja. A lelkiek alatt itt testieket kell érteni, bizonyos női abnormitást, ami négy képen át bujócskát játszik és az ötödikben, mint a rejtélyes szűzi királynő tragikumának motora búvik elő egy szabályszerű freudi tantétel alakjában. Eszerint Erzsébet főleg azért emelte Angliát Európa első tengeri és hajózási hatalmává, érzelmi élete rovására azért kényszerült mindig eszének és uralkodói becsvágyának engedni, mert egy gyermekkorában átélt merénylet traumája megbénította szekszuális önrendelkezését.

E leleplezés és magyarázat színpadi megformálása a szerző főcélja. A hálószobák titkait, a megfejthetetlen történeti valóságot kutatni és vitatni fölösleges: maradjunk annál, amit a darab mond. A freudi modernizmus — a betegség mint drámai indokolás, a nemiség mint végzet — Párizsban egyelőre még valószínűleg vonzóbb és frissebb tan, mint nálunk. Ez azonban egyáltalán nem jelenti, hogy a mű nem volna érdekes és értékes. Ellenkezőleg. Josset nagyon biztos szemű és kezű, gazdaságos, dísztelen és intellektuális színpadi konstruktőr. Darabja az első perctől az utolsóig leköti a figyelmet.

Különösen azért, mert *Darvas* Lili játékának rendkívüli sodróereje a szerelmi írtózás és szerelmi vágy egymásbalüktető jeleneteinek során egészen magával ragadja a nézőt. Az utolsó részt elsősorban az ő nagy produkciója fogadtatja el s itt már mindjobban érezzük, hogy ő tölti ki nemes anyaggal szerepének kevésbé nemes igazságú keretét.

Partnere, *Perényi* László, a ragyogó és könnyelmű gróf Essex, szintén jól megmunkált játékot ad, épp úgy, mint *Góth* és *Ajtay*, valamint a (kissé Shakespearenak maszkírozott) Francis Bacon: *Köpeczi-Boócz*. Finom és stílusos *Tolnay* Klári, *Tarnay* Ernő rendezése. *Vörös* Pál díszletei és *Czettel* László királynői kosztümjei mind sikeresen szolgálják az előadás és az összhatás előkelő nívóját.

Szabó Lőrinc

---

* **Szánthó Enid ismét Amerikába utazott.** A *bécsi* operaház kitűnő magyar alténekesnője, *Szánthó* Enid, aki tavaly hosszú ideig nagy sikerrel vendégszerepelt *Amerikában*, a minap Bécsből ismét *Newyorkba utazott*. Ezúttal *háromhónapos* hangversenykörútra szerződtették és így *csak jan árban tér vissza* Bécsbe.

* **Meghalt Felia Litvinne, a nagy francia operaénekesnő.** *Párizsból* jelentik: Felia *Litvinne*, a franciák híres operaénekesnője, aki annakidején az egész világon nagy sikereket aratott, *70 éves korában meghalt*. Litvinne-t, aki orosz származású volt, rokoni kötelék fűzte Jean de *Reszké*-hez, a nagy énekeshez. Az operaszínpad koronázatlan királynője volt a mult század végén, az orosz cár udvari művésznője, aki főleg *Wagner-szerepeket* énekelt.

Bartók Béla

Bartók Béla átírta a „Kékszakállú" szólamát

A magyar zenei világban jól tudják, hogy világhírű zeneszerzőnk, *Bartók* Béla az utolsó évtizedben nem igen fordult meg az Operaházban. Tegnap aztán kellemes meglepetést keltett, hogy a művész *megjelent az Operaházban* és végighallgatta »A kékszakállú herceg vára« című operájának próbáját, amely után nagy elismeréssel nyilatkozott a művészekről és a színpadi képről, amelyet csak úgynevezett »makett«-alakjában láthatott.

Bartók az októbervégi operaházi repríz számára *átdolgozta dalművének egyrészét. Székely* Mihálynak, az új férfi főszereplőnek ugyanis olyan mély basszushangja van, hogy Bartók a művész számára *transzponálta a szólamot* és több helyen olyan részeket iktatott be, amelyeket csak ilyen mélyhangú művész tud énekelni.

A zeneköltő kérésére az Operaház »A kékszakállú herceg várá«-t Manuel de *Falla* táncjátékával. »A háromszögletű kalap«-pal fogja műsorra tűzni.

A komponista és a repülőgép

Cochran, a híres angol színházigazgató, aki háromnapos szórakozás után tegnap mint lelkes magyarbarát elbúcsúzott Budapesttől és *visszautazott Londonba*, amikor *Az Est* munkatársa beszélgetett vele, jókedvűen csúfolódva mesélte el, hogy szeretné magával vinni *repülőgépen* Londonba *Brodszky* Miklóst, de »A szerelmes királynő« komponistája *nem mer repülőgépre ülni*.

A vasárnapi premiert követő sikerláz mámorában aztán a zeneszerző, aki még életében sohasem ült repülőgépen, megemberelte magát, bátorságra kapott és *megígérte* Cochrannek, hogy — egy élete, egy halála! — *kedden vele együtt utazik repülőgépen Londonba*. A szeretetreméltó angol producer kézfogással nyugtázta az ígéretet és *azonnal megrendelt a keddi repülőgépre még egy jegyet* Brodszky számára, mert kettőt — magának és *Anderson* nevű amerikai rendezőjének — már előbb lefoglalt.

Tegnap azonban Cochran *csak az amerikai rendező társaságában* szállt be a repülőgépbe — *Brodszky nélkül*. A zeneszerző nem volt sehol. Ő a beszállás idejében *már messze járt — vasúton*. Az történt ugyanis, hogy *hétfőn este* poggyásszal megrakodva megjelent a *Városi Színházban*, végignézte operettje második előadását és az előadás vége előtt — senkitől sem búcsúzva — *kisurrant a színházból*, kisietett a pályaudvarra és *vonaton elutazott Londonba*, hogy ott ma reggel a megbeszélés szerint pontosan jelentkezhessék Cochrannél.

Meggondolta magát. Mégse ült repülőgépre...

Az új Bernstein

Henry *Bernstein* legutolsó darabja, »A szív«, a legközelebbi napokban *háromszázhuszonötödik* előadásával befejezi karrierjét a híres francia drámaíró párizsi színházában, a *Gymnase*-ban és *hétfőn* megkezdik a próbákat *Bernstein új drámájából*, amelynek »Le Voyage« (»Az utazás«) a címe. Az új Bernstein-darabnak csak *öt szereplője* van. Női főszerepét Valentine *Tessier* játssza.

---

* **Az »Érettségi« Turinban.** A *Tofano—Cervi*-féle olasz stagione felvette műsorába *Fodor* László »Érettségi« című vígjátékát és »Esami di maturita« címmel nagy sikerrel mutatta be a minap a *turini* Teatro Alfieriben.

Marlene Dietrich

Félbeszakították Marlene Dietrich új filmjének felvételeit

Marlene *Dietrich*, mint ismeretes, néhány hét óta *London* mellett, *Korda* Sándor *denhami* műtermében dolgozik: készül a német—amerikai filmsztár *első angolországi filmje*. Jacques *Feyder* rendezi és »A vért nélküli lovag« az ideiglenes címe.

Londoni távirat szerint most e készülő film felvételeit *váratlanul félbeszakították*, mert Marlene Dietrich partnere, Robert *Donat*, a René *Clair*-féle kísértet-film ismert hőse, *súlyosan megbetegedett*. A kényszerszünet *igen nagy gondot okoz* a londoni filmgyár vezetőinek, mert Marlene Dietrichnek meghatározott napra *vissza kell térnie Hollywoodba*.

---

* **Magyar darab bemutatója Montevideóban.** Messze Dél-Amerikából táviratot kapott tegnap egy budapesti színpadi kiadó: *Montevideóból* jelentették neki, hogy az odavaló *18 de Julio* nevű színházban *spanyol színtársulat* nagy sikerrel bemutatta *Halász* Imre »Napoleon ágya« című vígjátékát. A magyar darabot két évvel ezelőtt játszották a *Belvárosi Színházban*.

A „Tovaris" Newyorkban Marta Abbaval.

Gilbert *Miller*, aki most *Newyorkban* tartózkodik, *ma este* nagy érdeklődéssel várt premiert ad egyik színházában: az *Empire-Theatre*-ben bemutatja Jacques *Deval* Budapesten is nagy sikert aratott »Tovaris«-át, amelyet annakidején Londonban is ő produkált rendkívüli sikerrel.

A newyorki bemutató nagy érdekessége, hogy az emigráns orosz nagyhercegnőt (*Darvas* Lili és *Titkos* Ilona szerepét) a legnagyobb *olasz színésznők egyike, Marta Abba* játssza, aki az utóbbi évtizedben *Pirandello* darabjainak volt állandó hősnője és szinte elválaszthatatlan volt a híres olasz drámaírótól. Egy évvel ezelőtt elutazott, hogy *angol színésznő lesz*, már a mult szezónban játszotta egy angliai vidéki körúton a »Tovaris« női főszerepét és Gilbert Miller most Newyorkban is bemutatja.

A szerző a Nemzeti Színház készülő újdonságáról

Zágon István

A *Nemzeti Színházban* most délelőttönként *Zágon* István új vígjátékát próbálják, amelynek »Feltételes megállóhely«« a címe és október 23-án kerül bemutatóra. A főszerepeket *Tőkés* Anna, *Jávor* Pál, *Uray* Tivadar, *Berky* Lili és *Gózon* Gyula játsszák.

— Darabom — mondotta nekünk *Zágon* István — arról szól, hogy *minden művészi alkotás hazugságon alapszik*. Egy ilyen hazugság felépítését mutatom be a »Feltételes megállóhely«-ben. Az első kép *egy színházi próba*, ahol a maga nyerességében látjuk, hogyan indul el egy színdarab útjára. A női főszereplő *egy színésznő*, aki világfájdalmasan szerelmes: elvesznek tőle egy férfit, amit ő *óriási tragikumnak* érez. És amikor később vidéken egy műkedvelői előadáson ugyanez történik egy másik nővel, amikor a nő vesz el egy férfit mástól, élete nagy tragikuma egyszerre *mint vidám történet* elevenedik meg előtte.

— A színésznő egyébként felszáll a vonatra, amelyen szerelme, egy politikai hírlapíró Olaszországba utazik, nemzetközi konferenciára. Az egyik jelenet az *étkezőkocsiban játszódik*, amelyet ezúttal meglepő realitással fog színpadra vinni a Nemzeti Színház. A hálókocsi-társaság rendelkezésére bocsátotta *egy étkezőkocsi teljes berendezését, sőt még pincért is adott*, aki az ételeket felszolgálja. Van egy jelenet, amely a két vasúti kocsi közötti *kis átjárót* mutatja, majd egy másik a *vasúti kocsi belsejét*.

Liszt-szobrot kap az Operaház Bayreuthban és barack-pálinkát visz ajándékba

Az *Operaház* bayreuthi különvonata *vasárnap*, október 18-án reggel indul *Bayreuthba* és viszi az együttest a kétnapos nevezetes vendégjátékra. *Márkus* László, az Operaház igazgatója ezt mondotta nekünk a bayreuthi utazásról:

— Fényes fogadtatást készítettek elő számunkra a németek. *Passauban* lesz az első üdvözlés, ahol Bayreuth város vezetősége vár bennünket. A bayreuthiak egyébként *felajánlták nekünk egy gyönyörű Liszt-szobrot*, amelyet el is fogadunk. Mi is viszünk nekik ajándékot: Kecskemét város polgármestere *barackpálinkát küldött nekünk* és a jó finom magyar italt visszük el a németeknek. Jómagam már szombaton elutazom Budapestről és csak Bécsben szállok fel az Operaház különvonatára. Bayreuthban Helge *Roswaenge* villájában fogok lakni, amelyben a kiváló énekes fiával, *Oláh* Gusztávval együtt lát engem vendégül.

---

* **Preminger Hollywoodban Tibbet-filmet rendezett.** Dr. Otto Ludwig *Preminger*, a bécsi *Josefstädter Theater* Budapesten is ismert volt igazgatója, tavaly *Amerikába* költözött, előbb *Newyorkban* színházban rendezett és néhány hónappal ezelőtt *Hollywoodba* szerződtették rendezőnek. Most, mint *Hollywoodból* írják nekünk, a *Fox*-nál Lawrence *Tibbet* új filmjét rendezte, amelyet »Love flight« címmel *már nagy sikerrel be is mutattak* és azonnal megbízást kapott *egy másik film rendezésére* is. Ezt decemberben befejezi és karácsonyra szabadságra hazautazik Bécsbe.

Petri Lajos szobrászművész FÜLEMÜLE-PERE szomszédasszonyával

Ké a fa: ak nek kertjében termett vagy akinek kertjébe áthajlik az ága?

— *Az Est tudósítójától* —

Arany János híres versének: »A fülemüléé«-nek történeto ismétlődött meg most a büntető járásbíróságon dr. *Jakab* Ernő járásbíró előtt. A bírónak ezúttal azt kellett eldöntenie: *kié a fa és gyümölcse, azé-e, akinek portáján termett, vagy akinek portájára áthajlik a fa törzse és gallya?*

Budán, az Aranka utca 4. szám alatt szép kertes villája van *Petri* Lajos szobrászművésznek. Tőszomszédja özvegy *Pöpperl* Jánosné.

A két ház kertjét két kerítés választja el egymástól. Az özvegyé fából, a szobrászé drótból készült. *A határmezsgyén vagy másfél évtizeddel ezelőtt egy szép nagy szilvafa termett.* Törzse körül hiányos volt a fakorlát, hogy a fa szabadon fejlődhessen.

lombos ágai pedig átnyultak a drótkerítés fölé és évről-évre dús termést adva díszítették a szobrász gyümölcsös kertjét.

E körül a fa körül támadt a szomszédok között háború. Mert egy szép szeptemberi napon a szobrász arra ébredt, hogy *a fa — eltünt. Valaki kivágta es csak törzsének alig egyméteres csonkját hagyta meg emléknek. Petri* Lajos erre ügyvédje útján *ismeretlen tettes ellen ingatlan vagyon rongálása* címén feljelentést tett a rendőrségen.

A főkapitányság megindította a nyomozást. Kiküldtek egy detektívet, aki munkája eredményéről a következő jelentést tette:

— Kihallgattam *Petri* Lajos szobrászművészt, aki azt mondta, hogy a panasz tárgyát képező fa kivágásával *szomszédját gyanúsítja, mert a fa kivágása csak neki állhatott érdekében.*

— Kihallgattam a szomszédot: özvegy *Pöpperl* Jánosnét, akinek villája kertje szomszédos panaszoséval. Azt állította, hogy

a fa az ő tulajdonát képezte, az ő telkén nőtt fel,

a tőve most is az ő telkén van, közvetlenül a kerítés mellett. A fa ágait a kerítés magasságában *ő vágatta le* egy alkalmi munkással, mert — bár a fa az ő tulajdona volt —

annak gyümölcsét mindig panaszos szedette le

és gyümölcsszedés közben kerítését megrongálták. Nem akart haragos viszonyba kerülni a szomszéddal és vitatkozni sem akart a fa tulajdonjoga felől — *tehát a fát kivágatta.*

Ilyen előzmények után indult meg az eljárás özvegy *Pöpperl* Jánosné ellen és a felek megjelentek *Jakab* Ernő bíró előtt, hogy igazságot osszon közöttük. A feljelentés láttára a bíró nagyot nézett. Ilyesmi még az ő hosszú prakszisában sem fordult elő. De hát annak rendje és módja szerint meghallgatta a feleket, hogy ítéletet hozhasson.

— Nem vagyok bűnös. — védekezett az idős úriasszony a bíróság előtt. — Már hogy lennék az, *amikor a fa az enyém volt, tehát jogosan vágattam ki.*

— A panaszos azt állítja, hogy *az övé volt és az elveszett termés miatt kár a van,* — jegyezte meg a bíró.

— De az én portámon termett a fa, hogy illetné gyümölcse őt.

Igaz, hogy a törzse és az ága áthajlott a szomszédba, de *a gyökere az én kertemben van. A fa az enyém.*

— *Az enyém!* — replikázott a szobrászművész.

— Nincs más megoldás, — vágta el az egyre szenvedélyesebb hangú vitát dr. *Vidovics* Ödön védő — *a helyszínen kell eldönteni a fogas kérdést.*

— Úgy van, — döntött a bíró és *egy óra mulva autóba ültek valamennyien s kirobogtak az Aranka uccába.*

Először a szobrász kertjéből nézték a facsoukot.

— Úgy néz ki, hogy a szomszéd kerítésén bujt át a törzs ebbe a kertbe, — állapította meg a bíró. — De lássuk a másik kertből.

Átmentek a szomszédba. Ott is ugyanarra a megállapításra jutottak.

— *15 éve permetezem a fát!* — kiáltott a sövényen a szobrász.

— *De vadon nőtt meg az én kertemben!* — vágott vissza túloldalról az özvegy.

— *Mégsem lett volna szabad önkényesen kivágni!* — szólt a szobrász ügyvédje.

— *De amikor enyém a fa!* — védte igazát *Pöpperlné.*

Igy vitatkoztak a kerítésen innen és túl, míg a bíró véget vetett a perpatvarnak és a villa egyik szobájába szólította a feleket, hogy ott folytassa a tárgyalást.

Itt aztán nagy csönd lett. Feszülten várták, *mi lesz az ítélet:* kié a fa? A bíró így oldotta meg a kérdést.

— Hogy ne mérgesedjen el a szomszédi viszony, *egyezzenek meg,* — mondta. — Ki-ki viselje a költségeket, a kiszállás díja pedig a vádlottat terhelje.

— Elfogadom, — jelentette ki hosszas gondolkodás után a szobrász ügyvédje, — de tessék jegyzőkönyvbe venni, hogy *igényemet polgári perre fenntartom.*

A második fülemüle-per így ért véget.

Hajdu Endre

Ingyenes
Bridge-tanfolyam
Kezdők és haladók részére az
Országos Magyar Bridge Clubban
Erzsébettéri Kioszk
Jelentkezés október 15-ig 5 után személyesen, vagy telefonon 1-882-99

Az orvosi szakvizsgálat kiválónak találta az emlés, kitünő ízü
Beschuit
hollandi különleges kétszersültet.
Kapható minden jobb csemegeüzletben.
ENERGIA TÁPSZERÜZEM, VII., Peterdy ucca 38.
Telefon: 1-405-84

30.000 pengős rablás az erdőben

Nagyatád, október 14

Festetics György herceg kétnyárpusztai birtokának bérlője, *Mándy* Géza, hétfőn hatodik gimnazista fiát Csurgóra küldte a gazdaság részére szükséges 30.000 pengő elhozatalára. A fiú már sötétben indult visszafelé kerékpáron s útközben az akácos erdőből eddig ismeretlen emberek rátámadtak, a pénzt elrabolták és eltüntek. A rablók kézrekerítésére erélyes nyomozás indult.

„Loptam, mert négy gyermekemnek enni kellett adnom"

— *Az Est tudósítójától* —

Talpig feketébe öltözött fiatal nőt állított a fogházőr ma a büntetőtörvényszék *Ottrubay*-tanácsa elé, özvegy *Csetneky* Lélánét. A személyi adatok felvételekor kiderült, hogy 26 éves, négy gyermeke van, a legidősebb 10 éves. Fiatal kora ellenére már *háromszor volt büntetve* lopásért, kétheti fogházra, majd hathónapi és nyolchónapi börtönre.

Kétrendbeli lopás büntette

címén adott ki ellene vádiratot az ügyészség.

A vádirat szerint augusztusban *Müller* György szűcsüzletéből 500 pengő értékű őrüstboát lopott el a fiatal özvegy, később pedig *Gyenes* Lajos *Erzsébet* téri üzletéből két darab nerzbőrt. Vádlottársai is vannak: *Bandi* József kereskedő és felesége, akik ellen tulajdon elleni kihágás címén indult eljárás, mert a lopott boát megvásárolták.

— Bűnös vagyok — zokogott a fiatalasszony a bíróság előtt. — Loptam, mert négy gyermekemnek enni kellett adnom.

— Mi volt a maga férje? — kérdezte a bíró.

— A diósgyőri vasgyárban volt számtiszt. Meghalt és ittmaradtam a négy gyerekkel. A gyártól 76 pengő kegydijat kapok, ebből nem tudom eltartani gyermekeimet.

Részletesen elmondotta, hogy az ezüstboát valóban ellopta, Bandiéknak eladta 180 pengőért. *Bandi* József azonban nem tudta, hogy a boa lopott holmi. A vádlott asszony azonban tagadta, hogy a két nerzbőrt is elopta volna.

— A detektívek durvák és goromák voltak velem — mondotta — megvertek, ezért ismertem be a lopást. De nem követtem el.

Kamilla és a zsírolvasztó ügyvédek

Kaptuk és közöljük a következő levelet:

B. lapjuk 1936 október 10-éről keltezett XXVII. évfolyambeli 232. száma az 5. oldalon cikket közöl: »*Kamilla és a zsírolvasztó ügyvédek. Egy világhírű angol cég keresi rajtuk a fontjait*« címmel.

Ez a cikk egy feljelentés ismertetése, amelyet állítólag az A. Tieman Association Ltd. nyujtott be a budapesti kir. Ügyészségnél *Konnerth* Dániel ellen. Minthogy azonban a feljelentés tartalmát a cikk úgy közli, hogy elolvasásakor a be nem avatott nem bírálhatja el, hogy mi a feljelentés anyaga és mi a cikkíró önkényes kommentárja: kénytelen vagyok Önöktől a St. 20. §-a alapján az alábbi helyreigazító nyilatkozat közzétételét kérni:

1. Valótlan az, hogy valaha is élén állottam volna a Gyógynövénytermelők és Gyüjtők Szövetkezetének, annak sem részjegyese, sem jogtanácsosa soha nem voltam.

2. Valótlan az, hogy 1896 január havában Berlinben jártam és ott a »londoni cég vezérképviselői előtt Konnerth és Wilcken állításait megerősítettem«-m. 1896 január havában még nem voltam egy esztendős. Ha a cikk 1896-on 1936-ot akar érteni: úgy leszögezem, hogy az inkriminált kitételeket akkor sem tettem meg. Nem jelentettem ki, hogy »ebben az ügyben a magyar kormány intencióit szolgálom« és azt sem, hogy a kormány tulajdonképpeni megbizottjának vagyok tekinthető vagy hogy tárgyalásaimat Mecsér Endre, az Országos Mezőgazdasági Kamara elnökének tudomásával folytattam. Annál kevésbé, mert hisz az angol cég főnöke Budapesten személyesen tárgyalt az illetékes tényezőkkel.

3. Nem vagyok zsírolvasztó ügyvéd. A Zsír- és Húsfeldolgozó Ipar kft. cégnek, Budapest, IV., Váci ucca 4. III. 6 sem tagja, sem jogi képviselője nem vagyok és semmi üzleti vonatkozásban a céggel nem állottam.

4. Valótlan, hogy valamely angol cégtől font beosáttatott volna rendelkezésemre, így tehát azokat nem is költhettem el.

A fentiekkel ellentétben álló összes tényállítások merő valótlanságok.

Tisztelettel:

Dr. Kövesligethy Miklós

*

Állításainkat fentartjuk!

EZ A TÖLTŐTOLL MUTATJA MIKOR KELL UTÁNTÖLTENI MERT AZ EGÉSZ TINTAMENNYISÉG LÁTHATÓ

Parkernek ez a csodás töltőtolla — a VACUMATIC — kétszer annyi tintát vesz fel, mint egy közönséges töltőtoll ugyanazon nagyságban, a tinta meglepetésszerűen soha ki nem fogy, mert állandóan látható, hogy mennyi tinta van még benne.

Az áramvonalú, eltörhetetlen hüvely átlátszó és gyöngyházszerű szabályos gyürükből van összeállitva.

A platinából és aranyból készült tollhegy mindkét oldalával írható minden előkészület nélkül, normális kézirással és finomabban is. Keresse fel még ma a legközelebbi töltőtoll szaküzletet és próbálja ki a Parker

VACUMATIC

MAXIMA P 80.— MAJOR P 62.— STANDARD P 45.—
IRÓNOK P 40.— és P 30.— PARKER TINTA P 2.— és P 1.25
KAPHATÓ MINDEN PAPÍRKERESKEDÉSBEN
Magyarországi vezérképviselő:
KLEIN HERMAN, BUDAPEST, VI., Próféta ucca

A METROPOLE nem devalvál!
Patináshírű konyhájának remekei változatlan árakon kaphatók. Farkas Béla muzsikál

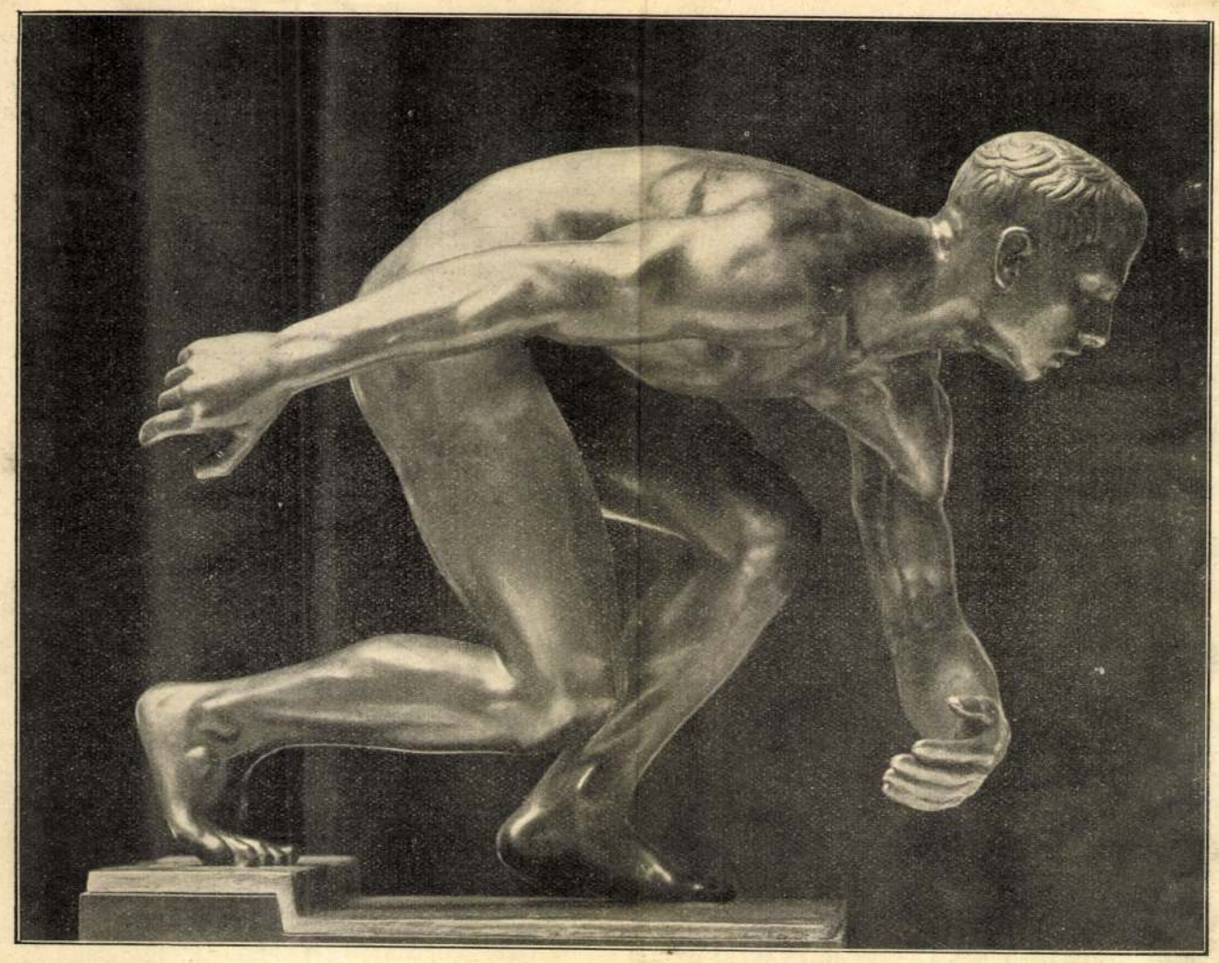

Futó. Petri Lajos szoborműve

hazatért, egy idegen vendéget talált a lakásán. Kiszáradt, vázszerű, csontos alak volt, és hidegség áradt ki belőle. Odalépett Kornéliához és gyöngéden szólt:

— Kornélia, jer. Vártalak és várnak a többiek is, akik már elmentek.

És Kornélia rémülten nézett az idegenre és ágyába feküdt, és félt. De jött egy barátnéja, Rákosi Szidi, fölébe hajolt és a fülébe sugott:

— Mitől félsz, Kornélia? Hiszen azok várnak rád, akiket szerettél. És te meg miránk vársz mennyei boldogságban, akik szeretünk. Ne félj hát, Kornélia, hanem örülj.

És aztán Kornélia nem félt többé. És lehunyta a szemét és föl se nyitotta többé. Ennek most éppen húsz esztendeje.

Bábu

Siess, siess a parkon át,
Rég várlak már a hűs padon.
Míg ideérsz, csöpp madarak
Esti imáját hallgatom.

Takard be vállad, melledet,
A karodat is eltakard.
Nézz a szemembe jó puhán,
S mit én akarok, ne akard.

A szavadra is végy ruhát,
Hogy az se legyen meztelen,
Csak akkor boldogít a báb,
Amikor felöltöztetem.

Falu Tamás

A kék hajó

— Elbeszélés —

Irta: **Bónyi Adorján**

— Apus, ma láttam egy kék hajót! Te, ha tudnád, milyen gyönyörű volt.

A gyerek ott mászkált az apja ölében és kipirult az arca, amikor magyarázni kezdett a kék hajóról.

Vacsora után voltak, az asszony már le is szedte az asztalt, békességgel, csöndben ültek hárman a szerény kis szobában. Vaskóh családapai nyugalommal szívta szivarját, az egyetlen szivart egész nap s nézte a füstöt, mely kék és gömbölyödő és eloszló, mintha hullámzásában benne tornyosulna az egész, a kicsiny emberi élet.

A gyerek mesélt apja ölében. A kék hajóról, ami majd akkora volt, mint a karja és ott úszott egy belvárosi nagy játékbolt kirakatában egy nagy-nagy medence víz tetején és motor hajtotta és füstölt a kis kéménye és nem fáradt el egy fél órát sem, csak szaladt körbe-körbe a vizen.

— Ha nekem egyszer egy olyan hajóm lenne! — úgy csengett a friss, tiszta kis gyerekhang, mint az ezüstbe öntött eleven vágyakozás.

Vaskóh ránézett a szivarja tüzes fejére, aztán az asszonyára, aki gyönyörködve bámulta a kisfiú derűs, gömbölyű, vágyakozó arcát. És akkor ránézett a gyerekre ő is és elmosolyodott.

— Ha jól viseled magad... Ki tudja? Majd egyszer talán neked is lesz olyan kék hajód. De az nagyon sok pénzbe kerül ám? Apus pedig szegény ember, kisfiam.

Uj Idők 1926. XXXII. 9 sz.

Apus valóban szegény ember volt. Kereskedelmi alkalmazott, vagy ha jobban tetszik: boltossegéd. Igaz, hogy első segéd, annál az egyszerű oknál fogva, mert gazdájának ő volt az egyetlen alkalmazottja. Kicsi bolt volt egy kicsi utcában.

Játékosbolt...

A háromtagú családnak azonban csak két tagja tudta, hogy az apa egy játékosbolt szorgalmas, pontos, lelkiismeretes s mindezeknél fogva bizonyára nagyjövőjű egyetlen alkalmazottja, Jánoska, a kisfiú erről nem tudott semmit.

A szülői óvatosság és okosság akarta így. Jánoskának nem kell ezt tudni, mert akkor Jánoska mindenféle teljesíthetetlen kívánságokkal állna elő. És Jánoska akkor sehogyan se értené meg, hogy miért nem hozhat apus minden este egy halom játékot haza, amikor egy egész szobára való rengeteg sok játék közt van egész nap és ennek a rengeteg játéknak mind ő parancsol és ez a rengeteg játék mind engedelmeskedik neki. Okosabb volt ezt elhallgatni, még akkor is, ha ez a hallgatás azzal a szomorú körülménnyel járt, hogy Jánoska a mamájával sohasem mehetett el apusért, sohasem kisérhette el a munkába és sohasem kisérhette haza kéz a kézben munka után, mint más gyerek az apját.

S a kék hajó... Jánoska már az ágyban feküdt és még mindig a kék hajóról duruzsolt ma este. Hogy pénzt fog gyűjteni és hogyha egyszer nagyon sok pénze lesz, akkor megy és megveszi magának a kék hajót. És egész nap a kék hajóval fog játszani. Hogy összehívja a házból mind a gyerekeket és engedi őket bámulni, amikor a konyhában a kádban magától megy körbe olyan sokáig a kék hajó és még füstöl is a kéménye, bizony!

A csendben, amikor Jánoska már nem beszélt, hanem csak álmodott a kék hajóról, megszólalt halkan Vaskóh és azt mondta a feleségének:

— Nekünk az üzletben van egy ilyen hajónk.

Az asszony nem felelt rá semmit, csak sóhajtott.

Vaskóh pedig sokáig nézte a fekete és borús semmit, ami az ablak és az ágy között terjengett és ő sem szólt többet.

Másnap Jánoska még aludt, mint rendesen, amikor az apja korán reggel útnak indult a boltba. Vaskóh soha ennyit nem nézelődött az utcán, soha így nem bámulta meg a nagy városnak minden mozdulatát és jelenségét, mint ezen a reggelen. Még újságot is vett az utcasarkon, csakhogy annál jobban elfoglalja magát. Az üzletben bent pedig elfogta a leglázasabb buzgalom és egész délelőtt nagytakarítást rendezett a társasjátékok polcain, ami különben is már esedékes munka volt néhány nap óta.

Aztán átszaladt ebédelni, ebéd közben pedig tövéről-hegyére végiggondolta egész életét s amikor ezzel is készen volt és még mindig volt valami kis idő ebéd végéig, akkor szokása ellenére, elkezdett magában politizálni, ügyetlenül és bátortalanul, mert ez aztán valóban nem érdekelte, de gondolkoznia kellett, foglalkoznia kellett valamivel... nem akart a kék hajóra gondolni.

A terv, mely az éjszaka felötlött az agyában, bátortalan volt és gyáva és erőtlen még mindig, mert Vaskóh rendes, pontos és becsületes ember volt és életében most először volt kitéve igazi kisértésnek.

Délután azonban egyszerre csak odament a nagy játékok csoportjához és egyenesen, habozás és gondolkodás nélkül elővette a kék hajót, mely az ő emlékezete óta mindig itt állt az üzletben és amely ugyancsak motorra járt, bizonyára ugyancsak tudott füstölni és olyan szép, fényes és égszínű volt, mint egy igazi gyermekálom. Elővette a kék hajót, megnézte, megtapogatta minden oldaláról, aztán ijedten tette vissza a helyére. A gazdára nézett, azonban a gazda, mint rendesen, most is ott ült éppen az ajtó mellett, arccal az utca felé fordulva, német újságot olvasott és várta a vevőt.

Esteledett. Vaskóht valami különös izgalom fogta el. Minduntalan megnézte az óráját. Már csak egy óra, már csak egy félóra a zárásig. A kék hajó ott állt éppen vele szemben egy sereg más holmi közt a fehér fényes polcon és mosolygott rá. Legalább is Vaskóhnak úgy tetszett, mosolyog rá. Vaskóh megtörölgette a homlokát, a hűvös kis boltban, annyira melege volt most. Az imént, amikor megnézte közelről a kis hajót, megnézte a titokzatos betűkkel rájegyzett árat is. Attól volt most olyan melege Vaskóhnak: a kék hajó egyik legdrágább játék volt az egész boltban. Az ára körülbelül annyi, mint az ő egész havi fizetése.

Vaskóh talán sohasem tudta volna magát elhatározni, ha a végzet maga közbe nem szól. Háromnegyed hatkor a gazdát felhívták az emeleten levő lakásába; vendégei jöttek. A gazda ekkor azt mondta Vaskóhnak, zárja be majd hatkor a boltot és a kulcsokat adja fel. Talán még hatig is jöhet vevő, nem árt azt a negyedórát is nyitva tartani. Vaskóh tehát egyedül maradt. Pontosan hat óra előtt két perccel hirtelen, gyorsan becsomagolta a kék hajót, aztán bezárta az üzletet és kivételesen villamosra ült, csakhogy minél előbb otthon legyen.

— A kék hajó! — Jánoska úgy bámult a kibontott csomagra, mintha a világ legnagyobb csodáját látná. Aztán nevetett és táncolt és úgy lelkendezett: — A kék hajó! Ugyanaz a kék hajó!

Vaskóh a verejtékes homlokát törülgette és már nem bánta meg azt, amit elkövetett és szívét úgy érezte, mintha valami csodálatos nagy nap minden fényével és sugarával oda tűzne rá.

— Az biz a — mondta. — Látod, apus megkerítette. Csak az a baj, hogy nem adták ide, csak egy napra. Nagyon kevés van belőle és nagyon sok gyerek van Pesten, aki mind ezzel a hajóval szeretne játszani. Hát holnap a tiéd lesz, de holnapután már apának vissza kell vinni oda, ahonnét kapta. Majd aztán egyszer, ha több száz hajó lesz a városban, akkor lehet, hogy örökre hazahozom ezt neked.

A feleségének pedig megsúgta:

Elhoztam a boltból egy napra. Csak aztán nagyon vigyázzatok, nehogy baja essék.

Egyelőre csak úgy kellett úszkáltatni a vízen, mert nem volt a háznál otthon egy csöppnyi benzin sem. De Jánoskának megigérték, hogy anyus holnap reggel vesz ezt is és holnap már egész nap füstölögni és szaladgálni fog a hajó a konyhában a mosóteknőben. Vaskóh pontosan és lelkiismeretesen elmagyarázta a feleségének a hajó minden csínját-bínját.

Másnap gondterhes napja volt. Szakadatlanúl figyelte a gazdát, vajjon nem-e vette észre, hogy a kék hajó nincs a helyén és megreszketett minden ajtónyitásra: Jaj, most jön valaki, aki éppen a kék hajót akarja majd. Soha ilyen szótlan, sápadt és felületes nem volt a derék, pontos, szorgalmas Vaskóh, mint ezen a napon. Volt valami kevéske kis életbölcselete, azért hát vigasztalásúl Jánoskára gondolt, aki most otthon vígan és boldogan bámulja a rohanó hajót. És amikor erre gondolt, megállapította magában: egyik ember boldogságát mindig egy másik ember kínjaival kell megfizetni.

Herczeg Ferenc műveinek harminc kötetében ott él a magyar nemzet: a tündöklő mult, a sivár jelen s a jobb jövőben való hit.

PETRI LAJOS : Önarckép

Céhbelich VII. Kiáll. Est.
1932

Petri Lajos

Magyar képeskönyv. A 2. császári és királyi huszárezred háborús emléke a budai Bástya-sétányon

gyűlöli is Napoleont; Stepherl előadta Schwarzenberg tervét és az öreg oroszlán elbődült: Vorwärts!

Más volt azonban az eset Bernadotte-tal, a svédek trónörökösével. Ez a félbolond, aki Napoleontól tanulta a hadvezetést, Napoleonnak köszönhet mindent, mégis elárulta régi gazdáját és önállósította magát a skandináv félszigeten, de valahányszor komoly lépést kell tenni Napoleon ellen, mindig habozik és köntörfalaz.

Blücher egy cseppet sem bízott abban, hogy Bernadotte kellő időben ott lesz, a kellő helyen. Stepherl ekkor kihúzta magát:

— Kegyelmes Uram, adasson alám egy igazán jó, gyors és kitartó lovat.

— Mit akar azzal, kedves Csecsenyim? — kérdi a tábornagy.

— Átmegyek a svéd trónörökös őfensége táborába és rábírom, hogy csatlakozzék hozzánk.

Az öreg marsall nagyot nevetett. Ördöngős egy fickó! Na, majd meglátjuk! És lovat adatott Stepherl alá.

Stepherl elvágtat a porosz főhadiszállásra. Ott van a trónörökös is. Stepherl kéri a tömérdek had- és szárny-segéd és futártiszt és testőr egyikét, jelentse be őt a trónörökösnél.

— Van írásbeli parancsod?

— Nincs.

— Akkor a fenség nem fogad.

— De a két császári felség szóbeli meghagyását hozom.

(Stepherl akkorát füllentett, mint a Stephanskirche tornya. De a hazáért tette!)

Egy Prinz von Preussen-ezredbeli elegáns dandy végre bejelenti és a trónörökös fogadja Stepherlt. Stepherlnek közben még eszébe jut, hogy ha már az orosz és az osztrák császárok nevében beszél, a porosz király képviseletét is bízvást átveheti.

— Fenség, a három Felség legbizalmasabb megbízását hozom.

Bernadotte alakoskodik. Iparkodik kibújni a felelősség alól. Bernadotte nagy széltoló, agyafúrt legény, álnok és nagyravágyó cselszövő, de lángeszű katona: ő tudja, hogy most élet és halál kérdéséről van szó. És talán, titokban, francia szíve megdobbant és fél a döntéstől. Nem akarja letaglózni a korzikait. Mindenféle kifogást támaszt. Stepherl azonban most hirtelen elsüti a nagy ágyút.

— Hát, ha így van, Fenség, írásban kérem, hogy itt voltam, előadtam a három uralkodó kérését és hogy Fenséged a kérés teljesítését megtagadta.

Stepherl e pillanatban a fejével játszott. Ha kitudódik, hogy . . . no de hadd folytassam.

Bernadotte megadja az írást. Aztán elkezd töprengeni. Behivat néhány tábornokot. Valaki a történelem előtt való felelősségről beszél; Stepherl most már vérszemet kap és megsúgja Bernadottenak, hogy a két császár az ő trónigényét csak abban az esetben hajlandó elismerni, ha . . .

Bernadotte meghökken, az írást visszakéri, kiadja a parancsot az indulásra, kellő időben érkezik és eldönti a lipcsei csatát.

Nos, ezt csinálta Stepherl. Nem csodálnám, ha a Mária Terézia-rendnek egyszerre a parancsnoki keresztjét adná neki a császár."

István gróf arca minden szónál pirosabbra gyúlt. Ha most meg kellett volna szólalnia, csak hörögni vagy sírni, vagy kacagni vagy kurjongatni

Uj Idők 1934. 37. szám

tudott volna örömében. Boldog volt, hogy sikerült valami rendkívüli dolgot elkövetnie, s örült, hogy az emberek ezt tudják. Hiúságában egészen elérzékenyedett, de szeméremérzete fellázadt a dicsőítés ellen. Huszonhároméves bölcseségével azt hitte, hogy ilyenkor legokosabb, ha cinikusnak mutatkozik. Nagykeservesen megszólalt:

— Ostobaság az egész.

Pál gróf rosszalólag csóválta a fejét:

— Látszik, hogy Párizsból jössz.

— Az aztán a város!

— Jakobinus lettél?

Stepherlre került a sor és a lipcsei csata hőse gyalázatos lökést tett s a posztót is kiszakította. A bátyja cifrát káromkodott. Mindössze káromkodni tudott magyarul, de azt hibátlanul.

— Minden hőstettedről tudnak ám itthon — vigasztalta a jószívű Pál, mert látta, hogy Pista arca elborul a feltépett billiárdposztó láttán. — Tudunk a Wladimir-rendedről is. A porosz és orosz rendjeleidről is. Csakugyan megkapod a Mária Teréziát?

— A fenét! Az a vén hülye ugyan sohasem terjeszt fel.

— Kicsoda?

— Schwarzenberg.

— Te is úgy beszélsz róla, mint Blücher. De ne búsulj, fiú! Itt az asszonyok megadják a Mária Teréziát. Itt aztán lesz jutalomban részed.

Stefi boldogan mosolygott. Pál gróf folytatta:

— Megőrülnek érted. Mind. Eszterházynétól kezdve végig az utolsó... izéig. Még a tulajdon feleségem sem kivétel. Még Karolinát sem veszem ki. Ő is azt hireszteli, hogy a lipcsei csatában te győzted le a korzikait. Nem hiszed? Kérdezd meg tőle. Itt jön. Karolina! itt a te hősöd. Na, borulj a nyakába.

...Csakugyan belépett a terembe Karolina. A két férfi kikapta szájából a pipát. Stepherl összepengette a sarkantyúját és kezet csókolt sógorasszonyának. Karolina megölelte a fiatal ulánuskapitányt, arcát mind a kétfelől megveregette, aztán megcsókolta.

— Pá, Stepherl! Hogy megemberesedtél! Milyen fekete vagy! A pofaszakállad felét borotváltasd le. Hah, milyen a szemöldököd. Tudsz karambolozni? Ide nézz!

És anélkül, hogy egy pillanatra is megszűnt volna csicseregni, kezébe kapott egy dákót és nekiesett az elefántcsontgolyóknak. Feltűnő ügyességgel játszott.

— Bravó, Karolina, pompás. No még azt a tercet! — vezényelte az ura.

Karolina pedig az óriási asztal körül szinte repkedett, mint egy fekete, fényes, karcsú kis holló.

Stepherl szédülve nézte. Ki ez? Ez Karolina, az ő sógornője? Ő az?

Stepherl szíve vadul dobogott.

A terem nagy, színes üvegablakán a nap tarkán és sejtelmesen sütött át. A billiárdozók hol vörös, hol kék, hol aranysárga fényben fürödtek. Az elefántcsontgolyók csikorgása visszhangzott a magas és meglehetősen üres szobában. A két férfi Karolinát nézte. Karolina pedig csacsogott, trillázott és közben az asztal fölé hajolva, fehér, gömbölyű karjait mutogatta.

Stepherl ámulva nézte. Hogyan? Ez is lehetséges? Mi történt Karolinával és Karolina körül? Mindig ilyen szép volt, csak ő volt vak? Vagy csak az utóbbi hónapokban lett ilyen elképesztően gyönyörűvé? Nem tudott szóhoz jutni csodálkozásában. Elővette finom párizsi zsebkendőjét és kétségbeesetten törölgette a homlokát.

— Ejnye, de jó szaga van a zsebkendődnek! — sikoltott fel Karolina ujjongva, mintha valami életbevágó szerencse érte volna, — hol szerezted? Párizsban? Mennyi van neked belőle? Hogy volt? Adsz belőle? Nem, nem! Az egészet add nekem, ez nem való neked, ez határozottan asszonyi illat, nőnemű illat.

— Karolina! — szólt rá kevély, tompa hangján Pál gróf — te megint...

— Mit mondtam?

— Nem tudod, mi illik...

— Stepherl, látod, milyen zsarnok! Stepherl, ha te tudnád, hogy mit kell mellette szenvednem! Stepherl, fogd pártomat!

És belekapaszkodott Stepherl karjába, mint egy vízbefuló, kétségbeesett arccal, görcsösen és egész testével hozzá simulva, úgy hogy Stepherl homlokát kiverte a gyöngyöző verejték.

E pillanatban nemcsak Pál és Stefi, de még maga Karolina sem tudta volna megmondani, hogy mi volt ez: gyerekes, ártatlan naivság, vagy kiszámított pokoli kacérság?

Széchenyi István huszonhárom éves volt, Pál bátyja huszonöt, Karolina húsz. Mind a három még alig hagyta el a gyermekkort.

...Így kezdődött el a három ember tragédiája.

Anyám

Reggel volt már, de a táj ma nem ébredt,
Holtan feküdt fénylő ravatalon,
Ragyogott minden, de semmi sem éledt.
S anyám jött a piacról az úton.

Nem tudta, hogy én már régen nem alszom,
Úgy jött, ahogy még én sohase láttam,
Nyoma sem volt dacnak a büszke arcon
S a délceg termet meg volt törve vállban.

Haja fénylett az októberi napban,
De arca, szeme olyan fénytelen,
Lépegetett a sárguló avarban:
— Milyen magányos — vert át szívemen.

A panaszát ő el sohase sírta,
Mindent magába rejtett, ami szent,
Sohse alkudott, harcát végig bírta
S nem tudta, hogy hátrálni mit jelent.

Csak jóságából juttatott, ha kellett.
Az ő asztalán sohse volt kalács,
Ha egyedül ült a reggeli mellett,
Csak akkor, ha aprított vele más.

— Tudom ma is megrakod jól az asztalt
S a szemed fiatalon rám nevet.
Lesütöm a magamét s nem tudom majd
Sajnáljalak, vagy irígyeljelek.

JOÓB LÁSZLÓ

Petri Lajos

Meinl-kávé

Középamerika fensikjairól származó válogatott fajták keveréke
1/4 kg . . . . . 4.—

Meinl Gyula r. t.
kávébehozatala

Id.

PETRI LAJOS
SZOBRÁSZMŰVÉSZ
25 ÉVI MUNKÁSSÁGÁNAK
GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

KATALOGUS

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1935. MÁRCIUS 7—25-IG.

A most oly divatos

FÜGGÖNYTARTÓK

(fakarnisok)

HOFFMANNÁL

IV., Gerlóczy-utca 5.
IV., Károly király-út 28.

PETRI LAJOS

SZOBRÁSZMŰVÉSZ

25 ÉVI MUNKÁSSÁGÁNAK

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

KATALOGUS

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1935. MÁRCIUS 7—25-IG.

18099 — Szepes nyomda. Telefon: 13-1-64

Alapitva: 1839.

HERENDI PORCELLÁNGYÁR R. T.

GYÁRTMÁNYAI:

magyar művészek műveinek reprodukciója,
művészi dísztárgyak,
a világhírű herendi díszkészletek,
jutányos kézifestésű asztali készletek.

21 világkiállításon nagydij.

Központi iroda:

BUDAPEST IV, VÁCI UCCA 20.

Telefon: 827-55.

1935. V. 1-től IV, VÁCI UCCA 37.

Gyártelep:

HEREND

(Veszprém megye.)

Következő kiállitásaink:

1935. március hó 30-tól

1935. április hó 15-ig a

MUNKÁCSY CÉH

sorsjátékkal

egybekötött kiállitása

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK:

Gróf ZICHY JÁNOS

ALELNÖKÖK:

CSÓK ISTVÁN GEREVICH TIBOR HORVAI JÁNOS

FARKAS ZOLTÁN

IGAZGATÓ:

HUBAY ANDOR

PÉNZTÁROS:

LEHEL BÉLA

FŐTITKÁR:

KÉZDI-KOVÁCS ELEMÉR

Fölhívás a műpártoló közönséghez!

A Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület négy évtizede szolgálja lankadatlan buzgalommal a magyar művészet érdekeit. Mint altruista intézmény első sorban a magyar művészeket igyekszik erkölcsileg és anyagilag támogatni, de legfontosabb céljai közé tartozik az is, hogy a Szépet alkotók és a Szépért lelkesülők között fönntartsa az állandó kapcsolatot.

A magyar művészeket különösen sujtó világkrizis idején a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület igazgatósága azzal a tisztelettel teljes kérelemmel fordul kiállításainak lelkes látogatóihoz, hogy sziveskedjenek az Egyesület műpártoló tagjai sorába lépni. Az a csekély anyagi áldozat, amelyet ezzel magukra vállalnak, lehetővé teszi, hogy az Egyesület a mai katasztrófális anyagi viszonyok között is tovább folytathassa áldásos működését.

Műpártoló tagjaink díjmentesen látogathatják kiállításainkat és résztvesznek az évenként megismétlődő műtárgy-sorsolásban.

A műpártoló tagsági díj: évi 10 pengő.

Hazafias üdvözlettel:

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET IGAZGATÓSÁGA.

73 Lumniczer Sándorné

74 A 2-es huszárok hősi emlékművének pályázata

1933

75 Morbitzer Dezsőné

76 A cs. és kir. 2-es huszárok hősi emlékműve

77 Jellenz Kató III.

78 Dr. Schnurre Károlyné

79 Tűzér emlékmű pályázat

80 32-es pályázat

81 Gindele Lucy

82 Morvay Pálné

83 Dusóczky Károlyné

84 Kremsner Kató

85 Szabó Dezső

86 Dr. Pétery Jenőné

87 Failloni Sergio

88 Fráter György (a Pálosok kolostorának keritése részére)

89 Nagy Futó

90 Álom (Mózes I. 32. 26. . . ." és mondá: bocsás el engem, mert a hajnal feljött. S mondá Jákob: nem bocsátlak el téged, mig meg nem áldasz engemet.)

55 Kovács készült az O.T.I. székházának bejárata fölé

56 Korányi Frigyes dr. (felállittatott a szegedi Pantheonban)

1930

57 „Csók"

58 Prsemysl emlék pályázat

59 Pestszenterzsébet hősi emlék pályamű

60 Gara Zoltánné

61 Nagyatádi Szabó István, pályázat

62 Önarckép, vázlat

1931

63 Jellenz Kató I.

64 Jellenz Kató II. márvány

65 Kopjafaragó

66 Lechner szobor pályázat

67 Kőhordó

1932

68 Záborszky Elly

69 Terstyánszky síremlék pályázat

70 Szijjas Daisy

71 B. Sándor Erzsi

72 Vértessy Anci

Kivonat

a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület alapszabályaiból:

A tagok felvétele: Az egyesület műpártoló tagja lehet minden fedhetetlen előéletű magyar állampolgár. A műpártoló tagok felvételét az igazgatóság eszközli.

A műpártoló tagok belépése, jelen „Belépési nyilatkozat" aláirása alapján történik és magánjogi kötelező erővel bir. A belépési nyilatkozat aláirásával belépő visszavonhatatlanul három évi tagságra kötelezi magát.

A tagok jogai: Tagsági jegyük felmutatása mellett az egyesület kiállitásait látogathatják, továbbá az egyesület előadásain, összejövetelein, társasutazásain stb. az igazgatóság részéről megállapitott feltételek mellett résztvehetnek.

A műpártoló-rendes tagok résztvesznek az egyesület minden év junius havában tartandó műtárgysorsolásán.

Az egyesület tagjai cselekvő és szenvedő választói joggal rendelkeznek a közgyülésen.

A tagok kötelességei: A *műpártoló-rendes tagok* évi 10 aranypengő tagsági dijat fizetnek.

Azok a rendestagok, akik egy évi tagsági dijjal hátralékban vannak, semmiféle jogot vagy kedvezményt nem élvezhetnek.

Kilépés: A kilépési szándék a harmadik év, annak letelte után a naptári év vége előtt legalább 3 hónappal ajánlott levélben az igazgatóságnak bejelentendő. Ha a tag kilépésének szabályszerű bejentését elmulasztja, tagsági kötelezettsége további 1—1 év tartamára fennáll.

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
V., Erzsébet tér.

Tagsági szám: .....

Belépési nyilatkozat.

Alulirott ..... belépek a Nemzeti Szalon Művészeti Egyesület műpártoló-rendes tagjai sorába.

Az egyesület alapszabályait magamra nézve kötelezőnek smerem el

Budapest, 193 .....

Aláirás: .....

Az igazgatóság határozata:

Foglalkozás: .....

.....

Lakás: .....
(Változás irásban bejelentendő.)

Itt levágandó!

Itt levágandó

1926

40 Kut részlet Fuchs Richárd tulajdona
41 Bárczy Piroska I.
42 Botond Éva terracotta
43 vitéz Szánthó László

1927

44 Bárczy Piroska II.
45 Ticharich Zdenka bronz
46 Kodály Zoltán II.
47 Fésülködő márvány

1928

48 Vicontesse Jacques Davignon
49 Akt
50 Anyám bronz
51 Petri Magda

1929

52 Diák
53 Diák
54 Szobrász

1922

25 Ribáry Olga márvány
26 Dr. Rózsavölgyi Manó
27 Vágy bronz

1923

28 Dr. Hann Arnold
29 Pihenő bronz
30 Csók cimü szobor vázlata
31 Danae
32 Petri Éva II. márvány

1924

33 Álarc bronz
34 Borsay Miklósné márvány
35 Sándor Pál bronz
35/a Napkelte

1925

36 „Bánat" (egy példány a Szépművészeti Muzeum tulajd.)
37 Petri Éva III.
38 Dr. Boross József szegedi emlékének alakja
39 Paraszt leány körtefa

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

1909

1 Kodály Zoltán

2 Fürdőző leány

3 Fiatal leány lyoni márvány első példány a Szép=művészeti Muzeumban

4 Juhász Gyula szürke márvány

1910 - 1914

Bruxelles

5 Kis Jeanne márvány

6 Futó egy példány a barcelonai mu=zeum tulajdona

7 Miss G. W. márvány

8 Táncoló leány bronz, (első példány a Szép=művészeti Muzeumban)

9 Melisande bronz

10 Torzó bronz

11 Az élet

1915

12 Károlyi Lajos bronz

13 Eckensberger Nórika

1916

Wolhynia

14 Goldbach vezérőrnagy a 70=ik hadosztály parancsnoka

15 Lengyel leány tanulmány

1917

16 Kárász Ernő altábornagy

1918

17 Apáca (Nagykároly)

18 Dr. Hann Fancsi

19 Kaffka Margit márvány

1919

20 Gitta

1921

Bruxelles

21 Mlle. H. Ellemann

22 Mlle. A. Ellemann márvány

23 H. Leblanc

24 Petri Éva I.

PETRI ILDIKÓ

6000 Kecskemét
Március 15. u. 5. V. em. 115.
Tel.: 76/491-250

1952-ben született Mezőtúron. Művészeti tanulmányait önképzés útján végezte, de gyakran vesz részt különböző alkotótelepek munkájában. 1976 óta rendszeres kiállító megyei és országos tárlatokon. Egyedi színes ceruzarajzokat készít, aprólékos műgonddal. Érdeklődésének központjában van az apró, nosztalgikus, múlékony tárgyak, növények világa.
Néhány alkotását őrzi a Kecskeméti Képtár.
Tagja a Szabad Képző- és Iparművészek Országos Szövetségének. Több egyéni kiállítása is volt.
1992-ben a Művelődési Minisztérium Eötvös Alapítványának ösztöndíjában részesült.

Ildikó Petry wurde 1952 in Mezőtúr geboren.
Ihre künstlerischen Studien machte sie durch Selbstbildung, aber sie nahm und nimmt an der Arbeit verschiedener Kunstkolonien oft teil. Seit 1976 stellt sie ihre Werke an Bezirks- und Landesausstellungen regelmässig aus.
Sie macht farbige Bleistiftzeichnungen (Einzelzeichnungen) mit bis ins kleinste gehendem Kunstfleiss. Im Mittelpunkt ihres Interesses steht die Welt der winzigen, nostalgischen, vergänglichen Gegenstände und Pflanzen.
Einige ihrer Werke werden in der Kecskeméter Gemäldegalerie bewahrt. Sie hatte schon mehrere Einzelausstellungen.
In 1992 ist ihr vom Kultusministerium das Stipendium der Eötvös Stiftung zuteil geworden.

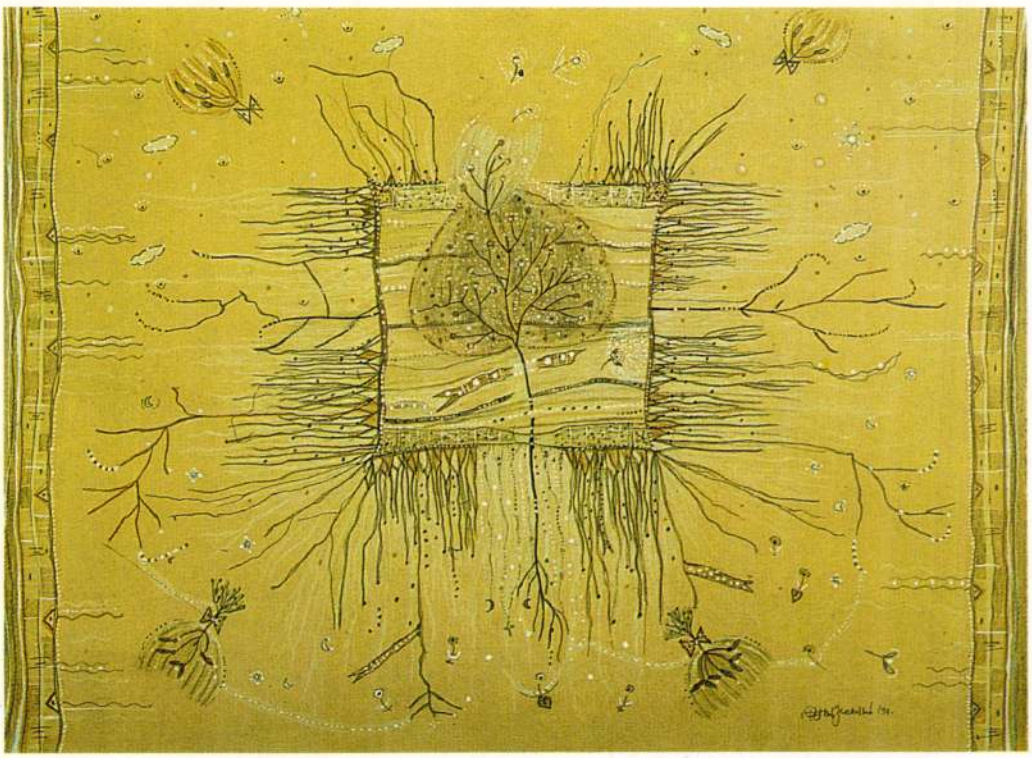

RŐZSE ÉRZELMEK vegyes technika, papír 36 x 43 cm
BÚCSÚKENDŐ MÁRIÁNAK NAGYMAMÁM EMLÉKÉRE
vegyes technika, papír 36 x 43 cm

A KATONA LAJOS VÁROSI KÖNYVTÁR
GALÉRIÁJA, VÁC, BUDAPESTI FŐÚT 37.

SZERETETTEL HÍVJA - VÁRJA ÖNT

PETRI ILDIKÓ
grafikusművésznő
KIÁLLÍTÁSÁRA
1993. OKTÓBER 6 - NOVEMBER 7 - IG

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ :
HÉTFŐ, KEDD, CSÜTÖRTÖK, PÉNTEK : 9 - 19 -IG
SZOMBATON 11 - 17 - IG
SZERDA, VASÁRNAP ZÁRVA

PETRI ILDIKÓ
/ Kecskemét, Március 15. u. 5. V./115. /

1952 - BEN SZÜLETETT MEZŐTÚRON.
MŰVÉSZETI ISMERETEIT ÖNKÉPZÉS ÚTJÁN SZEREZTE.
TAGJA A " MŰHELY" MŰVÉSZETI EGYESÜLETNEK A KECSKEMÉTI KÉPZŐMŰVÉSZEK KÖZÖSSÉGÉNEK.
1992 - BEN A MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM EÖTVÖS ALAPÍTVÁNY ÖSZTÖNDÍJÁBAN RÉSZESÜLT.

ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSAI :

1986	KECSKEMÉT	- MEGYEI KÓRHÁZ GALÉRIÁJA
1991	NAGYKŐRÖS	- ARANY JÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
1992	KUNFEHÉRTÓ	- MŰVELŐDÉSI HÁZ
	KECSKEMÉT	- RÁKÓCZI FERENC ÁLTALÁNOS ISKOLA GALÉRIÁJA
	BAJA	- KIRAKAT GALÉRIA

JELENTŐSEBB CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK :

1986	NÉMETORSZÁG / LIPCSE
1988	SALGÓTARJÁN - IV. ORSZÁGOS RAJZBIENNÁLÉ
1988-1989	BUDAPEST - CSEPEL BEMUTATKOZIK A MÓRI MŰHELY
1990	KECSKEMÉT - NUMEN ADEST
1992	BÉKÉSCSABA - XXVII. ALFÖLDI TÁRLAT
1992	SALGÓTARJÁN - VI. ORSZÁGOS RAJZBIENNÁLÉ
1992	FRANCIAORSZÁG / BONNEVILLE, LA ROCHE SUR FORON, LYON
1992-1993	KECSKEMÉT, KALOCSA, KISKUNHALAS BÁCS - KISKUN MEGYEI TÉLI TÁRLAT
1993	KECSKEMÉT - GRAFIKÁK ÉS TŰZZOMÁNCOK
	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY - 40. VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLAT
1993	AUSZTRIA / SALZBURG - TAXHAM GALÉRIA

" KÉPEI SZÁMOMRA A HALKAN MONDOTT VERSEK ÉS A LÍRAI ZENE PÁRHUZAMAI. KÉPEI SZÜRREALISTÁK ÉS ROMANTIKUSAK EGYSZERRE. "

ANGYAL MÁRIA
művészettörténész

" ... KÉPTEREMTŐ FANTÁZIÁJA A HÉTKÖZNAPI TÁRGYAKBÓL ÉPÍT ÖNÁLLÓ KIFEJEZŐ EREJŰ KÉPI VILÁGOT. ÉPP A SZEMÉLYESSÉG RÉVÉN VÁLIK HITELESEN MEGFORMÁLTTÁ GRAFIKAI NYELVEZETE. A MÜTYŰRÖK LÍRAI BÁJÁT VESZI ÉSZRE, S EMELI A KÉPI ÉRDEKESSÉG SZINTJÉRE. ÍGY LESZ PETRI ILDIKÓ A LEGYEZŐ, A MASNI, A LEPKE, A TOLL, LEVÉL, AZ ESERNYŐ, A SÉTABOT, A KALAPMOTÍVUMOK CSENDES POÉTÁJÁVÁ. "

CSÁKY LAJOS
grafikusművész
Forrás 1992. 4. szám

" ÖNERŐBŐL KÜZDÖTTE FEL MAGÁT OLYAN SZINTRE, HOGY JELENTŐSEBB MEGYEI, SŐT TÁJEGYSÉGI KIÁLLÍTÁSOKON IS MEGBECSÜLÉST TUDOTT SZEREZNI MAGÁNAK, ILLETVE MUNKÁSSÁGÁNAK. OLYAN HANGOT ÜT MEG, AMELY SZINTE TÁRSTALAN A JELENKORI MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETBEN : AZ EGÉSZSÉGES RAJZI HUMORNAK A GROSS ARNOLD UTÁNI NEMZEDÉKBEN TALÁN Ő A LEGFIGYELEMREMÉLTÓBB KÉPVISELŐJE "

PAP GÁBOR
művészettörténész

"... A PICINEK AZ APRÓNAK A FINOMNAK A MÚLÉKONYNAK TISZTELETE ... AMIT NAGYON FONTOSNAK TARTOK AZ Ő RAJZAIN ÉS MUNKÁIN, AZ - AZT HISZEM, HOGY KICSIT AZ EGÉSZ ÉLETVITELÉBŐL IS MAGYARÁZHATÓ - A NOSZTALGIA IRÁNTI ÉRZÉKENYSÉG. ...TALÁN MINDEN EGYES RAJZON AZ Ő BELSŐ VILÁGÁNAK MEGNYILVÁNULÁSÁT LÁTHATJUK. ...A CSIPKESZEMŰ C. KÉPÉNÉL A MÉRHETETLEN TÜRELMET AZ APRÓ DOLGOK IRÁNTI MÉRHETETLEN TISZTELETET. ...SZINTE CSIPKEVERŐI TÜRELEMMEL KÉSZÍTETT RAJZOK. "

SIMON MAGDOLNA
művészettörténész

" VANNAK MUZIKÁLIS MŰVÉSZEK ... AZT, HOGY Ő A CSIPKÉKET, A BOJTOKAT, A KITERÍTETT FORMÁKAT EZEKET A RÉTEGEKET ÁBRÁZOLJA, STILIZÁLJA ORNAMENTÁLISAN, EZ MUZIKALITÁSRA VALL . "

SUPKA MAGDOLNA
művészettörténész

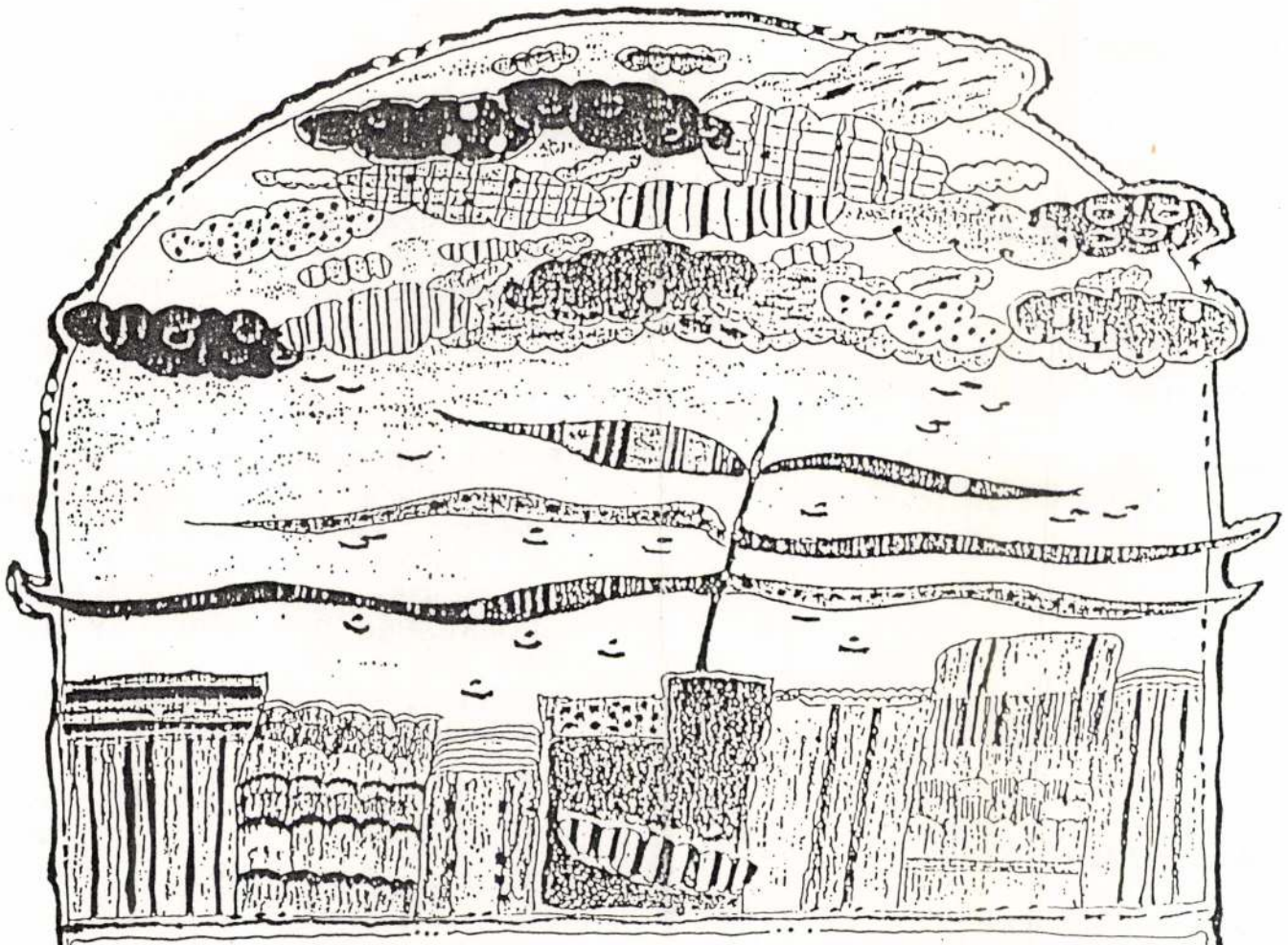

TITKOK

PETRI ILDIKÓ
grafikusművésznő

KIÁLLÍTÁSA

Vác
Katona Lajos Városi Könytár
1993. október 7– november 7 - ig

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Petri Ildikó.

1977 JAN 4

Petőfi

/ 1021

Három szakkör bemutatkozik

A Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ három alkotóköre nyilvánosságra hozta eddigi eredményeit, azaz a foglalkozásokon elkészült és befejezett munkák válogatott anyagát, ifjúsági, illetve felnőtt képzőművészeti szakkörből, és alkalmazott grafikai körből. Mindegyikbe húszan-harmincan iratkoztak be, az aktív résztvevő ennél lényegesen kevesebb, különösen az alkalmazott grafikusoknál.

● Zebegény. Petri Ildikó akvarellje.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a szakköri munka minősége igen ritkán mérhető le kiállítási tárgyakról. Ugyanis nem a kiállítás a lényeg, hanem maga a szakkör. Hogy a tagjai mit, hogyan, menynyit tanulnak, mit visznek magukkal tovább esetleges művészpályájukra, de még inkább világlátásukba, ízlésrendszerükbe. Az ifjúsági kört (amely inkább gyermekszakkör) *Szappanos István* a kitűnően felkészült rajztanár vezeti. A felnőttek körét *Palkó József*, aki évtizedek óta kiállító művész. Az alkalmazott grafikusok vezetője *Balanyi Károly*, a művelődési központ lelkiismeretességéről, igényességéről ismert fiatal dekoratőre. Egészen bizonyos, hogy ők hárman tudásuk legjavát igyekeznek átadni tanítványaiknak, s hogy ehhez az intézmény jó helyiséget, világítást, eszközöket, anyagot ad, szükség esetén modellt: ez mindenképpen dicsérhető.

És megéri a ráfordítást. Abban az időben is megérte, amikor *Mátis Kálmán*, majd később *Goór Imre* meglehetősen mostoha viszonyok között vándorolt egyik helyiségből a másikba tanítványaival. Nem egy, később országos nevet szerzett művész kapott indíttatást a foglalkozásaikon. (Volt olyan évfolyama a Képzőművészeti Főiskolának, amikor egyszerre négy hallgatója érkezett Kecskemétről: *Pálfy Gusztáv, Bodri Ferenc, Bodóczki István, Lisztes István.*)

A jelenlegi kiállítás alapján helytelen és veszélyes lenne jóslatokba bocsátkozni, hogy ki lesz művész közülük, ki nem. Az ifjúsági körből *Tóth Edit* ösztönös találékonysággal színezett, gyermekien mesélő vízfestményeit, *Nulinek Judit* két szénrajzát és *Szodfridt Gábor* rendkívül korrekt, pontos tanulmányait érezzük legígéretesebbnek.

Az alkalmazott grafikusok kicsiny csoportján látszik, hogy komoly, pontos műhelymunkát végeznek, az alapokon kezdik. A felületi hatásokban, színválasztásban, formák variálásában máris szép eredményt értek el, kivált *Mester Éva, Molnár Marian és Túri Edit. Ipsits Éva* plakáttervét pedig akár országosan is sokszorosíthatnák.

A felnőttek szakkörében *Petri Ildikó* és *Gyólay Pál* finom érzékenységgel bánik az akvarell nehéz technikájával. *Kalmár Pál* lángvágóval kiszabott majd összehegesztett szobrai figyelmeztessék alkotójukat, hogy az anyag természetes hatása nem az ő érdeme. *Varga Imre* pedig, akiről a közelmúltban hosszabban is megemlékezett lapunk, még szakköri kiállításra se küldjön rendkívül kezdetlegesen nyomtatott linómetszeteket.

. á. sz. j.

ROSSZ ÁLOM

(A Polisch Weekly-ből.)

P.NEL

Modern álom

Urbaniz Ákos, egyik éjjel azt álmodta, hogy elfelejtette értesíteni a munkatársait arról az időzített pokolgépről, amelyet a titkárnő bárszekrényében felejtett. Szinte látta maga előtt, hogyan repülnek a levegőbe a főnökei és bár jóleső érzéssel töltötte el ez a tudat, azt sem hagyhatta számításon kívül, hogy a helyszínre kiszálló nyomozók előbb-utóbb rájönnek, ki helyezte a robbanószerkezetet, Jucika körömlakkja és az igazgató csereszynepálinkája közé.

— Ebből még baj lehet — rémüldözött és kiverte a verejték. Elhatározta, hogy azonnal telefonál, — talán még nem késő. Értesíti a kollégákat, hogy holnap még arra a félórára se menjenek be hivatalukba, amíg a jelenléti ívet aláírják. Felemelte a kagylót, tárcsázni kezdett, a készülék foglaltat jelzett. Jó sokáig. Végre kiment a csengetés és bejött egy ismeretlen, álmos hang. Aztán bejelentkeztek a mentők és a tűzoltók, majd egy teljesen süket, idős hölgy, aki állandóan azt üvöltötte: „Hangosabban tessék mondani. Nem értem. Hangosabban!..."

Urbaniz Ákosra, reggel a földön talált rá a felesége. Eszméletlenül hevert a subaszőnyegen és görcsberándult ujjai, a darabokra tört készüléket szorongatták.

Az orvos egyáltalán nem lepődött meg a különös eseten, sőt egyenest úgy tűnt, hogy hosszú praxisában nem ez az első. Mindenesetre felírt egy csomó idegnyugtatót és azt tanácsolta betegének, ha hosszú életet akar a földön, sürgősen szabaduljon meg a telefontól. A javaslat felettébb hasznosnak bizonyult, ám Urbaniz Ákos egy szép napon

zőim!" Majd felszólította Columbo hadnagyot, hogy nyomozza ki az infarktusban elhunyt főkönyvelő gyilkosát. Ezután füttyentett Kántornak és szirénázni kezdett, mint a rendőrautó a Kékfényben.

Az orvos egyáltalán nem lepődött meg, sőt mintha már várta volna. Kérdezősködés helyett, előre sorolta a tüneteket:

— Rejtett kamerát sejt a fürdőkádban!

— Nem is egyet! — nyögött fel Urbaniz Ákos.

— Kudlik Júliának képzeli magát!

— Időnként. Néha inkább az az érzésem, hogy én vagyok a Delta.

— Nem tesz semmit — vígasztalta az orvos. — Ha megnyugvást akar, akkor most szépen hazamegy és kidobja a francba a tévékészülékét.

Így lőn. És egy kis időre ismét csend és nyugalom költözött a házba. Urbaniz Ákos felborzolt idegszálai kezdtek kisimulni. Aztán egy frontbetöréses, sötét éjszakán újból azt álmodta..., de most már okulva az eddigiekből, nem várta meg, amíg megint orvos elé kerül, hanem felragadott egy kalapácsot és darabokra zúzott mindent, ami a szeme elé került. A rádiót, és a kávéfőzőt, a kenyérpirítót és a hajszárítót, a kvarclámpát, a mosogatógépet, a porszívót, a frizsidert és a villanyborotvát... Már éppen a

— Téged is a munkahelyi intrikálás készített ki? — tudakolták megértően az újdonsült ismerősök. Aztán mindenki felsorolta a maga keservét. — Amikor nem csináltál semmit, megdicsértek, ha pedig kitetted a szívedet-lelkedet, észre sem vették. Amikor sétára, nyugalomra lett volna szükséged, megbíráltak, hogy nem végzel elegendő társadalmi munkát. Nem vették észre, hogy gondjaid vannak, de azt igen, hogy már megint új inget vásároltál. Otthon a feleséged szájalt, hogy miért X-et léptették elő, miért nem téged, mikor kapsz jutalmat, mikor intézed el, hogy kijöjjön a szerelő, a gyerek a magnót bömböltette, a szomszéd a rádiót, az új cipő szorította a lábadat, az autóbuszon lehülyéztek, a tévé az idegeidre ment. És amikor már nem bírtad tovább pajtás, szóval akkor te is idekerültél!...

Urbaniz Ákos sírvafakadt. Nem a bánattól, hanem a boldogságtól. Végre nyugodt helyre került, csupa derék, és rokonszenves ember közé, akikkel most már lesz ideje kártyázni, vicceket mesélni, elbeszélgetni a csillagos égbolt szépségeiről. Vége a rohanásnak, az idegeskedésnek, a hajszának, tülekedésnek, a civilizált életmóddal együttjáró ártalmaknak.

— Mi a kívánságuk? — kérdezte pár hét múlva az ápoló, aki annyira elégedett volt védencei magaviseletével, hogy elhatározta, teljesíti a kérésüket.

Urbaniz Ákos egészen felvillanyozódott. Először is azt kérte, hogy hadd telefonáljon a családjának és a munkatársainak. Aztán, ha lehetne hozzanak neki egy televíziót. Meg számológépet, vekkert, kávéfőzőt, vil-

Válogatás • CSOPORTOS KIÁLLITÁSOK:

1998-2002 között SALGÓTARJÁN, Nógrádi Történeti Múzeum Rajzbiennálé IV. VI. VII. XI
1993 HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, Tornyai János Múzeum,
40. Vásárhelyi Tárlat
1995 SZENTENDRE, Szentendrei Képtár *„Hommage á Bartók"*
1991-2003 között BÉKÉSCSABA, Munkácsy Mihály Múzeum Alföldi Tárlat
IX. XXI.XXII,XXIII.XXXIII
1980-2002 között KECSKEMÉT, Művelődési Központ, Kecskeméti Képtár, Bács-Kiskun megyei
Téli Tárlat
1994 KECSKEMÉT, Dán Kulturális Intézet *„Vörös és Fekete"*
1995 KECSKEMÉT,Dán Kulturális Intézet *„ Triangulum hangja"*1995 *„Hommage"*
1995-2002 ESZTERGOM, Országos Pasztell Biennále II.V.
1996 BUDAPEST, Újpesti Galéria „Kisgrafika" Nemzetközi Kiállítás
1996 KECSKEMÉT, Katona József Múzeum „Művészkártya-sorskártya"/ Győr, Komárom /
1996-1997 KECSKEMÉT, Kéttemplom Galéria KKK. kiállításai
1997 KECSKEMÉT , Dán Kulturális Intézet *„Aktuális*
1997 SZÁZHALOMBATTA, Matrica Múzeum *„Zene-művészet"*
1998 KECSKEMÉT, Dán Kulturális Intézet,*"Made in Hungary," „Női vonal", „Fekete fehér"*
1999 KECSKEMÉT, Dán Kulturális Intézet *"Ego"*
1999 KECSKEMÉT, Ráday Múzeum FORRÁS folyóirathoz kötődő képzőművészek .
1999 KECSKEMÉT, Kecskeméti Képtár Kmét. Képzőművészete a XX.szd. második felében
1995-2004. között KECSKEMÉT, Kecskeméti Képtár
BUDAPEST, Petőfi Irodalmi Múzeum, KECSKEMÉT
Művelődési Központ Kortárs Költészet-Kortars Grafika I. II III IV .V.
2000 KECSKEMÉT, Kecskeméti Képtár 1000 év Magyar Szentek országos kiállítás
2000 KECSKEMÉT, Erdei Ferenc Művelődési Központ Tavaszi Tárlat
2000 KECSKEMÉT, Kecskemétii Képtár 1000 év Magyar Szentek
1998-2001 SZEGED, Képtár Táblakép festészeti Biennále VII.XXXI.
1999 BUDAPEST, Nádor Galéria „Színes Rajz" Mini rajz
2001-2002 KECSKEMÉT, Nemzetközi Kerámia Stúdió *Karácsonyi Művészeti Vásár*
2002. KECSKEMÉT, Kecskeméti Képtár I. Keresztény Ikonográfiai Biennálé, Kereszt-
Keresztre feszítés
2002-2003 KECSKEMÉT, Kortárs Galéria Vörös Szalon,*„Azok a csodálatos nők"I-II.*
2004 MEZŐTÚR, Városi Galéria *„Hírös város-Kiskun világ"*
2004 KECSKEMÉT, Katona József Könyvtár, Művészetek Találkozója Együtt Európában
2004 KECSKEMÉT, Művelődési Központ Adventi Tárlat
2004 KECSKEMÉT, Művelődési Központ, *„Kecskemét arcai"*
2004 VÁC, Madách Imre Művelődési Központ *„Ősz a váci múzsával"*
2004 KECSKEMÉT, Erdei Ferenc Művelődési Központ *„Kecskemét arcai"*
2005 KECSKEMÉT, Cifrapalota Képtár Kiállítóhely, I. Kortárs Iknográfiai Biennále
Genezis-őstörténet
2005 SALGÓTARJÁN, Nógrádi Sándor Múzeum, XXVIII. Tavaszi Tárlat
2005 SZEGED, Olasz Kulturális Központ XXXIII. Nyári Tárlat
2005 KISKŐRÖS, Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum VI. Országos Biennále Kortárs Költészet
Grafika
2005 KECSKEMÉT Erdei Ferenc Művelődési Központ *7 kecskeméti képzőművésznő kiállítása*
„ Túl a hallgatag határon..."

„A növényi létforma angyalisága, a modern képzőművészet variabilitása mozgatja képzeletét."
dr. Turai Kamill művészeti esztéta Kecskeméti Lapok 2002

PETRI ILDIKÓ

k é p z ő m ű v é s z

(Mezőtúr 1952. december 27.)

„MŰVÉSZET A BOLDOGSÁG LEHETŐSÉGE" Stendal

Ismereteimet művésztelepeken, múzeumokban, belső utazásaim, barangolásaim útján gyűjtögettem.Képeim táj-élmények alapján született érzelmi hangulataimat közvetítik.
1976-tól számos kiállításon vettem részt rangos megyei, országos önálló és külföldi kiállításokon. (számuk közel kétszáz, ebből huszonkettő önálló). • Tagja vagyok a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének (MAOE), Kecskeméti Képzőművészek Közösségének (K.K.K.),A MŰHELY Művészeti Egyesületnek. Kecskeméten élek és dolgozom a Cifrapalota Képtárban.

DÍJAK:

1976 Kecskemét Megyei Kiállítás, Technika Háza I díj
1976 Kiskunhalas Művelődési Ház III. díj
1976 Kiskunmajsa Művelődési Ház díjazott
1983 Baja, Városi Galéria díjazott
1986 Kecskemét, Művelődési Központ Országos Kiállítás díjazott
1990 Kiskunfélegyháza Művelődési Ház Bács-Kiskun megyei művészek kiállítása, díjazott
1995 Kecskemét Kecskeméti Képtár Téli Tárlat, „TÉLI KERT" c. kiállítás Műhely Művészeti Egyesület díja
1997 Budapest, Csepel Nemzetközi Alkotótelep Különdíja

ÖSZTÖNDÍJAK, PÁLYÁZATOK:

1992 Művelődési Minisztérium Eötvös Alapítvány ösztöndíja
1994 Megyei Önkormányzat pályázata
1994 Polgármesteri Hivatal pályázata

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:

1981, 1986, 1998 KECSKEMÉT, Megyei Kórház Galériája
1984, BAJA, Kirakat Galéria / Ugrai Zsuzsával /
1985 KECSKEMÉT, SZÜV / Ugrai Zsuzsával /
1985 KISKUNFÉLEGYHÁZA, Villamosszigetelő. és Műanyaggyár / Ugrai Zsuzsával /
1985 KECSKEMÉT, Óvónőképző Intézet / Ugrai Zsuzsával /
1988 KECSKEMÉT, Szalvay Mihály Uttörő és Ifjúsági Otthon / Bánki Rozáliával /
1989 BÉKÉS, Jantyik Mátyás Múzeum BÉKÉSCSABA / Diószegi Eszterrel /
1991 NAGYKŐRÖS, Művelődési Ház *„Egyszer volt találkozások c*
1992 KUNFEHÉRTÓ, Művelődési Ház
1993 BAJA, Kirakat Galéria
1993 VÁC, Katona Lajos Könyvtár *„Titok" c.*
1994 DEBRECEN, „A" Galéria Kossuth Lajos Tudományegyetem
1995 BUDAPEST, Rákoskert Művelődési Klub
1996 KECSKEMÉT, Kelemen László Kamaraszínház
1996 TISZAKÉCSKE, Református Általános Iskola Galériája *„Víz-szalagok" c.*
1997 KECSKEMÉT, E Galéria
1997 KISKUNHALAS, Végh-Kúria Halasi Szépmíves Céh
1998 KECSKEMÉT, Dán Kulturális Intézet / Csernus Lászlóval /
1999 BAJA, Városi Galéria
2000 KECSKEMÉT, Katona József Emlékház *„Lebegés"c.*

KÜLFÖLDI CSOPORTOS KIÁLLITÁSOK:
1983 AUSZTRIA • *DORNBIRN*
1983 AUSZTRIA • SALZBURG
1986 NÉMETORSZÁG • LIPCSE
1992 FRANCIAORSZÁG • *BONNVILLE, la ROSHE SUR FORON*
1996 FRANCIAORSZÁG • *PÁRIZS*
1996 JUGOSZLÁVIA• *GORNIJ MILANOVAC*
2002 JAPÁN • *AMORI*

MŰVEI KÖZGYŰJTEMÉNYEKBEN:
ZEBEGÉNY SZŐNYI MÚZEUM BARÁTI KÖRE
KECSKEMÉTI KÉPTÁR
NÓGRÁDI TÖRTÉNETI MÚZEUM, SALGÓTARJÁN
KISKŐRÖS, PETŐFI SZÜLŐHÁZ ÉS EMLÉKMUZEUM
DEBRECEN, DÉRI MUZEUM
BUDAPEST MAGYAR GRAFIKUSMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE
KATONA JÓZSEF KÖNYVTÁR, KECSKEMÉT
(Tiszakécske, Lajosmizse, Karapancsa, Hajós, Budapest-Csepel, Epöl, Baja, Törökbálint Hajdúböszörmény, Abádszalók... Polgármesteri Hivatalaiban.)

VÁLOGATÁS IRODALOM, SAJTÓ :

TÉLI TÁRLAT katalógus előszó Simon M. 1988.
Dömötör János:Bajai Művésztelep I. katalógus 1988.
MŰVÉSZET 89/2 Menyhárt L.IV. Országos Rajzbiennálé:
MŰVÉSZET 90/2 Cs Tóth L. Viharsarki Tárlatok
FORRÁS 92.4.Csáky L. A szentimentális esernyő története
FORRÁS 98. 6. Szűcs K: Levélszem és gyökérujj.
Kecskeméti Lapok, Komáromi Attila: Beszélgetés Petri Ildikóval 1998.
KORTÁRS MAGYAR MŰVÉSZETI LEXIKON 2. kötet / Szerkesztő: Fitz Péter / 2001.
BÁCS-KISKUN MEGYEI KÉZIKÖNYV Magyarország Kézikönyvei
/ Szerkesztő: Szabó Klára / Ceba Kiadó 1999.

„Következetesen alkotó, de hisz ez a legtermészetesebb egy komoly művészeti alkotótevékenységnél...kiírja önmagából mindazt, amit átél, amit fontosnak ítél közlésre. Művészete önmagából táplálkozik, Vállalja őszinte finomságát, nemes érzelmes szubjektivitását. Művészi előadásmódja kiművelt, gondosan kidolgozott...mert ha úgy érzi , hogy egy forma kiüresedett számára, azaz már nem tud vele őszintén megnyilvánulni...mer változtatni előadói formáján."

Misch Ádám (1935-1995) festőművész Rákoskert 1995

A vegetáció szépségéhez, ehhez a természeti csodához, körforgáshoz újra és újra visszatér. A földhöz, a levélhez, mely egyszerre eleven mozgás... mely egyszerre rettentő szelídség és vadság. A vegetációban egy érthetetlen titkot fedez fel és ért meg alkotásaival: az örökkévalóságot....ezeket, a vonalakat fedezi fel, érinti meg és szövi tovább alkotásaiban."

Kovács Zita művészettörténész Baja, 1999 („Varázsló kertje" c. megnyitóból)

♥ Kecskemét, 2005 december ♥

Filmpremierek

Életben maradtak

1972. október 13-án egy montevideói főiskolás rögbicsapat Chilébe repült egy meccsre, és lezuhant az Andok hegységben.

Számos utas és a legénység nagy része meghalt, a többség azonban vérző sebekkel és tört csontokkal megúszta a balesetet. Három csapattárs a többiekkel együtt várta a mentőosztagokat, de semmiféle segítség nem érkezett. Megpróbáltatásuk nyolcadik napján a tranzisztoros rádión a túlélők hallották, hogy a keresésükre indított hivatalos akciót lefújták... Élelmük és italuk hamarosan elfogyott. A túlélők, akik arra kényszerültek, hogy fagypont alatti hőmérsékleten éljenek 10 héten át, úgy tudták elviselni az elképzelhetetlent, hogy megtették azt, amire még csak gondolni sem mertek... *A döbbenetes hatású filmet az egri Uránia mozi mutatja be.*

Tisztességtelen ajánlat

Diana Murphy (Demi Moore) boldog asszonya egy Dávid nevű építésznek. Amikor férje elveszti állását, a fiatal pár ott áll talpig boldogságban, de egy vas nélkül. David gyorsan szerez ötezer dollárt, és irány Las Vegas, ahol a pénznek a rulettasztal mellett kellene megfialnia... Ehelyett azonban utolsó centjüket is elvesztik, viszont a kártyaasztal mellett megismerkednek egy milliárdossal (Robert Redford). A férfi határozott érdeklődést mutat Diana iránt, és férje jelenlétében egymillió dollárt kínál fel a fiatalasszonynak, ha az vele tölt egy éjszakát. A becsületes házaspár először illendően felháborodik, de végül arra a döntésre jutnak, hogy ennyi pénzt nem szabad csak úgy eldobni. Diana elcsábítatja hát magát a milliárdos által...

A fiatalok kapcsolatát azonban megrontja ez a bizonyos éjszaka. De a befejezésig még néhány forduló hátravan... A romantikus elemekkel teletűzdelt erotikus filmet az egri Uránia nézői tekinthetik meg.

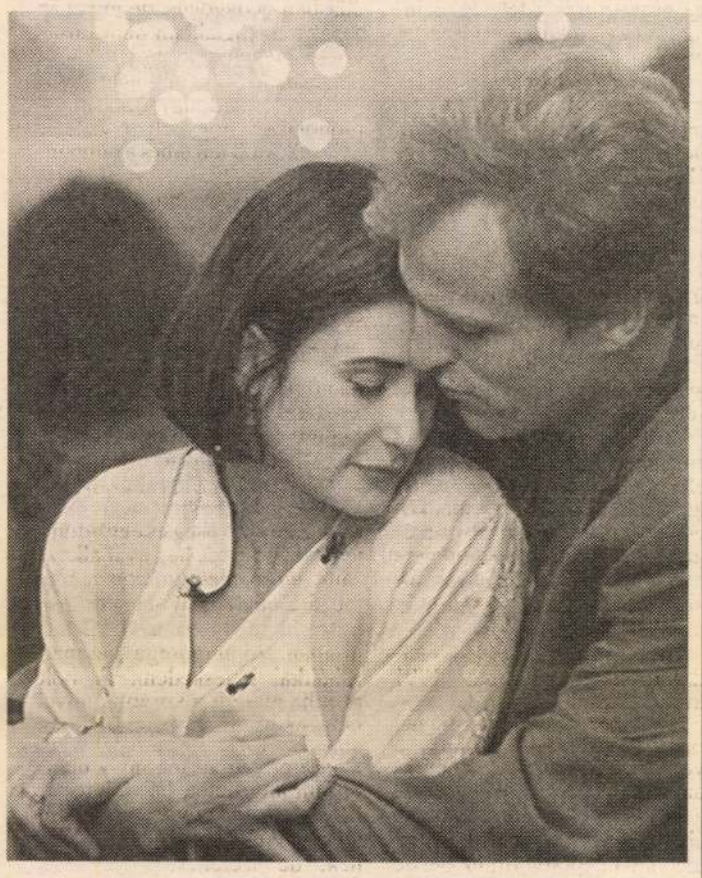

Jelenet a Tisztességtelen ajánlat című filmből

Tengerentúli varázslat

Ritka találkozó részesei azok, akik a *Bródy Sándor Megyei Könyvtár* galériájában a napokban csöndben, mondhatni észrevétlenül megnyílt kiállításra bekívánkoznak. *Floridai magyar, Petry Béla* kedves képeit — *grafikáit* — láthatják az érdeklődők a nyár végéig.

Színes egyéniség, legendás mester látogatása a mostani. A *Székelyföldről* indult, *Budapesten* szerzett rajztanári oklevelet, *Bécsben* pedig műépítészi diplomát, amit *Rómában, Münchenben* festészeti tanulmányokkal tett értékesebbé. Volt *egyetemi tanár* Debrecenben, aztán a fővárosban a Magyar Királyi Egyetemi Nyomda *illusztrátora*, Németországban *portrékészítő*, míg az Amerikai Egyesült Államokban *épülettervező* és oktató *professzor*. Bejárta a fél világot, s mire *életének 91. esztendejében* Egerig jutott tárlatával, a művészetkedvelő közönség *a lírikust is* köszöntheti benne.

Sajátos alkotása a bemutatót ugyan csupán felerészben kitöltő, de mégis uraló *Tilinkó meséje* című, amelyben rímbe faragva vall *a magyar népművészet eredetéről*. A dallamos fejezeteket míves rajzok illusztrálják magukkal ragadó megjelenítőerővel, ügyességgel, *egy-egy jellemzőbb sort, sorpárt is rászőve a képekre*, feledhetetlenebbé téve a nézelődő, az érdeklődő számára.

Kibontott mappa — a számozott sorozat 66. darabja — a varázslat, amelynek részese a betérő. S úgyszólván véletlenül került hozzánk. Az Egerben jegyzett *Kisgrafika Baráti Kör* elnöke, a lelkes és ismert ex libris gyűjtő-készítő *Nagy István* cserekapcsolata oldotta szét az összefűzött lapokat. Amiket aztán egy kitűnő ötlettel megtoldott még a kincsei között régebben őrzött *néhány szép, más Petry-munkával*, hogy a tengerentúli művész anyaga gazdagabb, teljesebb legyen.

Ilyenformán a *versillusztrációk és a kisgrafikák* most együtt engednek bepillantani az alkotó igazán bámulatos érzelemvilágába, érdekes műhelytitkaiba.

Páratlan élmény a találkozás, kinek-kinek minden bizonnyal a *maradandót* jelenti a könyvtári galéria idei programjából.

(gyóni)

HANG-KÉP

Nyitott szellem

Még Csipkerózsika-álmát alussza a hajdan országszerte rajongott *Vasárnapi Újság*. Továbbra is kísért az egyhangúság, a tömény szürkeség réme. Túl sok és kevésbé mélyenszántó a vallási blokk — ez egyáltalán nem a kritikus egyházellenességét jelzi —, ráadásul ezek hangvétele, megközelítésmódja jó néhányszor nélkülözi az egyéni jegyeket. Kár, mert a kívánt hatás csak ekként érvényesülne maradéktalanul.

Az igazsághoz persze hozzátartozik az is, hogy *e programok között is akadnak érdekesek, elgondolkodtatóak, figyelemre méltóak*. A legutóbb például — evangélikus tolmácsolásban — a lélekvándorlásról esett szó. Rendkívül tetszett a megnyilatkozó pap tájékozottsága. Ennél is jobban nyitott szelleme, az, hogy az izgalmas témakört nem söpörte egy lendülettel az asztal alá, hanem velünk együtt meditált, vizsgálta, elemezte a problémát.

Így kellene, illene véleményt alkotni, mert az ismeretek nélküli tagadás az önbeszűkülés félreérthetetlen tünete.

Nem árt beszélni erről, ugyanis földgolyóbisunkon majd hárommilliárd ember vallja ezeket a nézeteket, méghozzá azok erkölcsi magasrendűségéhez igazodva. S azt sem lehet megkérdőjelezni, hogy a Biblia — minden korábbi egyszerűsítés, szemellenzős megszűrés, korrigálás ellenére is — számos helyén utal arra, hogy Krisztus is az igenlők közé tartozott.

A szellemi korszakváltás igénye nem jár kizárósdival, propagálói — jó szándéktól, segítőkészségtől vezérelve — kizárólag arra törekszenek, hogy szélesítsék a látókört, utakat nyissanak azért, hogy könnyebb legyen a szabad akaratú eligazodás.

Az az értékfelfedező portya, amely nélkül csak egyléti lények lennénk, s eszünkbe sem jutna, hogy az a bennünk rejlő isteni szikra bármikor felvillanhatna.

Ha teszünk is érte...

Egy nagy színésznő emlékezete

Gobbi Hildát vagy szerették, vagy utálták. Karaktere csak ezt a két megítélést szuggerálta szűkebb és tágabb környezetébe. Ellenségei kígyót-békát kiabáltak rá. Elmondták, suttogták, később harsogták, hogy vad bolsi volt, hogy a hasonló hangoltságú *Major Tamással* együtt valamennyi riválisukat kisöpörték a Rákosi-éra Nemzeti Színházából, így aztán könnyen osztozkodhattak a főszerepeken. Hívei, barátai, tisztelői — táboruk kisebb volt, mint az előbbi regiment — kötődéseire, hitére hivatkoztak. Arra, hogy látásmódja folyvást árnyaltabb, kifinomultabb lett. Azt is emlegették, hogy az emberség íratlan törvényeit sohasem tagadta meg. Az utóbbiról egyébként idővel az egész haza meggyőződhetett, tapasztalhatta pályatársai iránti szeretetét, áldozatkészségét.

Egyszer aztán elment. Következett a zsibbasztó csend...

Hétfőn este mintha megtört volna ez az ősi magyar átok, mert vetítették *A szaxofon* című tévékomédiát abból az alkalomból, hogy most lett volna 80 éves, ha nem jön odaátról az a mindenkinek valamikor dukáló hívás.

Én, akinek megadta a sors, hogy személyesen is közel kerülhettem hozzá, hatványozottan rácsodálkoztam erre a ritka teljesítményre. *Egy szolidan közepes produkciót emelt játékával szinte égnyi magasra.*

Erre csak az igazán nagyok képesek. Csordogált a csipi-csupi történetecske, az álfordulatokat előre kiszámíthattuk. Természetesen a kifejletet, a csattanós zárást is.

Ez az ezerarcú, ez a bravúros mimikájú, ez a lélek valamennyi rezdülését kifejezni képes szemű és hangú művész az alkotás tündökletes régióiba emelt mindnyájunkat. Kizárólag miatta nem kapcsoltuk ki a készüléket, közben rádöbbenve, hogy mindezt megnézhetnék — számos alkalommal — a melldöngető, a hangoskodó ifjoncok. Már csak azért is, hogy ráébredjenek: aki Tháliára esküdött, annak tehetségére alapozva a tőle telhető legtöbbet kell produkálnia.

Még egy ilyen semmicske műben is...

Pécsi István

Barokk fesztivál

A német nagyok, Vivaldival

A Minorita-templomban vasárnap este a *Concerto Armonico Kamarazenekar — Szűcs Péter* együttese — *Bach, Händel, Telemann* alkotásaiból válogatott, megtoldva két *Vivaldival*.

A fesztivál nyitóeseményén *Kocsis Albert* és a *Nemzetközi Bartók Kamarazenekar* olyan versenyműveket mutatott be, ahol a szólista vagy az a-moll kettős versenyben Vivaldinál, két szólista is úgy ragyogtatta a zeneköltő mondanivalóját, hogy az előadóművész legszemélyesebb vallomását olvashatta ki belőle a hallgató. Nagyrészt igaza is volt, mert az átélt mű valahogyan felveszi annak a lelki jegyeit is, aki azt feldolgozza magában. A Concerto Armonico közös munkával, jól összehangoltan, komoly értelmezéssel, a mű iránti teljes alázattal tárta fel, mennyire hat rájuk az olasz temperamentumtól, a délies lobogástól elütő, az északi kedélyvilágból származó muzsika. Akár Händel, akár Bach — zártabb, talán azt is mondhatnánk — érzelmileg fegyelmezett skálán játszó zenész. Még akkor is, ha Telemann D-dúr szvitjében a móka, a tánc, a vigasság más gyökerekből táplálkozik, mint Händel g-moll concerto grossója, vagy Bach g-moll hegedűversenye. És azoknak, akik ezt a naponta egymást követő zenei áradást a fesztiválon végighallgatják, csemegének is tűnhetik végigelemezni, kinek, mit és hogyan szól vissza a kor, ez a zenében olyan szenvedélyesen áradó világ.

Csak utalnánk arra, hogy az a másfél századnyi idő, fel egészen a XVIII. század végéig, a klasszikus Európát jelentette, ahol állítólag minden a helyén volt, még az értelmetlen örökösödési háborúk is, az embereknek fontos célt jelentett a zene. A harmónia: elmondani azt, ami a világot egy szélesebb, egy gazdagabb egységgé teszi. Nem végződött ott a Mindenség, ahol Galilei látcsöve még valamit látott. És főleg ott nem, ahol egy dallam, egy aforizma véget ért. Áhítat uralkodott és a belső fenség. Annak tudata. És ez nem volt, nem lehetett hatalmi kérdés.

(farkas)

Petri Béla

Barokk fesztivál

Ma folytatódik az egri barokk fesztivál programja. Este 8 órától a *Franciskánus-udvarban* a *Movendo Kamarakórus* tolmácsolásában magyar kórusművek, énekek és táncdallamok hangzanak el a XVII. és a XVIII. századból. A koncerten közreműködik *Dsupin Pál, Fajcsák Attila, Gonda Anita és Szabó Viola,* vezényel *Vass Márta.* Az eredetileg kiadott műsor mellett eljátsszák még az egri *Valentin Kálmán* két művét is, amelyeknek címe: *In memorian Mezei Zoltán és Kyril.*

Művésztanárok kiállítása

Július 6-án nyílt meg a siroki polgármesteri hivatalban a Heves megyei művésztanárok siroki alkotótáborának kiállítása. A 17-ig nyitva tartó tárlat — amelyen 18 alkotás látható — naponta reggel fél 8-tól délután 4 óráig látogatható.

Sarudi táborok

A Tisza-tó partján kialakított sátortáborban május végétől augusztus végéig népművészeti tábort szerveztek. *Heinrich Tamás,* a helyi művelődési központ igazgatójának irányításával működő táborban hetente váltják egymást az általános iskolás csoportok. A vakációzó gyerekek a fürdés, napozás, csónakázás mellett fafaragással, szövéssel, népi táncok tanulásával foglalkoznak.

Új Misszió

Megjelent az Új Misszió című katolikus folyóirat júliusi száma, amelyben az egri egyházmegyében történtekről is olvashatnak. Bemutatkoznak az Egri Bazilikában frissen felszentelt papok: *Lipták József, Pap Sándor, Szarvas István, Szilágyi Imre, Török László.* Megtalálható a lapban a főegyházmegyében történt kinevezések és áthelyezések listája is. Ezenkívül olvashatunk még levelet arról, hogyan működik a lelkiismeret, írásokat Szent Bonaventúra életéről, az új egyházmegyékről, a debreceni püspökszentelésről, a cserkészéletről és az egyházi eseményekről.

Kézműveskamara

Pénteken kezdődik az egri Korona Panzióban az *Országos Kisipari Kézműves Tanács* szakmai tanácskozása. A kétnapos rendezvényen tájékoztató hangzik el a Népi Iparművészeti Tanács újjászervezéséről, bemutatkozik egy fazekasközpont, a jelenlévők megbeszélik az országos kézműves-regiszter létrehozásával kapcsolatos kérdéseket, a németországi bemutatkozás és az őszi budapesti kézműves-kiállítás előkészületeit.

Reprezentatív szakszervezetek

A közalkalmazotti tanács a választások alapján összeállította a Heves Megyei Önkormányzat területén működő reprezentatív szakszervezetek és a megyei érdekegyeztetésben közreműködő szakszervezetek névsorát. Ezek a következők: a Pedagógus Szakszervezet, az Egészségügyben Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, a Közalkalmazottak Szakszervezete, a Színházi Dolgozók Szakszervezete, a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete.

Szórakoztató centrum

Átalakítják a poroszlói művelődési házat. A helyi önkormányzat 10 éves szerződést kötött a Ham-Driving Kft.-vel, amely a nagyteremből hi-lyfe diszkót, az előcsarnokból egy gyorséttermet alakít ki. A diszkó mellett a tervek szerint filmvetítéseket tartanak, s önálló műsorok, koncertek zajlanak majd az átépített házban. Előreláthatólag augusztus elején nyílik meg az újjávarázsolt létesítmény.

DR. GYENES ANDRÁS
Értesítem tisztelt betegeimet, hogy július-augusztus hónapban rendelésemet szüneteltetem.

Tüzes kedd

Robbanások Boldogon

A keddi nap sok munkát adott megyénk tűzoltóinak. *Kápolnán* a Petőfi út 5. szám alá azért riasztották őket, mert kigyulladt egy Ford személygépkocsi. A jármű teljesen kiégett, s a keletkezett kárt mintegy 150 ezer forintra becsülik. Még nem tudják, hogy miért is lobbant lángra. Aznap *Boldogon,* a Herédi út 28. szám alatt vált a lángok martalékává egy 6-szor 4 méteres melléképület, amely önmagában még nem is lett volna olyan nagy baj. Felrobbant viszont három 11 és fél kilogrammos PB-gázpalack. Ez már nagy pusztítást végzett, így 130 ezer forintos kár keletkezett. Szerencsére a jelentés nem ad hírt személyi sérülésről. Az elsődleges megállapítás szerint a tüzelőberendezés szabálytalan használata vezetett a történtekhez. *Gyöngyösön,* a Barta János úton egy ikerház 16-szor 5 méteres tetején tűnt föl a vörös kakas. A kár mintegy 400 ezer forintos, de a tűzoltók megfeszített munkával megfékezték a lángokat, s így 800 ezer forint értéket mentettek meg. Az eseteket szakértők bevonásával vizsgálják.

Fuvarozói ankét az egri vasútállomáson

„Megszűnt a régi mentalitás"

Ankétra hívták az egri vasútállomásra a megye szállító cégeit szerdán délelőtt. Először egy osztrák cég, a *Steinbock-Boss* és magyarországi képviseletük, a *CarKer Kft.* mutatkozott be. *Otmar Gaunerstorfer* bécsi igazgató elmondta: vállalata a legrégebbi targoncagyártó cég, melyet 1922-ben alakított meg egy sörfőző, mert ugye a söröshordókat is mozgatni kell... Ma már 110 országba szállítják az emelőeszközök legmodernebb fajtáit, amelyek megfelelnek az európai és a katonai szabványoknak is.

Míg a megjelent szállítók és fuvaroztatók a pályaudvaron működés közben is megszemlélték a Boss targoncák tudományát, lapunknak *Szatmári András,* a MÁV Vezérigazgatóság Árufuvarozási Osztályának munkatársa nyilatkozott arról, milyen új szolgáltatásokat vezetnek be a közeljövőben.

— Először is meg akarjuk mutatni, hogy megszűnt a régi vasúti mentalitás, rugalmasak vagyunk, s velünk lehet alkudni. Nagy konkurenciát jelent nekünk a közúti áruszállítás, főként mióta a magánfuvarozók is tevékenykednek. A szállítást a sínekre akarjuk terelni, mert vannak kihasználatlan kapacitásaink, és ez sokkal környezetkímélőbb, mint a teherautók és a kamionok. Ennek érdekében kedvezményeket adunk azoknak, akik velünk fuvaroztatnak. Például 5 kilométerig díjmentesen, azon felül pedig 50 százalék kedvezménnyel szállítjuk az árut. Ingyen tárolhatnak a konténereinkben 3 és 5 nap között, s onnét átrakodás nélkül el is adhatják a szállítmányt. Most építjük ki a belföldi darabáru-fuvarozást, melynek lényege, hogy 24 óra alatt háztól házig szállítunk. A huszonkét központ ősztől üzemel, köztük az egri állomáson is. S már most jelentkezhetnek azok a nagyobb cégek, amelyek kamionnal szoktak árut szállítani Európába, erre az új és gyors szolgáltatásra. E szerint a kamion konténerét „sínre rakják", Budafokon összállítják a nemzetközi járatot, s gyors vámvizsgálat után gördítik az európai cél felé.

Ez a harmadik szállítási ankét, amit Egerben megrendeztek, s a tapasztalatok szerint egyre több nagyobb vállalat és szállító cég jelenik meg a találkozókon.

A Nationale Nederlanden vezetőinek látogatása

Sikeres üzleti teljesítmény

Az úgynevezett hálózati látogatás keretében *Otto de Boer,* a holland Nationale-Nederlanden Biztosító Rt. Európai Divíziójának vezérigazgatója tegnap régiónkkal ismerkedett. Miskolci és nyíregyházi látogatását követően Egerben, majd a délelőtti órákban Gyöngyösön fogadták a vendéget és *dr. Bordás Györgyöt,* az N-N Magyarországi Biztosító Rt. elnök-vezérigazgatóját.

Az N-N gyöngyösi igazgatóságának Szent Bertalan úti irodájában *Csépány Ferenc* gyöngyösi értékesítési igazgató fogadta, majd rövid tájékoztatást adott a közelmúlt üzleti eredményeiről. Heves megyében — Egerben és Gyöngyösön — két igazgatóság tevékenykedik. Arra törekszenek, hogy az ország bármely 30 kilométeres körzetében legyenek N-N irodák. A gyöngyösi immár második esztendeje szolgálja a lakosságot.

A látogatáson elhangzott: az anyacég az 1992. évi magyarországi üzleti teljesítményt látványosnak minősítette. Azért különösen értékes eredmény, mert a magyarországi társaság kizárólag az egyéni életbiztosítás mellett döntött induláskor.

(k. b.)

Európa sztárja Egerben

Még nem, de a tervek szerint szeptembertől már kapható lesz Magyarországon is az európai autópiac sztárja, a Renault Twingo. De hogy milyen is a franciák új büszkesége, arról már saját szemével is meggyőződhet az, aki ellátogat az egri Top-Car márkakereskedés bemutatótermébe. A kocsi formája és megjelenése igazán extravagáns. Szokatlan, de egyben újszerű és eredeti a Twingo, melyet kizárólag ezerkétszáz köbcentis motorral szerelnek, s hét színben hoznak forgalomba.

(Fotó: Szántó György)

Magyar borsiker Franciaországban

Aranyérmes nagyrédei hárslevelű

Kétévenként rendezik a franciaországi *Bordeaux-ban* a *Vinexpót,* a világ legnagyobb borászati szakmai kiállítását. Ezen Földünk nevezetesebb, bort és égetett szesztermékeket gyártó országai, cégei vonultatják fel reprezentáns áruikat. A Magyar Szőlő- és Borkultúra Alapítvány szervezésében több hazai nagyüzem és magántermelő is képviseltette magát. A nemzetközi zsűri bírálata alapján jelentős magyar siker született. *Egy arany- és három ezüstérmet nyertek.*

Aranyérmes lett a nagyrédei Szőlőskert Szövetkezet 1986-os évjáratú hárslevelű bora. Jelentős siker ez, hiszen a kiállított 1200 termék — a tíz hazai termelő 13 bora — közül bizonyított a rédei. Mint *Bárdos Benjámintól,* a szövetkezet borászati igazgatójától megtudtuk, nevezetes volt Nagyrédén is az 1986-os évjárat. Akkor fordult termőre a hárslevelű-ültetvényük, amely egy-egy tőkéről 2-3 kiló szőlőt adott. Az ebből érlelt borral neveztek és nyertek most Franciaországban.

Ebből a kiváló minőségű nedűből már tavaly is jelentős mennyiséget szállítottak főként a *budapesti reprezentatív szállodáknak, valamint a nyugati határ menti települések nevezetesebb éttermeinek.* Ezt a borfajtát néhány mással együtt a német *Wiv Rt.-vel* közösen Nagyrédén kialakított pincében érlelték.

A rédeiek jelenleg a magyar borexport *huszonöt százalékát adják.* Tehát mindent elkövetnek azért, hogy piacaikat a jövőben is megtarthassák. Szeretnének az 1996-os budapesti expóra is kirukkolni termékeikkel.

Természetbarátok a Hereg-réten

Szombattól: új tábor

Szombattól tíz napig táboroznak ismét a természetbarátok, környezetvédők a bükki Hereg-réten. Hagyományosan ingyenes, de önellátós találkozójuk — amelyhez változatlanul *még a nyitás napján is lehet csatlakozni* — megint változatos, érdekes programot ígér a résztvevőknek. Mint *Hortobágyi Ernő ny. agrármérnök tanártól, a tábor vezetőjétől* értesültünk: szakemberek tartanak *növény- és állatismertetőket* túrák közben. Lesz hajnali *madárles,* a tansátorban pedig egy sor külön előadás, több filmvetítéssel. A táborlakók *fészekodúkat, tanösvényt készítenek,* elsajátítják a szabályos *tűzrakás* tudnivalóit, megünneplik a *madarak és fák napját.* Kirándulnak Szilvásváradra és Lillafüredre is, változatos játékokkal, gyakorlatokkal, sportversenyekkel, vetélkedőkkel színesítik napjaikat. Ugyanekkor bizonyos *környezetvédelmi munkákra is* időt szakítanak: források környezetét, barlangokat, túravonalakat takarítanak, rendbe teszik valamelyest a magukról megfeledkező kirándulók által teliszemetelt pihenőhelyeket.

A szervezők idei — sorrendben immár 23. — táborozásukra is gonddal készültek. Kijavították a tavaly óta történt rongálódásokat, biztosították a nyaralás legalapvetőbb feltételeit. Így most az ide kívánkozókat újra *tiszta sátorhelyek, használható közös létesítmények, felszerelések várják a remélhetően ismét feledhetetlen együttléthez.*

A Hatvani Galériában

Beregszászi képzőművészek

A *Beregszászi Népszínház* nagy sikerű hatvani és városkörnyéki vendégelőadásai után most a kárpátaljai képzőművészeti kultúra mutatkozik be megyénkben. A galéria termeiben *Ortutay Zsuzsa* bronzdomborításaiból és a népéletet tükröző kerámiáiból rendeznek kiállítást. Bemutatkozik továbbá *Veres Péter* festőművész, míg a földszinti teremben *Rácz Zoltán* hangulatos térplasztikai munkáival találkozhatnak a kiállító intézmény vendégei.

A tárlatnyitásra egyébként pénteken este fél 7 órakor kerül sor, s igen jeles közéleti személyiség, a Kárpátaljai Magyarok Kulturális Szövetségének elnöke, *Dalmay Árpád* mutatja be Hatvan közönségének a Beregszászon élő és munkálkodó alkotókat. A tárlatnyitó ünnepséget egyébként *Papp István,* a Hatvani Állami Zeneiskola művésztanárának fuvolajátéka gazdagítja majd.

Itt jegyezzük meg egyébként, hogy a korábban lezajlott vendég színielőadásokhoz hasonlóan a Hatvani Galéria egy-egy hétre *Lőrinciben, Boldogon és Horton* is bemutatja vendégtárlatát szeptember második felében, továbbá szívesen fogadja megyénk egyéb településeinek hasonló meghívását is.

Válságban a vízkészletünk

(Folytatás az 1. oldalról)

— A mostani válságmenedzselő tervezet tehát a tavalyi tapasztalatokra épül?

— Valóban az a szándékunk, hogy kellő szervezettséggel felkészüljünk — ebben a kritikus helyzetben — a beavatkozásra. Szeretnénk bizonyítani, hogy a *tiszalöki, a kiskörei, valamint a Körösök völgyében levő kisebb vízlépcsők szerepe* mennyire fontos ebben az időszakban. Ezek nélkül ugyanis már tavaly augusztusban sem tudtuk, de jelenleg sem tudnánk zavartalanul fenntartani a térség vízellátását. A meteorológiai adataink szerint a múlt esztendő első fél évében *33 nyári nap volt, amelyek közül hármat úgynevezett hőségnapként tartunk nyilván.* Az idei első fél évben viszont már eddig *negyven nap volt nyárias, és nyolc a hőségnap.* Tehát ezek is igazolják a súlyos aszályos helyzetet.

— Az említett tervezet milyen területekre terjed ki?

— Egyrészt a konkrét vízfelhasználás csökkentését tartalmazza a halastavak időleges vízpótlására, továbbá a rizstelepek csökkentett mértékű öntözésére. Elsődlegességet élvez a *települések zavartalan ivóvíz-szolgáltatásának folyamatos fenntartása.* Most ezekben a hetekben — a kiskörei tározó vízkészletnövelő, elosztó és vízminőség-javító szerepe még inkább felértékelődik. A tervezet segítségével szeretnénk elébe menni a vízkorlátozásnak.

— Ebben a jelenlegi helyzetben mekkora területen öntöznek?

— Ténylegesen 25-30 ezer hektáron a Tisza-tó térségi gazdaságokban, főleg a kukoricát és a kertészeti növényeket. Ez jóval elmarad az 1989-ben, illetve az 1990-ben folytatott öntözéstől, amely összefügg azzal, hogy a mezőgazdasági üzemek szűkös anyagi helyzete nem teszi lehetővé ezt a fontos, termést befolyásoló tevékenységet. Ha a két említett évben folytatott öntözés lenne most is, *azt hiszem, már korlátoznunk kellett volna a fogyasztást.* Bízunk abban, hogy — noha a tavaly augusztusi, illetve a mostani kritikus helyzet közelségbe került — nem kell életbe léptetni a víz mennyiségi korlátozását. Ez a kialakult vészhelyzet — bízom benne — még jobban ráirányítja az illetékesek figyelmét is a készülő Alföld-fejlesztési program fontosságára, miután sok települést, és a Tisza, illetve a Körösök völgyében élő emberek sorsát érinti.

Mentusz Károly

Az első erdélyi évfolyam

Főiskolai tanévnyitó Gyöngyösön

Szokatlan időpontban, tegnap tartott a gyöngyösi főiskola tanévnyitót a *Mátra Művelődési Központ* kamaratermében. Az esemény magyarázata: ebben az évben indul első ízben olyan évfolyam a mátraalji városban, amelynek hallgatói *erdélyi fiatalok* lesznek. Összesen 180 székelyföldi ifjú jelentkezett a főiskolára. Távoktatás keretében igyekeznek majd oklevélhez juttni.

A tanévnyitón *dr. Wachtler István* igazgatóhelyettes mondott beköszöntőt, ismertetve egyben a gazdaképzés helyi történetét. *Dr. Magda Sándor* főigazgató fogadta a hallgatók fogadalomtételét.

Az erdélyi évfolyam szervezésének részleteivel *dr. Manninger Sándor,* az FM államtitkár-helyettese foglalkozott beszédében. A romániai Magyarok Demokratikus Szövetségének székelyudvarhelyi elnöke, *Sófalvi László* örömét fejezte ki azért, hogy 180 erdélyi hallgatója lehet a gyöngyösi főiskolának. Elmondta, hogy a kapcsolat megteremtésében, az oktatás feltételeinek a kimunkálásában sokat tett a *romániai Magyar Gazdák Egyesülete.* A hivatalos állami szervek támogatását is elnyerték.

Gyöngyös lakossága nevében *Keresztes György* polgármester üdvözölte a főiskola új polgárait.

hogy a magyar renaissancenak előbb-utóbb be kell következnie.

Az elmult esztendő eseményeit a rendelkezésre álló hely korlátolt voltára való tekintettel kivonatosan közöljük az alábbiakban:

Kiállításaink. A milánói árumintavásár számára igen szép és értékes anyagot gyüjtöttünk egybe, amelyet Vrana Erzsébet rendezett el a helyszínen. A kiállított dolgok iránt az ottani közönség nagy érdeklődést mutatott, azonban kívánatos volna, ha a magyar iparművészek számolnának azokkal a követelményekkel, amelyeket a külföldi vásárok közönsége támaszt.

Tatabányán május hó 15-étől 22-ig rendeztünk kiállítást, amely igen jó anyagi és erkölcsi sikerrel záródott. A Magyar Általános Kőszénbánya R. T. vezetőségének, névszerint Vida Jenő vezérigazgatónak és Rehling Konrád bányaigazgatónak e helyütt is köszönetet mondunk kivételes előzékenységükért. A nyár folyamán a Technológia helységeiben rendeztünk nagyméretű iparművészeti kiállítást. E — főleg Budapestet látogató külföldi vendégeink számára, a hazai iparművészetet és műipart propagáló gazdag anyagú, nívós kiállításunk július hó 7-én nyílt meg és október hó 24-én zárult.

Második vidéki propaganda kiállításunkat Szolnokon rendeztük a városháza épületében. Kivételes művészi eseménye volt Szolnoknak e kiállításunk megnyitása, melyet elnökünk, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr Őfensége fényes külsőségek közepette, Szolnok város és környékének nagy érdeklődése mellett nyitott meg. E kiállításunk október 9-től 16-ig tartott, s őszinte köszönetünket fejezzük ki Almásy Sándor főispán, dr. Tóth Tamás polgármester, dr. Kerekes Sándor főjegyző és dr. Sárközy György kultúrtanácsnok uraknak, a számottevő erkölcsi és anyagi sikerért.

Harmadik vidéki propaganda kiállításunkat Debrecenben a Déri Múzeumban tartottuk, december hó 3-tól 16-ig. A külső kereteiben is előkelő, gazdag anyagú szép kiállításnak igen nagy volt a látogatottsága s anyagi eredménye is jó volt.

Itt említjük még meg, hogy mindhárom vidéki kiállításunk megnyitására tagjaink számára kedvezményes áru társaskirándulást rendeztünk.

Időrendbeli következő kiállításunkat, a karácsonyi időszakra, ismét a Technológián rendeztük. Hogy ennek látogatottságát minél inkább fokozzuk, s ezáltal az árueladás lehetőségét is a maximálisra emelhessük — a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel — kiállítási belépődíjat nem szedtünk. Kiállítóink javára ezúttal olyan kivételes anyagi eredményt értünk el, milyenre az utóbbi, években alig volt példa.

Andrássy-úti állandó kiállítási helységeinkben az év első felében iparművészeti kiállítást tartottunk fenn, július hó 10-e óta pedig népművészeti kiállítássá rendeztük át, melyen társulatunk gyüjteményéből oly példányokat mutattunk be, amelyek a nyilvánosság előtt még nem szerepeltek.

Az év utolsó negyedében megkezdődtek már a belső munkálatok a lakásművészeti kiállítás előkészítésére. E kiállításunk fényes sikeréről szóló beszámolónkról már csak a jövő évi jelentésünk foglalkozhatik behatóbban.

Propaganda. A rendelkezésünkre álló szűk anyagi eszközökhöz alkalmazkodva igyekezett társulatunk vezetősége e téren is hatékony munkásságot kifejteni.

A már említett 3 vidéki propaganda kiállításon kívül budapesti kiállításaink forgalma érdekében plakátokat készíttettünk s azokat a fővárosi autóbusz összes vonalain, továbbá a legtöbb belső járatú villamoskocsiban kifüggesztettük.

Hogy társulatunk s annak célja és közérdekű munkássága minél szélesebb körökben ismertté legyen, hölgybizottságot szerveztünk, melynek célja főleg a társulati propaganda. E hölgybizottság első teadélutánját május 3-án rendezte a Szt. Gellért Szálló különtermében, amelyen Wälder Gyula műegyetemi tanár propagandabizottságunk elnöke tartott előadást. Nagyszámú, előkelő közönség vett részt ezen az estén és lelkesen szegődött a társulatunk propagálását célzó törekvésekhez. Wälder Gyula műegyetemi tanár egyébként szeptember hó 14-én saját otthonában is rendezett sikerült teaestélyt, propaganda ügyünk érdekében.

Hogy hazánk iparművészeinek munkáit mennél szélesebb körökben s lehetőleg külföldi vendégeink is megismerjék, a Fővámpalotában lévő „Külföldieket ellenőrző bizottság“ helyiségében nagy vitrinben művészi anyagot állítottunk ki, melyből az ott megforduló idegenek eddig is szép számmal vásároltak.

Kiállításaink, illetőleg kiállítóink anyagi sikere érdekében a kereskedelmi miniszter úr az év folyamán 4 ízben engedélyezte, hogy külföldről

Petry Béla: Ex-libris.

Magyar Iparművészet
K 1933.

meg. Helbing Ferenc elnök szerint a kultuszminiszter által adományozandó díjakból kellene a kiállítás tervezőit és szervezőit jutalmazni. Szablya Frischauf Ferenc szerint a Társulatnak szuverén joga van arra, hogy a díjakat mi módon osztja ki. A kereskedelemügyi miniszter leiratában világosan rendelkezik, hogy az ő díjait tervező iparművészek, kivitelező műiparosok és a munkában résztvett iparossegédek között kell szétosztani. Többek hozzászólása után Helbing Ferenc elnök felkérte a bizottságot, hogy a kiállítást tekintse meg. Miután a bizottság a kiállított műtárgyakat részletesen és figyelmesen megtekintette, Lakatos Artur, a kiállítási bizottság elnöke javaslatot tett azokra nézve, akik a díjazásnál tekintetbe jöhetnek s azt ajánlotta, hogy a kereskedelemügyi miniszter díjai közül a legjobb szoba készítésénél közreműködött asztalossegéd automatikusan kapjon egy bronzérmet. Az elnök az elhangzott felszólalások alapján a díjak odaítélésére vonatkozólag egyenkint tette fel a kérdést s a szavazás megejtése után kimondotta a határozatot, hogy a bíráló bizottság a kereskedelemügyi miniszter aranyérmét Nagy Antal bútorgyárosnak, az ezüstérmet Houba Antal Fiai műbútorasztalos cégnek, a bronzérmeket pedig Sipos Lajos festő iparművésznek, Ács Géza könyvkötőmesternek és Denes Albert asztalossegédnek ítéli oda. A társulat kiállítási nagydíját kapták: Vass Béla iparművész tanár és a Herendi Porcellángyár R.T. A társulat kiállítási díját kapták: Győrffyné Pannonia Csipkeüzem, Vágó Dezső iparművész és Vörös Ferenc műasztalosmester. Dícsérő elismerést kaptak: Beszédes Ottó festőmester, Csányi Ilus, Endrő Margit, Gergely Sándor iparművészek, a Haidekker Sándor R.T., M. Kiss Erzsébet, Minár Pál, Nagy Károly, Peresztegy József, Rahmer Mária, Strohmayer Ferenc, Szabó Éva és T. Eleőd Györgyi iparművészek. Oklevelet kaptak: Back és Gerő cég, Bettes Sándor, Bednay Testvérek műasztalosmesterek, Budapest Székesfőváros Gázművei, Czégény József festőmester, Engel Károly villanyszerelési vállalkozó, Eternit Művek, Fellegi József Első Magyar Konyhaszerraktár, Goldberger Sám. F. és Fiai R.T., Guth Pál festőmester, Haas Fülöp és Fiai R.T., Hantos Testvérek R.T., Hoffmann Ferenc keretgyáros, Kendi Antal kárpitosmester, Kozma Károly műasztalosmester, Lammel Ferenc szerelési vállalkozó, Lloyd Kerámiaipar R.T., Magyar Fém- és Lámpaárugyár R.T., Magyar Kender, Len és Jutaipar R.T., Magyar Iparművészek Boltja kft., Perge Sándor ácsmester, Plus villamossági vállalat, Scheininger Sándor kárpitosmester, Scheumann Gyula, Steinhäusl és Kölber, Steiner és Szimper festőmesterek, Szilágyi Mihály műasztalosmester, Telefongyár R.T. és Verebes A. Károly műasztalosmester.

Helbing Ferenc elnök ezekután több tárgy nem lévén, az ülést berekesztette. H. L.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT VÁLASZTMÁNYÁNAK JELENTÉSE AZ 1932-ES TÁRSULATI ESZTENDŐRŐL. Örömmel jelentjük, hogy társulatunk az 1932-es esztendőben igen mozgalmas és eredményes működést fejtett ki. Ez annál örvendetesebb, mert a politikai, gazdasági és szociális viszonyok az elmult esztendőben nemcsak, hogy javulást nem tudtak felmutatni, hanem az 1931-es esztendővel szemben erős visszaesés volt tapasztalható. Már tavalyi jelentésünkben rámutattunk arra, hogy a világháború kitörése a magyar iparművészetet igen súlyos helyzetbe sodorta és — sajnos — meg kell állapítanunk, hogy a javulás lényeges előfeltételei, a gazdasági élet, a pénzügyi viszonyok szabályos működése még most sincs meg.

Hogy e súlyos viszonyok ellenére is jó eredményről tudunk beszámolni, ez kizárólag annak köszönhető, hogy különféle akciónkkal a nagyközönségnek olyan érdeklődését sikerült kiváltani a magyar iparművészet iránt, amely a jövőt illetőleg a legjobb reményekkel kell, hogy töltsön el mindenkit, aki a magyar iparművészet sorsát a szívén viseli. Szigorúan véve nem tartozik már ennek a jelentésnek a keretébe a „Hogyan rendezzük be lakásunkat" című lakásművészeti kiállításunk ügye, mert hiszen azt 1933 januárjában nyitottuk meg a nagyközönség számára. De ennek a kiállításnak az előkészítése és megszervezése jórészt még a jelentés tárgyát képező egyesületi évbe esett és azért említjük meg csak, hogy rámutassunk arra, milyen nagyszerű eredményt jelentett a magyar iparművészet számára, hogy kiállításunkat több, mint 20.000 látogató tekintette meg. Ezáltal a jövő számára olyan bázist sikerült teremtenünk, amely igen sok biztató lehetőséget rejt magában.

Egy másik igen érdekes akciót indítottunk vidéken rendezett előadásokkal és az azokkal kapcsolatos kiállításokkal. Örömmel jelentjük, hogy az elmult esztendőben 3 ilyen vidéki kiállítást és előadást rendeztünk, amelyekről részletesebben alább számolunk be. A vidéki közönség ezeket az igen magas színvonalon álló előadásainkat és kiállításainkat nagy szeretettel és meleg érdeklődéssel fogadta. Természetesen ennek dacára tisztában vagyunk azzal, hogy még nehéz úttörő munkára lesz szükség, hogy végső célunkat — a vidék organikus belekapcsolódását a magyar iparművészeti életbe — el tudjuk érni. Nagy hálával tartozunk szeretett elnökünknek, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr Őfenségének, aki szolnoki kiállításunk megnyitására személyesen jött el és többízben is tartalmas beszédekkel buzdította az ottani közönséget a magyar iparművészet támogatására.

Végül meg kell említenünk azokat az előkészítő munkálatokat, amelyek az elmult esztendőben a Magyar Iparművészek Boltja megalakulását tették lehetővé, ami által tagjaink a fővárosnak egyik legforgalmasabb helyén fekvő, igen előnyös értékesítési alkalomhoz jutottak. A Bolt megalakulása tagjainknak lehetővé teszi, hogy műveiket egyéb üzletekkel szemben előnyösebb eladási áron hozhatják forgalomba, mert az eladási árakat ők szabják meg és csakis méltányos eladási jutalék leadásával kell számolniok.

Rendületlen hitünk, hogy mindezek, továbbá egyébb akcióink alkalmasak lesznek arra, hogy a magyar iparművészek és műiparosok a mai súlyos életviszonyok között se veszítsék el hitüket abban,

GYAKORLATI-E AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA OKTATÁSA?

Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskolát az utolsó két évben sorozatos támadások érték, egyrészt a kultusztárca költségvetési vitája alkalmával a képviselőházban egy tendenciózusan informált képviselő részéről, másrészt az iskola néhány volt növendéke részéről. Utóbbi eset szokatlan és elszomorító jelenség, mert nincs tudomásom arról, hogy ilyesmi más iskolákkal szemben is előfordult volna, lett légyen az Egyetem, Műegyetem, Képzőművészeti vagy Zeneművészeti Főiskola, vagy más intézmény. Sohasem hallottam, hogy máshol az Alma Materjük ellen fordultak volna. Mentségül felhozható itt talán a fiatalos energia túltengése, tájékozatlansága és nem ismerése a történelmi tényállásnak és nem utolsó helyen a mai idők ideges, lázas és türelmetlen atmoszférája. Ezek a fiatalok skrupulusokkal nem sokat törődve, fölényes csalhatatlansággal és megingathatatlan határozottsággal törnek pálcát az iskola működése felett. Lesajnálva a mindenkori vezetést és a tanári kart, ezeket kritikájukban úgy állítva be, mintha az Iparművészeti Iskolában csupa tájékozatlan, korlátolt és kioktatásra szoruló inferioris lények végeznék az ifjúság iparművészeti nevelését.

Hogy ezek az urak honnan szerezték ezt a szuverén, ellentmondást nem tűrő kritikai tudást, nem lehet tudni ; az azonban bizonyos, hogy azt a gyakorlati tudást, amelyből most megélnek, abban az általuk sokat ócsárolt iskolában szerezték meg.

Kritikájukban állandóan visszatérő refrain az, hogy az Iparművészeti Iskola 50 év óta rosszul van vezetve és képzőművészeti irányban neveli növendékeit. Kétségbevonják a tanárok szakképzettségét, akik — szerintök — amellett még nem is képesek disztingválni a képzőművészeti és iparművészeti nevelés között s akiknek mesterségbeli tudásuk és gyakorlatuk sincsen. További kifogás, hogy a tanárok nagyobb része nem iparművész, hanem festő, építész, rajztanár stb. Kifogásolják a növendékek számát, előképzettségét és rátermettségét stb.

Egy más beállításnál viszont túlmagas nívójúnak tartják az iskola eredményeit és azokat „látszateredmények"-nek minősítik és bennük tulajdonképpen nem is a növendékek munkáit vélik felismerni, hanem a tanárok egyéni produktumait.

Mielőtt ezekre a vádakra válaszolnék, szükségesnek tartom, hogy egy rövid visszapillantást vessek az Iparművészeti Iskola elmult korszakaira.

Amikor Trefort Ágoston, az akkori kultuszminiszter 1880-ban az Iparművészeti és Műfaragászati Tanműhelyt megalapította, akkor iparművészet a szó mai értelmében még nem volt. A középkor és a reneszánsz áhítatos, céhrendszeren alapuló iparművészetének nemes hagyományait már régen nem kultiválták. A műipar akkor legfeljebb egyes régi műtárgyak másolását, illetve rossz utánzását gyakorolta. Új elgondolások egyáltalában nem voltak. Az iparművészet, vagy jobban mondva műipar akkor csak az elmult stílusok morzsáin élősködött. Később festőművészek naturalisztikus, úgynevezett „pittoreszk" ötletei érvényesültek a műiparban ; a bútortervezésben és belső berendezésekben pedig az építészek vették át a vezetést és az akkori ízlés szerint bástyafokokkal, lőrésekkel, oszloprendekkel gazdagították és díszítették a bútorokat. Ez volt az az abszolut stílustalan korszak.

De Magyarországon akkor még ennyi sem volt, sőt jóformán még ipar sem igen volt, hanem az ilyen termékeket külföldről, leginkább Ausztriából importálták.

Ezen az állapoton kívánt Trefort Ágoston segíteni, amikor a szerény Iparművészeti és Műfaragászati Tanműhely felállításával, a leendő magyar műiparnak és iparművészetnek alapját lefektette.

Az igazgatást Keleti Gusztáv, a Mintarajziskola igazgatója vette át, aki híres tájképfestő volt, az „artisztikus" vezetést Rauscher Lajos építész. Tanítottak még Schikedanz Albert, Werdenstätter (Várday) Szilárd rajztanár és Muderlak (Mátrai) Lajos szobrász. Ilyen szerény keretek között indult meg az iparművészeti oktatás Magyarországon.

Iparművészet a szó mai értelmében csak a XIX.-ik század végén fejlődött ki, amikor a szecesszió túlzásba vitt szertelen törekvései uralomra jutottak és felborítottak minden régi hagyományt és stílust és a mindenáron eredetieskedő individualizmust egyedül üdvözítő művészetnek kiáltották ki.

Ennek a bátor, de tisztán külsőségeken alapuló iránynak azonban az volt a hibája, hogy nem az észszerű szerkezetből és annak feltételeiből indult ki, hanem főcélnak a díszítést tette, ami elhibázott törekvés volt s előbb-utóbb kudarccal kellett, hogy végződjék. Ez be is következett ! Elmúlása egy alapos reakciónak adott helyet, amelynek későbbi utódja a mai, homlokegyenest ellenkező irányú, a konstrukcióból kiinduló, de minden díszítést mellőző, úgynevezett modern stílus. Ilyen körülmények mellett fejlődött az iparművészeti oktatás mindenütt, külföldön és nálunk is.

Magyarországon úgynevezett modern iparművészet csak 1900 után keletkezett, amikor külföldi kiállításokon észlelt eredményeket és ott szerzett tapasztalatokat itthon is értékesíteni kezdték.

Fittler Kamill halála után, 1910-ben új vezetést kapott az Iparművészeti Iskola s bizonyos, hogy az új vezetés már ekkor korszerű újításokat hozott létre, amikor műhelyekkel felszerelt új szakosztályokat állított fel.

Addig az Iparművészeti Iskolában csak díszítő festészeti, díszítő szobrászati, bútortervezési-lakberendezési, ötvös- és zománcozó-szakosztály volt. Ezeken kívül tanították külön osztályokban a rézmetszést és a fametszetet, mint reprudukáló technikákat, amelyek azonban az egyre tökéletesedő

MAGYAR IPARMUVESZET
1936.

fotomechanikai és fotokémiai eljárások térhódítása folytán halálra voltak ítélve.

Az új vezetés — a két fentemlített technika tanításának beszüntetése után — megszervezte a gyakorlati, modern grafikai szakosztályt tipográfiai és litográfiai műhellyel felszerelve, azonkívül az új textilszakosztályt és a kerámikai szakosztályt szintén műhelyekkel, gyakorlati alapon, mesterségbeli kiképzéssel s ezzel teljesen megfelelt az akkori kor kívánalmainak.

Abban az időben az iskolából kikerült növendékek mind megtalálták megélhetésüket és elhelyezésüket az életben azzal a tudással, amit az iskolában szereztek. A nagy és boldog Magyarország virágzó közgazdasági helyzete ezt könnyen lehetővé is tette.

A világháború után a forradalom, kommunizmus, az idegen megszállás s az ezekkel járó gazdasági leromlás és általános elszegényedés, nemkülönben az ország területének egy negyedére való összezsugorodása, a gazdasági élet egész struktúráját megváltoztatta.

Az állandósított gazdasági válság folytán minden átalakulni volt kénytelen. Természetesen a művészi kultúra is gyökeres átalakuláson ment át, ami különösen az utolsó években volt észlelhető.

Egy ideges hajszába sodródott bele minden. Állandó evolucióban éltünk és élünk. Semmi sem bír maradandó jelleggel. Minden igazi és vélt érték problematikussá vált. Ami ma még jó, az holnap már értéktelen lehet. Szinte napról-napra változott és változik még most is minden.

Ebben a hajszában az Iparművészeti Iskola iparkodott megtartani azt a nyugodt irányt, amely egyedül biztosítéka az oktatás zavartalan és zökkenésnélküli menetének s amelyet minden körülmények között meg kellett tartani.

Az Iparművészeti iskola azonban mégis — mint ahogy azt eddig is mindig megtette, úgy most is — alkalmazkodott — amennyire lehetett — a megváltozott viszonyokhoz. Azonban egy országos intézmény, amelynek szervezeti szabályzata törvényesen le van fektetve, nem kockáztathatta meg az egyre változó eszmékhez és jelszavakhoz való feltételnélküli alkalmazkodást s nem igazódhatott a még ki nem forrott és ki nem alakult helyzethez és viszonyokhoz. Most azonban, amidőn a jövő helyzete már lényegében kialakult, természetesen az iskola is határozott lépéseket tett az irányban, hogy a megváltozott körülményekhez és az új idők követelményeihez igazódjék. Ennek bizonyítéka a mai céltudatos működése és az a reformtervezet is, amely már 1935 nyarán elkészült és az oktatás időszerű átalakítását célozza s amelynek lényege a kétfokú rendszer megszüntetése, a felvétel szigorítása, szigorú szelekció, a növendékek létszámának apasztása s az intenzív műhelyi kiképzés.

Már most, ami a vádakat illeti, elsősorban arra akarok reflektálni, ami a „látszateredményekre“ vonatkozik. Természetes, hogy a rendes oktatásnál a munkák tanári korrekturával készülnek, hisz enélkül a növendékek nem tanulhatnak semmit és rossz módszer volna a növendékeket teljesen magukra hagyni és munkájukat csak passzív szemlélődéssel kísérni, mert autodidaktikus úton otthon is képezheti magát úgy, ahogy mindenki s így fölösleges a tanár, sőt az iskola is.

De készülnek munkák az iskolában minden tanári korrektúra nélkül is! Ezek az úgynevezett „képesítő pályázatok“. Ezeken a résztvevő növendékek kötelesek egy nagyobbszabású, meghatározott feladatot önállóan, minden tanári és külső segítség nélkül határidőre elkészíteni. Itt aztán kitűnik, hogy a növendékek mit tanultak, mit tudnak. És minden elfogultság nélkül mondhatjuk, hogy ezek az eredmények — kevés kivétellel — igen magas nívón szoktak állni, amiről számtalanszor meggyőződhetett mindenki, aki évvégi munkabemutatóinkat megnézte.

Tehát az a vád, hogy a tanárok csinálják ezeket a magas nívón álló munkákat — melynek alaptalansága ezek után bebizonyosodott — ezzel megdől.

Most legyen szabad a fentivel éppen ellenkező állításra felelni, még pedig arra az állításra, amely kétségbe vonja a tanárok szaktudását, szakképzettségét s a tanárok iparművész voltát. A vád szerint csupa képzőművész, szobrász és rajztanár tanít az Iparművészeti Iskolában, akiknek ipari, vagyis mesterségbeli tudásuk nincsen, sőt nem is tudnak disztingválni a képzőművészet és iparművészet között.

Vegyük sorba a hét szakosztályt s kezdjük az ötvösséggel. Itt aztán igazán nem lehet mondani, hogy képzőművészeti irányú a nevelés. Az ötvösszak, mint főleg kivitelező szak, teljesen mesterségbeli alapon nyugszik. Ötvösséget papíron nem lehet csinálni, tehát műhelyben, szerszámmal a kézben, anyaggal küzdve kell azt gyakorolni.

Itt tanítják a szerszámok készítését s az azokkal kapcsolatos gyakorlatokat. Kalapálást, forrasztást, vágást, fűrészelést, domborítást, zománcozást, a savakkal való bánást s mindenféle vegyi eljárásokat, stb.

E szakosztály mindkét szaktanára az Iparművészeti Iskola neveltje, tehát képzett iparművész és elismert szakember. Mellettük egy művezető is működik, aki szintén az Iparművészeti Iskolából került ki s akinek saját üzeme is van.

A keramikai szakosztályon szintén anyagban, tehát műhelyszerűen dolgoznak. Itt sem lehet papirosmunkát végezni. Itt mesterségbeli alapon gyakorolják a korongolást, a fazekas- és kályhásmunkát, a formálást, mintázást, a mázakkal való bánást, festést, égetést stb. a legegyszerűbb formától és használati tárgyaktól a művészileg kiképzett dísztárgyakig. Szaktanára szintén az iskola volt tanítványa, aki amellett, hogy neves szobrász, a kerámikus mesterséget is megtanulta részint szakiskolákban, részint külföldi nagy műipari telepeken, s így teljes birtokában áll minden technikai tudásnak. Mellette szintén egy képzett szakember, mint művezető működik.

A textilszakon ugyancsak különféle anyagokban dolgoznak, bár a kivitelezéshez szükséges tervrajzokat természetesen papírra rajzolják. A növendékek itt magtanulják a ruhakészítést, szabást, varrást, szövést. Színpadi jelmezek tervezését. Kézimunkát, csipke-, szőnyeg-, gobelintechnikákat,

batik- és kelmefestést, festékkémiát stb., stb. belső és külső műhelyekben. Szaktanára ugyancsak az iskola növendéke volt és sokoldalú, egyre kísérletező, erős egyéniségű művész. Melletle három női szakoktató működik s ezekből kettő szintén az iskola növendékei soráből került ki, míg a harmadik képesített szaktanítónő.

Az építő iparművészeti szakon az alsóbb osztályokban folyik a műhelygyakorlatok (asztalos, kárpitos) mellett a faipari szerkezetek tanítása. Szakrajzolás, aránytanulmányok és bútortervezés. A felsőbb osztályokban a teljes enteriőrök kiképzése, továbbá építészeti tervezés. Kisebb épületek, családi házak stb. tervezése s az ezekhez szükséges részletes szakismeretek közlése : középítéstan, szerkezetek, vasmunkák, kőmunkák, épületfelszerelések, költségvetések stb., stb.

Itt a studiumok szétágazása és különbözősége miatt már több tanár tanít. Az alsó osztályokat vezeti egy okleveles építőiparművész, aki szintén az iskola növendéke volt és az életben már szép nevet vívott ki magának s aki apja műhelyében előbb az asztalos mesterséget is megtanulta. A felső osztályokban a belső kiképzéseket egy elismert, hosszú gyakorlattal bíró, lakberendező tanítja. Az építészeti részt természetesen építész tanítja. Három építész tanára van az iskolának s mind a három neves művész. Az egyik az építészeti tervezést, a másik a magyar otthont és a népművészetet, a harmadik a középítéstant tanítja. Mellékjük van beosztva egy segédtanár, aki szintén az iskola neveltje és egy művezető, aki ugyancsak az iskola tanítványa volt s akinek elismert hírű bútornagyüzeme is van, amelyben párhuzamosan a műhelygyakorlatok folynak.

A grafikai szakosztály a kereskedelmi grafika minden ágát gyakorolja úgy tervezésben, mint kivitelezésben. Van litográfiai és tipográfiai műhelye. Ott betűszedést, könyv- és kőnyomást, kőrajzot, linoleummetszést, fametszést és mint technikát, a rézkarcot is tanulhatják a növendékek. A szakosztály vezető tanára mint litografus kezdte pályáját. Több nagy nyomda művészeti és technikai vezetője volt. Később a Székesfővárosi Iparrajziskola grafikai szaktanára lett s onnan kapott meghívást az Iparművészeti Iskola újonnan szervezendő grafikai tanszékére. Ez a tanár az életből, a praxisból került az iskolához, amelynek szintén egykor növendéke volt. Mellette két év óta egy segédtanár van beosztva, aki a Képzőművészeti Főiskolát elvégezte ugyan, de nagy ambicióval és lelkiismerettel igyekszik magába szívni az iparművészeti szellemet. A műhelyekben mint művezető működik egy képzett nyomdász, aki az életből, a műhelyből került az iskolához.

Utoljára hagytam a díszítőfestészeti szakosztályt és a díszítőszobrászati szakosztályt. E két szaknál a határ a képzőművészet és az iparművészet között elmosódik, mindannak dacára az oktatás tendenciája határozottan iparművészeti irányú.

A díszítőfestőszakon tanítják mindenek előtt a festési technikákat. A fal alapozását, vakolását, a kötőszerek, festékek és festőszerek készítését, a falra való festést (szobafestést), később a víz-, tempera-, olajfestést, sgraffitot, freskófestést, üvegfestést, mozaikmunkát stb., ezeket alátámasztja a természet utáni studiumfestés.

Itt három tanár működik. Mind a három az iskola növendékei soráből került ki, tehát szintén képesített iparművészek, akik úgy az életben, mint a gyakorlatban is szép sikerrel működtek és jó nevet szereztek maguknak.

A díszítőszobrászati szakon a díszítő-, vagyis épületszobrászaton kívül tanítják a dekoratív szobrok mintázását, kisplasztikát, érmészetet. Továbbá a gipszöntést, bronzöntést, a fafaragást, kőfaragást, műkőcsömöszölést stb. a gipszöntő- és bronzöntőműhely állandó használataival. Itt is három kinevezett és egy óradíjas tanár tanít, utóbbi az érmészetet. Három szintén az iskola növendéke volt, a negyedik akadémiai festő és szobrász. Valamennyien szerepelnek a nyilvánosság előtt kiállításokon szép sikerrel. Mellettük működik egy gipszöntőmester és egy bronzöntő művezető. Utóbbi szintén az Iparművészeti Iskolába járt.

A szaktanítás mellett természetesen vannak melléktantárgyak is szép számban. Ezeket külön tanerők tanítják. Ezek a studiumok a szaktanítás kiegészítésére szolgálnak.

Kérdem most már, hogy h o l i t t a k é p z ő m ű v é s z e t i i r á n y a n e v e l é s b e n? Egyáltalában lehetséges-e a fentemlített szakosztályokban a képzőművészeti irányú tanítás ? És hol vannak a nem szakemberek, a rajztanárok vagy festőművészek ?

Ha körülnézünk, kisül, hogy a hét szakosztályon — hisz főleg erről lehet szó — tanít 19 tanár, ebből 13 elvégezte az Iparművészeti Iskolát, tehát k é p e s í t e t t i p a r m ű v é s z. Tanít még 3 műegyetemet végzett okleveles építész ; 1 gyakorló lakberendező ; 1 akadémiai festő és szobrász s 1 Képzőművészeti Főiskolát végzett festőművész mint segéderő. A szaktanítók és művezetők között öten jártak és részben végezték az Iparművészeti Iskolát. Három az életből, a műhelyből jött s egy képesített szaktanítónő.

Azt hiszem, hogy ez a statisztika teljesen megdönti azt az állítást, hogy az Iparművészeti Iskolában nem szakemberek és nem iparművészek tanítanak, hanem képzőművészek, rajztanárok stb.

Ami pedig a disztingválást a képzőművészet és iparművészet között illeti, legyen szabad rámutatni az Iparművészeti Iskola 1934—1936. évi évkönyvében vezetőhelyen megjelent cikkre, amely az Iparművészeti Iskola felfogását ebben az ügyben félreérthetetlenül leszögezi.

Ami a növendékek felkészültségét és kiválasztását illeti, feltétlenül jó és kívánatos volna csak oly egyének felvétele, akik a művészi tehetség mellett, már valamely ipari szakiskolát is végeztek, vagy akik már külső műhelyekben valami mesterséget megtanultak. Külföldön ebből a szempontból kedvező a viszony, mert ott nagyobb az ipari háttér és a fiatal ipari munkások száma tízezrekre rúg, tehát könnyű azt ott megvalósítani, de nehéz nálunk, ahol az ipar aránylag kis dimenziójú és már évek óta pang is, úgy, hogy a munkások száma állandóan apad. Tanoncfelvétel úgyszólván sehol sincsen, tehát az utánpótlás is jelentéktelen ; a fiatal ipari munkásoknak az a része pedig, amely még számí-

tásba jöhet — sajnos — nem ambicionálja a művészi továbbképzést, hanem inkább a sport, elsősorban a labdarúgás iránt érdeklődik. Ez eredményezi azt is, hogy még a továbbképző esti tanfolyamok is konganak az ürességtől.

Tehát bármilyen üdvös volna a fenti egészséges elgondolás, ezidőszerint — sajnos — nálunk meg nem valósítható s így marad a középiskolákból és esetleg kis számban az ipari szakiskolákból iparművészeti pályára törekvők kontingense.

Még egy panasz van, még pedig az, hogy az Iparművészeti Iskola által kiadott oklevél az életben nem ér semmit, mert mindenki nevezheti magát iparművésznek oklevél és képesítés nélkül is, minek folytán az elhelyezés az életben meg van nehezítve a kontárok által. Továbbá, hogy ha egy végzett iparművész önállósítani akarja magát, előbb három évig inaskodnia kell s csak azután kaphat iparengedélyt.

Az első részben — a diploma értékét illetőleg — tényleg vannak bajok, de ezekért nem az iskola felelős. Sajnos, az iparművészeti cím nincsen védve és képesítéshez kötve. Ezidőszerint iparművész — miután szabad művészetnek számít — mindenki lehet s viselheti ezt a címet büntetlenül azoknak a kárára, akik évekig tanultak és képesítést szereztek. Az iskola küzdött és küzd most is ennek megmásításáért, de eddig — sajnos — eredmény nélkül. Itt csak törvénnyel vagy iparművészkamara létesítésével lehetne segíteni.

Sajnos, még ennek a kedvező megvalósítása sem oldja meg a kenyérkérdést (mert többek közt ez is szerepel a vádak között). Az érvényesített diplomával sem lesz több a kenyér, a munkaalkalom és az elhelyezkedési lehetőség. De ez nemcsak az iparművészet terén van így. Közismert, hogy hány ezer d i p l o m á s orvos, ügyvéd, mérnök, gazdász, tanár, tanító stb. nem tud elhelyezkedni és kénytelen alsóbbrendű napszámosmunkát is vállalni.

Exlibris. Ifj. Petry Béla terve.

Iskolánk sem lehet biztosító intézet a munkanélküliség ellen, mintahogy semmiféle iskola sem az a katonain és papin kívül. Csak a gazdasági viszonyok változása hozhat itt orvoslást.

Nem helytálló a másik részbeli állítás sem, mely szerint a végzett növendék, ha önállósítani akarja magát, három évig kell még inaskodnia s csak akkor kapja meg az iparengedélyt. A tényállás az, hogy az ipartörvény előírása szerint az Iparművészeti Iskola végzett növendékei h a t h ó n a p i gyakorlatot tartoznak megszerezni külső üzemekben s ennek elvégzése után iparigazolványt válthatnak.

Ugyanakkor a Felsőipariskola végzett növendékei számára e g y é v e s gyakorlat van előírva, míg az építőmesteri kvalifikáció vagy jog elnyerésére h á r o m é v i g y a k o r l a t h o z van kötve. Tehát az iparművészek itt nincsenek hátrányban.

Más a helyzet, ha mint munkások akarnak üzembe lépni. Itt tényleg vannak nehézségek, de ezeket sem a hatóságok, vagy az ipartörvény okozzák, hanem a szocialista szakszervezetek hatalmi szava a munkaadókkal megkötött kollektív szerződés folytán, mely szerint üzemekben csak szakszervezeti tagok alkalmazhatók és csakis olyanok dolgozhatnak ott, s bármilyen reformtörekvés ugyanezekkel a nehézségekkel fog szemben állni.

Megdőlt tehát az a vád, mely szerint az Iparművészeti Iskola 50 év óta képzőművészeti irányban neveli a növendékeit. Bizonyos, hogy sokan — különösen szobrászok — átmentek a képzőművészeti pályára, de nem azért, mert a nevelésük oda tendált, hanem mert a szívük, a tehetségük oda vonzotta őket és mert a képzőművészet akkor még jól jövedelmező és előkelő foglalkozás volt. Ma talán megfordítva áll a dolog.

Az a vád sem állja meg helyét, hogy a végzett iparművészek ha kikerülnek az iskolából, nem tudnak semmit. Megengedem, hogy nem mindenki mester 4 vagy 6 év után, de ez más pályán is így van. Vegyünk csak sorba más foglalkozási ágakat: mit tud például egy iparossegéd, aki 4 évi tanulás után — amely időben kizárólag csak a mesterségét tanulta — felszabadul? Nagyon keveset és először kénytelen mint gyenge munkás primitívebb munkát végezni, míg kellő gyakorlatra tesz szert. De így vagyunk más foglalkozásokkal is. Avagy a képzőművész, a zeneművész talán már kész mester, amikor az iskolából kikerül? Vagy az egyetemeket végzett medikus, jogász, technikus már kész orvos, ügyvéd, illetve mérnök? A gyakorlatot mindegyik csak az iskola elvégzése után szerzi meg fáradságos tanulmányok és munka árán. Az iparművésztől — az átlagot értem — sem lehet többet kívánni.

Hogy a tanárok között régebben talán nem voltak mindig iparművészek, az lehet, de mint ezt már cikkem elején megjegyeztem, a szecesszió korszaka előtt a mai értelemben vett iparművészet sem volt, tehát képzett iparművészek sem lehettek, akik tanítani tudtak volna; így az állam kénytelen volt — a akkori időknek megfelelően — képzőművészeket, rajztanárokat és építészeket alkalmazni. De ezek a tanerők — dicséretükre legyen mondva — idővel tökéletesen hozzáidomultak az iparművészeti szellemhez.

Írta: Helbing Ferenc

Petri Lajos
kotr.

Kiállíd a Műcsarnok davaki tárlatán.

P.N. 1926. V. 16. (Pesti Napló)

	Pengő		Pengő	
zesen				
	Le a bevételt... ...			
	Kifizetendő összeg			

30. sorsz. Könyv. minta. — Pallas nyomda, Budapest.

yosztály:

.....

A fizetés $\frac{\text{készpénzben}}{\text{cheque kibocsátásával}}$ megtörtént

19' ..... cheque száma .....

A főpénztár:

.....

Petri Lajos

Szerepel a Műcsarnok tavaki kiállításán.

Az Est, 1926. V. 16.

Petri Lajos

Kiáltsatok

N. V. 1935. I. 20.

szövarch 20.- 201.lap

Petri Lajos.

Kiállitotta müveit az Ernst muzeom 1933-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Petry Lajos.

A Nemzeti Szalon gyüjteményes kiállitást rendezett müveiből 1935.ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Petri Lajos

Pygmalion

Képzőművészet 1931. 41. sz. 141.l.

Petri Lajos, szobrász MDK

56 éve szobrász, s 700 szobrot, köztük 300 portrét alkotott. Legnagyobb műve az 1934-ben készített Huszáremlék. Ez a Várban áll. Most Lenáll Adolfnak, az Állatkert alapítójának portréján és a gárdonyi iskola falán elhelyezésre kerülő Gárdonyi emléktáblán dolgozik.

— : Hétnáz szobrot alkotott 2

ESTI HIRLAP bp. 1963. júl. 24.

MDKK

Petri Lajos, szobrászm.

representativ müvekkel szerepelt.

/gy./:A velencei nemzetközi kiállitás.
Képzömüvészet. 1930. 32.sz. 165.l.

MDK

Petri Lajos, szobrászm.

Szakasits Árpád.	Gipsz.
Térdeplö akt.	"
S.A.	"
Tuky.	"

v. Ernest Muz.-A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társasá
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945.okt.13-28.
Kat.

MDK

Petri Lajos

Róti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
802.l.

MDK

Petri Lajos, szobrászm.

Dr. Löw Imánuel. Gipsz.

Nemz. Szalon. - A Munkácsy Céh VIII. vegyes kiáll. - a. 1935. Márc. 3r. - ápr. 14. Kat.

MDK

Petri Lajos

Morinyi Ödön, terr.

Gazda Géza, gipsz

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960.

39 l.

Petri Lajos MDK

Szabó Dezső, gipsz

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

Petri Lajos MDK

Mackensen Hans Georg-né, márvány

Mücsarnok 1936 jubileumi kiállitás

Petri Lajos MDK

Csonka Lászlóné, gipsz

Jellencz Kató, gipsz

Tassy Mihályné, gipsz

Záborszky Elly, gipsz

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c. kiáll.

Petri Lajos MDK

vitéz Veder Mihály, gipsz

Műcsarnok 1939 dec.-1940 január

Petri Lajos MDK

Jákob és az angyal, gipsz

Kernstok Károly, vázlat, gipsz

Vázlat, gipsz

Csonka Lászlóné, Zsuzsi és Tomi, gipsz

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos MDK

Dr. Nagy Lászlóné, gipsz

AktI. bronz

Szőnyi István, gipsz

Madách szoborterv, gipsz

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos MDK

Visegrády Lia, gipsz

Szőjjas Daisy, márvány

Drezdner Istvánné, gipsz

Eugén Jaques Hartoog, gipsz

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos MDK

Szabó Dezső, gipsz

Rakovszky Iván, gipsz

Jellencz Kató, márvány

br. Prónay Györgyné, gipsz
Futó, gipsz

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos MDK

Hauner Lizi, gipsz

Valkó István Pálné, gipsz

S. Failoni, gipsz

Dr. Demel Aladráné, gipsz

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos MDK

Gácsy Eszter, gipsz

Bánat, bronz

V.J.L.-né, gipsz

Kőhordó, gipsz

Mücsarnok 1939 Őszi tárlat

MDK

Petri Lajos MDK

Fiatal hölgy, gipsz

Műcsarnok 1939 Derü a művészetben
9

Petri Lajos

MDK

Hősi emlékvázlat, gipsz

Vicomtesse Jaques Davignon, gipsz

Hans Georg von Mackensenné, gipsz

Kopjafa-faragó, gipsz

Műcsarnok 1939 Őszi tárlat

Petri Lajos

Kbal emlékvéséjét, él és

Vicomtesse Jacques Devignon, épése

Hans Georg von Mackensenné, épése

Kopjáta-Jenő, épése

Petri Lajos

MDK

Dietl Hubertné, gipsz

Micsarnok 1939 dec.-1940 január

Petry Lajos, nobrák M.D.K.

és Várdeák Ferenc festő vezették az Iparterv képzőművészeti körét

Klausz Gyula: Százhusz festményt és huszonhárom szobrot állitottąk ki az IPARTERV képzőmüvészei

Építők Lapja, 1956, ápr. 16.

Petri Lajos

Szobrász műve

Artner Tivadar: Miért szép?

Élet és Tudomány 1962 ápr. 405. l.

MDK

Petri Lajos

Balázs Béláné, br.

MNG. Magyar forradalmi művészet. Műcs. 1957.

Biblio

Abob. 1916: Missao Ro
realizado
cas Estra
a direcca
1907 a 19

Baldus, H. 1951: Indi
N.F. I/1.

Baldus, H. 1954: Bibli
leira. Sa

Boglár, L. 1960: Nambi
ca, Vol. I

Boglár, L. 1960: Drin
Mato Gross

MDK

Petri Lajos

Morinyi Ödön, terr.

7o művész kiáll. Ernst Múz. 1957. dec.

Petri Lajos szobrász M.D.K.

Mű e a MNG gyüjteményébe került

Startoló

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben -

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Kp. 1965. 163. l.

M.D.K.

Petri Lajos szobrász

/ 1884- 1963 /

Startoló. 1911. repr.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. köp. 1965.

106. l.

Petri Lajos MDK

Dietl Hubertné, repr.

Mücsarnok 1939 dec-1940 január

Petri Lajos MDK

br. Prónay Györgyné, gipsz

Apácak gipsz

gr. Bethlen Gáborné, gipsz

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c. kiáll.

Petri Lajos MDK

Jessy Walter, gipsz

Szijjas Daisy, gipsz

Dr. Vajda Peturné, gipsz

Mücsarnok 1936 A nő a müvészetben c. kiáll.

Petri Lajos

MDK

Mackensen Hans Georg-né, repr.

Műcsarnok 1936 Jubileumi kiállitás

MDK

Petri Lajos

Balázs Béláné, br.

Ungár Imre, br.

Juhász Gyula, pæt.gipsz

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 196o.

39 l.

Petri Lajos

Kiállít

Bej 51. 1942. IV. 19.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
ozőmüvészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
. Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Müvészettörténeti Dokumentációs

Petri Lajos.

zobráz

Ungár Imre megmintázása szerepelt az Ernst-Múzeumban rendezett arcképkiállításon. (említve.)

Népszava, 1952. Jál. 24.

MDK

Petri Lajos, szobrászm.

21. Báró Korányi Frigyes-emléktábla.

Klebelsberg emlékkiállitás. 1933. Tárgym. 20.1.

MDK

MDK

Petri Lajos,szobrászm.

Mackensen Hans Georgné. Mellszobor. Repr.

KMTára. jub.kiáll. 1936.

Petri Lajos szobrász M.D.K.

Gyüjteményes kiállitásán az Állami Vásárló Bizottság
a Galéria részére vásárolt müveiből

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1960-1961-es évben 159.l.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 1963.

MDK

Petri Lajos

A Munkacsy-Céh kiáll.-an büsztékkel szerepel.

Cikk: A Munkácsy-Céh kiáll.

Képzőművészet, 1934.VIII.évf.74.sz. 138.l.

Petri Lajos.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A képzőmüvészeti egyesületek története,kézirat.

MDI

Petri Lajos, szobrászm.

Pygmalion. Akt. Repr.

KMTárs. 1931. Tav. kiáll. Kat.

Petri Lajos.

A II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás-ról Balázs Béláné - portréjával szerepelt. (említve)

Szabad Nép, 1957. Nov. 6.

MDK

Petri Lajos

A képzőművészeti év eseményei. P.H. 1934 évi naptára. 61.l.

MDK

Petri Lajos

Kopjafaragó. Fajansz.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV. A Munkácsy-céh
III.reprezentativ kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 15.1.

MDK

Petri Lajos

Művével résztvett a kiállításon.

KmTars. 1943. marc. - apr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 28.lap

MDK

Petri Lajos, szobrászm.

vitéz Szánthó László.

A Tavaszi Tárlat portréi.

Képzőművészet.1929. 18.sz.

Petri Lajos

MDK

S.P.-né márvány

dr.M.A.-né, márvány

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

Petri Lajos

MDK

A.E. arcmása, márvány

Mücsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Petri Lajos

"Zilahyné Bárczy Piroska" c. szobormüve. Repr.

KMTárs. 1932. febr.-márc. kiáll.

MDK

Petri Lajos

Két kiállitás. Mai kisplasztika és szoborportré.
Pesti Napló 1935. jan. 20. 13.1.

MDK

Petri Lajos

Pesti Hirlap 1934 évi nagy naptára. 61.l.

MDK

Petri Lajos

Kőhordó.

Az Ernst-Múzeum Kiáll.CXV.A Munkácsy-céh
III.reprezentatív kiáll.Bpest.1930.Nov.hó
Kat. 18.1.

Petri Lajos.

szobrász.

Gazda Gézáról kézített képmása szerepelt az Ernst-Múzeumban rendezett arcképkiállításon. (említve.)

Nepszava, 1952. Júl. 24.

Petri Lajos.

szobrászművész

Az új Kossuth-szobor pályázatra beküldte pályaművét.

Magyar Nemzet, 1957, Okt. 14.

Petri Lajos.

szobrászművész

A Hunyadi János lovasszobor pályázaton
részt vett pályaművével.

Magyar Nemzet, 1957. Okt. 6.

Petri Lajos

Csók, márvány

Jelenczy Kató, márvány

Miskarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Petri Lajos.

A Tavaszi Fesztivál műsorán szerepelt.

Kis Újság, Budapest, 1952. Jún. 1.

Petri Lajos.

A földalatti gyorsvárat kerepesi úti homlakzata elé helyezendő szobrak tervezésére kapott megbívást.

Magyar Nemzet, 1951. Aug 9.

Hochachtungsvoll

PETRI LAJOS

205. tábla

Velencei Bienmale 1932. 306.1.

Petri Lajos MDK

vitéz Szántho László arcmása

Éva, terrakotta

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

PETRI LAJOS: ZILAHYNÉ BÁRCZY PIROSKA

Petri Lajos

Miskarok 1932 febr. – márc. k.

LUX ELEK: TÁNCOSNŐ

Petri Lajos

PETRI LAJOS: BÁRCZY PIROSKA

Művészet 1928. tav. K.

BERÉNY RÓBERT: NŐ A ZÖLD SZOBÁBAN

MDK

Petri Lajos

szobrász

jubiláris kiállitása a Nemzeti Szalonban.
Utolsó kiállitást rendezték meg itt,
mivel lebontják.
/"Juhász Gyula" portréja/

Esti Hirlap 26 sz. 1960 jan.31. 2 old.
/Bucsú a Nemzeti Szalontól, Cs.M. cikke/

Petri Lajos

trobz

K

ovujt hiáll.

N. Szalon, 1960 jan-febr

Horváth G. Andor

festő

II. Tégla u. 16.

K

MKSz 1947

2

P

MDK

Petri Lajos, szobrász

Balázs Béláné portréjanagy elmélyültségről és karakterérzékről tanuskodik.

Végvári Lajos:A II.Magyar Képzömüvészeti kiállitás. grafikái és szobrai. Sz.N.1951.nov.6. 6.l.

Petri Lajos MDK

Jessy Walter, gipsz
Szijjas Daisy, gipsz
Vajda Péturné, gipsz

Mücsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Petri Lajos

MDK

Szörényi Éva, gipsz
Ticharich Zdenka, gipsz
Glatz Edith, gipsz
Bötond Györgyi, gipsz

Mücsarnok 1936. okt.-novl
A nő a művészetben kiáll.

Petri Lajos

MDK

Fiatal hölgy, gipsz

Mücsarnok 1939
Derü a művészetben kiáll.

Petri Lajos
szobrászművész

1935 március 17-től március 24-ig.

Egyetemi: Olvasó hétkn. 8—8-ig. Kölcsönzés hétk. ½9—2-ig. Hírlap és folyóirat kölcs. ½9—2-ig és 3—8-ig. — **Fővárosi könyvtár** (Reviczky-u. 1. Wenckheim-palota.) Vas. és jövő vas. 10—½1, hétkn 9—½7-ig. — **Iparművészeti Múzeum könyvtára** (Üllői-út 33.) H. d. e., szom. d. u., vas. és jövő vas. zárva. Többi napon 9—6-ig. — **Mezőgazdasági Múzeum könyvtára.** Naponta 10—1-ig. — **Népegészségügyi Múzeum olvasótára.** Hétköznap: 10—1-ig. — **Technológia könyvtára.** Vas. 9—12-ig. Ünnepnapokon zárva. Hétk.: szom. kivéve 9—1-ig és 5—8-ig. Szom. 5—8-ig. Könyvkölcs. v. 9—12-ig, h., sze. p. 9—1, k. cs. 9—1-ig és 5—8-ig.

KIÁLLÍTÁSOK.

Műcsarnok. III. Nemzeti Képzőműv. kiáll. Megnyitás szombaton. — **Nemzeti Szalon.** Petri Lajos szobrászművész gyüjt. kiáll. Naponta: 9—4-ig. — **Ernst Múzeum:** Vaszary János gyüjt. kiáll. Ma: 9—2-ig. H.-tól aukciós kiáll. rendezés miatt zárva. — **Fővárosi képtár** (Egyetem-u. 6.) V. ½10—½2-ig; hétk. ½10—½4-ig. — **Szépművészeti kiállítások helyiségei** (Mária Valéria-u. 8.) Bardócz Árpád gyüjt kiáll. V. 9—2-ig; hétk. 9—6-ig. Szer. zárás. Jövő vas.: Ehrenhaftné Heves Margit és Lóránt Erzsébet gyüjt. kiáll. 9—2-ig. — **„Műterem" Képzőművészeti kiállítások helyiségei** (Kossuth Lajos-u. 12.) II. csop. kiáll. Vas. 10—2-ig. hétk. 9—6-ig. — **Iparművészeti Társ.** (Andrássy-ut 69.) Állandó mintakiállítás. Hétk. 9—2-ig.

Kiállításai, 1935.

4.

MDK

Petri Lajos, szobrász

Juhász Gyula portréja.

Végvári Lajos: Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Szobrászat. - M.N. 1950. szept. 10. 7. old.

MDK

Petry Lajos, szobrász

Füst Milán, bronz.
Arcképtanulmány, gipsz.

[illegible]

MIK

Petri -Pick Lajos, szobrász

Szép aktjai meggyözö természeti studiumok. Semmi komplikáltság, egyszerü ritmus. Drámaiságukban sok a liraiság.

Gerö Üdön: ?. -Magy. Müvészet. 1925. 392.l.

MDK

Petry Lajos szobr.
2.dij

Döntött az tengerészeti emlékmü bizottság.
Magyarország, 1936.dec.5. 9.l.

MDK

Petri Lajos

Kodály Zoltán , bronz mellkép

A müvészeti muzeumok barátainak egyesülete közgyülése. Uj Magyarság 1943.jul.7.

Petri Lajos MDK

Meckensen Hans Georg-né, márvány

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Petri Lajos MDK

Szabó Dezső, gipsz

Műcsarnok 1936. máj.-jun. Jub. kiáll.

Petri Lajos MDK

Csók, márvány

Műcsarnok 1936. máj-jun. Jub. kiáll.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Vizhordó leány, br.

Akt kiáll. OMKT Mücs. 1925. dec. 31 l.

NDK

Petri /Pick/ Lajos

Futó, br.

Akt kiáll. OMKT. Mücs. 1925. dec.

30 l.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Táncosnő, br.

Napkelte, "

Az élet, "

Akt kiáll. OMKT. Műcs. 1925. dec.

30 l.

MDK

Petri Lajos

"Tavasz"
"Kodály Zoltán képmása" c. műveinek repr.

Uj Idők 1922. XXVIII. 44.sz. 308.l.

MDK

Petri Lajos

"Bárczy Piroska" szoborportréja. Repr.

Műcsarnok 1928. tav. k.

MDK

Petri Lajos

"Zilahyné Bárczy Piroska" szobrának repr.

Műcsarnok 1932. febr-marc.

MDK

Petri Lajos

"Fájdalom"c.szobrának repr.

A Pesti Városháza 1936. 6.sz. 25.l.

MDK

Petri Lajos szobraszművész

A cs. és kir. 2 huszárezred emlékművének alkotója Weichinger Károly épitésztanarral.

Magyarság 1934.jul.1. Melléklet.

MDK

Petri Pick Lajos szobrászművész

"A fájdalom" c.szobrának repr.
A szobrot dr.Boross József emlékére készitette Szeged város társadalma és azt a közkorháznak Kossuth Lajos sugárut felé néző frontján állitották fel.Egy év mulva el akarják távolitani a szobrot,mert ruhátlan nőt ábrázol.

Cikk: Bonyodalmak egy szegedi szobor körül - erkölcsvédelmi alapon.

Pesti Hirlap 1927. ápr.1. 4.1.

MDK

Petri Lajos

Jubiláris kiállitása .

Pogány Ödön: Petri Lajos jubilaris kiall. a Nemzeti Szalonban.

Képzőművészet 1935. 83-84.sz. 95.l.

MDK

Petri Lajos

"Dietl Hubertné" szoborportré.Repr.

KMTárs Horthy jub.kiall. 1939-40.

MDK

Petri Lajos

"Parasztlányka" c.szoborportré.Repr.

Evk.KMT. 1928. 163.1.

MDK

Petri Lajos

II.dij a pestszenterzsébeti hősi emlékmű pályázaton.

Művészet 1939. 35.l.

MDK

Petri Lajos

"Fésülködő leány" c.szobrának repr.
/A "Céhbeliek" a Műcsarnok tavaszi tárlatán./

KépzőMűvészet 1928.10.sz. 118.1.

MDK

Petri Pick Lajos

Arverési Közlöny 1934.okt. 6 rk.sz. 17.l.

MDK

Petri Pick Lajos

"Ifjuság" c.műve az aktkiállitásból.Repr.37.old.

Szinházi Elet 1925. 51.sz. 37.old.

MDK

Petri Ajos szobrász

Spectator: Képzőművészet. Pesti Szemle, 1940, ápr.sz. 74-80 l.

Petri Lajos, szobrász

A Nemzeti Szalon utolsó kiállításán félévszázados művészi pályafutását ünnepelte a kiállító művész. Petri kiváló portreszobrász. Fiatalkori művei körül: Mary, Lukács Gyula, a későbbiek körül: Kaffka Margit, Balázs Béla, Füst Milán, Tersánszky J. Jenő, Ungár Imre, Mosinyi Ödön, legújabban: George Pierdon, Louis Hessno, Kodály Zoltán igazolják nagy művészetét. Számos figurális mű, monumentális kompozíció és sportszobor nőt képességeiről: Startoló, Zatopek, Táncoló lány, Kis akt.

P. J.: Jegyzetek kiállításokról

Népszabadság Bp. 1960. febr. 19. 9. l

Petri Lajos szobrász

dr Vajda Peturné

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Petri Lajos szobrász

Glatz Edit

Botond Györgyi

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Petri Lajos szobrász

Szörényi Éva
Ticharich Zdenka

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Petri Lajos szobrász

Jessy Walter

Szijjas Daisy

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Petri Lajos szobrász

Csonka Lászlóné

Jellenc Kató

"A nő a müvészetben"kiállitás katalógusa.1936.Mücsarnok

Petri Lajos szobrász

gróf Bethlen Gáborné

"A nő a művészetben" kiállítás katalógusa. 1936. Ulcsarnok

Petri Lajos szobrász

Tassy Mihályné

Záborszky Elly

"A nő a művészetben" kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

Petri Lajos szobrász

Báró Prónay Györgyné

Apáca

"A nő a művészetben" iállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

MDK

Petri Lajos, szobr.

Gyüjt. kiáll. N.Szal. 1960. jan.

Gyüjtés helye:

sz.

Istensegits, Bikovani

MDK

Petri Lajos szobrász

Dolore

Testa di fanciulla, márv.

Mostra Roma 1928.VI. 57.1.

Petri Lajos

MDK

Mostra Roma 1928. VI.

MDK

Petri Lajos szobrász

A Hősök Emlékét... Képzőművészet, 3.évf. 17.sz. 33. l.

Petri Lajos MDK

Csonka Lászlóné, gipsz
Jellencz Kató , gipsz
Tassy Mihályné, gipsz
Záborszky Elly, gipsz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Petri Lajos MDK

Prónay Györgyné, gipsz
Apáca, gipsz
gróf Bethlen Gáborné, gipsz

Műcsarnok 1936. okt.-nov.
A nő a művészetben kiáll.

Petri Lajos
nobrán

M.D.K

Méltatás. — Most érkezett
el művészpályája 50 éves
fordulójához.

Kampis Antal: Petri Lajos
Művészet, 1962. július — 18 lap.

Petri Lajos
rajzai

M.D.K.

Női portré
Tanulmányfej
Herman Lipót
Ungár Imre portréja

} repró

Kampis Antal: Petri Lajos
Művészet, 1962 július — 18 lap.

MDK

Petri Lajos

elkésziti Fényes Adolf mellszobrát, melyet Kecskeméten állitanak fel.

Esti Hirlap 34 sz. 1960 febr 10 2 old.

MDK

Petri Lajos, szobrász

Bánat.	Bronz.
V.J.L.-né.	Gipsz.
Köhordó.	"
Hauner Lizi.	"
Valkó István Pálné.	"
S.Failoni.	"
Dr.Demel Aladárné.	"

Műcsarnok.-Őszi tárlat. 1939.okt.8.-nov.19. Kat. 17.1.
/Annak keretében a MAFE 24.kiáll.-a./

M.D.K.

Petri Lajos, szobrász

Károlyi festőről készült archép szobráról, mint az Új Magyar Szoborcsoportosulás 1955-ös megalapodásáról, említés történik:

A Szépművészeti Muzeum 1955-ben. Bulletin du Musée des Beaux Arts Hongrois, 1956. 8.sz. 129.old.

MDK

Petri Lajos, szobrász

Petri Eva I.	Márvány.
Petri Eva II.	Terracotta.

Mücs.-OMKT."A gyermek a művészetben" kiáll.1940.II.III.
Kat.14.1.

MDmK

Petri Lajos, szobrász

Elmunkásportré. Kő.

Szilágyi Nagy István. Terrakotta.

Műcs.-V.M.Képzm.Kiáll. 1954.dec.-1955.jan. Kat.31.l.

MDK

Petri Lajos, szobrász

Szabó Dezsö.	Gipsz.
Rakovszky Iván.	"
Jellencz Kató.	Márvány.
Br. Prónay Györgyné.	Gipsz.
Futó.	"

Mücsarnok.-Öszi tárlat. 1939.okt.8.-nov.19. Kat. 17.1.

MDK

Petri Lajos, szobrász

szül 1884-ben Szegeden. Bpesten Telcs Ede, Brüsszel tanitványa volt. Tovább Brüsszelben tanult. 1909 óta szerepel a Mücsarnok kiállitásain. arcmásaival és aktkompozicióival. Számos nyilvánosan felállitott müve: Budapesten, Szegeden és a Szépmüv. Muz.-ban.

Visegrády Lia.	Gipsz.
Szijjas Daisy.	Márvány.
Dreszner Ivánné.	Gipsz.
Eugén Jaques Hartoog.	"
Dr. Nagy Lászlóné.	"
Akt I.	Bronz.

Mücsarnok.-Őszi tárlat. 1939. okt. 8.-nov. 19. Kat. 16, 17. l
/Ennek keretében a MAFE 24. kiáll.-a./

Petri Pick Lajos
szobrász.

Huszáremlék. Bronz.
Budapest. I. Bástyasétány. Repr.

cf magyarországi műv. tört. II. kép n. 758
Corvina 1970

MDK

Petri Lajos, szobrász.

Szönyi István.	Gipsz.
Madách szoborterv.	"
Jákob és az angyal.	"
Kernstock Károly/vázlat/.	"
Vázlat.	"
Csonka Lászlóné,Zsuzsi és Tomi.	Gipsz.
Hösi emlék-vázlat.	"
Vicomtesse Jaques Davignon.	"
Hans Georg von Mackensenné.	"
Kopjafa-faragó.	"
Gácsy Eszter.	"

Műcsarnok.-Őszi tárlat. 1939.okt.8.-nov.19. Kat. 17.1.
/Annak keretében a MAFK 24.kiáll.-a./

MDK

Petri Lajos

Nürnbergi magy.kiáll.kat. 1929.
Életrajzi adatokkal.

MDK

Petri L. szobrász

Nemzetk. velencei kiáll. Képzőművészet, 1930. 31. sz. 145 l.

MDK

Petry Lajos

Két levél. Képzőművészet 1930. 30.sz.
111.1.

MDK

Petri Lajos, szobrász

K.I. arcmása . Mükö.

Vázlat az "Ujjáépitök" szoborhoz. Gipsz.

Portrait. Mükö.

Föv.KP t.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-ápr.6. Kat.16.1.

Petri Lajos, szobrász

Katona József, mellszobra. Mészkő.

Műhs...-IV.M.Képzm.Kiáll. 1964.jan.-febr. Kat.21.1.

M.D.K.

Petri Lajos

Nagynevü müvészek alkotásaiból rendeztek kiállitást az Operaház klubhelyiségében, ahol a müvész alkotását is kiállitották, de a hiradás a müvet nem nevezi meg.

K é p e k - H i r e k c. rovat hiradása
Szinház és Mozi. Bp. 1954. nov. 12. VII. évf.
46. sz. 28. l.

MDK

Petri Lajos

"Mackensen Hans Georg-né". szoborportré repr.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója.1936.máj-jun.

MDK

Petri Lajos

Aranyérem kitüntetése az 1937-évi parisi nemzetközi világkiallitason.

Cikk: A párisi világkiállitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 178.l.

MDK

Petri Lajos szobrász

Hvilen, br.

Laengselen, br.

Ung Pige, márv.

Katalogen for den VII. Ungarske Representative Utstilling. 1923. april. Christiania Kunstforening.

MDK

Petri Lajos

Kat Nagykőrös kiállitáson vett részt, 1926.

MOB Kvt. 2465.sz.

MDK

Petri Lajos

Dr. Lőw Imánuel, gipsz

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc.

MDK

Petri Lajos

a Céh müvésztagja, szobrász

Munkácsy Céh 8.repr. kiáll. N.Szal. 1935. márc. 4. l.

MDK

Petri Pikk Lajos szobr.

Jajczay J: Képzőművészeti szemle. Magyar Kultura 1933. máj. 5. 419-422 l.

MDK

Petri Lajos ~~szobrai~~

Csók

Tormay G: A m.kiáll. Párisban. M.Iparművészet 1937. 149. l.

MDK

Petri Lajos

Brüsszeli nemzetk. kiáll. 1935. 138-14o.l.

MDK

Petri Lajos

"Leányportré", mükő

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig.10.o.

MDK

Petri Lajos

Szabó Dezsó.Gipsz. Magantulajdon.
Mackensen Hans Georg.né.Márvány.Magántulajdon.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ.jubileumi kiáll. képes tárgymutatója. 1936.maj-jun. 13.1.

MDK

Petri Lajos
műve:

Csók.Márvány.

Az Orsz.Magy.Képzőm.Tars.jubileumi kiáll.
képes tárgymutatója. 1936.máj-jun. 14.l.

Petri Lajos MDK

L. B. arcmása, márvány

Mücsarnok 1944. márc.-ápr.
Tavaszi Tárlat

Petri Lajos, szobrász M.Dk

Fényes Adolfról Készült szoborportréjat

Kecskeméten a Lestár téri parkban

állítják fel.

–: Ma hallottuk 2. l.

ESTI HIRLAP, bp. 1960. dec. 24.

MDK

Petri Lajos

A szobrász bronz
Záborszky Elly arcmása
Önarckép gipsz

Céhbeliek VII.kiáll.kat.1932.

PETRI /PICK/ LAJOS szobrász

151. Futó. Bronz
152. Sándor Pál arcképe
153. Pick Éva
154. Károly Lajos arcképe
155. Vágyódás

Az Ernst Muzeum kiállitásai LVI.kot.8.oldal
XXI.Csoportkiállitás 1922.október

PETRI /PICK/ LAJOS szobrász

156. Tavasz
157. Pihenés
158. Pick Lajosné arcképe
159. Kaffka Margit arcképe
160. Táncoló leány
161. R.O.arcképe
162. J.ZS.-né arcképe
163-166. Szoborvázlatok bronzban.

Az Ernst Muzeum kiállitásai LVI.kat.8.oldal
XXI.Csoportkiállitás 1922.október

PETRI /PICK/ LAJOS szobrász

146. Apáca
147. Fürdőző. Bronz.
148. Henry Leblanc ur arcképe
149. Kodály Zoltán arcképe
150. Dr. M.A.-né arcképe

Az Ernst Muzeum kiállitásai LVI.kat.8.oldal
XXI.Csoportkiállitás 1922.október

PETRI /PICK/ LAJOS szobrászművész

142. Torso. Bronz
143. Fiatal leány
144. Hiuság
145. Arcképtanulmány

Az Ernst Muzeum kiállitásai LVI.kat.8.oldal
XXI.Csoportkiállitás 1922.október

Petri-Pick Lajos, szobrász

Szép aktjaiban semmi komplikáltság.
Ritmusuk egyszerű, drámaiságukban sok a líraiság.

Gerő Ödön: Az akt.-kiállítás. Nagy Művészet. 1925.
SP2.1.

Kiállitások

Nemzeti Szalon: Petri Lajos kiáll: 1936:

Budapesti Szemle CCXLII: 1936: 110-121: Ybl Ervin: Képzőművészet

Petri Lajos szobrász

Szabad Művészet. 1950 IV. 10. 369-375

Pogány Ö. Gábor: Az első magyar kéjszörművészete
Ricillitás szobrászati anyaga

Petri Lajos nabrán.

Meyer Nemet.
1946. VII. 7.; II. évf. 148.
(:Bezémolé:)

Petri Lajos szobrász.

Szab.Nép.1951.260.sz.nov.X.6. 6.l.

MDK

Petri Lajos

Szobormüve a Munkácsy céh kiállitásan.

Művész-Élet, 1933.II.5-6.sz. 9.l.

így nem éppen barátságos hangon közölte, hogy 11 órakor jöjjek vissza. Pontosan visszamenten. Későn feküdtem le —mondá—, mert olvastam. Les trois mousquetaires-t olvastam és nem tudtam abbahagyni. Olvasta ugye — igen, mondám, és Huckle-

és egy szombat délután a jelenetet eladtam... A jelmezek, díszletek, a maszkok, minden az ő műve volt. Jellemző, hogy a jelenlevő orosz növendéktársaink azt hitték, hogy a jelenetet oroszok adják elő. Hollósynak mindig sok orosz növendéke volt. Némelykor

MŰVÉSZET

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

ARADI NÓRA, D. FEHÉR ZSUZSA, ÉK SÁNDOR, FARKAS ZOLTÁN, GÁBR

Felelős kiadó: NEMES BÉLA, a Képzőművészeti Alap Kiadóváll

Felelős szerkesztő: POGÁNY Ö. GÁBOR * Műszaki vezető: SZEDLÁK GYÖRGY *

Szerkesztő: SOLYMÁR ISTVÁN

A szerkesztőség címe: Budapest, V. Szent István tér 15. Telefon:

Készült az MSZ szabvány szerint, 23,5×31,5 cm alakban, 48 oldal terjedelem

634251 Athenaeum Nyomda, Budapest. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató. A képanyag mél

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp., V., József n

Előfizetési díj 1/4 évre 30,– Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61,280, köz

Petri Lajos

IN MEMORIAM

írta Farkas Zoltán

Petri Lajos (1884—1963)

Egy évvel ezelőtt korát meghazudtolva fürgén járt kelt közöttünk, sürgött forgott, örült kiállításának, terveket szőtt, s íme búcsúznunk kell tőle. Eltávozott.

Szegeden született, jómódú család sarjaként. Ez a művészi pályát nem tartotta életcélnak s a fennáló rend ápolására jogásznak szánta. Hiába, mert a jogi egyetem elvégzése után a leküzdött ösztön kitört belőle és ekkor a szobrászathoz pártolt. Budapesten kezdett okulni, hol a kései Strobl Alajos művészete hatott reá. Módjában lévén, kiutazott. Nem Párizsba, hanem Brüsszelbe ment, ahol Meunier már megfutotta ragyogó pályáját és irányt mutatott olyan kiváló tanítványoknak, mint Van der Stappen és Lagae, akik hozzá híven a valóságszerű ábrázolás irányába igazodtak. Petri nyomukba szegődött, de kialakulásán észrevehető, hogy Rodin világával is jól megismerkedett.

Hazatérve lelkesen fogott munkához. De az 1925-ös műcsarnoki kiállításon lágy hajlású aktjaival és jellegzetes férfifejszobraival nem nyerte el a remélt sikert. Másfelé: az Ernst múzeum útján keresett érvényesülést, a köréje tömörülők különben is inkább ínyére voltak. Ott rendezett kiállításán meg is becsülték, de a döntő nagy siker ezúttal is elmaradt, hiszen nem hívták meg tagnak a Szinyei társaságba. Jókora csalódás volt ez is. Elkülönült, öntudatos, büszke természetével nem szeretett dörgölődzni, mind magányosabbá vált. Hiába tetszettek a szegedi Pantheon számára készített domborművei,

Művészet 1963 dec

MDK

Petri Lajos

Résztvett az 1934.maj.-ban rend.Sportművészeti kiallitason.

-io: Sportművészeti kiallitas.

Pesti Napló,1934.maj.20. 5.o.

MDK

Petri Lajos szobr.

Ybl E: Képzőművészet. Budapesti Szemle 1933. okt.

107 l.

Petri Lajos, szobrász MDK

Köhordó. szobormü. Repr.

Képzömüvészet.1930. 35.sz. 235. 237.l.

MDK

Petri Lajos

A 2-es huszárezred hősi emlékművének alkotója. A lovasszobrot a Bethlen István-sétányon állitották fel.

Cikk: Uj szobrok.

Képzőművészet 1934.VIII.évf. 74.sz. 150.l.

M. D. K

PETRI PICK Lajos szobrász

(1884-)

Lovasszobor (Erdélyi kettes huszárok emlékműre 1935.) repr.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800 1945
Bp. 1962. 378,

MDK

Petri Lajos, szobrászmüvész

25 évi munkásságának gyüjt. kiállitása.
Katalógus. 1935 márc. 7-25.-ig. 8-r.,
16 sztln l.

Nemz. Szal. kiállitásai 1935-ben.

Petri Lajos

A Hősök Emlékét Megörökitő Orsz.Szöv. közgyülése. Képzőművészet 1929. 17.szá 53.l.

Petri Lajos, szobrász MDK

A jánberényi zeneiskolába került Palotás c. szobra.

–: Szobrokkal szépülnek az iskolák 2.1

ESTI HIRLAP, bp. 1961. ápr. 27.

Petri-Pick Lajos

Pályaművével résztvett a Lechner Ödön szobor-pályázaton.

M.929.XI.16.

ea. D. U.

PETRI-PICK Lajos szobrász

(1884 –)

Lovasszobor (Erdélyi keleti huszárok emlékműve 1935.

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-194
Bp. 1998. 380.

PETRI LAJOS

Fiumei nemzetk. kiáll. 1927. 86-88.l.

PETRI LAJOS

29 darabból álló kollekciója felsorolva a 17. lapon.

KMTárs.1939. őszi tárlat. 16.oldal

Petri Lajos MDK

Dr. Boros emlékszobrának alakja, gipsz

Műcsarnok 1927. tavaszi kiállitás

Petri Lajos

nincs és Weichinger Károly

cód.

az alábbi pályázatom

II. díj.

Művészet. 1939. 35. l.

(A pestszenterzsébeti hősi emlékmű.)

MDK

Perti Lajos

"Grősz József" püspök szoborportréja. Repr.

KMTárs 1934.tav.kiáll.

Petri Lajos

MDK

A Lechner-szobor pályamüve

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

Hetvenkilenc éves korában, 1963
szeptemberében meghalt Petri Lajos.
„Női portré" (repro)

– rt – : Petri Lajos
Élet és irodalom, 1963. szept. 7 – 8 lap

MDK

Petri Lajos

Fésülködő leány, r epr.

Képzőművészet 1928. máj. II. évf. 1o. sz.
118.1.

mak.

Petri Lajos szobrászm.

temetése

Mozaik: Eltemetlék Petri Lajos szobrászművészt
Népszava 1963. aug. 31 4. l

Petri Lajos
szobrász

M.D.K.

Kernstok Károly Kodály Zoltán, Szőnyi István Tersánszky Józsi Jenő arcmáscit készítette, valamint Jukász Gyula portréját és Eötvös Károly és Trefort Ágoston reliefjét a tölbi között felsorolt műve.

— rt —: Petri Lajos

Élet és Irodalom, 1963. szept 7 – 8 lap

Petri Lajos, szobrász

MDk

Aug. 30-án eltemették a Farkasréti temetőben. Búcsúztatót mondott: Somogyi József szobrászművész, Mácsai István festőművész és Ascher Oszkár színművész.

— : Eltemették Petri Lajos szobrászművészt

10. l.

, bp. 1963. aug. 31.

NÉPSZABADSÁG

Petri Lajos, szobrász MDK

Temetése aug. 30-án 13h-kor lesz a Farkasréti temetőben.

– : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG, 1963. aug. 28.

Petri Lajos MDK

Bárczy Piroska, repr.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Petri Lajos - Weichinger Károly

a brassói 2-e huszárok hősi emlékműve. Modell

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV márv. 31. 3 o.

ETI MÚZEUM
SA GYÖRGY ÚT 41
429-759

Tárgy:

Hiv. sz.:

Melléklet:

Petri Lajos MDK

Diák, szobor

Műcsarnok 1929/30 téli kiállítás

Petri Lajos, szobrász

M.D.K.

Veli Lajossal együtt hárített pályamüve a meddőnek nyilvánított Lecrner Ödön-szobor pályázaton (Bech G. Fülöppel, Kallós Edével, Kisfaludy Ströbl Zsigmonddal és Vörös Bélával együtt) elismerésben részesült.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1929. L. évf.

nov. 30. sz. 2. old.

Petri Lajos MDK

F. Liesl és Gertl, Kutrészlet, gipsz

Mücsarnok 1928 tavaszi kiállitás

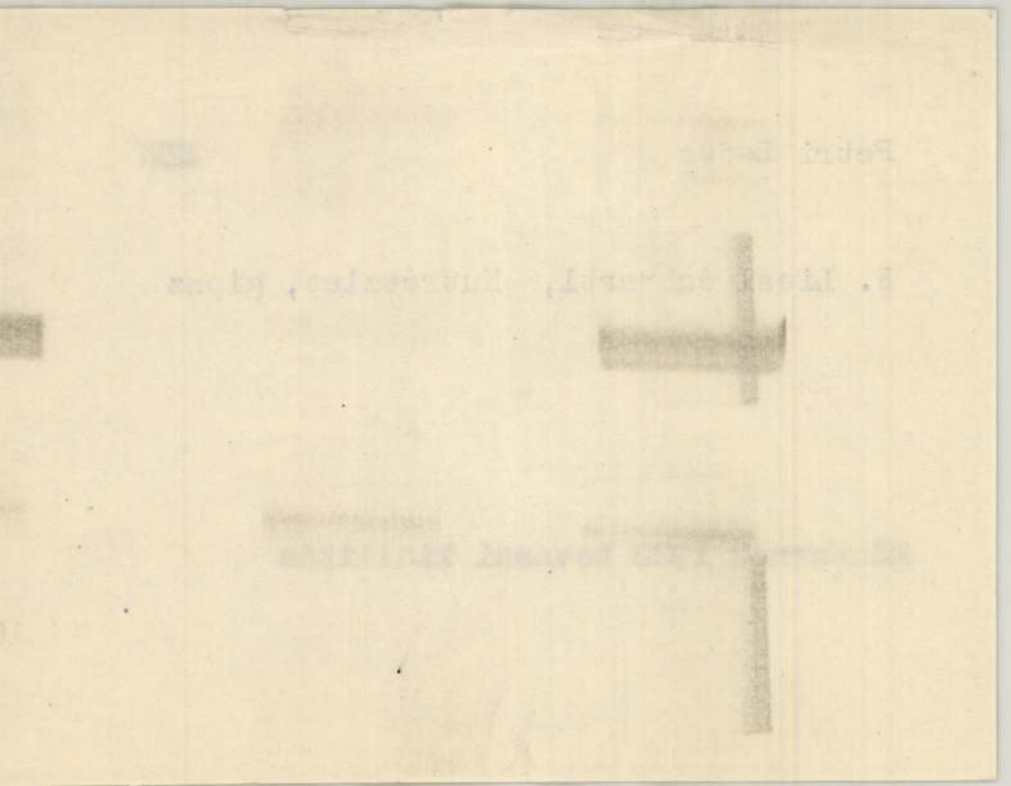

Petri Lajos MDK

Fésülködő leány, gipsz

Műcsarnok 1928 tavassi kiállitás

Petri Lajos

MDK

Bárczy Piroska arcmása

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Petri Lajos

Pygmalion

Képzőművészet 1931. 141.l.

MDK.

Petri Lajos

A Nemzeti Galériában szereplő müveiről

Nógrádi Népujság 1965 ápr.11. lap -

Petri Lajos MDK

Leányom, gipsz

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Petri Lajos [redacted]

Vicomtesse Jacques Davignon arcmása, márvány

[redacted]

/Petri/ P i c k Lajos szobrász
1884 -

Táncoló nő
/Az állam vásárlása a téli kiállitáson, 1913-14/

M Ű V É S Z E T
XIII. évf. 1914.
85.

KépesPesti Hirlap 1930 I. jul. 26.3 o

Rozgonyi

Petri Lajos: Startoló. Bronzszobor.7x7.

Petri Lajos

szobrászművész.

Szegeden működött még Juhász Gyula, ifj. Kodály Zoltán, majd Pesten Kaffka Margit, Balázs Béla, Móra Ferenc mellszobrát.

Emlékére.

Új Írás, 1965, 4. sz. 86. l.

Petri Lajos MDK

Pygmalion, repr.

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Petri Lajos MDK

Bozsay Miklósné arcmása, márvány

Mücsarnok 1931 Müvészcsoportok kiállitása

Petri Lajos MDK

Vicomtesse Jacques Davignon, repr.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Petri Lajos

MDK

Pygmalion, bronz

Jellenz Kató arcmása, gipsz

A bánat, gipsz

Műcsarnok 1931 tavaszi kiállitás

Petri Lajos MDK

Akt, gipsz

Mücsarnok 1931 tavaszi kiállitás

MDK.

Petri Lajos

kecskeméti Fényes Adolf-szobráról

Petőfi Népe 1965 ápr.3o.lap -

Petri Lajos szobrász

Szabad Művészet. 1950. II. 1-2 sz. 72

Végvári Lajos: Petri Lajos szobrász-
művész, Deli B. Rózsi
és Szely Angela festő-
művészek kiállítása

Petri Lajos nobrinnüvén.

Meyer Nennet.

1947. IX. 21.; III. évf. 214. n.

5. old.

(:Kic.:)

Petri Lajos szobrász.

Béke és Szabadság.1954.43.sz.okt.27.15.1

Petri Lajos, szobrász

MDh

A nemrég elhányt, szegedi születésű szobrászművész alkotásaitól Szegeden kiállítás nyílik a Móra Ferenc Múzeumban.

– Röviden

6.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1963. nov. 27.

Petri Lajos, szobrász

MDk

Életének 79. évében elhunyt.

Htr

– : Elhunyt Petri Lajos szobrászművész 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. aug. 27.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Petri Lajos

NÉPSZAVA

1963 AUG 27

— **Petri Lajos** szobrászművész életének 79. évében elhunyt. A művészt a magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapja saját halottjának tekinti. Temetéséről később történik intézkedés.

Magyar Hirdető

KépesPesti Hirlap 1930 L. jul. 26.3 o

Rozgonyi

Petri Lajos: Startoló. Bronzszobor.7x7.

Képes Pesti Hirlap 1932 LIV jan.27.2 o

Petri Lajos: J.K. arcmása. Szobor.5x7.

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
27.

Péczely

P i c k L a j o s/: Petri :/

Miss G.W.

Márványszobor

A Mücsarnok téli kiállitásából.

MDK

Petri Lajos, szobrát

Gárdonyi Géza portréját készítette el az író 100. születésének napján. Művét Gárdonyban az általános iskola falán helyezték el.

— : Hír

10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. júl. 6.

MDK

Petri Lajos

"Leanyportré", műkő

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 10.l.

MDK.

Petri Lajos

Müvei a Nemzeti Galériában

Kisalföld 1965 május 9.lap -

M.D.K.

Petri Lajos: nobrász

Weiczinger Károllyal közös pályaműve második díjat nyert a pestszentcz-zsébeti hősi emlékmű nyilvánosan pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1939. LX. évf.

febr. 16. sz. 8 old.

M.D.E.

Vallalkozók Lapja. Bp. 1939. IX. évf.

32. old.

Petri Lajos 205. tabla

Remenyi József

Siklódy Lőrinc

Schaár Erzsébet

Szabados Béla

Szentgyörgyi István

Telcs Ede

Varga Oszkár 307. l

l. Velencei Biennale

1932. 306. l.

Kovács

2082. Árkay Aladár:

A nyugati pályaudvar.

A Ferdinánd hidról felvett
egy füstölgő gép közeledik, melytől j
egy [illegible] mozdonynak két lámpája ra
látjuk és leghátul [illegible]
bontakozik ki.

Lemezpapir, méretei 56: 78
Vétetett az 1901: XII. 23-i

Petri Lajos

Péter Marianne

Tovább

Pécsi Pilch Dezső

Podolini Volkmann Artur

Pólya Tibor

Rippl Rónai József

Rózsaffy Dezső

Rudnay Gyula

Sidló Ferenc Kerpel

Szabó József

Szantucsek Jenő

Szentgyörgyi Istvan

Szlanyi Lajos

Szobotka Imre

Fiumei nemzeti kiáll

1927. 86–88. l.

1810

Anton

619. ~~A~~ Hansch: ~~Antal~~

St. Wienben 1813 marcius 2

Hegyi tájkép.

A Königs-See környékének
melynek tulso részén, a fenyőc
szik, mig innenső részén ~~pedig, de~~
fölül Kesselbach esése látszik
ül, hátán holmit (Rucksackot)
sötét kabátot visel; a másik j
támasztékos tartót (Kraxen) cz
mellény, piros nyakkendő, szür
nya. A völgyben a Königs-See v
si pásztorkunyhón innen lejt
legelnek és nyugszanak. A hátt
Az égbolt kissé felhőzött. Jel

Vászon, mér. 95 : 78.5 c

10.—

Id. b. Wodiáner Alb

3-án. ~~Átvétetett az Orsza~~
~~1810 leltári szám alatt kezelt~~

MDK

Petry Lajos

résztvett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-siremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Petry Lajos zobrázmúvész.

Petry Cajos

Kiállít

PH. 1932. IV. 3.

MDK

Petri /Pick/ Lajos

Pick Éva arcképe. Szobormü

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 7.1.

MDK

Petri /Pick/ Ajos

Edmeé Elemar arcképe

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Mücsarnok.1921. nov. 10.l.

MDK

Petri (Pick) Lajos

Néhany sikerült szobra a Műcsarnok kiall.-an.

D.A.: A Műcsarnok akt-kiall.

Magyarság, 1925.dec.6. 21.l.

MDK

Petri /Pick/ Lajos, szobrászm.

432. Danae. Bronzban eladó.

Műcsarnok. - 1925-26. Akt-kiáll. Kat. 31.1.

MDK

Petri /Pick/ Lajos, szobrászm.

403.	Táncosnö.	Bronzban eladó.
405.	Napkelte.	" "
406.	Fütő.	Bronz.

Mücsarnok. - 1925-26. Art-kiállitás. Kat. 30.1.

Petri Pick Lajos MDK

Sándor Pál arcképe, szobormü

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Petri Pick Lajos MDK

Apáca, szobormü

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

M.D.K.

Petri-Pick Lajos

és Beck Ö. Fülöp készitette a MÁK palota homlokzatának négy szobrát.

Szinházi Élet. Bp. 1928. juli 8-14. XVIII. évf. 28. sz. 111. lap.

Petri Pick Lajos MDK

Danae

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Petri Pick Lajos MDK

Táncosnő, bronz

Napkelte

Az élet

Futó

Műcsarnok 1925-26 Akt-kiállitás

Petri Pick Lajos

MDK

P.Á-né aurcképe

Müdsarnok 1924 őszi tárlat

Petri Pick Logos

P.A-né auroképe

Miscellanea 1924 óta vérlat

szövarch 20.-15.lap

Petri Pick Lajos.

A "Céhbeliek" társaságának tagja.

Bende J: A Képz[illegible]vészeti egyesületek története.

M.D.K.

Petri-Pick Lajos

Az Ernst-muzeumban kiállitott müveivel kapcsolatban a kritika "nobilis irányu szobrász"-nak nevezi.
A müvész fényképét közli a lap.

Feiks Jenő kritikája a kiállitó müvészekről.
Szinházi Élet. Bp. 1922. okt. 29.-nov. 4.
XI. évf. 44. sz. 16. lap.

Petri Pick Lajos MDK

Hann Arnold, bronz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Petri Pick Lajos

Hans Arnold, bronz

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállítás

Petri Pick Lajos MDK

A vágy, bronz

Ribáry Olga arcképe, márvány

Műcsarnok 1924 tavaszi kiállitás

MDK

Petri Pick Lajos

Parasztleány c. munkájáért az 1927 évi Magyar táj-és életképkiállitáson kitüntető elismerést kapott

Aktuális képzőművészeti események. Pesti Hirlap 1927 évi Kincsesháza.

Petri Lajos szobrász művész

A Nemzeti Szalon utolsó kiállitásán mutatták be alkotásait, melyről Frank János ir: "Rekviem egy galériáért" cimmel.
A cikket lásd: Bálint Endre nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. aug. 9.
XIX. évf. 32. sz. 9. lap.

Petri Lajos

A vívás, gipsz

Nemz. Sportház, MKépző
Kiáll. Katalógus 1945a.

Petri Lajós

Startoló, bronz

Nemz Sportbiz, M.Képző
Kiáll Katalógus 1945a

Petri Lajos

Ungari Imre arcmása, gipsz

Magyar Képzőművés
I. Kiáll. Katalógus 1941

Petri Lajos

Piheno, bronz

Nemz. Sportbiz, MKépz
Kiáll. Katalógus-1945a

Petri Lajos

„Katona József" szobra a margitszigeti „művészsétányon.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc

stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

1335 P

8141

Petri Lajos szobrász

A Margitszigeti műkeszsétányon áll műve: Katona Józsefről készített szobra. (repr.)

Ifjúsági Magazin, Budapest, 1974. ápr.

Petri Lajos

1884. június 8-án született.

Népszava, 1974. jún. 8. 102 cég. 132 sz. 10 p.

Petri Lajos

alkotta az Állatkertben felállított Lendl Adolf mellszobrát (1964).

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

331

Petri Lajos

Bemutatott műve:

230. sz. „Ungár Imre arcmása.", gipsz.

Balogh J.: uf. „Magyar Képzőművészetért"

I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

150

Petri Lajos

Bemutatott műve:

197. sz. „Startoló," gipsz.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek Szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945

Petri Lajos

Nemutatott műve:

201. sz. „A vívás," gipsz.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművészek szabadszakszervezetének kiállítása, Budapest, 1945

Petri Lajos

Bemutatott műve:

207. sz. „Pihenő," kroz.

A Nemzeti Sportbizottság és a Magyar Képzőművének kabadpakpervezetének kiállítása, Budapest, 1945

Petri Lajos

A Délibáb cimlapjának belső oldalán négy művész alkotását bemutatja a lap:

Basilides Barna: "Tárogató" c. képe

Petri Lajos: "Anya és gyermeke" c. szobra

Feszty Masa: "Puszták nagyasszonya" c. képe

Komáromi Katz Endréné: "Szeptember" c. műve.

Fenti művek a Műcsarnok kiállitásán szerepelnek.
Repr.

Délibáb, Bp. 1939. okt. 21. XIII. évf. 42. sz. cimlap belső oldalán.

Petri Pick Lajos

A Huszárcsuliék alkotója
Petri Pick Lajos.

K. Kovalovszky Márta: Szikes fekete ár, 1938.
Művészet, 1977. december – 16. lap.

Petri Lajos

Kaffka Margit emléktábláját mintázta meg a müvész,- közli a lap "Irodalmi Ujság" c. rovata.

Irodalmi Ujság, Bp. 1954. aug. 28.
V. évf. 24. sz. 8. lap.

Petri Lajos, nobrák

(1884–1963). Érdeklődésével fordult a sporttárgyú témákhoz. „Sportábrázolások a nobrákban" az Élet és Tudomány 1957. évi 1. számában jelent meg.

Legjelentősebb: Startoló c. műve. (1935.)

Takács Ferenc: A sport és a képzőművészet (3.)
1760–1766.

Élet és Tudomány, Bp. 1972. szept. 15.

XXVII
37.

Petri Lajos
(1884-1963)

1

Brüsszelben tanult, s ennek az iskolának a hagyományait tisztelte pályafutása során

Népszava 1972 augusztus 5
8. old

Petri Lajos

2

„Juhász Gyula"
„Kodály Zoltán"
„Ungvári Imre" portréja emlékére

Népszava 1972 augusztus 5 8.old.

Petri Lajos

3

„Huszár emlékmű"
„Táncoló leány" c. vyobrai
emlékoe

Népszava 1972 augusztus 5 8.old.

Petri Lajos

Petri Lajos „Futó" című ovob-
rát Berlinben elismerő ok-
levéllel jutalmazta a szű-
ri. . .

Krasovec Ferenc: Művészeti események . . .
Művészet, 1980. július – 28. lap.

Petri Lajos

Petri Lajos az amszetuotami olimpián az ezüst, domborművek, az 1936-os játékok a szobrászati kategóriában vett részt a pálya munkával.

Krasovec Ferenc: Művészeti események . . .
Művészet, 1980. július – 28. lap.

~~Farkas Béla pan-~~
~~kolai 17. l.~~

Petri Pick Lajos 17. l

Pongrácz Szigfrid 17. l

Szamosi Soós Vilmos
17. l.

Vastagh László
17. l.

Arvaros

l -

Árveresi Közlöny
1934. okt. 6 sz. 4.

BUDAPEST
NOV -8- 14

Petri Péck Lajos MDK

Akt vázlat

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Petri Pick Lajos

MDK

A vágy, bronz
Ribáry Olga arcképe, márvány

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Petri Pick Lajos MDK

HannArnold, bronz

Mücsarnok 1924. tavaszi kiállitás

MDK

Petri Lajos

Ungár Imre portréja 1951 bronz OSZM tul.

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok.
Kiallitott művek jegyzéke. 5.1.

Petri Pick

Méltatás

Kovács Péter: Nézzük meg együtt Pátzay Pál fehérvári lovasszobrát.

Művészet, 1976.december - ~~25~~ 24.oldal.

Petri-Tick Lajos

Szeged szülötte az országos hírnevű művésze.

Szegedről rajzoltak ki.

Délmagyarország/Szeged/, 1944. okt. 6.

Petri Pál, nobrán

M.D.K.
Lajos

„mély érzésről tanuskodó" nobra a párisi világ kiállításon a Györgyi Dénes tervei szerint épült magyar pavillon előkertejének virág öröneből emelredik ki.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.

dec. 2 szl 3-4. old.

Lajos

Petri Pál
szobrász

Csoportkiállítás – Ernst-muzeumban – az igen tehetséges szobrász gazdag szűjteménye számos oldalról mutatja be tehetségét. Legsikerültebbek azonban azok az alkotások, amelyeken a testmozdulatok vonalritmikája s a tarmák plasztikája egészen ujszerű szűnjédséggel érvényesül, mint egy bútkompozicióján és egy táncoló női aktján. Gazdag plasztikai kézség és bizonyos jellemző erő nyilatkozik meg szobrosportréiban is

Nemzeti Ujság
1929 11. 2

Lajos

Petri Pál

Forró Pál: "Szinésznők, akik szobrot érdemelnek" cimmel irja:"Jászai Mari szobra a Nemzeti Szinház diszcsarnokában" Kisfaludi Strobl Zsigmond alkotása és "Sándor Erzsi szobra az Operában" melyet Petri Pál mintázott.
Mindkét szobrot bemutatja a lap.
Repr.-ók

Délibáb, Bp. 1933. febr 18. VII.évf. 8. sz. 4. 5. lap.

Petri Lajos szobrászművész (1884–1963).

Petri Lajos: Juhász Gyula portréja. (repr.)

cs. m.: Szeged képzőművészete.

Petri Milyós: 1984. aug. 22., 5 2-ald.

Petri Lajos, szobrászművész (1884–1963).

1967-ben állítottak fel a margitszigeti szobrsétányon Petri Lajos kitünő Katona József szobrát. (emlétve).

Petőfi Népe,
1984. 11–11.

PETRI Lajos szobrász

Az erdélyi 2. huszárezred hősi emlékműve

PÓTÓ János: Emlékmüvek, politika, közgondolkodás. Bp. : MTA Törttud.Int., 1990
44. p. és ill., 68. p.

· PETRI Lajos szobrán

·

Takács László: Szár éve született
Petri Lajos. = ÉT XXXIX. évf. 24. sz.
1984. VI. 15. 757. p. ill.

és a lehetőségekhez képest
tizennyolc kötete jelent m
tézeti kiadványok eleinte
tézeti vitáknak, az ezek r
válogatásnak biztositottak
egy monografikus témára ko
többek között Csatkai Endr
és a képzőművészetek/, az
ban levő Ipolyi Arnold-fél
illusztrált kötete, vagy a
jeit bemutató összefoglalá
Csoport dokumentációjának

Petri Lajos MDK

Gara Zoltánné arcmása, gipsz

Műcsarnok 193[illegible] Művészcsoportok kiállítása

MDK

Petri Lajos
művei:

V.J.L.-né.Gipsz.
Kőhordó.Gipsz.
Hauner Lizi.Gipsz.
Valkó István Pálné.Gipsz.
S.Failoni.Gipsz.
Dr.Demel Aladárné.Gipsz.
Szabó Dezső.Gipsz.

Koll.kiáll.1939.

MDK

Petri Lajos
művei

Szőnyi István. Gipsz.
Madách szoborterv.Gipsz.
Jákob és az angyal. Gipsz.
Kernstok Károly./Vázlat./Gipsz.
Vázlat.Gipsz.
Csonka Lászlóné,Zsuzsi és Tomi.Gipsz.

Koll.kiáll.1939.

MDK

Petri Lajos
művei:

Visegrády Lia. Gipsz.
Szijjas Daisy.Márvány.
Drezdner Ivánné.Gipsz.
Eugén Jaques Hartoog. Gipsz,
Dr.Nagy Lászlóné.Gipsz.
Akt I.Bronz.

Koll.kiáll. 1939.

MDK

Petri Lajos
művei:

Hősi emlék-vázlat.Gipsz.
Vicomtesse Jaques Davignon.Gipsz.
Hans Georg von Mackensenné.Gipsz.
Kopjafa-faragó.Gipsz.
Gácsy Eszter.Gipsz.
Bánat.Bronz.

Koll.kiáll.1939.

MDK

Petri Lajos
művei:

Rakovszky Iván.Gipsz.
Jellencz Kató.Márvány.
Br.Prónay Györgyné.Gipsz.
Futó.Gipsz.

Koll.kiáll.1939.

MDK

Petri Lajos szobrász

Kodály-, Failoni Sergio-, Balazs Béla-, Szabó Dezső-portréi. Juhász Gyula szobra.
József Attila-kompoziciója.
Martinuzzi, Madách és az Ujjaépités c.portréi és kompoziciói a Képzőművészek Szabadszervezetének csoportkiállitasán.

Nagy Tibor: Deli B.Rózsi, Szuly Angéla és Petri Lajos.

Kis Ujság 1950.febr. 12. 9.1.

Petri Lajos.

Az Ernst muzeom kiállitást rendez müveiből 1929-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Petri Pick Ludwig

MDK

Fräulein G.E., Marmor
Zdenka Ticharich
Die Sehnsucht
Melisande
Ludwig Károlyi
Wien, Kunstlerhaus 1924. Mai-Juni

neme	Egységár		Összesen	
	kor.	fill.	korona	fill.

Tétel-szám	Méretek és mennyiség	A munka r

Petri Pick Lajos

Mucsarnok

1921. őszi kiáll 111, 171.
1922. pub. kiáll - 134, 139.
1924. tav. kiáll. 9, 132, 133, 545
1924. őszi kiáll. 111.
1925-26. akt kiáll. 403, 404, 405, 406, 432
1926. angol - magy. kiáll - 142, 143 147
1927. tav. kiáll. 315
1927. magyar Táj. 258
1928. tav. kiáll 68. 75. 77.
Cihbeli. Aranka u. 4.
1929. tav. kiáll. 110, 118, 119.

Frey Imre, ifj. IV. 176.

MDK

Petri Lichtenstein

Könyvnyomtató

1540 ben egy pálosrendi imakonyvet nyomott velencei műtelyében a Kolnből zarmazó Petri Lichtenstein. A Konyv bevezetése egy egyházi naptár az 1540. évre. Erdekessége hogy a 12 ló elnevezése a kolumnák élén magyar nyelvű a többi szöveg latin

Ács Mis Fertinger K: Régi konyvnyomtatók

Grafikai Szemle 1895 évf 4 z. 61-62 l.

PETRI-GALLA Pál

91 5. 55

Új Művészet

PETRICH ANDRÁS (Mitrovica, 1765 – Buda, 1845)

Hadmérnök katona, jól képzett műkedvelő rajzoló, aki mint képzőművész, magyarországi tájakat ábrázoló rajzaival, metszeteivel szerzett magának hírnevet 19. század eleji kortársai között. Pályakezdéséről viszonylag keveset tudunk. 1782-ben a szegedi piaristáknál tanul, majd katonai pályára lép s első ismert rajzát a helyszínen, a török ellen vívott marinyesti csatáról (1789) készítette (MNM). 1803–9 között Tirolban, Svájcban, Salzburg környékén katonai térképek felvételein dolgozik, s ekkor keletkeztek első fennmaradt tájrajzai, alpesi tájak, vízesések, kopár hegyóriások képei is (MNG). 1809–29 közt a váci katonai intézet, a Ludoviceum igazgatója, közben 1806-ban a Napoleon elleni magyar nemesi felkelés vezérkari főnöke s 1830-ban megy nyugdíjba s Budán telepszik le.

Mindenekelőtt katona volt, aki művészi tevékenységét kedvtelésnek tekintette, bár vannak jelei, hogy tájképrajzainak szélesebb nyilvánosságot szeretett volna biztosítani s ezért litografálásukat tervezte (Schams 1822, 352–3). Angol vendége magyarországi tájrajzait több mappában látta elrendezve s csak az egyikben 460 látképet számolt meg (Pardoe 1840, III. 278). Gyűjteménye egyedülálló volt a 19. század első felében. Ma mindössze 20 hazai tájat ábrázoló kompozícióját ismerjük, s csupán 7 lapja jelent meg sokszorosítva. Az elsők közé tartozik, akik a Balatont és környékét tájképfestészetünk számára felfedezték, mint rajzoló legnagyobb sikerét azonban pest-budai látképével avatta (Kat. 23). Művészi tevékenységét bizonyosan erősen befolyásolta, hogy mint altábornagyot társadalmilag egy világ választotta el az 1810–20-as évek küszködő pest-budai művészeitől, hogy nem függött közvetlenül kiadóktól és közönségtől, s szellemi kapcsolatai inkább a konzervatívabb nemesi literátorokhoz (Kisfaludy Sándor, Majláth János) kötötték.

Kortársai mint tájképrajzolót tartották számon, de pest-budai német színészeket ábrázoló rajzai (MTA Könyvtár, Kézirattár) jelzik, hogy vonzódott a színház világához, kísérletezett a polgári életkép műfajával (Kat. 58) is, a népi alakok azonban – egy rajza

Esterházy gyűjteménynek, s ő készíti a képtár első nyomtatott katalógusát is (Meller 1915. XLIV–LXII). Többször járt Magyarországon, ahol tájrajzokat készít (Gellérthegyi barlang, BTM; Tihany, MNM; Tátra – metsző: J. Hyrtl) s melyből egy Vág menti sorozatot sokszorosítva is megjelentetett. Magyar vonatkozású munkásságának feldolgozása sajtó alatt (Rózsa–Fischer).

15 A Vág Margitánál 4. TÁBLA

színes aquatinta, 13,2 x 19,1 (körülvágott!, az eredeti méret 17 x 22,9 cm)
(Jelezve a körülvágatlan példányon: J. Fischer del. – W. S. Schlotterbeck sc.)
Felirata: Markitta
In: Fischer József: Rajzolatokban előadott utazás Magyarországon a Vág vize mentében./Mahlerische Reise auf den Waagflusse in Ungarn c. album (é. n.) egyik lapja (OSZK)

A Vág széles medrét balra sötét kontúrú, jobbra ködösen felsejlő hegyek szorítják össze, s a sziklás szoros felé egy tutaj úszik. A Sztrecsnó közelében lévő folyószakaszról készült színes mezzotinto egy 16 lapos, Vág menti tájakat ábrázoló sorozat része, amelyet Fischer valószínűleg 1817-es pöstyéni tartózkodása idején készített, s amelyből 12 lapot saját maga által írt rövid magyar, német és francia kísérő szöveggel 1818-ban album formájában adott ki. Magyar és német nyelven közreadott hirdetése szerint a sorozatot 28 laposra tervezte (7x4 lap), amelyhez még a Vág térképét is csatolni kívánta. Rajzolatjaival – írta „olly nevezetes Tájjékok szemlélését terjeszti előnkbe, mellyek mind természeti szép fekvésekre, mind historiai nevezetes vóltokra nézve leírást és nagy figyelmetességet érdemelnek".

Az egyes lapokhoz fűzött megjegyzései azonban elég semmitmondóak, ezért Mednyánszky Alajos (alakjáról lásd Kat. 160) – elismerve Fischer vállalkozásának művészi sikerét – új, történeti szempontú, mondákkal, képleírásokkal kiegészített részletesebb szöveget írt s 1826-ban a pesti C. A. Hartleben kiadónál saját neve alatt, de Fischer albumának németnyelvű címét (Mahlerische Reise auf dem Waagflusse in Ungarn) átvéve

kivételével (Kat. 22) inkább csak staffázsfigurák maradtak képein. A század első évtizedének jellegzetes, Péchy Mihályhoz vagy Bikessy–Heinbucher Józsefhez hasonlóan a katonai pálya mellett művészi tevékenységet is folytató alakja volt.

16 Viharos táj 58. TÁBLA

gouache, 32,1 x 48,1 cm
Jelezve: Petrich 812
MNG Grafikai O. Itsz. 1941–3625

Jobboldali falu felé vezető úton magányos lovas huszár vágtat viharos tájban, az előtérben villámsújtotta fa ég, sötét felhőkből zápor hullik. A tájkép koncepciója, a kék égre rajzolódó sötét kontúrok németalföldi manierista tájkép-mintára utalnak, a festésmód azonban 19. századi. A térképész Petrich tájrajzai általában természet után készültek, de a tájkép szerkesztés elsajátításához minden bizonnyal ő is ideáltájak másolásán, adaptálásán keresztül jutott el. Ebben a kompozícióban Petrich András a tájképfestés különleges effektusait, a drámai kifejezés eszközeit próbálgatta miként Neuhauser József a holdfényes erdélyi táj (Kat. 11), vagy Kisfaludy Károly viharban játszódó jelenetei megfestésekor (Kat. 37).

Irod: Salamon 1941, 82.

17 Tátika várának romjai keletről 5. TÁBLA

gouache, toll, 10,5 x 16,2 cm
Jelezve balra lent: AP (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Tátika – Ostwärts
MNG Grafikai O. Itsz. 1951–4532

A néhány fallal, egy boltozatos terem nyomaival ábrázolt Sümeg környéki vár fákkal benőve, kirándulóhelyszerűen korláttal körülvéve áll, az előtérben két pásztor, balra Rezi várromjának ábrázolásával. A rajz Petrichnek a Balaton-felvidéki várakat ábrázoló sorozatából való, amelyben ezen kívül még a Tátika délről, Szigliget, Csobánc és Sümeg látképe szerepel s amely a tihanyi és balatonfüredi látképekkel együtt (Csobánc kivételével) Rómer Flóris hagyatékában volt. (A kartonok hátlapjain „Rómer Flórisz hagyatékából" és „MOB – Műemlékek Országos Bizottsága" szövegű pecsét.) A sorozat egységes karaktere arra utalhat, hogy Petrich e rajzait talán kiadásra készítette elő. A Balaton-felvidéki várlátképek közül azonban csak halála után jelent meg az itt kiállított Tátika és a következő Sümeg Szerelmey Miklós Balaton Albumában (1848, litográfusa Franz Pracher, illetve annak 2. kiadásában 1851, Druck v. Engel Mandello).

Irod: Rózsa 1963, 152, 156; V. Zibolen 1964, 75–76; Balatoni képek 1979, kat. 47.

Művészet Magyarországon 1780 - 1830 katalógus
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

18 A sümegi vár és váralja 56. TÁBLA

gouache, toll, 10,4 x 16,3 cm
Jelezve jobbra lent: A P (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Sümeg—Westwärts
MNG. Grafikai O. Itsz. 1951—4530

A sümegi külváros falusias házai fölé a kúpos várhegy magasodik, tetején a tört körvonalú várrommal betöltve szinte az egész képteret. Az előtér színesebb, sötétebb foltjai mögött a halványabb hegy és a vár ellentétével a rajzoló a levegőperspektíva kedvelt megoldására épített. Petrich András a Sümegen lakó Kisfaludy Sándorhoz meleg barátság fűzte, többször is megfordult a városban s ismerjük egy másik nézetből készült sümegi rajzát is (Látkép a várossal és a Kisfaludy házzal, repr. V. Zibolen 1964, jelenleg lappang). Ez utóbbi még Petrich életében sokszorosítva is megjelent Döbrentei Gábor: A kis Gyula könyve (Pest, 1829) című munkájában, míg az itt kiállított lap 1848-ban Szerelmey Miklós: Balaton albumának egyik litográfiájához szolgált előképül.

Irod: Rózsa 1963, 152, 156; V. Zibolen 1964, 74—77; Balatoni képek 1979, kat. 45.

19 Tihany látképe 56. TÁBLA

toll, gouache, 10,5 x 16,1 cm
Jelezve középen lent: A P (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Tihany — Halbinsel, Östl. Theil
MNG Grafikai O. Itsz. 1951—4525

A kompozíció a tihanyi földvártól az apátságon és a falun át szinte a révig egyetlen pillantással fogja át a széles horizontú tájat, előtérben a sziklás domboldallal s a nádas Belső-tóval, háttérben pedig a Balaton túlsó partjáig futó tekintettel. E jól felépített tájkép Petrich öt képből álló tihanyi sorozatának része, amelyben a rajzoló a félsziget mind a négy égtájáról készített egy-egy látképet, s a barlanglakásokról kettőt is. Ezek közül az apátságot ábrázoló kompozíció az Auróra 1822-i évfolyamában metszetben (metsző Blaschke János), az itt kiállított lap pedig Szerelmey Miklós Balaton albumában litografálva is megjelent (Pest, 1848).

Irod: V. Zibolen 1964, 76; Balatoni képek 1979, kat. 50.

20 A tihanyi barátlakások

gouache, toll; 10,5 x 16,4 cm
Jelezve középen lent: A P (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Felsenwohnung in Tihany — Nordseite
MNG Grafikai O. Itsz. 1951—4528

A dinamikus kompozícióvá rendezett meredek sziklafalak alatt, barlangszerű térből nyílnak a 11. vagy 12. században orosz bazilita szerzetesek számára készült barátcellák, ahová egy bencés szerzetes látogató házaspárt kalauzol, előttük két gyermek szalad. Az öt lapos tihanyi sorozatban Petrich egy másik látképet is készített a barlanglakások-

ról, s ez jelzi, hogy őt is, miként a korszak legtöbb tájképrajzolóját erősen vonzotta a barlangok, sziklaképződmények nagy, amorf tömegének látványa.

Irod: V. Zibolen 1964, 75; Balatoni képek 1979, kat. 53.

21 Füredi Balaton-part fürdőházzal, 1821

56. TÁBLA

Gouache, toll, 10,5 x 16,3 cm
Jelezve jobbra lent: A P (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Seebad bey Füred Ao 1821
MNG Grafikai O. ltsz. 1951–4524

Szénaboglyákkal teli, lapályos Balatonpart, a mélyen benyúló Tihanyi félsziget és a túlpart keskeny csíkja, a nádas szegélyű tó s egy átfutó felhőárnyék egyenrangú motívumai a képnek, amely sikerrel ad vissza valamit a balatoni táj szelid békéjéből. A meginduló fürdőéletre még csak a kissé ormótlan fürdőház utal.

Petrich Balaton-menti tájrajzai (Csobánc kivételével) kartonlapokra ragasztva maradtak fent, amelyek hátlapján a keletkezésnél későbbi német feliratok talán még Petrich saját címadását követik. Itt évszám is szerepel, a más adatokkal is valószínűsíthető 1821, amely a többi Balaton vidéki tájkép keletkezési ideje is lehet.

Irod: V. Zibolen 1964, 76; Balatoni képek 1979, kat. 42.

22 A Festetich flotilla Balatonfürednél

56. TÁBLA

gouache, toll, 10,5 x 16,2 cm
Jelezve balra lent: AP (ligatúrával)
Felirata a karton hátlapján 19. századi írással: Flottile des Gr. Festetics
MNG Grafikai O. ltsz. 1951–4534

A nádassal közrefogott füredi öbölnél lehorgonyzott és a Tihany felől közelítő vitorlást, s még a három kis csónakot a parton tarka viseletű nézősereg várja, egy másik csoport pedig kikötött bárkát mustrálgat. A művésznek öt Füredről készült kompozícióját ismerjük. A két itt kiállított kép mellett rajzot készített a Savanyúvizes kút és környéke, északi rész címmel (MNG; ezt követi Döbrentei Gábor: Kis Gyula könyve, Pest 1829, című munkájának illusztrációja). A keleti rész felvétele azonban már csak metszetről (Aurora, 1822, metszette Blaschke János) illetve litográfiáról („straub" jelzéssel MNM) ismert, hasonlóan az 5. lap, Füred és Tihany közös látképéhez („straub" litográfiája, MNM).

Petrich András gyakran megfordult a reformkor kedvelt fürdőhelyén, Balatonfüreden s látképei mellett itt készítette karikaturisztikus rajzait a pihenő–unatkozó előkelő fürdővendégekről (1826), s a füredi népviseletről is (1837, Kat. 57).

Irod: Bp. SZM kiáll. 1951, 58. sz.; V. Zibolen 1964, 75–77; Balatoni Képtár 1975, 8. 103, 3. kép; Balatoni képek 1979, kat. 44.

23 Pest-Buda látképe a Gellérthegyről 3. TÁBLA

színezett rézmetszet, 40,4 x 58,8 cm (körülvágott)
Jelezve lent a hintó oldalán: AP (ligatúrával)
MNM TKcs, ltsz. T 1169

A rézmetszet a ma is megcsodált Gellérthegyi panorámát tárja elénk 160 év távlatából a budai vártól és váraljától s a túlparton az akkor kiépülni kezdő Pesttel, a belvárosi templomtól az Újépületig.

Petrich generálisan itt az előtér állatokat legeltető parasztfiguráitól és sétáló urasá-gaitól a két várost összekötő törékeny hajóhídon át a Pilis nyúlványáig s az Alföld itt kezdődő végtelenjéig vezeti a tekintetet. Kompozíciójának ismeretes körülvágatlan példánya is, amelyen a „Nördliche Aussichten im Meridian v. der St. Gerardsberger Sternwarte zu Ofen" felirat olvasható.

Petrich rajzát a pesti Richter Antal Fülöp nagy gonddal metszette rézbe, s 1817 nyarán már dolgozott a metszésen. A lap állítólag mindössze 30 példányban jelent meg a főként litografált tájképeiről ismert (lásd Kat. 34) Schmid János kiadásában, s néhány levonatát maga Petrich színezte. Kortársai a metszetet nagy elismeréssel fogadták. Mint a Tudományos Gyűjtemény méltatója írta „valóban tsudálatra méltó a pontosság s az elevenség, mellyel az érdemes honnyi művész feltett czélját véghez vitte". És rögtön az óhaj: „Bár még több, kivált honnyi tájakat ábrázoló művész darabokkal ajándékozna meg bennünket Hazánknak ezen érdemes Művésze. De bár találkoznának olly igaz hazafiak is, kik tudván betsülni a honnyi művészséget, azt buzdítani, a világ tudtára adni, és a költségesebb munkák kiadásában hathatóan gyámolítani akarnák."

A lap metszője RICHTER Antal Fülöp bécsi akadémiát végzett rézmetsző, portréfestő és litográfus 1804–1829 között működött Pesten. Mindössze néhány metszete, több litográfiája ismert. Bár a korszak művészetpártoló értelmisége kedvezően fogadta munkáit, tehetsége nem bontakozhatott ki igazán.

Irod: T Gy 1817, IX. k. 137; 1820, VII. 123–5; Schams 1822, 352–3; Schoen 1922, 57–8; Salamon 1941, 82; Pataky 1951, 211.

Id. MARKÓ KÁROLY (Lőcse, 1771 – Villa l'Appeggi, 1860)

Az erdélyi, székely származású családból az apa, György került Lőcsére mérnöknek. Ő tanította először fiát rajzolásra, festésre, együtt járták be a környékbeli tájakat, rajzolták a várromokat. Lyka Károly feltételezi, hogy Markó Károly Lőcsén Czauczig Józseftől tanult festeni (Lyka 1922, 50) s tudjuk, hogy a szintén Lőcsén dolgozó Müller Jakab gouachejait is másolta. Mérnöki tanulmányokat végzett Kolozsváron és Pesten, majd mint mérnök Lublón, majd Rozsnyón dolgozott. 1818-ban a biztos megélhetést nyújtó mérnöki pályát feladta, s Pestre ment, hogy festői tanulmányokat folytasson. Nagybátyja Schedel Ferenc fogadta otthonába, ahol a kor neves íróival, politikusaival, a „magyar csinosodás tüzét élesztgetők" legjobbjaival ismerkedett meg. Ifjúkori hazai tájképein, gouache sorozatban (1818–20 k.) a Kárpátokat, a Magas Tátrát, a fáklyafénnyel megvilágított aggteleki cseppkőbarlangot festette. Első pártfogója Fejérváry Gábor, a kor egyik legkiválóbb archeológusa és műgyűjtője volt, majd báró Brudern József, gróf Károlyi István és György, valamint gróf Andrássy György támogatták. 1822–1823-

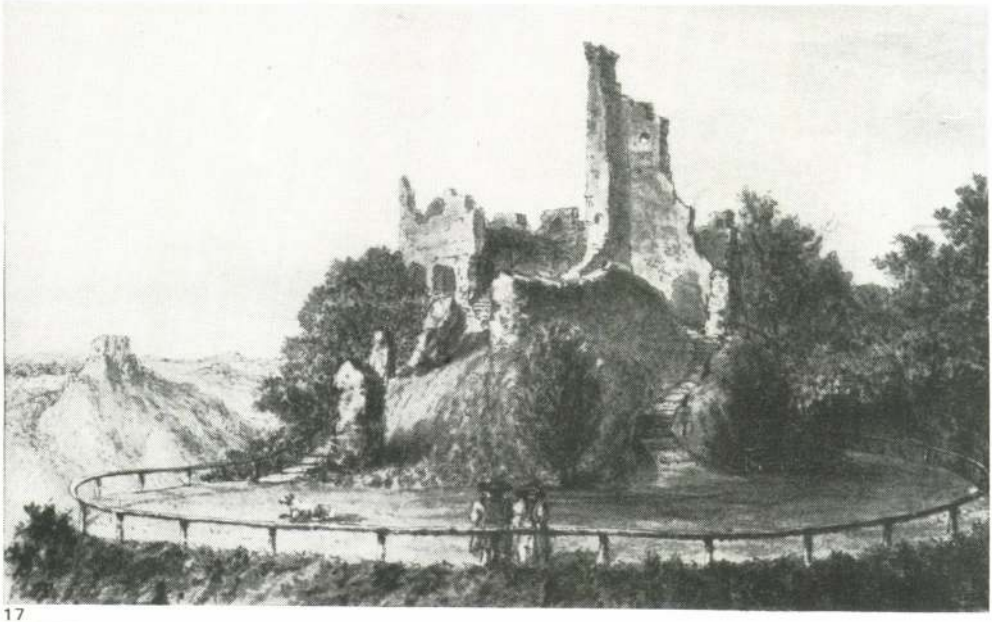

17

6. tábla

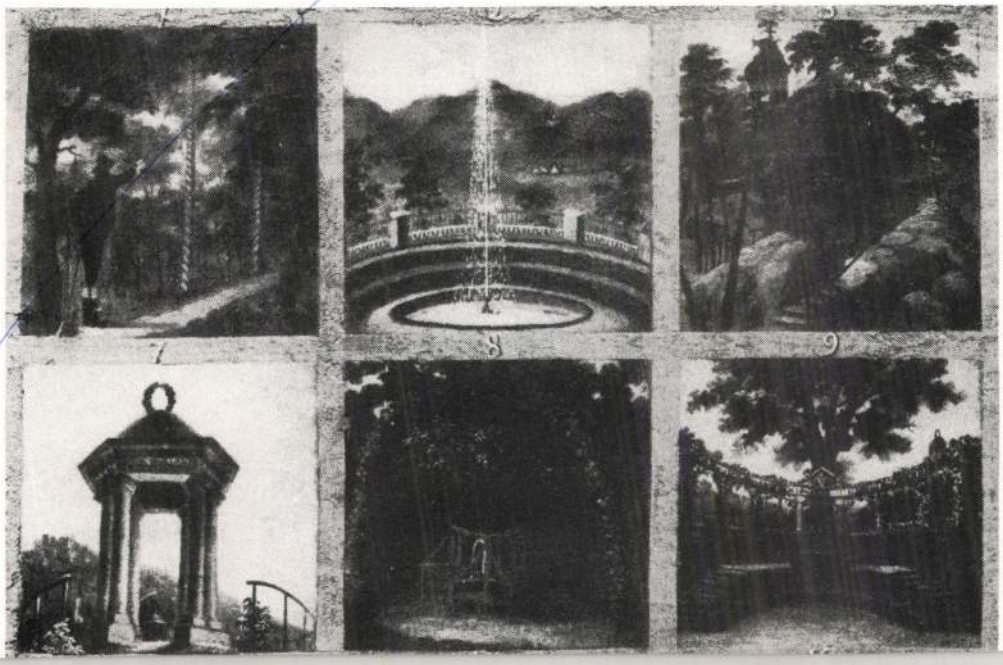

19

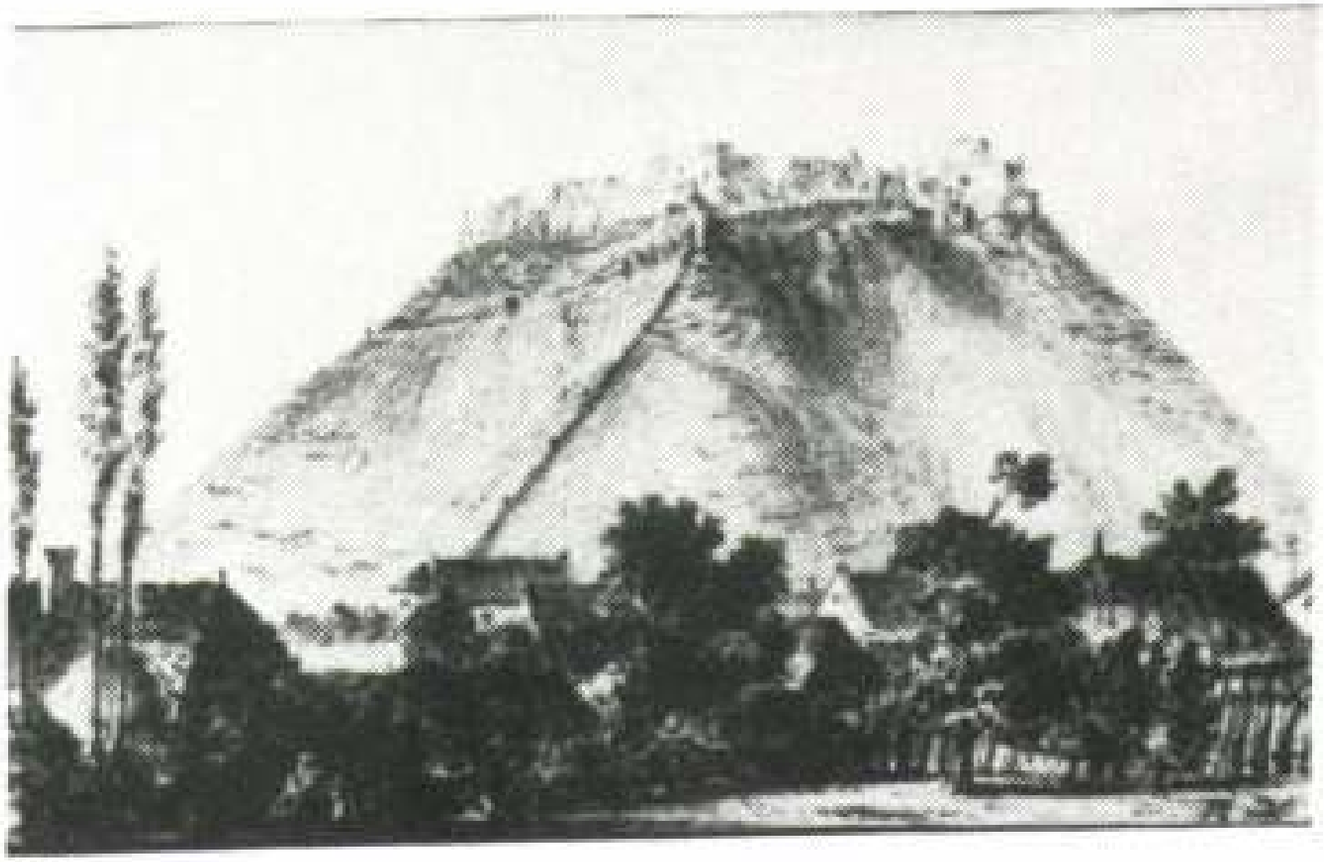

18

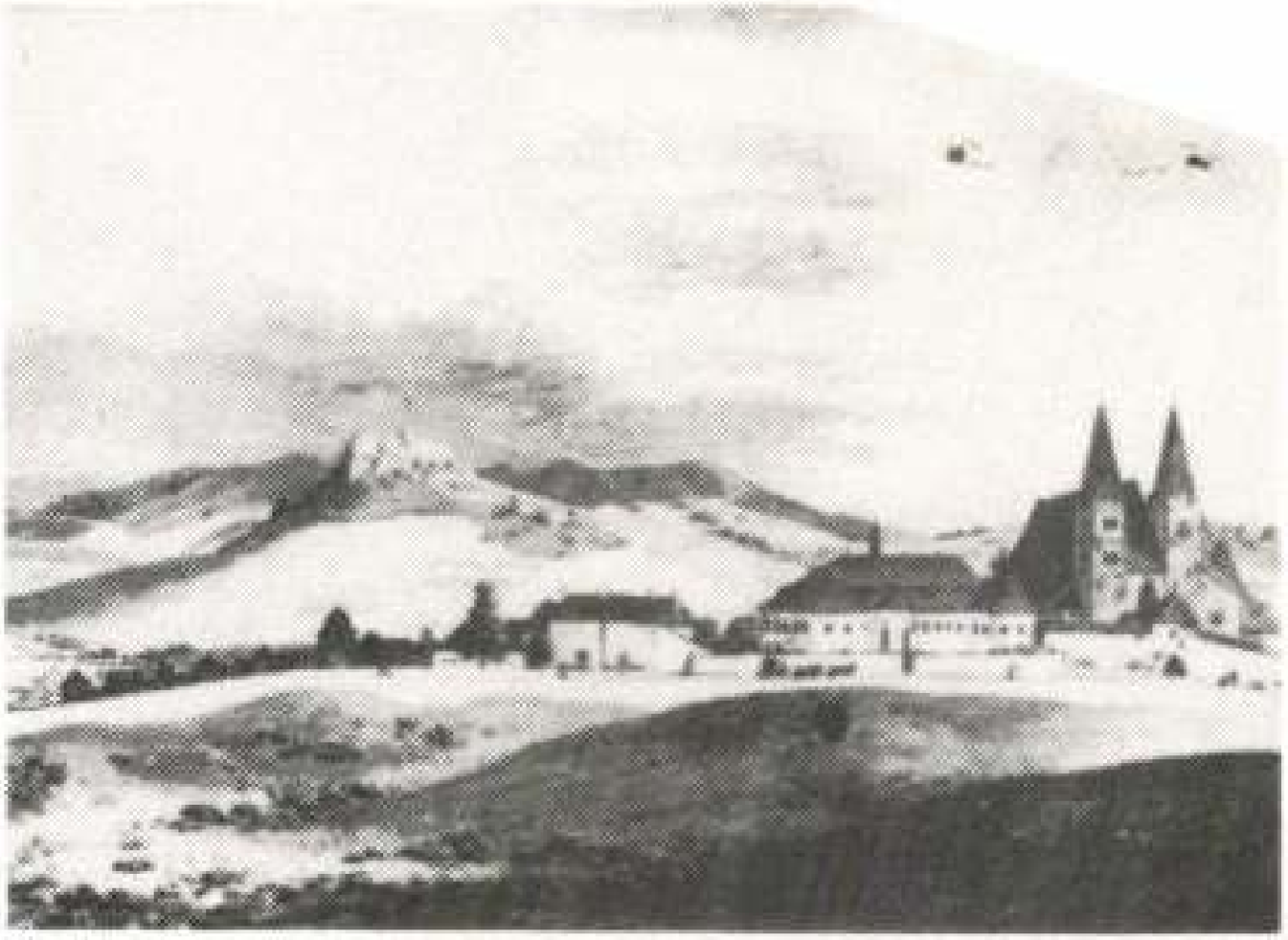

14

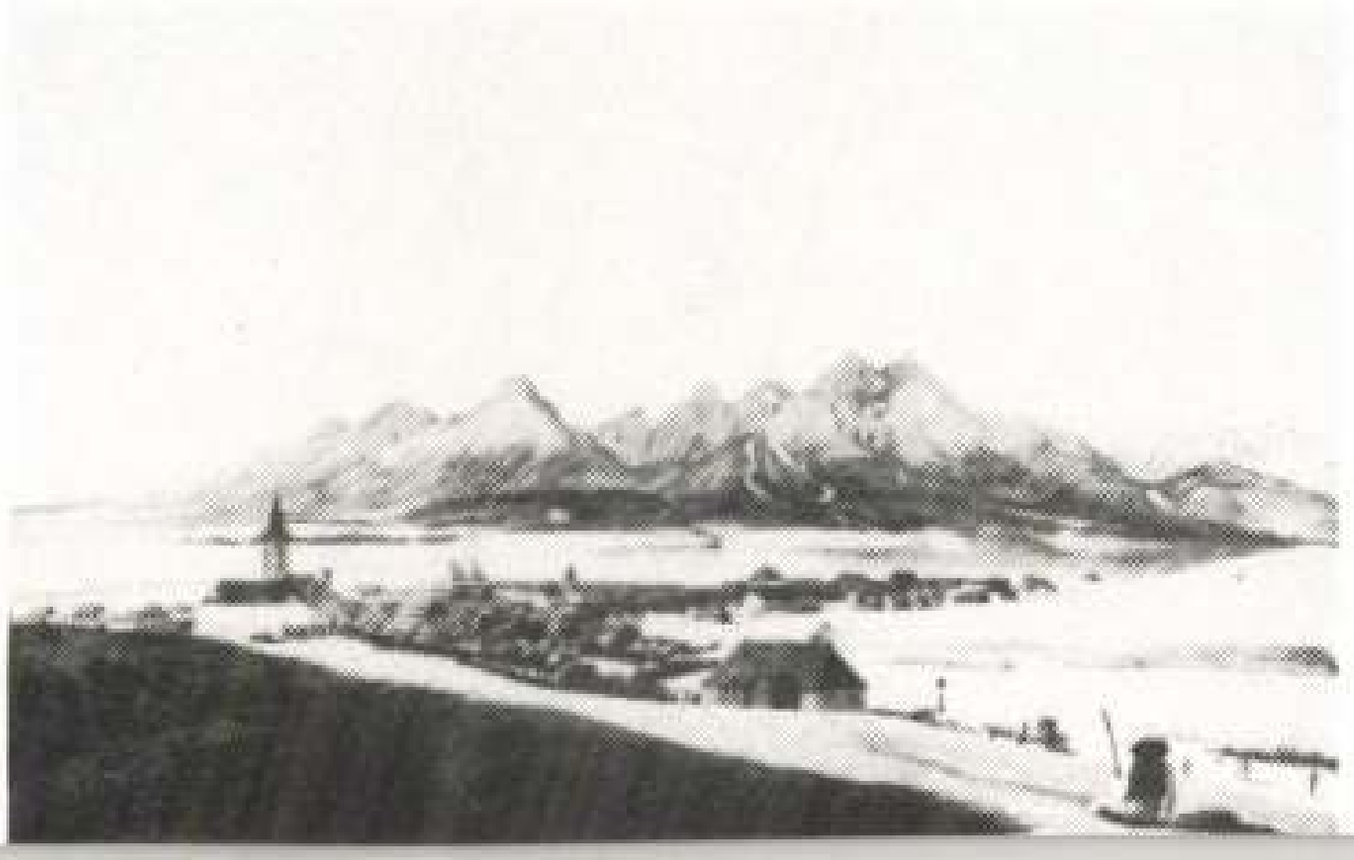

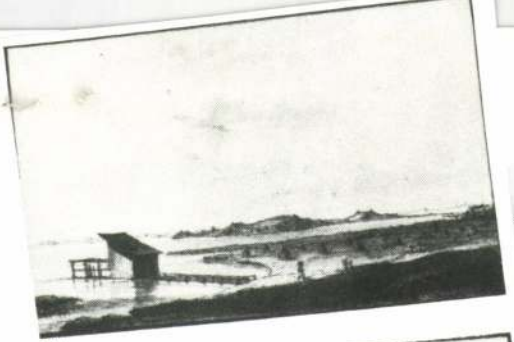

21

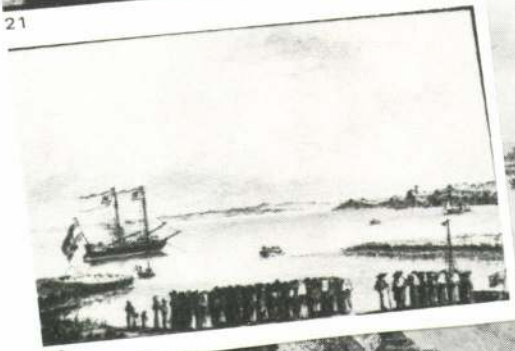

22

23

4. tábla

Petrich András

Rajzán látható a sümegi vár „ma-
gastornya".

Koppány Tibor: A vár helyreállítása. /Sümeg/.
Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. 289 l.,
369 kép, 125-144. l. /Akadémiai k./

142. l. 9. jegyzet.

Petrich András

Budát és Pestet ábrázoló láthépének részlete: a budavári palota délről 1819, késsel vinezve, Fővárosi Történeti Múzeum (repr.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

33. l.

Petrich András, rajzoló, katonai mérnök M.D.K.

Kisfaludy Sándor testi-lelki jóbarátjával rajzoltatja meg Kisfaludy Károly az Aurora részére a helyismeretet igénylő magyar vonatkozásu romantikus tájképeket, melyek közül négy rajza jelent meg a lap első két évfolyamában.

./.

Vayerné, Zibolen Ágnes: Kisfaludy Károly az Aurora képszerkesztője és illusztrátora

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

153-154.

-old.

-2-

M.D.K.

Petrich András, rajzoló

illusztrációi körül szerző a következőket körli:

1.) 1822/6 Füred . . . . . 153. o.
2.) " /7 Tihany . . . . . 154. "
3.) 1823/9 Körmöcz . . . . . 157. "
4.) " /10 Szklabina . . . . . 157. "

Vayerné, Zibolen Ágnes: Kisfaludy Károly az Aurora képszerkesztője és illusztrátora

Művészettörténeti Értesitő, Bp.1967.XVI.évf.3.sz.

153-157. old.

Petrich András (1765–1842), katonai térképész, fő-
strázsamester

rajzolja meg Sümeg vár romját, Kisfaludy Sándor kertjéből nézve. A romok alján a kőlő és fatsége. — Vános- és látképei Kőnegről, Sopronról, Balatontúredről, Pest-Buddról.

Körajzolója ~~Lántz Sándor~~ Lántz Sándor

Pogány Ö. Gábor: A magyar nemzeti képzőművészet kialakulása.
MTA. II. Társ.-tört. Tud. Ont. Közl. XI (1961.) 350. l.

Petrich András képíró, rézmetsző, tájrajzoló

Az 1820-as években Tátika, Sümeg, és Füred látképét rajzolta

Jelenkor 1966 VIII. n. 741old.

M.D.K.

Petrich András

1818-ből való, a város mindhét oldalát a Gellérthegyről nérve ábrázoló rézmetszetét közli:

Erwin Seanger: A Town's History through Prints and Water Colours

BUDAPEST, 1968. Bp. VI. évf. ajr. külön sz. 18-19. old.
ang. ny.

Petrich András M.D.K.

A Balaton part Füreднél /akvarell/ repr.

Keresztury Dezső: A Magyar irodalom képeskönyve Bp. 195(
103.1.

Petrich András festő

A szegedi piarista gimn. 1799-ben megindult rajztagozatára jött. 1765-1842. 186 old. Pesti.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX.századi képzőmüvé. szetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged.1957. Szegedi Nyomda Váll.1957

Petrich András MDK

Vizesés I-II.

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

Petrich Andrés

Vizsgák I-II.

M. D. K

PETRICH András

1818. Buda és Pest látkéve.

Richter F. Antal rézkarcban sok-
sprositotta.

uchaczat maga Petrich, uchaczat Nyitray Teréz szinczett

Budapest müemlékei II. Ep. 1962. 123. e.

M. D. K.

PETRICH András

Vizfestmény, a várhegy a Kőbányai fennsikról

Az osztrák, porosz és orosz uralkodó tiszteletére Budán 1814-ben rendezett kivilágítás

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 122-l.

M. D. K.

PETRICH András

meghalt 1842-ben

kitünő térképeket kiszitett

Pest-Buda egyik legszebb vedutáját

rajzolta, amelyet Richter Antal

Füläp 30 példányban vezbe mat-

szett

ndapest müemlékei II. Bp. 1962. 150. l.

Petrich András

rézmetsző

Buda és Pest 1825 körül

Budapest régiségei A Tört. Muzeum évkönyve
XVI. évf 1955. 243 l

PETRICH András rajzoló MM.D.K.
/1768-1842/

B uda és Pest a Gellérthegyről. / Richter Fülöp András rajza után készitett szinezett rézkarcot/

1819. repr.

Cennerné Wilhelmb Gizella:Magyarország történetének képeskönyve 896-1849. Bp. 1962. 272,273.l.

Petrich András

Szabó Júlia: A XIX. sz. festészete Mozsa
Bp. 1985,

10, 90-91 (27-28-s kép)

Petrich András MDK

Szépm. Muz. Graf.Oszt. 87. kiáll. 1954.

PETRICH ANDRÁS IRODALMI VONATKOZÁSÚ RAJZAIRÓL

VAYERNÉ ZIBOLEN ÁGNES

PIM Évk 1964

Petrich Andrással[1], ezzel a XVIII. század végén s a XIX. század első négy év tizedében tevékeny művészegyéniséggel halála után közel száz esztendeig csupán lexikonízű, szűkszavú híradások foglalkoztak. Az 1922-ig, félszázadra terjedő életművének első monografikus igényű feldolgozásáig[2] eltelt idő elég volt ahhoz, hogy művei szétszóródjanak s az utókor a sok száz rajzot kitevő oeuvre elvétve felbukkanó minden egyes darabját — mintegy mulasztásának helyrehozásaként is — örömmel üdvözölje. Az utolsó negyven esztendőben azután Petrich András altábornagy, az egykori „. . . Vátzi Katonai Akadémiának Igazgatója, Képíró, Rézmetsző, Tájrajzoló, Hang-Művész, főképpen pedig Földképész (Mappeur) és Fekvés-Rajzoló (Situations-Zeichner) . . . "[3] színes egyéniségével és gazdag életművével már jelentős várostörténeti[4], színháztörténeti[5], hadtörténeti[6] és nem utolsósorban irodalomtörténeti[7] tanulmányokban is foglalkoztak. 1937-ben éppen az irodalomtörténész Gálos Rezső hozta életközelbe alakját, feldolgozván Petrich Andrásnak Kisfaludy Sándorhoz írott — írói talentumáról is tanuskodó — leveleit. Művészi hagyatékának s a Petrich-irodalomnak gondos áttekintését, egy addig ismeretlen akvarelljének publikálásakor, Salamon Henrik érdemes orvostörténész adta, precizitásra törekvő oeuvre-katalógus kíséretében.[8] Ekkor a kutatás 25 ismert, de lappangó művet és összesen 58 közgyűjteményekben és magánosoknál meglévő Petrich-képet tartott nyilván.

Ez a szám az elmúlt két évtizedben — feltehetően a felébredt érdeklődés következtében — egyre gyarapodott. Gazdag Petrich-anyagot tart nyilván a Történelmi Képcsarnok.[9] A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe a Petrich-oeuvre jelentőségét

[1] Petrich András 1765. november 25-én született Mitrovicán, meghalt 1842. október 2-án. Budán temették el s az óbudai vízivárosi temetőben méltósággal hirdette érdemeit sírfelirata: „Hadban dicsőn, békében jámborul, ész, tudomány, míveltség, művészet díszeivel." (Sírkövének képét és feliratának facsimiléjét közli BACHÓ LÁSZLÓ: A Ludovika Akadémia története. Bp. 1930. 46. és 52. l.)

[2] SCHOEN ARNOLD: Petrich András. *Műbarát* 1922. 3. sz.

[3] K. J.: Honnyi Művészek és Művek. *Tudományos Gyűjtemény* 1820. VII. köt. 123. skk. l.

[4] HORVÁTH HENRIK: A régi Pest. *Magyar Művészet* 1929. 599. l.

[5] KÁDÁR JOLÁN: A pesti és budai német színészet története 1812—1847. Bp. 1923.

[6] BACHÓ LÁSZLÓ 1. sz. alatt i. m.

[7] GÁLOS REZSŐ: Kisfaludy Sándor és a nádori udvar (Adatok Petrich András élettörténetéhez). Pécs, 1937. Kiny. a *Pannónia* 1937. évfolyamából.

[8] SALAMON HENRIK: Petrich András művészi hagyatéka és egy eddig lappangott képe. Győr, 1941. Kiny. a *Győri Szemle* 1941. 2. számából

[9] Cennerné Wilhelmb Gizella hívta fel figyelmünket arra, hogy a Salamon Henrik által összeállított oeuvre-katalógusból kimaradtak például azok a Petrich-rajzok után készült metszetek, melyeket BUBICS ZSIGMOND: Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum Könvtárában létező fa- és rézmetszetei c. katalógusában (Bp. 1880.) ismertetett. Érdekes lenne ezeket Petrich András Kisfaludy Sándorhoz intézett leveleinek vonatkozó részeivel összevetni.

részének fennmaradása is az ő érdeme. S ha Petrich András emberi és művészi egyéniségének ismeretét a Himfy szerzőjének köszönhetjük, úgy szerény viszonzásnak tekinthetjük azt a három kis akvarellt, mellyel a festő a költőt megörökítette és Kisfaludy Sándor egyéniségének ismeretéhez néhány új vonást adott. Kettő a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárának gyűjteményében található, Kisfaludy neve saját kézírásával van a hátlapra feljegyezve.[13] Első pillanatra nagy a csalódás, a költő mindkettőn háttal áll — mennyivel többet árulnának el számunkra Petrich kis képei Kisfaludy egyéniségéből, ha a képeken szembe fordulna velünk. Mégis nagyon sok jellemző vonása, egyéni tulajdonsága ismerhető meg így is, és a külsőségek alapján a datálás sem nehéz. A cilinderes, redingotos képen Kisfaludy nem több mint ötven éves, ám fiatalabb sem lehet sokkal, mert alakja már elég zömök; kabátjának puffos ujja divatos szabású, fején elegáns cilinder, jobbját a hosszúszárú pipával fessen tartja, balját hanyag könnyedséggel zsebredugja, redingotszárnya a hátán dúsan redőződik. Ez a kép még azt a Kisfaludyt eleveníti meg, akit Szegedy Rózához írott leveleiből ismerünk, akinek oly sok gondja volt öltönyeivel, ruhaanyagokkal s lábbelikkel.[14] — A rajzon háttér nincs, csak a talaj jelzett. — A másik képecskén már a hatvanas Kisfaludy Sándort látjuk, ismét hátát fordítja felénk, tartásában bizonyos rezignáltsággal szemléli szellemi gyermekét, sok fáradságának gyümölcsét, a balatonfüredi első kőszínházat, ami oly sok küzdelem után végre mégis csak elkészült. A datálást nemcsak a színház befejezésének ismert dátuma (1831) teszi lehetővé, hanem a két figura összehasonlítása is. A költő ezen a képen még zömökebb mint az előbbin, nyaka a széles kabátgallérban teljesen eltűnik s a sapka és a gallér szinte összeér. Tartása és ruhája jóval hanyagabb, mint a másikon. A lap alsó harmada s fölső része üres, a háttér s a figura csak középső mezejét foglalja el. Különösen érdekes a kis képecske azért is, mert a balatonfüredi, azóta már lebontott kőszínház legelső ismeretes ábrázolása.[15] S bár a szemlélődő költő alakja sokat eltakar az épületből, a teljes homlokzat és az oldalhomlokzat lényeges része is látható, az egész épület arányai, méretei, egy teljes földszinti és emeleti ablaktengely Petrich Andrásra jellemző mérnöki pontossággal állnak előttünk. Mindkét akvarell jelzetlen, de a művész személye körül semmi probléma nem merülhet fel; több szignált Petrich mű között, Kisfaludy Sándor hagyatékából közvetlenül kerültek jelenlegi őrzési helyükre, sajátos stílusjegyeik is eltéveszthetetlenül meghatározzák alkotójukat.

A szóban forgó harmadik, akvarellel színezett kis tollrajzot Schoen Arnold 1922-ben még nem ismerte s a rajznak napjainkra — rövid átmeneti szereplés után — már nyoma is veszett azután, hogy Salamon Henrik a Győri Szemlében 1941-ben ismertette. A képen balra az előtérben áll a Kisfaludyak sümegi családi háza, szépen megépített rácsbetétes kőkerítés mögött. A kerítés hosszú kőfalban folytatódik — a nemrégiben lebontott kerítés alacsonyabb elődje lehetett. Emögött, a valóságnál valamivel közelebb, a püspöki palota barokk épülete látszik; fölöttük emelkedik a sümegi vár hegye, a romantikusan festői romok pártájával. A pöspöki palotától jobbra levő templom meghatározásánál Salamon Henrik tévedett, ez nem a Maulbertsch-freskós plébánia-templom, hanem a ferencesek ugyancsak barokk temploma. A Kisfaludy háztól jobbra, a hosszú kőfal előtt, alacsony bokrokkal szép szabályos rendben

[13] 1. Kisfaludy Sándor a balatonfüredi színházzal: kékesszürke papír, akv. 113 × 171 mm.
2. Kisfaludy Sándor kezében pipával: akv. papír, 113 × 176 mm, (M. T. A. Könyvtár, Kézirattár. A Kisfaludy Társ. gyűjt. Képek.)

[14] Szemléletesen mutatja be képünk Kisfaludy Sándorát EÖTVÖS KÁROLY: Utazás a Balaton körül c. írásában (I. kötet, 111. l. Bp. 1901.) „1830 év júliusában történt az eset. A társaság központja Kisfaludy Sándor volt, az ünnepelt költő. Akkor még csak ötvennyolc éves erős férfialak, kopasz homlokkal, de alig szürkülő vörösbarna bajusszal és oldalszakállal. Sötét posztó attilája s nyaka hatalmas selyem kendővel állig szorosan becsavarva, mint a hogy kemény katonához illik, akármilyen volt a meleg."

[15] ZÁDOR ANNA és RADOS JENŐ: A klasszicizmus építészete Magyarországon. Bp. 1943.

PETRICH ANDRÁS IRODALMI VONATKOZÁSÚ RAJZAIRÓL

VAYERNÉ ZIBOLEN ÁGNES

PIM Évk 1964

Petrich Andrással[1], ezzel a XVIII. század végén s a XIX. század első négy év tizedében tevékeny művészegyéniséggel halála után közel száz esztendeig csupán lexikonízű, szűkszavú híradások foglalkoztak. Az 1922-ig, félszázadra terjedő életművének első monografikus igényű feldolgozásáig[2] eltelt idő elég volt ahhoz, hogy művei szétszóródjanak s az utókor a sok száz rajzot kitevő oeuvre elvétve felbukkanó minden egyes darabját — mintegy mulasztásának helyrehozásaként is — örömmel üdvözölje. Az utolsó negyven esztendőben azután Petrich András altábornagy, az egykori „. . . Vátzi Katonai Akadémiának Igazgatója, Képíró, Rézmetsző, Tájrajzoló, Hang-Mívész, főképpen pedig Földképész (Mappeur) és Fekvés-Rajzoló (Situations-Zeichner) . . . "[3] színes egyéniségével és gazdag életművével már jelentős várostörténeti[4], színháztörténeti[5], hadtörténeti[6] és nem utolsósorban irodalomtörténeti[7] tanulmányokban is foglalkoztak. 1937-ben éppen az irodalomtörténész Gálos Rezső hozta életközelbe alakját, feldolgozván Petrich Andrásnak Kisfaludy Sándorhoz írott — írói talentumáról is tanuskodó — leveleit. Művészi hagyatékának s a Petrich-irodalomnak gondos áttekintését, egy addig ismeretlen akvarelljének publikálásakor, Salamon Henrik érdemes orvostörténész adta, precizitásra törekvő oeuvre-katalógus kíséretében.[8] Ekkor a kutatás 25 ismert, de lappangó művet és összesen 58 közgyűjteményekben és magánosoknál meglévő Petrich-képet tartott nyilván.

Ez a szám az elmúlt két évtizedben — feltehetően a felébredt érdeklődés következtében — egyre gyarapodott. Gazdag Petrich-anyagot tart nyilván a Történelmi Képcsarnok.[9] A Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe a Petrich-oeuvre jelentőségét

[1] Petrich András 1765. november 25-én született Mitrovicán, meghalt 1842. október 2-án. Budán temették el s az óbudai vízivárosi temetőben méltósággal hirdette érdemeit sírfelirata: „Hadban dicsőn, békében jámborul, ész, tudomány, míveltség, művészet díszeivel." (Sírkövének képét és feliratának facsimiléjét közli BACHÓ LÁSZLÓ: A Ludovika Akadémia története. Bp. 1930. 46. és 52. l.)

[2] SCHOEN ARNOLD: Petrich András. *Műbarát* 1922. 3. sz.

[3] K. J.: Honnyi Művészek és Művek. *Tudományos Gyűjtemény* 1820. VII. köt. 123. skk. l.

[4] HORVÁTH HENRIK: A régi Pest. *Magyar Művészet* 1929. 599. l.

[5] KÁDÁR JOLÁN: A pesti és budai német színészet története 1812—1847. Bp. 1923.

[6] BACHÓ LÁSZLÓ 1. sz. alatt i. m.

[7] GÁLOS REZSŐ: Kisfaludy Sándor és a nádori udvar (Adatok Petrich András élettörténetéhez). Pécs, 1937. Kiny. a *Pannónia* 1937. évfolyamából.

[8] SALAMON HENRIK: Petrich András művészi hagyatéka és egy eddig lappangott képe. Győr, 1941. Kiny. a *Győri Szemle* 1941. 2. számából

[9] Cennerné Wilhelmb Gizella hívta fel figyelmünket arra, hogy a Salamon Henrik által összeállított oeuvre-katalógusból kimaradtak például azok a Petrich-rajzok után készült metszetek, melyeket BUBICS ZSIGMOND: Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum Könvtárában létező fa- és rézmetszetei c. katalógusában (Bp. 1880.) ismertetett. Érdekes lenne ezeket Petrich András Kisfaludy Sándorhoz intézett leveleinek vonatkozó részeivel összevetni.

KISFALUDY SÁNDOR
HÁTTAL, PIPÁVAL (AKVARELL)

és Petrich András művészetünkben betöltött szerepének fontosságát dokumentáló újabb művek is kerültek ez idő alatt, a régebben ott őrzöttek mellé.[10] Ezekről számotadni fontos feladata kutatásunknak, önálló monográfia is elkelne immár a megújuló magyar művészet több, mint „kedves műkedvelő" festőjéről. Jelen esetben azonban nem ez a célunk, hanem az, hogy közvetlenül irodalomtörténeti vonatkozású műveit számbavegyük.

Katonai pályafutásának első ismert állomását határozza meg művészi munkásságának első emléke, egy színezett tusrajz, amelyet a török elleni háborúban az 1789-i martinyesti ütközet utáni zsákmányolásról készített.[11] Aláírása szerint: „Beűthe

[10] Pataky Dénes szíves közlése.

[11] Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában. Színezett tollrajz. (Síkság, kanyargó folyóval. Előtérben szekértábor katonákkal.) Aláírása barna tintával: „fec. v. Petrich Ing. lieutn." — „Beűthe bey Martinestin 22. 7-eber 789." — Fekete tintával a következő szöveg: „Nach der Natur und gleich nach der Schlacht gezeichn. Das Original besitzt der Commandierende. G. der Lavall Friderich v. Saxen Coburg Durchlaucht." — Ugyanakkor készült Petrich András másik rajza is, amit ma már csak C. Schütz metszete tart fenn, szintén a Történelmi Képcsarnok anyagában: „Schlacht bey Martinestie am 22. September 1789. Dediée a Son Altesse Serenissime Monseigneur le Prince Frederic Josie, Duc de Sax Cobourg Saalfeld. Nach der Natur gezeichnet von J. Petrich Oberlieut. v. K. K. Genie Corps. Ausgeführt und gestochen von C. Schütz a Vienne et Mayence chez Artaria Comp." — A keresztnévben a rézmetsző tévedett, de a valószínűleg az eredeti rajz készülése s a rézmetszet elkészülte közötti időben történt főhadnagyi előléptetést nem tévesztette szem elől.

KISFALUDY SÁNDOR
AZ ÚJ BALATONFÜREDI
KŐSZÍNHÁZAT SZEMLÉLI
(AKVARELL)

bey Martinestin. 22. 7-ber 789. fec. v. Petrich Ing. lieutn. Nach der Natur und gleich nach der Schlacht gezeichn. Das Original besitzt der Commandierende G. der Lavall Friderich v. Saxen Coburg Durchlaucht." Gyakorlatlan vonásai inkább a hadmérnök perspektíva-ismeretét bizonyítják, mint a katona-festő művészi törekvéseit. A fiatal mérnökkari hadnagy ott volt tehát a martinyesti győzelemnél, annál az eseménynél, ami azután kora hazai irodalmának oly sokszor megénekelt témája is lett.[12]

1809-ben, már mint vezérkari ezredes, az insurrectiós csapatok vezérkari főnöke vesz részt a Napóleon elleni nemesi felkelésben és a nádori szálláson megismerkedik Kisfaludy Sándorral. Ez a hadi ismeretség hosszú évtizedeken keresztül tartó őszinte baráti kapcsolattá mélyült és összehozta Petrichet az egész Kisfaludy családdal. Leveleiben Sándor testvéreit: Bódit, Jánost és Károlyt is sokszor emlegeti. Kisfaludy Sándor nemcsak ezeket a tartalmas leveleket őrizte meg becsben, hanem gondosan eltette az ajándékba kapott kis Petrich-rajzokat is. Így a Petrich-oeuvre jelentős

[12] Batsányi János összes művei (Sajtó alá rendezte KERESZTURY DEZSŐ és TARNAI ANDOR, Bp. 1953.) A jegyzeteknél a 291—292. lapon a következő verseket sorolja fel: Batsányi János: A martinyesti ütközeten elesett magyar vitézek sírkövére. — Szentjóbi Szabó László: Herceg Kóburg győzedelmére Martinyestynél 1789. eszt.

részének fennmaradása is az ő érdeme. S ha Petrich András emberi és művészi egyéniségének ismeretét a Himfy szerzőjének köszönhetjük, úgy szerény viszonzásnak tekinthetjük azt a három kis akvarellt, mellyel a festő a költőt megörökítette és Kisfaludy Sándor egyéniségének ismeretéhez néhány új vonást adott. Kettő a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárának gyűjteményében található, Kisfaludy neve saját kézírásával van a hátlapra feljegyezve.[13] Első pillanatra nagy a csalódás, a költő mindkettőn háttal áll — mennyivel többet árulnának el számunkra Petrich kis képei Kisfaludy egyéniségéből, ha a képeken szembe fordulna velünk. Mégis nagyon sok jellemző vonása, egyéni tulajdonsága ismerhető meg így is, és a külsőségek alapján a datálás sem nehéz. A cilinderes, redingotos képen Kisfaludy nem több mint ötven éves, ám fiatalabb sem lehet sokkal, mert alakja már elég zömök; kabátjának puffos ujja divatos szabású, fején elegáns cilinder, jobbját a hosszúszárú pipával fessen tartja, balját hanyag könnyedséggel zsebredugja, redingotszárnya a hátán dúsan redőződik. Ez a kép még azt a Kisfaludyt eleveníti meg, akit Szegedy Rózához írott leveleiből ismerünk, akinek oly sok gondja volt öltönyeivel, ruhaanyagokkal s lábbelikkel.[14] — A rajzon háttér nincs, csak a talaj jelzett. — A másik képecskén már a hatvanas Kisfaludy Sándort látjuk, ismét hátát fordítja felénk, tartásában bizonyos rezignáltsággal szemléli szellemi gyermekét, sok fáradságának gyümölcsét, a balatonfüredi első kőszínházat, ami oly sok küzdelem után végre mégis csak elkészült. A datálást nemcsak a színház befejezésének ismert dátuma (1831) teszi lehetővé, hanem a két figura összehasonlítása is. A költő ezen a képen még zömökebb mint az előbbin, nyaka a széles kabátgallérban teljesen eltűnik s a sapka és a gallér szinte összeér. Tartása és ruhája jóval hanyagabb, mint a másikon. A lap alsó harmada s fölső része üres, a háttér s a figura csak középső mezejét foglalja el. Különösen érdekes a kis képecske azért is, mert a balatonfüredi, azóta már lebontott kőszínház legelső ismeretes ábrázolása.[15] S bár a szemlélődő költő alakja sokat eltakar az épületből, a teljes homlokzat és az oldalhomlokzat lényeges része is látható, az egész épület arányai, méretei, egy teljes földszinti és emeleti ablaktengely Petrich Andrásra jellemző mérnöki pontossággal állnak előttünk. Mindkét akvarell jelzetlen, de a művész személye körül semmi probléma nem merülhet fel; több szignált Petrich mű között, Kisfaludy Sándor hagyatékából közvetlenül kerültek jelenlegi őrzési helyükre, sajátos stílusjegyeik is eltéveszthetetlenül meghatározzák alkotójukat.

A szóban forgó harmadik, akvarellel színezett kis tollrajzot Schoen Arnold 1922-ben még nem ismerte s a rajznak napjainkra — rövid átmeneti szereplés után — már nyoma is veszett azután, hogy Salamon Henrik a Győri Szemlében 1941-ben ismertette. A képen balra az előtérben áll a Kisfaludyak sümegi családi háza, szépen megépített rácsbetétes kőkerítés mögött. A kerítés hosszú kőfalban folytatódik — a nemrégiben lebontott kerítés alacsonyabb elődje lehetett. Emögött, a valóságnál valamivel közelebb, a püspöki palota barokk épülete látszik; fölöttük emelkedik a sümegi vár hegye, a romantikusan festői romok pártájával. A pöspöki palotától jobbra levő templom meghatározásánál Salamon Henrik tévedett, ez nem a Maulbertsch-freskós plébánia-templom, hanem a ferencesek ugyancsak barokk temploma. A Kisfaludy háztól jobbra, a hosszú kőfal előtt, alacsony bokrokkal szép szabályos rendben

[13] 1. Kisfaludy Sándor a balatonfüredi színházzal: kékesszürke papír, akv. 113 × 171 mm.
2. Kisfaludy Sándor kezében pipával: akv. papír, 113 × 176 mm, (M. T. A. Könyvtár, Kézirattár. A Kisfaludy Társ. gyűjt. Képek.)

[14] Szemléletesen mutatja be képünk Kisfaludy Sándorát EÖTVÖS KÁROLY: Utazás a Balaton körül c. írásában (I. kötet, 111. l. Bp. 1901.) „1830 év júliusában történt az eset. A társaság központja Kisfaludy Sándor volt, az ünnepelt költő. Akkor még csak ötvennyolc éves erős férfialak, kopasz homlokkal, de alig szürkülő vörösbarna bajusszal és oldalszakállal. Sötét posztó attilája s nyaka hatalmas selyem kendővel állig szorosan becsavarva, mint a hogy kemény katonához illik, akármilyen volt a meleg."

[15] ZÁDOR ANNA és RADOS JENŐ: A klasszicizmus építészete Magyarországon. Bp. 1943.

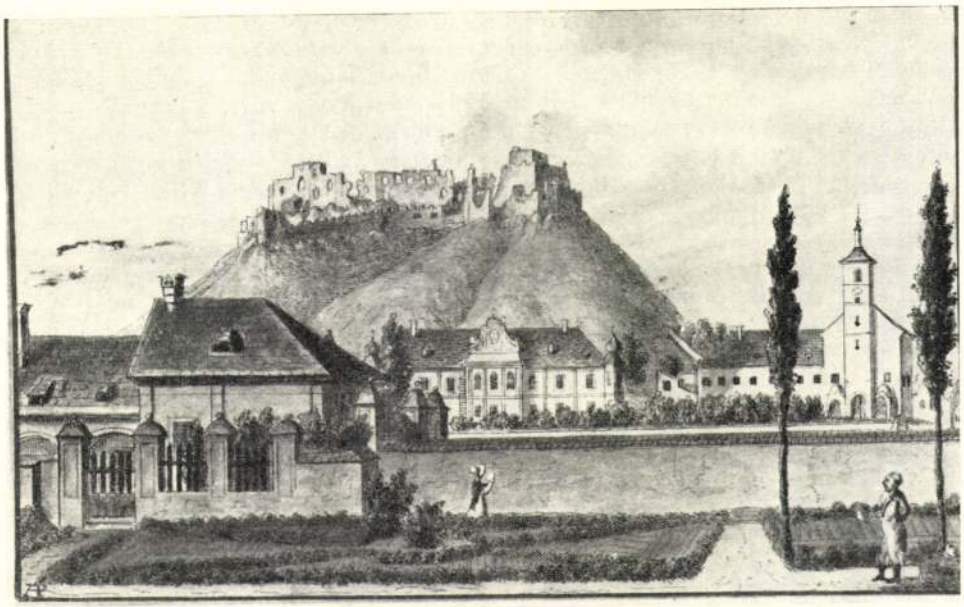

A SÜMEGI VÁR OMLADÉKA ÉS A KISFALUDY-HÁZ (AKVARELL)

beültetett kertecske útjain két apró alakot látunk. A nő, aki magas, kasos kalapban, szép empire ruhában, könyvet olvasva sétál: Szegedy Róza. Gyenge egészsége Petrich és Kisfaludy levélváltásának gyakori témája — itt is meleg kendő védi a hátát. Kisfaludy Sándor a kép jobb sarkában pipázva áll, két magas, fiatal jegenye közt felesége felé fordulva, csizmában, csizmába futó szűk nadrágban, frakkszerű kabátban. A jobb oldali jegenye tövében ott van a költő kürtős kalapja is. Bal kezét csípőre teszi, jobbjában a korábbi képről más ismert hosszúszárú pipáját tartja. A kis profilportrén jellegzetesen kopasz fejtetejét s oldalt dús haját is jól ki lehet venni. A kép bal sarkában ott van a Petrich-művekről ismert szignatúra. Litografált mása díszítette annak idején Döbrentei Gábor 1829-ben kiadott *A kis Gyula könyve* című mesekönyvét. Ez egyben a rajzocska készülésének ante quemjét is megadja. E könyvecskében még egy másik kis litográfia is van, ami Petrich András eredeti rajza alapján készült: egy kis füredi tájkép. Eredetije nemrégiben került a Magyar Nemzeti Galéria kincsei közé.[16]

Petrich András — mint levelei tanúsítják — lankadatlan kedvvel rajzolta és festette kis képeit Magyarország szép tájairól. Albumokba gyűjtött műveinek[17] nagy része a mai napig sem került elő rejtekéből; azonban így is jóval több tájképe és városképe maradt fenn annál, mint amennyit Salamon Henrik oeuvre-katalógusa nyilvántartott. Itt csupán Balaton-környéki tájképeinek felsorolására térünk ki, mert ezek Kisfaludy Sándor baráti vendégszeretetében töltött kellemes napok alatt

[16] Balatonfüred, 1821. akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P. Az Orsz. Szépműv. Múzeum Grafikai Osztálya „Új szerzemények" c. kiállításának katalógusa 53. sz. (Bp. 1951.)

[17] Miss PARDOE: The City of the Magyar. London, 1840. A Magyarországon járt írónő beszámol arról, hogy Petrich Andrásnál jártakor képeinek gazdag gyűjteményét látta több mappában s csak az egyikben 460 képecskét számolt meg. Salamon Henrik ezt egyezteti FRANZ SCHAMS (Vollständige Beschreibung der Königl. freyen Stadt Ofen in Ungern. Ofen, 1822.) adataival — szerinte ez lehetett az a képanyag, amit Petrich könyomatosan, gazdag szövegmagyarázattal ki akart adni.

készültek. Egy szép sorozat kisméretű akvarell, 12 darab, nemrégiben került a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe.[18] Szerencsés véletlen okozhatta fennmaradásukat; feltehetően akkor emelték ki őket a Petrich-abumokból, amikor 1879-ben a Vasárnapi Újság az együttes három lapját, a művész megjelölése nélkül, egy Balatonfüred történetét ismertető cikk illusztrációjaként közölte.[19] A három között szerepel az is, amit Döbrentei könyvének illusztrációjaként ötven évvel korábbról már ismerünk. Könnyen megállapíthatjuk azonban azt, hogy a Vasárnapi Újság fametszetét készítő művész az eredeti után dolgozott arról is, hogy az eredetin és a fametszeten szivattyús kút áll a savanyúvíz-forrásnál, míg a Döbrentei könyv litográfiáján ugyanezen a helyen egy jól kivehető gémeskút áll. Ugyanennek az együttesnek másik három tagját, Tihany, Tátika és Sümeg tájképeit nemrégiben azonosította Rózsa György,[20] Szerelmey Miklós 1848-ban kiadott *Balaton Albumának* három kedves litográfiájával. Az előképek mesterének jelzését itt is hiába keressük, az album címe után eddig Szerelmey művének tartott lapok litografáló művészét is

[18] 1. Balatonfüred, 1821 akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P. — 1951—4524 ltsz.
2. Balatonfüred, 1821. akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P. —
3. Festetich gróf flottillája, akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P.
4. Tihany, akv. papír, 106 × 162 mm, jelz.: A. P. 1951—4525 ltsz.
5. Tihany, akv. papír, 105 × 161 mm, jelz.: A. P. — 1951—4526 ltsz.
6. Tihany, akv. papír, 106 × 199 mm, jelz.: A. P. — 1951—4527. ltsz.
7. Tihany, akv. papír, 107 × 166 mm, jelz.: A. P. — 1951—4528. ltsz.
8. Tihany, akv. papír, 107 × 166 mm, jelz.: A. P. — 1951—4529. ltsz.
9. Sümeg, akv. papír, 106 × 164 mm, jelz.: A. P. — 1951—4530. ltsz.
10. Szigliget, akv. papír, 105 × 164 mm, jelz.: A. P. — 1951—4531. ltsz.
11. Tátika, akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P. — 1951—4532. ltsz.
12. Tátika, akv. papír, 106 × 165 mm, jelz.: A. P.— 1951—4533. ltsz.

[19] A *Vasárnapi Újság* 1879. 29. sz. 460. l. Balatonfüred hajdan és most. (Szerző nélkül.) Az itt közölt három Petrich-rajz alapján készített fametszet címei: Balaton-Füred a 20-as években, — Az első fürdőház Balaton-Füreden, — Gr. Festetich György fregattája a Balatonon e század elején.

[20] RÓZSA GYÖRGY: Pracher és Szerelmey (Adatok a magyar és osztrák litográfia történetéhez). — *Művészettörténeti Értesítő* 1963.

SZEGEDY RÓZA A SÜMEGI KISFALUDY-HÁZ KERTJÉBEN
(RÉSZLET A „SÜMEGI VÁR OMLADÉKA . . ." C. KÉPBŐL)

csak most állapította meg a kutatás Franz Pracher személyében. A közel azonos nagyságú képek szelíd színskálája egyöntetű, különös érdemük a helyszínrajz jellemző pontossága mellett az a csendes, hangulatos báj, ami a művész természeti szépségek iránti érzékeny szeretetéből fakadt. A Történelmi Képcsarnok gyűjteményében két nagyobb méretű litográfia: „A'Füredi Savanyú Víz Napkelet felé" és „Füred és Tihany Félsziget" tartozik ehhez a felsoroláshoz.[21] Sajnos az előbb említett tizenkét akvarell között ezekkel nem találkozunk, ezzel szemben ismerősként üdvözölhetjük a füredi savanyúvizes képet „Füred"-re rövidített aláírással Kisfaludy Károly 1822-es Aurórájában. Metszetének készítője, Blaschke János, még egy másik Petrich rajzot, egy tihanyi tájképet is rézbe metszett Kisfaludy első almanachja számára.

[21] A' Füredi Savanyú Víz — Füred Gesundheitsbrunnen Ostwerts. Jelzése jobb oldalon lent „Straub", bal oldalon lent A. P.

KISFALUDY SÁNDOR
A SÜMEGI KISFALUDY-HÁZ
KERTJÉBEN
(RÉSZLET A „SÜMEGI VÁR
OMLADÉKA . . ." C. KÉPBŐL)

Petrich András Kisfaludy Károlyt fivére révén igen jól ismerte; leveleiben valami enyhe kritikai hangsúllyal ugyan, de mindíg kötelességtudó lelkiismeretességgel számolt be róla barátjának. Két ízben is adott képeket Aurórája számára. Kisfaludy Blaschke metszeteivel — mint Gaál Györgynek írta — nagyon meg volt elégedve.[22] Sokkal több gondot okozott és több utasítást igényelt a következő évben a másik — ismét csak Gaál György segítségével kapott — két Petrich rajz. Körmöcz és Szklabina látképeit Friedrich Loossal metszette rézbe Kisfaludy. Saját elképzelése szerint kiegészítette a képeket s azzal mentegette magát, hogy General Major Petrich nyilván csak azért hagyta el azokat az általa fontosnak tartott részleteket, mert a táj kontúrját jobban ki akarta fejezni.[23] Ennek az esetnek a kapcsán a korra és a művészet társadalmi helyzetére jellemző két szerény adat maradt fenn: Kultsár István az 1822-es Aurórában a következőket írja Petrich egyik tájképéről: „Ezen tájnak, valamint Füred tekintetének rajzolatját is Mélt. Petrich General Majornak köszönjük, aki Hazánknak szebb részeit nagy szorgalmatossággal *rajzolgatván*, ezen két képet Nemzeti Literaturánk' diszére *örömmel ajánlotta*" — ugyanakkor Kisfaludy Károly egyik leveléből értesülünk arról, hogy egy ilyen rajz rézbe való *metszéséért 40 fl-t fizettetett* ki honoráriumképpen Gaállal a bécsi metszőnek![24]

Petrich András Kisfaludy Sándor családjának tagjain kívül barátaival is jó viszonyba került. Jól ismerte Sághy Ferencet, az Egyetemi Nyomda igazgatóját, Majláth Jánost, a Himfy-versek fordítóját és közös barátjuk volt Döbrentei Gábor is.[25] Tudjuk, hogy már 1829-ben szívesen adta rajzait Döbrentei kötetének illusztrálására és tíz évvel később ugyancsak Döbrentei kísérte hozzá Miss Pardoe-t, aki Magyarországról szóló útleírásában Petrich többezernyi tájképéről számolt be. — Híre eljutott a művészetpártoló irodalmárhoz, Kazinczyhoz is. 1812-ben Pesten jártakor egyszer ötletszerűen fel is kereste Petrichet,[26] kár, hogy e hiábavaló látogatása után Kazinczy többet nem kereste a találkozást — irodalmunkra s művészetünkre kettőjük barátságából csak jó származhatott volna. Kisfaludy Sándor és Petrich

[22] Kisfaludy Károly minden munkái. Sajtó alá rendezte BÁNÓCZY JÓZSEF. Bp. 1893. VII. kiad. VI. köt. 352. l. Gaál Györgynek írja „am 15-ten 7-ber 1821. Mein bester Freund... Ich danke Ihnen für ihre Mühe, dass Sie bei Schärmer waren; 2 Kupfer habe bereits erhalten, die andern 3 hat mir Blaschke bis 5—8. auf das Heiligste versprochen. Den 10. bin ich bei Ihnen. Mit den bereits erhaltenen 2 Kupfern Tihany und Füred bin ich sehr zufrieden . . ."

[23] 22. sz. alatt id. h. 363. l. Gaál Györgyhöz 1822. márc. 25-én intézett levelében „. . . Hier bin ich so frei, lieber Freund, eine Landschaft zu übersenden. Haben Sie die Gnade den Loos kommen zu lassen, und mit ihm die 2 Stücke auszuhandeln. Folgende Anmerkungen bitte ich ihm zu sagen: 1. Beide Landschaften sollen fein radiert (die 2-te folget) längstens bis Ende Mai vollendet werden. So wie er eine Fertig hat, soll er unter meiner Adresse den Abdruck übersenden und er wird das Geld dafür erhalten. 2. Die Unterschriften müssen ungarisch gemacht werden, ich werde ihm dieses später kund geben. 3. Bei dieser gegenwärtigen Landschaft habe ich Folgendes zu erläutern: Die Hütten in der Mitte mit 2 Rauchfängen versehen, sind Schmelzhütten, ich wünschte, dass er da einen subtilen Rauch anbrächte. *Der Zeichner G. M. Petrich hat es nicht gethan, um die Contour* der Landschaft besser auszudrücken. Die Rauchfänge habe ich rückwärts mit Blei hingezeichnet, damit er sich nicht irren kann. 4. Die Luft soll er so leicht als möglich behandeln. 5. Die links gezeichnete Kirche stehet darum hier, dass er die Form derselben leichter ausnehme, da in der Federzeichnung in so kleinem Formate es nicht möglich war, genau auszudrücken. 6. Im Vordergrund links steht ein Berg mit Abstufungen, die lichten Linien sind keine Wege, sondern Felder. 7. Links im Hintergrund (auch rückwärts angedeutet) steht eine kleine Kapelle mit einigen Baumen umgeben, die Form ist links mit Blei angedeutet. 8. Die Grösse soll er genau beachten . . ."

[24] 22. sz. alatt id. h. 366. l. Gaál Györgynek írja „29-ten April 1822. Liebster Freund! . . . Herr Loos hat mir den Abdruck der ihm anvertrauten Landschaft zugesendet. Seinem Verlangen gemäss überschickte ich Ihnen die 40 fl. nebst folgenden Bemerkungen; haben Sie die Güte ihm selber mitzutheilen. 1. Der Rauch von den Schmelzhütten soll auch in der Luft sichtbar sein, er soll die Güte haben mit Grabstichel dieses hinein zu arbeiten, da dieser Rauch die Gegend charakterisirt. 2. Die Unterschriften muss er ausklopfen, sie müssen ungarisch geschehen und mit solchen Lettern, wie in der diesjährigen Aurora. Haben Sie die Gnade, ihm Ihre Aurora zeigen, das er sich nach ihr richten könne. Die Unterschrift ist so:

G. M. Petrich raj. Loos metsz.

KÖRMÖCZ

Ich bitte ihm zu sagen, dass er über die Ő nicht 2 Stricheln, sondern 2 Puncte mache. Sonst bin ich recht zufrieden; . . . In 10 Tagen wird er die 2-te Zeichnung erhalten.

Ich lasse den Loos bitten, wenn er die Unterschriften geändert hat, mir wieder einen Abdruck zuzusenden, und die Platte bis auf weiteres an Sie abzugeben, es versteht sich, wenn beide ganz fertig sind . . ."

[25] GÁLOS REZSŐ 7. sz. alatt i. m.

[26] Kazinczy Ferenc levelezése. Bp. 1900. Dr. VÁCZY JÁNOS szerk. X. köt. 178. l. Kazinczy levele Rumy Károly Györgynek, Széphalom, 15. Nov. 1812.

András élethosszig tartó meleg barátsága reformkori képzőművészetünk művészekben s művekben oly szegény korszakát egy érdekes és jelentős egyéniség közvetlenebb ismeretével és értékes művekkel tette gazdagabbá. Rokonszenvük és egymásratalálásuk nem véletlen. Felfogásukban, sorsukban, az irodalom és a művészet területén elért eredményeikben sok a hasonlóság. Mindketten idegenül figyelik a szemük előtt felnövekvő, de már egészen más világban élő fiatalabb testvért, illetve ifjabb barátot: Kisfaludy Károlyt. Kisfaludy Sándor jelentőségének értékelése irodalomtörténetünk régi problémája. Híre mindig nagy volt, szigorú kritikusai mindig bőven akadtak. Annyi azonban vitathatatlan, hogy a magyar nyelvű szerelmi költészet egyik első múlt századi képviselője, aki 1820-ig lényeges szerepet játszott irodalmunk fejlődésében. — Petrich András, a jóbarát a másik Zala-megyei nemes képzőművészeti munkásságával viszont méltatlanul keveset törődött az utókor. Monográfusát már művei összegyűjtése is nehéz feladat elé állítja, rigorózus értékelői a művelt és tehetséges dilettáns rangját állapították meg számára. Igaz — saját maga is elsősorban katonának tekintette magát és nemesi származása, Zala-megyei nemességének elismertetése jóval több gondot okozott neki, mint többezernyi tájképének, rajzainak, tervezett, de sosem realizálódó kiadása. A magasrangú katonának a nemesi származás elismerése nélkül is nemesi jogai voltak — mint művész csak szegény mesterember lehetett volna. Ez a magyarázata annak, hogy a refomkor legszebb pestbudai látképének alkotója e nehéz művészpálya göröngyös hazai útját nem járta végig. Művészettörténetírásunk szinte dátumra megegyezően állapítja meg Petrich Andrásról is, hogy 1819-ben alkotott műve után már nem fejlődött tovább.

Bájos és szellemes akvarell-figuráit a XIX. század második felében virágzó karikatúraművészet rokontalan előfutárainak nevezi művészettörténész értékelője és csupán korai kis gouache tájképeinek hatását ismeri el éppen akkor fejlődésnek induló tájképfestészetünk alakulásában: Orbán Gábor, Libay Lajos és Markó Károly műveiben.[27] Érdekes számunkra az, hogy az Orbán Gábor festőiskoláját járó Jókai kisméretű tájképein is a Petrich-féle tájábrázolás módszere érvényesül.

Kisfaludy Sándor és barátja Petrich András egy elmúló társadalmi formát képviselő nemzedék tagjai. Tehetségükkel mindketten rangos hírnevet s tiszteletre méltó elismerést vívtak ki maguknak, de egyre keserűbbé váló szívvel kellett megérniük, hogy túlhaladta őket a kor, amelynek fejlődését ők ketten, a régi nemesség ábrándos hívei, már nem tudták követni.

[27] SCHOEN ARNOLD 2. sz. alatt i. m.

A SZOBRÁSZAT LEGÚJABB IRÁNYAI

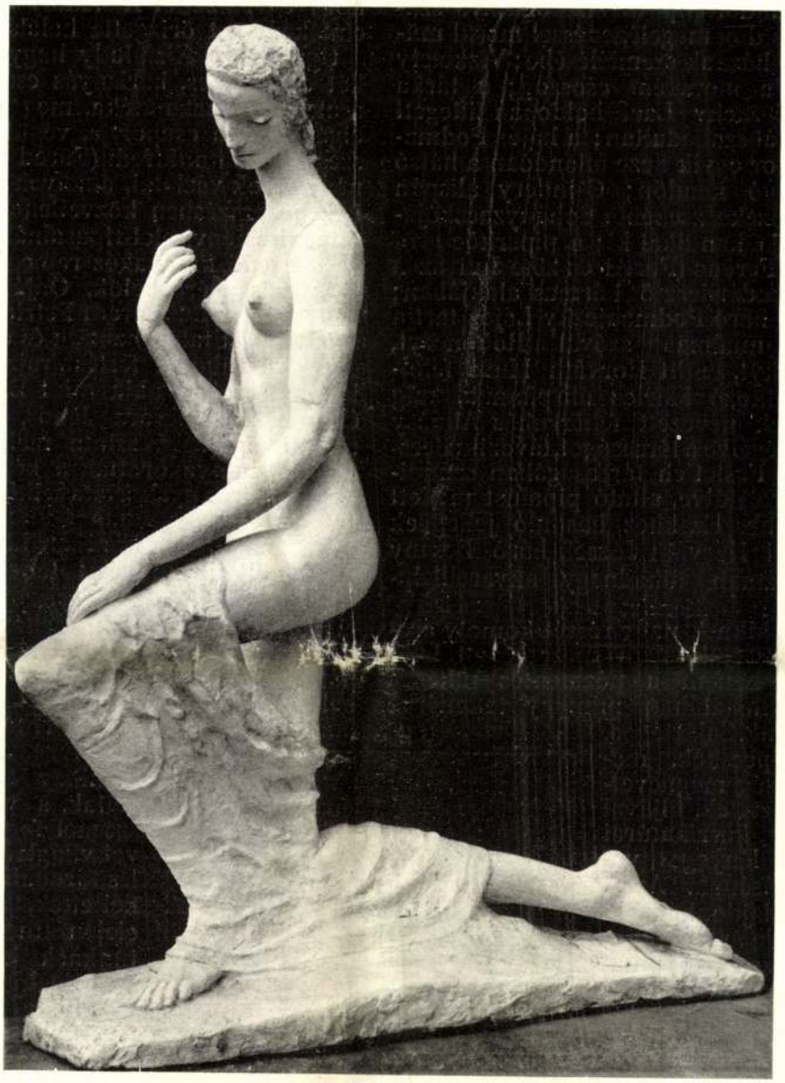

WILHELM LEHMBRUCK: TÉRDEPLŐ NŐ.

A PLASZTIKA sokkal kevésbbé mozgékony művészet, mint a festészet és a grafikai művészetek. Nem reagál oly gyorsan és könnyedén a fel-felbukkanó stílustörekvésekre, mint ezek és nem hódol be egykönnyen a pillanatonként adódó forma- és témakísérleteknek. A plasztikának ezt a nehézkességét és zárkózottságát anyagának természete magyarázza. A plasztika a formákat és a térérzeteket nem szimbolikus vetületi elvonatkozásokban testesíti meg, mint a festészet, hanem konkréten és kézzeltapinthatóan: az anyagot anyaggal, a teret valódi térrel. Anyaga, a súlyos fizikai anyag megfosztja olyan absztrahálási lehetőségektől, amilyenekkel a piktúra bőven és szabadon él. A súlyos fizikai anyag azonkívül témában, dimenziós lehetőségekben, technikai elevenségben is erősen korlátozza a plasztikai kifejezést. A materiális anyag

ban, szinte önfeledt valójukban látjuk táblabiró-világunk férfiait, ezeknek az apró papirszeleteknek is ez az alaphangjuk. Báró Wesselényi Miklós pipaszó mellett hamiskásan vigyáz, míg barátja a liget füvét növeszti; Kisfaludy Sándor pipával hadonászva szaval, vagy boldog megelégedéssel merül művének, a színháznak szemlélésébe; Vizkelety Miska pallida morsként csoszog; a tarka ruhájú gróf Zichy Laci boldogan illegeti lábát csúzától szabadultan; a hájas Podmaniczky Sándor egyik keze állandóan a hátsó zsebéből lógó kendőn; Czindery alispán arszláni öltözéke zsebéből dohányzacskójának sallangja kandikál ki; a piperkőc gróf Draskovich Ferenc (Füred d: 26te Juli 826.) valóságos madárijesztő hármas alakjában; másutt meg báró Podmaniczky Lajos tartja végnélküli unalmas szóval Rohonczyt, Barthodeiszkyt, emitt Horváth Muki felolvas az unatkozó Marics alispánnak, míg a kisértetnek nevezett fehérruhás Almásy János megelégelve a társaságot, távozik; Kecskés ezredes Festetich társaságában szundikál kanapéra dülve, altató pipafüst mellett és így tovább. Ezekhez hasonló jellegűek szentgyörgyi Horváth József, báró Besany és Schwarzman főhadnagy akvarellképmásai is.

E férfiak, kiknek nagy részét komoly arcképekről ismerjük, nem összeszedett lelki állapotban, hanem a pózmentes pihenés őrizetlen pillanatában mintegy tettenérve tárulnak elénk. Sajátságos, hogy e képecskék, melyek a társaság megnevettetésére készültek, hijával vannak a karrikatúrai elemnek, a lényeges vonások túlzásának. Azért nem is tulajdonképpeni torzképek, de ártatlan humorral fűszerezett pillanatfelvételek, melyeknek könnyedségét bántóan bénitja Petrichnek az a sajátsága, hogy mindent, amit éles szeme meglát, lényegeset és banálist, összesűrít bennük; meglepően találók e leleplezések, de a szellemesség csilláma hiányzik belőlük. Ugyan nem szülői, csak előfutárjai gróf Andrássy Manó és Borsos József torzrajzainak, de kortársai környezetében Petrich köztetszést aratott találó személyi vonatkozásaikkal, annyira, hogy egyrészüket Kisfaludy Sándor kedves emlékei közt őrizgette haláláig.

Ugyancsak Kisfaludy hagyatékából való két dreispitzes, harisnyás császári beamter mulattató kockajátéka, meg egy négytagú cigánybanda csoportja, végül pedig kassai, szegedi, balatonfüredi (Füred den 9 July 837) néptipusok vázlatai, amelyek színben üdébbek, jellemzésben közvetlenebbek Bikkessy ünnepies népviselet-tipusainál, de rajzukban az öregedő katonakéz remegésének a hibái már erősen érezhetők. Önjához, ecsetjéhez élete végéig hű maradt Petrich, mert ihletes szórakozást talált bennük és egyebek között ezzel különbözik festést, rajzolást gyakorló katonatársaitól, akik mint Bikkessy József, Csintalan, Pongrácz János, Straub János csak ideig-óráig, szinte mellékkeresetként, alkalmilag gyakorolták a képirást. Petrichnél a képirás gyakorlata lelkiszükséglet volt.

*

Petrich a maga korában kivételes önállósággal alkotó művészi tehetségénél fogva — noha pallérozott csiszoltság hiján ismert műveinek csak csekély része maradandó becsű —, alkotásai magyar tartalmánál fogva, jóllehet azok idegen benyomásokra keletkeztek, ama hatásnál fogva, melyet művei Nitraynéra, Markó Károlyra, Orbán Gáborra s Libay Lajosra gyakoroltak, s végül ama tetszésnél fogva, melyet művei világlátott művészi izlésű irodalmi férfiainkban keltettek, a XIX. század elején induló művészetünknek legrokonszenvesebb alakja, aki érdemes reá, hogy ismeretlen műveit kutassa, nevét a homályból napfényre hozza és sírjának hantját kegyelettel gondozza a mai diadalmas magyar művésznemzedék.

Schoen Arnold.

PETRICH A.: HÖLZEL A VARÁZSFUVOLÁBAN.
(VÍZFESTMÉNY.)

képezett és litografált, mint Hermina főhercegnőt, gróf Illyésházy István főispánt, Ürményi József országbírót, Kazinczy Ferenc, Czuczor Gergely, Kultsár István írót, Lenhossék anatómust; sőt 1833-ban a soroksári templom számára oltárképül megfestette Mária mennybemenetelét. Ez a szükségből sokoldalú Richter oly meglepő finomsággal másolta rézre Petrich e művét, hogy szinte eredeti kézirajzként hat az általunk ismert példány lehelletszerű vonalvezetése.[1]

Ez a lehelletszerűen finom városkép előtte el nem ért, utána felül nem mult mestermüve a Pest-Budát ábrázoló vedutaképeknek. Petrich előtt is próbálkoztak a fejlődés új lendületében tervszerűen épülő ikerváros összképének a megrajzolásával a helyi mesterektől eltekintve idegenek is, mint az osztrák Jacob Alt és az angol Richard Bright, aki nézőpontul szintén a Gellérthegyet választotta, de képeik nélkülözik a csalhatatlanul határozott helyi szint és helyi jelleget. Petrich után pedig a legjobb összképek is, mint az Artaria-féle, szinte szolgai módon utánozza Petrich képét; Hyrtl, ki 1832-ben s Rudolf Alt, ki 1847-ben csak alacsonyabb felvevő pontról, de Petrich beállításával találkozva vázolja Pest-Budát — többé-kevésbbé Petrich nyomán haladnak. Rudolf Alt virtuóz műve, akár ismerte, akár nem Petrich képét, kedvezően igazolja Petrichnek művészi látását. A Horánszky-gyüjteményből ismert szépséges városképen — amelyet minden valószínűség szerint maga Petrich szinezett, hiszen gróf Illyésházy István számára készült e példány — a városrészek aprólékosan részletező rajzadatait, az előtér mozgalmas genrealakjait és a háttér messzehúzódó horizontját kellemesen hangolja egységes tónusba a kora tavaszi napsütötte délután enyhén kékes párázata. A tavaszi nyájas idő kicsalja a városiakat a nyáj kolompjától hangulatos gellérthegyi kilátás gyönyörére; üresen távozik a meridián vágásában a díszkocsisos hintó s a kiszállott fiatal pár karöltve, boldogan sétál a mögöttük haladó huszárral a hegy szélére, ahol ostorral hancúrozó fiúk mellett a csillagvizsgáló érdemes prefektusa, Pasquich János lelkesen mulattat egy táblabirópárt a távcső csalóka képeivel. S a színes ruhájú felrándulók, akik pompás kosztümtanulmányok és valószínűleg határozott élő személyek másai, boldog megelégedéssel szemlélődnek.[1]

Pest-Buda látképe körülbelül foglalatja Petrich művészi készségének, mértéke tehetségének, melyet a nyilvánosság helyesen ellenőrző kritikája több maradandó értékű mű megalkotására nevelhetett volna. Azonban Petrich egyfelől óvatosan kerülte a nyilvánosságot, másfelől Rösler, Krüchten, Schams éppen e művénél csak magasztalástól áradoztak és igy a rostáló bírálat hijával, csak baráti köre becéző dicséretével elhalmozva, Petrich mint autodidakta nem latolgatta a művészi fejlődés magasabb lehetőségeit és megelégedett könnyebb fajsúlyú eredményekkel. Mennyi értékes jellemző elem van felhalmozva a Pest-Buda utcai életéhez tartozó típusokban, mint a dúsgazdag, de zsugori nyárspolgár Karl Kemnitzer nehézkes alakjában, az áldozatára sétálva leső megtollasodott pesti szenzálban és a városszerte kifigurázott budai Pellicanban! Azonban túltengvén bennük a tartalmi elem a lényeges és lényegtelen adatok tömegével, gyors rajz- és ecsetvonásaiban elsikkadt a művészi kifejezés velős rövidsége. Ismerte-e Annibale Carracci bolognai típusait, Bouchardon párisi figuráit, nem tudni; de Chodowiecki apró genrejai, Brand és Opitz bécsi utcanépe közkézen forgott azon időben és hihetőleg rajtuk keresztül jutott Petrich a pesti és budai utcai típusokhoz. Ami mestereiben tetszetős, az a formai kifejezés könnyed simasága, bár elrajzolásokban ők is bővelkednek; ami Petrichben túlteng, az az anekdótai teher, bár nem küzd technikai nehézségekkel. Azonban a tartalmi s az alaki kiegyenlitődés hiányzik vázlatairól, melyeket apró jegyzetekként rögtönzött mindennapi sétáin.

Ilyen könnyű lélegzetű skiccek Balatonfüred vendégeiről készült akvarelljei is. Balatonfüred azidétt jön divatba; József nádor is ott nyaralgat fenséges családjával s nyomában az arisztokrata- meg a táblabíróvilág előkelői; lassan, de csinosodik, színházat emel, az 1834. évi tűzvész után szállói is emelkednek, azonban kies fekvésén, gyógyitó vizén kivül főleg a társaság fesztelenül vidám és bámulatosan egyszerű élete vonzza oda a vendéget. Petrich akvarelljeinek is, amelyeken közvetlen a pihenés órái-

[1] Schams idézett művének 352—353. oldalán: Handzeichnungs-Sammlung des General v. Petrics. — Richterre vonatkozólag: Tudományos Gyüjt. 1817. IX. k. 137. old.; 1819. IX. k. 116—117. old. Kazinczy levele Toldy Ferenchez 1824 márc. 26. Gemeinnützige Blätter 1819. XIV.; 1833. LXIV. Honművész 1833. 30. Századok 1874. 192. old. Művészet 1905. 348—349. old. Szabó László: Magyar festőművészet. Budapest. 150—151. old.

[1] A Petrich-rézkarc címe: Nördliche Aussicht im Meridian v. der St. Gerhardsberger Sternwarte zu Ofen; méretei 59×41 cm. — R. Bright: Travels from Vienna through lower Hungary. Edinburgh, 1818. Bright a bécsi kongresszus idején járt Pest-Budán. — Ludwig Hevesi, Karl M. Kuzmany: Rudolf Alt, sein Leben und sein Werk. Wien, 1911. Artaria. 26. és 95—96. old.

való és a salzburgi emlékeket melengeti.[1] Salzburg különben élvezetes színházi élményeinél fogva is emlékezetessé vált életében; oit örökíté meg többek között Ferari színészt két szerepében. A színészethez való vonzódása még fokozódott Pest-Budán, ahol kivált a pesti nagy német szinházban nagyarányú előadások folytak. S a daliás Petrich nemcsak élvezi az előadásokat, de rokonszenvesebb szini élményeit ecsetjével újra költi. Vázlataiból fennmaradt Jandl Antal és neje, Willhelmi és neje (1811), Hölzel, Novak, Stelzer Tamás, Wieting Frigyes alakja különböző színpadi jelenetekben. E rögtönzött jóizű vázlatok mellett, melyeknek alapvonása a kacagtató humor, különösen kiválik a Kotzebue-féle »Carolus Magnus« tizennégyalakos jelenete és a »Jupiters Triumph« előadásának a közönsége 1813-ból. Míg az előbbi színpadi csoport üde akvarell-technikájával lep meg, addig az utóbbi a publikum élethű jellemzésével mulattat. Ez utóbbi befejezetlen vázlaton a földszintről és a páholyokból tizenegy alakot emel ki, bepillantást nyújtva a nagy költséggel felépített és később leégett pesti németajkú Thalia templomának a nézőterébe; az emeleti páholy vén szeladonjai stecherrel, gukkerrel mohón fixírozzák a földszinti páholy diszkrét dámáját, aki mellett erkölcs-csőszként őrködve villogtatja szemét jólnevelt kutyája; a földszint hátul elhelyezkedett nézői közül ki ülve, ki állva merül az előadásba; oly humorral vannak jellemezve, hogy szinte karrikaturaként hatnak egyes alakjai egykorú felemás habitusukkal. Körülbelül ebben a kacagtató hangulatban van tartva a vén hájas szeladon esküvőjének az akvarellje is, amelyen harminc humorosan jellemzett alakot mutat be Petrich. E liliputi világ derűre hangoló alakjai önkénytelenül is kínálkoznak Chodowiecki és Fuessly apró genretípusaival való összehasonlításra, amelyek megtermékenyítették Petrichnek alkotóikkal rokonlelkű felfogását.[2]

[1] Fladung képe Nitrayné emlékkönyvében van, amelyben ezenkívül báró Besany sétáló alakjának és egy pulykapárnak vizfestésű képe látható. — Nitraynéra vonatkozólag v. ö. A Múbarát I. évf. 4. sz.: Stettner és leánya c. cikkét. — Markó Károly gouache-képei Landau Alajos festő hagyatékában láthatók Szegeden. — A Szépművészeti Múzeumban levő gouache kézjegye: »Sturz des Schwarz-Bachs, am linken Salza Ufer bey Golling, 3 Stund von Salzburg. v. Petrich 837. nach der Natur gezeich. 1806.«

[2] Ferari képén Petrich jelzi Salzburgot. — A pestbudai színészekre vonatkozólag v. ö.: Addressbuch der Königlichen Frey-Stadt Pesth. 1815. Pesth. és Kádár Jolán: A budai és pesti német színészet története 1812-ig. Budapest, 1914.

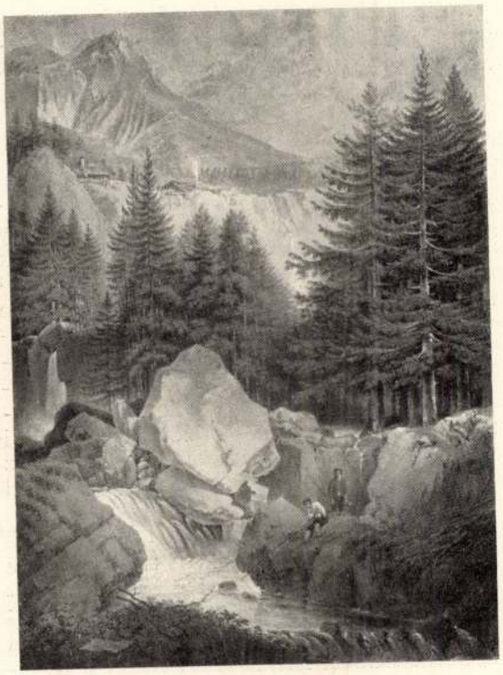

PETRICH ANDRÁS: ALPESI TÁJ. 1806. (GOUACHE.)

Amíg vadregényes vedutáin a cselekvő emberi alak mellékes valami, addig e genreképein az emberi cselekedetek gyarlóságának komikuma él; alakjai élőszemélyek portréi és csakúgy a természet után készültek, mint tájképei. Van azonban fejlődése folyamán egy ismert városképe, amelyen a topografiai pontosság egyesül a szereplő személyek portréhűségével. Schams tanusága szerint ugyanis volt Petrichnek magyarhoni tájképekből egész gyüjteménye, amelyet sokféle utazása közben megrajzolt; ezeket Petrich sokszorosítva kiadni szándékozott. Úgy látszik mégis az Aurórában megjelent négyet kivéve, amelyek a rézmetszők kezén meglehetősen elsenyvedtek, kiadatlan maradt a gyüjtemény, mert az egykorú lapokban, bár ezek igénytelen képkiadványokról is pontosan beszámolnak, nyomára nem találtunk. E gyüjteményből csak egyetlen darab került színezett rézkarcban sokszorositva a nyilvánosságra 1819-ben és pedig harminc példányban: *Pest-Buda a Gellérthegyről tekintve.* E képét a budai Schmid János sokszorosította a pesti Richter Antal Fülöp rezéről. Richter különösen a litografia és a rézedzés terén működött, anatómiai ábrákat és irásmintákat készítve; majd magyar történeti alakokat népszerűsített, amelyek iránt Kazinczy is érdeklődött; azonfelül egykorú kiválóságokat arc-

PETRICH ANDRÁS: A VÉN SZELADON ESKÜVŐJE. (VÍZFESTMÉNY.)

és kontárok egész raja piktorkodik nálunk nagyrészt kenyérkeresetből. Alkotásai, ha idegen hatások alatt is, megnyilatkozásai ugyanannak a hosszú időkön felgyülemlett erőnek, kollektiv szellemnek, amelyből sarjadott Csokonai, Kisfaludyék, Katona meg mások költészete. Petrich az a spontán tehetségű művész, aki élete második felében egyrészt felfedezte honunk természeti szépségeit, nem a kalandos izű útleírások kiélezett illusztrálására, de a művészi meglátás számára, másrészt a nyugatról fáradt hullámként idecsapódott hideg, kimért, erőtlen, megrendelésre készült kirakat- vagy szalón-piktúrába meleg, közvetlen, természetesen ötletes, cikornyátlanul humoros elemet vitt; majd meg a nehéz gonddal kisimított jellemtelen festéktömegeket fellazította és könnyedén odavetett, frissen jellemző vázlattá alakította őket; és végül mind táj-, mind alak-ábrázolásaiból száműzte a színpadias beállítások ürességét, helyükbe tévén éles szemmel megfigyelt valószerű értékek művészi tömörségét. Petrich helyes értékelésénél ne tévesszük szem elől, hogy ő annak a kornak öntudatlanul is úttörő művésze, amely lerakta azokat az alapokat, amelyeken a XIX. század második felének diadalmas nemzedéke nemzeti büszkeségünket jelentő művészetet teremtett. Művei a természet romantikájáért rajongó s az ember humorát szerető lélek önkénytelen örömei. S egy futólag felmerült helyzet kellemes élményét tüstént a természet után papirra veti és ennyiben naturalista.

Örömmel barangolja 1803-ban Fladungot és a regényes hegyvidék, melyet éppen egy piktor vázol, piktorostul szineskedik akvarelljén. Tirol, Svájc, Salzburg rengeteg fenyvesei, havas hegyei, hómezői, ormótlan sziklái, tavai, vízesései, rohanó patakjai, várromjai rőzseszedőkkel, zergevadászokkal, kecskepásztorokkal, horgászócsónakázó, kiránduló alakokkal ezidőbeli gouacheainak kedvenc tárgyai, melyek fáradalmas terepfelvételezései közepett felüdítik. Tirol és Lombardia regényes hegyvidéke ezidétt már Európaszerte számos festőnek kedvelt sujetje és Petrich társaságában is találunk egy magyar festőnőt, aki Petrich hatása alatt festeget: Nitrayné Stettner Terézt. Petrichnek ilyen művei azonban szélesebb körben lehettek ismeretesek, mert a képirást kezdő Markó Károly egynehány gouache-képe félreismerhetetlenül Petrich efajta tájképeinek a tartalmán és technikai készségén nevelkedik.

Érdekes, hogy e tájak benyomásai Petrichet még késő öreg korában is szórakoztatják; egyik ilyen képe az 1831. esztendőben kelt, míg a másik az 1837. esztendőből

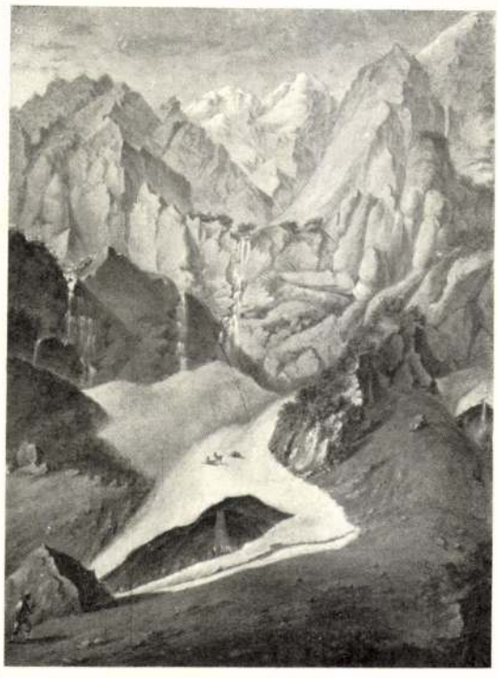

PETRICH ANDRÁS: ALPESI TÁJ. 1809. (GOUACHE.)

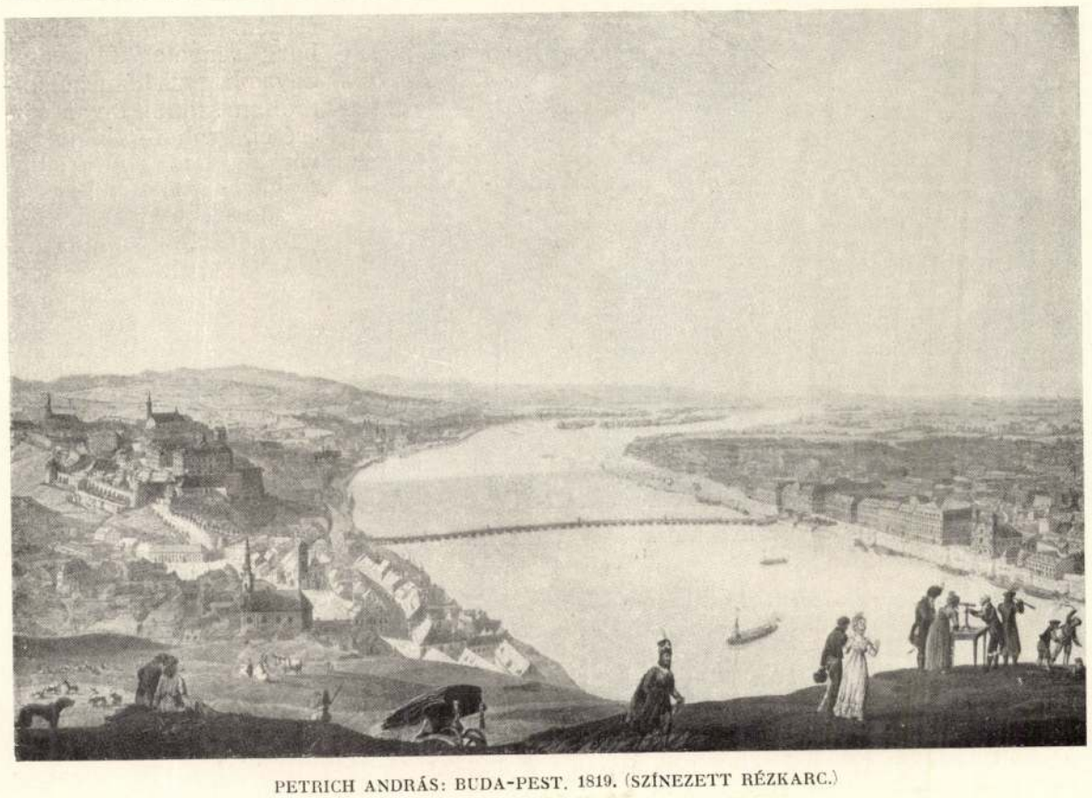

PETRICH ANDRÁS: BUDA-PEST. 1819. (SZÍNEZETT RÉZKARC.)

és főleg Balatonfürednek gyakori vendége, ahol élénk összeköttetésben él a magyar társadalmi, politikai, irodalmi és arisztokrata-világ férfiaival. S ónja, ecsetje gazdagítja mappáit hazai tájak szépségeivel, honi néptípusok tarkaságával, szereplő férfiaink humoros ízű alakjaival és a pest-budai Thalia népével.

Midőn 1814-ben Ausztria visszakapja elvesztett tartományait, újra vándorol bennük hol hivatalosan, hol szórakozásból. Időközben altábornagyi rangra emelkedik. 1828-ban a budai katonai kerület erődítményeinek az igazgatója; s mintegy búcsúzásul a következő évben a veronai, majd a velencei hadi-erődítményeknek a vezetője, míg 1830 áprilisában nyugalomba lép Budavárába vonulva. Ezentúl is örömest bibelődik képírással, szívesen levelezget barátjaival, a szintén öregedő Kisfaludy Sándorral s boldogan tesz kirándulásokat Balatonfüredre testi üdülést és lelki szórakozást keresve. Melegen érdeklődik a pest-budai művészeti mozgalmak iránt és bár ő maga nem vesz részt a pesti műegyesület kiállításain, részvényeivel támogatja az egyesületet. Budán általános tisztelettel környezve halt meg tüdőbénulás következtében 1842-ben. Az egykorú sajtó csak az altábornagy és nem a művész halálát jelentette; a sírfelirat már a művészről is megemlékszik.[1]

Dehát életében sem keresett elismerést múzsája ajándékaival, megelégedvén a maga gyönyörködésével és meghitt barátjainak szórakoztatásával. Az ón és az ecset az ő számára pihentető lelki üdülés és játékos kedvtelés volt. Természetesen kora felfogása a piktorságról, saját nemes szemérme és autodidakta volta egyaránt befolyásolták, hogy önmagát csak egyszerű műkedvelőnek és nem hivatásos művésznek tekintse. Távol állott a piaci tolakodástól, mert könnyed képei csak olyan önkénytelen lelki szükséglet sarjai voltak, mint például Kisfaludy Sándor szerelmes vagy regés strófái. De valamint Kisfaludy ihletett költő, Petrich is tartalmas művészlélek, aki művészetünk fejlődése szempontjából a magyar művészi alkotóerő ébredését jelenti a XIX. század első negyedében, amikor idegen művészek

[1] Militär-Schematismus d. österreich. Kaiserthumes 1822., 1828., 1829., 1830., 1831., 1835., 1840. — A budavári r. kath. plébánia halottaskönyve szerint: »1842. okt. 2. Méltóságos Petrits András cs. kir. Altábornagy úr. Katholikus. Született Semlinben, lakott Budán a várban. 77 éves. Tüdőbénulás. A betegek szentségét felvette. A városi temető.« — A pesti műegyesület részvényeseinek névsora 1840., 1842. Budán. M. kir. egyet. betűivel.

»A kis Gyula könyve« című művében és egyet Horánszky Lajos gyüjteményében találtunk.[1] A Kisfaludy-Társaság gyüjteményében levők Kisfaludy Sándor nevén szerepeltek, de szorgosabb vizsgálat alapján és pedig ötnek a jegyzeteiből, egynek a rövidített mesterjegyéből és valamennyiük azonos felfogásbeli és technikai stílusából teljesen világos Petrich szerzői volta. Petrich kézjegyei az eddig ismert művek alapján mind német nyelvűek és pedig: összevont »AP«, vagy »AvP«, egyszerűen »Petrich« vagy »v. Petrich« esetleg évszámmal vagy helynévvel vagy tárgycimmel megtoldva; de műveinek a zöme névtelen.

Ez a névtelenség, ez a tartózkodó szerénység meglepően nyilatkozik meg egykorú ismertetőinek soraiban, akik, jóllehet személyes érintkezésben állottak vele, sem születése helyét, sem iskoláztatását nem említik, sőt még pályakezdéséről is hallgatnak; dicséretük már csak az ötvenötéves főhadistrázsamesternek szól, mintha Minerva módjára csöppent volna közéjük. Pedig Petrichnél, a genre- és tájképirónál múlhatatlanul fontos életének és helyváltoztatásainak ismerete, mert képiroi tevékenysége szoros velejárója élete fordulatainak és utazásainak. Hiszen miként Petőfi költeményeiből és az alájuk jegyzett helységnevekből összeállíthatjuk költőjük életének és vándorlásainak történetét, azonképp Petrich táj- és genreképeiből is rekonstruálhatnók életének minden külső fordulatát. Azonban csak töredékét ismervén műveinek, fokozott szükség van pályája ismeretére lappangó műveinek kideritése végett, mert a művészet eszközeivel kifejezhető éleményeit mind megrajzolja vagy megfesti.

Élményekben pedig gazdag volt számtalan helyhez fűződő élete. A Szerémségben, Mitrovicán született; bár ő magát szegedinek vallotta, csak tizenhatéves korában, 1782-ben járt Szegeden, mint a kegyesrendiek gimnáziumának tanuló humanistája. További tanulmányait, mérnöki és katonai kiképzését, képiroi kezdeteit, pályája indulását még homály fedi.[1] 1803—5 között, mint őrnagy, Tirolt járja, katonai térképeket készítve; megfordul a halli sóhegyeknél, Roveretóban, Trientben, Bozenben, Innsbruckban és Svájc számos helyén. Rajongója e vidékek természeti szépségeinek, éles megfigyelője a lakosság testi-lelki habitusának és érdeklődését lebilincseli a városi élet; s a terepfelvételezés mellett topografiai hűséggel rajzol vedutákat, városképeket, ethnografiai pontossággal vázol néptipusokat, kedélyes humorral rögzit meg genre-történeteket és különös előszeretettel ecsetel színészeket, teátrumi jeleneteket. Az 1805-iki francia hadjárat után, amelyben ő is résztvett és amelyben elvesztette Ausztria az általa oly kitünően térképezett Velencét, Dalmáciát és Tirolt, feltűnést keltő tereprajzai folytán rábizzák a salzburgi hercegség topografiai felvételezését, utóbb Galicia nyugati részét felvételezi.

1809-től 1829-ig a váczi Ludoviceum igazgatója. S mint ilyen megint harcol Napoleon ellen 1809-ben; a nádor nevében tárgyal János főherceggel és midőn Gomez de Parientos hadikudarcok után megbetegedve visszavonul, Petrich András lesz a nemesi felkelés vezérkari főnöke. Napoleon azonban győzött, a béke ára a tengerpart, Krajna és Karinthia egy részének az elvesztése volt Ausztriára nézve. Petrich mégis érdemei elismeréseül rangban gyorsan emelkedik, kitüntetései szaporodnak.[2] Mint tábornok és a váczi katonai intézet igazgatója, már régebbi érzelmekkel idevonzódva, Budán a várban állandó szállást tart. Ideje megoszlik hivatalos kötelességei, utazásai, a társadalmi élet örömei és a pest-budai színházi élet kellemességei között. Gyakran utazgat Bécsbe; bejárja Magyarország nagy részét

[1] A Kisfaludy-Társaság Kisfaludy Sándor örökőseitől mint a költő műveit kapta Petrich kisméretű képeit és ilyenekül könyvelte el azokat. — Peregriny János: A M. N. Múzeum képtárának leiró katalógusa Bpest. 1900. 435—436. old. — Aurora. 1822. Füred. Tihany; 1823. Körmöcz, Szklabina; Axmann, Blaschke, Loos rézmetszetei. — Nitrayné Emlékkönyve e sorok irójának tulajdonában. — Döbrentei könyve boritékjának a külsején Sümeg és Füred képe Höschl litografustól. — A Horánszky-gyüjtemény pompás példányának, amely gr. Illyésházy István nagybittsei kastélyából való, gyengébb másodpéldánya a Fővárosi Múzeumban és ugyane múzeumban (a X. terem 31. sz.) ennek egy szerény igényü másolata Nitrayné kezétől.

[1] A korabeli szegedi születési és polgári matrikulákban sem az ő, sem atyja nevét nem találjuk. A Szépművészeti Múzeum levéltára szerint 1768-ban Szegeden, a budavári plébánia halotti bizonyitványa szerint pedig Zimonyban született volna. Mind a három adat téves. Mert a sirkő felirata pontosan közli születési idejét: *1765 november* 25, amit igazol a halotti bizonyitvány is, mely szerint 1842-ben 77 éves korában halt meg. Születésének a helye pedig *Mitrovica*, amely adatot a szegedi piaristák levéltárában találtunk meg; a Catalog. Juvent. Gymn. Szeged. Ab anno 1759 usque 1792 inclus. B. kéziratban 1782-ben a másodéves humanisták között ilyenképpen van bejegyezve: »*Andr. Petrits Croata. Nobilis. Mitrovica. Sirmio. Ann. 16.*« — Pályája első felére csak a bécsi hadi levéltár anyaga adhatna felvilágositást, azonban e levéltár mai átmeneti állapotában nem volt hozzáférhető, bár Szekfű Gyula úr többizben próbálkozott kezünkre járni.

[2] B. Kiss István: Az utolsó nemesi felkelés. Budapest, 1909. Első kötet 64. és 139. old. — Schematismus d. K. K. Armée für d. J. 1805. 330. old. — Schematismus d. Oester. Kais. Armée für d. J. 1810. 29. és 351. old. Magyar katonai akadémia. Vasárnapi Ujság. 1897. 25. sz.

PETRICH ANDRÁS

PETRICH ANDRÁS: SZEGEDI NÉPVISELET. (VÍZFESTMÉNY.)

A BUDA-VIZIVÁROSI katonai temető felső kerítése tövében fűbenőtte, gyepfölverte sírhalom áll; szinte részvéttel hajlik föléje egy hadijelvénnyel ékes empire modorú kőobeliszk, melynek gonddal faragott és nemesi címerrel díszes talapzatán ilyes epitáfium betűzhető ki:

HANUSFALVI PETRICH ANDRÁS.
CSÁSZÁRI KIRÁLYI ALTÁBORNAGY HAMVAI.
Született 1765 novbr: 25d. Megholt 1842 octbr: 2d.
HADBAN DICSŐEN.
BÉKÉBEN JÁMBORUL.
ÉSZ. TUDOMÁNY. MIVELSSÉG. MŰVÉSZET DISZEIVEL.

A tömörtartalmú jellemzés szokatlanul hangsúlyozott kegyelettel dicsőíti a hant halottját, a nemes magyar altábornagyot. És méltán... Mert Petrich András nemcsak vitézi érdemrendekkel gazdag mellű dalia, rendkívüli tudományú hadimérnök, ritka műveltségű katona volt, hanem melegszívű, széplelkű polgár, férfierényekben bővelkedő és magyarságára ratartó nemes és végül érdemes alkotó művész is volt, akinek ismeretségét kereste Kazinczy Ferenc, művészetét igénybevéve nagyrabecsülte Kisfaludy Károly meg Döbrentei Gábor, vonzójellemű egyéniségét pedig haláláig övezte Kisfaludy Sándor őszinte barátsága.[1]

*

A saját korában ennyire kimagasló Petrichről pedig alig van annyi irott-nyomtatott emlékünk, hogy élete folyását legalább főbb vonásaiban megismerhessük; és alig ismerjük annyi művét, hogy művészetének fejlődését meghatározhassuk. Voltak ugyan a közfigyelmet ráterelő ismertetői, mint Rösler Kristóf a Gemeinnützige Blätter hasábjain, továbbá Krüchten József a Tudományos Gyüjtemény című folyóiratban és Schams Ferenc a Budáról irott alapos kalauzban.[1] Azonban e cikkek úgyszólván egyetlen műve — igaz, hogy mesterműve — köré fonódnak; és amennyi dicsőítéssel halmozzák el e művét, éppen annyira fukarszavúak egyéb műveinek és életének az ismertetésében. Holta után még a nevét sem ismerik pontosan, sőt a műveit is másnak tulajdonítják.[2]

Újabban is a hangyaszorgalmú akadémikus Bayer József és Naményi Lajos emlékezett meg róla, felhigítva Rösler és Krüchten közléseit, de műveinek ismerete nélkül.[3] És ezen nincsen megütköznivaló. Mert Petrich művei, bár számuk termékenysége folytán felette nagy volt, részint mesterjegy nélkül valók, vagy csak rövidített kézjegyet viselnek, részint a kutató számára hozzáférhetetlenül lappanganak gyüjteményekben: ismeretlenül vagy más szerző neve alatt.

A magunk részéről eddig Petrichnek negyvenhat művét ismerjük, melyek közül huszonkilencet a Kisfaludy-Társaság ereklyetárában, nyolcat a Szépművészeti Múzeumban, négyet Kisfaludy Károly Aurórájában, hármat Nitrayné Stettner Teréz festőnő emlékkönyvében, kettőt Döbrentei Gábor

[1] V. ö. Kazinczy Ferenc levele Rumy Károly Györgyhöz 1812 november 15. — Kisfaludy Károly levelei Gaál Györgyhöz 1821. szeptember 5. és 1822. május 29. — Auróra 1822. és 1823. — A kis Gyula könyve... Pesten Wigand Ottó tulajdona 1829. — Császár Elemér: Kisfaludy Sándor. Budapest. 1910. 148. old.

[1] Gemeinnützige Blätter. 1819. 14. sz.; 1820. 80. sz.; 1827. 23. sz.; 1829. 31—32. sz. — Tud. Gyüjt. 1819. V. 118. old.; 1820. VII. 123—125. old. — Vollständige Beschreibung der königl. freyen Haupt Stadt Ofen... 1822. 352—353. és 625. old.

[2] Horváth Mihály: Nádor-Emlék. Pest. 1865. 73. old. — Schöpflin Aladár: A Fővárosi Múzeum. Vasárnapi Ujság. 1905. 1. sz.

[3] Művészet. 1904. 270. old.; 1906. 137—138. old.; 1909. 412. old.

Zilahy Lajos az író háboru utáni feladatáról
Herczeg Ferenc: „Három életet szeretnék élni..."
Szabó Dezső: Halottak napja
Gróf Bethlen Margit: Mi a titka Ladomerszky Margit kirobbanó sikerének?
Harsányi Zsolt: „Eltörölném a ma piacra kerülő filmek túlnyomó részét"
Bókay János nyilatkozata uj darabjáról
Zsindelyné Tüdős Klára: Az asszonyok filmjét készitem a Hunniában
Lányi Viktor: Operai levél
Deák Zoltán szinházi levele a Nemzeti Szinház bemutatójáról
Tokaji György: Fellép, vagy nem lép fel Zilahy Irén?
Faragó Baba interjuja a Tátrából hazajött Mezey Máriával
Csortos Gyula hat jelenete a Josephine-ben
Szüllő Géza: Egy könyv, amelyet el kell olvasni
Mosolygó Antal: Torokfájós beszélgetés Turay Idával
Tersánszky Jóxsi Jenő: A gép igazságos
Bibó Lajos: A kritikáról, a kritikusokról, és harmincéves irói jubileumáról
Dr. Weninger Antal: Yoga és Yoga-láz
Tempefői: A mi sikereink
Egyed Zoltán regénye: A férfi fellázad
Mezey Mária, Tasnády Mária, Simor Erzsi, Sennyei Vera, Sulyok Mária és Lukács Margit őszi ruhái a divatrovatban
Pipi óvatos
E. Z. válaszol

FILM SZINHÁZ IRODALOM
SZERKESZTI EGYED ZOLTÁN
ma megjelent számában
Ára: P 1.20

A „Daily Mail" tudósitása az indiai éhinségről

Lisszabon, okt. 27. (NST) „Az éhinségsujtotta indiai tartományokban oly nagy a halálos áldozatok száma, hogy azt senki sem tudja elképzelni" — irja a „Daily Mail" ujdelhi tudósitója. — Az éhinség oly sok halálos áldozatot követel, hogy ehhez mérten az európai harctereken elszenvedett veszteségek könnyüeknek tetszenek. „A városokban mindenütt szürke rongytömegek hevernek az utcákon — irja a tudósító — és aki Indiát ismeri, óvatosan lépi át azokat, mert tudja, hogy ezekben a piszkos rongyokban emberi lények rejtőznek. Némelyik rongycsomó még megmozdul, ha egy sietős járókelő meglöki, de a többiek már teljesen mozdulatlanok. Tipikus utcai látvány ez most Indiában."

Jóga

Irta dr. Weninger Antal

Azt hiszik, mindenre jó. Keleti származás büvös erejével hódit, megtorpedózza a mi szegény nyugati gondolkodásunkat és a hajhullástól kezdve a rákig minden ellen ajánlják. Megifjit, megszépit, felemel, megtanit a test feletti uralomra, sőt a lelket is magasabb szintre ragadja, mindezt pedig néhány tornagyakorlat és gyeplőzött lélekzés utján. Legalább is igy hiszik a jóga-rajongók, a csodavárók és hiszékenyek, az az embercsoport, amely tapsol *Hans Heinz Ewers* buja képzeletének és a néger táncosnőket fölibe helyezi a hazaiaknak, az a lélektani tipus, amely az igazi érték félreismeréséből uj tanokat és vakmerő reményeket gyárt és *Beethovent* csak a kopogó sors motivuma révén, *Chopint* meg az esőcseppekről ismeri. A jógát is azért csodálják, mert valahol Indiában élt egyszer egy ember, aki a szivverését elállitotta, aki elevenen eltemettette magát és a legnagyobb mérgek sem ártottak neki. Hogy aztán *Haridász* ur később ráfizetett a mutatványára és annak következtében meghalt, hogy *Naraszingha Szvámi*, a méregevő, ugyancsak e művészetének lett az áldozata, azt már nem is szeretik hallani. A jóga divat lett és az által hódit, ami lényegtelen benne.

A nemes jógahagyomány lényegesen különbözik mindattól, amit a szenzációéhes közönség a jógától vár. A jóga lényege: törekvés egy tökéletesebb embertipus megvalósitására, önnevelés és önfegyelmezés magasabb célok szolgálatára, a testi és lelki tulajdonságok harmónikus kifejlesztésének egészségtani és lélektani módszere. De ez a módszer eredeti alakjaiban, a keleti lélekiskolázás sajátos célkitüzésének szemszögéből nézve minálunk nagyfoku módositásra szorul. Európának más a hivatása, mint Kelet-Ázsiának, más az emberanyaga, életfelfogása, életstilusa. Mi nem hiszünk a lélekvándorlásban és fontosnak tartjuk az emberi életet, most, a jelenben is. Mi nem hunyjuk be a szemünket a világ szépségeinek láttán és nem siránkozunk azon, hogy mindez csak látszat és csalódás, hanem reális érzékkel vesszük az élet kincseit, az Isten ajándékait, aki azokat nem azért teremtette, hogy megvessük és ócsároljuk, pláne bizonytalan és csak kevesek számára nyiladozó misztikus elragadtatások kedvéért, tehát nálunk a „jóga" csak annyit jelent, hogy: erősebb és több életet, mélyebb és kiadósabb életélvezet lehetőségét . . .

A hatha-jóga testgyakorlatait vakon lemásolni és azokat erőszakkal végrehajtani azonban a legnagyobb tájékozatlanságra vall. *Nem minden alkat számára hasznosak a közismert ászanák*, sőt igen sokaknak kárára is lehetnek azok. Vannak az európai gimnasztikának és sportnak is a jógáéval teljesen egyenrangu gyakorlatai, amelyek igen sok esetben alkalmasabbaknak bizonyultak, mint a fejtetőállás vagy a hindu ülésmód. Hiszen a modern orvostudomány testegyenészeti gyakorlatai és a betegek kezelésére szakszerüen csoportositott gimnasztikai eljárásai ma már olyan fokon vannak, hogy felveszik a versenyt azokkal az ősi gyakorlatokkal, amelyek csak bizonyos alkatok számára alkalmasak. *Ami a jógában érték, az inkább e gyakorlatok tudatosabb átélése, kihasználása és a testi erők nemes játékának összekapcsolása lelki elemekkel.*

De nálunk más ize van a jógakultusznak. A tájékozatlan laikus azt várja, hogy hitvese és gyermekei segitségével nagynehezen a fejére állitva, szuszogva és kivörösödve, vértolulással és fejnyomással küzködve érje el az örök ifjuságot. Hölgyeink pedig hallatlan erőfeszitésekkel kényszeritik magukat az ismert ülésmódba, akár inés izomszakadások árán is, gyékényen ülve kedélyeskednek valamelyik pózban, cigarettázva és társalogva, és azt hiszik, hogy most „jógáznak". Pedig milyen távol áll mindez attól, aki komoly jóga, ami belső sugárzás és erő, ami élet és természet, ami belső inditások megvalósitása kifelé!

Igazi indiai jógik, valódi bölcsek és életismerők, szenzációk elől menekülő és visszavonult tudósok igen sokakat lebeszélnek a jógáról, mert tudják, hogy az nem mindenkinek való. És ezt ösztönös orvosi érzékkel teszik, hiszen már az ősi tapasztalatok utalnak arra az Indiában is gyakran megfigyelt tényre, hogy a jógára már sokan ráfizettek, mert számos rejtett betegség, alkati gyengeség létezik, amit csak alapos orvosi vizsgálat derithet ki és ezért egész különleges, szokványt nem türő bánásmódra, kezelésre szorul. A jóga, akár gyógyitásra, akár fogyasztásra használják, csakis orvosi ellenőrzés mellett jogosult, miként minden gyógytorna és testegyenészet, miként minden beavatkozás az emberi szervezetbe. A gyógyteák is hasznosak, — de nem a füvesasszony kezében; a hipnózis is gyógytényező lehet, — de nem a vásári büvész tömegmutatványában.

A jóga lélekzésszabályozó gyakorlataira ugyanez vonatkozik. De mi lett belőle? Derüre-borura végzik sablónok szerint, alkati megkülönböztetések nélkül és igy igen gyakoriak az erőltetett légzés nyomán mutatkozó természetes panaszok, az ideges nyugtalanság, szédülések és nehéz légzések.

Amilyen hasznos lehet a jóga szelleme orvosok, pedagógusok, bölcselők és pszihológusok számára, olyan káros, mint divat, mint felületes „jógázás". Nem lehet eléggé hangsulyozni, hogy ami értékes, magasztos és nagyszerü eredetiségében, az nevetségessé válik, ha az emberi felületességnek esik áldozatául. De örökké gyógyithatatlanok maradnak azok, akik az irodalomban csak sikamlósságot, a zenében élesen körülirt programmot, a tudományban csak csodákat keresnek. Igy válhatott a jóga is tömeghóborttá, muló divattá, elszakadva eredeti céljától és hivatásától. A cirkuszi fakir mindig jobban érdekel, mint az élet igéitől terhes bölcs, az igazi jógi.

Ezelőtt száz esztendővel . . .

Séta a németvölgyi temetőben

A németvölgyi temető százéves sírjai között járunk.

Budapestnek ez az egykori temetkezőhelye ma már szép virágos kert. A gyönyörüen nyirt, naponta megöntözött üdezöld pázsitról sápadtszinü rózsák ágai kúsznak és csavarodnak a karcsú ciprusok törzsei körül, azoktól mintegy védelmet esedezve. Fent az árnyas gesztenyefák lombjai között vadgalambok turbékolnak, lent a fűvön sárgacsőrű fekete rigók.

Azok emlékét őrzi ez a temető, akik egykoron egy más világot jelentettek. Messziről jöttek ide, a sors különös rendeltetéséből bizonyára tévedésből, mert nekik nem itt, hanem valahol egészen másutt kellett volna élniök és meghalniok. Az egyik jött Lengyelhonból, a másik Csehországból, a harmadik Tirolból, Krajnából, vagy Karintia erdős-bérces hegyei közül... tiszteletükre legyen mondva, nem a saját jószántukból. Katonák voltak ők mind, az osztrák császár katonái. *„Laut allergnädigste Befehl Seiner Kaiserlichen und apostolischen Majestät"*... („Őfelsége, a császár parancsára!") mert annakidején ezek az urak egy félvilágért ki nem ejtették volna ezt a mondatot a szájukon magyar nyelven. Buda egykori „k. k." erődparancsnokai nyugosznak itt elhalálozásuk sorrendjében egymás mellett szép sorjában, mert az a bizonyos kis „u" betű akkortájt még nem szerepelt a két „k" betű között. Ez csak később, a hatvanhetes kiegyezés után, mint a magyarság nagy vívmánya jelentkezik elsőizben. A *„Gesammtmonarchie"* eszméje állitotta fölénk őket, a független, önálló politikai létre törekvő magyarság megfékezésére. Sirjaikat azóta is lelkiismeretesen gondozta és karbantartotta, emlékeik tiszteletére pedig továbbra is hűségesen megőrizte az ellenfélben is hőst látó lovagias magyar nemzet kegyelete. A föléjük boruló sötét ciprusok lombjairól a feledés mindent megértő és megbocsátó éje hajlik azoknak a hantjaira, akik az önálló politikai magyar létet minden időkre elnyomni igyekeztek. Katonák voltak, akiket ezzel a parancscsal küldtek ide. Haza... szabadság... nemzet... és más ehhez hasonló széphangzásu szavak mögött rejlő fogalmak értékeit nem ismerték. Számukra csak egy dolog szent: *Őfelsége akarata!* Ezért éltek, ezért haltak, ezért vannak hamvaik magyar földön eltemetve.

Száz esztendővel ezelőtt Buda még német város. A katonai hatalmat a *„K. K. Festungskommando von Ofen"*... a polgári hatalmat pedig a *„Cs. kir. helytartó tanács"* képviselte.

A magyar nemzet történelme részletesen beszámol nekünk arról, ami ebben az időben az eszmei, szellemi, politikai és az emberek lelki életét jelentette. Itt, e százesztendős sírok között egy elmult korszak porrá lett valóságát láthatjuk magunk előtt.

A bejárati kapu mellett, mindjárt az első parcellában Buda egykori erődparancsnokainak sirhantjai:

Ritter Josef von Baeder kk. Feldmarschallieutenant, Buda erődparancsnoka 1810-ig.

Mellette sorban:

Báró Külmer Ferdinánd cs. kir. kamarás, altábornagy,

Anton Gempbrly cs. kir. altábornagy,

Báró Dietrich v. b. t. t., cs. kir. táborszernagy,

Becker, Hajek, Bolberitz, Stransky tábornokok után:

Augustin Freiherr von Stwrtnik cs. kir. altábornagy, a Mária Terézia rend lovagja 1841-ig, majd

arthurmi Hentzi Henrik és felesége, akinek neve még élénken él az emlékezetünkben.

Hentzi tábornok sírkövére bizonyos tüntetések elkerülése érdekében a temető gondnoksága még a monarchia idejében reávésette, hogy a tábornok és Buda várának többi császári védője a régi vizivárosi katonai temető ismeretlen helyén nyugszik.

Hentzi tábornok sirja mögött *Allnoch Alois ezredes, Corini Camillo hadmérnök kapitány* és Buda császári védőinek 420 elesett hőse nyugszik.

A szomszédos parcellában Buda magyar származású parancsnokainak hamvai vannak eltemetve:

Kisfalúdi Kisfaludy János k. k. generális (1862),

Balajthy Pál cs. kir. tábornok (1867), a két *gróf Pongrátz tábornok,*

Hanusfalvi Petrich András altábornagy, akinek neve alatt még az alábbi sorokat olvashatjuk: *„Hadban dicsőn, békében jámborul, ész, tudomány, miveltség, művészet diszeivel!"*

A két parcella közötti díszhelyen a hires *báró Alvinczi generális* siremléke.

A harmadik parcellában a cs. kir. helytartótanács urainak sírhantjai. Itt két érdekesebb sírfeliratot jegyeztem fel. Az egyik:

Mélts. Stipsicz Ferenc sz. István apostoli király rendje kiss kereszt. vitézze, udv. tan. levéltári igazgató kimult Budán 1834 jan. 3.

A másik pedig:

Zadjeli Slachta Ferenc udv. tan. 1777 szentgyörgy havában jött ez árnyékvilágra, sokaktól félreismerve, de tisztelve a szépért, jóért lángolóktól 1837 pünkösd havában fejezte be tövises pályafutását.

A negyedik parcellában most már Buda várának császári seregét ostromló honvédeink 1848—49-ben elesett hősi halottjainak sirhantjai vannak. A legtöbb siremléken lengyel és más idegen hangzású nevek. Ebben a parcellában van eltemetve többek között *Krivácsy József 1848—49-i honvéd, majd később olasz ezredes is.*

A négy parcella által képezett köríven belül, a középen öt méter magas fehér márványoszlopot emelt a szabadságharcban elesett honvédeink emlékére a nemzet kegyelete.

„Budavár bevételénél 1848—49-ben elesett honvédeink emléke éljen örökké! A honért és a függetlenségünkért véreztek el!"

Kotzig Károly.

Hervadó koszoru helyett
márványtáblán, arany betükkel örökitsük meg
elesett hőseink emlékét
az EMLÉKEZÉS TEMPLOMÁBAN, X., ÜLLŐI-UT 90. SZ. TELEFON: 143—184.

A kőszegi Gyurátz Ferenc Evang. Leánynevelőintézet igazgatósága
pályázatot hirdet
a) 1 zongoratanári, b) 2 internátusnevelőnőkorrepetitori és c) 1 házvezetőnői állásra. A D. Kapi Béla püspökhöz cimzett és kellően felszerelt pályázatokat az intézet igazgatóságához kell beküldeni. 7429

VEGYEN
gyermekkerékpárt
3-12 éves korig kapható minden kerékpárüzletben és a készitőnél
ERDŐS ÉS HEIMANN, Jókai-utca 6.

Kötöttáru-nagykereskedés azonnalra felvesz kiszolgálásban gyakorlattal rendelkező
eladónőt
és csomagolásban jártas
raktári altisztet
Ajánlatokat: „Őskeresztény 1239—7456" jeligére az Erzsébet-körúti főkiadóba kérünk.

BANKÓ ÜDÜLŐ PENSIÓ
egész éven át nyitva.
Cim: Kassa Bankófüred. 7430

Legalább 100 m³-es vagy ennél nagyobb száraz
raktárhelyiséget keresek
bútor számára, szuterén, félemelet vagy **fedett udvari részt, azonnalra.**
Közvetitőt dijazok.
Benyovits Sándor lakásberendező művész, telefon: 182—635. 7433

Közép iparvállalat Budafokon keres egy
vezető tisztviselőt
a vásárlási és eladási osztályra.
Kereskedelmi és müszaki tudással, perfekt magyar-német, őskeresztényt. — Ajánlatokat **német nyelven** „Vásárlás és eladás" jeligére Haasenstein és Vogler r. t. hirdetőirodába, V., Dorottya-utca 8. 7339

Keresztény
tisztviselőnőt
felvesz gyárvállalat. „GÉPGYÁR" jeligére Nemzeti Hirdetőbe, BERLINI-TÉR 2.

Dijazom azt a közvetitőt
ki a Belvárosban
3 szobás összkomfortos lakást szerez
nekem. Válaszokat „Igényjogosult" jelig. Tenzer Hirdetőbe, Szervita-tér 8.

Őskeresztény
rádió eladót (nőt)
gyakorlattal azonnal felvesz
Herczegh-rádió, Andrássy-ut 14. sz.

Szövetkezet azonnalra felvesz őskeresztény, gyakorlott
gép- és gyorsirónőt és egy számlázásban
gyakorlattal rendelkező tisztviselőnőt. Ajánlatokat: „Szövetkezet 1939—7437" jeligére az Erzsébet-körúti főkiadóhivatalba kérünk.

Silicium Házépitő Szövetkezet, Budapest, VI., Teréz-körut 23. Mérlegszámla 1942 aug. 31. Vagyon: Pénztárkészlet: P 2309.96. Telek: P 53.700.—. Anyag: P 6412.—. Epitkezési számla: P 1494.90. Adósok: P 14.000.—. Veszteség: P 798.98. Összesen: P 76.705.84. Teher: Részjegyek: P 1800.—. Hitelezők: P 76.905.84. Összesen: P 76.705.84. Veszteségnyereségszámla 1942 aug. 31. Kiadás: Költségek P 798.98. Bevétel: veszteség P 798.98. Mérlegszámla 1943 aug. 31. Vagyon: Pénztárkészlet: P 3650.23. Telek: P 53.700.—. Anyag: P 6412.—. Epitkezési számla: P 1494.90. Adósok: P 14.000.—. Veszteség: P 1050.71. Összesen: P 80.305.84. Teher: Részjegyek: P 3400.—. Hitelezők: P 76.905.84. Összesen: P 80.305.84. Veszteség-nyereségszámla 1943 aug. 31. Kiadás: Költségek: P 1250.71. Bevétel: Veszteség P 1250.71. Az igazgatóság. Megvizsgálta és rendben találta a felügyelőbizottság. 7434

FERENCJÓZSEF KESERŰVIZ

cukrot, hogy ezzel a szerény ajándékkal is kifejezzük áldozatkészségünket. Négyen adtuk hozzá a pénzt, az ötödik, Zám Bandi, nem adott pénzt, ő az eszmét adta.

Ott álltunk a kis ferencvárosi ház előtt, ahol Károly lakott. A nagy zöld kapu előtt nem állt őrség. Pedig Károly egyszer azt mondta, hogy kapujuk előtt őrség áll három gépágyúval. De sem ágyúkat, sem őröket nem láttunk. Ez nékem nem tetszett és a csalódás fagyos szelét éreztem magam mellett elsuhanni. Nem láttunk senkit és semmit, ellenben hallottunk valamit. Iszonyatos, szivbemarkoló jajgatást és ütlegek tompa puffanását. A nyitott ablakon át áradt ez a dermesztő hangorkán. Itt valakit vernek, állapitottuk meg szakértelemmel.

— Ugyan, Ernő, hagyd már abba, eleget kapott — mondá egy női hang.

— Nem addig — felelt lihegve egy férfi — amig meg nem igéri, hogy többé nem hazudik!

Még egy utolsó puffanás hallatszott, valami elkeseredett, fáradt ráadásféle. Az üvöltés is alábbhagyott és halk sirássá, nyögdécselésse szelidült.

Mi a falhoz lapulva, lélekzetvisszafojtva, sápadtan figyeltük az eseményt. Én egy bizonyos zöld nadrágra gondoltam. Mély részvéttel gondoltam rá. De ért már ilyen baleset másszinü nadrágot is. Például hamuszürkét. És jól emlékszem, hogy akkor, ott a Karcsiék ablaka alatt, részvételjesen megsimogattam a nadrágomat.

— Károly — szólalt meg ismét az iménti női hang — fogadd meg, hogy többé nem hazudsz.

Pillanatnyi csend után hallottuk Károly hangját. Csendesen, megkinzottan, könyörgőn szólt Mráz Károly barátunk. Igy még nem hallottuk őt beszélni soha. Lehetetlen, hogy Károly igy tudjon beszélni. Hiszen eddig minden szava merő bizakodás volt, a hangjában volt valami fölényesség, határozottság. A mi hősünk volt ez a Károly! És most úgy szólt, mint akit könyörtelenül legyőztek és a torkára léptek. Hirtelen szegényebbek lettünk egy hőssel.

Lábujjhegyen elosontunk. Nem is tudom, miért kellett lábujjhegyen tovaosonnunk, hiszen éppen akkor csörömpölt végig az utcán egy vassinekkel megrakott kocsi. Lihegve értük el a legközelebbi utcasarkot. Itt egymásra néztünk és szilaj kacagásban törtünk ki. A maradék krumplicukrot azonmód felkoncoltuk.

Másnap az iskolában izgatottan vártuk Károlyt. Nyolc óra felé ő is beballagott. Kissé halványabb volt mint máskor, de arca mégis vidám volt. Ezt verték volna agyon tegnap? Ez lehetetlen, az egészet csak álmodtuk. Hanyag mozdulattal a padra tette a táskáját, aztán a fiúk felé fordult, mint aki beszélni akar. A fecsegők elnémultak, mindenki Károlyra figyelt.

— Fiúk! — szólt ünnepélyesen. — Az apám tegnap vett nekem egy gépmadarat!

Néma csodálkozással teli csend. Ki-ki elképzelte magának azt a bizonyos gépmadarat. Látni ugyan még egyikünk sem látott ilyesmit. Abban az időben éppen csak a hirüket hallottuk, de Károly egyetlen szava elég volt . .

A nagy csendben megszólalt Zám Bandi.

— Hallottuk, amikor tegnap otthon az apád kipróbálta.

Mráz Károly gyanakvó pillantást vetett a beszélőre.

— Nem is tudtam, hogy a gépmadár úgy tud jajgatni! — fejezte be Zám Bandi és megvetően elfordult.

Károly mégjobban elsápadt, helyére ült és zavart pislogással rendezte holmiját. E pillanatban úgy érezte magát, mint egy trónfosztott király.

Megszólalt az iskolai csengő. Nyolc óra. Ettől a pillanattól kezdve Mráz Károly többé nem hazudott. Olyanná lett a mi barátunk, mint a többi szürke véreb, aki ott csiripelt a többiekkel az iskola udvarán. Nem beszélt többé a rejtelmes gépekről és mélységes csalódásunk lefosztott róla minden legendát.

Pedig nem is volt olyan hazug ez a Mráz Károly, inkább álmodozó.

Ma már nem hazugság a gépágyú, a gépmadár — hanem rettentő, régi igazság!

Bánffy Dezső

Ma száz esztendeje annak, hogy báró Bánffy Dezső, a magyar millenium korának miniszterelnöke, megszületett.

A millenium Magyarország fennállásának ezredik évét jelenti s azt kellene hinnünk, hogy e kort ma is boldog örömmel emlegetjük. Aki azonban a mai korszakot figyeli, joggal vélhetné, hogy mi talán nem is szivesen emlékezünk boldog, nyugodalmas korszakokra. Szinte feledni akarjuk azt a fénytől és boldogulás hitétől aranyló kort, melyben úgy látszott, hogy Magyarország fejlődésének csúcsára jutott, melyben nagynak, egységesnek, erőtől duzzadónak és — változhatatlannak érezte magát. A mostani nemzedék nagyrészt idegenül tekint arra a korra, melyben szerencsésnek véltük magunkat és szinte resteljük, amiért változhatatlannak hittük az örökké forgó égboltot Magyarország felett. Holott bizonyára minden nemzetnek megadatik ideigóráig, hogy boldognak érezze magát és a gyász és összetöröttség éveiben a rövid, boldog időszakok képével vígasztalódjék.

Az a néhány évtized, mely elválaszt bennünket a millenium ragyogásától, vajjon minő gondolatokat ébreszt arról a férfiuról, akinek neve összeforrott a boldog és elégedett Magyarország emlékével. Bánffy Dezsőt az erőskezü államférfiak közt emlegették. Akár főispán volt, akár egyházi funkciót végzett, szerette kettévágni a csomókat. Azt mondják, ilyen volt nemzetiségi kérdésekben is. Erdélyből jött. Ősi kemény politikus család sarja. Hitt a magyarság vonzó erejében, a nyelv varázsában, hitte, hogy a nemzetiségeknek kincset ajándékoz, ha megtanittatja őket a haza nyelvére. Valóban, nem volt sima, egyezkedést szerető államférfiu. Megvolt azonban benne a csodálatos magyar talány: a kiskirályi erő és türelmetlenség mögött a magyar alkotmánynak, vagyis a magyar nemzeti gondolatnak mindhalálig való szolgálata és tisztelete. Ismeretes az az erély és gyorsaság, mellyel az egyházpolitikai törvényeket végrehajtatta. Ismeretes gróf Kálnoky Gusztáv közös külügyminiszterrel való harca, mikor eredményesen tiltakozott bármely külföldi hatalomnak Magyarország ügyeibe való beleszólása ellen és minden ellenfelét sikerült megbuktatnia. E kor történetírója talán szemére veti, hogy mint képviselőházi elnök, majd mint miniszterelnök szokatlan energiával intézkedett döntő kérdésekben, ez a vonás azonban nem kisebbiti szilárd magyarságát. Ennek a magyarságnak maradandó megnyilatkozása volt a fővárosban felállitott tiz szobor is, amelyet Bánffy Dezső javaslatára királyunk emeltetett kiváló magyarok emlékére.

Bánffy Dezsőt, akinek a béke miniszterelnökének kellett volna lennie, a parlamenti békétlenség buktatta meg. Ott mutatkozott először az álló viz megmozdulása. Az emlékezetes obstrukció után feloszlatott parlament, az ellenzék indulatait felkavaró választások nem mentették meg a békét, melyet az ellenzék legkiválóbb férfiának, Apponyi Albertnek óhajtása szerint megteremtett. A parlament nem tudott zavartalanul dolgozni és Bánffy Dezső végül is lemondott. Néhány nappal lemondása után a király bizalmából az országnak egyik zászlósura, főudvarmester lett, erről a méltóságáról azonban később, nehogy politikai magatartásában ez befolyásolja, lemondott. Csak hosszabb szünet után, 1903-ban lépett a nyilvánosság elé a Pesti Hirlapban megjelent „Izoláltan, egyedül" cimü vezércikkével, melyben a maga alapitotta uj párt vezető elveit ismertette. Az uj párt, melynek részletes programmját Kolozsvárott fejtette ki először, az ő egyéniségén keresztül gyakorolt nagy befolyást a nemzet életére. A parlament többségét, tehát a nemzet beleegyezését nélkülöző hivatalnok-kormány idején irta Bánffy Dezső legemlékezetesebb cikkét a Pesti Hirlapban. E cikk az alkotmányellenes kormány fejéhez, báró Fejérváry Gézához cimzetten, valójában magához a királyhoz szólt s a koronázási eskü szentségére appellálva, kérte a királyt, hogy — ha nem akar esküszegő lenni — nevezzen ki a nemzeti többség kebeléből alakult kormányt. Az uj kormány az ellenzéki szövetségből került ki, melynek vezetői között korábban Bánffy Dezső is nagy szerepet játszott, elsősorban a választói jog kiszélesitését követelve.

Bánffy Dezső, akit ellenfelei aulikusnak igyekeztek feltüntetni, szinte Petur bán hevével védte azt, amit legszentebbnek tartott: a magyar alkotmányt. Ferenc József pedig, akit gyakran a magyar alkotmány iránt való érzéketlenséggel jellemeztek, a legnagyobb rangu magyar egyházi méltóságtól kérdezte meg: mi a kötelessége. S mikor megtudta, hogy Bánffy Dezső fejtegetései alaposak, alkotmányos módon kinevezte az uj kormányt.

Bizony, nem lehet oka senkinek restelkedéssel gondolni erre a korra, mely boldognak mutatkozott, noha, talán nem volt az. A milleniumi időknek és férfiainak nincs miért restelkedniök a mai kor emberei előtt. Annak a kornak kiváló embereiben s ezek között Bánffy Dezsőben is, megtaláljuk a férfilélek igazi mélységét. A szinte teljes hatalmu Ferenc József cselekedeteinek formát ad az eskü szentsége. A kiskirály hajlamu Bánffy Dezsőnek pedig szinte prófétai erőt ad királyával szemben is az alkotmány legfőbb elveinek áhitatos tisztelete.

Ha azt kérdezzük, mi az, ami emlékezetessé teszi Bánffy Dezső alakját — akinek 1911-ben bekövetkezett halálával a magyar történetnek egyik legjelentősebb korszaka tünt le —, ha azt kérdezzük, mi az, ami igazi államférfiuvá varázsolta és a magyar történelem kiváló férfiai sorában helyet biztosit neki, — a válasz igen egyszerü.

A természettudomány már szét tudja rombolni az eddig oszthatatlannak vélt legkisebb testeket. De van egy pont, ahol meg kell állania, ahol a legnagyobb erő sem hat tovább. Az atom legbensőbb lénye, magja, ma is felbonthatatlan. Ilyen a magyar lélek magva is. Sokféle indulat találhat hozzá utat, látszólag megváltoztathatja, mutathatja kiskirálynak, mutathatja, ellenségei közé szoritva, egyezkedőnek, de semmiféle indulat, vérmérséklet, hajlam, helyzet, nem változtathatja meg lelke legbelsejét, teljes és örök magyarságát, melynek kifejezése, foglalatja, tartalma, lényege a magyar alkotmányhoz való ragaszkodás. Ez Bánffy Dezső lelkének titka, ez minden igaz magyar lélek titka. Bánffy Dezsőtől és a millénium korától messze jutottunk. Sok minden, amit ez a kor teremtett, visszájára fordult. De nem változhatott meg az erős, független Magyarországban való hitünk és lényünk legmélyebb része: az alkotmány iránt való tiszteletünk.

A millenium ragyogása, a külön magyar glóbusz álma elmult; de megmaradt belőle azoknak az államférfiaknak emléke, akik minden küzdelmen keresztül, minden ellenséges erővel szemben: hivek maradtak az örök magyar értékekhez. S ezek sorában a történelem méltó helyet biztosit Bánffy Dezsőnek is, akinek erényei és annak idején hibáztatott cselekedetei is mind a magyar lélek mélyéből fakadtak.

Reményi-Schneller pénzügyminiszter:

„Infláció nem lesz, az áralakulás lezárult"

A nemzetvédelmi propaganda miniszter októberi tájékoztató értekezletén *Antal István* miniszter megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az ország közhangulatát megállapitnatóan politikai tekintetben az utóbbi időben jelentős konszolidáció tapasztalható és elhalványulóban van az a hisztéria, amely rémhirekkel suttogta tele az országot. Az elmult hetek eseményei, a miniszterelnök és más felelős tényezők kijelentései nyilvánvalóvá tették, hogy az ország mai helyzetében más politikát követni, mint azt, amit a kormány követ, nem lehet. A felvilágositások és a közvélemény józan részének higgadtsága nyugalmat teremtettek a közgondolkozás tekintetében. Rámutatott a miniszter arra, hogy az államháztartás helyzete a nehéz viszonyok közepette is viszonylag kedvező. Gazdasági nehézségeink jelentős mértékben társadalomlélektani okokra vezethetők vissza. A gazdasági tájékoztató értekezletek célja az, hogy a társadalomellenes magatartások ellen felvegye a küzdelmet.

Ezután a gazdasági érdekképviseletek vezetői szólaltak fel. *Schandl Károly* a falusi lakosság iparcikkekkel való ellátását sürgette. *Fabinyi Tihamér*, a TÉBE elnöke hangsulyozta, hogy az ár- és bérszinvonal átalakitása igen nagy jó szándékkal történt, de nem ugyanazzal az eredménnyel. A legfontosabb teendő a közellátás megszervezése, aminek előfeltétele a jó adminisztráció és az, hogy *amit jegyre igérünk, azt meg is lehessen kapni sorbanállás nélkül, maximális áron.* Indokolatlan az a felfogás, amely pénzértékromlásra számit, mint az előző háboru után, mert most *pénzromlás nem lesz.*

A pénzügyminiszter beszéde

Dr. *Reményi-Schneller Lajos* pénzügyminiszter szerint a panaszok és bajok nagy része arra vezethető vissza, hogy van bizonyosfoku félelem az inflációtól, bár az utóbbi hetekben javulás észlelhető. A miniszter hangsúlyozta, hogy *a mult háborut követő infláció nem ismétlődik meg.* Az emlitett infláció a háborut követő forradalmi idők miatt állott elő, amikor a gazdasági és pénzügyi irányitás gyeplőjét odavetették. Ilyesmi ma nem következhet be. *Gazdasági alapja nincsen semmiféle inflációnak.* Államháztartásunk rendben van, nemcsak az a része, amely a költségvetésben kifejezésre jut, hanem az a része is — a hadikiadások —, amely nem található meg a költségvetésben.

Kutatva az okokat, mire alapitja a közönség azt a hitét, hogy ujból infláció fenyeget, kijelentette a miniszter, hogy a bankjegyforgalom emelkedése tekintetében nem állunk roszszul az európai államok között. A *drágaság* pedig nem jelent inflációt, a drágulási folyamat ezt a hitet kelti fel a közönségben. Most van itt a lélektani pillanat e balhiedelem leküzdésére, mert *az áralakulás lezárult s a kormány az árnivót tartani fogja.* Ezt meg lehet oldani, csak kemény kéz kell hozzá s akiknek ez áldozatot jelent, azoknak viselniök kell azt.

A feketepiac elleni küzdelem

— A feketepiac — mondta a továbbiak folyamán a pénzügyminiszter — a rákfenéje mindennek. Leküzdésére igénybe lehet venni a szigoru ellenőrzést és még szigorubb büntetéseket, ha kell, *egészen a vagyonelkobzásig*, de a feketepiacot sokkal inkább le lehet küzdeni gazdasági intézkedésekkel. A legfontosabb: *termelni, termelni és megint csak termelni.* A mezőgazdaságban nehezebb a termelés irányitása, mint az iparban. Ipari téren csak olyan cikkeket szabad előállitani, amelyek elsőrendü szükségleteket elégitenek ki. Ugy kell megszervezni az anyagelosztást és felhasználást, hogy *minél kevesebb áru kerüljön a zugforgalomba.* Ha elvonjuk a zugforgalomból az árut és lehetővé tesszük, hogy a normális közellátás számára több álljon rendelkezésre, csökkentjük a feketepiaci kinálatot és keresletet egyaránt. Ha megkapjuk maximális áron elfogadható mennyiségben azt, ami a megélhetéshez szükséges, nem fogunk a zugforgalomban vásárolni. A zugforgalomnak csak az a kereslet marad, ha valaki többet akar fogyasztani, mint ami neki dukál. Rá kell nevelni a közönséget, hogy a háboru alatt elégedjék meg azzal, ami igazságos elosztás mellett rendelkezésre áll. *Ne akarjon senki több ruhát, inget, cipőt vagy kenyeret és cukrot venni, mint amennyi egy-egy emberre jut.*

A konjunkturális ingatlanforgalom megadóztatása

— Ki kell terjednie az árszabályozásnak bizonyos vonatkozásban az *ingatlanforgalomra* is. Ez rendkivül nehéz feladat, de nagyjából meg lehet állapitani a normális árakat itt is. Az egész ingatlanforgalom leállitása, vagy engedélyhez kötése nem volna célravezető, azért marad az a megoldás: *megfogni a konjunkturális hasznot*, amely van a vevőnél és az eladónál is. Ezt a konjunkturális nyereséget is meg kell adóztatni. Az adóztatási kulcs csak a normális ár feletti részre fog vonatkozni, az ezen felül fennmaradó ilyképp forgalombahozott vásárlóerőt pedig le kell kötni.

Rámutatott a miniszter arra, hogy vannak rétegek, amelyek nagyobb bevételhez jutottak, árut venni nem tudnak, ahhoz pedig nincsenek hozzászokva, hogy takarékba tegyék pénzüket. *Ezt a vásárlóerőt kell takarékbetétek formájában lekötni.* A fölös vásárlóerő bevonása a zugforgalomra is visszahat. Intézkedéseket tesznek, adókedvezményeket is biztositanak majd a betétekre, ami célra fog vezetni. Itt az időpont, amikor kezdik az emberek látni, mi az előnye a stabil áraknak. Nem érdeke sem a gazdának, sem a tisztviselőnek, sem az iparosnak, sem a kereskedőnek, hogy az árnivó mozogjon. A szelektiv hitelpolitika a módja, hogy a pénz visszaáramoljon a Nemzeti Bankba. Azért is ragaszkodnak ehhez a hitelpolitikához, mert a háboru végével Magyarország legnagyobb ereje a tehermentes mezőgazdaság.

A buzakötvények terve vegyes érzelmeket keltett. Egyesek azt állitották, hogy ezzel a kormány szinte hivatalosan elejtette a pengőt. Ez a beállitás semmiképpen sem helytálló. A magyar gazda buzában szokott kalkulálni, most is erről van szó. A magyar kisgazda nem szokott hozzá, hogy takarékba tegye pénzét, tehát próbáljunk neki *buza-takarékpénztárat felállitani.*

Nem lesz fejadagcsökkentés

Jurcsek Béla közellátásügyi államtitkár rámutatott azokra az ijesztgető hirekre, hogy bizonyos adagokat le akarnak szállitani, igy a cukor- és a zsirfejadagot. A miniszter nevében is kijelentette, hogy *egyetlen cikkben sem fogják az eddig megállapitott adagot csökkenteni.* A feketepiacról szólva kijelentette, hogy a zugforgalom megszervezett jelenség s a zsidókérdés ezen a téren is igen sulyos nehézségeket okoz.

Tekintélyrombolás

Irta Délceg Huzó Lajos

A Ferenc-utca meg a Vendel-utca ifjúsága ősidők óta hadilábon állt egymással. Öreg ferencvárosiak mesélték, hogy már Mátyás király korában is nagy harcok dúltak a két utca aranyifjúsága között. Ezt az ellenségeskedést mi kései utódok is alaposan megéreztük a hátunkon. Jaj volt annak a vendelutcainak, aki a ferencutcaiak kezébe került.

— Huj, huj vendelóc! — harci kiáltással rohantak ránk és pazar kézzel osztogatták az ütlegeket. Egy-egy ilyen találkozás után napokig viseltük a szives fogadtatás nyomait. Ha bekötöttfejü, vagy fájós lábbal baktató vendelutcaival találkoztunk, kárörvendő mosollyal kérdeztük:

— Mi újság a Ferenc-utcában?

A választ azonban nem vártuk be, tanácsosabb volt elinalni.

Mi vendelutcaiak azért húztuk a rövidebbet, mert szervezetlenek voltunk. Nem volt vezérünk, nem volt, aki vasmarokkal összetartott volna minket. Aki kellő szakértelemmel kioktatott volna minket a közelharcok különböző cselfogásaira, a parittyák, a furkósok, a husángok, egyszóval az ősi fegyverek használatára. Ott álltunk a kavargó, ujjongó ellenség gyürüjében védtelenül, gyámoltalanul, egyetlen „papek" nélkül. Csak ótégattunk, jajgattunk, amit kéjesen élveztek a ferencutcaiak. Egyszer Széki Pistát addig verték, amíg magára nem vállalta, hogy ő találta ki a spanyolviaszt. Amikor végre magának tulajdonította ezt a dicsőséget, akkor pedig azért kapta a pofonokat, miért merte kitalálni.

Már untuk a kék foltokat és elhatároztuk, hogy szervezkedünk. Elsősorban is vezért választottunk. Azonban a vendelutcaiak közül sajnálatunkra nem akadt egyetlen egy vezérnek való sem. Kipics Ferdinek ugyan volt némi esélye. Az apja rendőr volt, ez adott néki tekintélyt. Próbáltuk rábeszélni, hogy vállalja a vezérséget, de ő szerényen elhárította magáról a megtiszteltetést. Azzal okolta meg, hogy ő nem tud eléggé gyorsan elszaladni. Igy hát kénytelenek voltunk idegen nemzetség után nézni, ami talán nem is olyan szokatlan esemény a történelemben. Ott vannak rá a példák: az Anjouk, a Jagellók, a Habsburgok stb. Mi harmadik bé-isták Mráz Károly osztálytársunk mellett kardoskodtunk. Igazi vezéri tekintély volt. Korunk hőse. A bátorság eszményképe. Magábamélyedő, hallgatag természet. A tanító úr kérdéseire ritkán válaszolt, akkor is... no de ez most nem tartozik ide. De amikor beszélt, feljegyeztük mondásait. Egyszer igy szólt:

— Három gépkocsit őrzök otthon az ágy alatt.

Elhittük neki. Ki ne hitte volna el?

Károly ezt úgy tudta mondani, hogy el kellett hinnünk. Ha azt mondta volna, hogy egy fellegvárat őriz az ágy alatt papirzacskóban, még ezt is elhittük volna.

Minden második szava a gépekre vonatkozott. Valósággal a gépek szakértőjének tekintettük.

Egyszer azzal a kijelentéssel lepett meg minket, hogy:

— Tegnap a halál torkából mentett ki a gép!

Többet nem mondott. Akárhogyan faggattuk, miféle gép mentette ki a halál torkából, nem nyilatkozott, csak rejtelmesen mosolygott. Percek alatt elterjedt a hír az iskolában. Valósággal zarándoklat színhelyévé vált az osztályunk. Jöttek Károlyt nézni, akit egy gép kimentett a halál torkából. Az első osztályosok meg is tapogatták Károlyt.

Az ő bátorságához képest a görög történelem hősei kismiskák voltak.

Egyszer az egész harmadik bé megdermedt a félelemtől. Az történt, hogy a sarokban álló papirkosárban megmozdult valami. Láthatatlan kéz mozgatta a papírcsomókat. A dermedt csöndben hallani lehetett a papírgyurmák kisérteti zörgését. A félelem fojtogatott minket. Harmincöt szempár riadtan meredt a kosár felé. Csak Mráz Károly nem vesztette el hidegvérét. Hallatlan vakmerőséggel lépett a kosárhoz, a hulladékok közé nyúlt és a következő pillanatban a farkánál fogva kiemelt egy kis egeret.

Persze a szorongás alól menekült lelkekből óriás kacaj tört elő. Mégis mi lett Károly jutalma a bátorságáért? Az egéresetből kifolyólag Mráz két óra hosszat állt a sarokban. Tudniillik Károly az egeret becsempészte a krétatartó dobozba és a tanító úrnak, amikor kivette a krétát, az egér végigfutott a kezén, a karján, a vállán, ott a nyaka körül keringett, miközben a tanító úr majd az eszét vesztette rémületében. A gyerekek nevettek, Károly olyan vidám volt, hogy ültében ugrált. Topák Misi osztálytársunk kihasználta a kedvező alkalmat és az indiánok harcidalát üvöltötte.

Másnap az iskolában Károly vadonatúj nadrágban jelent meg. Szép, sötétzöld nadrágban. Megbámultuk és ő, hogy csodálatunkat felfokozza, azt mondta:

— Apám tegnap kétezer hold földet vett és ezt a nadrágot.

A szám nagyon imponált nekünk, a föld kevésbbé. Fogalmunk sem volt arról, hogy miféle földről beszél. Zám Bandi meg is kérdezte:

— És hol az a föld?

— A gépekkel lehordattuk a pincénkbe! — volt a kurta és rejtelmes válasz.

Ezt is elhittük neki. Olyan hatalmas volt a tekintélye, hogy mindent elhittünk neki. Valósággal legendabeli hős volt Károly, mindaddig, amíg egyszer... lehullott az ő csillaga is.

Ez a vég egybeesett azzal az időponttal, amikor elhatároztuk, hogy küldöttségileg felkeressük a lakásán és felajánljuk neki a vezéri tisztséget. Vettünk ötért krumpli-

zott be Magyarországba. Egyetlen ismert műve egy Szent Anna kép, mit 1725-ben készített, mikor Budán, a míg a felsővizivárosi plébánia elkészült, az istentiszteletet egy Szent Anna tiszteletére emelt kápolnában tartották. A kép utóbb ott nyert elhelyezést a plébánia-templomban, hol ma is látható. Falcone György ez időben valószinűleg más oltárképeket is festett és azért kivánatos volna, ha mások további nyomozása vagy felvilágositása adatokat szolgáltatna ennek a budai festő életéhez és működéséhez. —191.

NAMÉNYI LAJOS

A BÁRTFAI VÁROSHÁZA TÖRTÉNETÉHEZ. A „Művészet" tavalyi évfolyamában a bártfai városházáról irott cikkében, Divald Kornél, e műemlékünk eddigi ismertetőivel szemben ama sejtelmének ad kifejezést, hogy ezt az érdekes emléket a XVI. század elején nem ujonnan épitették, hanem egy régi épületből, ennek oldalfalait legalább a földszinten megtartva, inkább csak átalakitották. Hogy a mai helyén már a XV. században is volt városháza Bártfán, erről az az okmány tanuskodik, amelyet Rhody Alajos, bártfai polgármester legújabban a városi levéltárban talált s a „Művészet"-nek fölhasználás végett beküldött. Az okmány egy felségfolyamodvány fogalmazványa, mely nincs ugyan keltezve, de az irás jellege után ítélve, legkésőbb a XVI. század első tizedéből való. A folyamodványban a bártfaiak a rájuk kivetett nagy adó miatt panaszkodnak s ennek leszállitását többek közt oly címen kérik, hogy a városházát, amely régisége miatt már-már összeomlott s ahol épp azért tanácskozni sem mertek többé, ujjáépitik s a város dísére és tisztességére már falazni is megkezdték. A „funditus de novo" ugyan azt jelenti, hogy alapján kezdve építették újonnan a városházát. Hogy ez azonban itt csak a kérelem kedvezőbb elintézésére számító szóllam, erre a bártfai városházának az emeleti részletekkel szemben határozottan a XV. századbeli csúcsíves stílű ajtókeretei vallanak. Az eredetiben szavaiban erősen rövidített okmányt az alábbiakban Szegfű Gyula dr. pontos másolatában közöljük:

Serenissime princeps domine domine noster graciosissime. Exponitur vestre sacre regie maiestatis in personis fidelium iudicis iurasorumque civium tociusque communitatis civitatis Barthwe, quomodo vestra sacra regia maiestas pro nunc magnam super ipsos taxam imposuit. Quam ipsi serenissime princeps propter ipsorum nimiam paupertatem expedire valent minime. Eciam serenissime princeps litere maiestasis vestre taxam super ipsos impositam in se continentem eisdem exponentes protunc presentate sunt cum ipsi de facto ad viam penes primas litteras maiestatis vestre eidem missas accincti fuerant. In quo tempore dicti exponentes nullam pecuniam e medio ipsorum extrahere potuerunt. Quemadmodum igitur prius vestre Serenitati supplicaverunt et nunc quoque serenissime princeps humillime supplicant quomodo pretorium vetustissimum habuerint ut in eodem timentes eiusdem ruinam, pro discutiendis causis sedere nullo modo presumpserint quod pretorium serenissime princeps funditus de novo pro decore et honore civitatis maiestatis vestre regie erigere et murare inceperunt Eciam serenissime princeps magna pars muri Civitatis ruinam dedit et in certis locis ruinam dare minatur. Que edificia sine subsidio et gracia vestre maiestatis singulari nullo modo perficere possunt. Preterea serenissime princeps in summam citra duorum millium florenorum debitore existunt, quam temporibus superioribus gwerrarum vestrae serenitati fideliter inservientes et civitatem defendentes exposuerint Dignetur igitur maiestas vestra regia ob intuitum huiusmodi edificiorum et debitorum in fidelitate vestre maiestatis regie in defensione civitatis annis superioribus contractorum, ex innata vestre serenitatis clemencia et pietate eisdem exponentibus ad aliquos annos libertatem (gaudere), et a presenti taxa exemptos et supportatos habere ut ipsi pretorium inceptum perficere murumque civitatis ruin(atum) reformare Ac debita superioribus annis contracta successum exsolvere exindeque vestre serenitati heredibusque eiusdem fidelius inservire possent et valerent.

Rhody Alajos úr közli velünk Bártfa város 1641 január 17-én kelt jegyzőkönyvéből a következő sorokat is:

Fundato majster mittit Formam aedificandi curiam, quodsi Cinnis ornatum voluerint. Sed domini non consentiunt, antiquam formam obtinendum. Vagyis Fundato mester tervet nyujtott be, amelynek alapján a városházát 1641-ben felsőmagyarországi renaissance stílben akarta átalakítani, de a város urai ragaszkodtak régi alakjához s mint Miskovszkynál olvassuk, 600 frtot fizettek az ez évben végzett helyreállító munkákért. —192.

PETRICH ANDRÁS. A Tudományos Gyűjtemény így emlékezik meg róla első ízben 1819-ben (V. k. 118. l.): „Generalis Főstrázsamester, Szépműtudós, Táj-Rajzoló (Prospektenzeichner), Rézmetsző és Képíró Budán." Egy évre rá (u. o. 1820, VII. k. 123—5. lap) már így módosul a címe: „Fő Hadi Strázsa Mester, és a Vátzi Katonai Akadémiának Igazgatója, Képíró, Rézmetsző, Táj-rajzoló, Hang-Művész, főképpen pedig Földképész (Mappeur) és Fekvés-Rajzoló (Situations-Zeichner)" ...

Megemlíti, hogy saját kezével készített „Táj-Rajzolataiba" nagy kincset bír és nemrégen mester-voltát „Buda és Pest festett tájképének kiadásánál újra bebizonyította."

E képről az elragadtatás hangján ezeket irja: „Ezen Tájkép Gellért hegyéről vétetett föl és annál nagyobb munkába került a rajzolónak, mennél több a Rajzolat tárgya, mellyekre az illy magas állópontról való tágas kilátás terjed, és mellyek még az által is szaporíttatnak, hogy ezen állópont egy-

Művészet 1906.

szersmind a két város belsejébe is nagyobb belátást nyujt. Mindazonáltal valóban tsudálatra méltó a pontosság s az elevenség, amellyel az érdemes honnyi Művész tzélját véghez vitte." Érdemesnek találja még arra is e rajzot, hogy „ezen művész darab sok párban lenyomattatván" az Osztrák birodalom minden nyilvános rajziskolájában, mint a tájrajzolásnak „jeles remek például szolgáljon". De azt is óhajtja, hogy e hazában minden háznál, „melly míveltségre számot tart, a Nemzet díszére" ott találtassék. Magát az eredeti rajzot kell azonban látni, ha igazán meg akarjuk ítélni csodálatraméltó pontosságát.*

Azonban sokkal régiebbek ennél s az ahhoz értőt hasonlóképpen bámulásra ragadók „e honnyi Művésznek" topografiai felvételei „mellyek bővebb értekezésre méltók." Már mint őrnagyot őt bízta meg a tiroli földképírás igazgatója egy fölvétellel „az egyenlőségnek mind a fölvevésben mind a rajzolásban elérése végett."

Első, föltünést keltő munkájának a „Halli Sóhegy felvevését" mondja. „Azt gondolja a néző, hogy magát a természetet, saját formáját, színét, módját és magatartását kisebb mértékre véve szemléli. Gyönyörködve kiséri szeme az egész hegymenetelt, a mellynek főhátát, fő és mellékágait, tsutsait, síkjait, nyílásait, meredek s lassú lejtőit és buktatóit egy pillantással külömböztetni lehet. A többi helybéli környülállások is hasonlóképen egy még eddig esméretlen tökéletességgel felvagynak véve."

Az ő utasításai szerint formálták magukat a főhadi szállás „Stabjának" tisztjei „és így lettek a szomszédos, roveredói, trieszti, botzeni, schwaitzi, innsbrucki stb. szép tájképek." Az 1805. évi háború félbeszakította ezt a munkát. Midőn a béke helyreállt s Károly főherceg vette át a főhadtestparancsnokságot, újból elrendelte a topografiai munkálatokat. Petrichre bízták ekkor a salzburgi hercegség fölvételét. „Ennek Resultatuma a fellyebb említett Munka melly az újjabb topographiának legnevezetesebb szüleménye .... A Jéghegyeket (Gletscher) az eredeti Mappán mind saját kezével rajzolá, valamint az egész hegymenetel ő tőle vette módját és magatartását." Hogy a rézre metszett térképen nincs külön kitüntetve, hogy ez az ő igazgatása alatt vétetett föl, ennek cikkírónk nem tudja okát adni.

Nagyon óhajtja, hogy minél több „honnyi tájakat ábrázoló művész darabokkal" ajándékozna meg minket „Hazánknak ezen érdemes Művésze." De az is óhajtandó, hogy olyan „igaz hazafiak" is találkozzanak, kik megbecsülik a „honnyi művészséget". Buzditás is kell ezenfölül, a világ tudtára is kell az ilyest adni s a költséges munkák kiadását „hathatósan gyámolitani". „Ez által a honnyi művészség és honnyi művészek annál serényebbek lennének és a nemzet díszére kedvezőbb oldalról tekéntetve, a külföldi művészséggel és a külföldi művészekkel ditsőül vetekedhetnének."

E tudósítás tartalmi oldala sokat nyer azzal, ha megjegyezzük, hogy K. J. jegyű írója az a Krüchten József nevű budai ügyvéd volt, ki egyéb művészettörténeti cikkében a Tudományos Gyűjtemény hasábjain többszörösen bebizonyította, hogy nem csupán lelkes szószólója a magyar művészet ügyének, de a dolgok lényegéhez is ért s így szavának komoly súlya van. Tán magasztalásaiban elragadja a lelkesedése heve, de nem szabad elfelednünk, hogy e kor szerette a „superlativusokat" s ha a figyelmet valakire föl kellett hívnia ez a modor jobban illett a korhoz, a birálat mérsékelt, komoly hangjánál. A dolog lényegében nincs hazugság, csupán szépítgetés.

Kazinczy Ferencnek egy ízben alkalma lett volna megláthatni Petrich rajzait. Egyik ismerőse Csohány József kapitány („ein göttlicher Mann" mint Rumyhoz címzett levelében írja) fölszólította őt, hogy nézné meg e hazánkfia rajzait. Kazinczy el is ment hozzá, de nem találta otthon.* Egy alapos ember véleményétől tehát elestünk s így Petrich megítélését illetőleg a Krüchten ítéletére kell kizárólag támaszkodnunk.

Petrichnek csupán még egy művéről van biztos tudomásunk. Ő rajzolta Döbrentei Gábornak Kis Gyula könyve c. művéhez Sümeg és Füred tájképét.**

Életkörülményeiről, sajnos, nem tudtunk semmi közelebbit fölkutatni. De váci működése nyomán tán idővel sikerülni fog ez nekem vagy másnak.

Bayer József —193.

MŰVÉSZETI IRODALOM

A CINQUECENTO FESTÉSZETE ÉS SZOBRÁSZATA (tekintet nélkül Velencére). A Népszerű Főiskolán (University Extension) tartott előadásai nyomán írta dr. Berzeviczy Albert. (Népszerű Főiskola Könyvtára, III.) Budapest, 1906, kiadja a Franklin-Társulat. 189 l. — Ha a budapesti társaságban szó esik az olasz cinquecentoról, önkéntelenül is Berzeviczy Albertre gondolnak az emberek: ő az, aki a klasszikus olasz művészetet könyvekben, cikkekben, szónoklatokban, előadásokban propagálta. Itáliáról könyvet irt s ezt a könyvet elolvasva úgy látjuk Olaszországot, mint egy mesteri ékszert, amelynek fejedelmi gyémántja a cinquecento művészete. Látjuk, hogy Berzeviczy tárgyilagosan méltatja a többi művészeti korszakot is. Igazságos szókat mond ebben a könyvben is a román, gótikus és quattrocento-művé-

* V. ö. Ansicht von den Nachbar-Städten Ofen und Pest (Gemeinnützige Blätter 1819, 14. és 18. sz.)

* K. F. levelezése Budapest 1900, X. k. 178. lap.

** V. ö. Gemeinnützliche Blätter 1829. évf. I. félév 250. lap. L. Döbrentei könyve ismertetését u. o. 1829. I. (XXX. és XXXII. szám.)

Petrich András

Tő hadi strázsa mester és
a váci katonai akadé-
mianak igazgatója, képiró
hermetszó, táj rajzoló, hang
művész, főképen pedig föld-
képesz és fekvés rajzoló
(Situations Zeichner) saját
kezével készitett táj rajzola-
taiba nagy kincsesel bir,
és nem regen mesterletét
a szép mesterségben Buda és
Pest város festett tájképé-
nek kiadásánál bebizonyi-
totta. Ezen tájkép Gellért
helyéről vétetett fel és an-
nál nagyobb munkaba került
a rajzolómak, mennél
több a rajzolat tárgya, mely-
ne az ily magos állopontról
való tagas tulátás terjed
és melyek meg az által is
szaporitatnak, hogy ezen
álló pont egyszersmind a két
Város belsejébe is nagy be-
látást nyújt. Mindazonál-
tal valóban undálatra
méltó a pontosság s az
elevenség, melyhel az ér-
demes művész feltett
célját végher vitte.
Sokkal régiebb és haron-
lóképen az ahoz értők bá-
mulatra ragadó munkái
ezen honyi Művésznek
a topographiai ~~felvevési~~
felvevési. A tyrolisi
főképirásmak igazgatója
Lutz obertes az akkorban
Major Petrichre bizta,

2

hogy az egyenlőségnek
mind a felvevésben, mind
a rajzolásban elérése vé-
gett, a fő kvartélmes-
ter Stabjának ifjabb tiszt-
jeivel egy szakasz (sec-
tion) felvegyen.

Petrich Generalis. Kit
a természet hegés tekintő
tehetséggel és a rajzo-
lásra különösen alkal-
mátos kerrel megaján-
dékozott, számosabb fel-
vevések által gyakorlott
szemével a természet még
visgálását egybekötötte,
Mindjárt az első felve-
vése a Halli sóhegy~~ek~~
nek, közönséges figyelmet
gerjesztett. ~~Azt mondja a~~
~~nézo, hogy~~
A ~~zöbbi~~ hegbeli kör-
nyul állások is hasonló ké-
pen egy még eddig ismé-
retlen tökéletességgel fel-
vagynak véve, Petrich
utmutatásai szerint
formálák magokat a fő
kvartél mester stabjának
tisztjei, és így lettek a
roveredói, trienti, bozeni,
svajci, insbrucki, sat.
szép tájképek.

Az 1805 iki háboni fel-
beszakitotta ezen munkát.
Meglevén a békesség,
Karl Föherceg vevé ismét
által a hadi dolgoknak
igazgatását, kimdjárt
nyra elrendelte a fő-
kvartél mester stabjának
topographiai munkáit.

Petrics András festő.

1. Tájkép. gouache, 65 x 48.3. Podmaniczky László br. hagyománya 1868. M. N. Muz. Cat. 435. lap. A Magy. képtárból az orsz. képtárba helyeztetett át. (Tájkép vízesessel).

2. Tájkép. gouache, 41.3 x 55.4. Podmaniczky László br. hagyománya 1868. Cat. 435. l. dtto (Tájék tóval és vízesessel)

3. Tájkép. gouache 41.5 x 55.4. Podmaniczky László br. hagyománya 1868. Cat. 435. l. dtto (Tájék tóval és csordával)

4. Tájkép. gouache, 63 x 46.2 Podmaniczky László br. hagyománya 1868. Cat. 435 l. dtto. (Tájék zergékkel)

5. Tájkép (Tájék szeles vízesessel) gouache, 55.3 x 41.9. Podmaniczky László br. hagyománya 1868. Cat 435. dtto

6. Tájkép (Tájék kecskékkel) gouache, 63.3 x 46.4. Podmaniczky László br. hagyománya 1868. Cat. 435. dtto

7. Tájkép. (Tájék horgászokkal) gouache, 63.2 x 46.4 Podmaniczky L. br. hagy. 1868. Cat. 436. dtto

8. Tájkép. (A Schwarzbach esése) gouache, 56.8 x 43.6. Podmaniczky L. br. hagy. 1868. dtto. Cat. 436.

PETRICH ANDRÁS, cs. kir. vezér-őrnagy. Tájképfestő, rézmetsző és főleg térképrajzoló Már 1805-ben, mikor az osztrák birodalom fölméretett, reábízták Salzburg felvételét, mi az akkori topographiai művek közt a legjobban sikerült. Számos ilyen műve mellett igen sikerült Budapest környéke, mely rézbe metszve megjelent 1820-ban. Továbbá Tihany, melyet Axmann József beedzése szerint acélba metszett Blaschke János 1822-ben. —121.

Művészet, 1904. 270 l.

A „Magyar Képzőművészeti Lexikon"

megírásához a következő műveket kutattam át adatszerzés céljából:

1) Archeologiai Értesítő XXIII cvf. 2 sz. 1903 cvf. 1904. III. 20. U. f.
2) Archeologiai Értesítő Uj f. 1882 cvf. V. kötet. II rész. 1904. III. 27
3) Művészet, I. cvf. 5 sz. 1902 cvf. 1904. III. 31.
4) Arch. Ért. V. köt. 5. sz U. f. 1885 cvf. 1904. III. 29
5) Arch. Ért. XXIV. K. 1 sz. U. f.
6) Magyar Mukincsek III. Ért.
7) Művészet. 1903. 5. sz.

Petrich András

közl

Horváth Henrik

A régi Pest

MAGYAR MŰVÉSZET

1929. 9–10.

604, 605 l.

Petrich András: Buda és Pest látképe. 1819. Kézzel színezett rézmetszet
Budapest Székesfőváros Múzeuma

Az Athenaeum r.-t. nyomása

Petrich András

Schoen Geburtstag!

77.

XII.

Életrajz!

177

Graf

932 Petrics András:
~~(Sz. Szegeden 1768 + ban + Budán 1842. február 20-án.)~~

Tajkép vizeséssel.

A meredek sziklák ~~között~~ ról lerohanó ~~egy~~ patak óriási vizesést képezve halad tova ~~[illegible]~~. Az előtérben, jobbról a kivágott negy fa egyiken alól kecskepásztor ül ~~[illegible]~~ jobb, ~~[illegible]~~ kezében bot ot tartva ~~van~~ és ~~balját~~ hátra tett baljára ~~tamaszkodva~~. Haja és térdigérő nadrágja fekete, mellénye piros, harisnyája kék, felbokrétázott szalagos kalapjának karimája szeles. Előtte viz felé fordult kutya guggol és figyel, Tőle pedze ~~[illegible]~~ messze pelig harom kecske köti le figyelmünket, a melyekből ~~[illegible]~~ a földre heverszés egy jobbra fordultan leveleket rágcsál. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól jobbra: „Petrich 1831." és hátul: „Auf dem Rathstadter Tauern im Hintergraden der Sturz der Tauern-Ach".

Gnache, ~~[illegible]~~ méretei 65:48·3 cm. —
(Magy Képt. 177. — Dep. régi 48 h) és új 88 ~~[illegible]~~ —
B. Podmanitzky László hagyatékénya 1868 ~~[illegible]~~ május 1-én

Száma az Orsz. Keptban Sz. n. 932 (433/98 № 22). —

410

Podmanitzky L. hag. 1868

Sz. 177 (48 h)
Sz. r. 88 (48 h)

Cservenka. T.1191. II.

A középtérben balra Belgrádot, jobbra pedig Zimonyt látjuk, az előtérben pedig Cservenka vidéke terül el honnan komp közlekedik Zimonnyal és a hol balra katonai őrszem áll, középütt a két szekér körül férfiak, nők és gyermekek vannak, és jobbról katona közeledik galyakkal és előtte kutyával. Jelzése jobbra a fatörzsön: I v P 1825.

Aquarell, mér. a vk. 36.4: 53.6 cm.

és a lap hátán: Überfahrt Czervenka, Semlin gegenüber den 21ten September 1823 gezeichnet v. Petrich GM.

Martinestie. T. 1085.

Az előtérben az ütközetben nyert zsákmány van feltüntetve, melyet a kiséretével jobbfelől közeledő Coburg herczeg megszemlél. Felirata

alól jobbra: Beuthe bey Martinestie - 22. 7ber 789.
balra: fec. v. Petrich Ing. Lieut.
középütt: Nach der Natur, und gleich nach der Schlacht gezeich.
ez után: Das Original besitzt der Comandirende G. der Cavall.
Friedrich v. Saxen Coburg Durchlaucht.

Szinezett rajz, mér. a papirosnak 22.2: 39 (33.3) cm.

Balaton-Füred. T. 7.

Az előtért Füred ~~[illegible]~~ épületei foglalják el, a melyeken innen a földön ülő férfinak egy leány inni ad; a háttérben pedig a tihányi félsziget köti le figyelmünket. A Balatonon vitorlások közlekednek. Felirata
balra: Füred, és Tihany Félsziget.
jobbra: Füred, u. Tihany die Halbinsel.
alól balra: Természetről Petrich A. Cs. k. altábornagy.
jobbra: Nyomtatott M. Trentsensky nél.
legalólol középütt: Pesten.
Grimm V. tulajdona.

Kny., mér. a vk. 19.3: 27.8 cm.

Belgrad. T. 54.

A várat és várost környékével együtt feltüntető látkép előterében balra a földön ülő két török közelében egy szerb és magyar paraszt áll, jobbra pedig két ökör köti le figyelmünket. Jelzése a jobbsarokban:

Belgrad am 16. 7ber 1791 von And. v. Petrich
Ingenieur Oberlieut.

és jelzése alól jobbra: von Ingen. Obl. Petrich Bellgrad d. 10 7ber 1791.

Aqu., mér. a vk. 31: 49.6 cm.

Graf

930 Petrich András:
(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842. február 20-án.)

Tajkép tóvalás csordával.

A hegy~~[illegible]~~ es vidék ~~[illegible]~~ középtérét tó foglalja el, a melyen két vitorlás tűnik fel; az előtérben pedig jobbról pásztorfiú ~~[illegible]~~ őrzi a tehenek, melyek közül kettő közvetlenül mellette van, míg a ~~többi pedig~~ szétszórtan legel. A fiú kalapját a földre tette ~~[illegible]~~ fa tövében ülő és ~~[illegible]~~ (kutyájával) ~~[illegible]~~ játozó. Haja rövid, ~~ingre vetkőzött~~, nadrágjás hatisnyája térdig ér, ~~[illegible]~~ derekát öv szorítja. Jelzése alól jobbra: „Petrich"

409

ingre vetkőzött és

Gouache, papiros, méretei 41·5 : 55·4 Cm. — Magy. Kép. ~~[illegible]~~. 179. — Dep. régi 48 f) és új 88 f) — B. Podmanitzky László hagyomanya 1868. ~~[illegible]~~. máj 1-jen — Száma az Orsz. Képtarban sz. nban 930 (433/98 No 20).

Podmanitzky L. hg 1868

Mk 179.
Dr. 88 f)
vj 48 f)

Graf

929 Petrich András:
(Sz. Siegeden 1768-ban, † Budán 1842. február 20-án)

Tájkép zergekkel

A meredek sziklák közt négy patak vize képez esést. A hóborította tisztáson pedig három zerge tűnik szemünkbe, a melyekből egy balra fordultan áll, egy a földön fekszik és vissza néz, egy pedig felkelőben van. Az előtérben balfelől vadász közeledik lövésre készen fegyverrel. Öltözete széles karimájú kalap, rövid kabát, térdigérő nadrág és harisnya „meg szipő". Jelzése a vadász előtti szikla oldalán: Petrich 1809. és a lap hátán: „Ferner oder Kletscher samt der Grossen und L

Guache, papirosan, méretei 63 : 46·2 c/m. — Mag.
Képt. 180. — Dep. régi 48e) és ily 88e) —
B. Podmaniczky László hagyomány 1868. — majus 1. jen —

Száma az Orh.-Képtárban (Sz. nb. 929 (433/98 N° 109).

Podmaniczky L. hag. 1868

409

Nb 180. & r. 88 e) vy 48 e)

L kleinen Eiscapelle unter dem Grossen Watzmann in Berchtesgaden am grossen Königssee."

5.

Graf

927. Petrich András.

(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842. február 20-án,)

Tájkép kecskékkel.

408

A meredek hegyek közti vizesés innenső partján, egy gyepes szikla tetején, két kecske tűnik szemünkbe, a melyeknek egyik legel, a másik a figyel. Az előtérben négy fatörzs és több sziklatömb képez a viznek akadályt, míg oldalt pedig jobbról két nő, egy földön ülő férfi és egy kis gyermek alkotnak társaságot. Az aszonyok közül egy a vizesés felé mutatva beszélget, egy pedig fiát is vezeti, jobb hóna alatt galyköteget tart. A férfi öltözete: vörösbarna kabát, térdig érő szürke nadrág és kék harisnya. Zelise jobbról a sziklatömbön: „Petrich"

a melynek közelében kutya áll.

Gouache, méretei 63·3 : 46·4 c/m. — Magy. Képt. 182. — Dep. régi 48 c) és uj 88 c). — B. Podmaniczky Lapló hagy. 1868. május 1-én — Számaz

Orsz. Képtárban (sz. n. 927 (433/98 No 17.).

Podmaniczky Lapló hagy. 1868

Nk. 182
D. r. 88 c)
uj 48 c)

Budapest. T. 118.

A kivilágitott Budát feltűntető látképen az előtért a Duna foglalja el, melynek ~~[illegible]~~ bal~~[illegible]~~ kikötőn hárman nézik. A hajóhid alatt csolnakok vannak betükkel, melyeknek szövege F.A.Fw. IN SALUTEM POPULORUM SUORUM VIVANT. A felhők közül előbukkanó hold a vizben tükröződik vissza. Jelzése a lap hátán:

a hajóhiddal

parsján a

a várat

Die Illumination der Stadt Ofen
während der Anwesenheit den drei
Potentaten (: Österreich, Ruszland ~~[illegible]~~
und Preuszen:).-

és a kikötő alatti hajón: Petrich.

Aqu., mér. a vk. 31.3: 48.3 cm.

178

Graf.

931 Petrich András.
(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842. február 20-án.)

Tájkép tóval és vízeséssel.

A magas hegyek közt ~~balról~~ (patak csörgedező, ~~mely~~ ~~nek~~ vizét a jobbról elterülő tó fogja fel. A előtérben a part-nál csónakot kötöttek ki a ~~hal~~ horgoszók, kikre ~~közül~~ egy a ~~horgon~~ kifogott ~~kerülő~~ halat tartja, ~~[illegible]~~, ~~[illegible]~~ egy a földön ül és a horgot ~~tartja~~ fogja, egy ~~meg~~ pedig térdelve figyel. Öltözetök: széles karimájú kalap, rövid kabát, térdig érő harisnya és czipő. Kondlok ~~Ketten~~ hajdönfővel vannak és egy ingre vetkőzött. Az égbolt könnyen felhőzött. Jelzése alól balra: „Petrich" „806."

Gouache, papiros, méretei 41·3 : 55·4 cm. —
Maj. Képt. 178. — Dep. régi 48 g) és új 88 g) —
B. Podmaniczky László hagyomanya 1868. ~~[illegible]~~ május 1-en — Sáma

az Orsz. Képtarban (sz. nlap 931 (433/98 No. 21.)

Podmaniczky László hag. 1868.

Sz. 178
Dr. 88 g)
Gy. 48 g)

409

1 esést képező

Graf

181

928. Petrich András.
(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842. február 20-án)

Tájkép széles vizeséssel.

A sziklás vidék vizeséssének derekára barlangszerű nyíláson át nyerünk kilátást, a patak útjában pedig itt-ott keresztbe fektetett és meg támasztott fenyőfák képeznek akadályt. Balról, a korláttal körülvett sziklán, két hölgyés egy úr gyönyörködik a termésfeti szépségekben. Kezülök a gondorhajú és arczú ősz úrnak öltöjek leberetvalt, kék kabát barna nadrág magas szarú csizma; a hölgyek francziа szalma kalap, kivágott ruha rövid derékkal és vállkendő. ⊥ Jelzése alól középütt: „Petrich"

Gouache, méretei 55·3 : 41·9 cm. — Mag. Képt. 181.
— Dep. rep. 48 d) és új 88 d) —
B. Podmaniczky László hagyomanya 1868. május 1. — Szá-
ma az Orh. Képtárban a sz. nb. 928 (433/98 № 18.).

408

Podmaniczky L. hg 1868

MK 181.
Dr. 88 d)
uj 48 d)

⊥ Mellettök a vezető áll, ki az előre ment és kihajló hölgnek napernyőjét tartja.

184

Graf

925. Petrich András:

(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842 febrúr 20 án)

A Schwarzbach esése.

A ~~meredek sziklák köt~~ a „Sturz des Schwarz-Bachs, am linken Salza-Ufer bey Golling, 3 Stund von Salzburg" a maga nagyszerűségében szemlélhető. Fölül, balról a kilátásnál, a ~~egy~~ vezető integet kalapjával a feléje közeledő két leánynak és ~~egy~~ férfinak. Kissé lejebb ⊥ két előkelő úr és két hölgy ~~gyönyörködik a~~ képez harsaságot ~~vizesésben~~ a mellett ~~kiknek~~ egyenruhás szolgájás ~~kissé~~ a hátrább áll. A francia szalma kalapot és kivágott magas derekú, fehér ruhát viselő hölgyek egyike ~~kissé~~ előre mert, hogy ~~[illegible]~~ jobban szemlélhesse a leomló vizet és napérnyőjét a fiatalabb férfi tartja, a ki az ülő öreg urra látszik figyelni. Alól pedig az „S. K. I. PRINCI.. ERNES.. a Schwarz-halad MDCCCVI." feliratú emlékmél bekanyarodó uton, két nő s egy férfi beszélgetve ~~és kutyától követve~~. Felírás balról a kövön „v. Petrich 837. nach der Natur gezeich. 1806." és a keretén ~~kívül~~ a már ismert szöveg.

Gouache, ~~papiron~~ méretei 56·8:43·6 cm. — Magy. Képt ~~Ak.~~ 184. — Dep. régi 48 a) és új 88 a) —

B. Podmaniczky László hagyatéka 1868. ~~[illegible]~~ majus 1. —

Szárma az Orsz. Képtárban a/ sz. n. 925 (433/98 №15)

407

⊥ a vizesésben

⊥ tartozik

T minél

⊥ kiket kutya

Követ

Podmaniczky László hagym. 1868

Mk 184

Dr. 88 a)

Ny 48 a)

B.

Graf

183

926 Petrich András:

(Sz. Szegeden 1768-ban + Budán 1842-február 20-án.)

Tájkép horgászokkal.

Fölül a (sziklák között ~~fölül~~ két ház bontakozik ki, míg az előtérben az esést-képező, de elágazó patak öszefutott vizében sziklán ülő, és ingre vetkőzött ~~egy~~ (ifjú horgászik ~~a sziklán ülve~~ ki mögött (társa ~~mögöne~~ állés néz. ~~A horgász~~ A előbbi kissé előtehajlik, kezeiben a horog rudját taftja ~~kezeiben~~. ~~Ingre vetkőzött~~ és vöröstarna nadrágja térdig ér. ~~Társ~~ ~~kezeiben~~ hosszú botot és ~~kis~~ ládácskát visz. ~~Kabátja piros, térdigérő nadrág-ja zöld~~. Mind ketten hajdonfővel vannak, abrakolva. Jelzése alól középült: „Petrich 1806".

Gouache, ~~papiraon~~ méretei 63·2: 46·4 cm. — Mag. Kept. ~~Ab~~ 183. — Dep. 48 b, és új 88 b, —

B. Podmaniczky László hagy 1868. ~~[illegible]~~ május 1. — Szárma az Orsz. Képtárban a (sz. nb. 926 (433/98 No 16). —

408

Podmaniczky L. hagy 1868

A utóbbi pedig, ki piros ~~Piros~~ kabátot és térdig érő zöld nadrágot visel ~~[illegible]~~,

Mk 183.
D r. 88 (b)
uj 48 (b)

de szellemben, allegóriai vonatkozásuk – s az előállítások tendencióiban tisztán osztrák szelleműek lévén, azok minket magyarokat még, mint egyszerű kalendáriumlapok sem érdekelhetnek. *M. J.*

Deutsche Kunst und Dekoration 9. füzetét kizárólagosan Hans *Christiansen*-nek, a Párisban élő nagytehetségű fiatal dán művésznek munkái diszítik. Ezekből látható Christiansennek bámulatos sokoldalúsága. Mint táj-, genre- és arcképfestő egyaránt nagybecsű munkákat produkál. A legnagyobb sikereket azonban a dekorativ művészet terén éri el. Plakátjai, főleg pedig üvegfestményekhez készült kartonjai e szakmában a legjobbak közé sorozhatók. *Poellnitz* hosszabb cikkelyben a modern stílus felett elmélkedik. Minden stílus – úgymond – elválaszthatlan korának kulturájától: a német renaissance a barokk-korszakban nem lehetett volna meg, a reformáció emberei soha sem tudtak volna egy rokoko-stílust csinálni, csak az előző korszakoktól annyira elütő jelenkor volna az, a melynek kulturájába egyaránt és egyidejűleg lenne beilleszthető a renaissance, barokkó- és rokokó-stilus? Nem, nekünk is szükségünk van egy külön stílusra, mely önállóságra serkent, de e mellett megengedi, hogy átvett eszméket fölhasználjunk a magunk egyéni fölfogásunk szerint, mely alkalmazkodik tehnikai vívmányainkhoz, kielégíti a jelen kornak kényelmi igényeit, mely összhangzásban van társadalmi viszonyainkkal, divatunkkal és ízlésünkkel. Az érdekes cikkely a következő lendületes sorokkal végződik: Ha immár látjuk az új stílus derengését s elismerjük, hogy az a mi korunk szülöttje, mely jól illik igényeinkhez s a jelen kor szelleméhez, a melyet e mellett nemzeti irányban is fejleszteni lehet, akkor kötelességünk, hogy minden irányban támogassuk, még akkor is, ha nem értünk egyet minden jelenségével s ha egy letűnt korszak művészetét többre becsülünk; mert a régi stílusok szolgai utánzása mindig egy nagy hazugság marad, mely sohasem elégíthet ki teljesen bennünket. Miután azonban a modern stílus logikus igényekkel lép föl, életképes lesz s remélhető, hogy rövid idő mulva környezetünket egységesen s művésziesen át fogja alakítani s eltűnteti lakásainkból azt a kaoszt, a mit a régi korszakokból és a világ minden népétől oda összehordtunk.

Ver Sacrum, a bécsi szecesszionisták lapja, augusztusi füzetében kizárólagosan Hans Schwaigertől közöl képeket. Jobbára akvarellek és könyvillusztrációk nyomán készültek s mindannyian egy őserőtől duzzadó művészi tehetségnek megnyilatkozásai. Különösen sikerültek a mese-illusztrációk. A művészről és műveiről Hevesi Lajos hazánkfia írt szellemes jellemzést. E füzetben a szeccessionisták beszámolnak első kiállításuk sikeréről (melyről a M. I. is megemlékezett), mely valóban páratlannak mondható, mert a tárlat 410 eladó művéből 218 vevőre akadt.

–n.

Aczél H. E. rajza.

követjük, a mely legjobb módja annak, hogy önálló s eredeti művészi tevékenységre képesítsen. A füzet illusztrációi az említett három cikkely tartalmára vonatkoznak. – *i.*

A Kunst und Kunsthandwerk 4. és 5. kettős füzetében első helyen Berlepschtől találunk egy hosszabb tanúlmányt Eugène Grassetről és sokoldalú művészetéről; Camillo Sitte folytatja és befejezi a kreuzensteini várról írt ismertetését; Newton E. az angol építészetről s az angol home-ról, H. Modern pedig Johanna florenci hercegnő, Francesco Medici nejének, I. Ferdinánd császár leányának, renaissoncestilusú szépséges írókészletéről írnak egy-egy érdekes cikkelyt. A 6. füzet főbb cikkelyei közűl felemlítjük a Schumannét Constantin Meunierről és a Hunger-Ford-Pollen értekezését az angol bútorokról, mely cikkely a második részét képezi az alapos tanúlmánynak. A 7. füzetben találjuk Seidlitz cikkelyét a japáni színes metszetek befolyásáról a mi időnkre, mely cikkely voltaképen csak kivonata a szerzőnek »Geschichte des japanischen Farbenholzschnitts« című kötetéből, a mely könyv, bár nagy alapossággal van megírva, mégis nevezetes azért, mert bár a japáni *színes* fametszetekről szól, *színes* lapot egyetlen egyet sem tartalmaz. Az említett kis cikkely a japán fametszés fázisait kronológiai sorrendben illusztrációk kiséretében állítja elénk a 17. század második felétől s végűl összegezi mindazt, a mit mi a japániaktól művészi tekintetben tanúlhatunk. A füzet utolsó nagyobb cikke Julius Leischningnak a brünni iparmúzeum könyvkiállításáról írt ismertetése. A 8. füzetben Deininger a tiroli erkélyekről, Mádl pedig az ókori keleti üvegedényekről értekezik. Ez utóbbi cikkely a Schmoranz tanár által rajzolt s az osztrák vallás- és közokt. minister által kiadott »Altorientalische Glasgefässe« című pompás munkának a méltatása. (A művet iparművészeti múzeumunk is bírja). A felsorolt főbb cikkelyeken kívűl minden egyes füzetben számos apró közleményt és szakmák szerint széjjel osztott irodalmi értesítőt találunk, mely utóbbiban a 8. számú füzet a Magyar Iparművészet cikkelyeiről is megemlékezik. Így az »Austellungen« rovat alatt Mihalik József, az »Email. Goldschmiedekunst« fejezet alatt Szendrei János, végre a »Glass.-keramik« cím alatt Petrik Lajos legutóbb megjelent cikkelyeinek németre fordított címeit hozza, zárjelben mindenütt megjegyezvén, hogy az illető cikkelyek »in magyarischer Sprache« láttak napvilágot. A folyóirat szakirodalmi rovatvezetője azonban a legutolsó füzetben egy kis lapszust követett el, mert a »Magyar Iparművészet« 6–7. számában a Jókai-serlegről irott cikk szerzőjéül *Distel*-t mondja, holott az érdemes úrnak éppenséggel semmi köze sincs a szerzőséghez, mert a cikkelyt egyik magyar munkatársunk, –k–f (Mihalik J.), írta. – A füzetek mellé az osztrák jubiláris kalendárium lapjai mellékelvék, a melyeknek pompás rajzai H. Leffler és J. Urban művészi tudását dícsérik ugyan,

Petridesz János szobormúve.

OLÁH CIGÁNYNŐ.

Magyar Iparművészet
1897/98.

Petridesz János II. sz. pályaműve. Dicséretet nyert.

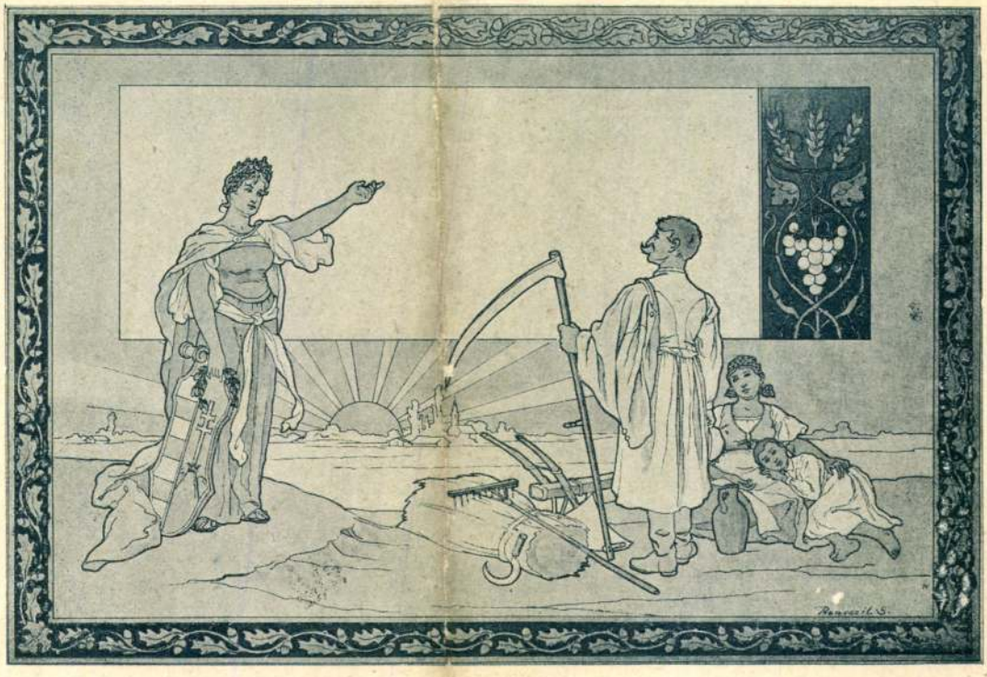

Mezei munkások kitüntető oklevele. Prenoszil Sándor rajza.

I. 300 koronás díj. Petridesz János.

II. 200 koronás díj. Prenoszil Sándor.

Az orsz. iparegyesület oklevelére kiírt pályázatnak pályamüvei.

Magyar Iparművészet
1899. 3. szám

tek és műkincsek védelmére. Ez a törvény hasonlítana az olasz *Pacca*-törvényhez, mely tudvalevőleg a műkincsek kivitelét tiltja el Olaszországból. A kormány azonban csak arra nézve kiván biztosítást szerezni, hogy *az eladásra kerülő műkincseket első sorban az államnak kínálják megvételre a tulajdonosok* és ha az állam nem akarja megvenni a műtárgyat és ekként mintegy lemond, vehessék meg azt a külföldiek. Mert a műkincseket természetesen csak így lehet biztosítani a hazai gyűjtemények számára, különben azok elkallódnak mindenfelé. Csupán ezt akarja a kormány elérni az új törvénynyel.

De a műtárgyak összeírásához és nyilvántartásához a miniszter ezenkívül még egy igen nagy erkölcsi érdeket is kiván csatolni. Ugyanis a műtárgy tulajdonosai látni fogják, hogy mely műkincsek és műtárgyak birnak értékkel és különös becscsel a magyar állami és kulturális érdekek szempontjából. Ezeket a műkincseket természetesen a magántulajdonosok meg fogják becsülni és az ilyen műtárgyak gyűjtése iránt erősebb kedvet kapnak, a mely tárgyak gyűjtését a kormány mintegy országos nemzeti érdekké avatja. Ennek folytán a műkincsek becse iránti helyes érzék és azok különös szeretete mindinkább terjedni fog szélesebb rétegekben és nemes verseny fejlődik ki a műkincsek gyűjtése körül és mindenki szorgosan vigyázni fog arra is, hogy azok a műkincsek, a melyekre a hazai műtörténelemnek és művészetnek továbbra is szüksége van, itthon a hazában maradjanak.

Wlassics miniszter még a mult évben fölhívta a magyarországi múzeumok és könyvtárak főfelügyelőségét, hogy a hazai földből fölszínre kerülő prehisztorikus római, népvándorlási, ősmagyar, stb. kincsleletek ügyének törvényhozás útján való szabályozása céljából tegyen beható, tüzetes tanulmányokat és ennek alapján javaslatot. Ezzel kapcsolatban megbízta a miniszter a múzeumok és könyvtárak főfelügyelőségét azzal is, hogy a Magyarországban úgy *a magán, mint a köztulajdonban levő ingó műtárgyak* (képek, szobrok, ékszerek, bútorok, stb.) összeírása és állandó nyilvántartása céljából is dolgozzon ki szintén törvény előkészítésére alkalmas javaslatot. E föladatot *Wosinszky* Mór dr., szegzárdi apát-plébános, a kiváló arkeológus, vállalta el s már annyira előkészítette az ügyet, hogy az ősz elején a magyar műkincs-törvény tervezetének részletes kidolgozásához is hozzáfoghatnak.

VIDÉKI MÚZEUMOK GYARAPODÁSA. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a kassai, szegedi, szegzárdi és temesvári múzeumoknak magyar iparművészeti tárgyakból összeállított egy-egy sorozatot állami letétképen átengedett.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

OLCSÓ KARÁCSONYI EMLÉKTÁRGYAK PÁLYÁZATA. A Magyar Iparművészeti Társulat végrehajtó bizottsága és állandó juryje 1902. március hó 24-én *Ráth* György elnöklése mellett tartott ülésén döntötte el a pályázat sorsát. Az ülésen jelen volt *Fittler* Kamill, *Gelléri* Mór, dr. *K. Lippich* Elek, *Radisics* Jenő, *Vig* Albert és *Györgyi* Kálmán titkár, a ki a jegyzőkönyvet vezeti.

Titkár jelentette, hogy mindössze beérkezett 93 pályázótól 205 tárgy, illetve modell és 122 tervrajz és fölolvassa a pályázati fölhivásnak teljes szövegét, a mit a bizottság tudomásul vesz.

Valamennyi pályaműnek beható megtekintése után a bizottság egyhangúlag abban állapodott meg, hogy csupán egy művet vásárol meg a kitűzött 200 korona díjon és pedig egy aranyozott ezüstből készült, zománccal diszített nyak-éket, a mely magába foglalja a Patrona Hungariae domborművű képét s a mely olcsóságánál fogva (ára 24 korona) művészi formája és kidolgozása miatt, s azért, mert nagy tömegben való előállításra és karácsonyi ajándékra kiválóan alkalmas, a pályázat intenciójának legjobban megfelelt.

A pályaműhöz csatolt levélből kitűnt, hogy az illető művet Hibján és Horti együttesen készítették.

Ezenkívül dicséretre méltatott a bizottság négy pályázót, a kiknek művei ugyan nem feleltek meg mindenben a pályázat föltételeinek, de szerzőik képzettségét és komoly igyekezetét tanusítják.

Nevezetesen Petridesz János ungvári szakiskolai tanárt, Undi Springholtz Mariskát, Galánszky József szobrászt és Füleki József szakiskolai tanárt. Buzdításuk végett elhatározza a bizottság, hogy

BOTFEJ, KALMÁR ELZÁTOL.
Turini kiállítás.

a) Petridesz János ungvári szakiskolai tanárnak 13-mázas cserépedényét a bejelentett 2—2 korona áron megvásárolja;

b) Undi Springholz Mariskát felhivja, hogy a mostani pályázaton bemutatott égetett és festett gyermek-frízzel diszített ládájának genre-jében jobb anyagból kisebb méretű ily dobozokat készítsen és azokat megvásárlás végett a Társulatnak bemutassa;

c) Galánszky József szobrászt felhívja, hogy tervezetét olyképpen dolgozza át, hogy a tervezett fakaszetta diszítései applikált fémből készüljenek, végül

d) Füleki József szegedi szakiskolai tanárnál, ki igen gazdag tervsorozattal pályázik, e tervrajzok közül a 2. sz. virágtartóból és a 15. számú háromkarú gyertyatartóból három-három példányt rendel meg oly módosítással, hogy azok nem kovácsolt vasból, hanem aluminium broncból vagy rézből készüljenek. A két tervért pedig a bizottság fölajánlja a normális tervezői díjat.

Végül elrendelte a bizottság, hogy valamennyi pályamunka április hó 5-ig bezárólag nyilvánosan kiállítva legyen.

PÁLYÁZAT TÖRTÉNELMI KÉPEKRE. A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszterium magyar állampolgár festőművészek között pályázatot hirdet történelmi festményekre, melyeknek célja az, hogy színes sokszorosításban az elemi népiskolák IV—VI. osztályaiban a történeti s a művészeti érzék kifejlesztésének és a hazafiui érzelmek állandó ébrentartásának eszközei legyenek.

A pályázat feltételei a következők:

1. Kivántatik a következő 10 festmény: *a)* Arpád pajzsra-emelése. *b)* Szent László megszabadítja a fogoly leányt. *c)* IV. Béla és a Tatárjárás. *d)* Lovagjáték Nagy Lajos király udvarán (vagy: Nagy Lajos bevonulása Nápolyba). *e)* Hunyadi János megvédi Nádorfehérvárt. *f)* Mátyás király Gömörben. *g)* Mátyás király Bécsben. *h)* Mátyás király könyvtárában, tudósaival (vagy: Mátyás király lakoma után hallgatja a hegedősök énekét). *i)* Perényiné eltemetteti a mohácsi csata halottait (vagy: II. Lajos király holttestének megtalálása). *j)* Martinuzzi és az erdélyi fejedelemség megalapítása.

2. A képek művészi megoldásában a következő elvek követendők: *a)* A nehéz áttekintésü népes csoportok kerülendők. *b)* Az alakok, tárgyak, síkdiszítésszerűleg, árnyékolás nélkül, legfölebb igen mérsékelt, csak mintegy jelzett árnyékolással ábrázolandók. *c)* A festés 4—5 színtónusnál többre ne terjeszkedjék, s a tónusok egyenletes nagy foltokban, kontúrok között, tehát határozott, biztos rajzban alkalmazandók. *d)* A naivság felé hajtó stilizálás a csoportosításban, és a mozgásban kivánatos, de a túlzástól fölötte óvakodni kell. *e)* A kép egységes legyen, s rajta egyetlen henye, céltalan alaknak vagy tárgynak sem szabad lennie. *f)* A színtávlat, vagyis a színek le- és felfokozása kerülendő. A távlat inkább a tárgyak arányaiban fejezendő ki. *g)* A kép általános színhangulata lehetőleg világos legyen. *h)* Általában véve, a rajz határozottsága és biztossága mellett a kifejezés eszközei a lehető legegyszerűbbek legyenek.

3. A képek méretei: 1·20 m. × 0·90 m. és pedig, a kép tárgyának természete szerint, e méretek akár szélességi, akár magassági kiterjedésben alkalmazhatók.

4. A pályázat vázlatokkal történik, de a vázlat a kész kép végleges méreteiben nyujtandó be, s tájékozásul a vázlat valamely részletén, vagy akár külön alapon, a végleges megoldás technikája is bemutatandó.

5. A pályaműveket legkésőbb 1902. évi december hó 31-én déli 12 óráig névtelenül, jeligés levél kiséretében kell az Országos magyar királyi Iparművészeti Múzeumba (Üllői-út) szállítani.

A pályázó nevét tartalmazó borítékra irt jeligének a festmény hátlapjára ragasztott cédulán is feltüntetve kell lennie.

A határidőn túl érkező művek a pályázatban nem vehetnek részt.

6. A feltételeknek mindenben megfelelő vázlat elfogadása és végleges megrendelése, valamint a kész kép átvétele fölött a magy. országos képzőművészeti tanács meghallgatásával a vallás- és közoktatásügyi miniszter határoz.

Petrides János iparmüvész

Az "Irodalom" c. rovat közli, hogy a müvész készitette Vidor Marczi: "Egy asszony" c. könyvének "pompásan sikerült homlokdiszeit".
A könyv cimlapját Margitay Tihamér rajzolta.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. nov. 15.
XXV. évf. 46. sz. 824. lap

Híres halottak emlékkertje lesz a lezárt németvölgyi temető

— Az Est tudósítójától —

Kevesen ismerik a *németvölgyi temetőt.* Állandóan zárt, rácsos kapui évtizedek óta nem tárulnak ki a gyászolók előtt. Körülötte házak épültek. A közeli jövőben ez a temető *egyik látványossága lesz Budának.*

Régi, neves halottak emlékkertjévé alakítja át a főváros a temető egyik parcelláját:

itt helyezik örök nyugalomra a *szabadságharcban* résztvett hősök porladó csontjait, *Buda* és *Pest* városok régi polgármestereit. Az átalakítást akkor határozták el, amikor a tabáni és a vízivárosi temetők kiürítését megkezdték. A kétévszázados temető

megkopott feliratú, mohos sírköveit tudósok vizsgálták át

és csakhamar *sok nevezetes férfi* sírhantját találták meg.

A 62 neves halott

A németvölgyi temető emlékkertjébe *a mult idők 62 neves halottjának sírja kerül.* Lapozgatjuk a feljegyzéseket, amelyek felsorolják az emlékkerti sirok lakóit. A vízivárosi katonai temetőből ide kerül át *Mederer* József őrnagy, aki 1859-ben halt meg *Solferinonál* kapott sebe következtében.

A napoleoni háborúk sok hőse

nyugszik a vízivárosi katonai temetőben: *Eisler* Franz altábornagy, *Schwörtz* Ferdinánd tábornok, *Sonnenmayer* Friedrich altábornagy, *Gempebly* Anton tábornok. Van közöttük egy *Bogschütz* Johann nevű katona, aki a napoleoni háborúk egyetlen »elismert« rokkantja. Ahogy az egykori feljegyzések jelezték: »*Patental Invalid*«.

Az emlékkertbe helyezik át *Varju* Mathias Victor *tábori super* földi maradványait. A tábori pap a maga korában kiváló egyházi szónok volt, 1835-ben halt meg. Nem messze sírjától ott fog domborulni báró *Borbereki Alvinczy* József tábornagy sírhantja. A hétéves háborúnak vitéz kapitánya volt, később *Napoleon* ellen harcolt. A franciák császára *Arcolenál* és *Rivolinál* megverte seregét, de *Alvinczy* hadi karrierjét ez nem akadályozta meg. Egyidőben főhadikormányzója volt Magyarországnak. *A »Kend az az Alvinczy« szállóige* az ő idejéből származik. Vele kihalt az ősi Alvinczy-család.

És itt fog nyugodni az emlékkertben

Pöltenberg Ernő honvédtábornok felesége,

Kakowska Paula is. A németajkú honvédtábornok, a szabadságharc hőse, tudvalevőleg *egyike a »tizenhárom aradi vértanunak*, akiről feljegyezték, hogy elsőnek lépett a bitófa alá.

A vízivárosi katonai temetőből áthelyezik az emlékkertbe *Hanusfalvi Petrich* András altábornagy sírját. Ő a Ludovika Akadémia első parancsnoka volt, a maga korában kiváló rajzművész, 1842-ben halt meg. Áthelyezik *Kulmer* Ferdinánd 1834. évben elhúnyt tábornoknak, a napoleoni háborúk részesének és *Baader* József 1814-ben elhúnyt altábornagynak sírját. *Baader* 1805-től 1809-ig budai várparancsnok volt.

A szabadságharc hősei

Egy emlékezetes névre bukkanunk most:

Hentzi!

A magyargyűlölő, szikártermetű osztrák tábornok *Buda parancsnoka volt és minden ok nélkül bombáztatta a védtelen Pestet.* 1849 május 21-én Buda bevételénél *halálos sebet* kapott. *Felesége* 1860-ban húnyt el, a vízivárosi katonai temetőben van a sírja. Ez a sír is az emlékkertbe kerül.

A vízivárosi *polgári* temető neves halottainak sírjait már exhumálták. Közülük az emlékkertbe kerül *Bélányi* Ferenc, aki a szabadságharc idején Buda képviselője volt. *Rokona volt Madách Imrének. A magyar történelem egyik tragikus sorsú asszonyának sírja is* az emlékkertben van már:

özv. Maderspach Károlyné született Buchwald Franciska

sírja. A német nevű, de hű magyar nagyasszony házában talált menedéket *Bem* és *Kmetty* tábornok. A temesvári csata után honvédeket rejtegetett és mindezért felsőbb katonai parancsra *1849 augusztus 23-án Ruszkabánya mellett egy dombon megvesszőztették.* Az egész világ előtt megszégyenítették a szerencsétlen asszonyt, akinek férje a szörnyű hír hallatára *agyonlőtte magát.* Maderspachné is vértanuja a magyarságnak s ezért kerül az emlékkertbe.

Csupa érdekes sír. Josef *Artusi* sírkövén a következő felírás: *Gewesener Honvéd Leutenant, geb. aus Italien von Cremona.* Georg *Novak* sírkövén: *Gewesener Honvéd.*

Az emlékkertbe kerül sok hős magyar honvédtiszt sírja épúgy, mint a francia Francois *Xaver de Bertrand* honvédszázados és *örökös Horváth Sámuel* honvédőrmester, akinek sírkövére a tudósok szerint helyesírási hibával került az előneve, mert valójában *ökrös Horváth Sámuelnek* nevezték.

Virág Benedek és Döbrentey Gábor

Régmúlt idők más kiválóságai is az emlékkertbe kerülnek. Itt helyezik el sírját *Kissárosi Kiss* Ferenc akadémiai tagnak, *Klette* Károly festőművésznek, aki *Kelety* Károlynak, a Statisztikai Hivatal első igazgatójának és *Kelety* Gusztáv festőnek az apja. *Megtalálták*

Virág Benedeknek, a papköltőnek

a sírját. A budai költő patriarka 1830-ban halt meg. Az emlékkertben lesz sírja *Hajnik Károlynak, az első magyar országgyűlési gyorsírónak,* aki az 1832-es pozsonyi országgyűlésről feljegyzéseket készített. És

Döbrentey Gábornak, a költőnek és tudósnak,

akinek számos magyar nyelvemléket köszönhetünk, sőt a Bánk bánt is, mert hiszen ő volt az, aki kitűzette a pályadíjat, amely ösztönözte *Katona* Józsefet a tragédia megírására. S az emlékkertben fog domborulni *Mayer* Ferenc nyugalmazott tábornok sírja is, aki 185.000 forintot hagyott Buda városára, hogy ebből a nagy összegből *árvaházat* létesítsenek.

A róla elnevezett árvaház ma is fennáll.

A németvölgyi temető emlékkertje nemsokára elkészül. Az eredeti sírkövek kerülnek az áthelyezett sirok **fölé.**

Pakots György

Express hirdetések

CSIPKE BÁRSONY, SELYEM és **MENYASSZONYI FÁTYOL** és **KOSZORÚ** Legnagyobb választékban **Lustig B. Bélánál** VII. Király u. 57

BOXBERGER TABLETTA (Bad Kissingen) a bélműködést rendben tartja, **a testsúlyt szabályozza** Minden gyógyszertárban kapható

Női bundák ½ Ocellot Canin..... P 150.- ½ Moskoviter..... P 160.- **RÓNAINAL** Rákóczi út 8/a

NŐI RUHÁK fess iazónok, gyapjúszövetből 32.-, 24.- **18.-**

PONGYOLAK bolyhos hátú, szatén imprimèből..... 19.- **15.-**

STEINFELD divatház, **Vilmos császár út 62**

3 szoba hallos összkomfortos lakások, delifekvesu, napos világos **lehelléri fronttal,** nov 1-re **kiadók.** Berlini tértől egy kisszakasznyira **Bulcsu ucca 23/A** Bővebbet a házfelügyelőnél vagy telefon **290-573**

HUZATOS lakásai **LÉGZÁRÓVAL** szigeteltesse **MOSKOVICS** Berlini tér 3 T. 1-20-2-23

Itt az ősz! **Csúszásmentesítse autógumijait!** Olcsó ára! A munka megvárható! **May Fivérek** Jókai tér 5. (Andrássy út sarok)

BUDAKESZIN Erzsebet-szanatorium közelében szanatóriumnak **üdülőnek** **kiválóan alkalmas** kétezernégyszáz négyszögöles ingatlan betáplálva bővízu két kúttal, épületekkel, berendezett szobákkal, jutányosan **eladó.** Lánczy, Szász Károly ucca 2., I. 15. Tel. **155-537**

UNIO **amerikai rendszerű olytonégő kályhák** Budapest, VI., **Andrássy út 9.** Telefon 116-108

Bőszörményi út 5/a és 5/b 1 drb **egyszoba hallos erkélyes lakás,** 1 drb **egyszobás garszónlakás erkélyel,** 1 drb **egyszoba hallos garszónlakás** központi melegvízellátással, fűtéssel kályhával új modern házakban **kiadók.** Értekezni a házfelügyelőnél

Parlamentnél a Duna arton 1937 november 1-re luxusépületben **irodahelyiségek** 1-2-3-szobával, **központi fűtéssel,** külön mosdóval kiadók. Érdeklődés helyszinen Markó ucca és Rudolf rakpart sarkán levő építési irodában Telefon 112-81

SÍTORNA (10. évfolyam) **Magazinerné Rona Magda** all. okl. sioktató vezetésével, érdeklődés délutánonként: Telefon 326-183

Hónapos szobák **István király szálló** VI., Podmaniczky ucca 8

ACÉLKEFÉK RÉZKEFÉK **Műszaki kefék.** Saját gyártmány **MELLINGER** Budapest VI., Lovag u. 19. T. 121-228.

Modern 3-szobás lakás november 1-ére **kiadó.** Király u. 98/b

Bútor eladó Gyönyörű komplett kombinált szoba, csillárok kizárólag privátnak **sürgősen eladók. Telefon: 123-688.**

A mindennapi legszükségesebb **ANGOL** beszélgetésre Ön 4 hónap alatt megtanulja Londonban élt, egyetemen tanult **gyakorlár,** pedagógus T. 186-886

Nagy saroküzlethelyiség **CSÁNDY UCCA 4/B. Ferdinánd téri első sarok,** elsőrendű detail vidék, minden szakmára tfestés drogéria, csemege, textil stb. alkalmas, **azonnalra vagy november 1-re kiadó.**

Couture Ruhaszalón k. f. t. **(Váci ucca 34)** költözködése miatt modelljeit, téli és nyári ruháit okt. 25-ig bezárólag eladja

Pézsmabunda kifogástalan állapotban, legjobb bőrből, **olcsón eladó.** Érdekl. Tel.: 152-658

Laboratóriumi vizsgálatokban (transzform olaj, lakk benzin, tém, impregnálás) bedolgozott **szakember állást keres. „Labor 13"** jeligére a kiadóba

Zöldség- és gyümölcsüzletnek egy évre a celra évek óta jól bevált **üzlethelyiség** azonnalra vagy november 1-ére **kiadó** Nagymező ucca 42-44

Alig használt „ARDITA" személyautómat **bérbeadnám** havi, heti vagy napi fuvarba sofőrrel. T. **137-482.** 4191

Benczur uccában, elegánsan **bútorozott szoba** diszlngvált úr részére **kiadó.** Benczur ucca 37, III. 20. 4161

Keresek **Budán 3 szoba-hallos** vagy **4-szobás villalakást** lehetőleg garázzsal Ajánlatokat „Összkomfort, Buda 4195" jeligére főkiadóba

BUDÁN **3 és 4 szobás** teljesen különálló etázsfűtéses, összkomfortos **villák** elkerített saját kerttel. 1300 — illetve 1600.— ért **bérbeadók.** Tulajdonos telefonja: 153-604. Fery Oszkar ucca 54

Lipótvárosi parknál, Pozsonyi út 52. luxusbérpalotában nagyméretű **2 szobás hallos,** központi fűtés, melegvízszolgáltatásos, azonnalra, Értekezni helyszinen. Telefon: 291-352

Régi 4238 **metszetgyüjtemény** kizárólag **gyüjtőknek** 344-733

PINCÉT vagy pincés üzlethelyiséget **keresek termelői borkiméréshez azonnalra** vagy novemberre **elsejére,** pesti oldalon **alkalmas helyen. Esetleg** megfelelő **kimérőt is** alkalmazok ovadékkal. — Ajánlatok **„Kimérés 4183"** jeligére a főkiadóba

Kitűnő menetelű **könyv- és papirüzlet** pestkörnyéki főutvonalon, visszavonulás miatt **eladó.** Ajánlatok „Biztos megélhetés 4102" jeligére a főkiadóba.

Dunára, parkra néző gyönyörű összkomfortos, fürdőbenyilós **SZOBA KIADÓ** Lipótvárosi park 19. II. 1. Tel. 299 201 4197

Komplett **Kettenstuhl-üzem eladó!** 1 darab 26" Saupe vadonatúj gép, lánc- és mintakerekekkel, 1 darab 26" Knobloch gép, orsózó, felvető, motorokkal együtt Esetleg egyenként is. „Üzemben megtekinthető 4178" jeligére a kiadóba

Gyermekek mellé csecsemőgondozásban tapasztalt **fiatal leány** kitűnő bizonyítványokkal **bejár helyet keres.** Cím: Németh József, Hungária út 134

Erzsébetkörúti üzlethelyiség átadó! „Bombaüzlet" jeligére a főkiadóhivatalba

3-4-szobás, összkomfortos **uccai lakások** novemberi elsejére igen olcsón. Podmaniczky ucca 77. **kiadók.** 4196

Több 3—10 000 literes **tartányt** **benzin és petróleum** tárolására, valamint 200 literes **vashordókat** **megvételre keresek.** Markovics Szilárd, Szeged, Tisza Lajos körút 44.

Muskátlik, szobanövények teleltetését Kiss kertészet olcsón vállalja. II., Pálfrány út 1. Telefon 164-402

Andrássy úton 7-szobás **villalakás** melegvíz fűtéssel, bútorozva vagy üresen **kiadó.** Tel.: 124-544 délután 2—4 óra között.

Izléses kivitelben nagyon olcsón készít mindennemű **angol és francia ruhákat** Radványi Aranka, IV., Petőfi Sándor ucca 10., felem. 3

Szénügynököket felvesz magánháztartások látogatására előkelő nagy vallalat Ajánlatokat: **„Magas jutalék 1."** jeligén **Leopold Gyula hirdetővállalat,** VI., Erzsébet körút 39. továbbít

120-130 Pse leobersdorfi **Dieselmotor** kéthengeres, jutányosan **eladó** Szivógázra is alkalmas Budapesti gyárban megtekinthető. „Kifogástalan 4234"

Légkompressor 2 darab, gyárilag teljesen kijavítva, jutányosan **eladó,** 120 m³ óránkénti teljesítmény, 3—5 atm. nyomás mellett. „Kifogástalan 4234"

Eladó 10 karú **bronzcsillár,** 2 **falikar,** 2 fotel, **fali vitrin,** biedermeier **szőnyeg,** Stettka **festmény.** Telefon 299 384 4237

Keresek Budán lehetőleg Krisztinában, **5 szoba hallos** vagy **6-szobás,** központi fűtéses **lakást** májusra vagy augusztusra Ajánlatok „Esetleg villalakás" jeligére Blockner hirdetőjébe, Városház u. 10.

Használt függönyök, tekamiék, visszamaradt fotelek, kedvező fizetések. **Báthory ucca 15, lakberendezőnél**

Részletügynök kinek jól bevezetett vevőköre van, nagy **mellékjövedelemre** tehet szert. „Mellékjövedelem 4242" jeligére a kiadóba

Remek **TABERNAKULUM** **eladó.** Vácz, Széher út 3/b.

Hydraulikus prés présfelület 900×1000 mm, berakómagasság 1400 mm, légkörnyomás cca 150 atm., emelőmagasság 1000 mm, **eladó.** Érdeklődések: „Prés 4252" jeligére a főkiadóhivatalba kérendők

Nutria kabátbélés, kifogástalan eladó Toompa ucca 15/a. I. em. 1. sz.

Szombat **RÁDIÓ** Október 16

„Szentiványéji álom"

BUDAPEST I.: 5.00 A vetőmagvizsgáló állomásról. — 5.30 Cigányzene. — 6.30 Thury Lajos elbeszélése. — 7.00 Szalónzene. — 8.00 »Szentiványéji álom« (közvetítés viaszlemezről). — 10.30 Operaházi zenekar.

BUDAPEST II.: 6.30 Szalónzene. — 7.00 Mezőgazdasági félóra. — 7.30 Radó Antal előadása. — 8.00 G. Baráth Éva zongorázik. — 9.00 Cigányzene.

Hallgassa meg ma!

Jan Kiepura énekel

Brüsszel I.: Lucienne Boyer hanglemezei (8.15). Midland Reg.: Polinéziai dallamok (maori énekkar) (8.30). Bécs: Sauer Emil zongorázik (9.05). Róma: »Cigányszerelem«. Lehár-operett (9.00). Varsó: Kiepura énekel (közvetítés Párizsból (9.00).

Olaszország is garantálja Belgium sérthetetlenségét

Róma, október 16

(Az Est és a United Press tudósítójától)

A *Popolo d'Italia* illetékes helyről szerzett értesülése szerint az olasz kormány *forma szerint is el fogja ismerni Belgium területi sérthetetlenségét és semlegességét.* Olaszország ezt már 1937 március 30-án biztosította, most azonban szükségesnek tartja *megpecsételni.* mintán a Németbirodalom erre kötelezettséget vállalt Belgium irányában.

Hász István püspök meggyógyult

— Az Est tudósítójától —

Hász István tábori püspök szombaton délelőtt *gyógyultan hagyta el Verebély professzor klinikáját.* A tábori püspök mély hálával búcsúzott el *Verebély* Tibortól és munkatársaitól és az orvosok szerencsekívánatait kísérve hagyta el a klinikai szobáját. *A tábori püspök néhány heti pihenőre vidékre utazott.*

AZ EST

OSZTÁLYSORSJÁTÉK GYORSLISTÁJA

A XXXIX. osztálysorsjáték I. osztályának húzása. 1. nap

*

25.000 pengőt nyert: 4982

2000 pengőt nyert: 1326

1000 pengőt nyert: 64856

500 pengőt nyertek: 37907 40742 57782 62619 82477

300 pengőt nyertek: 6810 20381 31737 38860 62129 70736 78217 79916

150 pengőt nyertek: 1039 6077 6374 8467 9991 10073 13410 13713 19983 22853 29102 43353 47271 54225 56500 56915 68577 69855 77706 83095

70 pengőt nyertek:

0108 123 165 169 193 219 288 351 400 474 477 534 593 620 665 824 957 1141 208 243 275 349 389 607 660 806 818 850 966 2092 125 180 202 209 313 424 549 738 757 775 829 869 928 939 970 3197 304 370 506 706 868 924 945 4023 104 304 307 475 517 556 563 862 870 988 5040 262 322 326 429 445 716 729 782 867 946 6082 158 326 448 452 477 661 693 697 706 803 915 950 7023 034 120 134 171 243 351 388 492 538 563 581 690 711 914 924 975 8146 182 183 191 194 316 536 578 707 722 724 859 9154 157 187 202 298 485 506 707 793 935

10000 004 050 071 143 194 218 251 384 510 518 11083 109 219 315 324 548 717 869 871 898 944 960 986 12140 441 444 446 542 663 752 760 823 911 975 13030 069 136 253 322 810 882 964 968 984 14029 324 390 444 513 515 547 581 15233 303 408 447 527 548 562 16080 127 156 211 239 268 316 488 499 521 579 716 826 893 937 998 17058 081 178 209 212 286 317 341 548 817 916 18014 050 065 181 290 331 363 382 383 389 451 491 734 785 810 885 893 904 938 19038 172 340 376 460 554 555 799 832 893 905 962 999

20020 103 108 206 233 257 319 333 397 456 524 596 627 640 658 730 868 949 970 21264 328 337 518 519 544 578 594 620 709 793 830 849 865 22001 040 062 115 205 581 587 718 826 888 966 987 23105 230 278 503 600 776 955 24016 096 147 410 449 725 877 953 25028 036 083 094 258 343 565 592 641 656 743 747 761 784 927 957 26318 354 408 420 449 502 645 780 860 972 27012 111 123 124 186 497 555 566 670 682 908 925 930 953 956 961 964 985 28123 140 194 494 597 710 861 881 883 920 29170 351 393

30040 119 476 477 480 768 31018 078 152 250 251 535 32056 102 146 299 352 375 465 787 828 871 902 33004 112 116 263 596 672 757 893 905 960 34154 160 365 368 376 541 946 35073 137 160 207 212 246 330 340 381 437 484 524 576 619 752 26039 096 124 301 456 542 550 821 855 867 37115 180 324 435 451 496 515 521 541 607 629 776 795 914 952 38048 083 159 185 208 222 801 885 927 39014 049 313 438 448 518 577 600 690 732 745 803 879

40016 058 065 087 198 218 327 436 527 669 703 932 991 41048 123 194 271 373 374 486 653 695 42039 095 126 194 435 465 491 514 650 716 726 776 786 990 43087 104 115 179 197 370 372 391 426 462 749 782 822 967 44043 050 064 179 341 388 519 539 653 801 885 921 927 45016 031 304 319 470 779 794 46017 221 307 381 386 390 477 587 607 665 729 47025 098 176 265 432 528 536 619 665 689 704 813 886 922 984 995 48054 073 397 401 403 466 750 892 938 987 49419 484 496 700 726 822 836

50025 162 461 619 648 660 864 51077 094 132 235 373 407 523 947 52079 249 254 298 302 462 632 644 768 940 53101 380 545 579 869 900 997 54164 270 281 321 322 375 546 590 621 55043 157 200 220 225 263 335 344 413 484 538 563 754 813 56152 217 248 353 453 498 547 592 57050 065 092 155 277 416 552 579 629 687 840 854 874 897 935 58029 036 316 324 561 681 714 812 829 995 59125 186 236 298 308 407 444 559 669 679 681 818 829 944 60123 254 291 366 432 549 591 688 690 834 835 61054 268 331 459 493 546 822 896 928 944 958 62050 163 315 651 725 859 903 63046 068 070 302 689 696 746 790 864 64154 414 522 731 861 891 919 65122 174 219 236 390 459 491 546 665 792 919 66009 188 249 250 585 649 798 840 877 958 990 67070 226 253 328 429 558 587 629 681 763 876 927 68013 386 403 527 536 818 944 69041 075 198 302 335 422 523 623 628 756 986

70071 080 140 154 205 228 352 372 384 399 825 894 986 71043 067 088 115 174 227 349 356 510 587 598 636 718 838 852 72102 128 195 326 380 407 490 492 814 886 73028 072 177 180 220 268 283 694 734 74008 041 106 203 210 730 779 963 75024 080 251 278 333 376 403 474 588 609 641 724 817 76061 116 153 159 205 298 850 863 987 995 77003 172 204 223 301 419 508 703 736 876 78201 433 446 546 565 849 916 921 933 79059 099 104 131 160 187 328 342 347 377 452 522 621 764 785 865 943 964

80012 065 111 203 279 297 521 618 630 687 783 822 894 967 999 81044 069 070 095 190 191 276 474 498 543 757 764 841 82131 185 317 498 670 790 818 838 83200 239 448 484 527 547 589 718 952 84178 261 471 497 514 597 644 656 691 779 781 85012 085 093 099 206 238 343 602 610 629 729 839 882 886

*

Minden felelősség nélkül.

*

Az Est gyorslistáját, amely a ma kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzásteremben összeállította a Glória ker. rt., Andrássy út 18.

*

Húzás folytatása kedden, 19-én.

Express hirdetések

TÉLIKABÁT DIVATÖLTÖNY
méretre, kizárólag legfinomabb szövetekből — Arban minőségben, kedvező fizetési feltételekben vezetünk.
KEREKES és VAJNA
úriszabók, Erzsébet körút 22., I. em.

Stortüggöny 200×250 P 9.20
Csipkeszövet 300 % széles, métere P 3.60
Glittertüll 300 % széles, métere P 5.80
Függönyripsz 130 % széles, métere P 4.90
Weisz Mariska
V., Szent István körút 22
(volt Lipót körút)

Női kabátok
dús szőrmézéssel
29.-, 35.-, 39.- P
Szőrme bundák P 45.-től
KEREKES
Király ucca 51. Akácfa ucca sarok

Újrendszerű bútorhitel!
Lakását berendezheti minden közalkalmazott és minden végleges esitett **harminc egyenlő havi részletre,** vagyis minden 100 pengő után havi 3.33 pengő részletre, előleg nélkül. Egy éven belüli törlesztésnél **kamatokat visszatérítjük.**
KARDOS TESTVÉREK
Wesselényi ucca 18. Kazinczy u. mellett

Uridivat kereskedők
különleges selyem és műselyem **sálat** rendeljen! Franco küldünk mintacsomagot!
Baumgarten Lajos és Fia, Laudon u. 8

Most cserélje be gramofonlemezeit
3 használtért — 1 legújabb 4 pengőst
adunk, jóállapotú, 2 év óta megjelent 25 cm-es lemezekért.
Régebbiek cseréje is legelőnyösebben.
KÖZPONTI GÉPRAKTÁR, Rákóczi út 80, udvarban

Szőrmét legjobban, legolcsóbban
Madeleine szűcs női
PARIZSI UCCA 6

Uj vagy használt
irodabútort
pénz és okmányszekrényt
Universáltól
Wesselényi ucca 8. sz.

Zimmermann Ármin
bútorszállítási és beraktározási vállalat
Rákóczi út 62. Tel. 136-078
ELVÁLLAL úgy helybeni, mint bel- és külföldi mindennemű **bútorszállítást**
garantált tiszta bútorkocsikban

Keresek Belgium esetleg Hollandia
részére filmeket
megvételre, részletes (scenario és ár) ajánlatok Fonó Miklós úr Budapest, Római fürdő, címre küldendők, ki azokat szívességből továbbítja. Ingatlanbiztosítások Magyarországon

Garszónlakások
egyszobás, **központi fűtés és meleg vízzel,** továbbá **üzlethelyiség** méltányosan **bérelhető.** Értekezés a helyszínen: V., Pannonia ucca 34. sz.

Valódi keleti
faliszőnyeg
175×153, **eladó.** Teréz körút 3, II. 3/a

Vennék jókarban levő vasvázas hullámlemezzel burkolt **GARÁZST**
Karvaly építész tel.: 122-054. 4236

Textilnagykereskedők!
Ki alkalmazna
vevők latogatásában, kiszolgálásban és iroda i teendőkben is járás, **munkaszerető,** negyvenéves, izr., magános özvegy embert. „Komoly munkaerő" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár út 33

Kerámiai üzemet vennék
bérelnék vagy ilyenhez **társulnék.** Választ: „Rentabilissa te-zem 4223" jeligére a fókia tohivatalba.

Szép, hosszú perzsabunda.
2 modern úriszoba fotel.
Villamos padlókefélő gép eladók. I. 129-068. d. u. 4—5-ig.

VIII., Rákóczi út 61.
számú házban
3- és 4-szobás modern lakás
mérsékelt áron kiadó. Felvilágosítás a házfelügyelőnél és tel.: **181-915**

Dijtalanul helyet adok egyszoba bútornak négyszobás főbérleti lakásomban. Telefon 290-084 4249

VI., Vilmos császár út 15
lépcsőházi bejáratú
2-szoba hallos és 3-szobás modern
uccai lakás kiadó. Közp. fűtés, meleg viz. Felv. házfelügyelőnél és tel. **181-915.**

Kétszoba hallos
Vermezőre nézó, délkeleti fekvésű, **erkélyes lakás kiadó.** I., Karácsonyi ucca 1. Krisztina körút sarkán 4253

Airedaleterrier 3-hónapos kölykök, prima pedigréjével, C. A., C. I. B. győztes apáiól, sima-szőrű, sárga tacskók **eladók.** VI., Lázár ucca 20, III. 2. 4258

ALFA ROMEO
HORCH
LA-SALLE
LANCIA
alig használt automobilok
VI., Andrássy út 8.

Pasaréten
három szoba hallos villalakás, gőzfűtéssel és garázzsal, november elsejére **kiadó.** Pasareti út 50. sz. 4247

Füszer- és csemegekereskedőknél jól bevezetett
helyi ügynököt keresünk
Ajánlatokat „Délidyümölcs" jeligére Blocknerhez, Vilmos császár út 33

Egy drb **2-szobás,** egy drb **1-szobás**
garszónlakás
és 1 szép
saroküzlethelyiség
pincével, azonnalra kiadó.
VII., Szövetség ucca 10-12.

Keveset használt
modern sötét háló eladó
Teréz körút 1/a. szám, 1. emelet 3.

ÚRISZOBA
fekete tölgyfából, 4 darab, olcsón eladó Thököly út 63

Kötszövöttárugyár keres
elsőrendűen bevezetett
helyiügynököt
esetleg fixfizetéssel is. Csakis kiváló munkaerők küldjék referenciával ellátott ajánlatukat „Jövő" jelige alatt Blocknerhez, VI., Vilmos császár út 33

Kettőszobás hallos
lakás **központi fűtéssel,** novemberre **kiadó. Nagydiófa u. 29.**

2-üléses, 4 sebess. **„BALILLA"** készpénzzel **veszek,** csak jó karban. „Cím és ármegjelölést Ve. 4255" jeligére a kiadóhivatalba kérek

Egyesületi helyiség
gyönyörű albérletbe — egyes napokra is — ***jutányosan kiadó.*** Megtekinthető: VI., Jókai ucca 1, II. 7.

PARKETTA
úi, III. o. tölgyfaparketta, lefektetve teljesen készen □[4] **6.80** pengő. Telefon: 132-719. Baross tér 6. sz.

3-szobás erkélyes **uccai luxuslakás,** hálóval, garderobe szobával, fálalóval, 1550 pengő évi bérért **kiadó.** Telefon: 116-126

Négyszobás
komfortos **uccai sarokiakás,** renoválva, P 1600.—ért november 1-re **kiadó.** Próféta ucca 9, Jókai térnél.

Erőd ucca 4, Atriumnál, vadonat úi házban **egyszobás erkélyes lakás** melegvízzel. Telefon: 180-210

„Ajax" rugós-kalapácsok, 3. és 4. sz., használt, üzemképesek;
Exhaustor
500 %-es szivónyílással **eladók.** Spitzer, Andrássy út 12. Tel. **116-654**

Garszónlakás
budai kertes modern házban erkéllyel, melegvízszolgáltatással **kiadó.** Fillér ucca 16. Telefon: 144-460, Székely

OKTOGONNAL
háromszobás modern lakás novemberre **olcsón kiadó.** Előtvös ucca 2.

Kutyát
garantálva **pakányirtásra keresünk.** Házfelügyelő, Bálvány u. 16.

VII., Nyár ucca 5.
lépcsőházi bejáratú
3-SZOBÁS komfortos
uccai lakás, teljesen rendbenozott állapotban, mérsékelt áron **kiadó.** Felvilágosítás a házfelügyelőnél vagy telefon: **181-[illegible]**

A Ford generáljavított, új gumikkal, **eladó.**
Majláth, Lehel ucca 2. 4245

Nikkelezés
bérben, olcsón. Lánc- és Gépgyár kft., Lehel ucca 8. **Tel.: 298-830.**

100 HP stabil gőzgép komp. kond., teljesen üzemképes állapotban felszerelve. Megtekinthető Abeles Testvérnél, V., Vécsi tér 6. Tel. 280-324.

szinten Karl Beyer (lásd Kat. 52) által metszett lapján alakjait idealizálás nélkül ábrázolja, s a díszes, ünneplő öltözet helyett az egyszerű, munkában hordott viseletben rajzolta meg. Hogy a metszet leányfigurája mégis kissé finomkodó karakterű lett, azt inkább a beállítás szentimentalizmusa adja. Bár a metszeten az előtér és háttér alakjai nincsenek közvetlen kapcsolatban egymással, a kompozíció itt is a zsánerkép felé mutat.

Irod: Markov 1955, 65, 93. kép; Kresz 1956, 125, 15. tábla.

55 Turotz Vár Megyei Havasi Juhász 60. TÁBLA

színezett rézmetszet, 27 x 18,3 cm
Jelezve: Heinbucher Edler Bikessy pinxit — Carl Beyer sculpsit
Felirata: Ein Schäffer auf den Hordenschlag aus der Turotzer Comitat. / Turotz Vár Megyei Havasi Juhász. (Sorozatszám) 67.
MNM TKcs, ltsz. 59.314.

Az előtér zöld mezejében, lábánál juhászkutyájával, posztónadrágos, kék inges szlovák pásztor furulyázik, a háttérben birkanyája legel, jobbra társa bográcsban főz. A sorozat 67-ik, ugyancsak Karl Beyer (lásd Kat. 52) által metszett lapja már abból a két utolsó füzetből való, ahol Bikessy kilépett a névtelenségből s a metszeteket nevével jelezte.

Vállalkozása egészének sikerét a kedvező közönségfogadtatáson túl az is jelzi, hogy ez volt az első olyan nagyobbszabású képzőművészeti vállalkozás a reformkor előtti Magyarországon, amelyet folyamatos sajtókritikai érdeklődés kísért. A pest-budai Gemeinnützige Blätter egy-egy 6 lapos füzet megjelenésekor részletesen foglalkozott az új lapokkal, e turóci pásztornál például kiemelve az ábrázolás pontosságán és gondos kidolgozásán túl, a jelenet festőiségét s a pásztor figura kissé túlzó kicsinosítását.

Irod: Markov 1955, 66, 98. kép.

RAUSCHMANN JÁNOS (Életrajzát lásd Kat. 235.) 9. TÁBLA

56 Csárda előtt

gouache, 51,4 x 71,1 cm
Jelezve jobbra lent: J. Rauschmann
MNG Grafikai O. ltsz. 4734–1952 (Vétel özv. Rauschmann Gézánétól)

A Ferenczy Istvánt is oktató budai rajztanár 1830 körül keletkezett lapján faluszéli ház előtt paraszti életképpé rendeződnek azok a típusok, amelyek az 1810-es évek viseletképein feltűntek, s amelyek a korai népszínműveknek is szereplői lesznek: a falusi sze-

PETRICH ANDRÁS (Életrajzát lásd Kat. 16)

57 Magyarországi népviseletek

60. TÁBLA

vízfestmény, toll, 30,5 x 31,7 cm.
Felirata a felső sor alatt: Kaschau, a középső sornál: Szegedin, az alsó sorban: Füred den 9 July 1837.
MTA Kézirattár – K 380/69 (Az egykori Kisfaludy Társaság gyűjteményéből).

A jelzetlen rajz az egykori Kisfaludy Társaság hiteles Petrich rajzai közt maradt fenn, s stílusa is megegyezik Petrich generális jelzett műveivel. A rajz különböző tájegységek nem egyidőben készült viseleteit három sorban rendezve egyetlen lapon vonultatja fel. A felső sor kassai-, a középső sor (a jobb oldali két figura kivételével) szegedi, míg az alsó sor (a jobb szélen ábrázolt két csoport kivételével) balatonfüredi (1837) népi típusokat mutat be minden bizonnyal Petrich eredeti vázlatai alapján. A középső és az alsó sor jobb szélének viseletcsoportjai azonban J. Paget: Hungary and Transylvania (London, 1839) című művének három, délerdélyi román viseleteket ábrázoló kompozícióját másolják (második kiadás, II. köt. 47, 131, 134). Petrich András ritkán, inkább csak tájképei előterében ábrázolt népi figurákat, lehetséges, hogy ezeket is hasonló céllal gyűjtötte össze.

Irod: Schoen 1922, 53, 59; Salamon 1941, 83.

58 Színházi közönség 1813-ban

60. TÁBLA

vízfestmény, toll, 32,8 x 28,7 cm
Felirata: Jupiters-Triumph/1813
MTA Kézirattár – K 380/77 (Az egykori Kisfaludy Társaság gyűjteményéből)

Tizenegy karakterfigura egy színházi nézőtérről, köztük arcnélküli, kutyás szépség és kukkerező csodálói, terebélyes urak és hölgyek a témája e csak részben kidolgozott lapnak, amelyen a kissé karikaturisztikusan megrajzolt figurák egyénien felfogott, kitűnő telitalálatok a napóleoni korszak színházi közönségéről.

Petrich generális mindig is vonzódott a színház világához s az 1810-es évekből több rajza maradt fenn Pest-budai színészekről, énekesekről. E rajzai éppúgy karikaturisztikus jellegűek, mint pl. a Balatonfüreden összejött arisztokratákról vagy pesti polgárokról készített vázlatai (MTA). Az 1813-ban keletkezett rajz – hacsak nem másolat jó előkép után – feltehetően a pesti vagy budai német színház közönségét ábrázolja, bár Jupitersstriumph címmel egyik színházban sem játszottak darabot. Talán a cilinderes úr „max

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980.

60 Pesti lóverseny 1827. június 8-án – második futam 9. TÁBLA

színezett litográfia, 47,9 x 64,4 cm.
Jelezve: Felvette és rajzolta Presztel és Clarot Budán — kőre metszette Schmid Pesten.
Felirata: Június 8. dikán 1827. Második jutalom 100. arany. Nyertes Gróf Eszterházy Jósef, Gróf Hunyadi ménesébül származott szürke kanczája Sultana, 4 esztendős 113 Ukék test, sárga karok és fejér sapka/ Am 8 Juny 1827 gewañ den Preis N2. von 100 Dukaten die dem Grafen Joseph Esterházy gehörige Schimmel Stutte Sultana aus dem Gräflich Hunyadische Gestütte, 4 jahrig mit 113 U. blau mit gelben Ärmel und weisser Kappe. [Ugyanez a szöveg még francia és angol nyelven is] Középen a magyar címer körül: A' nemes Magyar nemzetnek legmélyebb tisztelettel ajánlja Lichtl Károly.
MNG Grafikai O. ltsz. G 57.10

A pesti lóversenypályán a kordonon túl zsokék és csikósok lóversenye zajlik, háttérben a tribünökön a nézőközönséggel. A hazai lótenyésztés fellendítésére szorgalmazott lóversenyek a pest-budai társasági élet kedvelt színterei lettek, megörökíttetésükre is nyilván ezért vállalkozott az élelmes műárus Lichtl Károly, aki itt jellegzetes módon lapját már a „nemes magyar nemzetnek" ajánlja. A litografálást Schmid János végezte (életrajzát lásd a Kat. 34 számon).

Irod: MM tört. 5, 250; Gerszi 1960, 56, 199.

d'oir" jelzésének feloldása közelebb vinne a meghatározáshoz. A lap a polgári zsánerkép igen ritka magyarországi példái közé tartozik.

Irod: Schoen 1922, 57; Pukánszkyné 1923, 68. kép.

59 A vén gavallér esküvője 15. TÁBLA

vízfestmény, toll, fedőfehér, 23,6 x 33,8 cm
MTA Kézirattár – K 380/78 (Az egykori Kisfaludy Társaság gyűjteményéből)

Templombelsőben ábrázolt esküvőn a pap pocakos öregurat fiatal lánnyal esket össze a tanúk, a rokonság s a padokban tereferélő közönség előtt. Az 1810–20-as évek táján keletkezett s a korai polgári életképekhez tartozó lap számos karakteres városi figurát vonultat fel, s komikus hatását elsősorban az új pár közti korkülönbség kontrasztjára építi, amelyet csak tovább fokoz a vőlegénnyel egykorú, középen álló házaspár asszonyának cicomás élemedettsége. Miként a Kat. 58-nál, itt sem kizárt, hogy Petrich grafikai előkép után dolgozott.

Irod: Schoen 1922, 56–57. (képpel); Salamon 1941, 83–84.

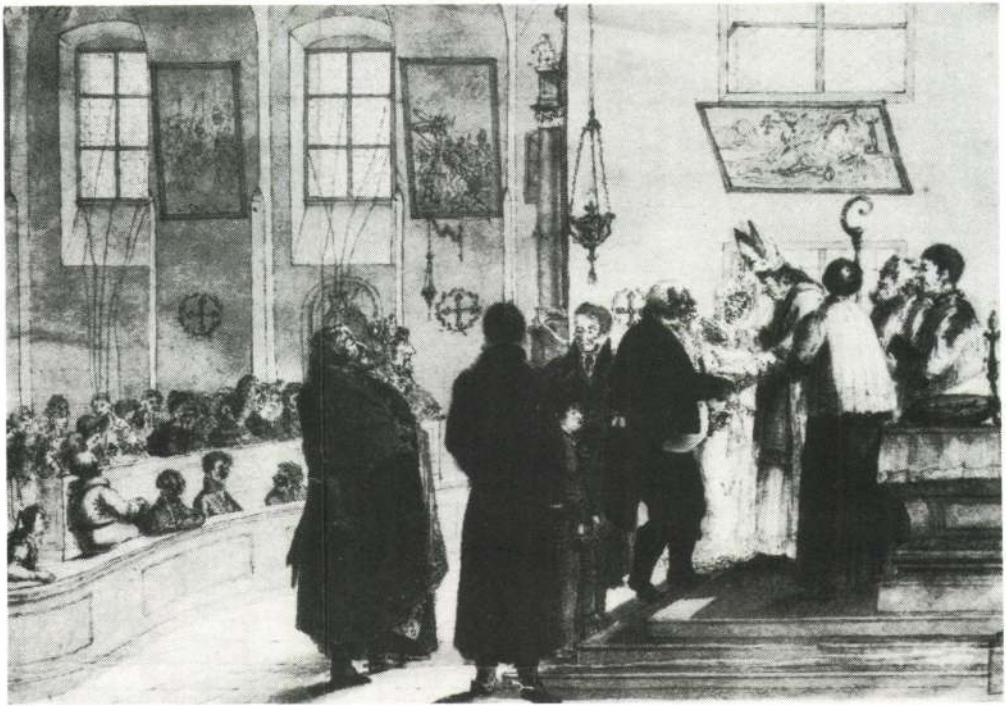

59

64 (részlet)

58

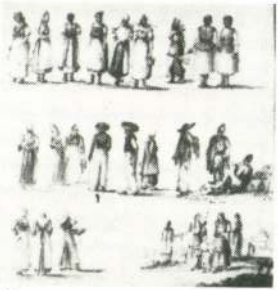

57

62

124

107

PETRICH ANDRÁS (Életrajzát lásd. Kat. 16.)

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980

158 Tihany látképe a hegy aljából 69. TÁBLA

rézmetszet és rézkarc, 10,3 x 14,1 cm
Jelezve: G. M. Petrich rajz, Axmann Józs. bészivatta, Blaschke Ján. metsz.
Felirata: Tihany
In: Aurora, 1822. Pest, Trattner Tamás, 7. sz. kép. (P. I. M.)

A tihanyi apátsági templom a hegytetőn, mögötte jobbra a Balaton dombos északi partja. A vidék apróbb részleteiben teljesen hiteles, a staffázsfigurák a korra jellemzőek. Kisfaludy Károly, a szerkesztő e metszet közlésével kettős célt szolgált: a kiváló rajztudású vezérőrnagy rajzának sokszorosításával egy, a közönség előtt ismeretlen, magyar művész munkájával akart honismeretet terjeszteni.

A lapot BLASCHKE János (Pozsony, 1770 – Bécs 1833) metszette, aki a bécsi akadémián Jakob Schmutzer osztályán és Clemens Kohl mellett tanult. Bécsben dolgozott. Magyarország részére Igaz Sámuel és Kisfaludy Károly szerkesztésében kiadott almanachok, valamint Kisfaludy Sándor, Kazinczy Ferenc, Berzsenyi Dániel és követőik műveihez metszett illusztrációkat: történeti kompozíciókat, tájképeket, arcképeket, mitológiai figurákat. Hatalmas munkásságával az uralkodó stílusokat és a metszetben reprodukált műveket jól tolmácsolta. A lap elkészítésében közreműködött AXMANN József is, aki a rézkarc technikával készült részletek maratásában segített („bészívatta"). Életrajzát lásd kat. 161.

Irod: Schoen 1922, 53–54; Salamon 1941, 85–86.; Pataky 1951, 90.; V. Zibolen 1964, 77–78.; V. Zibolen 1967, 153–154, 184.

159 Körmöc látképe 69. TÁBLA

rézmetszet, 10 x 12,8 cm
Jelezve: G. M. Petrich raj. F. Loos metsz.
Felirata: Körmöcz.
In: Aurora, 1823. Buda, Királyi Magyar Universitas, 9. sz. kép (OSZK)

Magas hegyek, lépcsőzetesen megművelt dombok ölében búvik meg a város. Petrich András mérnöki pontosságú, mégis hangulatos rajzát Loos a maga sajátos romantikus karakterével lágyabban tolmácsolta, mint Blaschke a tihanyi látképet.

Metsző: Friedrich LOOS (életrajzát lásd kat. 157)

Irod: Pataky 1951, 176. 2. sz.; V. Zibolen 1967.

160 Detrekő vára 69. TÁBLA

rézmetszet, 19,7 x 26 cm (körülvágott)
Jelezve: Renner sc. Budae
Felirata: Detrekő vára Poson Vármegyében, éjszak-nyugatról tekintve.
In: TGy 1822. VI. szám mellékleteként (OSZK)

Sziklás hegytető még magasan álló, de leomlott falkoronájú várfalai a Kiskárpátokban álló Detrekő (Plavecký Hrad) romjait ábrázolják, Mednyánszky Alajos Detrekő vára c. cikkének illusztrációjaként. Rajzolóját nem ismerjük, de bizonyos, hogy a folyóirat korábbi számában (1820. 64–65.) emlegetett „azon betses Gyűjteményből való, mellyet a tudós Szerző nagy fáradsággal és nem kitsiny áldozatokkal szerzett össze. Hazafiságtól vezéreltetvén, ezen szép gyűjteményt a Tudományos Gyűjteményben kívánja a Magyar Olvasó községgel közleni. ... A hazánkban találkozó 300 vár omladékok közül 40 hiven le vagyon rajzolva és a leírásokra megkévántató matérialék összze vagynak gyűjtögetve."

A túróci születésű s Nyitrán majd Bécsben élő Mednyánszky Alajos báró nagyrészt németül írt, bár vannak magyar nyelvű írásai is. A felvidéki várak és családok történetét és mondáit gyűjtötte s 1820-tól adta ki sokszor megregényesítve, főként a bécsi Taschenbuch für vaterländische Geschichte c. évkönyvben (amelynek társszerkesztője volt – v. ö. Kat. 161), illetve a Tudományos Gyűjteményben és önállóan Vágmenti utazásában (lásd. Kat. 15), mindenütt arra is törekedve, hogy leírásait látkép metszetekkel illusztrálja. Mondáinak tematikájával jelentős hatást gyakorolt a magyar irodalomra, különösen azután, hogy cikkei összegyűjtve előbb németül (1829), majd magyarul (1832) is megjelentek (Horváth 1955. 106–108.).

Irod: Thaly 1905, repr. 64.; Pataky 1951, 210.; Zavadová 1974, Kat. 429. G. G.

FENDI, PETER (Bécs, 1796 – Bécs, 1842)

Festő, rajzoló, litográfus, a bécsi biedermeier művészet egyik legkiválóbb képviselője. Fiatal korában várak és régiségek rajzolójaként aratott sikert, e korból való kiállított lapja is. Később az arisztokrácia által felkapott portréfestő s rajztanár lett, művészi rangját azonban kissé elégikus hangulatú, kitűnően megfestett polgári zsánerképei adták.

161 Tótlipcse látképe 8. TÁBLA

rézmetszet, 9,8 x 16,7 cm (körülvágott)

A MŰBARÁT

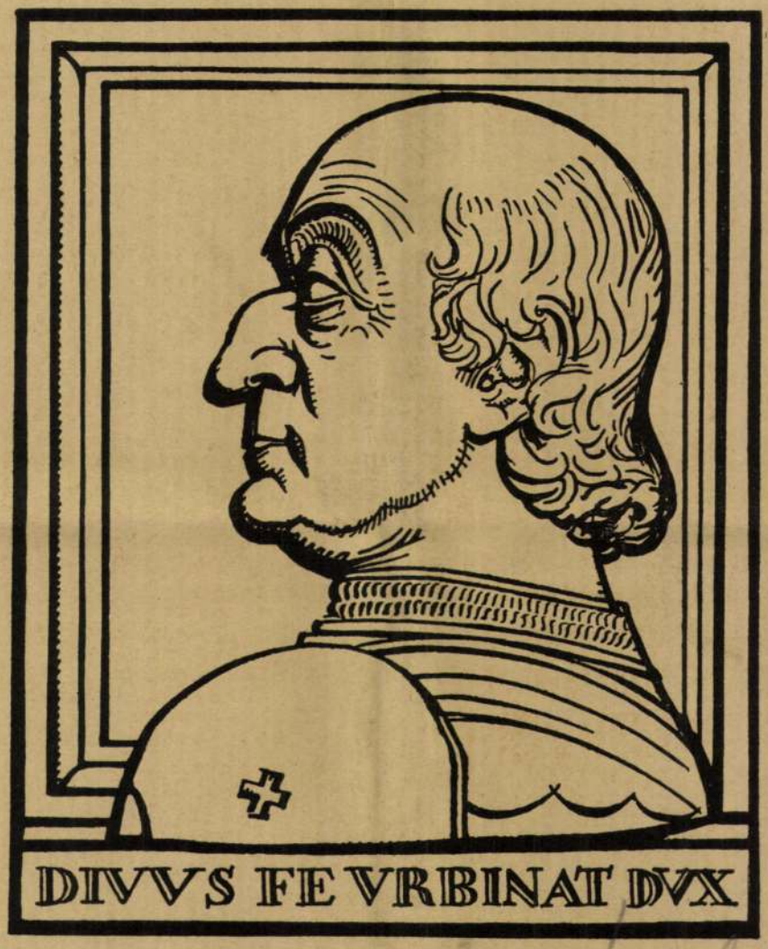

SZERKESZTI
ELEK ARTÚR

II. ÉV. 1922 3. SZ.

A MŰBARÁT II. ÉVF. 3. SZÁMÁNAK TARTALMA

Lap

SCHOEN ARNOLD: Petrich András 53
HEVESY IVÁN: A szobrászat legújabb irányai 60

SZEMLE:

Múzeumok és gyüjtemények 65
Leletek és ásatások 66
Hírek 66
Kiállítások 69
Művészeti irodalom 71
Bibliofilia 72

KÉPEK:

Petrich András: Szegedi népviselet. (Vízfestmény) 53
— Buda-Pest, 1819. (Színezett rézkarc) 55
— A vén szeladon esküvője. (Vízfestmény) 56
— Alpesi táj. 1809. (Gouache) 56
— Alpesi táj. 1806. (Gouache) 57
— Hölzel a varázsfuvolában. (Vízfestmény) 59
Wilhelm Lehmbruck: Térdepló nő 60
Archipenko: Torzó 61
— Medranoi táncosnő. (Fa, fém, üveg) 63
Barlach: Parasztasszony. Faszobor. (1921) 65
Rudolf Belling: Hármas hangzat 66
Csáky: Kompozíció 67

A MŰBARÁT ELŐFIZETÉSI DÍJA:
EGY ÉVRE 800 KORONA, FÉLÉVRE 400 KORONA. EGYES SZÁM ÁRA 80 KORONA.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 44.

A HELIKON KIÁLLÍTÁSAI

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCA 44.

VEZETŐK:
DR. DÉNES LAJOS BÁLINT JENŐ

II.

NAGY BALOGH JÁNOS EMLÉKKIÁLLÍTÁSA.

AZ ELHÚNYT MŰVÉSZNEK
A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM TULAJDONÁBAN
LÉVŐ HAGYATÉKÁBÓL.

NYITVA: 1922 ÁPRILIS HÓ 3-IG.

III.

AZ AKT

A MULT SZÁZAD KÖZEPÉTŐL NAPJAINKIG.

MEGNYITÁS: 1922 ÁPRILIS HÓ 9-ÉN.

SZÉKELY ALADÁR
MŰVÉSZFÉNYKÉPÉSZ MŰTERME * BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 18.

»A Műbarát« kliséit készítette
SOKSZOROSÍTÓ-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Budapest, VIII., Tisza Kálmán tér 6.

részben pedig márvány vagy bronzszobrok reprodukcióival. Némelyek, ó-görög reminiscenciákat élesztve fel, nagyobbméretű műveiknél vegyesen használták a fémet az elefántcsonttal; az utóbbinak fával való kombinálását is sokan izlésesen kisérlették meg. Sőt a bizanci kor ízlésére emlékeztető munkák is voltak láthatók: drágakövekkel kirakottak. A szemle során Maus különösen kiemeli Meunier *Krisztusát a keresztfán*. A kitűnő művész e feladatot is úgy tudta megoldani, hogy minden ízében új művel állunk szemben, mely egyaránt távol van a gótika mint a renaissance Megváltójától. Paul de Vigne bájos Psyché-je, Van der Stappen Sphinx du Silence-a, Rombanse Venusbergje még kiváló alkotásai e fellendülésnek. A következő cikk ama pályázat eredményeit ismerteti, melyet a Société d'Encouragement à l'Art et à l'Industrie írt ki kitüntető oklevelekre és gyűléseire való meghívókra. Az oklevélre kitűzött első díjat Chouvet kompoziciója nyerte meg, a meghívóét pedig Thomas Henri. A cikk írója, Thiébault-Sisson, az egyik pályabíró, ki a pályázat eredményét egészben nagyon közepesnek mondja, különösen a meghívólap elegáns dekorációjáról és a figurális rész szerencsés alkalmazásáról igen kedvezően nyilatkozik. A cikket a pályaművek sikerült reprodukciói kisérik. Mazerolle F. a párisi éremverő legújabb termékeivel foglalkozik; az új veretű pénzeken tudvalevőleg a hírneves Rotynak kompoziciója, a respublika magvető nő alakjában lesz látható; további képekben látjuk Chili köztársaságának új pénzeit, Menelik császáréit, az orosz cár látogatásának emlékére vert érmeket és néhány szép jubiláris érmet. A színes melléklet Lalique-nak gyönyörű bijou-jaiból mutat be néhányat.

*

A Revue des Arts Decoratifs 9 füzetében L. de Fourcaná folytatólagosan ismerteti a Mars-mezei kiállítást, ez alkalommal különösen a bútorokra és interieurökre terjesztve ki figyelmét. Jacquot Albert, a hírneves és századok óta (1632. óta emlegetik az oklevelek a Jacquot-ok hegedűit) mesterműveket produkáló nancy-i hegedűkészítő család jelenlegi feje, azokról a dekorativ díszszel ellátott hegedűiről ír, melyeket a brüsszeli kiállításon mutatott be. Jacquot szerint a hegedű formáján való csekélyebb változtatás, minden eltérés

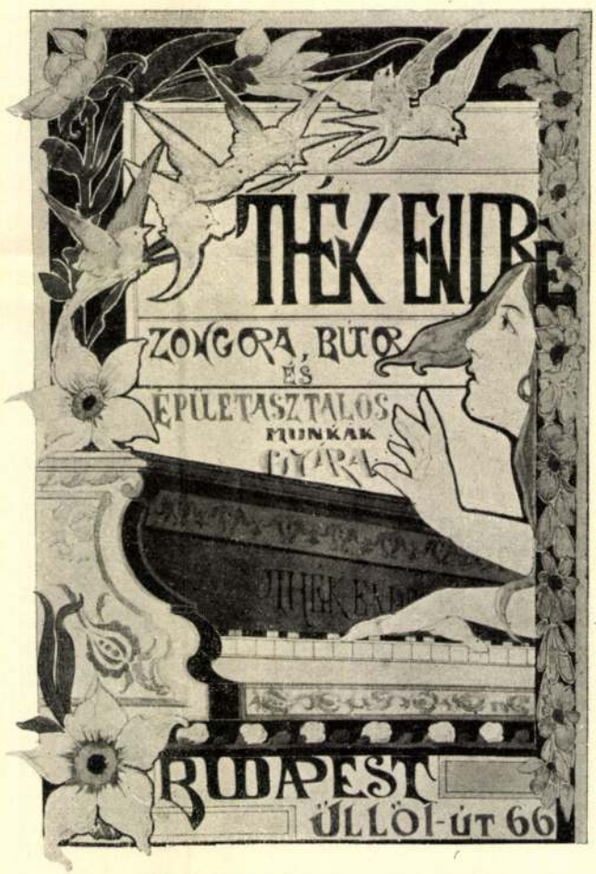

Petridesz János.

attól a klasszikus, megállapított alaktól, melyet Amati, Stradivari, Guarneri teremtett meg, csak hátrányára válna a hang szépségének és tisztaságának. A jó hegedűnek mint műtárgynak művészi becset tehát csakis betétmunkával (marqueterie) és mozaikkal lehet adni. Ilyen díszszel ellátott volt az a négy gyönyörű darab is, melyet Jacquot mester a brüsszeli kiállításra küldött és a mely teljesen az ő keze munkája. Didron *Le Vitrail* c. cikkében az üvegfestészetről ad egy történelmi essay-t, melyet eredetileg az Union centrale-ban olvasott fel. A füzet végén a Revue szerkesztőjének tollából meleg hangú búcsuztatóját olvassuk a szept. 4-én elhúnyt Lucien Falizenek, a kitűnő párisi ötvösnek, a ki a Revuenek is tevékeny munkatársa volt. *T.*

*

A „Decorative Kunst"-ból. Schuhmacher F.

A Kunst und Kunsthandwerk, a bécsi *k. k. österr. Museum für Kunst und Industrie* havi közlönyéből, Scala szerkesztésében és az Artaria-cég kiadásában november havában jelent meg a próbafüzet, mely a maga külső s belső kiállításával s mutatványképen közölt cikkelyeivel a legpompásabb füzetek egyikét képezi e nemben.

A folyóirat voltaképen az említett Múzeum *Mittheilungen*-jeinek bővített s átalakított folytatása s programmjában a szép alkotások iránt való érdeklődésnek fokozását, az ízlés fejlesztését, a művészi ipar tökélesbülésének s produktiv képességének növelését, az úgynevezett magasabb művészetek s a kézműipar közötti szoros vonatkozás és összefüggés létesítését s végre a jó, modern irányok s minták tanúlmányozása s művelése által a művészet és művészi ipar napjainkban mutatkozó szükségleteinek fedezését tűzi maga elé. A mutatványfüzetben a kisebb-nagyobb cikkek illetve cikkelytöredékek változatos sorozata tanúskodik arról, hogy a folyóirat kitűzött céljának elérésében szellemileg is elég tőkével rendelkezik. Első cikkelyül Wickhoff értekezése szolgál s az iparművészeti múzeumok jövőjének kérdését fejtegeti. Camillo Sitte a kreuzensteini várat mutatja be, Felician Berlepsch Myrbachról ír egy méltató cikkelyt, a Londonban lakó E. Newton pedig az angol arkitekturáról s az angol homeról értekezik. A cikkek további sorozata: Az esztetikai ítéletekről s a művészet történeti változásokról, Vorlbehrtől; a tiroli erkélyekről, Deiningertől; az angol bútorokról VII. Henrik trónralépése idejéből, Hunger-Ford-Pollentől; a japáni színes fametszetek korunkra való hatásáról, Seid litztól; a gráci Weizersaal, Lachertől; a kölni kőedény-korsókról, Falketól; az issognei vár festői intérieureiről, Forbertől; a kölni új asztaldíszről, Schuitgentől; a bécsi festménygyüjteményekből, Frimmeltől. Bing Tiffany művészi üvegeit

Petrides János

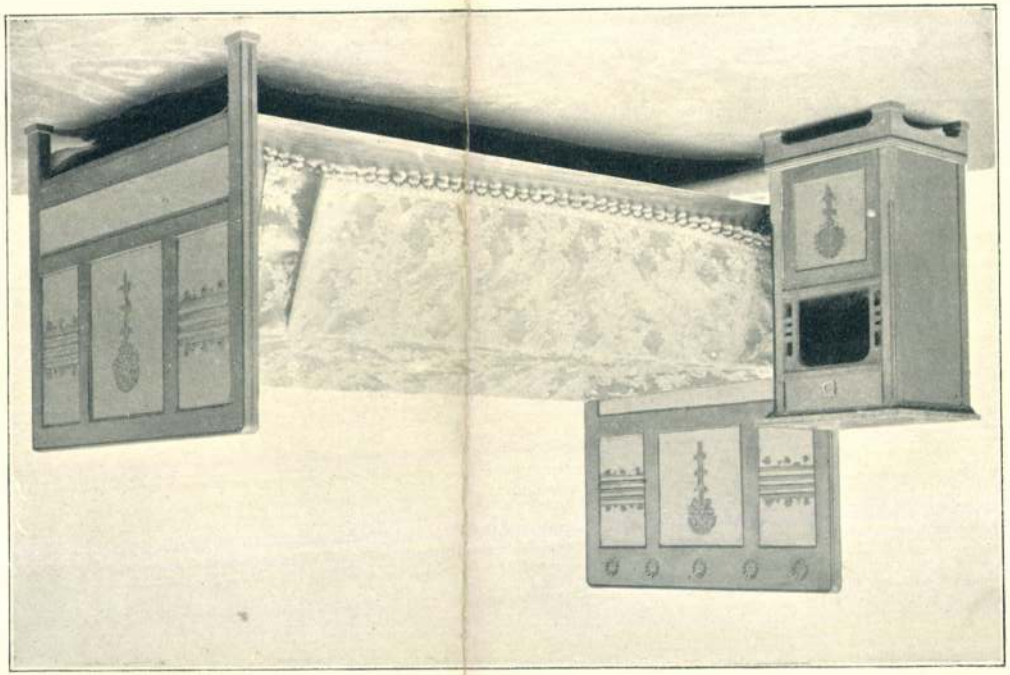

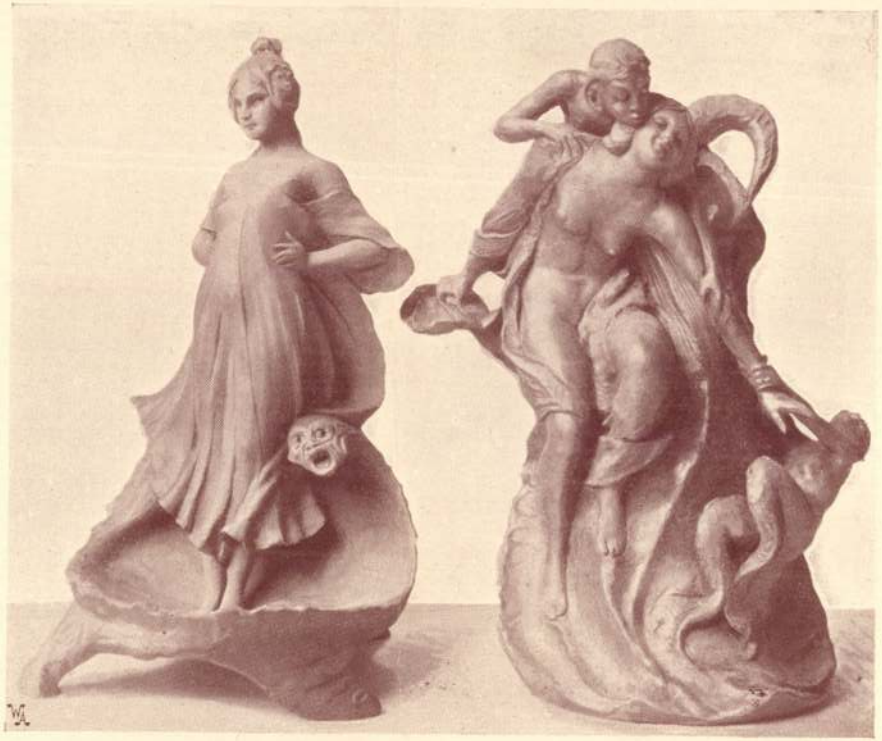

TERRAKOTTA SZOBROCSKÁK.
PETRIDES JÁNOSTÓL, UNGVÁR.

Magyar Iparművészet
1901. évf. 266. l.

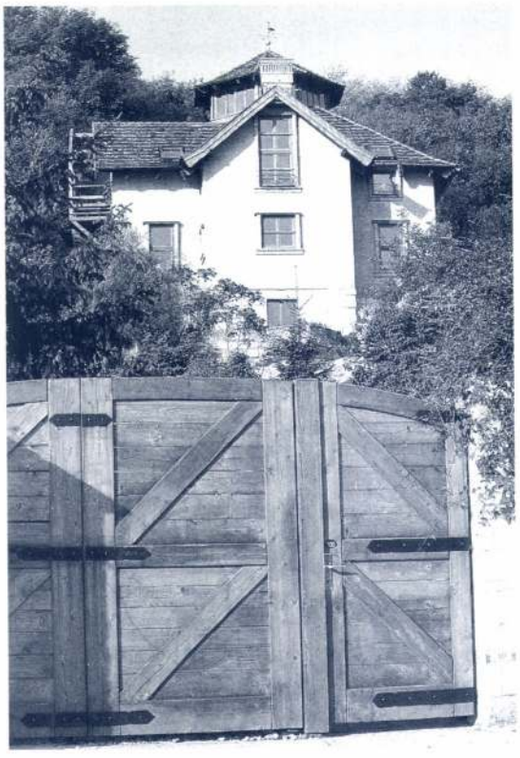

Vidéki ház

FOTÓ: HAJDÚ JÓZSEF

Budapesten születtem. Gyermekkori szókincsemben a „vidéki" meglehetősen pejoratív felhangokat hordozott. Aztán kinőttük a budapesti lakásunkat és felkerekedtünk. Kiáramlottunk az agglomerációba, mondják a szociológusok. Tény, hogy a (megépült és tervezett) M0-ás mentén lassan több baráti család lakik, mint a városban, és zengjük a boldog vidéken-élés dalát a városiak gyanakvó-kétkedő pillantásai ellenére.

A vidéki élet azt jelenti nekem, hogy kert veszi körül a házunkat, és ez jó.

Első lépésben kitalálom (szintek, funkciók, növények), aztán kialakítjuk, gondozzuk, változtatjuk. Élettérként használjuk. Eszünk, beszélgetünk, játszunk, dolgozunk benne. Figyeljük és felfedezzük.

Idecsalogatjuk a madarakat, etetjük, bámuljuk, tanuljuk őket. Azokat az állatokat, akik velünk élnek, igyekszünk nem kerítéssel vagy kötéllel magunk mellett tartani. Szabadságukban áll viszontszeretni minket és velünk élni.

Érzelmi viszonyt kötünk még a növényekkel is. A növekedésük figyelemmel kísérése érdekes és fontos nekem. Átültetni, visszavágni, olyanná alakítani, ahogy azt én szeretném, és ahogyan ő is elviseli, vagy megszeretni, ahogyan szabadon nő, terebélyesedik. Meredek lépcsőn lehet a házhoz jutni, így minden nap hosszan elidőzhetek azzal, hogy ellenőrzöm, hogy mi mennyit nőtt, mennyire terjedtek el a partoldalban a gyöngyvirágok, hogy nemsokára le kellene vágni a sövényt, és milyen édes az illata a birsalmavirágnak.

Ezek a furcsa kapcsolatok határozzák meg viszonyunkat a vidéki életmódhoz, és okoznak egészen váratlan örömöket. Még a ház is valamiféle érzelmes résztvevője az életünknek.

A ház jó pár lehetetlen feltételnek kellett megfeleljen.

A lejtő északi, a telekosztás elképesztő (nadrágszíj?), 17m x 170m, a beépítés oldalhatáros, nemcsak az utcánál, a hegyoldalban is. Az egyetlen előny, hogy nem került sokba és az enyém, így kevesebbet kell vitatkozni, meggyőzni. A miénk, úgyhogy valamennyit azért mégis kell.

Vannak nagy, mászható gyümölcsfák, százéves süvegfenyő, amit minden munkagépes „ki akar kapni", „majd átrakjuk valami jó helyre", pont rá kellene tenni a szivattyú tappancsát, nem lehet látni tőle kitűzéskor, képtelenség leszórni a sódert, mert útban van. Mégiscsak harcolunk. Főleg én. A fákért, a parányi zöldekért, amit nem feltétlenül muszáj tönkretenni. Itt lakunk ugyanis közben, kis svábházban a telek alján, a hegy lábánál, az építkezés kapujában.

A pince egy részében csak a falak alatt van szigetelés. Az aljzat szépen egymás mellé homokba rakott (címeres) bontott tégla. Magunk csináljuk, mert „ilyen nem létezik", „nincs ára", „úgyis le fogjuk betonoztatni". A helyiségnek különleges klímája van, virágokat teleltetek benne, meg befőtteket.

An Extended Villa, Pasarét

The original dwelling house was designed by Péter Kaffka, 33 years old at that time. Within easy reach, there is the reserve in Napraforgó utca, which had been inhabited by its somewhat wilder and more tamed cousins by then. Houses designed by Molnár, Fischer, Masirevich Jr., by Weichinger, dr. Baráth, Novák and, at last, Kaffka, all bear some similarities to the one (at No. 3. Napraforgó utca) analysed here, each being a separate and individual path leading into the fresh and new lush of the modern.

It is a free-standing, two-story building with a flat roof, functioning as a dwelling house with strictly geometrical contours, a cubic trio melted together with thorough precautions. Its main bulk is a three-storey narrow prism closing as a semi-cylinder towards the back garden. Lengthwise, there is another three-storey construction, including an arched staircase joined by a two-storey quadratic prism. Its end-facades had openings arranged symmetrically around a central axis. Above, towards the street it is closing up, whilst toward the garden it opens up because of the arched and closed terrace of the second-floor. Its squelched painted facades were crowned by a small jutting string-course.

Opposite the Franciscan church, this house has stood abandoned for a long time.

(It witnessed when newly weds shook out rice from their lapels and collars, hurling their bouquets toward the sky, winding bagpipe music around the statue, and then vanish into life.)

Excited, we wished it to be taken out for a dance, instead of being asked to leave!

In 1997, the new proprietor invited Tamás Tomay to prepare designs for the extension of the building.

(Back in those days, when we viewed the new house with the Master School, the dwelling complex designed by Lajos Kozma for Ede Telcs at No. 41. Alkotás út was pulled down.)

The ability to adapt is not only part of the strategy for survival, it has also been tolerant behaviour to preserve values of periods long gone. The sacrifice involved, both material and spiritual, is clearly backed by some stylish partiality.

Whilst transforming the house, the original building was extended towards the back garden, thus doubling the space suitable for dwelling. The ground-floor includes supplementary rooms, whilst the sitting-room was positioned so as to face the garden. In the highly pierced apsis mainly appearing as if a balustrade now there is a dining kitchen, joined by the spacious living-room. On the second floor there are three rooms and a study. Nexto to the slightly modified original is the new section with two-flight stairs elevating in it, to join the sphere of the sitting-room, living-room and bedroom. From the ground-floor terrace an elegant floating stairway leads upstairs. The new has been matched to the old so that the section near the street retained its original contours with a slight degree of alteration, whilst the arched side has turned into an interior. The old has been transformed into a case enveloping the new. Made of raw bricks, there are arcading aisle walls, whilst the flat roof covers everything including the original bulk of the building. Nicely cribbed and characteristic, the corniced roof thrives to protect and unite.

Viewed from the street, a decent restoration will do here, whilst the complex could just as well do without the northern terrace. The cornice appears a much too dominating component that weighs down on the original forms. From the direction of the back garden, the house seems to have been turned into something more of a public building, despite its witty and delicate details and virtues of composition. This is a result of some over-exaggerated monumentality. The corpulent terrace makes the ground-floor sitting-room rather too dark.

Of course it is an attractive building, on the whole, revealing obstinacy and craft. It is an opportunity to celebrate, when we can see skilled hands elevate values that appear sinking.

It is a pity that the name of the designer of the original building is not visible.

■ ATTILA MOLNOS

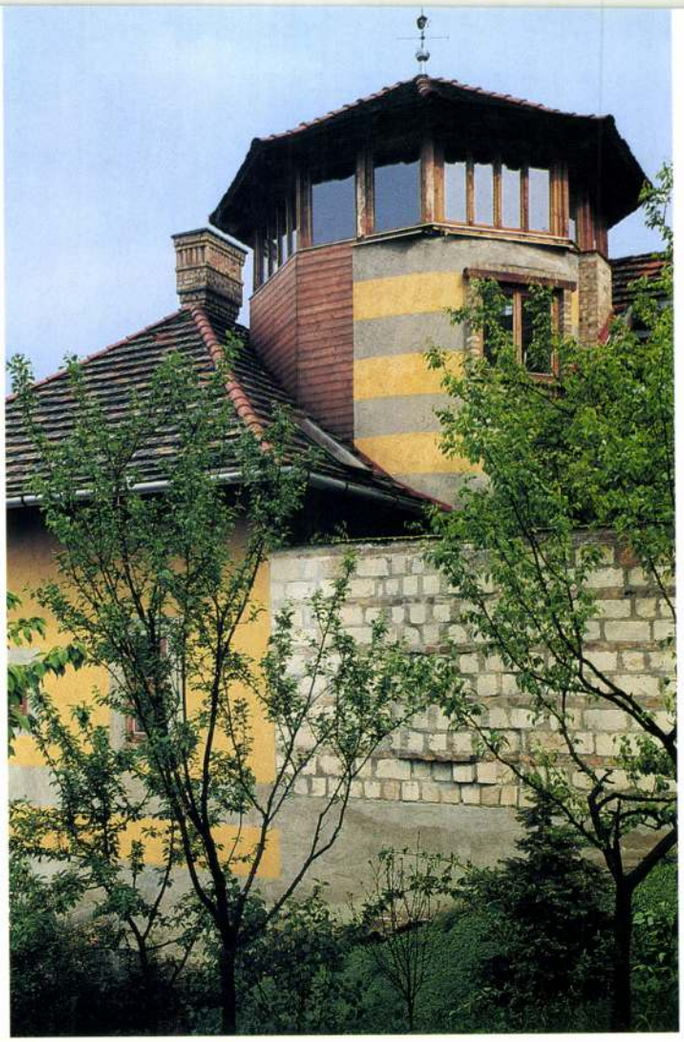

Kellett volna. Erre van egy történetem: amikor az amerikai angol kastélyt vesz, az egész épületet tökéletesen beszigetelteti, de mikor az utolsó ács elmegy, 7 centit levág a bejárati ajtóból. – Mit csinál? Megőrült? – háborog a tulajdonos. – Ha nem vágom le, hol megy be a levegő? – kérdezi elkerekedett szemmel a mester. Hát nálunk bemegy. A házban mindig jó szagú, friss a levegő.

Pár éve zongorát készültem venni. Egy hangszerész azt mondta, vehetek Yamahát, dobol, oboázik, 120 hangszer utánoz, soul vagy csacsacsa ritmusban, tökéletesen tiszta a hangja, kis helyen elfér, és pontosan annyiba kerül mint egy páncéltőkés 80 éves fekete, amit időnként hangoltatni kell. Csakhogy az egyik öt év múlva ipari szemét lesz, a másik meg örökre hangszer marad. Ebből hajlamos vagyok messzemenő következtetéseket levonni. Gyanakszom és kerülöm a „korszerű építőanyagokat". A szemléletem megváltozni látszik. Sok anyagban és szerkezetben könnyen, gyorsan meglátom az ipari szemetet és elkerülöm. Erény, ha valami bontható, szétszedhető anélkül, hogy értékét vesztené, beépíthető építőanyag marad. Sőt, akár értékesebb attól, hogy bontott: patinás, a felülete egyenetlen vagy éppen kifényesedett.

Sok olyan dologba vágtunk bele, ami nem volt teljesen kipróbálva, csak átfedésekkel voltak előképei, szokatlanságuk, ismeretlenségük miatt nagy volt velük szemben az ellenállás.

Félek, sokára lesz ilyen lehetőségem újra, hogy a saját szakállamra belemehessek ilyen léptékű kísérletbe. Valószínűleg senki sem fog ennyire hinni, bízni bennem. Meg szakállam sincs.

■ PETRIK ADRIEN

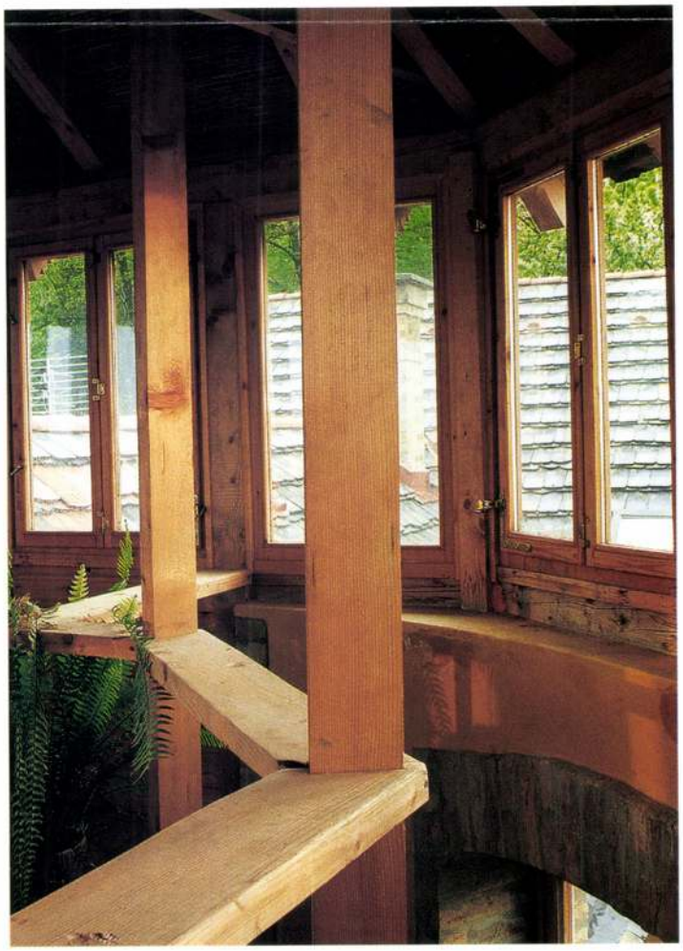

FOTÓ: HAJDÚ JÓZSEF

Petrik Adrien

A pince fala sóskúti kőből van. Az új kövek elég kisméretűek, a vágószerszám nyomai jól kivehetőek, kontúrjai élesek, a sarkok gyakran töröttek. A kövek mérettűrése 1-2-3-4 centi. A kőműves széttárja a karjait. Kitalálom, hogy rakja a külső oldalon zsinórra, hogy szigetelhető sima felülete is legyen. A belső egyenetlen oldal közben annyira megtetszik nekem, hogy a bejárati oldalon az kerül a látható oldalra. Elterjed a híre. A faluból napokon át jönnek borzadva, megnézni a „csúnya házat".

A falakat nagyon vastagnak szeretném, de kisméretű téglából túlságosan drága, a vályog annyira új (régi és elfelejtett), hogy senki sem foglalkozik vele (pedig a hegy jó agyagos, korongozható, sárga, gyönyörű barnára ég). Vályogtéglát hozatni messziről nehézkesnek tűnik és valamivel drágább a nútféderes hőszigetelő falazóblokknál. (Már így is csodabogárnak tart mindenki.)

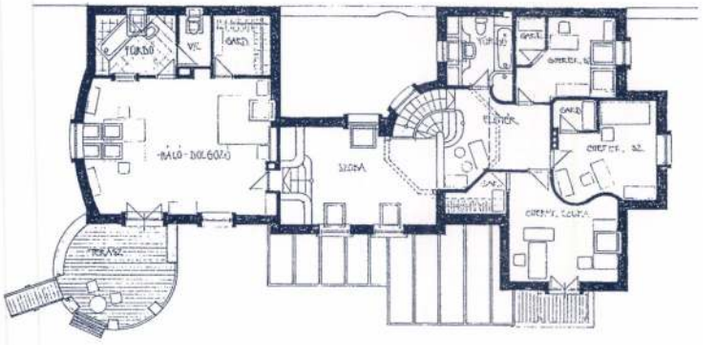

Emeleti alaprajz / *Plan of the upper level*

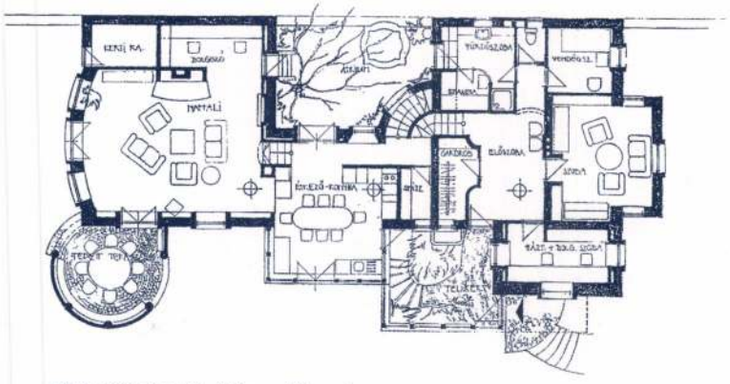

Földszinti alaprajz / *Ground floor plan*

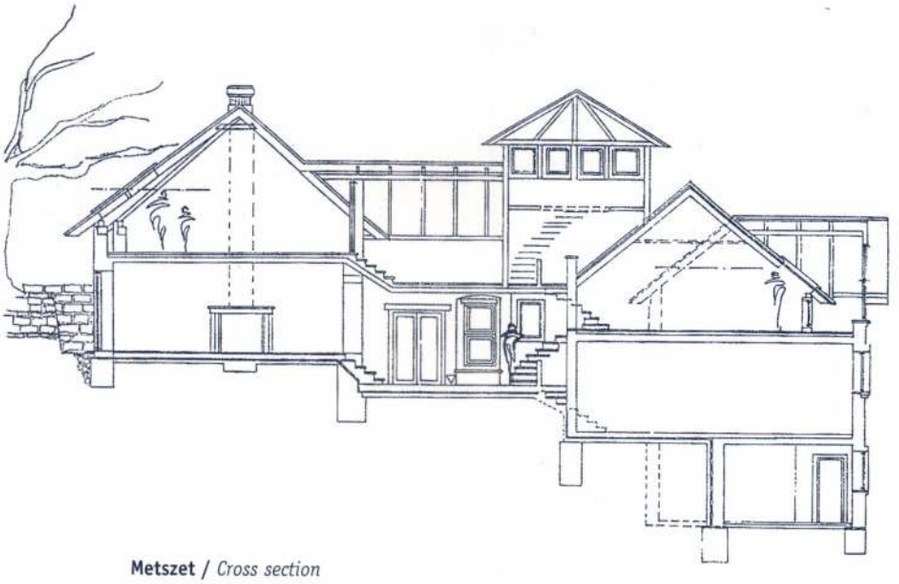

Metszet / *Cross section*

Ahol nagyon fontos nekem a vastag fal, ott a 38-as tégla elé a kisméretű bontott téglából légréssel falazunk egy sort és nyersen hagyjuk. A telefugákat visszadörzsölik. Cementeszsákkal. Később, mikor már beletörődtek, drótkefével.

Egy faldarab képe kerül a kezembe Marokkóból, egy pár méteres fal van rajta, húszféle téglamintával. Elkezdünk játszani. Ugyanolyan jó, mintha sima kötésben rakott fal lenne, és még szép is. (Egy darabig csak nekem tetszik, „ki fogja ezt portörölni?") Először a kőművesek szeretik meg. Bravúrokat próbálnak. Büszkék rá.

Az ablakok fölött kívül (látszó) fa gerenda van, belül boltozat („de hát nem látszik az utcáról") téglából, körszegmens, jó lapos ív, az ablak nem követi, legolcsóbb Tüzép-termék. Kettesével egymás fölé sorolva egészen sajátos arányokat ad. Néhol kifejezetten kicsinek hagyom („éppen az utca felé?!"), a könyvtárnak nem kell kifelé fordulnia, néhol üveg a fal, a tető („meg fogtok főni"), majd ülünk az erdőben evés, főzés közben.

Mindenhol ki lehet jutni a kertbe. Sok kétszárnyas üvegajtón. A terek változatosak. Nyitott fedett, nyitott fedetlen, magasan (lombkorona szinten) nyitott, szabad, füves, burkolatlan, burkolt. Szeretnék még mesterségesen növénnyel fedettet is (pergola, szaletli). Lombsátorral fedett van.

A padlóburkolat máznélküli terrakotta. Nem annyira gyönyörű, mint a padlástégla, a mérete is hagyományos, de a felülete kellőképpen egyenetlen, és fantasztikusan öregedik. Mint a szép bőrök. Fényesednek, gömbölyödnek. Irigylem azok bátorságát, akik fürdőszobába is le merték tenni. Ma már én is tenném, a rideg fehér zománcok és porcelánok tökéletes ellenpontja (mint a fa is) és öröm a mezítlábaknak.

Azokon a helyeken, ahol a falak falazóblokkokból állnak, vakolatra volt szükség a belső felületen is. Kértem a kőműveseket, hogy hagyják el az utolsó simításokat, maradhasson durva a vakolat („az rettentő csúnya", „azt hiszik, nem tudunk vakolni"). Kompromisszum köttetett, a mennyezetet lehetett „rendesre" vakolni. Nekik az a referencia, nekem az oldalfalakat nem kellett díszítőfestőkkel antikoltra, árnyalatokban gazdagra festetni.

A tetőtérben a hőszigetelés nádpadló. Nem drága, szép látszó felületet ad és jól szigetel, csak a csomópontokat kell jól kitalálni, különösen a látszógerendás eresznél.

PETRICH, Johann, pozsonyi pallér

J. P., Maurerpallier, 64 éves felesége meghalt. (1804, 901 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Petsilla István ipatmüvész

Szövegy említi metlachilap tötedékből

összeállitott mozaikképet

1966. ápr. Müvészet

Petrilla István festő

élő nem említve

Petneczky Géza:
Fiatalok Stúdiója 1966

Magyar Nemzet 1966. ápr. 29

Petrik Pál festő Zentán, Ju

Mitoch nem emlitoe

Ke

1966. feb. 21. Magyar Szó

gosztaviatan èlő művész /

resztényi 7: Kódmezővásárhelyi festők
tárlata Zentán

Petrich-Richter
festő

„Budapest látképe" } repro
„Pestrich artzképe" }

Pap Gábor: Szár ív – két kiállítás tükrében.
Művészet, 1973. április – 2 oldal

Petrich András

Petrich 1820-ban keletkezett tihanyi és füredi városát rögzíti az azóta eltűnt házai helyzetét, kultúrtörténeti adatszolgáltatás.

Tasnádi Attila: XIX. századi városképek...
Népszava, 1976. jún. 11 - 5 oldal.

PETRICH ANDRÁS, festő

Petrich András"Főhadi-strázsamester,Képiró,rézmetsző, tájrajzoló,és hangmüvész"óta -aki először örökitette meg metszetein Tatika és Sümeg romjait-sok müvészt ejtett rabul a táj varázsa.Egryt is egy életre. 14.old

MOLNÁR AURÉL: A fényeket és árnyékokat terelgette 14.old

Müzsák, Múzeumi Magazin, 1970. 2.sz. Bpest.

Petrich András · Művészet, 1971. okt.

Petrich András: Pest és Buda látképe a Gellérthegyről. 1818

Panorama de Pest et de Buda, du Mont Gellért

Вид на Пешт и Буды с горы Геллерт

Petrich András
festő.

Pest és Buda látképe a Gellérthegyről.
1818. (repro)

Pogány Ö.Gábor: A XIX.-XX.század művészete.
Művészet, 1971.október 19.oldal

Petrich András

festi meg Sümeg, Tátika, Füred és Tihany látképét.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika

Budapest, 1973.

238

Petrich András (1765-1842)

vizfestménye Tátikáról. 1820 körül.
89 p. reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969.

Petrilla Péter, építész

A margitszigeti gépkocsiút
egyik tervezője.

— : Ilyen lesz a szigeti gépkocsiút 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. szept. 21.

Petrich András

Buda és Pest kivilágítása
1814. (gouache-festmény)

Bp. Tön. tört. (Corvina 73) 26.t.

Petrich András

2

157. „Tátika" gouache 106 x 165 mm
Ltv. 1951 - 45 32

158. „Tátika" gouache 106 x 165 mm
Ltv. 1951 - 45 33

XIX. v. városlépek és utirajzok MNG 1976.

Petrich András (1765-1842)

154. Balatonfüred. 1821.
gouache, 106 x 165 mm Ltg. 1951-4523

155. Tihany gouache 107 x 166 mm
Ltg.: 1951-4528

156. Tihany gouache 107 x 166 mm
Ltg. 1951-4529

XIX. sz. városképek és ulivaptol MNG 1976.

Petrich András

/gouache-festmény/

Buda és Pest kivilégitása 26. kép

Budapest Fővárosunk tört. /Corvina 73/

Petrich András

Buda és a Tabán a Gellérthegyről (1819 metszet, részlet – fotó)

Gerle Károly: Pest-Buda építészete az egyesítéskor. 80 p.

Petrich András

Neve a Balaton tájképfestőjeként meg-
enlítve

Egy breviárium – Veszprém 1973. 64 p.

Petrich András, grafikus

L. Szerelmey Miklós

959

Nagy Csaba: Balaton album, 1848.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. júl. 28.

XXXIII/30

Petrich András, grafikus

L: Donát János.

Jávor A: A kivilágosodás művészete 1007–1010

Élet és Tudomány, Bp. 1980. aug. 8 XXXV/32

69. tábla

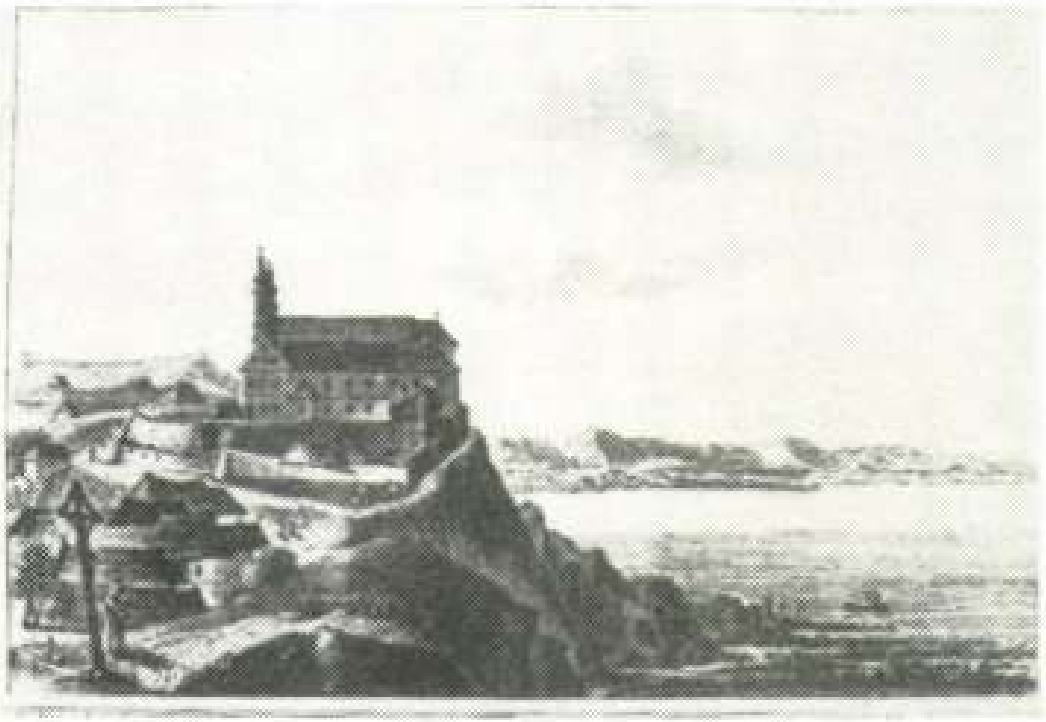

158

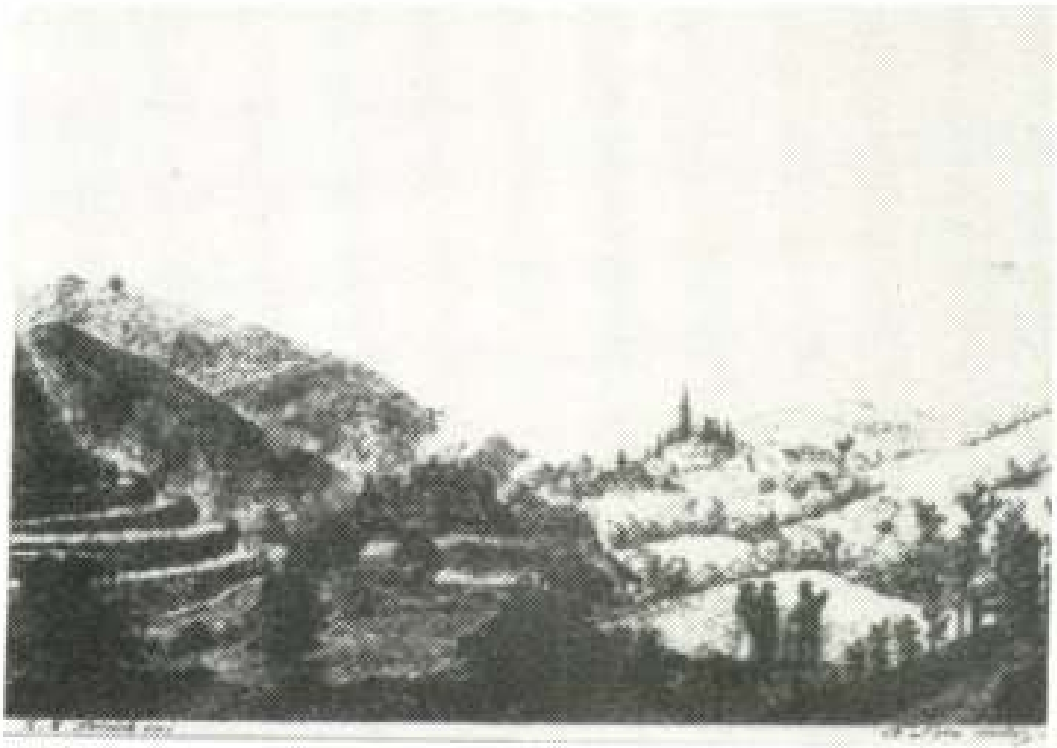

159

139

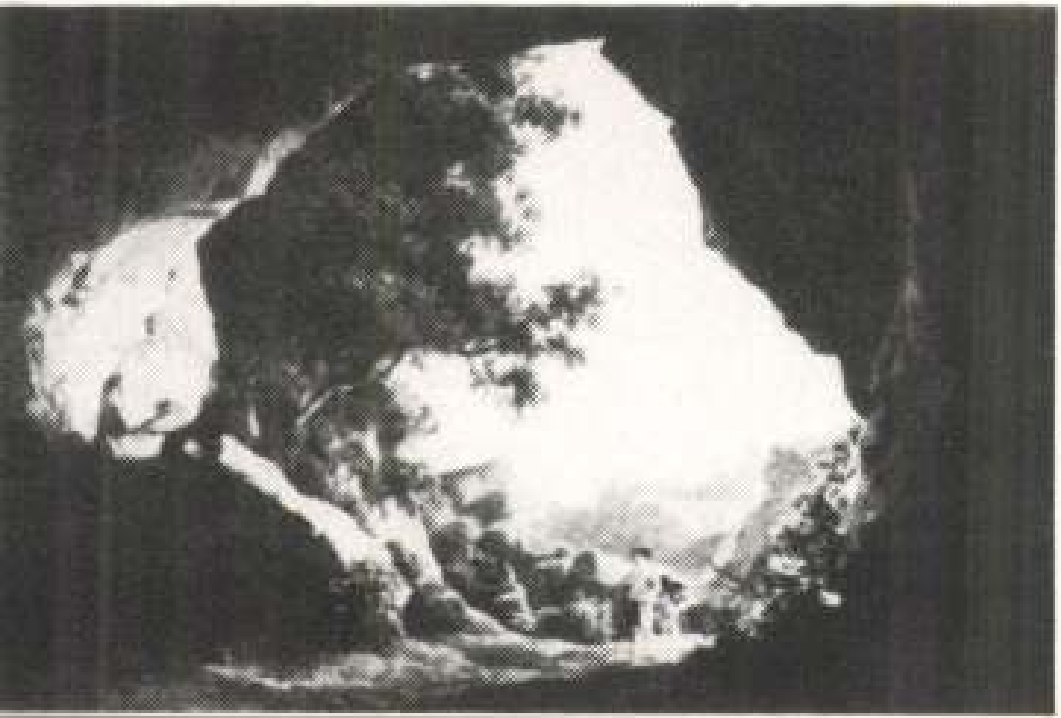

MDK

Petrich

Az uralkodónak készített albumban szerepelt a műve.

Takács Mária könyve. 1936. 12.l.

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

"Körmöcz"c.képét Kisfaludy Aurórája számára rézbemetszette Friedrich Loos bécsi rézmetsző.40 fl-t fizette-k egy képért Loosnak.78.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőműv.Alap kiadóval.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Kisfaludy Sándor a sümegi Kisfaludy-ház kertjében. /Részlet a "Sümegi vár omladéka..." c.képből. Fekete repr. 77.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőműv. Alap kiadóvall. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Egy tihanyi tájképét Kisfaludy első almanachja számára rézbe metszett Blaschke János. 77.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőműv. Alap Kiadóvál. 1964. Bp.

MDK

Petrich András (festő)

1765–1842. mérnökkari tábornok, korának egyik legjobb térképezője, József nádor, Széchenyi, Kazinczy, Döbrentei, továbbá a Kisfaludy-testvérpár barátja, részben műveiknek illusztrátora. Ifjúságát Szegeden töltötte.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka. Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 275. l.

MDK

Petrich András (festő)

Táj- és zsánerképeket festett. A XIX. század elejének egyik képzőművészeti úttörője. Hatással volt Markó Károlyra. Szegedről népviseleti képe maradt ránk.

Bálint Sándor. Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 275. l.

Petrich A.

vízfestményéről készült Richter A. F.
rézkarca: Buda és Pest látképe
a Gellérthegyről. Reprodukció.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

3301

M. D. K

PETRICH A

bedata (1818.)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 394. e

Petrich Ferdö M.D.K.

A Balatoni albumban (1848) az egyik tapot Pracher Petrich akvarellje nyomán készítette.

Gerszi, A magy. körajz. 1960 61.

MDK

Petrich András

Lyka K: Nagy m. művészek. Bp. 1957. A Balaton festői. 112.l.

Petrich J.

Nagyfestmények: Lacikonyha a Duna-
parton az 1820-as években. Reprodukció.

Tóth Ernőné: Budapest Enciklopédia. Budapest, 1970.

1500

Petrich Arnold

Rézkarca 1818-ban jelenik meg:
Látnya Buda és Pest a Gellérthegy te-
tejéről.

Tóth Ernőné: Budapest Enciklope-
dia, Budapest, 1970.

3791

Petrich András

Kínezett rajza a XIX sz. első negyedéből a sümegi vár és kastélyról: fehéte-fehér reprodukció.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Budapest, 1964.

1441.

Petrics András

Rajta szerepel a Nemzeti Galéria új szerzeményeinek kiállításán

Magyar Nemzet 1970 június 24
4. old.

MDK

Petrich András, 1765-1842.

A Schwarzbach esése, gouache

Magy. rajz 500 éve. Szépm.Múz. Kiáll. 1949. jan.

24 l.

MDK

Petrich András

Vizesés

M. Biedermeier kiáll. Műcs. 1937. nov.

21 l.

MDK

Petrich András

Vizesés

M. Biedermeier kiáll. Mücs. 1937. nov.

M. D. K.

PETRICH A. rajzoló

Buda és Pest 1818-ban a Gellert-hegyről.

Rézkarc. Richtertől (Repr.)

Preisich Gábor: Bp. városépítésének története .... Bp. 1960. 146. l.

M.D.K.

Petrich András, festő

aquarelljét említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 121. old.

M.D.K.

Petrich András „festő"

egyik képe örökíti meg Budát (a pesti hídfő mellől) abban a nagyarányú kivilágításban, melyet a város vezetősége a bécsi kongresszuson résztvevő három uralkodó: Ferenc császár, I. Sándor orosz cár és III. Frigyes Vilmos porosz király 1814. okt. 24–28-ig tartó látogatása alkalmából rendezett.

Kelényi B. Ottó: A Szent Szövetségben egyesült uralkodók látogatása Buda-Pesten. Városi Szemle, XVI. évf. 1930. 1415.

Petrich András /1765-1842/ MDK

festő

Repr:

"Tátika"

67.o. vö. 159.o.
KERESZTURY DEZSŐ: Balaton. Bp. 1960.
Képszerkesztő: Dr. Bodnár Éva.

MDK

Petrich András

Vásári jelenet a Dunaparton, 1834.

Reformkor művészete. Főv.Képt. 36.kiáll.
1948. jul. 1o. 1.

MDK

Petrich András

1765-1842

hadmérnök tábornok

balatoni gouache tájképei.

PATAKY DÉNES : A magyar rajzművészet. Bp. 1960.

11.1.

M.D.K.

Petrich András
kápiás

Egry – Mészöly képét Petrich mester rajzaitól 100 év választja el.

Lyka Károly: Nagymagyar mesterek.
Bp., 1957. 118 l.

M.D.K.

Petrich András

festő, rézmetsző.

Az 1820-as években Sümeg és Füred képét készítette. 1819-ben Pest-Buda rézmetszetű látképét adta ki. Ő az első aki a Balatont felfedezte.

Lyka Károly: Nagy magyar mesterek.
Bp. 1957.

111l.

Petrich András

Vásári jelenet a Dunaparton

Reformkor művészete. Főv.Képt. XXXVI. kiáll.
1948. jul. 1. l.

M.D.K.

Petrich András
mérnökhari táborunk

Táj és genre képei, térképei.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp 1959.

95 l.

Hildert Sandler: Siegel varios, Bp 1959.

Petrich András

M.D.K.

6) Buda-Pest a Gellérthegyről nézve. 1819. Rézkarc.
10) Buda 1814 őszén. Gouache.

Budapest régen és most. Bp. 1923.

2 lap.

MDK

Petrich András

Vizfestmény.

Tört.Képcs.graf.kat.1907. 78.l.

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Szegedy Róza a sümegi Kisfaludy-ház, kertjében.
/Részlet a "Sümegi vár omladéka..." c.képből. Fekete
repr. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. 1964. Bp.

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

A reformkor legszebb pestbudai látképének alkotója.
79.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.1964.Bp.

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

"A Füredi Savanyú Viz Napkelet felé"c.képének nagyobb méretü litográfiája a Történelmi Képcsarnok gyüjteményében van.77.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozásu rajzairól.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

"Füred és Tihany Félsziget" c. képének nagyobb méretü litográfiája a Történeti Képcsarnokban van. 77. o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozásu rajzairól. 71. o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

A Vasárnapi Ujság 1879.29.sz.460.l.Balatonfüred hajdan és most c. cikkéhez Fametszetben "Balatonfüred a 20-as években"c. képe.76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

"Balatonfüred hajdan és most" c.képe fametszetben a Vasárnapi Ujság 1879.29.sz.460.lapján

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Füredi savanyúvizes képe "Füred" rövidítéssel Kisfaludy Károly Aurórájában. Metszetét Blaschke János készítette 77.o. 1822

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Több mappában képei, csak az egyikben 460 képecske. Kőnyomatosan ki akarta adni. Miss Pardoe: The City of the Magyar. London, 1840. irt róla. 75.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő 1765-1842

Balatonfüred. 1821. Akvarell, papir. 106+165 mm. A. P. Az Orsz. Szépmüv. Múz. Grafikai Osztálya "Uj szerzemények" c. kiállitásának katalógusa 53. sz. Bp. 1951. Döbrentei Gábor A kis Gyula könyve c. mesekönyvében litografált másolata 1829-ből. 75. o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71. o.

A Petőfi Irod. Múz. Evkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.N.G.

Petrich András, festő, 1765-1842

Festetich gróf flotillája, akv, papir, 106+165 mm. jelz.: A.P.A magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1865-1842

Balatonfüred, 1821. akv. papir, 106+165 mm. jelz.: A.P. Magy Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőművész. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Tihany, akv, papir. 106+162 mm. jelz.: A.P. 1951-4525 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Tátika, akv, papir, 106+165 mm. jelz.: A.P.1951-4532 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Szigliget, akv, papir. 105+164 mm. jelz.: A.P. 1951-4531
ltsz. A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Agnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Sümeg, akv, papir, 106+164 mm. jelz.: A.P. 1951-4530 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

Petrich András M.D.K.

Művével gyarapodott a Galéria állománya

akvarell

Csongeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 198.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. ép. 1960.

M.D.K.

Petrich András, festő

(1765-1842)

„ismert táj és archépfestő" akinek egyik legjelentősebb műve, Pest-Buda látképe a kiscelli Muzeumban van. Szerző két kis vízfestményét körli Nyitrai né Stettner Teréz emlékkönyvéből.

Tóth Imre: Pest-budai emlékkönyvek

BUDAPEST, Bp. 1967. V. évf. 9. sz. 31. old.

Petrich András

rézmetszete

Buda és Pest a Gellérthegyről. 1819.

124.o.

repr. 125.o. 105. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1960.

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

"Szklabina" c. képét Kisfaludy Aurórája számára rézbe metszette Friedrich Loos bécsi rézmetsző. 40 fl-t fizettek egy képért Loosnak. 78. o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzairól. 71. o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Fetrich András, festő, 1765-1842

Tihany, akv, papir, 107+166 mm. jelz.: A.F.1951-4529 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Fetrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Tihany, akv, papir, 107+166 mm. jelz.: A.P. 1951-4528 ltsz. a Magy. Nemz. Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőműv. Alap Kiadóvál. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

A Vasárnapi Ujság 1879.29.sz.460.l.Balatonfüred hajdan és most c. cikkéhez famatszetben "Az első fürdőház Balaton-Füreden" c. képe.76.o.

Vayerné Zibolen Agnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Evkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóváll.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Tátika, akv, papir, 106+165 mm. jelz.: A.P. 1951-4533 ltsz. A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőműv. Alap Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

A Vasárnapi Ujság 1879.29.sz.460.l.Balatonfüred hajdan és most c. cikkéhez fametszetben "Gr.Festetich György fregattája a Balatonon e század elején"c. képe. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap Kiadóvál1.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András,festő,1765-1842

Síkság kanyargó folyó.Elől szekértábor katonákkal.
Szinezett tollrajz.Aláírás:Fec.v.Petrich Ing.lieutn.
Magy.Tört.Múz.Képcsarnokában. 72.o.
Magy.Nemzeti Múz.Történelmi Képcsarnokában.

Vayerné Zibolen Agnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz-Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap.Kiadóvál.Bp.1964

M.D.K. ~~Petrich András,fe~~

Petrich András,festő 1765-1842

Kisfaludy Sándor háttal,pipával./akvarell/.Fekete repr. 72.o.Papir,113+176 mm.M.T.A.Könyvtára,Kézirattá
A Kisfaludy Társ.~~Ny~~ gyüjt.Képek.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz.Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap.Kiadóváll.Bp.1964

M.D.K.

Petrich András, festő 1765-1842

A sümegi vár omladéka és a Kisfaludy -ház./ akvarell/ Fekete repr. Fekete repr. Akvarellel szinezett tollrajz. Győri Szemlében ismertetve 1941-ben. Döbrentei Gábor A kis Gyula könyve c. mesekönyvben 1829-ből litografált másа. 75.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő, 1765-1842

Balatonfüred, 1821. akv. papir, 106+165 mm. jelz.: A.P. 1951-4524 ltsz. Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő 1765 – 1842

1765.nov.25.-én szül. Mitroviczán. Meghalt Budán, 1842.okt.2. "aaaVátzi Katonai Akad. Igazgatója, Képíró, Rézmetsző, Tájrajzoló, Hang-Művész, főképpen pedig Földképész Mappeur/ és Fekvés-Rajzoló/ Situations-Zeichner/ ..." 71.o

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz-Évkönyve. 1964, Képzőművész. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő. 1765-1842

"Schlacht bey Martinestie am 22. Sept. 1789. Ennek csak C. Schütz által készitett metszete maradt fenn. A Magy. Nemzeti Múz. Történelmi Képcsarnokában. 72.o.

Vayerné Zibolen Agnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz-Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.K.

Petrich András, festő 1765-1842

Kisfaludy Sándor az új balatonfüredi kőszínházat szemléli./akvarell/.Fekete repr. 73.o.
Kékesszürke papir, akv.113+171 mm.M.T.A.Könyvtár, Kézirattár.A Kisfaludy Társ.Gyüjt.Képek.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai.71.o.

A Petőfi Irod.Múz-Évkönyve.1964.Képzőmüv.Alap.Kiadóváll.Bp.1964

Petrich András

A Nemzeti Galéria időszaki kiállitásán szerepelt müve, akvarell portrék.

Körner Éva: Magyar rajz és akvarellkiállitás XIX - XX. század

Rajztanitás 1960. I. sz. 28.1.

M.D.K.

Petrich András, hadmérnök, festő és rajzoló

„a magyar táj fáradhatatlan megörökítője" nevét Fraur Pracher emlékkönyvének magyarországi működésével kapcsolatban említi a szerző, aki Petrichnek Sümegről készült vízfestményét egy lapon közli Pracherunek nyilván az előző alapján készült képmásával.

Rózsa György: Pracher és Szerelmey - Művészettörténeti Értesítő, Bp. 1963. XII. évf. 2-3 sz. 152. 4. ábra

Petrich András M.D.K.

Buda és Pest látképe /Anton Richter szinezett rézmetszete rajza után /1819.

repr.

Kresztury-Vécsey-Falvy: A magyar zenetörténet képeskönyve

Bp. 1960. 163.1.

mdk

Petrich András

A Tabáni átkelőhelynél.
Olajfestmény 1843.

reprodukció

Bertalan V. A Kiscelli Muzeum Bp 1962

37. L

Petrels Overvoa

A Telegram of Welcome
Westport Meeting 1893

Telegram Number

From Valera U. S. Marietta Cincinnati Ky 1893

37 1/2

MDK

Petrich András

Vizesés

M.Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

1937, nov. Műcs. 21 l.

MDK

Petrich András

Vizesés

M. Biedermeier kiáll. képes tárgymutató

~~1938~~ 1937.nov. Mücs. 21 l.

Műbarát. 1922. II. é. 3.

Petrich András: Szegedi népviselet. Vízfestmény

Mubarát. 1922. II. é. 55.

Petrich András: Buda-Pest. 1819. Szinezett rézkare

Mūbarát. 1922. II. é. 56.

Petrich András: A vén szeladon eskuvője.
Vizfestmény

Műbarát. 1922. II. é. 56.

Petrich András: alpesi táj. 1809. Gouache

Petrich András „képíró, tájrajzoló"

Repr.: „Tátika"

Bodnár Éva:
„A Balaton a képző-
művészetben".

Jelenkor, 1966 - 8

Akadémiai. 1922. II. é. 59.

Petrich András: Hölzel a Varázsfuvolában.
Vízfestmény

Műbarát. 1922. II. 57.

Petrich András: Alpesi táj. 1806. Gouache

Petrich András generá[illegible]izmetsző.

Tud. gyűj.
1820., VII., 125.

Petrich András

Művészet, 1921. I. 78-80

Schoen Arnold: Sketches és képeim.

Petrich András festő

Művészet, 1922. II. 53.-59. o.

Schoen Arnold: Petrich András.

Petrits András Képiró Budán.

(: Generális Fő-Strácsamester :)
és képmüitudós.

Tud. gyüjt.
1819., V., 118. l.

K.: Bérekeretése a honnyi Mivészekről és az ő Miveikről való tarali Tudósitásoknak.

Pest tájrajza. Petrich András.

Ind. gyűjt.
1820., VII., 125.

Rajz: Sümeg és Füred tájképe.
(Szöngvilluszträcio)
Petrich András.

Művészet V. évf 1906 137-138.l.

Rajz: A halli sóhegy képe.
Petrichy András

Művészet V. évf. 1906. 137-138. l.

Rajz: Buda és Pest feletti tájképe.

Petrich András.

Művészet V. évf. 1906. 137–138. l.

Grafika - Akvarell

Petrich András a.-i

Művészet, 1922. II. 53.–59. o.

Schoen Arnold: Petrich András.

Petrits András rézmetni Budán.

(: Generális Fő-Strázsamester :)
és tzépmütudós.

Tud. gyüjt.

1819., V. köt., 118. l.

K.: Bérekentére a honnyi Mivénekről és az Ő Miveikről való tovali Tudósitásoknak.

Petrich András generális, festő.

Tud. gyűjt.
1820., VII., 125.

Petrich András generális, rajzolá.

Ind. gyűjt.
1820., VII., 125.

Petrits András, grafikus

Honművész, 1833. 238-239.

Magyar szorgalom...rajzolatja

Petrich András generális, térképrajzok.

Ind. gyűjt.
1820., VII., 25.

Rézmetszet

Budapest és környéke

Petrich András

Századok 1874. 194-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

/Petrich András/

Nagy Balogh János festő (1874 - 1919)

Pásztortűz, 1928. 23 sz.

546 l.

Krónikás: Magyar kultúrkrónika

Rajz

Tihany

Petrich András

Századok 1874. 194-203 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

/Petrich András/

Munkácsy Mihály festő (1844-1900)

Pesti Hirlap. 1886. VIII. ápr. 11. 5 o.

Munkácsy Mihály legujabb remekmüve...

Rajz

Budapest és környéke

Petrich András

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

/Petrich András/

Munkácsy Mihály festő (1844-1900)

Pásztortűz, 1929. 22 sz.

524.l.

Magyar kultúrtörténet (Krónikás)

M.D.K.

Petrich András, festő, 1756-1842

Tihany, akv, papír, 106+199 mm. jelz.: A.P. 1951+4528 7 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76. o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71. o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

Petrich András (1765-1842)

Balatonfüred. „Á. P." 1821. gouache, 106 × 165 mm. Ltn.: 1951-4523.

Gr. Festetich yachtja a Balatonon. „Á. P." gouache, 106 × 165 mm. Ltn.: 1951-4534.

Tihany. „Á. P." gouache, 105×161 mm. Ltn.: 1951-4526.

Sümeg. „Á. P." gouache, 106 × 164 mm. Ltn.: 1951-4530

Szigliget. „Á. P." gouache, 105-164 mm.

Nagy Sándor festő, 1869 -

"Gobelin-javitók"

- illusztráció -

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
223.

Budapest

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészete

/Petrich András/

Petrich András rajzoló, rézmetsző

Századok 1874. 184-205 o.

Nagy Iván: Magyarország képzőművészei

/Petrich András/

Munkácsy Mihály festő (1844-1900)

Pesti Hirlap 1885. VII. é. máj. 9. 5. o.

Bál Munkácsynál

Petrich András, festő és grafikus

Művészet, III., 1904. 271.

Adatok művészetünk történetéhez

Petrich András festö.

Mübarát. 1922. II. 53-59. l.

Petrich András, grafikus

Müvészet, IV., 1905. 348-349.

Adatok müvészetünk történetéhez

-etrich András, festő, 1765-1842

Tihany, akv, papir, 105+161 mm. Jelz.: A.P.1951-4526 ltsz.
A Magy. Nemzeti Galériában. 76.o.

Vayerné Zibolen Ágnes: Petrich András irodalmi vonatkozású rajzai. 71.o.

A Petőfi Irod. Múz. Évkönyve. 1964. Képzőmüv. Alap. Kiadóváll. Bp. 1964

M.D.A.

Petrics András

A Schwarzbach esése,
Tájkép horgaszokkal,
Tájkép kecskekkel,
Tájkép zöles vizesessel
Tájkép fergekkel
Tájkép továl és csordá-
val
Tájkép továl és vizesés-
sel,
Tájkép vizesessel
c. nuvé a
Képnuv Muz. graf-
Gyűjt

Sopronkaresztúr h. n. IV. 181

Pohár opustbol 1697 bol, debre-
ceni nato crehe IX. 57.

Petrik Ondrej
Miskolc
1921, 80 r.

K ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE.

VIII. Fhg. Sándor u. 13./

és közoktatásügyi miniszter ur
téből kifolyólag van szerencsém fi-
elenő Balkan-Revue cz. közgazdasá-
és bennünket közelről érdeklő folyó-
an-Verlag G.m.b.H./ Berlin, W.30.;
4 Márka.

Hivatalos tisztelettel

ó - n

Dr. B é k e f i R e m i g
orsz. főfelügyelő.

Petrich
festo

1) Belgrád és vidéke. 1791. sept. 16. Folio. Aquarell Petrich fő hagyatéktól. a m. m. muzeumban.

2) Belgrád és környéke. Fol. Rajz. Hüretve Petrichtől 1789. 1) a m. n. muzeumban.

3) Belgrád. Dunai rezzé, a vár és varios igen szépen festett hű képe. N. fol. Petriestől. A m. n. muzeumban. 2)

1) Rubrics. Magyarországi várak 90. l

2) u. ott. 91. l.

Petrich Ingen. Lieut.

Martinenstyei csatatér 1789. szept 22. — Fol. Telesvl: Nach der Natur, und gleich nach der Schlacht gezeichnet, das original besitzt der Comandirende G. der Cav. Friedrich v. Saxen Coburg. fec. v. Petrich Ingen. Lieut. " Kizrajz. szinezve. „Beuthe bey Martinestie 22. sept. 1789. (m. n. muzeum).

Bubics. Magyarországi vázlat. 42.

Petrich András

1765 – 1842

l. Ev.

A Múbarát 1922.

53 – 59. l.

Köln látképe.

344. Jan van Goyen.

Petrics András

festő
generál fő strázsamester, egyszer-
smid képíró Budán.

erod

Magyar szorgalom és mesterségek
történeti rajzolatja. Hon mű-
vész. 1833. 238. l.

ÉRK. A LENGYELTÓTI M. KIR. ADÓHIVATALHOZ
1904 JAN. 27
245 SZAM

II

Petrich András

festő

1. Budavár. Fol. Aquarell.
2. Buda-Pest, távlati rajz a Gellérthegyről, udvari vendégek nézik a gyönyörű panoramát. Szinezett kép; n. fol; jelezve A. Petrics.
3. Budavár-város és a hajóhid a három fejedelem (I. Tzenc, Sándor és Frigyes Vilmos tiszteletére kivilágítva, a hid fölött félkörben csajkászok, egy-egy hajón kivilágitott nagy betü: F. A. W. IN SALUTEM POPULORUM. – Testette Petrich András.

Bubics Magyarországi várak stb.

12. l.

Ederer Károly

festő.

Petrics A.

festo

Orsova. Tol. Aquarell
gedet. a neuv. muzemban.

Rubics. Magyarország várak. 50.
l.

Petrits András

Generalis Fő-Strázsamester, Szépmütudós, Tájrapoló, Rézmetsző, és Képiró Budain.

K(rüchter Josef). Bérekesztése a honnyi Mivészekről is az ő Miveikről való tavali Tudósitásoknak. Tud. Gyűjt 1819. évf. V. Kot.

118 l.

Petrich András

rajzoló, rézmetsző, térképész

magyar születésű cs. kir. vezérőrnagy. Jeles tájrajzoló, rézmetsző és főkép földképész. Már 1805-ben az egész osztrák birodalom háromszegelletes fölmérésekor reá bizatott a Salzburgi hercegség fölvétele, meg az akkori topographiai művek egik legsikerültebb darabja volt. Számos ily műve mellett remek tájrajzai vannak, ilyen tőle Budapest környéke, meg rézbe metszve megjelent 1820. Továbbá Tihany, meget Axmann József beadrése szerint aczélba metszett Blaschke János 1822 ben.

Tud. Gyűjt 1820. VII. K. 123-125. l.

Tud. Gyűjt. 1819. V K. 118. l.

Nagy Iván Magyarországi képzőművészek a legrégibb időktől 1850 ig.

Századok. 1874 évf. 190. l.

Landshut Zsigmond, László
Stradi Zsigmond.

Petrich András festő katonai mérnök szül.

1765 XI. 25 Mitrovicán-
nagh. 1842 X. 2. Budán. 1830.
történt nyugalomba vonulásáig a ka-
tonai pályán működött, s altábornagyi
rangig emelkedett. Élet-, táj- és arc-
képeket festett, főleg aquarellben.
Főműve Buda-Pest látképe (1819).

lásd Ulubárit

1922-53-59 l.

Petrich András

Művészet 1904. 270
– 1906. 137, 138
– 1909. 412

Magyar Művészet
1928. 464

Innocenzo da Imola (Francucci
228 (618), 1032 (21).

Petrich András

MAGYAR MŰVÉSZET
1928. 464
1929. 604-05

Doszkár János és Ferenc

Háztalarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Petrich András

irod

Genth. Budapest 149. l.

Petrich András

László
Hadtört. Közl.
1941. 149, 150. l.

életrajz

IV

Petrich András

l.

Schoentabaini

11. l

Penck geológiai beosztása VI. 84.

Petrich András

Thieme Becker

XXVI. 497. l.

Lyka

Petrich András

festő

l.

Entz ungyűjtés

74 l

1525.

Ebner Lajos.

Álom.

Az erdőrészlet
[illegible]teritett kék pokrócz
szőke nő fekszik, ki
fejéhez emeli. Teje bal
[illegible]. Alól

Olajfestés, vá
Vétetett 1896-
Ára 2500 f

Elszámoltatt
molás elfogadtat
(123/97).

Az 1899. X. 14-
kiállitásra engedt
Kezett vissza (188/9

↳ melyen a bal
nyugszik.

↳ 339/96. 382/96.

319/96

Petrics András

festő

l.

Szepesházy-Thiele

II. 69. l.

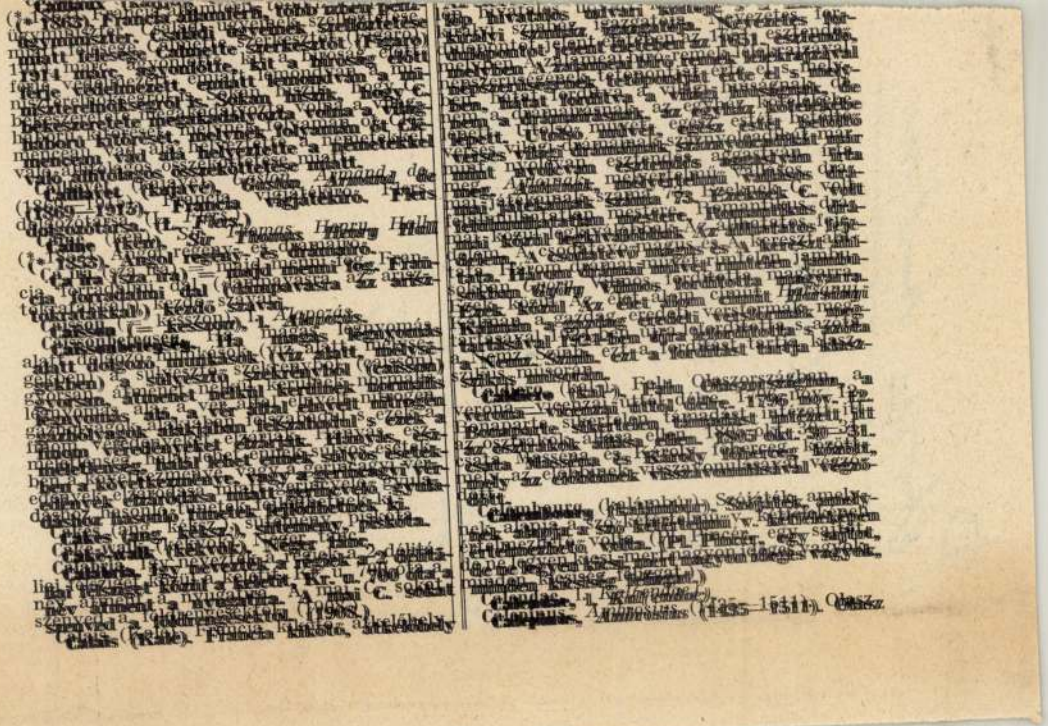

Petrics András

l.

Drescherggemek

90. szám

Müemlékek Orsz. Bizottsága VIII. 229

Petrics András

festő

vőd

Schams Ofen

352, 353. l.

Petrich András

hannulsfalvi

Salamon Henrik:

Petrich András mü-
vészi hagyatéka és egy
eddig lappangott
képe.

Győri Szemle

1941. 2. szám

Ezt a cikket a feldolgo-
zásnál lásd okvetlenül.

II.

Papírosáru [illegible], ~

hivatéri (MOB, [illegible]) 1000

~~[illegible]~~ 1947

[illegible] 1944

[illegible] 750

~~[illegible]~~

[illegible]

Bogyai T. 127 × 01

Levélpapír 600

18.5 × 12

Petrics András

tábornok

vörd

Várach Antal=

A régi Pest emlé-
keiből. Bp. 1921.

182. l.

katakombák festészete a római festészet illuzionista stílusához kapcsolódik, míg a szarkofágokat díszítő domborműveken a római relief-plasztika szelleme és stílusa él tovább. Különösen e két műfaj emlékein érzékelhetni a zökkenésmentes átmenetet. A falfestmények között nem ritkák az antik mítosz hősei, mint Orpheus, vagy éppen Odysseus, de az ábrázolások jelentékeny része az ó és új testamentum jeleneteiből kerül ki: Jónás, Dávid, Dániel az oroszlán barlangban, Zsuzsanna és a vének, Mózes, Lázár. Az ó és új testamentum hőseit és eseményeit azonban a megszokott és kialakult antik képsémák mintájára ábrázolják. Jónás története talán azért is oly kedvelt, mert jelenetei gyakran az antik életkép kedves részleteire emlékeztetnek. Mintha Ovidius metamorphosisának egyes jeleneteit ábrázolnák, nem pedig az ószövetség Istene elől menekülő prófétát. Ugyanezeket a témákat faragják a szarkofágokat díszítő domborművekre is. Érthető ez a szoros kapcsolat, hisz a katakomba-festészet és a szarkofág-plasztika lényegében sírművészet, a halott túlvilági életére utal és emlékeztet, ahhoz ad művészi keretet.

A szarkofág-plasztika, az ókeresztény szobrá-

Petrich András

l. Horváth Árvér

366. l.

„KÉVE"

MŰVÉSZEGYESÜLET XX. KIÁLLITÁSÁNAK KATALOGUSA

1929. FEBRUÁR HÓ.

A „THE MUTUAL" A világ legnagyobb bi

* NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG. * Magyarországi vezér

Nap		Bevétel frt	Bevétel kr.	Kiadás frt	Kiadás kr.
	Petrich András Az alabbi alkalmakat a kivilágitok Budát a jeszi hidfőt mellőt átrázoló festménye festinek. Kelenyi B. Ottó A Szent Szövetségben egyesült uralkodók látogatása Buda-Pesten. Városi Hemle 1930. 1415. P.				

SÁGILAG ENGEDÉLYEZETT NEMZETKÖZI SZABADALMI IRODÁJA
DAPESTEN, Muzeum-körut 10. sz. Miniszterileg ajánlva.

Hó	Nap		Bevétel		Kia
			frt	kr.	frt

Petrich András

l.

Baresayegrivárnász

7. l.

Át. Képt. 84.

szembe

Fejét babérkoszorú övezi, szeme kék, haja gön-
szőke. Brokát-köntöse alól korczos inge
s. Felirata fölül két sorban: MATHIAS COR-

—

wich-gyűjteményből. 82.
adatok.
1884: T. 19. — 1894: T. 33.

Át. Képt. 84.

Jankovics gyűjt. 82

Petrich András
hamisfalvi
Buda és Pest a Gellért-
hegyről nézve
(vízfestmenye után Einült
Fenti Minczett met-
szet Richter
Antal Fülöptől.
Repr.
Domanovszky Sándor
Magyar művelődéstört
T. K. Bp. i. n. 276,
683. l.

Megvallt terilet

P 1500.–

Petrich András, hadus-
falvi, mérnökkari főhad-
nagy

Valenciennes ostroma
1793. pil. hó 25-26-ára
virradó éjjel. Szinezett
nagyméretű rézmetszet
fentitől.

Az Egri Vármúzeum
Barcsay-gyűjtemé-
nyeinek vezetője.
Bpest, 1937. 7. l.

Petrich András
Hankiss 248. l

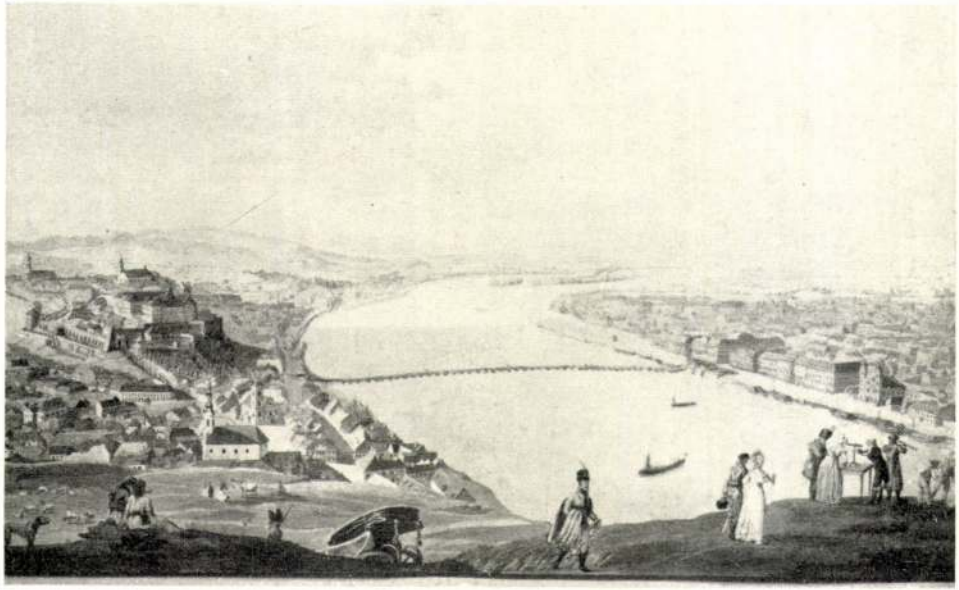

1819-ben (Petrich András — 1765—1842 — színezett rézkarca)

PEST-BUDA LÁTKÉPE A GELLÉRTHEGYRŐL.

mint falun. A piacot, amely rendesen egyúttal fórum is, a lehetőség szerint ki kell csinosítani, mert nagyon rányomja bélyegét az emberek lelkére, s a saját halálos ítéletét írná alá az a város, amely nem törődnék a lelkiekkel. A városára büszke, azzal a körülményekhez képest megelégedett polgár, aki vasárnaponkint a fórumon teleszívja magát önérzettel, többet áldoz majd azokra a létesítményekre, amelyek nélkül nincsen igazi város.

Bevezetőben azt mondottuk, hogy a város szervezheti meg legjobban a kultúrát. Míg faluhelyt a népkultúrán kívül alig lehet közös kulturális frontról beszélni, addig a várostól önmaga s mások is megkívánják, hogy megadjon polgárainak mindent, ami kultúrájuk gyors és magasabbra törő fejlődését előmozdíthatja. Közép-, esetleg felsőiskolákat, hangversenyeket és előadásokat, egészségügyi szervezetet, tanulóvonatokat és repülőteret, színházat és rádióállomást . . . A magyar városok ezeknek a követelményeknek nagyságuk és helyzeti energiáik arányában eleget is tettek, éspedig úgy, hogy *a lényeget nézve* (a város szellemi kultúráját) nagyon nehéz különbséget tenni pl. egy nagyon városias (hegyek vagy folyók közé épült) város s egy első pillanatra »falusiasabb« (síksági) város között. A legnagyobb magyar iskolavárosok, Szeged és Debrecen a síkságon feküsznek

Petrich

č.

LykaMagyműI800-50

90, 364, 487. č.

Petrich

Laboratorium

U. 812

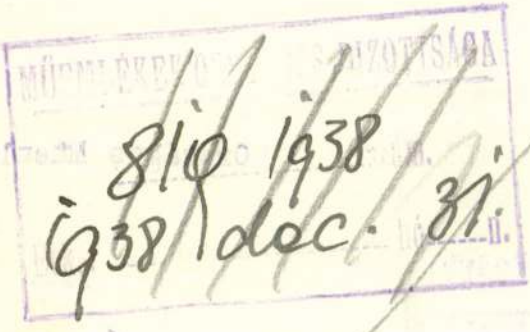

Váradi Antal: Mű-
kincsek Budán. Az
Ujság. 1913. aug. 28.

FAMEGMUNKÁLÓ TELEP
HOUBA ANTAL FIAI
MŰIPARI LAKBERENDEZŐK
BUDAPEST,
VI., ÜTEG UCCA 34.
TELEFON: 92-8-57.

T.

Országos Müemlé

Á r a j

2 drb. nyitott könyves polc
35 ctm. mély, tögyfa fornérozás
vel azonos kivitelben 5 drb. ál
rétegezett lemez hátfallal hely

Petrich András

l. Schoen 1948

14. P

Rengey Ferdinand:

Mellig, kissé bal
bajusza gyér. Mentéjének
kép alatt tintával: „F

Kézrajz, irónnal,
A nádori Küldöttség 59.

Ltsza 868

Petrich András

Stelzer a Die Schweizerfamilie c. operában. Fenti rajza a Kisfaludy Társaság Erekbyetárában –

Repr.

Kádár Jolán

A pesti és budai nemet Nineszet tört – 1812 – 1847. Bp. 1923

32. l. után

Igen grenge rajz

196. kép. *Delfti váza, XVII. század.*

Petrich András

Az uralkodók pest-budai tartozkodásának emléket fenti festmenye örökítette meg, mely a kivilágított Budát a pesti hídfő mellől ábrázolja (1814).

vöd

Kelényi B. Ottó dr: A szent szövetségben egyesült uralkodók látogatása Buda-Pesten. Bp. 1931.

20. l.

194. kép. *Turribulum, XII. század.*

TÁL,
a Bűnbeesés trébelt jelenetével és körirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29·5 cm.
Gerevich PA, 260. l. — Egyházműv. kiáll., 1930., 401. szám.

TÁL,
Ádám és Éva trébelt alakjával.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Agnus Dei trébelt képével és felirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 39 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Szent György trébelt képével és felirattal.

Petrich András

Jelenet Kotzebue=
Carolus Magnus c.
vígjátékából. Fenti
rajza, a Kisfaludy
Társaság ércklyotárá-
ban. Repr.

Kádár Jolán

A pesti és budai
német színészet tör-
1812–1847. Bp.
1923
24. l. u.

A S

Petrich András

Jandlné (szinesz nő)
Fentirajza a Kisfa-
ludy Társaság Erekly-
tárában.
irod
Kádár Jolán

A pesti és budai
nemet szinészet tört.
1812-1847. Bp. 1923
48. l. u.

Igen primitiv
rajz

198. kép. *Habán tányér, 1700.*

PORCELLÁNEDÉNYEK,
csészék, tányérok, aljak stb., 778 darab,
Bécs, Klösterle, Schlaggenwald, Höchst, Z
bach, Wallendorf, Meissen, Frankenthal, N
phenburg, Ludwigsburg, Ansbach, Berlin, Ca
dimonte, Novi, Wedgewood.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

KÍNAI PORCELLÁN,
23 drb. edény (egyik aranyozott bronzfoglalatb
28 tányér, 2 tál, 3 sótartó, 1 tányéros csé
1 fedő.
Kékmázas, XVIII. század.

BOTFEJ,
28 drb., porcellánból.
XVIII.—XIX. század.
A San Marco-gyüjteményből.
Gerevich PA, 262. l.

PIPA,
18 drb. porcellánból,
XVIII.—XIX. század.

APRÓSÁGOK,
45 drb., porcellánból,
XVIII—XIX. század.

Petrich András

Salamon H.:

Petrich András művészeti hagyatéka és eddig kiállított képei. Győri Szemle 1941. Különlenyomat.

A hivatkozott 1881. XXXIX. t.
szerint a műemléken semmiféle változtatást a
délye nélkül végrehajtani nem szabad. Az
megóvásáról intézkedik.

A fenti törvények és rendelet alapján
a műemléki jellegű kastély fenntartásáról gon
ingatlanon tervezett helyreállítási és esetleges á
céljából a Műemlékek Országos Bizottságána

Felkérem továbbá, hogy a mellékelt
állapotáról postafordultával a Műemlékek C
Amennyiben a kastélyról fényképpel rendelk

Budapest, ...

47.783. — Egyeten

Petrich Ai

Wilhelm, Höl.
Wilhelmné egy sz
jelenetben. Fenti r
a Kisfaludy Társaság
Ereklyle tárában 1811-
ből.

Repr.

Kádár Jolán:
A pesti és budai né-
met szinészet tört.
1812 – 1847. Bp. 1923.
16. l. után

l.

Schoen: Mubarát
1922. cif
Primitiv rajz

172. kép. *Magyar szobrász 14*
Férfi mellszobor.

Petrich András

tábornok és
festő
életrajzán dolgozik
Wilhelmb Gizella
Kőrlése 1947
nov. 29.

HELYSÉG

BÁGYON.

VÁRMEGYE

SZAKCSOPORT

Szövet

KOR

ŐRZÉSI HELYISÉG

Ref. templom.

TULAJDONOS

MÉRET

162 × 21

TÁRGY

Abrosz.

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉSI

Lenvászon, 2 szél. Szélein h

FÉNYKÉP, RAJZ

Petrich András

Hölzl a Die Zauberzither c. bohosatban. Fenti rajza a Kisfaludy Társaság Ereklyetárában

Repr-

Kádár Jolán:

A pesti és budai nemet szinmet tört: 1812-1847. Bp. 1923

94. l. u.

XIX. század.
Elefántcsont.

MÉRŐESZKÖZ,
XIX. század.
Elefántcsont, hossza 31·2 cm.

KÉSZLET
elefántcsont dobozban: arany fogpiszkáló és fülzsírkanál.
XIX. század.

GOLYÓ,
három darab.
Elefántcsont.
XIX. század.

CELLÁNTÁRGYAK

KORSÓK,
1. kilenc darab, kőcserépből.
Rajnai munka, XVI—XVII. század.

MADONNA JÉZUSSAL,
színes dombormű, félalak.
Olasz munka, XVII. század.
Cserép, mag. 5·5 cm.

EDÉNY
magyar főúr képével.

Petrőcz András

Novak és Wieling
egy műpadi jelenetben.
Fenti rajza a Kis-
faludy Társaság Évkönyv-
ében. Repr.

Kádár Jolán

A pesti és budai
színészet története
1812–1847
Bp. 1913
40. l. u.

Tányér, törött 1676-ból.

Hatszögletű palack virágdísszel 1678-ból. (197. kép)

Gerezdes tányér, ERW 1679 felirattal.
Radisics Ipolyi 134. szám.

Delftiesszélű tányér, MP 1687 felirattal.

Gerezdes tányér, MS 1691 felirattal.

Tányér delfties kék dísszel, XVII. század.

Tányér delfties és sasos széllel, XVII. század.

Tányér delfties kék széllel, XVII. század.

Korsó MATHIAS RENZI felirattal, XVII. század.

Kékmázas tányér, sárga dísszel, XVII. század.

Tányér, virágdíszes, IACOBUS CORNIDES 1700 felirattal. (198. kép)
Radisics Ipolyi 123. szám.

Kékmázas tányér 1700-ból.

Tányér 1707-ből.

Petrich András

A német szinház
vezetése c. rajza
a Kisfaludy Tarsaság
Erekbye tárában
1813-ból Repr.

Kádár Jolán

A pesti és budai
német szinészet tört.
1812–1847. Bp.
1923
68. l. után

MAGYAR SZOBRÁSZ 1490 körül

Myrai Szent Miklós

Fa, mag. 44 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1490 körül

Szent alakja

(Balkeze hiányzik.)

Fa, mag. 90 cm.

MAGYAR SZOBRÁSZ 1495-ből

Oltárszekrény

Benne: Krisztus a kereszten. (Mag. 113 cm), Szűz Mária. (Mag. 78 cm) és Sz. János ev. (Mag. 80 cm).

Fa, 144×110 cm.

A garamszentbenedeki apátságból, a prefektus lakosztályából vásárolta Knauz 1883-ban.

A szekrény alsó peremén: O crux adoranda, o crux veneranda ano dni 1495.

Szérnyképeit l. Magyar (garamszentbenedeki) festő, 1495-ből.

Az 1905-ös múzeumi tűzvész alkalmából megégett.

Restaurálta Nikássy Lajos, 1933.

Ipolyi: A besztercebányai egyházi műemlékek . . . Bp. 1878., 78. l. — Csánky Dénes: Szepeshelyi táblaképfestészet. Az O. M. Szépművészeti Múzeum Évkönyvei, VIII., 1937., 13. l.

NÉMET SZOBRÁSZ 1500 körül

Szent Katalin

Polikrom fadombormű, 126×54 cm.

15

Petrich András

Lásd

=

Kazinczy Ferenc

levelezése

X. k. 178, 529. l.

Schweng Josef IX. 44, 45.

Petrich András

Genf?

1941.

Salamon Henrik: Petrich András művészi hagyatéka és egy eddig lappangó képe. Győri Szemle XII. évf. P. 77—86. 1 t.

2036.
2022.
2017.
2.

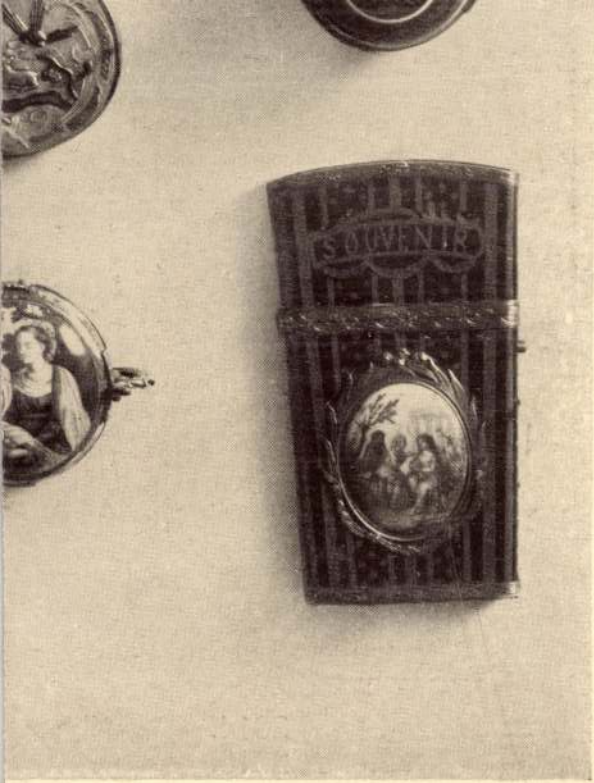

)4. 2006.
73.
26.
)1. 1775.

oly hű képet fest, anyja Kóji Komáromy Juliánna; tizenhét éves korában, 1758. szept. 29-kén kelt egybe Kazinczy Józseffel; e házasságból kilencz gyermek született. Férjét 1774. márcz. 20-kán vesztette el, «atyját férje után tizenkét, anyját huszonnégy esztendő múlva.» «Az anyánk — írja Kazinczy — a legtartósb egészségben élt s athlétai alkotásához képest annyival inkább hosszú életet ígérhete magának, mivel szülei is hosszú sor esztendőket éltek. Nyugtalansága s heves indúlatai testét még edzették. De 1810-ben e vastermészetet egy lassú guta elgyengítette, mely után annyira elnehezedék, hogy nagy testét nem bírhatta könnyen, de mindig fenn járhatott. Három esztendei sínlése után az elmúlt 1812. esztendő novemberének 14-kén Ér-Semlyénben csendesen örökre elaludt. A természet és élet ura neki könnyű kimúlást engedett. Lélektelen tetemei az érsemlyéni templom kerítésében harmad napra Dienes és Zsuzsána testvéreimnek jelenlétekben sírba tétettek le, hol anyja s római hitű atyja fekszenek.» L. újra lenyomatva a *M. P.* 192—199. lapjain.

2354. A levél első soraiban említett tanárok közül a következőkre nézve találtam adatokat az *Allg. Deutsche Biographie*ban:

Schlözer Ágost Lajos 1769-ben lett a politika egyetemi tanárává Göttingában. L. a *VI. k.* 1459. számú levelét s az erre vonatkozó jegyzetet.

Grellmann Henrik Móricz (1756—1804) 1787—1804-ig volt a történelem és statistika tanára a göttingai egyetemen. Legismertebb műve: Die Zigeuner, ein historischer Versuch über die Lebensart, Verfassung und Schicksale dieses Volkes in Europa, nebst ihrem Ursprunge, Gött. 1783.

Blumenbach János Frigyes (1752—1840) az anthropologiai tudomány meg-

alapítója, egyszersmind ennek hírneves tanára.

Planck Gottlieb Jakab (1751—1833) egyháztörténetíró, a ki a «Geschichte des protestantischen Lehrbegriffes» (Stuttgart, 1781—83) című művének köszönhette, hogy 1784-ben a göttingai egyetemre jutott tanárnak.

Stäudlin Károly Frigyes (— meghalt 1826) 1790-ben hívatott meg a göttingai egyetemre, a hol haláláig működött. Leghíresebb munkái: «Ideen zur Kritik des Systems der christlichen Religion (1791)» és »Geschichte und Geist des Skepticismus, vorzüglich in Rücksicht auf Moral und Religion.» (1794. 2. kötet.)

Bucher János Péter (1740—1820) 1796-ban lett a jogtudomány tanára Marburgban; kisebb művei nagy számmal jelentek meg.

Weiss Fülöp Frigyes (1766—1808) szintén jogtanár volt Marburgban 1789-től kezdve.

Münscher Vilmos (1766—1814) a theologia tanára volt Marburgban 1792-től fogva; legismertebb műve: Lehrbuch der christlichen Kirchengeschichte, Marburg, 1804.

Augusti János Ker. (1771—?) hírneves orientalista, 1798-ban lett magán-, 1800-ban rendkivűli s három év mulva rendes tanár Jenában. Két műve: «Uebersetzung und Erläuterung einzelner Stücke des Koran» (1798) és «Denkwürdigkeiten aus der christlichen Archaeologie» (1857—31, 12. köt.) különösen nevezetes.

Gabler János Fülöp (1750—1828) hírneves theologus, a ki 1784-ben hívatott meg a jenai egyetemi tanszékre, 1817-ben u. o. a theologiai seminarium

(Petrich András)

Salamon Henrik :(

művészi hagyatéka
és egy eddig lappan-
gott képe. Kny.
Győri Szemle. 8-r.
2 kép, 12 l. Győr, 1941

Győrs (1956)

m a tek.Elnökséget, hogy ezen körülmény-

aki tanácsost felmentvényként értesite-

t, 1940. január hó 29.-én.

A miniszter rendeletéből:

miniszteri tanácsos.

ágos Bizottsága tek.Elnökségének

B u d a p e s t .

20f
MAGYAR POSTA
HALOM
N.21.

Petrik Jenő

műépítész

1905-ben, már nem élt.

1894/5-ben végezte

az alábbi iskolát

Jánosi II. ker. reáliskola

120 l.

Petrich András

Lrod

Horváth Henrik: A régi Buda és Pest a művészet tükrében. (A Székesfővárosi Történeti Múzeum nyáb rézmetszetei.) Magyar Művészet 1937. 5. f.

Petrich András

cred

Vas. Ujs. 1897. 400 l.

(Magyar katonai akadémia.)

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

31 nap **AUGUSZTUS** 32. hét

4 Vasárnap		Domonkos *Domonkos*
5 Hétfő		Havas B. A. *Oszvald*
6 Kedd		Úr színvált. *Berta*
7 Szerda		Kajetán hv. *Ibolya*
8 Csütörtök		Cirjék vt. *László*
9 Péntek		Vian. János *Emőd*
10 Szombat		Lőrinc vt. *Lőrinc*

Petrich András

Lod

Kemeny Lajos: Petrich
András. Művészet 1909.
412. l.

Dobraniva.

A középtért [illegible] hegy fogla
pedig a tábori sátor körül hárm
bogrács alatti tüzet éleszti, m
halad balra. Felirata a lebegő
mértani ábrák vannak:

DOBRANIV

fölül balra: 83.

Rm., mér. a vk. 16: 20 c

92-92-5

Petrich A.

Ofen, nördliche Ansich
te zu 1819. Szinezett kőrajz.
Bq. 769/392.

3

t von der St. Gerardsberger Sernwar-

- A. Petrich 58 x 41 cm. - Főv.Kvt.

Petrich A.

3

Ofen, nördliche Ansicht von der St. Gerardsberger Sternwarte zu 1819. Szinezett kőrajz. (?) - A. Petrich 58 x 41 cm. - Főv.Kvt. Bq. 769/392.

Petrich András cs.k
a 19.szazad első felében.Térképeit
sokszorositották,de tudunk két kő
chemin ouvert de Valenciennes la r
les troupes Imperiales et Anglo-Ha
par Petrich premier Lieutnant Inge
Schutz". A "Storia Pratica di Piti
Stampe scelte" c.kiadványban.Alber
sicht von der St.Gerardsberger Ste
"A.Petrich".Főv.Kvt.Bq.769/392.-Bi
1819.V.k.118.l.;1820.VII.k.123-125

tir.őrnagy,tájfestő és térképrajzoló
és tájrajzait leginkább rézmetszetben
rajzáról is: 1."Vue de l'Assant du
uit du 25 au 26 Julliet 1793.donné par
nnovriennes.....dessinée sur les lieux
nieur..... executé et gravé par Charles
ure e d'Intaglio in una Raccolta di
rtina,Kast.21.Nr.21.- 2."Nördliche An-
rnwarte zu 1819".Színezett kőrajz.Jelz:
bl: Művészet III.V.VIII.- Tud.Gyüjt.
.1- Kd. P-B. kőrajzok jegyzékében.

PETRICH *András*, festő, grafikus,

katonai mérnök, * Mitrovica 1765 nov. 25, † Buda 1842 okt. 2. Altábornagyi rangig emelkedett a katonai pályán, melytől 1830. vonult nyugalomba. Gonacheban és akvarellben főleg genre-, táj- és arcképeket festett. Nyolc gonache-tájképe Podmaniczky László báró hagyományából került a M. Nemzeti, illetőleg a Szépművészeti Múzeumba. Főműve Buda-Pest látképe (1819).

L. § II. 253 l

zve. Mellét a rendjel alatt kitüntetés díszíti.
lla ősz, szemöldöke összevegyült s szeme sárga.
tillájának gallérja paszonánt s köpenyének bélése

ra, méretei 71:57.8.
ereklyemuzeumból. 107/95. № VII.

107/95: VII.

Ofen, nördliche Ansicht von der St. Gerardsberger Sternwarte zu 1819. Színezett kőrajz. — *A. Petrich.* 58×41 cm. — Főv. Kvt. Bq. 769/392.

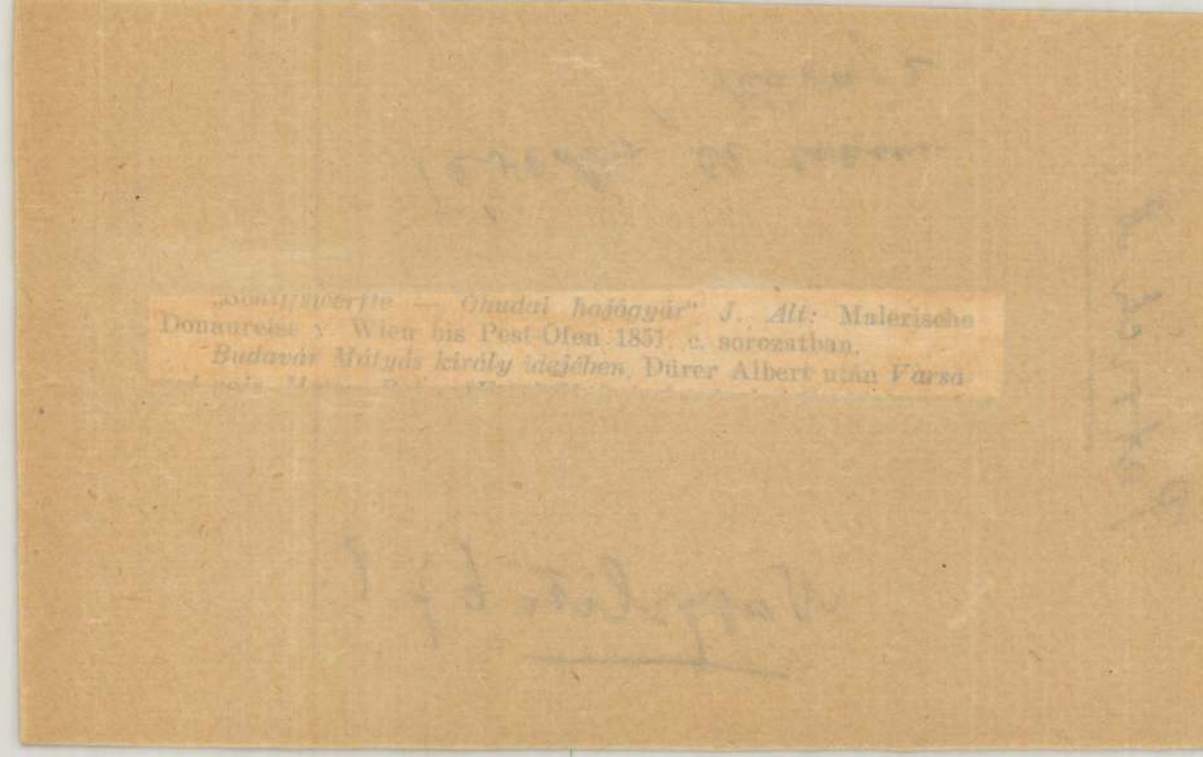

Petrich András

Irod
Z

Ludovikás Levente

1923. II. évf. 17. l.
(Ludovika Akadémia
Története.)

Petrich András

PETRICH ANDRÁS, cs. kir. vezér-őrnagy. Tájképfestő, rézmetsző és főleg térképrajzoló Már 1805-ben, mikor az osztrák birodalom fölméretett, reábízták Salzburg felvételét, mi az akkori topographiai művek közt a legjobban sikerült. Számos ilyen műve mellett igen sikerült Budapest környéke, mely rézbe metszve megjelent 1820-ban. Továbbá Tihany, melyet Axmann József beedzése szerint acélba metszett Blaschke János 1822-ben. —121.

Művészet 1904. 270. l.

CHT DES XX. JH. von Lämmel.
tafeln. Leinen / 9.--/ 2.40

Hirschfeld. M.1 Faksimile
/ 5.80/ 1.90

N AMERIKANISCHEN VERMÖ-
Kolonialzeit.-Die grossen
ermögen der Industrie, etc.
/24.--/ 8.40

DER EUROPÄER. Ein Portrait.
.Leinen /13.75/ 3.50

sal Europas. Ein Roman von
n und Diplomaten.-Leinen
/11.25/ 3.20

LEN OSTENS. Ein Stück Sit-
sischen Volkes. / 3.60/ -.80

S. Eine tiefblickende Le-
Leinenausg. /14.25/ 5.20

Petrich András

PETRICH ANDRÁS cs. kir. őrnagy, tájfestő és térképrajzoló a 19. század első felében. Térképeit és tájrajzait leginkább rézmetszetben sokszorosították, de tudunk két kőrajzáról is: 1. „Vue de l'Assànt du chemin ouvert de Valenciennes la nuit du 25 au 26 Juliett 1793. donné par les troupes Imperiales et Anglo Hannovriennes . . . dessinée sur les lieux par Petrich premier Lieutnant Ingenieur . . . executé et gravé par Charles Schutz". A „Storia Practica di Pitture e d'Intaglio in una Raccolta di Stampe scelte" c. kiadványban. Albertina, Kast. 21. Nr. 21. — 2. „Nördliche Ansicht von der St. Gerardsberger Sternwarte zu 1819". Szinezett kőrajz. Jelz: „A. Petrich". — Főv. Kvt. Bq. 769/392. Bibl: Művészet, III., V., VIII. — Tud Gyüjt. 1819, V, k, 118. l., 1820. VII. k. 123—125. l.

1 rajz!
Kőrajz.

Petrich András

Szöll
Z

Budapesti Hirlap

1908. aug. 20. (Ludovika Akademia.)

A Ludovika igazgatója volt fenti. Az intermény keletkezésének története.

U. 121

Petrich András

A király (III. Ferenc) 1809-ben a tervezett Ludovika Akadémia igazgatójává nevezte ki. Működését e minőségben meg tem kezdhette, mert az akadémia a honvédséggel kapcsolatba hozatván, 1872 kezdte csak meg tevékenységét

Horváth Károly. 1802-1872.

Hetven év a Ludovika Akadémia alapítási történetéből.

Historia. 1926. 42-45. l

1. sz

1907.

nájú de egoldalú érmen látható.

rafordult, ~~de~~ és szembenéz. Bal kezé-
a mely vállán nyugszik. Bajusza
Tollakkal diszitett ~~[illegible]~~ pikke-
je alatt pánczélinget visel. Fel-
n menteú:

NGAROROUM. 4

~~háttere~~

~~éplapjának hátlapja~~, ~~karimája~~

méretei 6.7:6.7 cm.-- Becsértéke
a 1907. április 30-án (787-907-25).

126

1472

Petrich András

Biederm. kiáll. 1937

~~VIII.~~ terem

1 Vizesés, vízf

2 Vizesés, "

1830

108

ranna vagy tól?

Petrich András

1765. nov. 24 — 1842. okt. 2.
szerepe a Ludovicemu-
mak kapcsolatban
1808-tól

Bachó László, A magy.
kir. honvéd Ludovika
akadémia története.
Bpest, 1930. 47 és köv. ll.

Siremlékének repr.
u. o. 49. l.

Lásd 113. l.
" 114. l.
115. l.

1808-28-ig volt a Ludovika
igazgatója

Petrich András

Balatoni tájkép, melynek eredetije - Képművészeti Múzeumban, repr.

Bachó László: A magy. kir. honvéd Ludovika akadémia története. Budapest, 1930. 48. l.

NEMZETI
KÖZMŰVELŐDÉSI ALAPITVÁNY
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 6.

T.

Müemlékek Országos

Petrich-Orlay Sámuel

A magyar képiró Münchenben jelenleg "egy történeti nagy képpel foglalatos, mely II. Lajos királyunk testének a Csele patakban feltaláltatását terjeszti elő; magassága tiz láb, szélessége 7 láb 4 hüv."
A müvész kéri, hogy amennyiben mükiállitás volna Pesten szeretné beküldeni, de ez csak ugy volna lehetséges, "ha a Müegyesülettől meghivatnék s igy a beküldés költségei az egyesület által fedeztetnének. Mi azt hisszük hogy ez történni fog"-irja a Müvészet c. rovat.
Uj Magyar Muzeum, Bp. 1851. junius 1.
IX. füzet 524. lap.

Petrich-Orlay Sámuel

A Müvészet c. rovat kritikusa bizik abban, hogy nemcsak a külföldi müvészet számára nyit piacot, mert ha ezt tenné "rendeltetésének egyik igen nemes részét félreismerné. Mit hogy nem fog, bizunk a magyarok Istenében" Ezután a következő havi számban már arról értesit, hogy a kiállitáson már itt van a kép, csak azt kifogásolja, hogy egy sötét sarokba tették ugyanugy, mint Zichy Mihályét. Hivatkozik egyik müncheni lap kiváló kritikájára, mely "mindnek felett" ir Orlay képéről.

Uj Magyar Muzeum, Bp. 1851. julius 1. X. füzet. 588. lap.

Petrich Irma

4 polg.

10 hónap, jó eredm.

Tanár: Lechner Gyula.

Ipariskola 1895

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Petrich Katalin

M.Képzőművészek Orsz.Szöv. és a Délvidéki Szépmives Céh ... kiáll. Ujvidéken. Szépmüvészet, 1941. 1.sz. 32 l.

MDK

Petrick Katalin

M.Képzőművészek Országos Szövetsége és a Derkovits
Szekcióvezetőség ... kiállítása. Újvidéken.
Szekcióvezetőség, 1941. 1 sz. 32 l.

Petrich Katalin, Ujvidék

I. Cselédkonyha

II. Látástól vakulásig, fametszetek

Délvidéki Szépmives Céh I. Bpesti kiáll. Műbarát 4o. kiáll. 1943. márc.

MDK

Petrich Katalin

Cselédkonyha, fametszet

Látástól a vakulásig, "

Bihari S: Bácskai műv. bemutatkozása.

Délvidéki Magyarság, Szabadka, 1943. márc. 19.

Petrich Kata

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

1 alakrajz,

tanár: Glatz O.

Petrich Katalin
(Petneki Jenőné)

nül. 1908. okt. 20.
Bp.

megh. 1987. ápr. 10.
Bp.

(Petneki ám)

Budapest, IV., Petőfi Sándor-utca

SZET

Petrich Katalin

1928/29 - 1930/31 I.
1931/32 - 1932/33 I.

Ferképzomfoiskèvk

122. l.

Petrich Kálmán

festő

Műcs. kiáll., 1936tól
Pipics 118. l.

Petrőcz Katalin

l

Szépmüvészet
1943 249 l

Bp. 5 7189 /a

Europa Film, Könyv, Lapterjesztö és Könyvkiadó Rt.

Budapest.

AJÁNLOTT

K. 1.

Rothemere u 12.

Petrich Katalin

l.

Kegumüvészet.

1943. 92. l.

SZEPSI Vizi u. 201.

Petrich Katalin

l.

Szépmüvèszet

1943.8.4.P.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petrich Katalin

l.

Szépmüvészet

1943.94.l.

P. Petrich Katalin

festő

cred

Szer Délvidéki

282. l.

Mezö...

943 JAN 23 1[illegible]

3,

MAGYAR KIR. POS...

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrich Katalin
festő

106. Profil, elef.
500 P

107. Udvar, tusrajz
250 P

Ujvidéki Miall. Eat.
1943. dec.

Batthyány u 10 sz
Felsőgalla

T. 4f

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Petrich Katalin

1937/38. tanév végén tanítónő képzőintézeti rajztanári oklevelet kapott -

Ferképzőmfőiskévk 1937/39

182. l

Petrich Katalin

Jesso, Ujvidék

l. Mübarát 40. kiáll

1943. márc.

l. Könyvtáramban

Schuler.

Petrich Katalin

festő

részt vett az alábbi kiállításon a Műbarát helyiségében, mint a Délvidéki Iparművész Céh tagja.

Pest, 1943. márc. 20.

(Délvidéki művészek kiállítása.)

Petrich Katalin

VI. e.

nuvészeti nak

Ferkèpzomfoiskèvk

1935-36. 73. l.

Petrich Katalin

l. Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 62. l.

folyó évi március hó 13-án életének 61-ik évében,
vételével megerősitve visszaadta nemes lelkét Teren

A megboldogult földi maradványa folyó é
farkasréti temető halottasházában a róm. kath.
és **Pécsre** szállitva a Szent Mihály templomban fo
gos beszentelés után az ottani temetőben örök nyu

Az engesztelő szentmiseáldozat az elhuny
$^1/_2$10 órakor fog a krisztinavárosi plébániatemplom

Budapest, 1937. évi március hó 14-én.

R. I.

Központi

Községi temetkezési intézet központi irodája: IV. Kigyó-u

Petrich Katalin

V. c.

tanárinak

Ferkèpzomfoisk vk

1933-34. 47. l.

Nagyságos

dr. S z e n t i v

Kérdésére először is vá
ni; más olyan méretü helyiségünk ni
lehetne állitani. A mellékoltárok k
nagytermében átdolgozni.

Másodszor: A munka ugyan
még nem készült el. Azonban anélkül
és száraz helyen elhelyezni, mig a f
és aranyozása elkészül. Csak ezen m
a képeket visszahelyezni a keretekb

Hármadszor ügyes asztalo

Petrich Katalin

MDK

Profil, olf.

Mücsarnok 1936 Nő a müvészetben c. kiáll.

Petrich Katalin

MDK

Profil, olf.

Micsarnok 1936. okt.nov.
A nő a művészetben kiáll.

MDK

Petrich Katalin

Képzőművészeti Főiskola Évk. 1933-34.60.o
Középiskola rajztanári oklevelet kaptak.

Petrich Kqtalin festőművész

Profil

"A nő a művészetben"kiállitás katalógusa.1936.Műcsarnok

MDK

Petrics Kató festő

A képzőművészeti főiskola kökényi csoportjának kiáll. Pécsett. 1934. szept.

Nikpkiáll.

~~Aznavourian Leon~~

~~Diermayer Marion~~

~~Dobrentey Gábor~~

Petrics Kató

Rohacsek Anni

tovább festők és

~~Domjan Ilona~~

szobrász

a képzőművészeti főis-
kola kökényi csoportjá-
nak kiáll. Pécsett
1937. szept.

Nikpkiáll

BUDAPEST, IX., HÖGYES ENDRE-U. 10.

4/1948. szám

Vallás-és Közoktatásügyi Minisztériumnak

Megjegyzés

B U D A P E S T.

V.,Hold-u.16.sz.

Petrik Pál
festő

M.D.L.

A kiállítás legelvontabb képeit alkotta.

Szekesi Loltán: Szabadkai képzőművesek tartoka
Művészeti 1967. szeptember - 36 kap.

MDK

Petrich Soma

Balatoni nyári tárlat 1964.
Keszthely, Tihany, Veszprém

MDK

orlai Petrich Soma

Kun László és udvara

Művészet 1910. 11.l.

MDK

Orlai Petrich Soma, festöm.
Pesten

a legközelebbi egyleti év ~~számára~~ mülapja öt tört. pályamü közül fogják kiválasztani sokszorositásra kerülö olajfestményt.

"Zách Felicián" /1200 frt./

A müegylet állandó tárlata ujra megnyilt.
Vas.Ujs. 1859. 236. l. /?/

Petrich Sámuel

(Orlai Petrich Soma)
az ein megjegyzésem

Mezőbercinyből, 1846-
ban 23 éves

Fleischer Bécs ~~76~~ 75. l.

(Ásatások 2.)

befelyezése után a feltárt mara
figyelembe vételével művészileg
hető és a nemzet műemlékeinek v
kegyeleti helyévé fejleszthető.
rások kapcsán középkori nagy ki
sirjai is napfényre kerülhetnek
földi maradványait a székesegyh
szerüen restaurálnadó kirptájáb
leumszerüen lehetne méltó módon
Szent István királyunk halálána
ves évfordulóján nem is ~~xxxxx~~
tő ~~xx~~ méltóbb emlék,mint nagy k
mauzóleumának megalakitása.

orlai Petrics Soma festő M.D.K.

Terv szerint a Nemzeti Galéria épületére kreülne szobra

Gárdonyi Jenő: 45 millió a budapári paleta képzőművészeti alkotásaira

Magyar Nemzeti ~~május~~ 1964. május 10. 13.1.

Petrics

Ltáb II. 63, 71
IV. 136

PETRICS *Soma*, l. *Orlai Petrics Soma.*

709.

a nézve. Hajá, szemöldöke, bajusza s körsza-
ke. Ingének gallérja kissé látható, kettős csokor-
nyrojtos, zsinóros atillája zöld s mentéje prémes.

zonra, méretei 70.7 : 57.5 cm.

ki ereklyemuzeumból. 107/95. № 134.

107/95 : 134.

Petrici Soma

Li Orlai Petrici Soma

Római farekasmühely VI. 112

Petrics Soma l.
Orlai Petrics S.

Petrichevich - Horváth János

cenzorajza: „Egy 1849. III. 22-én megbotozott parasztot." 498. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Petrichevich-Horváth János

rajza: „Kótyfalva 1849. VII." 761. sz. reprodukció.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Petrichevich-Horváth János

rajza: „Kozák lovasok". 720. sz. reprodukció. 1847.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973.

Petrichevich-Horváth János

rajza: „Récsey Ádám báró." 404. sz. reprodukció.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Petrichevich-Horváth János

rajza: „Lemény János" 284. p. reprodukció.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest. 1973. 5751

Petrichevich-Horváth János

rajza: „Josika Lajos báró." 247 sz. reprodukció.
1864.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest, 1973. 5751

Petrichevich-Horvát János

rajza: „Ignaz Lederer báró hivatalában".
233. p. reprodukció.

Rózsa György – Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 575 l

Petrichevich-Horváth János

rajza „Esterházy Pál herceg". 197. p. reprodukció. 1836.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Gondolat, 1973

Petrichevich - Horváth János

rajza: „Pecsovics Ferenc." 132. sz. reprodukció. 1849.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973. 5751

Petrichevich-Horváth János

rajza „Üzemlátogatás csákygorbói cukor-
főzőben" 1834. 85. sz. reprodukció.

Rózsa György - Spira György: Negyvennyolc
a kortársak szemével. Budapest 1973.
5751

Petrichevich - Horváth János

lavírozott ceruzarajza 1844-45. „Wesselényi Miklós". 68. sz. reprodukció.

Rófsa György - Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével, Budapest 1973

5758

Petrichevich-Horváth János

lávirozott ceruzarajza: „Wesselényi Miklós" beszél a kolozsvári országgyűlésen. 67. sz. reprodukció. 1834.

Rózsa György-Spira György: Negyvennyolc a kortársak szemével. Budapest 1973. 575 l

Petrichevich Horváth

Lajos

festő

V. Szemlyárok u. 7.

MKSz 1947

Petrichevich Horvát Lázár

/1839 folyamán XXXXX ént Trefort és barátai külföldön szerzett tapasztalásaikat az itthoni művészeti élet fellendítésre törekedtek gyümölcsöztetni s a német Kunstvereineknek mintájára 1839-ben /nov.le./ megalakitották a Pesti Müegyletet./

1841 jul.hónap 3.sz."Pesti Hirlap" "Értekezö " rovatában ezt irja P.H.L.: Korunk a haladás kora. Néhány lelkesek .....stb.

dr. Biró Béla: Pesti müvészeti közélet száz év elött. Képzömüvészet. 1936. 35. sz. 241.l.

PETRICS JOSEFF, szűrszabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old
/ 1,2./ V.szürszabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

PETRICS MIKLÓS, keramikus

A városlődi kőedénygyárban, minden bizonnyal, mint szakmunkás keramikus dolgozóknak névsora 1851-1950 közt
PETRICS MIKLÓS, gyári munkás 1886
Függelék, 297.old

MOLNÁR LÁSZLÓ: A városlődi kőedénygyár/1866-1950/
275old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

PETRICHEVICH Horváth Lázár

1845

177. Szeplaki Petrichevich Horváth Lázár által küldi a nagyváradi prépost Herceg Hohenlohe Sándor által a M. N. Museumnak ajándékban adatott s pókhálóra festett bibliai tárgyú két képecskét arany rámákban s üveg alatt. Egyszersmind kérdezősködik, íratott e köszönő levél a francia királynak az ez által szintén Múzeumunknak küldetett Mátyás király féle pajzs másolatáért

182. Az Igazgató Ő Fensége Lajos Fülöp Franciák királyának köszönetet ír a Petrichevich Horváth Lázár által küldött Mátyás király féle paizsnak másáért a M. N. Museum nevében

1848

75. szept. 19. Petrichevich Horváth Lázár megkínálja a Museumot Liszt Ferenc gipsz szobrával

127

MÜvtört.Ért. 1990 1-2 125

2. A feladat irányítója:

3. A díjazás összege ..... Ft (melynek meg

..... elnevezésű n

..... Ft bértétele alapulvételével

4. A munka elvégzésének határideje:

5. Jelen megbízásos jogviszony a szerződés
(munka leadásának) napjáig áll fenn.

6. Jelen szerződés munkaviszonyt nem létesít.

7. A felek jogaira és kötelezettségeire vonatko
a Munka Törvénykönyve és a végrehajtására
irányadók.

8. A szerződés egy példányát a megbízó a főá

Budapest, 198 .. ..

.....

megbízott

8314026 MTA KE

Petrics Pál

nürszabó Mezőberény

l.

Grőffy nur 82 l

MO 13 1976.

ne az egyházmüvészet évezredes hag
amely a templomoknak teljes ornam
tését nem ismeri, s e helyett az a
lásokkal, egyes alakokkal, vagy je
sziti a templom sima falfelületeit
tó célzat folytán is, ami egyébkén
jut Eminenciád azon magas óhajában
diadaliv fölötti nagy falmezőn ily
falfestmény készüljön. Egyébként i
templomnak oly nagyszerü az archit
tása, hogy egy ornamentikus teljes
igen nagy mértékben csökkentené és
mondottak alapján ellenzem a Lohrt
terveket. Az ő szerepe a templom f
szében az lehetne, hogy a belső fa

PETRIDES János szobrán

Pécsi Szemle 2003/4. 35.

len na krátku dobu utlmený. Už desaťročia sa dynamicky vyvíja a dá sa s plnou zodpovednosťou konštatovať, že naša práca dosahuje stále výraznejších výsledkov, a to nielen po stránke kvantitatívnej, ale aj kvalitatívnej.

---

[1] Prvé sympózium pod názvom *Minulosť a súčasnosť heraldiky* sa uskutočnilo v Trenčíne v dňoch 7.-8. septembra 1982.

[2] Zo sympózia pod názvom *Pomocné vedy historické - súčasný stav a perspektívy*, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 18. a 19. septembra 1985 v Námestove, o rok neskôr vyšiel samostatný zborník. Prednášku o heraldike predniesol L. Vrteľ (s. 62-70).

[3] Časopis vychádza už 6 rokov. Doteraz vyšlo 12 čísel. Vydáva ho Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť pri Matici slovenskej (036 52 Martin, ul. Novomeského 32).

MDK

Petrides János

keramikus szobrász

1884-1888 -ig a Zsolnay -gyár mintázója, diszedény-formák és diszitések tervezője.

Csak néhány kőgyurmából mintázott mellszobrát szignáálta.

27.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

MDK

Petrides János, ezüst érem

A torinói kiállitás kitüntetései. Magyar Iparmüvészet 1902. 246.l.

Petrides János, iparm.

a turini nemzetközi iparműv. kiáll.on
kitüntetést kapott. ezüstérem.

Kitüntetések. Művészet, 1902. 254.l.

MDK

Petridesz

kerámiák

Czakó E: A torinói kiállitás. Magy. Iparmüv. 1902. 166. l.

MDK

Petrides János
1902. Torino, ezüstérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 154.l.

Petridesz János

Miskolci iparm. kiáll. kat. 1904.

27 l.

MDK

Petrides János, szobrászm.

"ő" Szobormü.
" Fej vagy irás!# "

Mücs.-OMKT. Tavaszi kiállitás. 19oo. Kat. 32.1.

MDK

Petrides János szobrasz

Műcsarnok, 1900/1901. téli kiáll. 60.l.

Petrides János MDK

Ő, szobormü

Fej vagy irás!

Mücsarnok 1900. tavaszi kiáll.

Petrides János MDK

Titok, szobormü, relief

Mücs rnok 1900/1901. téli kiáll.

Petrides János MDK

Lavater, mellszobor

Keleti typus, /ásitozó/ szobormü

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

MDK

Petrides János,

plakátja dicséretet kapott.

A Thék Endre-féle zongoragyár plakát-pályázatának eredménye.
Magyar Iparművészet. 163-164.l.

MDK

Petrides János

Agyag edényekért 1902.Torino, ezüstéremmel tüntették ki.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 154.l.

MDK

Petrides János, szobrászm.

Lavater. Mellszobor.

Keleti typus. /ásitozó. Szobormü.

KMTárs. 1899-1900. Téli kiáll. Kat. 27.1.

Petrides János, szobrászm. MDK

85. "Ö" Szobormü.

86. " Fej vagy irás!" Szobormü.

Mücsarnok. 1900. tav.kiáll. Kat.32.l.

MDK

Petrides János, mintázó,
festöm.

Egyideig a Zsolnay gyár mintázója volt, mint e-
téren Kaldewey Kelemen utóda, később az ungvári
agyagipari iskola tanára lett.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár müvészei és kivitelezöi
Pécs. [illegible] 1948.nov.16.

MDK

Petrides János, szobrászm.
kramikus

1884-től a Zsolnay gyárban dolgozott 4 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs. 1949ápr.12.

MDK

Petrides János

Pályamunkája a könyvtábla-pályázaton. Repr. 355.-ik old.

Cikk: A Wodianer-félr könyvtábla-pályázat eredménye.

Magyar Iparművészet 1897/98. 353-56.l.

Petrides János MDK

szobrász müvész, keramikus

a Zsolnay-gyár müvészeti munkáiban közremüködött 1884-1888.

70.o.

NIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete.Pécs.1959.

MDK

Petrides János

Magyar Studio II. 65. l.

M.D.K.

Petridesz iparművész

Könnyed festésü paraszt fazekakat állitott ki Torinóban.

Cikk: Külföldi lapszemle a torinói kiallitas magyar osztalyáról.

Magyar Iparművészet 1902. 231-36. l.

MDK

Petridesz János ungvári szakisk. tanár

cserépedény

Olcsó karácsonyi emléktárgyak pályázata. Magyar Iparmüvészet 1902. 113 l.

MDK

Petridesz János

A magy. iparművészek törzskönyve. Magyar Iparművészet, 1903. 46–47 l.

Petridesz János

MDK

Különfélék. Magy. Iparművészet 1897-98. 229. l.

MDK

Petridesz János

"Oláh cigánynő" c. szobormüve. Repr.

Magyar Iparmüvészet 1897/98. 361.l.

MDK

Petridesz János

Az orsz.iparegyesület oklevelére kiirt pályázatán I.dijat /300 koronás/ nyert.Repr.147.old.
2 sz. pályamüve dicséretet nyert.Repr.146.old.

Magyar Iparművészet 1899.3.sz.

P e t r i d e s János iparművész
/keramikus/

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi kiállitáson.."

M.D.K.

Petrides János, szobrász

A Zsolnay gyárban folyamatos gyakorlata volt a plasztikai alkotásnak. Ő Zsolnay Vilmos idejében müködött 1884-88 között. 272.o.

Romváry Ferenc: Sinkó András művészetéről 269.o.

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve. 1966. évf. 1967

K

~~Holló Barnabás~~ [illegible]

~~Czerhalmy Jenő~~ 63. l.

~~Donáth Gyula~~ 63. l.

~~Füredi Richárd~~ 63. l.

~~Holló Barnabás~~ 63. l.

~~Horvai János~~ 65. l.

~~Huszár Adolf~~ 64. l.

Petrides János 65. l.

Vastagh György ifj. 63. l.

Zádori Lajos 65. l.

Kovább

P.

Magyar Studio II

WODIANER F. ÉS FIAI KÖNYVNYOMDÁJA, BUDAPEST.

1085. . . . . .

1086. . . . . .

1087. . . . . .

1088. . . . . .

1089. . . . . .

1090. . . . . .

1091. . . . . .

1092. . . . . .

1093. . . . . .

1094. . . . . .

M.D.K.

Petridesz János
szobrász-tanár

Halmagyi Sztoán elsőzer
Petridesz felügyelete mellett
munkán.

Kovács Gyula: Halmagyi Sztoán szobrai.
Művészet, 1967. április - 26 lap.

Kitüntetések

Ezüst érem a torinoi nemzetközi
iparművészeti kiállitáson:
- Petrides János -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi .. "

Petridesz János iparművész

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
142.
"Karácsonyi pályázat"

Petridesz János

Bobrász (ipermüvész)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. évf. 8. sz. 353–356. o.

Gr: a Wachauer-féle könyvtábla pályázatnak eredménye.

Petridesz János

Bobrán (iparmüvész)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. cóf. 4. sz. 163.–166. o.

a Thék E. -féle zongoragyár plakátpályázatának eredménye.

Petriden János

iparmüvész (Szobrász)

Magyar Iparmüvészet, 1897/98.

I. sóf. 8. sz. 353 – 356. o.

Gy.: A Wodianer-féle könyvtáble pályázat-nak eredménye.

Petriden J. Szobrán

Magyar Iparművészet, 1902

V. évf. 4. sz. 145-168. o.

Csakó Elemér: A torinói kiállítás.

Petrichevich János arcképe

Magyar Iparművészet, 1902

3. sz. 113-114. o.
Pályázati ügyek.

Petriden János szobrán

(Ungvár)

Magyar Sparmüvészet, 1902

V. évf. 2. sz. 73. o.

különfélék.-

BUDAPEST
935 JUN 22

Petrides János

nobrász

Rézai XX 75/1

. - 224 x 167 m/m. Főv.Muz.3010.-

A két város látképe a Dunáról a Lánc-
F.Werner in Wien. 52 x 49 cm. Főv.Kvt

képek.

sth" Gez.v.J.Alt-Druck von Kunike. Do-
0-26. Sorozatban.-

ellérthegy lábától. - /Jelz:/ Schmid
9/143./Lanfr.Gy

Játékszin Arczképe. Eberl Károly épi-
nid János kőre irta és nyomtatta./Ki-
27 cm. /Főv.Kvt.B.769/352./

Pétrides János

Irod

Magyar Iparművészet

1897/98, 164 l.
165

...t. A vasszorgalmú és tehetséges *Petrides* János, ungvári szakiskolai rajztanár is igen szép – különösen modern ornamentikájával föltünő – tervezetet küldött be ezúttal. Kár, hogy sok van benne a jóból: túltömött és kissé tarka.

Thék zongoragyár plakáspályázat.

Kedvezmény a Beck cégnél vásárlóknak!

A Beck Miksa és József R. T. cégünk a jövő év elején a szomszéd házba

Deák Ferenc u. 13. sz. alá költözik.

Minthogy erre való tekintettel a legujabb divatu szezoncikkekkel felszerelt raktárának tulzsufoltságát megszüntetni óhajtja, az árakat mélyen leszállitotta.

Az Erka-vevők a leszállitott árakból még

külön 5% árkedvezményben részesülnek.

Felkéretik az Erka i. t. hölgy-vevőközönsége, hogy selyem, női télikabát, ruhaszövet és bélés szükségletét már most, a jelenlegi bő választékból fedezni sziveskedjék.

P. K. K. 29-2-16.

Petrides, Janos

× 1861 Leipzig

Thieme-Becker

XXV, 497

Petrides Janos, nob-
vást és parmuntz, stud.
1861 Lemberghen.

Univ. lexikon 627 l.

Petrides J

a 2 solnay gjár mutárója

mod

Dr G. P. A pécsi

kiáll. Fas. Vas Ty

1888. 610 l.

Eperjesi Széchenyi - Kör III. 178.

Petrides János

Mücsarnok szobrász Ungvár

1894. tavaszi kiáll.

1899–1900. téli kiáll.

1900. tav. kiáll.

1900–1. téli kiáll.

Petrides Tanis

Wed

Cra 1661.

Petri deszlanós

Ugvár

wod

M. Harmonet

1903. 300 l.

Petrides Janós

ungvári szakiskolai tanár.

irod

M. Szarnweisel

1902. 113–114.

Petrides Tanos

Hobrap

Wod

de Sparmverset

1902. 73.

1900ban lakott: Nugvár.
agyagipar iskola.

A képz. társ. 1900/i téli tárlatán:

Titok. Relief. 300 kor (94 sz)

Kiáll. kat.

Petrides Janos nobraîo

Petrides + Lanús

ered

M. Sparmesslt

1899. ert

5(3),

Petrideszt János

Müvészet 1902 142, 354

Petrides János

nobrass

Az élet, nobor, 200 k

Judás " 200 k

Heró és Leander,

nobor, 200 k

Nemzeti Szalon

1900. tav. kidll

Petrides János
szobrász

Fővárosi Lapok 1900. ápr. 18., 16. old.
(b. b.: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Petrides János

Kobrász

Cád

Pécsmuzért

1941. 97. l

III. Károly:

Császárrá válasz

A teren
tó fejedelmek, III
egyik fején koron
jának hátán a
mezve. A terem
Balra az aszta
a kép alatt négy
„Den 12 Oct: 171
Frankfoort a
eenparigheyt
de gewoonlyk
jobbra:
„CAROLUS II
1711 Fran
torum com
Romanoru
s legalól középütt:
Rézmetsze

Petrides János zobrán

Árverési Csarnok aukció kat.

32. 7. 1926. ápr.

33–41. nem szepel

ÖZV. KOHN HERMANNÉ
HIRLAP- ÉS KÖNYV BIZOMÁNYOS
KUNMADARAS.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Vigadó-tér 24

Petrides János

Thieme Becker

XXVI. 497. l.

Lyka

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Petrides János

l

Közlezrkiáll

1288.-l

yeinek törlesztéses kölcsönnel való fedezése

özoktatásügyi miniszter 1908 június hó 2-án
en kilátásba helyezte, hogy az eszmével, mely-
lkalmas módon rendezhető volna, igen szive-
az 1909. évi állami költségvetésre vonatkozó
vonni.
nek e szimpatikus fogadása daczára az ügy az
en — bizonyára az ország nehéz pénzügyi
ált, miért is az Országos Tanácsnak folyó évi
ula elnök indítványára, e tárgyban ismételten
zoktatásügyi miniszterhez azzal a kérelemmel,
hatatlan horderejű kérdést az 1910-ik évi költ-
méltóztassék.
időn a törlesztéses kölcsönök kérdésének napi-
ételt fölterjesztésére s a miniszter úrnak mult
jesen elismerő válasza alapján méltán várható,
múzeumi építkezések mai rendszerét s jövőre
teszem főképen ama szempontokból, *minő ujabb*
etbelépteése az államra s hogy arányban állana-e
államtól kért és várt ujabb áldozattal?
ezéseinek czéljaira az 1909-iki állami költség-
ldás összesen 125.500 korona van beállítva,
élyben részesülő intézetek között ekképen osz-

Petrídesz János

nobráz

lásd okr

Művészi Ipar

1893. 113–116. l.

kejlekkel.

118. l

akkor volna loganatosítható. Csak akkor, me

Petridesz János

1883 tól mint diszítő-festő dolgozott a Zsolnay-gyárban, Zé-sobb az ungvári szak-iskola tanára lett-

Nikelszky Géza:

Pécsi képzőművészek-Baranyai Magyarság

1922. máj. 25.

708.

. nézve. Mellét kitüntetés díszíti. Teje dől ko-
zú szakála fekete. Sötétbarna atillája zsinóros
~~xxxxx~~ és gallérja piros.

ra, méretei 71: 57.7 Gm.
rchlyemuzeumból. 107/95. № VIII.

107/95: VIII.

PETRIDES *János*, szobrász és iparművész, * Lemberg 1861. Bécsben tanult s előbb Zsolnay pécsi gyárában végzett díszítő-szobrászi munkát, majd vezetője lett az ungvári agyagipari szakiskolának. Kisebb szobrokat (Tépelődő, Az élet) állított ki Budapesten, tőle való a Komócsy-emlék dombormüve Ungvárt.

É. S. II. 293 l

MDK

Petrides Lajos, szobrászm.

Mefisztó. Terrakotta szobor. Mag.44.

Jelezve: Petrides 1902 Ungvár.

agyar Studio. II. aukc. Évsz.?

Petrides János

Szobormüveit birálja "Egy tárlatlátogató" aláirással, a "Téli tárlat"-ról szóló kritika: a kályhákra helyezett Ceresek és Amorok lehetnek konkurrensei ezeknek,-jegyzi meg összefoglalásul néhány müvészről, illetve munkájukról.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 31. X. évf.
53. sz. 904-905. lap.

Petrídesz János, szobrász

l.: Kántor Sándor

Kántor Sándor: Én úgy dolgozom... 36-44.

Jászkunság, Szolnok, 1978. márc. XXIV/1.

PETRIDES János szobrász

MATTYASOVSZKY ZSOLNAY Tamás: Adalékok a Zsolnay diszitő épületkerámia kutatásához. A Pavilon, 8. 1993 37.

i tehát ilyen cselekedetet követ el, vétkezik az
a és az ő dicsőséges testének, az Anyaszentegy-
eni rendeltetése ellen.
e alapján megépült anyaszentegyházunk f elős
köt lesséze volt ez a nehéz kérdést egyházunk leg-
törvényhozó és intézkedő testülete, az Országos
vinni és tőle kérni olyan határozatot, amely
ztus magyar református egyházában e kérdés
idet és fegyelmet egységesen és törvényesen biz-

os Zsinatunk ezévi december 11-én tartott ülésé-
tasítás kiadását rendelte el, amely a házasuló
t a gyermekek vallása ügyében kötött s egy-
ézve sérelmes megegyezés esetén a követendő
ghatározza.
asítás hiteles szövegét azzal közöljük a magyar-
ormátus egyház minden hatóságával, testületé-
ényével, tisztviselőjével és tagjával, hogy azt a
kezdve mint élő jogszabályt megtartani és meg-
telességüknek ismerjék.
kegyelem Istene, hogy az ő egyházában, amely-
oltát a tiszta Ige hirdetésén, a sákramentumok
olgáltatásán kívül, a szeretetből és igazságból
egyházfegyelem jegyzi, mindenek ékesen és szép
ténjenek, s e rendelet végrehajtásából is a Szent-
gy örök igaz Isten nevére dicsőség térjen.
Budapesten, 1937. Karácsony havában.

Az Országos Zsinat elnöksége:

Balogh Jenő sk., egyházkerület főgondnoka, ági elnök.

Dr. Ravasz László sk., a dunamelléki egyházkerület püspöke, lelkészi elnök.

UTASÍTÁS

felek közt a gyermekek vallása ügyében yházunkra nézve sérelmes megegyezés esetén követendő eljárásra.

Minden egyháztag, de különösen a presbitérium

szabályrendeletre való hivatkozással hívja fel

pontja alapján

Petrides János

Ungvári agyagipári szakiskola anyaga.

cród

Éber László dr.

A karácsonyi kiállítás.

Magyar Iparművészet

1905. 4. l.

Petrik Albert fotóművész

"Madonna tanulmány élet után" c. anyát gyermekével ábrázoló kép.

Havas erdei tájat ábrázoló kép

"A Margit sziget felső része télen" c. kép

"Vásári jelenet Budán" c. képeit hozza a lap. Repr.-ók.

"Tenger" c. képének repr.-ja.

ÉLET, Bp. 1909. Bp. január 24. I. évf. 4. sz. 111, 114, 116, 126. lapokon. 1909. január 31. 5. sz. 164. lap.

Petrik Albert fotómüvész

Két téli tájképét hozza a lap "Zuzmarás fák" cimmel.

"A müvelt szobalány" c. kép

"Hajó fedélzetén" c. " "

Repr.-ók.

"A három jó madár" c. gyerekeket ábrázoló kép. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. febr. 7. I.évf. 6.sz. 179.lap
" " " " 14. " " 7. " 210. "
" " " " " " " " 227. "
" " " " 21. " " 8. " 242. "

Petrik Albert fotomüvész

"Téli kép" c. müvét és "A falu télen" c. képét bemutatja a lap.

"Tavaszi olvadás" c. képe szerepel még a lap március havi lapokban.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. márc.7. I. évf. 1o.sz.
320, 321. lap. " 21. " " 12."
375. lap.

Petrik Albert

"Utra induló halászbárka" c. képe

"Árva fiu" c. szegény kisfiut ábrázoló képe szerepel a márciusi lapokban.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. ápr. 4. I. évf. 14. sz.
439. lap. " " 18. " " 16. "
525. "

Petrik Albert

"A szentbenedeki várkastély" c. visszatekintést illusztrálta hét képpel:
"A szentbenedeki várkastély"
"Kornis-cimer a kastély bejárata fölött"
"Lakószoba a szentbenedeki kastélyban"
"Az északnyugati bástya"
"A szentbenedeki kastély lépcsőháza"
"Madonna relief a szentbenedeki kastély bejárata fölött"
"A szentbenedeki kastély magyaros renaissance-oszlopa"
Repr.-ók.
ÉLET, Bp. 1909. ápr.25. I.évf. 17. sz.
542-547. lapokon.

Petrik Albert

"Arviz" cimmel három falusi képet mutat be a lap, félig vizben álló házakkal, fákkal. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. május 2. I. évf. 18. sz. 587-589. lapokon.

Petrik Albert

"Alkony" tóparti tájképet ábrázol.
"Patak partján" c. " "
"Fürdő gyerekek" c.
"Villamoson" c. képeit hozza a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. juli. 25. I. évf. 30. sz.
108, 109, 113, 116. lapokon.

Petrik Albert

"Kikötő" c. képén vitorlás hajók és csónakok állnak.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. aug. 1. I. évf. 31. sz.
134. lap.

Petrik Albert

"A fiumei kikötőben" c. képe kikötésre váró tengeri hajókat ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. aug. 15. I. évf. 33. sz. 216. lap.

Petrik Albert

"Naplopó" és "Bolgárfiu" cimmel mindkettő gyereket ábrázoló kép.

"Kereszt az utszélen" c.

"Holdas éj" c. tájkép, hegyvonulat, előtte folyó, távolban csónak emberrel.

"Magány" c. folyón átvezető hidon lámpa magaslik ki a homályból, a vizből visszanéz a hold.

"Szent István-napi bucsu" cimmel három kép. Repr.-ók. ÉLET, Bp. 1909. aug. 29. I.évf. 35. sz. 264, 265, 275, 279, 281, 284, 285, 286 287. lapokon.

Petrik Albert

"Legeltetés a füzesben" cimmel erdőszéli kép az állatokat őrző emberekkel.
Repr.

"Teknőkészitő cigányok" erdei tisztáson cigánycsalád a teknőfaragóval.

"Szénahordás" c. kép kazlat rakó parasztokkal

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. szept. 5. I. évf. 36. sz. 302, 303, 306.

Petrik Albert

"Merengés a munka mellett" cimmel fiatal varró leány távolba néző szemmel.

"Viharos alkonyat" c. képén beborult ég, vad szél tépi a viz melletti fákat.
Repr.-ók

ÉLET, Bp. 1909. szept. 12. I. évf. 37. sz. 355, 364, lap.

Petrik Albert

"Cigánylegény" batyukkal megrakodva áll a kép előterében, mögötte falusi sokaság.
Repr.

"Holdvilágos este" c. képe sással, fákkal szegélyezett tavat ábrázol.
Repr.

ÉLET, Bp. 19o9. szept. 19. I. évf. 38. sz.
384. lap.
390. "

Petrik Albert

"Duna vize" cimmel a müvész képét hozza a lap.
Felvétel.
Repr.

ÉLET, Bp. 19o9. okt. 1o. I. évf. 41. sz.
492. lap.

Petrik Albert

"Nyárfás ut a Kerepesi temető régi részében"
"Jegenyesor a Deák Mauzoleum előtt"
"A Jahn család sirboltjának egyik alakja."
"Régi sirbolt a Kerepesi temetőben"
"Dunao panoráma a Margitszigetről" cimü
képeit bemutatja a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. okt. 31. I. évf. 45. sz.
577, 583, 585, 589, 590. lap.

Petrik Albert

"Hazafelé" c. képe erdei kis patakon át vezető fahidacskán, két parasztasszonyt ábrázol batyuval a hátán bandukolva. Alakjuk a fákkal visszatükröződik a vizben.
Repr.

"Öreg koldus" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 7. I. évd. 46. sz.
614, 617. lap.

Petrik Albert

"A gróf Zichy-család emlékei Óbudán" cimmel ir a család birtokában lévő müemlékek történetéről és felsorolja tanulmányában a család által épitett müemlékeket is.
A müvész saját felvételeivel illusztrálja fenti cimü beszámolóját.
"A Zichy kastély lépcsőháza"
"Szoborcsoport az óbudai Flórián téren"
"A kiscelli régi trinitarius zárda".
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 14. I. évf. 47. sz.
644-647. lap.

Petrik Albert

"Az első kirándulás" c. képén két pici pendelyes, mezitlábas parasztgyerek a ház keritésén kivül, egymás kezét fogva bámészkodón lépeget. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. nov. 14. I. évf. 47. sz.
655. lap.

Petrik Albert

"Őszi táj" c. képe erdei részletet ábrázol fák sürüjével, bokrokkal.

"Őszi napsütés" a fákon átszürődő fény az avarra világit.

"Levélhullás" lombját vesztő sürü fasor, széles ut mentén, a távolban gyalogoló férfivel.

ÉLET, Bp. 1909. nov.21.I.évf.48.sz. 681. lap.
" " " " 28. " " 49. " 716, 717. lapokon.

Petrik Albert

Két képét bemutatja a lap: "Öreg kofa" c.
és "Kilátás a budai Kálváriáról" c.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 5. I. évf. 50. sz.
734, 736, lap.

Petrik Albert

"Madonna-tanulmány"-át bemutatja a lap. Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 12. I. évf. 51. sz. 765. lap.

Petrik Albert

"Velencei galambok" és "Takaritás közben" c. képeit bemutatja a lap. Uótbbi ablakon kitekintő fiatal nőt ábrázol.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 19o9. dec. 26. I. évf. 52. sz. 842, 843, lap.

Petrik Albert

"Vitorlás a tengeren" c. képét hozza a lap felvételen.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 16. II. évf. 3. sz. 89. lap.

Petrik Albert

"Árva vára" c. tanulmányát saját felvételeivel illusztrálta a müvész:

Árva vára: Középső vár.
" " Északról,
" " Az első előudvar.
" " Délkeletről.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 23. II. évf. 4. sz. 110-113. lapokon.

Petrik Albert

A lap három képet mutat be a müvész felvételeiből:

"Tót leány" c. mezitlábas parasztleányka

"Kenyéririgység" c. baromfi marakodás az élelem körül.

"A kutnál" c. kis leány kisfiuval utcai falicsapnál vizet enged üvegbe.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. jan. 30. II. évf. 5. sz. 152, 153. lapokon.

Petrik Albert

"Nyomok a hóban" c. és "Napsütés a havon" c. müveit bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. febr. 13. II. évf. 7. sz. 214, 215, lapokon.

Petrik Albert

"Báránykák" c. kép koratavaszi rétet ábrázol néhány fával, legelő kis állatokkal.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. márc. 27. II. évf. 13. sz. 432. lap.

Petrik Albert

"Tanulmány" c. képe fiatal nőt hegedüvel ábrázol.

"Baromfipiac" c.

"Gyümölcspiac" c. képeit bemutatja a lap.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. május 1. II. évf. 18. sz. 585, 592, 593. lapokon.

Petrik Albert

Az uj székesegyház eredeti terveit a bécsi épitőművész tervezte /Kühnel Pál/„de csak alaprajzi elrendezésében, a gyönyörü kupolának monumentális formáját" magyar müvész adta meg. Lásd: Hild József nevénél.

Petrik Albert felvételei:

Az esztergomi vár és bazilika terve.
" " főszékesegyház a primás szigetről.
" " " belsejének részlete.
" " Bakács kápolna
" " bazilika főhomlokzata.

Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. május 29. II. évf. 22. sz. 714-718. lapokon.

Petrik Albert

"Az esztergomi főszékesegyház" c. tanulmányát saját felvételeivel illusztrálja. "A magyar katolikus világ Rómája Esztergom",- igy kezdi történelmi visszatekintését Szent Istvántól napjainkig. Elmondja az egyházi épitkezések körülményeit, pusztulását és ujra épittetéseit, valamint az évszázadok alatt történt változásokat és megemliti a külföldi és a magyar tervezőművészeket.

Folytatás a -2- sz. cédulán.

ÉLET, Bp. 1910. május 29. II. évf. 22. sz. 714-718. lap.

Petrik Albert

"Urnavivő leány" c. képét bemutatja a lap.

Espada sign.-val, "Dalmát vizeken" cimmel közölt utirajzot a müvész illusztrálta felvételeivel: "Dalmata tengerpart", "Sebenico", "A Kerka vizesése", "Spalato" c. képek.

"Tanulmányfő" fiatal nő madonnaszerü képe.

Repr.-ók

ÉLET, Bp. 1910. juni 26. II.évf. 26.sz. 856.lap
" " " juli 10. " " 28. " 43-46. lapokon.
" " 17. " " 29. " 75.

Petrik Albert

"Naplemente a tengeren" c. képét hozza a lap.

"A váci székesegyház" c. tudományos ismeretterjesztő cikket irta és illusztrálta saját felvételeivel: "A székesegyház főhomlokzata" "A templom belseje a főoltárral", "Erkély a kupola egyik pillérén", "A székesegyház kereszthajójának Szentháromság oltáránál álló üveg kandelláber" c. képei. Repr.-ók.
A székesegyház történetével folytatja cikkét: Béla király fia Geiza épittette az első templomot győzelme emlékére. A körülötte felépült város, Vác nevü remetétől kapta nevét.

ÉLET, Bp. 1910. juli.31.II.évf.31.sz.145. lap.
" " " aug. 7. II.évf. 32. sz.173-176.lap

Petrik Albert

Liseron: "Az erdő ősszel" c. irásának illusztrálására a lap bemutatja a müvész "Ősz" c. képét, mely keskeny erdei uton a távolból közeledeő férfit ábrázol .
Az előtérben hatalmas fa alatt magányos fapad.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. okt. 16. II. évf.40. sz.
493. lap

Petrik Albert

"Mit vegyünk?" cimmel parasztleányokat ábrázol a búcsún.

Planetás olasz leány" karján kalitkával és papagájjal.

"Akinek már van bucsufia" c. fiatal paraszt menyecske kosárra a karján.

ÉLET, Bp. 1910. okt. 23. II. évf. 41. sz. 542-543. lapokon.

Petrik Albert

Siremlékekről készült, saját felvételeivel illusztrálja a "Kerepesi temető" c. tanulmányát:
Donáth Gyula: Huszár szobrász és Teleszky Valér.
Zala György: Csukásy Jenő és Beöthy Ákos.
Radnai Béla: Thali Emil.
Kallós Ede: Bartha Miklós és Vadnay Andor,
Mátray: Izsó Miklós.
Gerenday A.: Varga Imre.
Bethlen Gy. és Fritz O.: Tóth-család.
Stróbl Alajos: br. Kochmeisterné és Szilágyi Dezső.
Damkó József: Árkay-család
Hegebarth bécsi szobrász: Láng Jakab siremlékét készitette. Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1910. okt. 30. II.évf. 42.sz.555-568 lapokon.

Petrik Albert

„Halottak napján", "Koszoru vásárlás" c. képeit bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1910. nov. 6. II. évf. 43. sz. 607. lap.

Petrik Albert épitész

"Február" cimmel hozza a lap a müvész felvételét.

"Napnyugta a Dunán" c. kép a müvész felvétele.

Petrik Alb ert: "Magyarország románkori épitőmüvészete" c. tanulmányát ismerteti Harsányi Kálmán.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet 159. 493. 511. lapokon.

Petrik Albert épitész

"Az uj Budapest" c. tanulmányát saját felvételeivel illusztrálja a müvész:

"A Szent István-bazilika"
"Az uj Anker-palota"
"A Börze-palota"
"Az Igazságügyi-palota" Repr.-ók.

A müvész tanulmányaihoz készült illusztrációkat nem lehet egyszerü fényképeknek nevezni, mivel azok -igen kifinomult izlésre és hozzáértésre valló-müvészi felvételek.

ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III. évf. I. kötet, 10-14. lap.

Petrik Albert épitész

"A mézeskalácsos sátrak előtt. Népviseletek a Szent István-napi körmenetben." c.

Kalocsavidéki népviselet. Nógrád-megyei asszonyok." c.

"Őszi táj" c.

"Ördögárok, Hüvösvölgy" c. müvészi felvételek.

Repr.-ók.
ÉLET, Bp. 1911. aug. 27. szept. 17. szept. 24. III. évf. 1027, 1029. 1139, 1159. lap.

Petrik Albert müépitész

"Az Operaház ujjáalakitása. Munka a tetőzeten" c.
"Pergolese szobra" és a
"Párkányzat szobrai" c. képei szerepelnek a lapban.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 1. IV. évf. 35. sz. 1102-1103, 1106. lap.

Petrik Albert

"A zsámbéki Premontrei templom" c. tanulmányát saját müvészi felvételeivel illusztrálja: "A zsámbéki templom-rom északról",
" " " déli oldalhajójának boltivei a szentélyből nézve", "A zsámbéki Prépostsági templom romja"
" " " déli oldalhajója"
"A főhajó déli árkádiv sora", "A zsámbéki Premontrei templom északnyugatról"
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 29. IV. évf. 39. sz. 1232-1238, 1239. lap.

Petrik Albert

"Nyárfás ut a Kerepesi temetőben" c.

"Téli táj a Margitszigeten" c.
"Margitszigeti részlet" c.
"Hüvösvölgy, Mély ut" c.
"Hid az Ördögárok felett" c.
"Ördögárok" c.
"Tájkép a Lipót-mezei Ördögárokban" c.
c. felvételeit bemutatja a lap.

ÉLET, Bp. 1912. nov. 3. IV. évf. 44. sz.
" " " dec. 22. " " 51. "
1386, 1608, 1609, 1615, 1617, 1618, 1619. lapokon.

Petrik Albert

"Vajdahunyad vára" c. tanulmányához készitett felvételei:"Hunyadi János erkélyes épitkezése a Kapisztrán toronnyal és a Nyebojsza toronyba vezető folyosóval"
"A Nyebojsza torony a Zólyomi Dávidné által épitett szárnyépülettel, melyhez a kristálybástya csatlakozik." "Az Aranyház ablaka és kiugró erkélye", Hunyadi János szárnyépületének erkélysora", "A Buzogány torony a Zalasd patakkal", "A Hunyadi János szárny a Zalasd medréből nézve" "A Bethlen-szárny a Steindl-féle loggiaval.", "Az emeleti lovagterem lépcsőházának cimeres kapuja". Repr.ók
ÉLET, Bp. 1912. dec. 29. IV. évf. 52. sz. 1660-1670. lap.

Petrik Albert

"Nyomok a behavazott uton" c.

"Napsütés a hómezőn"

"Tél a Népligetben" cimmel „müvészi" felvételeit hozza a lap.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. febr. 2. V. évf. 5. sz.
138, 139, 141. lap.

Petrik Albert épitész

"Dunaparti panoráma télen"
"Tengerparti részlet"
"Hullámverés az Adrián"
"Napnyugta a tengeren"
"Sziklás tengerpart"
"Napnyugta"
"Holdkelte a tengeren"
Könyöklő fiatal leányt ábrázoló kép "Merengés" cimmel.
Repr.-ók. Fenti "müvészi" felvételeket bemutatja a lap.

ÉLET, Bp. 1913. márc. 2. V. évf. 9. sz. 271.-től - 277.-ig és 280. lapokon.

Petrik Albert

"A gyulafehérvári székesegyház restaurációja" c. irását illusztrálja az alábbi képekkel:
"A székesegyház Hunyadi János által épitett nyugati kapuja." c.
"Az elpusztult Szent István-korabeli templom szobormaradványai a kereszthajó északi oromfalán" c. "A Sáró János-féle épitkezés renaissance diszkapuja" c, és "Hunyadi János kormányzó siremléke". c. képeket hozza a lap. Repr.-ók.
ÉLET, Bp. 1913. május 4. V.évf. 18. sz. 577. laptól - 582. lapig.

Petrik Albert

"Visegrád" cimmel a lap bemutatja a művész felvételeit:
"A vár és a Salamontorony a Dunáról" c.
"Várrészlet", c.
"A Salamon torony távolról" c.
"A Salamon torony közelről" c.
"A Fellegvár" c.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. május 11. V. évf. 19. sz. 609, 611, 612, 614. lap.

Petrik Albert

A lap bemutatja a müvész képeit a pozsonyi ghetto- tüzről:
"A pozsonyi Várhegy keleti oldala, melyen a ghetto fekszik"
"A Vártelek utca, - a ghetto részlete"
"Leégett ghetto legszebb épülete a Vártelek utcában"
"A Petőfi utca, ahol a tüz támadt".
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. juni. 1. V. évf. 22. sz.
713, 714, 716, 717. lap.

Petrik Albert épitész

"A városligeti Széchenyi-fürdő" cimmel Petrik Albert épitész ir az uj fürdőpalotáról, s cikkét saját felvételeivel illusztrálja: "A Széchenyi fürdő homlokzata" "Az üvegfalu férfinapozó zárt tetőrészlete" "Triton-szobrok a főkapu körül", "Az enyelgő Triton" /Róna József alkotása/ bronzkut szobor. A fürdő modernizálásának megtervezésére a főváros Czigler József müegyetemi tanárt bizta meg, de hirtelen halála megakadályozta a munkában. Ezután Dvorák Ede müépitészt bizták meg az épitéssel s ez négy évig tartott. ÉLET, Bp. 1913. juni.29. V.évf.26. sz. 834-839. lap.
Repr.-ók.

Petrik Albert

"Háborgó Dalmát tenger",
"Dalmát tengerpart"

"Diósgyőr várának romjai" két kép
"Romantikus tájképek" " "
"Halászhajók a Dunán"
"Dalmácia – Piaci jelenet"
"A szegénység végső menedéke"

"müvészi felvételek"
Repr.-ók. ÉLET, Bp. 1913. juli.6. V.évf.27.
sz. " " " aug. 17." "
33. sz.87o,871, 1o51,1o53, 1o6o, 1o61.lap

Petrik Albert

A Millennium emlékművének alakjait és királyszobrait felsorolja a lap.
A szobrokat Zala György, a művészi felvételeket Petrik Albert épitész készitette:

"Árpád fejedelem", "Könyves Kálmán".
"Szent István", "II. Endre",
"Szent László", "Károly Róbert",
"IV. Béla".
A királyszobrok alatt a dombormüvek is szerepelnek.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1913. szept. 7. V. évf.
36. sz. 1147, 1149, 1151. lap.

Petrik Albert

"A háborgó Dalmát tenger" c.
"Erdőrész let a Hüvösvölgyből" c.
„művészi" felvételeit bemutatja a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1913. okt. 5. V. évf. 40. sz.
" " " nov. 16." " 46. sz.
1293, 1468. lap.

Petrik Albert épitész

"Legelésző libák a mezőn" cimmel „müvészi felvétel.

"Tájkép a Poprádi tó fölött" " "
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1914. ápr. 19. VI. évf. 16. sz. 489. lap. " " május lo. " " 19. sz. 605. lap.

Petrik Albert

"Az egyházi müemlékek sorsa Franciaországban" c. tanulmányához készitett müvészi felvételek: "A Conquesi szentélyének külseje" / Harminckét millió frankra becsült egyházi kincsét az 1900-as évi világkiállitáson mutatták be./
"A templom nyugati kapuja",
"A püspöki palota kapuja" / Ennek lebontását a vásári nép erőszakkal megakadályozta/
A "Charlieui templom nyugati kapujának oromdisze" /Ez az a templom, melynek épségben maradt részeit akarták Amerikába kicsempészni./
Repr.-ók. ÉLET, Bp. 1914. juli. 5. VI.évf 27. sz. 844-849. lap.

templom

Petrik Albert

"Gyermekek a Dunaparton" c. és "Kis halászok" c. képeit hozza a lap.
Utóbbi kép horgászó gyerekeket ábrázol.
Repr.-ók.

Élet, Bp. 1915. juni. 13. VII. évf.
24. sz. 570, 571. lap.

Petrik Albert

"A budavári Nagyboldogasszony templom" cimmel ir a legrégibb egyházi épület történetéről és ez_zel kapcsolatban az ujonnan hozzáépitett részeket mutatja be.
A közel kilencszázéves épületrészeket felsorolva hozza a lap:"A Mátyás-torony a Jezsuita-lépcső előcsarnoka alulról nézve" "a budavári főtemplom, a szentély külseje a Halászbástyával", "Részlet a szószékkel a templom belsejéből." "IV. Béla idejéből fennmaradt Szent kereszt kápolna" "a Mátyáskorbeli déli csarnok" "A Gara kápolna helyére épitett SzentIstván kápolna. Repr.-ók.
Élet, Bp. 1915. aug. 15. VII.évf. 33. sz. 777, 781 lap.

Petrik Albert

„Őszi erdőben" cimmel hatalmas fák közötti tisztáson, pihenésre alkalmas kis pad. Repr.

Élet, Bp. 1915. okt. 24. VII.évf. 43. sz. 1024. lap.

Petrik Albert MDK

1897-ben lett a m.Iparművészeti társulat r.tagja

Cikk:Hiv.tudósitások

Magy.Iparművészet,1897/98 416 l.

MDK

Petrik Albert

Schöen Arnold: A budai szent Anna templom.

Petrik Albert építész

Magyar Életrajzi Lexikon

Petrik Albert, építész M.D.K.

műtörténész és műkritikus, a hazai műemlékek lelkes fényképezője és kutatója, 1916. aug. 27-én az orosz harcteren hősi halált halt.

Építőipar - Építőművészet, Bp.1917.évf.35.sz.
216. old. 1 fényképpel

MDK

Petrik Albert

Gróh I. A magyar diszitő müvészet. Magyar Iparmüvészet 1909.107.1.

MDK

Petrik Albert

A régi Buda-Pest épitőművészete c.könyvének ismertetése. A könyv az Ipartestület kiadasaban jelent meg, 91 képpel.

Csányi K.: Petrik A.: A régi Buda-Pest épitő-
művészete.

Epitő Ipar 1909.apr.4. 14.sz. 129.l.

MDK

Petrik Albert

A berlini kiralyi nagy Opera tervpalyazata.II.

Épitó Ipar 1912.jul.28. 30.sz. 288, 289.l.

MDK

Petrik Albert

A Petrik-féle lemez- és fényképgyüjtemény átvétele.
Az Orzsg.Magyar Iparművészeti Társulat az Iparművészeti Muzeum igazgatóságát kérte fel az anyag rendezésére és a gyüjtemény kiállitasára.

Magyar Iparművészet 1919. 1-2.sz.

MDK

Petrik Albert épitész

Kis könyvében a régi Buda-Pest épitőművészetéből nyujt egy élvezetes szemelvény, mellyel megkivanta menteni a még meglevő emlékeket. A műben Petrik Albert összegyujtött amatör fényképfelvételei vannak.

Cikk: A régi Buda-Pest épitőművészete.

Vállalkozók Közlönye. 1909.marc.3.9.sz.2.1.

MDK

Petrik Albert

Csányi Károly: A középkori épitőművészet formái c.könyvét ismerteti.

Épitő Ipar 1910.okt.9. 41.sz. 401-402.l.

LDK

Petrik Albert

Magyar várak c. közleménye

Vállalkozók Közl. 1909. máj. 26. 2 l.

Petrik Albert

épitész MDK

A bakócz kápolna. Alaprajz 1911.

119.o.

Balogh Jolán: Bakócz kápolna

Petrik Albert

írod

m. Petrik Albert fénykép-gyűjteménye. Magyar Iparművészet. 1919.

22–23. l.

Esetleg lásd!

A fényképhagyatékot és az ömes lemezeket az Iparművészeti Társulat vette meg. 1919-ben ebből kollkiállítás volt az Iparművészeti Múzeumban. Hogyan ér-ült az egész anyag a MOB-hoz?

Petrik Albert

ivód

Kő és Mükő. 1926. 3. sz. 13. l.
(A műemlékek fotografusa.)

Több mint 3000 fenyképet
készitett az ország legszebb épitészeti,
szobrászati s festészeti emlékeiről.

Petrik Albert

epitesz

hősi halált halt

1916 ben

az orosz karcheren

lásd

Művészet 1917, 35 l.

Sátoraljaújhelyi ker. szociális munkás-
egyesület népkrt - VI. 224.

Petrik Albert

épilen

lösi halált halt az orosz harctéren. Bajtársai 1916. aug. 16. temettek el a belejovi temetőben

Müvészet 1917. 35 l.

Kovd IX · 85.

Petrik Albert

épilész

l. ohv. † ~~1922~~ 1916 a harcterén

A Mübarát 1922.

182. l.

Elfenették a delejowi katonatemetőben.

Mucius Scaevola

4 49. Pieter Pauwels Rubens.

Petrik Albert, épitéz

megh. 1916. VIII. 27. ~~a hasztérem.~~

l. Mikvarat

1922. 182. l.

Petrik Albert

Lod.

Buchdruckerei. 5861.

jog, melynek érvényesítéséről, biztosításáról v. alakításáról van szó, *az anyagi jog.* (L. *Pertárgy.*) Az anyagi jog a tárgyi jog által adott privilégiumszerű lehetőség, mely csak egyet v. többet illet meg s ily értelemben azt a tárgyi jog által védett hatalomnak is nevezik. Az A. szabályokat állít fel, egyrészt az illető eljárásra hivatott organumoknak az állam jogszolgáltatási hatalmának mikénti gyakorlására, másrészt az egyes érdekelteknek a cél elérése végett szükséges cselekvények mikénti végzésére.

Alakíthatóság. Ha vmely anyag külső erők hatására alakját maradólag megváltoztatja, alakíthatónak nevezzük. Ha az alakítás csak folyton növekvő erővel végezhető el, az anyag *szívós*, míg ha a deformálódás állandó erő alatt megy végbe, az anyagot *képlékenynek* nevezzük. A legtöbb lágy fém előbb szívós, majd többé-kevésbbé képlékeny tulajdonságot mutat, míg a keményebb fémek, így különösen az acélok csak szívósak. Az olyan anyagot, mely a külső erő hatására alakját maradólag megváltoztatni nem képes, *ridegnek* nevezzük.

Alaki védelem, l. *Anyagi védelem.*

Alakmajmolás, l. *Mimikri.*

Alakor (Triticum) névvel illetik a silányabb búzafajtákat, amelyeket rossz termőföldeken szoktak elvetni. Fajai: a fehér A. v. egyszemű búza *(Triticum monococcum)* és a piros A. v. tönköly *(T. opelta).*

Alaktan. A nyelvtannak az a része, mely a képzéssel, ragozással és a szóösszetétellel foglalkozik.

Alakzat. A stilisztikában a stílusnak a beszélő vagy író lelkiállapotához való alkalmazkodása. A szóalakzatok (szóismétlés, szókihagyás, szórendi változtatás) egyes szavakra szorítkoznak, a gondolatalakzatok (felkiáltás, megszólítás, kérdés, visszavétel, ellentét, paradoxon stb.) pedig szócsoportokra, gondolatra

volna, ennek számítja be. Hasonló a helyzet az ú. n. *jogi személyeknél* is. (L. o.)

Alap. Költségvetésjogi értelemben az államvagyonnak vagy bizonyos bevételeknek meghatározott célra lekötése olykép, hogy a bevételek a kijelölt célra teljesen felhasználhatók. Az A.-ok létesítése az államháztartásban a költségvetés teljességének elvével ellenkezik, ezért csak kivételesen indokolt, ha bizonyos bevételek meghatározott cél szolgálatára jelöltettek ki és azoknak kizárólag a kijelölt célra való felhasználását feltétlenül biztosítani kell. Ilyenek: az alkalmazottak járulékaiból létesített Nyugdíjjárulék A., Orsz. tisztv. betegs. A., az áll. költségvetésben megszavazott hitelekből létesített rendelkezési és egyéb A.-ok. Az A.-szerű gazdálkodás rendszeresen előfordul a megyei és községi háztartásban a határozott rendeltetéssel szedett közjövedelmeknél. Pl. háztartási A., út A., nyugdíj A., stb.

Alapalakzat a geometriában *egy-, két-, három-* stb. *méretű* lehet. Egyméretűek: a *pontsor,* vagyis vmely sugárhoz (egyeneshez) tartozó pontok összesége; a *síksor,* vagyis vmely sugárhoz tartozó (rajta átmenő) síkok összesége; a *sugársor,* vagyis vmely síkhoz tartozó (a síkon levő) és e sík ugyanazon pontján átmenő sugarak összesége. Kétméretűek: a *pontsík,* vagyis vmely síkhoz tartozó pontok összesége; a *síkpont,* vagyis vmely ponthoz tartozó (rajta átmenő) síkok összesége; a *sugársík,* vagyis vmely síkhoz tartozó sugarak összesége; a *sugárpont,* vagyis vmely ponton átmenő sugarak összesége. Háromméretűek: a *pontér,* vagyis a tér pontjainak összesége; a *síktér,* vagyis a tér síkjainak összesége. Négyméretű a *sugártér,* vagyis a tér sugarainak összesége.

Alapi *Henrik,* (* 1859). Orvos, egyet. r. tk. tanár, az izraelitakórház igazg.-főorvosa. A hügyszervek sebészetével foglalkozik.

Alaptás. Vállalatoknál az életrehívás fo-

< Petrik Albert >

cikke

< > A berlini királyi nagy Opera tervpályázata. II. Épitő Ipar. 1912. 30. sz. képekkel.

< Petrik Albert >

· cikke

< > Arbe. Épitő

Ipar 1913. 13. 24.

kéjelred.

; a diadalívet, vagy pedig a belsőt tagoló

erint Szent István halálával nem szűnik
rváron. Miként már említettük, a király
nem volt felszentelve, s ha felszentelé-
methető legyen, a jelenlevő püspökök el
ösen a belső díszítés, a század második
utat a ránkmaradt kőanyag egy része,
elűt a Szent István-kori emlékektől, de
zadi átépítés anyaga közé. Gondolunk
ú párkánytöredékekre, melyeknek éle-
XI. századra vall. Hasonlóképen a szá-
zázad első éveire datálható a 15. és 16.
a 9. számú mellvédtöredék nemcsak az
szalagfonatos dísze alapján, hanem a
es dísze miatt is. Az állatalak primitív
álló térnek kitöltése, de a dombormű-
talakos oszlopfőkkel a századfordulóra

XI. század végéről származó töredékek
lette épült kis kápolna díszei voltak.
lehet dönteni, tekintve, hogy a Székes-
topográfiailag szétválaszthatatlan. A kis

des romanischen Domes in Regensburg, Mün-

romanica in Toscana, Milano, s. a. 37—38. l.
8—29. l.

F e l j e g y

A MOB 199-es alrovatának 1949 évi f

Az alrovaton 360.ooo forint volt el
összegből

1./ A visegrádi ásatások tovább folyt

<Petrik Albert>

cikke

L) Az alsórákosi kastély és stucco=menyezete

Építő Ipar – Építő Művészet.

1915: 111 – 113. 1

képekkel.

< Petrik Albert >

cikke

< > Budapest régi Belvárosának pusztulása. Épitő Ipar 1912. 9/ 27 - képekkel -10.

< Petrik Albert >

cikke

< > Az építő stylusok fejlődésének philosophiája

I. Építő Ipar 1910. 25. sz.

— II. U. o. 1910. 26. sz.

858. CSÉSZE ALJJAL, arany sávokkal. Bécs, 1815—1819. 10.—

859. TÁL, kobaltkék stilizált virágdiszitéssel. Kina, XVIII. sz. 250.—

860. TÁL, hasonló az előbbihez. 250.—

861. TÁNYÉR, Pompadour márkinő mellképével. Sèvres, 1844. 15.—

862. TÁNYÉR, kék alap, arany diszités, két amorettel, Louis Philippe monogramjával. Sèvres, 1844. 15.—

863. TIZENKÉT TÁNYÉR, peremén zöld fű-diszités (néhány csorba). Bécs, 1810. 30.—

864. TÁNYÉR, peremén zöld koszoru és médaillon kecskékkel. Meissen, XVIII. század, későbbi festéssel. 25.—

865. TÁNYÉR, hasonló az előbbihez (csorba). 25.—

866. TÁNYÉR, hasonló az előbbihez. 25.—

867. KEREK, SZERELMES PÁSZTORJELENET, szines csoport üvegburával és kerek fatalapzattal. Bécs, 1780 körül. 600.—

868. PÁSZTORJELENET, szines csoport (későbbi festés) bárránnyal. Bécs, 1770 körül. 250.—

Petrik Albert (Bp., 1877. ?? -- belejowi erdő, 1916. aug. 27.): épitész és müvészeti iró. Fontos A régi Buda-Pest épitőmüvészete c. müve (I--IV. Bp., 1909--11). Jelentősek voltak Mo. müemlékeiről készitett fényképfelvételei (több mind 3000 db).
+Munkái (I--IX., Pest, Buda, 1842 -- 43).

KSné

Petrik Albert

PETRIK ALBERT nagyszabású és értékes fényképgyűjteményéről már több ízben szó esett e lapok hasábjain. A hősi küzdelemben elesett jeles amatőrünk hagyatékát az O. M. Iparművészeti Társulat szerezte meg, hogy a hazai műemlékeinket és érdekes építészeti alkotásainkat ábrázoló fényképek méltó reprodukciójáról gondoskodhassék és azokat tanulmányi célokra hozzáférhetővé tegye. Jelen füzetünkben szemelvény-sorozatot közlünk Petrik fényképeiből, melyek nemcsak művészeink, hanem bizonyára a művészet iránt érzékkel bíró közönség széles rétegeinek érdeklődésére is számíthatnak.

Magyar Iparművészet

1919. 100. l.

< Petrik Albert >

. cikke

< > A budapesti ferenciek belvárosi templomának lebontása és újjá építése. II.

Épitő Ipar. 1913. 5. 7.

Petrik Albert

wód
z

Magyar Vilmos: A kereszt – a művészetben. Épitő Ipar. 1912. 457–459. l.

< Petrik Albert >

cikkei

< > A budapesti
Keresztúti temető.
Építő Ipar. 1912. 45. sz.
Képekkel.

Petrik Albert

vod

Magyar Vilmos: A kereszt – a művészetben. Válasz Petrik Albertnek. Építő Ipar. 1912. 482–484. l. képekkel.

< Petrik Albert >

cikke

< > A pálosok épitőművészeti emlékei Budapesten. I–II. Épitő Ipar 1912. 49, 50. sz. (Képekkel.)

< Petrik Albert >

< > Polemia egy keresztjelett. Válasz Magyar Vilmos replikájára. Építő Ipar. 1912. 469–471. l. képekkel.

<Petrik Albert>

cikke

<> Magyarország
románkori építőmi-
veszete. I közlemény
Budapesti Építő-
mesterek, Közmüvei-
Kőfaragó és Acsmes-
terek Ipartestülete.
VII. Évkönyv. Bp.
1911. 143. l. képekkel

U. az. II. közl. VIII. Évkönyv
Bp. 1912. 91-179. l. nanos
Egyel.
U. az III. közl. IX. Évkönyv
Bp. 1913. 77. és kv. ll. képekkel

Petrik Albert

l.

A Pesti Városháza

1938. 2. 24. B. l.

— **Petrik Albert fényképgyüjteménye.** Petrik Albert azoknak a csöndes lelkeseknek volt egyike, kiknek szúnya olyan kicsi és kiknek érdeme olyan nagy. Építész volt, ki mély szeretettel csüggött hazája multjának építészeti emlékein, ki végigvándorolta értők az országot, körüljárta és minden jellemző nézetükből lefényképezte őket. Igy került össze az évek során háromezernél több felvétele. Egy-egy föredékükkel időközben folyóiratainkban találkoztunk. A régi Budapest építészeti emlékeiről készitett fölvételeinek tekintélyes részét könyvben is közétette, négy kis formátumu kötetecskében, melyek a régi Pest-Buda építészeti motivumainak valóságos kincstárai. Petrik a nagy háboru végét már meg nem érte. Talán két évvel ezelőtt hősi halált halt. Nagyértékü hagyatékát, a háromezer fényképlemezt a róluk készült kópiákkal együtt megvásárolta az Iparmüvészeti Társulat. A gyüjteménynek körülbelül fele része most az Iparmüvészeti Muzeum nagy földszinti csarnokában látható. Nagyszerü gyüjtemény nemcsak gazdagságánál, hanem az egyes képek müvészi értékénél fogva is. Petrik a müemlék-fényképezésnek igazi mestere volt. Finom érzékkel a tónusértékek irányt, mindig a legmegfelelőbb világitásban fényképezett. Szobrászati épületrészeket, sőt szobrokat is ideálisan vett föl. Azonfelül a mütárgyak táji környezetét sem hanyagolta el. Nem egy felvétele valóságos megkomponált tájképnek hat. Elborongva járja körül az ember a lelkes emberek élete müvét és áll meg Felső- és Nyugatmagyarország, Erdély szépséges emlékei előtt. Hogy mit veszitene Magyarország fenyegetett országrészeinek leszakadásával, eléggé felbecsülték már a politikusok és a nemzetgazdák. Hogy mit veszitene müvészet dolgában, mindenkinek megmondja Petrik hagyatékának ez a kiállitása. Gyulafehérvár, Kolozsvár és a többi erdélyi kincses város! Ott az oláhok bizony soha nem épitettek semmit. Azok a városok a mi fajtánk müvészi tehetségének megörökitői. És Lőcse, Eperjes, Késmárk, Nagyszombat müemlékeihez sem volt soha köze se cseh, se szlovák kulturának. Nagy dolog lenne müvészetünk érdekében, de még politikai tettnek is, ha valaki — talán a kormány — hatalmas publikációban adná ki Petrik fényképeit. Lehetne belőlük egy-egy

stílustartományra szorítkozó füzeteket is kiadni. Majd beszélnének azok a magyar kultura multjáról a tájékozatlan külföldnek. Egyelőre örülünk neki, hogy a nagyértékü gyüjtemény sorsa biztositva van. A lemezeket a Fővárosi Muzeum és a Műemlékek Országos Bizottsága átveszi az Iparművészeti Társulattól. A ritka érdekes kiállitást mától fogva ingyen tekinthetí meg a közönség. *(e. a.)*

< Petrik Albert >

cikke

Magyar varák

Budapesti Épitő-
mesterek, Kőmives,
Kőfaragó- és Ács-
mesterek Ipartestü-
lete. V. Évkonyv
Bp. 1909. 43. cikv
M.

A MAGYAR PÉNZÜGYMINISZTERTŐL

/1947.

..... szám.

VII.

A Müemlékek Országos Bizottságának,

alból.

ányozva.

946. II.

Budapest.

IX. Högyész Endre u.2.

Petrik Albert

A régi és az új Budapest. Petrik Albert könyve. Irta Ezrey. Vállalkozók Lapja, márc. 3.

1909

A régi Budapest épületei. Petrik Albert könyve. Jeltelen cikk. Alkotmány, márc. 3.

Die Baukunst des alten Budapest. Petrik Albert könyve. Irta J. P—r. Neues Pester Journal, márc. 4.

1909

1909

(Művészet 1909. 143. l.)

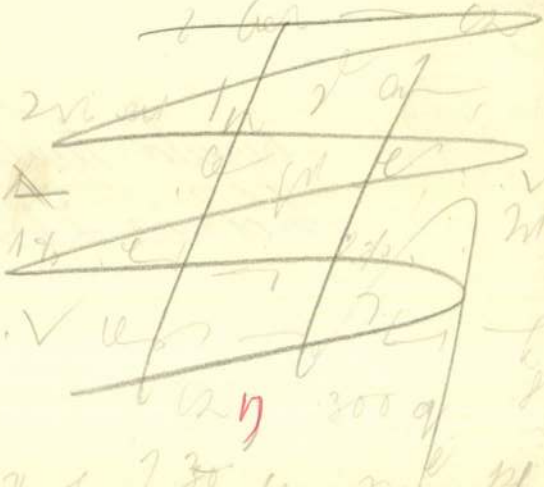

7%. Az árú megvételéhez szükséges

pénzben utalná át nekem.
esetben a 35.000.- P. részesedési díj-
n való minnél előbbi átutalá-
nyok

Kiváló tisztelettel
Molnár Dénes.

Petrik Albert

Mekr.

Magyar Irodalmi Lexikon

1917. 158, 159. l.

BUDAPEST
NYOMDAI

AM 1915
T
MAGYAR
RSULAT

Petrik Albert

Petrik Albert építész, hősi halált halt az orosz harctéren. Bajtársai 1916 augusztus 16-án temették el a belejowi temetőben. Petrik különös kedvvel foglalkozott Magyarország műemlékeinek s a régi Budapestnek a fénykép nyelvén történt ismertetésével. Évek óta hatalmas anyagot vett fel s publikált műemlékeinkről, amit itt azért említünk meg, mert felvételei a műértő szemével készültek, mindig jellemzőek, műtörténeti értékűek. Legtöbb felvétele az «Élet» hasábjain jelent meg, s az «Építési Munkavezetők Könyvtára» köteteiben, amelyek közül a régi Budapestről szólónak az ismertető szövegét is Petrik Albert írta. —

Művészet 1917

35. l.

PETRIK *Albert*, építész, művészeti író, * Budapest 1877, hősi halált halt 1916 aug. 27. Számos hazai műemlékről készített több mint háromezer kitűnő fényképfelvételt (egy részük a Műemlékek Orsz. Bizottságának fényképgyüjteményében) s Budapest építőművészetéről többkötetes értékes munkát adott ki.

K. G. II.
293 l

707.

nézve. Előre fésült haja, szemöldöke, szeme s
álla lebertvált. Fehér nyakkendőjének végei elöl
érja bársony.

nra, méretei 68.1 : 54.8 ½m.
ki ereklyemuzeumból. 107/95. № XXVII.

107/95 : XXVII.

Petrik Albert

Révai XX 751. l

Látta és igazolja
Avest 1935 junius 7

Genthon Ztv.
előadó

Petrik Albert:

A RÉGI BUDAPEST ÉPÍTŐMŰVÉSZETE. Írta Petrik Albert. II—III. Jakabffy Ferenc szerkesztésében megjelenő: Az építőmunkavezetők könyvtárának 31. és 32. kötete. A munka első kötetét már ismertettük. A most megjelent két kis könyv a székesfőváros renaissance, barokk, rokokó és empir emlékeiről közöl tömérdek fotografiát cinkografikus sokszorosításban. Valamennyi a szerző fölvétele, aki bámulatra méltó szorgalommal örökít meg fényképezőgépével minden régi követ, mely budapesti sétái közben szeme elé került. Sok azóta már lebontott épület nem egy kiváló részletével találkozunk itt. A bemutatott emlékek ugyan nem mind művészi munkák, de mielőtt nyomtalanul elpusztulnának, bizvást megérdemelnek egy-egy fotografiát. S Petrik ugyancsak kiváló érdemeket gyüjt, amidőn Budapest művészetének jövő monografusai számára a rohamos építkezések közben egyre pusztuló anyagot legalább fényképekben megörökíti. S azt hiszszük, akad még egy-két kötetre való anyag, amelyet Budapest XVIII—XIX. századbeli emlékeiből megörökíteni érdemes s a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete, mely a munkavezetők könyvtárát kiadja, bizonyára készséggel nyit majd teret ezek publikálásának folytatására. Az első kötet összefoglaló előadása helyett szerzőnk most az egyes képekhez külön-külön rövid magyarázó szöveget írt. Az egyenkint 104 lapra terjedő vászonkötésű kis könyvek kötetenkint 3 K 50 fill.

Magyar Iparművészet
1911. 399. l.

Petrik Béla,
Brennberg

MDK

Bünker J.R. tb.muz.-iör által elinditott mozgalom eredménye,h, művével gazdagitja a képtár külön termét, melynek célja, h. a soproni születésü művészek és művészet kultuszát szolgálja.

A helyi művészet megbecsülése.
Muz. és Kvt.Krt. III. 1909. 2-3.sz. 144-45.l.

PETRIK Albert

Bor Ferenc: Budapest a szabadforradalomban.
Petrik Albert fényképei. = MúSz 1994/1.
119-125. ill

Petrik

vajdasági képzőművész

Tolnai Ottó: A nádszál
Új Symposion, 47. szám, 2.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Petrik Béla

Brennbergi táj, paszt.

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1927.

22 l.

Petrik Béla

Nyári nap

Soproni Képzőművészeti Kör kiáll. 1947.

25 l.

Petrik Béla

1909. Brennberg
ferto?

irod

Mke 144.1

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... *osztályu tanuló a*

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... *hó* .....

osztályfő.

ure Szeged.

Petrik Géza statikus

Majoros Gábor sátrairól.

A Csepeli Papírgyár uszodája, Bpest XXII. Építész: Majoros Gábor.

Statikus: Petrik ~~Gá~~ Géza.

MAFILM raktársátor, Fót. Építész: Majoros Gábor

Statikus: Petrik Gábor.

Pavilon jellegű épületek Építész: Majoros Gábor.

Statikus: Petrik Géza., belsőépítész: Szilvássy István.

Helikon Szálló teniszcsarnoka, Keszthely. Építész: Majoros Gábor.

Statikus: Petrik Géza, Statikus konzulens: dr. Kollár Lajos

Magyar Építőművészet, 1986. 2., 29, 30, 31 old.

Petrik Gizella

textil

1923–27

Címmutató 1930. 87. l.

T. 1092.

t város körül erdők ~~[illegible]~~ terülnek el és
jelezve. Az Acidularum Lubloviensium
dificium antiquum ruina ~~[illegible]~~ proximum
et totidem Cubicellis Balneatoriis
positorium Ao 1800.

26.2 : 37.1 cm.

Petrik Gizella

íparm.

Est. 1928.

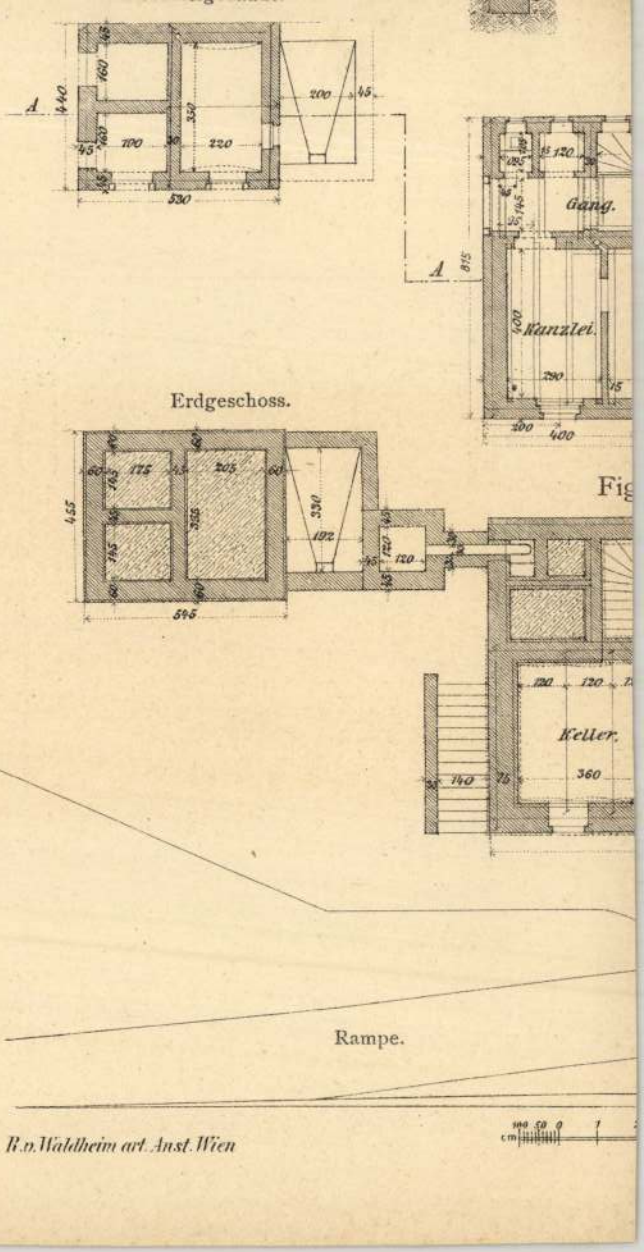

Fig

R. v. Waldheim art. Anst. Wien

Petrik István

Pór Bertalan: Tanácsköztársasági plakát (Petrik István rajz.)

Budapest VII. évf. 3. sz. 1968. márc., borító, III.

Petrik János
ipari munkás
49 éves
(szívizomelfajulás)
†1945. V. 26.
Új köztemető

Halotti főkönyv
102.

Petrik János

aranyműves

munkaadó

Értíniisk 1901/2. 45. l.

Sz. Arnhemben 1648 január

4201. Öreg férfi.

Csaknem egész alak
szembenézve, de olyképen
kandalló tüzénél melegíti. H
és szakálla őszbevegyült, sz
prémes zöld kabát és ugyani
gott díszű székén innen, e
sonkával, a mely mellett v
könyv tünik szemünkbe. A
kapun át, hótól borított he
míg jobbról, a fujtató fölött
balra: »MA WP 1696«, felir

Fa, méretei 30·5 : 24·1
30 K. — Néhai Gond Ignácz st
(1111—910). — Átvétetett 191
Elfogadtatott 1912 szeptembe
tett 1913 márczius 16-án (45

Haag 1912

Gond I.

M.D.K.

Petrik János, fazekas

Egerben 1800.-ban szerepel az adózók körök.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

PETRIK János egri fazekas. Egerben 1800-ban szerepel az adózók között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit.

MDK

Petrik János asztalos

Karácsonyi kiáll. Magyar Iparmüvészet 1903. 16.l.

MDK

Petrik János és Morent János asztalosok

hálószobabutor

Almási Balogh L: A karácsonyi kiáll. Magyar Iparművészet 1903. jan. 1. 1-28. l. képekkel.

Nagy-Várad.

Sereskeres K-től átszel
irányú van jelezve. Felirata

GRAND WARAD

magyarázó szövegének kezdete:
4. Palanque.
a jobb felső sarkon: ?
Km., mér. a vk. 12.4: 15.

140-95

Petrik Jenő

építész

szül Budapest 1877.

Befejező szigorlat ideje 1899

Műegyetem 205 l.

Petrik Károly

M.F.: Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum, Szarvas. - Építész: Módos Ferenc, munkatársak: Csizmadia Károlyné, Petrik Károly; belsőépitész: Garayszky József, statikusok: Lisztes István, Kovács Gyula, Csonka Sándorné, mélyépitő: Rácz Tamás.

Magyar Építőművészet, 197o. 5.sz. 36-38.l.

Petrik Károly építész

M.D.K.

Kórházfejlesztés, Nyiregyháza, Scultéty János építész munkatársa

Magyar Építőművészet 1968/3. 23-25.l.

Petrik Károly

Kórházfejlesztés, Nyiregyháza /Scultéty János, Petrik Károly épitész./ - Ism: Szende László, Magyar Épitőművészet, 1968.3.sz. 23-25. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

155. l.

Petrik Katalin

Textil univerzeti bienniálí-díj

Magyar Szemlet 1985. VI. 29.

MDK

Petrik Lajos

Magyar Iparmüvészet 1928. 215.l.

Petrik Lajos

felsőipariskolai igazgató MDK

Az eozin díszítő eljárást Wartha Vince 1893-ban a müegyetmi laboratoriumban kezdett ~~kisérletei~~ a Zsolnay-gyárban folytatott kisérletei alapján majd Zsolnay Vilmos és Petrik Lajos kutatásainak eredményeként Pompár Gyula osztályán alkalmazták először.

28.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár müvészete. Pécs. 1959.

Petrik Lajos

"Fészek Klub művészeti vásárán, a Nemzeti Szalon téli kiállitásán, az Iparművészeti Társulat karácsonyi vásárán és a Szépművészeti Muzeum -Majovszky- metszetgyüjteményén kivül, nincs miről beszélni" -közli a lap "Tarlózás" c. beszámolójában. Ezután a következő neveket emliti: Pataki László és Örkényi Pataki Piroska, /Pataki László leánya/ szekrényterveket, a Központi Agyagipari Mühelyben: Petrik Lajos tanár, Ligeti Miklós szobrász és Ács Lipót professzor magyar kerámia tárgyakat mutatott be. Valamennyi művész munkáját elismeréssel méltatja. /Arról nem szól, hogy a szekrényterveket hol állitották ki./

ÉLET, Bp. 1914. dec. 27. VI. évf. 52. sz. 1445-1446. lap.

Petrik Lajos

vegyész, kerámiával
vegyi szempontból foglal-
kozott, fényképész
turista-
ha kell, lásd

Jesch ♀ 93. 94. l

műemléki fényképek

♀ 20, 60, 80, 83,

674.

dnyira jobb felé nézve. Előre fehült hajá,
zbevegyült és szakála leberetvált. Nyak-
tillája fekete.

zonra, méretei 68.5 : 54.8 Cm.

erekhyemuzeumból. 107/95. № 164.

Petrik Anikó, úttörő

1021

Gyermekalkotások galériája Zánkán

Szülőföldem — címmel nemzetközi gyermek képző- és iparművészeti pályázatot hirdettek a közelmúltban. A 16 országból — világ minden tájáról — érkezett gazdag ...agot a zánkai úttörővárosban — a gyer...lkotások galériájában — mutatják be. ...z egész ország ifjúsága elé tárják ...anyagot, hiszen egy év alatt az ...ennyi megyéjéből és a fővárosúttörő tölt heteket a zánkai

...mekalkotások beszámol... életükről, tanulásuk... ...gy-egy epizódjáról. ...k a rajzok, fest... ...y, mint a kézi...

Nagymama címmel Petrik Anikó és Fazekas Tünde komlói úttörő alkotása

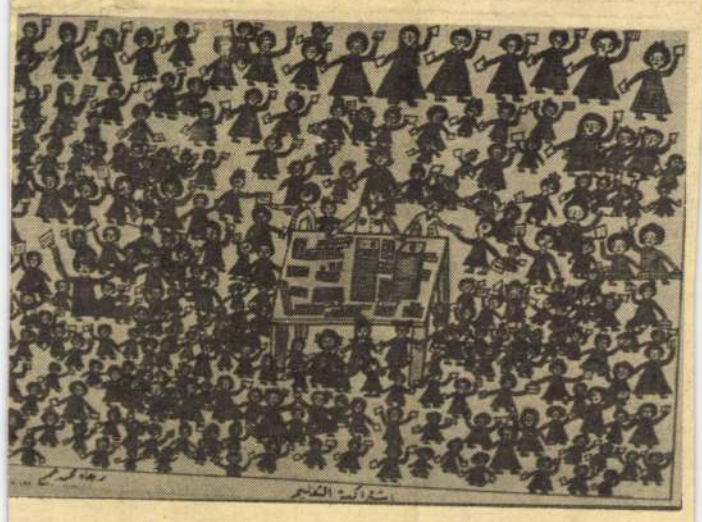

Rajsaa Mohamed (Irak) 8 éves tanuló rajza: Ingyenes oktatás

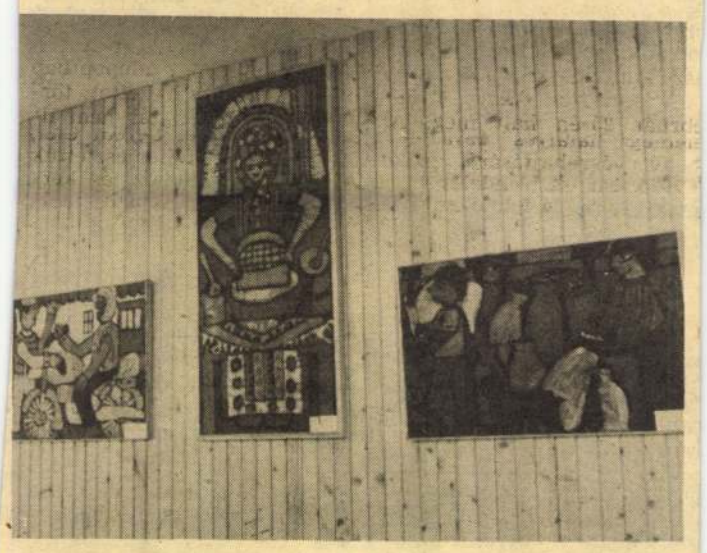

Hajdúnánási pajtások batik kézimunkája nagy érdeklődést váltott ki a látogatókból

(Foto: Borbás János)

detések

MOTOR

bant kitűnő adó. Major Újtelep Kund

ki Fiat eladó. Felszabadulás 3.

5 RX 13 el- rém, Kinizsi

lévő UE-es . Balatonfü- z 1.

kizott Skoda en eladó. Ér- mbat, vasár- eszthely, Dó- 7.

sürgősen el- Kossuth u.

burg eladó. óra után, Tapolca, Le- lefon: 527.

lújított MB eladó. For- ont vagy le- antot beszá- gkút, Kossuth

skék Zsiguli eladó. Nyí- . Damjanich

jó állapotban eladó. Ér- polca, Árpád

méterrel 353- ot vennék. Lajos, 8312 Kossuth

YES

gnak való ók. Molnár imót. Pápai

lajégők ház- szakszerű ja- ntartását kö- is. Hívásra vek, vidékre Balázs Ta- os kisiparos, ricz Zs. u. 1.

omata mosó- llapotban el- Veszprém, 17 óra után.

ió, gyermek villany hús- ó. Balogh, holnoky u.

3 és féléves kivitelezői gyakorlattal, vegyipari gépészmérnök állást keres. Levelet: „Veszprémben 260" jeligére a Lapkiadóba.

Tehén 9 hónapos vemhes 4 éves, bika borjú 1 éves eladó. Paloznak, Hegyalja 4.

Német juhászkutya import szukától, kölykök kaphatók. Fedeztessen HANDÓ (Hassán Raudix) fiával. Kiss Ernő Kádárta.

Egy mély és egy ülő gyermekkocsi eladó. Kun Sándor Veszprém, Bolgár M. u. 8/2.

0,5 literes borfejtőgép eladó. Teljes felszereléssel. Zalayné, Badacsonytomaj, Badacsonyi út 27.

Eladó Harmóna 63—H elektromos orgona, 4 oktávos garanciális. Tárnoki, Ajka, Kohász u. 2. 1/3.

4 éves, 9 hónapos vemhes jármos tehén eladó. Klein, Városlőd, Turista út 4.

Idősebb házaspárral vagy egyedülálló nővel vagy férfival eltartási szerződést kötnék akinek Tapolcán háza vagy lakása van. „Tavaszi" jeligére Tapolca Könyvesboltba.

Matador csővázas orgona 30 W regent hangfallal jó állapotban eladó. Sümeg, Kossuth L. u. 26. Telefon 4.

2—3-as vegyestüzelésű kazán eladó. Dallos Ferenc, Sümeg, Entz F. u. 24.

HÁZASSÁG

173 cm. magas 26 éves, gyermekszerető fiatalember, hozzáillő leány ismeretségét keresi házasság céljából. Levelet: „Jégvirág" jeligére a Lapkiadóba.

34 éves, önhibáján kívül elvált tsz dolgozó megismerkedne hozzáillő leánnyal, vagy elvált asszonnyal, házasság céljából. Saját házzal, berendezve rendelkezem. Egy gyermek nem akadály. „Józanság" jeligére levelet Tapolca Könyvesboltba kérem.

ist keres? Itt talál!

ephely kezei rendelkeerelőt kereli felvételre, munkahelynya 8284 Ne-

sz. Vállalat árművillamosész, TMK. lagályos, autókmunkásokat. Veszprém, ipari osztály.

Patyolat nali belépésgyakorlattal villanyszerezés: Veszpes út 15 b. lőadónál, 6 ig.

A II. kategóriába tartozó kupi „Egyenlőség" Mg. Tsz. felvesz legalább 5 éves szakmai gyakorlattal rendelkező erdésztechnikust. Jelentkezés levélben vagy személyesen a tsz elnökénél.

A veszprémi Ingatlankezelő Vállalat felvesz kőműves, ács, tetőfedő, bádogos, üveges, villanyszerelő, kazánkezelő, fűtésszerelő, lakatos szakmunkásokat, kubikost és segédmunkásokat, segédfűtőket, irodai olajkályha fűtőt, takarítónőket, valamint épületgépész technikust, műszaki rajzolót, kalkulációban jártas közgazdasági technikust és adminisztráció-

500 és

AJÁNLOTT LEVÉLBEN,
A NÉV ÉS A PONTOS CÍM
MEGJELÖLÉSÉVEL BEKÜLDI A KUPAKOT
A BORGAZDASÁGI VÁLLALATOK
TRÖSZTJÉHEZ
(1054 Budapest, Széchenyi rakpart 6.)
A beküldők további értékes —
5000, 3000 vagy 2000 forint értékű
ajándékutalványt nyerhetnek
Ne felejtse el megnézni a kupakot:

Ön is

Köszöne

Ez úton mondunk netet mindazoknak, szeretett férjem, apánk, apósunk, apánk,

GELENCSÉR ISTV

temetésén megjelente fájdalmunkat enyigyekeztek, külön netet mondunk a bakesei Tsz és a fűzfő és Gyárszerelő V vezetőinek és dolgoz Gyászoló család Lit

Ez úton mondunk netet mindazoknak, szeretett feleségem, kám, kislányom,

KÁLDI JÁNOSN

temetésén részt sírjára koszorút, helyeztek. Külön net az ajkai vasútá dolgozóinak. A gy család Ajka.

Ez úton mondunk netet mindazoknak szeretett férjem, apánk, testvérünk gorunk,

NAGY GYULA

temetésén részt v sírjára koszorút, v helyeztek, részv bármilyen formában jezték. Külön köszö mondunk a Vízmű lat és a SZOT Szarium dolgozóinak. A szoló Nagy család tonfüred.

Ez úton mondunk k netet mindazoknak, szeretett férjem, apánk,

Petrik József festö./tanár/

Béke és Szabadság.1951.5.sz.márc.1.15.1.

Festészet.

Gyurita Éva, festette Petrik József.

Béke és Szabadság. 1951. 5. sz. márc. 1. 15. l.

Petrik Lajos

Az agyag-ipar c.
cikke megjelent

Kel 1885.
III. k. 2. f.

Petrik József, kalapos mester MDK

Sopronban 1850-ben Handler József épitőmester két emeletes házát (Somonkos u 18) elcserélt. 24 old.

Tompos Ernő: Handler Ferdinánd épitész és családjának többi épitész tagjai. 17.o.

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. 1962. XVII. Kiadja Sopron Város Tanácsa

MDK.

Petrik József asztalosmester
Pécsi Kiállitás VI. Kiállitási ezüstére,

Magyar Iparmüvészet 1907. 300. l.

Petrik Lajos

Budapesti áll. felső ipariskolai tanár

rösd. munkódése az agyagiparral kapcsolatban

lásd

Pap János

Az agyagipar.

Bp. é. n. 72. l. 78 l.

MOB kitár 1469. sz

Kassa

Petrik ötvös Miklós , 1702

Arch.Közl.1899. XXI. 300.

M.D.K.

Petrik Mihály, egri fazekasmester

Az egri fürdő bővitésénél, 1839-40-ben, ő is dolgozott
178.o.

Sugár István: Az egri melegvizü fürdők története.
II.rész. 1791-1965. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

M.D.K.

Petrik Mihály, fazekasmester, Eger

Az egri fürdő újabb bővitésénél, 1839-40, többszinü, dombormüvü, hengeres, mázas kályhát készitett. 1840-ben
178.o.

Sugár István: Az egri melegvizü fürdők története.
II, rész. 1791-1965. 165.o.

Az Egri Múz. Évkönyve. IV. Eger. 1966

Petrik ötvös Miklós

1702–1710.

1702-ben mint ötvös legény szerepel Kassán, s mint ilyen vádoltatik be a tanács előtt Grosz Nagy János által, hogy feleségével, ki az ötvöst házában fogadta, erkölcstelen életet él, s az anzony miatta őt, a fejet nem becsüli. A tanács ráparancsol Petrikre, hogy 3 nap alatt költözzék ki az anzonytól. Az ötvös ki is költözött, de a Hent Mihály napi vigaszságnak alkalmatosságával nemely joakaróival megint csak felkereste Nagyné házát és ott mulatott. Ekkor az ötvöst a strázsamesterek elfogták s a böltönházba vitték. Onnét kéri a tanácsot okt. 8-án, hogy engedjék ki, a mint a tanács elegendő kezesség mellett meg is tesz, de a történynapra a fiscus által becitáltatja. Pöre jó sokáig tartatott, mert még 1706-ban is egy följegyzés

ezer tetni engedi az ódiumot, nely Nagy néval való viszonyából ki folyólag fejére szállt. Hogy tetszik késtöbb beáll a céhbe és kassai mesterré leszen.

Mihalik József. Kassaváros ötvösségének tört. Bpest. 1900.

300. l.

Neygass

festō

Novotni Tanós

festō

st. 1834.

Petrik Miklós

ötv.

lásd

Arch. Ert.

1910. 457

MDK

Petrik és Morent

gyermekszobabutor kivitelezése

Magyar Iparművészet, 1903. 126. l. képek

M.D.K.

Petrik Mihály, kályhás mester, Jázeka

Egerben 1834-45. között szerepel az adókók névjegyzékében. 1830-40-ig a megyekár nyugati szárnyának hi-épitésének foglalkoztatójaz, 1845-ben is vesz fel munkadíjat a megyekár kályhái-ért. 1843-47-ig a püspök palota déli szárnyán 58 kályhát állít fel Szeghy Pállal együtt.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

PETRIK PÁL

ÚJ MŰVÉSZET

2000/aug.

P - 9765

27.0.

MTAK Kézirattár Ms 4163/69.

Kézírás postai levelezőlapon.

Címzés: Nagyságos Gerlőtei (Gär

Feladó: Fülep Lajos Zengővárkony u.p. Pé

Gerlőtei Jenő ld. 915.sz.

1. Az értekezés nincs a levél mellett. G
= Pécsi NApló 1935. IX.12.sz.-ban c.
valamely elméleti problémát t.
korábbról ismert.
2. FL VIII.5-től a hónap végéig

Petrik Pál

Említve

Szabó Ernőtve: A zentai műnésztelep bemutatkozása Vásárhelyen
Csongrád megyei Hírlap 1970. sep. 25.

Petrik Pál

A Pozsonyban és Varsóban müsorra tüzött "Napfoltok" c. Rade Pavelkie-musicaljához tervezett szinpadképeket a müvész, -közli az "Ez történt még a héten..." c. rovat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. január 23.
Xv. évf. 4. sz. 18. lap

Petrik Pál

jugoszláv származású festő szabadabb szinvilágú képével szerepel a kiállitáson.

Kovács Gyula: XIV. Vásárhelyi őszi tárlat.

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. febr. 2. sz.

47 l.

MDK.

Petrik Pál

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 máj.23.

M.D.K.

Petrik Pál diszlettervező

Lőkös Zoltán: "Tusz" cimmel ir kritikát Brendan Behan ir drámairó azonos cimü darabjáról.

"A tusz" előadásához tervezett szinpadképekete a kritika kiemeli.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1966. dec. 9.
X. évf. 49. sz. 9. lap

MDK

Petrik Pál, díszlettervező

A legszebb díszlet díját a Bánk bánhoz kérült munkájával Petrik Pál nyerte el Szabadkán a vajdasági színházak XIX. találkozóján.

—: Kulturális hírek 9

Népszabadság, Bp. 1969. máj. 25.

Pedrik Pál

Balada sorozatával szerepel a szabadkai művészek szegedi kiállításán.

D. Tehér Zsuzsa: Szabadkai művészek Szegeden.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 747. o.

Petrik Pál

"Új tendenciák IV." repr.

Szabadkai és szegedi képzőművészek
I. közös kiállítása, 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum képtára

Petrik Pál

Jugoszláviában él, a zentai
művéntelepen dolgozik

Lacró Katalin: Vásárhelyiek Zentán

Tiszatáj 1968 IV. n. 382 old.

Petrik Pál

A jugoszláv-magyar kulturális kapcsolatok keretében tegnap megnyílt a szabadkai képzőművészek kiállítása, melyen alkotásai szerepelnek.

Földessy Dénes: Szabadkai művészek kiállítása a Technika előcsarnokában.

Dunántúli Napló, 1972. febr. 22.

Petrik Pál

Kukoricatermesztés II. grafika
Árvíz 1970, grafika
Mezőgazdasági problémáink – fér-
hosztika

A Zentai Művésztelep Ek. Csoport-
jának kiállítása, Pécs–Komló
1977

Petrik Pál

Kukoricatermesztés I. grafika

——— " ———, vegyes tech.

A Zentai Művésztelep Ek. Csoport-
jának Riállítása, Pécs–Komló
1972.

Petrik Pál

Mezőgazdasági lemosódás – vegyes tech.
Deviza labirintus – vegyes – tu

A Zentai Művésztelep Ek. Csoport –
jának Kiállítása, Pécs – Komló
1972.

PETRIK Pál festő

BRANKOVSZKY Edit: Mikor születnek remekművek? : Látogatóban Petrik Pál festőművésznél. = Magyar Nemzet, 1993. aug.14. 17. ill.

Petrik Tibor

Az 1962-63-ban alakult csurgói műveztelep tagja. Az elmult évek-ben sok kiállítást szervezték, ta-valy megkapták a Fórum-díjat.

Ács József: Csurgó.

Magyar Szó, 1974. ápr. 25.

Petrik Tibor

Akosztófa; Embrió c. képe (ent)

szerepel a szabadkai művészek szegedi kiállításán.

D. Tehér Zsuzsa: Szabadkai művészek Szegeden.

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 747. o.

PETRIK Sámuel egri fazekasmester. Az 1785-95 közötti adóösszeirásokban szerepel. Feltehetően Petrik Mihály és Petrik János egri fazekasok atyja.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

M.D.K.

Petrik Sámuel, farerasmester

1785-95 között szerepel az egri adóösszeírásokban. Feltehetően Mihály és János egri farerasok apja.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 378. old.

PETRIK Pál

PETRIK Pál: Múltam ösvényein.
(Önéletrajz 2.) =
Üzenet, 1989/12. 799–808.

ill.

XX. sz. 45. n / Merkel

Ezekért a célokért *is* alakult a Kisfa
ülésében" olvasta fel *A Kisfaludy-T*
hangzott – és ismét nem ok nélkül
sebb pálya küszöbén vesztettük el
hiányolt vagy előlegzett „vigasztal
vatalosnak nevezett része, a „jutal
bejelentése, mert előtte Fáy András
emlékéből fakadó anyagi „forrásár
sabb az, a Társaság önreprezentác
alatti egyesülés szűkebb és tágabb
nak azt, amelyet *etalonnak* már ekk
emlékezetét hagyá fenn, melynek a
csak őt, s benne általán az írói érd
gatói működéséről és a „normális"
deiről az 5. fejezetben még szó lesz

A fejezet lezárásaként két kés
ünnepélyekhez kapcsolódó szöveg

PETRIK Pál

kiáll.

ism. SEBŐK Zoltán: Homokképek. Petrik Pál kiállítása a szabadkai Népszínház előcsarnokában =
Híd, 1989/1. 117-118. ill.

XX. 12. 45. -/ Mesterh

PETRIK Pál

(1916–)

PETRIK Pál: Múltam ösvényein

(Önéletrajz 1.) =

Üzenet, 1989/11.

715 – 728. ill.

XX. n. 45. n / Meksch

MEGHÍVÓ

Fiatal kerámikusok és üvegesek szeretettel
meghívják Önt „ TUCAT " című kiállításukra.
Megnyitó : 1991. november 11 - én 18 órakor.
Megtekinthető : 1991. november 11 - 21 -ig.
Árkád Galéria, Bp. VII.ker. Rákóczi út 30.

A tucat:

Andor István
Beiczer Judit
Bráda Enikő
Csehi Edit
Csontos Katalin
Gaál Ildikó
Horváth Gabriella
Karsai Zsófia
Molnár Gabriella
Petrik Rita
Polyák János
Szili Borbála

PETRIK Rita ügyterverő

Petrik Pál festő
(Szabadka, 1916-

1951-ben végzett a belgrádi képzőművészeti akadémiában.

Müve szerepelt a Szabadkai Müvészek kiállitásán
Szegeden/1978.IX.17-X.2./ és Szabadkán/1978.X.8-XI.30/

-katalógus a könyvtárban-

KRÓNIKA

megyei múzeumok tájékoztatója V.

PETRIK Pál

Duranci, L.: Petrik Pál pantelljei.
= HID 1973/3 399-401.p.

Petrik Pál díszlettervező

Szabadkai színészek előadása Szegeden

Jugoszláviai magyar művészek vendégszerepeltek hétfőn a szegedi Kisszínházban. A Szabadkai Népszínház magyar tagozatának tagjai Molière Tartuffe című vígjátékát adták elő. Az előadást *Harag György* rendezte, a díszletek *Petrik Pál* tervei alapján készültek, a címszerepet *Pataki László* játszotta.

A szabadkaiak ezzel a produkcióval viszonozták a szegedieknek május elején náluk tartott előadását, akik ott Sütő András Vidám sirató egy bolyongó porszemért című komédiájával vendégszerepeltek.

7.

–: Szabadkai színészek előadása Szegeden

Népszabadság Bp. 1978. máj. 23.

Petrik Pál

Grožnjanban a Szabadkai Képzőművészek Találkozójának harmadik kiállításán, – mely aug. 18-án nyílt meg, – a művész alkotásai is szerepeltek.

M.M.: Szabadkai Képzőművészek Grožnjanban. Magyar Szó, 1976. szept. 1.

Petrik Pál, díszlettervező

„Szabadkai vendég". Bulgakov boldogság c. darabjának díszleteit tervezte. (Szeged.)

Nikolényi István: Shakespeare, Weiss, Bulgakov

92-93.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. február XXVIII/2.

Petrik Pál, díszlettervező

A Szabadkai Népszínház tervezője.
A negedi Nemzeti Színházban bemutatott Bulgakov komédiához tervezte a díszleteket.

Molnár G. Péter: Rein mérnök álma 7.

Népszabadság, Bp 1973. nov. 21.

Petrik:

Az önállónak mondható vajdasági iskola
képzőművészet

Tolnai Ottó: A nádnál
Uj Symposion 1968/47 2. old

Petrik Pál (Szabadka)

A szabadkai Városi Galéria szervezésében okt. 22.-én megnyílik a szegedi és szabadkai képzőművészek II. közös kiállítása, melyen a művész munkái szerepelnek.

Magyar Szó, 1972. okt. 20.

Petrik Albert: A berlini királyi nagy Opera tervpályázata. II. 288,

miatt plakátszerűvé, erőszakosan figyelmet követelővé válott (4. ábra). A nézőtér kiképezése azonban a Thiersch tervében meglehetősen sikerült, sőt a proscenium páholy díszítésében valami erősen jellemző germánságot is tudott ez a müncheni művész kifejezni (5-ik ábra). Hogy a tér óriás dimensiói mellett a görögös homlokzatú megoldás a szinházhoz két oldalról csatlakozó bérház miatt milyen terpeszkedővé válik, az az összes első tervezeteken feltünően szembeötlő. Mi itt csak a két legszebb homlokzati megoldást, a charlottenburgi Heinrich Seeling (6-ik ábra) és a müncheni Max Littmann tervet mutatjuk be (7-ik ábra). Ebből a két homlokrajzból afelől is kellő tájékoztatást nyerhetünk, hogy az összes felszólított pályázó építészek mennyire egy irányú megoldásra törekedtek.

Az első pályázat lezajlása után, amely igazán kevés jó gondolatot termelt, nyilvánvaló volt, hogy ilyen nagyszabású építőművészeti feladat sikeres megoldása csakis nyílt pályázat útján érhető el. Sajátságos, hogy a berlini hivatalos körök ezt mégsem akarták belátni. Sőt ahelyett, hogy nyilvános pályázatot rendeztek volna, egy még szűkebb második pályázatot rendeztek. A második pályázatra csak az első pályázat három résztvevőjét szólították fel: Littmannt, Ihnét és Seelinget, mint akiknek a tervezetéből leginkább felismerhető volt a feladat megoldására való képesség. Negyediknek a három építész mellé meghívták a pályázatra most már Grubet is, ki mint miniszteri tisztviselő az eddigi hivatalos tervek készítésében közreműködött. Ez a minősége ugyan összeférhetetlen

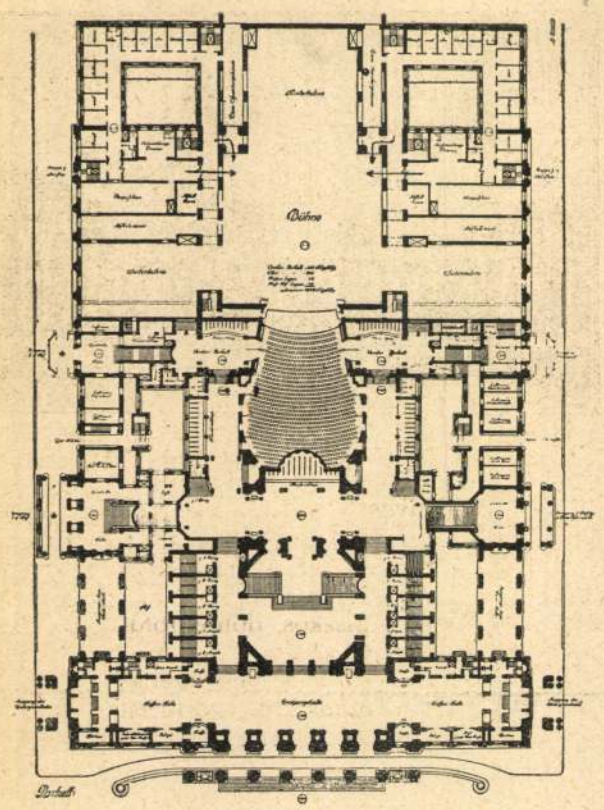

8. ábra. Seeling tervének alaprajza.

7. ábra. Littmann terve.

volt azzal, hogy a szűkebb pályázatban ő is részt vegyen; de amint a második pályázat eredménye megmutatta, az ő szerepléséhez olyan magas helyen ragaszkodtak, hogy a kívánságnak engedni kellett.

A második szűkebb pályázat feltételei nagyjából megegyeztek az első pályázat programmjával. A főeltérés abban volt, hogy most már az első pályázaton alkalmasnak talált gondolatokat az előzetes programmvázlatba is felvették. Az első pályázat alaprajzi megoldásai közül a legszerencsésebbnek a Heinrich Seelingét tartották (8. ábra), amelyet tehát némi átdolgozással a szűkebb pályázat résztvevőinek programmvázlat gyanánt kiosztottak.

A második szűkebb pályázat is lejárt. Elfogulatlan szemmel nézve alig hozott valami csekélységgel több eredményt, mint az első. De hozott a szakkörök számára egy különös meglepetést. A pályázat új résztvevője Grube, aki a minisztériumot hivatalból informálta a császár minden óhajáról, olyan tervvel állott elő (9. ábra), amelynek már az első pillantásra is erősen szembeszökő volt a Littmann első pályatervéhez való rendkívüli hasonlósága (7. ábra). Grube az oszlopcsarnok tökéletesebb kifejlesztése által a homlokzatnak valamivel nagyobb elevenséget ad ugyan, min amilyen a Littmann épületéé, de az alaprajz megoldása tekintetében semmivel sem nyujt többet és jobbat, mint az eddigi pályatervek. Éppen azért igen különösen lepte meg a német műszaki világot, hogy a leg-

9. ábra. Grube terve.

felsőbb helyen ezt a tervet már az építésre alkalmasnak is hirdették.

A 10. ábrában bemutatjuk *Ihne*-nek a második pályázatra készített tervét is.

Az illetékes műszaki körök véleménye a második pályázatról is csak az volt, ami az elsőről, hogy csupán előkészitő eszmei pályázatnak lehet tekinteni, mert közelről sem termelt megvalósításra alkalmas és érdemes eszméket. Szerencsére a műszaki köröknek a parlamentben is akadt szószólójuk, aki ott állást foglalt amellett, hogy a nagy Opera az eddigi tervek alapján még nem építhető fel. A felszólaló indítványozta, hogy ebben az elsőrendűen műszaki kérdésben az építész-egyesület véleményét kell kikérni, mielőtt az ügy tovább fejlesztése terén bármi lépést is tenne a miniszterium. A felszólalásnak meg is volt az eredménye, mert az Opera építésének további előkészületei tekintetében most már a miniszterium a berlini építész-egyesület véleményét is kikérte. Az építészek egyesülete a felhívást 1912-ik évi március 14-iki ülésének napirendjére tűzte ki. Ezen az ülésen alapos részletességgel megtárgyalták az Opera tervpályázatának eddigi történetét, s míg egyfelül elismeréssel szavaztak köszönetet a birodalmi gyűlés képviselőházának azért, hogy a dolgokat oda fejlesztette, hogy az egyesület tanácsa és véleménye nélkül most már az építés dolgában a miniszterium további intézkedéseket nem tehet, egyben az egyesület teljes erejével a nyílt pályázat rendezésének álláspontjára helyezkedik. Amikor arról van szó, hogy a német művészet mai erejének megfelelő s ezt a művészi képességet századokon át hirdető emlékmű épüljön — már pedig az egyesület felfogása szerint a leendő nagy Operának ilyennek kell lennie, — akkor az emléknű tervpályázatáról a német építőművészek közül senkit sem szabad kizárni. Igen helyesen emelte ki az egyesület a tanácskozások során, hogy további szűkebb pályázatnak nem lehet semmi célja. Szűkebb pályázatra rendszerint olyan építészeket szólítanak fel, akiknek a szinházépítés terén már multjuk van. Mintha bizony az ilyen építészek mindjárt multtal indultak volna neki az életnek és kezdők soha sem lettek volna. Az a körülmény, hogy az ilyen, a szinháztervezés és építés tudományában és művészetében ma már elismert tekintélyek is a névtelenség homályából emelkedtek ki egyszer, nem azt követeli, hogy most már ezek a tekintélyek monopolizálják maguk számára a teret, hanem hogy adassék meg a mód és alkalom a ma még ismeretlen tehetségek kifejlésére és megnyilatkozására. Lám annak idején a párisi nagy operaház tervpályázatán is, amikor Garnier a dicsőség győztes pálmáját elnyerte, ez az első győzelem tette nevét ismertté. Azt pedig bizonyára egy építőművész sem mondhatja, hogy a franciáknak röstelkedniök kellene az akkor névtelen Garnier győzelme miatt.

Szóval a berlini nagy Opera ügye az eddigi két szűkebb pályázattal korántsem intéződött el. A közhangulat ugyan szerencsésen helyes útra terelődött, amikor a nyilvános pályazatban látja a biztosítékát annak, hogy a város és az udvar valóban kiváló művészi alkotást nyerjen az új szinházban, de míg a pályázat megtörténik, előrelátható an a német építészeknek erős küzdelmük lesz az illetéktelen befolyások érvényesítése ellen. *Petrik Albert.*

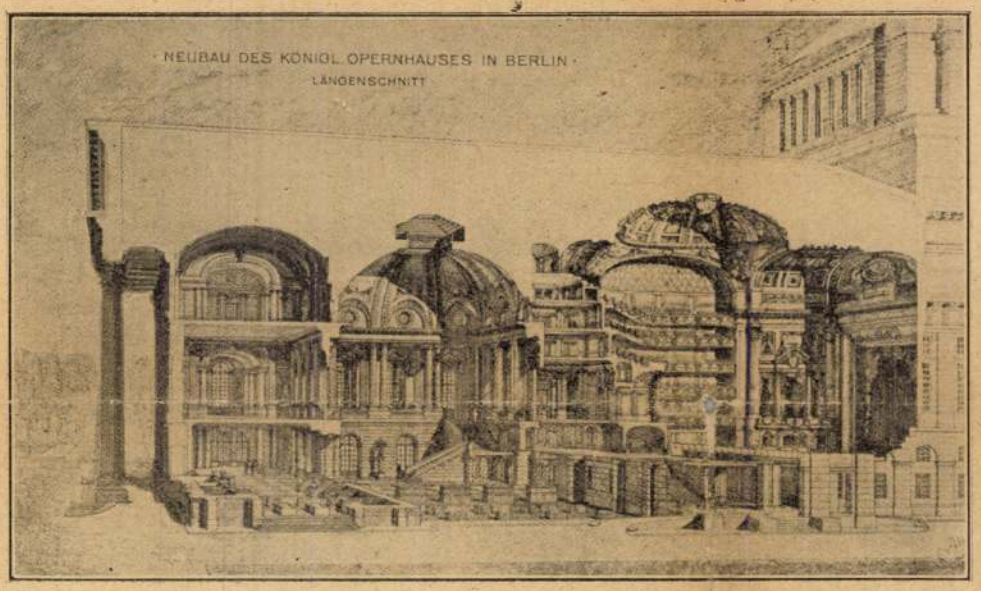

10. ábra. Ihne tervének belseje.

Törvényjavaslat az építő ipar gyakorlásáról.

(Vége.)

20. §. Az építő mesterségek körébe tartozó mindennemű munkát — a falbontással vagy falrakással nem járó, vagy állásozás nélkül végezhető csekély javításokat és tatarozásokat kivéve — saját használatra is csak arra jogosított építő iparossal lehet végeztetni.

Ez a rendelkezés nem vonatkozik az államra, községekre és átalában azokra a személyekre, akik az építést olyan állandó alkalmazottjukkal végeztetik, aki az illető építő munka végzésére ennek a törvénynek megfelelően képesítve van, vagy nincs ugyan képesítve, de az építő szakra is kiterjedő főiskolai képzettséggel rendelkezik s a létesítendő építmény egyszerű szerkezetű és lakásra vagy állandó emberi tartózkodásra nem szolgál.

21. §. Az építő vállalkozó, amennyiben az elvállalt építő munka végzésére mint építő iparos nem jogosult, az elvállalt építéssel kapcsolatos minden ipari munkát csak arra jogosított iparossal végeztethet.

22. §. E törvény rendelkezései nem nyernek alkalmazást az oly egyénekre, akik a földszinteket meghaladó állásozás nélkül fa- vagy földanyagokból építő engedélyhez nem kötött egyszerű szerkezetű falusi lakóházakat vagy gazdasági és más melléképületeket építenek.

Az ily egyének munkája nem ipar és ezek magukat foglalkozásukkal kapcsolatban építő iparosoknak nem nevezhetik.

23. §. Azok, akik az 1884:XVII. törvénycikk alapján az építőmesteri, úgyszintén a kőmíves, kőfaragó és ácsmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottságok valamelyike előtt a képesítő vizsgálatot sikerrel letették, vagy az elméleti képesítést egyébként megszerezték, a képesítő okiratukban megjelölt építő iparág gyakorlására, ha az e törvényben kivánt szakbavágó gyakorlatot kimutatták, e törvény életbelépte után is engedélyt nyerhetnek.

Azoktól, akik e törvény életbelépte előtt az elméleti képesítésen felül az 1884. évi XVII. törvénycikk alapján kivánt gyakorlatot is megszerezték és e törvény életbeléptétől számított két éven belül iparengedélyért folyamodnak, az e törvényben kivánt gyakorlat kimutatása nem követelhető meg.

24. §. Azok, akik az építő iparok valamelyikét e törvény életbeléptetésekor az 1884. évi XVII. törvénycikk alapján gyakorolják, iparuk gyakorlásánál az e törvényben, valamint a törvény alapján kibocsátott rendeletekben és szabályrendeletben megállapított rendelkezéseket szintén megtartani kötelesek.

25. §. Az építő iparosok kötelesek minden építő munkán, amelyet vezetnek vagy végeznek, a szükséges védőkészülékekről gondoskodni, az építéshez használt anyagokat, gépeket és szerelvényeket kifogástalanul jó minőségben szerezni be és ezeket úgy alkalmazni, valamint a

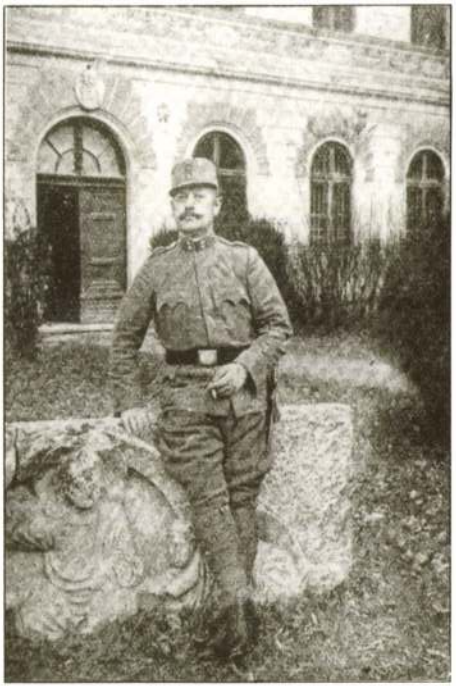

Tisztelettel meghívjuk Önt
1993 szeptember 3-án 15 órakor a

Budapest a századfordulón
című

Petrik Albert fényképeit
bemutató kiállításra

A kiállítást megnyitja:

Dr. Horler Miklós
az OMvH elnökhelyettese

Megtekinthető:
1993 szeptember 26-ig, naponta 9-17 óráig

Helyszín:
Országos Műemlékvédelmi Hivatal
Pincegaléria
(Budapest, I. Táncsics Mihály u. 1.)

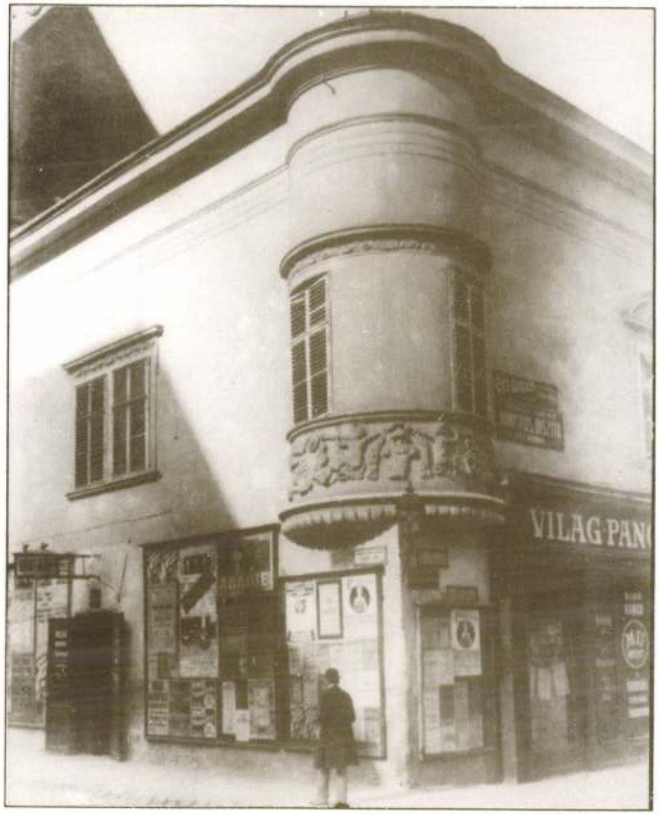
VILAG PAN

dícséretes a magyarosságra való törekvés, a keresett formák ártalmára vannak. Főleg a szekrényekre áll ez.

A Janszky Béla által tervezett vendégszoba szintén a magyaros formák alkalmazásáról tanúskodik, de nélkülözzük a finomságot e bútorokon és a munka sem mondható dicséretesnek.

Menyhért Miklós egy nagyobb sárgás zöldre pácolt tölgyfa-berakással és faragással díszített fogadószobát állított ki.

Különös dicséretet érdemel a Fehérkuti Bálint és Dósa Lukácstól tervezett, polgári lakásba szánt hálószoba. Ez a szoba egyszerűsége mellett is rendkívül ízléses, szerencsés a használt anyag — vörösfenyő — alkalmazása; jó szerkezeti formákban és olyan megdolgozással, mely minden tekintetben mintaszerűnek mondható. E szép hálószobát Mocsai József asztalosmester készítette, aki megértette a tervezők intentióit és aki eddigi jó hírét e munkájával is méltóképpen öregbítette.

A csatlakozó négy interieur Vas Béla ízlését hirdeti. Amerikai körtefából készült, feketére fényezett, ezüst- és gyöngyház-berakásos ebédlője fényezett cseresznyefa. Szalonja palisanderfából való és gyöngyház- és kigyófa-berakással, ezüstveretekkel ékített férfiszobája és hangulatos, szinte történelmi levegős előcsarnoka, a hozzá illő, kissé nehézkes bútoraival, egy főúri lakás alkotórészeit képezhetnék. Kiss József, Mérő Jenő, Radócz János nevét, akik e bútorokat készítették, elismeréssel kell kiemelnünk.

Vukovics Vladimir fényezett rózsafa hálószobáján az empir formákat használta fel. A Nemes Ödöntől tervezett palisanderfa-ebédlőt Kántor Tamás asztalos készítette el méltóan. Mérő Jenő, akinek nevét már korábban említettük, a saját terve alapján készült nyaralóba való lakkozott fenyőfából egyszerű és praktikus vendégszobát állított ki.

Gyöngyöshalászi Takách Béla építész, ki nyolc évet töltött Amerikában és ott a legelőkelőbb építészeknél és iparművészeti cégeknél, így a világhírű Tiffanynál is huzamosabb ideig mint tervező, azonkívül önállóan is működött, érdekes és szép interieur tervezeteket, friz-rajzokat, ex-libriseket és különösen szép üvegfestménytervrajzokat állított ki, amelyek úgy jeles tervezőképességről, kiváló ízlésről, valamint nagy rajzbeli és festészeti technikai készségről tanúskodnak.

Fischof Jenő néhány technikailag kiváló bőrkarosszékkel, egy bőrpamlaggal és több apróbb bőrdíszmunkával van előnyösen képviselve.

Majoros Károly két hangulatos üvegfestményt, Rauscher Lujza gyönyörű selyembatikmunkákat, Aprily János több szép márványkandallót, a pécsi Zsolnay-gyár világszerte ismert szép eozinmázas és majolika díszedényeket, Galambos Jenő több domborított és kalapált fémmunkát (többi közt egy érdekes keresztelő medencét), Beck Márton a Beck O. Fülöp, Berán Lajos, Murányi Gyula, Reményi József és Csillag István szobrászok mintái után öntött plaketteket, Nagy Ida csipkeverő műhelyeiben készült csipkéket, a gödöllői szövőtelep több jeles csomózott szőnyeget állított ki.

A kiállítás ízléses katalogusát Szécsén Ferenc iparművészeti társulati titkár szerkesztette. A kiállítás, melyet a vallás- és közoktatási minister képviseletében Molnár Viktor államtitkár április hó 1-én nyitott meg, díjtalanul megtekinthető hétfő kivételével hétköznapokon 9-től d. u. 5 óráig és vasár- és ünnepnapokon 9 órától délután 1 óráig. *Csányi Károly.*

VEGYESEK.

Kitüntetések. A király buzgó szolgálataik elismeréseül, *Vig* Albert királyi tanácsos, címzetes iparoktatási főigazgatónak a Ferenc-József-rend tiszti keresztjét, *Hinsenkamp* Bernát és *Gaul* Károly felső ipariskolai igazgatóknak pedig a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

A kereskedelemügyi miniszteriumból. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter *Péterffy* Lajos miniszteri tanácsost az összes kereskedelmi oktatási intézetekre kiterjedő hatáskörrel birt miniszteri biztosi állása alól saját kérelmére felmentette s helyére ez iskolák állandó miniszteri biztosává tárcája részéről *Vig* Albert kir. tanácsos, iparoktatási kir. főigazgatót nevezte ki.

Fürdők. Lassan-lassan mégis csak halad Budapest abban az irányban, hogy *fürdőváros* legyen. Mai rajzainkban végre bemutathatjuk a három évtizedes tervezgetés után valahára a napokban építeni megkezdett ártézi-fürdőt. Ezzel egyidejüleg jelenthetjük, hogy a *Sáros-fürdő* végleges terveihez is hozzáfoghattak a többszörös pályázaton kiszemelt építészek: *Hegedüs* Ármin, *Sebestyén* Artur és *Sterk* Izidor. Ez a fürdő már gyorsabban fog megvalósulni, mint az ártézi-fürdő, mert ennek megépítésére a kormány jónak látta törvénynyel kötelezni a székesfőváros közönségét: erre a Budapest fejlesztése dolgában alkotott 1908-iki — folyó évi 1. számunkban közölt — törvény 1911. év végéig záros határidőt állapított meg. Ugyane törvény szerint a Rudasfürdőt 1905-ig kell újjáépíteni.

A Batthiány-örökmécses mintáját a napokban természetes nagyságában felállították a budapesti Báthory- és Hold-utca sarkán (ahol az első miniszterelnököt a zsarnok hatalom főbe lőtte); a művet az illetékes szakértők szerencsésnek ítélték. Tervét a M. Mérnök- és Építész-Egylet tervpályázatán kitüntetett *Pogány* Mór készítette; a szoborművei *Ligeti* Miklóstól valók.

Az újvidéki új dunai közúti híd. Március 11-én Újvidéken vegyes bizottság bírálta fölül a hajóhíd helyén építendő új közúti dunahídnak tervét és megállapították, hogy az új híd háromnyilású lesz. Oszlopai a parttól 75, egymástól 130 *m* távolságban lesznek és magassága az eddigi legmagasabb vízszín fölött 6·5 *m* lesz. A híd a mai hajóhíd helyén épül, azzal a különbséggel, hogy hídfője a pétervári oldalon 40 *m*-rel alább, az újvidéki oldalon pedig 20 *m*-rel fölebb lesz a mai hídfőnél. Az új híd úgy a déli Bácskára, mint a Szerémségre nagyfontosságú, mert eddig télen át, jégzajláskor vagy álló jéggel, a két vidék egymással csak vasúton közlekedhetett, holott kocsiközlekedése a Bácskából Zimony felé igen élénk.

Az ipartörvény-tervezet ankétját március 30. és 31. napján folytatták: a képesítésről; a tárgyalást f. hó 19-ig elhalasztották.

† **Kubinyi Imre** főmérnök, a székesfőváros mérnöki hivatalában, f. hó 2-án 49 éves korában elhunyt. A korán elköltözött gépészmérnök főleg a központi vásárcsarnok és a sertésvágóhíd gépészeti berendezéseivel szerzett képességeinek elismerést. Áldás hamvaira!

Sajtóhiba. A baja-bátaszéki vasút dunahídját ismertető közleményünkbe kellemetlen sajtóhiba csúszott be; f. é. 12-ik számunk 111. oldala első hasábjának 8-ik sora 800.000 koronára szabta a pillérek gránitköveiért külföldre vándorolt összeget; szerencsére ez az összeg sokkal kisebb, mert a 8 számjegy helyét eredetileg **2** foglalta el, vagyis külföldre a jelzett összegnek csak *negyede*: 200.000 korona jutott. Ez is jobb lett volna ugyan, ha itthon marad, de ez — a cikkben felsorolt okoknál fogva — lehetetlen volt.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A mű- és középítési szakosztályok ülése március 29-én. Elnök *Nagy* Virgil, jegyző *Somló* Emil; jelen volt 70 tag. Főtárgy az *aerolit* nevű építőkő megvitatása; előadó *Kis* J. Jenő, az új anyag föltalálója, aki az új építő működet lapunk 1907. évi folyamában részletesen ismertette; most pótlólag előadja, hogy azóta a hajmáskéri lövőiskola I. és II. emeletein és egyéb épületekben is fölhasználtatott; önsúlya aránylag csekély, azért a földrengés ellen elsőbbsége van, tervezni vele könnyű és Budapest hatósága is adott már rá építő engedelmet. *Kajlinger* Mihálynak a földrengésre tett észrevétele után *Jakab* Dezső előadja, hogy a kőnek a szoba hőmérsékletére alig van hatása, de erre tekintettel kisebb üregének kellene lenni; az épület tagolása, díszítése végett különböző alakú és nagyságú kövekre volna szükség. *Kozáky* Gyula szerint ezzel az anyaggal fagyban is lehet építeni. *Pecz* Samunak jó véleménye van felőle, de meg kellene figyelni a hőszigetelő és hangvezető tulajdonságait; lehet vele tagozni az épületet és mint quaderekkel szép homlokzatot is lehet készíteni, de a kövek beosztása fáradságos az építészre nézve. *Lévay* Dezső a lipótvári őrházat ismerteti, *Réti* pedig az anyag árát tudakolja, amely az előadó szerint előnyös, mert a 26 koronás téglával azonos (a rendes méretekre átszámítva). Az elnök a vitát

produkálhatott. Máshol, más népben fogjuk föltalálni, melynek még nem volt művészeti multja, melyben a keresztény vallással együtt fejlődhetett a művészet.

(Vége köv.) *Ybl Ervin.*

Petrik Albert: A régi Buda-Pest építőművészete.

Az *Építő Munkavezetők Könyvtárának* legutóbbi kötete jelent meg ez alatt a cím alatt, mely könyv hézagpótló műszaki, illetőleg művészettörténeti irodalmunkban, azért megjelenése örvendetes esemény-számba megy.

Jakabffy Ferenc ipartestületi elnök fáradhatatlan buzgalmának köszöni e könyvtár létrejöttét. A könyv tárgyánál fogva — amint Jakabffy az előszóban mondja — szorosan véve nem tartozik az Építő Munkavezetők Könyvtárába. Tekintve azonban a földolgozott anyag helyi nagy jelentőségét, készséggel vállalkozott az Ipartestület a kiadásra, mert nem zárkózhatott el attól, hogy Budapest építésügyének bármely kérdésével magát ne azonosítsa.

E kötet Budapest barocc- és classicisáló korbeli építményeivel foglalkozik. A székesfőváros hatalmas fejlődése nagy ellensége volt a régi, gyakran szerény, de azért nekünk kedves emlékeknek, épületeknek, tehát nem csoda, hogy azok száma meglehetősen megcsappant. Mennyi érdekes emléket vesztettünk így el! — mondja a szerző a könyv első fejezetében — pedig azokat akár történelmi vonatkozásaik, akár pedig művészeti értékük miatt fönntartani és gondozni érdemes lett volna.

Rövid történeti vázlat van a könyv elején. A törökök kiűzetése után az elszegényedett polgárság csak szükségből építkezik és ez építményeken a művészeti formáknak kevés szerep jut.

A második fejezet az egyházi építkezésekkel foglalkozik. A sort a legrégibb: a ferenciek temploma nyitja meg. Megismerkedünk a kapucinusok, az egyetemi, régebben pálosok templomával, illetőleg azok történetével. Majd a vizivárosi Szent-Anna-, Tabán az Erzsébet-szerzetbeli apácák, a szerbek, az Ó-Buda, Terézváros és az angolkisasszonyok temploma következik ezután. Végül a belvárosi plébániatemplomot és a Rókus-kórház kápolnáját ismerteti a szerző. A barocc-szobrászat egyik jellemző alkotását, a budai Mátyás templom előtt álló Szentháromság szobrot, a Szerviták templomát, a volt Károly-kaszárnya kápolnáját, a budavári helyőrségi templomot, a kálvintéri református és a deáktéri evangélikus templomokat is megemlíti és jórészt valamennyit képben is bemutatja. Ezek közt legkiválóbb alkotás az egyetemi templom.

A harmadik rész a polgári építkezéseket tárgyalja. Helyesen mutat rá a szerző e fejezetben arra, hogy: a művészetek megértéséhez és élvezéséhez magasabb szellemi képességre, támogatásához pedig jobbmódú anyagi helyzetre van szükség.

Ez a két föltétel a tárgyalt időben a polgárság nagy részében hiányzott, nem volt tehát várható tőle a művészeteknek, nevezetesen a legtökéletesebb művészetnek, az építészetnek támogatása és felvirágoztatása. A mostoha körülmények magyarázzák azt, hogy a polgári épületeken a művészetnek igen kevés tér jutott.

Mint már említettük, a város szinte páratlan fejlődésének nemcsak egyes épületek, hanem egész házsorok is áldozatul estek. Ez az oka, hogy a régibb polgári lakóházak aránylag csekély számban maradtak fenn. Keskeny utcai homlokzatú s igen mély udvarú házikók ezek, boltozatos helyiségekkel. A jobb módú polgárság házai emeletesek és falpilérekkel, hermákkal, urnákkal és erkélyekkel díszített kapuzatuk van. Legtöbbször az ilyen kapuzat az egyedüli dísze a háznak.

Ebben a fejezetben találjuk a főváros régi középületeinek ismertetését, köztük a mai központi városház, hajdan rokkantak palotája, foglalja el az első helyet. A classicus oszlopsorral és szép domborműves frizekkel ékeskedő jó arányú és nemes egyszerűségű ministerelnöki palota, mint korának jellemző emléke, úgy látszik nem nyerte meg a szerző tetszését, mert „szinte bántóan sivár és rideg épületnek" mondja. Egyébként ez a fejezet a könyv legértékesebb része. A szerző szeretettel kutatta fel a legtöbbször elhagyott utcákban álló, kisebb polgári épületeket, amiről bemutatott képei és az azokat kísérő szöveg is tanuskodnak. Kár, hogy a mindig helyes nézőpontból felvett fényképek aránylag kis mértékben vannak reprodukálva.

A negyedik fejezet egy eleddig nem méltatott tárgygyal, a temetők művészetével foglalkozik. Pedig láthatjuk az ismertetett anyagból, hogy itt is sok tanulságos és művészi anyag található. Irásban és képben több művészi értékű, a XVIII. század végéről és a XIX. század elejéről való síremléket ismerünk meg Petrik könyvéből, melyet szaktársaink jóakaró figyelmébe és szeretetébe ajánlunk.

A 96 oldalas és 91 képpel ékes kis könyv, mely az Építő Munkavezetők Könyvtárának tizennyolcadik kötete, 3 koronáért bármely könyvkereskedésben kapható.

Csányi K.

Magyar bútor- és házi ipari kiállítás.

Az *Iparművészeti Társulat* hosszabb pihenés után nagyobbszabású bútorkiállítást rendezett az Orsz. Magy. Iparművészeti Múzeum földszinti nagy csarnokában, amelylyel kapcsolatban az Iparművészeti Iskola is kiállította házi ipari osztályának munkáit.

Az orsz. magy. kir. iparművészeti iskola másfél év óta foglalkozik a női házi iparok meghonosításával s ebből a célból, ott ahol a viszonyok arra alkalmasak, vándortanfolyamokat rendez s utóbb állandó munkatelepeket szervez. Ennek az időnek tekintélyes részét a szükséges kísérletezések emésztették fel s az iskola háziipari tevékenysége csak akkor öltött nagyobb arányokat, amikor az elmúlt szeptemberben az iskola háziipari osztálya működését megkezdte.

A pálutcai iskola a központ, mely Ascher Álajos vezetése alatt működik. Ez a központ szaktanítónőket és munkavezetőket képez ki, gondoskodik a szükséges új mintákról, a megrendelések gyüjtéséről és a házi ipari termékek értékesítéséről. Ezt kiegészítik a műhely jellegével bíró helyi és vidéki munkatelepek. Ez idő szerint tíz ilyen munkatelep működik. A tanítás ingyenes és 6—12 hónapig tart. Működésük körébe belevonták a halasi, a rece, a vert, a horgolt csipkét, a zsubrikálást és a varrottas készítését.

A szükséges terveket Gróh István tanár növendékei, továbbá Örkényi István és Szendrői Dezső tervezők szolgáltatják. A termékeket az Orsz. Háziipari Szövetség értékesíti.

A kiállított anyag rendkívüli sikerrel biztat és a helyes irányú, szakszerű vezetésről tanúskodik. A magyar csipke tehát a legjobb úton van, hogy világhírre tegyen szert és méltó versenytársa legyen a brüsseli, velencei, irlandi és egyéb ismert csipkének.

A legújabb magyar bútoripart tizenkét, ízléssel berendezett szoba képviseli. Azt a keretet, melyben e szépszámú helyiség el van helyezve, illetőleg a kiállítás művészi elrendezését Vas Béla tanár tervezte. A II. számú helyiségben van kiállítva Nádler Róbert tanár ékrovásos faragással ékített nagy tölgyfa ebédlője, melyet nagyobb úri lakás számára tervezett. A bútorokat az Asztalosok Bútorcsarnok Szövetkezetéhez tartozó iparosok készítették. A tervező azokat az ékrovásos faragott motivumokat alkalmazta e bútorokon, melyek a népművészet faragott fából való használati tárgyain találhatók.

A III. számú férfiszoba kékes szürkére pácolt tölgyfából készült, Pálinkás Béla tervei szerint. E szoba bútorain, bár

Petrik Albert

K

SZAKIRODALOM.

GRÓH ISTVÁN: A magyar díszítő művészet c. művével a „L'Art décoratif" 121-ik számában részletesen foglalkozik. Cikke bevezető részében közli Gróh Istvánnak a magyar díszitő művészetről írt ismertetését s aztán a számos ábrára való hivatkozással foglalkozik magával a művel. Dicséri azt a törekvést, mely a stílus megteremtésének alapjait a nemzeti tradiciókban keresi, ellentétben más modern törekvésekkel, melyek csak a közízlést rontották meg. Az első csoportban az építészeti, faragott és hímzett díszítéseken végig menve végtelen sorát találja a gazdag motivumoknak, az elrendezésbeli finomságoknak. A második nagyobbára oly grafikai díszítményeket tartalmaz, melyek nem készültek ugyan meghatározott céllal, de különböző technikákra könnyen alkalmazhatók. Egy részük a hímzés, karton és papirnyomtatáshoz való díszítéseket mutat, s valamennyiben erősen kidomborodik e munkák nemzeti karaktere. Az az egyszerűség, mely őket jellemzi nem tévesztendő össze a tettetett naivitással, mely tőlük ugyancsak távol áll. A könyvtábladiszítések sorozata megérteti velünk, hogy a nyomdászat művészete ezen forrásból mily gazdag anyagot meríthet.

Szobrászati tervezések nincsenek e második részben, a síkdiszítmények tervezésében elért szép siker azonban — úgy hiszi és kívánja — arra fogják indítani Gróh tanárt, hogy a munkája első részében összegyűjtött anyagot plasztikai tervezetekre is felhasználtassa, s ezzel kutatásainak s tanításának eredményeit más téren is gyümölcsöztesse.

BUDAPEST ÉPÍTŐMŰVÉSZETE. Az „Építő Munkavezetők Könyvtára", mely főleg Jakabffy Ferenc ipartestületi elnök buzgalmának köszöni létrejöttét, újabban egy hasznos és ügyes könyvvel gyarapodott. Ezt a csinos könyvet Petrik Albert építész irta, ki régibb idő óta előszeretettel fényképezte le a régi Buda és Pest házait és egyéb emlékeit. A könyv tárgyánál fogva nem csak az építőiparosokat érdekli, hanem Budapest minden szépérzésű lakóját.

A szerző ismerteti Budapest barokk és klasszicizáló stílusú építményeit és azokat közel száz képben be is mutatja, különös súlyt helyez azokra a kisebb építményekre, melyek a ma divatos bérpaloták közt, vagy pedig félreeső, még ezideig érintetlen területen feltalálhatók, a kor jellegét híven tükrözik és valamely érdekes részlettel birnak.

Magyar Iparművészet
1909. 107. l.

143.

143. ALEARDO TERZI: A SZÍNHÁZBAN.
AU THEÂTRE.

Az Ipartestület által Bárczy István polgármesternek ajánlott könyv valóban hézagpotló irodalmunkban. Négy fejezetben megismerteti az olvasóval másfél század olyan építési emlékeit, melyek még ma is legnagyobbrészt fennállanak. Ez időben a barokk és a klasszicizáló stílus volt divatos Európaszerte. Emlékeiből már igen sok elpusztult, mert sajnos, a szakemberek között is el volt terjedve az a nézet, hogy csak a középkor emlékei tekinthetők műemléknek. Ennek a helytelen felfogásnak volt azután a következménye, hogy ez emlékeket szabadon pusztították, lerombolták, mert fentartásukkal, megőrzésükkel senki sem törődött. Ma már helyesebb felfogás lépett a régi helyébe. A Műemlékek Országos Bizottsága és a Fővárosi Múzeum éber figyelemmel kíséri ez emlékek sorsát is. Fővárosunk területén igen sok emlék pusztult el, mert a főváros két részének egyesítése után fellendült építési tevékenységnek, városrendezésnek és szabályozásnak nemcsak egyes épületek, hanem egész utcák is áldozatul estek.

A könyv első fejezetében röviden elmondja a régi Buda és Pest történetét. A második fejezet az egyházi építkezés emlékeivel foglalkozik és ezek közt, mint legkiválóbb emléket, az egyetemi templomot tárgyalja részletesebben. A török uralom alatt sanyargatott népesség a felszabadulás után valóságos belső szükségét érezte annak, hogy az istentiszteletet végre Istenhez méltó hajlékban végezhesse. Csodálatos áldozatkészséggel fogott a hiányzó templomok építéséhez, úgy hogy a tizennyolcadik század első felében több mint tizenegy templomot emeltek az ú. n. jezsuita stílusban. Iparművészeti szempontból különösen kiemeljük ez emlékek közül az egyetemi templom padjait és a templommal kapcsolatos volt rend-

Dr. Kohl Medárd kitüntetése.

A magyar katholikus egyház újabbkori történetének majd minden kimagaslóbb eseményénél találkozunk annak a kiváló főpapnak nevével, akinek nevét e sorok élére irtuk. Ama megtisztelő és előkelő bizalmi állásnál fogva, melyet az ország első főpapjának, Magyarország hercegprimásának oldala mellett elfoglal, nevét hazánkban úgyszólván mindenki ismeri. Ha meggondoljuk, hogy immár majdnem két évtizede annak, hogy Kohl Medárd jelenlegi állásában működik s e hosszú idő alatt csak elismerés kisérte mindenfelől munkálkodását s őszinte becsülést és tiszteletet szerzett magának, akkor egy cseppet sem csodálkozhatunk, ha az egész magyar közvélemény örömteljes megelégedéssel fogadja a hírt, hogy a király dr. *Kohl* Medárd fölszentelt püspöknek és esztergomi kanonoknak kiváló érdemei elismeréséül a Ferenc József-rend középkeresztjét a csillaggal adományozta.

Vaszary hercegprimás jobbkeze és buzgó segítőtársa Kohl Medárd a magyar kath. egyház kormányzásában. Az emberi jellem kiválósága egyesül benne az alapos tudással és igazi keresztényi erényekkel s ezek a becses tulajdonságok vitték az aránylag fiatal főpapot pályáján előre s ezek a tulajdonságok szerezték meg neki a társadalom elismerése mellé a királyi kegy mostani megnyilvánulását is.

Dr. Kohl Medárd a vasvármegyei Radafalván született 1859-ben. Gimnáziumi tanulmányait Szombathelyen kezdte s mint a pannonhalmi Szent Benedek-rend növendéke Pannonhalmán végezte. A rend előljársága a kiváló tehetségű növendékpapot Insbruckba küldte az ottani egyetemre theologiai tanulmányainak végzésére. Tanulmányainak befejezése után a győri főgimnáziumban tanított egy évig, majd három évig Pannonhalmán tanárkodott. 1889-ben Vaszary Kolos, akkor még pannonhalmi főapát, titkárává nevezte ki s mikor Vaszaryt a primási székbe emelték,

Dr. Kohl Medárd püspök,
kit a király a Ferenc József-rend csillaggal ékesített középkeresztjével tüntetett ki.

Kohl Medárd továbbra is titkára maradt az ország első főpapjának. Ebbeli működésében csakhamar szárnyára vette nevét a hír. Ugyanis a kilencvenes évek elején a hercegprimás ellen a primási uradalom egyik elbocsátott alkalmazottja merényletet követett el. Kohl Medárd, aki ez alkalommal a hercegprimás mellett állott, saját testével védelmezte meg az ország főpásztorát s hosszabb ideig betegen feküdt az akkor nyert sebesülés következtében. Akkori hősies magatartását 1893-ban a III. oszt. vaskorona-renddel jutalmazta a király.

1900-ban esztergomi kanonokká nevezték ki Kohl Medárdot, később pedig püspökké szentelték. A hercegprimás betegeskedése miatt csak ritkán végezheti nagy fáradsággal járó nyilvános egyházi funkcióit s Kohl Medárd, mint felszentelt püspök helyettesíti ezek végzésében. De az esztergomi egyházmegye kormányzásában is nagy része van s mint a hercegprimás helyettese ritka rátermettséggel végzi a reá bizott főpásztori teendőket s a hercegprimás bizalmát teljes mértékben birja.

Mostani kitüntetését méltán kiérdemelte a jeles főpap eddigi sikeres és nagybecsű szolgálataival s kitüntetés ritkán ért érdemesebb férfiút, mint ezúttal. De hiszszük, hogy Kohl Medárd érdemeinek elismerése még csak a jövőben lesz teljesen betetőzve, ha a kiváló főpap mint önálló püspök valamelyik magyar egyházmegye élére kerül. Mert erős a meggyőződésünk, hogy Kohl Medárdra még nagy hivatás vár a magyar kath. egyház történetében.

IRODALOM.

A régi Budapest.

A budapesti épitőmesterek, kőmíves-, kőfaragó- és ácsmesterek ipartestülete »Épitő munkavezetők könyvtára« címmel könyvsorozatot ad ki, melynek kiadásával arra törekszik az ipartestület, hogy a munkavezetőket szakmájukban kimüvelje és úgy a hazai, mint a külföldi épitőművészet remek alkotásaival őket megismertesse.

Az ipartestület első sorban olyan kisebb terjedelmű zsebformájú könyveket ad ki, amelyekben szakemberek népies és világos nyelven, teljes szakszerűséggel az épitő-ipar gyakorlásához szükséges szaktudományokra oktatják a munkavezetőket. Beilleszt azonban kiadványainak sorozatába néha olyan müveket is, melyek az épitőművészet történetét általánosságban tárgyalják, vagy pedig a különböző épitési korszakok emlékeit ismertetik művészeti szempontból. Igen fontos képző és nevelő hatása van tehát ennek a könyvsorozatnak, amelynek a 18. kötete jelent meg most.

Az új kötetben, melyet Bárczy István polgármesternek ajánlott az ipartestület, *Petrik* Albert épitész »A régi Buda-Pest épitőművészetét« ismerteti.

Első fejezetében nagy vonásokban tömörre fogott ismertetését adja a régi Buda és Pest városoknak egészen a török uralom alól való felszabadulás idejéig. Az a viszontagságos mult, mely a kettős városnak osztályrészül jutott, önmaga magyarázza meg, hogy miért maradt reánk csak igen kevés emléke az elmult századoknak. Pedig még a renaissance művészetek kezdő korában is, amint egykorú krónikások irják, Budavára az európai királyi székvárosok igazi gyöngye volt.

Második fejezetében a könyv az egyházi épitkezés emlékeit ismerteti. A harmadik fejezetben a profán épitkezés emlékei vannak ismertetve. Először azok a kisebb polgári lakóházak, amelyek már csak igen kis számban találhatók városaink területén. Keskeny utcai homlokzatú s igen mély udvari házikók ezek, boltozatos alacsony helyiségekkel. A jobbmódú polgárság emeletes házai már legtöbbször falpillérekkel, hermákkal és urnákkal diszitett kapuzatokkal birnak. Igaz, hogy ez a kapu képezi úgyszólván az összes művészi értékkel biró részét a háznak.

Végül a negyedik fejezetben a temetők művészetéről van szó. A szerző itt is úttörő munkát végzett, épp úgy, mint a könyv előbbi fejezeteinek megirásával és anyagának összegyüjtésével tette. Irásban és képben több művészi értékü siremléket ismertet meg benne a XVIII. század végéről és a XIX. század elejéről, melyekre eddig senki nem fordított figyelmet.

A könyv irójának a felsorolt és eddig még kellő figyelemre nem méltatott épitési emlékek ismertetésén kivül az a célja is volt, hogy a nyilvánosság figyelme városunk e még kevés számban fennálló emlékeire felhivassék s azok alkalmas módon a nyomtalan elpusztulás elől megvédessenek. Ez a szempont vezet minket is, midőn a könyv számos érdekes képét lapunkban bemutatjuk.

Vértesy Gyula »Magyart a magyarnak« jelszóval és *»Az élet«* cím alatt Singer és Wolfner kiadásában bocsátotta közre legújabb novelláit. A cím ügyesen és helyes érzékkel van megválasztva. A könyvben tényleg feltalálható az élet a maga tarka-barkaságában, a maga szüntelen változatosságában, a maga kimeríthetlen érdekességében. Vigat és szomorút, komolyat és megnevettetőt, szerelemről zengőt és a hivatal poros aktái közé vezetőt egyaránt találhatunk ebben a szellemesen megirt kötetben, amelyből megismerhetjük az igazi Vértesy Gyulát, az ügyes és választékos magyar irót, az ötletes meseszövőt és az izléses, finom embert. Rövidre fogott elbeszélésein végigvonul a magyar sziv nemessége és a magyar ember gondolkozásának előkelősége. Megfigyeléseit néhány markáns megjegyzéssel képes visszaadni. Kevés szóval sokat mond, ami napjainkban, amikor sok szóval is semmit sem szoktak mondani, rendkivül nagy erény. »A tanácsos úr«, »A háztetőn«, »A család támasza«, »Készülődés az új életre«, »Az istentagadó« avagy az e heti számunkban mutatóul közölt »Találkozás« cimü elbeszélés egy-egy apró remeke a magyar elbeszélő irodalomnak. »Az élet« 2 korona 50 fillérért kapható minden hazai könyvkereskedésben. Rendeléseket elfogad az »Ország-Világ« kiadóhivatala is.

„Pasztellek“ cím alatt Vér Mátyástól tizennégy novella jelent meg. A hozzánk jutott példányon a »második kiadás« jelzést olvassuk, ami tekintve, hogy a könyv alig néhány hete került a piacra, nagyon örvendetes jelenség. A kötet cime nem tetszik, mert nem találjuk helyén valónak, ha magyar iró magyar nyelven megjelenő művének, amely tehát ebben a magyar nyelvü kiadásban ugyebár kizárólag a magyar közönségnek szól, olyan címet ad, hogy minden magyar ember a fejét töri azon, mit is akar jelezni ez a cim? Hát kérem, ez azt jelenti, hogy szerző a tolla hegyére vett tárgyat felaprózza legkisebb részeire és ezeket is a leggondosabban kidolgozza, ahogyan a pasztell-képek készülnek. Vér Mátyás tényleg nagy figyelmet fordít témái megválogatására és azoknak a legminuciózusabb részletekben való előadására. Sőt tán ez az egyetlen hibája a

Vér Mátyás egyéniségének. Azt mondhatnók, keresi a rendkivülit, azt kapja fel, ami excentrikus, abban leli örömét, ami frappáns, megkapó. Ezzel ugyan tényleg kiválik a sablonos kötetek közül az ő műve, de bizony az egyes elbeszélések sokszor nélkülözik a természetességet, a kellemesen cserdülő patakhoz hasonlatos, nyugodt folydogálást. Méltóztassanak elképzelni egy ebédet, amely csak osztriga, kaviár és más hasonló pikantériákból van összeróva, az ugyebár ideig-óráig jól esik, de bezzeg végül mégis csak megkivánjuk a mi mindennapi eledelünket, az izletes jó marhahúst. A Vér Mátyás vénája erősen kedveli a rendkivülit és ennek érdekfeszitő módon való feldolgozását. A valódi művészet pedig az irodalomban is egyedül a természetesség, a kedves, gördülékeny formába helyezett mindennapiság. E heti számunkban mutatóul közöljük a kötetből az »Éva kisasszony« cimût, amelyből olvasóink meggyőződést szerezhetnek állításaink helyességéről. Ennek dacára Vér Mátyás kiváló tehetségű iró, akit akkor fogunk csak alapjában megélvezhetni, ha többé nem fogja keresni a rendkivüliséget.

Ifj. Gebé Andor nyugalmazott teologiai tanár igen tanulságos és napjainkban felette fontos könyvet adott közre »Bosnyákország történelme a legrégibb időtől a magyar fenhatóság alatt« címen. Rendkivül érdekesen mondja el a történelmi fejleményeket attól az időtől fogva, amikor Kálmán király 1102-ben Boszniát elfoglalja és a magyar koronához csatolja. Részletesen tárgyalja az okkupáció eseményeit 1878-ból és bemutatja mindazon okmányokat, amelyekkel az annektálást 1908. októberében közhirré tették. Ez a becses mű most, amikor korrekt eljárásunk miatt nemcsak a szomszéd szerbekkel gyült meg a bajunk, hanem az európai hatalmakkal sem tudtuk tisztázni a helyzetet, nagy szolgálatot tesz a közvélemény irányitása szempontjából. Bosznia ős idők óta a magyaroké volt. Ismételten folyt fiaink drága vére, hogy a mienk maradhasson. Joggal követelhetjük tehát, hogy a magyar korona birtokának véglegesen elismerjék. Az értékes történelmi tanulmány Ungvárott rendelhető meg a szerzőnél. Ára 3 korona. Krétapapirra nyomott diszpéldány ára 10 korona.

Izgalmas jelenet az osztrák kapu előtt.

Heves támadás az osztrák csapat ellen.

Egy osztrák játékos megsebesülése. Kaulich Rezső felvételei.

Nemzetközi labdarugó-mérkőzés Budapesten.

Március 14-én volt Budapesten az idei első nemzetközi labdarugó-mérkőzés, melynél a Magyar Testgyakorlók Köre állt szemben a Wiener Sport Club osztrák csapattal. A szép küzdelemből a magyar fiúk kerültek ki győzedelmesen, amennyiben 2 : 0 arányban verték el az osztrákokat.

Két verskötet. Egyszerre

két verskötet megjelenéséről számolunk be. Az egyiknek címe «Könnycseppek«, irta *S. Remsey* Giza. Bármily udvariasak akarnánk is lenni szerzővel, mint hölgygyel szemben, ki kell jelentenünk, hogy verseit nem értjük meg. Sok panasz, fájdalom, életuntság nyilatkozik meg bennük, de nem tudjuk meg, hogy miért? Pedig a folytonos, megokolatlan panasz és kesergés unottá válik, ha egy egész köteten keresztül hangoztatják. Aztán vannak olyan versek is a kötetben (például a »Megszülettem« című), aminőket csak önkivületi állapotban ir az ember, de akkor sem a nyilvánosság számára, nehogy megmosolyogják. A könyvet a tartalomnak megfelelő lehetetlen rajzok diszitik. — A másik kötetnek »Meghitt órák« a címe, szerzője dr. *Vissnyovszky* Rezső. Meleg poétasziv árad ki ebből a kötetből s ezek az egyszerű, keresetlen hangon megirt versek sokkal inkább méltók az elolvasásra, mint azok a raffinált, hideg cinizmussal megirt poémák, melyektől úgy hemzseg az újabb irodalom s melyekből az értelmet — ha egyáltalán van bennük — csak hosszas fáradozás után lehet kihámozni. Vissnyovszky a szelid, meghitt érzelmek poétája s több hangulatos, szép verse ragadta meg figyelmünket. De ha műveit egy kissé jobban megrostálta volna, csak előnyére vált volna kötetének. A könyv ára két korona. *(M.)*

»Könnyek« cím alatt egy kis verses füzet jelent meg, mely *Vischer* Jánost vallja szerzőjének. Amilyen igénytelen a könyv kiállítása, épp oly igénytelen a belső tartalma is. Néha itt-ott megcsendül ugyan egy-egy őszinte hang Vischer verseiben, de mégis az a véleményünk, hogy azokkal még korai volt a nyilvánosság elé lépnie. A könyv ára két korona.

MERT NEMCSAK

FEHÉRITI A FOGAKAT

HANEM

ERŐSITI A FOGHUSTIS

ÉS A FOGAK ROMLÁSÁT MEGGÁTOLJA

EGY TUBUS ÁRA = **60 FILLÉR.**

o o o

KAPHATÓ MINDENÜTT.

Petrik József festö./tanár/

Béke és Szabadság.1951.5.sz.márc.1.15.1.

Petrik Allez

klámnak a hatásosságát biztosítják. Ez az analízis természetesen kizárólag üzleti célokat szolgált, vele egyidejűleg megkezdődött a szöveggel, rajzzal túltömött grafikai reklámok művészi szempontból való reformja is. Komoly művészek állottak a reklám szolgálatába, akik a plakátot magas művészi színvonalra tudták emelni. Ezen a módon az utolsó évtizedek folyamán egy új reklámművészet fejlődött ki, amelynek jellemző vonása az, hogy a rajzot és szöveget egyaránt a legszükségesebbre szorítja és a túlságos részletezés helyett erős, markáns vonásokkal, nagy színhatásokkal, ötletekkel dolgozik, amelyekben több szuggesztív erő rejlik, mint a tárgyak egyszerű lerajzolásában és szövegszerű ismertetésében. A plakátok mellett a grafikai reklámnak másik fajtája, az üzleti levél és körlevél. Itt is jelentékeny változások történtek az utolsó évek alatt. Azelőtt, míg a reklám nem volt ily nagyarányú, míg nem támadott meg úton-útszélen, míg az embereknek több idejük is volt, az egyszerű körlevél is megtette hatását. Ma a közönséges körlevelek túlnyomó része a papirkosárba vándorol. Olyan eszközök alkalmazása válik tehát szükségessé, amelyek az embert arra késztetik, hogy a levelet el is olvassa. Erre szolgál a kép. A nagy amerikai cégek ma a levélpapir felső részén a cégjelzés helyett képeket nyomatnak, amelyek utalnak a szövegre és felkeltik a címzett érdeklődését. Egy-egy jó ideáért, amelynek szuggesztív ereje van, jó rajzokért nagy amerikai vállalatok akárhányszor igen jelentékeny összeget is fizetnek és pályázatot is írnak ki ilyen levélfejek tervezésére. A reklám művészetének ismertetését az előadó gazdag hazai és külföldi plakát- és reprodukció-gyüjtemény bemutatásával, valamint vetített képekkel illusztrálta.

A harmadik előadást *„Üzlet és iparművészet“* címen dr. *Nádai* Pál tartotta. Előadásában szólott mindazokról a területekről, amelyekbe az üzleti plakáton túl is, ízlést és művészetet vihet be a kereskedő. Ilyenekül mindenekfelett az üzleti architektura, a portál, a kirakat, a cégtábla kínálkozik. Részletesen szólott mindezeknek a művészi feltételeiről s éles különbséget vont a kiáltó és az ízléses reklám közt. A tervezőművészek egész raja áll ma már a nyugati nagy világvárosokban egy-egy cég szolgálatában és a berendezésen kívül az üzlet minden életjelensége: a csomagolás, a cégkártya, az árjegyzék, az ajándéknaptár, mind arra törekszenek, hogy akihez kerülnek, kellemes és művészies benyomást nyerjen. Részletes bírálat tárgyává tette e részben a pesti kereskedelem fogyatékosságait s rámutatott, hogy a nagy külföldi gyárak bizonyos termékei: likőrök, pezsgők, cukorkák, parfümök stb. összeforrottak régi márkáikkal s hogy ezeknek csinos volta bizonyos tekintetben biztosítéka az árúk finom voltának és kelendőségének. Végül nagyszámú vetített képpel illusztrálta az elmondottakat. Mind a három előadást nagy közönség hallgatta, mely élénk tetszéssel honorálta az előadók érdekes fejtegetéseit.

SZAK-IRODALOM

A RÉGI BUDA-PEST ÉPÍTŐMŰVÉSZETE. IV. kötet. Irta Petrik Albert. (Építő munkavezetők könyvtára kiadásában; megjelent 1913. Ára 3·50 kor. Szerkesztő: Jakabffy Ferenc, ipartestületi elnök. 104 lap 92 ábrával.) Régi, jó idők, nagyanyáink, dédanyáink kora jelenik meg e műben: a régi patriarchális Pest és Buda az ő apró, kicsiny, igénytelen, de nagy művészettel és még több szeretettel felépített házaival. Egy finom, kedves hangulat árad a négy apró könyvből, amit Petrik Albert nagy buzgalommal és szeretettel megírt és illusztrált. Szerencse, hogy oly alapos tudású embernek, mint Petriknek jutott eszébe, hogy most, — amikor nap-nap után csákány áldozatává lesznek elődeink kedves hajlékai — legalább szürke ábrázolatában mentse meg az úttörők emlékét, akik a régi Pest zegzugos utcáit beépítették. Amikor lapozgatunk és olvasgatunk Petrik könyvecskéiben, önkéntelenül felelevenedik a régi főváros képe és az ő barokos és klasszicizáló művészete. És amint így legnagyobb elismeréssel és köszönettel adózunk Petriknek vasszorgalmáért és nagy ügyszeretetéért, önkéntelenül arra gondolunk, hogy bizony jórészben nyomtalanul eltüntek volna ezek a szép emlékek, ha Petrik össze nem gyüjti képeiket és az érdemes építőipartestület ki nem adja őket. Mert ezt a feladatot eddig megjelent négy, szerény külsejű, de sok szép művészi emléknek — sajnos, csak igen kisméretű képét magában foglaló — könyvecskéi, melyeket melegen ajánlunk a letűnt korok művészetéért lelkesülők figyelmébe. —*i.* —*s.*

F. H. EHMCKE CÉHJEGYEI. F. H. Ehmcke, az ismert és kiváló német grafikus egy igen érdekes kötetet adott ki, amely a művésznek nyomdai használatra szánt rajzait tartalmazza. A művész „céhjegyek"-nek nevezi ezeket a rajzokat s tényleg a kötetben egy igen bőséges és változatos kollekcióját találjuk az összes ipari szakmák, valamint a szellemi foglalkozásokat szimbolizáló vignettáknak. Ám ez csak egy része az anyagnak, ezenkívül számtalan olyan rajzot találunk benne, amilyenre a nyomdának folyton és állandóan szüksége van: körzeteket, záródíszeket, fejléceket — valamenyi alkalmi nyomtatvány karakteréhez megtervezve. A rajzok rendkívül artisztikusak és szellemesek s így lehetővé teszik, hogy a nyomdai termékek készen kapják a művészi ékességet. Ehmcke egyike a legkitünőbb üzleti grafikusoknak és így ez az újabb kötete is hozzá fog járulni ahhoz, hogy [illegible] produktumai magukon

nek legújabb kiadványa fekszik most előttem, meg nem valósult volna, még mai napig sem találhatnánk tartalmas, szabatos világossággal és röviden megírt ismertető magyar nyelvű könyvecskéket az építés mesterségéről és művészetéről. A bibliai kis mustármag szerepét viszi ez a könyvsorozat, amelynek szerkesztőjében olyan ügyes, lelkes és áldozatkész kertésze van, hogy én erősen bízom a kis magocska terebélyes hatalmas sudárba szökésében.

A könyvsorozat szerkesztője a mostani könyvecskével is hatalmas lépést tett műszaki irodalmunk bántó hiányosságainak kiküszöbölése felé. Nemcsak azért érdemel elismerést, hogy megiratta ezt a kis stilisztikát, hanem azért is, hogy olyan művész emberrel iratta meg, akit a műegyetemen annak idején a középkori építéstani tanszéken eltöltött gyakorló évei szinte praedestináltak egy ilyen könyvecske megírására. Éppen a szerző személyiségének kiválósága szinte kötelességszerűen megkívánja attól, aki könyvéről a nyilvánosságnak beszámol, hogy érdemlegesen szóljon hozzá. Csakis ez a szempont engedi meg, hogy a könyvecskének a hibáját se rejtsük a véka alá.

Van ugyanis az érdeme mellett egy bántó hiányossága is ennek a kis könyvnek. Érdeme, hogy könnyű, világos tárgyaló módja és ügyesen összeválogatott illustrativ anyaga ki nem fáraszt s mégis megtanít a középkori építőművészet formáinak ismeretére. Hátránya azonban, hogy ennyivel már be is éri és nem tárgyalja azokat az arányossági szabályokat is, amelyekkel az ismertetett formákat a középkor mesterei egységes nagy művekké dolgozták fel. Azokat a szabályokat, amelyek ez elemek gyakorlati felhasználására olyan szellemben tanítanának meg, amilyenben azokat művészeik a maguk korában felhasználták.

Azonkívül azt sem találjuk a műben, hogy az egyes művészi díszítő formák a stylus kezdetétől a hanyatlásig milyen változásokon mentek át. Pedig egy jól megírt stilistikától ezt is megvárhatnók. Ezek a tulajdonságok, ha benne volnának a könyvben, *egy igazán értékes eredeti és minden más külföldi kiadványtól elütő munkával gazdagította volna a szerző műszaki irodalmunkat.*

Kár, hogy nem így írta meg könyvecskéjét. Igy is fogadjuk azonban igaz örömmel ennek az életrevaló könyvsorozatnak ezt az új kötetét. Vegye meg mindenki, tanulhat belőle s ha röviden második kiadást ér a könyvecske, azt a hibáját, ami most van, a szerző bizonnyal korrigálni fogja, hogy munkájának teljes lehessen majdan a sikere.

Petrik Albert.

A sarajevói igazságügyi palota tervpályázata.

A Sarajevóban 1910 szeptember 13—14. és 15. napján az országos kormány 1910 március 22-én kelt 56068/III. számú rendeletéből kifolyólag a Sarajevóban építendő igazságügyi palota és fogház számára beérkezett pályatervek megbírálására összehívott bíráló bizottság bírálati jegyzőkönyve.

Jelen voltak: I. Az országos kormány megbizottja: dr. *Zarnowski* János udvari tanácsos. — II. Mint bíráló bizottsági tagok: 1. *Kolbinger* Frigyes a főtörvényszék elnöke. 2. *Vancsas* József építészügyi tanácsos. 3. *Mayreder* Károly a bécsi műegyetem nyilvános rendes tanára. 4. *Tőry* Emil a budapesti kir. József-műegyetem nyilvános rendkívüli tanára. 5. *Pilar* Márton zágrábi építész. — III. Mint bíráló bizottsági pótló tagok: 1. Dr. *Mrzljak* Rókó sarajevói törvényszéki elnök. 2. Dr. *Szilágyi* Oszkár a sarajevói országos kormány segédtitkára. — IV. Mint jegyző: *Hanna* Ferenc az országos kormány segédtitkára.

Mindenekelőtt constatáltatott az, hogy valamennyi bíráló bizottsági rendes és pótló tag, a kormányhatóság 1910 szeptember 4-én 166077/III. számú meghivója folytán, *Pilar* Márton bíráló bizottsági tag kivételével, ki megérkezését táviratilag szeptember 13-ának reggelére jelezte, folyó év szeptember 12-én Sarajevóban a kormányzósági épületben d. u. 4 órakor tényleg összegyűlt. Minthogy említett bíráló bizottsági tagnak hiányzása folytán a bíráló bizottság meg nem alakulhatott, hogy az összegyűlt bizottsági tagok a szeptember 12-iki délutánt mégis felhasználhassák, *Mayreder* tanár bizottsági tagnak, dr. *Zarnowski* udvari tanácsos hozzájárulásával, a jelenlevők egyhangú határozata mellett a beérkezett tervek kicsomagolása határoztatott el. Ebből folyólag az országos kormány képviselője a pályaterveket átadta a jelenlevő bíráló bizottsági tagoknak, kik azokat kinyittatván, a folyó számokkal megjelölt kimutatás értelmében megállapították azt, hogy az 1—12. sorszámig terjedő, a 14. sorszámmal megjelölt és a 17-től 22. sorszámig terjedő tervek idejekorán érkeztek be; mindezek a megkívánt mellékletekkel s a megfelelő jeligékkel is elláttattak. Ez adatok alapján, ennek a jegyzőkönyvnek a kiegészítő részét képező és a hivatalos használatra felhasználandó kimutatás is készült, melyet a bizottság valamennyi jelenlevő tagja aláírt. A jeligével ellátott borítékok külön csomagban bepecsételve, az országos kormány képviselőjének adattak át. Kivételt csupán a 13. sorszámmal ellátott tervezet képezett, melyről egyelőre még nem volt kimutatható, hogy mely napon adatott fel Bécsben a postára.

A 8. és 3. sorszámú pályatervekhez tartozó kiegészítő darabok pótlólag elkésve küldettek el; ezekre nézve a határozat egyelőre függőben maradt. Ezek a pótló darabok, melyek kimutathatólag folyó év szeptember 1-én, illetőleg 2-án adattak postára, az említett és a pályatervekre vonatkozó kimutatásban tévedésből a 15. és 16. folyó számokkal láttattak el, azért, minthogy független küldeménynek tartották.

E körülmény tekintetbe vételével a beérkezett tervpályázatok száma 20-ra redukálódott, az említett kimutatással ellentétben, mely 22 sorszámot tartalmaz.

Folyó évi szeptember 13-án d. e. 10 órakor valamennyi bíráló bizottsági rendes és pótló tag, a közben megérkezett *Pilar* Ferenc építészszel együtt összeülvén, dr. *Zarnowski* udvari tanácsos az országos kormány képviselőjének hivatalos üdvözlése után, a bíráló bizottság megalakításához fogtak.

A bizottság elnökévé *Kobinger* Frigyes főtörvényszéki elnök, helyettesévé *Mayreder* Károly műegyetemi tanár és jegyzővé *Hanna* Ferenc kormányhatósági segédtitkár, kit a kormányhatóság bocsátott a bíráló bizottság rendelkezésére, egyhangúlag választattak meg.

Valamennyi bíráló bizottsági tag jelenlétében vizsgáltatván újból felül a beérkezett pályatervek, miután a sarajevói postahivatal részéről beszerzett postai feladóvevényből constatáltatott, hogy a 13. folyószámmal ellátott pályaterv még idejekorán adatott postára, e terv csomagja is felbontatott és a többivel egyöntetűen vétetett kezelés alá.

Ezután az elkésve postára adott pótdarabok tekintetében indult meg a tárgyalás.

A 8-as számú tervezet kiegészítése, az épület teljes hosszán keresztül haladó metszet tervrajza. A tervező jeligéjével aláírt levelében a tervdarab elkésését azzal igazolja, hogy az a könyvkötő figyelmetlensége folytán a csomagolásból maradt ki. A bíráló bizottság beható tanácskozás után elhatározza, hogy 15. folyószámmal átvett ez a pótdarab a pályázatra bocsátandó, mert a metszetrajz olyan gondosan van kidolgozva, hogy a tervező a tervnek egyéb darabjain ennek készenléte hiányában nem is dolgozhatott volna. E tervrajz azonkivül az egész tervezetnek annyira kiegészítő része, hogy a szerző azt egy nap folyama alatt a többi rajzlap hiányában el nem készíthette volna. Fel kell tételezni tehát, hogy e pótdarab idejekorán készült el, amiért is igazságosnak látszik azt a kérdéses pályaműhöz hozzácsatolni, annyival is inkább, mert a tervezőnek az igazolása hitelesnek is látszik.

A 16. folyószámmal ellátott és a 3-as sorszámú pályaműhöz tartozó pótdarab a megfelelő költségvetést és műszaki leírást tartalmazza. A szerző a kérdéses 2 napi késedelmének igazolásául felemlíti, hogy e daraboknak idejekorán való

Mi, a magunk részéről elkészültünk munkánkkal s most csak az van hátra, hogy a módosítások életbeléptetésére, ami különben a tanári kar legnagyobb részének nagy megterhelésével is fog járni, kapjuk meg a lehetőséget.

Meg vagyunk győződve, hogy vallás- és közoktatásügyi miniszterünk: gróf Zichy János úr ő Nagyméltósága, aki ismeri műegyetemünknek nemcsak a közoktatás és a kultura, hanem a hazánkban annyira szükséges iparfejlesztés szempontjából való rendkívül nagy jelentőségét is és azokat a feladatokat, amelyeket a műegyetemnek kell megoldania, bizonyára mindenképpen azon lesz, hogy az ország első és egyetlen műszaki főiskolája fejlődésében meg ne akadályoztassék.

A fejlődésre pedig kétszeres szükségünk van nekünk, akik rajtunk kívül álló okok miatt maradtunk hátra. Sietnünk kell megállapodás nélkül, hogy pótoljuk a mulasztottakat, mert a késedelem csak fokozza az akadályokat és mert a megállapodás nálunk, — ahol a gyakorlatban alkalmazást találó tudományokért folyik a harc, — már egyenesen visszaesést és pótolhatatlan veszteséget jelentene.

(Folyt. köv.)

A középkori építőművészet formái.*)

— Könyvismertetés. —

I.

Az építőmunkavezetők könyvtárának ez a legújabb és immáron XXVII. kötete. Irta *Csányi* Károly. Címe után ítélve, folytatása lenne a könyvtár XIII. kötetének: A classikus és renaissance építőművészet formáinak.

A cím azonban nem fedi teljesen a kis könyv tartalmát. Valóságban többet ad, mint amennyit igér, ténylegesen azonban nem kapjuk azt, amit a cím után remélünk.

E könyvecske dióhéjban ismerteti a középkori stylusokat. Az ókeresztény, román és gót stylust. Amit mond, azt szabatosan, röviden és tömören fejezi ki. Legsikerültebb az ókeresztény stylusról szóló első rész. Ennek is különösen a bevezető része, ami igen szépen van megírva. Kár, hogy későbben mindjobban elhagyja szerzőt a Pegazusa, mert a gót stylusnak már csak száraz számadatok jutottak. Hiánynak tartom, hogy a szerző nem adja a stylusoknak rövidre fogott átalános jellemrajzát. A stylusok részletes ismertetését ez mintegy kiegészítette és befejezte volna.

Nem így vagyok azonban a könyvecskével akkor, ha azt címe után, mint a középkori stylusok *formáinak* az ismertetését tekintem. A szerkezeti, avagy díszítő épületrészek részletes ismertetését, szerkesztési módját, stylusok szerinti vagy korok szerinti formálódását hiába keresem. Erről itten nincsen szó. Pedig a cím ezt igéri. Maga a gót stylus mintegy praedestinálva van erre. Eminenter szerkezeti stylus. Körzővel és vonalzóval szerkesztenek itten mindent. Alaprajztól kezdve az utolsó keresztvirágig.

De még csak nem is következetes a szerző. Felemlít néha dolgokat, melyek tényleg csakis formákat ismertető és részletező munkába, és nem dióhéjba fogott styltanba valók. Viszont lényeges a legrövidebbre fogott styltanból nem nélkülözhető dolgokat egészen alárendelt módon, vagy csak alig érint. A gót homlokzatokról például mindössze csak ennyit mond: *„A templom külseje a támpillérek által határolt mezők ismétlődéséből áll“*. Ellenben a francia és a német keresztvirág különbségét részletesen fejtegeti.

Magyar Vilmos.

II.

Egy időben *Biró* Lajossal, a világhírű ausztráliai utazóval és tudóssal arról beszélgettem, hogy azok a vad népek, amelyek között ő a szigeteken élt, hogyan fogadták az európai civilisatiot. Hogy annak a civilisationak, amelynek néhány európai tudós társával ő volt a képviselője, vajjon minő megnyilvánulása volt a legnagyobb hatással a szigetlakókra?

Megvallom őszintén, hogy minden más feleletet inkább vártam volna a kérdésemre, mint azt, amelyet kaptam. *Biró* Lajos azt mondta ugyanis, hogy az írás mestersége volt az, ami ennek a vad népnek a fantáziáját leginkább megkapta. Sehogysem tudták megérteni a titkát annak, hogy amit előttük az egyik európai tudós fennszóval kimondott s aztán érthetetlen ákom-bákomokkal egy darab papirosra felrajzolt, azt egy másik — ott sem volt tudós, ha a papirost kézbe vette, szintén le tudta olvasni arról. Bámulatuk még jobban fokozódott, amikor azt magyarázták nekik, hogy ezeket a följegyzéseket nemcsak ők néhányan tudják elolvasni és megérteni, hanem kívülök sok milliónyi más olyan ember is, akik ugyanazokat az írásjeleket használják. El tudják olvasni nemcsak most, hanem ha azokat az írásokat a pusztulástól megőrzik, el fogják olvasni század évek mulva is; mert azok az egymás mellé vetett fekete betűk gondolatokat őriznek, bennük lélek lakik, amely századok mulva is megnyilatkozik azoknak, akik reájuk kíváncsiak.

Az ausztráliai szigetlakók előtt ez valóságos csoda volt. Olyan dolog, amely az ő értelmi képességük és tudásuk határain kívül van. Azért bámulták meg legjobban az írást, s legjobban tudtak az olvasáson csudálkozni. Megmagyarázhatatlan és kifürkészhetetlen titkok előtt állottak.

Mi építész emberek a laikus közönség részéről ilyen csudálatos bámulatban sokszor részesülhetünk. Nem is kell érte mást tennünk, mint valamely régi romladozó épület kezünkbe adott jellemző faragványos részletéből legalább hozzávetőleg megjelölni azt a kort, amely a pusztuló épületet megalkotta. Annak, ki a különböző korszakok építőművészetének forma nyelvét jól ismeri, valóságos játék pedig egy oszlopfőből, boltozati borda, vagy párkánytöredékből az épület korát meghatározni. Még az sem okoz emberfeletti nehézséget, ha elég jelemző részletei maradtak meg a romladozó építménynek, hogy ezekből a részekből megközelítő reconstructiós képét adjuk hajdani állapotának.

Könnyen tehetjük ezt, mert nekünk építész embereknek, művészetünk formanyelvének ismerete olyan szükséges tudományunk, mint amilyen szükséges az *abc* ismerete annak, aki írni és olvasni akar. Mi olvashatunk tehát régi századok műformáiból, de nem művelünk csudát, noha a laikus úgy bámul is érte reánk, mint Bióékra a szigetlakók.

Mindezek a gondolatok most annak a kis könyvecskének a kapcsán jutnak az eszembe, amely az építőmesterek ipartestületének a munkavezetők nevelésére és oktatására megindított könyvsorozatában a napokban megjelent. Ez a kis könyvecske *Csányi* Károlynak, az építésznek és az orsz. iparművészeti múzeum igazgató őrének művecskéje a *középkori építőművészet formáiról.*

Igen régen éreztük már olyan magyar nyelvű könyvnek a hiányát, amely az építő stylusok formáival foglalkozik és az azok iránt érdeklődőknek röviden, de szabatosan mindent elmond, amit a tárgyról tudni óhajtanak. Ennek a könyvsorozatnak szerkesztője bámulatosan meg tudja érezni mindazt, amire a műszaki irodalom kifejlesztése és ápolgatása terén legégetőbb a szükségünk. Mert vannak bizony olyan hiányai a mi műszaki irodalmunknak, amely hiányoknak évtizedeken át való észre nem vevése, avagy közönyös megtűrése, szégyene az egész műszaki pályán működő kartársaknak. Ilyen szégyenletes hiánya könyves polcunknak az, hogy ha már nagyszabású encyklopedikus műveket az építési és vele kapcsolatos rokonipari munkákról megírni, kiadni s azzal a hazai műszaki képzést hathatósan elősegíteni képtelenek vagyunk, még csak foglalkozásunk technikai és művészi alapvető ismertetését sem dolgozta fel senki.

Igazán, ha az Epitőmesterek, Kőmíves-, Kőfaragó- és Ácsmesterek Ipartestületének az a könyvsorozata, amely-

*) A Budapesti Építőmesterek, Kőmíves-, Kőfaragó- és Ácsmesterek Ipartestületének a Munkavezetők Könyvtárában megjelent legújabb kötete. Irta: *Csányi* Károly. Kapható az Ipartestülettől és lapunk szerkesztőségében. Ára: 2 k. 40 fillér.

Víznyomással sajtolt téglák jobban ellenálltak a kísérleteknek mint bármely más anyag. A tűzpróba után és a víz alkalmazása előtt átalában nem volt semmi sérülés észlelhető s a téglák 70 százalékát a lángok eloltása után épeknek találták. A téglák erőssége a tűz előtt és a tűz után alig mutatott némi különbséget. Ellenben a természetes épületkövek a próbát legrosszabbul állották ki. Csaknem tökéletesen tönkrementek. Egy homokkő-kocka a tűznek való kitétele után teljesen szétmállott.

Nehezebben voltak meghatározhatók a különböző bétonnemek (mészkő, granit, kova és salak) viszonylagos sérülései. A felületet mindenütt erősen megtámadta a tűz, s a vízsugár kimosta. Ami különösen a salak-bétont illeti, itt a kísérletek kevésbbé voltak mértékadók, mivel a használt béton sok égetetlen szenet tartalmazott, mely a próba alkalmával tüzet fogott. Ennek következménye volt aztán, hogy a bétonkő felülete később mély barázdákat mutatott.

A gránitbéton aránylag még legjobbnak bizonyult. Ezeken a sérülés átlag nem hatolt mélyebbre $3^1/_2$ centiméternél s a vizsgálat azt mutatta, hogy még ily mélységben is a hőmérséklet viszonylag alacsony maradt. Az öntéskor az üreges bétonkockákba került anyagok sértetlenül maradtak, csak olykor repedtek meg ezek az üreges bétonkockák a tűz- és vízpróba után.

Mindenesetre ezek a kísérletek, melyek a technikai világot oly közelről érdeklik, nem tekinthetők még végleges eseknek. Épp azért a próbákat továbbra is folytatják még s egyelőre be kell várnunk a további eredményeket, mielőtt azok értékéről gyakorlati szempontból is végleges ítéletet mondhatnánk. *V. S.*

VEGYESEK.

Kitüntetés. A király *Szilágyi* Lajos műszaki tanácsosnak (a fővárosi közmunkák tanácsánál) az osztálytanácsosi címet és jelleget adományozta.

„A régi Budapest épitőművészete." Ezt a címet viseli *Petrik* Albert könyve, melyet a budapesti építőmesterek-, kőműves-, kőfaragó- és ácsmesterek ipartestülete adott ki az építőmunkavezetők könyvtárában, melynek immár ez a XVIII. füzete. Minthogy a művecske nagyon is méltó arra, hogy vele bővebben foglalkozzunk, egyelőre csak a tartalmát iktatjuk ide: az első szakasz Budapest történetét ismerteti, a második az egyházi, a harmadik a polgári építkezéseket; végre a negyedik a temetők művészetét méltatja; a szöveget 96 lapon 91 ábra díszíti. A könyvtárt — mint ismeretes — *Jakabffy* Ferenc ipartestületi elnök szerkeszti, akinek nem lankadó buzgósága teremtette meg a „könyvtárt" és az eredményt a kereskedelemügyi kormány is méltányolván, hogy munkálkodását sikeresebben folytathassa, a vállalatot anyagi támogatásban is részesíti. A most megjelent füzet ára 3 k. és készpénzfizetésre lapunk szerkesztősége által is megszerezhető.

A szövetségek elnökei. A mult számunkban említetteken kívül a *váci* szövetség elnöke *Peidlpeck* József, alelnökei *Filsa* Imre és *Svarcz* Pál; a beregszászi egyik alelnöke *Bahner* Lajos, a szászrégenié *Valter* Simon.

Kőfaragók új szövetsége. Budapest-vidéki kőfaragó mesterek és kőbányatulajdonosok szövetsége címen új munkaadó szövetség alakult az építőiparosok országos szövetségének kötelékében. Az új szövetségben Budakalász, Budaujlak, Csobánka, Pilisborosjenő, Pilisszántó, Pomáz és Üröm községek területén dolgozó kőfaragók és kőbányatulajdonosok egyesültek közös érdekeik előmozdítására. A szövetség elnökévé az alakuló összülés *Müller* Ernőt, alelnökévé *Kral* Gyulát, pénztárosává *Müller* Rezsőt, ellenőrévé *Lendvay* Rezsőt, végrehajtó biz. tagjaivá *Brunner* Ferencet és *Fábián-Szlovik* Andrást választotta. A szövetség belépett az építőiparosok országos szövetségébe és elhatározta, hogy felállítja a munkaközvetítőt úgy a kőfaragó, mint a kőfejtő munkások számára. A munkaközvetítést a budapesti építőmesterek közvetítője fogja lebonyolítani.

Az állami iparfejlesztés az 1908. évben. Az állami iparfejlesztés az 1908. évben uralkodott kedvezőtlen viszonyok között sem szünetelt. Az erre vonatkozó fontosabb adatok ezek: Állami támogatással létesült 21 új gyár az országban, melyek összesen 24,600.000 korona befektetett tőkét képviselnek és 3300 munkást foglalkoztatnak. 25 telepre állami támogatást engedélyeztek a telep nagyobbítása céljából, ami új munkaalkalom 2300 munkás részére. Állami támogatásban részesült 81 ipartelep, 21 ipartelep biztosítékot nyert a támogatásra nézve, több vállalatnak pedig már meglevő állami támogatását meghosszabbították. Gépsegélyben részesült 74 ipartelep, melyek összesen 2600 munkás és 250 inas foglalkoztatására kötelezték magukat. Kisiparosok támogatására kiutalt a kereskedelmi kormány 1,811.406 koronát. Ebből 277.300 korona szövetkezetekre és szövetkezeti jellegű egyesülésekre esett. Kisiparosok részére adott a kormány 868.700 korona értékű gépsegélyt 162.000 korona értékben 23 szövetkezetnek is. Inasok oktatására fordítottak 101.200 koronát, iparosok továbbképző tanfolyamaira pedig 94.000 koronát. Háziipari célokra adott a kormány 153 000 koronát, ösztöndíjakra pedig 153.100 koronát. Az iparoktatási intézetek és a velük összefüggésben levő különböző tanfolyamok 1908 folyamán körülbelül 2 milliom koronába kerültek, melyhez járul azonban még építkezésekre külön körülbelül fél milliom korona költség is.

Olaszország legszebb kútja. Ezzel a névvel tisztelték meg Fra Giovanni Angelo *Montorsolinak*, Michelangelo tanítványának egyik remekét, mely a messinai dóm nyugati homlokzata előtti téren állt és amely a december 28-iki nagy földrengésnek jórészt áldozatul esett. Művészileg alig lehet befejezettebbet képzelni, mint a Fontana del Duomot, amiként az olaszok nevezték, a firenzei mesternek a művét. Montorsoli, Michelangelo legjelesebb tanítványainak egyike, létesítette e fehér márványból faragott remekművet, mely allegoriai alakokkal és gazdag ornamentikával ékeskedett. Négy márványlépcsőn emelkedő talapzata maszkokkal és fekete márványból való heverő tengeri lóalakokkal volt élénkítve; e felett emelkedik a tizenkétszögletű medence. Négy oldalán nyugszik a négy hatalmas, Michelangelo nagyságára emlékeztető folyamistenség: a Nilus, Ebro, Tiberis és a messinai Camaro. A négy fülkébe delfinek okádták a vizet. A külső részen mythologiai jelenetek voltak ábrázolva: a föld és a tenger, Polyphem és Atis, Akteon és Narkissos, Regasus, Európa elrablása, Phriksos. A medencéből négy triton merült fel, ezek vizet köpő maszkokkal ékesített, kagylóalakú csészét tartottak. Ebben négy bájos nimfa állt, a harmadik medencét (la tazza) emelvén a magasba. E felett négy delfinen lovagló gyermekalak (putto) egy földgömböt tartott, melyen Messinának a mythologia szerint volt alapítója állott, kutyájával együtt, kezében Messina cimerpajzsát tartva. E remekművön Montorsoli négy esztendeig dolgozott, 1547—1551; a földrengés a művészet örök kárára néhány perc alatt tetemesen megrongálta. A kút felső része teljesen elpusztult, alsó része is erősen megsérülve maradt meg helyén. *Cs. K.*

A jövő lakóháza. Említettük már, hogy Edison egy kétemeletes családházat egy nap alatt akar felépíteni bétonból, csekély 4000 korona összegért. Az öntött vasból készült és belül szögecselt, üres váz-alkotórészeket az építkezés színhelyére szállítják, ahol csavarok és gerendák segélyével összeillesztik és fölállítják azokat. A vasváz üregeit ekkor egy rész cémentből és három rész homokból és kőtörmelékből álló masszával hydraulikus gépek segélyével megtömik. A lépcsők, kályhák, fürdőkádak, konyhaasztalok stb. mind ily módon formába öntés útján készülnek úgy, hogy az egész ház és minden alkotórésze mintha egy darabból volna kifaragva. Körülbelül nyolc nap mulva a váz szétbontható s másik nyolc nap mulva, mely idő alatt a massza kőkeménynyé lesz, a ház lakható. A költség még 4000 koronára sem rugna, hogyha maga a vasváz 125.000 koronába nem kerülne. Bétont eddig kizárólag gyárak, munkásházak, hidak stb. építésekor alkalmaztak, mert azt hitték, hogy ezzel az anyaggal építészeti hatást elérni nem lehet s az ebből készült ház nedves és hüvös. Most azonban egy amerikai bebizonyította, hogy mindez balhiedelem csupán. (Hogy ez csakugyan téves vélemény volt, azt már rég tudják a szakértők. Az É. I. szerk.) Fred Pabst sörgyáros nemrég egyik tengerparti farmjában nemcsak a gyárépületet és ennek melléképületeit készíttette bétonból, hanem pompás háromemeletes palotáját és a tisztviselők lakóházait is. Az építész már a külső csin és ízlés kifejtésével arra törekedett, hogy mások is kedvet kapjanak ilyen házak építésére. Mindjárt a tenger szine fölött negyven láb magasra nyúló főépület megragadó építészeti műremek s kényelem tekintetében is kiváló alkotás. Különösen érdekes a 200 láb hosszú és 75 láb széles fedett lovaglóiskola, melynek hatalmas tetőzete tartó oszlopok nélkül borul a falakra. Valamennyi cémentasbestzsindelylyel van födve. Az épületek díszítésére nyers cémentből készült ornamentumokat használtak. Különösen három megbecsülhetetlen jó tulajdonsága van a bétonból készült épületnek: teljesen tűz- és vízmentes s ami nem csekély előnye: féregmentes is. Azonkívül roppant tartós,

miért is a javítása nem kerül sokba; az építéshez szükséges anyag pedig olcsó, mert a homok és kőtörmelék magából a telekből kikerül. (*Magyar Ipar*)

A danzigi städtische Vermassungsamt pályázatot hirdet Danzig-Schellmühl rendező és beépítő tervére. Az egész terület 170 hektár, melyből munkás és kishivatalnokok számára építendő lakásokkal 70 hektárt építenek be, a többi marad iskolára s más esetleges középületre, de a területet javarészben mégis parknak, mezőnek és erdőnek hagyják. A pályázat folyó év május 1-én jár le. I. díj 2500 márka. *W.*

Gyermekházak Párisban. A lakásínséget majd mindenütt igen súlyosbítja a háziurak ellenszenve a sokgyermekes lakók ellen. Ezen a bajon akar enyhíteni a párisi „Société anonyme de logements économiques pour familles pauvres" igen sajátos módon. Másutt a sok gyermek kizáró ok, ennek a társulatnak házaiban éppen conditio sine qua non: csak annak adnak ki lakást, akinek legalább három gyermeke van. Most avatták föl a társulat második „gyermekházát". Háromszárnyú, nyolcemeletes épület, benne 94 lakásban összesen 620 lakó van, köztük 427 gyermek. A lakásbér 184 és 424 frank közt váltakozik; a legtöbb lakás erkélyes és az udvar felé terasse-ok vannak, játszóhelyül a gyermekek számára. A belső berendezést is a gyermekek szükségleteihez szabták; a szülők és a gyermekek hálószobája közötti választófal a szoba magasságának csak háromnegyedéig emelkedik; az ablakok oly magasak, hogy csak felnőtt személy nyithatja ki azokat stb. *Sz.*

San-Franciskót tudvalevőleg 1906. évben földrengés tette tönkre; ekkor 512 háztömbben 28.188 ház pusztult el 525 milliom értékben. Azóta már 14.270 ház fölépült, még pedig sokkal erősebben és szebben, mint a régi házak voltak, úgy hogy ezek már magukban oly értéket képviselnek, mint a régiek valamennyien együttvéve. A város tehát nemsokára teljesen fölépül — még pedig minden különösebb külső segítség nélkül és anélkül, hogy maga Amerika a rengeteg csapást, mondhatni, megérezte volna. Mert az amerikai általános rossz viszonyok dacára, egyetlen sanfranciskoi bank sem mondott csődöt, sem fizetéseit meg nem szüntette; 1907. évi áprilistól 1908. áprilisig San-Franciskóban a bankok vagyona félmillió dollárral szaporodott.

Ásatások Perzsiában. Közel száz ládában útban vannak Párisba amaz értékes leletek, melyeket a francia tudós világ oszlopos tagja, M. de *Morgan* műtörténész Susában kiásatott. Az ásatásokat a régi vár romjai közt kezdték meg és fokozatosan lefelé haladtak, egészen 38 méter mélységig. Az itt talált tárgyak a Krisztus előtti ötödik ezredévből származnak, tehát régebbek, mint az Egyptomban talált tárgyak. Ebben a korban is feltalálhatók az írás ismeretének nyomai. Hétezer évvel ezelőtt ismerték a rezet, a fonást és a szövést, azért feltehető, hogy régi Elam kulturája meglehetősen magas fokon állott. De Morgan ezernél több művészi diszítésű edényt hozott napfényre. A későbbi eredetű leletek a Krisztus előtti 3800-ik esztendőig nyúlnak vissza és a kaldeai Maram-Sin király idejéből valók. A susai leleteken Elam és Chaldea történetét követhetjük egészen addig az időig, amikor a görögök ezt a területet elfoglalták. Az ásatásokat a francia kormány költségén folytatják. Csak a vár területének kiásása tíz esztendőt vesz igénybe. De *Morgan* Susa környékén még vagy negyven régi község helyét állapította meg; azonkívül az ország más nagy városai is fölfedezésre várnak. *Cs. K.*

A dresdai operaház. Semper ismert alkotását az újabb követelményeknek megfelelően átalakítják. A szász országgyűlés már meg is szavazta e célra a szükséges költségeket. Természetes, hogy a Semper-féle épületet lényegileg nem akarják megváltoztatni, inkább csakis javító munkákról van szó. Az oldalfalak, a menyezet és a padsorok harminc év alatt, amióta az épület fennáll, annyira megrongálódtak, hogy az épület részben biztossági, részben pedig szépészeti okokból helyreállításra szorul. Azonkívül a színpad berendezését is tökéletesebbel kell pótolni, amint az nálunk a Népszinházban történt, hogy a modern színpadi követelményeknek megfelelhessenek. A legsürgősebb, hogy a nézőtért a színpadtól vasfüggöny válaszsza el. E munkálatokra az országgyűlés két évre, egyenkint 90.400 márkát szavazott meg. A későbbre tervezett nagyobb átépítés ügyében az országgyűlés még nem határozott. *Cs. K.*

Pótlás. Az eperjesi kórház tervpályázatára vonatkozó hirdetést a múlt számban közöltük; pótlólag jelentjük, hogy a bíráló bizottság elnöke *Tahy* József, Sáros megye alispánja; a bíráló bizottságnak tehát a hirdetésben megnevezettekkel együtt *hét* tagja van.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A mű- és középitési szakosztályok ülése március 1-én. Elnök *Nagy* Virgil, jegyző *Rerrich* Béla, jelen volt 120 tag. Az ülés főtárgyaként ifj. *Knuth* Károly folytatta előadását a gyorskeringésű melegvízfűtésekről, a vizfűtés és a gőzgép kapcsolatos működéséről és a „távfűtésekről". Ujra üvegcsövekből összállított mintán mutatta be a melegvízfűtés alapelvét és számos vetitett képben ismertette a különböző rendszereket; a szabatos szabad előadásért a nagyszámú közönség élénk tetszéssel mondott köszönetet. Ezután megválasztották a győri takarékpénztár bérházterveinek biráló bizottsága tagjait: *Báthory* Istvánt, *Baumhorn* Lipótot és *Novák* Imrét (pótló tag *Szilárd* István), valamint a M. Műhely- és Raktártelep r.-t. épülete terveinek biráló bizottságát *Lechner* Jenőt, *Reisz* Imrét és *Román* Miklóst (pótló tag: *Lux* Kálmán). A debreceni Kossuth-szobor pályaterveit biráló bizottságba egy tagot jövőre választanak; Koncz Péternek *Orbán* Ferenc fog választ adni. *Román* Miklós azt indítványozta, hogy a budapesti Tabán városrész rendezése alkalmából az egyesület forduljon a polgármesterhez, hogy a tervre pályázatot rendezzen; ezt az indítványt *Kabdebo* Gyula és ifj. *Nagy* István fölszólalása után a jövő ülés napirendjére tűzték ki.

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

N. Szabados József építőmesternek (Gyula) a márc. 2-án és *Klein Károlynak* (Ujverbász) márc. 5-én letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

Meghivó. A Magyar Építőmesterek Egyesülete 1909. évi március hó 25-én, csütörtökön d. e. 10 órakor az egyesület helyiségeiben (IV., Ferenciek-bazára, II. lépcső, II. emelet, 8. ajtó) tartja *XII. évi rendes közgyülését*, melyre az egyesületi tagokat ezennel meghívjuk és felkérjük, hogy azon mulhatatlanul megjelenni szíveskedjenek. Napirend: 1. Elnöki megnyitó. 2. Mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Tiszti jelentés az egyesület működéséről. 4. Pénztári jelentés és az 1908. évi költségvetés megállapítása. 5. Két alelnök, 10 választmányi és 3 pótlótag megválasztása. 6. Indítvány a tagdíjak felemelése tárgyában. Budapest, 1909 március 4-én. *Kunfalvi* Nándor s. k. elnök. *Miklós* Ede s. k. titkár. Az alapszabályok 28. §-a *c)* pontja értelmében a közgyűlésen csak oly indítványok tárgyalhatók, amelyek az egyesület tagjai által legalább 8 nappal előbb a választmányhöz írásban adatnak be.

Az épitőmesteri szakosztály ülése február 23-án. Elnök *Sziklai* Zsigmond, jegyző *Pásztor* Béla.

Az *elnök* megnyitja az ülést. Jelenti, hogy a kőművesmunkák részletes vállalati feltételeinek az előadói a mai ülésen nem jelenhettek meg. Ennek folytán az ácsmunkák vállalati feltételei lesznek a mai ülésen tárgyalandók.

Szeszlér Sándor, mint a napirend előadója, ismerteti az ácsmunkák részletes vállalati feltételeit. Szükségesnek tartja, hogy a szárazon alkalmazható faanyagok közé az akácfa, a víz alatt alkalmazható faanyagok közé a borovi-fenyő is felvétessék. A csomómentesség kikötése helytelen, a gyakorlatban lehetetlen tömegmunkához csomótlan fát szerezni. Csak a 6 *cm* átmérősnél vastagabb csomókkal bíró fa kifogásolandó. A fák csorbaságának fogalma szabatosan állapítandó meg. A repedések szélessége 3 *mm* helyett 5 *mm*-re helyesbítendő. Ugyanazon a száron a lécezés vagy deszkázás 1·50 *m* hoszban kaphat ütköző hézagot. Borított gerendák felső deszkázata 26 *mm*, alsó deszkázata 20 *mm* legyen. Külön megrendelésre készitett, különleges állások a vállalkozónak leltár szerint adandók vissza. Tetőszerkezetekből és héjazatokból csak a 4.00 m^2 nagyobb nyilásokat lehet levonni, de 4·00 m^2 területrészt ilyen esetben is okvetetlenül meg kell téríteni. Az ácsmunkák jótállási ideje csapos fákra két év, minden más munkára egy év legyen. Gombák által okozott károkért csak akkor felelős a vállalkozó, ha bebizonyitható, hogy a gomba fellépése és elterjedése az ő mulasztása folytán állott elő.

A szakosztály az indítványokhoz *Horváth* József, *Marton* Ákos, *Miklós* Ede, *Rothauser* Lajos, az *elnök*, a *jegyző* és az előadó felszólalása után hozzájárul és az előadónak köszönetét fejezi ki.

Az *elnök* a jegyzőkönyv hitelesítésére *Marton* Ákost és *Rothauser* Lajost kéri fel.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

AZ ORSZ. MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT választmánya 1919. évi február hó 17-én Alpár Ignác elnöklése mellett ülést tartott, amelyen jelen voltak: Árkay Aladár, Csányi Károly, Fieber Henrik dr., Gaul Károly, ifj. Gonda Béla, Gróh István, Hajts Jakab, Hauswirth Ödön, Hikisch Rezső, Hosszú István, Jungfer József, Kozma Lajos, Ligeti Miklós, Mihalik Gyula, Nádai Pál dr., Nádler Róbert, Róth Miksa, Szablya Frischauf Ferenc, Szablya János, Szalai Emil dr., Szontagh Aranka, Vajda Zsigmond, Végh Gyula, Vig Albert választmányi tagok, Györgyi Kálmán igazgató és Szécsén Ferenc titkár, aki a jegyzőkönyvet vezeti.

Elnök megnyitja az ülést és üdvözli a megjelenteket.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Mihalik Gyula vál. tagot kéri fel.

Jelenti elnök, hogy elmaradásukat kimentették: Beck Dénes, Herz Viktor, Kriesch Aladár, Menyhért Miklós, Majovszky Pál és Telcs Ede választmányi tagok.

1. Elnök bejelenti, hogy Bárczy István, a Társulat elnökétől levelet kapott, amelyben az elnökségről való lemondását bejelenti és kéri, hogy ezt a választmány tudomására hozza. Lemondását azzal okolja meg, hogy a főpolgármesteri állásról való lemondása alkalmával minden más közéleti szerepléstől is visszavonul. Egyúttal köszönetet mond a Társulat kitüntető bizalmáért és a jövő munkálkodáshoz sok sikert kíván.

Elnök méltatja a lemondott elnöknek az iparművészet ügyének előbbrevitele érdekében kifejtett érdemes munkásságát és javasolja, hogy a választmány Bárczy István lemondását őszinte sajnálattal vegye tudomásul, érdemeit jegyzőkönyvileg örökítse meg és erről őt választiratban értesítse. — A választmány a bejelentést mély sajnálattal tudomásul veszi és az elnök javaslatát elfogadja.

2. Elnök utalva a választmány legutóbbi ülése előtt tartott értekezlet megállapodására, amely szerint a Társulat átszervezésére és új vezetőség választására az elnökség rendkívüli közgyűlést hívjon össze, bejelenti, hogy az elnökség rendkívüli közgyűlés összehívását nem tartotta szükségesnek és megokoltnak, mert a lemondott vezetőség a Társulat ügyviteléért és anyagi gazdálkodásáért felelős lévén, meg kellett várni a könyvek lezárását és a zárószámadások összeállítását. Ez most a rendesnél gyorsabban megtörtént és így semmi akadálya sincs annak, hogy a Társulat rendes évi közgyűlését a legközelebbi hetekben megtarthassa. Nézete szerint a lemondott választmány érdemleges ügyekkel amúgy sem foglalkozhatik, ezt az új vezetőségnek kell fenntartani.

Igazgató hivatkozik a legutóbbi ülés jegyzőkönyvére, amely szerint a lemondás kifejezetten azzal a fenntartással történt, hogy a lemondó választmány tovább vezeti a Társulat ügyeit.

Mihalik Gyula a lemondott választmányt föltétlenül illetékesnek tartja arra, hogy a napirendre tűzött ügyekben határozzon. — Javasolja, hogy a választmány ezt határozatilag mondja ki.

Elnök szavazásra bocsátja az indítványt, amelyet a választmány túlnyomó többséggel elfogad.

3. Elnök bejelenti, hogy az elnökség a művészeti ügyek most kinevezett kormánybiztosát, Kernstock Károly festőművészt átiratilag üdvözölte és őt az iparművészet érdekeinek hathatós támogatására kérte, felajánlva egyúttal, hogy Társulatunk minden az iparművészetet érintő kérdés megbeszélésénél vagy elintézésénél készségesen rendelkezésére áll. — Jóváhagyólag tudomásul szolgál.

4. Igazgató a mult választmányi ülés óta előfordult ügyekről a következő jelentést terjeszti elő:

a) A belügyminiszter úr a tagdíjemelésre vonatkozó közgyűlési határozat értelmében módosított alapszabályokat jóváhagyta és a jóváhagyási záradékkal ellátott példányt a Társulatnak beküldötte. — Tudomásul szolgál.

b) A kereskedelemügyi miniszter úr Társulatunk felterjesztésére lapunknak, a Magyar Iparművészetnek kiadásával járó költségekhez való hozzájárulásképpen 38.680 koronát utalt ki. A miniszter úr leirata ezt az intézkedést azzal okolja meg, hogy tekintettel azokra a kulturális és iparművészeti feladatokra, amelyeket a Magyar Iparművészet előmozdítani, illetőleg teljesíteni hivatva van, a lap méltó megjelenését a jelenlegi nehéz viszonyok közt is szükségesnek tartja. — A választmány ezt örömmel veszi tudomásul és a miniszternek köszönetet mond törekvéseinknek hathatós támogatásáért.

c) Az elnökség felterjesztést intézett a pénzügyminiszter úrhoz, amelyben a Magyar Iparművészet nyomdai előállításánál mutatkozó pénzügyi és technikai nehézségekre való utalással a miniszter úr engedélyét kérte, hogy a lap a magyar állami nyomdában állíttassék elő. A miniszter úr erre a beadványra értesített, hogy a kérelemnek a jelenlegi rendkívüli viszonyok miatt nem lehet eleget. — Tudomásul szolgál.

d) Igazgató bemutatja az Athenaeum-nyomda értesítését a nyomdai árak újabb emeléséről. — Tudomásul szolgál.

e) Az elnökség felterjesztést intézett a közoktatásügyi miniszter úrhoz, amelyben kifejtette, hogy a Magyar Iparművészet c. folyóiratnak a művészeti kultúra terjesztése, az ifjúság és a munkásság művészeti nevelése terén rendkívül fontos és közérdekű feladatai vannak és arra kérte a minisztert, rendelje el, hogy a középiskolák tanári és ifjúsági könyvtárai a lapra előfizessenek, továbbá hasson oda, hogy az iparművészeti szakmákhoz tartozó munkásszakszervezetek könyvtáraik, olvasótermeik részére a lapot megszerezzék. — Jóváhagyólag tudomásul szolgál. A választmány bízik abban, hogy a közoktatásügyi miniszter úr a felterjesztésben foglalt javaslatok céljait méltányolva, a szükséges intézkedéseket meg fogja tenni.

f) Igazgató, mint a Társulatnak a Nemzeti Tanács művészeti szakbizottságába kiküldött egyik képviselője, a bizottság legutóbbi ülésén történt felszólalásával kapcsolatosan javaslatokat terjesztett a művészeti ügyek kormánybiztosa elé az állami nyomdának és az állami pénzverő intézetnek a művészeti kultúra, nevezetesen a grafikai művészet és az éremplasztika fejlesztése érdekében való felhasználása tárgyában. Javaslatokat tett továbbá a művészeti nevelés körébe tartozó kézimunkaoktatás reformjára nézve.

Igazgató részletesen ismerteti az előterjesztések tartalmát és a javaslatok indokait.

Elnök javaslatára a választmány jóváhagyólag veszi tudomásul az igazgató eljárását és neki az iparművészet érdekeinek hathatós képviseletéért köszönetet szavaz.

g) Igazgató bejelenti, hogy a Petrik-féle lemez- és fényképgyűjtemény átvétele megtörtént. — A Társulat az Iparművészeti Múzeum igazgatóságát kérte fel az anyag rendezésére és a gyűjtemény kiállítására. Az igazgatóság készségesen vállalta nemcsak a munkát, de a kiállítással járó költségek fedezését is. — Javasolja, hogy a választmány a múzeum igazgatóságának köszönetet mondjon.

Jelenti továbbá, hogy a Fővárosi múzeum és a Műemlékek országos bizottsága megbízottaival már tárgyalások folynak a gyűjtemény lemezanyagának átvétele érdekében. Az ajánlott összeg csaknem fedezi az egész gyűjtemény vételárát, amellett a Társulatnak megmarad a korlátlan sokszorosítási jog és a fényképgyűjtemény. A lemez-anyagot átvevő intézmények a felvételeket csakis saját kiadványaikban sokszorosíthatnák.

Javasolja, hogy a választmány tagjai tekintsék meg a kiállítást, továbbá a választmány adjon felhatalmazást az elnökségnek, hogy a gyűjtemény lemezanyagát a közölt feltételek mellett a Fővárosi múzeumnak és a Műemlékek országos bizottságának eladhatja, míg a fényképgyűjteményt a Társulat letétképpen az Iparművészeti Múzeumnak adja át, ahol az minden érdeklődő számára hozzáférhetővé válik. Kéri végül, hogy a választmány küldjön ki egy bizottságot, amely az anyag publikálása dolgában intézkedik.

Szalai Emil dr. figyelmébe ajánlja a választmánynak, hogy az adás-vétel csakis a gyámhatóság, illetőleg a hagyatéki bíróság jogerős átadási végzésével válik jogérvényessé, addig tehát az említett intézményekkel végleges megállapodásra lépni nem lehet.

Helbing Ferenc, Csányi Károly, Vajda Zsigmond hozzászólása után Nádai Pál dr. a Társulat részére kívánja biztosítani az elsőbbségi jogot az önálló publikálásra. Az anyagiak tekintetében biztosítani kíván a Társulat részére az idegen publikálások jövedelméből is bizonyos részesedést. Tekintettel arra, hogy a Társulat Foerk Ernő közbenjárása révén jutott ehhez a nagyértékű gyűjteményhez, javasolja, hogy a választmány Foerk Ernőnek jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon.

Elnök nézete szerint a választmány most nem határozhat a gyűjtemény átadása tekintetében, mert az örökösök képviselőjével kötött adás-vételi szerződés még nem jog-

Magyar Iparművészet
1919. 1—2. szám

érvényes. Mi most csak véleményünket nyilváníthatjuk, az intézkedés joga majd az új vezetőséget illeti meg. — A választmány csatlakozik az elnök nézetéhez és nem kíván a kérdésben határozni. Foerk Ernő vál. tagnak az ügy érdekében való fáradozásáért köszönetet mond.

h) A tagdíjemeléssel kapcsolatosan az elnökség a Társulat alapító tagjait is felkérte, hogy alapítványuk összegét megfelelően emeljék fel. E kérelemnek eddig a következő alapítótagok tettek eleget: Alpár Ignác 500 K-ról 1000 K-ra, Herz Lajos, báró Weiss Manfréd, Herz Viktor, dr. Hültl Hümér és az Athenaeum r.-t. egyenkint 400 K.-ról 1000 koronára emelték fel alapítványukat. — Örvendetes tudomásul szolgál.

Ezzel kapcsolatban e l n ö k javasolja, hogy azokat a régi alapító tagokat, akik alapítványuk tőkéjét még eddig nem fizették be, a Társulat hívja fel ennek befizetésére. — A választmány a javaslatot elfogadja.

i) A mult évi december hó 16-án tartott sorsoláson 35 tag között 4000 korona értékű iparművészeti tárgy került kisorsolásra. A nyerő tagokat az eredményről értesítettük, a sorsolási jegyzék a Magyar Iparművészet ez évi 1. számában jelenik meg. — Tudomásul szolgál.

j) A legutóbbi választmányi ülés óta új tagul jelentkezett 71 új rendes tagot a választmány a Társulat kötelékébe felvesz. Dr. Perczel György 400 koronával a Társulat alapító tagjainak sorába lépett.

Összesen van a Társulatnak ezidőszerint 3065 tagja.

5. Igazgató bemutatja és ismerteti a választmánynak az 1918. évről szóló, a legközelebbi közgyűlés elé terjesztendő jelentés szövegét. — A választmány a jelentést jóváhagyja és megbízza az elnökséget, hogy azt a közgyűlésen előterjessze.

6. Hauswirth Ödön, a gazdasági bizottság tagja, a bizottság nevében ismerteti a Társulat 1918. évi gazdálkodásának eredményéről szóló kimutatásokat és ennek kapcsán előterjeszti a gazdasági bizottság következő javaslatait:

a) Az 1918. évi gazdálkodás eredményeit feltüntető kimutatásokat a bizottság felülvizsgálta, az egyes tételeknél mutatkozó kiadási és bevételi többleteket, illetőleg hiányokat indokoltnak találta és kéri a választmány jóváhagyását.

b) Javasolja a bizottság, hogy a szőfiai kiállítás üzleteredményének 11.222 K 90 fillérnyi feleslege a nyugdíjalaphoz csatoltassék. Ugyancsak erre a célra kéri fordítani a nemesi dekrétumokért fizetett összegek elszámolása után fennmaradó felesleget.

c) A trónjavesztett királyi ház családi alapjainak kezelősége által iparművészeti vásárlásokra folyósított, de fel nem használt 6000 koronát, amely most mint letét kezeltetik, a bizottság a társulati házalap gyarapítására fordítandónak javasolja.

d) A Társulat pénztárosa, Lipcsey József 34 évi szolgálatára való hivatkozással nyugdíjazását kérte. A bizottság javasolja, hogy a pénztárosnak a nyugdíjszabályzat 10. §-a alapján jelenlegi rendes törzsfizetése, évi 2000 korona állapíttassék meg nyugdíj gyanánt. A nyugdíjazás időpontja akkor álljon be, amikor a választmány a pénztárosi állás betöltése iránt már intézkedett.

A tisztviselők nyugdíjigényének szabályozása érdekében szükséges, hogy a választmány az alapszabályok 49. §-a értelmében megállapítsa a tisztviselők nyugdíjjogosultságát. A bizottság javasolja, mondja ki a választmány a szolgálati szabályzat 12. §-ában biztosított joga alapján, hogy a Társulat jelenlegi alkalmazottai, úgy a fizetésesek, mint a tiszteletdíjasok a nyugdíjra jogosultak, azokkal a megszorításokkal, amelyeket a nyugdíjszabályzat 3., 13. és 14. szakaszai előírnak.

e) Javasolja a bizottság az 1919. évre szóló költségelőirányzatnak a bizottság által megállapított 193.900 korona kiadási és 195.756·96 korona bevételi tételekkel való elfogadását. — A választmány a gazdasági bizottság összes javaslatait változatlanul elfogadja.

7. Igazgató előterjeszti Vágó Dezső társulati tagnak több tagtárs nevében is benyujtott indítványát a Társulat szervezetének megreformálására. Az indítvány szerint a Társulat elnöki széke ez évben nem töltetnék be és csupán két alelnök és 60 választmányi tag kerülne választásra az átszervezési munkálatok befejeztéig, de legfeljebb egy évre terjedő időtartamra.

Az indítványnak teljes szövegében való felolvasása után elnök felteszi a kérdést, vajjon a választmány az indítványt magáévá teszi-e, vagy pedig ebben a kérdésben külön javaslatot kíván a közgyűlés elé terjeszteni. — A választmány Vágó Dezső és társainak javaslatát teljes egészében magáévá teszi és megbízza az elnökséget, hogy a közgyülés elé terjessze.

Az 1919. évi közgyűlés előkészítésére a választmány bizottságot küld ki, amelynek tagjai: Gróh István, Hosszú István, Kozma Lajos, Hauswirth Ödön, Menyhért Miklós, Mihalik Gyula, Szablya F. Ferenc, Végh Gyula, Vágó Dezső és az igazgató. — A f. évi közgyűlés idejét a választmány március hó 9-ére tűzi ki.

MÜLLER TESTVÉREK
BUDAPEST, VI. KER., DÉVAI-UTCA 21.
Szakmájában Magyarország legnagyobb és legrégibb vegyészeti gyára. Legjobb minőség. Lelkiismeretes kiszolgálás. Mindenféle finta, tus, pecsétviasz, akvarell, olaj és tempera művészfestékek, bronz festékek, folyékony bronz és írógépszalagok az összes rendszerű írógépekhez és minden e szakmába vágó más különlegességek.

KLISÉKET
IRODALMI-MŰVEK, ÁRJEGYZÉKEK
ÉS
HIRDETÉSEKHEZ
JUTÁNYOS ÁRBAN KÉSZIT
ifj. WEINWURM A. és TÁRSA
FÉNYKÉPÉSZETI és CINKOGRAFIAI
SOKSZOROSITÓ MŰTERMEI
TELEFON 86-16. BUDAPEST, VI. Ó-UTCA 6.

BREUER * MÓR
KÁRPITOS-DISZITŐ
IV. KECSKEMÉTI U. 9
TELEFON 19-25

nézetünk szerint elsősorban a Fővárosi Múzeumnak kellett volna elvégeznie és noha már a negyedik kötetet adja ki az ipartestület a munkavezetők könyvtárában, mégis helyénvalónak véljük annak a kérdésnek a fölvetését, nem-e vállalkoznék a főváros arra, hogy képben örökittesse meg egy későbbi nemzedék számára mindazt, amit a volt és a mai Budapest szépet, jellemzőt és érdekeset alkotott? Természetesen a reprodukciónak méltónak kellene lennie a rendkívül értékes kulturtörténeti anyaghoz és magához a fővároshoz. Mert a Munkavezetők Könyvtára a maga szerény eszközeiből nem áldozhatott annyit erre a föladatra, mint amennyit az ügy érdeme megkíván. Petrik Albertnek pedig figyelmébe ajánljuk vidéki városainkat és azoknak építőművészeti emlékeit is. Mert nemcsak a jobbára ismertetett monumentális nagy építkezéseink, hazánk műemlékei képviselik régi művészetünk történetét, hanem az apró házak is, melyeket — sajnos — nem ápolja, nem becsüli meg mindig a vidéki közönség. Ezeknek a kiszemeléséhez és fölvételéhez művészi érzék és sok igaz ügyszeretet kell. Ez mind megvan Petrikben, tanuság az

Magyar Iparművészet
1913.

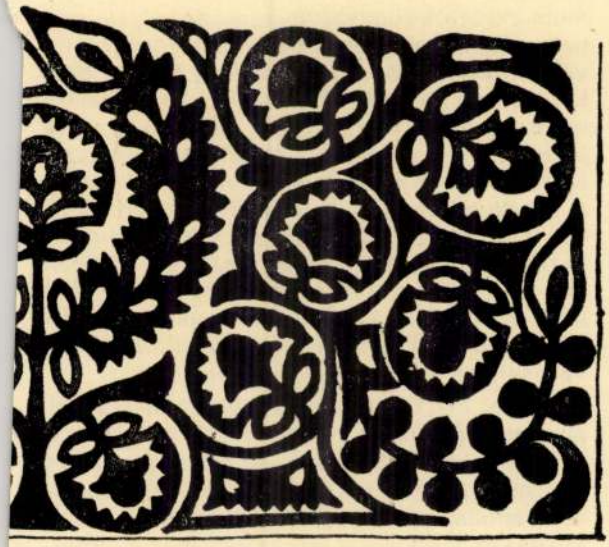

Motif d'ornamentation de Körösfő.

A barokkorszak építőművészete Budapesten.

(A magánépítkezés emlékei.)

A mi fővárosunk sok százados történelmi multra tekinthet vissza, de a felette elviharzott századok építőművészeti emlékeiben mégis nagyon szegény. A különböző építészeti stylusok olyan remek alkotásaival, aminők a nálunk szerencsésebb multú nyugateurópai városokban vannak, még csak távolról sem dicsekedhetünk. Mert mindazt, ami valaha a mi városunkban nagyhírű és nagyértékű műalkotás volt, a háborús idők zivatarai elpusztították. A régibb középkor emlékeit a tatárjárás, Nagy Lajos, Zsigmond és a pompaszerető Mátyás király fényes építkezéseit a török uralom semmisítette meg. Igen kicsiny tehát a száma az építészet olyan emlékeinek, amelyek még a középkor műizlését hirdetik. Ez az oka annak, hogy amikor a főváros területén régi emlékek után kutatunk, be kell érnünk a legutolsó kétszáz esztendő alkotásaival. Művészi tekintetből nagy igényeket támasztani még eme két század emlékei iránt sem szabad, mert amikor városunk felszabadult a török uralom alól, lakossága sokkal szegényebb volt, semhogy vagyonokat fektethetett volna bele építkezéseibe.

Ehhez sem elég módja, sem elég bátorsága nem volt, mert a váltakozó ostromok alatt úgyis csak a pusztításnak, a rombolásnak épített volna. Nem is volt akkortájt igazi építkezés a város területén, hanem csupán tatarozgatás. Minden építkezésbeli tevékenység abban a törekvésben merült ki, hogy az építmény úgy ahogy megfeleljen a lakóház céljának. Művészi igények kielégítéséről szó sem lehetett akkor.

1. ábra. Kötő-utca 10. sz. ház homlokzata.

Nem épített a város polgársága, mert a tehetősebbjei elmenekültek a török uralom üldözései elől, de nem építkezett a hódító törökség sem. Számbavehető alkotásokat nem hagyott maga után. Amit mégis épített, az csupán a legszükségesebb igények kielégítésére szorítkozott. Ilyen szükséges építkezések voltak náluk a mecsetek, melyeket a vakbuzgó mohamedán népség nélkülözni nem tudott, s ilyenek voltak a fürdők, amelyeket viszont a mindenkori budai pasák a maguk népszerűségének emelése céljából építtettek.

Ezek az építkezések noha nem voltak nagyszabásúak, mégis teljesen a messze Kelet városává alakították Budát. Azok a neves külföldi és hazai utazók, akik ebben az időben az ősi városban megfordultak, mind úgy írják le a várost, mint amelynek apró piszkos rozoga lakóházai s karcsú minaretjei teljesen keleti jelleget adtak. Napjainkig azonban a török építkezéseknek sem maradtak emlékei. Amint a török uralom előtti nagyszabású építményeket elsöpörte a másfélszázados török hódoltság, épp oly kíméletlenül bántunk el a felszabadulás után mi magunk a törökök által emelt építményekkel. Csupán a Rózsahegyen álló kis imaház, amelyet a szent életű Gül Baba sírja fölé emeltek a törökök, érte meg a mi korunkat. A többi mecset elpusztult mind. A fürdők közül a Musztafa budai pasa által 1566-ban a Gellérthegy tövében építtetett nyolcoszlopos kupolás medencefürdő maradt reánk, mint a török uralom építészeti emléke.

Amikor hosszú nehéz ostrom után Budáról is kiszorult a török, a felszabadult város igen szomorú állapotban került a magyarság kezébe. Alig volt itt valami ép állapotban lévő építmény. Mindenütt csak rom és pusztulás. Az utcák tele voltak az ostrom alatt elpusztult emberek holttesteivel. Hogy a téli időjárás viszontagságai ellen biztosságban lehessen a felmentő sereg, ideiglenesen fából épített barakokra volt szüksége.

Csak igen lassan indult meg az építkezés a kettős városban. Ez az építkezés csakis a legszükségesebbekre szorítkozott. Telek volt bőven, mert soknak a gazdája elpusztult. Pesten, hogy az építkezés iránti kedvet fokozzák, gyönyörű telkeket adtak ingyen, vagy potom kis pénzért az építtetőnek. A Kossuth - Lajos - utcában levő Standard-palota telkét ingyen adták, a Trattner-féle ház óriás telkét pedig ötven forintért vette meg egy kőműves.

Talán fölösleges is külön hangsúlyoznunk, hogy azokon a kis lakóházakon, melyek ebben az időben keletkeztek, az építőművészet remekléseit ne próbáljuk keresni. Tudjuk azt, hogy amikor városunk felszabadult a török uralom alól, akkortájt Európaszerte a barok-építkezési stylus volt a divatos. Hazánk ebben az időben politikai, gazdasági és művészi tekintetben igen erősen Ausztria befolyása alatt állott. Azért minálunk legjobban a barok-építkezésnek a bécsi változata terjedt el országszerte. Persze most már ezekből az építményekből is vajmi keveset találunk meg a fővárosban. Egymás után tünedeztek el azok, mert a városnak az utolsó 30 év alatt beállott rohamos fejlődésével a házhelyek értéke is rohamosan növekedett s a drága telkeken a viskószerű kis házakat fönntartani már nem lett volna többé gazdaságos. Napjainkban már csak a városnak a fejlődésben megakadt részein akadunk közülök néhányra. Szinte félve húzódnak meg ezek az építmények a mai divatos házak között, várva, hogy

melyik napon jelenik meg falaikon a munkás a bontócsákánynyal, amely napon utolsó órájuk üt s a korhatag anyaggal együtt pusztul el az is, ami bennük művészi volt.

Mert sok intim művészi érték van e kis házakon minden szerény voltuk mellett is. Persze kis vagyonú emberek házai voltak ezek, rajtuk a nagyhangon kiabáló emlékszerű építkezés hazugságai nem is juthattak szóhoz. Egy-egy szépen keretelt ablak vagy kapubejáró legtöbbször már elég is volt a ház tervezőjének ahhoz, hogy a művészet bélyegét az építményre reáüsse.

Ilyen, szinte már monumentális hatáshoz közel álló, hatalmas koronázó párkánnyal ékes kapuja van a budai Szarvas-Gábor-utca 4. sz. háznak. Rokon vele a pesti oldalon a Baross-utca 90. sz. alatt lévő tágas kapu. Nemes hajlású ívezete és szép párkánya, a fölötte álló Szent-Vendel-szoborral és a formás két barok-urnával bizonyára sok művészetkedvelő embert állított meg már maga előtt és keltette fel bennük az igaz művészi gyönyörűség érzetét.

Igen csinos hatású a Veres-Pálné-utca 8. sz. alatti háznak a kapuja is. Itt a kapunyílást két felül enyhe kiugrású falpillérek fogják közbe, amely pillérek konzolszerű végződésükön urnákat tartanak. A kapuzatoknak ilyen módon való díszítése különben abban az időben igen divatos volt. Még több ilyen fajtájú kapuzat van a városban, főképpen persze a csendes, lassú fejlődésű budai oldalon, a Fő-utcában s a Várban az Úri-utcában.

Legszebb azonban közöttük a Mèdve-utca 10. számú ház ferdén álló falpillérekkel keretelt szép koronázó párkánnyal ékes kapuzata.

Az olyan barok-kapuknak, melyeknek nyílásait atlantok vagy hermák fogják közre, már csak kevés számú példánya van. Ezek között legszebb volt az egykori Grassalkovics-palota kapuja, amelyhez igen sok tekintetben hasonlít a Kötő-utca 10. számú, úgynevezett Kriszt-féle ház kapuzata. Ez a ház hajdanta a Grabovszky nemes család curiája volt s főképpen a kiugró középső homlokzat-részével, annak oromzatával és szobrászati díszítményeivel a legmonumentalisabb barok-korbeli palota a fővárosban.

Petrik Albert.

Ipari képesítés.

Talán nincs pálya, amelynek betöltését illetőleg annyira eltérő vélemények merülnének fel, mint az építőmesteri pályára észlelhető.

A socialisták véleménye, amelyhez közel esik *Kolbenheyer* Gyula úrnak, a felső építőiparískola igazgatójának az Építő Ipar f. é. 22. számában hangoztatott véleménye, az építőmesterséget is, mint valamennyit, szabad iparnak kívánja. Ezzel szemben a Magyar Mérnök- és Epitész-Egyesület, amelyhez viszont az Építőmesterek Egyesületének és az összes szakemberek túlnyomó, csaknem egyhangú többségének véleménye esik közel, végeredményben a műegyetemet kívánja e hivatás gyakorlásához szükségesnek.

Mielőtt erről az eltérő véleményekről nyilatkoznánk, meg kell vizsgálnunk az építőmester és kőmívesmester hivatását.

2. ábra. A Baross-utca 90. sz. ház kapuja.

Az építőmesternek meg van engedve saját felelősségére bármely építményen az összes munkálatokat végezni és azokat nagyon természetesen meg is tervezni. A kőmívesmesternek egyemeletes házig meg akarja engedni az iparipartörvény tervezete ugyanazt és azonkívül létesíthet bármily építményt is, de csak erre képesített egyén felelősségével.

Azt hiszem, e helyt fölösleges magyarázni, hogy ily hivatás betöltése mily felelősséget ró az azt gyakorlóra. Bizonyos, hogy ily mértékű felelősség társadalmi életünkben — élet- és vagyonbiztosság szempontjából — talán egy pályán sem észlelhető.

Ezeken a pályákon tökéletesen kell ismerni az összes szerkezeteket, anyagokat, formákat, hogy a felelősséget is viselhesse, és aki ezt ismeri, azt nem lehet eltiltani attól, hogy amit felelősséggel elkészíteni képes, azt meg ne tervezhesse. A tervezés jogának elvonása ily egyénre a legnagyobb jogtalanság volna, amely jogtalanság iparilag sokkal előre haladottabb államokban sem állná meg helyét.

Ez a két hivatás tehát eleve kizárja, hogy akár az építőmesterség, akár a kőmívesmesterség is szabad iparnak tekintessék. Különben is jöjjünk tisztába azzal, hogy a szabad iparban kizárólag a tőke ragadná magához annak gyakor-

lását és a tudás csak ennek rabszolgájává válnék. A szabad ipar megokolatlan mindenütt, célt érni vele nem lehet; hangzatos frázis, amilyenre szükségük van a socialistáknak, de értelme nincs.

Egyetlen helyes megoldás tehát, mely orvosolná e téren levő teljes rendezetlenséget, mely az ipariskolának és a műegyetemnek külön-külön való fenntartását megokolttá tenné és minden tekintetben helyes volna, az, hogy képezze az ipariskola a kőmivesmestereket és kisebb felelősséggel működő iparosokat, a műegyetem pedig a tervező építészeket és ezzel egy jogot gyakorló és tulajdonképpen azonos foglalkozó körű építőmestereket.

Legyen szabad még Kolbenheyer Gyula igazgató úrnak néhány megjegyzésére reflektálni.

Szerinte a tervező építésznek hatásköre és feladata lényegesen különbözik a végrehajtó és a szállító építőmesternek munkájától. Ezt azonban ő maga sem veszi komolyan, mert cikkének végén azt mondja, hogy a

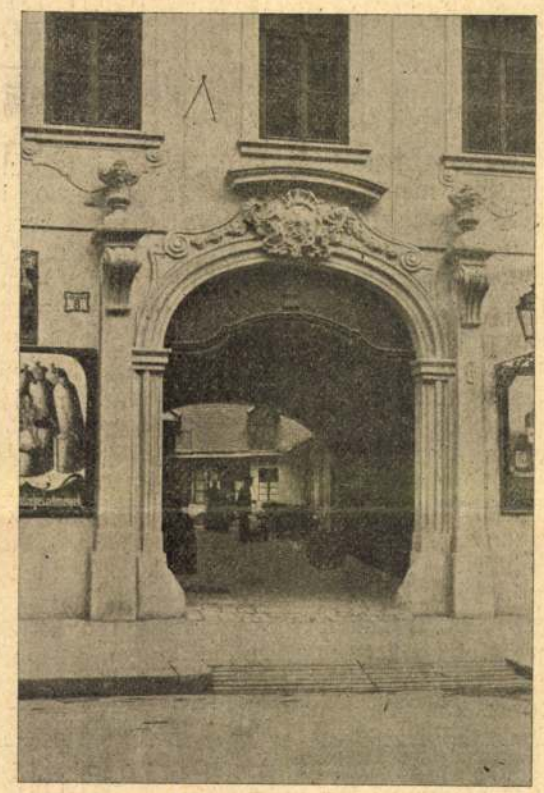

3. ábra. Veres-Pálné-utca 8. sz. ház kapuja.

praxisban leginkább előforduló egyszerűbb feladatokat, ahol külön architektus közreműködése fölösleges, meghagyná az építőmester kezében. Igen tág fogalom, de 100 eset közül 95 esetben el lehet ezt mondani. A tervező építész továbbá nemcsak tervez, de munkakörének legnagyobb részét épp az ipari munka képezi. Ő készíti a megrendeléseket, költségvetéseket, leszámolásokat, pallérterveket, sok esetben anyagkimutatást stb., sőt éppen ez az ipari munka teszi szükségessé, hogy a tervező építész hivatása is qualificatióhoz köttessék. Lévén a tervezés egymagában igen szép, de ártatlan dolog.

Az alkotó szellemi munka és az ipari reproductio munkája tehát itt nem különíthető el és legalább is egész más a helyzet az érczöntő és regényíró között.

Helyesebb-e például egy bérházépítéskor a külön architektus és építőmester rendszere, erről beszélni lehet. Egyetlen alkalmas kézben egyesítve veszedelmet nem látok az építtetőre nézve, sőt sok tekintetben előnyt. A főváros lakatlan és egészségtelen, drága lakásainak pedig nem ez az oka, hanem inkább az, hogy a tervezéssel és az építéssel oly egyének is foglalkoznak, akiknek erre nézve elegendő képességük nincs. De ha két külön kézben van is, semmi nehézség sincs abban, hogy e két egyénnek egyenlő qualificatiója legyen.

Tagadom, hogy az építőmesteri hivatásnak a műegyetemi qualificatióhoz való kötése megingatná az ipariskolát. Az ipariskolának igen szép hivatása maradna, hisz a törvény a kőmívesmesternek csaknem ugyanazt a munkakört biztosítja, mint az építőmesternek. Főleg nálunk, ahol a vidéken nem igen építenek egyemeletes háznál magasabbat, tág teret nyerne működésük. És ha az ipariskola oly építő iparosokat fog helyesen képezni, akik hivatásuknak mindenben megfelelni tudnak és akik hivatottak lesznek az építő ipart fejleszteni is, sokkal inkább megfelel céljának mint ma, amidőn egy bizonytalan magas célt tűzve zászlajára, oly pályára csábítja az egyéneket, amely pályára sem elegendő tudást, sem azon való megélhetést biztosítani részükre nem tud.

A mi kegyelmi, félkegyelmi, de semmiesetre sem komoly

4. ábra. Medve-utca 10. sz. ház kapuja.

rendszerünk mellett ezt a kérdést sürgősen kell rendeznünk és pedig nem az önérdek, de a közérdek alapján. Ez a közérdek pedig semmi esetre sem más, mint összeegyeztetése annak, amit a praxisban lévő egyéneink csaknem egyhangúlag vallanak.

Különbség csak annyiban van, hogy a Mérnök- és Építész-Egyesület — élén a diplomás technikusoknak — kívánja, hogy építőmester minden okleveles technikus lehessen bizonyos gyakorlat után. Ezzel szemben a praktikus egyének — élén az Építőmesterek Egyesülete — kívánja, hogy építőmester csak okleveles építész legyen és mindenki, aki a műegyetemen egy vegyes bizottság előtt bizonyos praxis után igazolja erre való termettségét. Ez a kis nézetkülönbség igen könnyen összeegyeztethető, úgy hogy az okleveles mérnököktől és gépészmérnököktől, amennyiben ők a „magas“ építőmesteri pályára kívánnak lépni, különbözeti vizsgálat kívántassék meg, amint az okleveles építészektől is különbözeti vizsgálat volna kívánandó, amennyiben a „mély“ építőmesterségre akarnának lépni. Továbbá a qualificatio nélküli egyén által a műegyetemen leteendő vizsgálatnak olyannak, vagy legalább is hasonló komolyságúnak kell lennie, mint amilyent az okleveles építészektől meg-

követelnek. És ne tessék attól tartani, hogy akkor sok hivatott egyén elesnék e pályáktól. Az igazán hivatottak nem fognak elmaradni, hogy a tudásukat be is bizonyítsák.

Még csak azt vélem tisztázandónak, hogy amennyiben ez törvénynyé válnék, ennek a törvénynek visszaható ereje nem lenne, tehát az eddig gyakorlatban működők kell hogy megmaradjanak jogaikban. A gyakorlat embereit ezen az álláspontón nem vezeti a kenyéririgység és féltékenység, legalább is kevésbbé, mint amily okok működhetnek közre egy érdekelt iskola igazgatójánál.

Báthory István.

5. ábra. Szarvas-Gábor-utca 4. sz. ház kapuja.

Az iskolaszoba alapterületének célszerű méretezése.*)

(Folytatás.)

Az iskolaszoba *hosszának* kimérésekor tekintetbe kell venni, hogy a leghátulsó padból is jól lehessen látni a tanító följegyzéseit a táblán és szavait jól érteni, anélkül, hogy kénytelen volna hangját megerőltetni; továbbá tekintetbe veendő a legelső padok távolsága a kathedrafaltól, a padasztalok száma egy padsorban (ami viszont függ az osztály látogatottságától) és végül az egyes padasztalok mélysége. Az osztály látogatottsága dolgában egészségügyi és paedagogiai szempontból követelni kell, hogy 50-nél több tanuló ne legyen. A látogatottság ily számával egy padsorra legfölebb 9 egymás mögött álló padasztal jut. Minthogy a legnagyobb, még népiskolában alkalmazást találó padasztal mélysége körülbelül $0{\cdot}_{71}$ *m*, következésképp a leghosszabb padsor legfölebb $9 \times 0{\cdot}_{71} = 6{\cdot}_{39}$ *m* hosszú. Ehhez járul még a padsor legelső padasztalának távolsága a kathedrafaltól (2 *m*), és az utolsó padasztal távolsága a faltól $0{\cdot}_{10}$ *m*, a fal rongálásának elkerülése végett; ami mindössze az iskolaszoba *hosszát* $6{\cdot}_{39} + 2{\cdot}_{00} + 0{\cdot}_{10} = 8{\cdot}_{50}$ *m*-ben adja. A tanító kényelmére való tekintetből, melyet már a tanítás érdekében szem előtt kell tartani, célszerű, hogy csak a *középső* padsor érjen az iskolaszoba hátfaláig, a másik két sor ellenben attól $0{\cdot}_{30}$ *m*-nyire legyen, hogy a tanító, ha a dolgozatok megtekintésekor egy soron végighaladva

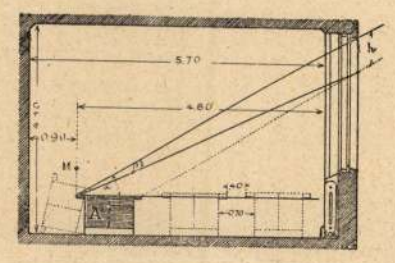

1 ábra.

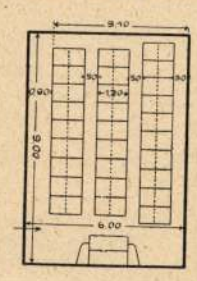

3. ábra.

a hátfalhoz érkezett, ne kényszerüljön újból ugyanabban a közben visszamenni, hogy a másik padsorhoz juthasson, hanem mindjárt az osztály hátfalánál a sort megkerülve, a következő közbe fordulhasson, mint ezt a pontozott vonal a 2. ábrában (a múlt számban) mutatja.

A világításra való tekintettel ajánlatos továbbá a legbelső padsort egy padasztal mélységével a kathedrafaltól eltávolítani, hogy ezen a legelső padasztalon levő munkahely *A*, melynek a legkisebb *elevatióval* úgyis csak a legkisebb ablakszélesség jut, nagyobb *szélességszöglethez* (γ) jusson, mint amekkora az egy padasztal mélységével előtte levő *A'* munkahelynek szélességszöglete (γ') lenne; e célból előnyös még az ablakokat a szobahossz közepéből valamivel előre helyezni, úgy hogy a kathedrafal melletti pillér valamivel keskenyebb lesz, mint a hátfal melletti, mint az a 2. ábrában is látszik. Ezáltal $0{\cdot}_{15}$ *m* ablakszélességet lehet nyerni, úgy hogy az *A* munkahelyen a szélességszöglet (γ) kétszer oly széles lesz, mint amekkora γ' az *A'* helyen lenne, ha az ablakok a szobahossz közepéből nem helyeztettek volna valamivel előre. Az *A'* padasztal elhagyása egyszersmind a közlekedésre is előnnyel jár, mert ezáltal az ajtó közelében, — melyet célszerű elrendezéssel a kathedrafal közelébe kell helyezni, hogy a tanító a fegyelem érdekében az osztályba lépésekor a gyermekeket azonnal áttekinthesse és azok viszont őt is rögtön lássák, — nagyobb területet lehet nyerni a mozgásra, miáltal az osztály megtelése és kiürülése is könnyebben történik.

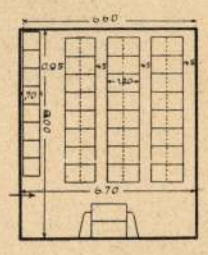

4. ábra.

Az iskolaszobának ily módon megállapított hossza és mélysége $5{\cdot}_{70} \times 8{\cdot}_{50} = 48{\cdot}_{45}$ m^2 *alapterületet* ad, mely $4{\cdot}_{10}$ *m* szobamagassággal, kereken 200 m^3 légtartalomnak felel meg az osztály számára, úgy hogy egy gyermekre $200 : 50 = 4$ m^3 esik; ötszörös levegőváltoztatáskor fejenkint ez 5×4 $m^3 = 20$ m^3 órai levegőmennyiséget ad. Nem tekintve azt, hogy nyomószellőzéssel — melyet itt természetesen föltételezünk — a levegőt még többszörösen lehet megváltoztatni, már ez a levegőmennyiség is elegendő, hogy megakadályoztassék, hogy az iskolaszoba levegője az óra végén több mint $1{\cdot}^0{}_{00}$ szénsavat (CO_2) tartalmazzon, miként azt a hygiena követeli *(Pettenkoffer.)* Mert minden egyes gyermek óránkint 12 *liter* CO_2-t produkál, 1 m^3-re tehát ebből $12\ l : 20\ m^3 = 0{\cdot}6\ l\ CO_2$ esik; továbbá a friss levegő gyanánt bevezetett külső levegő köbméterenkint $0{\cdot}4\ l\ CO_2$-t tartalmaz, mi a kilélegzett

*) E közleménynek a múlt számban megjelent ábráját tévesen jelezték az 1. számmal, mert az a közleménynek a 2-ik ábrája. *A szerk.*

A barokkorszak építőművészete Budapesten.

— A magán építkezés emlékei. — (2-ik közl.)

A főváros területén a XVII. század végével kezdett föllendülni az építkezés. Igen sok hiányt kellett sürgősen pótolni, mert a török ostrom alig hagyott valamit épen a városban. Nem is volt idő művészi tervezgetésekre, de nem is volt akkor még a művészet pártolása és ápolása társadalmi szokás és szükséglet. Azért az építkezésekben mindig csak a gyakorlati hasznavehetőségre fektettek súlyt, nem pedig a külső és belső díszítésre. Lakóházat akart a városi polgárság mindenekelőtt, nem díszeset, cicomásat, hanem egyszerűt, mert a díszes építkezéshez pénz kellett, abból a jóból pedig akkor még kevés volt. Ebben a körülményben van a magyarázata annak, hogy a XVIII. századbeli magán építkezés emlékeinek legfőbb jellemző vonása az egyszerűség.

Művészi ízlés az építményeken leginkább csak apróságokban nyilatkozott meg, de ez apróságoknak egymással való harmóniája mégis az egész épületet az akkor divatos stylus bájával árasztotta el. Részleteiben nem egy szerény házikó erős művészi leleményesség és ízlés hirdetője. Különösen a kapuzatok kiképzésében és az ablakok keretezésében, később pedig a párkányzatok alakításában is igen figyelemre méltó példákra találhat a figyelmes szakember; de viszont kevés olyan épületet láthat, ahol a homlokzati falnyílások ízléses képzésén kívül, a homlokzat arányainak tervezésében is szerencséje lett volna a XVIII. századbeli építőnek.

Ilyen, részleteiben erős művészi érzékkel tervezett, de az egész homlokzat szép arányaival is kiváló épület van a Papnövelde-utca 9. sz. alatt. A kapu nyílását kétfelől kettős oszlopzat hangsúlyozza, amely oszlopok a falsíkja elé enyhén kiugró erkélyt hordoznak. A budai oldalon a Verbőczy-utca 7. számú háznak van ehhez hasonló szép aránya, amelynek kapu feletti erkélye igen szép egykorú kovácsolt vasrácsozattal ékes.

Kapuzatának előkelő szépségével tűnik ki a vele egykorú házak közül a Verbőczy-utca 1. sz. alatti ház is, amely kapuzatot e helyen képben is bemutatunk.

A rokokó-stylusnak igen figyelemre méltó emlékével találkozunk a budai Batthiány-téren. Alacsony, emeletes épületünk homlokzatának legszebb részét képezi az enyhe kiugrású középrisalit, melynek három félköríves záródású ablakát igen szép stukkó faldísz veszi körül. Ennek a háznak az első udvara is nagyon érdekes képet ad földszinti és emeleti íves árkádsorával és a kapucsarnoknak igen nagy fesztávolságú nyomott beboltozásával. Pár évvel ezelőtt a mai Veres-Pálné-utcában, ott, ahol most a Thökölyánum romanisáló modern palotája van, szintén volt még egy szerény, kétablakos földszintes házikó igen szépen keretelt rokokó díszű ablakokkal és kellemes arányú kapuzattal.

A XVIII. század magán építkezésének emlékeiről szólván, a most már a fejlődésben elakadt csendes budai utcákban látható kis földszintes házakat sem lehet említés nélkül mellőzni, mert építésük idejében ezek a kis házak oly nagy számban voltak, hogy a város átalános képét ezek adták meg. Legtalálóbban a XVIII. század polgári családi lakóházainak volnának elnevezhetők ezek a szerény dísztelen építmények.

Budán a Fő-úton, a Horváth-János- és Toldy-Ferenc-, a Vitéz- és Ganz-utcában, meg a Gellért- és Naphegy összefutó lejtőjén, a régi Tabánban, Óbudán pedig a Bécsi-, Zsigmond- és Lajos-utcában „bőven" vannak még ilyen apró épületek, amelyeken a XVIII. századbeli családi ház fejlődését tanulmányozhatjuk.

A budapesti Batthiány-tér 4. sz. rokokó-ház.

Tudjuk azt, hogy a XVII. és XVIII. században Buda lakóinak legnagyobb része iparral foglalkozott és kereskedést üzött. Mind a két foglalkozás mívelői olyan helyen szerettek letelepedni, ahol az utcák élénk forgalma miatt nagyobb jövedelemre lehetett számításuk. Mivel pedig az ilyen forgalmas utcákban sokan szerettek volna maguknak házat szerezni, az építésre alkalmas telkek itt mindig elaprózódtak. Az utca felől igen keskenyek, mélységbeli kiterjedésükben pedig aránytalanul hosszúak lettek.

Ezekre a keskeny, de mély telkekre az utca felől közvetetlenül épült a XVIII. századbeli családi ház. Mindenkor csak éppen annyi helyiséggel, amennyire a családnak szüksége volt. Bérlakásokat akkor még nem igen építettek s így a telek hátsó része beépítetlenül kertnek vagy gazdasági udvarnak maradt. A kis családi házikónak legtöbbször csak egy, legfölebb két ablaka nyílott az utcára. A házhoz tágas kapubejáró csatlakozott és majdnem minden udvaron volt egy kis virágos kert eperfával, barackfával s azok alatt a házi kúttal.

A legtöbb ilyen házban mai napig is ilyen még az udvar, de a telek hátsó része apránkint már teljesen be-

A Verbőczy-utca 1. sz. ház barok-kapuja.

épült. Egyszerre annyit építettek be mindenkor a telekből, amennyit a család növekedése vagy a jól menő ipari foglalkozás miatt szükségessé váló terjeszkedés megkívánt. Ha tehát az ilyen kis házikók udvaraiba betekintünk, rögtön észreveszszük, hogy azok a mai formájukat nem egységes terv szerint, hanem csak ötletszerűen nyerték, ugy amint azt a mindenkori tulajdonos igényei szerint bővítgette.

Ilyen szakaszonkint való beépítés révén kialakult, de igen nagy mélységük miatt szinte utcáknak beillő udvarok a legnagyobb számban vannak még az óbudai Lajos-utcában. Mint az ilyen typusú házaknak legkiválóbb képviselőjét, a Lajos-utca 135. számú háznak az udvarát mutatjuk be. Ez a ház, külsején bár a XIX. század elején divatos Bidermayer-architektura egyik szegényes képviselője, egészben mégis a XVIII. század elejéről való építmény.

Jellemző vonása a barok-korból való kis családi házaknak a mansard-tető is, amelynek ablakaiban most úgy, mint hajdan, ott díszlik egy-két cserép virág. Az ilyen házak lassankint eltünedeznek Budapest utcáiról. Egykettő csodaképpen teljes erdetiségében megmaradt belőlük a Toldy-Ferenc-utcában Budán, s amikor én e házkat látom, úgy tetszik nékem, mintha azokat még most is a XVIII. század hangulata zsonganá körül.

Petrik Albert)*

*) Ugyanettől szerzőtől a *Jakabffy* Ferenc építész által szerkesztett Építő munkavezetők könyvtárában „A régi Buda-Pest építőművészete“ címmel jelent meg egy közel 100 képpel illustrált könyv, mely szerkesztőségünkben is kapható. Ára 3 korona.

A városépités előmunkálatai.

*(Szesztay László*nak a városok kongresszusa alkalmából a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben május 21-én tartott előadása.)

(Folytatás.)

A városmérés kiegészítő részét a magassági adatok gyüjtésére irányuló *szintezés* képezi. E munkálatrész célja a város egész területének domborzati viszonyait jellemző adatoknak gyüjtése, mely adatok alapján azután a tervezés munkája az utcák, vasutak, csatornák s másféle vezetékek lejtés-viszonyaira is kiterjeszthetők.

A szintezés alapjául egy újabb alapponthálózat szolgál. Az alappontokat a város területén egyenletesen elszórtan az épületek falába erősített vastárcsákkal jelölik meg s e pontok magasságát pontos szintezéssel meghatározzák. A részletek szintezése ezekre a magassági alappontokra támaszkodik.

A szintezést olyan részletességgel hajtjuk végre, hogy a nyert magassági adatok alapján az utcák, vasutak, csatornák s más vezetékek hosszanti és keresztszelvényei — dombos vidékű városokban pedig ezeken kívül az egész város domborzati viszonyait hűségesen feltüntető rétegterv — megszerkeszthetők legyenek.

A városmérés különböző részeinek sorrendje tehát a következő:

1. Néhány alappontot szolgáltató háromszöghálózat kifejlesztése és kiegyenlítése.
2. Trigonometrikus pontkapcsolások:
   a) A magas pontok meghatározása és kiegyenlítése.
   b) Az utcaszinti pontok meghatározása és kiegyenlítése.
3. Sokszögelés:
   a) Sokszöghálózat az utcákon.
   b) Sokszöghálózat a telektömbökben.
4. Részletes felvétel s a mérés eredményeinek számszerűleg méretezett vázlatokban való összefoglalása.
5. Magassági alappontok szintezése.
6. Részletek szintezése.

E munkálatok befejezése után a térképek a mérés alapokmányaiból tetszés szerinti terjedelemben és arányban állíthatók elő. A városterv készítése s a város közigazgatásában naponkint előforduló kérdések a legkülönbözőbb méretarányú térképeket igényelik.

A birtokviszonyok feltüntetéséhez a sűrűbb beépítésű városrészekben 1:500, ritkább területeken pedig 1:1000 arány alkalmas.

Az utcák berendezését, járdákat, útburkolatokat, fasorokat, sétányokat, a vasutak, csatornák és különféle vezetékek vonalait 1:250 vagy 1:500 arányú szalagtérképeken tüntethetjük fel.

Átalános tervek céljaira áttekinthető térképek szüksé-

A Toldy-Ferenc-utca 12. sz. kapuja.

gesek. Alkalmas erre az 1 : 2000 arány. E térképekbe a magassági adatok alapján szerkesztett rétegvonalak is berajzolhatók.

A rétegvonalakkal ellátott 1 : 2000 arányú térképek segítségével minden nehézség nélkül domborművű térképet is állíthatunk elő, mely igen alkalmas az utcák, vasutak, csatornák s más vezetékek lejtési viszonyainak áttekinthető módon való feltüntetésére.

A magasépítés és mérnöképítészet objectumainak tervezéséhez és kitűzéséhez 1 : 100 és 1 : 50 arányú részletrajzok szükségesek.

Az előadott irányelvek szerint berendezett városmérés mindezekhez a grafikus összefoglalásokhoz szükséges adatokat minden további mérés nélkül szolgáltatja.

A nyomdaipar mai fejlettsége lehetővé teszi, hogy a térképek teljes pontossággal s az eredeti rajzok megsérülése nélkül sokszorosíttassanak.

A városi közigazgatásban naponkint szükségesek a legkülönfélébb tervek és térképek. Célszerű tehát s nagy munkamegtakarítást jelent, ha a gyakrabban használt arányú térképek kellő számban sokszorosítva állanak a városi hatóság rendelkezésére.

A város lakosságának az építkezések, eladások, telekfelosztások s más alkalmakkor állandóan szüksége van térképekre és részletrajzokra, melyeket a városi hatóság bizonyos díjért bocsáthat rendelkezésükre.

Amellett, hogy e pontos hivatalos adatok számos surlódásnak és pernek veszik elejét, a kiszolgáltatás díja évenkint jelentékeny összegre emelkedik s az összeg a városmérés költségének számottevő részét fedezheti.

A városmérés költségeire nézve a nagyobb német városokban végrehajtott munkálatokban a következő tapasztalati adatokat gyüjtötték:[1])

a) A várost körülvevő beépítetlen területek mérése hektáronkint 40 márka.

b) A ritkább beépítésű városrészek mérése hektáronkint 200 márka.

c) A legsűrűbb beépítésű városrész mérése hektáronkint 500 márka költséget igényel, mely összegben az összes mérési munkálatok, pontjelölések, térképezés, a térképek sokszorosítása, továbbá a szabályozási vonalak kitűzésének és megjelölésének költségei is bennfoglaltatnak.

A különböző városrészek mérési költségeiben mutatkozó nagy eltérések abban lelik magyarázatukat, hogy a sűrűen beépített háztömbökben a részletekhez igen nehezen lehet hozzáférni, a mérések végrehajtását e városrészek utcái-

[1]) Abendroth: Die Aufstellung und Durchführung von amtlichen Bebauungsplänen.

Az óbudai Lajos-utca 135. sz. ház udvara.

nak nagy forgalma megnehezíti s amellett e területek kivételesen nagy értéke a felvétel pontossága tekintetében is a legfokozottabb igényeket támasztja.

Kétségtelen, hogy a városmérés számottevő költséggel jár, azonban e nélkülözhetetlen munkálatban a takarékosság napról-napra megbosszulja magát.

Nem irígylendő annak a városi mérnöknek a helyzete, aki e biztos adatok nélkül kénytelen a város műszaki vonatkozású ügyeit vezetni.

Egész működése a sötétben való tapogatódzás, melyben csupán a kérdéses feladathoz legszükségesebb helyszini részleteknek esetről-esetre hevenyészett felvétele ad némi pillanatnyi világosságot.

Rosszul kitűzött épületek; helytelenül megadott küszöbmagasságok; téves területi adatok; járdák és útburkolatok hibás vonalozása; erőltetett lejtési viszonyok, melyeknek egyedüli célja az elkövetett hibákat lehetőleg elsimítani; csatornák, melyek sehogysem akarnak vizet vezetni; elkeseredett viták a telekhatárok és szabályozó vonalak körül stb: városainkban átalánosan ismert bajok s e kérdések mindenütt rémei a városi közigazgatásnak.

A városi mérnöki hivatalokban pedig állandó a kapkodás és fejvesztettség, s ez természetes is, mert a városmérés adatai nélkül olyan e hivatal helyzete, mint azé a könyvtárnoké, kinek tízezrekre menő könyvek között kellene rendet tartani, azonban a könyvtárnak nincs katalógusa.

Mit szóljunk ahhoz a városszabályozó és bővítő tervhez, mely nem a városmérés biztos adatai nyomán, de valamely kis méretarányú és elavult térkép alapján készült. A legjobb terv is csak vázlat marad, melyet a helyszinére helyesen átvinni s a környezethez szakszerűen hozzá illeszteni lehetetlen.

A városterv elkészítéséhez tehát elsősorban egy modern városmérés szükséges. Ennek birtokában a

A Batthiány-tér 4. sz. ház udvara.

tervező tudja, hogy munkájában milyen adott helyzethez kell alkalmazkodnia.

A városmérést egy nem kevésbbé fontos, de egészen más természetű előmunkálat követi s ez a *fejlesztés programmjának* megállapítása. (Folyt. köv.)

A csömöszölt béton- és vasbéton-szerkezetek osztrák szabályzata. (Folyt.)

8. §. *A vas és acél minősége, vizsgálata és megmunkálása.*

1. A vas és acél minőségére és vizsgálatára vonatkozó szabályokat, amelyek a vas- és fa-tartószerkezetekkel készült hidak szabályzatában (az 1906. márc. 16-án 49898/ex 1905. sz. a. kiadott belügym. rendeletben) elrendeltettek, egész terjedelmükben, a vas-tartószerkezetek megmunkálására, összeállítására és fölszerelésére vonatkozókat pedig, amennyiben okszerűek, a vasbéton-tartószerkezetek vas-alkotórészeire is alkalmazni kell.

2. A vasrészek, amelyeknek a tervezet szerint egy darabból kell lenniök, több darabból nem készülhetnek sem hegesztés, sem szögecselés, sem egyéb összekapcsolás útján.

3. Ha nagy hosszúság miatt egyes részek illesztése elkerülhetetlen, akkor az illesztendő részeket alkalmas módon úgy kell összekapcsolni, hogy az illesztő helyen a vasfeszültség az 5. §-ban meghatározott értékeknél nagyobb ne legyen. A hegesztést nagy gondossággal és túlhevítés nélkül kell végezni; csak olyan helyeken szabad alkalmazni, ahol a tartószerkezet illető darabja nincs teljesen igénybe véve.

4. Bétonnal egészen körülvett vasrészeknek hengerlési burokját meg kell hagyni; bebétonozás előtt a piszkot, zsírt, festéket, goromba vagy szabad rozsdát alkalmas szerekkel el kell róluk távolítani.

5. Oly vas- vagy acél-tartószerkezeti részeket, amelyek srófokkal vagy szögecsekkel vannak összeerősítve, a műhelyben való elkészitésük, valamint a 4. pont szerinti tisztításuk után vékonyan folyó cémenthabarcscsal be kell kenni.

6. Oly vas- vagy acélrészeket, amelyek az építményben nincsenek bétonnal egészen körülvéve, a szabadon levő helyeken az 1. pontban megnevezett szabályzat szerint be kell mázolni.

9. §. *A béton készítése, minősége és vizsgálata.*

1. A cémentet szabály szerint béton készítésekor súlyegység szerint kell keverni. A mérés ürmértékkel is történhetik, amikor a cémentet lazán, zuhanás nélkül kell önteni, az edényt tele kell tölteni és símán lecsapni. A porlandcément m^3-ét súlymennyiségből térfogati mennyiségre való átszámításkor, 1400 *kg*-ra kell venni. Más cémentekre a megfelelő súlyegységet leméréssel kell meghatározni.

2. A béton készítésére használandó víz tiszta legyen és

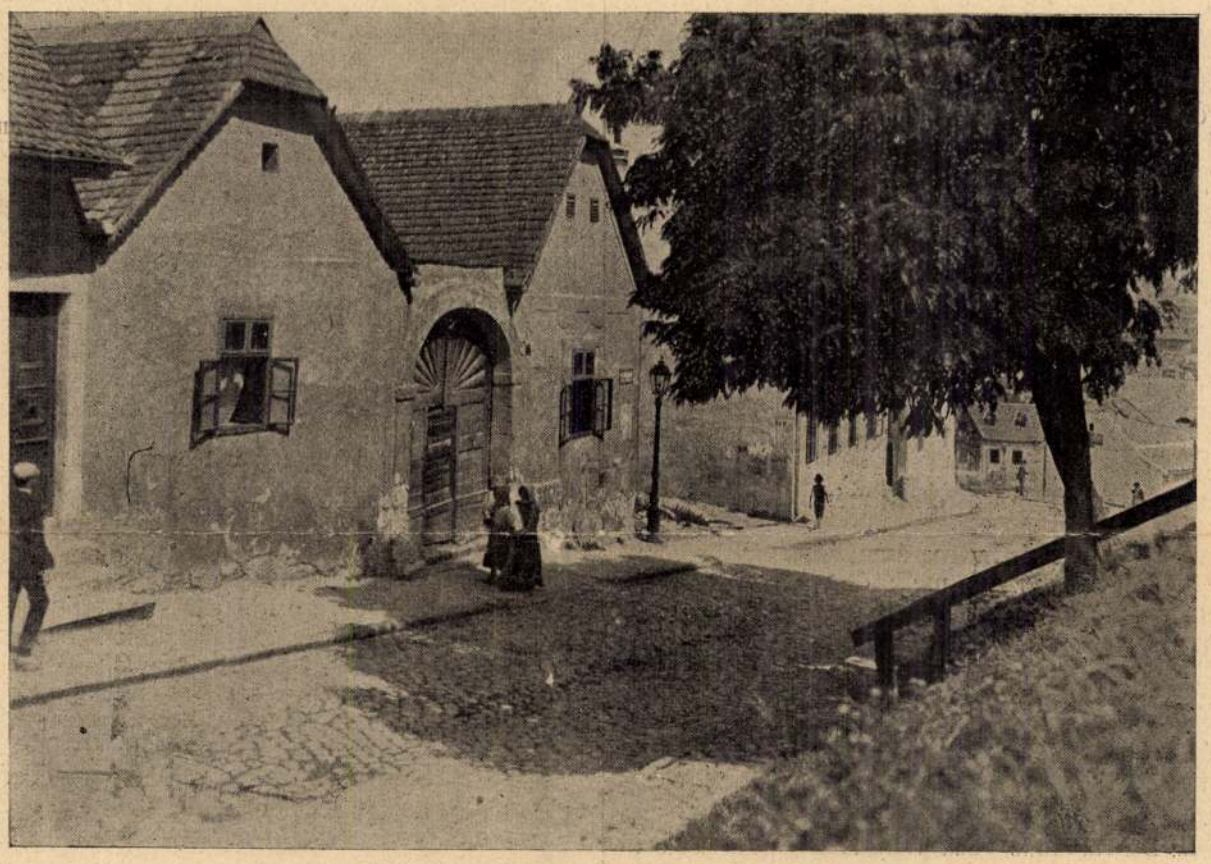

Családi lakóházak a gellérthegyi Hadnagy-utcában.

nem szabad a béton keményedését károsan befolyásoló alkotórészt tartalmaznia. Lápvizet nem szabad használni.

3. Csömöszölt béton-tartószerkezetekben úgynevezett földnedvességű vagy lágy (plasztikus), vasbéton-tartószerkezetekben pedig csak lágy (plasztikus) bétont kell alkalmazni.

4 Földnedvességű bétonhoz annyi vizet kell hozzáadni, hogy a tömeg még kézzel alakítható és a felületén még nedves legyen. Lágy (plasztikus) bétonhoz annyi víz kell, hogy a béton még csömöszölhető legyen, amellett azonban lágy maradjon; a nehézségi erő következtében a habarcsnak nem szabad a kavicsanyagtól elválnia.

5. Az alkotórészeket szabály szerint géppel keverjük; kézi keverés csak kivételesen engedhető meg, amikor a cémentmennyiségét 5%-kal növelni kell.

6. A keverés előbb száraz állapotban történjék és azután víznek lassú hozzáadásával addig kell folytatni, míg a bétonban levő összes kavicsanyag egyenletesen eloszlik és minden helyen cémenthabarcs veszi körül.

7. A bétonból csak annyit szabad készíteni, amennyi a készítést közvetetlenül követő fölhasználáskor szükséges.

8. A béton levegőn való hat heti keményedés után a

PETRIK Mihály kályhásmester, fazekas. Egerben 1834-45 között szerepel az adózók névjegyzékében. 1839-40-ig a megyeház nyugati szárnyának kiépitésekor foglalkoztatják. 1845-ben a megyeház kályháiért vesz fel pénzt. Az 1843-47 között épülő érseki palota ~~keleti~~ déli szárnyán --+ Szeghy Pállal együtt 58 kályhát állit fel.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

verés terén oly sokat köszönhetünk, mindig jól értettek ahhoz, hogy megtalálják a helyes ábrázolatot, amely a verető államra nézve karakterisztikus, mely az egyes pénznemeket a legrégibb pénzeken legtöbbször hiányzó felírás nélkül is fölismerhetőkké tette. Akár egy fejet, akár egy istenség szimbólumát, valami fontos kereskedelmi cikket, vagy az úgynevezett beszélő címert választották is mint jelképies célzást a város nevére, mindig elérték azt, hogy saját államterületükön kívül is felismertessék bennök eredetüket. A művészetre nem voltak tekintettel, de azért a görögök szépérzéke mégis tudott érvényesülni a legrégibb pénzeknél is, úgy, hogy a bélyegvésés náluk a legrégibb időkben már mint önálló művészet virágzott, mely ha nem is tudta magát kivonni a nagy plasztika hatása alól, mégis külön feladatainak külön stíltörvényeket teremtett. Ámde nem kell azt hinnünk, hogy a görög vésők is maguk rendelkeztek volna a pénzek kiállítása felől. A lelemény szabadságát époly kevéssé igényelhették maguknak, mint a jelenkori művészek. Politikai vagy gazdasági okokból mindenütt megtartották lehetőség szerint az első verésnél választott képjeleket s ahol eltértek is azoktól, ezt nem művészeti okokból tették. De azért mégis megfigyelhetjük ugyanazon város egymást felváltó pénztipusainál, hogy hogyan változik a kép kiformálása, hogy szaporodnak a díszítő járulékok, úgy, hogy ebben már megismerhetni a görög vésnökök művészi tökéletesedését. Így sikerült a görög művészeknek annak ellenére, hogy magokat az ábrázolatokat az állam vagy a törvény szabta meg, a művészetet a pénznél is érvényre juttatni.

Áttér azután Pick arra, hogy bár korunkban ugyanazon föltételek és korlátok állnak fenn a művészre nézve, a pénz és az érme kitervezésénél, ezekhez még az is járul, hogy maguk a viszonyok is kedvezőtlenebbekké váltak a kivitelre nézve. Igaz, hogy a pénzverés technikájában túlszárnyaljuk a régieket, mert a modern plasztikai művész számíthat arra, hogy műve hibátlanul lesz reprodukálva, holott a régi idők szép ábrázolatai sokszor kerültek ki eltorzulva a pénzverdéből. De a mai művész helyzetét megnehezíti az, hogy sok értékes művészeti eszközről le kell mondania. Így nem alkalmazhatja a régen oly hatásos magas reliefet, melynek a görög pénzek szépségük nagy részét köszönhették. Újkorban majd mindenütt lapos reliefet követelnek, hogy a pénzdarabokat kényelmesen egymásra lehessen rakni s tekercsekbe tenni. Ez még hagyján, ezzel művészeink már rég megbarátkozhattak. Nagyobb baj azonban az, hogy a reliefnek amellett keménynek is kell lennie s a lapról élesen kiválnia. A másnemű műveknél joggal előnyben részesített puha relief a pénzeknél célszerűtlen, mert a kép hamar kopik és elzsírosodik. Csak meg kell nézni, mondja Pick, a francia ezüstpénzeken Roty híres magvetőnőjét. Aki vadonatúj kapja, méltán mintaszerűnek magasztalhatja, de ha már forgalomban van, sokkal kopottabb és rútabb, mint a napoleoni idők egyidejüleg forgalomban lévő pénzei. És úgyanezt lehet elmondani az újabb belga és olasz pénzekről is. Az sem segített, hogy újabban a szél némi emelésével próbálták az ábrázolatokat védeni, mert az újabb olasz pénzek arról tanuskodnak, hogy ezeken a piszok még jobban meggyűlik.

Részletesen bírálja továbbá Pick az eddigi német birodalmi pénzek művészi kivitelét. A Dürerbund érmeit általában elhibázottaknak tartja s különös aberrációt lát abban, hogy korunk európai pénzeit meztelen aktokkal díszítsék. Ez az akt, mely egy érmen megfelelő lehet, szerinte forgalomban lévő pénznemeken megokolatlan és ízléstelen s utal a görögökre, kik bizonyára nem voltak túlságos prüdek, de azért volt tapintatuk oly nyilvános emlékműveknél, mint a pénz, lemondani a meg nem okolt meztelenségről. Jogosnak tartja végül Pick is azt a követelést, hogy az állam, mely a művészetek ápolását feladatai közé sorozza, tegyen valamit pénzei szép kivitelére is. A művészek általában több változatosságot, több szabadságot kívánnak. De a görögök megmutatták, hogy erre nincs szükség, hogy szép pénzeket hozhassanak forgalomba. Elég, ha a művészek nem is annyira a tárgy megválasztásában, mint inkább a megoldás módjában kapnak több szabadságot. Ennek pedig nem áll útjában semmi. A törvény nem követeli meg p. o., hogy a fej mindig profil legyen, lehet a fej más helyzetben is, lehet a kép mellkép vagy teljes alak, különböző viseletben állva, ülve vagy lovon is. Amellett az írás elosztása, bekerítése is sok lehetőséget nyujt, s ha ez irányban a művésznek több szabadság áll rendelkezésére, ez elég, hogy pénzeink elérjék azt a szépséget, mely egyáltalán elérhető.

Ime, Pick direktor okos fejtegetéséből is nyilvánvaló, milyen fontosnak tartják a németek a művészi szempontoknak az ércpénzeken való érvényesülését. És mi most is csak szomorúan megállapíthatjuk, hogy pénzügyminisztériumunkban elintézetlenül hever az Iparművészeti Társulat előterjesztése, amely utal kontárkezektől eredő ércpénzeink fogyatékosságára és művészi pénzmodelleknek nyilvános pályázat útján való beszerzését sürgeti.

dódik, az új mázban maximálisan csak 1 vagy $1^1/_2\%$ oldódik. Az új máz tehát a magyar fazekasok számára valóságos jótétemény. Gyártását maga az állam veszi a kezébe s métermázsánkint 43 koronával fogják árulni, tehát majdnem ugyanabban az árban, mint eddig a gelét-et. Most még csak a gyár felépítése, valamint azoknak az egészen primitív kemencéknek, amelyek az új máz felolvasztására képtelenek, átépítése van hátra. Ezeknek is mielőbb meg kell történniök, a kemencék átépítésének, ha másképp nem, állami segéllyel, mert nem lehet tűrni, hogy a magyar fazekasok között tovább is pusztítson a mérges szörnyeteg. Az új méregtelen máz alkalmazása pedig kétségtelenül a magyar agyagiparnak olyan fellendülését fogja jelenteni, amely minden befektetésre érdemes.

A WIENER KERAMIK BUKÁSA. A Wiener Werkstätte legjövedelmezőbb ágazata, a keramiai osztály felszámolás alatt áll. Vezetőik Löffler és Powolny a bécsi iparművészeti iskolára koncentrálták munkásságukat, művezetőjük Schleich Vilmos pedig a magy. kir. iparművészeti iskolához szerződött el. Ezen személyi változások folytán a Wiener Keramik üzemét nem volt képes tovább fenntartani. Összes modelljeit eladta egy gráci cégnek. Úgy hírlik, hogy ez a körülmény anyagi válságokba sodorja az egész Wiener Werkstätte-t.

MÚZEÁLIS ÜGYEK

WEGENERNÉ KÍNAI KIÁLLÍTÁSA BUDAPESTEN. A legnagyobb elismerés és elragadtatás hangján írt a világsajtó Wegenerné kínai gyüjteményéről, mikor az kiállításra került Berlinben, Párisban, Londonban. Különösen a gyüjteményben lévő festmények tetszettek nagyon és valósággal lázba ejtették a művészi köröket. Ezt a nagyértékű gyüjteményt most kiállítás céljából sikerült megszerezni az Iparművészeti Múzeumnak rövid időre. Wegenerné, Wegener Györgynek, a hírneves geografusnak neje február 12-ikén Budapestre érkezett, hogy a kiállítás rendezését személyesen vezesse. A gyüjteményben van százhusz festmény, tizenhárom bronz, továbbá szőnyegek, csatok, üvegek, szövetek, gobelinek, ásatásokból származó emlékek és egyebek. Az anyag legrégibb része a VII. századra nyúlik vissza s a legújabb a XVII. századból származik. A gyüjtemény már megérkezett az Iparművészeti Múzeumba s a rendezéshez is hozzáfogtak, úgy hogy február hó 20-dika táján a kiállítás előreláthatólag megnyitható lesz.

KÜLÖNFÉLÉK

ÚJ NÉMET ÉRCPÉNZEK. Pick, a góthai éremkabinet igazgatója, a német birodalmi pénzeket a művészet szempontjából teszi bírálat tárgyává, abból az alkalomból, hogy mint híre jár, a 25 pfenniges darabok veretését beszüntetik. Ez a pénzdarab volt ugyanis az, amelynek veretése körül a művészi körök érdeklődése először nyilvánult meg, amelynek tervezésére pályadíjat is tűztek ki. Az eredmény azonban nem valami biztató volt, bár a jóravaló művészek nem hiányoztak s az állam maga nem zárkózott el a művészi körökben megnyilvánult óhajok elől. Tényleg, mióta a képzőművészetek iránti érdeklődés intenzivebb lett Németországban, napról napra fájdalmasabban érezték a forgalmi pénz rútságát s a sajtó és a parlament ismételten hallatta ez ügyben szavát. Ez adott alkalmat 1907-ben a Dürerbundnak, hogy a birodalmi pénzek művészi terveire pályázatot írjon ki, amelynek eredményeit annak idején a „Kunstwart“ közölte. Nemsokára aztán a Dürerbund után a birodalmi kormány is tűzött ki pályadíjat a már említett 25 pfenniges darabokra. Az új pénzdarabot azonban senki sem találta szépnek. Sokat támadták érte a hatóságot, különösen mert az új pénz bélyege két különböző művésztől eredt, ami azonban majd minden pénznemnél előfordul s az ókorban is szokásos volt. Pick különben hangsúlyozza, hogy a pénzverés célja nem az, hogy műremekeket produkáljon, hanem hogy kényelmes csereeszközöket hozzon forgalomba. Természetesen ez nem zárja ki, hogy mint minden használati tárgy, a pénz is művészileg legyen elkészíthető s ha ezt a célt elértük, akkor a pénz, mint az emberek közt legelterjedtebb tárgy, hathatósan segítheti elő az ízlés nemesedését. Ámde azért még sem mondhatjuk azt, hogy a pénz előállítása elsősorban művészeti kérdés volna. A pénznél nem lehet ugyanis bárminő díszítést alkalmazni, mint egy vázánál stb., melynek használhatósága nem függ az ékítményektől és ábrázolatoktól, mert a pénznél a fém csak a kép által válik értékeszközzé. A kép azt jelenti itt, hogy a veretö állam garanciát vállal a szigorú szabályok szerint megmért fémdarab súlyáért és tartalmáért. Érzékítenie kell tehát mindenek fölött, hogy melyik állam teszi ezt. Tehát a képek és ábrázolatok gondos megválasztása nem csupán művészi, hanem államjogi feladat is. A görögök, kiknek a művészi pénz-

AZ IPARMŰVÉSZETI NEVELÉS KÉRDÉSÉHEZ. Az emberiség szociális fejlődése úgy hozta magával, hogy a nevelésnek legnagyobb részét, amely azelőtt a család vagy a műhely feladata volt, az állam vette át. Az államnak kell tehát gondoskodnia arról, hogy az ipari képességek megszerzése a lehető legtökéletesebb legyen. Az ipari oktatásnak azonban az állam kezelésében van egy hátránya: kissé későn veszi kezdetét. A szakoktatás rendszerint csak az elemi ismeretek megszerzése, közelebbről: az elemi iskolák elvégzése után kezdődik. Ennek pedig megvan az a hátránya, hogy a gyermek abban az időben, amikor fizikuma a különböző ügyességek elsajátítására a legfogékonyabb, amikor képességeinek a bizonyos irányba való fejlesztése a leghatásosabb lehetne, csak általános tanulmányokkal foglalkozik s így nem szerzi meg már eleve a jövendő életpályájához szükséges testi diszpoziciót és azt a kézbeli ügyességet, amelyet később már csak igen nehezen tud kipótolni. Ennek az előnynek megszerzésére szolgál az elemi iskolákban a technikai oktatás szélesebbé tétele vagy pedig az állami neveléssel kapcsolatos műhelyoktatás, amelyen a mi tanoncképzésünk is alapszik, amelynek azonban megvan az a hátránya, hogy nem gyakorolhat elég ellenőrzést a technikai oktatás menetére. A két követelménynek igen szerencsés összeegyeztetése az a reform, amelylyel most Frankfurt a maga tanoncképzését megjavította. Eszerint az állami iskola minden iparágban kijelöl bizonyos munkákat, amelyeket a tanoncnak otthon a műhelyben a mester felügyelete alatt el kell készítenie. A kész munkák azután egy bizottság elé kerülnek, amely azok minőségéről bírálatot mond. Ez így folytatódik a tanoncképzés egész ideje alatt s így az állami iskola egyrészt állandó és biztos figyelemmel kísérheti a növendék technikai képességeit, másrészt pedig ellenőrizheti azt is, miként teljesíti a mester a növendék oktatására vonatkozó kötelességeit. A tanoncképzés fejlesztésének ez a módja mindenesetre megérdemli, hogy annak alkalmazását nálunk is fontolóra vegyék.

MŰKEDVELŐK (DILETTÁNSOK) számára állandó tanfolyamot tart fenn az iparművészeti iskola igazgatósága. Beiratkozni mindenkor lehet s a munka számára két tanterem áll rendelkezésre mindennap d. u. 2—8 óráig. Kiki akkor járhat, amikor ráér. Oktatást nyerhet a batik (bőr, szövet, fa), a fémdomborítás, bőrmunkák, hímzés, szövés, csipkék (rece, vert, varrott), könyvkötés, béléspapir (márványozott, mázolt), stb. készítésében.

NÖVENDÉKEK VÁLLALKOZÁSA. Az iparművészeti iskola igazgatósága az intézet növendékeit minden magánvállalkozástól eltiltotta, nehogy ez zavarólag hasson a módszeres tanulmányokra s meg nem engedett versenyt idézzen fel az életben működő iparművészekkel szemben. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy az iskolából kiküszöbölik a gyakorlati feladatot. Sőt a tanárok által vállalt munkánál — amennyiben az az oktatás keretébe is beleillik — alkalmuk van a növendékeknek bepillantást nyerni a gyakorlati élet követelményeibe, az iparművészeti munka szervezetébe és kalkulációjába is.

A FŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA legközelebb külön kiállításon mutatja be az utóbbi években gondosan szervezett s modern törekvéseknek tért nyitó oktatásának gyümölcseit. A külföld előtt a különböző kiállításokon rég ismert ennek az intézménynek céltudatos munkája. Hazai közönségünknek azonban már évek óta nem volt alkalma nyilvános bemutatkozón látni a növendékek által megoldott feladatokat, bár az ott működő jeles szakerők tevékenysége e tekintetben is sok reményre jogosít. A kiállítás május folyamán lesz.

LAKÁS-MŰVÉSZET

HAJLÍTOTT BÚTOROK. Két vastag könyv fekszik előttem s tele van hajlított bútorokkal. Az a feladatom, hogy egy teázóasztalt válasszak közülök, mert mi tűrés-tagadás, a hajlított bútor jó, tartós és olcsó. A jövő zenéje szólal meg benne: a tipusbútor, mely a középosztályoknak gyárilag is jó, szolid s nem pótlékokkal dolgozó tárgyakat fog adni. Tehát keressünk egy teásasztalt, egy olyan asztalt, amelynek ne legyen több része, mint négy jó lába s egy jó fedőlapja s ha már minden áron hajlik, hát úgy hajoljon, hogy az természetes legyen. Nem baj, sőt annál jobb, ha három-négy összetolható kis asztalból áll is, csak dísz ne legyen rajta az Istenért. Csak ne legyen a lábainak támpillérje, amelyik átfonja, alátámasztja, végigfut körülötte, mint az iszalag és végül egy merész lírában szökik fel az asztallaphoz. Csak fogantyúi ne legyenek, amelyek hol a konyhaedény fülére, hol a fából való golyóbisokra emlékeztetnek. Csak úgy álljon a földön csupaszon, dísztelenül, de biztosan, anélkül, hogy féltenem kellene a sóhajoktól, melyek mellette kelnek. Elnézem ezeket a hajlított bútorokat, amelyekkel ma hatalmas és megérdemelt hírnévre tett szert két nagy gyár a monarchiá-

ban, elnézem őket s felkiáltok: csak egyetlenegy rajzolójuk volna, egy jó tervezőjük s kiforgathatnák sarkaiból a világot! Ha igazságtalanok nem akarunk lenni, el kell ismerni, hogy technikailag is, ízlésben is sokat javultak az idők folyamán e bútorok, de formájuk még mindig erősen érezteti az ősök hiányát s a jókezű idomítót. Ha az ember ezeknek a katalógusoknak képanyagát összehasonlítja a német puhafabútorok, vagy konyhaberendezések vagy fonott bútorok árjegyzékeivel, akkor látja csak, mennyivel jobban megoldották ezek az esztétikai feladatokat. Mivelhogy ezek a gyártmányok nem hazudnak sem palisandert, sem pácolt tölgyfát, mivel nem empire-ornamentikával vagy Grasset megbicsaklott vonalaival vannak elgondolva, hanem egyszerűek és igénytelenek s maiak. Oly könnyű volna egy teásasztalnak, egy virágtartónak, egy kottapultnak, vagy egy könyvállványnak egyszerűnek lenni és — amint ez a négyszáz ábra mutatja — mégis olyan nehéz.

A DEBRECENI FŐISKOLA INTERNÁTUSÁNAK BÚTORBERENDEZÉSE. Aki a magyar vidéki városok és ezek között különösen az alföldiek viszonyaival ismerős, tudja, hogy itt a lakásművészetnek, az otthon művészi ízlésű berendezésének fontosságát nem értékelik kellőképpen. Mint örvendetes hírt fogadhatjuk tehát, hogy egy általánosan konzervatív érzelműnek ismert nagy testület, a tiszántúli ev. ref. egyházkerület vezetősége elhatározta, hogy a Debrecenben 200 főiskolai tanuló részére építendő új internátus belső berendezését, bútorzatát Bors Károly iparművésztanárral tervezteti meg. Ez alighanem első eset, hogy egy diákinternátus berendezésénél esztétikai szempontok is érvényesülhetnek. Kívánatos, hogy ennek a jó példának mennél több utánzója legyen. Ezzel talán elérhetjük azt, hogy a hangulatnélküli, komor és rideg deákszobát kedves, színes és barátságos otthon váltja majd fel.

VIRÁGOS LAKÁSOK. Örömmel tapasztaljuk, hogy nálunk újabban mindinkább hódít teret a virágok kultusza. A módos családoknál, amelyeknél a költség kérdése e részben nem jelent akadályt, még télen is frissen metszett üvegházi élővirággal díszítik a lakást és ezzel kellemesen fokozzák annak intim hatását. A kevésbbé tehetősöknél sem lehet a pénzkérdés akadály; hiszen nyáron a legpompásabb szinekben tündöklő virág mindenfelé elég olcsón szerezhető be; legolcsóbban erdőnmezőn, ahol a természet egészen ingyen kínálja a szebbnél szebb pazarszínű flóráját. De télen is akad elég szép színű növény, amely jól illik a vázákba és méltó dísze lehet otthonunknak. Ilyenek az útmenti gyomok, egy-egy haragoszöld fenyőgally, bogyós ág, a szamárkóró stb. Fontos itt is, hogy tartsunk mértéket, s ne akarjunk a tömeggel hatni, hanem inkább azzal, hogy tetszetősen és ügyesen helyezzük el növényeinket a vázákba, úgy hogy szépségük érvényesülhessen. Néhány jó példát mutatnak Füredi Jenőnek és Bruck Franciskának e füzetben közölt virágos vázái.

AGYAGIPAR

AZ ÚJ ÓLOMMÁZ. A magyar fazekasiparra nézve igen nagy jelentőségű, áldásos esemény az új ólommáz, amelyet Petrik Lajos, a felső ipariskola vegyészigazgatója talált fel s amelyet a napokban fogadott el az Országos Ipartanács. A magyar népi fazekasok az agyagedények mázolására eddig tudvalevőleg a gelét-et használták, amely nem egyéb ólomoxydnál s így az egészségre nézve a legnagyobb mértékben ártalmas. Az ólomoxyd veszedelmes méreg, amely a gyomorsavban feloldódva hűdést, bénaságot, meddőséget okoz s állandó használata teljesen tönkretette a fazekasok testi épségét. Ennek a veszedelemnek az elkerülésére bízta meg a kereskedelmi kormány Petrik igazgatót az ólommentes mázzal való kísérletezéssel, amely most eredménnyel is járt. Az új mód nem ólommentes ugyan, mert a magyar agyagipar primitív kemencéiben az nem lenne alkalmazható, de míg most a fazekasólommázban 80% ólomoxyd van s ebből a gyomor 37 fok melegénél a gyomorsavban 60—70% ol-

Somogyi tükörfa.

Magyar Iparművészet
1913.

TOULOUSE-LAUTREC-MÚZEUM. *Albi*-ban egy három teremből álló Toulouse-Lautrec-múzeum nyílt meg július 30-án. Az egyik teremben litográfiák, a másikban rajzvázlatok vannak, a harmadikban pedig a művésznek vagy 100 kiválogatott festménye van kiállítva.

A BERNI MÚZEUM. A berni múzeum képtára új rendezés alá került, mely alkalommal a raktár sok elfeledett kincse vetődött újra felszínre. Először kerül kiállításra Franz Adolf von Stürler (1802—1881) nagyértékű hagyatéka is, amely egy külön termet megtölt. Stürler képein kívül Ingres-rajzokat is találunk itt. Ezeket a mester adományozta tanítványának, Stürlernek. E kilenc rajz között két portrén kívül a többi tanulmány a mester közismert műveihez: »Le vou de Louis XIII«, »Stratonice« stb. Stürler Itáliában gyűjtött régiségei is itt nyertek elhelyezést.

A HAMBURGI WEDELL-GYŰJTEMÉNY. Az 1919-ben elhúnyt Siegfried Wedell rendkívül értékes gyűjteményét házával együtt — amint *A Műbarát* már megírta — Hamburg városára hagyta. A gyűjteményben, melyet mostanában nyitottak meg a nagy közönségnek, mindössze 45 festmény van, de azok oly szerencsés kézzel vannak kiválogatva, hogy szinte valamennyi múzeális értékű és művészettörténeti jelentőségű. Nagyobbára Párisban szerezte még őket Wedell, aki hosszabb ideig élt ott. Az olasz festészet köréből a következők érdemelnek figyelmet: A Giotto-iskolából két kiváló fára festett kép, az egyik a keresztrefeszítést, a másik Mária halálát ábrázolja. Bernardo Daddi köréből való egy triptichon középső része, mely a trónoló Máriát ábrázolja asszizi sz. Ferenccel és sz. Magdolnával és amelynek kompozíciója az előtérben térdeplő alapítónővel a S. Giorgio a Ruballa-beli Madonnára emlékeztet. A trecento sienai iskoláját Sano di Pietro Madonnája képviseli, amelyhez hasonló kompozíció az egykori Dollfus-gyűjteményben volt látható. Kiváló szépségű Mainardinak egy tondója, mely korábban a párisi Dr. P. Mersch gyűjteményében volt. Máriát ábrázolja a gyermek Jézussal, angyalokkal és a kis Jánossal. Ez a kép replikája a louvrebelinek, melynek más gyűjteményekben is vannak replikái. A Somzée-gyűjteményből szerezte meg Wedell Palmezzanonak egy szignált és datált Szt. Sebestyénjét. Igen jellemző szignált képe van [illegible] Franciának: Máriát ábrázolja, (a Huybrechts-gyűjteményből), az utóbbi pedig egy Máriát a gyermekkel és Szt. Annával ábrázoló korai festményével (a d'Oultremont-, utóbb a Knaus-gyűjteményből). Mellettük még Teniers, van Goyen, Janssens van Ceulen és Dirk Santvoort egy-egy képe érdemel említést. A régi német mesterek közül az id. Cranachnak egy szignált és 1534-ből datált igen szép Lucretiája, a svájciak közül pedig Hans Friesnek van itt egy Mária megkoronáztatását ábrázoló érdekes festménye. A gyűjtemény mindenképen nagy nyereséget jelentett Hamburg városának, mely különben igen szegény régi műalkotásokban és az a körülmény, hogy Wedell kívánsága szerint a képeket együtt hagyták az e célra hagyományozott palotájában, a gyűjteménynek magának, mint zárt egységnek külön értékét is megmentette a művészet barátai számára.

ÁSATÁSOK ÉS LELETEK

EGY ÉRTÉKES ÓKORI RELIEF-LELET A SUNION-FOKNÁL. A Manchester Guardian heti kiadásának egyik utolsó száma közli a reprodukcióját annak a reliefnek, mely egy önmagát megkoszorúzó atlétát ábrázol és amelyet a görög nemzeti múzeum igazgatójának Staïsnek, a Kap Sunion mellett végzett ásatásai alkalmával találtak még a háború alatt. A lelet, amelyet csak most hoztak nyilvánosságra, kiváló példája az ötödik század első feléből való attikai művészetnek; az attikai szobrászatnak abba a korába esik (460 és 450 közé), amely közvetlenül megelőzte Phidiast, amikor már majdnem teljesen levetette magáról az archaikus korszak szigorúságát és manirizmusát. Az alak némi merevsége, a haj és a szem ábrázolási módja még megőrizte egy kis nyomát a régi stílusnak. A test felülete, a kellemes póz, a kifejezés komolysága jellemző a görög szobrászatnak arra a fejlődési fokára, amelyből Phidias meritette inspirációját. Ebből a szempontból a relief egy sorba [illegible]tő az Akropolisz-múzem »Búsuló Athená«-jával. [illegible]nion-relief egy atléta sír-reliefje volt és valószínűleg nem messzire a lelőhelytől a Poseidon-[illegible]plomban volt felállítva. A fejen, a hüvelyk és [illegible]atóujjak közt látható lyukak arra szolgálnak, [illegible]y a fémkoszorú a fejre erősíthető legyen. Bizo[illegible]s nyomok azt is elárulják, hogy a relief eredeti[illegible] be volt festve: a háttér sötétkék, a haj világ[illegible]barna volt. Figyelemreméltó a relief mélysége. [illegible]udovisi-trónus és a »Búsuló Athena«, amelyek [illegible]nabból a korból valók, nem oly mélyek. De [illegible]sánál és általános jelleménél fogva a Sunion-[illegible]fet úgy tekinthetjük, mint a Parthenon-friz közvetlen előfutárját, mint a Phidias-előtti szobrászat [illegible]k legszebb reprezentánsát.

HIREK

[illegible]ÖRVÉNY KÖZGYŰJTEMÉNYEINK AUTONÓ[illegible]ÁRÓL. Az új közoktatásügyi miniszter (Klebels-Kuno gróf) egyik első cselekedete egy törvény[illegible]lat megszavaztatása volt, amellyel olyan [illegible]len állott elő, hogy azt kell hinnünk, még [illegible]zterré való kineveztetése előtt készítette el. [illegible]aslat, melyből azóta törvény is lett, múzeuma[illegible]az Országos Levéltár és a Széchenyi Könyvtár [illegible]ról intézkedik. A szóbanforgó intézetek első [illegible]iselőjéből, egyetemi tanárokból és arra érde[illegible]em kvalifikált barátaiból a tudományoknak és [illegible]zetnek, tanácsot alakít, melyre átruházza a [illegible]ter jogainak nagy részét. A tanács joga, hogy [illegible]zetek vezetőjétől előterjesztett tisztviselő-

jelölteket kinevezze. Az intézetek vezetője legfeljebb háromszoros vétóval élhet a tanács döntése ellen. Harmadfokon a miniszter dönt. A tanács joga azután, hogy megállapítsa, melyik intézet melyik tisztviselőjének működése tekinthető meddőnek (a törvény kodifikálja ezt az izléses jelzőt). Az ilyeneket a tanács előterjesztésére a miniszter nyugdíjba küldi. A törvény intenciója a »központosítás«, minden bürokrata agyvelőnek kedves rögeszméje. Ami az ilyen központosítással elérhető: hogy a különböző gyűjtemények a gyűjtés terén ne vetélkedjenek egymással, mert azzal fölverik az árakat; hogy különböző könyvtáraink egyazon drága munkát fölösen több példányban meg ne hozassák stb., azt talán egyszerűbb szervezettel is el lehetne intézni. Másik intenciója az új törvénynek, hogy gyűjteményeink szorosabb összefüggésbe jussanak az egyetemmel. A törekvés helyes, mert ez az egyetlen módja annak, hogy tudományos intézményeink képzett tisztviselőkkel láttassanak el, másrészt pedig, hogy egyetemeink fölös számmal ne termeljenek olyan képzettségű tudósokat, akiknek egyetlen elhelyezkedési lehetősége a múzeum vagy a könyvtár. A baj csak az, hogy minden törvényt hatástalanná tehet az emberek gyarlósága és összeférhetetlensége. Mindezekért és egyebekért éppen az érdekelt szakkörökben fogadták kedvezőtlenül a törvényjavaslatot. Nem sok jót várnak a némiképpen megreparált törvénytől sem.

PETRIK ALBERT EMLÉKÉRE. Jelen számunkban fejeződik be Éber László tanulmánya az Árpádkor művészetéről. A korai magyar művészet e nagyszabású összefoglalásának értékét sikerült egy sorozatnyi képpel teljesebbé tennünk. Illusztrációink nagyobb részt azoknak a kitünő fényképfelvételeknek alapján készültek, amelyeket néhai Petrik Albert vett föl szerte az országban. Petrik Albert hősi halált halt a nagyháborúban. Az ő emlékének szolgáljon az alábbi megemlékezés, amelyben katonáskodásban társa és barátja, *Tvaroska* Mihály beszéli el halálának előzményeit.

Annak idején, 1916-ban önkéntes voltam Szat
máron a 65-ösöknél, s akkor jött az ezredünkhö
egyszerre Petrik, az épitész és Bátky József,
pasztellista és dekorativ tervező. Mind a hármunk
nak szenvedés volt a katonáskodás, és ez hama
összemelegitett minket. Föllélekzettünk és meg
könnyebbültünk, amikor vége volt a kirukkolásnak
A Pannónia-kávéházban találkoztunk minden est
csöndben meghúzódtunk egyik sarokasztalnál hár
man, a társaságukba fogadtak engem is, mert épitész
növendék voltam én is és fiatal, és rajongója
művészeteknek. Ennél az asztalnál sohase beszéltün
katonai dolgokról — untuk ezt. — Buda öreg házai
ról beszéltünk és a Russwurmról és Késmárkról é
Kolozsvárról. Bátky és én, mi élénkebbek voltunl
az öreg Petrik csöndesen szivarozgatott mellettünl
néha kihúzta a tárcáját a zsebéből és kirakt
elibünk a felvételeit, az újakat, régieket vegyese
Keveset beszélt róluk, de az egyikbe szerelmc
volt. Egy Madonna-felvétel volt, egy eleven nő, ak
nek élő, érző vonalaiba annyi mélységes plaszticitá
vitt bele Petrik művész-lencséje, mintha kőbő
fehér márványból lett volna kifaragva. Amiko
beteltünk a gyönyörködéssel, az öreg visszapakkol
a képeket és ekkor észrevettem: a Madonna-kép
a tárcája külön rekeszébe tette, el a többitől.

Petriknek ebben az időben nem volt kedv
semmivel se foglalkozni. Tizenhat júniusában me
tünk ki a harctérre, először Petrik és én, utánun
egy hét mulva Bátky. Petrik szakaszparancsno
volt, én melléje voltam beosztva. Az öreg nem fele
meg s a századparancsnokunk engem akart helyél
tenni; nagyon rosszul esett ez Petriknek, én
mentem a századparancsnokhoz, kértem, hogy ne tegyen ilyet. Nem is lett belőle semmi, Petrik maradt tovább szakaszparancsnok.

Petrikkel újra együtt volt a Pannónia-beli társaság, de most nem kényelmes kávéházi széken, hanem a kazlak alján, lengyel viskóban beszélgettünk a mi örök témánkról. Ekkor csatlakozott a mi triászunkhoz dr. Auner, a bécsi egyetem magántanára, aki elsőrangú műtörténész volt. Aztán újra széjjelszakadtunk, Bátkyt felmentették, hogy az Erzsébet-szobor dekorativ-terveit elkészithesse, Auner betegen haza ment, ketten maradtunk újra Petrikkel. Ettől kezdve nagyon szomorú lett, addig is keveset beszélt, de ezentúl nem lehetett a szavát venni. Halálsejtései voltak, amelyekről gyakran beszélt nekem magányos sétáink közben a Dnyeszter-parti füzesek mellett. Fájt neki, hogy őróla nem gondoskodik senki, hogy hagyják elpusztulni, pedig érzi, hogy még sok szépet, művészit tudna csinálni.

Aztán bementünk az állásba és három hét múlva meghalt. 1916 augusztus 27-én délután megleptek az oroszok, — Petrik a zászlóaljsegédtiszt mellé volt beosztva — kivertek minket az állásból. Petrik visszaszaladt, hogy az iratokat megmentse és a fényképeit, amiket a fedezékben hagyott. Ekkor lőtték le az oroszok közvetlen közelből. Pár óra múlva visszafoglaltuk az állást — nehéz ólmos-esős éjszakán — megtaláltuk Petrik holttestét is. A sárga bőrgamásnit lehúzták a lábáról, ott feküdt az árok szélén sápadtan, bágyadt, fonnyadt arccal. Mellette voltak az iratok és egy csomó fénykép, komisz bakkancssarkok betaposták a sárba, amiket ő annyi rajongással hordott mindig magánál. Mi tovább mentünk az oroszok után, a szanitécek tévedésből közös sírba temették s csak néhány nap múlva vették észre. Az ezredparancsnok exhumáltatta és a delejowi katonatemetőben temettette el újra.

Én azután fogságba estem és a Moszkva melletti (Kozsutovó) gyűjtőtáborba kerültem. Épp a török tisztek koncertjén voltam, amikor kerestek: a Petrik öccse volt.

— Mondd, mikor halt meg a bátyám? — ezzel a kérdéssel jött hozzám. Elmondtam neki mindent pontosan és ekkor könnyes szemmel mondta.

— Nem tudtam, hogy elesett, mert hiszen már régen fogságban vagyok, de igy akartam kivenni belőled az igazságot. Mert gondoltam akkor, amikor katona lett, hogy ez lesz a vége . . . és itt a fogságban megéreztem.

A Múbarát.
1922. II.

Mikor születnek remekművek?

Látogatóban Petrik Pál festőművésznél

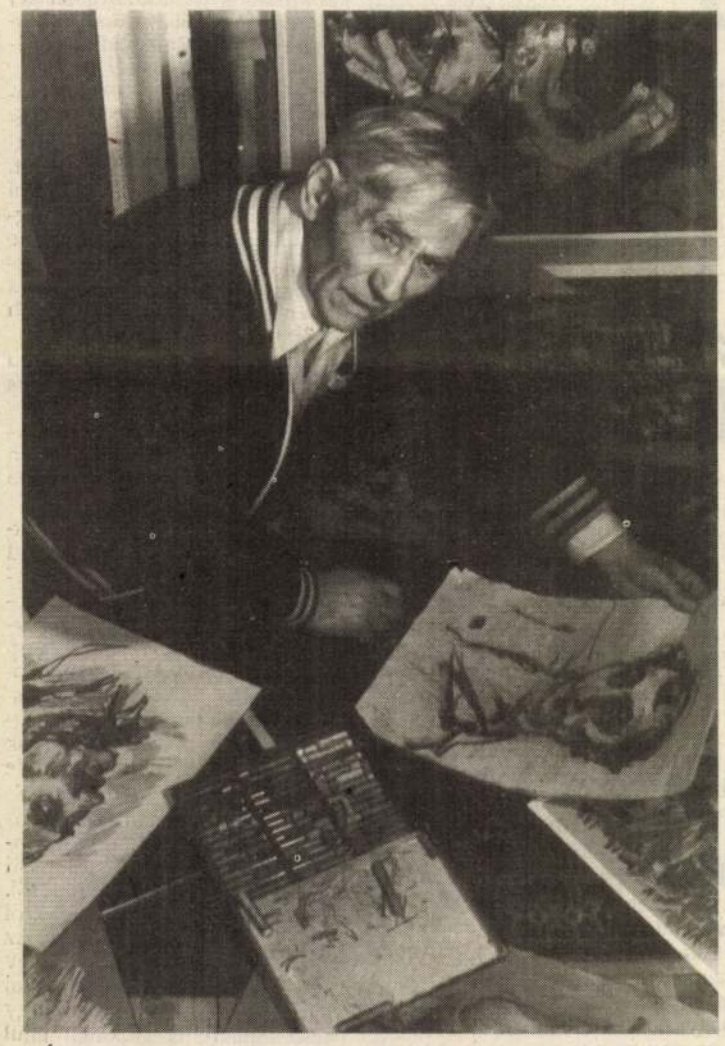

„Élete csöndes egyszerűség, hallgatag nagyság." Ahogy beszél, amit mond, mind-mind egy-egy ablak életére, művészetére, alkotásaira. Az anyag általa lélekkel telítődik, a kész mű chopeni koncepcióval, melódiával – Petrik Pál opusával jegyezve. Összetett érzelmű, törött csillogású – drámai vonulatban. Ezek az alkotások bármelyik európai országban – Európa-hírű kiállításon, múzeumban – megállnák a helyüket. De a sors nem kényeztette el Petriket. Szerénységére vall az egy évtizede elhangzott kijelentése: „Nem hiszek az idős korban alkotott remekművekben." 65. életévében járt akkor.

Járkálunk, nézelődünk a műtermében. A mester egy üres vászon elé lép. – Pali bácsi – mondja magának –, ezen már nem lesz semmi, erre már nem kerül sor!

– Mégis, mikor születnek a remekművek? – kérdezem.

– A kijelentésemet csak magamra értettem. Lehet, hogy van benne ellentmondás. Nekem se lelki, se fizikai erőm nincs hozzá. Mások esetében nincs kizárva, hogy akár 90 éves korukban is alkothatnak remekműveket. A zsenialitás, amit a művész magában hord, nem elég arra, hogy zseniálisat is alkosson.

– Elég egyetlen remekmű is a halhatatlansághoz?

– Korunkban nem elég. Nagyon sok bizonyításra van szükség.

– És kik döntik el, hogy remekművel állunk-e szemben?

– Csak a mű beszélhet önmagáról. Az idő! Íz, ízlés különböző. Nem gondolkodhatunk egyformán!

– Még Picasso elismerte, hogy sikerre van szüksége a művésznek. Sikerélmény nélkül – ami nem korlátozódhat életévekre – hogyan lehet élni, dolgozni?

– ...hogyan lehet anélkül?... Az ember beállítottságától függ. Felőlem lehet valaki olyan nagy művész, mint a Városháza, csak engem hagyjon dolgozni. Én is hagyok másokat.

– Ritkán adatik meg egy művész életében a korai elismerés, de ha mégis „bejön" – örök menedékül szolgálhat. Vagy ahogy Nietzsche mondta: „Nincs jobb rejtekhely, mint a korai dicsőség." Meddig lehet az effajta kiváltsággal takarózni?

– A művész érzi, hogy jól csinálta-e, amit csinált, hogy milyen nívón van. A kollektív kiállításokon jól érzem magam, látom a helyem, erőt merítek, soha nem veszek el. Kísérem, látom, hogy jó-e vagy rossz, amit csinálok. Nem versengés.

– Ha nagy a „felhajtás", nyüzsgés egy művész körül, az feltétlen elismerésnek, sikernek könyvelhető-e el?

– Van benne valami... A sikeres bestseller író mondja a sikertelennek: „Akinek nincs legalább egymillió olvasója, az ne is kezdjen el írni!"

– Ha egyáltalán létezik ihlet, önnél milyen szerepet játszik?

– Ihlet nagyon is van. Az ihlet nálam a mozgatóereje a kép megszületésének!

– Homok, grafit, kristályos fém, üveg. Az utóbbi évtizedekben ezekkel az anyagokkal kísérletezik, ezeket az anyagokat alkalmazza művészi mondanivalójának eszközeiül. Meg is találta bennük egyéni kifejezési módját. Hogyan történt a találkozás?...

– Egy reggelen a Tisza-part felülete, végtelenje hatott rám. Megragadott, meg tudtam ragadni ezt a pillanatot... A homok mint anyag ki tudná fejezni a vajdasági embert – gondoltam. Mert az anyag nagy segítőtársa az embernek. Rátaláltam! Megszületett a Zsellér c. kép, a Ballada-ciklus, ahogy még senki sem mintázhatta meg. Hogy ne a mai modern világra gondoljak, kívül menjek ezen a világon...

– Egy másik puszta anyag léte – a fémpor, fémhatással – megteremti a mai embert és összetett világát. A különös fémhatású vasporral... Na, végre az én koromat is kifejezhetem! Ebből is látható, hogy az anyag és a téma mennyire befolyásolja a művészt. Időközben megjelent az üveg, az ember lelke... Ezek az anyagok voltak a legalkalmasabbak, hogy kifejezzem magam. Kb. 20 kép született ebben az időben. A lírai enformel festői nyelv átnyúlt az absztrakt, a nonfiguratív formavilágba. Ezek voltak a 60–70-es évek, amit művészetem legértékesebb korszakának mondanak.

– Az üveg esetében – jellegénél fogva – fennállhat a művészi öncélúság veszélye. Nem félt ettől?

– Ez nem l'art pour l'art! És miért ne legyen az?! Még öncélúbbnak szerettem volna, hogy hassanak... Mindezek az anyagok csak hozzájárulhatnak a teljesebb mondanivaló kifejezéséhez, erejéhez, értékéhez!

– Az üveg nem tud sírni – az ember, az ember lelke, nagyon is – összetörni viszont igen! De valami módon folyton regenerálódik. Ez érezhető a Széttört illúziók című sorozaton. Hogyan sikerült ezt elérnie?

– Maga a jelenség, ha egy ablaküveg a közelemben esik le, nagy erejű, nagy hatású. Innen az ötlet, hogy nem kell a nagy robaj, zaj, bonyodalom. Csak egy kis sarok, ami végigszalad, többé egész nem lesz belőle, mint az ember lelke. Ez kínzott sokáig, a megoldás. Eljutottam a Széttört illúziókhoz c. sorozathoz! Lehet, hogy halálom előtt még megbánom ezt a kifejezési formát. A végső kimenetelét nem tudhatja az ember semminek!

– Kiállított műveinek nem mindegyike van aláírva. Mi ennek az oka?

– Az az igazság, hogy hol szándékosan, hol nem szándékosan hagytam el képeimről az aláírást. Ne a nevem dominálján az érték megállapításakor. Vagy jó az a kép, vagy nem jó. Ha jó, vegyék meg, tartsák meg, ha nem, eldobhatják...

– Mi volt a legutóbbi sikerélménye?

– Egy megkésett önálló kiállítás '88-ban, a szabadkai Népszínházban. Utólagos sikerélmény. Tudom, nem hiszi el, ha azt mondom, hogy Belgrádban még nem állítottam ki, mert nem hívott senki! Ez számomra megfejthetetlen!

– Miből táplálkozik egy művész testileg-lelkileg, ha már nem érdeklődnek felőle, nem vásárolnak tőle, alkotóereje „holtpontra" jutott?

– Ez válság! Ki lehet belőle lábalni. Az ember rapszodikus lény. Megváltozhat máról holnapra. Előbb-utóbb az én képeim is be fognak kerülni azok közé a képek közé, amiket kilóra mérnek... Akkor inkább ne vásároljanak tőlem!

– Mindamellett fohászkodhat-e a mai ember ilyesvalamiért, ilyeténképp: „Embert! Embert adjatok nekem! Embert, akiben a lelkem gyönyörködik, akivel a szívem megtelik!"

– Ilyen nincs! De lehet érte fohászkodni.

Barankovszky Edit

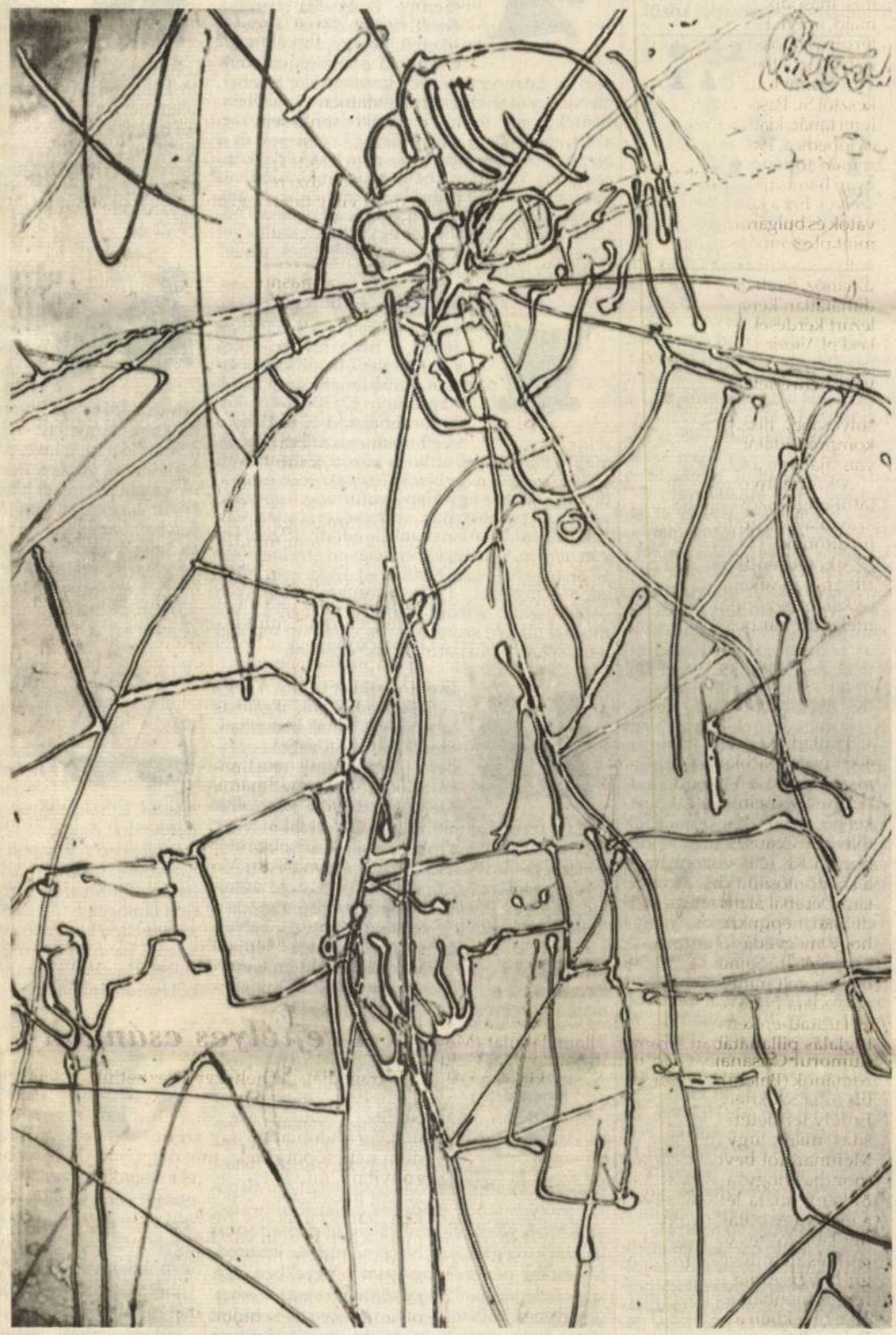

Világtalan – üveg

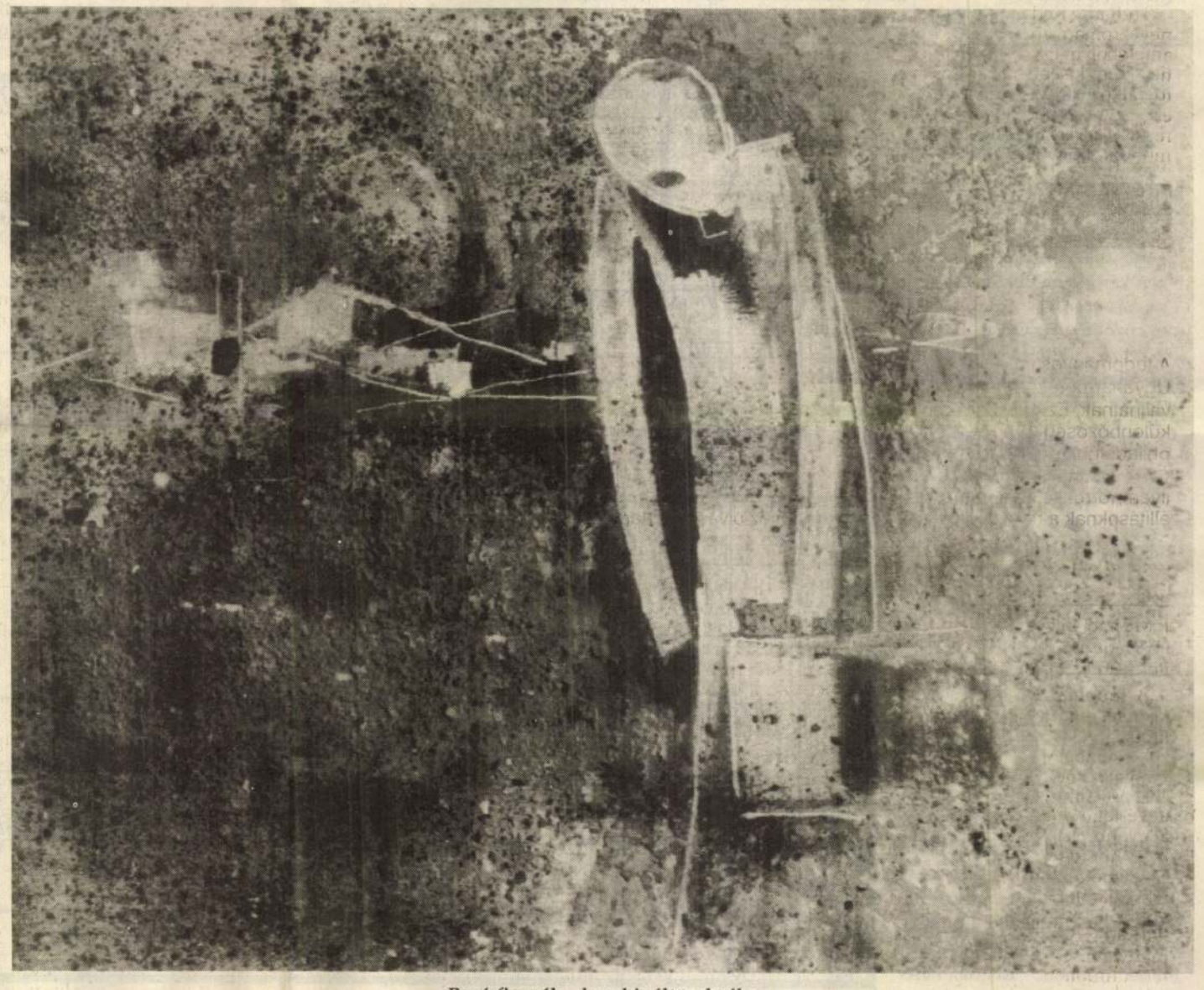

Papírfigurák – kombinált technika

PETRIK Pál festőművész

Sakk

Esélyölő fordulatok

Nem a *Sakkélet* most megjelent 4–5. – ismét összevont, megint negyedévet késett – számára vonatkozik címünk, hanem a belőle választott *Timman–Short* partira, amely első volt a világbajnokjelöltek páros mérkőzésén vívott tizenhárom összecsapás közül.

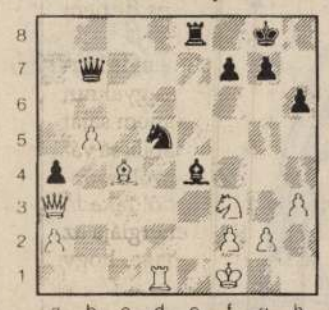

Ez volt a hadi helyzet világos 31. lépése után. Short érdekesen válaszolt: *31. –, Bc8?!* (*Dely Péter* nagymester elemzése szerint már itt Hf4 lett volna erősebb.) A folytatás: 32. He5 Fg2:+! (Dely: „32. –, Bc4:?! 33. Hc4: Vb5: is tetszik, de ki tud egy ilyen sakkadásnak ellenállni?") 33. Kg1 Fe4 (Inkább Hf4! kínálkozott.) 34. Bd4 (Vajon miért vetette el 34. Hc6-ot?) 34. –, Hf6 (Most már hiba Hf4 a 35. Ve3! válasz miatt.) 35. Ff7:+ Kh8 36. Kh2? (Timman itt nyerési esélyt szalasztott el: Dely, 36. Fe6!-ot döntő erősnek minősítette elemzésében.) 36. –, Vb5: után a hadállásban remi rejlett 37. Be4:! He4: 38. Vf8+! Bf8: 39. Hg6+ Kh7 40. Hf8+-kal.

Az ilyen kombinatív megoldás esztétikus is, elegáns is. Nem érheti szó a ház elejét a döntetlen miatt, kellemes érzéssel mehetünk zuhanyozni, pihenni, aludni, vagy készülhetünk a következő játszmára. Nincs okunk föltételezni, hogy Timman mindezt nem látta, tény viszont, hogy eltért: 37. Vg3?! Vb1 38. Be4: Ve4:? (Short időzavarban nem vette észre, hogy rámosolygott a szerencse, hiszen a Timman választotta változatban éppen sötét jutott nyerési lehetőséghez, hiszen ha huszárjával ütött volna e4-re, 39. Vg4 után Vc2, 39. Vf4 után pedig 39. –, Hf2:! 40. Fd5 Vg1+!! lapult az állásban.)

Sötét hibáját gyors remi követte: 39. Fg6! Vd4 40. Hf7+ Kg8 41. Hh6:+ Kf8 42. Hf5 Vc5 43. Hg7: Kg7: 44. Ff5+ Kf8 45. Fc8: Vc8: 46. Va3+ Kg7. Olvasóink figyelmét külön is felhívjuk a szenzációs tizenkettedik játszmára, amely körül izgalmas szakmai vita bontakozott ki.

Kiemelkedő partikat tár elénk a lap a linaresi termésből, és föleleventésre érdemes a budapesti zónaverseny néhány tanulságos mozzanata is. *Lékó Péter* teljesítményéről *Adorján András* írt – játszmaelemzésekkel.

Somlyódi János

Mit üzennek a csillagok?

Kisasszony havában, a 33. héten (augusztus 16. és 22. között)

Kos (III. 21–IV. 20). Ezen a héten a Nap még végig, a Merkúr továbbra is ötödik házában jár. E bolygópáros nagyszerűvé varázsolja szerelmi életét, tovább növeli társasági sikereit, népszerűségét. A 17-ei Újhold a hobbiknak kedvez, de talán egy új szerelem hírnöke is lehet, illetve egy új fejezet kezdődhet érzelmi életében. Péntekig egy fontos feladatot kell befejeznie, azért, mert 20-án a Merkúr az Uránusszal és a Neptunnal is szembenáll és nem lesz képes koncentrálni. Vasárnap kisebb problémák adódhatnak vállalkozásában, leállhat a munkájában, ám, ha a részletekre jobban ügyel, akkor nem kell mitől tartania. Csütörtök szívügyekben feszültséget jelez, 21-e viszont kedvez a szerelemnek, ismerkedésnek, randevúknak.

Bika (IV. 21–V. 20.) A Nap még vasárnapig a 4. házában halad, a hangsúly az otthonán, a családi, baráti kapcsolatain, tulajdonán van. Ezzel kapcsolatos 17–20–21-én siker koronázhatja. A 17-ei Újhold segít rendezni családi problémáit, a karrierje és otthona között. Csütörtökön vállalkozóként nagy befolyást gyakorol másokra, de ugyanakkor egy Nap–Szaturnusz oppozíció pénzügyi problémákat, veszteséget is jelez. Vállalkozóként váratlan munkája adódhat Szent István napján. Szívügyekben nagyon érzelmes lesz 16-án (egy Nap-szextil miatt is), 18-án igen változó a hangulata, 19-én partnerével könnyen összeveszhet, viszont Plútó (trigonban áll Vénusszal (21-én) szombaton és vasárnap segíthet megszilárdítani a partnerkapcsolatokat.

Ikrek (V. 21–VI. 21.) A jegy vállalkozóinak sok izgalmas lehetőséget kínál utazásban, tanulásban, továbbképzésben, vállalkozások reklámozásában. A Nap egész héten, a Merkúr keddtől a kapcsolatteremtést és a kommunikációt is előtérbe helyezi. A szomszédaival, a rokonaival a kapcsolata kellemes lesz 16–17-én és ez kihat a jövő terveire is, főként utazásra ösztönzik. A 17-ei Újhold vállalkozó kedvét növeli. Vénusz szombati trigonja a Plútóval növelheti jövedelmét, ám ez a bolygó 17–18-án kissé különös pénzügyekkel lepheti meg! Ebben a fázisban nehezen tudja összeegyeztetni a szerelmet és a munkát. A Mars romantikus terveit 16–20–21-én támogatja.

Rák (VI. 22–VII. 22.) Az Újhold 17-én kiváló napokat hoz. A Nap és a Merkúr is pénzügyi szektorában van és jövedelmére, személyes befektetéseire a bolygódúc 16–17-én nagyon pozitív hatást gyakorol. Péntek nagyon kreatív lehet, bár alaposan próbára teheti az idegeit a Nap–Szaturnusz oppozíció. Nem célszerű 19-én túlságosan sokat költeni – főleg lakásra, házra nem, és ne keveredjen vitába pénzzel kapcsolatos ügyekben élet, vagy üzlettársával, mert könnyen vesztes lehet. A jegyében haladó Vénusz beragyogja szerelmi életét, különösen 20–21–22-én, ám 17–18-án ne akarja elkötelezni magát, várjon, míg jobban megismeri választottját!

Oroszlán (VII. 23–VIII. 23.) A Nap, uralkodója kihangsúlyozza személyes érdekeit és céljait, valamint azt a hatást, amit másokra gyakorol. A Merkúr kellemes kommunikációt ígér, különösen 17-én. Kerüljön el érzékeny témákat partnerével, vagy üzlettársával 19-én, könnyen sértődés lehet a dologból. Könnyen lehet, hogy 17–18-án megalapozatlan szóbeszédet hall, jelzi a 12. házában haladó Vénusz, de ne törődjön a hallott pletykákkal. A Hold 16–17-én jegyében van, szexuálisan igen aktív. A Szaturnusz a házassági és partnerkapcsolatok házából ugyanakkor feszültséget jelez szívügyekben 17–19–22-én.

Szűz (VIII. 24–IX. 22.) Összpontosítson a bizalmas ügyekre, elkötelezettségekre, lehetőséget talál arra, hogy megoldjon egy eddig elhanyagolt feladatot. Kedden a Hold–Nap konjunkció különös ösztönzést ad különböző problémái megoldásához, bonyolult üzletkötéshez, megállapodáshoz jó nap. Ellenben 19-én mások együttműködésére nem számíthat. A keddi Merkúr–Jupiter szextil jó híreket jelez. Kedden jegyébe lép a Hold, aspektusai lehetővé teszik, hogy egyensúlyba hozza pénzügyi egyensúlyát. A társkereső Szűzek részére 17–18–21-én több alkalom is adódhat ismerkedésre, és most felépíthetnek egy tartós kapcsolatot. Pénteken ellenben ne randevúzzon, mert a Nap–Szaturnusz oppozíció vereséget jelez!

Mérleg (IX. 23–X. 23.) Hétfőn rossz passzban lehet; a jegyében álló Jupiter félkvadrátot alkot Szaturnusszal. Helytelenül ítéli meg, a kereslet–kínált alakulását vállalkozóként; veszteséget okozó üzletet köt. A keddi Újhold nagyon jó híreket, váratlan bevételt hozhat és alkotó tevékenységének kedvez; ajánlatos ezen a napon sokat dolgozni. Vénusz, uralkodója a karrierházban van és 21-én (trigonba lép a Plútóval), érvényesülését rendkívüli módon támogatja. Csütörtök minden szempontból kellemetlen kozmikus erők alatt áll, noha ellenfeleiről hasznos információkat kaphat. Mars irányítja a házasság házát; 17–21-e ilyen szempontból ígéretes napok.

Skorpió (X. 24–XI. 22.) A karrier, az üzlet, az érvényesülés állnak a reflektorfényben. Tevékenységét általában siker koronázza, különösen 21-én. Csütörtökön ellenben a figyelem olyasvalakire terelődik, aki nagyon agresszívvé válik, és aki üzleti vagy családi vonatkozásban a Skorpióhoz közel áll! A jegyében álló Plútó 22-én feltárni egy bonyolult ügyet. Vénusz mozgásba hozhat egy függőben lévő üzleti vagy állásügyet 16–17–22-én. A 17-i Újhold szexuális aktivitását fokozza, 19-én nagy hatást tesz szívügyekben valakire. Érzelmi élete – különösen ha egyedülálló – sorsfordulóhoz érkezhet 21-én. Ragadja meg az alkalmat egy lehetséges szerelmi kapcsolat érdekében.

Nyilas (XI. 23–XII. 21.) Utazás, tanulás, továbbképzés, távoli rokonokkal, közeli hozzátartozókkal való kapcsolatok állnak vasárnapig a középpontban. Ha mehetnékje és szabadsága is van, akkor ne várjon harmóniát 19-én. Vasárnaptól a karrierrel kapcsolatos ügyek kezdenek dominálni. Uralkodója, a Jupiter, valamint a Mars is a társasági szektorban van és erőtereik energiát adnak népszerűsége növeléséhez. A Vénusz és a Mars fényszögei szerelmi életét kellemesen befolyásolja. Ha van párja, egymás társaságát élvezik, ha éppen nincs senkije, akkor most rátalálhat valakire, különösen 17–19–21-én.

Bak (XII. 22–I. 20.) A jegyében álló Uránusz szembenáll a Neptunnal ez a ritka, 171 évenként előforduló bolygóoppozíció nagy változásokat idézhet elő, zabolátlan energiákat szabadíthat fel. Az üzlettársi vagyon, közös vállalkozások, részvények és egyéb hitel, illetve pénzügyek vasárnapig nagyon hangsúlyosak. A 17-ei Újhold kiváló alkalmat ad új vállalkozás megindítására, ám uralkodója, a Szaturnusz (szembenáll a Holddal) nem garantál pénzügyekben harmóniát, miként csütörtökön sem. Szombaton viszont többletbevételhez, plusz jövedelemhez juthat. Szívügyekben viszont harmonikus fázis – csütörtök kivételével.

Vízöntő (I. 21–II. 20.) A közéleti kapcsolatok, a piaci verseny, előtérbe kerül. A hét első két napjában vállalkozóként fontos üzleti megbeszélésre kerülhet sor. Csütörtökön tartsa magát távol minden érzékeny témától, kiváltképpen azoktól, melyek hozzátartozóival, otthonával kapcsolatosak. Vasárnap kisebb félreértések akadályozhatják érvényesülését. Szombat minden tekintetben jó nap, kedvez a vakációs terveknek, sőt sok öröme lehet szerelméhez, élettársához fűződő kapcsolatában. Szívügyekben a 17-ei Újholdkor a párjához kiváltképpen gyengéd lesz, sőt 18–22-én is.

Halak (II. 20–III. 30.) Mars és Jupiter is a közös pénzügyek házában jár és újabb, sikeres vállalkozásokhoz segítik. Ilyen ügyek 16–17-én merülhetnek fel. A legnagyobb sikert most azzal éri el a vállalkozói szférában, ha óvatosan kér és ad kölcsönt és újjászervezi pénzügyi alapjait. Adósságok behajtására is jó fázis. Csütörtökön családi perpatvarnak lehet szenvedő alanya, melynek résztvevői valamilyen régmúlt dolgokon rágódnak. A Szaturnusz fényszöge 19–20-án elhanyagolt kötelezettségek miatt lelkiismeretfurdalást okoz, emlékezteti korábbi hibákra, kudarcokra. Plútó 21-én utazást jelez, ez egy váratlan találkozást, románcot hozhat. Vénusz az 5. házban van (Merkúrral együtt) és szívügyeinek kedvez (elsősorban 16–17–21-én).

A szegénység szerelmese

Aki látta a Napfivér, Holdnővér című filmet, hogyne emlékeznék *Klárára*, Favarone lovag és Hortulana asszony bájos leányára. Családi palotájuk Assisi központjában állt, közel Szent Rufinó székesegyházához. A gazdag, ősi származású Favarone család bajba kerül, és amikor kitör a háború Perugia és Assisi közt, menekülnie kell. A háborúskodásban részt vett Pietro Bernardone fia, *Ferenc* is, akiről akkor még senki sem gondolta, hogy kis idő, és ő hirdeti meg a szegénység programját, szerzetesként visszavonul a világtól, és véglegesen programjához köti a gazdag, fiatal Favarone leányt, akit halála után két esztendővel, 1255. augusztus 15-én szentté avat az egyház. (Névünnepe augusztus 11.)

Szent Klára valóban a különös, mégis a legegyszerűbb életutat járta meg. Öt és két leány testvérét: Beatricét, Ágnest anyjuk jámbor életre nevelte, mégis amikor Klára az egyik éjszaka megszökött és kolostorba vonult, a családja felháborodva vette tudomásul.

A Favarone lány megtudta: Ferenc választott szegénységét s rendjét a pápa: III. Ince jóváhagyta, és hogy unokaöccsej is csatlakoztak a Poverellóhoz. (Így nevezték Ferencet, vagyis Szegénykének) 1210-ben hallotta Klára először beszélni a rendalapítót, a dóm mellett. Radikális szavai valósággal megragadták Klárát, hiszen eddig így senki sem beszélt a megfeszített Krisztus követéséről. Ekkor kérdezte meg önmagától: De hát ő mit tegyen? Ekkor kereste fel Ferencet. A legenda mondja el, hogy a válasz egyértelmű volt: lemondani a világ dicsőségéről, vállalni a szüzesség drágakövét azért a csodálatos Vőlegényért, aki szeretetből emberré lett. 1211 virágvasárnapján a megszentelt pálmaágakból egyet a püspök Klára kezébe adott, a szentély lépcsőjén, a tömeg előtt. Az említett szökéskor a közeli Szent Pál bencés apácakolostorba ment, de „midőn hat nap múlva" Ágnes testvére is követte, családja férfi tagjai berontottak a házba. Mindkét testvért bújtatni kellett, végül Ferenc döntött úgy, hogy az általa fölépített San Damiano kolostorba telepíti le őket. Klára élete végéig itt élt, az „áldott szent szegénységben", amelynek reguláját olyan keservesen ismerte el a pápa. A kor immár megújult spirituális áramlata sem ismerte, hogy egy szerzetesrend nem rendelkezik vagyonnal. (Ezért volt radikális a ferencesek életmódja is. Koldultak.) A regula jóváhagyását a klarisszák részére (így nevezik Klára rendjét) IV. Ince szentesítette aláírásával, de az alapító szent csak halála napján vehette kézbe.

Tóth Sándor

Színészek, szerepek

Képünkön a Vidám Színpad művésznőjét, **Urbán Erikát** látják egy szerepében. Megfejtésül pedig hét, általa megformált szerep nevét kérjük, meghatározásként – szokás szerint – a darabok címét közöljük. Tíz Olvasónk nyer két-két, a Lakitelek **Alapítvány által felajánlott és a szerzők által dedikált könyvet.** Ezért nincs más dolguk, mint a megfejtést beküldeni az **Új Magyarország** címére: **Budapest, Postafiók 199. 1410.** Beküldési határidő: **1993. augusztus 28.** A lap címoldalára írják rá: **„Urbán Erika"**

Farkas Nándor

Július 24-én megjelent **Augusztusi Kobak** című rejtvényünk megfejtése: HA NYARAL, HA PIHEN, AKKOR SE FELEDJE EL MEGVENNI ÉS MEGFEJTENI A KOBAKOT.

Két-két könyvet nyert:

Kilián Imre Sopron; **Koncz István** Aszód; **Fűrész Ágnes** Mezőfalva; **Dr. Farkas Tibor** Hatvan; **Ács László** Budapest; **Sterczer Ödön** Tatabánya; **Babus Barna** Szuhakálló; **Dr. Szájbel István** Kecskemét; **Mátyus József** Miskolc; **Regős Péter** Nagydorog.

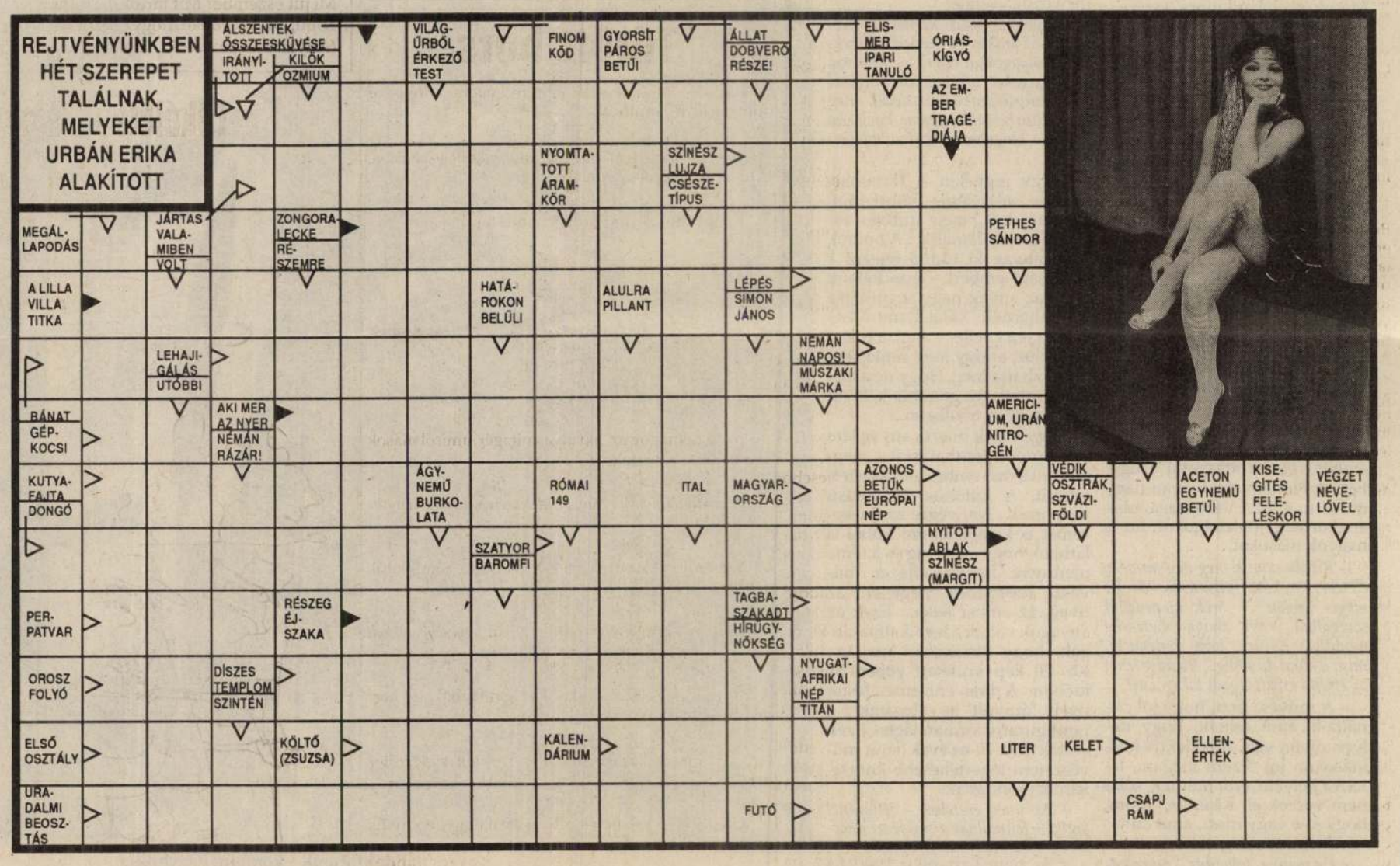

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Szó
1976 OKT 31
Petrik Pál

1021

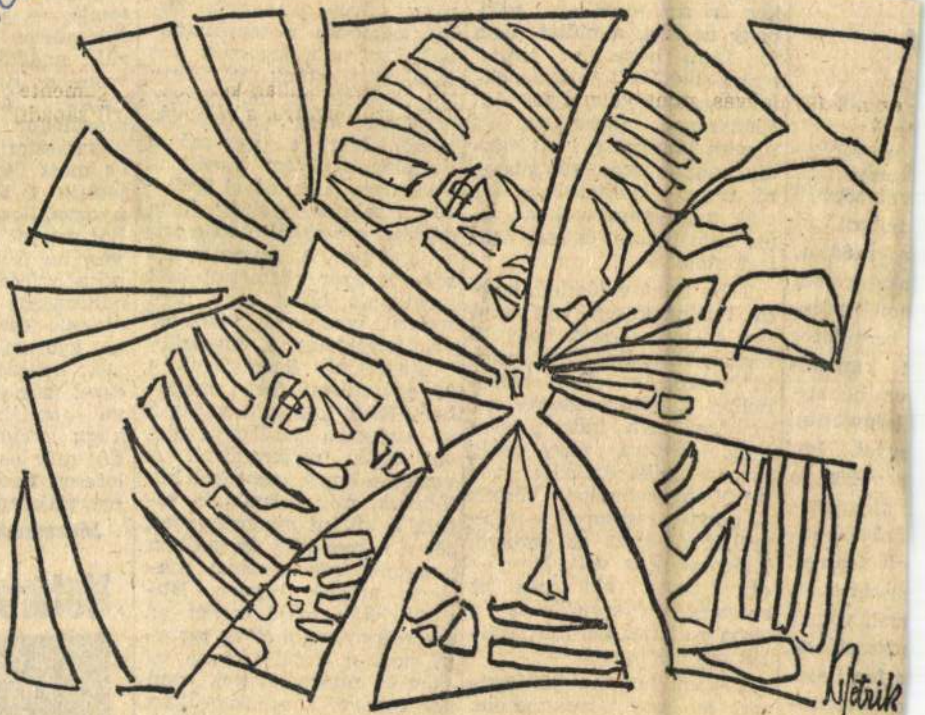

Petrik Pál rajza

1—2 di-

az Elekt-
kérdezheti,
vel több?"
félteni őt
a módját,
ok kicsiből
emelkedés-
becsületes
t kimond-
om hónap-
kilowattot,
egyet. Így
nenőleg is
új, maga-
őző hóna-
ott áramot.
nesetre 20,
rral, vagyis
gyasztással
a fenti ese-
obb vissza-
rény véle-
ezeket sem

hogy meg kell halnia? Amikor én azt mondtam neki, hogy ne félj, a műtét nem fog fájni, nem lesz semmi bajod, mert ott lesz a doktor bácsi és ő vigyáz rád! Hamarosan hazajössz, és megint játszhatsz, mert mindig nagyon szeretett játszani. Hogy a doktor bácsi ott volt, vagy nem volt ott, én azt nem tudom, és már nem is fontos.

Több mint valószínű, hogy dr. Pušinnak sem volt mind egy az eset. Lehet, hogy ő hamarabb tudta, hogy „valaki" tévedett. Egy hónap múlva külföldre ment, azt azonban nem tudom, hogy tanulmányútra vagy pedig csupán „kikapcsolódás" végett?! A szabadkai kórház — minden bizonnyal — több milliót áldozott az orvosra. Kidobott pénz volt. Mert az olyan orvos, aki még az egészséges gyermeket is a sírba juttatja, hogyan segíthet egy betegen?!

Tudom, hogy a kislányomat fel nem támaszthatom. De épp ezáltal az életem teljesen tönkrement, mert azt veszítettem el, akit a leg-

Kedv
szeretn
nagy k
ből ne
nek, ha
tagalam
évi ere
misítene
véssel.
sampion
Verseny
10 000 g
dúcába, s ezekből csupán egy a győztes. A sampionnak sok-sok ezer kilométert kell megtennie hazai vagy nem zetközi versenyről visszatérve. Egyébként a Jugoszláv Postagalamb Sportszövetség 36 egyesületet foglal magában. Ezek közül 18 vajdasági területen tevékenykedik, 400 aktív versenyzővel. A versenyzőknek sokat kell kínlódniuk, míg galambjaik elérik a kívánt eredményeket, sőt a nemzetközi élvonalban vagyunk, sok országot magunk mögött hagyva. Hogyan lehet majd ezeket az eredményeket meg is tartani, amikor a galambok a vadászok puskacsövének vannak kitéve, a sportszerűtlen vadász aggatékára kerülnek, s fazékban fejezik be pálya-

hat nyugdíjat
ves, ha fél h
adja a földjét
nehézségbe
akinek család
ul, gyermekei
sek, nehezen
ezzel már ele
va annak
hogy nyugdíj
dig már vagy
letesen fizeti
nyugdíjalapot
Maradnak t

Hőtároló
MAG
AEG

Magyar Hirdető
Sajtófigyelő

Magyar Szó
Petrik Pál
1976 AUG 17

1021

Petrik Pál rajza.

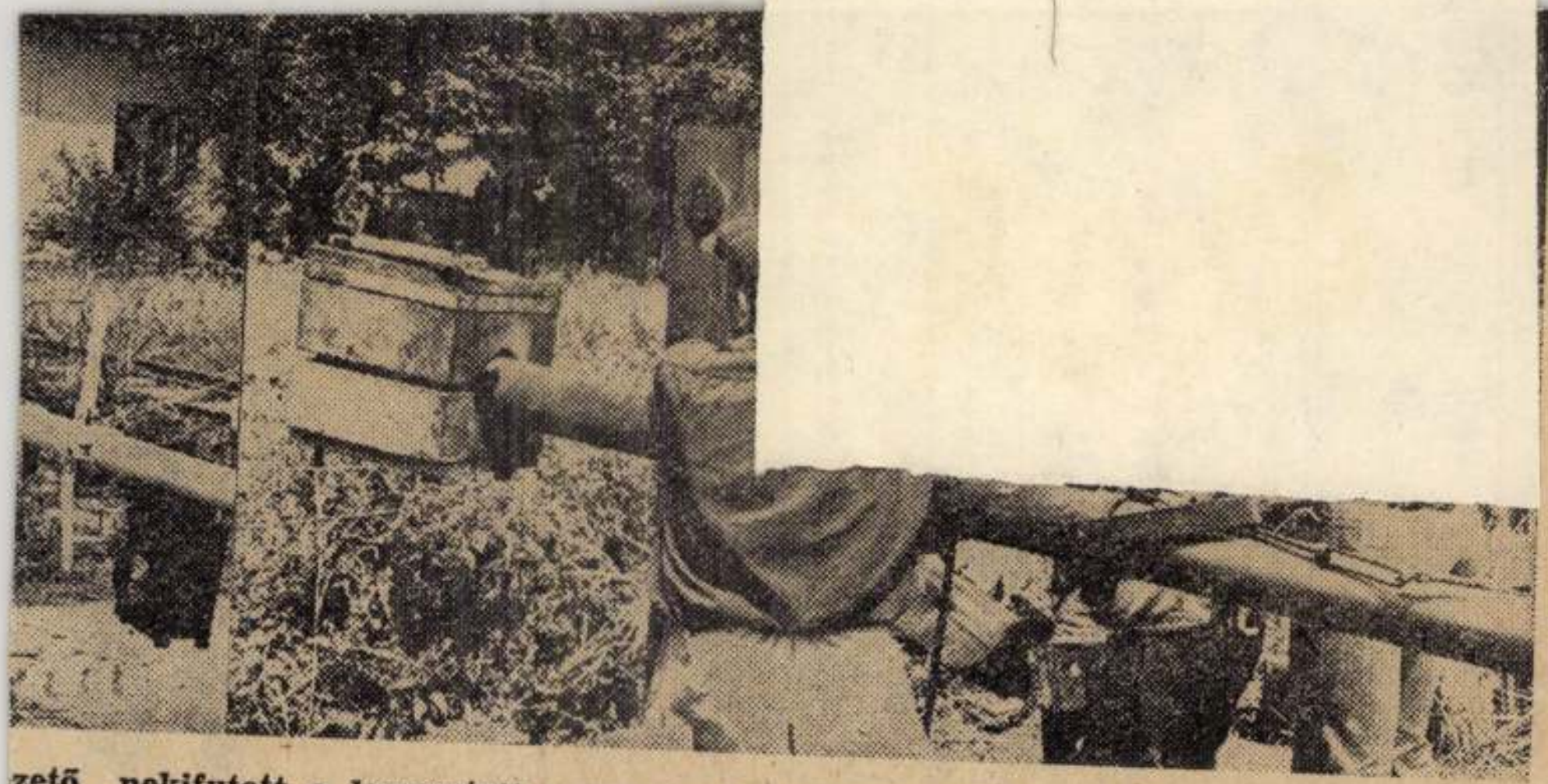

zető nekifutott a leeresztett sorompónak, és összetörte. A vasúti munkások a sze-
ompót szereltek fel az összetört helyébe.

(B. VOJNOVIĆ felv.)

Jeles napok

ömötörszél

20-án ünneplik. Az ír vagy frank származású királyfi a hagyomány szerint Rómába zarándokolt, majd a Rajna-vidéken sokáig egy uraság nyáját legeltette. Apátként halt meg a VII. század elején. Vendel tisztelete hazánkban csak a XVIII. században bukkan föl, német hatásra. Szobrait állították az útszélre, legelőre, hogy Vendel védelmét kérjék a jószágokra. Névünnepén még körmenetet is tartottak. Sok vidéken *Vendel a pásztorok ünnepe*. Ilyenkor nem fogták be a jószágot, nem hajtották vásárra. Ha állatvész ütött ki, azt mondták: *Vendel viszi az állatokat*. A gazdaregula szerint a Vendel napra el kell végezni a mezei munkát.

Orsolya és a Tizenegyezer Szűz vagy más néven a Kölni Leányzók legendája az egyik legköltőibb középkori történetünk. Zarándokútuk során hitük megtagadására akarták kényszeríteni a szűzeket, ám ők kitartottak, ezért megölték őket. A szűzek ereklyéit a híres kölni Orsolya-templomban őrzik, de jutott belőle Pozsonyba, Nagyszombatba és Egerbe is. Az alföldi pásztorok szerint, *ha Orsolyanapkor – október 21-én – szép idő van, akkor karácsonyig úgy marad*. A Somló-vidéken Orsolya-nap volt a *szüretkezdés* ideje.

Juhászújév, vagyis *Dömötör-napja* október 26-án van. Sokhelyütt ezen a napon számoltak el a juhászok gazdáikkal; meghosszabbították vagy megszüntették az alkalmazásukat. Dömötör katonatisztként Tesszáliában szenvedett vértanúhalált; a keleti egyház kedvelt szentje, úgynevezett *katonaszent*. A Szent Korona abroncs-részén látható zománcképek közül kettő katonaszentet ábrázol, Györgyöt és Dömötört. Ezen a napon nagy mulatságokat rendeztek, főleg az Alföldön; *juhászbált, juhásztort*. A Dömötör-napi ünnepségekből a szakrális mozzanatok kikoptak. Az elszámoltatásra sokszor az egész *dömötörhét* ráment. Az időjárási regula szerint az e napon fújó szelet *dömötörszélnek* nevezik.

A századfordulóra a Vendel- és Dömötörnap vesztett jelentőségéből; Szent Mihály napja vette át a szerepüket.

Simon-Júdás napja október 28-dika. A magyar középkorban is számontartott kettős ünnep. Ezt a Júdást az iskarióti Júdástól a *Tádé névvel* különítették el. Kezében vándorbottal, vagy Krisztus képmásával ábrázolják. *A tanácstalan, kétségbeesett emberek patrónusa*. Társa Simon volt, akit a kánai mennyegző vőlegényével azonosítottak. Vértanúságának eszköze a fűrész volt, ezért *a favágók védőszentjeként tisztelték*. Jeles időjárási regula tartozik e naphoz. Baranya falvaiban rigmus tudatja: Eljön a Simon, Judás – Dideregve fázik a gulyás.

Hegyalján ekkor kezdtek szüretelni: Régi felírta Noé Tokaj hegyormára – Hegyaljai kapás, várj Simon Júdása.

(hankó)

A csillagos égbolt

A CSILLAGOS ÉGBOLT eseményei 1991. október 12-étől 18-áig 12-én a *Nap* 5 óra 57 perckor kel és 17 óra 3 perckor nyugszik. A nappal időtartama egy hét alatt 20 percet csökken.

A *Föld* 12-én 149 326 000 km-re van Napunktól, 18-án 291 000 km-rel közelebb lesz hozzá.

A *Hold* 12-én 11 óra 6 perckor kel és 19 óra 17 perckor nyugszik. Egyre növekvő sarlója a nyugati égen vehető észre. 15-én 18 óra 33 perckor eléri az első negyed fázisát, ekkor alakja egy nyomtatott nagy D-betűt formál. 18-án 14 óra 29 perckor kel és 0 óra 24 perckor nyugszik. Már napnyugta előtt megpillantható.

A hajnali égbolt legfényesebb objektuma, a *Vénusz* bolygó, a keleti látóhatár fölött, az Oroszlán csillagképben tündököl.

Szülőbolygónk külső szomszédját, a *Marsot* még mindig nem láthatjuk, mert gyenge fénye elvész a kelő Nap sugárözönében.

A Napnál csak ezerszer kisebb, de a Földnél több mint háromszázszor nagyobb tömegű *Jupiter* már négy órával korábban kel csillagunknál, így a keleti látóhatár fölött, a Vénusz után, mint második legfényesebb égitestként figyelhető meg.

Az esti égbolt gyöngyszeme, a szintén hatalmas *Szaturnusz* bolygó, amely sárgásfehér színnel tűnik ki a délnyugati égen látszó Bak csillagkép csillagai közül. Másfél órával nyugszik éjfél előtt.

Bolygórendszerünk két távoli óriása, az *Uránusz* és a *Neptunusz*, már csak nyugodt légkörű estén, kizárólag távcső segítségével található meg a délnyugati horizont fölött sziporkázó Nyilas csillagkép csillagai között. 21 óra körül „merülnek" a látóhatár alá.

16-án reggel egy szép égi alakzatban gyönyörködhetnek a koránkelők. A keleti irányhoz közel a Vénusz, a Jupiter és a Regulus (az Oroszlán alfája) hármasa tűnik a szemünkbe. A Jupiter és a Vénusz mindössze öt teleholdnyi távolságra lesz egymástól.

12-én este az Északi Piscidák meteorraj tagjai tűnnek fel az égbolt sötét kárpitján.

Orha Zoltán

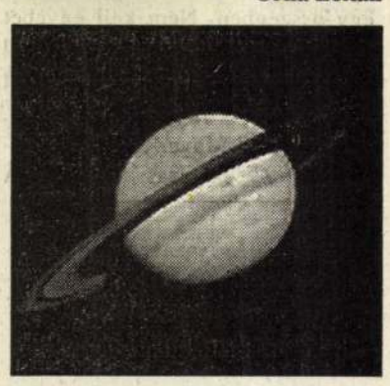

Az aszteroiddal jó lesz vigyázni

A MEGBOLDOGULT dinoszauruszok halálát, sok más kortársukkal együtt egy 65 millió évvel ezelőtt becsapódott aszteroid okozhatta, állapította meg amerikai tudósok egy csoportja. Most az vizsgálják, hogy van-e lehetőség az ilyen gyilkos aszteriodokat időben felfedezni és pályájukról letéríteni. Ehhez az kellene, hogy a Földhöz közeledő aszteroidokat nagy rakétákkal vagy atombombákkal mozdítsák ki eredeti útvonalukról. Egy ilyen űrből érkező hatalmas szikla – amely még a naprendszer keletkezésének idejéből maradt fenn – olyan erővel képes becsapódni, hogy atombombák ezreivel egyenértékű energiát szabadítana fel.

Az idén néhány aszteroid 16 millió kilométer távolságban haladt el az űrben a Föld mellett – tudatja a *Der Standard* című osztrák lap. Kisebb égitestek nagyjából száz évente csapódnak be bolygónkra. Nagyobb kozmikus „találkozókra" azonban csak 50–100 millió évenként kerül sor.

Annak kockázata, hogy valaki a következő 50 évben ilyen esemény következtében veszítse életét, 1:6000 és 2:20 000 között van. Összehasonlításul: ez a valószínűség valamivel kisebb, mint az, hogy valaki repülő szerencsétlenség áldozata legyen. Szóval, a kockázatok között úgyszólván ez a legkisebb tétel.

p. á.

gymama levese

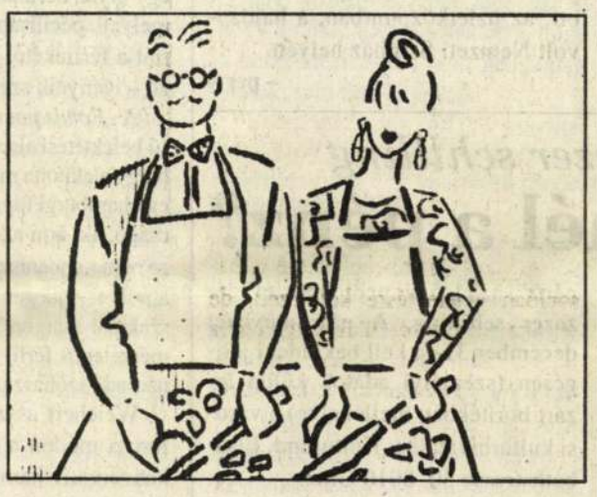

hogy az egyik bala-
nokámmal az egyik
s amikor távoztunk,
, mintha nagy-nagy
se sokkal jobb!"
a gondoltam, hátha
t volna ez a kis szö-
azok voltak ám az
bám szerint az ebéd
le a tányérját. Külö-
minden volt abban a
ost sorolni. Ma már
ettem már előkelő,

ínajártam, régi sza-
hozzak a mai fiata-
nem esznek jó leve-
ém. Lehet, hogy iga-

árkodott különböző
ap mellékletében ti-
eves elkészítési re-
tam a már csak pa-
leírását is. Így ké-
búzakorpát (faluhe-
, bőven van belőle).
leg vizet öntünk és
et is dobunk bele, az
nesborsót, elegendő
pot teszünk hozzá és
djék. Két-három na-
egy maroknyi rizst
jás sárgájával beha-
nöntjük a végén 2-3
lt tormával esszük.

i manapság a birsal-
ott levest? Micsoda

ízek! Jött a nagymama pirosan a tűzhely melegétől, csipőre tett kézzel haladt végig a gangon, s megkérdezte: „Milyen levest főzzek?" Mert csak a leves volt a fontos. Az volt a korona. A nagyapa ilyenkor áhitattal szólt: „Mama, főzz egy kis suhintott levest!"

Annak is megtaláltam a receptjét, ide írom: „Tizenöthúsz deka szalonnát vágjunk apró kockákra és pirítsuk meg sárgára. Rádobunk egy kis pirospaprikát, amikor összeforrt vele, felereszthjük sós vízzel. Jöhet utána a tarhonya (hol van manapság a tarhonya?) Kész is a leves, tálaláskor rakjunk bele egy kis tejfölt.

A birsalmaleves elkészítése már nem ilyen egyszerű. Be kell szerezni a birsalmát, ami nem könnyű feladat. Elegendő belőle fél tucat, amint puhára főzzük, lehámozzuk, fél liter fehérbor és ugyanannyi víz keverékében megfőzzük, majd átpaszírozzuk. Sózzuk, esetleg cukrozzuk (kinek-kinek az izlése szerint), majd behabarjuk három tojás sárgájával, egy kis tejfölt teszünk még hozzá, felforraljuk és tálaláskor pirított kenyérkockákat szórunk belé.

Ha marad belőle, hidegen is nagyon ízletes.

(i.)

Ne háborgassuk őket

Telelő hüllők

jan maradnak és kényszerpihenőre kell vonulniuk. A telelésre rendszerint október végén vonulnak. Odakint a szabad természetben iszapban, föld alatti üregekben, sziklarepedésekben, vastag avarpaplan alatt, fagymentes helyeken töltik az 5–6 hónapig (októbertől márciusig) tartó kényszerpihenőt, *dermedt, mozdulatlan* (torpor) állapotban. Mivel az Európában őshonos hüllők immár sok-sok millió év óta így telelnek, a téli pihenést a terráriumban gondozott állatoknál is ennek megfelelően kell biztosítani.

Október végén, november elején helyezzük őket avarral, mohával bélelt ládába, majd rakjuk őket hűvös – 5–6 oC hőmérsékletű – *pincébe, szuterén helyiségbe. A telelés alatt sem etetni, sem itatni, sem háborgatni nem szabad őket*. A telelés időtartama 2–5 hónap között lehet. A maguktól felébredt vagy netán felébresztett állatokat – 24–48 óra elmúltával – tanácsos langyos (22–24 oC-os) vízben megfürdetni, majd a vedlésük, esetleges párzásuk után kedvenc táplálékukkal megkínálni.

A szubtrópusi állatok – ide tartoznak az oly kedvelt ékszerteknősök – legföljebb egy hónapig tartanak téli pihenőt, rendszerint 10–12 oC hőmérsékleten. A szubtrópusi állatok teleltetéséhez elég csak a talajfűtést és a hősugárzó lámpát kikapcsolni, már ez is pihenésre, alvásra sarkallja őket.

A trópusi hüllőfajokat nem szoktuk teleltetni, hiszen eredeti lelőhelyükön soha nincs tél.

A hosszabb-rövidebb ideig tartó teleltetés jótékony hatással van a mérsékelt övi és szubtrópusi hüllőkre, mert utána eredményesen párzanak, szaporodnak – ami a terrarista egyik nagy öröme lehet.

Pénzes Bethen

Számítógépes suli (25. óra)

Vigyázat, vírusveszély!

BÁRMILYEN meghökkentő, még az életjelenséget nem mutató számítógépeket is fenyegetheti betegség. Akárcsak az emberiszervezetet, a komputert is megtámadhatják vírusok, amelyek olykor döbbenetes hasonlóságot mutatnak biológiai megfelelőikkel.

A számítógépes vírusok rombolásra tervezett programok. Ha egyszer bekerülnek a számítógépbe, hihetetlen gyorsasággal kezdenek szaporodni. Újra meg újra lemásolják magukat, s másolataikat a fertőzött masina legkülönbözőbb részeibe csempészik.

A szakemberek több nagy csoportba sorolják a vírusokat. Vannak olyan kórokozók, amelyek például nem kifejezetten a számítógépet, hanem annak tárolóit, így a hajlékony- és merevlemezt veszik célba. Beépülnek, s ahol csak tudják, összezavarják az adatokat. A vírusok egy más fajtája az egészséges programok elejére vagy végére függeszkedik. Ha a programfutás során a vezérlés erre a részre kerül, akkor lefut a víruskód, s a felhasználó gyakran csak arra figyel fel, hogy gépe megbolondult, s olyan dolgokat kezd művelni, amelyekre senkitől sem kapott utasítást.

Bizonyára önök közül is sokan hallottak a „Péntek, 13" vírusról. Ez esetben a kórokozók egy különleges fajtájáról, a logikai bombákról van szó. Az ilyesfajta kártevők nem szaporodnak, hanem csendben megbújnak a háttérben, s csak valamilyen feltétel teljesülése esetén (például akkor, ha a gép rendszerórája pénteket és 13.-át mutat) kezdenek rombolni.

Trójai faló névre hallgat az a ravasz program, amelyet „ajtónyitásra" terveztek. Az ilyen szoftver hasznos segédprogramnak álcázza magát, s mint ilyen, a merevlemezre kerül, s ide egyszerűen beengedi a vírust.

A vírusprogramok egyik különösen agyafúrt és ártalmas típusa valósággal megzsarolja a felhasználót. Ártalmatlan programként a gépbe kerül, s üzengetni kezd a felhasználónak: utaljon át pénzt az ilyen és ilyen bankszámlára, ellenkező esetben támadni kezd.

A komputervírusok írását és terjesztését kezdetben ártatlan szórakozásnak tartották. E szofrverek azonban oly „remekül" sikerültek, hogy képessé váltak arra, hogy nagy értékű számítógépeket, sőt olykor hálózatokat is tönkre tegyenek.

Szerencsére a szakemberek megtalálták a vírusok ellenszerét. A szoftvergyártók számos vírusvadász és vírusölő programot kínálnak, amelyek – ahogy arra nevük is utal – nemcsak felkutatják, hanem meg is semmisítik a kórokozókat.

Számítógépes sulink végéhez közeledve, az elkövetkezőkben arról ejtünk majd szót, hogy milyen „slágertermékek" tartják izgalomban napjaink számítógépes világát.

– ha –

Építkezőknek

Az előlépcsőkről

Otthonteremtőknek szóló rövid cikkeink csak egy-egy részkérdést érinthetnek, ezért javasoljuk, hogy feltétlenül időben forduljanak jogászhoz és építészhez, ha építkezni óhajtanak. A szaktanácsadás megtakarításával nehezen vagy egyáltalán nem javítható kár érheti a paragrafusok és műszaki előírások útvesztőiben járatlanokat. Az építészeti folyóiratok (Családi Ház, Lakásépítők Magazinja, Otthon, Lakáskultúra) olvasását is ajánljuk, mert azokban színvonalasan és szemléletesen leírva találhatók az egyes témák. Olvasóink ingyenes építészeti tanácsadást vehetnek igénybe csütörtökön 17-től 19 óráig a Royal Bútorker 8. sz. elemesbútor-boltjában, a Bp. VI. ker., Teréz krt. 22. szám alatt.

Az előző szombatokon a belső lépcsőkre vonatkozó előírásokat és tanácsokat ismertettük. A külső lépcsők követelményei kissé szigorúbbak, mert ki vannak téve az időjárás viszontagságainak.

A lakáshoz, üdülőhöz vezető előlépcsőknél a fokmagasság legfeljebb 17 cm lehet a zárt téri 20 cm-rel szemben. A lépcsőkar fölötti szabad belmagasság pedig minimum 2,20 m.

A külső lépcsőkarnak is legalább három fokot kell tartalmaznia, tehát egy vagy két fok nem megengedett, balesetveszélyes.

A 80 cm-nél magasabb szintre vezető lépcsőknél olyan 1 m. magas korlát vagy mellvédfal szükséges, amelynek nyílásszélessége legfeljebb 12 cm. Ha nincs leesés veszély, akkor fölösleges a korlát, de a lépcsőkar egyik oldalán fogódzót mindenképpen szükséges felszerelni.

A járdánál fél szinttel magasabban lévő földszintre is általában külső nyitott lépcső vezet. Ennek nagy hátránya az, hogy télen a lakás megközelítéséhez aránylag sokat kell havat lapátolni. Ezért a tervezők egy része arra törekszik, hogy ez a félemeletnyi lépcsőkar a házon belül legyen és a lakás bejárati ajtaja előtt csak néhány lépcsőfok készüljön.

Az előlépcső fölötti csapadék elleni védelmet is fontos az épülettel együtt megtervezni, mert az utólag készítve általában nehezen tud harmonizálni a kész épülettel.

Az oldalirányú térelhatároló szerkezettel nem védett úgynevezett „szabadlépcső" belelóghat az elő-, oldal- és hátsókertbe, de a főváros helyi előírása ezt csak az utca szintjénél legfeljebb 1,5 m-rel magasabban fekvő szintre vezető előlépcsőnél engedi meg.

A szabadlépcső nem számít bele a beépítési százalékba, de ha utólag beburkolják – ami engedélyköteles –, akkor már beépített területnek számít. Oldalfalak esetén pedig az előírt legkisebb elő-, oldal- és hátsókert méretbe sem lóghat be.

Gyakori hiba – különösen nyitott terasz körülburkolása esetén –, hogy az utolsó lépcsőfok és az ajtó között nincs elegendő hely. Befelé nyíló ajtónál is legalább 60 cm vízszintes részt kell kialakítani.

Ezen jelentéktelennek látszó épületszerkezetet is könnyen lehet rosszul megcsinálni, tehát feltétlenül követni kell az építész elképzelését, az általa készített tervrajzot. Ha valamilyen okból (pl. a járdaszint módosulása) másképpen akarják vagy kénytelenek az előlépcsőt megépíteni, csak a tervezői konzultáció után kezdjenek munkához.

(vogl)

D

Az Egyház egyik legnagyobb női szentje a világirodalom legnagyszerűbb nőírójának egyike *Nagy Szent Teréz* vagy *Avilai* Teréz; október 15-én ünneplik névnapjukat. VI. *Pál* pápa 1970-ben egyházdoktorrá nyilvánította. Kezdetben a Hasbsburg-dinasztia kedvelt női neve volt; Mária Terézia után pedig a társadalom egyszerűbb rétegeiben is elterjedt. A budapesti Terézvárosban épült Szent Teréz templom búcsúja van e napon, ami látványos ünnepe a városrésznek. A Balaton környékén néhány faluban *ekkor kezdik a szüretet* ezért ez *Teréz-szedésnek* nevezik. Szeged környékén ezen a napon nem mostak és nem sütöttek kenyeret az asszonyok.

Lukács evangelista névünnepe október 18-dika. Megtérése előtt művelt pogány orvos volt. Mivel Lukács az evangéliumát *Zakariás* áldozatával kezdi, egy ökör jelképezi evangéliumát. Így nem csoda, hogy a *szegedi mészárosok céhének védőszentje* volt. A Lukács-fürdőt is róla nevezték el, sőt számot kórházat is. *Az orvosok védőszentjükként tisztelik*. A hagyomány szerint festő is volt; több Mária-képről állítja a legenda, hogy Lukács festette. Ezért régebben *a festők is patrónusukat* tisztelték személyében. Hazánkban az üvegesek, asztalosok, festők, képfaragók közös céhének volt védőszentje Lukács.

Jószágtartó gazdák és pásztorok védőszentje *Szent Vendel*; október

A nag

EMLÉKSZEM, még a nyáron történt, l
toni üdülőhelyen betértünk tizenötéves u
kisvendéglőbe. Egyszerű menüt ettünk,
az unokám, Alexandra, a fülembe súgta
titkot árulna el: „Azért a nagymama leve

Megelégedetten mosolyogtam, s arr
még az én nagymamám leveséből is evet
szi, akkor mi lenne a véleménye? Mert
igazi pompás levesek! A leves a nagyap
fénypontja volt. Mindig kétszer merte te
nösen a húslevest imádta. De hogy mi n
húslevesben, azt fel sem tudnám én mo
nem főznek olyan húsleveseket. Pedig
drága vendéglők éttermében is.

Milyen is a nagymamák levese? Ut
kácskönyvekben búvárkodtam, hogy hír
loknak, akik „azért olyan sápadtak, mert
seket!" – mondta mindig néhai nagynén
za volt?

Nos, lássuk hát az általam összebúv
nagymama-leveseket. Egyik külföldi la
zenhárom féle különböző nagymama-l
ceptjére bukkantam. Közöttük megtalál
rasztházakban divatos korpaciberelevest
színthetjük el: Leforrázunk egy kilónyi
lyen, ahol búzát őröltetnek a malomban
Az így leforrázott korpára 3 liternyi me
megsózzuk. Jó ha egy kevés babérlevele
zamatot ad. Ne felejtsük ki belőle a szer
10–15 szem. Amikor kihül, kenyérdarab
meleg helyre rakjuk, hogy megsavanyo
pig kell állni hagyni. Utána leszűrjük és
beledobva megfőzzük. Ezután négy to
barjuk, közben folyton keverjük. Nyako
deci tejföllel és máris tálalhatjuk. Resze
Nagyapáink imádták.

Nem tudom hány háziasszony ismer
malevest? Vagy teszem azt, a suhint

T

A MÉRSÉKELT ÉGÖVI – és bizonyos mértékben a szubtrópusi – vidékekről származó gyíkok, kígyók, teknősök *őszi* magatartása alapvetően eltér a *nyáritól*. Ezt bizonyítja, hogy *októberben, novemberben* kisebb étvággyal táplálkoznak, lustábbak, bágyadtabbak és az akva-terrárium vagy a terrárium egyik védett sarkába félrehúzódnak. E „pálfordulás" nyomán sokan kétségbe esnek és úgy vélik, megbetegedett a szeretett állat. Pedig erről szó sincs, csupán *telelni készül* a védenc!

Ahhoz, hogy állatunk megfelelő módon teleljen, nekünk kell megteremtenünk a megfelelő feltételeket.

Miért telelnek a hüllők? Az ok egyszerű. A mérsékelt égövi hüllők – vagyis amelyek itt Európában őshonosak – télen képtelenek megtalálni a számukra szükséges táplálékot (pl. zöld növényeket, rovarokat, kisemlősöket stb.), éppen ezért étlen-szom-

Számítógépes suli (25. óra)

Vigyázat, vírusveszély!

BÁRMILYEN meghökkentő, még az életjelenséget nem mutató számítógépeket is fenyegetheti betegség. Akárcsak az emberiszervezetet, a komputert is megtámadhatják vírusok, amelyek olykor döbbenetes hasonlóságot mutatnak biológiai megfelelőikkel.

A számítógépes vírusok rombolásra tervezett programok. Ha egyszer bekerülnek a számítógépbe, hihetetlen gyorsasággal kezdenek szaporodni. Újra meg újra lemásolják magukat, s másolataikat a fertőzött masina legkülönbözőbb részeibe csempészik.

A szakemberek több nagy csoportba sorolják a vírusokat. Vannak olyan kórokozók, amelyek például nem kifejezetten a számítógépet, hanem annak tárolóit, így a hajlékony- és merevlemezt veszik célba. Beépülnek, s ahol csak tudják, összezavarják az adatokat. A vírusok egy más fajtája az egészséges programok elejére vagy végére függeszkedik. Ha a programfutás során a vezérlés erre a részre kerül, akkor lefut a víruskód, s a felhasználó gyakran csak arra figyel fel, hogy gépe megbolondult, s olyan dolgokat kezd művelni, amelyekre senkitől sem kapott utasítást.

Bizonyára önök közül is sokan hallottak a „Péntek, 13" vírusról. Ez esetben a kórokozók egy különleges fajtájáról, a logikai bombákról van szó. Az ilyesfajta kártevők nem szaporodnak, hanem csendben megbújnak a háttérben, s csak valamilyen feltétel teljesülése esetén (például akkor, ha a gép rendszerórája pénteket és 13.-át mutat) kezdenek rombolni.

Trójai faló névre hallgat az a ravasz program, amelyet „ajtónyitásra" terveztek. Az ilyen szoftver hasznos segédprogramnak álcázza magát, s mint ilyen, a merevlemezre kerül, s ide egyszerűen beengedi a vírust.

A vírusprogramok egyik különösen agyafúrt és ártalmas típusa valósággal megzsarolja a felhasználót. Ártalmatlan programként a gépbe kerül, s üzengetni kezd a felhasználónak: utaljon át pénzt az ilyen és ilyen bankszámlára, ellenkező esetben támadni kezd.

A komputervírusok írását és terjesztését kezdetben ártatlan szórakozásnak tartották. E szofrverek azonban oly „remekül" sikerültek, hogy képessé váltak arra, hogy nagy értékű számítógépeket, sőt olykor hálózatokat is tönkre tegyenek.

Szerencsére a szakemberek megtalálták a vírusok ellenszerét. A szoftvergyártók számos vírusvadász és vírusölő programot kínálnak, amelyek – ahogy arra nevük is utal – nemcsak felkutatják, hanem meg is semmisítik a kórokozókat.

Számítógépes sulink végéhez közeledve, az elkövetkezőkben arról ejtünk majd szót, hogy milyen „slágertermékek" tartják izgalomban napjaink számítógépes világát.

– ha –

Építkezőknek

Az előlépcsőkről

Otthonteremtőknek szóló rövid cikkeink csak egy-egy részkérdést érinthetnek, ezért javasoljuk, hogy feltétlenül időben forduljanak jogászhoz és építészhez, ha építkezni óhajtanak. A szaktanácsadás megtakarításával nehezen vagy egyáltalán nem javítható kár érheti a paragrafusok és műszaki előírások útvesztőiben járatlanokat. Az építészeti folyóiratok (Családi Ház, Lakásépítők Magazinja, Otthon, Lakáskultúra) olvasását is ajánljuk, mert azokban színvonalasan és szemléletesen leírva találhatók az egyes témák. Olvasóink ingyenes építészeti tanácsadást vehetnek igénybe csütörtökön 17-től 19 óráig a Royal Bútorker 8. sz. elemesbútor-boltjában, a Bp. VI. ker., Teréz krt. 22. szám alatt.

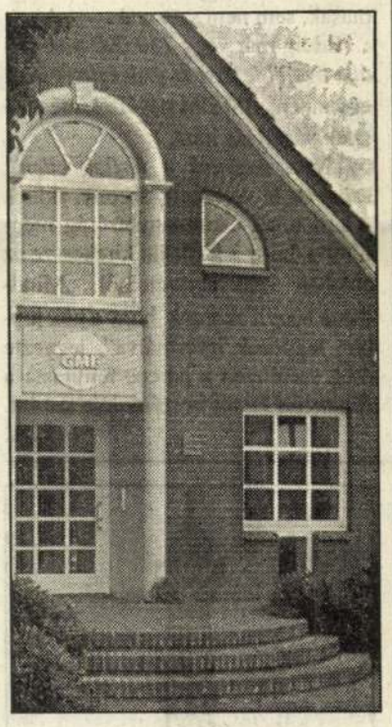

Az előző szombatokon a belső lépcsőkre vonatkozó előírásokat és tanácsokat ismertettük. A külső lépcsők követelményei kissé szigorúbbak, mert ki vannak téve az időjárás viszontagságainak.

A lakáshoz, üdülőhöz vezető előlépcsőknél a fokmagasság legfeljebb 17 cm lehet a zárt téri 20 cm-rel szemben. A lépcsőkar fölötti szabad belmagasság pedig minimum 2,20 m.

A külső lépcsőkarnak is legalább három fokot kell tartalmaznia, tehát egy vagy két fok nem megengedett, balesetveszélyes.

A 80 cm-nél magasabb szintre vezető lépcsőknél olyan 1 m. magas korlát vagy mellvédfal szükséges, amelynek nyílásszélessége legfeljebb 12 cm. Ha nincs leesés veszély, akkor fölösleges a korlát, de a lépcsőkar egyik oldalán fogódzót mindenképpen szükséges felszerelni.

A járdánál fél szinttel magasabban lévő földszintre is általában külső nyitott lépcső vezet. Ennek nagy hátránya az, hogy télen a lakás megközelítéséhez aránylag sokat kell havat lapátolni. Ezért a tervezők egy része arra törekszik, hogy ez a félemeletnyi lépcsőkar a házon belül legyen és a lakás bejárati ajtaja előtt csak néhány lépcsőfok készüljön.

Az előlépcső fölötti csapadék elleni védelmet is fontos az épülettel együtt megtervezni, mert az utólag készítve általában nehezen tud harmonizálni a kész épülettel.

Az oldalirányú térelhatároló szerkezettel nem védett úgynevezett „szabadlépcső" belelóghat az elő-, oldal- és hátsókertbe, de a főváros helyi előírása ezt csak az utca szintjénél legfeljebb 1,5 m-rel magasabban fekvő szintre vezető előlépcsőnél engedi meg.

A szabadlépcső nem számít bele a beépítési százalékba, de ha utólag beburkolják – ami engedélyköteles –, akkor már beépített területnek számít. Oldalfalak esetén pedig az előírt legkisebb elő-, oldal- és hátsókert méretbe sem lóghat be.

Gyakori hiba – különösen nyitott terasz körülburkolása esetén –, hogy az utolsó lépcsőfok és az ajtó között nincs elegendő hely. Befelé nyíló ajtónál is legalább 60 cm vízszintes részt kell kialakítani.

Ezen jelentéktelennek látszó épületszerkezetet is könnyen lehet rosszul megcsinálni, tehát feltétlenül követni kell az építész elképzelését, az általa készített tervrajzot. Ha valamilyen okból (pl. a járdaszint módosulása) másképpen akarják vagy kénytelenek az előlépcsőt megépíteni, csak a tervezői konzultáció után kezdjenek munkához.

(vogl)

Jeles napok

Dömötörszél

Az Egyház egyik legnagyobb női szentje a világirodalom legnagyszerűbb nőfróinak egyike *Nagy Szent Teréz* vagy *Avilai* Teréz; október 15-én ünneplik névnapjukat. VI. *Pál* pápa 1970-ben egyházdoktorrá nyilvánította. Kezdetben a Hasbsburg-dinasztia kedvelt női neve volt; Mária Terézia után pedig a társadalom egyszerűbb rétegeiben is elterjedt. A budapesti Terézvárosban épült Szent Teréz templom búcsúja van e napon, ami látványos ünnepe a városrésznek. A Balaton környékén néhány faluban *ekkor kezdik a szüretet* ezért ez *Teréz-szedésnek* nevezik. Szeged környékén ezen a napon nem mostak és nem sütöttek kenyeret az asszonyok.

Lukács evangelista névünnepe október 18-dika. Megtérése előtt művelt pogány orvos volt. Mivel Lukács az evangéliumát *Zakariás* áldozatával kezdi, egy ökör jelképezi evangéliumát. Így nem csoda, hogy a *szegedi mészárosok céhének védőszentje* volt. A Lukács-fürdőt is róla nevezték el, sőt számot kórházat is. *Az orvosok védőszentjükként tisztelik.* A hagyomány szerint festő is volt; több Mária-képről állítja a legenda, hogy Lukács festette. Ezért régebben *a festők is patrónusukat* tisztelték személyében. Hazánkban az üvegesek, asztalosok, festők, képfaragók közös céhének volt védőszentje Lukács.

Jószágtartó gazdák és pásztorok védőszentje *Szent Vendel*; október 20-án ünneplik. Az ír vagy frank származású királyfi a hagyomány szerint Rómába zarándokolt, majd a Rajna-vidéken sokáig egy uraság nyáját legeltette. Apátként halt meg a VII. század elején. Vendel tisztelete hazánkban csak a XVIII. században bukkan föl, német hatásra. Szobrait állították az útszélre, legelőre, hogy Vendel védelmét kérjék a jószágokra. Névünnepén még körmenetet is tartottak. Sok vidéken *Vendel a pásztorok ünnepe.* Ilyenkor nem fogták be a jószágot, nem hajtották vásárra. Ha állatvész ütött ki, azt mondták: *Vendel viszi az állatokat.* A gazdaregula szerint a Vendel napra el kell végezni a mezei munkát.

Orsolya és a Tizenegyezer Szűz vagy más néven a Kölni Leányzók legendája az egyik legköltőibb középkori történetünk. Zarándokútuk során hitük megtagadására akarták kényszeríteni a szűzeket, ám ők kitartottak, ezért megölték őket. A szűzek ereklyéit a híres kölni Orsolya-templomban őrzik, de jutott belőle Pozsonyba, Nagyszombatba és Egerbe is. Az alföldi pásztorok szerint, *ha Orsolyanapkor – október 21-én – szép idő van, akkor karácsonyig úgy marad.* A Somló-vidéken Orsolya-nap volt a *szüretkezdés* ideje.

Juhászújév, vagyis *Dömötör-napja* október 26-án van. Sokhelyütt ezen a napon számoltak el a juhászok gazdáikkal; meghosszabbították vagy megszüntették az alkalmazásukat. Dömötör katonatisztként Tesszáliában szenvedett vértanúhalált; a keleti egyház kedvelt szentje, úgynevezett *katonaszent.* A Szent Korona abroncs-részén látható zománcképek közül kettő katonaszentet ábrázol, Györgyöt és Dömötört. Ezen a napon nagy mulatságokat rendeztek, főleg az Alföldön; *juhászbált, juhásztort.* A Dömötör-napi ünnepségekből a szakrális mozzanatok kikoptak. Az elszámoltatásra sokszor az egész *dömötörhét* ráment. Az időjárási regula szerint az e napon fújó szelet *dömötörszélnek* nevezik.

A századfordulóra a Vendel- és Dömötörnap vesztett jelentőségéből; Szent Mihály napja vette át a szerepüket.

Simon-Júdás napja október 28-dika. A magyar középkorban is számontartott kettős ünnep. Ezt a Júdást az iskarióti Júdástól a *Tádé névvel* különítették el. Kezében vándorbottal, vagy Krisztus képmásával ábrázolják. *A tanácstalan, kétségbeesett emberek patrónusa.* Társa Simon volt, akit a kánai mennyegző vőlegényével azonosítottak. Vértanúságának eszköze a fűrész volt, ezért *a favágók védőszentjeként tisztelték.* Jeles időjárási regula tartozik e naphoz. Baranya falvaiban rigmus tudatja: Eljön a Simon, Judás – Dideregve fázik a gulyás.

Hegyalján ekkor kezdtek szüretelni: Régi felírta Noé Tokaj hegyormára – Hegyaljai kapás, várj Simon Júdása.

(hankó)

A nagymama levese

EMLÉKSZEM, még a nyáron történt, egy az egyik balatoni üdülőhelyen betértünk tizenötéves unokámmal az egyik kisvendéglőbe. Egyszerű menüt ettünk, amikor távoztunk, az unokám, Alexandra, a fülembe súgta, mintha nagy-nagy titkot árulna el: „Azért a nagymama leves sokkal jobb!"

Megelégedetten mosolyogtam, s arra gondoltam, hátha még az én nagymamám leveséből is ez volna a kis szöszi, akkor mi lenne a véleménye? Mert azok voltak ám az igazi pompás levesek! A leves a nagyanyám szerint az ebéd fénypontja volt. Mindig kétszer merte tele a tányérját. Különösen a húslevest imádta. De hogy mi minden volt abban a húslevesben, azt fel sem tudnám én most sorolni. Ma már nem főznek olyan húsleveseket. Pedig jártam már előkelő, drága vendéglők éttermében is.

Milyen is a nagymamák leves? Utánajártam, régi szakácskönyvekben búvárkodtam, hogy hírt hozzak a mai fiataloknak, akik „azért olyan sápadtak, mert nem esznek jó leveseket!" – mondta mindig néhai nagynénném. Lehet, hogy igaza volt?

Nos, lássuk hát az általam összebúvárkodott különböző nagymama-leveseket. Egyik külföldi lap mellékletében tizenhárom féle különböző nagymama-leves elkészítési receptjére bukkantam. Közöttük megtalálam a már csak parasztházakban divatos korpaciberleves leírását is. Így készíthetjük el: Leforrázunk egy kilónyi búzakorpát (faluhelyen, ahol búzát őröltetnek a malomban bőven van belőle). Az így leforrázott korpára 3 liternyi meg vizet öntünk és megsózzuk. Jó ha egy kevés babérlevelet is dobunk bele, az zamatot ad. Ne felejtsük ki belőle a szemesborsót, elegendő 10–15 szem. Amikor kihűl, kenyérdarabot teszünk hozzá és meleg helyre rakjuk, hogy megsavanyodjék. Két-három napig kell állni hagyni. Utána leszűrjük és egy maroknyi rizst beledobva megfőzzük. Ezután négy tojás sárgájával behabarjuk, közben folyton keverjük. Nyakonöntjük a végén 2-3 deci tejföllel és máris tálalhatjuk. Reszelt tormával esszük. Nagyapáink imádták.

Nem tudom hány háziasszony ismeri manapság a birsalmalevest? Vagy teszem azt, a suhintott levest? Micsoda

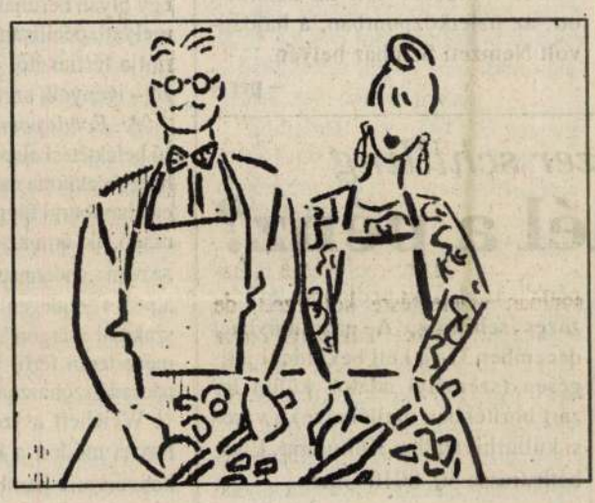

ízek! Jött a nagymama pirosan a tűzhely melegétől, csipőre tett kézzel haladt végig a gangon, s megkérdezte: „Milyen levest főzzek?" Mert csak a leves volt a fontos. Az volt a korona. A nagyapa ilyenkor áhítattal szólt: „Mama, főzz egy kis suhintott levest!"

Annak is megtaláltam a receptjét, ide írom: „Tizenöthúsz deka szalonnát vágjunk apró kockákra és pirítsuk meg sárgára. Rádobunk egy kis pirospaprikát, amikor összeforrt vele, felereszt jük sós vízzel. Jöhet utána a tarhonya (hol van manapság a tarhonya?) Kész is a leves, tálaláskor rakjunk bele egy kis tejfölt.

A birsalmaleves elkészítése már nem ilyen egyszerű. Be kell szerezni a birsalmát, ami nem könnyű feladat. Elegendő belőle fél tucat, amint puhára főzzük, lehámozzuk, fél liter fehérbor és ugyanannyi víz keverékében megfőzzük, majd átpaszírozzuk. Sózzuk, esetleg cukrozzuk (kinek-kinek az izlése szerint), majd behabarjuk három tojás sárgájával, egy kis tejfölt teszünk még hozzá, felforraljuk és tálaláskor pirított kenyérkockákat szórunk belé.

Ha marad belőle, hidegen is nagyon ízletes.

(i.)

Ne háborgassuk őket

Telelő hüllők

A MÉRSÉKELT ÉGÖVI – és bizonyos mértékben a szubtrópusi – vidékekről származó gyíkok, kígyók, teknősök *őszi* magatartása alapvetően eltér a *nyáritól.* Ezt bizonyítja, hogy *októberben, novemberben* kisebb étvággyal táplálkoznak, lustábbak, bágyadtabbak és az akva-terrárium vagy a terrárium egyik védett sarkába félrehúzódnak. E „pálfordulás" nyomán sokan kétségbe esnek és úgy vélik, megbetegedett a szeretett állat. Pedig erről szó sincs, csupán *telelni készül* a védenc!

Ahhoz, hogy állatunk megfelelő módon teleljen, nekünk kell megteremtenünk a megfelelő feltételeket.

Miért telelnek a hüllők? Az ok egyszerű. A mérsékelt égövi hüllők – vagyis amelyek itt Európában őshonosak – télen képtelenek megtalálni a számukra szükséges táplálékot (pl. zöld növényeket, rovarokat, kisemlősöket stb.), éppen ezért étlen-szomjan maradnak és kényszerpihenőre kell vonulniuk. A telelésre rendszerint október végén vonulnak. Odakint a szabad természetben iszapban, föld alatti üregekben, sziklarepedésekben, vastag avarpaplan alatt, fagymentes helyeken töltik az 5–6 hónapig (októbertől márciusig) tartó kényszerpihenőt, *dermedt, mozdulatlan* (torpor) állapotban. Mivel az Európában őshonos hüllők immár sokasok millió év óta így telelnek, a téli pihenést a terráriumban gondozott állatoknál is ennek megfelelően kell biztosítani.

Október végén, november elején helyezzük őket avarral, mohával bélelt ládába, majd rakjuk őket hűvös – 5–6 oC hőmérsékletű – *pincébe, szuterén helyiségbe. A telelés alatt sem etetni, sem itatni, sem háborgatni nem szabad őket.* A telelés időtartama 2–5 hónap között lehet. A maguktól felébredt vagy netán felébresztett állatokat – 24–48 óra elmúltával – tanácsos langyos (22–24 oC-os) vízben megfürdetni, majd a vedlésük, esetleges párzásuk után kedvenc táplálékukkal megkínálni.

A szubtrópusi állatok – ide tartoznak az oly kedvelt ékszerteknősök – legfőljebb egy hónapig tartanak téli pihenőt, rendszerint 10–12 oC hőmérsékleten. A szubtrópusi állatok teleltetéséhez elég csak a talajfűtést és a hősugárzó lámpát kikapcsolni, már ez is pihenésre, alvásra sarkallja őket.

A trópusi hüllőfajokat nem szoktuk teleltetni, hiszen eredeti lelőhelyükön soha nincs tél.

A hosszabb-rövidebb ideig tartó teleltetés jótékony hatással van a mérsékelt övi és szubtrópusi hüllőkre, mert utána eredményesen párzanak, szaporodnak – ami a terrarista egyik nagy öröme lehet.

Pénzes Bethen

A csillagos égbolt

A CSILLAGOS ÉGBOLT eseményei 1991. október 12-étől 18-áig 12-én a *Nap* 5 óra 57 perckor kel és 17 óra 3 perckor nyugszik. A nappal időtartama egy hét alatt 20 percet csökken.

A *Föld* 12-én 149 326 000 km-re van Napunktól, 18-án 291 000 km-rel közelebb lesz hozzá.

A *Hold* 12-én 11 óra 6 perckor kel és 19 óra 17 perckor nyugszik. Egyre növekvő sarlója a nyugati égen vehető észre. 15-én 18 óra 33 perckor eléri az első negyed fázisát, ekkor alakja egy nyomtatott nagy D-betűt formál. 18-án 14 óra 29 perckor kel és 0 óra 24 perckor nyugszik. Már napnyugta előtt megpillantható.

A hajnali égbolt legfényesebb objektuma, a *Vénusz* bolygó, a keleti látóhatár fölött, az Oroszlán csillagképben tündököl.

Szülőbolygónk külső szomszédját, a *Marsot* még mindig nem láthatjuk, mert gyenge fénye elvész a kelő Nap sugárözönében.

A Napnál csak ezerszer kisebb, de a Földnél több mint háromszázszor nagyobb tömegű *Jupiter* már négy órával korábban kel csillagunknál, így a keleti látóhatár fölött, a Vénusz után, mint második legfényesebb égitestként figyelhető meg.

Az esti égbolt gyöngyszeme, a szintén hatalmas *Szaturnusz* bolygó, amely sárgásfehér színnel tűnik ki a délnyugati égen látszó Bak csillagkép csillagai közül. Másfél órával nyugszik éjfél előtt.

Bolygórendszerünk két távoli óriása, az *Uránusz* és a *Neptunusz*, már csak nyugodt légköre esetén, kizárólag távcső segítségével található meg a délnyugati horizont fölött sziporkázó Nyilas csillagkép csillagai között. 21 óra körül „merülnek" a látóhatár alá.

16-án reggel egy szép égi alakzatban gyönyörködhetnek a koránkelők. A keleti irányhoz közel a Vénusz, a Jupiter és a Regulus (az Oroszlán alfája) hármasa tűnik a szemünkbe. A Jupiter és a Vénusz mindössze öt teleholdnyi távolságra lesz egymástól.

12-én este az Északi Piscidák meteorraj tagjai tűnnek fel az égbolt sötét kárpitján.

Orha Zoltán

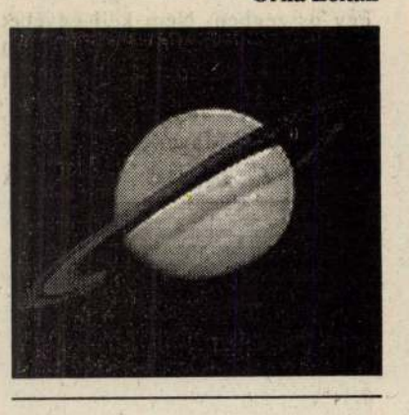

Az aszteroiddal jó lesz vigyázni

A MEGBOLDOGULT dinoszauruszok halálát, sok más kortársukkal együtt egy 65 millió évvel ezelőtt becsapódott aszteroid okozhatta, állapította meg amerikai tudósok egy csoportja. Most az vizsgálják, hogy vane lehetőség az ilyen gyilkos aszteriodokat időben felfedezni és pályájukról letéríteni. Ehhez az kellene, hogy a Földhöz közeledő aszteroidokat nagy rakétákkal vagy atombombákkal mozdítsák ki eredeti útvonalukról. Egy ilyen űrből érkező hatalmas szikla – amely még a naprendszer keletkezésének idejéből maradt fenn – olyan erővel képes becsapódni, hogy atombombák ezreivel egyenértékű energiát szabadítana fel.

Az idén néhány aszteroid 16 millió kilométer távolságban haladt el az űrben a Föld mellett – tudatja a *Der Standard* című osztrák lap. Kisebb égitestek nagyjából száz évente csapódnak be bolygónkra. Nagyobb kozmikus „találkozókra" azonban csak 50–100 millió évenként kerül sor.

Annak kockázata, hogy valaki a következő 50 évben ilyen esemény következtében veszítse életét, 1:6000 és 2:20 000 között van. Összehasonlításul: ez a valószínűség valamivel kisebb, mint az, hogy valaki repülő szerencsétlenség áldozata legyen. Szóval, a kockázatok között úgyszólván ez a legkisebb tétel.

p. á.

Magyar Nemzet

ÖN ÉS...

1991. október 12.

...A KEDVTELÉSEK

Telelő hüllők

Akik teknőst, gyíkot tartanak lakásukban, lassan gondoskodhatnak kedvencüknek a teleléshez szükséges kuckóról. A mérsékelt égövi hüllők őszi magatartása eltér a nyáritól. Októberben, novemberben kisebb étvággyal táplálkoznak, bágyadtabbak, félrehúzódnak a terrárium egyik védett sarkába ...

2 OLDAL

...A SZOLGÁLTATÁSOK

Telefonszámláló

Külföldi vendég nyaral a lakásunkban, közben telefonálgat. Vajon menyit, s mibe kerül ez nekünk? Megtudhatjuk. Az országban minden telefonközpontban - a kézikapcsolásúak kivételével - működik időszámláló, s kérni lehet annak alapján közbeni leolvasását. A helyi központot kell tárcsázni, s bemondják..

3 OLDAL

...A DIVAT

Ősszel hófehérben

A fehér mindenkinek jól áll, sőt, egyenesen szépít. Nem véletlenül fedezték fel ezt a színt maguknak - főként Amerikában - az idősebb hölgyek. A fehér blúz, kabát, pulóver kellemes „aláfestés" az arcnak, elmossa (és nem kiemeli) a bőr hibáit, üdeségével magára vonja a tekintetet. A fehér holmik fiatalítanak...

7 OLDAL

...AZ EGÉSZSÉG

Csontkovács Jerevánból

A tanár úr bohó fejjel focizott, elesett és csúnyán összetörte magát. Eltört a kulccsontja is. Ennek már négy éve, s azóta is sokat kínlódik. Most kezelésre ment a csontkovácshoz és ő megengedte, hogy nézzem, mit csinál a páciensel, kivéve a szakmai titkot képező mozdulatokat. Könnyedén, gyorsan dolgozott...

8 OLDAL

Veronika

A hajdanvolt *Nemzeti Színház* helyén ünnepélyes keretek között átadták a Kelet és Nyugat gyümölcsöző gazdasági együttműködését jelképező *East-West üzletközpontot*. A jeles esemény az alkalomhoz illő eleganciával zajlott, és az üzleti élet számos kiváló személyisége vett rajta részt. Olyan emberek, akik tudják az ilyen aktusok jelentőségét, azt is, miként illik megadni a módját az ünnepnek. De akik az időnek is meglehetősen híján vannak.

Már itt is telt-múlt az idő, elhangzottak a köszöntőbeszédek, de az alkalom fényét még kultúrális műsorral is emelni igyekeztek a szervezők. A közönség illedelmesen figyelt, de azért szolíd zsongás jelezte, hogy a jelenlévők szívesen fecsegnek egymással egy kicsikét. Nem udvariatlanul, nem bántón, csak éppen annyira, amennyire roppant elfoglalt emberek kihasználják az alkalmat, ha éppen egymás közelében ülnek, és fontos mondandójuk van.

A program egyik szereplője *Kincses* Veronika volt. Kiállt a maga elragadó gömbölyűségével és kedves mosolyával, de ettől a – jórészt – külföldi vendégek nem érezték indíttatva magukat, hogy nagyon odafigyeljenek. Elénekelt egy népdalt – még ettől sem történt semmi különös. S akkor rákezdett arra, hogy „A csitári hegyek alatt..." A dallam valami lenyűgöző tisztasággal szállt, betöltötte a hatalmas átriumot és olyan, de olyan csend támadt, mintha a New York-i Metropolitanben ülnénk.

A világ minden csücskéből összekerült üzletemberek körül megállt a levegő, és észre sem vették, hogy csendben maradtak.

És akkor egy pillanat alatt a művészet fontosabb lett az üzletnél, ott, az üzletközpontban, a hajdanvolt Nemzeti Színház helyén.

– per –

Előnyben a nők vezette vállalatok

Befektetési alap – hölgyeknek

NÉMETORSZÁGBAN pénzalapot hoznak létre hölgyek igényei szerint. Első ízben történik meg, hogy a pénzüket befektetni kívánó nők számára egy olyan beruházási alapot kínálnak, melyet specilisan az ő – a jelek szerint a férfiakétól jelentősen különböző – igényeik szerint alakítottak ki.

A *„Fonds pour Femmes"* elnevezésű befektetési alapot természetesen egy hölgy alakította meg: Marion *Weichert*, egy hamburgi független pénzügyi tanácsadó, aki arra az előfeltevésre alapozza nem mindennapi vállalkozását, hogy a nőket „elidegenítette az a különleges szakmai zsargon", amely számos (természetesen férfi) banki beruházási tanácsadó szóhasználatából árad.

Weichert asszony, aki egyébként furcsa módon a különben rendkívül konzervatív hamburgi magánbank, a Berenberg, valamint a nagy frankfurti pénzletétkezelő intézet, az Universal támogatását bírja, azt tűzte ki célul, hogy nőtársait megpróbálja elcsábítani a hagyományos, alacsony hozamú betétformáktól.

Az alapot egy befektetési bizottság irányítja, amelynek bevallott politikája, hogy *előnyben részesíti a nők által vezetett vállalatokat*. Az ilyen vállalatok azonban eddig még nemigen tudtak gyökeret ereszteni német talajon – kivételt képez Jil *Sander*, a jónevű hamburgi divatház névadója –, viszont a tőkerészesedés viszonylag szerény részét fogja csak kitenni az alap tevékenységének. Pénzének legnagyobb hányadát az alap fix hozamú értékpapírokba szándékozik befektetni.

És miért a francia megnevezés? Németül a név a jelen körülmények között „nyilvánvalóan baloldalias és „zöld" asszociációkat kelt, míg a 'gall-kapcsolat' „nagyon is megfelelő ügyfeleink számára", jelentette ki Weichert asszony, hozzáfűzve, hogy céljaik között szerepel még az is, hogy a nőket megtanítsák arra, hogy a befektetési ügyek sem nem unalmasak, sem nem szárazak.

Eddig már vagy *250 000 potenciális ügyfél fejezte ki érdekeltségét* az egyenként 100 DM névértékű részjegyek vásárlása iránt.

„Nem vagyunk a férfiak ellen", szögezte le Weichert asszony, akinek a karlsruhei alkotmánybíróság megtiltotta, hogy a férfiakat kirekessze az alapban való részvételből. „Mindössze annyit akarunk, hogy a nők jobban legyenek informálva", jegyezte meg szerényen a harcos feminista a *Financial Times* beszámolója szerint.

P. Á.

Másfél százezer schilling

Téma Önnél a pénz?

MERT HA IGEN, most alkalma nyílik 150 000 schillinget keresni egy összegben. Nem kell egyebet tennie, csupán egy pályaművel részt vesz a Graz városa által kiírt filmforgatókönyv-pályázaton, amelyet Carl Mayer emlékére rendeznek. A pályázat témája: „A pénz", az első díj pedig másfél százezer schilling. A pályaműveket december 31-ig kell beküldeni jeligésen (személyi adatok külön lezárt borítékban mellékelve) a városi kultúrhivatalba: Kulturamt, Elsabethstrasse 30, 8010 Graz.

– diág –

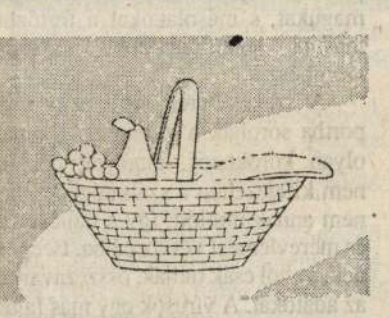

Zöldség-gyümölcs árak

	Lehel piac:	Fény utca:
Paradicsom/kg	18-28	14-26
Zöldpaprika/kg	14-30	12-28
Almapaprika/kg	14-24	12-20
Pritamin/kg	28-50	18-40
Fűszerpaprika/kg	26-32	28-32
Burgonya/kg	14-18	14-18
Tök/kg	20-36	36-40
Patiszon/kg	28-40	20-40
Padlizsán/kg	40-50	30-60
Cukkini/kg	40	30-40
Uborka/kg	28-40	30-50
Karfiol/kg	14-26	28-40
Kelkáposzta/kg	14-18	12-16
Fejeskáposzta/kg	12-16	12-16
Lilakáposzta/kg	20-24	18-26
Zöldbab/kg	36-45	40-60
Fejtőbab/kg	56-68	58-80
Fejtett bab/kg	90-100	100-120
Zöldborsó/kg	120	120-140
Sóska/kg	50-60	40-60
Sárgarépa/kg	24-26	22-28
Gyökér/kg	28-30	30-36
Vegyes zöldség/kg	24-32	30-36
Zeller/db	15-20	10-20
Kapor/csomó	10-12	10
Cékla/kg	10-16	9-16
Saláta/db	15-30	15-25
Retek/cs.	15-25	10-20
Főzőhagyma/kg	22-26	24-28
Lilahagyma	36-42	32-36
Póréhagyma/db	10-20	10-20
Újhagyma/cs.	15-20	15-20
Fokhagyma/db	15-20	10-20
Főzőkukorica/db	8-10	7-10
Gomba/kg	140-160	140-180
Karalábé/kg	18-22	18-28
Alma/kg	18-48	20-50
Körte/kg	30-40	32-42
Szilva/kg	36-48	-
Őszibarack/kg	40-80	38-60
Szőlő/kg	16-24	18-32
Eper/kg	120-140	120
Görögdinnye	8-12	9-14
Sárgadinnye	36-50	40-50
Narancs	98-120	96-110
Babán	58-78	68-88
Grapefruit	98	96
Citrom	68-98	56-98

Design

A zsebkendő

Formatervezési Nívódíjak, 91 őszén

MIBE TÖRLI az orrát a japán? Önök már ki is találták: természetesen zsebkendőbe, – méghozzá magyar termékbe, melyet a *Győri Textilművek Rt.* exportál, elképesztően nagy darabszámban. Éves viszonylatban 7,6 millió zsebkendőt vásárol Japán, tudtam meg *Katona* Lajos műszaki igazgató úrtól, az Ipariformatervezési Nívódíj ünnepélyes átadásán. Ugyanis idén négy másik magyar termék mellett a győriek zsebkendője kapta meg a legrangosabb magyar formatervezési elismerést.

Mitől nívódíjas egy zsebkendő? Az biztos, hogy nem csupán a darabszám miatt, (bár ez is imponáló), hanem a *design-értékek* azok, melyek ezt az egyszerű funkciójú használati tárgyat kiemelik a textiláruk tömegéből. A Győri Textilművek Rt, – úgy vélem – a legjobb példát mutatja a korszerű termékfejlesztésben és menedzselésben. Nem egy általában vett piacra gyártanak szabadidő ruhát, ágyneműt, ingeket, egészségügyi textiliákat, hanem pontosan konkretizált, *megcélzott* piacra. Ezt a zsebkendő esetében nyomon követhetjük.

A gyár először *piackutatást* végzett, s ajánlati kollekciókat küldött szerte a világba. Ezek az Európában megszokott minták voltak, színes szegélyű, fehér tükrös zsebkendők domináltak az ajánlatban. Érkezett válasz Japánból is – nekik nagyon tetszik az európai zsebkendő, de hát hiába, ők nem olyanba fújják az orrukat, hanem nagyméretű, sötét színű, a legfinomabb minőségű batisztba. A vállalat komolyan véve az igényt, *kiküldött szakembereket* ellenőrizendő az orrfúvás japán módját. Komolyra fordítva a szót: alapos piackutatást végeztek, új kollekciókat készítettek, most már kifejezetten a japán piac igényeinek megfelelően. Nagy, pihekönnyű, sötét színű zsebkendőket küldtek, s megtörtént a csoda: a japán fél rendelt, – millió számra. A gyár képes volt ennyit szállítani, s az üzlet már néhány éve virágzik mindkét fél megelégedésére.

Milyenek ezek a zsebkendők? Meglepően szépek, elegánsak, szinte fél az ember arra használni, amire való. Nagyok és sötétek, a széleken színes csíkok láthatók, ezek is sötét tónusúak. Igen jó színarány- és forma érzékkel állították össze a mintákat, ezek nem esetleges kompozíciók, hanem tudatos–művészi munka eredményeként jöttek létre. PETRI KATALIN, MÁNDICS MÁRIA és KISPÁL LÁSZLÓNÉ kiváló textiltervező művészek keze nyomát őrzik, akik hosszú évek óta állandó tervezői a gyárnak. A nívódíjas zsebkendő család alapanyaga a legfinomabb egyiptomi hosszúszálú fésüs pamut. Az előírások szigorúak, legyen a zsebkendő könnyű, színtartó, fényálló, mosásálló, gyűrhetetlen, esztétikus és folytathatnánk a sort, Önök nem is gondolnák, hogy mi mindent kell tudni egy zsebkendőnek Japánban (engem is meglepett). A zsűri azonban legtöbbre a zsebkendők *esztétikumát* értékelte, a design eredetiségét, szellemességét, eleganciáját.

S bár a nívódíj elsősorban a tervezők érdeme, ilyen és ehhez hasonló teljesítményt csak megfelelő ipari háttér mellett lehet produkálni. Egy gyár munkatársaként, mely elismeri a tervezőit, gondoskodik a tanulmányutakról, – Párizs, Düsseldorf, München szakkiállításai, Ázsia országai mind elérhetők a tervezők számára, akik így a legkorszerűbb információkhoz juthatnak. Egy olyan gyári háttérrel, ahol nem csupán terméket, hanem termékpályát terveznek– a design-tól a marketing, piacszervező tevékenységig a teljes folyamatot megpróbálják átlátni és kézben tartani, szóval az ilyen típusú vállalatok számára a további sikereket borítékolhatjuk. Gratulálunk a győrieknek.

dr. Lissák György

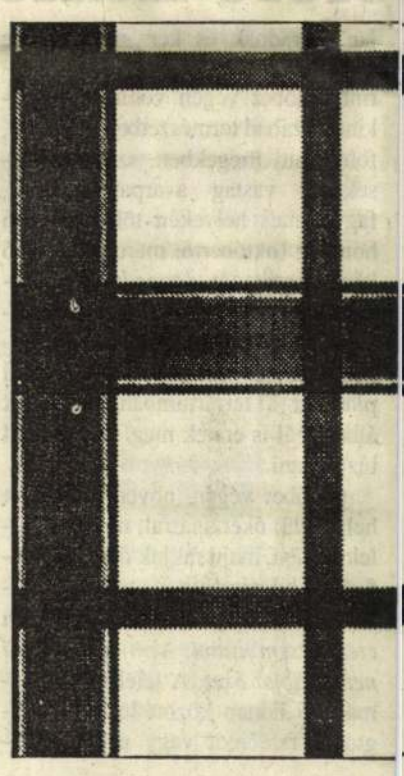

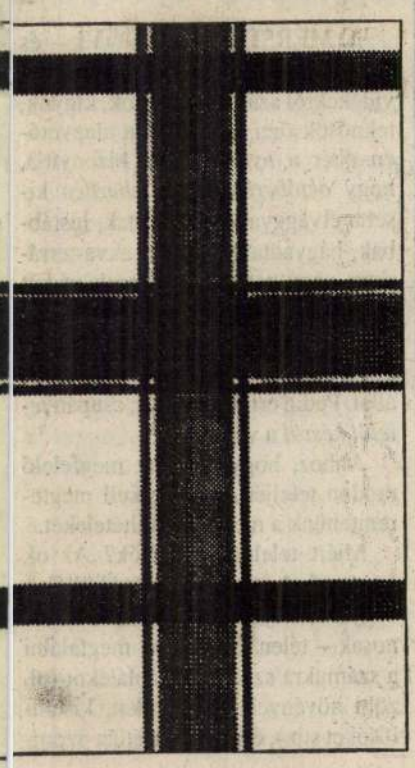

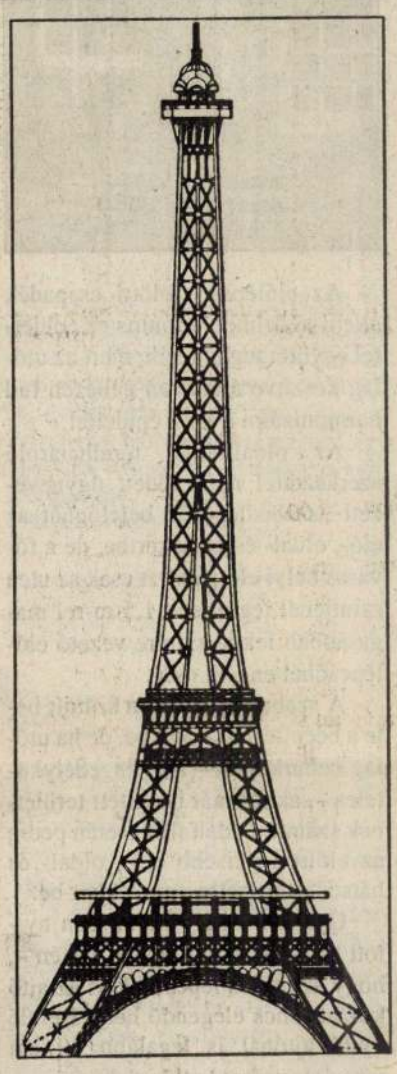

Októberben,az Olympia színpadán

Bécaud búcsúja

A 63 ESZTENDŐS Gilbert Bécaud búcsút akar venni a sanzonénekléstől és bejelentette, hogy októberben kíván utoljára koncertet adni az *Olympia* színpadán, ahol 1953-ban világra szóló karrierje elkezdődött, jelentette az ADN hírügynökség Párizsból.

p. á.

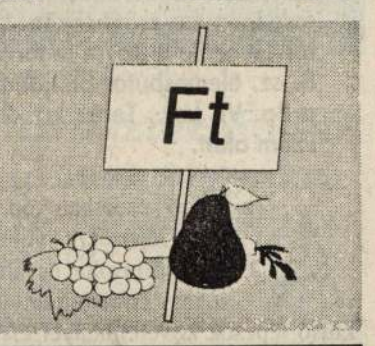

Akciók

A Start Autó Kft Autósboltjában (II. Moszkva tér, Tel: 1157–633) árengedménnyel kapható golyós autó-üléshuzat: 998.- Ft. helyett 796 Ft.; 4 literes fagyálló: 650.- Ft helyett 517.- Ft; mérsékelt áron kapható olasz import, univerzális autó-szőnyeg garnitúra: 845.- Ft; a következő márkájú autókba jó: Lada, Skoda, Wartburg, Moszkvics, Fiat összes típushoz, (kivéve a 126–500); Alfa Romeo összes típushoz, Lancia–Autobianchi összes típushoz, Renault összes típushoz, Mercedes, BMW, Volvo - összes típushoz, Ford, Opel, Citroen, Seat, Peugeot-Talbot összes típushoz.

Az Ági divat-boltban (II., Mártírok útja 105. Dékány utcai oldal, Fény utcai piachoz közel) Tel.: 1350–192, gyermek és kamasz átmeneti dzsekik (őszre is!) lila, zöld, bordó, 134–158-as méretben kaphatók 30 százalékos árengedménnyel, valamint őszi jellegű női ruhák szintén 30 százalékos engedménnyel, a nem legutolsó divat szerinti fazonok további árengedménnyel.

A XII. Böszörményi u. 18/B szám alatt található Cipőboltban (Tel.: 1551–671) egyes női bőr- és textil cipők 20–40 százalékos árengedménnyel kaphatók.Tatai, és szombathelyi Latex (gépi perzsa) szőnyegek 20 százalékos árengedménnyel kaphatók többféle méretben, színben, mintával a Sulák szőnyegboltokban, nem csak Budapesten, vidéken is. (Budapesti boltok: III., Bojtár u. 49-59. Tel.: 188–2390., III. Flórián tér 6–9. Tel.: 168–4080/51., IV., Tito utca 20–22. Tel.: 169–8918., VI., Bajnok utca 14. VII. Király utca 15. Tel.: 122–7004., VII., Király utca 79. Tel.: 141–2424., IX., Ráday utca 22.,

(Folytatás a 8. oldalon)